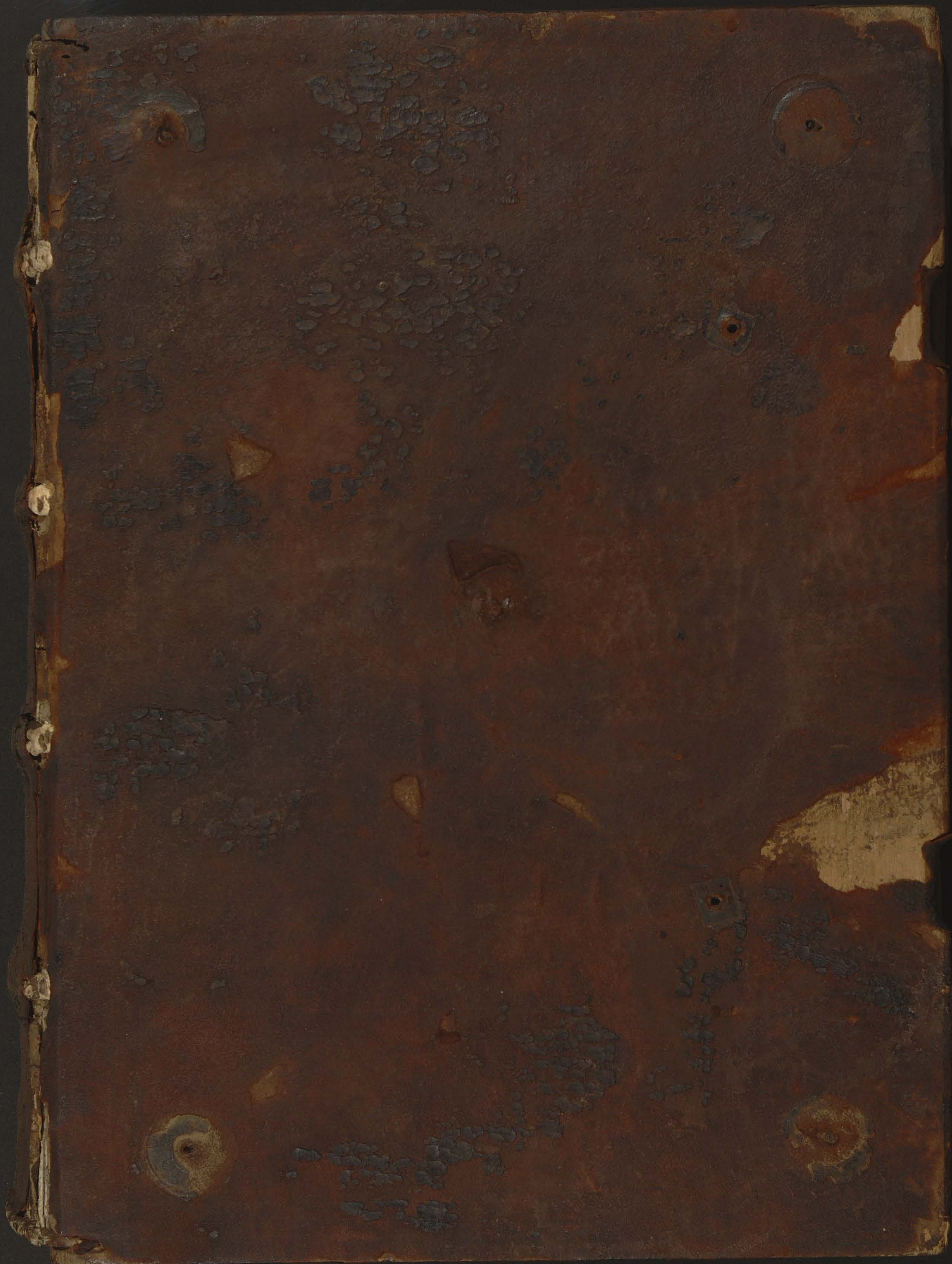

Expositio Bonaventure super lucam

N. Inv. 1325.

Liber Thome de Strzampino doctoris Episcopi Cracoviensis [red] presentatus
1450 [struck] 1459 xxvi novembris

I

326

Exposicio Nicolai Lyra super Lucam

II

Thema

Disciplina medici exaltabit
caput illius et in conspectu magnatorum
collaudabitur. Eccli 38. Quat-
tuor animalium celestium figura
bonis luce attribuit. Quatuor
enim facies apparuerunt ezechieli tempore
legis mosayce Ezech. 1. Johanni tempore
gratie Apoc. 4. facies scilicet hominis bovis
leonis et aquile. Significat enim
iiij^or et alia iiij^or evangelistas qui quantum ad
corpus christi quam que omnia. Et in figuris
animalium divinitatum et in principiis
divinitatibus evangeliorum. Est animal quippe primum
simile leoni per quod marcus qui quasi
leo per desertum rugiens sic incipit
evangelium suum. Vox clamantis in deserto.
Secundum animal simile vitulo per quod lucas
qui ad sacrificium quod maxime fieri solet
de vitulis inchoat evangelium dicens. Fuit
in diebus herodis regis sacerdos.
Tercium animal habens faciem quasi hominis per quod
matheus qui humanam christi generationem
describens plenius sic exorsus est.
Liber generationis ihesu christi filii david etc.
Quartum animal simile aquile volanti
per quod iohannes qui aquila certius al-
tius volans christum dixit et dei filium
eterne maiestatis sic intonuit.
In principio erat verbum etc. Item in figuris
animalium divinitatum omnium divina quantum ad
tractatum licet enim una sit materia quatuor
evangeliorum scilicet christus de quo intendunt non
tamen eodem modo tractaverunt. Secundum quod in christo
reperiuntur. Ipse enim est deus et homo rex
et sacerdos. Sed in homine autem humanitas in
vitulo sacerdotium in leone regnum
in aquila divinitatis sacramentum ex-
primitur. Sacramentum humanitatis assumpsit
declarandum matheus qui principaliter
insistit humanitati ideo per hominem figuratur.
Sacramentum divinitatis iohannes qui insistit
divine generationi ideo per aquilam designatur.
Sacramentum sacerdotii lucas qui insistit
passioni ideo per vitulum designatur.
Sacramentum regis marcus qui insistit
resurrectioni per leonem designatur. Lucas ergo
insistit ex principali intentione passioni
in qua christus expressit perfectissimam suscepit
disciplinam et hec valde congruit.
Nam quilibet libencius audit nar-
rationem de hiis que pertinent ad artem
suam sicut agricola de bobus.
Eccli 38. qui tenet aratrum et
in gloria in iaculo stimulo boves
agitat et conversatur in operibus eorum et
narratio eius in filiis taurorum.
Sic et medicus est narratio
de vulneribus. Ideo congruit lucas
medicus intendebat de passione narrare
disciplinam vulnerum et scribere ut
ipsum qui est caput nostrum exaltaret
per noticiam et amorem in nobis ut sic ac-
cidat de luca medico quod ait quidam
dicens sapiens quod disciplina medici
qua docet medicus lucas exal-
tabit caput illius id est christum qui est
caput nostrum. Et in conspectu magnatorum
id est apostolorum et doctorum collaudabitur
scilicet per scripturam suam. In quibus verbis
tanguntur quatuor cause operis huius. Nam in libro
disciplina efficiens id est medicus
formalis in exaltatione capitis
finalis in collaudatione conventus.
Magister hugo libro [illegible] dicit. Disciplina
hec enim [illegible] predicationibus sapientie
non de fabulis sed de disciplina di-
sicut dicitur sapientie 8. doctrix enim est
discipline dei et electrix operum eius.
Licet autem christi disciplinarum fuit
in principio in medio et in termino vite
tamen illa fuit congruissima quam fecit
in termino vite sue. Unde magister in hystoria
dicit quod disciplina verbo repetit sed tamen fuit
utilissima per eam sumus reconci-
liati ad dominum iustificati quod patrem
promoti ad regnum. Sumus dico
per disciplinam passionis christi re-
conciliati ad dominum unde christus pro sa-
lute est codicis emenda. [illegible] dicitur
disciplina pacis nostre. Ysa 53. Disciplina pacis nostre
super eum et livore eius sanati sumus
et instructi quod patrem. Ubi leo videtur

timet et corrigi quanto plus catulus
videt leonem corrigi, prov. Dis-
ciplina tua correxit me in finem,
et disciplina ipsa promoti ad regnum,
Elephantes enim ad bellum viso
sanguine Unvarum ad provo-
cabantur etiam in spiritu et tubis actore
et Et postquam dominus disciplina promoti
quod iustum esse et Eccli ult. Congre-
gate vobis domum disciplinae Tercia effi-
caciis nota cum dicitur medicus quod fuit
lucas qui ad litteram fuit medicus
Colo. iiii Salutat vos lucas me-
dicus karus Nec tantum fuit medicus corpo-
rum sed et animarum fuit enim animarum medicus
exemplo et scripto Sed unde medi-
cinam specierum sumpsit singularem
Ut verum sit de eo quod dicitur Eccli xxxviii
Altissimus de terra creavit medicinam
et vir prudens non abhorrebit eam,
Verbo doctrine sua medicina do-
cuit et sua predicatione Ut verum sit de
eo quod dicitur Eccli viii Amicus fidelis
medicamentum vite et immortalitatis
hec est arbor de qua Ezech. xlvii Erunt
fructus id est opera eius in cibum et folia eius
id est verba in medicinam Scripto sapien-
tia qui medicinam scripsit lavare
exsavacione hic est angelus qui super
est in scripto de pisce Tob. et cor et fel
et iecur quod de animarum passionibus
ex amore procedentibus pertinent intel-
ligibiliter Et subdit Sunt enim hec
necessaria ad medicamenta utilia Sed quomodo
apparet tam mihi in disciplina tam
efficacibus in medico Tercia finalis no-
tatur cum dicitur Exaltabit caput illius
Sequitur hec autem notandum quod sapiens et
bonum eius sunt apud homines et to-
laut deus quod prov. Exaltabo te deus
meus rex et benedicam nomini tuo etc
Exaltavit autem cum triplex corde
ipsum deum firmiter credendo Valde
expressius hic qui deus credit prov.
accedet homo ad cor altum et exal-
tabitur deus Ore ipsum deum audacter
confitendo multum exaltat aliquid
qui predicat ipsum deum omnipotentem
Eccli xliii Benedicentes dominum exalta-
te illum quantumcumque potestis, maior
est enim omni laude Exaltavit cum est
plebs Opere ipsi deo reverenter
obediendo Exaltat eum plane
qui reverenter eum Tho. Iesus est cuius exaltatio
exaltata et operibus nostris Et exaltat
caput nostrum apud sanctum corde
credendo apud proximum de predicando
opere obediendo et scribendo De his
tribus patet in prologo secundum apostolorum discipulus
esse fidelis paulum secutus esse
predicando duos sunt et unum sunt hec
et Tercia obiectio patet quia finalis operis
Tercia formalis cum dicitur Et eius magi-
storum collaudabitur quod sunt qui sequuntur
quod Tercio evangelistarum fuit facili-
in fallibilis sapientia Sed illius quibus
notatur quomodo tu magistrorum alii qui as-
periori civitatem Apoc. loquebatur de
testionibus tribus et quantum regum Magis
facile notatur et collaudabitur Eccli xxxix
Vir sapiens implebitur benedictionibus
et videntes illum laudabunt hic
autem lucas et virtutis laus est
ex uno patet ergo que sit tam mihi hic
operis etiam disciplina Sed et magi-
disciplina passionibus Secundo efficacibus
quod lucas medicus Tertio finibus quod
exaltatio et capitis Quarto for-
mis quibus et facilis doctrina Doctrina
enim prudentis facilis prov. xiiii et ideo
merito collaudatur et cum sit in hac
vita et ascribi prevenimus Eccli
xliiii Multitudo iste Eclorum habebunt laudem
Cuius laudis dignos nos fa-
ciat ille qui maior est omni laude
Cui est laus et potestas per omnia secula
seculorum Notandum super Disciplina
medici quod per disciplinam acquiritur
primo expulsio stultitie disciplina
puerili prov. xxii Stultitia colligata est
in corde pueri et virga disciplinae effu-
gabit eam Secundo correctio malitie
in disciplina Unde prov. disciplina
tua correxit me in finem Tertio amor
Quem enim diligit dominus disciplinat filium quem diligit

no alium puer disciplina dum filii
mine abiciat nec deficiat cum
ab eo corripitur que enim diligit
corripit. 5° ad optandum filiacionis
divine sic sapiens disciplinatum
adoptat non alium hebr. 12 cui si
extra disciplinam estis, cuius participes
facti sunt omnes etc. adulterini non filii
estis. 4° ad optandum scolarum sapientis
magister scolarem disciplinat. prov.
19 audi consilium et suscipe disciplinam
ut sis sapiens. 6° evitandum gehenne
sic puer disciplinatus cavet a
furtis et a patibulo. baruc 3°
viam discipline non cognoverunt
propterea perierunt. 7° ad gaudium glorie sic
puer post studium et disciplinam
promovetur ad magisterium hebr. 12 omnis disciplina
m[ ] in presenti quidem videtur non esse gaudii sed meroris
postea autem fructum pacatissimum exercitatis
per eam reddet iusticie. prov.
via vite custodienti disciplinam etc.

plogus Jeronimi — prologus

Lucas syrus natione hinc
opus prohemium premittit primum
quod est ideo translatoris quod
hic incipit. aliud quod est ipsius auctoris scilicet luce quod incipit. quoniam quidem
multi conati sunt. in primo tanguntur tria
primo describendo auctorem quia lucas
syrus etc. 2° explanando opus
ibi ita vel cum iam erant scripta evangelia
3° excusando translatorem ibi quod
legentibus ac querentibus deum. in
prima primo describit lucas quantum
ad vite ingressum. 2° quantum ad
egressum ibi lxxxiiii annorum.
in prima describit ex 3 primo ex
nomine quodam quia lucas. 2° ex
regione generali quia syrus natione
3° ex civitate speciali ibi antiochensis.
Dicitur ergo lucas quod est nomen quodam
lucas enim dicitur a lucendo tempore
mo apostolorum fuit quia dicitur
matth. 5 vos estis lux mundi. prov.
fuit nomen quodam dicitur syrus natione
ad lucem et et iusticie. syrus
inquam sublimis tempore sublimis
fuit conversacione ut posset dicere cum
socio suo paulo. nostra conversacio in
celis est. phil. 3° antiochensis
et antiochenus sic dictus ab antiochia civitate que est caput syrie
unde olim fuit ibi sedes regni
syrie tempore successorum allexandri
ut dicit hystoria machabeorum.
Et nunc est sedes patriarchalis
quarta ubi petrus primus sedit ubi
christianorum nomen primo ortum est
Act. 11. Arte medicus. hic describit
lucas quantum ad progressum vite
et primo ex sciencia 2° ex gracia quia apostolorum
discipulus ubi quedam ex 2 ex
quibus vendicatur et probatur eius gracia
primo ex religiosa conversacione
quia apostolorum discipulus 2° ex religione
commendacione quia postea paulum
secutus est 3° ex devocione sui ministerii
execucione quia sine crimine
deinde domino serviens. a conmotus in vite persecucione
nam in uxore numquam habens neque
filios. Sicut ergo dicitur medicus.
Col. iiij°. Salutat vos lucas
medicus karissimus. Congrue non
videbatur eius artis officium ad quod
vocandus erat scilicet medicina officio
salutis. Discipulus apostolorum anthonomatice scilicet petri et pauli
qui sunt maiores apostolorum sicut per
duo luminaria magna de quibus
gen. i. magis magni vero stellarum
id est aliorum apostolorum. postea paulum secutus
usque ad consummacionem eius id est usque
ad finem actionis. Et deinceps. Ex quo
per quod adhesit ei inseparabiliter
unde ij thi. ult. lucas est mecum
solus. vel usque ad consummacionem
eius scilicet martirium quod pro fide confessione sustinuit. et usque ad conformes
omnia limitando. sine crimine duo
sine crimine id est sine peccato mortali
si deus quod crimen est peccatum accusacione
id est dampnacione dignissimum. Nunc termitat

sitiunc rat

lucas doctrinam domini magistri sui dicit ad
Thimotheum i° Erit instruere nullum ha-
bentes crimen. Non autem dicit sine pecca-
to simpliciter. Nam quis potest dicere mundum
est cor meum, purus sum sine pecca-
to? Prouerbiorum xx. quasi dicat nemo. Si dixerimus quia
peccatum non habemus nos ipsos
seducimus et ueritas in nobis non est
i Jo. i. Manens in uxore unius habens
filios quasi dicat qui ante uxorem sine
crimine fuit a fratre se abstinuit.
Manens in uxore unius habens filios. Et
quia potuisset obiit quia uxore
sibi desponsata non habuit forni-
cariam uel adulteram non subditam
quia filios habens scilicet actus in quibus quippe
ii ago — et in hunc operi operam de lxx
iiii annorum. hic describit quomodo
ad terminum uenit et post quam ad du-
xl. tpis — rorum breuem uitam spiritualibus
nat. 20 ... ad plenitudinem uite — plenus spiritu sancto. dicitur quod lxxiiii
annorum spiritu exutus obiit in bi-
thinia requiescit plenus spiritu sancto
plenitudine scilicet sufficientie. Sicut et de
stephano dicitur Act. vi. Erat autem
stephanus plenus spiritu sancto. Et tunc
in dalmatia locus permonuit perfecta sunt
choralis — a que expediunt predicatori primo
ut sit lucas consurgens ad ce-
lestia per corporis contemplationem tercio
leuabit te super se. Ysa. xl. secundo
monte excelsum ascende. ii° ut
sit syrus narde in humilitatis ad
aliquos per pietatem corporaliter. Job xxx.
Flebam quondam super eum qui afflictus erat. Cor.
Quis infirmatur et ego non infir-
mor. iii° ut sit anthiocenus in
sustinenda uoluntaria paupertate
tolleranda quia beati pauperes spiritu.
Mt. v. Ps. pauper sum ego et in laboribus
iiii ut sit medicus per diligentiam ad
subditos sollicitudinem ii Cor. xi°
instantia mea sollicitudo omnium ecclesiarum.
Eccli. xxxviii. honora medicum. v° ut sit
apostolorum discipulus per uite corporis imi-
tationem. Philip. iii°. imitatores mei
estote sicut et ego. Sicut discipulus seruiat

sine crimine per uite munditiam. Ps.
Ambulans in uia immaculata hic mi-
nistrabat. In prologo uero super actus dicit
de luca in uirginitate permanens
ut permaneat plenus spiritu sancto
perfecte sapientie diuine plenitudine
Eccli. i. impleuit eum deus
spiritu sapientie et intellectus. Euange-
lia conscripta. Cuius postea
descripto actorum hic sucedit
explanando opus. Et primo operibus quod
est euangelium ii° operibus qui est actus apostolorum
Cuius uero in initio scribendorum actuum
primo opus explanat assignando
primo scribendi tempus et regionem
ii° scribendi intentionem et utilitatem
iii cui causa que ordo iii° scripture
ordinem et ordinis rationem. Cuius
post baptismum filii dei. In primo tangitur
duo quia post alia euangelia regionibus in ytha-
lia. Et hoc est quod dicitur Cuius scilicet lucas
cum iam essent scripta euangelia glosa a
pseudo et ab aliis per matheum
quidem in iudea scilicet hebraice per
marcum autem in ytalia scilicet rome
que est caput ytalie et mundi
Spiritu sancto instigante et inspirante
Ecce quod per ex presumptione huius
Scripsit hoc euangelium scilicet lucas in achaye
partibus que est una de prouinciis
grecie in qua est chorintus metro-
polis. Scripsit autem matheus
hebraice ceteri uero grece. Scripsit
autem marcus ad instantiam beati petri
quod peruenit sciuit laudabile
fidem approbauit et ecclesie legi instituit
Singulis et ipse lucas primus scilicet liber
autem hic scilicet euangelium. alia scilicet euangelia
descripta scilicet euangelium mathei marci
et quorumdam pseudo euangelistarum
quos tangit in prologo suo. Cui
causa quod ordo euangelii dispositionis
hic tangit scribentis intentionem et
scripture utilitatem. Scripsit autem lucas
euangelium suum propter quod alia euangelia
hystorie ordinem non seruat pro certo

ped ... ca ... ql ... ff ... dz

et maxime gracie fidei confirmacionis.
Ea maxime necessitas laboris
fuit secundo propter omissorum ab aliis
ewangelistis supplecionem. Ibi Debuit ut
in principio ewangelii dicitur. Lucas
ex ea quod ordo ewangelice disponit
in hystorie exposicionem per ea tamen
que etc quia ewangelica ordinacio hys-
toria. Ut ex ea que est quest
necessitas et utilitas compendium
ordo. Ea maxime necessitas laboris
fuit i. necessaria laborandi
sub proposicione hoc opus ut humanitas Christi
in veritate iusticie Christi filii dei quamquam
venientis in carne omni prophetacione
i. secundum omnem prophetam. Vel secundum omnes
prophetas manifesta esset primum in
potissimum ut maxime credentibus fidelibus
ut manifesta esset in qua huma-
nitas Christi. Ne scilicet greci attenti iudai-
cis fabulis de quibus ad tempus te- tene ref
nent. In solo legis desiderio c
detectos se salvari sola lege per ce-
rimonialium observacionem sic
predicabant eis pseudo. Putabant
enim aliqui sola legalia sufficere ad
salutem. Alii putabant ea cum
ewangelio necessaria ad salutem. Vel hereticis
fabulis quod dicitur necessaria labora-
di fuit Lucam ut elaboraret
scilicet ut ex labore suo tamen faceret
Ne scilicet greci seducti hereticis fa-
bulis et stultis sollicitacionibus ex-
ciderent a veritate scilicet ewangelii et ad-
hererent erroribus hereticorum ut vir-
gra manicheorum ponencium Christum
habuisse corpus fantasticum et non
assumpsisse veram humanitatem. Aliqui
libri habent Elaboraret et tunc legitur sic
Ea necessitas laboris fuit ela-
boraverunt etc. Erit ergo duplex
confirmacio prima contra fabulas iudeorum
secunda contra errores hereticorum. Debuit
ut in principio ewangelii hic subditur tria
vero scribet hic ewangelium vel alias ore
ab aliis ewangelistis omissorum supple-
cio

ubi primo tangit inchoat omnis
ewangelii huius initium scilicet nativitatis baptiste
secundo inter tamen dicitur per quam hore
dei. Cui evangelium scribet secundum
manifestacionem veri ut in quibus
etc. Dicit ergo de hinc per quas alias
tas quod dicitur scilicet iohannes scripsit ut iohannes scilicet bap-
tiste nativitate presumpta in principio supra ad
tetrandi scilicet in principio ewangelii qua nativitate
alii omiserant indicaret scilicet Lucas
cui i. ad cuius honorem scribet ewangelium
quam ad hoc i. ad Christi honorem hec quia ab eo
panis sacrificium incipiebat magnum cum
hoc fuit hostium panis sacre et ut
indicaret in quo electis atque aliis fi-
electos scribet qui fi vituli ex quo scilicet
quia a sacerdote zacharie incepit offi-
cium sacerdotis et ymolacionis et eius propria
victima fuit vitulus levitice ex
Ut in quo i. ad quod officium qui ad
supplenda ewangelica hystoriam ponit
tunc cum iohannem baptistam que alii
omiserant. Et huic exponi by
concordat id quod scilicet. Et constat scilicet ubi
in prologo suo dicit et tunc. Ecce quoniam
in plene scripta in sequens ab aliis sunt
inchoata. Et bene dicitur in se ea a se
que in consummacione ewangelice hystorie
fuit adeo tempore primum auctore
veritatis hec veritas iacta est et arroganter
Alii libri habent et ... elias scribet
quam theophilo cui scripsit specialiter
ut patet in prologo sequenti et in ipso aliis
per quibus hic quinta sunt id est lxxxiiii
annorum obiit. In prologo super acta
apostolorum dicitur lucam fuisse grecum
et ita sequitur quibus ad hoc dicitur quia
illa diversitas oritur habuit ex vicio
scriptorum. Vel dicendum quia ibi computat
annos generacionis scilicet lxxx annorum
hic autem annos regeneracionis scilicet ... et per
est quia x annos habebat quando regeneratus
fuit et tamen erat arte medicus. Secundo
ad hoc dicitur quia tunc quando regeneratus
fuit medicus erat medicina secundum primo modo
didicit et per eam presumpcione statu cli-
gens apostolorum discipulus fuit sed te signus ipse

dubia

ip(ri)n(cipi)a an h alia fuisse desc(ri)pta
q(uod) i(n) p(ri)n(cipi)o eva(n)g(elii) ubi de h(oc) s(upra) dic(itur) p(re)fati
sequenti. Ad h(oc) d(icendum) q(uod) p(ri)m(us) e(st) s(cilicet)
p(ro)phe(tia)m auctor(itatis) et p(ri)m(um) in(cipit) s(cilicet)
inchoato s(unt) op(er)is h(oc) e(st) s(cilicet) i(n) p(ri)n(cipi)o
lib(r)i i(n) p(ro)hemio. No(n) i(n) p(ri)n(cipi)o mit(tit). It(em)
an h(ec) sig(nu)m aliq(ua) c(ss)e desc(ri)pta q(ui)a
sup(er)flu(u)m e(st) facere p(er) plura q(ue) p(o)t(est) s(u)p(er)
vnu(m) ... aliis eva(n)g(eliis) h(abe)t(ur) sup(er)flu(um)
istud. Ad h(oc) d(icendum) q(uod) ubi eq(ua)l(e) bo(num) sit
p(er) vnu(m) et istud v(el) ... no(n) eq(ua)l(e) b(onum) sit
i(n) p(ro)p(osi)to plu(r)alitas enim testiu(m) fidem
fa(cit) q(ua)m no(n) facit vnus testis. It(em)
diu(er)si scribebat eva(n)g(eliu)m et i(deo)
nullu(m) eva(n)g(eliu)m sup(er)flu(um) ... sicut p(ri)m(o)
grec(is) fidelib(us) quid q(ue) mag(is)
grec(is) q(ua)m aliis. Ad h(oc) d(icendum) q(uod) aliis
ia(m) sc(ri)pta erat eva(n)g(eliu)m ut iudeis s(cilicet)
p(er) matheu(m) hebr(ai)ce ad latinos s(cilicet)
romanos p(er) marcu(m) no(n) tu(m) latine
s(ed) grece. Alia r(ati)o e(st) q(ui)a lucas so-
ci(us) fuit pauli qui g(ent)es max(im)e
p(re)dicavit. It(em) u(er)bu(m) i(n) carne
di(ci)t ... q(ui)a u(er)bu(m) i(n) carne no(n) g(ene)r(ati)o
u(er)bu(m) ... Ad h(oc) d(icendum) q(uod) h(oc) d(icitu)r p(ro)
t(em)p(or)e an(te) incarnatio(n)em qu(ando) p(ro)phe(tis)
loquebat(ur) de ip(s)o u(er)bo no(n) e(ni)m u(er)-
bu(m) ... i(n) carne ... dic(itur)
It(em) testatus est se copleta q(ue) e(ss)e(n)t
ab aliis ...ent inchoata q(ui)a quib(us)
eva(n)g(eli)a (com)plevit q(uod) i(n)choavit
aut al(iu)d e(ss)et insufficie(n)s ...
Ad h(oc) d(icendum) q(uod) aliq(ui) h(er)etici coacti s(un)t
scribe(re) eva(n)g(eliu)m et inchoaverunt alia
n(on) p(er)fecerunt. Vn(de) de talib(us) lo(quitu)r ut
p(re)fat(ur) i(n) p(ro)logo sequenti no(n) de me(m)-
b(ra)t(is) tunc lo(quitu)r de eis q(ui) ad eva(n)g(eliu)m
no(n) s(u)ff(icit) ... sicut i(n) g(e)n(er)atione q(ua)m
mathe(us) no(n) p(ro)tendit n(isi) usq(ue) ad
abraha(m). Lucas au(tem) usq(ue) ad ada(m)
... at p(ro)fec(it) sufficie(n)s q(ua)ntu(m)
ad inte(n)tio(n)em sua(m) sit p(re)fati ...
No(n) ... sup(er) ... inte(n)tio(n)em ...

¶ Cui(us) p(ost) bap(tis)m(u)m filii dei ...
assig(na)t log(us) scribe(n)di h(oc) eva(n)g(eliu)m t(em)p(or)e
et regione et scribe(n)s inte(n)tio(n)em

hec r(ati)o assig(na)t ord(inis) ... sc(ri)pt(ur)e h(istori)o(rum)
q(uod) facit ne uide(re)t(ur) ... dix(isse) ...
ubi dix(it) q(uod) i(de)o lucas sc(ri)psit h(oc) eva(n)g(eliu)m
ut eva(n)g(eli)a ordinaret hystoria(m).
V(er)u(m) e(st) enim alio(rum) q(uod) i(de)o ordine eva(n)g(eliu)m
co(n)fundit t(ame)n ad genealog(iam) ...
deue(n)it p(ost) eius bap(tis)m(um) et asce(n)sio(n)em
p(ri)mo g(ener)o tangit h(oc) ut ordine s(cilicet) q(uod) p(ost)
bap(tis)m(um) ... narrat eius genealo(giam)
asce(n)de(n)do a xp(ist)o usq(ue) ad d(omi)n(u)m plasma-
tore(m) ade. Ideo subdit(ur) ho(c) ordinis
d(i)sp(ositi)o(n)e ... ut p(er) h(oc) s(ignifica)ret
q(uod) baptizat(us) ... p(er) bap(tis)m(u)m factus
asce(n)d(it) ad d(eu)m eo no(n) ... vnit(ur) r(e)q(ui)-
etib(us) demonstravit ... ut o(ste)ndat
q(uod) p(ost) xp(ist)m imitando redit ho(mo)
ad p(ri)stine innocentie statu(m) ubi
ut p(re)dicas ho(min)ib(us) xp(ist)m sum(m)... e(st)
... Cui(us) s(cilicet) luce ... p(ro)p(ri)etas p(re)missa e(st)
s(cilicet) inchoa(n)di p(ost) bap(tis)m(um) filii dei
a p(ro)f(e)t(i)e g(e)n(er)atio(n)is s(cilicet) h(ic) matheu(s)
et h(oc) eius addit g(e)n(er)ationis implet(ur)
i(n) xp(ist)o ... matheu(s) s(cilicet) qui ult(ra) xp(ist)m
g(e)n(er)atio(n)em no(n) p(ro)tendit ... s(cilicet) q(uod) ...
nullu(m) aliu(m) g(e)n(uit) ... ...
ut co(m)plet(ur) genealo(gi)a. De qua
natu(ra) e(st) ... qui uocat(ur) xp(ist)us
Ergo at ... lucas a xp(ist)o d(icit)
Et ip(s)e ih(esu)s erat incipie(n)s q(ua)si an(n)or(um) 30
et h(oc) e(st) q(uod) scrib(it). Et respective ...
... ueritate ... ordine
... s(cilicet) a luca. A p(ri)n(cipi)o
natiui(tatis) ... a xp(ist)o q(uod) aliq(ua)
po(ne)r(e) ... a matheo ... Vt a- 1. iosef
... natiui(tatis) ... q(ui)a pu-
tabat(ur) p(ate)r ... putaba(tur) filius
ioseph qui fuit heli etc.
Vt requi(r)entib(us) hic subdi(tur)
... ordinis ... ita repeti(tu)r
g(e)n(er)atio ... a luca ... cum matheus
... lucas recitat asce(n)de(n)do
vt requi(r)entib(us) demonstravit etc.
vt co(n)tinuat(ur) e(st) ... quo
p(ro)p(ri)etas p(re)missa e(st) sicut requi(r)entib(us)
i(n)... demonstravit etc. q(ue)
i(n) ... a(n)te ... apprehende(n)s erat d(omi)n(u)s i(n) app(re)-
he(n)de(n)do p(ro)bat ip(s)e lucas ... aliq(ua)

qui p xpm̄ i eo bap^t. Inhec q̄
ꝯ genealo^a incep^t p9 bap^m
a xpo post eā cl'mauit i dm̄ om̄
q p bap^m uenit^r ad dm̄ sic i
genealo^a p xm̄ ascendi^r i dm̄
Deum aret inqm sic [struck through] i. i titn
pueri gnonis inseparabil dn̄i filij
qui e deus inseparabil a pre' uel
indissparabil i. nō disparis pri s.
equalis gnonis deo. retro' et
i. retrograde procedet^r i dm̄ i. usq
ad dm̄ introitu dico admisso
i. usq ad dm̄ inisso uel deducto
p nathan filiu dauid nō p salo-
mone sicut illa genealo^a qua
determinat matheus. Ut pdicans
hic subd^r dt'i ordinis vo^r ru
subd^r ut pdicas q̄ h' io^t et fe
ut pdicat s. lucas. hoib3 xm̄
sum'z eis datum i salua^c ore sum
vsca 9 puulg natg e nob̄ z fi-
lius datg e. Leuel sum i. ingrem
uel dum s. luce z a'oz apl'oz
Ondet op9 pfēi hoīb i. hoiez
quo fc'o pfum e op9 vj dier
vedie i sc. i. ad statu sue pfe'cōs
puls inno ad statu ym tecideat
vedie inqm pfilium vecatore
i. p xm̄ que s. lucas pbeat i. p
bezi onde l'et i. enung sn̄o i xo
i. p xm̄ uenietib3 ad dm̄ p
do i. p humilit^e z fide ad prez o
i. nathan hic att' h' q d' a xo
genealo^az incipieb p ad pre^t
usq ad dm̄ qz ultio d'. Cui
fuit d' [illegible] nō inito z scribe
doz att. [illegible] port a est ex
planato sue comeda^o opis
luce q̄ e euu^g hic subd^r ex
planato opis luce e q d q' e
actg apl'oz ubi tangit p^o
scribet aue te qz data e ptas
2° scripte maz q ad pm̄ lib actu
ut do i dm̄ pleo. Et g^o ad fine
sic qz paulg cosuma^r p g^o. Cui

i. luce nō imito s3 inito s. qz by
sep^sat actg d' h^c ewng p't
scribedoz actum apl'oz. No
tm scribedi euu^g da^r ptas s.
a deo aput que resid3 ptas
auctas. apd luca nō inistium
io subdit^r. In inisti'o da^r ingm
ut deo s. filio pleno i dm̄ i.
plene et pfce assupto ad statu
dium quod patuit i eo asce^e
De q dct' s. glo. h' dea ascesio
cta deg pleng ee apparuit
i. pfous deg z filio pdicatoib
i. inda de quo lo^r iam, extincto
i. eig morte commorata a pet.
pg d' asce^oz dct s. Nūs dūice
electoib i. duodenaij i quo s.
nus dus apl'os suos eleg^t. Jo. vj.
Nonne xij uos elegi. Nus inq
dūice electoib cople^r. Sorte s. ca-
dete sup mathia dct' i. oroe
ab ipis apl'is fca s. dn̄s ipaz ad
electoy sca mathie pg vidi formante
tm coz de mote oliueti. Rezb
at s3 aug quo e ad mali vcs
huane dūb omis dūia inditas
uolutate. Sic qz paulg. h' tagi^r
in finis actuū apl'oz q e de
actib3 pauli ubi p^o tangit de
huig opis fine. 2° add^r de pau
li electoe i. cm̄ dm̄ q stimulu
D^t g^o. Sic qz i. determinata d' asce^e
qua deg pleg ouisge dct' i.
et z determinata inde destitucoe
z mathie annumatoe cū xj aplis
p que copletg e nūs duode-
naig apl'oz qui i gestis pauli
tunia' i quo nus fuit elcti a xo
paulg dct' cosumacoy apo-
stolicis actib3 i. gesta pauli
que pcipue scribit lucas. Sunt
deel'c actib3 apl'icis i. li'o actuum
apl'oz qui i gestis pauli tia^r
z ysumma^r. Cui e s. paulu dm̄
recalcitrare q stimulum i. instic
tu gre dme eoz eg pungentis
ad mo^m stimuli dūs elegisset

Act 9. vas electionis est iste etc.
nondum super c. querentibus deum
quia ad querendum deum nos monet
multa sicut patet per scripturam et per
exempla primo dampni amissi sic
querit penitens sicut mulier
dragmam sicut mater puerum
luc 2o. Ecce pater tuus et ego do-
lentes querebamus te. amissio e-
nim restat id dolor. Jere. 29.
queretis me in toto corde
vestro inveniar a vobis ut reducam
captivitatem vestram et congregabo
vos etc. ubi enumerat mala que sunt in
amissione dei. 2o dolor supplicii
sicut querit patiens sic obsessus
adiutorium infirmus medicum
ps. imple facies eorum ignominia
et querent etc. Et alibi. deum occi-
dere querebat eum. Sopho. 2o
querite dominum omnes mansueti
3o timor periculi sic querit tempta-
tus sicut peregrinus securum ducatum
ps. querite dominum et confirmamini
2 paralip. 15. In toto voluntate sua quesi-
erunt dominum. Dedit eis requiem et
circuitum ab omnibus hostibus suis
4o amor quesiti sic querit conte-
platus sic sponsa sponsum fame-
licus cibum. Can. 3o quesivi quem
diligit anima mea sic quesivit
magdalena Jo. 20. 5o valor commodi
terreni 4. Reg. 2. duobus morantibus
cum et ave querenti illum sic querit
quilibet artifex lucrum ps. Et ego
quesivi dominum in malis meis 6o
facilitas inveniendi sic querit
peregrinus hospitudinis panem in
fonte aquam. Naum 19. querite
dominum dum inveniri potest. Sap. 6
facile invenitur ab hiis qui diligunt
eam. 7a felicitas possidenda
sic querit actus sic laborans re-
quiem. Hec dominum quilibet vita
ps. querite dominum et vivet anima
vestra. Eccl. ultimo. vet meus cot
bam querendo illam propter possidebo
possessionem bonam. etc. legentibus

puta luminis

tu pro subito

ac querentibus deum. Super quo potest
primo actorum descripcio quia lu-
cas syrus natione antiochenus
etc. 2o operis explanacio quia post
alia evangelia scripsit hic in achaia
demorans huius tractatum 3o post hec
translatoris excusacio per licentia
de expositione pertractatorum ubi primo
suppositum pertractatorum exponit esse
utile 2o ponit suam super hec ex-
cusacionem i. sciens tamen quia oportet
ubi tangit duplicem sue excusa-
tionis racionem primo cum civilitas
sua propria sit ut sibi narrare possit
2a voluntas animi ne legentibus
vel audientibus fastidium generaret.
Nemo nolentibus deum. Dat quia
eos scilicet quia deus iudam destituit
et mathiam instituit et paulum
divinitus altitudine elegit et si
utile fuerat expediendum a nobis
i. exponi vel explicari per singula
i. sigillatim utile in quantum legentibus
sed eum a liberum actuum apostolorum
Et querentibus deum i. deo gratis
tenes. Quis tu sed ego servus
cooperante agricola i. quelibet
per aliorum utilitate laborantem corporum
primum de fructibus suis edere. de
labore suo fructum percipere. 2
thi. 2o laborantem agricolam oportet
primum de fructibus percipere. i. audi-
torum profectum magis quam curiosi-
tatem que vel traditur scripturam
reficere plus quam alios putamus
i. vitandum in et aliis curiositatem putans
i. eciam valde congruum est
additum curiositatem sed putat quia
omnibus i. curiositate perat et illi quia
caritatem etc. voluit suam scienciam
confiteri et scire apperire curiosa
dicendo vel curiositatem publicat
que est expositione omnia usque ad
minima quia intendere officia regis
perdurare usque ad cineres
Nemo tandem nolentibus deum. hic

ad querendum deum monet nos pla

subdit vo z^a. dicte excusationis
que cum ne auditorum fastidium
generaret. Dicit ergo. Sicut ita uitamus
curiositatem publicam id est non
i. ut nullus negotiorum dum va-
let una affirmatione ut uidemus
prodesse tam uolentibus deum i. stu
diosis auditoribus qui cum querunt
ea que ad deum pertinent et ad
salutem suam. quam fastidientibus qui no
lunt utilia sed curiosa. q. d. et
ideo curiosa uitaui et utilia con
scripsi ut proficerem studiosis
qui de curiositate non curant.
quam fastidiosis qui cum utilibus circa
curiosa se occupant. Sicut uitamus
et ut uidemus non prodesse tan-
tum uolentibus i. diligentibus deum
si curiosa dixissemus quam i.
quantum uidemus prodesse fastidientibus
qui non utilia fastidiunt et curio
sa appetunt. hoc autem malum esset
si magis satisfacere fastidientibus
utilia quam uolentibus. Nec alia
lectura sit prodesset ... quosdam
et tunc legendum esset. Vitamus
et nenon i. dum uidemus tam
uolentibus i. beniuolis auditoribus
quam fastidientibus i. audire
nolentibus prodidisse i. manifes
tasse. quorum non deum i. doctrinam
et notitiam de deo et non facere
mora et utilia. Alii libri sic
habent Nenia tam uolentibus deum
demirare quam fastidientibus prodi
disse et legendum sic. Vitaui nimis
et ne uidemus non demirare
i. doctrine demirationem tradi
tam i. tantum uolentibus et dilige
tibus deum. ut uolentibus i. doctrina
de eo desiderantibus quam quantum
uidemus curiosa scribendo mis
tica cum uerborum curiositate prodidis
se fastidientibus i. utilia non curiose
dicta. Non est exemplum de libro i.
prologo Ieronimi.
Lectorem obsecro. istud prologo de

prologo Ieronimi. et si intellexit ab aliquo
audiri potest sic legi. In parte illa hu-
miliat se Ieronimus primo petens ex-
cusationem si que sunt mutata prelata
2o petens sibi recommendationem
si qua sunt utiliter dicta ibi Et que
obstinacio legentis. In prima parte
tangit quem multi hic excusa-
torem circa legentem i. hiis paginis
2o ibi quo petit excusationem
circa se mutante si que sunt prelata
ibi Et aliquid mutante. 3o monet ex-
cusandi i. nomine meo imputat errori
4o tamen quod petit ut dicit exoravi.
Sed peto me ignoratum agnosci.
Dicit ergo Obsecro lectorem stu-
diose vertere scire paginas huius
libri ea quam mutavit et cetera per pa-
ginas designata sunt i. in mea
translatione i. si quam mutavi transtuli
quam mutatione huius cuius stili per
verti vestigio i. aliqua fastidi-
one scribendi non meo imputat
i. attribuat errori sed peto
me ignosci ignorantie. hic
quia super i. Nathan filium David
quere non per Salomonem textus ge-
nealogiam sicut Matheus. Adhuc
David iustitie quia hic solum per na-
than adoptat generationem lucas et
textus ascendit usque ad deum per
Nathan ut prius dominus dicta
gratia. Sed quare filio non facit Matheus
quia insistit generationi naturali et computat
descendendo sed lucas generationem ...
et computat ascendendo. Dicte nathan
filium David. De isto Nathan est dubium
utrum fuerat filius David adoptivus
vel naturalis. adoptivus supponitur
dicta ... et hoc intelligit
multi ... Italibus in ... per hoc quod legitur
1 Paralipomenon 3o ... nati sunt ei
filii Samaa et Sobab et Natha
et Salomon iiii or de Bersabee
Sed hoc determinatur infra. prologus
Nunquidem multi sunt conati
ordinare. Liber et dividitur i.
prohemium ... hic incipit et i.

prologus ... Puer

tractatum qui incipit. Fuit in diebus
herodis regis. tercio phemio autem tangit
lucas primo causam motiuam. 2o
modum sue forme id est visum est michi
assecuto. Tercio causam finalem ad quem scribit primo et sc.
ibere optime theophile. 4o utilitatem
intentam ut cognoscas eorum
verborum. Dicit ergo Quoniam quidem. ut quidam
multi. glossa non tamen missi sed qui
sponte ducti sunt. Et tamen audiuisse vel
multitudinem iniquorum prophetarum
iacob xxiii dicit Nolite plorare super
iniquos. hii autem scriptores sunt Bas-
lides et appelles et aliqui alii
heretici qui scripserunt ewangelium secundum nomina
apostolorum ut ewangelium thome et huius-
modi. Eorum autem ewangelia non sunt recepta. Unde
dicit Augustinus de consensu ewangelistarum Et certe
qui de domino et apostolorum actibus
aliqua scribere conati sunt. an si fuit
non tales fuerunt temporibus extiterunt
ut dignos eorum fidem adhiberet ecclesia
ut eorum scripta in auctoritatem librorum
sanctorum reciperet. Conati sunt ordi-
nare. Ambrosius Conatus qui incipit et non
perficiat qui suis viribus non gerat ad
confidit. glossa non conatur qui de uno
spiritu vel dei ministerio cepta com-
plet. Conati sunt inquam ordinare
narrationem
rerum que in nobis complete sunt. id est ac-
tuum christi et apostolorum qui in libris iniquis
plene scripti sunt. Sicut tradiderunt nobis.
glossa bede non solum marcus et lucas qui
auditu didicerunt que scribentur sunt
et matheus et iohannes multa de
infancia pueritia genealogia sal-
vatoris et aliis narrationibus didi-
cerunt. Et tradiderunt inquam qui ab
initio ipsi viderunt sunt ministri
ut paulus sunt ad gal. primo sed per revelacionem
domini nostri ihesu christi. Et ministri fuerunt
sermonis docendo et predicando sicut
paulus et barnabas sunt act. xiii.
Segregate michi paulum et barna-
bam in opus ad quod assumpsi eos.
Visum est michi sc. secundum translationem
bedi sue forme ubi omnia que scribit

de quibus eruditus es

integer ut non sit insufficiens. Attente
ut non sit negligens id est Diligenter
ordinate ut non sit gesta inuol-
uens id est ex ordine. Dicit ergo omnia in multis
conati sunt ordinare ea que a nobis
complete narrata sunt. Ideo visum
est michi glossa bede non humano tempore sed
spiritu sancto instigante michi assecuto omnia — que pertinet ad salutem
ita quod nichil omisi de hiis que scribere
debui. Diligenter quia maledictus qui
facit opus suum negligenter. Jere.
xlviii. Sed alia translatio habet fraudulenter
ex ordine id est secundum ordinem rei geste
consultum cum elucidat ~~modo~~ ordine narrationum
tibi scribere optime theophile
quia theophilus amator dei dicitur sed
glossa ideo optimus. ad eundem theo-
philum scribit actus apostolorum.
Ut cognoscas. hic ultimo subdit
utilitatem intentam scilicet notitiam ut est
ewangelice hystorie. Dicit ergo Ita visum
est michi scribere ut cognoscas eorum
verborum id est ewangelice hystorie. glossa
non nova theophilo promittuntur
sed ea de quibus eruditus est quia perfectus
homo solum in ihesum christum credere sed et fidem
diuinitatis pertinet et temporalis dispen-
sacionis illius ordine que nosse op-
portet veritatem. Quomodo ergo tam magne
lucas scripsisse ewangelium pseudo
prophetis erat facultas predicandi fal-
sa quia super id est Quia quidem conati sunt
multi ordinare etc. glossa. Tam magna
causa lucas scripsit ewangelium pseudo
erat facultas prophetis predicandi.
Contra philippenses i. dicit apostolus sive per veritatem
sive per occasionem predicetur christus in hoc
gaudeo sed et gaudebo. Ad hoc
dicendum quod quot male vivunt et
bene docent sunt doctores ut tenemus.
Et de hiis loquitur paulus ut sunt tolle-
randi. Alii vero et male vivunt et
male docent ut heretici. De hiis loquitur
lucas et hii sunt cohercendi. Attende as-
securus omnia que io. ult. sunt et alia
multa que fecit ihesus que si scriberentur per
singula nec ipsum arbitror mundum capere

eos qui scribendi sunt libros quos non
possent assequi omnia. Ad hoc dicendum
quod sicut Beda dicit verbo est accomodata
non generaliter sumpto, unde glossa non omnia
assecutus est sed de omnibus illa que ad
fidem legentium sunt confirmandam credit
ydonea. Consulte enim preterit multa
que alii dicunt ut diversa. Item ut
agnoscas eorum de quibus eruditus
es veritatem. Si sic eruditus erat quomodo
cognoscebat, quia si non cognosce-
bat non erat eruditus. Ad hoc dicendum
quod veritatem ibi accipit pro ordine
verum non tamen prius veritatem. Unde erudi-
tus erat ad credendum vide evangelium sed or-
dinem hystoriarum potuit ignorare
Item contra persecutionibus hiis non solum
credere sed et fide divinitus prevenit et
ignorance dispensacionis de ordine
vice nosse. Quia multi sunt qui ignoverunt
gestorum ordinem. Ad hoc
dicendum quod notat ibi consilium non preceptum.
cognitum non notum. Notandum secundo
Eruditus es veritatem quod bona erudicio
valet ad multa. Primo ad cogitandum
veritatem fidei Sicut enim scolaris
bene eruditus novit solucionem. Ubi
ps Beatus quem tu erudieris domine
et de lege tua. Sic erudita fuit
Susanna Dan. iii. Secundo ad relin-
quendum deformitatem peccati. Sic
viator eruditus ab aliis avertit
se a devio. De hoc Sap. 33. Eru-
dies homines instruit disciplina
ut avertat hominem de hiis que fecit
et liberet eum a superbia. Tercio ad de-
clinandum afflictionem inferni
Sic pugil eruditus declinat
ictum adversarii. Prov. 19. Doce mita
vite sue eruditus de inferno
declinet novissimo. Sic via-
tor eruditus declinat viam pe-
riculosam. Quarto ad faciendum votum dei
Sic religiosus vel singuli bene eru-
diti volunt deo obedire. Etiam
catulus eruditus fuit ad nutum
domini. Deut. 18. Dominus deus tuus

erudivit te ut custodias mandata
dei tui et vinceres. Quinto ad conservandum
honeste. Sic puella bene erudita
honeste se regit. Tyt. ii. Apparuit
gratia salvatoris dei domini nostri omnibus
hominibus erudiens nos. Sexto ad iudi-
candum iuste. Sic iudex bene in-
structus de causa iuste iudicat. Ps.
Et nunc reges intelligite erudi-
mini qui iudicatis terram. Dan. 12. Qui ad iusticiam
erudiunt. Septimo ad bene vincendum. Sic
advocatus eruditus litigat. Unde
Prov. 16. Eruditus in verbo bona reperiet
~~reperiet~~ r-p-riet
Hebr. Preterea plures quidem nostre
carnis habuimus eruditores et
reverebamur eos Nonne multo
magis obediemus etc. Solent fieri
questiones generales circa evangelia primo cum
plures scripserunt evangelium quam isti quatuor
videtur quod plura deberent recipi evangelia
quam iiii^or. Item cum in ore duorum vel
trium testium stet omne verbum, et
evangelia scripta sunt in testimonium
omnium. Videtur quod duo vel tria sufficiant
et quartum superfluat. Ad hoc dicendum quod licet
plura evangelia scripta fuerunt tamen quatuor
tantum recepta sunt. Cuius vero racionis
sunt ex misticis. Primo ad significandum
quod per doctrinam evangelicam dissemi-nanda
erat fides per quatuor partes
mundi scilicet ad orientem, ad
occidentem, ad meridiem et aquilonem.
Secundo ad notandum quod per doctrinam evangelica
distincta est quadripertita morum
Prima morum fuit transgressio divini
precepti in paradyso. Secunda fuit preuaricatio
legis nature. Tercia legis scripte. Quarta legis
evangelice. Tercio ad notandum quod
per doctrinam evangelicam habetur sufficiens
noticia de Christo vel quoad naturam
vel quoad personam. Duo ad naturam
duplicem scilicet divinam et humanam. Quoad
personam duplicem dignitatem scilicet sa-
cerdotalem et legalem. Ad obiectum
dicendum quod licet sufficiant tres testes

Erudicio valet ad multa

moris 8^a

notum .iiii.or superfluunt sed magis co
firmant. Item cum .x.or eciam ewangelia
recipienda que recepta sunt
ewangelia .s. illorum math. marc. luc. Joh. po
cius quam aliorum. Ad hoc dicendum quod
inter illos qui scripserunt ewangelia
etiam maiore certitudine habent
de scientia et veritate illorum quam
aliorum. Item isti .iiii.or prefigurati sunt
in ezechiele et significati in apocalipsi per .x. alia
.s. matheus per hominem marcus per
leonem lucas per vitulum Jo. per
aquilam. Et in giro declaratur
in themate preterito. Sed contra hoc oppo
quod sicut ezechiel et .x. facies et .x. penne
inerat cuilibet ita videtur repug
nancia visionum. Ad hoc dicendum quod
quodlibet animal habebat propriam faciem
sed quia .x. ewangelia ita concorditer
loquuntur ut quodlibet in quolibet loqui
videatur. Ideo cuilibet facies dicitur al
terius. Et quatuor eius facies habent
et significant concordanciam eorum humanitatis
penne vero concordanciam eorum divinitatis.
Licet ergo quilibet ewangelistarum habeat
intencionem suam propriam tractando
sit sua facies specialis. Et tamen quia
simul concordant et eorum humanitate
et eorum divinitate dicuntur habere .x.or fa
cies et .x. pennas. Hoc est per ipsum
de quo scribunt. Scribunt
quippe de christo qui fuit homo nas
cendo vitulus moriendo leo
resurgendo surgendo aquila ascendendo.
Et quia quilibet de ipso tractat ideo
quilibet dicitur habere .x. facies sicut ezechiel
sed quilibet propriam faciem sicut Joh. quia quilibet
habebat suam principaliorem in
tencionem circa diversa de ipso christo
sicut dictum est. Quia matheus ma
gis insistit humanitati, luc. passioni,
marcus resurrectioni, Jo. ascensioni
sive divinitati. Item queritur de ordine
ewangeliorum quia cum divinitas sit eciam
dignior et prima dignitate humanitas vero

novissima videtur quod Joh qui insistit prin
cipalius divinitati debeat ordi
nari primo. Item cum lucas insistit magis
passioni marcus resurrectioni et passio
precedat resurrectionem videtur quod lucas de
beret ordinari ante marcum ut
sic esset ordo Jo. math. luc. marc.
Ad hoc dicendum quod in ordine ewangeliorum
secundum ordinem editionis sue vel geste
sic quod unus scripsit post alium. Ideo or
dinem in de quo tu opponis.

Fuit in diebus herodis regis
Iudee. Flumen paradysi .iiii.or
flumina dividitur. Sic liber iste
dividitur in partes principales. Agitur enim
primo de ingressu salvatoris
in hunc mundum a primo usque ad .3.m cap.
.2.o de eius progressu in hunc mundum
a .3.o cap. usque ad .20.m. .3.o de egressu
a cap. .20. ad .xxiiii. et .xxiiii. cap.
.x.o de eius regressu ad patrem
.xxiiii.o cap. Hinc est quod prima pars
de eius conceptione et nativitate
sicut quas ingressus est. .2.a de ope
et progressione sicut quas progressus est.
.3.a de passione et morte sicut quas
egressus est. .x.a de resurrectione et ascensione
sicut quas regressus est. In prima agit primo
de eius ingressu occulto qui
fuit in eius conceptione .x. cap. .2.o
de progressu manifesto qui apparuit
in nativitate .2.o cap. Primus ingressus
fuit in virgine utero [illegible]
homo. In primo salvatoris conceptus
oritur primo ut futurus .2.o ea facta
ibi Et ingressus angelus. Fuit
enim ordine testimonio angelico quod
est primum nunciatum futurum ut fuit tes
timonio humano quod est ordine iam facta.
Angelico autem testimonio ordinatur primo in
annunciacione sui precursoris .2.o in
annunciacione sui salvatoris ibi
In mense autem sexto. In prima autem precepta
annunciacionis precursoris ponitur
.x.o persona quibus annunciacio [illegible]

condicio; 2° oportunitas loci quia in te-
plo, ibi factum est autem cum sacerdo. fun-
geretur; 3° annunciacionis modus et occa-
sio: ibi apparuit autem angelus; 4° veri-
tas annunciationis velox adimplecio, ibi
et factum est ut impleti sunt dies of-
ficii eius. In prima ergo parte ostenditur
eius dignitas sive condicio quia
dignus erat tanto miraculo.
Hanc autem ostendit tam ex parte generis et of-
ficii dignitatis quia vir sacerdos, et
uxor de filiabus aaron; 2° vite
sanctitas ibi: erant autem iusti; 3° doni di-
vini ad generandum necessitas ibi
et non erat eis filius eo quod [illegible] esset.
Primum pertinet ad naturam, 2um ad graciam,
3um ad fortunam. Generis dignitas ostenditur
primo ex parte patris, 2° ex parte matris
et uxor illi de etc. Dicit ergo: fuit in diebus.
Johannes evangelista incipiens a rebus
divinis non dicit fuit sed erat: In principio
erat verbum; et hoc propter verum divinitatis
permanenciam. Lucas autem incipiens
a rebus humanis dicit fuit propter carnis
transitum et defectum, secundum illud: preterit
figura huius mundi. Sicut optorium [illegible] cohercet
Fuit in diebus herodis (ascalonite) regis iudee. In diebus
quippe mali principis necesse est
bonos pontifices qui presunt revocare
a sequela mali principis. Herodes iste
fuit in tempore nativitatis christi rex galilee.
Sacerdos quidam, scilicet excellens,
fuit enim de summis sacerdotibus
quos constituit david volens
ampliare cultum dei ut habetur
in [illegible] suas in templo, i paralipomenon 24.
Sacerdos enim de sacerdote est nuncius
domini, quia sacerdos nuncius
est domini ex officio. Secundum illud malachie 2°
labia sacerdotis custodiunt scientiam; angelus enim
domini est exercituum. Nomine zacharias
non sine nomine describitur ut dives
epulo; homo quidam erat dives etc.
Sed ut deus noticiam habet sanctorum desig-
nacionem (horum)

Et ut ostendatur ex nomine eius bonitas ostendi-
tur: Zacharias enim interpretatur memor
domini. Et ipse dominum diligens ex toto
corde secundum preceptum domini Deut. vi:
Diliges dominum deum tuum ex toto corde
id est memoriter sine oblivione sed dei [illegible]
De vice abya: ipse fuit unus summus
pontifex [illegible] aaron. De cuius gente [illegible]
hic leguntur ex [illegible] tempore david multi
alii vocantur sexdecim familie xxiiii
Ita quod fuerunt octo de ythamar
et xvi de eleazar. David enim volens
ampliare cultum divinum de qualibet
ordinavit unum summum sacerdotem
qui preesset toti familie sue. Ita
quod erant xxiiii quibus inposuit in
septimana sua ut tunc liceret
eis ad uxores suas intrare vel
domos ad domos suas sed iacebat
in pastoforiis templi. Huiusmodi septima-
ne distributa est tota domus per sor-
tes sicut habetur i paralipomenon 24: Et ceci-
dit viii sors super abyam. Igitur octava
septimana debuit in templo ministrare.
Huic lineali successit zacharias
qui est ideo dicitur de vice abya et nichilo-
minus de octava sorte pontifex natus
est iohannes, qui est finis veteris testa-
menti et inicium novi. Veteris enim testamentum
ut dicit Ieronimus in magno prologo biblie
deserviebat septenario. Novum vero
octonario. Abya interpretatur pater domini; signat filio
et cognatum fuit ut tempore officii patris
domini conceptus esset ille qui precursor
domini nunciaret. Describitur ergo pater Iohannis
ex tempore quia in diebus herodis, ex or-
dine quia sacerdos, ex nomine quia
zacharias, ex successione quia de
vice abya. Et uxor illius
hic ostenditur generis dignitas persone
ex parte matris ubi notantur quedam.
Primo ex genere, 2° ex nomine ibi:
et nomen eius elyzabeth. Dicit ergo: et uxor
illi de filiabus aaron quia debebat esse scientes
alios. Et nomen eius elyzabeth, quod interpretatur
dei mei saturitas, propter quod deo placeat.

inde (eliza)beth est tamen dicet de vice vel ordine abie

an
vij. Et est repleta est spiritu sancto elyzabeth. Erat aut ambo iusti
an deum. Narrata puritate parentis dignitatis hic subdit de uite eorum
sanctitate ubi ostendit eorum iusticia vel exemplata sua approbari in animi intentione
erga deum iusticia ante deum perfecta apparet
integra executione quia incedebant
in oibus mandatis dei temperata apparet
debita moderatione quia sine querela.
Dicit ergo. Erat autem iusti ambo
amb°. Docet dominum scriptura de hijs
quos commendamus non solum moribus
sed parentes debemus laudare ut qui
hereditario iure hoc iudicant
illi quos laudamus. Erat iusti
iusti non in gratu hominum sed dei propter
quod .vi. attendite ne iusticiam vestram
coram hominibus faciatis. Dicit illi de quibus Luc xvi.
vos estis qui iustificatis vos
coram hominibus. Deus autem novit corda
vestra. Sed ante deum. Ecce vera iusticia
Deus enim non fallitur. Incedentes in
omnibus mandatis quo ad precepta moralia
que dignior scripta in tabulis
scripta. Et iustificationibus domini
quo ad cerimonialia quia devotione
iustificati et purificati videbantur.
Et quantum ad iudicialia quia ab
proximis ius reddere cogebant.
Ecce plena iusticia. Si quis enim
contra legem peccavit offerebat in vo
stibus ecclesie et vindicabat. Ideo Sine
querela scilicet proximorum. Ecce iusticia
temperata. Sepe nimis enim durior
iusticia hominum querelam provocat.
temperata autem iusticia dulcedinem ceremonia imitatur. Ideo. Ecclesiastes vij. Noli esse iustus multum vel nimis.
Et non erat eis filius. Narrata
puritate parentis dignitate et sanctitate
hic subdit donum domini ad quandam
utilitatem ubi primo tangit eventus
plus desiderio duplex impedimentum
primum naturalis sterilitas elyzabeth.

secundum accidentalis senium amborum puntum.
Dicit ergo. Et non erat eis filius. Sepe eos
enim subtrahit deus plenius iustis
et bonis coniugatis ut eos spes
eorum et affectus ponatur in deo.
Eo quod esset elyzabeth sterilis ecce
impedimentum naturale. Et ambo processissent in diebus suis ecce impe
dimentum accidentale ex tempore. Ex
quibus duobus crescit miraculum.
Eo scilicet quod elyzabeth esset sterilis
ut in tempore non possit. Et ambo processissent in diebus suis ut iam ad
amplexibus non deceret. Sicut genesis
xviij. quam senium et duos meos ve
tulus est voluptati operam dabo.
quasi diceret non decet. Notandum quod de
sterilibus nati leguntur. scilicet ysaac
genesis xxi. Jacob genesis xxv. Sampson
Judicum xiij. Samuel i Regum i. Johannes
Baptista. De quo hic. Per hos omnes
significabatur Christus nascituris de
virgine. Per ysaac significabatur
quod Christus futurus esset risus et gaudium
afflictorum. Ut per Jacob rursus peccatorum
quorum supplantator vitiorum. Ut per eum
luctator sine supplantator. Per
sampsonem cuius plurimum ignoratur
et terrorum. Ut per eum sol eorum.
Aut illuminans eos. Per samuelem
quod reconciliator peccatorum. Ut per
exaudibilis quia pro cunctis omnibus exau
ditus est. Per iohannem qui plenus gratia.
Ut per eum in quo gratia et deus dei
Jo i. plenum gratie et veritatis.
Factum est autem cum sacerdotio fungeretur.
Narrata conditione parentis quo annunciatus erat parentis. Hic subdit
de oportunitate loci. Primi templo
sita ei annunciatio. Ubi notandum
primo executio sacerdotalis officij.
Secundo congruencia oportunitatis loci in sorte
exijt ut incensum poneret. Tertio deprecatio
totius multitudinis erat orans foris.
Dicit ergo. Factum est cum sacerdotio fungeretur.

Margin notes: abo; puritatem; plica; tripla; orans; Antonio mater; 10 et

x de sterilibus genuit

Zacharias. In hoc excluditur ab eo
negligencia. Non enim erat de illis
sacerdotibus de quibus dicitur ii Mach. [i]
quorum non iam circa altaris officia de-
diti erant sed contempto templo et
sacrificiis neglectis etc. In ordine
vicis sue. In hoc excluditur ab eo
usurpacionis temeritas. Core
et amiatuos hoc est et si ordi-
ne fiat. Ante dominum. In hoc excluditur ab
eo intencionis perversitas quia ante dominum
id est ad dei beneplacitum non ad fa-
vorem humanum. Secundum consuetudinem
sacerdotii id est a lege introductam
leviticis vel etiam moribus utencium
approbatam. Non enim erat homo in sac-
erdotali officio novas consuetudines
adinvenire et introducere sed eas que
sunt antiquas et bonas custodire. In
hoc excluditur ab eo insolencia.
Sorte exiit id est secundum exigenciam sortis
sue ut dominus est. Beda. Non nova
sorte tunc electus sed priori sorte pre-
electus. Exiit id est de domo ubi se
sacerdotalibus vestibus induebat
ut incensum poneret ingressus in
templum domini. Sed ambrosius solus intrat
quia illud singulare sacrificium non est
quod cum ceteris. In templo primo scilicet in
sancta postea in sancta sanctorum cum sanguine et
thure postea redit in sancta ad al-
tare incensi. Quod secundum Josephum et alios
sanctos post augustinum sciis erat secundum augustinum
intrat sancta sanctorum. Et omnis multitudo
populi erat orans foris hora incensi. Notandum quod
singulis diebus duplex sacrificium
erat hora incensi scilicet mane et
vespere. Aliud tamen tempus incensi hodie
dies expiacionis quia sollempnis erat
officium. Erat incensum quando multitudo
populi foris remanebat. Exponit quod dicitur
incensum profundius dicitur sacerdos pone-
re divina quam populus talibus etiam dicitur ecce
pastor sed quia ... eius ... tectis
gregem dicatur. Et hic quilibet super id.

orans

dx

Antonomatice

10

In diebus Herodis. Cum multi fuerint he-
rodes de quo intelligitur. Ad hoc dicendum
quod in regno iudee tres fuerunt hero-
des. Primus fuit Herodes antipatri
filius ydumei, primus rex alieni-
gena in regno iudeorum dictus
ascalonita qui ibi palacium
suum construxit. Anno xxxvi
regni huius herodis fuit sac-
erdos quidam etc. Secundus fuit herodes
antipas filius eius qui iohannem
decollavit et cui dominus passus legitur.
Tercius herodes agrippa filius aris-
toboli nepos herodis ascalonite
qui iacobum decollavit et petrum
in carcere posuit. Fuit ergo in diebus
herodis ascalonite. Hic fuit primus
alienigena a senatu romano
rex iudee constitutus suadente
antonio pqmo invito atoio
per augustum regnum ei confirmatum
est. Erat ergo imminente adventu
Christi alienigena regnat ut os-
tendatur impleta prophetia iacob
non auferetur sceptrum de iuda
et dux de femore eius. Exponit super illo
nomine zacharias cum multi fuerint
zacharie quis fuit ille. Ad hoc
dicendum quod tres sancti zacharie leguntur
in sacra scriptura. Primus filius ioiade
de quo ii paralip. xxiiii. Secundus propheta et
unus prophetarum xii. Tercius pater iohannis
baptiste. In signum quod tripliciter dicitur
hic de deo memor. Primo ergo quo ad
opera creacionis. Secundo quo ad opera
recreacionis. Tercio quo ad opera
retribucionis. Prima ad patrem, secunda
ad filium, tercia ad spiritum sanctum refertur.
Et de supradicto et uxor illius. Cum ceteri
prophete commendantur a patribus tan-
tum ut patet ... iohannes non
tantum a patre sed a matre commendatur.
Ad hoc dicendum quod iohannes non tantum propheta sed
et plus quam propheta fuit. Vel quia non tantum
pater sed mater eius prophetavit. Ergo unde

9o

9o

3 herodes - 3 zacharie

ut ueniat m(ate)r d(omi)ni mei ad me
uel ne reputare(tur) p(e)cc(at)o eo q(uod)
sterilis e(ss)et q(ui)a om(n)is sterilis male-
dicta erat i(n) lege Deut(eronomi)o .7. No(n) erit
aput te sterilis / Ideo commendat(ur)
7 elyzabeth / Luce sup(er) i(mo) Et om(n)is
multitudo erat foris orans glo(sa)
Illa solempnitas q(ue) i(n) mense celeb(ratur)
.i. iiij die septe(m)bris est dies expi-
ac(i)o(n)is sive p(ro)piciac(i)o(n)is vocaba(tur)
q(ua)n(do) sol(us) pontifex intrabat i(n)
tabernaculum cu(m) sanguine et (ce)t(era)
i(n) festo p(ro)piciac(i)o(n)is sol(us) summ(us) po-
tifex intraret i(n) s(an)c(t)a s(an)c(t)or(um) ut
h(abetur) leuit(ici) 16 Et hebr(eorum) 9 q(uod) zacharias
fuit summ(us) pontifex quod ab
aliquib(us) credi(tur) / Dicit lira q(uod) s(ecundu)m
illos de quib(us) dictu(m) est p(ri)us vn(us)
summ(us) pontifex eligeba(tur) Alij
dicu(n)t q(uod) singul(is) annis erat p(er)
annu(m) summ(us) pontifex et i(n) sep-
timana dies p(ro)piciac(i)o(n)is veni-
ebat / Vel posset dici q(uod) o(mn)es illi
24 summi pontifices erant ordi(n)e
vnus tu(m) erat sup(er) eos p(re)lat(us)
ut dignitate no(n) ordine / mistice aut(em)
i(n) die expiac(i)o(n)is erat pro futuris
expiac(i)o(n)is .i. p(e)nite(n)ciam p(re)dicat(ur)
Mat(thei) iij ad explac(i)o(n)em suo bap(tis)mo
p(ro)pinquam / Magister / Sacerdos ad h(oc)
q(uod) ydonee ministret d(e)z polle(re)
multis bonis / p(ri)mo mundicia vite
Exo(di) 19 sacerdotes q(ui) accedu(n)t ad
me s(an)c(t)ificentur et (ce)t(era) Et mistico sic B(ernardus)
angelus / Angelus cum malus diabolus
e(st) Malach(ie) angelus e(nim) d(omi)ni ex(er)-
cituum / Secundo scien(cia) Jer(emie) 23 d(icitu)r p(ro)phet(a)
sacerdos polluti su(n)t et i(n) domo
mea / 2o noticia scripture Mal(achie) ij
Labia sacerdotis custodiunt sci(enci)am
Deut(eronomi)o 10 et 21 / et mistico i(n) sci(enci)a
clarus q(ui)a omnis s(an)c(t)a p(ro)uoc(at) 19 oculi
eius tamq(uam) flamma / Tercio ysa(ie)
28 d(icitu)r / Sacerdos et p(ro)pheta nescieru(n)t

no(n) sacerdos d(e)z polle(re) nisi septem

3 Lecta I(n) Ja(cobi) i(n)
re(liquit) eos ... tenentes
3 Io dilig(enci)a ture Numeri 25 Erit ta(m)
illi s(ed) phinees q(uod) fui eius pac-
tu(m) sacerdotij sempiternu(m) eo q(uod)
zelatus e(st) p(ro) deo suo / Et mistico
diligens / fer(e) medius quasi / Item
28 hora medicus / Secundo heu
Eze(chielis) 22 sacerdotes contempserunt
2 lege(m) mea(m) / Secundo instans doctrine
ij paralip(omenon) 15 sacerdotes docebat
populu(m) mundare et (ce)t(era) Et mistico do-
cebat q(ui)a dux v(er)u(m) sacerdos q(ui) sacer-
dos / Ro(manorum) 2a Confidis te ipsu(m)
ducem cecor(um) / Secundo heu de sacerdo-
tibus d(icitu)r ysa(ie) 56 Canes muti
no(n) valentes latrare doce(n)t p(ro)prios
5 Vo frequens orac(i)o(n)is deuote
ij Mach(abeorum) i. Oracionem faciebat
sacerdotes et Joh(elis) ij i(n)ter vesti- Johes
bulu(m) et altare / Et mistico orans
q(ui)a reconsiliator / Ecci 44 i(n)
tempore iracundie factus e(st) reconciliac(io)
Secundo heu Jer(emie) 14 d(icitu)r Sacerdotes et
p(ro)phete eor(um) iuerunt ad terram
quam nesciebant / No(n) enim intrat
nisi qui sp(er)ant peniam / 6o
6 euide(n)s co(n)uersac(i)o(n)is honeste
Ps(almus) Sacerdotes tui induantur iusticia
Et mistico honestus q(ui)a ego dixi
dij estis / Secundo heu sicut p(o)p(u)l(u)s sic et
sacerdos / ij Mach(abeorum) iiijo Sacerdo- 4
tes iam no(n) circa altaris officia
7 Vo (con)tinua sacrorum dispe(n)sac(i)o(n)e
i paralip(omenon) ix filij sacerdotu(m) vn-
guenta ex aromatibus (con)ficiebant
Secundo heu d(icitu)r Mat(thei) 10 in fines (con)tra-
rie / Et p(ro)p(ter)ea gratis accepistis gratis
date / Et mistico (con)tinue d(icitu)r ministerij
Eze(chielis) 40 ista e(st) filij sadoc q(ui) acce-
du(n)t ad dominu(m) ut ministre(n)t ei
Secundo heu q(ui)a Jer(emie) 6 d(icitu)r a minore
usq(ue) ad maiore(m) om(n)es auaricie
student / Ita p(ro)pheta usq(ue) ad sacerdote(m)
om(n)es faciu(n)t dolu(m) / Mala(chie) i
q(ui)s est i(n) nobis q(ui) claudat hostia mea et
ne incendat altare meu(m) gratuito.

Apparuit autem illi angelus domini. Descripta veritate conceptus quibus annunciatio erat precursoris tradito 2o opportunitas loci quia in templo hic 3o subditur annunciationis series et ordo ubi tanguntur 4or primo angelica ad Zachariam facta apparicio 2o sequens Zacharie turbacio ibi et Zacharias turbatus est videns 3o consolatoria angelica promissio ibi ait autem ad illum angelus ne timeas 4o angelice promissionis certificatio ibi et dixit Zacharias. In prima parte implicantur tria primo opus potencie quia apparuit 2o officium dignitatis quia angelus id est nuncius domini 3o signum bonitatis quia stans a dextris. Dicitur ergo Apparuit autem id est Zacharie dum sacerdocio fungeretur angelus domini non sathanas qui aliquando se transfigurat ut seducat, ymmo verus ymmo certe quia in execucione pontificalis officii fit angelica apparicio ut patet hic. Omnis et caypham anno pontificatus sui legitur fuisse revelatio Jo. 11 quia valde est cum sacrum est pontificale officium sicut dicitur Hebreorum v. Omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in hiis que sunt ad deum ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. Et multi reliquunt officii offendiculum et acceperunt officium aufferendi id est spoliandi ecclesias qui dicunt quod non pertinet ad eos Job 31. Si adversum me terra mea clamat. Stans a dextris altaris incensi ut sic probaret se bonum angelum demonstraret. Boni enim angeli a dextris collocantur sicut patet Matthei 25 et 2 Re(gum) [illegible]. Ambrosius ideo a dextris apparuit quia signum divine misericordie preferebat sicut prospera nunciando. Beda. Inter templum et altare et a dextris quia inter sacerdotes adventum et misterium sacrificii ubilibet celestis doni gaudium predicabat. Et Zacharias turbatus est sicut quo ad inicium et timor magnus irruit super eum quo ad affectum etc. Ait autem

ad illum angelus. Hic ponitur angelica consolatoria promissio ubi consolatio est multiplex primo ex sua allocucione quia ait ad eum angelus 2o ex propria assecuracione id est ne timeas 3o ex precum suarum exaudicione id est quoniam exaudita est 4o de filii concepcione ibi et Elyzabeth uxor tua 5o de spirituali exultacione id est et erit tibi gaudium 6o de mirabili filii commendacione id est erit enim magnus. Dicitur ergo Ait autem ad illum angelus Ne timeas. Beda. Sicut humane defectionis est terreri ita angelice benignitatis est paventes de suo aspectu consolando blandiendo. Et ydeo demones si quos de sua presencia territos senciunt amplius terrore quo monent. Ne timeas inquit Zacharia. Ne timeas quia exaudita est oracio tua sicut pro populi redempcione non pro sobole quam desperabat. Unde dicitur Exaudita et sic Exaudita est id est deprecacio exaudita est et id est sit quam petis. Rogabat enim pro spirituali liberacione populi a regno Herodis et a tributo Romanorum et pro spirituali liberacione sicut a peccatis et datus est ei precursor liberatoris ab omnibus hiis. Et Elyzabeth. Hic promittit angelus Zacharie filium ubi notificat ei inventum quia Elyzabeth pariem qualem sexum quia filium nomen quia Iohannem. Dicitur ergo Et Elyzabeth uxor tua pariet id est ad utilitatem tuam licet id est ex te non sicut de Joseph et de Maria Mathei 1 Non enim dixit angelus pariet tibi filium sed pariet filium quia non de semine Joseph concepit. Et vocabis nomen eius Iohannem prima ratione et titudine pro infantibus nomen. Nonnulli propter premeditata legimus nova nomina indicta tempore et bonorum et malorum. Bonorum tamen sicut Ysaac Genesis 17 Vocabis nomen eius Ysaac. Josie 3 Regum 13 Ecce filius nascetur nomine Josias et dicit fuisse Sampsone. Aliis tamen dicunt secundum

Marginalia (left): visibiliter assumpto corpore; offensum; Et Zacharias turbatus est videns; predicabat; et super; nova

sz hoc ſecundum aliquam tranſlacionem Chaldeo-
rum . tam ſecundum ſymachum ſeu ſa-
gag regis amalech. Num. 24
tollet pp agag regis cy-
Ciri ri regis perſarum . yſa. 45. hec dicit
dns xpo meo cyro. Item in nouo
dicit teſte duorum Johis precurſoris
ut hic et ſaluatoris dicit . vobis
nomen eius ihesum . Beda . Aliis ſunt
multi cui indicium quorum hominibus
a deo nomen impoſitum ut innuitur. Hec
dicit ſic iohannem patet ſunt fuiſſe multi
cui ipſe dns perhibet ei teſtimonium
qui inter natos mulierum non ſur-
rexit maior eo . Mt. 11o
Privilegia Jo. baptiſte — Privilegia dicit eius ſingularia fu-ut
erunt. Circa conceptionem duo primum angelica
annunciacio ſecundum nominis expreſſio
ſicut patet hic. Poſt conceptionem duo
primum ſanctificacio in utero matris ſecundum
ſtatim cum audiuit ſalutacionem
marie elyzabeth. Item in eius natiuitate duo
primum quia fuit in gaudium magni-
tudinis ſecundum quia officium lingue
miraculoſe redditur patri . Item apte
etiam in eius conuerſacione duo
primum prerogatiua viuendi . vi-
num et ſiceram non bibet ſecundum excellencie
officij quia plus quam propheta . Mt. 11o
In morte duo primum nobilitas
martirij quia pro iuſticie ſuſtinuit.
Mt. 14 et Marci 6. ſecundum immenſa leticia
qua deſcendens in lymbum patribus
ingreſſit nunciando in inferno que
nunciauerat in mundo . Propter hoc multo
nocatur maior eſt Iohannes quo gra-
quia ſi glorie eius ortu [illegible] ei
parentibus eius et filiis iſrael
Et erit tibi gaudium hic conſolatur
angelus zachariam de futura exultacione
de filio ubi primo innuit gaudium
futurum ſpeciale ſecundo aliis quod in
et multi in natiuitate. Dicit glossa Et erit tibi
gaudium multiplex et exultacio exterius
Prov. 23. exultet gaudio pater iuſti
et qui genuit ſapientem letabitur in eo
Et multi in natiuitate eius gaudebunt . ſ
viuum et cognitum ut patet . et nunc et

multi gaudent multo gaudio partus
quia et in ſenectute et de uxore ſteri-
li tamen accepit filium . Erit enim
magnus hic ultimo ſubditur pre-
curſoris commendacio ubi quidam
primo ab excellencie dignitate
quia erit magnus ſecundo ab auſteritate vite
et conuerſacionis vinum et ſiceram non
bibet tercio a munditia ſcilicet quia ſpiritu
ſancto replebitur quarto ab efficacia predi-
cacionis quia multos filiorum iſrael
conuertet quinto ab officio precurſoris
quia ipſe precedet in ſpiritu. Dicit glossa Erit enim
magnus magnus ſanctitate magnus
ſanctitate magnus dignitate . Mt. 11
inter natos mulierum non ſurrexit
maior iohanne baptiſta . Sicut enim lu-
cifer ſplendidiſſimus poſt ſolem et lunam . ita
et ipſe digniſſimus poſt xpm et eius matrem
hic est ille lucifer de quo Job 38 . Num-
quid producis luciferum in tempore ſuo
Magnus magnum non coram ſe ſed hominibus
Job 36 . Depone magnitudinem tuam
Sed coram domino . Eius magnitudo in
iiij conſiſtit ſecundum iiij dimenſiones
In altitudine contemplacionis in profunditate
humilitatis in latitudine caritatis in longi-
tudine perſeuerancie finalis . Ephes. 3 . ut
poſſitis comprehendere cum omnibus ſanctis
vinum et ſiceram non bibet . Hoc de
Sampſone dictum eſt Judicum 13
Et ſpiritu ſancto replebitur . Hic ſubditur
ſanctitatis eius munditia qua oſtenditur
ſanctificatus fuiſſe quia ſpiritu ſancto Sancti-
ficandi modus notatur replebitur. Sanctificatus
tempore quia adhuc ex utero. Dicit glossa et ſpiritu
ſancto replebitur adhuc ex utero matris — iq. d. ipſe regnabit in ſpiritu ſimilem gracie ſola veniente domina et ita replebitur ſpiritu ſancto
ſue . huius replecionis ſignum fuit
exultacio in utero matris . yſa. 49.
Dns ab utero uocauit me . Item
Et multos filiorum iſrael . Hic poſt ſancti-
tate ſubditur efficacia doctrine eius
et multos quia ſimpliciores et peccatores
quiſ ... de multitudine non ad pueri
pheſtes et phariſeos et legiſperitos uerſum contra phariſei
conſilium dei ſpreuerunt in ſemetipſis . Item
timebat uide eum Mt. 21 Si
dixerimus de celo dicet nobis
filiorum iſrael quia ſi non predicauit in corpore

Joh. b. — ad ... x ...

iudee et circa iordanem sz. Conuertet
ad dominum deum ipsorum. i. ad xpm qui tunc
qui incarnatus erat ut crederent
monebat ut habetur act. xix.
Et ipse precedet. hic commendatur
ab officio precursoris. ubi quidem
ponit precursoris virtutem quia in spiritu et virtute
helye. 2o finem hui duplicem. primum
est conuersio malorum quia ut conuertat
corda etc. 2us perfectio bonorum quia parare
domino plebem perfectam. Conuersio
malorum duplex primo malorum quo
ad malitiam 2o quo ad infidelitatem
i. et incredulos. Dicit ergo Et ipse pre
cedet ante eum sicut eius nuncius
in temporibus enim ante faciem domini pa
rare vias eius. Malach. 3. ecce ego
mitto angelum meum qui precedet etc. In
In spiritu et virtute helye. i. spiritu prophetie
est enim propheta altissimi. et virtute iusticie
quia utrique zelator fuit iusticie. Cum
ergo sunt septem helyas qui ignis
etc. Ambos assimilator tangit
beda in glo. sicut helyas precursor erit
vel in spiritu gratie et virtute miraculi vel
virtute officii. Sed dicit quia si multa
ut ipse ipse est helyas. i. officium as
similator. Bene non miraculorum operatur
Joh. in bap. signum fecit nullum ut
habetur Jo. x. Ut conuertat corda patrum
in filios. i. quantum ad scripturam per eadem
intelligentiam qua impletum est quod
ipse predicauit. i. quod ipse ipsa predi
cat. parate viam domini etc. in eadem beda
Corda patrum in filios conuertit cum
spiritualem scientiam antiquorum sanctorum
prophetis predicacionem infudit. vii. i. e.
ad dandam scientiam salutis plebi eius.
Et incredulos ad prudentiam
iustorum quo ad fidei obediam.
glo. prudentiam iustorum etiam non de legis
operibus iusticiam presumendo sed ex fide
salutem querere. parare domino plebem per
fectam. i. quia ad nouum testamentum gratiam susci
piendam assuefecit doctrina sui baptismi etc.

Et predicacione pervenit plebem perfectam
in terrena non querentem ut perimus sz
celestia aut perfecta hic querit super.
Apparuit autem illi angelus quoniam natura [illegible]
inuisibilis est cum sit spiritus. Sed dicendum quod ps.
qui facit angelos suos spiritus.
Ad hoc dicendum quod inuisibilis est secundum se
sed visibilis in assumpto corpore et apparens
non per se sed per actus. Et sicut super illud
Apparuit illi quidem cum essent ambo
iusti quare apparuit viro et non mulieri.
Ad hoc dicendum quod hoc fuit propter viri dignitatem
quia vir caput est mulieris. 1. Cor.
xi. Et propter summam reuerentiam celebritate
quia famosior erat pontifex quam
uxor eius. Et propter generationis principa
litatem que residet penes virum
non penes mulierem. Est enim vir
principium actiuum generationis mulier pas
siuum. Et propter hoc vitat adam malam sus
picionem. Si apparet mulieri sic tamen
filium esse suspecta. Et sic super id. Et
elizabeth uxor tua. quare exprimit
nomen elizabeth ex nomine cum
sufficeret dicere uxor tua. Ad hoc
dicendum quod hoc dicit ne putaret se de alia
uxore generaturum cum elizabeth
esset sterilis. Abraham primo genuit ex
ancilla. Gen. xvi. Et sic super id. Et
multi in natiuitate eius gaudebunt.
Quare non dicit omnes cum de natiuitate
Christi dicatur. Et erit gaudium
omni populo. Ad hoc dicendum quod magis
dicit de gaudio natiuitatis Christi quam Jo.
quia uniuersaliter xpc salutem omnibus dedit.
i. e. salutem ex[illegible] multis Johes
multis salutem multis predicat.
Non dedit vii. i. e. ad dandam scientiam
salutis plebi eius non dicitur ad dandam
salutem. Sed queritur quare natiuitatem
beate virginis et Jo. bap. celebrat ecclesia
et non aliorum. Ad hoc dicendum quia sine originali
peccato sunt nati. Et sic super id. Et spiritu sancto
replebitur adhuc ex utero matris
sue. queritur utrum Jo. teneatur ad baptismum
quia quoniam primatem remedium peccati actu
alis est baptismus omnis sed mundatus ab actuali

Utrum Johes per orationem patris fuerit generatus. Videtur quod non
utrum per expositionem litere. Exaudita est oratio tua. De hoc vide
super Mathiam in dubitacionibus Aug. de doctrina c. 3.

Utrum Johes teneba[tur] ad baptismum

no indiget pnia q° mundat9 ab
ori͡li no indiget bapmo, sʒ Joh
mundat9 fuit ab ori͡li anteq
nat9 go no indigebat bapmo
q̃ ar͡z dixit Jo bap ego a te de
beo baptizari. Ite Jo 3° nisi quis
renat9 fuerit ex aqua et spu s
no pt introire in regnum di. Ad hc
dd̃ q i baptismo e duo cosiderare
s utilitate remedij q respicit
nram indigentiam et obligationem
precepti q respicit institucionem diuina
Baptismus enim tradit9 e no tm
p utilitate puata a plib9 indigente
sʒ et p utilitate publica distinct
et conformitate membrorum eccle. Dico go
q iam iustificat9 sicut i helya
c̃munib9 no erat indigens remedij
erat tn obligat9 precepto. unde ad
hc tenebat ad bapm. Eod dic de
pnia dd̃ q no e silr qr pnia e
remedium tantu sʒ baptismus e i sign
Vel dd̃ q iam iustificat9 p con
tricionem no indiget pnia i
confessione et satisfaccione. Ite sup
ar͡z ego a te debeo baptizari
glo ab ori͡li peccato mundari go
no dicebat mundat9 go n spu sco
repletus. Ad hc dd̃ q patrum aliq
actuali culpa sic erat mundat9
11 chach' aliq p penas h i dt 12 sca q e
salubris e cogitacio et sic no
erat mundat9 s a pena debita p
odi q nondum solutum erat preciu
sʒ p morte xi postea solutum e.
Ite aug in regno qua efficimur
singuli templum dei, nondum re
natorum quod non prunt esse homines n
nati go adhuc in utero no pt esse
templum dei go n spu s replet9.
Ad hc dd̃ q duplex e modus rege
nandi quidam sʒ legem commune
qui e ministerio eccle ut i bapo et
pnia, quidam sʒ priuilegium, et sic fit
sola diuina virtute, et isto modo no pt p
mulq renasci in utero, et sic loq aug
2 pt. Et dixit zacharias ad angelum.

Superius promisit angelus zacharie
filium nasciturum multa adiungens
de eius comendatione. Zacharias
autem considerans se impotentem ad
generandum et uxorem suam ad conci-
piendum dubitavit de his promis-
sionibus implendis. unde hic ponitur
primo eius dubium, 2° angelice promissionis
certificacio, ibi et respondens angelus dix
it. In prima parte primo ponit zacha-
rias suum dubium, 2° ponit du-
bitationis racionem ibi Ego enim sum
senex. Dicit go: Et dixit zacharias
ad angelum: unde hoc sciam q.d.
da mihi signum ut tibi credam
sed propter altitudinem promissionis du-
bitat, signum querebat quo crede-
ret, et sola visio angeli et
allocucio p signo sufficere debuerat
Dubitavit go no de angelo
utrum esset bonus vel malus sʒ de
promisso. unde dixit unde hoc sciam
s. q promittis q.d. pone signum
ut me facias certum. Moris enim erat
iudeorum signa querere i Cor. i. Iudei
signa petunt. Jo. 4 nisi signa et prodigia
videritis non creditis. Ego enim
sum senex. Hic subdit causam du-
bitationis. et primo ex parte sui, qr
senex et ideo ineptus ad generandum
2° ex parte mulieris qr vetula et ideo
inepta ad concipiendum. Et uxor
mea processit. Dicit go: Ego enim sum senex
et qr senex de muliercula pt
generare no subdit et uxor mea
processit i. processit i diebus
suis i. a die conceptionis q.d.
no e apta ad concipiendum
Et respondens angelus. Hic confirmat
angelus promissionem suam ostendendo eam
esse credendam, primo ex magnitudine
mittentis promittentis, 2° ex auctoritate
dni mittentis, ibi et missus sum loqui
3° ex punicione dubitantis ibi et
ecce eris tacens. Ex magnitudine mittentis
promittentis dupliciter, primo ex magnitudine.

F sue ptatis / 2o ex magnitue sue
btitu^ib^ i. qui asto an dm̄ id^t go
Et rn̄dens angelus dixit ei
Ego sum gabriel / quis interp
fortitudo dei / cui n^t imp^o le/
tio nd cu q̄ nūcio deb̄ crede
qui asto an dīz tio nccid nō
possū / Dan / milia miliū mi-
trabat ei / et c. / ministbat / equo^t
nob nūciādo / assistebat q ti^e
cō teplando / Mt / angli eorū i
celis sp̄ uident fa. / et c. / Et missus
sū loqui ad te / et c. / Angelus ei e
nō officij nō nāe / g gor / z ps / qui
fb qui facit angelos / i. nūcios
suos spc / Crisostomus quem loq nō
turbulā / n^c imp^o at organ / S bot
cōsolatoria / z h̄ / t euangelizare
q qd dicit q bonū nūciare / Et eris
tacens / hic cōfirmat angelus
pmissionē suā ex pte dubōnis
ubi pmo pdīc penā / 2o temp sue
mēsurā / i. usq i die quo h̄ fiant /
3o pene cām / i. p eo q nō credidisti
4o pene manifestatio / i. Et erat
plebs exspectās / 1o pene qtinuac^o
i. z pmansit mutus / Dicit go Et eris
tacens / quo ad usū loquendi
Et nō potis loqui q̄ntū ad fa-
cultatē locut^i / q. d. nec loqueris nec loq
potis / tibi sinteles loqui / Eze iijo
linguā tuā adhere facia pa-
lato tuo / usq i die quo h̄ fiet / s.
natiuitas eius inclusiue / usq i
die quā nasc^t / nec z tunc / vel usq
i die natiuitat^s i. circūcisionis eius
quo fiac impo nōis eius / et b
d^t usq i die natiuitat^s eius / qz cō
grue t die natiuitat^s ioh usq restitu-
tuend^q erat pri usus uocis /
p eo q nō credidisti / hic subdit
pene pdīc cām / ut pmo ponit
zachā incredulitas / 2o incredu-
litatis reprhēsibil^tas / i. q implē
bunt / Dicit go p eo q nō credidisti uer
bis q implebunt / qz ubū dm

nō recte / sunt ratum / ps / a. Iu. imple-
bunt in tempe suo / Omnia cū
tpa hñt / sua tpa / Et erat
plebs exspectans zachariam / hic
tangit^r pene euidenc sine mani
festatio / Et zut descendat ad
portā pmo port quādā aubad
illā pene manifestatio / z s. plebs
suspēsionē ad reditū zacharie
de teplo / 2o ipam penā manifes
tat i silencio / i. egressus nō po-
tat loqui / Dicit go Et erat omnis
plebs foris / s. i orōe / exspectans
s. zachām quo ad affin / Et
mirabatur quo ad mitis q ipe
tardaret i templo / qz pacto
ritu sacdocij redire debat
Egressus aut nō potat loqui
hic subdit^r manifestatio pene
ubi pmo exprimit^r pena / 2o pene
euidenc / i. z ipe erat innuens
Dicit go egressus aut nō pot. loq
ad illos / Sicut moyses qui lo-
cutus est cū deo / s. si nō erat mutus
effectus / tn̄ fuit impeditior
lingue / Beda / z t cognouerūt s
ex pena silencij ei inflicta
q visionē vidisset i teplo / z ipe
erat innuens illis / s. signis visi
bilibus / qz audire / uti nō potat /
Et pmansit mutus / s. usq i die
natiuitatis Iohis / in quo inuenit^r
q pq reuelacōnē sine visionē
dz hō recte q̄ mutus nō se
iactare tq̄m elatus / ps / a. &
qui multa vides nōne cus-
todies / Et labiis / qz maria q̄s
uabat omia ubi ait cōferens
i corde suo / Et z eius pcordia
fatui qs rota carri / q ss stedz / planstri rtii
puer / Et factū est ut impleti / 33
sūt dies / h̄ oūr vi annuciate
uelox adimpletio / ubi nō z°
zacharia ad domū ppā reuersio
2o plis pmisse acceptio / i pq hos
aut dies qcepit z uxor eius elisabeth

de conceptu i. et occultabat se.
D[icit] g[lo]. Et factum est ut impleti sunt
dies officii eius abiit in domum
suam. Durante enim officio eius
non licebat ei ad propria domum
reverti nec ad uxorem accedere
nec simul aliis sacerdotibus tempore of-
ficii sui morabantur in quibusdam
hedificiis in templo sive circa templum
que vocabantur expedre sive
pastophoria a pascendo quia ibi
pascebantur. Post hos autem dies of-
ficii zacharie concepit uxor eius
elizabeth audito oraculo et
divino miraculo. Ex quo habetur quod conceptio
quod gesta sit in mense septembris
viii kl. octobris luna xiiii qui ce-
lebrabatur ieiunium scenophegie in
equinoctio autumpnali quo inci-
piunt decrescere dies quia in eo concipi-
ebatur qui dixit illum oportet crescere me
autem minui. Nota quod tacere loco et
tempore valet ad multa. Primo ad
vitandam culpam loquacitatis. Et multi-
loquio enim non deerit peccatum. Pro. 10.
Eccl. 20. est tacens qui invenitur sapiens
et odibilis qui procax est ad loquendum
et propter quod multi fuerunt aliis. Secundo ad
acquirendam notitiam virtutis. Eccl. 32.
audi tacens simul et querens. Job 6.
docete me et ego tacebo et si quid
ignoro. Tertio ad prestandum habitum discretionis
Job 13. atque ut taceretis putaremini
sapientes. Prov. 17. stultus si tacuerit
sapiens reputabitur. Quarto ad vacandum
studio contemplationis. Tren. 3.
sedebit solitarius et tacebit quia se se-
Dan. iiii. daniel cepit intra semet
ipsum tacitus cogitare. Quinto ad exhibendum re-
verentiam horas. Eccl. 13. Dives
locutus est et omnes tacuerunt. Sexto ad obti-
nendum honorem laudis. Eccl. 21.
susurro coinquinabit animam suam
et omnibus odiosus est. Tacitus et subsa-
natus honorabitur. Sic magdalena
tacuit ad multa obprobria et
dominus laudavit. Septimo ad perveniendum ad introitum

dimicemini tuti. Exo. 14. dominus pug-
nabit pro vobis et vos tacebitis.
Et occultabat se. Hic tangitur
erubescentia mulieris de conceptu
tam senio. Ubi implicantur primo
exterior erubescentia. Secundo interior
letitia i. dicens quia sic fecit. Tertio
letitie causa i. in diebus quibus respexit.
D[icit] g[lo]. Et occultabat se mensibus
quinque. Ambrosius occultabat se quia
partus sui erubescebat etatem. Ne in
senectute libidini vacasse videretur
que tamen tunc causa sobolis
exercuit non nisi ad magis preceptum
tamen ex opere coniugali causa vi-
tande fornicationis vel ipse vel
in suo opus sit erubescebat in quo
dicebat, pro quo gemunt dum
[illegible] copiam voluptatis
dabo. Gen. 18. hinc ut ait ambro-
sius intelligitur quod anno gerebat
uterum se concubitu quemque alii. Eru-
bescit [illegible] dum nescit
misterium religionis. Alia causa
assignatur alia glo dicit occultabat
se propter pudicitiam et prudentiam
ut probaret si vere esset quod conce-
pisset. Occultabat se mensibus quinque
diebus gratias agendo et cogi-
tulando quod sic fecit michi dominus.
Et occultabat se diebus. Apud
semetipsum me abscondo quod sic fecit
in dubio quia decet dominum in ple-
tam senili etate. In diebus quibus
respexit, i. discrete voluit
auferre obprobrium meum. Sterilitatis
Exo. 23. non erit infecunda nec
sterilis in terra tua. Deut. 7. non erit
apud te sterilis. Hoc obprobrium
imprecavit [illegible] sa-
[illegible] concepisset eum.
Gen. 30. hoc obprobrium dicebat rachel
quando dixit iacob da mihi liberos
alioquin moriar. Gen. xxx. Hic queritur si decet.
Qui asto ante deum. [illegible]
[illegible] possit [illegible]
[illegible] Ez. [illegible] erat ante
zacharias quando astabat ante deum

ficiis

tacere valet

4 levat

tacere valet ad multa

quando dubitat [illegible]

Ad hoc dicendum quod sicut beda dicit in glosa
Eciam ad nos venerunt angeli
sic exterius implent ministerium ut
tamen cum deum per contemplacionem semper
assistant. Contra si angelicus spiritus
circumscriptus est sinimus tamen spiritus mittitur
scriptum est quem creaverunt angeli
quocumque mittantur ipsum sicut est
ipsi angeli in diversis locis sed ubique
est deus quo ipsi fruuntur. Contra secundo
Et eis tardius pro eo quod non cre-
didit. quia i. Jo. iiii. Nolite omni spiritui
credere sed probate spiritus si a deo sint
ergo non tenebatur credere donec pro-
basset. Contra gedeon sine omni peccato
petiit signum Judicum vi. Contra tercio
forte dicitur quod angelus sathane transfi-
gurat se in angelum lucis. Ad hoc
dicendum quod multa concurrebant hic
propter que credere debuit. scilicet primo ipse
qui nunciavit quia angelus sanctus non
homo. secundo officium quo apparuit
quia dum sacerdotio fungeretur. In
tali autem officio numquam dyabolus legitur
apparuisse nec in novo nec in veteri
testamento. tercio tempus quia dum propicia-
torio incensum poneret. quarto locus quia in tem-
plo iuxta altare stabat a dextris.
quinto hoc quia terribilis minas sic
iudicium. sed dixit uxor manue
vir dei venit ad me habens vul-
tum angeli terribilem nimis. Et de
illo dicendum est bonum quod ipso viso turbatus
est zacharias et postea consolatus. Ma-
lus enim angelus solum terret et
non consolatur. Contra quia non nunciabat
nisi ad dei honorem et gloriam. Ideo
Dubitatis tantis confluentibus non in-
merito diffidencie plectitur silencio
peccatum. Contra probatur dubitacione de fu-
turo est inutile ergo non punibile.
Ad hoc dicendum quod dubio quo oritur ex
concursu rerum ad utramque partem
est inutile sed que ex defectu est utile.
Contra super occultabat se quia cum
gaudere se et tamen obprobrium sterilitatis
vir eius non debuit manifestare. Item occultabat

Ad hoc dicendum quod occultabat se non sim-
pliciter sed ad tempus scilicet mensibus quinque. Item gaudet
de conceptu suo. propter superdictas voces
erubescebat. Contra super id Auferre
obprobrium meum glosa sterilitatis. Contra
sapiencie iiii. scriptum est felix sterilis et in-
coinquinata que nescivit thorum in
delicto. ergo sterilitas non est obprobrium
sed felicitas. Ad hoc dicendum quod sterilitas
antiquitus erat in obprobrium apud homines
sed apud deum non. Vel sterilis potest ap-
pellari spiritualiter mens superbie que dat
operam operi carnali et concipere potest
sic erat in obprobrium mens superbie que
non operam dat operi carnali concupiscencie
sic non erat obprobrium sed magis porcio
thalamo non vocatur dicitur sterilis et in co-
inquinata. In mense autem sexto missus
est et cetera. Hic determinat evangelista an-
nunciacionem precursoris. hic determinat
annunciacionem salvatoris. Et dividi-
tur in duas. primo ponit angeli ad virginem mis-
sionem. secundo mandati sibi iniuncti execucionem. ibi
Et ingressus angelus. tercio virginis assen-
sum. ibi Dixit autem maria Ecce ancilla domini.
quarto angeli regressum ibi Et discessit
angelus. Circa missionem angeli quinque
tanguntur scilicet tempus mittentis dominus locus
et persona ad quam mittitur status.
Tangitur autem primo temporis oportunitas
quia in mense sexto. Nuncii dignitas
quia angelus gabriel. Dominus auctoritas
quia a deo. loci congruitas quia in civitate
galilee. persone ad quam mittitur ydoneitas
quia ad virginem desponsatam. Dicit ergo In mense
autem sexto quo scilicet elyzabeth postquam con-
cepit occultabat se mensibus quinque.
In mense autem sexto qui fuit mensis quartus scilicet martius
a conceptione Johannis baptiste missus est ange-
lus tamquam nuncius et legatus. Angelus enim non propheta
nomen habet officii non nature. Per quem significatur
angelus bonus nuncians suos spiritus. Angelus
magnum gabriel. beda. gabriel fortitudo
dei quia illum nunciabat qui debellando
dyabolum veniebat. Rex fortis in prelio

[in forte]

i dyal. i x / Missus angelus a deo quod
dicitur sibi ne forte ut assolet ab
aliquo excellentiori angelo missus
putaretur. Nesciebat forte angeli
misterium incarnationis licet vnus esset cum
omnibus celestibus quia de hac virgine
gine et hac die concipere sed solus deus
qui solus deus misit. Missus angelus in
civitatem. In nomine civitatis cepi voluit
quod omnes homines ad unitatem superne
civitatis vocare venit. ysa. lx. re edi-
ficavit civitatem. Civitatem inquit ga-
lilee non indecenter significat ad quem
transitus erat. Galilea enim interpre-
tatur mutatio facta et volubilitas sive
rota quia totius orbis fertilitas nos per vor-
tiginem rote vota. Annunciato
et predicato in galilea dicit ut per hoc
significet quod magis transeundo
qua de spiritu possibus venit in terram
matris. Jo. 16. exivi a patre et veni in
mundum. In nomine inquit cui nomen
nazareth ut adimpleretur quod dictum est per prophetam
quoniam nazarenus vocabitur. Et ysa. x.
Alia littera nazareus de radice
eius ascendet. Sed credo quod voluit
nos negligere audire quod tam
diligere voluit enarrare. Nominat
siquidem civitatem domum virginem ac
sponsum amborum quia gentes civitatis et
regionum proprius designat nominibus. Sin-
gula enim sicut dicit dulcedine redundant
si tamen habeant inspectorem qui sugere
noverit mel de petra. Ad
virginem desponsatam hic describitur
persona et status ad quam mittitur angelus
Et primo de persona virginali quia virgine.
2o ex sorte coniugali quia desponsatam.
3o ex genere regali quia de do-
mo david. 4o ex nomine quod dicitur maria. Virgo
maria fuit virgine mente et corpore pudica.
ex desponsato comprobata. ex genere
generosa. ex nomine famosa. Missus
est angelus ad virginem pudica
ysa. Ecce virgo concipiet. Ge-
nuit virgo quod non ex homine. Sic
virgo non ex homine non lesit virgine
inmore floris emissio. Sic non virginis
pudorem sacre partus edito. Virginem
inquit desponsatam viro quia non
probata erat sed ambo desponsata est
licet teste sue integritatis haberet
viro cui nomen erat yoseph
de domo david. Sicut yoseph quod
maria coniungebatur enim ut fierent
hominibus de tribu sua. Sic ergo yoseph
de domo david et maria. Sed autem dicitur
primo ut ostendatur propter dignitatis
hebreorum a maiori ex de tribu iuda
ortus sit dux. Iuxta illud ut ostendatur promis-
sorie civitatis quam promiserat david
De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. 2o ut ostenderetur
tempore illo penitus ex paupertate quia
et nobiles erant sed pauperes.
Et nomen virginis maria. In quo ostenditur
famosa de qua fama. Sed non enim invenit
aut fortuitu inventa sed a seculo
electa ab altissimo precognita. Sibi
preparata et servata a patribus prefigurata
a prophetis promissa. Eadem in moysi
innatum et in rubo et igne. quod
aaron virga et flore. quod gedeon
in vellere et rore. Hoc prudentissimus salomon
in forti muliere expressius. Ieremias
declaravit in femina circumdabit virum. Apertissime
ysayas in virgine et deo. Gabriel
tandem exhibuit ipsam virginem sa-
lutando. Maria enim interpretatur maris
stella. Mare amarum et domina. Et
ipsa fuit maris stella. Ex filio dei
nativitate. Et enim cum sit radium
totum mundum illuminantem. Amara
mater in filii passione fuit. 3o et vna
prius accidit. Domina sua assump-
tione qua super choros angelorum est
exaltata. Et ingressus angelus
ad eam. Supra de tempore [illegible]
missionis ad virginem. Hic subditur
mandati sui eius executio
ubi tangitur tamen primo angeli ingredientis
salutatio. Ave maria gratia plena
2o virginis verecundantis confortatio. Et
ait angelus ne timeas. 3o ipsi pignus quo
certificatur. i.

Conditur

Dicit autem maria ad angelum quomodo fiet
ergo angelus virginem salutat intrans in
thalamo, confortavit turbatam de
verbo audito, certificat querentem de
concepcionis modo. In primo tamen innuit
primo ubi angelus virginem invenit
cum dicit Et ingressus angelus. Secundo exprimit
salutacionem dicens cum subdit Ave gratia
plena. Tercio qualiter se ad istam salutacionem
virgo habuit cum addit Que cum audisset.
Dicit ergo Et ingressus angelus ad eam,
scilicet thalamum ubi erat. Per hoc enim quod dicit
angelus ingressus ad eam, patet quod ipsa non
erat foris sed intus. Unde Beda: suspicandum
non est quod apertum invenit angelus
hostiolum virginis, cui minime propositum
erat hominum fugere frequencias, vitare
colloquia, ne vel orantis turbaret
silencium vel continentis castitatem
turbaret. Ysaias: a silva [illegible]
Ecce alma concipiet, id est alma
id est virgo abscondita. Ave gratia plena
dominus tecum. In hac salutacione commendat
angelus eam in tribus, primo
in eo ut caruit culpe carencia cum dicit
Ave, quasi sine ve, reduxit gratie humidam [illegible]
cum subdit gratia plena. Tercio specialem dei presenciam
cum addit Dominus tecum. Secundo sui super
mulieres prerogativam cum addit Benedicta
tu in mulieribus. Unde glosa: Ave que
culpa caruit, virtute gratiam meruit,
humidata dominum habuit, specialiter et mulie-
res precellit singulariter. Dicit ergo Ave
dicitur a quod est sine et ve, quasi sine ve.
Prima enim mulier genuit nobis cum
multis [illegible] ista enim nobis mi-
malicie, mater discordie, mater igno-
rancie, mater miserie. Unde Iere. xv: Ve mi-
chi mater mea quare genuisti me virum
rixe, virum discordie in universa terra.
Non fenus dedi, nec fenus dedit michi quisquam;
omnes maledicunt michi. Ecce beata virgo
fuit est mater dilectionis, que malicie
mater, Eccl. xxiiii, que discordie mater, cog-
nicionis que ignorancie mater, spei
que miserie. Eccli. xxiiii: Ego mater pul-
chre dilectionis et cetera. Virgo dicitur ei-
timoris et agnicionis
et sancte spei.

Ave i.e. sine ve, conversum nomine Eve mulier
nomine Eva. Reddit scilicet Eva per Eva
humilis pro superba, prudens pro fatua
que per lignum mortis gustum tibi
porrexit lignum vite. Gratia ple-
na. Luce i: Et in omnibus graciam et [illegible]
Et vere gratia plena, quia eam meruit plen-
itatem. Ysidorus: Maria continebat omnia
verba. Affectus caritatis: Cant. iii: moderacione
caritate dilecto quia amore langueo.
Cant. v: aperi michi soror mea
amica mea. Et Cant. v: dilectus meus
ultra manum suam apposuit. Unde post. [illegible]
ex hoc statim Cant. v: Anima mea lique-
facta est ut locutus est. Lingua dulce
Cant. iiii: mel et lac sub lingua tua.
Dominus tecum per veritatem. Unde dominus graciosa
inveniret? gladium Dei connutum scilicet dominus
tecum. Premissat dominus Gabrielem
scilicet prevenit ad virginem. Unde attende
quod Gabriel non dicit Dominus mecum, sed in prepropriam
hospicium: Sicut ancilla hos-
picium preparatum. Dominum prevenisse dicit
Dominus tecum. De aliis sanctis dicitur quod cum
deo fuit ut Enoch, cum deo ambulabat,
quia non tenuit eum obediunt. Gen. v. Et erat
sublatus illis. Ergo dominus tecum. Dominus
pater qui te elegit, dominus filius qui te
desponsavit, dominus spiritus sanctus qui te
consecravit. Dominus ergo tecum, quia tu totius
trinitatis nobile triclinium. Deus pater
pro te, quia te sibi associavit in
unitate prolis: Ecce concipies et paries
filium et post hec erit magnus et fi-
lius altissimi vocabitur. Dominus filius tecum, quia te
sibi associavit in carne salutis,
ut sicut per hominem et feminam mors
intravit in mundum, sic per Christum hominem
et mariam virginem vita. Ad Ro. v.
Dominus spiritus sanctus tecum, quia te sibi asso-
ciavit in agenda apud patrem
hominibus causa, ut maria esset advocata et tu
advocata. Dominus ergo tecum sicut
quietas dei, ut tu ei quietes
tua carne. Benedicta tu in mulieribus.
Fuit enim mulier aliqua benedicta
quia virgo, sed non fecunda; aliqua quia
fecunda sed non virgo. Hec sola
et fecunda et virgo super omnes mulieres bene-
dicta. Hec est salutacio sine virginis

antea simil' alicui fca In nomie ei
huiusmodi salutatoe aut ista no
fiebat aut nite imprato ut
Dan ij. Rex i eternu viue aut
salutem ij Regum 10. salue rex aut
bndictoibus ut messores ad h
Ruth ij°. Bndicat te dns In
salutatoe uo angelica et fie-
bat imprato dme puicie ut
gedeon Judicum 6 dns tecu
uirorum fortissime aut leticie
ut thobie thob. 5 gaudium sit
tibi aut ex omib3 cosstata e
qz aue i. sine ue i. sine malo
Ecce salutacio thobie gau
Esit Gra plena ecce salutacio
aplica quis sit salutat gra
uobis et pax Dns tecum hec est
salutacio ad gedeonem ut booz
ad messores Bndicatu i. mlier
h est salutacio booz ad ruth
et messorum ad booz fuit g° sa-
lutacio pnb ualde copleta
Que cu audisset turbata est
q. d. angeli q salutacoe uirgis
dicit hic subdit e uita qualis
uirgo ad salutacom se hnit ubi
implicatur tripl'r uirg comedabs
uirginei s modestia uerecundia
prudencia Modestia uo i h q
audiuit Verecudia i h q turba
fuit prudencia i hoc q cogitauit
Dicit g° que sibi auit que maria
cu audisset turbata e q'ru ad
affectu i sermoe eius et cogitabat
quatu ad intellectu qualis esset i
salutacio et quatu ad pnu sa-
lutare discrecio e psum dicit
cono q̄ bos angel' locutus q̄ly
ad salutacom q̄ ista qz deo
totu attribuebat graciem
dnm qd gtis data et q'n ad tam
ppt qua ueniat q̄ adhuc nesci-
ebat et io mito deliberans co-
gitabat Et ait angelus ei
Supius ostensu e uita gl'e an-
gelus uirgine salutauit hic ost

qualiter ipam de salutacoe turbata
cofortauit Cofortauit aut ea p°
ex dme gre collone quia i ea assit
2° ex noue plis conceptoe quam
pmittit i. Ecce concipies 3° ex
concepte plis comedatoe qua
multipl'r attollit i. hic erit magnus
Circa p'm p° po angli alloquio 2° qa aut
uirgis pauet affectacoi Ne timeas an'
maria Beda turbata ex salutacoe
qi familiaris uocat ex no-
mine Et nomi q nō d̄ Nō uerecundeis cu ty
uerecudia decet uirgine Ecci 26
gra sup gram mulier scta et pudorata
Ez ne timeas qz pfcta caritas
foras mittit timore Ne timeas
inqm qz n° ht suspcoem societas
uirgium et angelorum qz nō porto rū-
pheam ut flammeum gladium ad
claudendu padysum sicut e de q°
gen. 3° Ea nō su missus ad puniendu
sicut illi de quib gen. 19 qz nō
affero legem onerosam ut timorosi sz
sum paranymphus amoris q apiat
padysum qui legem spe mentibus
infundat qui iram extrat
nō uindictam Nōmi sup e Noi
uirgis maria gr uirgo que lz d3 hre
multas cōdiones ad h q̄ innit
ista q sermo q sit clausa nō uaga-
bunda Ecci 42 filia pris ab-
scondita e scz ne qu polluat i
uirginitate sua sic dyna q egressa e
ut uideret alias mlieres oppssa
e a sychem gen. 34 dormiuit c a
ut opprimes uirgines 2° ut sit tacita
nō uerbosa ij Cor. 7 Innupta et
uirgo cogitat que dei sunt quo
placeat deo Vnde Ecci 16 Datu
dei mulier sensata et tacita Ecce q de
muliere fatua d. q incontinuit cu
sermonibus 3° q sit honesta nō indis-
ciplinata Jerem. ij si qz obliuiscit
uirgo ornamenti sui hester ij. Nō qsiuit
hester mundu muliebrem sz quecumqz
uolunt egressus custos uirginum
egiens

ecc adornatu deest multe tn q̄ tt
sitiu puocatu ad immundicia
tio immundi torey . i . virgines eg
squalide . x° q sit humil de uo
uo effronis z psumptuosa ysa
xl . descēde sede in puluere virgo
filia babilonis . Exm de mo
niali q nollet ee magdalena i
paradyso t nō multu p9 cu ri
baldo exiuit de claustro . c° xi .
Nouissime ueniunt reliq virgines
dicentes dn̄e dn̄e ap̄i nobis .
1° q sit forte z sollicita i sui
custodia uō debilis z infanta
bestia difficile e ad suandu q
psonam se pdit . Je . 31 reuerte
virgo isrl ad ciuitates tuas usq
dissolueris delicijs filia uaga
De thamar eni dr q cu eet
virgo difficile uideba° ei q fi
simus eq q inhoestu agent cu ea
z tn corrupit ea 2 Reg xiij hic
quere sup ca . Innotescat vt s° 9
xxv die marcij annunciata e
dubit dr beda i marcio at est
mēs viij a septeb° vn dr septeb
q̄ vij ing ymb i amarcio q
no mense vj° s vij . Ad h° dcy q
nob e septe sacre no facie vim
i minoribus maiorē vn no copu
tat viij diebus vltimos septeb
z tunc no cputato septebri ste
vj mēses a tnia a concepto de Io . vt
pt dici q cōmunis eet vij si cpu
tacon maiore q no incipiunt
a capite mēsis s a lunacoibus medio
sat ista cputacon vij eat
vn glo i . xxv die marcij co
cepta e dubit passa . Et quer
q̄ vc e tali tpe . Ad h° dcy q huius
multiplex conueniencia inuenit
p° ppr mundi i° tpe creacoem mit
sit eo tpe recreari q° creatus
fuat 2° ppr sola ad nob reuersion
q tnc tunc tenebris diuturnis e sol

iustice chala . iij z ppt noctis di
minucoem z dieis augmentacoem
q tunc aucta est dei cognico
Ro . 13 nox precessit dies at app
x° ppr tpis dulcedine q tn a sic
stillauit montes dulcedine ic annos
ix° 3° ppr anni modulacoem q i
vc gaudemus incipimus sic ob sci
tuo ganiuisset ho id ysa 35 letabu
tur tota terra ho ppr illius tpis sanctificacoe
magis enim indigebat q in ali
q tnc vere magis dissolutu e
vt sibi solet humidae delictu
sup humido et z gra ho vsque
sup e missus e angelus vide q
pocius debuit mitti ppha aut
ho homine nunciaret Ad h° dcy
q missus e angelus no ppheta
multis racoibus primo ppr magnitu rei
quā nunciabat . Hui u ymgi
magis audiuit mundus 2° ppr
psone ad quā mittebatur . puit te
q angelis cognata e virginitas
s 18 3° ppr angeloze utilitate
q p h° reparanda erat ruina eorz
x° ppr angeli mali oppoi qui
fuerat ca pti . Ille uenit ppa
aucte ad eua s hic missus ad
mariā q ca q i prīm exepte
ratione s reparacio gre a deo
tpm actore . Ite sup id despo
sata cu desponsacio uideatur de
rogare ppōito virginitatis q no
debuit desposari . Ad h° dcy
q huius desponsacois multiplex
fuit racio s beda puta ut p yoseph
ordo generis texeret 2a ne q
adultera lapidaretur q virgo de
tribu sacerdotali fornicans
ut adultera lapidaba° leuit 21
3a ut i pudicis uirginibus detractoribus
occo tolleretur ne s . ad excusandu se
dicerent . mater dni z fuisse infa
mata 4a ut solacium uiri virgo z pu
er hērent q° fouerent sicut dyalo

qr̄ dō i mrio nuēo cnptī 3 · c . i . s . despon

misisti in celo. putauit enim eam more
solito concepisse. de viro 6º ut
virgo teste sue virginitatis haberet
ne mala suspicione infamaret.
Ad obiectionem quo non consit virgo
in actu quingentorum est quod hoc non est de
necessitate iniuriosum sed obligationem misit
dominus aliter ordinaret. Nunc est preterea
qui sit non audite prophetas dum a
dicte super oratione turbata est in te quod male
quod mittiabatur ei bonum quod gau
dere debuit non turbari. Ad hoc dico
quod illa turbatio non fuit ire vel do
loris sed pudoris pauoris et admira
tionis. pudoris tum quod sola videbatur
cum viro. tum quod tanto quidabatur
preconio. pauoris tum ex presentia
spectaculi que videbat hostio clauso
intrasse. tum ex insolita salu
tatione quod quibus modus salutandi
aliquibus erat. Admirationis tum ex pro
dictorum magnitudine tum propter temporis incerti
tudinem. Nesciebat enim utrum presens
esset an futurum quod dicebat dominus
angelus dominus tecum. ut enim fuit
non est appositum nec fuit altere ap
ponens reliquum videtur negare.
Inuenisti enim gratiam apud deum.
Superius confortauit angelus virginem
verbo suo dicens Ne timeas
maria. Hic confortat eam ex dono
gratie dono ubi tangitur huius gratie
primo communitatem cum dicit
Inuenisti. 2º spiritualem ubi dicit quod sequitur
Apud deum. Dicit quod angelus maria
Inuenisti quasi ita dixit Ne timeas
inuenisti gratiam et ideo bonum dixerat
superius gratia plena. Inuenisti inquit gratiam
apud deum non apud mundum quod
fallax est gratia. prouerbiorum ultimo fallax
gratia et vana est pulchritudo. Et notandum
quod dicit Inuenisti. Non datam habuisti
vel meruisti gratiam apud deum.
Sed reuera quod nec habuit ut propria custodi
...

4
panor

tibi soli vel tibi commendatam sed quam aliis
restituendam. Clamat ergo ad ma
riam gratiam inuenit vice qui gratiam
amiserunt superbe peccando et ea
inuenient apud eam. unde huius
salutationis et quod nunc non manna
seu inuenisse quod teste haberet an
gelum dicit ei Inuenisti enim
gratiam apud deum etc.
Ecce concipies in utero. Hic confor
tat angelus virginem ex nouo
plus conceptione quam ei promittit.
Dominum innuit hoc conceptionis nouitatem cum dicit
Ecce veritatem cum subdit concipies
in utero dignitatem cum addit et paries fi
lium utilitatem cum imponit nomen
Et vocabis nomen eius ihesum. Dicit ergo quod
ex tanto ad audientiam nomen et
virginalis misterium incarnationis
quod sunt vere mira. videlicet summum
in infirmum. maiestatem in humili
eternum in morte. diuinitatem in carne
virginitatem in conceptione et fecunditatem in virgine
veritatem in nuntio et corpus in demonio.
Ecce ergo concipies in utero. non ab
extrinseco de viro sed ac virtute
sed in utero id est de spiritu sancto. Quia sancta
est in utero habens de spiritu sancto. Et paries
id est sine dolore. ysa. ultimo antequam
parturiret id est dolorem partus sustineret
peperit. In aliis autem parturitio
precedit partum sed genesis 3. in dolore
paries sed beata virgo sine dolore
peperit. Paries inquit filium solu
tus sed dicitur in non addit tum
sed dicit simpliciter filium et vocabis nomen eius
ihesum. vocabis inquit non imponens
quod ego impono ei. ut id est vocatum
est nomen eius ihesus quod vocatum est ab
angelo priusquam in utero conciperetur.
Ihesus id est saluator. ipse enim saluum
faciet populum suum a peccatis eorum
math. 1. Hic erit magnus. Hic confortat
virginem angelus ex filii nasci
turi commendatione. Commendat enim eum

valde exquisite. Et primo a nali-
tate quia erit magnus. 2º a proli
specie quia filius altissimi. 3º a re-
gali dignitate quia dabit illi dominus
sedem David. 4º ex sibi per plurimum nobilitate
quia in domo Jacob. 5º a regni
eterna duratione quia regni eius non
erit finis. Dicit ergo: hic, scilicet Ihesus, quem te con-
cipies et paries, erit magnus. Non
tamen coram domino ut dictum est supra de
precursore, sed magnus dominus, sicut quod di-
citur psalmista: quoniam deus magnus dominus.
Et filius altissimi vocabitur, scilicet patris. Alius
homo alioquin angelus altissimi dei
potest, tu solus altissimus in omni terra.
Et dabit illi dominus sedem David
patris eius, gloriosam plebem spiritualitatem,
in eius dominus regnet. Et hic per
gratiam et postea per gloriam. Et sic impletur
est promissio facta David: De fructu
ventris tui etc. Ier. 23: Suscitabo
David germen iustum. Et regnabit in
domo Jacob quod dicitur in qua genere non se-
succedunt carnis, sed fideles. Unde glo.
in domo Jacob, id est in ecclesia tota. Regnabit
ergo non in domo Abrahe, de qua
reprobatus est unus, scilicet Ysmael, Gen.
21: Eice ancillam et filium eius. Nec
in domo Ysaac, de qua reprobatus est
unus, scilicet Esau, Hebr. 12: Cum peteret he-
reditare benedictionem reprobatus est.
Sed in domo Jacob, id est in filiis eius,
quorum nullus fuit reprobatus. Vel in domo,
id est familia Jacob, que tota recipitur
in populo dei. Regnabit in eternum,
quia hic per gratiam et in futuro per gloriam.
Dixit autem Maria ad angelum.
Duplex ostenditur eventus: primo quod angelus
virginem salutat, 2º quod ipsam de
salutatione turbatam confortat.
Hic 3º ostenditur quod ipsam inquirentem
certificat, ubi primo ponitur virginis questio, 2º
questionis ratio: quoniam virum non cognosco,
3º angeli certificatio, ibi: Et respondens

angelus. Dicit ergo: Dixit autem Maria ad angelum,
allocutione confortata, audita promis-
sione et facta, dixit: Quomodo ad ali-
quid fiet istud, scilicet quod tu promittis me
parere, quoniam virum non cognosco,
id est nec cognituram propono ex
voto. Non erat quippe modus quo filius
fieret: primus homo de terra sine viro
et sine muliere, Gen. 2; et quo alius
homo de muliere et viro, Gen. 4; et
secundum modum illum quo homo de virgine sine
viro non noverat. Ier. 31: Novum fa-
ciet dominus super terram, femina circumdabit
virum. Et ideo bene querit quomodo fiet istud,
quasi diceret: vere credo, sed de modo faciendi
requiro. Et respondens angelus.
Hic certificat angelus virginem inquirentem,
ubi primo ostendit ei conceptionis modum,
2º proponit ei exemplum, ibi: Et ecce Elizabeth,
3º allegat posse divinum, quia non est
impossibile apud deum. In prima parte primo tangit
incarnationis auctorem, scilicet spiritum
sanctum, 2º incarnati dignitatem, scilicet
quod filium dei, ibi: quod nascetur.
In prima tangit duplex opus spiritus sancti,
scilicet primum est gratia sanctificationis qua amplius
virginem et filii carnem sanctificavit,
2º in eo quod opponitur quia carnem sanctificatam
verbo plenitudinem univit, ibi: et virtus altissimi.
Dicit ergo: Ita querit Maria quomodo fiet
istud, et respondens angelus dixit ei:
Spiritus sanctus superveniet in te, id est descendet
in te. Venit angelus ei, maior
venit de celo, ideo sancti patres dicebant, Licet ei tota
Ysa. 45: Rorate celi desuper. trinitas sit co-
Superveniet inquam ad purifi- operata in
candum et sanctificandum carnem de filio incarnatione, tamen po-
vestiendam. Dicit: superveniet, id est super tius attribuitur
id quod prius erat, quia venerat prius spiritui sancto propter
in eam. ... aquas tales.
vide ibi infra
... plenius supplenda.
Dicit: superveniet, id est super id quod omnibus
aliis venit ... Non tamen
dicas quod templum domini sicut aliis, sed
sacrarium spiritus sancti. Dicit: superveniet, id est sacrarium
super omne ... veniet.

s. carnem

Non tamen mente est sed et ventre fecundabis
Jo. iii^o. Spiritus ubi vult spirat quo
ad exclusionem viri ille est ut ve-
niat ergo quo ad exclusionem ge-
nitoris adiunctus sunt et virtus al-
tissimi id est spiritus sanctus ab altissimo
id est patre et filio procedens obumbrabit
tibi carnem sanctificat a vitio pre-
veniendo. Et hic actus dicitur obumbratio
quia tunc operatum eius non lumen appli-
cavit. Et tibi obumbrabit id est refri-
gerabit fomitem eius extinguendo.
Et tibi obumbrabit id est tibi suo umbraculo
fulciendo non ledendo. Sicut umbra
lux ledit non generat sed refrigerium
prestat. Vocatur ergo hic spiritus sanctus quia
sanctificabit sed virtus altissimi quia fecun-
dabit. Tunc a conceptione virginem
servabit sed umbra quae refrigerabit
et dicitur. Et tanguntur hic tres
persone. Spiritus sanctus sub nomine pro-
prio. Filius proprie quia dicitur virtus. Et corpus
dei virtute patris proprie sed quia altis-
simus. Virtus ergo altissimi id est filius
dei obumbrabit tibi de te corpus
quasi umbraculum assumens quo
deus se absconderet quia humanis sen-
sibus. Ysa. xlv. vere tu es deus ab-
sconditus. Et tibi obumbrabit id est corpus
sumptum de te umbraculum erit
prout Ysa. iiii. et erit umbraculum
diei ab estu. Sic ergo ut notetur
tota trinitas fecisse incarnacionem
valde distincte apparet hic. Primum
secundum incarnacionis opponitur. Dicit
spiritus sanctus superveniet et sed filio
carnis assumpcionem subdit et
virtus obumbrabit. Sed patri autem
cum addit altissimi. Exemplum de tribus
puellis quarum una induitur non con-
tribus sed una de tribus sui ...
Ideo quod quod nascetur. Hic tangit
incarnati dignitatem et prius generacionem
ut tercio dicitur ideo quod quod nascetur ex te
id est ex tua carne nascetur quia de sancto
non nascitur id est sanctum. Dan. ix^o. Cum
2°. gratie plenitudine cum dicit sanctum.

venit sanctus sanctorum scilicet Christus. Ut dicitur ... vite
eum dicitur vocabitur vasis appellacionis
filius dei. Et ecce Elizabeth.
Cuius ostendit angelus signum incar-
nacionis modum hic non ad magis
certificationem eam inducit exemplum
cognate sue conceptum et quan-
ta proponit aliquid singula consideranda
secundum cognacionem ut secundum cognoscat
cum filio suo sacerdotii dignitatem
Elizabeth cum erat de genere
sacerdotali quia de genere Aaron.
Secundum conceptum ut audiat sapiencie
divine dispensacionem filii incarnacionis
quia eo mense fuit conceptio
quo fuit hominis perditio id est hic
mensis est sextus. Sterilitatem et senectutem
ut consideret divine potencie virtutem
ubi et credat deo impossibile quia
sterilem et senem fecit concipere et parere
illi que vocatur sterilis. De quo
angelus ita concipies et paries
ut supra ut facilius credas. Ecce
Elizabeth cognata tua et ipsa
concepit filium in senectute sua
sterilis exemplum de se. Et hoc est quod
subditur hic mensis id est marcius est vi^us
illi sexto quo concepit. Illi namque
que vocatur sterilis id est ipsi Elizabeth
que prius est sterilis dicebatur.
Quia non erit impossibile. Hic allegat
angelus posse divinum ad confirmacionem
quod implere possit suum promissum.
Dicit ergo ita concepit Elizabeth
senex et sterilis concepit nec est
multum de hoc mirandum quia nec est
impossibile apud deum omne verbum
id est omnis res dicitur verbo quippe
dixit et facta sunt. Ysa. ... et sequitur
a domino deo ...
Dixit autem Maria. Hic usque audivit
... et modum hic aperit assen-
sum ubi implicatur quasi bona
ancilla vocatur. Secundum promptitudo
nota ecce dicitur. Humilitas max-
ima est dicit ancilla domini obiat

opertum addit. Et fiat prudens in dis-
crecione cum subditis. In sublimium tuum.
Et hoc est quod refert quinta. Dixit
autem maria ad angelum quod precepta sit
Sicut samuel i. Reg. 3. Ecce ego quia
vocasti me. Non dicit quod compulisti me
vel quod coegisti. Fuisti vero obedi-
multorum tarditatibus. Ecce ancilla
domini i. e. quia respexit humilitatem
ancille sue. Fiat michi secundum verbum tuum.
Bernardus fiat obsecro in verbum platum quod
insonat, sed et corporatum maneat
carne indutum non aere fortuitum.
Fiat in me non in verbum tuum angelicis
auribus sed visibile oculis, palpabile
manibus, gestabile humeris. Fiat igitur secundum
tuum ita quod verbum caro factum est
Jo. i. Et discessit ab ea s. angelus
subtrahendo presentiam visibilem. Et tamen
pacto officio discessit. Iam enim
venerat sponsus in utero de pa-
nympho dimittens sponsam in
castissimo sponsi cubiculo. Officio
consummato. Hic quem super i. Hic erit
magnus. Domini est quod contendat
carnali potestate quod ostenditur de patre
et de homine assumpto. Non primo quia
ab eterno est magnus. Verum per Christum
quia homo assumpto magnum [illegible] nulla
tanta magnitudo. Ad hoc dicendum
quod loquitur de persona assumpta et in
non fuit magnus ab eterno. Item ecce
Dabit illi dominus deus sedem david
quia secundum Bernardum non regnavit in terris ubi david
regnavit quinquaginta tamen cum
volentibus constituere regem aufugit.
Jo. vi. Item Jo. 18. dixit regnum meum
non est de hoc mundo. Item Jo. i.
In propria venit et sui eum non receperunt.
Eciam scribitur se exponendum dicit.
quod in ierusalem regnavit de iure si
et non de facto. Vel potest dici quod ierusalem
misticus de quo obiicitur et spiritualiter dicit
de quo hoc intelligitur s. ecclesia militans et
triumphans que per ierusalem intelligitur.
Unde hic ponitur signum pro signato. Cum
sedes david mutat per spiritualem actum

proxima sede s. ecclesia militanti. Dicit
enim de his generaliter in decorum quesicio-
num. Ambrosius super pullum et asinam
sedisse legitur super gentilem populum et
iudaicum. Zacharie. Sedere in ecclesia tri-
umphante dedit ei ascensione.
Ysa. 9. super solium david et super regnum
eius sedebit. Item ecce super id. Et
regni eius non erit finis. 9. i. Cor.
15. finis erit cum tradiderit regnum
deo et patri. Ad hoc dicendum quod finis erit
huius scilicet regni temporalis non futuri
in quo cum patre regnat in eternum.
Vel cum tradiderit non per regni ces-
sacionem sed deo patri attribuendo
auctoritatem. Non est finibus quo ad
gentes. Dan. vii. quia regnum eius
alteri populo non tradetur. Nec quo ad
legem quia secundum Augustinum hoc regnum vere
eternitatis lex est caritatis, caritas
numquam excidit. Nec quo ad regem
quia rex resurgens ex mortuis
iam non moritur. Ro. vi. Spiritus sanctus superveniet
in te. Quia erat gratia
plena. Ergo spiritum sanctum habebat.
Quod autem alicubi est superveniri
non potest. Si dicatur fuisse gratia plena
per gracie perfectionem. Hic superveniet dicitur ss.
per habundanciorem gracie plenitudinem
quia si gratia plena fuit quo plus ca-
pere potuit. Et ideo secundum Bernardum superveniet quia
plena in mente, non supervenit
ad implendum et fecundandum in
ventre. Hic ergo supervenit ad sancti-
ficandum carnem filio dei preparandam.
Item secundum glossam Bede superveniet
spiritus sanctus in te quia mentem illius a sor-
de viciorum castificavit ut sibi
fieret genitrix. Ergo vicia habuit. Ad hoc dicendum
quod castificavit eam a sorde vi-
ciorum non que inerant sed que inesse
poterant. Vel ita purgasse sed non intellige
a sorde viciorum ex quibus oriuntur
vicia. Tamen scitur non a sorde eius fit
vicia nutrimentum sed cum tota
Trinitas operata sit incarnationem
quare potius attribuit hoc spiri-
tui s. quam alii persone. Ad hoc dicendum quod attribuit

ei apparere tum propter tantum mouentem
siue ex dono sanctitatis incarnato
verbo. Sic deus dilexit mundum ut
propter suus amor est et propter ei apparere
tum propter necessitatem doni gratie quod
nobis donatum est quia filius dei
datus est nobis. Propter sic donum est
et voluntas dandi. Et ecce tu (?) super et
ecce elyzabeth cognata tua. Quia
maria erat de tribu iuda, Elyza-
beth de tribu levi. Non ulterius
prohibitum tribuum mixtio. Adhuc de
[illegible] prohibitio fuit propter possessionum
confusionem vitandam. Tribus autem levi
possessionem non filiis (?) et non habebat
ideo mulieres de tribu levi poterat
[illegible] tum nolebat de aliis
tribubus. Unde beda in glossa. Quod
aaron qui erat de tribu levi
accepit uxorem suam de tribu
iuda. Ex quo patet quod genus ipsum erat
regia et sacerdotalis de quo supra.
Non erit impossibile apud deum omne verbum.
Quare potius dicit verbum quam factum.
Adhuc dico quod verbum hic dicitur omne
quod soli deo [illegible] loquitur et
loqui quod intellectum est per quod nimirum
et sunt. Vel ideo verbum erat impossibile
ei qui omnia creavit verbo quod dicitur in
ubi hic dicitur quia non solum res que
non erit impossibilis sed etiam aliquid quod verbo
possit significari.
Feria sexta quatuor temporum in adventu domini.
Exurgens autem maria. Supra
commendatur occultum salua-
toris adventum angelico testimonio ut futurum
hic commendatur hic domus (?) testimonio ut iam factum.
Et dicitur. Illa post duas commendationes ei
ipsum esse factum per opus miraculosum
super exultationem iohannis in utero
ventris. Vel hic (?) per verbum prophetiam in cantico
~~tanto~~ zacharie et elyzabeth impleta.
tum est propter recipiendum. Et iterum primo
determinat ingressum virginis in cognate

domum. Secundo multiplicem effectum sequentem.
Et salutavit elyzabeth. Et cum mora
mansit autem maria. Primo explicatur
tres virtutes humilitatis quia exurgens
in diebus illis quibus filium concepit
non retardata tanta dignitate
probitas quia abiit in montana non
retardata unica asperitate: celeritas
quia cum festinatione non retardata
pigritie corporis. Charitas quia intravit in
domum elyzabeth non retardata
labore. Dicitur ergo sic virgo angelo inuicto
[illegible] et tunc angelus a virgine dis-
cessit. Exurgens autem maria de
loco illo in quo erat surgens in die-
bus illis in quibus stillabat montes
dulcedinem. Ioelis iii. Abiit in mon-
tana. Sicut ierusalem quod erat in montanis
[illegible] ita iudea tam galilea
sicut dicitur quod ascendit ioseph a galilea
in iudeam. Abiit in quantum festina-
tum pro gaudio, tum pro servicii desi-
derio, tum pro pudore virginico.
glossa. Non gaudet diu videri in publico
ambros. Non incredula de oraculo
non incerta de nuncio non dubitans
de exemplo sed leta pro voto religiosa
pro officio festina pro gaudio visi-
tat elyzabeth. Abiit in qui-
tatem iuda a ierusalem metropoli
regni iuda et intravit in domum
zacharie. Sicut ut gaudente prignati
iuvencula desinuet (?) Ambrosius.
hic discant mulieres sicut que fe-
dulitatem pregnantibus debeant ex-
hibere cognatis. Patet et ex dictis quod
honestum non suspectum elegit
hospitium quia domum pontificis et
cognate sue. Et salutavit
elyzabeth. Recitato ingressu
virginis in domum cognate hic recitatur
multiplex effectus sequens. Primo quod
virgo beata elyzabeth salutavit. Secundo
quod iohannes in utero exultavit in
testimonium audivit. Et quod elyzabeth

In presenti describit sacer evangelista occultum salvatoris adventum angelico testimonio ut futurum [illegible] testimonio [illegible]
adventus salvatoris iam tunc presens fuit, quia etsi dominus angelum premiserat nunciare adventum filii futurum iam fuit
tum tunc iam presens erat. Unde postquam angelus modum conceptionis filii dei expressisset. Mox ad et virgo fide et
exultacione plena cum magna gratulatione respondisset Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum, statim in ipsam
illud eternum lumen cum tota maiestate sue fulgore descendit et quod non capit mundus totum
se intra viscera virginis collocavit. Iam tunc clamat sapientia dei in illa beata anima. Sponsus
ubi vult spirat et vocem eius audis et nescis unde veniat aut quo vadat. Iam tunc beate virginis totius
divinitatis plenitudo se inclinaverat et in eius utero veram humanitatem assumpserat in qua
plenitudo divinitatis corporaliter substancialiter et vere inhabitabat ut dicit glossa. Sed quia tanti sponsi sancto dignetur
sit sua plenitudinem tegere sit aliena bonis per caritatem cogitandi surgit mox et cum affluencia
tante gracie ad inferiora [illegible] exhibitura servicium. Conscendit in montana iudee

levi

vel

levi

qo

Nec quin ita potuit virtutum humana vide bonaven in 3o sen dis 1

pphando btam ugine gmedat
ibi. Et repleta e spu sco x 9 qz bta
ugo gras agendo de bnficijs
tatis deu gmedat 4 Et ait ma
ria Magnificat aia. Dt g°
intuit maria i domu zacharie
z p9q9m ingressa e saluta elyz
zabeth por s. humilis. Etti [redacted] 22
Annicit salutac no gfundatis
Et fctm e ut audiuit saluta°z
marie elyzabeth exultauit
infans. glo. q sensit aductu
dni. q sicut ad aductu marie
sic e aductu dni sensit. Exul
tauit in gaudio. Vn pzipleta
pdcd ait Et spus replebit
ad huc ex utero mris sue. Ecce
q magne utut e bte ugis
salutacoq gfert gaudiu gst
z spm scm gfert z reuelom
secretorz diuinorz gfert et
pphie attu z io ecte libet sa
lutacoa ppr salutacois lucez
Bn g° maria potest oe salutac q
salute hebat i uiet e i corde.
Et repleta e spu sco. hic ou
euta quo elyzabeth btaz v
gine ppr gmdat ad q comenda
cois maiore euidentia tatg
s. comendacois inspirom i
mentu cu dt Et repleta est spu
sco 2° comendat devocom i
affectu cu dt exclamauit 3°
ipig comendacois expssiom i
effectu cu dt Bndcta tu me m
Dt g° z repleta e spu sco elyza
beth. Ez p9 coceptu bta ugo
an gcept z imple e spu s. rep
Exclamauit voce mag glo
no ta clamosa q devota. De
voto cu magnu clamor e
itaut usq in celu audia Exo
xiiij° q clamas ad me dom e
moysi qui tu no clamabat
ad diu oro clamore cordis

videre et congratulari Elizabeth ut qd
de ipa audierat credula in ipa pns
videret et cdigna exultacone exciperet
Z de hoc est lra pns. Exurgens aut

desidio. Loqbat eni ad dnm
Et dixit Bndcta tu. hic subdt
comendacois expressiom
ubi elyzabeth gmedat btaz
ugine ex v p° ex sin progatie
dignit s. bndi oim mlierz
2° ex tante plis fecundite i.
z bndcus fructus 3° ex visita
humilite i. z vn h° m 4° ex admi
rabli utute i. z bta q credidit
Dt go Bndcta tu in mulieribs.
Bndcta e maria ab anglo & e q
triuphat Ecce virima repat
zh ab elyzabeth q q mutua
te etiam q iamortua suscitat.
Mt tn angelq addit dr z bn
dcus fructus q ad huc no
erat coceptq ista elyzabeth
ipm psipiebia gceptu addi
Et bndcus fructus ventris tui
ps bndcus qui venit i noe do
Deq dns it Et vn h° ut veniat
mr dni ad me i qmca instia
et tercis mitis acut h° m s.
stili z semit z s reputa°z hoim
maledcis ut ueniat ad me
mr dni s. ugo fecunda z bn
dca. Ecce eni ut fca e vox.
hic comedat elyzabeth btaz
ugine ex admirali utute.
ubi p° replicat saluta°z 2°
explicat salutacois utte i.
exultauit i gaudio Dt go
elyzabeth Ecce q.d. admiror
de humilite visitacois tue et
miror s. ppr magnificetia z uir
que appet i te Ecce eni ut
fca e vox salutacois tue i
aurib meis exultauit p° mox
i gaudio infans i utero meo
Gaudet magnu de pn° sposi
amicq sposi. Jo iij° amicq sposi
qui stat z audit z gaudet
gaudet ppr voce sposi Bndt
Exultaui gaudqz gaudii q e mitte
mitte interius

Et exultacoem a motu quodam
corpis exteri9. Et bta q credi'
hic comendat elyzabeth btam
uginem ex fidei magnitudine. Ubi
pmo ponit fidei comedacoem
2o comedacoi ronem q'm pfi-
cient. Primo go Et bta q' ita dixit
Bndictam. Et bta es q credi'
Sicut em apta cordis visio e btitu-
tudo prie sic pfta cognicio
fidei est btitudo vie. Mt 16.
Btus es symon bariona qr
caro et sanguis non reuelauit tibi
a dno i. ab anglo misso a deo
que in quem inchoata sunt i
conceptoe pficient'. s. a dno ite.
sed pbs q pcedunt de labijs me-
is no facia irrita. hic quit'
sup i. Et repleta e spu sco. v.
glo. Prior iohes exultat qr prior senit
fuit gra i. effcm gre qz sci-
ncie sic ille dm aduentu sen-
t. Bn nondum incat ei spc uite
go no pcipiebat go n' sentiebat.
Ad h' dd q lo' bn de spu uite
manifeste apparet no de spu
uite simpr ut p tanto dr sen-
sisse aduentu dni qr fec' ac si
sensisset s. cu exultat' i uto
matris. Pte ibm glo q filius re-
pletus spu sco repleuit matrem
Aut em repleuit ea aucte
vel ministerio vel merito. No aucte qr
hoc e solius dei s. dare spm scm
aucte. No ministerio qr sic dari
ministroe sacerdotis no poterat
tunc ministrare. No merito cu no
posset adhuc mereri qr usu li-
ar. no hebat. Ad h' dd q
meruit pcedere moris ei lo p
eu de repleta qr puulo eg
datq eci ut pt dici q lz usu li
ar. no huet p i i hebat ty
p gratiam spalem sic dr Aug.
ad dardanu. Ptem sup i.

Utz btus Johes fuit precursor xpi
in vtero matris existens. vide
in dubitacoibus scripture Mathei Aug. de
Anchona c. 3.

Bndcta tu int mulieres z bndictus
fructus uentr. t. Cu bndicio matris esset
tue ex bndicoe filij t no eq
debuisset bndicoem filij ppo-
ne bndicoi matris. Ad h' dd
q semauit ordine tpibus talis
bndictu. No qr tu bndicta e bndictus
fructus ventris tui sz qr' te
puenit i bndiccoibs dulce'
lo tu bndicta. Pte sup i. Et vn
mihi hoc ut ueniat et c. Nunquid sciebat
q ex humili'te btc ugis esset
Ad h' dd q' dubiu no erat
dubitantis qo sz humiliatis ad
mirantis. Pte vn cognouerat elyza
beth q bta ugo esset mr dni.
Rn' glo bede sic reuelante
spu sco quo erat impleta int'
q exultacoem infantis sentiret s.
uenisse mrem ei q precursor
erat futurus. Pte sup i. Bta que
credi' q'm pficient' i ter c.
Cz'm' quo cognouit elyzabeth
annunciacoem angli z cossensu
uginis cu de nouo z secto fca
erant. Rn' dd ambo approximata
no dubitasse sz credidisse.
Appet z elyzabeth uba an'
ad maria dicta p spm cogno
uisse. Et ideo dixit Bta q credi'
q'm r. Nondum sup i. Bta que
credi' qr credere i dm valet
ad multa bona. Valet quippe
primo ad cognoscendum diuina sic
lux ad uidendum colorata.
Jo 12. Ego lux ueni i mundum
ut omnis qui credit i me i
tenebris no maneat. Ysa. 7.
si alia l'a nisi credideritis no
intelligetis. Ro hebr' xi. est ei
fides sba rerum sperandarum. Ite
2o ad defendendum q'nitat ad de
fendendu ua ps credidi ppr' q locutus
sum. 2 Cor 4. z nos credimus ppr'
q loquimur. hebr' xi. Sci p fidem vi
cerunt regna. Ephes 6. i omnibus sumentes

n scutum fidei ad impetrandum inuia-
bilia sicut assensus ad credendum
cunctia. Jo. xi. Nonne dixi tibi
si credideris videbis gloriam dei.
Mt. ix. Si credis omnia possibilia
sunt credenti. 5° ad impetrandum. Mt.
xv. Sic huius fides sic ... mis-
napis ... 6° ad sustinendum adver-
sa sicut fundamentum firmum ad
standum contra tempestuosa. Sap. 16.
Commoti sunt hos qui crediderunt
in te conservati. i. Thy. i. Ob quam causam
ergo patior et non confundor.
Scio enim cui credidi et certus sum.
Hebr. xi. Omnes testimonio fidei probati
inueti t sunt. Hoc dicit de martiribus qui tot susti-
nuerunt. 7° ad vincendum in gratia
sicut radix ad vivificandum ar-
busta. Ro. ... qui credit in me
sicut dicit scriptura flumina de ventre eius
fluent etc. Jac. ii°. Credidit abra-
ham deo et reputatum est ei ad ius-
ticiam, et amicus dei appellatus est.
Amor dei dat vitam gracie deo.
Abac. ii°. Iustus in sua fide vivit.
8° ad vitandum pericula extrema
sicut aspectus tormentorum ad
fugiendum illa. Jo. xi. Omnis qui
vivit et credit in me non morietur
in eternum. Ro. x. Omnis qui credit in
illum non confundetur. Hebr. xi.
De enoch translatus est ut non vi-
deret mortem. 9° ad lucrandum
gaudia celestia sicut coaptatio
in alium ad heredium bona paterna.
Jo. iii°. Sic deus dilexit mundum etc.
i. Pe. ii. Vobis honor credentibus.
Eccli. ii°. Qui timetis dominum credite
illi et non evacuabitur merces vestra.
Alibi qui crediderit et baptizatus fuerit
in christi ultima etatem apprehendent.
Et ait maria magnificat anima mea dominum.
Cuius ... cantica ... elyzabet
spiritu sancto repleta beatam virginem commendat.

hic subditur canticum beate virginis quod
dicitur post acceptis beneficiis magnifi-
cat. Huic autem cantico convenienter
primo premittit titulum ut magis
excitet attencionem, cum dicit: Et ait
maria. Quod dictum canticum sequitur et est
benedictio de novo facta et tercio
debetur ipsum audire. 2° ponit
canticum cum dicit magnificat anima mea dominum.
In quo beata virgo dominum laudat
primo de beneficiis sibi soli factis singulariter
2° de beneficiis sibi factis et aliis
generaliter, ibi: et misericordia eius a progenie.
In prima primo tangit modum laudis
quo eum laudat. 2° assignat causam
laudis quare sic laudat, ibi: quia
respexit. Circa modum laudis
primo scriptura commendat
laudantem, primo circa laudem ...
quia magnificat. Devota quia anima mea.
Debita quia dominum. Iocunda quia
exultavit. Magna quia spiritus meus.
Grata quia in deo. Utilis quia salutari meo.
Dicit ergo magnificat quod dicit elyzabeth
tu magnificas me de beneficiis
quibus me ... sed anima mea magnificat
dominum a quo est, Jaco. i. omne datum om
optimum et omne donum perfectum desursum est.
Ergo anima mea non tacet lingua.
Sed dicit ps. lauda anima mea dominum.
Non sit illi de quibus ysa. 28. populus et ast 14.
hic labiis me honorat, cor autem
eorum longe est a me. Dicit ergo magnificat non
prepedit non tacet. Sed dicit ps.
magnificabo eum in laude et
placebit. Non sit illi de quibus ps.
non sunt recordati manus eius etc.
Dominum nomen meum sed dicit ps. magnifi-
cate dominum mecum. Non sit illi
de quibus Mt. 23. dilatant philacte-
ria sua et magnificant. Et quia ad
dei laudem ... exultatio, sed dicit
ps. exultabunt labia mea cum
cantavero tibi et anima mea quam redemisti. Jo.

Cxprimne subd^t Et exultat^t no
pigritat, Abac iij^a. exultabo
i deo ihu meo. Exprimeq no
tarq exotiq s'i^o p^b. anima mea ex-
ultabit i dno z delect i do no i
mundo, p^b Renuit consolari aia
mea memor fui dei z delc' su
go i deo q2 solq boq luc 18 Nco
bonq n' ri Salutari q2 nobis
natiuis meo q2 nd ppiag z nd
ppus filiq z io ab ea petedq
Ee q2 eu pt dac cusit suus, Vel
i deo om p creaton salutari
fidelium p sua passiom meo p
eq conceptom z educatoz g^o ma-
gnificat dom ~~dnicz~~ (x-tine) exultat i do
tui hoz salutari suo eu amor
Qa respexit humilit^e h' eam
assigt quesic dm mgtt e hac
tript^e pmo re^n dine sapie q^o
ea elegit z^o effum dine po q^o
ea magnificat^t i q2 fe^t m mag
z^o sitate dine clemen q^o ea
scificauit i z scm nome eiq
Respectu nd dine sap^e attollit
z vdc obi q2 respexit humilit^e
z vdc comodi q2 ex h^c btaz te
d^t g^o ita mgt aia mea dmn
z mito q2 respex s de celo i va
aspex humilitate no d^t ulgi te
eza s Aug q2 melior e nupta
humilis q' uirgo superba ancille
sue s meeq ancilla humilis
Dese qz de alia lo pp^r humilit^e s
uada hac humilit^e z a pue dd
huit De q^o z lf 6 ed humi i ocul
meis, Et a filio didic ait q
Discite a me q2 m^is dub g^o sic deq
u' qui i alt hitat z humilia
respicit q^o dub i maria respexit
humilitate ut hic Remunerauit
fide e bta q credidisti fecunda
uirgine, ysa ecce uirgo capiet
Predicauit^te Ecce enim ex h^c

s q2 respex humilit^e ancille sue
Vel ex h^c i ex humilitate ista ul
ex h^c pmiet de celo btaz me
dicet omnes gnacones s m decoz
ul gentiu et hominu ut anglorum
ul diuitum et pauperum ut hebre
orum grecoz et latinoz q erat
tres lingue pcipue de quq
eccia maria beatificat. Qa fec
m mag posuit vna vom u'go
que mgt dmn hic subdit alias
effum dine po ubi p^o tangit
effum z^o efficacie ei qui pot e
D^z go officiat q d ita mgt aia me
dmn z h^c q2 fe^t m mag Job 9
qui facit mag z inscrutabilia
Cu^o a mag fe^t ei dub ffe^t cum ea
Emphatice de pncipe de com
gen 3 ipa conteret caput tuum
ffe^t ea regina aglorum ffe^t ea
hre dd filium tu h^c s uabet de eq
u'ginem Vel s glo. fe^t m mag
q^z mne carne assumpsit q2 me
a pctis (lauauit) mundauit q2 m dona
spc sci contulit ffe^t m qm m mag
q po e q aliquo potuisset fecisse
set ipe fe^t q potens e po potens
e dne z uirtutibus tua i circuitu tuo
Ecce omps. Et scm noe eius
h^c e q^o b dixit ad eam nocit impple
apud dm omne ubum Ecce go po
tens e et scm noe eq p^o scm z ile
noe eq Ergo fe^t mag q2 potens
Et scimus et scm noe eq s e lo q2
z q2 nascet ex te scm ic Duo
pmisat ei angels scm scm
supuent ad scificacoz z uirtus
altissimi ad incarnacoz opandu
p^o m cosite i se impletu ud
z scm noe eq sificatum q2 ptici
pes sui fat scos z ud ffe^t m
mag i carne me assumendo
Et mia eq a pgie magnifica dom
b^ta u'go ut doleo ppa busii b^t et

// hic mgt n eoli do
kinfora

cu tior
Sz d' cu id' sit
aia z sps

dyspo
c' h'z
p gmil
fmloz

alius sita ubi p° recolit bn̄fi-
cia toti hūano gn̄i gnāl' 2°
bn̄ficiū sp̄ale pp° isrl' sp̄al'
i. suscep isrl' pm̄a i tes qr p° re-
colit bn̄ficiū mīe q̄ mala re-
laxat et bō retribuit 2° bn̄ficiū
po̊e q̄ omia facit i. dispsit
supbos fecit potm̄ i br̄ch°
3° bn̄ficiū iustic q̄ ꝑmutavit
bn̄t i. Dispsit supbos mēte
D'go q̄ mia q̄ ita se in mag
In quo appet q̄ se in mām
magna et mīa eq̄ s. dei a me
inchoata extēdi a pgenie
in deoꝝ i pgenies gentiū. Sa
lus eni ex iudeis ē Jo. iiij°
qr ibi incep̄t pdicat° salutis
vn̄ dr̄ act. 13. vos optebat p̄m
loqui v̄bū dei. sꝫ qr repellitis il-
l'd et indignos iudicatis nos vite
etne ecce q̄vtim' ad gentes
p9 eni fuit mīa q̄ tm̄ iudeis
vn̄ ps notū fec dns salutare
mīa dm̄ plena ē tra. et dn̄ dt
et mīa eq̄ a pgenie i pgenies
s3 nō quiqz s3 timētibz dm̄
Illis eni parata ē di mīa exala
ult' Deut° nobis timētibz no̅
meū sol iusticie et mihi dnūs
ptatico dt̄. eqqui potens
sap. xj. misereris omīū qm̄ omia
potes vel largē qr a pgenie i
p ps mīe tue multe dne et
Distītte qr timētibz eu p's corro
bora' mīam sua sup timentes se
Fecit potm̄ i. opa sm̄ virtutis ptate
i brachio suo i. virtute sua. Th°
p° mūdū creādo ysa xlviij manus
mea fundavit trā et dextra
mea mensa ē celos. Ecclū 3 In
brachio suo fortitudi suū. 2°
dyabo et suos deiciendo ps tu
humiliasti sicut vulneratū supbu
3° mūdū redimēdo ps redēpsti
i brachio tuo ppl'm tuū 4° dne p-
dita i celū reportado ysa xl
i brachio suo gngabit agnos
5° totū mūdū iudicādo ysa
lj i brachio meo pplos iudica-
bo vl sic fecit potm̄ i potēt
opat' i brachio fladia i filio
ysa liij brachiū dm̄ cui reve-
latū ē Et dr̄ filius brachiū
pris qr sicut a cor exit brchiū
et ab utroqz mat' sic a pre fi-
lius et ab utroqz sps s. dte qr p
ipm filiū opa pr̄ ps oīa i
sapia fecisti Dispsit supbos
p° comēdacōem opm mīe
po° q̄mdat hic ūgo puides
opa iusticie q̄ deus bōs pmiat
et malos punit. Tangit aūt ta
maloꝝ gnā s. supbos corde
potētes digni. Divites p-
spitate fortune et tangit tia
bonoꝝ gnā timētes dm̄ hu-
les et paupes D'go dispsit su-
pbos mēte i. cogita° cordis
sui tung' sapientes indigni
mēte supbiūt et sī nō exti-
bis renauovit i cogitacōe
sui hos dispsit dns i. disp-
ssat mēte cordis sui i
voluntatū et cōsiliū divisit
Dicut eni multitu credē-
tiū erat cor unū et aīa una
Act. iiij. sic talū supboꝝ sūt
ptes voluntates et cōsilia dūsi p'u. 13.
inter supbos sēp iurgia sūt vel
dispsit dns mte i. bn̄placito
cordis sui supbos Ecclī x
radices gētiū supboꝝ arefe-
cit deus Deposuit potētes
hic tangit potētes dignitate
ubi gndat iusticia dīna
q° i punitōe taliū et i pmia°e
humiliū i. et exalta° D'go depo-
suit potētes i dignitate s. de
sede epat' s. de sede dignita' pri-
pitado Ecclī x. sedes ducū

depoīt eū
deus poten-
tes sua ptate
abutentes et
de sua pon-
gtantes Et l3
oīs ptas sit
a deo nō tn̄
abusus ptatis

cap. pō d.

superborum destruit. De sede doct-
oris excecando ut videos ysa.
6. Excecata cor populi huius ac. 21.
Auferetur a vobis regnum et dabi-
tur. De sede iudiciaria, id est in
iudicio pauperibus tribuendo. Job
36. iudicium pauperibus tribuit.
Mt. 19. sedebitis super sedes iudi-
cantes xii tribus israel. Et exal-
tavit humiles. Luc. 18. qui se humili-
at exaltabitur. Esurientes.
hic tangit habundantes divicias
multitudine ubi gaudet iusticiam
divina primo in pauperum iustorum premi-
acione. 2o in malorum divitum punicione
ibi et divites. Dicit ergo Esurientes
id est iustos pauperes implevit bonis.
bonis dico simpliciter eternis. de bonis
spiritualibus que sunt simpliciter bona
adimenda. q. de omnibus bonis
ut intelligitur. de bonis fortitudine
Eccl. xi. facile est in oculis dei
pauperem honestare subito. exemplum
Job ultimo. Et de bonis gracie
Zachei. Et de superbis resistit ei.
Et de bonis glorie exemplum in lazaro
Luc. 16. Et divites id est amantes di-
vicias immoderate dimisit ina-
nes id est vacuos bonis spiritualibus.
Aug. dives avarus expers
plenitudinis quanto tanto est pau-
per quanto mendicat. Item a temporalibus
de paupere puniendo Eccl. v.
Qui amat divicias fructum
non capiet ex eis. Item morte
bonis omnibus spoliando. Job 28.
Dives cum dormierit nichil secum
auferet. exemplum in divite qui non po-
tuit habere guttam aque. Luc. 16. post
mortem bonis eternis eos pri-
vando. ysa. 65. ecce servi mei
comedent et vos esurietis. Et
inutiliter tandem vacuum quod avarus
non implebitur pecunia. Ecclesiastes v.

ad amat. Suscepit israel. Supra
magnificavit dominum beata virgo
recolendo beneficia sibi a deo col-
lata. hic recitando benefi-
cium populo israelitico spiritualiter collata quod
tangit tria. primo opus divine po-
tencie humanam naturam assumendo. id est suscepit
israel. 2o opus misericordie qua hoc facere
dignatus fuerat id est recordatus
misericordie. 3o opus iusticie que sic promissa
exhibuit id est sicut locutus est.
Dicit ergo. Suscepit. hoc potest exponi tripliciter.
primo sic. israel id est israeliticum populum
sine iudaicum suscepit puerum
suum id est promissum. Deut. 18.
prophetam de gente tua et de fratribus
tuis sicut me suscitabit deus
deus tuus, quod est spiritualiter exhibitum.
Mt. 15. non sum missus nisi ad oves que
perierunt domus israel. Recordatus
misericordie sue id est promissionis spiritualiter ex-
hibite. ysa. 63. miserationum domini
recordabor. ysa. 9. parvulus
natus est nobis et filius datus est nobis.
2o sic suscepit scilicet dominus israel id est
de semine israel carnem per quam
suscepit populum israeliticum et per hoc genus
humanum ad curandum ipsum
quantum fuit de se. Israel. in quantum
puerum suum, scilicet humilem et sibi
obedientem quod petebat psalmista
suscipe servum tuum in bonum, ut videns
in se impletum regratiando ait
exaltabo te domine quoniam suscepisti me.
id est naturam. 3o exponit beda in glosa
sic suscepit puerum suum obedientem
et humilem ut facit cum israel
id est videntem deum. Dominus magnum recor-
datus misericordie sue id est promissionibus mi-
sericordie factis et misericorditer adim-
pletis quod hominem redemit
non immunem a hominibus sed donum divine
pietatis. Aug. non indebat obli-
tus ec.

bo i p'ta

diffendo in carnac[i]o[n]e. Ipse q[ui] i[n] p[re]s
nu[n]q[uam] oblivisci[tur] misereri de[us]
q[ui]d no[n] q[uia] abiecit eu[m]. Et innat[us]
filijs in[stead] recordabi[tur]. Em[anu]x[it]
i[n]g[ra]ti sicut locut[us] e[st] ad p[at]res
n[ost]ros heb[raeos] i[n] multiplicate mult[os]
q[uia] mor[tu]us loquens i[n]c[arnationem]. Abraha[m]
cui p[ri]mo facte h[...] p[ro]missio. Gen[esis] 22.
Benedicent[ur] i[n] semine tuo o[mn]es ge[ntes].
Et semini ei[us] s[cilicet] david p[ro]s de fruc-
tu ventris tui po[nam] s[uper] te. In secula.
q[uia] p[ro] te m[...] mor[tu]us exponit[ur] sic
Suscep[it] isr[ae]l i[d est] carne de s[em]i[n]e
isr[ae]l i[n] s[e]c[u]la s[cilicet] no[n] deponenda
sic recordat[us] mi[sericord]ie sue i[n] s[e]c[u]la
s[cilicet] durat[ur]e. I[tem] c[...] sio. Sic
locut[us] e[st] i[n] s[e]c[u]la a p[ri]n[cipi]o s[e]c[u]lor[um]
for[te] ipsi ad a[m] sop[or]e illo p[ro]q[uam]
dix[it] h[oc] nu[n]c os ex ossibus meis [et]c.
q[uo]d sic. Et semini ei[us] i[n] s[e]c[u]la i[d est] du-
raturi q[uia] usq[ue] i[n] fine[m] seculi cre-
dentes no[n] deerunt q[ui] s[un]t semi[n]e p[er]
imitacio[n]e[m] fidei [et]c.

Mansit aut[em] maria h[...] de[...]
Meritu[m] amor[is] b[ea]te v[ir]gi[ni]s cu[m]
cognata sua i[bi] implicat [et]
i[n] b[ea]ta v[ir]gi[n]e p[ri]mo pudore v[ir]gina-
lem i[d est] mansit, a[u]i[n]b[...] no[n] q[uia] donec
ea delectaret aliena s[ed] q[uia] frequen-
ti[a] q[uan]d[o] i[n] publ[ic]o despiciebat,
2o religiositate i[d est] Cu[m] illa q[uia] mul-
tu[m] in[...] [et] cognata [et] s[an]c[t]a et
senex et i[d est] nullo suspecta, 3o con-
gaudium [et] p[re]se[n]tia i[d est] t[ri]bus
mensibus in mense n[...] sexto ad co[n]-
cepcio[n]e[m] Jo. bap[tiste] venerat illuc
[et] nono mense nat[us] e[st] ita exp[e]c-
tando v[ir]go p[re]se[n]tia[m] d[omi]ni ioh[ann]es
nat[us] fuit, 4o hoc statim i[d est] rever-
sa e[st] i[n] domu[m] sua[m] s[cilicet] i[n] nazareth
p[ro]bat q[uo] pacto obsequio p[er]p[et]uo
cognate sue reddit i[n] domu[m]
sua[m] q[uia] morari i[n] aliena domo
sine obsequio i[n]honestu[m] sit.
Hic q[ui]d[em] sup[ra] i[d est] Magnificat a[n]i[m]a mea
cu[m] sit a[n]i[m]a [et] sp[irit]u[s] q[uo] m[od]o male

copulent[ur]. Ad h[oc] d[icendu]m q[uo]d s[ic] sit
i[n] supp[ositum] d[...] v[...] a[n]i[m]a d[e]
i[n]c[re]p[i]t[u]m a[n]i[m]at corp[us] et sic b[ea]te
p[ro]cedo d[omi]n[u]m magnificat [et]
exp[...] p[ro]p[ter] ne subtilit[er] [et] i[n]g[eniu]m
celestia co[n]templa[n]t[ur] [et] ei[us] est
exultare i[n] deo. Vel d[icendu]m q[uod] a[n]i[m]a
accipi[tur] p[ro] i[n]feriori p[ar]te, sp[iritu]s p[ro]
p[ar]te sup[er]iori sic accipi[tur] a[n]i[m]a v[ir]ginis
[et] dis[...] li[...] sumit. Ad ... ergo
q[uo]d to[ta] a[n]i[m]a v[ir]ginis d[omi]n[u]m magnificat
[et] i[n] eo exultat, i[n] copulat cu[m]
vnu[m] alt[eri]. Dz go d[omi]n[u]m magnificare q[uia] fidel[is] a[n]i[m]a
memoria e[ius] beneficia recolendo
intellegencia [et] magnitudi[ne]m conte[m]-
plando, vob[is] e[ius] boni[ta]te[m] p[ro] o[mn]ib[us]
appetendo, in p[ro]p[ri]a vi[r]tute de
laudando. Et ... i[d est] B[ea]tam me
dicent o[mn]es generaciones glo[ri]a[m] dere
[et] gen[er]ac[i]o[nu]m q[ui]d m[...] no[n] b[ea]tificat
ea[m] n[ec] g[e]n[er]aciones. Ad h[oc] d[icendu]m q[uo]d fit
distribucio no[n] p[ro] singulis gen[eris] s[ed] p[ro]
gen[er]ibus singulor[um] q[uia] aliqui de
singulis gen[er]ibus s[cilicet] fideles eam
b[ea]tificat. Et sup[ra] i[d est] Deposuit po-
tentes q[ui] ... p[o]t[est]ati resistit
d[e] ordinacio[n]e[m] resistit. Et job
[...] de[us] potentes no[n] abicit
cu[m] ipse sit potens. Ad h[oc] d[icendu]m q[uo]d
deponit potentes s[ed] q[uia] p[o]t[est]ate
abutentes s[ed] de sua po[tentia] gl[oria]n[tur].
Et h[...] omnib[us] p[o]t[est]as sit a d[omi]no n[on] tam[en]
abusus p[o]t[est]ati. Et sup[ra] i[d est] tribus
mensibus quo[modo] v[ir]go prudentissima
carnalit[er] no[n] e[ss]et infecta ergo
tamen aliena domo morari no[n]
debuit. Ad h[oc] d[icendu]m q[uo]d no[n] ea famil-
liarit[er] tamen mansit ibi s[ed] ut videt[ur]
ortum p[re]cursoris ip[s]i[us] que maxi[m]e
venerat [et] ut tanto t[em]p[or]e elyzabeth
[et] ioh[ann]is crescet p[ro]fect[us]. Mansit
3o aduentu marie sponso sc[ili]c[et] est re-
pleti i[n] multu[m] ex illis additum
tanta mora mansionis. Et ... gl[ori]o[sa]
ut cresceret ioh[ann]is p[ro]fect[us] q[ui] no[n]
potuit p[er]fici q[uia] n[on] operatu[m] e[ss]et ad
huc i[n] utero i[n] motu voce no[n] tu[m]
no[n] h[ab]eret usu[m] li[ber]i ar[bitrii]. Ad h[oc] d[icendu]m

q quinimo illum non haberet pro magno ha-
buit tamen pro speciali gracia prerogatiua
vel donum quod quinimo non posset esse
per naturam proprium potuit tamen per aliud
sed per naturam sterilis virginis te super e.
Reuersa est in domum suam. Glossa post partum
eius s. elyzabeth quem in sequentibus descri-
minatur partus elyzabeth sed post vidit
sterilis virgo in domum suam. Non post quin-
dictum euangelista reuersa est in domum suam
subdit Elyzabeth impletum est
tempus pariendi. Ad hoc dicendum quod vtra
post partum elyzabeth reuersa est beata
virgo in domum suam sed hunc ordinem non
seruat euangelista sed aliud facit commode
per ordinem declinaret totum silentium scilicet
sed sterilis virginis ingressum in mora eius
cum cognata et regressum in domum
suam anticipans aliam materiam aggreditur
Elyzabeth impletum est tempus
Cuius ortus salua saluatoris aduentum
hic in vnum sicut iam sunt hec testimo-
nia miraculosa pro iohannis exultatio
infantis in utero hic eciam testimonio
dei prophetis in cantico Zacharie
Dicitur autem per beatum hieronimum evangelista
ordinate describit ad propositum primo
determinat ortum per circumstancias
secundo processus sequens octauo die miraculis
id est et factum est in die octauo tercio processus
tantum prophetiam id est zacharias pater eius
quarto processus incomendabilem per finem puer
autem crescebat et confortabatur spiritu
circa ortum precursoris notandum tercio
temporis opportunitas secundo ipsa precursoris
natiuitas id est et peperit tercio amicorum ad-
miratiuam iocunditatis id est et audierunt
vicini. Dicit ergo elyzabeth id est ita maria
mansit cum elyzabeth. Mensibus
tribus et reuersa est in domum suam sed supple-
antequam venit tempus pariendi impletum
est elyzabeth. Dicitur casus et peperit fi-
lium suum. Iohannis 28. Nunquid producitur seruus
tempore suo. Et audierunt vicini
cohabitatores et cognati sanguinis
propagatione quia magnificauit dominus

misericordiam suam cum illa. Primum id est opprobrium sterilitatis
ab ea auferendo. Genesis 30. Sic fecit michi
dominus in diebus quibus respexit auferre
opprobrium meum. Secundo conceptum miracu-
losum ei dando. Luce 1. Ecce elyzabeth
cognata tua ipsa concepit. Tercio casum
spiritu sancto replendo. Luce 1. Et repleta est
spiritu sancto elyzabeth. Nobilissimam
prolem ei dando. Matthei xi. Inter natos
mulierum non surrexit maior iohanne
baptista. Quarto Capitulo visitando. Luce 1. Et vnde hoc mihi
ut veniat mater domini mei ad me.
Sexto secreta reuelando sicut cum reuelat
ei quod esset mater domini. Et congratulabantur
ei super tanto dono. Ruth 4. Et vicine
mulieres congratulantes ei dicentes
natus est filius noemi. Non sicut inuidi
sicut hely qui lucernam domini uidebat
non potuit deo extinguere. Ecce
impletum est quod predixerat angelus multi
in natiuitate eius gaudebunt sed nimio
gaudebunt quia tam multiplicata misericordia
letabundus vulgus prius uiuerunt. Et inde necesse
quod natiuitas humana est culpabilis
quia omnes nascimur filii ire. Ephesi ii. Vilis
quia nascimur ex spermate sapiente viri
coagulatus sum in sanguine ex semine
hominis. Tristis quia primam vocem emittunt
plorantes omnes infantes. Sapiencie 7.
Econtra natiuitas iohannis baptiste propo-
sitam hoc quod dicitur impletum est tempus
pariendi. Glossa verbo impletionis no-
tatur sancta in ortu vel actu vel
obitu bonorum quorum vita perfectionis
plenitudinem habere. Est de magnifica
sine miraculosa hoc quod dicit quia mag-
nificauit misericordiam suam cum illa scilicet
sterili et sene. Est iocunda hoc quod dicit
et congratulabantur ei. Hanc exultationem
angelus nunciauit iohannes in utero
sensit inchoatum et eciam quolibet anno
perficit. Et factum est in die octauo post
filii ortum describuntur hec miracula id est
precisum processum per circumcisionem id est primum circum-
cisio secundo denominatio pueri altercatio id est
vindex miraculo altercationis declaratio id est

natiuitas hominis culpabilis vilis tristis

Innuebant autem patri eius. Lingue patris
reseratio id est apertum est autem illico.
Secundo auditum admiratio et stupor
et timor. Circa circumcisionem pueri tangun-
tur consuetudines temporis illius. dicit enim ad
actus circumcisionis convenerunt etiam de
impositione nominis amicis id est et vocabant
eum. Dicit glossa. Et factum est in die octavo scilicet a nati-
vitate Johannis venerunt scilicet amici eorum circum-
cidere puerum scilicet Johannem sicut eis preceptum
erat Genesis 17 infans octo dierum circumci-
detur in vobis. Et vocabant eum quia sicut
nunc in baptismo imponitur nomen sic tunc in
circumcisione. Vocabant in quantum nomine
patris sui Zachariam. Mos enim erat an-
tiquorum ut nomina patrum frequenter imponerent
nomina patrum primogenitis et maxime
unigenitis sicut Thobias scilicet qui genuit
ex ea filium nomen suum ei imposuit.
Et respondens mater eius. Hic subditur de nomine
pueri altercatio ubi primo ponitur matris con- vicinorum
dicto ad nominis propositionem secundo matris allegatio
in contrarium et dixerunt ad illam. Dicit glossa
et videns mater dixit nequaquam scilicet
sic vocabitur sed vocabitur Johannes sicut
pronuntiatum fuerat ab angelo et preor-
dinatum a deo [illegible] Ysaias 49 de ventre
matris mee recordatus est nominis
mei dando scilicet [illegible] hoc nominis quod est
Johannes. Et dixerunt ad illam quia non
sic vocabitur quia nemo est in cognatione tu-
a sic et dixerunt ad illam quasi mirantes
quod tu dissentis sic eum vocando quia
nemo est in cognatione tua qui vocetur
hoc nomine scilicet Johannes. est ibi pleonas-
mus quia superfluit id est quia nutu pro-
testas quem vellet vocare illum nomine
cuius professat [illegible] quia
fuerat tempore gratie et tempore legis [illegible]
vocabitur est nomen eius quod eius
deus nominavit. Innuebant autem patri eius.
Audita altercatione de nomine pueri
hic subditur altercationis determinatio
ubi primo exigitur nominis Zacharie secundo subditur
expressio nominis signo scripture et postulans
pugillarem tertio admiratio audientium vi-
cinorum

Et mirati sunt. Dicit glossa. Innuebant
audita matris versione quod dicebat
quod vocaretur Johannes non sufficit eis
[illegible] innuebant patri eius scilicet Zacha-
rie quem vellet vocari eum. Innuebant
ei id est quibusdam nutibus visibilibus ei significa-
bant. Et postulans. Quia Zacharias non tan-
tum mutus esse credebatur propter incredulitatem
supra dictam sed etiam surdus. Si enim audire
posset verbo non nutu ab eo quesi-
visset quo eum nominari vellet.
Et postulans signo scilicet non verbo pu-
gillarem id est tabulam ceratam quia po-
tat pugillus capere [illegible] vulgare
vero nomen pugillar est tabula ad
scribendum. Dicunt autem alii pugillaris
calamus quo scribimus. Scripsit dicens
Johannes est nomen eius. Non dixit vocetur quod di-
citur est impositum ab angelo quasi ego
non impono sed impositum indico.
Et mirati sunt universi scilicet de concordia
matris et patris in inventione conventu ad pueri
nominationem. Et nota quod hoc nomen nota
Johannes fuit ei proprium et hoc primo propter
plenitudinem gratie quam habuit [illegible]
secundo repletus est propter tempus gratie quod
inchoavit [illegible] lex et prophete usque
ad Johannem. Ab Adam enim ad Moysen
fuit tempus legis nature. A Moyse
usque ad Christum fuit tempus [illegible] gratie legis et
Christi adventum est fuit tempus gratie. Nam
per Adam culpa orta per Moysen lex
data per Christum gratia et veritas facta est.
Tertio propter excellentiam gratie quia Johannes
predicavit penitentiam in remissionem et
gratie collationem. Agite penitentiam.
Apertum est autem illico. Hic autem tertio
lingue patris reseratio ad nominis
pueri confirmationem ubi ostenditur Zacharie
secundo facultas loquendi quia apertum est
os et lingua tertio usus verbi quia
loquebatur tertio laus dei benedicta quia benedi-
cebat deum. Dicit glossa. Apertum est autem illico
non per moram quia nescit tarda
molimina spiritus sancti gratia. Clausum solvit
deus propter fidem linguam quam incredu-
litas ligaverat. Os et lingua quia his eius
duobus formatur verbum per loquelas quas advocat per-
flatus

qua pueri pro freno potat lingua qua ad
ubi formationem vocis eximus alias
subiectam propriam hominibus. Ecce quis
dixat angelus eius tacebis et non po
teris loqui usque in diem nativitatis eius
Nunc mirum si loquebatur. Propter similes
quoniam deus dedat ei benedictionem et tunc
loquebatur benedicens deum. Benedixi
domini. Benedicite sacerdotes domini domino.
Et factus est timor magnus. Hic
narrat populi admirationem, et primo de
magnitudine miraculi, secundo de magnitudine
pueri nati ibi Et posuerunt omnes qui au
dierunt. Prima potest poni admiratio, secunda admira
tio propter multiplicationem ibi Et super omnia
montana. Dicit ergo Et factus est timor
magnus, scilicet admirationibus de his
que facta sunt in ortu Iohannis, scilicet senex
et anus sterilis peperit, homines singularem
more consuetum puero nomen posuerunt
loquela patri deo miraculose reddita
Vel timor penitentibus. Videtis enim
summum pontificem mirum religiosum
propter hesitationem tam grandem puniri
timebant viventes sancti scientes quod non
esset tutum offendere deum. Timor
magnum super omnibus vicinis eorum. Et super
omnia montana iudee. Ubi scilicet mora
bantur simpliciores qui facilius cre
dunt miraculis. Unde dicit Augustinus: episco
pis principibus civibus credit tenuis sed etiam
hi quod non novit legem. Vel dicit Super
omnia montana ut a minori detur
intelligi quod multo plus erat hoc
divulgatum in locis planis que magis
habitabantur. Divulgabantur omnia verba haec
scilicet predicta mirabilia, et hoc propter opera
diversa et eorum cum fuerint horrificum est
Et tamen iniquitas illi leprosi
scelestes arguent in his bonis viri.
Et posuerunt omnes qui audierunt. Hic narrat
populi admirationem de magnitudine pueri
nati ubi tangit tria, primo audientium considerationem
secundo considerationem predicentes, quod quis puer putas

scilicet qui omnibus videtur iste enim magnus dicitur ergo
Et posuerunt omnes qui audierant
in corde suo miraculum, quod factum fuerat
considerantes et ruminantes tacite pro se
latentes dicentes, scilicet inter se vel vnus ad
alterum, sed verendo magis quam intra se
quis putas puer iste erit. Et potest esse
quod sit laudis ut dicitur Abacuc: quis est iste tam plus
in fortibus domine terribilis, vel ad
mirationibus ut dicitur Ysaias: quis est iste
qui venit de Edom tinctis vestibus
vel dubitationis ut dicitur Matthei xviii: quis
putas maior in regno celorum
Unde sic hec putavit intelligi hac questione tan
quam laudis magnificentiam puer et ad
mirationis, et tunc esset sensus quis putas quis puer
iste erit quasi dicat valde magnus et
laudabilis. Et tunc admirando populi sic
erunt putas etc., id est mirantur qualis
erit puer, qui tam inquisito officio sic
quis putas puer iste erit quantum ad
officium, sicut questionem videtur angelus. Be
erit enim magnus coram domino, quod etiam
patrem suum: Et tu puer propheta altissi
mi vocaberis. Et xi capitulo: Ecce ego mitto angelum
meum. Tempore Iohannis: Ego vox clamantis in
deserto. Etenim manus ita que erat
de puero Nunc mirum etiam propter manus in
potestas divina et opere erat cum eo, scilicet Io
hanne miraculosa conceptione in eius sancti
ficatione in eius exultatione in utero
matris in reseratione lingue patris.
Hic queritur primo super hoc, primo impletum est
tempus Elizabeth, ubi in impletionibus consueverunt
ponere sacre scripture in ortu vel actu
vel obitu bonorum, sed de malis di
gestum est Nunc dum impletum est iniquitates
amorreorum. Ad hoc dicitur quod glo
riose dicit simpliciter quod scriptura non utitur verbo
impletionis loquendo de malis
sed quod non utitur in eorum ortu vel actu vel
obitu iniquitas attinet hoc est
dicendum verbum impletionis in dicta autem
non attribuit malis affirmatur sed ab
eis potius removetur, et est super dictum in die
viii qui quere circumcisio pueri fiebat
Ideo autem in hoc scilicet superna dispen
satione directus est ut non solum prophetali
sublimaretur gratia, sed etiam ut omnium prophetarum
per eum promissa firmarent.

charis
simus

die viij° quam alio die, Secundo hoc designatur quod
huius duplex fuit causa, vna litteralis
scilicet consolidatio membrorum pueruli ut
esset pena illa magis tollerabilis,
Alia mistica, sicut ad significandum
spiritualem circumcisionem a peccato quam facit
per Christi resurrectionem viij° die, sic ad significandum
generalem circumcisionem a culpa et pena
que fiet in viij etate in generali resurrectione
Deinde super id Circumcidere puerum quod circumcisio
ceremoniam quid ordinale, Johannes autem in
utero fuit sanctificatus ab originali, Secundo hoc
designatur quod circumcisus fuit propter observantiam pre-
ceptionis non propter indigentiam remedij
Deinde super id Vocabant eum nomine patris
quia [illegible] impediebatur tamen in circumci-
sione [illegible] in baptismo ponitur quando in nativitate
ut alias, Secundo hoc designatur quod tunc fit ho-
dignus nomine cum nomen eius scribitur in libro
vite hoc autem fit modo in baptismo, tunc in
circumcisione sequentem convenientiam unde etiam
quod dimittit [illegible] non exprimit [illegible] pro la-
zarus autem nominatur Deinde super id quod [illegible]
Jo. dicens vocabitur iohannes, quere non quo
sciuit elyzabeth quod vocandus esset
iohannes cum non angelus dixisset viro
suo [illegible] ad id tunc permansisset
mutus, Secundo hoc designatur [illegible] Spiritu
prophetie didicit quod non didicerat
a marito Beda non poterat ignorare
promittentem [illegible] promissionem quam propheta-
bat [illegible] B. c. vij [illegible]
Deinde super id Quis putas puer iste erit
Nota quod quidam putaverunt ipsum
esse Christum propter baptismum Jo. i et iij
quidam helyam propter austeritatem Jo. i
Alij angelum non hominem propter illud malachie
iij. Ecce ego mitto angelum meum,
math. xj qui id exponit Christus de eo [illegible]
[illegible] errorem [illegible] tollit ipse Jo. i [illegible] dicit
non sum Christus nec helyas, secundo in ascendendo
cum angelus nasci non possit [illegible]
non possit dici Christus non propter conceptionem
[illegible] propter vocationem [illegible] et cum
[illegible] ipse [illegible] omnibus [illegible]

fuit spiritu sancto, helyas enim potest dici
propter austeritatem vite similitudinem
math. xj. Si vultis recipere ipse est he-
lyas. Sed angelus propter officij proprietatem
Sicut enim gabriel missus est ad nun-
ciandum [illegible] ortum Christi carnalem sic
Jo. ad nunciandum [illegible] esse ad-
ventum Christi spiritualem in cordibus hominum
per fidem et gratiam, Et zacharias
pater eius impletus est spiritu sancto Narrata
iohannis iocunda nativitate et miraculo-
sa in patre [illegible] apertione lingue hic
subditur cantica patris canticum prophecie
in quo [illegible] actorum de-
[illegible] tollere
huic autem cantico [illegible] premittit titulum
et subdit ipsum canticum id est Benedictus
dominus deus israel. Dicitur ergo zacharias quia ita
[illegible] de magnitudine mira-
culi [illegible] de pueri dignitate Et zacha-
rias pater eius scilicet pueri impletus est spiritu sancto
Beda magna largitas domini pietatis
Ecce loquela que sola ablata est
diffidenti, cum spiritu prophetie reddita
est credenti [illegible] subditur et prophetavit
dicens [illegible]
elyzabeth [illegible] glosa elyzabeth
[illegible] in domo zacharia multum
predicat et prophetizat, Et hoc est signum quod
[illegible] loquitur [illegible]
ordo quod [illegible] impletus est spiritu et post
prophetizat, luce i. Repletus est spiritu
Benedictus dominus deus israel [illegible]
cantico agit zacharias primo de lau-
[illegible] adventu salvatoris, secundo gratia [illegible]
[illegible]
[illegible] propheta [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
Benedictus sit specialiter dominus deus israel
Dominus omnium iure possessionis [illegible]
dominus omnium [illegible] Deus omnium [illegible] creationis

gentium i(m)peria c(ur)auit deus, s(ed) israel
iure b(e)n(e)ficii sp(eci)alis p(er) q(uo)d notus i(n)
iudea deus israel. Danielis iii°. B(e)n(e)di-
cite o(mn)ia op(er)a d(omi)ni d(omi)no etc.
¶ Quia visitauit. hic reddit causam q(ua)re
d(omi)n(u)s b(e)n(e)dicitur recolendo s(ua) multiplicia
b(e)n(e)ficia q(uae) generi humano collata, quorum
primum est visitatio infirmorum q(ui)a visitauit.
2m redempcio captorum q(ui)a fecit redempcionem.
3m exaltacio abiectorum q(ui)a erexit
cornu. 4m liberacio oppressorum ibi
salutem ex inimicis n(ost)ris. Dicit ergo ita
dicens B(e)n(e)dictus d(omi)n(u)s deus israel. Et
merito q(ui)a visitauit mundum sub longa
infirmitate habescentem sic medicus
visitat infirmum. Aug(ustinus) magnus
venit medicus q(ui)a magnus ubique
iacebat egrotus. Venit in carne
assumendo tamq(uam) pixide plenam
omni genere medicine q(ui)a tote mundus
laborabat omni infirmitate p(er) s(ed) non
est sanitas in carne mea. Id alibi.
D(omi)ne q(ui)d est homo q(uia) memor es eius aut filius
hominis q(ui)a visitas eum. Et fecit s(cilicet) i(n) pas-
sione redempcionem plebis sue, sue
inq(ua)m quoad naturam iure creacionis
s(ed) non sue p(ro)p(te)r culpam q(uia) auertat se ab
eius dominio s(ed) tunc fecit sua sanguine
suo quem effudit p(ro) ip(s)o redimendo
id(e)o p(ost) redempc(i)o(n)em misit d(omi)n(u)s p(o)p(ul)o suo
Et erexit cornu. hic notatur ex-
altacio oppressorum facta p(er) x(ristu)m, ubi p(rimo)
tangitur mod(us) exaltacionis, 2o fide-
litas exaltantis i. sic locutus est.
Dicit ergo Et erexit cornu, p(er) cornu
p(otes)t ita s(ignifica)ri p(ri)m(o) e(st) firma celsitudo
salutis et ip(s)e e(st) ip(s)e x(ristus) q(u)i e(st) erectum
p(er) hoc tripl(icite)r expo(nitu)r p(ri)mo sic visitauit
dominus deus Et erexit
cornu salutis i. firmam celsitu(dinem)
salutis. Cornu enim est solidior al-
teri parte alius positum nobis i. ad
utilitatem n(ost)ram In domo dauid
pueri sui i. s(er)ui sui in iudea ubi
natus et passus est et resurrexit.
2o sic Erexit dominus deus cornu salutis

i. ih(esu)m x(ristu)m potentem op(er)antem salutem in
crucis patibulo. Et 3o ut de tumulo
Erexit inq(ua)m nobis credentibus
i(n) domo i. i(n) familia dauid pueri sui,
q(ui)a de eo s(ecundu)m q(uo)d incarnatus est s(ecundu)m carne(m)
[illegible] qui s(un)t ubique ex semine dauid
Expone etc. de d(omi)no cornu, q(ui)a sicut cornu
n(on) cadit cum ob(iectu)r s(ed) q(uod) sic x(ristus) n(on) tantum ho- [med]
mo tantum deus s(ed) mediator dei et hominum
i(d est) Christus. Vnde gygas gemine sub-
stancie cornu eius exaltabitur in gloria. 3o
sic Erexit cornu salutis i. regnum
d(omi)n(u)s nobis credentibus in domo dauid i. in
ecclesia. Et dicitur regnum cornu quia
eternum durabile. Daniel a potestatibus eius potestas
eterna que non auferetur et regnum eius
quod non corrumpetur. Sic ergo visitauit
dominus genus humanum in sua incarnacione
et fecit redempcionem in sua passione et erexit
cornu salutis nobis in sua resurrectione.
Erexit inq(ua)m sicut locutus est. In
quo ostendit fidelitatem q(ui)a sic p(ro)miserat
adimplet. ubi p(ro)bat fidelitatem dominus in omnibus
verbis suis. Locutus inq(ua)m per os sanctorum
prophetarum eius qui a seculo sunt i. ab
inicio seculi. Et b(e)n(e) dicitur per os singu-
lari non per ora plura ad denotandum q(uod) eodem
spiritu omnes locuti sunt et eadem intencione
et ideo nominantur hic q(uia) unum os d(omi)ni
Ysaias 30. os meum non interrogastis
i. meos prophetas. Et notandum q(uod) large
notat hic prophetas omnes q(ui) verbo uel facto
p(ro)fecia dixerunt, uel prefigauerunt ad-
uentum x(rist)o. Ideo (p)ot(es)t dici prophete s(un)t q(ui) fuer(un)t
ab inicio seculi. Nam et abel occisus
prefigurata est x(ristus) passio. Ingressus noe
in archam ingressum filii dei in uterum
uirginalem. In oblacione abrahe ob-
lacio x(rist)i pro humano genere. Sic locutus
est inq(ua)m i. sic promisit super erigere
salutem ex inimicis n(ost)ris s(cilicet) carne
mundo et dyabolo. Aug(ustinus) s(ed) inimicus ho(min)is
i. dyabolus hic fec(i)t. Et de manu i. potestate
omnium qui oderunt nos i. gencium q(ui)
oderunt iudeos s(ed) x(ristus) utrisq(ue) subiecit
regno suo et ita fecit pacem. Ephe. ii.
Ipse est enim pax n(ost)ra qui fecit utraque unum et medium parietem

Lapide que reprobauerut edificates.
Vt sicut pmisit salutem i. saluacem
nos ex inimicis nris etc. Ad fa
ciendam miam Hic de multipli
bus Et aduenerit sub de fins
aduentus sine incarnatois xpi pre
missa fuit pmissa etc. pmis
soris implendo et insinuat q.
iurauit 3o pplis sui plena scifica i
ut sine timore In po tagit duo
primo iue effcm zo mitendi pac
tum i et memorari q. d. miam exhibit
zo pactum tenuit Et hoc est qz dr Ad
faciendam q. i visitauit vidimus
et eorum salutem exposuit hostia fer
Ad faciendam miam cum pribz nris
eos s. de inferno liberando et pecti
celum tuifiendo ps misa tua mag
est sup me et eruisti aiam meam de
inferno inferiori Vl sic ad faciendam
i ut faceret miam i. pmissionis misericordie
cordie fram cum pribz nris s. de
liberatoe humani generis xpi implenda
et memorari ut memorare se ondit
testamenti sui sci i. sui pacti sunt qd
pepigit cum pribz antiqs Memor
fuit testi sui quod mandat in mille
generaciones Vl sic memorari testi sui
sci i. legis q. implenda erat p xpm Mt
no veni soluere legem sz adimplere
Et specificat quam magnitudinem fa
cere eis hiis dixi i. ad faciendam miam
cum pribz suis insinuat qd iurauit ad
abraham prem nrm i. pmissionis
quam sub iuramento pmisit abrae
prem nrm s. daturum se nobis s. inq p
fidem xpi p carnalem pueniam ysaa.
puulus natus est nobis et fi da est nobis
Et et glo p spem geh et Ego su
ndtes tua mag nimis gen 22
pmemetipsum iuraui dt dns
qz fecisti hanc rem et non pepercisti vnige
nito tuo ppr me bndicam tibi etc.
Et post et bndicentur i semine tuo omnes
gentes terre Vt sine timore hic
ponitur terius finis ut utilitas aduentus
xpi s. plena scificatio ppli sui que

consistit i duobz pma e plena euasio
mali De q. po tangitur e vita opo boi
De q. zo i. serviamus illi Euasio at
i duobz s. i liberatoe a malo culpe
pene De q. po i. ut sine timore
culpe de qua i. de manu inimicorum
Ad vitam vero opam boi requiri
tur ordo i hoie ex moia q ad seipz
quod notatur i sci Iusticia q ad
proxim i et iusticia Rcam vero quo
ad deum i coram ipso pseueram om
horum i. omnibz diebz Dt g. ut sine
timore q. ita visitauit et vidit
ut nos p illam visitaoz et vide pz
liberati de manu i. ptate inimicorum
nrorum serviamus illi sine timore
s. servili et hoc i sci te p cordibz et corpz
puritate quo ad nos et iusticia q.
ad proxim reddendo vtz qz suum e
Et coram ipso s. do p vitam interiorem
omnibz diebz nris p pseuanciam
finalem De hiis maior sit tit. po
Tobie q. ad pmu, iuste q. ad zm
pie q. ad zm exoptates bona
spe q. ad xpm Et tu puer ppha
Enunciata parte i. hq catici pte i
qua actum e de laude et bnfiys
saluatoris hic qutit semoz sim
ad laudem precursoris ubi declarat
po celebre precursoris officium zo
officij fructum i. ad dandam sciaz
z etiam hoz i. p visitauit nos e
illius cum salubre effcm i. illu
are hiis In pa pte implicat
ta ad gradacoem precursoris s.
vite puritate i. et tu puer doctrine
sublimitate i. ppha altissimi officij
nobilitate i. pibis enim ante fa
Dt g. et tu puer glo cum de duo
ppha loqretur repetite ad precur
sorem ubi uba querit nec cum pu
bnficia miraret sua q. i. nigtq
mirare vide q. agnoscebat se
i aio suscepisse Dt g. et tu q. ita
visitauit dns plebem i. i pxio
visitatur et tu p angelum nunciatus
miraculose conceptus iuco sci[...]

libati

An sitas sit eade religiom. Vide tho sc̄da sc̄de q. 81. ar. 8.

vuiamq i h. s.

ad vitam opam boi req[...]

cu gaudio pp natq / pueri. a piu te
ab humilitate et a libalitate / puer ei
do / qui purus a etiq quo ad primum / Item
pu. parz repitatas quo ad 2m / pte
pu libalis e / Dedit enim castum p
pomo quo ad 3m / Tu unigenit natal
uocabis propha altissimi / propha
unigenitum antonomasice / Sz prophami (?) gte
tibi dedit e / primo plus quam prophetam
Et dico uobis plus quam prophetam
Et notandum quod notat hec Iohes be
atus e amicus sponsi. Io. iii. Et hoc propter gre
privilegium / Angelus Mat. xi. et hoc propter
uite puritatem / [illegible] propter ue silicet
helyas Mat. xvii. et hoc propter uite au
steritatem no propter ue redemptor / uox
Io. i. et lucerna Io. v. et hoc propter doctrine
euidentiam et efficaciam / propha hoc
bap. Mat. xi. / et precursor hic et hoc
propter officij perpetuitatem / preibis enim ante
nascendo sicut aurora precedit solem
Job 38. Nunquid post ortum tuum precepisti
diluculo et ostendisti aurore locum
suum / Item preibis predicando moriendo / ad limbum inferni descendendo
Ante faciem domini. i. ante eius presentiam manifestam / parare. i. ad parandum uias
eius / Via scilicet uitam qua deduxit ad nos
et uia penitentie qua nos imus ad eum /
Baptizando / et parauit uiam ad
sacerdotum susceptionem / sic e uiuendo
habebat enim uestitum de pilis camelorum / et parauit uiam ad fidem p
hunc e qui perfectis diebus unius eius
precedit etiam fit iohis quam precursores
sunt primi aduentus / In festis ud
p que sunt gaudium eternum duo / fi
helye et enoch / qui precedent 2m ad
uentum / Et ad dandam scientiam / Audi
tum e precursoris officium / hic subdit
officium futurum / ubi commendat futurus
officij sue doctrine eius ex efficacia / qui ad dandam / ex materia qui scientiam
salutis / ex fine qui plebi eius / ex
fine qui in remissionem peccatorum / Dicit ergo

Ita preibis s. ad dandam / non ad uendendam
Mat. x. / gratis accepistis gratis date.
Scientiam non fabulas ut permanent
pu. iii. Beatus qui inuenit sapientiam
Scientiam inquam salutis non carnis
non mundi ut dicit ia. / Jaco. iii. non
est ista sapientia de sursum descendens
In remissionem peccatorum eorum / non
sanitatem corporum sic docet ypocras
plebi eius. i. eis qui libenter audiunt
uerbum salutis / non diuisoribus ut de
citur dicitur / Eccli. 2a. Vir sapiens erudit plebem suam / Et notandum quod uiod et
ad dandum salutem sed scientiam salutis
qui non saluabat sed solum docebat
predicando penitentiam / Mat. 3o. penitentiam
agite appropinquabit enim regnum celorum
Per uiscera misericordie / Narrato precursoris
officio et officij fructu / hic subdit
causam horum s. misericordiam dei / ubi primo
tangit causam dominum misericordiam
2o subdit misericordie manifestam
in quibus uisitauit / Dicit ergo per uiscera
q. d. ista dabis scientiam in remissionem peccatorum / que remissio fit hominibus
non suis meritis sed per uiscera misericordie. i.
per intimam et secretam misericordiam dei
mittens filium nobis dari / ysa. 9. filius
datus est nobis / huius misericordie uiscera
petebat ysa. 63. dicens ubi est zelus
tuus et fortitudo tua / multitudo
uiscerum tuorum / In quibus. i. per que
uiscera misericordie pietatis motus deus filius
uisitauit nos oriens ex alto /
i. de celo in mundum / Mala. ult.
Orietur uobis timentibus nomen meum
sol iustitie / Vel oriens ex alto. i.
a deo patre originem habens / Zacha. 6.
Ecce uir oriens nomen eius / Et nota
quod ex uisceribus misericordie infirmi curati sunt
dicitur preueniens propter nimium amorem
quo motus fuit ad conferendum nobis tanta
beneficia / Ephe. ii. propter nimiam caritatem
qua dilexit nos propter ipsius beneficij ineffabilitatem
et archanum ysa. ult. quis audiuit

bus. 7. o. ear. os. ex uisceribus mi[sericordie] [illegible]

virginitate, 2º propter partum in carne propter
quod filius de invisibilibus cordibus dei patris
genitus, sicut exponitur ante luciferum
genui te. 3º quod de invisibilibus filius in
carnatus processit, huius beneficii ef
fectus [et] deceptio cum sanguis sanguis
fluente de visceribus eius. Illuminare
hiis. Hic tangit salubre documentum
efficacie huius duplicis processionis, scilicet illumina
tionis contra tenebras, Illuminare, et ultimo scilicet
directionem affectus, ad dirigendos
pedes. Dicit ergo: Ita visitavit nos oriens,
Illuminare, id est ad illuminandum, Io. i. erat
lux vera que illuminat. hiis qui in tenebris scilicet
infidelitatis et ignorantie, propter defectum
legis scripture ut sunt gentiles. Et in umbra
mortis, id est in peccatis, quia dicitur umbra
id est similitudo mortis, quia sicut mors
corporalis separat animam a carne
sic peccata animam a deo, ut sunt fide
les fide informi. Sedent. Ysa. ix.
populus gentium qui ambulabat in te
nebris etc. vel per sedentes in tenebris intel
ligitur hiis qui in limbo, per illos qui
in umbra mortis vivunt ad huc in
mundo. Ad dirigendos, repete
visitavit nos, ad dirigendos pe
des, id est affectus nostros per exemplar
exemplaris divinum et intendit in
Visitavit per suam incarnationem, et
statuit super pedem nostrum dirigo
te viam pacis. De qua pace Ysa.
32. sedebit populus meus in pulcritudine
pacis etc. via ad hanc pacem iustitia
quia iustitia et pax osculate sunt.
Puer autem crescebat. Illa pars su
perior Elizabeth impletum est tempus
pariendi. Divisa fuit in iii or. Nam
primo narrat eventum ... ortum. 2º miraculum per eius
formam. 3º ipsius canticum propheticum. 4º
prout presens terminatur in 2a tribus
partibus precedentibus. Hic incipit 4a quo
prout presens. Et hic tempore ... corpore
quia crescebat et animo quia confortabatur

spiritu, 3º conversationis et vite, quia erat in
deserto. Dicit ergo: puer autem, scilicet etate, scilicet
Io. baptista crescebat, scilicet corpore
et confortabatur spiritu, quia incrementum
corporis crescebat per augmentum
virtutis. Et erat in deserto. Glosa: propter
premia futurus assa eligit solitu
dinis ubi primevam etatem transegit
ut punctis libris ab amore mundi
auditores suos possit facilius re
vocare usque in diem ostensionis sue
ad Israel. De quo 13º. Anno xvº
imperii Tyberii etc. Hic quam sit (?) d.
Visitavit, et fecit redemptionem, quia illa
redemptio non fiebat quando nondum
natus erat. Ad hoc dicitur quod ponitur
tempus pro futuro, imminente propter certitudinem
sic Ysa. 9. filius datus est nobis.
Item super id ut sine timore, potest
sumi duplex timor. Ad hoc dicitur
quod sumendus est duo sine servili, et
... filiali, vel sine timore
inimici non sine timore domini. Item super
id et tu puer propheta. Sed tunc infans
non dum intelligeret, unde quomodo male
diceretur ad illum sermonem. Ad hoc dicitur
quod secundum glosam non est mirum si infante
alloquitur viii dierum, quia etiam in utero
matris salutationem audivit, iam
natus quomodo patris audivit et ag
novit, scilicet per celeste miraculum. Vel secundum
aliam glosam propter illos instruendos
qui ostendunt futuri filii nomina
qui per angelum dicebat de promit
ti et alii patrum miraculose intelli
gebant vel sunt ipsi alii. Item
super id propheta notabilis quod Io.
propheta est, et tunc non. Ad hoc dicitur
quod Ioh. magis unde ad intentionem
quia in cuius quam ad superficiem vocis
unde non negat se esse prophetam, sed super
prophetam clarius. De quo intendebat
secundum glosam vel sunt propheta tantum sed plus
quam propheta, quia non tantum prenuntio sed
ostendo. Item super id in remissione peccatorum
quia solus deus remittit peccata. Ad hoc dicitur

q̄ deus pccā remittit effringat
cet. Et quis pt dimittere pctā
nisi solus deus / pa° ad lutorie
Apoc. i. Dilexit nos et lauit nos
fides formata fortis / Act. xv.
fide purificans corda / pure satis
factorie / Thy. iii. facite dignos
fructus pnie. Doctrina sana dis
positiue vel excitatiue ut h[ic] et ii.
Item quare istud canticum cantatur in
matutinis / quando aliis horis
Ad hoc dicendum quod prima hora diuini offi
cii vii a mane / ideo tunc quare canta
tur canticum quod est de ortu luci
feri quia Johannes preuenit xpm qui est sol
iusticie / sed in vesperis que sunt vi ho
dicitur canticum beate virginis singitur
quia ibi vero dicitur ... in matutinis
sunt vi etates / sed in completorio quod
e hora vii et quiescendi canticum
Symeonis senis et cutis ad 8az
etatem que est quiescentium / etc.

Factum est autem in diebus illis. In
precedentibus egit ewangelista de
occulto aduentu in hunc mundum
salvatoris qui fuit per incarnationem
sine natiuitate uteri / hic agit de
manifesto eius aduentu in hunc
mundum qui fuit per natiuitatem eius
ex utero. Et diuiditur pars ista in iiii
Primo enim ewangelista quomodo xpc fuit
manifestatus / secundo per eximis angelos
sinatiuitate / tertio in imponendo nomine s.
sed in circumcisione i. per quam consummati
sunt dies octo / quarto per ... prophetia
Symeonis ieiuna oblacione per quam
impleti sunt dies purgationis
2° ostenditur quomodo infans / sicut quando sic
puer erat crescebat / primo tangit
tangit ewangelista quomodo xpc nasci
tur quomodo pastoribus natiuitas
nunciatur / et pastores erant / 3° quomodo
quando visitatus sit a pastoribus inquantum
et factum est ut discesserunt ab eis
angeli / in primo ewangelista de
terminantur tempore quo in diebus illis
2° locum ubi domum quod et ibant omnes
3° personam pro ... sicut erat cum ceteris

Racia ipsius perducitur / et pariens cum sol
uit / determinando autem natiuitatem
more bonorum hystoriographorum tangit nomen
imperatoris tunc regnantis et presidis
terre sancte / sed glo. dicit ambo ut sentire
tempus designet / sicut cum consules
tabule emptoribus ascribuntur / quanto
magis redemptori hominum debuit
tempus ascribi / henricus hic omnia qui
contentibus conuolutis scriptura philosophi
quod dicitur ut describerentur. Cum a potestate
subiectis pro nostris imperatoribus et consulibus
dicitur pro hoc quod dicitur in diebus / Romanum dicitur
Symeoni / ... dicitur ut presentiant
testes qui adhiberi solent / et ad
hibentur quando sequitur exiit edictum
... testes / et ad eundem iterat
... natus est dominus imperante
augusto cesare anno xlii / 4
... natiuitate xpi s.
autem post ... fuit pax in toto
orbe ut ad litteram videretur impletum
quod dicitur ysa. conflabunt gladios
suos in uomeres et lanceas suas in
falces / ysa. ii / tunc dicitur a cesare dominus
ut describeretur uniuersus orbis /
glo. quietissimi et pacatissimi
regni / quod descriptio conclusit
totum mundum / in hac parte fecit edicta
cesar augustus ut describeretur
uniuersus orbis per omnes prouincias et
regiones / proconsules quales presul...
gates eius / ut de suis ciuitatibus
et villis et opidis presides ad sua
prouincia prouocarent omnes et unus
quisque pro capite suo solueret ce
su. i. unum nummum argenteum va
lentem x nummos ut sic presentem
notum ouem se et sic ... subdi
tos ... imperio / et accepti pecuniam
nos ... scriberent et scripta nomina
romam scripta defferent et coram
augusto cesare adlegerent ut possi
sit scire ... prouincia et regio
num ... et villarum et opidorum et ph.

Sacer inu pre

b sciet. imperatori romano ad imperio subi-
tores, hinc subiectionis exhibicio
data. hic professio quia per illam profiteban-
tur et operebant se subiectos romano imperio.
Dicitur descriptio quia nomina regionum et
civitatum et personarum profitencium scribebantur. uxore
Et ergo omnes ibant in civitatem unusquisque in suam ci-
vitatem scilicet ad faciendum professionem pre-
dictam. cum Joseph esset de Bethleem
civitate David. Ascendit cum Maria a Galylea
in Judeam scilicet ad profitendum cum aliis. Et hoc
est quod dicitur. Factum est autem in diebus illis scilicet quibus
Johannes crescebat vel quibus Maria recessit ad
Mariam in domum suam vel quibus regna-
bat Cesar Augustus scilicet anno xlii°
regni eius. Edictum exiit a Cesare
Augusto. ut describeretur in scripto re-
digeretur universus orbis. Hec descriptio pri-
ma facta est a Cyrino preside Syrie misso
a Cesare Augusto in Syriam cum presi-
dente in iudicem. Et ibant omnes.
Hic subditur locus nativitatis Christi ydoneus
ubi tangit primo motum omnium ge-
neralem. 2° descendit ad Joseph specialem
in Ascendit autem et Joseph. Dicit ergo. Et
ibant omnes ut profiterentur singuli in ci-
vitatem scilicet unde oriundi erant. Ascen-
dit autem et Joseph cum Maria a Galylea
scilicet que inferior erat quam Iudea. Ascen-
dit ergo de civitate Nazareth ubi con-
ceptus fuerat Christus. Nazareth enim Galilee.
a deo in civitatem David scilicet in Bethleem ci-
vitatem dictam Iudeam vel in Iudea ex-
istentem. Iudea enim hic additur po-
tius civitate David que scilicet civitas David notatur
Bethleem. Et non dicit quod Bethleem
dicitur civitas David quia inde oriundus
fuit David. Et bene dicit quod ascendit in
civitatem David eo quod propheta predixit quod esset de
domo id est de genere et familia David.
Unum enim genus multas continebat
familias et ideo postquam dicit de domo
id est de genere addit familiam ut magis
specificet. Ascendit ergo ut profiteretur
subiectionem et censum ut per censum capitis se re-
cognitorem omnis se subiectum imperio romano ostenderet.

R 16
Heremias
natus
4

Cum Maria. Si velimus dicere quod uterque
profiteretur tunc construatur sic. Ascendit
ergo ut profiteretur cum Maria. si solum
vir profitebatur tunc continuatur sic.
Ascendit ergo cum Maria desponsata.
sibi. Desponsata fuit autem incarnatio
inchoata sed postea per angelum con-
firmata. Joseph fili David,
noli timere accipere Mariam
coniugem tuam. ipsa pregnante.
Factum est autem cum essent ibi. Hic de loco
et tempore partus ydoneo. hic de tempore
ipso partus ubi tangitur primo decorem
circa lectum continuatur, quia
factum est cum essent ibi. 2° temporis partus
impletionem. impleti sunt dies. 3° ipsius
secundum partus ordinem ibi peperit filium.
Dicit ergo factum est autem circa dominum et pueros
quod ascendit Joseph cum Maria in Beth-
lehem. Impleti sunt dies scilicet Marie
ut pareret filium. Impleti sunt dies
scilicet novem mensium vel illi usque
ab equinoctio vernali usque ad
solsticium hyemale. hoc est tempus
debitum partus. Impleti sunt dies. antea
tempus erat nativitatis Johannis. a quo novem
mensibus natus est Christus. scilicet prime pariente
splendoribus recognita obstetricis
et calore tamen affuit et peperit
sine media per virtutem. ipsa virgo
antequam peperit peperit sine parte
corruptione quia erat virgo corpore et pa-
ssione cum integritate ut dicitur in parte
Ezechielis xliiii°. clausa erat porta hec
et non aperietur. peperit virginis filium
scilicet preterita et nova generatione. Dominus dixit
ad me filius meus. Gemini
carnis assumptione. Ysaias ix. factum
de muliere sed minima utilitate
ysaias ix. filius datus est nobis. filium
virginem suum primogenitum. non quia post
alium, sed ante quem nullum peperat.
Quod clamavit hereticus intelligebat
quod dominus primogenitum vel sequentem.
Et pannis eum involvit. Hic subditur
cura et sollicitudo matris circa puerum natum
et primo quo ad vestem pauperem. 2° quo

ad locu s. et reclinavit eu. Dicit go
Ita pepit ergo filium suum et involut
eum pannis s. vilibus et vestibus i
duinectis. Vii et pannosi dur pau
pes qui pannos veteres filii gsu
tos induerunt. Beda vilibus in
duit ut stola immortalitatis reciperemus
Manus et pedes costringuntur ut
manus nostre ad bonum operandum et pe
des in via pacis dirigamus. Puullis
fuus est ut nos perfecti simus. Et
reclinavit eum. Da. ii inclinatus
erat sicut id est inclinat celos et descendit
Et iam annis fuus sum et curvatus
Et nimis inclinatus non erectus olo
ante cor sit salon. Et Da. iii et in presepio
sicut esset cibus iumentorum. Hoc enim
fuus e iumentum p pctm sicut id est ps
homo in honore esset non intellexit co
ps dus fuus e fenum quod est cibus
iumentorum quia ubicumque de fenum e
Jo. 1 et omnis caro fenum. Ysa. xl
Bu si rex est ubi aula regia u
tronus regis ubi curie regalis
frequentia. Nunquid aula est stabulum
tronus presepium curie regalis fre
quentia Joseph et Maria. Beda
inquit in presepio quia non erat ei locus
aliquis in diversorio quia locus egeret loco
ut nobis celi plures haberemus mansiones
Mandi quod si pendi diversorium dicitur
qui ibi diversi conveniunt. Beda diverso
rium dicitur domus inter duos muros
duabus ianuas ... significat
ecclesiam inter paradysum et mundum
existentem qua devenimus ab errore
vitam mundi huius. Vii. Beda dicit
diversorium quia diversa habens officia
i duo ora. Est enim diversorium
platea sine spatium inter duos
muros existentes latentibus murorum
et utrimque existentibus porta sunt
sit inde exitus inter duos muros
desuper cooperta propter aeris intemperie
ut in festivis diebus possit ibi

cives quieti ad confabulandum et
colludendum. Hic dampnantur delicie — honores
et divicie huius mundi. Delicie quia
dei filius non mollibus vel calidis
pellicibus indutus fuit sed pannis
involutus. Honores quia non in palacio
sed in presepio eum reclinavit.
Divicie quia locum alium non habuit.
Hic quibus supra dicit describeretur universus
orbis quidam dicunt improprie dici cum multe
gentes erant quibus non imperabat
augustus sicut glosa dicit hoc cum quod
universus orbis dicit tamen non simpliciter. Et si
intelligatur de toto orbe tunc ex
ponendum est sic ut dicatur universus
orbis describitur non propter se totum sed
propter significationem quia per hoc significabatur
quod christus omnibus esset imperaturus. Vii
dicimus multe gentes erant quibus
non imperabat augustus sed huius
ubicumque regnum eius expressum quod cibus
erat imperatura et imus omni dubio
posset. Professionem exigit ... omnis — professio
orbis habebat imperium. Ic est sicut dicitur
hec descriptio prima facta est quia multe
fuerunt facte autem descriptiones.
... enim fecit primus summarius ad
hoc ... multe particulares p
cesserunt sed in generales hec fuit prima
unus simpliciter sed respective dicitur prima
descriptio vel prima ut descriptionis
aliarum factarum in alia tempore ut
prima facta in syria vel descriptionem
factarum in aliis provinciis. Cum enim
missi sunt imperatores presides ad os
provincias propter doctrinam descriptionis
faciendam in expressiuing exercitum est p
cedentem id est in syria que umbilicus
terre est in medio inter habitationes ut
inde procedatur per universum orbem.
Prima quia inde facta est stipendiaria
romanis cum a tempore pompeij esset tribu
taria. Numm enim quod singuli dabat — q6
pro capitibus suis dabant militibus romanis

5 pstipedio, h patet i glo, h despcō
tū significabat regnū xpi p q̄dē
ē descriptionē electorū. In hiis at
6 pfessionē fidei et obiectē sup d.
In bethlehem quia xpus i bethle
4 hē nasci voluit. Ad hoc dicitur i
signū q̄ ipe ē panis viuus q̄ de
celo descendit Jo. vi. Bethlehē at
domus panis interptatur. 2o quide cāt
dd. q̄ ē filius ipe ex semie dd
carne. Ro. i. 3o pp humilitatē nasci
voluit extra domum parentum vel ppter
nos i domo parentū s3 in via nasci.
ppter humilitatē ct i alieno nasci
alienū dicendo sp ptatē s3 sūm
assumpta Jo. i. i ppa venit. 4o ut
herodis furore euaderet vn glo
alibi cōcipi alibi nasci voluit
deq̄ ut insidiatus herodis furore
facilius euaderet. 5o ppter scripturā implēdā
Michee v. Et tu bethlehē effrata
nequaquā minima es in milibus iuda
ex te enim egredietur qui sit dñā
9 tor israel. Obiecte sup d. Inuoluit eū
q̄ autē ioseph eam adiuuit et de
dicit s3 inuoluit. Ad hoc dicitur q̄ mag
rusticitas ioseph tū ē pius.
Ad hoc dicitur q̄ ioseph eam adiuuit.
hoc fuit qñq3 ut vng l3 s3 ratione
q̄ nō aurū cāt tāge puerū q̄ q̄ne
sciebat de spū scō cōceptū. N3
tale opus magis decebat mitere
q̄ virū. et ad hoc non egebat ad
10 iutorio. Obiecte q̄ri dū sp̄a uū nasci
neq̄ quesiuit ad hospitiū. Ad hoc
dicitur s3 cris q̄ ppter multitudinē corū
qui tūc facie de pfonis illuc cō
fluxerant ioseph cū uxore pgna
te tardius venerit hinc nō potuit
hospitium iuenire et q̄ nocte illa
manerit i plathea q̄ d' diuersoriū.
Vel dicitur q̄ i diuersorio nasci noluit
ad ostendendum q̄ pro nō quis ab diis
... diuersorio nato et cāt vsa a toto indigena

// diuersorio modo   // q̄ nō

s3 alienigena cāt. Cor. 17. pmo
ad dā dē ciuarē s3 qmo i h̄ mūdo
diuersoria sumus cāt. He. 13. q̄ve q3 cō
longus futurus ē vita. 2o q̄ hō nō
palliardo s3 diuersorio uti voluit
vn Jere. 14. reprehēdit eos q̄ edifi
cat laqueari. 3o q̄ p nos pfecit
paupertas cāt. ut g. vulpes fouē
as r. Obiecte sup d. In psepio. q̄ri 4o
q̄ occasiōe fuit eū i platea ē
presepium. Ad hoc dicitur boues et asi
q̄ qui dū fuisse. Ad hoc dicitur q̄
pt eē q̄ addūxerunt asinum sup
quē venerat sposa pgnās et illi
parauerunt i via pte diuersorii.
Bouem forte ad adduxerat ad
vendendum ppter multitudinē ibi cōflu
entium. ysa. i. cognouit bos pos
sessorem suum et asinus duorum alius
Et pastores erant in regione eadem
Eupiq oñ ciuitā quo primo
puer fuit natus s3 ot quo pastoribus
fuit nūciatus ubi tē hic tangitur
primo pastorē dispō 2o angelica
appicō et cetre angelus pastorē
timor et turbō i. et timuerunt
6o turbatorē cōsolo i. et dixit eis
angelus. 7o p signum datum certi
ficao i. et hoc vobis signum. 8o multi
tudinis angelorum attestacō i.
Et subito facta ē multitudo. Supra
pte declinat. i. 1o pastorē officii
2o locum i. in eadem regione 3o studiū
i. vigilantes. 4o exercitium i. et custo
dientes. 5o zelum q̄ sup gregē
Ergo dom ē q̄ cū maria et ioseph
ē ent i bethleem maria peperit
filiū et pastores erant i regiōe
eadem. s. iuxta turrim quandam inter
bethleem et ierlm ubi iacob re
diens de mesopotamia moratus ē
cū gñe suo ubi mortua ē et se
pulta rachel. et dicitur turris gregis
nebulosa. Filii syon usque ad te veni
ent. Pastores in qua vigilantes p

sollicitu. Apoc. q pe i sollicitu
Et custodientes vigilias noctis
sup gregem suu. Sunt eni iiijor
vigilie noctis. vn mt 14 cca iiij
vigilia noctis venit ad eos.
Et dr vigilia pa conticiniu
qr tunc omes dormiendo tacent
2a intempestiuu qr noctis e tpe ad
operandu vel surgendu. 3a galli
cantus qr tunc excitant galli
ad cantandu. 4a antelucanu qr
ante luce. De hijs mr 13.
Vigilate nescitis eni qn dns
veniet. sero an media nocte an
gallicantu an mane. Mora
liter pastores spuales i. plati
qui sunt in Bethlehem
que interptatr domus panis i. in
sacra scriptura i q e panis vite
Sz heu qr parvuli pecierunt pa
ne et no erat q frangeret eis. Isti
dnt vigilare primo ce scz pq
cc vigilias noctis sup grege
suu. vn act. 20. attendite vobis
et vniuerso gregi. Sz heu qr multi
pnt dicere cant. 1. posuerunt me
custodem in vineis. vineam mea
no custodiui. vigilias noctis
i. sciliz sup grege i. ppr. vn gla
grex pp nox scilicet pastores
sacerdotes grege suu dn nocte
de quo no requirit tunc ab eo
sz de pposito ii. reg. ubi e grex q
datus e. pecus tuu inclitu undique
tu acte vectis testis ipsa ho
vigilauit sup grege dnni pri
archensis ad moysen et 2a du
cebat iudices usqz ad dd. et 3a
reges et prophetas usqz ad transmigratione
babilonis. et 4a sacerdotibus ut
Et ecce angelus dni Supra
narrata e pastorum dispositio
hic subditur angelica apparitio ubi
1o tangitur apparitio celestis nuncij
2o signum nunciate vi i. et clari 3o

Dicitur i. erat pastores vigilantes et
ecce angelus dni stetit iuxta eos qa
3o apparuit euidenter quo dicitur ecce
mirabilis angelus dignus qr dni
amicabilis qr stetit iuxta illos
humilis qr ppe. Et videtur qr p
bus huius incarnacionis et passionis
reformata e pax inter homines et
angelos. et exaltata e na huana
no bn dt stetit angelus sic coniungit
amicus iuxta illos. vn oct. sic pg
an exaltacionem huiusmodi no
sim permittebat se adorari ut
pz gen. 18. postea videns huanam
natura a dno suo assumpta apoc. 22.
conseruus tuus sum. Et claritas dei
causalis sz miraculosa circumfulsit
eos. scilicet de celo. et hoc i signum
qr ortus erat sol iusticie malach. 4o
vobis timentibus nomen meum orietur
in signum qr nox recedebat ig
nora. ro. 13. nox precessit. i signu
qr appropinquabat claritas glorie. mt 3.
appropinquabit regnum celorum
Et timuerunt timore magno
sciliz ppr inconsuetam angeli apparicionem
et subitam claritatem. Judic 13. morte
moriemur qr vidimus angelum
Et dixit illis angelus. hic subditur
consolatio turbatorum quippe erant
et ppr angeli inconsuetam visionem
et ppr subitam dei claritatem vbi
consolatus e eos angelus multipliciter
primo alloquendo qr dixit illis
2o assecurando i. nolite timere
3o natiuitatem dnicam nunciando i.
ecce eni euangelizo vobis. dt go
i. pastores timuerunt ppr angelum
et angelus dixit illis s. pastoribus
nolite q. d. timeat herodes et alij
cultores mali. qui i regnum no sunt credituri
sz vos nolite timere. Ecce eni
euangelizo. i. nunciat natiuitate
dnica et primo gaudium suum hoc quantitate
qr gaudium magnum 2o utilitate qr
erit omni ppl 3o racionem qr natus e nobis

hodie salvator dixit ergo angelus nolite
timere ecce ego. Ecce ad dubium est
demonstrandi et demonstrat quod novum
de quo Jer. 31. Novum faciet dominus
super terram. Ewangelizo vobis nuncio
vobis s. gaudium magnum super
omne dimensionis quia altum profundum
et latum. Ergo magnum quia eius altitudo
tangit celum. Ideo magnum est ho-
dierne festivitatis gaudium. Celum
replet angelorum terram quia eius pro-
funditas penetrat infernum usque
ad sanctos qui erant in limbo. Hester
viii. Iudeis nova lux oriri vi-
sa est gaudium et [illegible] quia eius longitudo
protenditur a principio mundi usque ad
finem. Antiqui enim letati sunt de
nascituro. Jo. 8. Abraham exultavit
ut videret [illegible] modum de
nativitate quia eius latitudo occupat
orbem terrarum. [illegible] subditur. Quod
erit omni populo in [illegible] de cunctis
populis collige fide. Quia natus est
nobis. Hic subditur ratio gaudii et hec
triplex. Primo quia per hunc salvamur
quia per gratiam bonitatis. Unde subdit
quia natus est nobis salvator. 2o quia doc-
tore per noticia [illegible] 3o
quia protectore per potentia [illegible] ibi
dominus. In civitate David. Ubi nota tria
per hunc utilitas quia salvator
2o dignitas quia [illegible] 3o quia dominus.
Dicit ergo angelus ita ewangelizo
vobis gaudium magnum quia natus est
nobis s. hominibus et angelis pro[illegible] quia
consortes hominum reparanda est ruina
angelorum. Salvator salutis
amator et dispensator [illegible] Salus
autem nostrorum a domino et alibi Deus
autem rex noster ante secula operatus est
salutem. Natus est enim quoniam in civitate
David in Bethlehem unde [illegible]
ut [illegible] 16 salvator [illegible]
dominus [illegible] dominus mansuetus et
benignus. Ecce dies boni nuncii

quod nunciatum est ab angelo illuminato in
precepto [illegible] hodie salvator in
consiliis [illegible] cum dicit salvator [illegible] Unctio
in sanctis cum dicit Christus protectio in tribu-
lis cum dicit Dominus refectio in domibus cum di-
citur in civitate David s. in Bethlehem que interpretatur
domus panis. Et hoc vobis signum
[illegible] pastorum consolatio
[illegible] turbatorum [illegible] dominica
nativitate. Hic subdit eorum per
signum datum certificatio ubi primo pro-
mittit signum 2o exponit [illegible] In-
venietis infantem. Dicit ergo ita natus est
nobis salvator et hoc vobis signum [illegible]
Signum salutis fidelibus est humilitas
salvatoris que est opposita superbie per
quam mors. Signum [illegible] tale
[illegible] tamen absconditum non
ostentatum [illegible] vere tu es Deus ab-
sconditus. Unde se ostentat [illegible]
[illegible] nasci nocte voluit infantem
et non fantem et [illegible] ubi dicere [illegible]
Jo. 1 panis non [illegible] involutum
7 positum in presepio non in pallacio
Et non [illegible] pastoribus conve-
nire pauperes [illegible] dat eis
hoc signum [illegible] signum humilitatis
in [illegible] cum dicit [illegible]
signum simplicitatis infantis cum dicit
infantem signum paupertatis in panno-
rum involucione cum dicit involutum
pannis signum [illegible] in presepe
cum dicit et positum in presepio [illegible]
signa primi adventus [illegible] alia erunt
signa 2i adventus. Et subito facta
est cum angelo. Narrata [illegible] na-
tivitate pastoribus ab angelo hic
subditur multitudinis angelorum attes-
tacio ubi notandum [illegible] que
requiruntur in bonis testibus primo
testificandi conformitas i. et facta
est cum angelo [illegible] angelus 2o testi-
ficancium pluralitas i. multitudo
3o testium nobilitas [illegible] pusillanimitate
timeat [illegible] 1 militie [illegible]
[illegible] ut magis [illegible] sit ibi

Celestis ł de po testio i. lauda-
tium diuinus o discreto de po. i.
gla i altissimis. Discreto quippe non
i ptictu de qr do glam attribuendo
e hoibz pace optando. Sz dr Bñ
q displicet hoibz aucta ptitio
qr deo gla pax hoibz nunciat'
O stulti filii ada qui dū tēpus
pacē glam appetētes t pacē
pdut z glam. Dz gra ita nunciabit
angelus pastoribz ortu saluatoris
tūt magr trederent fitt ē subito
i repetē aūc i pdco angelo i
quo nō ē solu teorgi testi. multo
glone puam videat' unus angeli aucts
milicie celestis. Beda. Pn anglorū
multitudo exercitus militia
nominat' qui secum milic duce
qui q malignos spc ad tutela
nram angelorū ordinat exercitus
Et videte ē qr i ueti testo apparuisse lc
aly unus angelus tm ut Judic 13.
aly duo ut gen 19 ubi dr q ve-
nunt duo angli sodoma. aly
tres ut abrahe gen 18 tres
vidit. aly vi. ut eze ix. Ecce
viri vi. aly plebs videt imate
ut gen 32 fuit qr ei obuia an-
geli dī. aly exercit qsz nō pmon
visione ut 4 R vi. Ecce montes
plenos. Sz hic lr angelorū
milicia apparuisse nō tm i visio-
ne sz i vce ad sensu si i assumptis
corporibz i figuris q aliqua mode
insolito nunciabat natiuitate.
Multitudo in quam laudantū dm
z dicentū gla i altissimis deo
hic subdit discreto laudantium
ubi tangitur ab angel duo p-
pconiu exsolucio deo q gla
i. 2o bu fiz imp̄esi fidelis pplo
qr pax. Dr gra Gla sz tulit est
frequens fama cū laude vt
clara cū laude lectio. in altissimis i
i angelz z hoibz sibi vl i altissimis
i altissimis vl i altissimis i i celi
q. dī i tra a multis despiciat' sz i

q' ē gla
notcia

celi ab omnibz glificā. de nō hō-
pss Nō nobis dñe nō nō tc tm cu
deg sibi soli vēdicat ł bñdictionē
bonorū. vñ vindictam z ego ret-
Deut. 32. mea e ultio z ē ret-
buacōi dnd de oibz bonis t
malis. Jo. 5. p oñe iudiciū dedit
filio. Econtra. volutē cū tpe
z ast a nō te in glam de bonis
ysa. 42. glam meā alteri nō dabo
Et i tra pax hoibz nō angel
mal. Cū illis eni nunq dns pa-
cē fecit. hoibz dicendo quiquid
sz bone volutatis. Beda. i eis q bo-
nitate suscipiut xpm natu. nō
psequuntur sicut herodes ast nō
c Et tsz. Augg. hominibz bone uolu-
tatis. ysa. 48. Non ē pax impiis dt dns
Et cū nō i obedientibz Job. 9. ...
restitit ei ut pacē habuit
Hic quer' sup dc Augs 3o nobis
q Confs 1o sapiam loquimr
pfectos. Ergo pastores cum
simplices z rudes de misterio
tāte sapientie debuit eis loqui
Ad hoc dt q loqui sapiam dr
aut subtili indagacōe z lo-
pfectis cū simplici narracōe sic
z vnq pfectis xpi ortu fuit indicat'
pmo sacerdotibz de iudeis pspi-
tura eis nota. vñ requisiti ab
herode tpm ubi xps nasceret' dix' ut
i bethlehem unde sic ei scriptu ē
2o qr pastores simplices erat
p manifestā angelorū mani-
festacionē. qm scripturā sciebat
nec stellaz cursu z ordinē
3o 3is regibz p stella qr phi i
astrologi erat. vñ dicebant'
magi nō ab arte magica sz
qr magi pollebat i ph̄ia z c. i
ortu suo hmit. cuscionū z a sac
scripta z a corde ceti z ab anta cāta
apparuit ad ang pastoribz z ad
commedādā simplicit z ē simpli-
cibz simoniac eq z ad offi pastoral

apparuit et ad quorum officium pertinet quod venerat qualiter scilicet regere oves perditas Israel per spirituales pastores ... qui per celis debet uideri sublimis et per insinuanda agni nativitatem que ad pastores pertinet Jo. i. Ecce agnus dei.

Tercio super id. gaudium magnum quod erit omni populo contra Herodes turbatus est et omnis Ierosolima cum illo Mt. ii. Ad hoc dicendum quod distributio est accommoda scilicet omni populo fidelium vel glosa omni populo scilicet de cunctis diversarum gentium congregando est enim gaudium nuntiatum vel sic non est distributio pro singulis generum sed pro generibus singulorum vel ut erit omni populo de iudeis et non de gentibus vel ... hic est enim phase ... locum ubi natus ... agnus ... super id.

Natus est hodie contra nox erat. ... Erant pastores custodientes vigilias noctis ergo debuit dicere hac nocte non hodie. Ad hoc dicendum quod quamvis nox esset tamen melius hodie quod per ... nuntiabat ... glosa ... tristia ... [illegible] ... scandalum patientibus in hac nocte ... apparentis subito claritate ... in nocte ... dies ... nox sicut dies illuminabitur ... solis ... apparuit ut missa de nocte cantatur ...

Tercio super id. Et hoc vobis signum invenietis infantem pannis involutum ... magis est signum culpe quam salutis ... magis erat signum peccatoris quam salvatoris. Ad hoc dicendum quod signum erat ad inveniendum vel cognoscendum puerum nuntiatum non ad probandum dominum salvatorem vel dicendum quod signum erat salutis fidelibus non infidelibus ... Beda salutis est fidelibus humilitas salvatoris.

Tercio super id. gloria in altissimis deo contra est in altissimis ... super ... dicitur ... soli convenit.

Ad hoc dicendum quod unde est altissimus simpliciter creator omnium tamen in ... altissimus ... Ingenua ... creaturarum ... et ... altissimi ... vel rosa est pulcherrima ... pulcherrima ... et in terra pax ... non veni pacem mittere in terram Mt. x. Ad hoc dicendum quod duplex est genus pacis ... est enim pax que ... concordia ... afferre ... perduntur ... malos ... zelum ... residuum hominis ... Ad hoc dicendum ... addit ... theolophorus ... rotuli pontificum instituit ... episcopus in ... sacerdotes ... in diebus festis.

Et factum est ut discesserunt angeli ab eis ... pastoribus nativitas ... nuntiata ... a pastoribus inquisita ubi ... angelorum ... consummato ... explicatur ... pastorum ... loquebantur ad invicem. Ubi tangit ... pastores ... devotionem ... cohortatione ... loquebantur ad invicem ... fervore ... inquisitione ... festinanter ... Maria ... laudem et gratiarum actionem ... pastorum devotione ... inquisitione ... cohortationem ... utilitate ... pastorum fuit duplex ... ad nativitatem ... locutum est ... discesserunt ab eis pastoribus in celum ... pastorum ... ascendere in celum

sed thol in tpe erit veritas ad
eu qui me misit pa lo adin
f de v natiuit sicut z discipli
euntes i emaus de eo pene luc
ult z ipi loqba ad inuice de
omnibus hiis q acciderant loqbant
inqm duteris tvanseamus usqz
bethleem z uideamus hoc ubu
verstra digna ubo recordabe
quod fcm e i q res fca i iple
ee z nam qm ee deo fct gaue aliq
quippe facu no potat pos tu
fabricat ges aurorat sole
i mariat xpm qd ostu nob f p
anglu Ec accipi ubu ysa
zy no fuit ubu qd h u ondet
eis i no fuit res dig ubo i
pcosa quando ondet eis ut
uideamus hoc ubu f ab eterno ge
nitu quod cum fuit fcm e
f cao qd dus pri fe i ge et
incarnat i fe z pma incarnatiuo
nob f p anglu Vlt uideamus hoc
ubu quod fcm e no fimp
ubu ca d fcm e Jo i q d uidea
ubu di quod incarnatu e
quod dus i to tuitas fe sup
incarnavit to nob glo quod i
princi erat apud dm fcm est
cao e ostu e nob q i dei
no potat uidi s z audi poss
an incarnac d m mirum
si audi potat tuc t nuc uidei
qz ubu eade z no fcm Jo i s z cre
uio e fcm fcao e io uidi pt
Et uenerunt festinantes tu pp
piculu sui gregis que dimise
vat tu pp desideriu uidendi
qd audierat z inuenerunt ma
ria hic de trina pfeus subse
cutae p pastorum inuenerunt
z aliorum audientium z omes
qui audierat pastores no dux
pfeus pmo signorum ab an lo
pastorum subsecute it
agnito i uidentes z agnit
De go ita venit z inuenit

maria meruerint f z yoseph custo
des f z testem virginitatis z infa
tes f xpm positu in presepio Et tuc
impletu e istud mira le Job
xxxix Nuq uolut rinoceros
servire tibi aut morabit ad presepe
tuum i nosce os qt al sanctor
ne quod capi i gemino uingis
z fi unigenitu dei i sinu
virginal uterum capit ge qui munus
fuit um vedacti i presepe re
podit q inuenerunt go mariam z conser
Josephus z infantem felix e ergo cau
Cuu em tempore pficia sug
gestio de z teulio z quarti yoseph
fuisse virginem putamus a ossu
opib carnal mariat z a de
lecto e xpm z a carnis sugges
tione z pz qui lilia paste
ba uidentes at f oculis cor
palibus puerum i presepio panis
inuolutu cognouerunt q in eo
intellectuali de ubo qd dictu
erat illis f ab angelo de puero
hoc f ud ubu erat xpm dns h glo
uidentes carne f extiq cogno
uerunt p fidem ing de ubo i de
filio dei qui omne donum q dem
erat illis de puero hoc z p cog
nitam uenerunt ad cognitionem deitatis
Et omnes qui audierunt hic
po pfeus i feu hg dmlg a de
z hic d ups pg e audientiu
admiro de tanta nouitate z ggs
tor gsuatio z collo fca a beata
virgine i maria at gsuabat
De quo z omnes qui audierunt
glo ab angel mirati sunt f de
dus hiis que dicta erat a pastoribus
ad ipos glo beda sic expo
omnes qui audierunt mirati sunt
f de mistio incarnacionis z de
hiis que rei de tanta attesta ac
pastorum q in audita fingere nes
cirent h simpl facundia ura pdi
caret maria at z i divulgante

Inedio

pa

4

pastores sermonis et verba a deo dicta ab
angelo. Sed Maria conservabat non
divulgabat. Eccl. iii. Tempus loquendi et
tempus tacendi. Conservabat inquam
omnia verba haec nullum eorum obli-
viscens. conferens in corde suo non
solum verba sed et que circa se facta videbat
ad ea que in prophetis legerat ad
implenda. Dixerat autem ei angelus
Concipies et paries et conferebat ad id
Ysa. vii. Ecce virgo concipiet et pariet
Sciebat se ortam de stirpe David
et conferebat ad id quod de fructu ven-
tris tui ponam [illegible] et ad id Ysa. xi. egredie-
tur virga de radice Yesse. Videbat
se in Nazareth concepisse et confe-
rebat ad id Ysa. quod Nazarenus vo-
cabitur. Sed aliud latius videbat se
in Bethleem peperisse et conferebat
ad id Michee v. Et tu Bethleem
[illegible] et cetera trahebat autem
fidei roborande. Ecce ergo optima
discipula que audita conservabat
memorie que [illegible] omnia non ob-
livioni dando sed conferebat in corde
conservata frequenter repetendo
non sicut fatuus de quo Eccl. xxi.
Cor fatui quasi vas confractum
omnem sapientiam non tenebit sed tamquam
archa federis in qua erat depositum deuteronomii
i. Deuteronomium liber ii Deut. xxxi.
Et reversi sunt pastores. Hic subditur
eventa de pastorum reditu et
gratiarum actione ubi primo tangitur
ipsorum ad gregem reditus secundo eorum
agendi modus i. glorificantes tertio
motivum i. in omnibus que audierant
Dicit ergo Et reversi sunt pastores s. ad
curam gregis sui glorificantes corde
et laudantes ore deum in omnibus i.
de omnibus que audierant s. ab
angelis et viderant s. propriis oculis
videntes inquam sicut dictum est
ab angelis s. ad illos. Vel sic glorifi-
cantes et laudantes deum s. sicut
dictum est ad eos s. ab angelis. Nota quod

angeli impasset laudare sed ipsa
laudationem offert sicut devotus [illegible]
debite. Dum dicit glorificantes et laudantes
deo [illegible] pastores ecclesie
sunt prelati qui aliquis dormientibus
dicunt vero alii in requiem contem-
plationis ut i. pane celi reficiantur
alii ad studium sacre scripture ut
refecti pane doctrine redeant
ad pastorem gregis sui. Sic redeat
impleta ydria [illegible] Gen.
xxiv. Sed heu quod aliqui sunt qui numquam
redeunt sicut corvus Gen. viii.
Alii et si redeant tamen tarde et vacui
sicut Ierem. xiv. maiores miserunt
minores suos ad aquam et repor-
taverunt vasa vacua. Sed et si redeat
frequenter hoc non est propter animas pascen-
das sed propter denarios reportandos
Prov. vii. Non est vir in domo sua i.
prelatus in ecclesia. Abiit via longissima
Parisius vel Bononiam sacculum
pecunie secum tulit. in die plene
lune reversurus. Notandum autem
anagogice per Bethleem que interpretatur
domus panis celestis patria designatur
quia in ea est beatis panis de quo Luc. xiv.
Beatus qui manducabit panem in
regno dei. Ad hanc Bethleem
tropologice transitu pervenitur [illegible] de-
mus ad virtutes. Eccl. xxiv. Tran-
site ad me omnes qui concupiscitis me
i. de virtute in virtutem. Iob ix.
transierunt quasi naves poma por-
tantes et est de hoc mundo ad patriam
sive de morte ad vitam. Ps. transi-
vimus per ignem et aquam. Alibi
transibo in locum tabernaculi admirabilis
Et postquam consummati sunt dies octo.
Quintum autem principale huius capituli continet
eventa quo ingressus Christi in hunc
mundum fuit manifestus preconiis
angelicis in eius nativitate. Hic continet
quo imponendo nomen in eius circumcisione
ubi primo ostenditur pueri nati circumcisio
secundo nominis impositio i. vocatum est nomen eius.

i. transitus [illegible] in Bethleem celeste

z nomen impositum dignitatis quod
vocatum est ab angelo. Dicit glossa prius
quam consummatis diebus 8 s[ecundu]m na-
turam dominicam computando utriusque
extremitatem ut circumcideretur puer.
Sic enim preceptum fuerat Genesis 17
Infans viii dierum circumcidetur. Et
vocatum est nomen eius ihesus id est salvator
ad significandum quod spiritualiter circumcisos
salvaret. Mathei 1 ipse salvum faciet
populum suum a peccatis eorum. Et bene dicit
vocatum nomen impositum quia iam ante
fuerat impositum a deo. Ecclesiastici 6
qui futurus est iam vocatum est nomen eius.
Ysaie. Et vocabitur tibi nomen novum
quod os domini nominavit. Item quia
id pronunciatum ab angelo supra i
notabile. Et vocabis nomen eius ihesum. Et ista est
quasi sententia quod suum nomen vocatum est et
pronunciatum ab angelo prius quam in
utero sugis [illegible] conciperetur. Hic queritur
super id quod sententia est quod dominus fecit
quod dominus fecit sententia est quod non est super-
fluitas [illegible] multas [illegible]
Ad hoc dicendum quod per hoc innuitur quod
duas sub[stanti]as esse [illegible] animam
et corpus contra eos qui dicebant
dei filium non assumpsisse animam
rationalem quia sufficiebat deitas ad
vivificandum corpus assumptum sed
decipiebantur quia licet sufficeret ad
vivificandum esse tunc quia potuit deus illud
corpus sine anima vita dare. Non tamen
potuit dici informare quia deus
nullius corporis potest esse forma
perfectiva. Contra non posset tenendo veritas
homo si animam non assumpsisset. Et non
animam creavisset quia corpus in assumptum
est naturale est. Dicit. Et supra
omnibus qui audierunt. Glossa ab
angelis. Augustinus libro 2 quod angeli lo-
cuti fuerunt pastoribus. Ad hoc
dicendum quod pastores vero depotaverunt alijs
et quod audierant ab angelo et que
viderunt oculis propriis et audierunt

ab angelis non immediate sed mediantibus
pastoribus et omnibus qui audierunt l[ocuti]
sunt a pastoribus ea que dicebant et evan-
gelista istud et de alijs tantum dicte
supra id ut circumcideretur puer. Quare non
indigebat circumcisione quia non contraxerat
originalem nec commiserat actuale. Ad hoc
dicendum quod circumcidi voluit non propter
remedium quo indigeret sed propter multas
alias rationes. Primo propter vitandum
iudeorum scandalum tum bonum fecit
et solvit tributum. Mathei 17 ut non
scandalizemus eos vade ad mare
et mitte hamum et piscem qui primus ascenderit
2° propter legis approbationem. Mathei 5 Non
veni solvere legem sed adimplere
et hoc contra hereticos dicentes legem
non esse bonam. 3° propter veritatem deposi-
tionis sue carnalis ut per hoc convin-
ceret quod veram carnem assumpsisset et redemptionem
qui tam pro nobis effundebat suum
sanguinem. Hebreorum 10 initiavit nobis
viam novam. 4° propter humilitatem sue con-
versionis et exemplum. Bernardus vestigium
vulneris habuit alligaturam vul-
neris non refugit. Non sic impij
Non sic agit puritas clarorum
humiliter [illegible] vulnerum
ligaturas qui de vulneribus [illegible]
[illegible] et gloriantur et qui sine peccato erat
non dedignatus est se peccatorem
reputari. Nos autem esse volumus et
nolumus reputari. 5° propter gratiarum
et uniformitatis commendationem.
Hebreorum 2° debuit per omnia fratribus assimilari.
Dicit Mathei 11 lex et prophete usque ad
iohannem. Ergo circumcisio legalis
tunc cessavit et ita xpistus non debuit
circumcidi. Dicit omnibus his actio xpisti
est nostra instructio. Ergo si xpistus circumcisus
fuit et nos circumcidi debemus.
Ad hoc dicendum quod sicut [illegible] tempora distin-
guenda sunt [illegible] quia sola circumcisio
sustinetur et administratur non [illegible]
cum solus baptismus celebratur ad
salutem mentis [illegible] quod concurrerunt
et circumcisio finiretur et baptismus inchoaretur.

Quod tempore duravit usque ad institutionem
baptismi. Novissimo autem tempore di-
vulgati per mundum christianismi, in eo
tempore simul cucurrit circumcisio et
baptismus, ita quod usque ad passionem
circumcisio debuit suscipi, sed ex-
tunc non oportuit. Ad obiecta dicendum
quod per tanto dicitur hec finis legis
quia extunc lex cepit deficere per
divulgationem christianismi, non quod usque
ad passionem defecit. Ad quod dicendum
quod adveniente perfecto venit quod ex
parte est [illegible] imperfectum adiectum ordinatum,
hinc est quod circumcisio cessit bap-
tismo imperfectum perfecto. Est enim bap-
tismus perfectior quo ad significationem,
virtuosior quo ad efficaciam gratie,
quo ad usum facilior, quo ad obser-
vantiam. Ad obiectum dicendum quod omnes
actiones Christi sunt instructiones nostre, et
non oportet quod ad imitationem Christi
circumcidi voluit. Multi predicta
vocem Christi super id "postquam consummati sunt
dies octo" querunt quare voluit circumcidi
voluit in infantili etate et octavo
die. Ad hoc dicendum quod hoc voluit propter
obviam quemdam [illegible] ecclesie
receptum, quorum primo infans octo dierum
circumcidetur in nobis, secundo propter figurationem sive
significationem, sed ad filios quod octava
etate fiet circumcisio et a culpa et
a miseria, tertio propter [illegible] instruccionem
ad instructionem nostram quod a pueritia
inchoanda est bona vita, quia sit per
vocationem circumcisionis et hoc propter quod
etas illa est disciplinabilior.
Novella enim planta facilius
flectitur. Ecclesiastici: "Filii tibi sunt,
erudi illos a pueritia illorum."
Secundo quia bona vita tunc inchoata est
durabilior sive permanentior. Pro-
verbiorum: "Adolescens iuxta viam suam etiam
cum senuerit non recedet ab ea."
Tertio quia firmior resistit cum homo sine
fine. Ecclesiastici: "Qui altum [?] facit et
alieno a fide qui ad agenda primum"

tempore secundum exportat. Tamen ideo erit
nec dum exportat in aliam incidat
in dicitur. Hic queritur quare in talibus
voluit circumcisionem fieri. Ad hoc dicendum
primo quod circumcisio erat remedium contra
originale quod inducitur mediante
actu generationis exercito per membrum, et
secundo quia in membro concupiscentia amplius
servicebat, tertio ad insinuationem
membrorum generationis spiritualis deputa-
torum, multum indiget circumcisione
spirituali. Hec autem est lingua, ratio
spiritualis generationis, que inmundissima est
membrorum, non debuit deputari.
Carnali vero que immunda est
membrorum immundum lingua vero
multum indiget circumcisione, quia
morbus vitiatur in mambris linguae
primo secundo. Si sola vita a lingua non
esset circumcisio facienda, si sola
morbus non circumcisione opus esset
sed abscisione.

In festo purificationis Marie

Postquam impleti sunt dies
purgationis. In predictis
declaravit ewangelista qualiter
omnes fuit salvatoris ingressus in
hunc mundum, imponendi nominis et
circumcisionis. Hic declarat qualiter
omnes fuit presentatio symeonis
et anne. Et dividitur primo in tres.
Quia primo determinat quandam parvuli
importationem infantis in Jerusalem,
secundo eius prophetiam laudationem ibi:
"Et ecce homo erat in Jerusalem", tertio parvuli
in Nazareth regressionem ibi:
"Et ut perfecerunt omnia secundum legem".
In prima determinantur tria primo illius
portationis tempus "postquam impleti sunt",
secundo locus quia tulerunt illum in Jerusalem,
tertio causam quia ut offerrent eum.
Dicit ergo: "Postquam". Nota quod lex puri-
ficationis erat quod mulier suscepto
semine peperisset masculum immunda
erit vii diebus separata a consortio
hominum et die viii circumcidetur infantulus
et per xxxiii dies manebit mulier
xxxiii diebus in sanguine purificationis sue

q̄r i illa etate i illo mēbro

abstinebat a consortio hominum
ab ingressu templi / et xl die
offerebat infans in templo sed
munda pro eo. Si autem feminam pe-
perisset immunda erat xiiii diebus
et lxxx die purificabatur sine
oblatione / propter quam quod impleti sunt
dies purgationis eius scilicet marie et
domini sicut dicitur in textu secundum legem moysi
id est preceptum. De qua leviticus xii. Le-
gem moysi / vocat legem domini
contra hereticos / qui eam dampnant
Tulerunt illum scilicet Ihesum parentes sui in
quo instruimur quod parentes debent spiritua-
liter filios deo offerre / et quibus
nimirum singulariter quod ei placeat
oblatio nostra Ro xii. Obsecro vos
ut exhibeatis corpora vestra hostiam et cetera
Tulerunt eum in iherusalem xl die a
nativitate in iherusalem scilicet in templum
parentes eius scilicet mater eius maria et
Ioseph pater eius / Ut sisterent
eum hic subditur causa duplex delationis
in iherusalem pueri et hec duplex / prima ut puta-
ret in templo / et oblatio munerum
pro eo id est et ut darent hostiam et confirma-
ret ea secundum scripturam legis / Dicit ergo
ut sisterent eum id est offerrent et consecr-
rent ut dicitur in textu. Quod sit scriptum est
in lege domini Numeri xviii et exo. xiii. quod
omne masculinum adaperiens vulvam id est
primo aperiens vulvam / glosa omne pri-
mogenitum hominis / qui primogenitum sanctum domino
vocabitur id est domino offeretur et sanctificetur.
Vel sit sanctum domino vocabitur id est dono
mancipatum quod si erat primogenitum
de tribu levi non habebat mactari
erit domini in perpetuum / ita quod licitum
reportare ut nutriretur a parentibus
tamen quando erat adultus perpetuo serviebat
bat in templo / Si de alia tribu
erat / offerebatur domino et ex ipsa ob-
latione domini erat / Si autem erat primo-
genita pecorum / sacerdotum erat ad

usque corporis quando erat immunda / quando autem
munda / faciebat id est redimi id est
aliud quod mutari / Et ut darent
hostiam et cetera tulerunt illum in iherusalem
ut darent hostiam sicut scriptum est
in lege domini / Levitici xii. hostiam scilicet
par turturum vel duos pullos
columbarum / hec erat oblatio pauperum
qui non poterant habere agnum / que
erat divitum Levitici xii / Virgo tamen ipsa
habuit et obtulit preciosiorem agnum
scilicet illum qui tollit peccata mundi.
Et nota quod offerebatur unus turtur
in holocaustum / alius pro peccato quod
reddebatur in partem sacerdotis quod oblatio
pro mulieribus mundabatur / Moraliter
note avis et turtur et columba
gemitum habet pro cantu / turtur vero
avis est solitaria / designat contemplationem.
Columba quando turtur garrula est
activa / pro duobus ergo turturibus
sunt duplex gemitus contemplatorum
quorum primus est amoris Canticorum ii
fulcite me floribus et cetera. Deus
ad Romanos viii. spiritus postulat pro nobis gemitibus
item pro duabus columbis duplex gemitus
activorum primus doloris pro peccatis propriis
secundus vero ex compassione a gemitu cordis
et compatimur pro miseriis aliorum
Ieremie ix plorans ploratu deserte
sacerdotes eius gementes / hunc
quadruplicem gemitum offerre debent
qui agnum id est innocentiam non habent
Et ecce homo erat in iherusalem hic ostenditur
cognita infantis prophetica commen-
datione / et primo quomodo commendatus est a
symeone / secundo quomodo ab anna prophetissa
muliere id est et erat anna prophetissa.
In prima primo ponitur symeonis descriptio
secundo quomodo ab eo devote receptio id est et cum
inducerent puerum / tercio eius debita
gratiarum actio id est et benedixit deum
quarto infantis prophetica commendatio id est
et dixit Nunc dimittis et cetera. Quomodo

no symeonis ut eius testimonium sit
magis credibile / tam inducitur ipsum
describendo / Clarificatus fame e dd
Et ecce homo erat in ierusalem / Secundus
inter i. et homo iste iustus / prerogatiua
vite et morum dicitur / Et vir sine acc-
epcione / Ad claritatem fame eius
manifestandam tangit ciuita-
tem p° discretionem quia ecce homo / loci
sanctitate quia erat in ierusalem eius celebre
nomen / Cui nomen symeon / Dicitur ecce
homo / homo enim est animal mansuetum sine su-
tum constitutam / re de discretum
Erat autem deus creauit hominem et
erat in ierusalem q ciuitas sancta e.
Assumpsit eum dyaconis sanctus cum
in ierusalem / Cui nomen symeon quod
interpretatur exaudiens ut audiens me
vocem / Exaudiuit enim per indi-
gnitatem et fidem suam exaudiuit
meditationem pro morte per passionem
Et homo iste iustus huius commenda-
tur eius sanctitas et p° generalis 2° t
specialis / tamen p° quo ad deum dicitur
timoratus 2° quo ad proximum et additur
Expectans consolationem israel 3° quo ad
se ipsum cum subditur Et spiritus sanctus erat /
Dicitur ergo et homo iste iustus iusticia diuitie
e generalis virtutes / Et timoratus / quia
velle diu timens / expectans consolationem
israel scilicet semper angustiis et afflictionibus
quibus opprimebantur ab herode et spe-
ciebus erat cum eo / non potuit dicere
cum paulo / Nos autem spem dicimus
vel sic iustus in opere bonum / quia q
fecit iusticiam iustus est / Iohannes 3°
Timoratus quia cautela mali / quia
qui sine timore est non potest iu-
stificari / Et cum expectans consolationem
israel in desiderio et deo spe promissi
sicut i. pro expectans expectacionem dominum
Et spiritus sanctus erat in eo / ecce prudencia
summi boni / ex quo patet quod iustus erat

non ficte / quia spiritus sanctus disciplinae effugiet
fictum / Sap. / Et responsum acceperat
hic tamen prerogatiua reuelationis
diuine est sanctus fuit autem ei sancta re-
uelatio quo ad duo scilicet quo ad tem-
pus vnctionis / quoniam responsum acceperat
Et quo ad locum ueniendi / et venit
in spiritu templum / Dicitur ergo responsum acce-
perat i. occultam responsionem a spiritu
sancto ex quo patet quod spiritum sanctum frequenter
interpellauat / Non eum dauid vidisse
u penitencia / Responsum acceperat quod
non visurum se mortem / i. se non
experiturus mortem carnis nisi
prius uideret oculis scilicet corporis quos vi-
debat oculis mentis / christum domini i. promissum
et unctum deo deus quibus hic est
messias i. lege promissus / Unde christus
messias hebraice est grece
vnctus latine / Et uenit in spiritu in
templum non spiritu cupiditatis / sicut illi
qui ad ecclesiam uadunt pro denariis
denariis / non spiritu fornicationis /
sicut illi qui ad ecclesiam uadunt causa
impudice conspiciendi mulieres
sed instinctu spiritus sancti / Unde
Eadem gracia qua christum pronunciat
uenientem cognouit / Et cum
introducerent puerum / Supra
posita est gratia symeonis /
hic subditur de deuota susceptione
ab eo / ubi p° premittitur pueri
templum portacio 2° subditur
purificacionis de eo quod ut facerent sicut
consuetudo 3° pueri digna susceptione
i. et ipse accepit eum / Dicitur ergo porta-
tum et cum parentibus eius in ierusalem
ubi erat symeon / et cum inducerent
puerum ihesum parentes eius scilicet ioseph
et maria ut dominum est ut facerent
secundum consuetudinem legis pro eo ut offerrent
eum dominus et par turturum aut
duos pullos columbarum / Et ipse
symeon accepit eum scilicet ihesum in ulnas
suas

i. m(e)is brachiis et benedixit eum s(cilicet)
gr(ati)as reddit de plenitudine
p(ro)missionis, de exhibic(i)one sal-
vatoris, p(ro)missi. Benedixit
eum ipso recepto q(uo)d p(er) bened(i)c(ti)o(n)em
i. canticum terminit, h(ab)emus benedi-
ctio antiquorum p(ro)mi(ssionum). Benedixit
i. bonum dixit. Dixit 8.
Nemo bonus nisi solus deus
mon[t] valet. hic instruim(ur) de multis
p(ri)mo q(uod) p(re)ciosa op(er)a que p(er)
brachia intelligu(n)tur, appreh(en)dit
ih(esu)m i. salus. Jacobi ij. q(uo)d p(ro)dit h(om)i(n)i
fr(atr)es fide si dicat se q(ui)s h(ab)ere
op(er)a aut non h(ab)eat, numq(ui)d poterit
fides salvare eum q. d. No(n).
2o i. h(oc) q(uod) symeon infantem accepit
instruim(ur) q(uod) deposita (con)pe
vetustate deb(e)mus induere no-
vitatem. 3o i. h(oc) q(uod) ubi senex susceptio
puero regebat instruim(ur) q(uod)
lex nostra apie(n)da e(st) ac g(rati)e cura.
4o i. h(oc) q(uod) (christus) voluit portari h(ab)emus
exemplum humilitatis, glo(ri)a mag(is) humilitas
salvatoris qui locum non capit
gaudens hominibus ulnis gestabatur.
Ipse tunc portabat a quo portabatur.
Quippe ipse eum est q(uod) portat o(mn)ia
verbo virtutis sue. Hebr(eos) Ultimo q(uod)
benedixit deum instruim(ur) ad g(rati)as
agendum deo de o(mn)ibus bonis nostris.
Et dixit nunc dimittis. p(ost)q(uam) symeonis
descripti sunt pueri a symeone
suscepto, s(ed) sup(er) h(oc) g(rati)arum actione
hic x(risti)o ob canticum p(ro)ph(et)i(c)a infantis
commendationem, unde p(ri)mo p(ro)ph(et)ia
symeonis de (christ)o p(ri)mo de p(re)senti
occultato 2o de futuro p(ro)p(ter) p(er)fectum ad
magnificiam dignitatis et 3a ad
miseria pa(r)ciens i. benedixit illis
symeon. p(ri)ma i(n) p(ri)mo p(er) canticum symeonis
3o continetur una (christ)o magnifica quidam

2o subdit p(re)sentium sup(er) tanta quidam
admonita ibi et erat p(ro)p(ter) eius
t(ibi) mater mirantes. In p(ri)ma p(ar)te ut
descendat ad p(ro)p(ositu)m p(ri)mo regradando
p(re)sentis, i. de impletione p(ro)missi, 2o descendit
ad commendationem fidei i. q(ui)a viderunt
oculi mei. Circa regratiatione(m) inpli-
catur symeon tanq(uam) visionum recep-
toribus suis tunc dixit Nunc impletor
p(ro)p(ri)i desiderii tui subdit Dimittis i.
pace, solum p(ro)missi divini cum
reddit s(ecundu)m v(er)bum tuum. Dicit g(l)o(s)a d(omi)n(u)m
eum q(ue)m benedixit deum symeon dixit
O domine nunc i. p(ro)pt(er) gaudium in receptione
tuo venientem dimittis s(er)vum tuum i.
pace s(cilicet) p(ro) o(mn)ib(us) s(ecundu)m v(er)bum tuum i. p(ro)missum
quod a sp(irit)u s(an)c(t)o acceperam quod
impletum e(st) p(ro) v(er)bum desiderium s(ed) co(m)-
plet(ur) delectare autem q. d. p(ro)ius
p(ro)misisti me affligi p(ro) desiderio
exoptatis nunc dimittis me i.
pace i. i(n) gaudio cordis s(ecundu)m v(er)bum tuum
tuum quod nunc implesti. Alio(d) li(tte)r(a)
O domine nunc dimittis i. dimitte
potens vel dimittes s(er)vum tuum i. iam
i(n) pace i. i(n) sinum abrahe, ergo tunc
vita ista reputabat t(ibi) dolorem
et guerra s(ecundu)m d(ictum) Job Q(uia) militia e(st)
vita hominis sup(er) terram p(ro)p(ter)ea dissolui
volebat et esse cum s(an)c(t)is patribus s(ed)
v(er)bum tuum p(ro)missum quod de(dit) n(on) q(uod)
non videre mortem n(is)i p(ri)us
videam (christum) d(omi)ni, q(uod) nunc impletum e(st).
Aliud sic O domine nunc dimittis i.
nunc dimitte s(er)vum tuum i. solve
de carcere carnis s(er)vum miserere
diu captivatum ut s(ic) quiescat i.
pace s(an)c(t)orum p(at)rum Job 3 nunc
dormiens silerem et sopno meo re-
quiescerem cum regibus et consulibus terre
p(ro)p(ri)e et affectet de p(re)senti et affectus
et de futuro 3o deprecative
q(ui)a viderunt oculi mei h(oc) descendit

ad comendacionem filii et pro verbo
cum salutare vero omnium 2o lumen vero
gencium id est lumen ad revelacionem
gencium 3o lumen vero iudeorum ibi
et gloriam plebis tue israel. Dicit ergo
Nunc dimittis servum tuum in pace
quia propter quod viderunt oculi mei gloriam
occultatam in hominem oculi cordis
dum ut aliud videt ad credidit
videt infantem et credit salvatorem
ideo subdit salutare tuum id est christum
salvatorem tuum math. 1 ipse enim
salvum faciet populum suum a peccatis
eorum et quod pasti per incarnacionem
aliquis quippe ... non poterat
dum saltem id est angelum omnium peccatorum
scilicet gencium et iudeorum. Quia licet ex-
spectabat et desiderabat cum gaudio pat-
ciendo quia viderunt oculi. 1 Jo. 1
quod fuit ab inicio quod audivimus et
vidimus et cetera. Quod salutare tuum
per Notum fecit dominus salutare suum
et quale quod ante faciem omnium populorum
per viderunt omnes fines terre salutare
dei nostri. Et lumen repete pasti
ad revelacionem et ad illuminacionem
gencium ysa. 9 populus gencium qui
ambulabat in tenebris et cetera. Apparuit
ac gentes iudeis quia cum plenitudo
gencium intraverit omnis israel salvus
fiet Ro. 11. Unde subdit et gloriam
plebis tue israel id est plebis iudeorum tue
per cultum specialem et erudicionem. Et
notandum quod dicit salutare vero omnium
quia omnibus convenit salus ob hoc Thi. 1
Et lumine vero gentilium quibus
erat cecitas per infidelitatem. Sed gloriam
vero iudeorum quia licet esset in eis cecitas
lucent gracia fidei sed ideo per notus in
iudea deus non tamen gloria in credulis
ut primitus quia ante hos dies in carnis
hominum non erat. Agger sicut gracia
iudeorum per prerogativa in carne.
Joh. 4 salus ex iudeis est. Et cetera
in ea ... boni et mali salvacio ...

omnibus mali gloriam in persona omnibus bonis
Impleti sunt dies purgacionis eius
non indigebat purificacione quia partum
tum propter eius puritatem carnis et tota
pulcritudo tum propter partus dignitatem
qui erat super legem more singularis
ysa. 7 ecce virgo concipiet. Igitur
superflua fuit eius purificacio. Ad hoc
dicendum quod beata virgo voluit purificari
non quia indigeret ut consuetum est propter
multas raciones. Prima propter obediencie perfectionem
que plus facit quam tenebatur. Non enim
perfecta obediencia legem nescit contracta
angustiis perfectionibus longiorum te-
rit in latitudinem caritatis. 2o propter
exemplum humilitatis. Hec enim est vera humilitas
quia non vult quibus humilibus fieri
sed vilibus reputari. 3o propter amorem
caritatis et eorum societatis quia noluit aliis
mulieribus ... amore genere hoc
4o propter scandali vitacionem. Sic
et paulus circumcidit thymotheum
act. 16. 5o in signum quia conceptus virginis
fuit conceptu fidelis anime quia sponsus eius
secundum graciam filii dei opera. Ergo sic beata
virgo purificari voluit licet munda
esset sic post partum bonorum operum
fidelis anima debet se reputare in mundam.
Job 9 Verebar omnia opera mea. Opponitur
contra supradicta secundum legem moysi quia primo
lex moysi non ligabat eam quia
dicit mulier si suscepto semine pepererit
masculum. Sed beata virgo non pe-
perit suscepto semine. Ad hoc dicendum quia
dicitur secundum legem moysi non quantum ad
obligacionem beate virginis ad purificacionem
sed quantum ad determinacionem et imple-
cionem temporis ut dominus est. Hec etiam
omittit lucas de adoracione
magorum que facta est inter circumcisionem
et purificacionem scilicet 13 die a nativitate.
Item de fuga domini in egiptum quod fuit
post circumcisionem postquam herodes intel-
lexit se illusum a magis. Ad hoc
dicendum quod hoc pretermittit quia sciebat ea
determinata esse et prescripta a matheo 2.

math. 4o

Maria mater purificari voluit

Item supra dicitur Adaperiens vulvam. Contra
Ez. porta hec clausa erit et non aperie-
tur vir non transibit per eam. Ergo Christus non
aperuit claustrum eius. Ad hoc dicendum
secundum Bedam quod hic ~~consuetudo nativi-~~
loquitur hic consueto modo nativitatis. Cete-
rum primogenitus pro tanto dicitur ap-
peruit vulvam non quia fregit eam.
Alio modo glosatur vulvam id est matricem que
est vulva interior scilicet intellectus per dicta
quod non scit caliga continentem veritatem
legem vim per hoc non potest concludi quod fi-
lius dei in ortu suo apperuit sigillum
virginitatis matris sue sed potius exposuit
a dicta lege tunc enim apperuit
vulvam. Item ibidem Ambo. ille qui
vulvam sanctificavit alienam, ~~sancti-~~
~~ficavit alienam~~ ut nasceretur propheta,
hic est qui aperuit matris vulvam
ut immaculatus exiret. Ad hoc dicendum
quod ibi valde improprie accipitur aperire
pro procedere nasci. Item supra dicitur par turtu-
rum aut duos pullos columbarum.
Queritur de modo loquendi quare non dicit
pullos turturum sicut pullos co-
lumbarum et par columbarum sicut
par turturum. Ad hoc dicendum quod turtur
in omni etate est avis castissima co-
lumba autem in etate provecta est avis
valde luxuriosa. ideo Dominus non pul-
los turturum offerri iubet sed pul-
los columbarum quia lascivia avis in
tali etate offerri deberet in qua
luxurie apta fuit. Item queritur quare
tales aves offerebantur et quare
non dicit hic determinate utrum fuerint
tunc oblati turtures aut colum-
be sed dicit sub disiunctione. Ad hoc dicendum
secundum glosam per columbam que gregatim volat
signatur vita activa per turturem que est
avis solitaria vita contemplativa
et quia utraque vita placet deo ideo fit
de utroque oblatio et tamen quia una sine

altera sufficit ad salutem ideo posuit hic disiunctio-
nem ~~et copulatio~~ quia sic habuit sic extenden-
tem expressam. Beda consultelucas(?)
utrasque aves subtulit non decli-
navit nec alteram vitam alteri prefert
Alia glosa ut utrumque avem dicit fuisse
oblatam, turtur enim castitatem
columba simplicitatem significat et castitatem
simplicitatem mistorum qui sancte gratum
deo offerre sacrificium. Item supra dicitur
Non visurum se mortem quasi mors non
videtur et magis amor. Dominus quo modo
de oculis quasi cum homo oculos claudit
in morbus. Ad hoc dicendum quod mors videtur
oculis cordis per intellectum oculis
carnis per experientiam. Dominus probat
orbe homo qui vivet et non. Item supra dicitur
Cum inducerent puerum Ihesum quasi
infans durat usque ad vii annos
et a vii incipit puericia et durat
usque ad xiiii ergo cum non haberet Christus nisi
xl dies(?) vel annos xiiii eius(?) non inducunt
male dicit eum vita puerum sed potius
debuit dicere infantem. Ad hoc dicendum
quod ponitur puer pro infante et hoc ideo est
quia puericia non tangit etatem
sed et humilitatem puritatis et sinceritatem humilitatis
Unde supra dicitur suscepit suum puerum
suum Beda oboedientie et humilitatis potius
unde puer dicitur a puritate servitutis. Unde
frequenter in sacra scriptura servi dicuntur
pueri. Ysaie. Surgat pueri et ludant
coram nobis. Dominus ergo Christus dicitur puer
et vocatur humilitate quia semper fuit obediens
usque ad mortem et vocatur puer quia
peccatum non fecit et vocatur servitutis quia
venit ministrare. Item supra dicitur Viderunt
oculi mei salutare quasi quomodo cognovit
puerum esse salvatorem. Ad hoc dicendum
secundum glosam eadem gratia que eum pronunciat
venientem eum cognovit. Item
Dicta prima post nativitatem

Et erat pater eius et mater mirantes
Super his que dicebantur de eo. Quam multipliciter con-
mendatur subditur potius eius admirando

Et primo propter corpus admirandum. Secundo admiran-
di verbi i. super hiis que dicebantur de eo. glosa
ita. Commendatque eum fabiliter a sy-
meone. Et erat pater eius s. ioseph qui
erat pater putatiuus sicut putabatur
filius ioseph sicut dicit [illegible]
sicut nutritius pro [illegible] mater eius
Et mater s. virgo maria mirantes super
hiis que dicebantur, modo ab angelo modo a
pastoribus modo a symeone. Dicit s. [illegible]
hic mirum si mirabilia de eo dicebantur
et si audientes ea mirabantur. Nam
utique homo de virgine natus mirabilis
fortasse opus est quam mundus ipsa quam
notabiliter [illegible] admirantur. Hester
[illegible] valde mirabilis es domine et fa-
cies tua plena est graciarum.
Et benedixit illis. Quamvis porta est
prophetia symeonis de puero ihesu sed dicitur
prophetia de futuro quia ipsa est de
obitu et passione [illegible] ponentes
ruinis desolare audita ista
prophetia [illegible] symeon [illegible] sapiens
et discretus primo parentibus [illegible]
eos consolans benedixit secundo de puero
prophetavit [illegible] ruina superborum i.
et dixit ad mariam [illegible] eversionem
humilium i. et in ruinam multorum [illegible]
hereticorum i. et in signum [illegible] sup-
pliciorum [illegible] [illegible]
i. ut reuelentur ex multis cordibus
mirabantur pater et mater. Et symeon
benedixit illis et dixit s. prophetiam
sequentem ad mariam matrem eius
Dixit ad mariam magis quam ad
ioseph quia magis pertinebat ad eam
de puero quia ipsa erat vera mater et
ioseph non pater putatiuus. Dixit
inquam ecce hic s. [illegible] positus est
i. a deo statutus in ruinam multorum
s. superborum se [illegible] putantium sicut
phariseí [illegible] superbos [illegible]
cordibus suis. Et positus est in resurrectionem
in ruinam multorum i. humilium [illegible]
[illegible] reputantium. Jo. 9. in iudicium
ego veni in mundum ut qui non vident
videant et qui vident ceci fiant.
[illegible] positus est in ruinam [illegible]

credentium per [illegible] et in ruinam
multorum s. credentium [illegible]
[illegible] eum [illegible]
dentes [illegible] ex hoc [illegible]
ruine assumpserunt [illegible] cre-
diderunt et obedierunt [illegible]
[illegible] resurrexerunt sicut [illegible] la-
tro de bono et malo [illegible]
Nos autem predicamus christum crucifixum
iudeis quidem scandalum [illegible] In
ruinam inquit et in resurrectionem multorum
[illegible] de [illegible]
[illegible] ipsa [illegible] est nobis scriptura
In lapidem offensionis et petram
scandali duabus domibus israel.
[illegible] ubi [illegible]
[illegible] ruina [illegible] hominibus et in resurrectione
[illegible] dominus mortificat et
vivificat [illegible] ruina [illegible]
et in resurrectione [illegible] Et in signum [illegible]
contradicetur. hic [illegible] exponitur
[illegible] signum [illegible] accipitur [illegible]
eum accipitur pro signo [illegible]
signum [illegible] i. [illegible] vexillum
[illegible] ut Act. 6. [illegible] de
stephano qui faciebat prodigia
et signa magna i. miracula [illegible]
vexillo quod portatur in bello ad
distinctionem militum [illegible] ab
alia [illegible] accipitur [illegible] gl. bede
signum i. [illegible] doctrina [illegible]
est signum [illegible] [illegible] dedisti metu-
entibus te signum ut fugiant a fa-
cie arcus. [illegible] di. [illegible] huic
signo [illegible] contradicitur [illegible] multis et
multi sunt illi [illegible] x [illegible]
pare [illegible]
sicut tangit glossa [illegible] accipitur [illegible]
glosa [illegible] Omnia que de christo narrantur
sunt signum i. miraculum ut s. quatenus
e de virgine [illegible] resurrexit [illegible]
[illegible] clausis [illegible] Cui signo
contradicitur ab infidelibus [illegible] accipitur
[illegible] glosa [illegible] signum est
i. vexillum fidei [illegible]
distinguens milites [illegible] a militibus
dyaboli. Cui contradicitur ab infidelibus [illegible]
[illegible] legi. Et positus est in signum s.

federis et reconciliationis inter deum et
hominem. ipsa autem apostolus hoc dabit dominus
ipse nobis signum scilicet reconciliationis
Ecce virgo concipiet. Cui signo
contradicitur primo a iudeis 2o a gen-
tilibus vel paganis postea ab
hereticis. hij omnes contradicunt predicto
signo non credentes xpm esse medi-
atorem dei et hominum sed proh dolor xani
contradicunt ei in moribus etsi non in fide
[erased] confitentur se nosse deum factis
autem negant. Et tuam ipsius
hoc multipliciter potest exponi. primo sic
Et gladius id est dolor quem iudei
[illegible] per linguam eorum gladius acutus
vel gladius id est passio pertransibit animam
ipsius scilicet Et tuam scilicet quam reputabas
et diligebas ut tuam. Aliter sic beda
exponit de beata virgine sic gladius
id est dolor dominice passionis pertransibit
tuam ipsius id est tui ipsius animam non enim
potuit videre filium crucifixum
absque dolore immenso. vel sic gladius
id est dolor dominice passionis pertransibit
animam tuam que ipsius ipse enim est gladius
omnibus anime meae scilicet Ber. vel
planius sic et gladius ipsius id est xpi per-
transibit animam tuam. Bern. exponit
de gladio non doloris sed amoris sic.
Et gladius amoris dei quo maria animam
non tantum confixit sed transfixit ut
veniret usque ad nos. Et de ple-
nitudine eius omnes accepimus. Ex
hijs patet quod magis fuit martirum
marie beate virginis quam aliorum sanctorum
primo quia fuit martirium amoris
aliorum fidei maiore autem caritas
quam fides. 1 Cor 13. Item alij per-
cussi sunt in corpore ista in corde. Item
alij instrumentis aliquibus quam virginea corda
gladio quo et xpus. Item alij per xpum
ipsa autem xpo et in xpo et cum xpo. Et tu quoque
Ut reuelentur. Omnia ita ponitur in ver-
mani et rancent reuelentur ex
multis cordibus id est ex multorum
cordibus cogitationes quas per hoc occul-
tabant iam manifestentur. Vnde tunc erat

qui in decorum gratiam recipient
et quinos sed audita. Quantum est re-
uelate sunt cogitationes. saduceo-
rum et alij mali turbati sunt. alij
ad xpm magistrum accesserunt. Item
cogitationes antiquorum patrum que
latebant in scripturis quas exoptabant
~~dei manifestate sunt in cogitationes~~. Item
cogitationes hominum peccata sua confi-
tentium. Sic enim instituit confessionem
peccatorum sacerdoti. vel confitentium alle-
runtur peccata sua. Item cogitationes
omnium generaliter in iudicio. 1 Cor 4o.
veniet dominus qui illuminabit abscon-
dita tenebrarum et manifestabit con-
silia cordium. Et erat anna
prophetissa. Audito prophetico testimonio
symeonis de xpo hic subdit propheticum
testimonium anne. Omnes enim xpi
se futurum multorum quod deus ore
hic noluit multos testes. vnde
beda. Non solum angelis et omnibus etatibus
et sexibus testimonium reddidit nato puero
et sicut ab omnibus scelorum fidelibus
prefigurabatur. Ita venientes omnes se [illegible]
laude predicatur non exultatione
iohannis adhuc in utero non prophetia
elyzabeth non cantico zacharie
non ab angelis non a pastoribus
non a magis non a symeone
hic autem a sancta vidua scilicet anna. Vt
autem credibilius esset eius testimonium
primo ponitur eius commendatio 2o testi-
monium eius conditio et hic ipsa hora super-
veniens. Ad commendationem eius
autem tam introducuntur praerogativa
tia gratie gratis data quia prophetissa.
2o dignitas nec quia filia samuel
3 societate bonitate placet quia vixerat cum
viro. Dicit ergo et erat symeoni
ut qui prophetavit de xpo quod dicta
sunt et anna erat similiter in templo
anna dico prophetissa sapientia in ea
scilicet se tradidit amicitiis dei et
prophetas instituit. hec enim sancta erat sic
probabit per quod ei consentit eius anna
cum intus gratia simul. Filia

Phanuel. hic quedam quantum ad dignitatem nostre sunt primo que notantur in duobus scilicet in claritate generis filia Phanuel in maturitate etatis quia processerat in diebus. In primo notatur eius claritas primo ex parte patris propinqui secundo ex parte remoti id est de tribu aser id est descendentis qui inquam aser unus patriarcharum xij ordine nativitatis fuit viij patriarcharum istorum viginti sicut dicit beda. vel cum generalis fuerit octava etate et viij ordinate a fratre viij dierum. In hoc ergo quod dicitur fuisse de tribu aser qui fuit patriarcha quedam agimus nobilitate ideo hic solum videtur in genere nobilitate appetendum quia quandam utilitatem afferunt ne a maiorum nobilitate degeneret. Et hec anna processat in diebus multis. In hoc magis venia post lenitatis. Hora primum senibus teneritudo magis fide digna propter sapientiam que inerit in eis. Job xij. In antiquis est sapientia. Et vixerat cum viro. hic quedam a perfectione vite probate et primo in approbatione vite active secundo contemplative que non discedebat de templo. Quantum ad activam fuit probata in omni statu scilicet in statu coniugali quia vixerat cum viro suo annis vij. secundo in statu virginali quia a virginitate sua. tertio in statu viduali quia vidua erat. Vel dicitur ergo vixerat cum viro suo annis vij. continet quod magnum dei donum est secundum sapientiam a Christo quam alio non possunt esse continentes. Vide ergo de tenere sic vixerat vij annis cum viro suo sed non dum dedit carnem suam cum ad generis. Erunt duo in carne una et hec vij annis a virginitate sua a tempore amisse virginitatis fuerit hec scilicet anna vidua erat usque ad annos lxxxiiij. Que non discedebat. hic quedam anna ex perfectione vite contemplative et hoc quantum ad templum secundo hoc obsequebatur deo

devote erat in templo. secundo in hoc quod officio scilicet ieiuniis et obsecrationibus vacabat tertio in hoc quod continue quia die ac nocte. Dicitur ergo que scilicet anna non discedebat de templo. Non quia ibi dormiret ymo quia in eius divinis ieiuniis scilicet ad sex obsecrationibus quod ad divinis vel ieiuniis que peccata carnis obsecrationibus peccata mentis Hec enim duo ieiunium et oratio demonium expellunt primum a carne secundum a spiritu. Matthei xvij. hoc genus demoniorum non eicitur nisi oratione et ieiunio. Est autem obsecratio efficacissima species orationis que est oratio cum adiuratione. Unde dicitur obsecratio quasi ad sacrum vocatio. Nocte ac die id est adversitate et prosperitate. Et nota quod quatuor sunt scripta legitur anna uel sanctius phanuelis vagiuel thobie uxoris thobie senioris. thob. filia phanuel ut hic continue. Et quia tunc legitur in canone scripture. Anna dicitur primo gratia et omnibus predictis fuit sortita gratiose. unde sunt iiij gratiabus quod scilicet orandi. Unde dicit. Effundi animam in conspectu domini secundo gratiam alios edificandi quia vagiuel interpretatur pastor dicitur gratiam lugendi uel pro patribus pro incolatu huius miserie. Thobias interpretatur ductus ad lucem. Ut gratiam venialis secretorum quia phanuel interpretatur facies dei. Tertia gratiam que resurgit hoc a patribus Joachim cum interpretatur preparatio domini. Dicit et iiij ... quas scripta legitur mulieres tres cardinales ut prima maria soror moysi que legitur cantasse exodi xv. maria interpretatur domina. Et est fortitudo secunda delbora et hec legitur prima iudicasse Judicum v. Delbora interpretatur apis que in primo pungit sed in fine mel gerit. tertia propheta hebraeorum quia omnibus dicitur [illegible] et olda et hec legitur indulgentiam promisisse

aliquando discedebat in domum suam dicitur tamen non discessisse propter frequentem moram in templo

legitur quinque vocate hoc nomine Anna

grates

Et h. 22. Viduitate usque Holda meritis
discretio mea esse prudens et
Anna indiuidua et sic deum dominum lau-
dasse. Anna interpretatur prudens
esse iustitia que reddit vnicuique
quod suum est. Et ipsa hora
superueniens. Supra posita est
Anne cum eadem hic subditur tes-
timonium eius quod dupliciter. Primo potest esse per
totum ad deum. Secundo eius dominum ad
proximum id est Et loquebatur. Dicit ergo Et hec scilicet
Anna superueniens ipsa hora qua
Symeon accepit puerum in vlnas
suas et ad quem eadem hora ut scilicet
testimonium esset certius et bonum. Nec
superueniret diuersis temporibus quibus esse
videretur singulariter in deo suo. (venit)
Superueniens inquam confitebatur
domino scilicet confessione laudis laudabat
enim deum de beneficiis incarnacionis
et natiuitate exhibitis. Et tunc ultimo.
Confitebor tibi domine rex et col-
laudabo te deum saluatorem meum.
Et loquebatur de illo scilicet proximis vestris
proximis. Loquebatur inquam omnibus qui
expectabant redemptionem. Non solum
temporalem a tyrannide herodis, precipue
spiritualem a tyrannide dyaboli et demonum (ß.2. spiritualem)
peccati. De qua Luce primo Benedictus dominus
deus israel quia visitauit et fecit re-
demptionem plebis sue israel, id est
Jerusalem, quia primus metropolis
erat iherusalem vel redemptionem iherusalem
fienda in iherusalem quia christus passus est.
Tunc ergo porta sic dicit hebreorum ultimo.
Et ut (vel) perfecerunt omnia. Supra ostensa
est post portationem ihesu in
iherusalem. Secundo ponitur eius commendatio
tam a Symeone quam ab Anna.
Hic ostenditur perfectum eius reuersione
Vbi primo tangit ordinata purifi-
cationis consummatione. Secundo pueri ad
patriam reuersionem id est Reuersi sunt. Dicit ergo
Et ut id est postquam perfecerunt scilicet parentes
infantis ihesu omnia que scilicet a purifi-
catione requirebantur secundum legem domini

id est sicut precipiebatur in lege leuitici.
Reuersi sunt non tunc statim sed post multos
annos quia vij annis morati sunt in
egipto vt dicit Beda. Pretermittit in hoc
loco lucas quod a matheo plenius
positum est scilicet pueri ob metum herodis
vehiculum in egipto et mortuo
herode inde reuelatum et habitasse
in nazareth. Solent enim singuli
euangeliste sic quedam obmittere
ab aliis commemorata que uidebant
uel commemoranda ab aliis preuiderunt
ut continua sua narratione sic quasi
pretermisisse nichil uiderentur. Reuersi sunt
in ciuitatem galylee scilicet vnum inerat
in bethlehem et inde in egiptum
de egipto in galileam inde uenisse
in ciuitatem suam nazareth que dicitur
sua quia ibi conceptus fuit. Luce primo
missus est angelus gabriel in ciuitatem cui nomen
scilicet nazareth. Vbi conceptus est uoluit
et nutriri. Et postea dicitur in glosa quod
florida fuit eius conceptio quia sine
originali eius quia sine actuali
Ego [illegible] est magnus sine macula.
Vnde amat florem campi primam
flos de radice yesse. Hebreorum
talis decebat ut esset nobis
pontifex sanctus impollutus et innocens.
Hic quintum super id est benedixit illis
vir quem malo hebreorum vij sine ulla
autem contradictione quod minus est a maiore
benedicitur sed beata virgo maior erat
symeone quare etc. Ad hoc dicendum quod sy-
meon maior erat officio et si non
merito maior autem in officio dat benedictionem (18)
Ecce positus est in ruinam. Ad actorem
Nemo fit deterior si non vult
ymmo ipse implet ruinas. Ad hoc
dicendum quod positus est in ruinam non
tamen sicut oppositus sed per occasionem non
datam sed assumptam sicut iudei in
illius eius scandalizati sunt. Et in
signum cui contradicetur quasi subauditur
omnia quibus contradicet eius quod deus [illegible]. Nocere
que eius possunt resistere non. Ad hoc dicendum

4

m quia condicio de Christo sed non de inventis
dicitur quod condicio non significat quod est preceptum
vel consilium sed non voluntas beneplaciti
quod fiat. Et tuam ipsius animam pertran-
sibit gladius. quia anima est simplex non
dividitur. Item gladius cum sit corporeus non
agit in animam ergo non pertransit. Ad hoc
dicendum quod gladius dicitur animam pertransisse non
quia divisit eam in se. Et est commodissi-
me in se sed quia dividit eam a corpore. Item
non dicitur gladius pertransisse animam infundendo
in eam ictum sed relinquendo in ea ef-
fectum. Et hoc in morte corporis sicut dominus
accipitur ibi gladius non proprie pro instrumento
sed pro eius effectu scilicet dolore passionis.
licet enim ipse gladius non sit in ani-
ma tamen apprehensio tamen dolorem et
experientiam doloris in morte corporis habet
in anima. Item supra. Et erat Anna prophe-
tissa. glossa in testimonio inter Anna Sy-
meoni coniungitur quia mulier generaliter
non recipitur ad testimonium humanum
ergo multo minus ad divinum. Ad hoc dicendum
secundum glossam recte in prophetia quia per quam vita
reddita est coniugii. Anna Symeoni
quia per virum et mulierem vita totius
mundi perdita fuerat. Item non disce-
debat de templo. contra statim dicitur
quod superveniens in templum hora qua Sy-
meon accepit puerum secundum glossam. Ad
hoc dicendum secundum glossam quod hic dicitur non discedere
propter frequentiam non propter continua-
moram. Vel moraliter Anna non rece-
dit a templo cum ipsa studet casti-
tatem immaculatum templum sui corporis
custodire secundum glossam. Et nota quod pre-
sentationi domini interfuerunt v persone
hec per que significantur ...
Maria scilicet amarum mare per quam peni-
tentes. Joseph scilicet accrescens per quod
proficientes. Symeon per quem perfecti in
vita activa. Anna per quam perfecti in
contemplativa. In quo ... qui ... illi
qui vultum domini videre ... Item
... ... oro

melior sit iciunio quam oratio. Ad
hoc dicendum quod ita ordinat quod ieiunium
disponit ad orationem. Vel dispono non pre-
cedit tamen est dispositio. Item loquebatur de illo
omnibus etc. quia per ... docendum
non permitto scilicet ... mulieres in
ecclesia tacerent. Ad hoc dicendum quod sit
privilegiata ... non faciunt legem
... Sicut ergo lex ... auferre
quod alicui possit ... privilegium
speciale propter sanctitatem suam. Item ibi
glossa longa castitate longius quam
ieiuniis. Ad hoc culmen pervenit
ut prophetandi spiritum acciperet. Sed
auctoritate docendi mulier non accepit
ergo male ingerebat se docendo
sine auctoritate. Ad hoc dicendum quod ...
mulier non accepit ex generali iure
sed ex speciali privilegio. Item queritur
quare non exprimitur speciali quid
prophetavit sicut de Symeone.
Ad hoc dicendum quod ... prophetat ex po-
testate scilicet ... hoc autem ...
non competit ... sed ...
tem reversi sunt in Nazareth. Contra
glossa pretermittit hic Lucas que ...
primum in Nazareth. Sicut cum reversi
sunt pueri Jhesus in Nazareth ...
ut quod non sint reversi sine ... Lu-
cas non pretermittit quod dicit glossa.
Ad hoc dicendum quod ... possit hoc exponi
de utrisque ... sicut ...
... non dicit Lucas hoc expresse
Matheus autem hoc dicit expresse
... Et ideo dicit Beda hoc pretermissum
... a Luca non a Matheo.
Puer autem crescebat et confortabatur. 4
Sumpsit a pueritia hic ... civitatem
quo ... ingressus ...
fuit manifestatus ... ...
angelicis ... in nativitate ...
nobis ... ... prophetatione
Symeonis et Anne in oblatione
... ... infantis
... ...
... ... capitulum

confirmati in christo proficiebat etate
In prima parte narrat eius profectum quo
ad corpus; 2° eius profectum quo ad
animam et quantum ad intellectum quia
plenus sapientia et quantum ad affectum quia
gratia dei erat in eo. Dicit ergo sic: reversi sunt parentes
puerum in galileam. Puer autem scilicet ihesus
qui iam erat puer etate. Crescebat. Cres-
sat enim in etate infancie. Cresce-
bat corpore ergo puer etate secundum quod
homo quia eius secundum quod deus. Crescebat
corpore secundum quod homo quia immensus secundum quod deus.
Et confortabatur spiritu scilicet sensu vel spiritu
sancto secundum quod homo. Luc. 22. apparuit ei
angelus de celo confortans eum
vel confortabatur augmento roboris
quo ad corpus quia in ipsa etate robur
est hominis. Unde et puer magnum
plenus sapientia scilicet quantum ad intellectum
Et gratia dei erat in illo quantum ad
affectum Jo. 1 plenum gratie et veritatis.
Et ut plenus sapientia quia in eo omnes
thesauri sapientie sunt absconditi. Col.
2. Et ut gratia dei erat in illo quia in
eo habitat plenitudo divinitatis corporaliter. Colo. 2°

crescebat //

Primo

Et ibant parentes eius. Hic proba-
tur profectus pueri evidens scilicet
ubi primo tangitur parentum religiosa
consuetudo. 2° occasio illius consuetudinis
pueri ihesu amissio. Et cum factus
esset ihesus annorum xii. 3° parentum
sollicitudo pro ipso inveniendo. Ex-
istimantes autem illum. 4° occasio huius
amissionis sapientie eius evidens de-
claracio. Et factum est post triduum invenerunt.
5° magis sapientis pueri humiliacio.
Et descendit cum illis. 6° matris au-
dictorum ipsum attencio. Et mater eius
conservabat omnia verba. Dicit ergo ita
dicitur eius puer crescebat et ibant
parentes eius latenter sicut dicit Augustinus
propter metum archelai regnantis
propter quod redeuntes de egipto noluit
habitare in iudea. Mt. 2. Audiens
autem quod archelaus regnaret in iudea

noluit illuc ire. Ibant autem magnum per omnes
annos in Jerusalem ad ymolandas hos-
tias. Sic enim erat preceptum in lege
Exo. 23. quod omnis masculus de omnibus
finibus israel ter in anno in tribus
sollempnitatibus se putaret quantum ad
sacrificium Jerusalem et hostias offerret deter-
minatas in lege. De mulieribus non
erat preceptum sed sponte comitabantur
viros suos. Hoc erat sancti cum
erant valde remoti. Intelligendum etiam
[illegible] de duabus sollempnitatibus
se patent exceptis ad. Sed de 3a non
propter infirmitatem. Sed de festo pasce
videtur subdit. In die sollempni pasce
scilicet pascue qui dicitur dies festus pasce
Jo. 19. Erat in die festum pasce. Dicit ergo
In die sollempni. Non quia dicitur ut
sed quia ibat ita quod in nocte pasche
quando phase ymolabatur ibi erant ut
comederent de agno pascali.

Dominica infra octavam epyphanie

Cum factus esset ihesus. Hic secundo dicitur
pueri ihesu ad tempus amissio.
Unde hic implicat primo pueri etatem
quia xii annorum. 2° eundi in Jerusalem
opportunitatem. Ascendentibus illis.
3° remanendi. Cum redirent per-
mansit. 4° ipsius pueri a parentibus a-
missionem. Et non cognoverunt. Dicit ergo.
Dicit ergo. Cum factus esset xii annorum
ascendentibus illis scilicet parentibus maria et
ioseph Jerosolimam quia ad eam in
galilea erat in plano Jerusalem in
montanis. Ascendentibus in Jerusalem
secundum consuetudinem diei festi scilicet quod erat
consuetum in festo. Consummatis
quoque tunc factis diebus scilicet que pertinent
ad sollempnitatem. Cum redirent scilicet
maria et ioseph permansit puer in Jerusalem
Non per parentum negligenciam sed per divinam
providenciam. Et non cognoverunt parentes
eius in adventum quia venerant [illegible] simul
[illegible] dimisit parentes propter scolas
[illegible] in templo in medio doctorum
propterea scolas dimisit propter obedientiam

N Maria destentu illis et cat. ... cognatos
eos proponendo quod ego amor sciptorum
amod putuyt amor studii ... da
obia platorum. Existimantes
aut illum esse in comitatu hoc ... di
putum sollicitudo de puero inveni-
endo ubi primo potest cor expulsa
de pueri amissione quod existimabat
secundo diligenti amissi inquisitione
quam requirebat eum tertio redditio i
ierusalem post quesitum inventione quam non in-
venientes regressi sunt. Dicit glossa.
Existimantes autem scilicet maria et ioseph
illum scilicet ihesum esse in comitatu vel inter
eos qui super fuerunt comitatu
Ita quod maria putavit eum esse in co-
mitatu virorum cum ioseph et io-
seph illum in comitatu mulierum
cum matre sua. Venerunt iter diei
primus scilicet eadem die qua redierunt
de ierusalem et requirebant eum scilicet secunda
die inter cognatos et notos scilicet vi-
cinos sicut dicit interlinearis require-
bant id est inventum et iterum querebant et non
invenientes scilicet ihesum inter cognatos
et notos regressi sunt scilicet tertia die
in ierusalem requirentes eum glossa bede
una die venissent a ierusalem secunda querunt
inter cognatos et non invenientes
tertia die redeunt in ierusalem et inve-
niunt eum. Et unde in ierusalem in visione pacis
requirendus est christus pace fruens est in
loco eius querendus est quia est in suo
loco sive ubi est. Et non dicitur quod
christus ... dilexit me nisi et hoc quia virtus
consistit in medio et excedentes et
diminuentes corrumpunt virtutem
propter hoc voluit concipi in equinoctio
quod est in medio diei et noc-
tium sive in medio ... at vero missus est et re-
nasci in nocte media sap. 18 dum
medium silentium tenerent omnia
poni divisorio quod est platea media
duarum declinandum in presepio in medio
duum animalium ysa. 1 cognovit bos
inveniendi in medio doctorum ut hic

Invenerunt eum in medio doctorum. Et cruci-
fixus in medio duorum latronum io.
19 medium autem ihesum. Et elegit ad
consummandum salutem nostram mistum medium
habitabilis terre quia scilicet ierusalem. psalmus operatus
est salutem in medio terre. Stat post
resurrectionem in medio discipulorum. io. 20.
Apparuit post ascensionem iohanni am-
bulans in medio candelabrorum
Apoc. 1. non mirum quia ipse est media
persona divinarum personarum ipse ab alio
et alius ab ipso et ipse est mediator
dei et hominum scilicet ihesus christus. Et sicut
erant post triduum. Super quo nota caritate
putum ihesum sollicitudo pro puero
ihesu inveniendo. Hic subditur sapie-
ntie eius quam declarat. Et ut
descendat cuncta ad propositum primo
tangit pueri ubi inventionem et in-
dispositionem. Sedentem in medio. Secundo sapie-
ntie eius declarationem audientem illos
et interrogantem sapientia declarat primo
per eius dispositionem inter cetum doctorum
secundo per stuporem audientium. Stu-
pebant autem omnes tertio per admirationem
iudeorum et videntes admirati
sunt. Ergo ita putes puerum ihesum re-
gressi sunt in ierusalem querentes eum
et sicut post triduum invenerunt eum
in templo. Et ecce devotio qualis
ad sapientiam pervenit. Si sapientiam
invocamus id est ... per devotionem
cordibus vocamus et melioramus
cor tunc sapientiam invenimus deo. Se-
dentem ecce humilitatem quam et qualis
ad sapientiam quia ubi humilitas ibi sap.
prov. 11. Sic maria sedens secus
pedes domini audiebat verbum illius
et christus in medio ecce attentio quod dicitur
sedebat in medio ut melius au-
diret et intelligeret non quia indigeret
sed ut nos addisceremus et zelandi
sacre scripture studium formam daret.
In medio inquam non quorumlibet doc-
torum ecce discretio. Et cum ... ysi
in multitudine phorum prudentium sapientie ...

ex corde quinque. Audientem illos s(ecundum) p(ro)p(ositi)o(nem)
et interrogantem eos. Certe disciplina
rum ordo primo audire postea de
auditis discutere et inquirere
Eccl. 32. audi tacens simul et quibus
non sic faciunt multi qui non ex
pectata ratione volunt opponere
licet non audita alterius volunt iu
dicare cui contrarium scriptum est Eccl. xi prius
audias non iudicabis verbum quia sic
dicit Prov. 18 qui prius iudicat quam
audiat stultum se esse demonstrat
et confusione dignum. Stupebant
autem omnes. Hic subditur declaratio sa
pientie Christi per stuporem audientium ubi
primo ponit stuporem generalem 2o
subdit stuporis rationem i. super prudentia
Dicit ergo Stupebant autem omnes qui eum
audiebant stupebant inquam super
prudentia et responsis i. super prudentia
responsorum eius vel super prudentia inter
rogando et opponendo et responsis i.
solvendo. Sap. viii. Scit versutias
sermonum et dissolutiones argumentorum
Ioh. vii Nunquam sic locutus est homo
Nec mirum si mirabantur et stupebant
super prudentia eius quia sicut dicit Job 12
in antiquis est sapientia et multo tempore pru
dentia. Sed tunc audiebant eam a parvo puero
in quo non potuit dici quod Sap. 8
puer eram ingeniosus. Ambrosius divina
lingua sapientiam predicabat sed etatis
humane finem pretendebat. Non
mirantur inde sed conturbantur.
Et videntes admirati sunt. Hic
subditur declaratio sapientie Christi per ad
mirationem videntium ubi primo po
nitur videntium admiratio 2o
pia matris de puero questio i. et dolor
matris eius. Dicit ergo et videntes scilicet Maria
et Ioseph et quicumque alii qui
ipsum tam prudenter interrogantem et
respondentem admirati sunt ita ut dicere
posset unusquisque Admirabilis facta est
scientia tua ex me. Et dixit mater eius
ad illum. Hic subditur declaratio
sapientie eius ad dulcem matris eius questionem

respondendo ubi primo ponitur matris pia questio
2o filii discreta responsio i. Et ait ad
illos quid est. 3o responsionis occultatio
i. et ipsi non intellexerunt. In prima
primo ponit matris questionem 2o cor
rectionem i. pater tuus et ego
Dicit ergo et dixit mater eius ad eum fili
quid fecisti nobis sic ut remaneres
nobis ignorantibus. Et non ergo allo
quitur tu dicit fili. Unde patet quod non
fuit increpatio sed pia questio de eius
absentia. Et ait verbo tu subdit
quid i. propter quid. Sciebat enim quod non
remanserat sine causa. allegat sapi(enti)a
tu addit fecisti q.d. non fecisti sed tu
fecisti quando fuit negligentia nostra
sed nobis et prudentia tua. Quid ergo fecisti
nobis sic. Ecce pater tuus putativus
scilicet Ioseph et ego dolentes scilicet de amis
sione tua querebamus te. Quo instruimur
quod dolere debemus cum Iesum amittimus
i. salutem eternam quod fit per peccatum. Sed
e contra plus dolet aliquis de amissione
rei temporalis quam de amissione
salutis eterne. Bernardus Cadit asina
et est qui sublevat, perit anima non
est qui curet. Phil. ii Omnes que
sua sunt querunt non que Iesu Christi.
Et ait ad illos. Hic subditur
discreta Christi responsio qui primo repe
tit questionem 2o subiungit rationem i.
Nesciebatis. Dicit ergo Christus de Iesu
et ait ad illos quid est quod me querebatis
inter cognatos ex parte matris
tunc potius debetis me querere in
templo quod est domus patris
mei. Non est increpatio ut dicit glossa
Quid est quod me querebatis. Unde Beda non
quia eum quasi filium querunt vituperat
sed cuius sit magis pater insinuat.
Super ea que sequuntur scilicet Nescie
batis quia in his que sunt patris mei oportet
me esse quia alium patrem non habet. Origenes
in celis est sine matre et in terris sine pa
tre. Nec esse filius eius et pater putativus
magis quam matris et ipsi scilicet Maria et Ioseph.

Margin (left column, beside "licet non audita"): obicere
Margin (left column, correction beside "puer eram"): puer

verbum quod locutus est ad illos
non intellexerunt quia vellet innuere
per hoc verbum quod volebat eum eis innue-
re sicut ad premissa ad ipsum
pertinet cura templi et spiritualium
gubernatio quia quorum est una ma-
iestas horum est una sedes et domus
non solum materialis sed et spiritualis. sed
etiam ipsi non intellexerunt quia ad-
huc non poterant plene accipe-
re misteria sed sicut dicit glossa de fortis-
simus est parvulus inter parvulos
crescendo et proficiendo paulatim
eos ad capienda sue divinitatis
archana provehebat. Et descendit
cum eis. Superius posita est sapientie
evidens declaratio, hic subditur eius
ingens humiliatio que notatur in duobus
primo in corporali condescensione, secundo in obedientia
subiectione ibi: Et erat subditus illis. Dicit ergo
Et descendit cum eis. hoc erat verum est et
quantum ad sensum litteralem quia in inferiori loco
sita erat nazareth quam ierusalem,
et quantum ad sensum misticum, quia verbo
descensionis innuitur eius humiliatio.
glossa: ubique descendit et humiliatur. Descen-
dit namque cum eis et venit nazareth.
glossa: quia homo et deus nunc excelsa
dei nunc infima profert humilis
quia filius dei in templo commorans, quia filius
hominis cum parentibus quo iubent re-
greditur. Et erat subditus illis. In
quibus quidem deus hominibus, ecce ipse
omnem iustitiam id est perfectam humili-
tatem que est in subdendo se minori. Ista
erat subiectio si ambobus non fuit necessaria
sed pietatis et ideo magis commendabilis. In
hac ergo subiectione ostenditur quod parentibus de-
bemus quia non solum honorem reverentie
sed et obedientie. Exodi 20: honora paren-
tum honore scilicet reverentie eis assur-
gendo, honore obedientie in licitis obedi-
endo, honore subventionis in tempore et
loco. Et mater eius conservabat.
Narrata sapientie evidentia et eius

et humilitate in eius factis, hic subditur
attentio matris audientis, ubi ostenditur
eius attentio quia retinebat memo-
riter, generaliter, et ardentissime corde
quia conservabat generaliter, quia omnia verba
hec, ardenter quia in corde suo. Non
enim erat cor eius quasi vas confractum
quod nichil potest servare. Ecclesiastici 21.
cor fatui quasi vas confractum et
erat archa dei in qua reposita
erat lex sinay. Deutero 31.
Et ideo si quibus indiget homo [?]
moribus reconvat [?] quia hoc in custo- ad mariam
dia. Et nota quod tota sententia est de
textu sed beata maria ita conservabat
Et ihesus proficiebat. Evidentia sapientie
perfectam pueri ihesu semper narravit
secundo hic evidens fuit probatio. Hic tertio
quasi recapitulando astruit
ubi primo astruit profectus equalitatem
et multiplicem evidentiam id est apud
deum et homines. Dicit ergo et ihesus proficiebat non secundum re-
sapientia scilicet quo ad mentem etate quo sed secundum ma-
ad corporis incrementum scilicet de in- nifestationem
fantia ad pueritiam de pueritia Unde glossa [illegible]
ad iuventutem et gratia quo ad
[illegible] affectum apud deum et homines.
glossa: quantum proficiebat etate et
patefaciebat hominibus dona gratie
quibus plenus erat tantum eos ad lau-
dem dei excitabat et deo profi-
ciebat ad laudem et hominibus ad
salutem proficiebat. apud deum
sufficit conscientia sed ultra apud homines
exigitur fama. II. Corinthiorum 8: providemus
bona non tantum coram deo sed et coram
omnibus hominibus. Ubi dicit Augustinus glossa
conscientia et fama duo sunt. conscientia
tibi, fama proximo prodest.
si propter conscientiam famam negligis
crudelis es. Hic queritur super id
Cum factus esset ihesus annorum xii
que hucusque etatis eius magistri ex-
primunt hic quidam aliud alii incepit
ut patet hic [illegible] predicanda
xii apostolos elegit. Iob. Nonne

xij uos elegi. Ite(m) di(xit) sapi(enti)e xij
horas e(ss)e dixit Io xi. Item de
vestitu sapi(enti)e xij cophinos
colligi p(re)cep(it) act. vj. Ite(m) i(n) no
sapi(enti)e xij iudices (con)stituet
Mt 19. Et h(oc) q(uia) decalog(us) e(st) nulla
.q(ui) p(er) dup(lice)m senariu(m) qui e(st)
nu(merus) p(er)fectus e(st) dupl(ex) p(er)fecto(rum) i(n) eo
s(cilicet) sapi(enti)e et g(rati)e. Ite(m) e(st) impletor
legis ex carit(at)e. q(uia) decalogo le-
gis addit binariu(m) carit(atis)
ite(m) humilit(at)e e(st). s(cilicet) q(uia) corpo(re) ex p(ar)tis
septenarij. Ecc(lesi)a enim imp(leta) est q(ue)
ta est xij. Et h(oc) e(st) q(ui)a h(ec) sap(ienti)a i(n) ola-
to et i(n) om(n)i g(ene)re et i(n) om(n)i t(em)p(or)e e(st)
p(re)dicanda. Ite(m) e(st) xij q(ui)a ad xij
venimus. Ite(m) xij s(un)t (fr)uctus fructum
sp(iritu)s Gala. v. Ite(m) sup(er) id (con)summatis
diebus glo(sa) octaui p(ro)telaba(tur) die-
bus i(d est) p(ro)longaba(tur) q(ui)a vij diebus tu(n)c
durabat. Deut. xvj. septe(m) diebus
comedes absq(ue) fermento. Ad h(oc)
d(icen)d(u)m q(uod) glo(sa) cu(m) illis vij diebus co(m)-
putat die(m) p(re)cede(n)te(m) i(n) q(uo) (xi)ii(i)a
xiiij luna i(m)molaba(tur) phase
sicut p(re)ceptu(m) e(ra)t. Exo. xij.
Ite(m) sup(er) id. remansit puer. quo(modo)
glo(sa) quo(modo) potuit a p(ar)entibus ob-
liuisci edo velim(us) qui tanta
p(ri)m(um) p(ro)uide(n)tia nutrieba(tur). Ad h(oc)
d(icen)d(u)m q(uod) filijs is(rae)l ad festa (con)-
fluentibus et ad p(at)ria redeuntibus
mos e(ra)t seorsu(m) viros et seorsu(m)
feminas i(n)cede(re) s(ecundu)m id Zacha. xij.
familie seorsu(m) et mulieres eo(rum)
seorsu(m). pueri v(er)o cu(m) quolibet p(ar)e(n)te
ire pot(er)ant. Ideo maria et Ioseph
vna(m)q(ue) putau(er)unt pue(r)u(m) ih(esu)m
que(m) secu(m) no(n) duceba(n)t cu(m) alt(er)o
p(ar)ente reu(er)sum. Ite(m) sup(er) id. q(ue)reba(n)t
eu(m). qu(are) q(ue)re(ba)nt ta(m) sollicite eu(m) q(ue)re-
bant. Ad h(oc) d(icen)d(u)m s(ecundu)m glo(sa) q(uia) metuebat
ne herodes (qui) eu(m) infa(n)te(m) q(ue)sierat
patrasse(t) s(cilicet) eu(m) occide(re) tu(n)c ia(m) i(n)
pueritia positu(m) nacta optu(nitat)e

alij m(ihi) fueru(n)t s(cilicet) archelau(s) et alij
herodiani. ip(s)i p(er) neglig(enti)a sua
p(er)didisse credideru(n)t. Ite(m) dixit
mater eius ad filiu(m) cu(m) vir sit cap(ut)
mulieris p(ot)i(us) debe(r)et loqui
et mediator p(ri)m(us) Ioseph q(ua)m
maria. Ad h(oc) d(icen)d(u)m q(uod) i(n) mag(is) le(gitur)
Ioseph locutus fuisse eis s(ed) m(ater) ma-
t(e)r(na)m maiore de ipso (con)tine(n)s
fiducia q(ua)m a m(od)o e(ss)et q(uia) p(re)sto(?)
cauit. p(er)fecta at(tamen) caritas foras
mittit timore(m) Io viij. h(oc) amor
d(omi)n(u)m nescit. agnouit filiu(m) et
i(n) s(e)c(u)lis. Ite(m) ecce pater tuus et eo
vt q(uid) b(ea)ta v(ir)go male ordinet
v(er)ba sua q(uia) cu(m) e(ss)et mr dici debu(it)
p(re)pone(re) se viro. Ad h(oc) d(icen)d(u)m q(uod) i(n)cl(ina)-
fit p(re)pone(n)do Ioseph tu(n)c p(ro)pt(er) v(ir)-
g(i)nale digni(tat)e q(uia) vir e(st) cap(ut)
mulieris. i. Cor. xj. tu(n)c p(ro)pt(er) hu-
militate(m) qua(m) h(ab)ebat ex(cel)le(n)tissi(m)a(m)
Ite(m) sup(er) id. Et e(ra)t subditus illis
glo(sa) i(d est) subiectio no(n) fuit neccessaria
s(ed) pietatis. q(uia) Col. iij. filij obedite
p(ar)entibus v(est)ris p(er) omnia. g(enera)l(ite)r eis s(ed)
e(st) neccessaria. Ite(m) honorate p(ar)entes e(st)
necessarium i(n) p(re)cepto. s(ed) s(ecundu)m Hug(onem)
hec hor(um) (con)sistit i(n) duobus s(cilicet) eis s(cilicet)
dig(na) obediendo et eos s(ecundu)m facult(at)e(m)
admi(ni)str(an)do. g(enera)l(ite)r eis subiici e(st)
necessariu(m). Ad h(oc) d(icen)d(u)m q(uod) s(ecundu)m g(ra)d(u)s p(re)lat(i)
sublimioris dete(r)minandus est
mod(us) obe(dien)tie. p(re)lat(us) a(u)t(em) sublimior
aut p(re)sidet i(n) sp(irit)ualibus ut pla-
tus eccl(es)ie et i(n) hijs obe(dien)d(u)m e(st) illi.
Aut i(n) t(em)p(or)alibus aut g(enera)l(ite)r quo ad
regi(men) rei pub(li)ce ut p(ri)nceps
et i(n) hijs obe(dien)d(u)m e(st) illi. Aut ad
regi(men) familie ut p(ate)r familias.
et i(n) hijs a domesticis obe(dien)d(u)m e(st)
illi. Ex h(oc) g(enera)l(ite)r q(uia) sup(er)ior e(ra)t simp(licite)r
suis p(ar)entibus subditus e(ra)t eis
no(n) ex neccessitate s(ed) p(ot)i(us) ex q(ua)d(am) (con)g(ru)e-
ntia. Ad obi(ectum) d(icen)d(u)m q(uod) acco-
moda e(st) distribuendo p(ro) hijs q(ue) p(er)-
tinet ad p(ri)m(u)m p(otes)t(at)e et de
filijs quo(modo) h(ab)ent sup(er)iorit(at)e(m)

de honore p(ar)e(ntum) et obedi(enti)a

ad pueros. Quintum dubium circa adolescentiam
est hic proficiebat sapientia. Si autem hec
intelligitur quantum ad notitiam cognoscibilium et
non quia ex notitia nichil est quod possit noti
addi, xpo est, si quod homo nominat omnia
ergo cognovit. nullum cognoscibile
poterat addi quantum ad modum quia
nos credimus limpiditatem non quia
ulterius proficiebat ex cognitione in sue
cognitionibus certitudine proficiendo non est
proficere. ergo non proficiebat sapientia
Ad hoc dicitur quod proficiebat non secundum
veritatem sicut oppositum secundum manifestationem
glo. proficiebat sapientia non quod ipse
sapientior fieret ex tempore sed eandem
qua plenus erat sapientiam ceteris
ex tempore paulatim donabat. Vel proficiebat
non quod sapientior fieret
sed aliis quos docebat. sed dubium quia
quod magister multum proficiunt distinguunt
sicut sub ebrietatis distinguit
subtilius quod in xpo multiplex fuit
scientia divina et ista non proficere po-
tuit quia summa. Item humana et hec
multiplex quedam intellectualis
alia experimentalis intellectualis
triplex quedam secundum perfectionem gratie
et unionis, alia secundum perfectionem glo-
riosi comprehensoris secundum perfectionem naturalem
integritatis. prima habebat comprehensorem
in anima unde continet plenitudinem
ad plenitudinem pertinentium ad
omnem veritatem secundum naturam. sed experi-
mentalem aliorum similium eventuum
et hac sola proficit non quo ad
naturam sed quo ad modum quia
plures modos eandem sciunt sicut
scitur eclipsim per demonstrationem fu-
turam quam videt. presentem sicut per experi-
mentum quam non scit. ad quam pueri. sciat
sed aliud dicit in gratia summus grue
effectus qui possit in gratia unitor
per divina. sed hic dicit xpo si quod homo
ergo summa gratia ergo in gratia proficere.
ad hoc dicitur quod proficiebat in se intellectu
in xpo tunc intelligitur secundum manifestationem
non secundum rem similiter gratia in dyabolus intelligitur.

secundum manifestationem et secundum rem sicut patet
in glo. // De sabbato et tempore predi-
cationis Anno ergo xv imperij tyberij
cesaris. In duobus precedentibus
capitulis determinavit evangelista
de ingressu salvatoris in hunc
mundum. hic non determinare incipit
de progressu eius in hunc mundum. hic
tamen nota quod pretermissis omnibus gestis
a xij anno usque ad xxx eius
etatis transit ad narrationem eorum
que fecit tribus annis ultimis
vite sue pretermittebat tamen predicationem
precursoris et eius incarnationem
non enim licet dubius aperte et publice
predicasse et miracula fecisse
ante incarnationem iohannis baptiste.
Dividitur autem primo in duas. primo determinat
enim de progressu salvatoris in hunc
mundum primo quantum ad eius manifes-
tationem secundo et quarto capitulo quantum ad eorum
edificationem in 4o capitulo et deinceps.
In prima cum esset salvator omnium
in salute offerri expectavit. In primo non
omnis esse salvator primo per alium secundo
per se ipsum ca. 4 per alium non dupliciter
primo testimonio humano secundo testimonio
divino in fine capituli cum baptizaretur
omnis populus. In prima primo determinat
Jo. baptiste predicationem secundo evidentiam
eius testimonium de xpo ibi existimante
autem populo. secundo eius incarcerationem et herodes
deus autem tetrarcha. In prima determinatur
eius predicatio primo de pertinentibus ad
fidem secundo de pertinentibus ad mores
hoc statim ibi Dicebat ergo ad
turbas. Vel aliter redditur eius predi-
catio quedam ab hoc et testimonium
credibilius primo omnem predicandi oppor-
tunitatem ibi dicitur primo anno xv etc.
secundo predicandi auctoritatem ibi dicitur factum
est verbum domini secundo loci congruitatem ibi
et venit in omnem regionem. predi-
cationis utilitatem ibi predicans baptismum.
In primo omnium tempore predicationis Johannis
primo ex principe romano publice et de
anno xv imperij tyberij. secundo ex preside
iudee in potestate pontio pilato.
secundo ex principibus adiacentis provincie

in tetrarcha autem galilee x° ex potifi-
cum iudaice in sub principibus
sacerdotum. Dicit ergo Anno xv. Et
secundum eusebium bedam et chronica christus
fuit natus anno xlij cesaris
augusti qui tamen post christi nativitatem
regnauit xv annis. Ita quod in uni-
uerso regnauit lvi annis et mensibus
vi et diebus x. Sed de hiis mensibus
et minutiis sunt nota facta septua-
ginta interpretum. In morte ergo
Ihesus erat x° anno etatis sue xv°.
Huic cesari augusto successit
tyberius. ita quod xv° anno huius tybe-
rii fuit xxx° anno Johannes et christus
erat xxx° anno. Johannes et christus fuit
xv° imperii tyberii successoris
cesaris augusti. Factum est verbum domini
ad iohannem ut predicaret. Et sic ergo
dicit hic Anno xv imperii tyberii
successoris augusti presidente
pontio pilato iudeam. Herodes enim
herodes ascalonita qui xxx
annis regnauit in toto regno
iudeorum sub quo natus est christus
occidit eius occidit pueros ut christum
occideret. Iste enim quinque habuit
filios de quibus tres occidit preter-
quam adhuc viveret scilicet antipatrem
quem habuerat ex doside et al-
exandrum et aristobolum quos
habuerat ex mariagne. Alii
tres fuerunt. archelaus quem habuit
ex machata. herodes antipas
et philippus cuius uxorem abstulit
herodes antipas quos habuit
de cleopatra. Mortuo ergo herode
ascalonita tres eius filii ultimi
contendebant de regno iudeo-
rum. Sed tandem cesar de consilio senatus
regnum herodis ascalonite iam
defuncti in iiij-or partes divisit.
dans duas partes archelao scilicet
iudeam et ydumeam. tertiam herodi
antipe scilicet galileam. quartam philippo
scilicet yturiam et traconitide regionem.
Et ita archelaus nunquam fuit monarcha.

nisi opinione vulgi. Et sua presumptio-
ne iactavit quasi se futurum regem
sine permissu cesaris iactabat.
sicut habetur in hystoriis. Sed fuit dy-
archus id est duarum partium regni prin-
ceps. Dyarchus dicitur a dya quod est
duo et archos quod est princeps.
Tetrarcha dicitur quarte partis regni
a tetras quod est quatuor et archos quod
est princeps. Iste archelaus propter
crudelitatem nimiam apud ce-
sarem augustum accusatus post xviiij
annum regni sui expulsus de
regno ut dicitur in hystoriis.
missus est in exilium et ibi mortuus est.
Et extunc cepit regnum eius ad-
ministrari per procuratores romanos
id est presides quorum primus fuit copo-
nius 2us marcus 3us annius
rufus 4us navius 5us pontius
pilatus de quo fit hic mentio.
qui tandem vienne exulavit
et ibi mortuus est. Sic est ergo quod dicit presi-
dente pontio pilato iudeam
ex parte romanorum. Et nota hic
iudeam non totum regnum iudeorum
sed tantum illam partem que fuit archelai.
tetrarcha autem galilee ex parte
herode scilicet antipa qui iohannem
decollavit. Matthei xiiij et marci 6. sub
quo dominus crucifixus est luce 23.
philippo autem fratre eius scilicet herodis
antipe ex parte super tetrarcha
yturee et traconitidis regionis.
hic est philippus cuius uxorem ac-
cepit antipas frater eius qui iohannem
decollavit. Sicut herodes ascalonita
necat pueros. antipa iohannem.
Agrippa iacobum. claudes in
carcere petrum. Et lysania abi-
lyne tetrarcha scilicet ex parte aby-
lina regio quedam est dicta ...
sub principibus sacerdotum anna et
cayapha qui sibi invicem successerunt
sed non immediate. Sed inter istos fuerunt
alii tres ut habetur subticetur sed tangitur
in hystoriis. primus fuit annas
postea ysmael postea eleazar.

b filius anne, pro qua Symeon, pro qua
Josephus qui et Cayphas dicebatur.
Annas autem fuit socer Cayphe
Jo. 18. Hii omnes sibi successerunt in
paucis annis, quia venale erat
sacerdotium sub dominio et potestate
Romanorum, sicut tangit glossa Bede.
Sub principibus magnis principibus et
sacerdotibus factum est verbum domini super
Jo. i. ad Iohannem Zacharie filium
in deserto ad literam, qui in deserto ha-
bitabat, Ma. 3, et erat in desertis usque ad
diem ostensionis sue ad Israel. Et verbum dicitur
Lu. quia verbum id desuper descendebat
Ysa. lv. quomodo descendit ymber et
nix de celo etc. Et est verbum quod
egredietur de ore meo. Et fuit
verbum id persuadet et predicat baptismum. Sic
dicitur in textu. Et venit in omnem
regionem circa habitantes ad predica-
ndum oportune, quia anno xv. erat
3 predicatio et auctoritas, quia fuit verbum
domini etc. Hic agitur de loci congruitate
ad predicationem iohannis. Cum enim
predicaret baptismum aque et oporteret
eum frequenter baptizare, congruum erat
ut in loco aquis habundanti esset, ne
propter defectum aque differretur baptismus
eorum qui conuertebantur ex eius predicatione.
Dicitur ergo et venit scilicet iohannes in omnem
regionem Jordanis, id est que est circa
Jordanem ubi erat aquarum copia
iuxta Salim Joh. iii. predicans
baptismum. Sicut dictum fuit. Hic
subditur predicationis iohannis utilitas
primo quantum ad utilitatem eius predicationis, secundo
predicationis confirmatio sic scriptum
est. Dicitur ergo et venit iohannes predicans
baptismum etc. hoc post expositionem dupliciter. De
baptismo dicitur sic predicans baptismum penitentie
in remissionem peccatorum, scilicet baptismum
in quo peccata adultis penitentibus
remittuntur, sicut dicitur Act. ii. penitentiam
agite, petrus ait, et baptizetur
unusquisque vestrum in nomine ihesu christi in re-
missionem peccatorum. Non hic baptismum pre-
dicabat non dabat. De baptismo iohannis

expositio sic predicans baptismum, scilicet suum.
c Inducebat enim baptizandos baptismo suo
ut assuefacerent preparari ad baptismum
christi. Et dicitur baptismus penitentie, quia
baptizabat penitentes et docebat
agere. Et in remissionem ut sic remitterentur
peccata. Vel sic predicans baptismum penitentie
id est predicans penitentiam preuiam ad
baptismum. Sicut scriptum est in libro sermonum
Ysaie. Hic confirmatur iohannis predicatio
prophetico Ysaie testimonio, ut magis auc-
toritatem haberet. In hac autem prophetia
describitur primo predicatoris persona cum dicit
vox clamantis. Secundo eius doctrina cum
subditur parate viam domini. Dicitur ergo sicut
scriptum est, id est ita dictum est prius, quia
venit ioh. predicans baptismum penitentie
sicut scriptum est in libro sermonum ysaie
prophete. Glossa circa iohannis predicatio con-
firmatur prophete testimonio quia scilicet Jeronimus
non tantum propheta est quam [illegible]
ipse dominus ante per eius prophetiam aduenti
sui et ipse dominus super meritis. Scrip-
tum enim magnum Ysa. xl. vox clamantis
in deserto. quod dicit Ysa. Johannes enim
destinatur [illegible] eius erat. Vox
ubi scilicet id est clamantis in deserto ad
literam, scilicet per ipsum Jo. qui in deserto pre-
dicavit. Vel sic, id est ecce dedi verba
mea in ore tuo. Vel in deserto id est in
Judea, que dicitur desertum propter infructuo-
sitatem [illegible] quia deserta et de-
structa consolatione. Vel sic vox
clamantis id est vox clamans super-
audiente in deserto. Parate viam domini.
Hic subditur doctrina et primo in exhor-
tando, secundo in probando ibi Omnis
vallis implebitur. In prima exhor-
tatur duo: primo mandatorum adim-
pletionem, secundo consiliorum supererogationem
sine [illegible] et rectas
facite. Dicitur ergo id est vox clamantis fuit
Jo. clamans magnum parate viam domini
quantum ad mandatorum impletionem. Hec enim est
via dei quam per viam mandatorum tuorum
cucurri. Rectas facite semitas eius
quantum ad consiliorum supererogationem, ibi per

d' viis z semitis

vias tuas dne demonstra mi z semitas t-
edoce me. vias s. mandatorum z semi-
tas consiliorum. Iohannes clamabat ad
omnes z ad proficientes. Dicit autem
consilia semite quia artiores com-
pendiosiores et breviores. vita aute
tu meum non exiit ab ex omnibus
Cui quod pauper et in mediocritate sicut i
puericia z fine virtutibus cultus mas
hec artiores sunt. possunt intelligi
arctos semitas que magis
occulte sunt cordibus intentos.
Et secundum hoc potest legi parate viam domini
s. per mali destructionem z boni
operationem. glosa puritate ambitionem
fide et opera bona accipite. Rectas
facite semitas eius. i. intentos
occultas facite rectas non dis-
tortas. ita s. quod per curvas non fiant.
Omnis vallis implebitur. Hic
subditur doctrina exhibitionis probando
z primo prophetat exaltationem humilium
2o depressionem superborum ibi z
omnis mons. 3o conversionem peccatorum ibi
z erunt prava in directa. 4o vo-
cationem omnium istorum. s. ad aduentum ibi
z videbit omnis caro. Dicit ergo. omnis
vallis implebitur. sic sunt integra
ad litteram. tunc est prophetia de 2o ad-
ventu. unde Ieronimus ponit de xv signis
2i adventus quod per unum signo post-
modum humiliationem. Mistice
autem potest legi pro primo adventu do-
mini i. incarnatione sic. Omnis vallis i.
populus gentium vel quilibet humilis
implebitur. s. gratia pueritie z gla-
riae et gratia i. assumendo et sapi-
entia quia humiles duo vasa habet vacua
quia enim humilis. vacuum reputat
se se scientia. quia valde non debet
impleri. ait enim elyzei i. di-
sapientia implet omnia vasa va-
cua iiii Reg. iiii. praeterea valles humidabit
fontibus z omnis mons z collis i
iudaicus populus vel quilibet superbus

humiliabitur. i. evacuabitur quia gratiam
z gloriam amittet. Deus enim superbis
resistit. humilibus autem dat gratiam
Iac. iiii. Item qui se exaltat humi-
liabitur. Montes dicuntur qui ad maio-
res. colles qui ad minores.
Et erunt prava in directa. hic prophetat
conversionem peccatorum ubi tangit peccatorum
iniquitatem primo in operando tunc dicitur
prava 2o in patiendo tunc dicitur aspera
ibi ergo. Et erunt prava i. corda ma-
lorum per iniustitiam distorta
in directa i. ad iustitie regula
dirigentur. Item dirige gressus meos
secundum eloquium tuum ut non dominetur
aspera i. mentes iracunde et in-
mites in vias planas i. per infu-
sionem gratie ad mansuetudinem
redibunt. glosa ut i. predicatores
plana via inveniat. ubi prius
prava asperitate gressum ponere non
potuit. exemplum de paulo Act. ix.
Et non in hoc quod corda malorum
dum prava i. auferendo aliorum bona
aspera i. inferendo aliis mala.
vel prava dum iustos tangunt
persequendo. aspera dum a iustis
tanguntur corrigendo. exemplum de
herodiade Mat. xiiii. vel aspera
erunt in vias planas quia ea que
prius erant peccatoribus aspera erunt
eis ad credendum plana et ad facien-
dum facilia. Ier. tollite de via
lapides et colligite i. acuos
z aspera fient plana. Mat. xi.
iugum enim meum suave est z onus
Et videbit omnis. hic ultimo
prophetat de adventu dei et videbit
oculo corporali evidenter omnis
caro. i. omnis homo tam gentilis quam iudeus
quam alius salutare dei i. xpm dei
filium. psalmus Barnabe 2o ita sic
totum hoc quod est potest exponi de
2o adventu. unde beda in homelia
omnis homo videbit xpm non potuit

s[ed] i die iudicij i sede maiestatis
et claritatis re[s]p[ler]it pater uidebu[n]t h[ic] d[icitur]
apoc. i. uidebit eu[m] o[mn]is oculus et c.
Hic que[re] sup[ra] i. c. lisania abilie
tetrarcha. glo[sa] bede. herodes et
philipp[us] et lisanias qui cu[m] py-
lato ro[ma]no p[re]side regnu[n]t in iudea
filij fuer[un]t herodis maioris v[idelicet]
ascalonite sub quo nat[us] e[st] d[omi]n[u]s
q[uia] e[r]go herodes ascalonita n[on] ha-
buit v filios ut sup[ra] dicebat
s[ed] habuit vij i. vij p[re]dictos et lysania
q[ue]m quida[m] co[n]cedu[n]t ta[men] s[ecundu]m alios
lysanias fuit filius ptolomei
s[ecundu]m yosephu[m] nepos hircani q[ui]
fuit de ge[n]e[re] machabeoru[m]
Ad h[oc] possit dici q[uod] forte fuer[un]t
duo lysanie quoru[m] alter fuit
filius herodis magni de q[u]o h[ic] s[ecundu]m
beda[m] alius nepos hircani s[ecundu]m
yosephu[m]. Item glo[sa] ibi[dem] m[e]m[ora]t q[uod] et
ip[s]e archelaus x annis regnavit
s[ed] i[n] m[a]g[ist]ri hystorijs hu[ius]modi dicit q[uod]
regnavit ix annis tm[?]. Ad h[oc] d[icendu]m
q[uod] forte ult[ra] ix annos regnavit
p[er] alios m[en]ses quos beda co[m]-
putat p[ro] anno. s[ecundu]m q[uod] x[ps] d[icitu]r q[uod] x[ps]
p[re]dicavit 3[bus] annis et dimidio
et d[icitu]r h[abe]t annus dimidius ab
epyphania usq[ue] ad pascha. Item
ibi d[icitu]r glo[sa] q[uod] remoto arche-
lao p[ro]p[te]r sup[er]bia[m] sua[m] regnu[m] di-
visu[m] e[st] i. iiij tetrarchas quaru[m]
vna[m] h[ab]uit pilatus alia[m] herodes
alia[m] philipp[us] alia[m] lisanias
q[uod] pilat[us] no[n] fuit tetrarcha
s[ed] procurator. h[oc] e[nim] co[n]tinet. Ite[m]
tetrarcha et p[ro]curator. te-
trarchia co[n]tingit iure heredi-
tario filium tetrarche. p[ro]curatio
a[u]t[em] no[n]. Ad h[oc] d[icendu]m q[uod] large accip[itur]
i[bi] tetrarchia p[ro] p[re]dicatione et p[ro]curatio[n]e
vel d[icendu]m q[uod] no[n] fuit. uel d[icendu]m q[uod] ip[s]e
si tenuit tetrarchia[m] q[uod] p[ro]p[te]r h[oc] fuit

tetrarcha q[uia] tenuit ut p[ro]cu-
rator no[n] ut successor hereditarius.
Item sub p[ri]ncipibus sacerdotu[m] ana
et cayphas. q[uod] isti sit no[n] iustu[m]
e[r]go male copulat eos sic. Ad
h[oc] d[icendu]m q[uod] hic fit me[n]tio de hijs
duobus no[n] q[uia] sic iustu[m] t[ame]n ut
d[ictu]m e[st] q[uia] ad dei p[ri]ncipium p[er]-
tinet passionis. An[n]as ad eius
inchoatione[m], cayphas ad eius
co[n]su[m]matione[m] q[uia] tu[n]c cayphas
administrabat sacerdotiu[m] q[uando] x[ps]
crucifixus e[st]. di[c]t[u]s an[n]as t[em]-
p[or]e p[re]dicationis Jo[hannis] bapt[iste] et ex
e[o] incepit d[ictu]s pa[pa?] p[re]dicatione
q[uia] ex eo q[uod] Jo[hannes] p[re]dicabat ih[esu]m
e[ss]e filiu[m] dei co[n]citati s[un]t i[n] dei
q[uod] i[p]s[u]m ih[esu]m. Item que[ritu]r quomodo co[n]-
ueniat hic Jo[hannes] i[n] victu et vestitu
et cingulo a luca sic[ut] a matheo
et marco. m[at]h[ei] 3 et m[arc]i j. Ad h[oc] d[icendu]m
s[ecundu]m glo[sa] q[uod] sufficit luce iohem co[m]-
me[n]dare sola commemoratione
p[ro]phete. illos e[ni]m in dicto suo e[m]it[?]
qui u[er]bo d[e]i h[ab]uit[?] d[omi]n[u]m. p[ri]uitas
du[x]it et o[mn]ia declamauit ut p[ate]t
dici q[uod] laudat eu[m] m[a]g[istro?] p[rimo] ex
officio a[u]c[tori]tatis ut d[icitu]r: factu[m] e[st]
u[er]bu[m] d[omi]ni. 2[o] ex h[uius]modi [?] gr[ati]e
cu[m] d[icitu]r iohem q[uia] iohes d[icitu]r i[n]
quo e[st] gr[ati]a. 3[o] ex religiosi
p[at]ris dignitate cu[m] d[icitu]r filiu[m]
zacharie. 4[o] ex austera qu[onia]m a[ppellatur?]
cu[m] addit i[n] deserto. Item bapt[ismu]m
p[enitenti]e i[n] remissione[m] peccatoru[m] q[uia]
ab alio de baptismo Jo[hannis], alio de bap-
t[ism]o x[risti]. Si de baptismo Jo[hannis] q[uia] ille
no[n] datur i[n] remissione[m] peccatoru[m]
q[uia] baptizabat tm[?] aqua. si de
bap[tism]o x[risti] q[ui] e[st] no[n] e[st] bap[tismus] p[enitenti]e
ut d[icitu]r i[n] glo[sa] sup[ra] i. c. ro[manos] vj[?]. sine
p[e]n[itenti]a s[un]t dona dei baptismal[is]
gr[ati]a no[n] req[ui]rit gemitu[m] neq[ue]
planctu[m]. Ad h[oc] d[icendu]m q[uod] de illo
bap[tism]o p[otes]t exponi de bap[tism]o Jo[hannis] n[on]
d[icitu]r p[enitenti]e q[uia] quos baptizabat

Lui

docebat penitētie in remissionem peccatorum ubi primo efficiendo adiūgit spando pparabat enim sua assue- factione ad baptismum xpi quo remittuntur pec- De baptismo 9 expo. q dō pnie. qr nō da adultis nisi penitēb; Sz duplex ē pnia s. interior que est cōpunctio mali. pnia go requi- ritur sa de q lo Ambr. ret li. sundo. psa. quia que dō liber sermonem Ad hc dō q hc dicit tu ptr eloquentem claritatem. qr psalmus fuit eloquentior aliis. tum ppt libri magnitudinem qr in eo sunt ca- pitulorum maiorum actibus prophe- tiqr moralit. qr ptet sicut in ser- monibus s. nō consolatorie m° gma tore. tum qr lo ad pctores s. ad co- tribulos suos, s. nō at fit ad pctores. Dicit vox clamantis quia ore iohes dicitur ē vox. Ad hc dō q sicut filius di. vtc dr vbū Ita precursor eius vōce dr vox. Vox quadrupliciter ē pprie hz vel ubi voce eius iohes dr vox. Vox pit vbum sic iohes xpm s. i. pibes enim an facie dm tc Manifestat ubi sic iohes xpm Jo. i. hic venit in testimonium. Eu pst et relinquit ubi sic iohes xpm Jo iij. me oportet minui illum aut cresce Est inutilis sine vbo sic Jo iij xo Jo iij ego baptizo vos in aqua. Deparate viā dni rectas fc. q. Sc. xs ſcio dne q nō ē hois via eius nec viri ut dirigat gressus go hor ad impo. Ad hc dō q duo nne ē gratiam que a solo deo ē. s ppo ad directionem ē faciendo quod in nob est. Et hc pcipit. Dtc videbit oīs caro salutare dī q aut lo de xpo q̄ ad pñ ad- ventum q̄ ad 2m sicut ad pñ fam dr q nō omnibus videtur xpm sicut de Bedā glo. Et mlti voluerunt videre q vos videtis et nō viderunt. Si at ad 2m 7 sm dr

qr impii nō videbunt. psa. 16. salutarem tollat impius ne videat gloriam dei. Ad hc dō q de xo. quantum ad utrumque ad- ventum expo. 7 quantum ad pm sic intelligitur omnibus nō quantum ad singula genera s. quantum ad genera singulorum. vn glo oīb videt gentilibus 7 iudeis sennex et iuvenibus. quantum ad 2m sic intelligitur glam divinitatis nō humanitatis qr mali videbunt humanitatem xpi iudicis. s. nō divinitatem. Dicebat go ad turbas q exi- bant ut bapt. Post pdicationem iohis de aduentu hic subdit eius pdicationem de morum honestate. ubi po eius pce de moribus po in generali 2o in speciali Venerunt aut 7 publicani. In pa po ponit doctrina 2o subdit doctrine efficacia ibi Et interrogabant eum tbe. In pma ponit iohes pdicando tripr. s. increpando exhortando 7 cominando. go cominat malitiam dicens genimina viperarum. Exhortat bonum cum dicit Facite go dignos ct. Bis cominat periculum cum addit Iam enim securis ad ar. In pa increpat eos de duobus. pmo de obstinatione culpe. 2o de inconsideratione pene i. q ex ot nobis 7 hc ē Dicebat go fc. Illa lia dupr expo s. Ambo co- mendatio ē pnie s. Beda incre- patio ē impenitentium. Bo ha Ita dcm ē puis. q venit iohes p- dicans baptismum pnie. turbe at veniebant ad eum ut baptizarent. Dicebat go s. iohes bapta ad eos s. turbas s. penitentiam que exibat de civitatibus 7 vill ut baptizarentur ab ipso s. bapo suo. genimina viperarum s. filii pravorum parentum nō tamen filii impii. vn Ambo ad generationem nō ad successionem ad fructibus nō ad filios vi pfunda ē viperarum quo pt eos sp ctibus copatitur ut ondat eos hnale.

prudenciam prudencie diffinitam hic dicitur Matth. x.
Estote prudentes sicut serpentes
etc. dicit nobis scilicet penitentibus fugere
a ventura ira, i. quibus illustrat
corda vestra ad penitentiam per quam
ventura ira fugiatur. Ambrosius
quibus dicit: ubi prudentia misericordia dei
infusa. Facite ergo dignos fructus
penitentie scilicet exterius qui iam habetis
penitentiam interius. zoo le. ut sit me
paratio in penitentiam. Dicebat ergo
Iohannes ad turbas phariseorum et
saduceorum que exibant de ci-
vitatibus et villis ut baptizarentur
ab eo, non tamen penitebant et ita
penitentiam et correctionem magis indige-
bant secundum glossam. Dicebat ergo ge-
nimina viperarum, i. qui estis
vipere nati de viperis. Glossa: ve-
nenati et venenatorum filii qui
bonis invident et eos persequuntur.
Vipere pulli serpentum sicut abinuo-
res sic venenum. Quis hic ecclesie
demonstravit vobis fugere a ventura
ira, i. vindictam. Soph. i. Dies ira
dies illa etc. Quasi diceret nemo demonstravit nisi peccatum.
Facite ergo dignos fructus. Hic post
inventionem subdit exhortationem
ubi primo hortatur penitentiam fructu-
osam, secundo dehortatur expectationem pre-
sumptuosam ibi Et ne ceperitis dicere.
Tertio subdit evidentem rationem ibi
Dico enim vobis quia potens etc. Facite
dignos fructus penitentie, i. fructuo-
sam penitentiam, scilicet multi accedebant ad
baptismum et loquitur de penitentia non tantum
exteriori sed adultorum, vel simulati fugere
a ventura ira. Ergo penitentia debet esse opo-
sita fructuosa et digna. Opposita
ut scilicet sit in opere non tantum in sermone
ideo dicit facite non tantum dicite sicut
illi qui dicunt et non faciunt. Matth. xxiii.
alligant enim onera gravia et impor-
tabilia in humeros hominum, digito
autem suo nolunt ea movere. Item
fructuosa ut fiat in caritate
alia non placet deo. i. Cor. xiii.

Et si tradidero corpus meum etc. Ideo dicit
fructus non tamen flores sicut illi
qui exterius florent per penitentiam mo-
mentaneam sed fructum perdunt per peccatum.
Iob xv. Ledetur quasi vinea in primo flore
botrus eius. Penitentie digna ut gravitas se-
cundum quantitatem et qualitatem culpe. Ideo dicit
dignos. Propter quod Michee vi. Quid dignum
offeram domino, curvabo genua etc.
contra illos quorum culpa multa et
pena modica. Beda: non debet esse
par fructus boni operis eius qui
parum vel non peccavit et eius qui graviter
cecidit. Et ne ceperitis, quasi diceret bene
dixi Facite dignos fructus
penitentie recognoscentes peccata
vestra, sed quia secundum Bedam se peccatores
cognoscere nolebant quia de stir-
pe Abrahe descendebant, ideo bene
subditur Et ne ceperitis dicere patrem
habemus Abraham, quasi confidebant de
generis sanctitate scilicet de iusticia Abrahe
peccatores enim estis. Non enim qui
semen Abrahe sunt omnes filii sunt
Ro. ix, sed qui fidem eius imitantur.
Veritas enim non erit per propagatorem
nec sed per gratiam virtutis divine
vocantur gentiles potest deus ad fidem
quam dedit Abrahe vocare. Et hoc est quod dicit
Dico enim vobis quia potens est deus de la-
pidibus istis, i. de gentibus per illos
lapides designatos, suscitare fi-
lios Abrahe, i. imitatores fidei
Abrahe, et non de propagatione
carnali antiquorum patrum sed de
imitatione spirituali et conformitate.
Et dicitur bene Io. tunc audisse
xii lapides quos fecit Iosue
apportari de Iordane sicut
Iosue iiii, per quos bene signantur gentiles
quia sicut lapides illi elevati
sunt de fluxu fluminis ad soliditatem
terre sic gentiles de fluxu et
vanitate ydolorum surrexerunt ad
cultum unius dei et stabilitatem fidei
Unde sicut dicit Ambrosius in glossa ideo gentiles
comparantur lapidibus quia deformes ad usum ... lapi. ix
mundi ad ortum steriles ad fructum

p[ri]ma ... [illegible]

irrodales ad pfun̄ ut dum la
pides p̄pua ydola lapidea q̄ co
lebat ꝑs similes illis fiunt
qui fa̅ z os qui cōfi i eis
hic ḡo pphauit Jo bap de cō
uersione gencium ad fidem
Jam enim securis hec ꝑ q̄ mō satoꝝ
malī et hortacōm bōꝝ subdi
gniud pituli ubi dn̄ ta
ꝑmo instate piculi cuiaz
tr̄cia securis ad radicē et tū
dēte picul tadi iam q̄ oīs
arbor nō fa̅ns fructū z ingē
tē piculi tadi angustia q̄ ex
cidet et in igne De ḡo Jam securis
et d̄ bū dixi ffacite dignos
fructus pn̄e et ne cepit dice
pr̄em hēmg abraham de eo
radice surrexi nūg Jam enim
securis ad radicē et pa̅ssa adā et
ꝑmigin s abraham posita ē
et ada mortuus ē ꝑ peccatū cū
ē omē tpe quo uixit adā
āni nō gēti xxx et mortuus ē
Sic ergo securis ē sua mortis
arbor genus humanū radix
adā Securis enim i mors sine
sua mortis iā posita ē ad
radicē arboris i ad adā q
iam mortuus ē et mortales
nos ꝑ eo nos fe quippe si ra
dice mortua morituri rami
Ro i ꝑ unū hoīem ꝑctm̄ hic
mundū intrauit et ꝑ pctm̄ mors
Horrenda mortis sua q̄ lata
sine ueneracōe id est ira sena
sine mitigacōe id est securis
publica sine excepcōe id est ad
radicē iusta sine reprehensiōe
id est arboris Sub arbore ei
cō firmata ē i mobilia mors
enim certissima ē q̄ minus incerta
sit hora mortis Aug q̄ diffe
notatē morte de die scamus
de morte nescimus q̄ ē da
tum ē ꝑmittendo tu aufers
differendo Alio pt dici arbor
mita cglx hoīs radix nati
eꝰ securis tristis mite fuerit

Jam ergo ad radicē arboris se
curis posita ē q̄ ab ipso natiuit
inicio mox ꝑ hoī tēde ad ca
Aug q̄ ē ad unū qui de uita
tristi q d mt Nox enim q̄ unus
carpētator de dcā arbore
tollit unū copellū et dies s̄
aliū et tot enim diebus et nocti
bus uixit hō tot nūq̄ hēt unū
et ad ultimū unū hēt arbor
cadere et ē ē ubicunq̄ ceciderit
ibi remanebit Eccl q̄ si ceciderit
lignū ad austrū i celū a ad
aquilonē i infernū q̄ cunq̄
loco ceciderit ibi erit Bn̄ sinis
scire quo casura sit arbor
ramos attende ubi maior
ē pondus ꝑ ꝑ ramoꝝ copia
illuc casuram nō dubites
Rami desideria sunt Spūalia
ad austrū trahunt carnalia
ad aquilonē Omnis ergo ar
bor Jta dixit bꝰ q̄ securis iā
posita ē ad radicē arboris ad
succidēdū arbores infructuosas
ut cōburantur Omnis ergo arbor i
omnis hō gnālr sine p̄ accepcōe
nō faciens fructū bonū simp̄
sine omnis admixtōe excidetur
finalr i morte et in ignē mittetur
eternalr sine redempcōe Jo xv
Si quis in me nō manserit mit
tetur foras sicut palmes et
arescet et colliget eum in igne
mittet et ardet Et hic q̄ dt
Omnis arbor nō faciens fructū
bonū excidetur ꝑ z q̄ sola omis
sio dapnat Ber de hoc hōi
suo pigro ca xxi ~~[illegible]~~ iustum fuit
eiciet in tenebras exteriores Unde ē
q̄ i iudicio fiet tm̄ mencō q̄
malos de omissis ca xxv
Esuriui et nō dedistis in lc Et nō
q̄ sunt arbores q̄ nō faciunt fructū
ꝑ q̄s ordo sit accidio simul tamen
omnis cū radix eoꝝ exposita ē

Mors horrenda

ut neque quis faciat fructum. Quedam
que faciunt fructum sed inutilem ut
ypocrite. Sap. 4. fructus eorum
inutiles. Alie tamen quedam faciunt fructum
non solum inutilem sed malum ut
heretici qui proficiunt in peius. Prov.
10. fructus impii peccatum. Alie
faciunt fructum bonum scilicet obedientes
verbo domini ait Ps. Terra dedit
terra bona. Denique et ambo in
glo. dicitur quod sit decisum ad usum. Ve
nusti ad aspectum oportunum ad
fructum. Erigunt cacuminibus scilicet per
superbiam. Sinuat brachiis scilicet per amoris
dilatationem. Replentur fructibus
scilicet prosperitatis. Frondibus vestiuntur doc
trine. Et interrogabant eum turbe
Superius posita est Iohannis doctrina
hic subditur doctrine efficacia
scilicet actio turbe per timorem incussum
ex predicatione Iohannis. Et glo. hic ubi
ponitur primo turbe inquisitio de sue
salutis acquisitione. Secundo Iohannis
responsio super tali inquisitione ibi Re
spondens autem dixit illis. Et habetur
quod dicitur ita quam abba pena eterna
cohercebis hiis qui non fecerunt fructum
penitentie. Ideo interrogabat eum scilicet Io
turbe glo. ex verbis Iohannis territe de
pouissimo notantur qui consilium querit
interrogabat inquiunt dicentes
Quid faciemus scilicet ne excidamur
et in ignem mittamur. Nota quod turbe
monentur ex verbis Io. ad querendum
de salute sua, non scribe et
pharisei. Io. 7. Numquid ex principibus
quis credidit in eum aut ex
phariseis. Sed turba hec que non novit
legem maledicti sunt. Et ideo sile dicit
ego quid faciemus inimici fratres
Respondens autem dicebat hic subditur
Io. responsio ad dictam quam instruit
eos de operibus misericordie primo quantum ad
institutum secundo quantum ad vicinum. Et qui habet

estas. Et hec quidem dicit Rabanus autem scilicet Io. dice
bat illis qui habet duas tunicas
glo. id est superfluas det unam non habenti
et qui habet escas scilicet superfluas simi
liter faciat. Scilicet Deo quod superhabundat
et eroget pauperibus. Unde in Eccl.
29. super te date elemosinam et omnia munda
sunt vobis. Et non dicit quod in dante
dicitur etc. Et scilicet iusta possessio
ideo dicit qui habet. Non enim facienda est
elemosina de alieno. Tob. 4. De substan
tua fac elemosinam. Coordinata distri
butio dicitur Duas id est superfluas. Necessaria
enim denique nobis retinemus et alia damus f. superflua
pro Cor. 8. Non ut aliis sit remis
sio vobis autem tribulatio. Sed ut
habundantia vestra eorum inopia sup
pleat. Et tamen etc. Ideo dicit det scilicet ipse
non vendat per servitio temporali vel pro
laude humana et aliquo huius. Et dis
posito det pauperibus. Pia compassio
ideo dicit non habenti id est indigenti non
divitis. Lc. 14. cum facis convivium voca
pauperes et debiles etc. Larga
subventio ideo dicit et qui habet escas faciat
similiter ut non in una sed in multis
sibi potest subveniat pauperibus
Ysa. 58. Frange esurienti pa
nem tuum etc. Venerunt autem et publi
cani. Superius posita est Iohannis pre
dicatio generalis hic subditur in
speciali ubi primo ponitur instructio pu
blicanorum. Secundo militum ibi Interroga
bant autem eum et milites.
Circa primum tangit tria primo adventum
publicanorum. Secundo eorum adventus
causam et dixerunt ad illum. Tertio instru
ctionem conveniens. Ad ille dixit
ad eos. Dicit ergo Venerunt quod dicta
venerunt turbe et interrogaverunt.
Venerunt autem et publicani post
minores peccatores venerunt et maio
res scilicet publicani. Unde Beda magnum
nimis signum est Iohannis quod et publicanos
et milites ad consilium salutis sue
coegit. Sed Beda publicani erat

qui vectigalia publica exigebat
sive qui conductores erant vecti-
galium sive verius publicanorum
nomine notantur hii qui per seculi lucra
per negocia sectantur. Venerunt autem
ut baptizarentur a iohanne et
dixerunt ad illum. magister quid faciemus
sicut vitam eternam habeamus similiter
ac si diceret magister hoc quid faciam
ut beatam vitam eternam et nolle est
quod ipsi interrogabant non quaerit
quid manducabimus aut quid bibemus
cum venit in desertum et multo quaerere
regnum dominum necesse est et potius
Nec grut quod audiemus aut quid sciemus
et multo quaerere scire aut mechanicam parum
prodest ad virtutem sed quaerit quod
faciemus et multo scriptores iusti
erunt. Et ait illis sic facite ut
salvi sitis id est de magis studere ad
bene faciendum plus quam ad sciendum
vera quia est sicut agere plus est discere
te bene facere sed contrario faciunt
multi et magis clerici quaerunt enim
potius quod addiscere quo hoc audiant
intelligere quam quid faciemus
Inde etiam dicit et non faciunt. Socios
potest quantum ad alios verius publicani
et mercatores procedet nobis in regno
dei. At ille dixit ad eos. Nichil amplius
etiam sive in tributis et vectigalibus
quam quod constitutum est vobis sed approbatis
consuetudinibus exigatis
Proverbia 22. Ne transgrediaris terminos
antiquos quos posuerunt patres tui
Sed multi hiis non sunt contenti, unde
Job 24. Alii terminos transtulerunt
etc. Vel sic nichil amplius faciatis quam con-
stitutum est vobis in iure divino id est
in decalogo quasi diceret faciatis quod
scriptum est in lege domini et alia preceptorum
non impono vobis. Et est notandum quod
prima expositio quo publicanos con-
monet de clericorum largitate
sicut caveat a rapina rerum
alienarum in quo innuit quod primo de-
clinandum est a malo et postea faciendum
bonum et prius restituenda est
res aliena quam sit facienda elemosina
Interrogabant autem eum et milites
hic subditur instructio militum
honorum. ubi primo ponitur eorum interrogatio
de obtinenda salute secundo eorum
instructio in ioannis responsione ibi
et ait illis. Neminem concutiatis. Et mili-
tes id est sub romanis militantes et
patriam defendentes ex parte ro-
manorum. quid faciemus et nos sicut
ut salvi simus. Et ait illis
hic subditur responsio iohannis in qua
prohibet tria militibus ista que maxime
regnare solent in officialibus
magistratuum. Primum est oppressio
pauperum quia pauperes non possunt
se defendere. Aliud est contra divites
impositio ad eminendum pecuniam
quia aliud a divitibus non possunt ea
extorquere ex quo semper exactio
innumerum fraudiorum tum sine
impressione est sine divitibus impositione
Eorum primum dicit Neminem concutiatis
id est sub pretextu officii vestri cum
opprimendo vel terrendo affligendo
et indebite terrendo contra quod dicitur
Ne calumpniam faciatis id est aliquem
tam iniuste trahendo
vel falso divitibus imponendo. Ecclesiastes 4
Vidi calumpnias que sub sole
geruntur et lacrimas innocentium et
neminem consolatorem contra quod dicitur
Contenti estote stipendiis vestris
que scilicet stipendia debentur eis
de publico erario pro defensione
rei publice. Hic queritur super illud
Facite dignos fructus penitencie
Glossa pro qualitate culpe contra satisfactio
digna. sed qui offendit deo et culpa
sua offensa deo est infinita quia offensa
veritas quaeritur divinam ab eo quia quaeritur.

Sed quare non consuluit talia dimittere
cum negociatio et milicia impediunt
a servicio divino.

Ergo cum homo possit infinitum non
potest de culpa satisfacere digne
Ad hoc dicendum quod sicut homo facit aliquid
potest dupliciter vel per se aut per se cum
adiutorio alterius dicitur et satis-
facere. dicendum ergo quod homo cum adiutorio
alterius scilicet dei qui meritum infinitum
peccati equitat facere dignum
fructum penitentie potest. per se vero non potest
nec hoc exigitur ab eo scilicet reddere
equale equaliter equalitate et
hoc est impossibile secundum equalitatem propor-
tionis id est possibiliter. Quarta
Ad obiectum dicendum quod satisfactio cum
merito Christi equatur offense quamvis
non per se vel dicendum quod equatur dicitur equali-
tate proportionis non equiparantie
Textus et hic ceperitis dicere patrem habemus
abraham glossa id est vos alii attendite
ad abraham patrem vestrum quo
reducite ad memoriam parentela
Ad hoc dicendum quod licet et non liceat sed ad
imitandum bona eorum Jo. viii si filii
abrahe estis opera abrahe facite
non solum ad superbiam sicut isti fa-
ciebant ut patet in glossa. Textus super
omnis arbor que non facit
fructum bonum glossa ut gentiles et
ypocrite qui nullum et heretici qui malum
contra Matthei xii aut facite arborem bonam
et fructum eius bonum aut facite ar-
borem malam et fructum eius malum
ergo non est medium quin fructus sit bonus
vel malus ergo non est medium in virtu-
tibus bonum vel malum ergo nec
medium in actionibus bonam et malam
Ad hoc dicendum quod de actione liberi arbitrii
est dupliciter loqui vel in generali per com-
parationem ad genus actionis sic aliqua
est indifferens ut levare festucam
vel huiusmodi vel in particulari per comparationem
ad operantem sic est duplex opinio
Quidam dicunt quod nulla est indifferens
quia bonum et malum opponuntur priva-
tive habitus et privatio et privatio immediate opponuntur

circa proprium subiectum tempore determinato
glossa id est nullum fructum quia in nullo spiritualiter bonum
faciunt fructum sed in diem facere
primo malum. Alii dicunt quod aliqua
indifferens scilicet que ex negligentia
in finem bonum vel malum non re-
ferunt. Ad obiectum dicendum quod ibi loquitur
de actione relata in finem sicut
patet in textu. Ad aliud dicendum quod non est
simile quia virtutibus vel respi-
ciunt non tamen opera sed status ope-
rantium nec est status operantis
medius inter bonum et malum
Textus qui habet duas tunicas
quarum tamen prima peccati pertinet et plus
sit necessaria ad salutem quam una, propter quod
debet incipere ab operibus penitentie
quam iustitie. Ad hoc dicendum quod penitentiam
interiorem supponebat quia ad pec-
catoribus loquebatur vel dicendum vel
loquitur quia si illa precipit multo plus alia
Ideo non meminit mala morte
moritur eum qui se exercet in operibus
pietatis habet enim multos intercessores
et impossibile est istorum preces non
exaudiri. Textus super qui habet duas
tunicas glossa superfluas quasi scilicet
qui habet unam superfluam debet dare
quare ergo plus tangit duas quam
unam. Et secundum ordinem diligendorum
plus debet quis diligere proximi corpus
quam corpus proprium ergo non debet subtrahere
quibus sit det proximo indigenti
ergo non tamen superfluas sed necessarias
debet dare. Item hoc quando dicit debet sibi
clara. Ad primum dicendum quod dualitas
non notat numerum sed superfluum. Vel
due tunice notant id est superflue
tunice sive una sive plures
sed tamen magis dicit de duabus quam de
una quia una magis est necessaria sed
unam potest dicit duobus sufficiat
sit. Duo Ideo quia quod nudo vesti-
mentum est per unam tunicam hominem
totum residuum superfluum debet
pauperibus erogari. Aliena enim
rapere convincitur qui retinet superflua
Ad hoc dicendum quod proximum magis diligere debet

nota

nota

ab homine quem proprium corpus huius vocat
animam non vocet corporis. Homo corporis
proprium proponendum est corpori proximo
tam anime. Ad aliud dicendum quod clamat
fidelis de proximo, sed utrum de alieno dicendum
quod alienum dicitur potest esse vel quo ad
dominium et dispensationem. De hoc non dicit
fidelis clericus in articulo necessitatis. Sed quo
ad dominium tantum. De hoc potest dici dis-
pensatorem non peccat dubius. Sed utrum
debentur ... quod ad est superfluum
et plus ad superfluum necessitatis ...
secundum consuetudinem suam viventibus ad
necessitatem utitur. De primo dicit fidelis clericus
De secundo potest fieri. De 3 non dicit. Item det
non habenti ... Omni habenti
dabitur et habundabit. ... quod non habet
et quod videtur habere auferetur ab eo. Ad
hoc dicendum quod super bona spiritualia quorum
usum est indutum aliquis ... glo-
rificatus ad bonum ... augmentum
De quibus dicitur habenti dabitur. Et sunt
bona temporalia quorum usum supple-
...
... De quibus dicitur. Det
non habenti ... magis respicit ... forum
... ...
passionibus. Item ... quem
constitutum ... faciat ... sta-
tuta divina vel mandata expedit
addere consilia ... Similiter
... Ad hoc dicendum quod solum
de hiis que sunt necessaria ad salutem.
... ibi de hiis que sunt ... et
... dicendum quod et consilia et precepta ...
dantur sub nomine statuti. Nam consilia
sunt statuta perfectioribus. Precepta sunt
statuta ... Item ... con-
... ...
litibus ... et ...
... Ad hoc dicendum quod ... tamen ...
... solet ... principibus
et eorum officialibus. Item ...
quod si hoc preceptum militibus multo
fortius ... quibus ... recipiunt

stipendia de ... ...
Sed tamen aliqui ... sufficiunt
illa stipendia, sed si quibus non ... dicit
... eorum quippiam suscitat super
eum ... ... ad
... quod consilium ... fuit
... negociatores et milites
impediunt homines a servicio domino.
... nemo militans deo implicat
se negociis secularibus ...
... deponendi sunt ... debuit dare
consilium ... relinquendi ...
... utrum ludi et ...
... ...
... sufficienter
docuit eos Johannes ...
impediunt ... ...
... ...
... negociatores et milicia ...
... sine peccato ... non
impediunt ... ...
... non impedit ... tamen
dimittendum ... alii
... quia dimitten-
da sunt ... negociatores
... sine peccato. Ne-
gociatores ... negoci-
... Ad ... dicendum quod
ludorum ... ...
... theatrorum
... ab omnibus vitandi. Alii
devotionis ut ...
et hii sunt laudandi. Alii sunt qui
... quos ... libera-
les ... hii ... sunt
... male ... Ad ... specta-
... dicendum quod quedam sunt spectacula
inhonesta a quibus ... abstinendum
quedam honesta quibus uti licet
... levitatem ab hiis ...
Johannes ... docuit eos ...
... de necessariis ad salutem.
... ...
... ...
... ut ... ad
... ...
... sibi.

Ait iohannes 3° fidele testimonium de
salvatore ibi Veniet fortior me.
Xa assidue erat in predicatione et
multa quidem et alia exhortans.
Dicit ergo. Ita predicabat Io. bap-
tista de remissione peccatorum. Ex-
istimante autem populo et cogitantibus
omnibus, non solum popularibus quorum
opinio parvipendenda esset, sed et maio-
ribus. Jo. i. miserunt iudei sacerdotes et
levitas ab ierusalem ad iohannem ut interro-
garent eum Tu quis es. Cogitantibus
inquam in cordibus suis de iohanne ne
i. an forte ipse esset christus sibi in lege
promissus. Aliqui enim dicebant
ipsum esse christum. Mt. 16. Quem dicunt ho-
mines esse filium hominis. At illi dix-
erunt. Alii iohannem baptistam. Move-
bantur autem ad hoc opinandum tum
propter miraculum conceptionis et appa-
ritionis omnibus patribus eius, tum propter pru-
dentiam et efficaciam predicationis, tum
propter vite austeritatem, tum propter conversa-
tionis sanctitatem, tum propter baptismi novitatem.
Ex quo patet iudeis notum fuisse
scripturas de incarnatione domini et tempore
adesse. Cogitantibus inquam sic Respondit
iohannes non erubescens sed publice
confitens propria puritate et digni-
tatis omnibus. Notum vobis. Ego
baptizo vos in aqua. Omnibus cito
probavit se non esse christum quia tantum in
officio ministri operatur. Ambo tingo
tantum in aqua et instituo ritum
baptizandi, sed veniet qui abluat
animas per spiritum suum. Subdit Veniet
autem fortior me etc. Veniet autem
fortior me. Hic subdit testimonium
Jo. de salvatore, primo de admirabili
2° ex ... Ventilabrum in
... confitetur Io. christum quibus
excellit a christo, primo excellentia
bonitatis, tum dicit Veniet fortior me.
2° excellentia dignitatis, tum subdit cuius
Non sum dignus. 3° excellentia bap-
tismi addit Ipse baptizabit vos i. s.

Dicit ergo Veniet autem fortior me sed christus
qui et si humilis et non magnus reputa-
tur, i. tamen fortior quia ipse de se Io.
Veniet magnus per gratiam, non dignitate,
sed tempore. Jo. i. qui post me venit ante
me factus est. Dignitate
enim precessit iohannem tempore autem
rationibus naturalibus. Ipse dicit mortis
et descensionis ad inferos, sed non
tempore resurrectionis et ascensionis. Christus enim
resurrexit primitie dormientium
i. Cor. 15. et ascendit pandens
iter ante eos. Micheas ii°.
Cuius non sum dignus. Ubi ostendit
dignitatem christi et suam humilitatem dicens
Cuius non sum dignus i. Mt. 3.
cuius non sum dignus portare vel
solvere corrigiam calciamentorum eius.
Ad litteram quia in opportunitate maiori
dignior est ipso. Mistice
autem corrigia exponitur. Glo. Bede. Primo
de misterio incarnationis ut notetur
calciamentum humanitatis, sed pes
divinitatis. Corrigia calciamenti
... per divinitatem. Quia calciamento
humanitatis latens. Sic Ysa. 45.
Vere tu es deus absconditus et
quia calciamentum humanitatis sustentans
Heb. i. portans omnia verbo virtutis
sue. Corrigia unio humanitatis
ad divinitatem quam explicare
nemo sufficit. Dicit ergo Cuius sed christi
non sum dignus solvere i. investi-
gare et aperire corrigiam i.
unionem calciamentorum eius sed
anime et corporis ad divinitatem et hic
pleonasmos i. superfluitas
verbis dictionis sed eius ut ... alio exponit
de misterio ubi dixit Cuius non
sum dignus solvere i. reserare et
portare per totum mundum predo
corrigia calciamenti eius i. misterium
incarnationis, sed glo. Bede
calciamentum nuptiale est cura
predicandi, quia calciati sunt apostoli
Ephe. 6 calciati pedes in preparatione
evangelii pacis. 2° de spirituali ...

dicentem ut sit sponsus non sum dignus
illius discalciare et sponsam eius mi
chi usurpare. Et loquitur secundum consuetudinem
legis que iubebat quod si quis
decederet non relicto semine propinquior
eius suscitaret ei semen
quod si nollet ipsa illum discal
ciaret ipsum Deuteronomio xxv Ruth iiii.
Est ergo sensus Nolo sponsam credi
tam amicus sponsi sed qui habet spon
sam sponsus est amicus autem sponsi
qui stat et audit et gaudio
gaudet propter vocem sponsi.
Ipse vos baptizabit. hic exprimit effi
caciam baptismi christi. Ubi autem ponit
unde sit baptizabit vos in
spiritu sancto et igni id est spiritu qui sanctificat
et igne id est inflammat pectora co
sumens rubiginem peccatorum. Vel dicitur
in spiritu sancto purgat et iterum baptismus
igni tribulacionis probante. Vel
beda in spiritu sancto et igni in presenti
sanctificacionibus et probante tribulacionibus.
Vel sit in spiritu sancto per graciam presentis in
futuro igni purgatorio in futuro.
De quo Corinthiorum iii unius cuiusque
opus quale sit ignis probabit.
Cuius ventilabrum in manu eius.
Auditum est testimonium Iohannis de christi
adventu hic addit de eius iudicio
sed ad iudicium ubi tangit tria
iudicandi potestatem iudicandi
execucionem. et permundabit
aream iudicatorum vel hominum.
et congregabit triticum. Dicitur ergo
Cuius scilicet christi ventilabrum id est discre
cionis examinis id est iudicandi
officium quod a patre traditum est
in manu eius quasi diceret officium et potestatem
habet discernendi bonos a malis
Velut discernit eos in ventilabro
eos in pectoribus tuis et purgabit
id est perfecte mundabit aream suam id est
ecclesiam presentem a paleis et
Et congregabit hoc est de vel retributorum
iudicatorum. Et purgabit bonorum et ma
lorum id est paleas atque grana. Et co
gregabit triticum id est bonos in
horreum suum id est celeste domicilium
appetendum. Vel eorum societas
que nota est congregatorum et
puritas munditas quas nunc etiam
purgatorio vel asseruntur quas non
in horreo supremo paleas autem
id est malos comburet igni inex
tinguibili id est gehenne. Et dicitur
inextinguibilis quia passive et
active et nec potest extingui ipse
nec reprobos extinguere quia semper
vivent in igne. Psalmus mors de
pascet eos. Et tamen depascet
quia semper corrodet et tamen semper cor
rodendos dimittet. sicut herba
que depascitur. Animalibus palee
comparantur igne ardente
et semper durabunt et semper comburent
et numquam consumentur. Et ecce ergo
punit vobis equitatibus quia non ob
combureret aditas quod comburere
perpetuitatis quod igni inextinguibili.
Et nonnumquam palee paucioribus dicitur
reprobis triticum electis. Item
deum palee seculares scilicet
triticum facit scriptura. Ieremias xxiii Quid
paleis ad triticum. Et palee
per alia sicut dicit augustinus si palea se
quibus palea efficiuntur triticum
per malia conversi et vincit triticum.
Multa quidem et alia exhortans
Iohannes evangelizabat populo. Hec
alia sunt que dicuntur Matthei iii ut primum
sagitte appropinquabit etc.
Herodes autem tetrarcha. Dicit
ut apostolus ii Corinthiorum ii odor bonus
odor sumus deo et hiis qui pereunt
et qui salvi fiunt aliis odor
vite in vitam aliis odor mortis
in mortem. Sic et predicatio Iohannis
publicanis et militibus fuit odor
vite in vitam phariseis et saduceis
herodi et herodiadi odor mortis
in mortem. Et primo quasi maiorum publi
corum

et militum ad iohannis predicationem narrat eventa eius ab herode incarcerationem ubi tangit tamquam correptoris oportunitatem. correpti obstinationem. et adiectio super omnia, correptoris incarcerationem. et inclusit iohannem. Dicit ergo herodes autem quia publicani et milites conversi per predicationem iohannis consilium de sua salute querebant, aliter. Secundo herodes tetrarcha herodes scilicet antipas qui dicitur tetrarcha, qui pro quarta regni tenebat scilicet galileam. Dicit autem herodes [illegible] herodes cum corriperetur ab illo scilicet iohanne de herodiade id est propter herodiadem uxorem fratris sui scilicet philippi, qui eam ipsi abstulerat, aliter secundum alium quia vivit duobus [illegible] prestabat. i. incestuose erat uxor fratris sui, et de adulterio quod contracta. Cum corriperetur inquit de hoc et de omnibus malis que fecit adiecit id est addidit et hoc scilicet quod dicitur super omnia peccata sua ut impleretur illud apocalypsis ultimo qui nocet noceat adhuc et qui in sordibus est sordescat adhuc. Et inclusit eum in carcere quem prius libere predicabat, quod dicitur verbum dei non est alligabile [illegible] bonis tribuunt. Et est notandum quod publicani correctionem iohannis patienter sustinent sed herodes tetrarcha non [illegible] semper sunt illi qui melius portant correctionem maiores non et magni [illegible] competit quod dicitur Amos v odio habuerunt corripientem in porta, et loquentem perfecte abhominati sunt. Et timeat [illegible] predicator [illegible] qui corripientem [illegible]

Hic quia cogitationes in cordibus suis [illegible] solus deus novit cogitationes [illegible] ad cogitata.

Ad hoc quod sequitur existimantibus id est debat iohannes occulta dei revelat [illegible] vel secundum bedam non solum cogitabant quod sit aliquid de eventu a missis ad eum sacerdotibus et levitis [illegible] quod requirebat. [illegible] ego baptizo vobis in aqua. [illegible] et inutilis fiebat [illegible] lavabat corpus [illegible] dicitur baptismus. Ad hoc dicendum quod baptismus iohannis non erat in remissionem peccatorum [illegible] preparabat [illegible] Et hic [illegible] emendationem [illegible] baptizabantur ab eo confitentes peccata sua [illegible] propter assuefactionem ut facilius reciperent baptismum christi [illegible] manifestationem [illegible] ut manifestaret [illegible] veni ego in aqua baptizans glosa iohannes cum sit corporalis spiritualem baptismum non potest dare quia omnis [illegible] maior est [illegible] quia omnis homo est corporalis [illegible] non potest dare spiritualem baptismum. Ad hoc dicendum quod baptismus quem dat homo [illegible] ut baptismus [illegible] est [illegible] de primo loco glosa non de [illegible] vel non potest dare auctoritate sed tamen ministerio. Veniet autem fortior me [illegible] inter natos mulierum non surrexit maior. Ad hoc dicendum quod loquitur de nativitate [illegible] quam non est natus [illegible] non cadit sub comparatione [illegible] non sum dignus solvere glosa non sum dignus portare [illegible] per totum mundum predicando calciamenta i. ministerium incarnationis [illegible] ipse erat propheta plus quam propheta. Ad hoc dicendum quod ei [illegible] non erat officium predicandi [illegible] per mundum. Nam paulus i ad corinthios i non misit me christus baptizare sed predicare [illegible] ad predicationem se reputat iohannes indignum. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni [illegible] baptismus fit in aqua non in igne. Ad hoc dicendum

portare

q[uia] ignis ibi accipit[ur] metaphorice
p[ro] ardore passionis. Vel aq[u]a intelligit[ur]
baptismus no[n] p[ro]p[ri]e p[ro] elemento
ignis sic ibi accipit[ur] magis
significatiue q[uia] significat sp[iritu]m s[anctum]
q[ue]m misit. Deinde inclusit iohem
in carcerem q[uia] p[ro]pterea s[ed] et baptizabat
omnibus p[o]p[u]lis s[cilicet] a iohe et tu[n]c
et constat q[uod] no[n] in carcere[m] p[ost]
exitu[m] de carcere q[uia] ibi fuit usq[ue]
finem go nondum fuit incarceratus.
Ad h[oc] d[icendum] q[uod] fuit an fuit
x[ristus] baptizatus p[ost] q[ua]m Io incar
ceratus q[uia] p[ost] iohe[m] q[uia] p[ost] mutationem
de mutatione aq[ue] in vin[um] Io. ii.
d[icitu]r q[uia] nondum fuerat iohes missus
in carcerem Io. iii. hic est ergo
anticipacio ... d[icitu]r ...
Vnde dicit om[ne]s ... hodie
inchoante p[er]ficitate et obstina
tam malicia ... ad iohis
p[re]dicacione[m] no[n] conv[er]si sunt eum
incarcerat tu[m] tu[m] publicani et
magni peccatores conv[er]si fuisset
io p[ost] conv[er]sione[m] publicanorum
militum tunc subdit de in
carceratione iohis ab herode
ut supposita iam p[ro]posita
magis elucescat. Alia v[er]o e[st]
ut p[er] h[oc] ostendat q[uod] narrare vo
lebat p[ri]ncipia que fecit mirabilia
que fecit ex anno quo captus
fuit iohes et incarceratus.

Factum est cum baptizaretur o[mn]is p[o]p[u]l[u]s.
In precedentibus ostensum est de salvatoris
testio[n]e huiusmodi s[cilicet] Io. bap[tis]te
hic ergo o[mn]i[um] testio[n]e divino ... sicut
convenit a ordinate procedat.
ad p[ro]positum Determinat p[ri]mo x[rist]i
baptismum 2o diuinum testimonium ibi
apertum est celum 3o bap[tiza]ti etatem
ibi ipse ihc erat incipiens. 4o ge
nealogiam ut putabatur filius
ioseph. Dicit q[ue] ita multi venie
bant ad iohem ut baptizarentur.

i[n] p[ri]ma
s[cilicet] ad
plen[itu]di
nem ... gr[aci]e hi
se ... co[n]
de[n]da.

cur

Distribucio est accommoda i[d est] o[mn]es p[o]p[u]li p[ro] generibus sin
gulorum i[d est] de quolibet p[o]p[u]lo aliqui divites et pau
peres nobiles et ignobiles servi et liberi
masculi et femine iudei et gentiles et
de quibuslibet distinctis hominum inter quos erat
baptizatus est ihus.

Una ordinatione q[uia] o[mn]ia p[re]ordinat
antequam fiant

ab eo. Factum est cum baptizaretur
omnibus p[o]p[u]lus i[d est] multi de om[n]i p[o]p[u]lo
s[cilicet] audientibus incarnacionem ut
dicitur et ihu s[cilicet] baptizato s[cilicet] a
iohe ut d[icitu]r. Et ihu orante s[cilicet]
p[ost] baptismum in quo o[stenditur] nobis ora
ndi ordinem et necessitatem. Ordinem q[uia]
prius oremus mundari et baptizari q[uam]
orare ad h[oc] q[uod] placeat deo. ysa. i.
Cum multiplicaveritis orationem non
exaudiam. Et p[ost] lavamini et
mundi estote s[cilicet] si vultis exaudiri.
Necessitatem o[stenditur] q[uia] ihc ergo baptismali
gr[aci]a indiget continuari p[er] orationem.
Apertum est celum hic subdit[ur] divinum
testimonium de x[rist]o primo in celi ap[er]
cione 2o in sp[iritu] s[ancto] apparicione 3o des
cendi ... in patris noce. Et vox de
celo facta est. Dicit ergo. Apertum est celum
in h[oc] ... q[uod] ihu baptizato et orante
apertum est celum s[cilicet] q[uia] innuitur s[cilicet]
hominibus oratio celum penetrat s[ed]
Ecc[lesiastici] xxxv. oratio humiliantis se nubes
penetrat. Et descendit sp[iritu]s s[anctus]
hic subdit[ur] de sp[irit]u s[ancto] apparicione
ubi notandum q[uod] s[ancta] persona que apparuit
q[uia] sp[iritu]s s[anctus] ... forma qua apparuit
q[uia] corporali specie. Et app[ar]uit qua apparuit
avuit ... Dicit ergo Et descendit
sp[iritu]s s[anctus] corporali specie non i[n] propria specie
q[uia] sic invisibilis est ab homine
mortali. Exo. xxxiii. non videbit me
homo et vivet s[cilicet] in ita mortali sicut
columba in ipsum. Et bene sicut columba
primo ad designandum eum qui apparebat
benignum. Sap. xii. o quam
bonus et suavis est sp[iritu]s ... 2o ad
designandum bap[tism]i efficaciam s[cilicet] quibus
humani p[er] diluvium baptismum mundati
reconciliacionis figurata gen. viii.
ubi columba rediit ad archam
3o ad ostendendum eum super quem apparuit
innocentiam et puritatem q[uia] ut legitur
in vita p[atrum] ... amir patrum ...

cur sp[iritu]s s[anctus] i[n] specie columbe apparuit

& hec e expo s. ambrosii. Sz s beda expo & legit sic.
In te i cōplacuit m .i. m te simt placitu meu[m]
repedit / quia p te placet totu qd prius displicuit,
genes 6. penitet me fe. ho. Sz iam hoiez placet
in te repare. In te ergo cōplacuit michi. s. humana
reparatio.

Sup aplos u[er]o i linguis igneis
apparuit / quia eis erat ad purgad[um]
q[uia] erat ignis x[ris]to ad donandu[m]
corpi quiq[ue] spi[ritu]s s. h[ab]itat q[ui]d[e]m
Sz quippe cor hoc columbina q[ui]d[e]m
q[uia] simplicite[r] ap[p]ar[uit] & simp[lic]es
sic columbe, 2o uoce s. gemitu
ysa. lix. sic columbe medita[bimur]
gemenq[ue] 3o cautela. Colu[m]-
ba enim i aqua intue[tu]r umbra
accipitris desup uolantis et
fugit / Cant. v. oculi ei[us] sic
columbe sup riuos aq[ua]r[um] pb
Ecce elongaui f[u]giens pu[tea]l[e]m
s. nidificandi i petra / i. i x[ris]to
Je. 48. estote q[ua]si columba
nidificans i summo ad fo[r]aminis
5o nobilite[r] i. uola[n]di uelocit[er]
ps. q[ui]s dab[it] m[ihi] pennas sic
columbe & uolabo & requiesca[m].
6o fecundite[r] s. p[ro] bonor[um] op[er]um
multitudi[n]e[m] 3. Columba enim pul-
lificat freque[n]ter / pulli enim
columbar[um] deo offerri d[e]b[e]b[a]nt[ur] ij
par turturu[m] a[ut] duos pul[los] co[lumbarum]
Et uox de celo / hic subdi[tu]r
de p[at]ris uoce / q[ui] x[risto] testa[tu]r duo.
s. p[ro]prie[tate]m p[er]sone[m] i. tu es filius
bonitate[m] nale[m] i. i te placuit
m[ihi] p[ro]p[ter] q[uo]d & uox s. p[at]ris de celo
facta est tu es filius meus dilectus
Tu dist[incti]ue q[ui]a ipse solus e[st] filius
nalis etia[m] p[at]ris ps. D[omi]n[u]s dix[it]
ad me filius meus es tu / hylari[us]
Nos filii dei sumus s[ed] no[n] talis
hic filius / x[ristu]s enim e[st] filius origi-
ne n[on] adoptione / uit[ur] n[on] nuncu-
patione / natiuitate n[on] creatione
glorificationi carnis dicti[us]
p[ro]misit testi[moni]u[m] p[at]ris. Tu es
filius meus ut appeat eunde[m]
esse u[er]bu[m] dei & filiu[m] ho[mini]s. In te
cōplacui m[ihi] i. cōplete placui.
i. totali[te]r enim unig[enitum] i eo
deo displicuit sicut nob q[ui] p[at]ri[bus]

summa filii uere / Ephe. i.
Et ipse ih[esu]s hic subdit[ur] q[uan]d[o] bap[tizatus]
erat a[ui]t[em] dicens / Et ipse ih[esu]s erat inci-
piens s. officium p[re]dicationis.
Ip[s]e d[icitu]r e[x]p[onibus] q[ua]si annor[um] 30
uel sic et ipse ih[esu]s erat annor[um] 30
c[on]mincipiens xxx[ta] anni etatis
sue. Et d[icitu]r q[ua]si incipiens / q[ui]a ad-
huc modicu[m] dei[ta]t[is] hebat s[ed]
xxx dies / Ita expo[ni]t aug[ustinus]
& Crisostomus exposito[re]s dicunt
q[uia] erat incipiens q[ua]si annor[um] 30
i. q[ua]si incipiens xxx anni
ita q[uo]d 29 annos hebat integ[ros]
& de xxx[mo] xiij dies s[ed] p[ri]ma
opinio[ne] fuit x[ristu]s duob[us] annis
& dimidio / ita q[uo]d dicat[ur] di-
midius annus tpr[is] q[ui] est ab
epiphania usq[ue] ad pascha /
Ut putaba[tu]r filius ioseph
Sicut dom[inu]s e[st] b[ea]t[u]s / hic tangit
d[e] natiuitate / baptismi genealo[gi]a[m]
incipiens ab inferiori ad sup[er]ius
s. a ioseph & finiens i. deo p[re]-
dicto at hec genealogia cōpu-
tato x[rist]o & deo cōtinet. 4a p[ro]-
s[e]g[ene]ratione[s] & etatu[m] / ubi p[ri]mo
ponit generationes etatis / 6e cuius
finis e[st] x[ris]t[us] prin[ci]pium / Salatiel
p[os]t tra[n]smigrat[i]on[em] babylonis
2o generationes 5e etatis cuius finis
fuit salathiel & tra[n]smigratione
babilonis / prin[ci]pium dd 3o generationes
4e etatis cuius finis fuit dd /
prin[ci]pium abraha / 5o genera[tione]s 3e
etatis cuius finis fuit abraam
prin[ci]pium noe 1o generationes p[ri]me et[atis]
cui[us] finis fuit noe / prin[ci]pium aut[em]
ada / prin[ci]pium u[er]o e[st] deus / 5a
p[er] s[c]ripta[ur]a i. qui fuit noe 1a.
2a i. qui fuit dd 3a i. qui fuit
abrahe 4a i. qui fuit noe 5a
i. fuit cap[itu]l[u]m. D[icitu]r g[e]sta dom[ini] e[st]
q[uia] ih[esu]s erat incipiens / et ihe d[icitu]r
filius ioseph ut putaba[tu]r i.
sic putaba[tu]r ab hoib[us] / Cap[itulum] 3

x[ristu]s 3 filius dei 2 ip[s]o

Nonne hic est fabri filius Non quod erat
filius ioseph naturalis sed tamen putabatur
quia maria que desponsata erat io-
seph genuit eum qui scilicet ioseph fuit
ipse filius hely qui scilicet hely fuit
filius mathan qui mathan
fuit filius leui et cetera deinceps
loquendo eodem modo usque ad finem
mistice — Mistice uero secundum quod dicit augustinus in con-
-1-lb.-3- tondam [illegible] quod qui supra refer-
ad [illegible] secundum interpretaciones nominum sic
erit scilicet ihesus fuit hely id est deus meus
qui similiter ihesus fuit mathat id est do-
natus per omnia et cetera ita quod non oportet
supplere filius Similiter uero augustinus libro
de questionibus ueteris et noui testamenti
sic potest legi ut putabatur filius
ioseph qui ihesus fuit filius hely
scilicet per descensum generationis qui scilicet ihesus
fuit filius mathat similiter per descen-
sum mediatum generationis et cetera deinceps
mediatum Unde in libro glozato ponuntur nominum
interpretaciones nec quod ad faciat
quantum ad literam sed ne ignorentur
et ut de christo mistice exponantur
Sequitur prima expositio quam magister
[illegible] et primo uideamus nominum
interpretaciones deinde exposiciones uide-
licet ioseph interpretatur augmentum
hely deus meus mathat donatus
per omnia Leui additus melchi
rex meus Janne dextera ioseph
augmentum Est sciendum aliquis iste
ioseph mathathie donum dei
Amos onerans Naum consolator
hely secundum glosam adiuua me secundum inter-
pretaciones uirtus mea Naggae
iudices maath desiderabilis
matathie donum dei Semei
obediens Joseph augmentum Iu-
da confitens Johanna gratia eius
rosa intrans zorobabel prin-
ceps salatiel petens deum
neri neri lucerna mea melchi rex
meus abdi robustus thosam

dominans hermodan secundum glosam diuini-
tas dei natiuitas her ui-
gilans ihesus saluator helyser
deus meus adiutor Jorim deus
exaltans mathat donatus per o-
mnia Duos ponit mathan et
quo scilicet duplex per donacio-
nem originalis et actualis quia utraque ad
christum fit Leui additus Est enim
additus gratie ad naturam et gloria ad
gratiam Symeon audiens meror
uel Juda confitens non fuit iste
patriarcha Duos ponit iuda
et quo scilicet duplex confessio peccati et fidei
Joseph augmentum ponit iiii^or
ioseph quo notatur quadruplex augmentum
christi quo scilicet crescebat et confortabatur
plenus sapientia et gratia et cetera secundum glosam
iiii^or uirtutes cardinales
que in nobis sunt per iiii^or patriarchas
quos ponit significantur scilicet leui sy-
meon iudam et ioseph iona co-
lumba helyachim dei resurrectio
melcha uallis saliens aliquis habent
melchi quod interpretatur rex meus sed
male habent michanisca amica
mathata donans per omnia cuius
aut ponit quod eodem interpretaciones
Est de donacio per omnia triplex originalis
mortalis et uenialis Nathan
donatus [illegible] non ipse propheta
de quo dicitur christus sed non fuit ille
Nondum enim erat natus sed iste
fuit filius bersabee et pater natus
propheta dignior ut dicitur in glosa
Dauid manu fortis Interpreta-
ciones sequencium sunt per ordinem in seconda
leccione hic qui ihesus baptizatus
[illegible] baptismus e in remissionem peccatorum
ad remissionem culpa christus non est
indigens quia peccatum non commisit
et non fuit ergo causa quare baptizatus fuit
[illegible] quod christus baptizari uoluit
non propter suam indigentiam uel tamen
fuerit quia multiplex fuit causa
uoluit enim baptizari primo propter humilitatem
[illegible]

k Christum. Sic decet nos implere omnem
iusticiam. i. perfectam humilitatis. 2o
propter baptismum Iohannis approbandum, ut os-
tenderet illum esse de celo, super qua
questione perplexa confundit phariseos ut
habetur 21. 3o propter aliorum ad suscipiendum baptismum
informacionem, quia omnis christi accio
nostra est instructio. Io. 13. Exemplum enim
4o propter aquarum sanctificacionem. Beda
baptizatur dominus non mundari indigens
sed tactu mundi sue carnis aquas
mundabat ut vim abluendi haberent.
1o Propter virtutem baptismi ostensionem. Scilicet
in descensu spiritus sancti, apertione celi.
Primum ad dandum sanctificacionem et mundiciem.
2m ad dandum remuneracionem
9 et premium. Iste ibi glosa tactu
mundi carnis aquas mundabat
ut vim abluendi haberent. Quando tangit
in aquis Yordanis quod illis tunc
vim dedit. Iste Augustinus accedit verbo
ad elementum et fit sacramentum. Dicit hic verbum
quod est in aqua. Sed hoc dicendum quod sicut
dominus ... in instrumento vna angustia
agat. Sed disposito ad agendum sua in
ipso actu quem influit causa
movente, ita aquis dominus contulit
virtutem regenerativam uinditam in baptismo
qui passiva et integra. Sed primo obicitur
dicitur quod quamvis illas solas humanitas
tetigit sensibiliter tamen aquas tetigit
virtualiter quia toti speciei vim contulit.
Sed ad Augustinum dicendum quod per tactum hoc
dicitur quia non sine ea aquis aquis
suffixus ad regenerandum quamvis
9 insit alia. Iste et orante aliquem
qui orat et orat. Sed christus orat ad que
quod ei non competit orare. Iste
fuisset alium orat qui preceptum
facit quod desiderat christus non aptus
erat. Sed ad hoc dicendum quod de christo possumus loqui
aut secundum quod deus sic non orat, sed
orat. Aut secundum quod homo et hic duplex
aut secundum quod comprehensor sic dicitur non
sibi quia non indigebat, sed pro nobis
aut secundum quod viator sic et oravit pro se,
sed primo nobis dicitur quando communicatur
Dave et dari ... quod est secundum quod divina dimisit
potest secundum nos orant prout orat in
propria. Sed ad 2m dicitur quod omnipotens erat
secundum quod deus non secundum quod homo. Iste apertum
9 est celum, quod id eorum intelligitur
continuum propter totum. Sed ad hoc dicendum quod dicitur
apertum celum non proprie per divisionem
sed continui solutionem, nec quia tanta
fulgor apparuit ut videretur celum
reseratum et lux sunt ... infudisse
9 Iste ibi glosa dum aquis Yordanis
subiecit nobis celi ianua pandit(ur)
Ymo passione apparuit ut habetur — qui ymo
super c. Io. 19. Vnus militum lancea
latus eius aperuit. Sed ad hoc dicendum quod
celum nobis aperiri duplex potest dici
vel secundum rem vel secundum manifestacionem. Quoniam
re duplex secundum duplicem amocionem
impedimenti. Vel ... ut in
baptismo christi per virtutem regenerativam
data aquis sic et effectum ut in passione
quoniam solutum est precium quo tenebantur
obligati. Quoniam manifestacionem dicitur
a quo ad statum sic in veritate
sicut patet in ordine paschali, a
quo ad locum sic in ascensione. Michee
vel ascendet pandens iter ante eos.
9 Iste descendit spiritus sanctus quod est virgo quod non
mouetur. Sed ad hoc dicendum quod non descendit
in motu in se sed in corporali specie quia
non fuit in columba plus quam in
aliis creaturis, quia non per unionem personalem
quia omnis solum per potenciam presenciam
et essenciam non plus descendit in
quam in alia creatura. Sed ad hoc dicendum
quod quamvis non esset in columba
aliquo modo quam in aliis creaturis tamen
erat et ad aliud sicut patet superius.
9 Iste in specie sicut columba non descendit
in specie per locum mutacionem tamen sic
intelligitur per novam gratie collacionem
cum gratie plenitudinem habuit a con-
cepcione sua. Sed ad hoc dicendum quod
descendit ad alios, sed ad gratie habite ple-
nitudinem ostendendam et propter alia superius
notata. Iste sic columba quia quinque proprietates 10

no i linguis igneis descen-
sup xpm sicut sup aplos. Ad hoc
dd q sup xpm i ala integ^o des-
cen sup aplos i ineb^o sine
pte alib. Ad om q i x^o erat
pfta z integ gr̄e. Sp̄s pleni-
do i aplis uo ptim z mig ple
30 de. Et ipe ihc erat incipiens qi
xxx annorum. qm̄ qn̄ eti des-
tulit bapm pdicacz publica z
miraculorum opom. Ad hoc dd
h. glo q huis fuit dup x ro-
pma ppr mistiu signe in xxx^o
uo sut ter x. p in trnas mt
fides trint i d. canis decalogi
pceptorum. Sz hoc go fz que qui
nitr p̄n ed z hrenotia fidi
trin z opom decalogi. Vnde
yoseph xxx^o anno recepit
egipti gubnaculū gen xli.
Et ezechiel pdicacōis offim
ezech i. Et dauid regnum i fr̄.
2^a ē ppr instruccōm mani-
ut s an uirile etatem nos au-
deat assumē pcōis offim
uel ldor. Deut. pt no auat
i p̄mogenit bonis. Item yo-
seph qui fuit heli s filius q
aut. Jacob at gent yoseph
uirū marie. Ad hoc dd q yo-
seph fuit filius nalis filius
heli leg alr iacob. sine h lege
que dr q z q fr suscitaret sem
fris. Ad h noñd q mathan
z mathat fuit fres. hunt
uxore noie estra de qua
mathan p^o genuit iacob. i q
mathan mortuus ē no relicto
sen. no enim ppr unicū filium
dicebat quis relinquere sem
p pl dom. ē Deut. 25 qui
fres sunt hitant z vnus ex
eis abs libero mortuus fuit
uxor defuncti no nubet alteri
sz accipiet eam fr eius z suscitabit

sem fris sui. z p̄mogenitum ex ea
nomine illius appellabit ut no de-
leatur nomen eius ex isrl. Defuncto
go mathan mathat fr eius
accepta eius uxore genuit heli de
illa z ita iacob z heli fuit
fres ex eadem mre s. estra.
heli uo accepit uxore z mor-
tuus ē no relicto semine ppr q
iacob fr suus accepit eius uxore
z genuit ei yoseph ex ea z ita
yoseph h lege fuit filius heli.
h carne filius iacob. Item qui
fuit zorobabel. i. ē zorobabel
s. magr babilonis sub eius princi-
patu reductus ē ppls de capti^te
z templum reedificatum z sub
quo pphauit aggeus z zachar.
Item qui fuit neri q salatiel
filius neri q ap z ps t^nsmigrōz
babilonis iechonias genuit sala-
tiel go fuit filius iechonie no
neri. Ad hoc dd q i genealo^a
accipitur filius tripr s. filius nal
filius legal filius adoptiuus.
dd go q salatiel fuit filius
iechonie nalis sz filius neri ad-
optiuus. Et iechonia illo usq ad
puiz gte etatis. s. dd fuit reges
quos tū lucas no posuit sz p^as
pnatas qz potius ufa^r et expi
sacdotum qm et eius regum.
Item qui fuit nathan qui fuit
dd q sup id i. reg. ps. adduxit itaqz
ysai ix filios suos coram sa-
muele. dr magr i hystoriis
qz natha fuit filius semmea
fris dd. z ita fuit nepos no
filius dd. Ad h^c dnt alii q ē
nathan fuit filius dd adoptis
mortuo em semmea fre dd.
tunc semmea filius fuit natha
yesse pr dd adoptat i filium
nathan. Item mortuo yesse dd
adoptauit dom natha i filium
h q taguntur i hystoriis z ita natha

fuit filius david non naturalis sed adoptivus
hinc est quod illos quos per ipsum texit
lucas genealogia. matheus
non qui generationem narrat carnale
non ponit nathan sed salomonem
qui fuit filius naturalis david. Alio
modo potest dici quod nathan filius fuit
naturalis bersabee sicut et david. in parali.
et fuit salomonis frater sed ex quo
uterque fuit filius naturalis david quare
matheus texit genealogiam per
salomonem lucas per nathan.
Responsio dicendum quod matheus principaliter
intendit de regia dignitate
lucas vero de sacerdotium. Salomon
autem fuit rex et ... Filii vero
filii david erant sacerdotes ...
Qui fuit yesse etc. Hic ponit
generationes tercie etatis. Ille yesse
fuit filius obeth. Et dicitur ysai
i. ... interpretatur incensum. obeth
serviens. salomon interpretatur pacificus.
naason augurium sive serpentinus.
Aminadab populus voluntarius.
Aram electus uel excelsus. Es-
rom sagitta. phares divisio.
booz in quo robur. iuda con-
fitens. iacob supplantator. y-
saac risus uel gaudium. abraham
pater multarum gencium. Hic ponit
generationes secunde etatis. thare depulsor.
pharan. nachor requievit lux.
Seruch corrupte dicitur ut perfectio.
Ragau egrotus uel pascens.
Ille ragau nota requiescit ut dicitur
genesis xi ubi dicitur quod ... phaleg
xxx annis et genuit ... quia tempore
divisio quia in diebus eius divisa est
terra i. partibus i. phaleg dicitur
id est divisus et post eius incepta est
sub fulva heber transitus a quo
nominati sunt hebrei non ab abra-
ham ut dicunt alii cum et ipse abra-
ham dicatur ebreus genesis xiiii nunciavit
abraham ebreo. hic ... probatur
quod ebrei interpretantur transeuntes. et
hebrei interpretantur transitus. Sale egre-
diens uel tollens. thaynam
lamentacio. arfaxat sanans
depopulacionem uel salvans. Sem
nomen. Et nondum quod a sem
usque ad abraham generationes po-
dimus sicut hic ponuntur habentur
genesis xi et minus vite eorum. Noe
non usque ad adam genesis v per totum.
Noe requies. Non ponit generationes
prime etatis per lameth percuciens
uel humilis. Non fuit ille lameth
qui interfecit kayn et bigamiam
introduxit quia ille fuit de genere
kayn genesis iiii. Ille non de genere
seth genesis v. mathusale mortis
emissio uel mortuus est. Iste plus
omnibus aliis vixit quia nongentis
lxix annis genesis v. Enoch de-
dicatio. hic fuit vii. ab adam
et fuit raptus in paradysum terrestre
genesis v. hebreorum xi. Enoch placuit
deo etc. Jared defendens. ma-
laleel laudans deum. chayna
lamentatio. Duo ponuntur chayna
in quo sit duplex lamentacio. Una
per mortem ... alia per mortem alte-
rius ... plorans ploravit.
Enos homo uel violentus. seth
positio. adam homo uel terrenus
qui fuit dei. glosa a filio dei ma-
Incipit generationes et terminatur in filium dei.
Hic queritur qui fuit sale qui fuit
chaynam qui fuit arfaxat.
quia genesis x legitur et filius i. pater quod
arfaxat immediate genuit sale
non ... mente chayna. Respondetur
dicendum secundum glosam quod lucas hic se-
cutus est lxx interpretes qui chaynam
interponunt quem forte moyses
omisit propter aliquam causam nobis oc-
cultam. Vel dicendum quod arfaxat
genuit chaynam et chayna sale
sed mortuo chayna arfaxat
adhuc vivens adoptavit nepotem
suum sale propter quod filius eius dicitur

qui fuit ada / qui fuit dei. scilicet filius
si solus christus fuit et est filius dei.
Ad hoc dicendum secundum augustinum libro de concor-
dia evangelistarum quod qui fuit pro toto
supponit videlicet pro christo / qui christus
fuit filius dei secundum generationem
quod de adam secundum generationem naturalem
dici non potest / vel potest faciliter dici potest
ut li qui supponit pro pluribus sed ad ipsum
quod adam fuit filius dei non per generationem
vel dicitur fuit non genuit. Item quod lucas
semper dicit qui fuit / matheus vero dicit
genuit. Cum ille verbo concedit ille
verbo generandi utitur. Ad hoc dicendum
quod matheus ideo utitur hoc verbo
genuit ut hoc ipso ostendatur quod non ponit
filios nisi secundum veritatem generationis id est fi-
lios naturales. Lucas vero hoc verbo
fuit ut ostendat quod non ponit tantum
filios secundum proprietatem generationis sed et
filios legales et adoptivos. Et secundum
hoc restat questio quare lucas ponit
filios naturales legales et adop-
tivos / matheus vero filios naturales.
Item quare lucas texit genealogiam
ascendendo ab inferiori ad superius
matheus econverso descendendo. Item quare
lucas descendit usque ad adam cum
matheus solum incipiat ab abra-
ham / non ab adam. Ad primum dicendum quod
matheus solum intendit declarare
descensum christi ad nos. Ad hoc autem
solum sufficiunt filii naturales / cum
descensus christi ad nos fuit per car-
nalem generationem. Lucas autem ascensum
nostrum ad christum. Et quia ad christum habent as-
cendere non tantum filii naturales sed et filii
adoptivi et filii secundum legem ideo utrosque
ponit. Ad secundum dicendum quod ideo matheus
procedit descendendo quia intimat christi
generationem carnalem hoc autem fit descen-
dendo. Lucas autem declinat
spiritualem generationem hoc autem fit ad deum
ascensus per gratiam. Item queritur quare
matheus ponit principio libri ante baptismum
texit genealogiam lucas vero post
baptismum. Ad hoc iam patet solutio /

quia matheus principaliter ostendit quomodo filius dei
per nos factus est filius hominis id est
principio carnalem christi generationem declarat
lucas vero ostendit quomodo per eum efficimur
filii dei hoc autem fit per baptismum / ideo post
baptismum narrat genealogiam christi.
Ad id quod querebatur supra patet solutio iam
quia lucas declinat ascensum hominis
ad deum / quod fit per gratiam et spiritualem
generationem et non solum illi qui fuerunt
filii abrahe sed et omnes filii ada
tam gentiles quam iudei possunt
ad deum ascendere per gratiam ideo lucas
non sistit ad abraham sed ascendit
usque ad adam / matheus vero quia christi
generationem carnalem texebat / qui de
iudeis natus est id est secundum salus ex iu-
deis est et quia illa predicabat iudeis
tum predicando iudeorum incepit
discensum ab abraham non ab adam
principium solum ab abraham.
Item queritur quare lucas magis insis-
tebat spirituali generationi / matheus
vero carnali. Ad hoc dicendum quod christus
magis declinavit de christo humanitate
viriliter alia et apparuit in forma
hominis id est competebat carnalem
hominis generationem texere. Lucas vero ma-
gis declinavit de christo quam ad
passionem vituli in forma vituli qui est
ad ymolationem apparuit a parte
vero virtute habet spiritualis generatio.
Item cum spiritualis generatio supponit
carnalem tempore priore. Lucas vero fuit
posterior matheo in scribendo eorum
lo carnalem generationem imposuit ad ascensum
et spiritualem narravit. Item quare dicit
Booz genuit obeth ex ruth. Iudas
genuit phares et zaram de thamar.
David salomonem ex ea que fuit urie
queritur ergo quare matheus aliquas
mulieres inserit / lucas vero nullam.
Ad hoc dicendum quod matheus carnalem christi
descensum ad nos / lucas vero spiritua-
lem ascensum nostrum ad deum declinat /
vel quia ad descensum carnalem mulieres
sunt in adiutorium / ad ascensum non spiritualem

m Et impedimentum io matheus posuit
aliquos, lucas non nullas, vel
econtrario, io lucas non texit ge-
nealogiam per mulieres quia computat
filios non tantum naturales sed adop-
tivos, adoptio non computatur
mulieribus de iure quia [...] / Item
quia quare non texit genealogiam per
mariam que genuit christum, sed
texit per ioseph qui non genuit.
Si dicatur quia non erat consuetum
per mulieres texere genealogiam
ioseph autem quamvis non genuisset
christum erat tamen de tribu beate virginis
sed tunc quia quare non texit per
ioachim patrem beate virginis
ut duxit predicta genealogia,
Item matheus multo pauciores
patres ponit in eadem genealogia quam
lucas, quo ut ille diminuit quod
ille mentione supplevit, ad hoc dicendum
quia non solum quia lucas procedit ge-
nealogiam usque ad adam, matheus
non usque ad abraham tantum, et io lu-
cas ponit plures patres / hoc autem non
super(fluum) est posita, Item per alios patres
texit genealogiam / hoc tibi potest
esse quia illi quos computat matheus
diutius vivent et tardius ge-
neravit et io pauciores / illi quos
computat lucas non tam diu
vivent et citius generavit et io
plures, ut si duo fratres ducat
duas uxores eodem tempore, potest autem
quod alter diutius vivat et citius
generavit usque in senectutem, quod filius
quem genuit alter frater prius genuit
alium filium quam iste generat /

d Ihesus autem plenus spiritu sancto et cetera. xiij
Impredictis ostensum est quod ipse
sit salvator altius testimonio
hic etiam ostenditur testimonio et ipso i
testimonio operum suorum, et primo supponit
dyabolo temptacionibus, secundo exponitur
phice autem i et regressus est i
virtute spiritus, secundo ostendit eum malorem
potestatem, ibi et descendit in capharnaum
In primo determinat bonitatem sua
i secundo sapientiam i tertio potentiam et hec tria
perficiunt officium salvatoris
In prima determinat post temptationem
perfectio quia plenus spiritu sancto / secundo
temptatoris presumpcio ibi et temp-
tabatur a dyabolo, tertio temptacionem
ordo ibi et non manducavit, quarto
temptatoris progressus ibi et ordo, ibi
dixit autem illi dyabolus, quinto temp-
tatoris confusio ibi et consummata
omni temptatione, In prima primo
tangit perfectio quia intrinseca
secundo austeritas penitentie exterioris ibi
et agebatur, dicit ergo, Ihesus autem
plenus spiritu sancto, plenus quidem non
tantum plenitudine sufficientie ut beatus plen. de
stephanus dictus erat autem esset ex
plenus spiritu sancto, non tantum plenitudine
prerogative ut beata virgo, et i
Ave gratia plena et cetera, sed plenitudine
superhabundantie, Io. iij. Datque
ei spiritum non ad mensuram, non
ad mensuram aliorum unde de
plenitudine eius nos omnes accepimus
ad designandam istam perfectam
plenitudinem spiritus sancti i christo descendit
spiritus sanctus i specie alias, ut columba super cotidie
lube super eum, et super discipulos
i specie partis, alias sanguis dicit ys. Ecce
domina quinque data, i christo autem non
laudabile quia dicitur ps. a solis
ortu usque ad occasum laudabile
nomen domini, Et bonum participabile participabile
quia plenus dicitur ecc. Transite ad me
omnes qui concupiscitis me et a
generationibus [...] domum desiderabile
quia spiritus sanctus sapientie xvij de quibus
et suavis est spiritus rectus ps. spiritum
sanctum tuum ne auferas a me /

Ihesus autem plenus spiritu sancto regressus
est a Iordane ubi fuit baptizari
voluit enim Christus valde congrue, quia
Iordanis est flumen medium ge-
tis? inter Iudeos et baptismus communis est
gentibus et Iudeis venientibus ad
fidem. Et agebatur. Hic ostenditur
austeritas vite sue primo ex
loco ubi commendatur in quibus vi-
dentur nobis austeritas et continuitas.
Austeritas quia in desertum. Nobis quia
agebatur a spiritu. Continuitas quia
quadraginta diebus. Dicit autem agebatur a spiritu
sancto suo, non a dyabolo, ut patet ex
glossa que dicit: Ne cui dubium veniat
a quo spiritu ille in desertum ducatur,
premittit quod plenus spiritu sancto. Romanos 8.
Quicumque spiritu dei aguntur hi fi-
lii dei sunt. Agebatur in quanto desertum
ad litteram quod erat inter Ierusalem et
Iericho, in quo deserto homo qui des-
cendebat a Ierusalem in Iericho
incidisse dicitur in latrones. Luce 10.
agitare Secundum misticum desertum quo Adam
exulabat, in quo vivebat ha-
bebat. Dux ergo ad eruendum ac-
cedit in deserto. Agebatur in quadraginta
diebus. Unde eius quadragesima
constituit prime. Cum enim constet
ex quaternario et denario, id est ex quatuor e-
vangeliis, id est decem carnis, componitur
ex decem et eius observatio decalogi.
Item quia ex partibus aliquis surgit
quinquagenarius qui eius re-
missionis legalis remissionis
habet per primam partem non aliquid
quadragenarius sed 20 et 30
et 2 id est omnia sibi conducta fa-
ciunt
perficere quinquaginta. Et temp-
tabatur a dyabolo. Hic subditur temp-
tationibus perfectio compilatur in
duobus, scilicet quia deus eum temptabatur
et dyabolus qui temptabat. Christus est quia dicit:

Et temptabatur scilicet ibi plenus fuit
a dyabolo. Hec autem, scilicet baptismus, desertum,
ieiunium et temptatio sic ordinata
fuerunt: primo Christus scilicet prius fuit
baptizatus, secundo in desertum ductus,
tertio ieiunavit, quarto temptatus fuit.
In quo significatur quod prius debet esse in nobis
ablutio a peccatis. Ysaie 1: Lavamini et
mundi estote. Secundo subtractio a
mundi illecebris. Proverbiorum 1: Obsecro
vos tamquam advenas et peregrinos.
Tertio exercitatio in ieiuniis. Ioel 2: Conver- Joel
timini ad me in toto corde vestro in ie-
iunio, in fletu et planctu et
fletu. Quarto propugnatio ab hostium
insidiis. Ecclesiastici 2: Fili accedens
ad servitutem dei sta in iustitia et
timore et prepara animam tuam ad tempta-
tionem. Hec etiam servaverunt patres in filiis
Israel, primo in mari rubro per quod intelligitur ablu-
tio a peccatis. Exodi 14 et 1 Corinthiorum 10:
Baptizati sunt in nube et in mari. Secundo
post mare desertum per quod intelligitur segregatio
ab illecebris. Exodi 15. Tertio sitis et
fames in quo intelligitur ieiunium. Exodi 16.
Dixerunt quid bibemus. Item 16:
Cur induxisti nos in desertum
ut occideres multitudinem hanc.
Quarto hostium insultus scilicet a Amalechi-
tarum. Exodi 17. Et nichil manducavit.
Hic subditur temptationis occasio quia nullo
tempore inopia multi peccaverunt
ideo per inopiam cibi temptat eum
de cibo ut peccare faciat cum peccato
gule. Ideo dicit: Et nichil manducavit
in illis diebus, scilicet quantum ad cibum cor-
poralem, sed reficiebatur quantum ad cibo mentis
ab instanti conceptionis. Ysaie 7:
Butirum et mel comedet. Et
consummatis illis esuriit quod fuit
occasio temptationis. Cum glossa ubi re-
mansit dyabolus temptationis occasio non
adesset. Notandum est autem multa
fuit modo hic quod dyabolus temptavit Christum
post baptismum ieiunium, data intelligentia quod no

b ipse inuidet et insidias perficere
eo. Eccl. ij Fili accedens ad serui-
tutem dei sta in iusticia et timore et
prepara animam tuam ad temptacionem.
2o theologus quia in fine iciunij temptauit
eum sicut dicit magister. quia dyabolus consueuit primo
non temptet nouum religiosum
temptat eum in fine quando s. credit
se esse securum. Greg. in iiijo. Insidia-
bis calcaneo eius. 3o theologus quia cum
non temptauit dominum in deserto fuit
dicit magister quia bonos magis quam
malos impedit. Greg. Illos dyabolus
pulsare negligit quos quieto
iure possidere sentit.
c Dixit ad illum dyabolus hic subditur
processus temptacionis. Et cum tria
sunt arma dyaboli. hic. i. Jo. ijo
Omne quod est in mundo aut est concupiscentia
carnis aut concupiscentia oculorum aut
superbia vite. hoc ordine temptat
christum dyabolus primo s. de gula 2o de
cupiditate siue auaricia ibi et du-
xit illum dyabolus 3o de superbia
siue vana gloria ibi et duxit illum
in templum. In prima primo ponitur dyaboli
suggestio 2o eius repulsio ibi et respondit ad
illum ihesus. In prima consutis hostis
ut efficacior sit eius suggestio. mittit
ad tria. primo ipsum extollit. dicit
Si filius dei es s. quasi et gloriosissimus
2o veritatem explorare cum subdit
Dic ut lapides. 3o de gula
temptare cum addit panes fiat.
hic est quod dicitur Dixit ad illum. s. dominum
dyabolus qui apparebat et loquebatur ei
in forma humana. Si filius dei es
s. glo. hoc explorantis est hoc est dicit
dyabolus explorando et dubitando
verum ambo. Nouerat dei filium
venturum sed venisse per infirmitatem
corporis nesciebat. ideo non pu-
tabat. Nam fastuosus dyabolus
humilia in deo non potest credere. Si
magnum filius dei es lapidibus huic
dic ut panes fiat. quasi dicit fac verbo
tuo quod lapis iste panis fiat quod solius
dei est. Gracebat enim dyabolus scriptum
esse ipse dixit et facta sunt. quasi dicit hoc
est necesse quod tibi suadeo.
Eccl. 29 Initium necessarie vite
hominis panis et aqua. Item hoc potes
facere sine alterius nocumento.
Dyabolus ergo de se dubitatio
codicem aliud dicit. Si filius dei es
potentiam explorat ideo dicit Dic lapi-
dibus. humanitatis infirmitatem est inuat
ideo dicit panis fiat. Nos autem
peccatores audet dyabolus de tur-
pibus temptare. Sed christum in quo uide-
bat plenitudinem virtutum de ne-
cessaria s. de pane. Et respondit
ad illum ihesus. hic subditur eius repulsio
ubi christus primo asserit veritatem Deut. 8 viijo
cum dicit Scriptum est. 2o per eam repel-
lit temptatorem cum subdit
Non in solo pane. Dicit ergo Et respondit
ad illum s. ad dyabolum christus ambo
cum dyabolus sic explorat ut
temptet. sic temptat ut explorare
deus eius sic fallit ut vitat
sic vincit ut fallat. dicens
Scriptum est Deut. 8 Non in solo
pane s. corporali viuit homo s. totus
sed homo exterior tantum. sed in omni verbo dei
viuit. s. interior homo. quasi dicit persuasio
tua temptacio est cum mencionem
facias de cibo corporis non
de cibo mentis. Verbum dei facit
ad hoc quod homo viuat spiritualiter.
primo illuminat ad cognitionem ·1·
fidei Ro. x. ergo fides ex auditu
auditus autem per verbum christi. Item mito
illuminat quia lucerna est pedibus. lucerna
pedibus meis verbum tuum. 2o inflam- ·2·
mat ad dilectionem dei. Jo. ijo
Qui seruat verbum dei. vere cari-
tas dei perfecta in illo est. Quippe
quia verbum dulce multiplicat amicos
et mitigat. Eccl. vj. Et mito
inflammat quia ignis est. Jer. 23
Nonne verba mea quasi ignis
3o confortat per loganitatem. ps. Memor 3

Nota

non

verbum dei porta fiat in audiente

esto ubi tu in sinu tuo i q m sp̄e r̄
et multo confortat quia solaciū est
hebr̄ ulti suffātis uerbū uirtutis
2 uerbū solaciū· 2° fructificat per
doctrinā predicie· j· in uerbo autē
tuo laxabo rethe et ceperūt
multitudinē piscium ut dicit ꝑ
uerbū dei crescebat et multipli
cabat et multo fructificat quia
5 semen est· 8· semen est uerbū dei· 3°
sanat per documentū temperancie
ps misit uerbū suū et sanauit eos
dicit· 8· tantū dic uerbo et sanabitur et multo
sanat quia salus est· actus ꝑ· dixit
paulus uiri fratres filii abraha
generis et qui in uobis timent deū
6 uobis uerbū salutis· 4° terret per com
minacionem iusticie ps principes
persecuti sunt me gratis· et ꝯ· i·
uerbū iusticie et pacis terret et multo
terret quia gladius est ephe· vi· et
7 gladium spiritus quod est· 5° firmat per
perseuerancia fortitudinis ps uerbo
dominj celi firmati sunt et multo fir
mat quia uirtus est· hebr̄· i· portans
8 omnia uerbo uirtutis sue· 6° virg°
fecundat et mittit humorem gratie
eccl̄i· 10 commendo deo uos et
uerbo gratie eius· Jo· vi· verba que ego
loquor spiritus et uita sunt et multo fecundat
quia fons est eccl̄i· i· fons sapie
9 ncie· 7° saluat omnes contra gentiles Jac·
i· in mansuetudine suscipite insitū
uerbū· i· et ꝯ· beati qui audiunt uerbū
dei et multo saluat quia uita est
Jo· vi· verba uite eterne habes· j· Jo· i·
10 De uerbo uite· hic queritur super id
agebatur a spiritu a matheo dicitur
ihesus ductus est in desertum a marco
expulsus quia ut in statu expulit
eum spiritus in desertum a luca dicitur hoc
quod agebatur a spiritu· racio de hac
varietate loquendi· ad hoc dicendum
quod in hoc datur intelligi quod aliqui intrant
desertum religionis ductus spiritus
docente osee ii° ducam eam in
solitudinem et loquar ad cor eius
alii intrant compulsi timore
mortis uel infirmitatis urgentis
ps multiplicate sunt infirmitates
eorum postea accelerauerunt hoc tamen
bonū est a spiritu sed quibus effectus ...
que ad meliora compellit
alii intrant acti admonitione
alterius inducentis actus 9 surge
et ingredere ciuitatem et dicetur tibi quid
te oporteat facere· statim in desertum
non est nemo accendit lucernam et
ponit eam in abscondito· ergo cum christus
esset lux mundi non debuit in
deserto abscondi· ad hoc dicendum quod
ministerio per desertum ... mundum
et tunc cessat obiectio· dicendum quod ad
horam in desertum abiit non semper
permansurus et ad tempus remansurus
et hoc primo propter asperitatem quam pune
quia propter quod et Jo· baptista noluit facere
permansit in desertum fugit· terra
quippe deserta caret deliciis
2° propter loci solitudinem· humana enim
societas frequenter a pena retra
hit et solitudo inuitat· treni iii°
sedebit solitarius et tacebit
3° propter humane laudis euitacionem
Jo· vi· ihesus fugit in montem solus
In hoc ergo quod fecit quid faciendum est in
struxit· xl· diebus uel matheus
ponit et noctibus lucas non ad
hoc dicendum quod matheus accipit diem
artificialem qui non continet
noctem ideo dicit diebus et noctibus
lucas uero diem naturalem sub quo com
prehenditur nox· et temptabatur
a dyabolo· quod temptari malū est et
periculosum propter amorem temp
tacionis orantes quia cum sit multū
malū non periculū fuit christo· ergo
temptatio· ad hoc dicendum quod multiplex
est temptatio quedam a bono et ad
bonum tendens sicut qua deus temptat
et hanc sanctus bonus· ps· tempta me et proba me
quedam a malo et ad malum et h
duplex

quedam ātior. s. a carne quia ipso
peccati et que nunquam fuit in ipso
alia extrinsecior s. ab hoste q̄ nō est
peccatum nec consummat sed in extēde
uirtutis. hac temptatione fuit xpc.
Ad obiectum dicendum quod loquendo de
temptatione carnis uerum est loquendo
de temptatione hostis non enim peccatum
nō temptari sed in temptationem nō
induci, vel nō succumbere. Item
esuriuit. quomodo xpc. etiam poterat dicitur moy-
ses moyses nō propter ieiunium vel
dicitur penitus legitur esuriisse. Ad hoc
dicendum quod nō fuit hoc propter maiorem
infirmitatem sed propter multiplicem causam
primo ut xpc per esuriem naturam humanam
ne ostenderet. 2o ut temptatorem
prouocaret. glo. fames domini pia
fraus est ne dyabolus caueat eum
temptare. 3o ut se manifestaret
esurire sicut ait glo. ibidem facit
dominus pia fraude eius imitatione
esuriuit. ergo fraus nō fuit. Ad
hoc dicendum quod dicitur fraus nō propter amorem
famis a xpo sed propter celationem deitatis
dyabolo. Item super id. Tunc ad illum etc.
glo. sic deus fallit ut uicit,
ut fallat quod fallere alium est mō
uiceo. et omne iniquus deo est
impossibile. Ad hoc dicendum quod fallere
potest accipi dupliciter et tunc ipse
proprietatem deceptoria locutione
sic nō quod deus celaret ipse
propter subtilitatem imparata ratione
sic nō contingens sed prudenter.
Item dyabolus persuadet ei re
quod necessaria et licita ait quod ei de-
buit acquiescere. Ad hoc dicendum quod
xpc nō debuit nec noluit temp-
tatori acquiescere tum propter sua
deitatis celanda. vnde glo.
sicut quantumcunque. s. lapides in panem
perdet se tantorem tum propter manere
ignorantiam instruendam hoc et
de nobis intellegitur. quod alij omittere
da simplicitate et principue

i. x casibus primo ad uitanda dyaboli
suggestionis fraudulentiam ut
fecit hic dominus docens quod non est
dyaboli arbitrio faciendum.
2o ad uitanda pena simulationis
ut fecit eleazarus ij mach. vi.
3o propter scandali timorem i.
Cor. viij. si esca scandalizat
fratrem meum nō manducabo
carnem in eternum. 4o propter uitanda
ostentationem vnde glo. nec dyaboli
arbitrio uitutis declaranda
consideratione faciendo est.
quia quod agere dicitur cum ex de
peccato gule. Ad hoc dicendum quod uidit
magis dispositionem propter esuriem.
sicut milites explorat ius
minorem castri pertinet exercita
primo inuadit sed idcirco ipsum uolu-
it uideatis infirmioris cor-
uenistis. ¶ Et duxit illum
dyabolus in montem. Superius temptat
xpm dyabolus de peccato gule hic
agitur de temptatione cupiditatis
siue auaritie ubi primo po
temptandi propositio 2o temptatoris — propositio
suggestio i. Et ait illi hec dabo
3o temptandi districtio i. Et
respondens ihesus dixit illi. In prima
implicatur temptatio instantia
instantia astutia. astutia
fraudulenter. propter autem dyabolus
instantia quia duxit xpm ut se
duceret. Duxit inquam dyabolus
propter astuciam quia mundum ostendit
ut alliciat i. 2o illi omnia
regna. propter fraudulentiam quia putat
omnia sufficitoria quae sibi ut
citius fluctuat i. in momento
temporis. Dicit 3o et duxit. s. de deserto
ubi nō potuit eum decipere
gula. et ideo duxit eum ad aliud
locum ut ipsa loci mutatione
uinceret primum ad decipiendum xpm.
quod bene figuratum fuit Num. xxij.
ubi dicitur quod balach ducebat
balaam de loco ad locum ut

maledicat filius israel. Duxit inquam
illum scilicet christum diabolus. Hic mirum si per
misit se a diabolo duci quia per quos eciam
permisit se ab eius membris crucifigi.
Duxit inquam in montem excelsum
ut scilicet locus congruat temptacioni.
Multi enim ducuntur in altum pla
centibus id est decidunt qui in valle
religionis fuerant securi. In mon
tibus enim gelboe ceciderunt for
tes israel. 2 Regum 1: montes gelboe
nec ros nec pluvia veniat. Et ostendit ei
omnia regna id est monstravit que regna
in omnibus regnis. In omnibus mun
di terminis vanam gloriam ostendit ei non in medio
non pertinebat in modo sed quo in omnibus
regnaret tirannis vel per superbiam vel
per invidiam vel per alia. Job 41. fic.
Ipse est rex super omnes filios super
bie. Vel omnia regna id est omne appetibile
in regnis mundi vanam gloriam scilicet ad
omnia concupiscibilia in mundo ut
scilicet delicie divicie honores
et omnia regna id est quedam de omnibus
regnis vel omnia regna id est omnium
regnorum multitudinem et magnitudinem
vanam gloriam superadtendit et totus mundus
suggerente diabolo in monte ab
eo missus est non quia visus eius applicat
sed quia eo suggerente placuit domino
illa intueri ut in ... Et crisostomus
ait super actus dicit si ei ondisse sic
ab eminenti loco constitutus et ex
tendens manum ad aliam partem
orbis dicit hoc est grecia hec est
ytalia et cetera. Alibi invenitur quia
forte ei omnium species putatur ab
tulit dominus permittente deo. Ostendit inquam
regna orbis terre in momento
temporis quia dominium est sicut gloria. Nota per
celitatem omnium quorum fragilitatem
momentaneam potestatis. In momento
enim preterit. Ecclesiastici 10: hodie est
rex et cras morietur. Job 20:
gaudium ypocrite ad instar puncti

+ diabolus mentitur. potestas enim a deo est
abusus vero potestatis est a diabolo.

Luc

Momentum non est tempus sed hoc est
momentum quo mutilatur tempus
mundanorum. Et ait illi: tibi
dabo potestatem. Hic subditur tempta
cionibus suggestionibus in verbis temptacione
apparent impostor mendax arrogans
in permittendo cum dicit: tibi dabo potestatem
multa malicia in participando
cum subdit quia michi tradita sunt
fallaciam in distribuendo cum
subdit et cui volo do illa. Nimia
superbia in appetendo id est tu ergo si
adoraveris. Licet diabolus mendax
allegat dominum quantum ad potestatem
universalem sive sunt dantis ante
quia michi tradita a dandi libertate
quia cui volo do. Dati qualitate
quia si cadens adoraveris. Et ait illi et cetera
glossa hoc ait arrogans dicit non quia
totus mundus esset eius potestate
hanc universalem qua sic homo quia mult
operatur sicut Johannes 19: nescis quia potestatem
habeo crucifigere te et potestatem habeo
dimittere te. Et gloriam eorum
quam homo honorat vel sic: Tibi dabo
potestatem quam scilicet rex exercet circa
subditos vel excellentiam dignitatis regie
honorum et gloriam quam recipit a sub
ditis. Potestas ergo est in agendo in alium
gloria in recipiendo ab altero.
Hec enim duo sunt in regno. Ex
sic dicit per gloriam regni tui dicet
et potenciam tuam loquentur. Tibi dabo inquam
quia michi tradita sunt scilicet ad usum
temptacionis vel forte dicit principes
mundi huius. Johannes 12. Et cui
volo do illa. Mentitur diabolus nec
mirum quia mendax est et pater eius
sic mendacii. Johannes 8. Tu ergo si adora
veris coram me et cetera. Ecce quo super
bia diaboli ascendit. Speravit enim quam
potestas sufficiebat ei esse similem al
tissimo. Ysaias 14: ascendam super altitudinem
nubium similis ero altissimo. Non sufficit ei

d insit ut adoret ab altissimo dr
cum suffic ei simplex inclinacio
sed suggerit totius corporis prostracio
vn hic ait Si cadens adoraueris
me. Et hic dicit mich quod adora
tur est dyabolus an conuenit. Si ergo
adoraueris me omnia erunt tua
scilicet dicit dyabolus quod non propter hec sed sine
hoc erat sua ymmo si pelle esset et
adorasset iam sua non essent
f Et vnde ihesus dixit illi post
temptationis suggestionem subdit
hic 3o temptati discrecio que
apparet in 3us que fatur primo punissa co
tempsit vn nunc ad ipsa vnt
2o scriptura opposuit cum dicit scriptu
est. 3o quibus non sit adorandus o
cum addit Dominum deum tuum adorabis
Et hoc est et vnde ihesus dixit illi
scriptum est Deuteronomii vi Dominum deum
pro potencia deum pro creacione tuum
qui debet esse tuus per cultum specialem
adorabis per debitum cultum exhibendum
Nos adorare dominum omnibus an
Et illi soli seruies per preceptum [cultu latrie]
obiram nos seruire deo in terore
sicut vii parte cordanum duo
et seruire illi soli quod deus preceptum est
cuilibet adorare deum et non alium
tu autem non es deus sed pura creatura
ergo non debes adorari sed adorare
Et notandum quod in matheo non dicitur
cui scriptura opposuit sed et temptatum
de ydolatria obiungat dicens
Vade retro sathana. Ecce quod tale
peccatum magis dicitur esse iniuria
dei. Christus in propriis iniuriis esse
quempiam patientem laudabile est
dei autem iniuria dissimulare
nimis impium est. Et duxit
illum in ierusalem post temptacionem primo de
gula 2o de cupiditate hic tercio
subditur temptacio de superbia
ubi non tamen temptacionis processio
2o temptatoris suggestio ibi dixit
illi si filius dei es 3o temptati vict

Et vnius ihesus ait illi super non
duo primo temptatus in multitudine
instans quia bis confusus est et su
peratus non erubescit aggredi
illum eundem a quo victus est
quarto nota in hoc quod duxit illum in
ierusalem que erat ciuitas nobilis
famosa et ideo magis congrua
temptacioni de vana gloria.
Crisostomus Duxit apud se dyabolus
non delectabat terrenis qui firmus
celestibus et ideo superatus temptacionibus
de gula et auaricia. Duxit eum
dyabolus in ierusalem ut temptaret eum
de superbia et statuit eum super
pinaculum templi et super quod
erat deambulatorium quod erat
super porta templi ut in templo
habitantibus ubi solebat sacerdos
preesse quibus in multorum seduce
bat per humane gloriam ideo ergo
statuit eum ut facilius duceret
per appetitum vane glorie et fauoris
humani. Et dixit illi hic secundo r
temptatoris suggestio ubi tempta
tor procedit ipsum primo supponendo
ut exploraret cum dicit si filius dei
es 2o persuadendo ut quemcumque
cum fallaret dicendo subdit mitte
te deorsum 3o allegando ut
inclinaret cum addit scriptum est enim
Dicit enim cronica de dyabolo et
duxit illi mitte te hinc de
orsum. ecce temptator si filius dei
es ecce explorator Glossa quia dyabolus
forte sentit iactancia procedit
que et forte vincit mitte te
deorsum Glossa huius et vox eius est quod ab [pire]
pire sathan agit semper et dyabolus
infirmus omnium cum nulli possit
nocere nisi pius est se deorsum mittit
Ysa. ly. inclina ut transeamus
dicunt decomes aie. Bernardus noli esse
quia esse non est transitur sed ut fuit
oppressus Scriptum est enim
quia dubius scriptura ad se defecit

condyabolibus induplatio dyabolus
tamquam astutus suggestionis sue per
scripturam roborat cum dicit scriptum est
enim etc. ubi facit duo primo intellectum
scripture fraudulenter ad suum flectit
propositum cum dicit quod angelis suis
mandavit; secundo fraudulenter subti-
cet quod nimis est oppositum cum addit
Super aspidem etc. Dicit ergo Scriptum e(st)
enim s(cilicet) in ps(almo) quod angelis suis etc.
ubi dyabolus tantum allegat versum minis-
terium angelorum quantum mandat
officium ministerium quod ut custo-
diant te, modo custodia pertinere
ad propositum quod in manibus tollent te.
Dicit ergo quod angelis suis mandavit
de te ut conservet, sed adimento
illato ex opposito. Et quod in manibus
tollent te suadendo a contrario
quamquam angelorum donum hic
potestas eorum duplex sed potestas suadendi
mali et prohibendi ad bonum.
Ita quod sententia est sensus secunda dicit quod
tollent te in manibus ne
forte offendas ad lapidem pedem
tuum i(d est) ne incurras aliquod offendiculum
quod descende, mitte te de alto
deorsum quod descendendo non ledi-
beris conservatus ab angelis. Item non dicit
secundum Bedam quod prophetia predicando est de
Christo sed de nuro sancto ex quo patet dyaboli
fraudulentiam qui minutatim sacre
scripture pervertit et si esset de Christo dicit
Beda et illud sequens debuerat dyabolus
meminisse super aspidem et basi-
liscum ambulabis sed de angelorum
auxilio quod ad infirmum locum de-
sunt consultacione quod eius inimicus sator
taret. Et respondens Ihesus ait illi.
Audita temptacionis dyabolice serie
hic subditur providebis responsio.
Ubi duo facit primo premittit in-
quod demonem secundo subiungit tempta-
tore ibi Non temptabis. Dicit ergo Et
videbis Ihesus ait illi Dictum est.
Non temptabis dominum deum tuum.
Quod fit in indebite ex-
plorando dei potenciam nunquam pro potest.

in temptacione

Mensa proprio suo. Item indebite ex-
periendo equum sic illi qui vo-
luerunt experiri utrum deus vellet
eos liberare in tempore determinatum ut
de celo eos auxiliando ex-
ptaret Judith 8. Qui estis vos
qui temptatis dominum. Sed posuistis
vos tempus miseracionis dei in arbitrio
vestro diem constituistis ei. Item
indebite inquirendo eius sapi-
enciam qua accesserunt pharisei temptantes
eum dicentes si licet homini dimittere
uxorem suam quacumque ex causa
Inquirebat enim si sciret legem.
Item indebite expendendo quod
possit homo apud deum, et sic
dyabolus suadet ut sit iste hinc ita
dantur dum homo habet ad quod faciat
sicut non habet ad quod faciat tunc
secundo ad dei potenciam convertere se cum
tat, ut dicitur in paralipomenon xx. Cum
ignoremus quid facere debeamus
hoc solum habemus residui ut oculos
nostros dirigamus ad te. Sed quod Christus
adhuc habebat quod faceret quia ibi
erant gradus per quos descendere
poterat de pinnaculo ideo dicitur
Dominum hominis sed cui sunt Non temptabis
dominum deum tuum quasi deum potes
aliter evadere. Ego autem homo sum
et aliter descendere quam precipicio
possum non debeo temptare deum.
Et consummata omni temptacione.
Super ius omni cunta temptacione
dyabolice serie hic ultimo dicit temp-
tatoris confusionem ubi implicat
tantum primo temptacionis finem secundo temp-
tatoris confusionem ibi recessit
dyabolus secundo in pic prudicicia ibi
usque ad tempus. Dicit ergo Et consummata omni
temptacione gloriosus temptacionibus
victis omnem temptacionem dicit consummata
quod hiis omnium … genere
quod omne quod est in mundo est concupiscencia
dyabolus recessit ab eo sed motus
recessit inquantum usque ad tempus pas-
sionis quando in dolose aperte ipsum

Temptacio Christi in temptacione

impugnavit / sicut nobis ille antiquus
hostis alio tempore intromittit
ut quos secundo inveniens repente
rediens facilius irrumpat.
Luce. Cum immundus spiritus exierit
ab homine ambulans per loca
inaquosa querens requiem et non
inveniens dicit revertar in domum
meam unde exivi etc. Hic
queritur duxit illum dyabolus in montem
quod b. e. glo. non arbitrio dyaboli faciendum
ergo non debuit Christus sequi ducentem
dyabolum. Ad hoc dicendum quod sequi aliquem
quandoque dupliciter imitando errorem et sic
non debet sequi alium / vel patiendo
temptationem sic sequi licet hoc
faciendum est propter dyaboli audaciam temporis
sed propter sequentem trophea temptationis
Et ostendit ei in vi^o omnia regna mundi. Hebr.
Non est ulla creatura invisibilis
in conspectu eius. Sed omnia enim nuda et
aperta sunt oculis eius / Ad hoc dicendum quod ostendit
non ignoranti instruendo sed ad
intuendum suggerendo / Unde glo-
sa Augustini dicit illi quod non visu eius
amplificavit sed quod in suggerendo
placuit dominus intuenti ut ibi
vinceret / Et ostendit omnia regna orbis
terre in momento temporis / quomodo omnia
regna ita celeriter non potuit videri
Ad hoc solutum est in exposicione litere /
Et tibi dabo potestatem hanc universam
quia non est potestas nisi a deo. Ro. 13.
Ad hoc dicendum quod dyabolus mentitur / potestas
enim a deo est / abusus vero potestatis
bene est a dyabolo / Et omnia mihi tradita sunt
quia primo filius dei ait / omnia mihi
tradita sunt a patre meo / Ad hoc
dicendum quod omnia tradita sunt Christo
quantum ad auctoritatem donandi / sed dyabolo
quantum ad usum temptandi / docemur
hic omnem despicere ambicionem
quia omnes dignitates secundum dyabolum
subiacent potestati / sed non quantum ad
dominium / sed quantum ad temptationis usum
ad usum fragilium / ad proximum iamdudum /
Et cui volo do illa / non potest ca-

piendo et / quia multi quos potest per se ipsum
licitam auferendi / ecce Job ipsi
Job / quomodo non est in eo quod dedit ad
hoc dicendum quod mentitur est dyabolus / Et
terra tua omnia / quia mentiens est
cum propter fidem non potest / sed ora erat
Job psalmo / omnia mea terra sunt et
tua mea / Ad hoc dicendum quod id quod est
meum uno modo potest fidem plurium
modis / vero omnibus sunt dei vero est causa
et vero et redemptionis ut est dicendum
quod dyabolus mentitur / Et tibi soli deo
servies / sed deo quomodo imperat patribus servitutem
et galatas 5 per caritatem servite invicem /
Ad hoc dicendum quod duplex est servitus
scilicet latrie qui est cultus soli deo de-
bitus de qua loquitur hic / Et tibi duliae
que hominibus est exhibenda / Et
matheus ponit temptationem de
superbia tertiam temporis / de avaricia
ultimam lucas ergo tertio alter
potest in ordine / Ad hoc dicendum quod
matheus prosequitur de hiis temporibus
secundum ordinem temptationum / at ve-
ro secundum ordinem rei geste / lucas
non ergo est utrumque bene potest fieri
nam superbia est prima et ultima
prima est precedentibus a deo vel
tia actibus ad deum / nam per quod ob
virtutes servit / Et tibi super Si
filius dei es / glo. in omnibus temptationibus
hoc agit dyabolus ut intret si
filius dei sit / quia in tertia temptatione
non potest permitti / nisi ei esset deum
si filius dei es dabo tibi potestatem
hanc universam / Non ergo in omnibus
temptationibus intentavit / Ad hoc dicendum
quod forte id dicit quod in omnibus quia
pluribus ponitur expressum / tamen ubi
sit ponitur in tertia temporis / intencio
sed non est positum expresse / tamen ibi
potest quod consulit dei filio sed adoracio — quaere
Non enim ait dyabolus si adoraveris
me / quia sciebat filio dei esse non
creature exhibendum esse adoracionem /
Unde putavit quod statim non pote/ret in
indignationem adversus eum / si esset filius dei /

cum audiet a dyabolo insurgere velle
quod summe esset. Et propter hoc cum confirmaret
quod xristus sic sua visione terreret ut
ipsum in ambiguo relinqueret
Dicit angelis suis mandabit de te
ut custodiant te. quia deus est custos
hominum per se sufficientissimus. Job 6.
O custos hominum ergo cuius alia
custodia superfluit. Dicit ipse custos
angelorum ergo non custoditur ab
eis. Ad primum dicendum quod licet deus per se
sufficiat tamen magis eligit custo-
dire hominem per angelum non propter
sui insufficienciam sed propter sapientie et
bonitatis sue ordinem quo gubernat
creaturas bonitates suas. Insuper cum
maior sit dignitas hominis et
angeli eo quod omnes homines in
deum reducere et. Et maior amor
inuicem. Ad secundum dicendum quod xristus habuit
angelos in obsequium non in cus-
todiam quia eius anima erat omnibus angelis
superior propter unionem. Dicit non temp-
tabis dominum deum tuum quia mali est
nisi te omnino determinat hor-
ritamentum ut sit tibi in domo
mea et probate me. Super hoc dicitur
dubitatio apud nos catharis-
tas cum hi dicere probet que
sit nobis dei bonitas. Ad quod dicendum

Et regressus est iesus in virtute spiritus. Ut beatus
Ambrosius dicit, ipsum super incarnacionem
que sit deus salvator
superatore dyaboli temptatoris.
His omnibus exponere propheticae ante
sunt eventa describendat ad
propositum primo ostendit fame celebr-
tatem diuulgacionem. 2o eius doctrine u-
tilis confirmacionem ibi et venit in
nazareth. 3o contra eum de ipso
astantium opinionem ibi et omnes illi
testimonium dabant. In prima com-
mendatur ex duobus que reddebant
ipsum famosum videlicet et doctrina.
Commendatur ergo primo ex actibus virtuosis,
2o ex actibus fructuosis ibi et ipse docebat

In prima primo tangit virtute operante
2o famam virtutis sequentem ibi et
fama exiit. Dicit ergo regressus
est in galileam in virtute spe-
cialis in signis miraculorum virtutis
ac eius generalis appellatur in 3.
In diebus ubicumque loquebatur sue
potestatem habuit et ibi sanitatem et
miraculis potestatem. Et quia virtus
miraculorum reddit famosum
sequitur et fama exiit totum bonus
odor. Cant. 1. oleum effusum nomen
tuum per universam regionem. De illo
glo. notum a parentibus propter vis[a]
miracula horum sed apud alios
tres fama diuulgabat
Et ipse docebat post miraculorum
potentiam hic subdit utilitatem doctrine
ubi omnes quod docebat et
evidens quia in synagogis et quem
dabilis quia magnificabatur ab
omnibus. Dicit ergo et ipse docebat in
synagogis eorum tum propter plurimum
utilitatem tum propter maiorem auctoritatem.
Jo. 18. Ego semper docui in synagoga
et in templo et magnificabatur
ab omnibus et propter potentiam miraculorum
et propter sapientiam verborum. Ecce quam
novit de xristo. Et quia fama doctrine
et laus sive fructus virtutis sequitur
fama ideo fama quidam in
doctrina et doctrina fecit fructum.
Et venit nazareth quod xristus docuit post
etatem debitam scilicet cum esset xxx
annorum. Videlicet etiam beatus invenitur post
baptismi susceptionem et post
heremitam conversacionem ubi et iei[una]vit
xl diebus etc. Ubi est post victoriam
de dyabolo reportatam beatus est hic
perfecto predicatori venit scilicet etas
matura nemo enim iuvenes
eligit duces eo quod non constet
eos esse sapientes. Contra pena
congruentem esse speciosa laus in ore peccatoris
Eccli. 15. Peccatori autem dixit deus
quare tu enarras iusticias meas
Condescensio sit autem ostendat ex
qua predicat verbo dei. Incepit ihesus

separare

plato pro predicacioni nomini

iiij

F facere et docere. Temptatione diaboli uicta
et carne castigata corporum mentis
in seruitute redacta. Ne forte cum
aliis predicando ipse reprobus effi-
ciar. Et uenit nazareth.
hic subditur ueritatis quam docebat confir-
matio per testimonium ysaie ubi primo ponitur
perducendi testimonii occasio. secundo ipsius
testimonii productio ibi Et ut re-
uoluit librum. tertio producti testimonii
adaptatio ibi Et cum plicuisset librum.
In prima ergo ponitur duplex occasio. prima re-
mota quia uenit in nazareth.
secundo propinqua quia surrexit legere.
Dicit ergo Et uenit in nazareth ubi
erat nutritus. glosa. Uerum illis nil pro-
ficiebat propter quod dicitur infra. Nemo propheta
acceptus est in patria sua. Beda.
propter naturale est ciuibus ciuibus inuidere.
Et intrauit secundum consuetudinem suam
die sabbati in synagogam. glosa.
ad publicos conuentus accedit
ut eius doctrina audiatur a multis.
Die autem sabbati intrauit secundum glosam
ut cum legis mosaice cumu-
lo celestis gratie adimpleretur. Uel
ut magis pacifice audiretur.
Uel glosa quia omnes confluebant
ad legis monimenta quieto
corde meditanda. Et surrexit
legere. hic subditur occasio propinqua
testimonii que fuit et accidit lec-
tionis oblatio talis libri. Dicit ergo
Et surrexit legere. ii thi. iiii. attende
lectioni exhortationi et doctrine.
glosa. dicitur surrexit legere et quos
noua opere signorum non quid erat
[salterii] ut prophete lectionis attesta-
tione corrigeret. Et non dicitur quod
ex ordine suo hic approbat officium
lectoris. Officium autem hostiarii
quod eiecit ementes et uendentes
de templo. Jo. ii. Matthei xxi. Officium
exorciste expellendo demo-
nes de obsessis corporibus. Officium
acoliti siue ceroferarii ostendo
se lucem mundi. Jo. viii. Subdiaconi

Sic ergo patet dominum approbasse minorum
officia minorum ordinum in ma-
nibus operibus. propter quod nullus quantumcumque
magne scientie uel uite debet dedig-
nari suscipere minores ordines
ut officia eorum exequi. Et
traditus est illi scilicet a ministro qui
officium hoc erat liber ysaie
prophete. autem secundum glosam traditus
est ei liber prophete quia quando quia
omnis prophetie ad ipsum pertinet
tempore implentur et per ipsum aperi-
untur. ut patet in ultimo apocalypsis Dignus
es domine aperire librum et soluere
vii signacula eius. contenta in hoc
ostendit quod omnes prophete tradiderunt
ei libros suos. ibi illi assumpserunt
quos dixerunt. Et ut reuol-
uit librum. hic subditur ipsius
testimonii productio. ubi notan-
da est apertio libri inuentio propositi
ibi Inuenit locum. expressio ibi
inuenti ibi Spiritus domini super me.
Dicit ergo Et ut reuoluit librum.
In hoc quod librum reuoluit ad
literam intelligendum dicit se illum esse
qui aperiret scripturas abscondita. Inuenit
non a casu ex proposito quia op-
time nouit loca et passus
libri. Uel inuenit non a casu
ordinante spiritu sancto. Inuenit
inquam locum ubi scriptum erat
scilicet consolationis hoc spiritus domini
super me etc. ysa. lxi. littera nostra
hec sit Spiritus domini super me eo quod
unxit me ad annunciandum
mansuetis misit me ut me-
derer contritis corde et predi-
carem captiuis indulgentiam et clausis
apertionem et predicarem annum placabi-
lem domino et diem ultionis deo nostro.
Lectio littera que ponitur hic secundum lxx.
Spiritus domini super me. Ubi dicitur
propheta auctoritatem et dignitatem
domino prerogatiua gratie sim... dicitur
Spiritus domini super me. secundo excellen-

ysaie

eorum
officium ordinum x approbat

pone generalis cum subditur propter quod vnxit
me. 2o elegans officium spiritualis
cum addit ewangelizare pauperibus
3o efficacia exercitatis cum dicit
sanare contritos. Dicit ergo spiritus domini
qui est dominus vel spiritus domini super prophetas
super me ipsa christus requiescet super
eum spiritus domini, vel super me scilicet duc-
tor et preceptor eius exhorta-
toribus semper obedire. Et contra est
de multis qui spiritum sanctum non habent
tamen superiore cui obediat sed
sub pedibus malarum affectionum
et rebellacionum voluntati eum
continue se equipollat sic illi
quibus stephanus ait Actuum 7 dura
ceruice et incircumcisi cordibus et
auribus vos semper spiritui sancto resistitis
propter quod in propheta habet quod spiritus domini
super me vnxit me ps. vnxit
te deus deus tuus oleo letitie
pre consortibus tuis. Sunt autem 3o
vncti a spiritu sancto in regem, in pon-
tificem in prophetam et in thabernaculum dei
Est enim rex Jeremie 23 regnabit
rex et sapiens erit. pontifex
hebreos 9 christus autem assistens pontifex futurorum
propheta scilicet propheta magnus sur-
rexit in nobis. Thabernaculum
diuinitatis Colossenses 2 in christo habitat ple-
nitudo diuinitatis corporaliter. De vnctione
regali 1 Reg 16. De pontificali leuitici 8
De prophetali 3 Reg 19 De vnctione
thabernaculi Leuitici viii
Ewangelizare pauperibus hic
tangit officium predicatoris quod
impleat tamen propter congruas
sit ab nistro in me et super quem
requiescit spiritus sanctus. Misit scilicet
misit utilitas propter i. ewangelizare
pauperibus Dicit ergo ewangelizare i.
bona nunciare pauperibus misit
me quia et supra Beati pauperes spiritu
quia ipsorum est regnum celorum. Sanare
contritos corde hoc secundum utilitate

predicatoris 3o Ad hoc enim missus est
christus in mundum ut destruat peccatum
Peccatum non multa mala facit
vulnerat primo viij quia qui me peccabit
ledet animam suam ps. 40
sana animam meam quia peccaui Cap-
tiuat primo Jeremie misisos facit peregre
peccatum Excecat Sophonie 1
ambulabunt ut ceci quia domino
peccauerunt Onerat Ezechielis 33 pecca-
ta nostra super nos sunt et in ipsis tha-
besimus ps quoniam iniquitates mee
supergresse sunt caput meum. Ad deum separat
Ysaie 59 iniquitates vestre diuiserunt
inter vos et deum vestrum et pecca-
ta abscondunt faciem eius a
vobis. Spoliat et gratia et gloria
Ezechielis 18 omnes iusticie eius non re-
cordabuntur in peccato suo quod
peccauit morietur. Ideo christus missus
est apponere remedium quia in primo
sanare vulneratos 2o liberare
captiuos i. predicare captiuis 3o
illuminare cecos i. et cecis visum
4o releuare oneratos i. dimitte-
re confractos 5o reconciliare reos i.
predicare annum domini 6o restituere
spoliatos i. et diem retributionis
Dicit ergo ita Ewangelizare misit me
et per hoc sanare non tantum spiritualiter sed
corporaliter contritos corde ps
qui sanat contritos corde
et alligat contriciones eorum. Et misit
me predicare captiuis remissionem
peccatores scilicet ad penitenciam inuitando,
Peccatores quippe captiui
sunt quia capti sunt a dyabolo
vinculis peccatorum primo in iniquitates
sue capiunt impium. Christus predi-
cauit remissionem per penitentiam
appropinquat enim regnum celorum
Et cecis i. infidelibus et qui
cumque erratibus visum scilicet fidei
vel cognitionis Ysaie 35 tunc aperi-
entur oculi cecorum. Et repeti-
uit me dimittere confractos
scilicet predicare legis per remissionem scilicet

ta pdi[illegible] noccet
vnccio [illegible]

peccatum multa mala facit

p gr̃am noue legis allcmando th̃c ꝯ. Venite ad me omnes qui la-
boratis et onerati estis etc. Et con-
fractos p pctm dimittere s li-
beros i remissione i dimittedo
eis culpam p qua sui erant. Jo 8
Omnis qui facit pccm seruus est pcci
qui em facit pccm i tm ꝯstrig-
cur p se n̄o possit surgere ꝯ ex-
igit pos mirtus gr̃e diuine
Et p̃dicare annum dn̄i h̃ subdit
de recociliacioe vrorz dicens
p̃ue tepote misit me annum do-
i acceptum anni f benignitatis
ꝯs sudiceris come am benignitas
ta hic annus dn̄i acceptus ddt
hominibus y Corz 6 tpe accepto
exaudiui te et sic ecce nunc tpe
accepte hic annus fuit ꝯpani
iubileus qui erat annus remissiõis
leuit 27 hic annus sit dr glo ht
iiij or tpa s iiij or euintas et xij
menses i xij aplos hc annum
fecit cursus solis eim De quo
mala ult. Orietur nobis timen-
tibus nomen meum sol iustitie Et mi-
sit me repete p̃ue diẽ retri-
bucoes exmini iudicij sniam
comicando ubi retribuet vitz
s opa sua 2 Corz 5 omnes nos
manifestari oz r̃c ꝯs retribuet
m̃ d̃ns s iustitiam meam Ille
erat ultimus dies pdci anni De
quo dic dr p̃u ult. videbit
i nouissimo dies quibus iustus
Ez rerpbis dies illa dies ire
Sophoe. Rom 2 s duritiam autem tuam
et impenitens cor thezaurizas t-
ibi iram i die ire et reuelacionis
iusti iudicij dei qui reddet
unicuique s opa sua. Hic quis sit
i traditus est illi liber ysaie que
magis i hoc li quam alio lege
uoluit Ad hoc dr ꝯ hoc fuit ppr
pphie illius expressione unus est eo
no tn ppha qui eiuta dicit ē
Etiã ambo tangunt iusst ut

pham ysa. legit ptis ita tem
sps dn̄i sup me qi dn̄s uos ē
sps gradus go sps s n̄o ē sup
filiũ ite si ceti dn̄s supioit
tu sps s sit a filio n̄o ergo po
tius debet dici filius sps spm
dn̄i qui ergo Ad hoc dicend ꝙ sps s
ē supior ꝯo s ꝙ ꝯ ē ho n̄o s
ꝙ deg sps n̄o sit s ē a ꝯo
s ꝙ ꝯ ē deus n̄o s ꝙ ho ite
sup id ppr ꝙ vnxit me ꝯ glo
vnctus ē spuali vnctioe qui
yordane sup bapm sps s i spe
columbe descendit a p̃o instanti
concepcionis huit plenitudinẽ
vnctionis Lc 27 sufficitabo dd
germe iustum Ad hoc dr qui
bapmo dr vnctus n̄o p̃mo ꝙ
ad vnctionis gr̃e cennis ꝙ ad
manifestacoes euidiam Et lo 2 s
illud tpus quo dr vere s qui
inmotis fuit Ite euan̄ paupibus
ꝙ p̃mo omnibus n̄o enim ē accep-
tor psona i docendo Mt 22 magi-
ster scimus ꝙ uerax es et viam dei i
ueritate doces n̄o enim respicis
psonam hominum Ad hoc dr ꝙ ē paup-
tas ne humane destitutiõis h ē
q̃ms omnibus Et ē paupertas
tpalis fortune h ē spalis
aliquid De p̃ma lo n̄o de 2a
ut facienda eius i h ꝙ dr
euangelizare i bona nunciare h
eum nunciauit paupibus Mt 1-
q diuitibus dicit s ꝙ facilius est
camelum intrare p forame acus
q̃m diuitem intrare i regnum celo-
rum Jac 2 et lc 6 ve nobis diuitibus q
hetis hic consolacionem vestram Ite
misit me q ipe tn erat filius dei
erat vbiq go mitti n̄o potuit
Ad hoc dr ꝙ dupl ē missio lo-
calis et talis missio localis fit
mutando locum nouum talis fit
causando nouum effcum missio go
fuit inquantum deus n̄o ad nouum
locum s ad nouum effcm sine

paupertas dr ꝙ 2 z forte
missio ꝯ dupl localis et talis

cendi mo. sicut erat ho. Spiritus
domini misit me etc. Quia eliug
committi filius quo generat
sed generatur a solo patre ergo et mitti.
Item si mitti a spiritu sancto. Ut inquantum
deus. Ut inquantum homo. Non
inquantum deus quia sic non est ab ipso
sed eque. Sed inquantum homo. Inquantum
homo potest mitti ut sit homo.
Ad hoc dicitur quod duplex est missio
filii scilicet in carne et ad
predicationem missio est ergo 2o non
aliis. Alii dicunt et melius quod
missio importat emanationem
ab alio et manifestationem. Sic venit
quis in mittente calitas ve
ilustris sed ve altius tu sit ab
aperiente fenestram lux mitti
in domum non quia aperiens sit causa
emanationis luminis a sole sed sus-
ceptionis eius in domo. Dicitur ergo quod
filius mitti a spiritu sancto ad primum
obiectionem quia angelus loquitur de quo
temporali que est a spiritu sancto ad
dominum quia sit de tertia. In quantum dicitur
unitatis supposita sic mitti inquantum
deus sit tamen sit inquantum homo
nichil autem impedit quin aliquis
inquantum mictitur mittatur a se
ut sit mictens. Et cum plicuisset
librum. Superius posita est
auctoritas prophetie testificata. Hic
subditur testionis adaptatio
ubi tanguntur tria primo legendi
cessatio 2o populi astantis attentio
et oculi omnium in synagoga. Tertio
testionis producti adaptatio ibi
Cepit autem dicere ad illos.
Dicit ergo. Et cum plicuisset librum
scilicet quo legerat quod est contra male ce-
lantes libros. Reddidit ministro
et sedit. In hoc quod librum revolvit
det nobis intelligere quod ipse est
qui septem apperuit. Luc ultimo
Nomine cor eorum ardebat
in nobis et aperiret scripturas
Sicut quod librum replicavit det

intelligere quod non omnia omnibus sunt
predicanda. Unde glossa revoluto
libro quia etiam misso. Scilicet omnem
veritatem docuit. Plicatum ministro
reddidit quod non omnibus omnia dicenda
sed pro captu audientium committit
doctor dispensanda. Librum David
non claude sermones et signa
librum usque ad tempus statutum. In hoc
autem quod sedit innuitur quod stando legat
ut scilicet daret exemplum reverentie hu-
iusmodi circa sacram scripturam. Et ad
innuendum quod pro tota debet facere quod
docet et pacis defendere si opor-
teat. Et quod debet ad celum erigi
per rectam intentionem et terra co-
culcare per terrenorum abdicationem.
Et oculi omnium in synagoga. Hic secundo
populi astantis attentionem dicens
Et oculi omnium in synagoga erant
intendentes in eum. Psalmus. Oculi mei
semper ad dominum quoniam ipse evellet
de laqueo pedes meos. Nec
mirum si intendebant in eum
cum et ipsi angeli desiderant in
eum prospicere. 1 Petri 1. Non mirum
Est enim speciosus forma pre filiis
hominum sit dei imago. Psalmus. Et speculum
sine macula. Sap. 7. Hoc speculum
scilicet in eterna luminosa scilicet deitate
et opaca scilicet humanitate. Hoc speculum
ut videret in usum in ligno
crucis est affixum. In hoc speculo
debemus aspicere et maculas nostras
tergere. In hoc autem quod ipso sedente
oculi omnium erant in eum intendentes
innuitur quod ipse sedens ad patris
dexteram corda fidelium ad
se attraxit. Sicut dicit Jo. 12. Si
exaltatus fuero a terra omnia
traham ad meipsum. Cepit
autem dicere ad illos. Hic subditur
testionis producti adaptatio
ubi inducitur primo Christi allocutio
turbam astantem tertio circumstantium dicentium ad

N. de lyra. fecit hoc ad ostendendum quod libri sa-
cre scripture sunt reverenter tractandi. Unde et Iudei
faciunt hanc reverentiam libris veteris testamenti
quod nullo modo sedent iuxta illos ita alte sicut
illi sunt positi. Ex quo patet quod illi christiani
sunt valde reprehendendi qui non solum libros
veteris testamenti sed etiam novi et sacra evangelia
irreverenter tractant

ad literam. Sed N. de lyra. In facie eius
quidam fulgor divine gratie relu-
cebat qui animos audientium attrahebat.

iiij

ad aptacionem
illorum 2° ad optatam prophetie practica
i. hodie impleta est. Dicit ergo Cepit
autem scilicet ihesus dicere ad illos quia hec
scriptura scilicet Spiritus domini super me etc.
impleta est hodie in auribus vestris
quia scilicet auribus vestris audivistis
me evangelizare hodie. Beda in hac
impleta est scriptura predicta quia sicut
predixerat magna faciebat scilicet opera
miracula et maiora evangelizabat scilicet claram et gratiam.
Et omnes testimonium illi. Superius
narravit evangelista primo fame
divulgacionem 2° autem eius testi-
tate visam confirmacionem. Hic 2°
subdit astancium opinionem de ipso
ubi primo astancium ponit attestacionem
2° scribarum et phariseorum detractionem
i. Et dicebant nonne hic 3° et
vii° i. Et ait illis utique 4° oc-
tonem visionis gravioris et maioris
eorum indignacionem i. Et repleti
sunt omnes. In prima primo ponit astan-
cium attestacionem 2° attestacionis
racionem i. Et mirabantur. Dicit ergo Et omnes i.
multi de omni populo testimonium illi
dabant scilicet quod ipse erat ille de quo
visa et alii prophete scripserant. Et
mirabantur. Hester. Est valde mira-
bilis domine et facies tua plena est
graciarum. Dicitur et assuerus qui
per interpretationem ... quia assuerus interpretatur
beatus. Mirabantur in quantum in verbis
gracie que predicabat de ore ipsius.
Bonus enim homo de bono thesauro
cordis sui profert bona, Luce vi. et de
thesauro gracie verba graciosa. Iohannis primo
et cetera. thesaurum gracie. Iohannis i. plenum
gracie et veritatis. Et dicit verba gracie.
verba gracie multipliciter nominantur ca-
primo originaliter quia a gracia proce-
dunt super. est spiritus domini super me.
propter quod unxit me evangelizare
pauperibus misit me. 2° materialiter quia
erat de gracia est enim preciosum domini

gratia tua etc. Et dicebant ab omnibus
2° formaliter quia erant graciosa.
Iohannis 8. Numquam locutus est sic homo. Psalmus
Diffusa est gracia. 4° finaliter quia
propter graciam habendam. Iohannis 1. Iamdiu
laudi et cetera. Et volt. Et commendo
vos. 1° causaliter quia gracie collativa.
Iohannis 6. Verba que loquor spiritus et vita
sunt. Et hec est potior racio quare dicuntur
verba gracie non i. gracia laborum.
Multi enim habent graciam laborum
proprie hoc scilicet quod sunt eloquentes et ex-
pediti ad dicendum quod volunt et
quo volunt. Sed non habent verba gracie
quia non ex gracia procedunt eorum verba
sed ex malicia. Quidam ad gratiam
tendunt sed ad contumeliam vel
tortores quos dicit apostolus Ephe.
4. Omnis sermo malus de ore
vestro non procedat. Sed si quis bonus
est ad edificacionem fidei ut
det graciam audientibus. Et
dicebant. Hic post attestacionem
simplicium de 2° subditur detractio
scribarum et phariseorum. Et dicebant
Et dicebant scilicet scribe et pharisei
videntes ut dicit Melior. Et quis
sit lumen in via infidelitatis tunc ave-
nosas qui quamvis pluviam accipit
sterilis est. Dicebant nonne
hic est filius ioseph. De-
ridendo dicebant sicut ait Ieronimus
unde hic est filius fabri utique
illius qui fabricatus est auroram et
solem. Et ait illis. Hic ponit
visionis sunt ordinate descendat
ad personam. Primo ponit scribarum
et phariseorum tacitam obiectionem
2° visionem i. ait autem dicere
dicto vobis. In prima primo ponit
parabola ipsorum obiectionem 2° pa-
bole explanacionem i. quanta au-
divimus facta. Et hec est quod dicit hic
Et ait illi i. ihesus scribis et phariseis.

utiq dicetis hic Nondum q istud
qd me hic hic no fuit dum
tunc te pq precedens pq expon
auctor ysa. s longe pq qpz ex
lra sequenti ubi dr Quanta
audiuimus facta i capharnaum
Nondum eni fecerat ita famosa
miracula i capharnaum que
obiciunt. istunc te pq expon
auctor ysa. 2o ponit q cu fre
quenter rediret de capharnaum
i nazareth audiens aliquos facos
miracula ab eo frequenter fcis
i capharnaum illi de nazareth
indignati sunt q cu ipe no intueretur
corda eorum. obiectionem illorum
tacita obiecit b' di. Utiq
dicetis mihi hanc similitudinem i hanc
obiectionem sumpta a similitudine
z methaphora medici corlis ad
spualem hac inquam similitudinem
Medice cura teipm. hec dicit
sicut medicus corporis infirmus
z tu curat aliorum z se negligit
possit dici Medice qui infir
mitatibus cura teipm. f. qui aliorum
curas ita possetis mihi dicere
O tu medice qui curas alienos
f. cenas f. de capharnaum cura
teipm i conpriotas tuos qui
spaliq ad curam tuam ptinent
q1 thim. si quis suorum z ma
xime domesticorum cura non hz
fidem negauit z e infideli de
terior Augq. hijs potissime con
sulendum quibus nos astrictos q
quadam sorte inuenimus. Nondum
supra medice cura teipm. xc
Xpc fuit medicus q medicina
Cuius uba. ysa. 6o ad annun
ciandum mansuetis misit me
ut mederer. io ay. tg. Dic
tantum ubo z sanabitur puer io dr
ubum salutis. Actuum. Cuius vesti
Apoc. pultis folia eius i vesti

que sequitur medicinam ro ay g.
Si tetigero fimbriam vestimenti
io dr vestimentum salutis. ysa.
lxj. Cuius amor tam actiue
dilexit quam passiue. Eccti. vjo
amicus fidelis medicamentum vite
z immortalitatis. io ose ultio
sanabo contritos eorum z dili
gam eos spontanee. Cuius
dolor. thob. vj. Dixit ei hec
f. cor piscis fel z iecur ne
ad medicamentum utilia. io ysa
liij. disciplina pacis nre super eu
eius liuore sanati sumus. Cuius
caro Eccti. xliij. medicina omni
festinacio de nebule. i. i festina
carnis humane assumpcione z nec
ro dr nebula pp leuitatem
q sine pondere peccati s festinata
q subito assumpta. Cuius
altissimus creauit de terra. Cuius
tactus Job. v. ipe uulnerat et
medetur percutit et manus eius sanabunt Mt. viijo
tetigit eum f. leprosum dicens volo
mundare. Cuius aspectus. L23
respexit petrum z fleuit amare
Sed scia dnta oculi
Dixerunt pharisei. hic subditur
de parabole explanatio
Dixerunt ergo pharisei ad ihm
quanta s. miracula audiuimus
per te facta a te i capharnaum
fac z hic i patria tua i.e. tot
z tanta q. d. s glo. multa
audiuimus facta a te i caphar
naum miracula. s no credimus tu
ulla tanta facias apud nos
quorum generis talia erat impe
dedia beneficia. Ait autem amen
dico uobis. parata scrutare et
phariseorum tacita obiectione hic
subdit xpc. vijo ubi undique expu
sando se pmo p verum z per ex
emplum. In vitate dico uobis in primo ponit as
serit veritatem eorum. Aut ait amen
dico uobis. 2o ponit eam cum subdit
Nemo propheta acceptus est. 2o dicit at f. ihc
amen dico uobis i. vere dico uobis

Xpc vere fuit medicus
quia eius
verba
vestimenta
amor
dolor
caro
tactus
aspectus
medicina fuit

Hoc quod dicitur in usu per unum ne preficiat
dicto. Amen dico vobis quia
nemo propheta acceptus est in patria
sua, sicut debito honore tractan-
dus; quia facilius permovetur homo
in terra aliena quam in patria sua.
Bonum in Joseph Gen. 37. glo. non
solum duos prophetas ad capitulum quia Moyses
propheta nominatur s. Deut. 18. sed Hely-
seus alii prophete magis in suis civi-
tatibus quam in aliis sunt honorati
quia propheta ... i. fere naturale est
cives civibus invidere. Vel sic dicitur
quod quia non creditur ei a compatriotis
suis, ideo non acceptus est eis.
Sicut nemo propheta acceptus est
in patria sua, ideo non fecit tot miracula
inter compatriotas suos propter illorum
incredulitatem, non quia patriam
odisset cui beneficium sue nativitatis con-
tulit. Hic queritur super id: Et omnes
testimonium illi dabant. glo. testa-
bantur ut ipse dixerat cum esse de quo
prophete cecinerant. Vel s... s. gratia
... unctum ... statim subditur quod
dicebant aliqui invidendo
Nonne hic est filius Joseph. Non
ergo omnes testabantur. Ad hoc dicendum
quod omnes i. multi de omnibus,
multi dico eum testimonium dabant,
sed aliqui invidi detrahebant.
Item testimonium dabant et dicebant
Nonne etc. quasi si testabantur ipsum
bonum, non videbant eum, non
ut in litera copulatio oppositorum.
Ad hoc dicendum quod locus hic continuata re-
citationis, sequitur alio loco scriptura de
diversis ... de eisdem ut ipsos ...
... eos quia dicebant eum
hic enim refundit ad diversos
... et ita que dicuntur hic ut
admiratio et testificatio plebi
attribuatur, sed detractio et irrisio
scribis et phariseis. Item ibidem
glo. super id Nonne hic est filius
Joseph. Magna cecitas cum
que et fratres ... agnoscunt.

ob solam generis noticiam contempnunt
quia I. Cor. 2. si cognovissent
nunquam dominum glorie crucifixissent.
Ergo non cognoscebant. Ad hoc dicit
glo. I. Cor. 2. quod cognoverunt eum
esse Christum i. prophetam in lege promis-
sum. Et glo. hic in glo. sed non cogno-
verunt eum esse deum, quia nunquam cruci-
fixissent. Ergo si cognoverunt
ipsum esse messyam, ergo sciebant
ipsum esse verum prophetam et verba esse
que dicebat, sed dicebat se esse
filium dei Jo. 10. Ergo hoc sciebant.
Ad hoc dicendum quod sciebant in habitu, sed non
in actu. Vel melius dicendum quod prin-
cipes et scribe eum cognoverunt, et
cognoverunt noticia suspicionis
sed non certitudinis, et huic magis
concordat litera. Quecunque
audivimus facta in Capharnaum
fac et hic in patria tua. Sed potest
queri quare non fecit tot miracula in patria
sua sicut in Capharnaum.
Ad hoc dicendum quod forte illi magis
indigebant. Vel melius potest dici
secundum glo. quod hoc non fuit propter odium
patrie, sed propter defectum potius, sed propter
incredulitatem illorum de patria
sua. Et ait: Amen dico vobis etc.
... excusavit se Christus ab
opere miraculorum apud compatriotas. Et hoc quia nemo
propheta acceptus est in patria sua.
Hic excusat se per exemplum, et primo per
exemplum Helye, secundo per exemplum Helysei
ibi Et multi leprosi. Et est sua
excusatio ... sed glo. ut dicat
ipse Christus: non est ... exemplis prophetarum
quod civibus meis ... ea
divina beneficia subtraho. Cum
Helyas suis subtraxit beneficium
et alienis ad extraneos eis beneficium
contulit. Et Helyseus ... inter
suos ... non fecit eis beneficium
curationis lepre, sed extraneo scilicet
Naaman Syro ...

si apud eorum necessitas facta in Israel in
exemplum helye et apud compatriotas in
factum in exemplum helysei. Sub his
at helyas sub tribus et dimidiam
s. quod tangitur hic primo diuisionem ce-
lestis pluuie quod notatur in qui clau-
sum est celum. 2o temporalem almoniam in
tum facta est fames. 3o corporalem
sine punicionem ad nullam earum
missus est. Et hoc eius dicit ipse. In
ueritate dico uobis multe uidue
erant in israel in diebus helye. In diebus
suis clauit in tempore quo helyas
in carcere faciebat qui clausum est
celum sua suo effectu stellatum a
suis impressionibus grandibus
aereum ne pluuia de eo desce-
deret. De prima clausione celi habetur
3 regum 17 et iacobi ultimo. helyas ho-
mo erat passibilis etc. Clausum est in quin-
que annis 3 et mensibus 6 hoc est tempore
predicacionis christi et antichristi tempore et
tempora et dimidium temporis. Dan. vij.
Aduertendum quod quidam dicunt Christum predicauit 3
annis et dimidium sicut nisi est supra
locum in tempore ipse ihesus incipiens erat
quasi xxx annorum. Cum facta esset
fames magna in omni terra terra
iuda et circumstantibus ut habetur 3 re-
gum. Et ad nullam illarum uiduarum que
erant in israel missus est helyas ni-
si ad uiduam mulierem in sarepta
sydonie. Sarepta est modica
urbs inter tyrum et sydonem sita
et siluam in uia ubi dicitur sarepta
sydonie et regio sydoniorum.
Glossa. Tempore famis non est iudea
digna recepta hospicio helye
sed ecce gentibus uidua est quesita
que a tanto propheta uisitaretur.
Mistice clausio celi significat
uariam fidei eiusdem apud uene-
torum cetera doctorum. Vidua gentili-
tatem que erat a uiro domino uiduata
sed iudea in ecclesia ad gen-
tilitatem missus est helyas in Christo

pro zelum domus dei per zelus domus
tue comedit me etc. Sarepta dicitur
incendium sydo uenatio et significat
mundum quod inurit incendium
carnalem concupiscentie et uenatio
auaricie. Et multi leprosi
hic subdit exemplum helysei ubi
implicat tria primo helysei excel-
lenciam cum dicitur sub helyseo. 2o com-
patriotarum eius maliciam ibi et neque
mundatus est. 3o alienigenarum
deuocionem ibi nisi naaman
syrus. hic est quod helyseus curauit
alienigenas non compatriotas
Dicit ergo et multi leprosi erant in israel
sub helyseo propheta. Sub helyseo
dicit qui rector totius populi tempore suo fuit
propter quod eo moriente dicebat rex
israel pater mi pater mi currus israel
et auriga eius. 4 reg. 13. et nemo
eorum scilicet leprosorum mundatus est ab
helyseo propheta nisi naaman syrus.
Glossa quia deuotiorem quesiuit.
Si ergo isti qui erant famosissimi
prophete non fuerunt accepti compa-
triotis suis non propter suam mali-
tiam sed propter compatriotarum inuidiam
ut dictum est prius multo fortius
nunc minores prophete fuerunt accepti
in patria sua. Ex quo patet uerum esse
quod dixerat Nemo propheta acceptus
est in patria sua. Et repleti sunt
omnes. Superius posita est exempla ui-
cinis et phariseis inuidentibus
hic subdit eorum furorem indig-
nacionis uisionibus. Ubi tangitur
primo interior eorum ira. 2o exterior
iratorum sentencia ibi et surrexerunt
et eiecerunt. 3a superior uirtus ibi ipse
autem transiens per medium. Prima pertinet
eorum iracundiam 2a iracundie ca-
ptam 3a ad audientes. Dicit ergo et omnes
audientes in synagoga repleti sunt
ira scilicet quia uidebatur eos uidere de
incredulitate et quia deuotionem gen-
tilium uidebat deuocioni eorum
preferre quod non amat pestilens
eum qui se corripit. Nulla deuotio

ext[r]e
exposi[cio]

12 obsequium amicos, inimicos odium
parit. Et (2o) stupa colleta
synagoge plantant, que stati
igne ire accendit. Et Surrexerunt et c.
irati per invidiam quia per predicta exp-
rimebat beneficium tuorum eis
ad gentes, sicut et clamabat
omnes prophete hac de causa specialiter
voluerunt occidere paulum quia dixit
demum fuisse sibi ad naciones longe
mittam te. Act. 22. Invabit pu-
sitas quia sunt de ubis que sup(er)sat
occasionem recepte illuminans tu
mirabiliter amotis illis eicitis; tur-
bati sunt omnes. Et surrexerunt
et eiecerunt. Hic subdit exterior
corporum sevitia quoniam ostendunt in ore
sunt impetus quia surrexerunt actus
quia eiecerunt progressus quia miserunt
affectus quia ut precipitarent eum.
Unde glossa surrexerunt et eiecerunt
extra civitatem glossa quod dominus de eis
dicebat scilicet unum esse ostendit quia
eiecerunt eum extra civitatem. Nec aliter
venerunt qui salvatorem expu-
lerunt de finibus suis. Ad ulterius
vero est crucifixus extra civitatem
hebreorum ultra extra portam passus est.
Et duxerunt illum usque ad supercilium
montis super quem sunt monte
civitas illorum scilicet nazareth ci-
vitas edificata. Duxerunt inquit
eum illuc ut precipitarent eum.
Ex quo patet eos peiores fuisse
dyabolo. Unde beda peiores iudei
discipuli dyaboli magistro. Ille verbo ait
mitte te deorsum. Illi facto conantur.
Ipse autem transiens per medium illorum
ibat. Et Ecce potentia immensa
qua omnes et evasionibus actus per-
transivit, et evadendi modus quia per
medium illorum, et evadentis status
quia sunt ibat sunt pedes. Non ferebatur
armatus vel equus. Unde beda
quia tunc dominus de manibus eorum
elapsus per medium illorum de ru-
pis vertice descenderet et sub rupe

lateri vellet subito ad tactum
domini corporis vestis saxum se subterfugit
et ad instar cere solutum quedam per(sonali)ter
sit efficit in gratitudinem, ita quod
domini corporis recipere, et quoque loco
universalem lineamenta rupe vestis
et vestigia pedum in rupe apparet
adhuc sicut testantur qui viderunt.
Et descendit in capharnaum. 4
Aperitio huius ex eo cum sunt et quia
sit salvator primo super actione
dyaboli temporibus 2o exponi
prophete autem. Hic 3o est quando cum-
dem miraculorum post. Et primo quo
tangitur miracula et corporalis 2o spi-
ritualis. Cum autem sol occidisset
In corporali duo primo in socrum filii
2o mulieres. Surgens autem ihesus
de synagoga. In primo ergo invenit
miracula faciendi motiva vero 2o
referimus miraculosa opera. Et in
synagoga erat homo. 3o utilitas
consecuta ex miraculo scilicet
et stupentibus et pavor. In primo tangitur
duplex motivum, primo doctrine
potestatis confirmatio, 2a auditorum
bona dispositio. Et stupebant in doc-
trina. Unde glossa descendit in caphar-
naum glossa non indigne commotus,
non scelere offensus, non iniuria
violatus, iudea deseruit,
sed memor clementie sunt te-
det furorem etc. Capharnaum
naum ciuitatem galilee.
Ibique sunt in capharnaum doce-
bat eos sabbatis. Et ergo do-
ctorum huius patientia quia descendit
credentibus persecutoribus, scilicet quia docuit
primo quia in sabbatis glossa quod sabbatis
magis docet et sanat sunt se
non esse sub lege sed super legem.
Et non est propterea docebat
et sanabat in sabbatis primo ut
ostenderet se esse super legem, facto
hunc non solvebat sabbatum Marc. 2 12
dominus enim est filius hominis et sabbati.
2o ut ostenderet nova creatura
incipere ubi vetus desiit scilicet in 12
sabbato.

gen ii Die vii requievit ab omni
opere quod patrarat. Et tunc hoc docet se
actorem vel sicut testem quia operibus
opera iniunxit, scilicet opera creatoris
operibus creationis. Et sabbato incho-
avit opera creationis. Jo v Pater
meus usque modo operatur et ego operor.
Vel forte quia homo sexta die cecidit
io deus sexta innuere sequenti s-
sabbato eius renovationem inchoat
glo. Non solvitur lex sed sit reno
vato homine iam labente. 2o
ut pluribus proficeret quia plures tunc
conveniebant. Et tunc hoc docet exemplum
predicatoribus ut certis diebus
solempnibus predicationi intendat
unde Baruch, perlegite librum istum
quem misimus ad vos recitantes
in templo domini die solempni
propter quod et quasdam alias voces
lingwam vellet dyabolus quod esset fe-
stum. Unde filii eius dicunt quod hominibus in
ps quiescere faciamus omnes dies
festos dei a terra. Sed heu quia modo
sed alia de causa vult dyabolus
quod fiat festa, quia homines sunt
magis ociosi et magis vacant
gulositatibus et luxuriis et aliis
peccatis. Unde deo non placent.
ysa i Neomenias et sabbatum et
festivitates alias non feram
iniqui sunt cetus vestri. kalendas
vestras et solempnitates vestras
odivit anima mea. Et stupe-
bant in doctrina. Hic subditur audi-
torum bona dispositio, ubi in illis
omnia primo admiratio tanta efficacis
sermonibus 2o vero admirationis i-
tria in potestate erat. Dicitur quod stupe-
bant in doctrina eius. Doctrina dicitur
quia doctor tractat de veritate
quia in potestate erat sermo ipsius, pro-
pterea dicitur sermo ipsius fuisse in potestate
quia primo potestatem addere legi vel
minuere sicut volebat, quia nunquam aliquis

potestatem. Deut. 33 In dextera eius
ignea lex, in cuius potestate est ad-
minuere siue legem mutare potestas
qui ipsam dederat. gal 3 Lex
ordinata est per angelos in manu
mediatoris. 2o quia specialem
virtutem habebat cordium penetrandi
tiva ad monendum et convertendum
Jer 23 Numquid non verba mea quasi ignis
ardens et quasi malleus conterens
petras. Non probabit novi simile
homines virtutibus. 3o quia opere implet
quod docuit. Act i Cepit ihesus
facere et docere. In hac potestate debet
esse sermo cuiuslibet predicatoris.
Beda. Sermo predicatoribus in potestate
sit ut ea que docet operatur
cum omni facto destruit quod predi-
cat contempnitur. Sed heu multi sunt
qui dicunt et non faciunt. Hic
queritur super In diebus helye quare
dies quibus sunt omnibus communes, quia
solem suum facit oriri super bonos et
malos, quare non magis helye quam
alterius. Ad hoc dicendum quod dicuntur dies
helye non propter possessionem propria
sed propter celebre regimen dierum illis opus
operationem quia tunc maiorum et ce-
lebrimum non quia solus erat. Vel
misterium dicitur hoc propter clausuram eius
personale quia tunc sicut lux propria
illuminat. Eccl. 48 surrexit he-
lyas propheta quasi ignis et statim
clausum est celum. Celum est corpus
indivisibile, quomodo ergo aperitur vel clauditur.
Ad hoc dicendum quod celum dicitur a celando
unde idem dicitur a nobis celum quod habet
virtutem velum continendi et celandi
illum mundum inferiorem. Aut quia
virtute incorruptibile sic dicitur celum
Aliter. Hoc autem est duplex, quoddam
uniforme et immobile, scilicet empireum,
quoddam uniforme et mobile
scilicet cristallinum, 3m difforme et mobile
scilicet stellatum. Aut habet virtutem continendi

corrup[ti]bi[lis] / et h[ec] q[uo]r[um] duob[us] celis ig[nis]
et aeri / et utr[is]q[ue] d[ic]t[u]r dup[li]c[it]e[r] sup[er]fi-
cie[s] na[m] sup[er]ficies ignis sup[er]ior
d[icitu]r celu[m] olimpiu[m] / inf[er]ior ig-
neu[m]. Sup[er]ficies aeris sup[er]ior
d[icitu]r celu[m] etheru[m] / inf[er]ior aereu[m]
et de h[is] lo[quitu]r hic / verbo a[u]t p[re]t[er]
de celo ip[s]e d[icitu]r. D[icitu]r sup[er] e[st]
ad mulierem viduam / q[uo]d vidua
e[st] g[e]ntilitas / q[uo]d ad illa[m] no[n] e[st]
missus ip[s]e helyas s[ed] ch[ristu]s / q[ui] ip[s]e
d[ici]t no[n] sum missus n[is]i ad oves
que p[er]ierunt / ad h[oc] d[icitu]r q[uo]d fuit missus
i[n] iudea p[er]sonali[ter] et p[re]dicati[one] s[ed]
q[uia] repulit v[er]bu[m] d[e]i / postea
missus e[st] ad gentilitate[m] no[n] p[er] se
s[ed] i[n] ap[osto]lis et fuisset no[n] missus p[ro]p[ter]
te ego co[n]tinu[ue] ad v[er]bu[m] fidei
D[icitu]r sup[er] id Naaman syrus glo[sa]
q[uia] devote quesivit eu[m] co[n]-
t[ra] mo[dum] aug[ustu]m sanare r[ati]o / et
indig[na]t[u]s recessit ab helyseo
R[espon]s[i]o / ad h[oc] d[icitu]r q[uo]d i[n] inquirendo
fuit devotus s[ed] p[ro]p[ter] mo[dum] / q[uia] he-
lyseus cu[m] no[n] vidit n[ec] loc[um] lepre
tetigit / recessit iratus / et p[ro]p[ter]ea
admonitione suor[um] / in additu[m]
p[ro]ph[et]e adimplens fuit sanatus
D[icitu]r q[ue]ritur q[ua]re mag[is] de helya
et helyseo ponit ex[empl]u[m] / q[ua]m de
aliis / ad h[oc] d[icitu]r q[uo]d h[oc] fecit / q[uia] isti
soli inter p[ro]ph[et]as mi[ra]c[u]la claruit
D[icitu]r i[n] vita alii p[ost] vitam
D[icitu]r duxerunt eu[m] usq[ue] ad sup[er]cili[um]
mo[n]tis / Sic q[ue]ritur q[ua]re noluit oc-
cidi ab aliis / venatem ut
pateret p[ro] nob[is] / ergo a[n]te p[er] optim[u]m te[m]p[us]
debuit pati / ad h[oc] d[icitu]r s[ecundu]m glo[sam]
que assignat tres ca[usa]s / q[uia] tu[n]c no-
luit occidi ab eis / p[ri]ma est q[uia]
adhuc eis locu[m] p[eniten]tie reservabat
bat s[ecun]d[u]m ysa[iam] 30 / p[ro]p[ter] expectat d[omi]n[u]s
ut misereat[u]r n[ost]ri / multitudi[n]i ei[us]
p[ar]cere volebat / vn[de] alia glo[sa] a
pauc[is] crucifigi voluit / ut no[n]
multor[um] esset sacrilegiu[m] / 2[o] q[uia]
h[ab]o pa[n]ib[us] no[n] venia[n]t Jo vi[i]

nemo misit i[n] illu[m] manu[m] q[uia] no[n]du[m]
venerat hora ei[us] / 3[o] q[uia] no[n] h[oc] ge[nus]
mortis elegerat s[ed] p[re]cipitacio[nis] s[ed]
crucifixionis / ut impleret[ur] id
p[ro]ph[et]icu[m] foderunt manus meas
et pedes meos. D[icitu]r ip[s]e t[ra]nsie[n]s
p[er] mediu[m] illor[um] ibat / q[uia] vehement[er]
erat q[uia] cu[m] irati / ergo tu[n]c[?] no[n]
p[er]misisset cu[m] illesit / ad h[oc] d[icitu]r
s[ecundu]m glo[sam] q[uo]d mentib[us] illor[um] mutata fuit
et obstupefacta. D[icitu]r sup[er] id et des-
cendit i[n] capharnau[m] / glo[sa] Iudea
desivit ic[?] q[uia] si iudea desivit
ergo i[n] iudea erat q[uia] descendit i[n]
capharnau[m] s[ed] opp[ositu]m d[icitu]r i[n]
l[ittera] p[re]cedente s[cilicet] q[uo]d erat i[n] nazareth
q[uod] e[st] civitas galilee / ad h[oc]
d[icitu]r q[uo]d i[d est] q[uo]d hic d[icitu]r descendit i[n] ca-
pharnau[m] no[n] co[n]tinuat[u]r cu[m] l[itte]ra
i[m]mediate p[re]cedente s[ed] cu[m] i[lla] q[ue] sup[er]ius
posita e[st] que est regressus e[st] i[n]
virtute sp[iritu]s s[cilicet] de iudea i[n] gali-
leam / et descendit i[n] civitate[m] caphar-
nau[m] galilee / et ergo ab illo
loco et venit i[n] nazareth / nar-
ravit usq[ue] h[ic] / fuit m[od]o p[er] d[omi]n[u]m
penthesis a pa[rte?] q[uo]d e[st] i[n]t[er]positio
q[uia] e[st] p[ro]p[ter] q[uo]d p[ro]p[ter] p[ro]ce[ss]us p[ri]ncipale
Nota sup[er] id In doctrina ei[us]
q[uo]d doctrina bona et mag[is] v[er]i
io[?] e[st] corde querenda / sic sapi-
ens p[ro]p[ter] facultates q[ua]s dedit vir
familie sue p[er]dit sic tor sapiens
q[ua]m d[e] doctrinaz s[ed] q[ua]n[do] doceat et
doceat / quippe q[uia] d[icitu]r doctrina
replebuntur vniversa cellaria
l[ibri] virtutib[us] a[nim]a / i[n]t[er] q[uo]s sap[ientia] [?]
gu[ar]da 2[o] e[st] o[mn]ib[us] manifestanda
Sic iudicator bona iudicio
manifestat. Eccl[esiast]i 29 ip[s]e pala[m]
faciet doctrina[m] disci[pli]ne sue
quippe q[uia] sap[ientia] absco[n]dita th[esaurus]
i[n]visus q[ue] utilitas i[n] ut[ro]q[ue] eccl[esiast]i 10 Ecc[lesiastic]i
28 doctrina q[ue] a[n]i[m]am[?] illorum
2[o] e[st] a[n]i[m]e audienda / sic[ut] v[er]ba rap[?] sen[?]

Doct[ri]na bo[na] q[ue]re[n]da 3.

t p9 fructificat, Eccl. 22. Qui
timet dnm excipiet doctri-
nam eius, pu. 13. filius sapiens audit
doctrina patris, Job. 20. Doctrinam
qua me arguis audiam, h est
doctrina que me audire fecit, 2o li-
scribenda sic dives vero prosa
de poto quindati, 3o consola-
te spat, Ro. 15 quecumque scripta sunt
ad nostram doctrinam scripta sunt,
4o ope adimplenda sicut ar-
tifex ss arte sua opatur, 1 Thi. 4
attende tibi et doctrine insta in
illis, h est cum facies, et tc h
stupebant, 6o exemplo pacie oste-
denda sicut homo paciens
et benignus dr doctilatq pu.
19 doctrina viri p paciam nos-
citur. Eccl. 8 in lingua enim sapi-
ens agnoscitur, 7o omnibus tpa-
libus ppoinda sicut phi oia tpa-
lia contempserunt amore doctrine
phice, quanto plus dnt contempni
amore doctrine theoice, pu. 8.
Doctrinam magis quam aurum eli-
gite, et multo quam doctrina bona
dabit gratiam nobis, ymo tam sa-
pienciam atque doctrinam stulti
despiciunt pu. 1. Et in syna-
goga erat ho habens demonium
Supius narravit eventa
miraculi facti motiva vero
hic narrat ipam operacione
ubi tanguntur iiij ox pmo homines
demoniaci increpacio, 2o demonis
increpati confessio, ibi et exclamat
voce magna, 3o ipius clamati
increpacio, ibi et increpavit ihc, 4o
effectus sanacionis sequentis ibi et cum
proiecisset illum, Dicit ergo et in synago-
ga erat ho demonium habens, B. Eccl.
quidam expulerunt de synago-
ga, non est mirum si dyabolus syna-
gogam intrat et hoc ymaginat,
glo. intrat dyabolus cum Christus

spiritualiter expicat, habens ymagine
demonium immundum, glo. quia spiritum
suum amisisat, per quem fit pur-
go spiritum vel spiritum immundum i.
dyabolum qui dr immundus ab
effectu, quia facit immundum que
possidet sicut dr spc mutus
quia facit hominem mutum, Beatus
septa sat demonium, quoque in
mundum ut hic, quoque mutum
i. 2 ubi erat ihc eiciens demonium
et id erat mutum, quoque pessimum
ut Act. 19 tripx enim effectus
demonis in homine, 1o cum facit
immundum hominem i peccati pre-
cipitando, 2o mutum ipsum ne con-
fiteatur impediendo, 3o pessimum
ipsum contemptum penitencie
inducendo, Et exclamat
hic subdit demonis confessio, ubi
implicantur vi pa demonis
instancia, quia exclamavit, 2o
instantis angustia, cum dr
Sine, 3o angustiati malicia
cum subdit quid nobis, 4o mali-
ciosi suspicio, tum addit venisti
perdere nos, 1o suspiciosi confessio sa-
te quia tu es, Dicit ergo exclamavit
voce magna dicens sine, glo.
paululum a me increpando quiescere,
tum nulla est societas lucis cum tua
fraude, quid nobis et tibi ihu naza-
rene, sed impugnati bonitatem cum
addit, Cum nobis et tibi, nolebat
enim hominem liberari, glo. bonum est
naque dyabolus confitetur, sed mala est
opposita dyaboli, que deo adversatur,
Venisti perdere nos, glo. exptorn-
ta confessio non habet meritum sed est sicut
servi fugitivi qui post multum tempus
videns dnm suum nil aliud de-
verbibus deprecatur, sic demones ad
se iudicandos dnm venisse
credentes, puniam ipius tormentum,

ix Effn demonis ho

h tio clamat i. venisti perdere nos
Scio te qui sis sanctus dei. Scio
glo. inchoantis opinionem. Confite-
batur ergo demonium christum. Et conquerente
i. condonando. sine potestate possi-
dendo i. quid nobis et tibi. et conquerentes
iudicando i. venisti perdere nos
Sanctitatem in vincendo i. scio quod
sis sanctus dei. Et increpavit
ihesus illum. hic subditur demonis
increpatio cum imperio salvatoris
ubi primo ponitur dyaboli increpando
Secunda silencium imponendo
Tertio demoniacum liberando
Dicit ergo ewangelista et increpavit illum
ihesus dicens. obmutesce et exi ab eo.
Et tamen cum male locutus fuisse
primo hominis prophetice [illegible] iusto hic ei
postea silencium imponitur. Et glo. quod per
linguam serpentinam primo intravit
mors in mundum concluditur ne
nimis ulterius propagat. Et cum proiecisset
hic secundo subdit offitium salvatoris
ubi oritur sanitas miraculosa
dicitur quod proiecit demonium in medium
tunc quod proiecit in medium i. hoc quod
exiit. Et hoc est quod dicit [illegible] et quod
demon multum discerpebat
eum in exitu suo. proiecisset in medium in
medium ut sic miraculum utique pateret
pluribus ad salutem invitaret. exiit
ab illo nichil illi nocuit quod sic dicit
glo. proiecto i. non cum debilitate
non aliquod membrum fregit aut
avulsit sicut alios solet dyabolus facere.
Et factus est pavor. Hic primo nar-
ravit ewangelista primo miraculi facti
notam [illegible] et ipsam miraculi
opinionem hic tertio subdit utilitatem ex
miraculo secutam. Et primo
punitur i. fit admiratio. et i. ab subditis
se fame divulgatio. et divulga-
batur fama. In primo primo ponitur
admiratio populi quod factus est pavor
et admiratio quod potentie et virtutis imperat
colloquentes potestate

Dicit quod et factus est pavor super admirationis
in omnibus super assistentibus. glo. propter
integram restitutionem et ut dicitur
dentes admirantur. Si autem vel
licet quod fiebat cum autem timor super
permixtione factus est penitentia etiam
et colloquebantur ad invicem di-
centes quod est hoc verbum i. sermo
ratione dignum. quia in potestate quo
ad formam precipiendi et virtute quo
ad celeritatem exequendi im-
perat immundis spiritibus et exeunt
tunc tamen Job xli scriptum sit quod
non sit potestas super terram que ei
comparetur. Vel sic dicentes quod est hoc
verbum quo sic demonibus imperat
ysaie xl verbum quod egreditur de
ore meo non revertetur ad me
vacuum. Et divulgabatur fama
de illo in omnem locum regionis
quippe non enim potest civitas ab-
scondi supra montem posita. et
ad hoc miraculum diffusa est
sim. Et ipse erat lux mundi
Jo. viii. Sicut oleum valde dif-
funditur et de ipso dicitur Cant. i.
Oleum effusum nomen tuum.

Surgens autem ihesus de synago-
ga. hoc miraculum factum in
socru symonis narrat ewangelista her nazaret
miraculum factum in socru symonis
ubi tangitur primo ordo sanationis
et quod eius infirmitas i. socrus
autem symonis. secundo virtus applica-
intercessionibus i. et rogaverunt eum
tertio sanatio mulieris i. et stans
super illam. quarto perfectus collate sani-
tatis i. et continuo surgens. Et hoc est quod dicit
ewangelista Surgens autem ihesus de sy-
nagoga introivit in domum
symonis. Egressus synagoga de
quo Christus surrexit iudeis est de qua Christus
secundum carnem exiit. Domus symonis
et socrus eius quorum eundem corpus [illegible]
mundi uxorem petrus [illegible] eciam
fidelium petre commissa. Et quid fuit apr

synagoga iudeorum q magnis
febribus tenet sed frigore infidelitatis
et estibus invidie laborat sed
introitu suo scilicet domum symonis
et sanatam socrum eius sed reditus
fidei ad iudeos quod fiet in fine
mundi quando gentium subintr[ab]it In
unitate religionis gentium per decem
annos curatur sed gentilis
populus curata Socrus autem symonis
tenebatur magnis febribus Socrus
dicitur mater uxoris Ex quo intelligitur
defectus fuisse naturalis ex antiquitate
etatis et defectus accidentalis
ex egritudine febris et nota tuidat
tenebatur magnis febribus Ambo
febre libido flagrantior est
Et rogaverunt illum discipuli pia
In hoc datur nobis exemplum orandi pro
infirmis sed ad salutem infirmatis
ut et nos induxit presbiteros ecclesie
et orent super eum Et notandum quod
rogatus dominus sanat et aliquando non
rogatus per se sed quod aliorum oracionibus
peccata relaxat aliquando non recordatis
gratis condonat sicut hic i
glosa Et stans super illam sed ibi
sanato mulieris ubi implicat
quod dominus sanavit eam dignatus
sed ad illam accessit potest quod
febri imperavit variatur febris
cessavit Et hoc est quod dicitur stans
super illam in illa iacente vel
forte extendens manum suam super
eam imperavit febri et febris dimisit
illam Moraliter stans super
illam dicitur quia nullum spiritualiter sanat
nisi eum qui sub eo est per timorem
salubrem humiliate In glosa
stans super illam sanat quia ubi
timor domini incipit ibi estuatio
solet recedere Et ignitior dominum
expellit Et continuo surgens ministrabat
illis Glosa naturale est febricitantibus
incipiente sanitate lassari
sed et molestiam egritudinis sentire
sed sanitas quam domini datur in pristino tempore

et cum robore sinat ut sanis adiutoribus
continuo ministrare sufficiat hoc
autem prebuit est solius celestis medici
Moraliter per hoc datur intelligi quod anima
a peccato non est contentus simulanti in ipso in
deo Sed penitentes quantum cito tanquam
a febre peccati tanto cito debet se occupare
et totaliter mancipare servitio dei
sicut hoc quod sic exhibuistis membra
vestra servire immundicie et iniquitati ad
iniquitatem Ita nunc exhibete membra
vestra servire iusticie et sanctificationi hic
quere supra In ho in synagoga hunc
demonium etc Nota quod dominus post
descensum de monte sanavit leprosum
secundo socrum symonis Sed secundo ordinatores
Euangelistas eius narratur et ali
postponatur ordinem Ad hoc dico quod hic
postponatur vel veritas Sed ex aliis
mistica et moraliter aliis vero est
quod omnis ewangeliste debent ordinem
dierum dicit Et quod adhuc valet ordo
miraculorum per quod gesta sunt ideo
quod cum ordine non tenuerunt
tamen ex voce hoc fecerunt quemadmodum
non exprimunt Ratio mistica quam
ponit Beda est ut sicut in peccato primorum
parentum fuit per diabolum suggestio et secundo
per cum mulierem tercio viri Ita hic
post flagitium spiritualiter peccatum concludi quod fit
in peccato primo masculi ubi demon est
eiectus deinde et mulier Ab eo Sed secunda
a febre curatur ut in peccato tercio masculi et vir
quid ubi quamquam consentientibus ipsis
fuit a lepra curatus Moraliter
sunt a morbis ad maiora ascendo
doceat nos proficere ut Beda
Magis enim est febrem et lepram curare
quam demones eicere quia hoc possunt
homines facere sed exorcista sed utrum
est tanto potestatibus dimittit et magis
dicitur lepram curare quam febrem
quia febris peccato morbis facilius curatur
quam lepra Et ita quibus bonum ordiatur
ut sit ordine gesta veluti ab
ordine mistico Et est super eo ihesu
nazareno glosa in genere et diabolus

p9 noiauit

N p(ro)nominavit / q(ua)m(vi)s moyses d(omi)n(u)m
nominavit cu(m) d(icit) / In p(ri)ncipio
c(re)avit deus celu(m) et t(er)ra(m) / ita p(ate)r
q(uia) in dyal(o)g(o) / ad h(oc) d(icendu)m q(uod) s(er)vo
simp(licite)r dyal(o)g(us) d(icitu)r p(ri)mus no(m)i(n)at
multo a(n)tiq(uio)r moyses natus
e(ss)et / s(ed) i(n) g(e)n(er)e s(ecundu)m om(nes) s(e)pt(em) moys(es)
p(ri)mus nomi(n)at / ad obi(ectionem) d(icendu)m q(uod)
dyal(o)g(us) p(ri)mus nomi(n)at m(odo) eos
qui i(n)troducu(n)t(ur) / qui i(n)t(er) se
loque(n)tes s(unt) p(ri)us q(uam) eva(n)g(e)l(ist)a / ac
ad a(li)q(ui)s d(icitu)r i(n) g(e)n(er)e co(n)s(ide)r(at)o est
q(uod) d(icitu)r p(ri)mus no(m)i(n)avit no(n) q(uod)
p(ri)mus i(n) g(e)n(er)e / Et e(ss)e scio q(uod) sis s(an)c(tu)s
d(e)i / i(d est) Chr(istu)s / que(m) n(ost)ri p(ri)nc(ipes)
hui(us) s(e)c(u)li (non) cognov(er)u(n)t / s(i) e(nim) cogno-
vissent / p(ri)ncipes i(d est) demones
numq(ua)m d(omi)n(u)m glorie crucifixisset
i(d est) crucifigi p(er)misisset / Ad h(oc) d(icendu)m
q(uod) sc(ien)tia certitu(dini)s hac m(odo) demo(nes)
sciu(n)t X(ristu)m e(ss)e dei filiu(m) u(sque) ad die(m)
passio(n)is / s(ed) q(uod) opp(inione) i(d est) sc(ien)tia
co(n)iectu(ra)li hac sciebat i(d est) p(ro)p(te)r opa
miraculosa que X(ristu)s faciebat
v(e)l d(icitu)r glo(sa) scio i(d est) vehem(en)t(er) op(ina)or
S(ecundu)m i(n) q(uo) h(oc) obi(citur) / si opa mirac(u)-
losa faciebat X(ristu)s opi(n)a(ri)
d(e)b(e)ret / et op(er)a petr(us) p(er)ficiebat
petru(m) e(ss)e d(eu)m / Ita X(ristu)s d(icit) de petr(o)
Opa que ego op(er)or ip(s)e faciet
et maiora hor(um) faciet / que g(ene)r(aliter)
demo(n)es pl(us) opi(n)aba(n)t(ur) de
X(rist)o ip(su)m e(ss)e d(eu)m q(uam) de petro /
ad h(oc) d(icendu)m q(uod) h(oc) p(er)ciebat ep(is)c(o)p(us)
faciend(o) X(ristu)s e(nim) p(ro)p(ri)a virtute cura-
tio(n)es p(er)ag(e)bat / v(e)n(i) d(i)c(e)bat tibi
dico surge / vel tale q(ui)d / Ap(osto)li v(er)o
et alij s(an)c(t)i verbo d(e)i et v(ir)tute opa-
ba(n)t(ur) v(e)n(i) dicebat In no(m)i(n)e ihesu
surge et hui(us) / Et e(ss)e sup(er) i(d est) et roga-
bat illu(m) glo(sa) d(omi)n(u)s pie petentib(us)
pecata no(n) m(od)o p(ro)p(ter)ita(tem) dimittit /
h(oc) p(er) Marc(um) / s(ed) u(bi) n(on) co(n)s(c)i(u)s s(ed) s(u)b no(n)
i(n) h(oc) i(n)fi(dei)t(a)s su(m) / Ad h(oc) d(icendu)m s(ecundu)m glo(sam)
lo(cum) i(d est) ut h(omin)o qui p(er) h(er)etic(u)s p(er)veniebat .
p(e)ccatu(m) e(nim) h(omin)i ig(n)otu(m) p(ote)st e(ss)e /

d(icitu)r q(uo)d si memorie occurret
dimittet i(d est) t(un)c ad d(omi)n(u)s q(uo)d o(mn)i(b)ut
co(n)venclat / Q(uo)d n(on) dimittet / et
n(on) deus dimittit / vel n(on) i(n)stif(icat)
ta(n)t(u)m p(ro)p(te)r meritu(m) s(ed) i(n)sti s(un)t a(d)
d(e)t(er)i(m)i(n)at(um) sup(er) i(d est) et q(uod) tu(n)c surgens glo(sa)
sanitas q(ua)m d(omi)n(u)s cred(itu)r i(n)ponit
to(tu)m simul red(di)t(ur) / h(oc) (con)c(edi)t(ur) q(uod) tota cura
X(ristu)s expssimit p(ost)q(uam) vidit ho(m)i(n)es
nec ambulat(ur)es / Et p(er) g(ra)ciam ite(rum)
i(m)positis manib(us) ut c(re)p(er)u(n)t vide
ad h(oc) d(icitu)r q(ue)da(m) q(uo)d i(d est) q(uod) d(icitu)r i(n) glo(sa) s(ed)
h(oc) n(on) e(st) vi(r) g(e)n(er)alis / s(ed) sp(eci)alis i(n)
aliq(ui)b(us) / Cu(m) a(utem) sol occidisset
S(upra) p(ro)p(ri)e narravit cura(m) q(ue)da(m)
mira(cu)la X(rist)i i(n) sp(eci)ali / hic ta(n)git eo(rum)
mi(ra)c(u)la i(n) g(e)n(er)ali / ubi ta(n)git p(ri)mo
quo(m)o(do) X(ristu)s sua(m) declarat pote(nti)am
quod e(st) sublimi(ta)s / S(ecund)o q(uomodo) e(r)a(t) hu(m)i(li)ta(s)
n(on) fugit gl(ori)am q(uod) e(st) humilitas i(n)
S(e)c(un)da at d(icitu)r e(st) co(n)v(e)rsio e(st) o(mn)i(s) p(ri)ma
narrat quo(modo) declarat X(ristu)s sua(m)
pote(nti)am p(ri)mo i(n) sa(n)a(ti)o(n)e o(mn)i(um) i(n)firmor(um)
s(ecund)o i(n) expulsio(n)e demonu(m) i(bi)
expellebat a(utem) demo(n)ia / Et c(ur)a sa-
natio(n)u(m) morbor(um) mulc(ti)plicat(ur) S(ecund)o
p(ri)mo sanandi t(em)p(u)s q(uia) cu(m) sol occi-
disset / s(ecund)o sanandor(um) g(e)n(er)a q(uia)
o(mn)ib(us) qui i(n)firmos h(ab)eba(n)t / t(er)cio
sanatio(n)is mo(dus) q(uia) si(n)gul(is) manus
i(m)pone(n)s X(ristu)s sanat v(e)l q(uia) cu-
rabat illos / D(icitu)r ergo Cu(m) a(utem)
sol occidisset / i(d est) s(er)o o(mn)ib(us) q(ui)
h(ab)eba(n)t i(n)firmos / Et h(ic) pl(ur)alis
i(n)firmor(um) / varijs la(n)guorib(us)
et (ha)c diversitas i(n)firmitatu(m)
Ducebat illos ad eu(m) / et h(ic)
devotio fideliu(m) / Et e(ss)e ergo op-
timus medicus q(uia) pote(n)tissim(us) i(n)
cura(n)do q(uia) n(on) t(antu)m d(icitu)r o(mn)ib(us) q(ui)
h(ab)eba(n)t i(n)firmos / Sapie(n)tissim(us) i(n)
cogita(n)do q(uia) n(on) t(antu)m d(icitu)r varijs
la(n)guorib(us) / clementissim(us) i(n) susci-
pie(n)do q(uia) n(on) t(antu)m d(icitu)r Ducebat eos
ad eu(m) / Et h(ic) S(ecund)o sanabat o(mn)e(m) la(n)guore(m)
et o(mn)em i(n)firm(ita)te(m) / i(n) h(oc) q(uo)d p(ro)b(a)t p(er)versitas
i(n)docor(um) q(ui) si nolebat eu(m) h(ab)ere d(eu)m .

debuisset saltem sustinere ut me
dicit [illegible] variis lang-
uoribus, quamvis vna sit sanitas
tamen morbi sunt multi. Sicut dicitur
bonum vno modo, malum autem multipliciter
secundum dyonisium et philosophum. Sed heu magis
certitas modernorum, licet enim sa-
nitas anime preferenda sit sanitati
corporis, omnes qui habebant inf-
irmos corporales ducebant eos ad
ihesum, modo autem pauci sunt qui inf-
irmos spirituales ducant ad ipsum
sed quod peius est aliqui suos non
solum non ducunt ad ihesum sed plus
consiliis retrahunt ut potenter ne
aggrediantur penitentiam ne ingre-
diantur religionem quos dominus
prodit: Noli prohibere bonum facere cum
possit. Et si duxerissent ad
ihesum exponeret multo fortius do-
mestici et consanguinei quam non
tamen dicitur cum haberet, habebat enim
nepotes et consanguineos suos
Sed quis [illegible] ad fultonem
quos [illegible] vocat secundum [illegible]
[illegible] amiculus vocat
secundum [illegible] dicit Sinite par-
uulos venire ad me [illegible]
[illegible] amiculus dicit
Sinite nepotes meos venire
ad me ut ardeat meum [illegible]
at [illegible] singulis manus imponens.
Ex quo patet quod nullus [illegible]
bat morbum [illegible] dedig-
natus tangere leprosum [illegible]
[illegible] medicos [illegible] et indig-
natis [illegible] curabat omnes. Ex
quo patet quod manus domini non est
abbreviata ut saluare nequeat
[illegible] ysa. [illegible] vacat a mis-
terio quod post solis occasum fit cura
curo [illegible] occasus veri solis [illegible]
[illegible] sanationis [illegible]
[illegible] figuratum fuit Judicum 16.
ubi legitur quod sampson plures interfecit
moriens quam occiderat vivens.

[illegible] non occasus solis [illegible]
mundi ac passionis [illegible] multi
sanantur [illegible] sole [illegible]
[illegible] infirmabantur quod [illegible]
[illegible] ubi legitur quod post [illegible]
solis multa corpora sanctorum que
dormierunt surrexerunt. Sana-
bat [illegible] qualitas quod non in singu-
lis [illegible] quod non [illegible] manum
[illegible] nota [illegible] illorum
[illegible] anima mea domino et [illegible]
noli oblivisci omnes [illegible]
[illegible] quod magis [illegible]
quod patet [illegible]
sua [illegible] obstupescere
fecit zachariam [illegible] plage ille in
medio manuum tuarum [illegible] hiis
plagatus sum [illegible] sua
impone omnem morbum curat
ut hic [illegible] singulis manus impo-
nens sua [illegible] mortua suscitat
[illegible] filia mea in domo defunc-
ta est [illegible] sua apprehensione
naufragantem eripuit [illegible]
dicitur de petro et cum cepisset mergi
clamauit dicens domine saluum me fac
et [illegible] extendens manum [illegible]
[illegible] suo tactu aurem abscisam re-
stituit [illegible] 22. tetigit auriculam
eius et sanauit [illegible] sua crucifixione
[illegible] Job 16. [illegible]
manus eius [illegible] sua palpa [illegible]
[illegible] Jo 20. vide
manus meas et noli esse incredulus
sed fidelis [illegible] thome.
Exibant autem demonia [illegible]
[illegible] sanatione omnium
morborum ibi [illegible] expulsione
demonum ubi tamen [illegible]
[illegible] demonum [illegible]
[illegible] cohibitione [illegible]
[illegible] sinebat ea
loqui [illegible] demonium
[illegible] exibat
clamans [illegible] corporis [illegible]
quod dicebat tu es filius dei [illegible]
[illegible]
exibant autem demonia a multis.
Jo [illegible] princeps huius mundi foras

iiij

Exibat in quantum non potest per xpi
imperio et virtute, id est clamantia et
dicentia quia tu es filius dei. Per scripturam
namque noverant deum fore incar-
nandum. Ysa. vii: vocabitur nomen eius
emanuel, i. nobiscum deus. Et coniu-
rabat quod non prius velut prophete sciebant dicendo
ysa. ix: filius datus est nobis, et ps.:
filius meus es tu. Et etiam ipse pu-
sites sunt, multi enim homines qui in
adversitate sua deum blasphemant,
tum etiam ipsum esse filium dei deceres
predicaret. Et increpans. Hic
subditur auctoritas xpi in prohibitione
demonum, ubi primo tangit pro-
hibitionem loquendi, 2o rationem obedi-
endi, i. quia sciebant ipsum esse xpm.
Dicit ergo: Et increpans non sinebat ea
loqui, quia sciebant per vehementem co-
niecturam ipsum esse xpm. Facta autem die
egressus ibat. Supra quidem ostendit ewangelista
qualiter declaravit xps suam potentiam
in curatione morborum, nunc in ex-
pulsione demonum. Hic ostendit qualiter
gloriam mundanam fugit, exeundo civitatem
in qua predicta miracula fecerat, et non
in ipsorum primo et recessus turba re-
linquendo, 2o turbe gavisus xpm
requirendo, 3o turbe requirebat
3o ab eis discessum causam allegando
i. quia ille ait. Et discessionis
fructus alios docendo ibi: Et erat pre-
dicans. Dicit ergo: Facta autem die, quia postquam
cum sol occidisset etc. Facta autem die se-
quentia, egressus ihesus scilicet de ca-
pharnaum ibat in desertum locum
scilicet ut doceret nos fugere vanam
gloriam, sicut ipse fugit in monte solus
postquam fecerat miraculum de v pa-
nibus Jo. vi; et etiam secrete orationi
studeret, quod docuit Mt. vi: tu autem cum
oraveris intra in cubiculum tuum et
clauso hostio ora patrem tuum in
abscondito. Et turbe requirebant
eum. Hic subditur de turbarum concursu ad ipsum requirendum,

ubi implicatur triplex bonum in turbis:
primo fides, qua ipsum requirebant;
2o spes, qua ad ipsum veniebant;
3o caritas, qua eum detinebant. Et hoc est
quod dicit ewangelista: Et turbe require-
bant eum scilicet per fidem, sap. i: Sentite de
domino in bonitate et in simplicitate cordis
quia et venerunt usque ad ipsum per spem,
et detinebant eum per caritatem
ne discederet ab eis. Can. iij:
Inveni quem diligit anima mea,
tenui eum nec dimittam. Quibus
ille ait. Hic 3o subditur xpi a turbis
requirentibus discessus, ubi primo xps
allegat discedendi rationem, 2o rationis
declarationem ibi: quia non sum missus.
Dicit ergo: Quibus scilicet turbis detinentibus
eum, ille scilicet xps ait: Quia et aliis civitatibus.
Dicit hic esse pleonasmus, quod sumitur super-
fluit, sed ista modo est ydiomatis
hebrei, vel sic quibus ille ait: Ego
non possum nobiscum continue manere
quia et aliis civitatibus oportet me ewan-
gelizare regnum dei, quod dicit non solum
uni civitati, vel mille, oportet me predicare,
sed pluribus, Mt. ult.: Ite docete
omnes gentes etc. Mt. ult.: Illi autem
profecti predicaverunt ubique etc., quod
redarguuntur multi qui soli in
uno loco volunt predicare in ma-
gne sit tunc. Regnum dei
i. qualiter pervenitur ad regnum dei,
quia per penitentiam, Mt. 3: penitentiam agite,
appropinquabit enim regnum celorum, vel regnum
dei i. sacram scripturam, Mt. 21:
auferetur a nobis regnum dei. Quia
ideo missus sum, scilicet ad
ewangelizandum. Ysa. lxi: spiritus
domini super me eo quod unxit me,
ad annunciandum mansuetis misit
me. Ecce quam gloriosum officium
predicatoribus ad quod missus est dei
filius. Et erat predicans in synago-
gis galilee, sic dicitur quod predicabat in
synagogis, probat et propter plurimum
utilitatem et propter doctrine auctoritatem

Ioh 18 Ego semper docui in synagoga et in
10 templo que supra dicta sunt sic exponi-
dis. Sexto curie porcius illa hominum qui
alia captabat ad sanitatem infir-
morum. Ad hoc potest assignari ratio vo-
luntatis litteralis scilicet quia tunc cessabat ab
operibus. Alia mistica. Hec moralis
est. Hee due rationes sunt supra posite dis-
tincte. Clamantia quia tu es filius dei
etc. Omnis qui confitebitur me
coram hominibus confitebor et ego eum
coram patre meo qui in celis est. Ergo
demones cum hic confiterentur eum dei
filium salvabuntur. Ad hoc dicendum quod ver-
bum de confessione voluntaria fidei
formate. Confessio autem demonum erat ex-
torta propter metum maioris tormenti
et erat fidei informis. Sed contra de
fidei informis voluntarium est et bonum
missum. Autem bonum voluntarium est in
demonibus. Ad hoc dicendum quod fides in-
formis potest dici aut privativa
vel apta nata formari et hec forma
2º et non est in demonibus aut negativa vel in
forma non apta nata formari sic est
in demonibus. Assentiunt enim articulis
fidei assensu coacto ratione signorum
miraculorum et tormentorum suorum
non autem assensu voluntario. Ad obiectum quod
habetur de fide informi privative
non negativa. Et non sinebat ea
loqui quia male predicarent sive per
occasionem sive per veritatem annunciare Christum
in hoc gaudeo et gaudebo. Sed contra Iohannes
volenti prohibere quendam qui in nomine Christi
eiciebat demonia cum non esset de
discipulis, dixit dominus nolite prohibere
eum. Ad hoc dicendum quod aliqui tamen
curant in vita non in doctrina et isti
tamen non essent boni sunt predicatores publici.
Isti non sunt prohibendi maxime in
necessitate. Unde auctoritas sed quod dicunt facite et
alii curant in vita et doctrina ut
heretici et demones et tales sunt pro-
hibendi. Sed adhuc restat dubium
quare isti demonibus non curabat in
doctrina. Unum enim dicebant scilicet Christum
esse dei filium. Ad hoc dicendum quod ideo
prohibuit ne loquerentur, non quia falsum
dixerunt, sed quia hunc non intelligerunt admis-
cuerunt et sic homines deciperent. Unde
glosa ideo prohibet eos loqui ne dum
eos audit ita putaretur eius pro ea
curare vel eorum doctrine implicari
cum magistro heretico qui erat de quorum
sua puniscere et potest non faudibus
testium oblegat. Item cum ubis
corporum daret antequam mitteret eos
loqui dissimularet et ut hoc
instruerent quod ab eorum laude alicui
puri non appeteret propter quod et postquam scita
miracula que hic narrantur re-
cessit de loco quo ea fecerat ut
habetur in sequentibus. Quia sciebat ipsum 9
esse Christum. Contra Augustinus dicit de Christo
quod ipse est sapientia quam nemo principum huius
seculi id est demonum cognovit.
Si enim cognovissent numquam dominum
glorie crucifixissent. Ergo nesci-
bat ipsum esse Christum. Ad hoc dicendum quod
nesciebat nisi per vehementem con-
iecturam non tamen per scientie certitudinem.
Vel dicendum quod licet demones scirent ante
passionem Christum esse dei filium, tamen hoc
ignoraverunt misterium passionis. Quia
viderunt eum sic exponi ad dolo-
rem. Tunc enim nisi sui erat eum esse deum
non deum filium quia ita deo decebat
sicut pro deum deum inquiunt qui eum de-
liquisti sic reputatione infidelium
apostoli et qui pro nonnulli cum
passione eo relicto fugerunt tamquam
nescientes eum. C. V.
A Factum est autem cum turbe irruere-
A rent. Supra egit evangelista
de progressu Christi in mundo
quantum ad primum officii sui manifestationem
et commendationem. Hic incipit agere
de ipso quantum ad huius operis edificationem alio
et officii executionem. Ubi narrat
primo quomodo Christus exercuit officium suum de demonia

De fide demonum et de eo quod Christus
vetuit dicere

b.

a pectores ad sequendo. ca. 7 et 6.
2° quo usque e(st) p(ri)mum miracula publica fa-
ciendo c. 2. quousque est sap(ientia) docendo
et doctoribus mittendo. ca. 8. et de-
inceps. In p(ri)ma p(ar)te p(ri)mo po(ni)tur quorundam
uocatio ad familiaritatem ca. p°
2° quorundam electio ad apostolatus
dignitatem ca. sequenti. In p(ri)ma d(icitur) quo(s)
ad sua(m) familiaritatem uocauit
minores et occultos. 2° quos ma-
iores et notiores i(bi) et p(ost) h(ec) exijt
et uidit publicanum nomine leui.
In p(ri)ma tangit(ur) p(ri)mo uocantis mo(dus)
et ordo. 2° uocatorum p(er) multa
miracula confirmatio i(bi) et factum est cum turba
dicitur. In p(ri)ma et uocatoris mo(dus)
et ordinis tanguntur. Primo d(icitur) p(re)-
dicatio. 2° p(re)dicatoris p(er) miraculum co(n)-
firmatio i(bi) ut autem cessauit loqui
3° stupor petri et sociorum eius ex
miraculo viso i(bi) quod cum uideret symon
petrus. 4° ... blanda consolatio
i(bi) et ait ad symonem ihesus. 5° corp(or)is
conuersio i(bi) et subductis ad terram na-
uibus. In p(ri)ma autem ... p(re)dicatio ... ta(n)-
gitur ... turbarum concursus
magnus. 2° ... secessus ab eis
modicus ... conpulerunt eum i(bi)
et uidit duas naues. 3° p(re)dicatoris
actus i(bi) et sedens de nauicula
docebat turbas. In p(ri)ma tangit(ur)
... impetum deuotionis i(bi)
cum turbe irruerent. 2° nomen
discretionis i(bi) ut audirent. 3°
locum p(re)dicationis i(bi) et ipse sta-
bat secus. D(icitur) ergo factum est autem cum
turbe irruerent in eum. Ecce
turbarum deuotio. ... cum le-
tantes scribarum et phariseorum ad
... Dulcedo ei sua
deus abscondit a sapientibus et
prudentibus et reuelat paruulis
... Tanquam adolescentule i(d est)
... deuote dilexerunt
te nimis. ... minoribus
quam maioribus ... deuotus ... in
... inquam ut audi-

rent uerbum dei. Et luce ... beati qui
audiunt uerbum dei. Et ipse sta-
bat secus stagnum genezareth
s(ecundu)m beda i(d est) mare galylee et
mare tyberiadis. Et stagnum ge-
nezareth. Et quamuis eius aq(ua)
dulcis sit d(icitur) t(ame)n mare s(ecundu)m consue-
tudinem hebraicam qui omnem
congregationem aquarum siue sal-
sarum solebant appellare mare
Mare autem galilee d(icitur) a prouincia
adiacente. mare autem tyberiadis
d(icitur) a tybia(de) ciuitate quam edificauit
herodes in honore tyberij in
locum illum. Stagnum autem d(icitur) q(uasi)
e loco stans quia fit ex re-
flexione iordanis et undis
ebullientibus. Stagnum autem ge-
nezareth d(icitur) a ... quia ex cris-
pantibus undis de se auram
emittit que sentitur in litto-
re. unde s(ecundu)m beda genezareth d(icitur)
quasi generans auram. Allegorice
stagnum i(d est) p(otes)t dici lex uetus ...
... Secus id stagnum legis
stetit christus quia per ipsam uoluntate(m)
seruauit. math. 5. non ueni soluere
legem sed adimplere. Sed ... non
se stetisse quia non erat ...
... tantum dum ... legis. gal.
3. lex ordinata est p(er) angelos in
manu mediatoris. Mistice
s(ecundu)m glo(sam) hoc stagnum p(otes)t dici p(rese)ns
seculum quod multas animas generat
s(ecundu)m ... ueniunt flumina flaue-
runt uenti ... hoc stagno p(re)
flant ... carnis ... cupi-
oculorum et superbia uite. De quo
1 Io. 2. hij p(ossu)nt dici tres sp(iritu)s
immundi qui exeunt de ore
pseudo prophete i(d est) huius seculi apoc.
16. hijs 3 uentis in fine naues
periclitantur ... dicitur i(n) ps(alm)o i(n) sp(irit)u
uehementi conteres naues tharsis.
In hoc stagno non dicitur dominus stetisse
sed secus stagnum q(uia) i(n) mundo quasi ...

pa +

Allegorice

Mistice

no tn mundac ut sclagnt. Et
vidit duas naues. hic post
turbaz coruensu subdit se
cessu a turbis nec coprimunt
eu ubi non tam pmo optinitas
excundi a turbis qr vidit du
as naues. 2º octo oportuni
qr piscatores descedz mo elo
gacois i. ascendetes ad i vna
Dr go Et vidit s. ihc duas
naues stantes secg stagnu i.
ad littg stagni, piscatores at
descedant s. de nauibz i littg
z lauabat vecia sp'z z plutabat
sq sunt quedam glo. piscatores
at isti fuit petrg z filij zebe
dei s. iacobz z iohes ut pzbt i
sequentibz. Mystice due na
ues i stagno s glo sic exponunt
circiso illas duas naues vi
dit ihc iuxta stagnu i stagno
qr quotiens ad illas duas na
ues ptinent s. ad synago
ga tpe leg z ad eccam tpe
gre immdu spunt vn abrahe
dcm e gen xij. Egrede de tra
tua itez de posteris ang scito
pnoscens q peginu futu sit
sem tuu i tra no sua Et hic
qui erat tpe leg nonerat i.
Nisi quis renunctiauit oibz q
possidet no pt ee Piscatores isti
lauantes vecia pnt dici rectores
ecce ea que docet ope imple
exo doctois sui de q dr p
cepit ihc facere z doce. De hijs
piscatoribz Je xvi. Ecce mitta
piscatores multos et piscabun
eos. hij piscatores fuit tres
petrg iacobz z iohes. In quorum
tra piscatoru nota s. sciaque p
petru intelligit qui intepr agnosces
supplatacio mali p iacobu qui
intepr supplatator. Item ad hoc
operandu ut ope impleat q ubo
pdicat que p iohem q intepr
tur gracia. Ihc Et nimia maiore

scamu sapiencie huius gre in vna
mortificacois carnis s p sup
plantacoem carnalium volup tu
Isti piscatores dni descedz de
alto pdicacois ad cosidacoem
sue fragilitatis exo illig q dice
bat Ego su minimg apostolorum.
j. Cor. xv. descendut lauare vecia
i. uba pdicacois a z qstu
tpaly a glamani ab adula
fallaci exo aph j. thes. ij. neqz
aliq fuimg i smoe adulacois
sicut scitis neqz i occoe auaricie
Deg testis e nec querentes ab ho
minibz gliam. Ascendes i vna
nam. hic subdi moq elongacois
a turbis ubi implicat p
ducte quasi i vna naui
2º eg humilitate qr rogat sponte
3º eius sagacitate qr reducit eu
a tra. Dr go Ascendens at s. ihc i
vna nam que erat symonis i.
petri qui p'o vocabat symon
Jo. j. tu es symon filig bariona.
Rogauit eu scz eccam in humilitas
qui ppe potat ppter eam
cat s. ecctis rogat no impat
Senti dr Ecci. xxxij. quos te e huig
atrug s. factug dna q traha
Ubi ho cum deb forum plat fuit
libencig moneat q pcipiat
magis z amad appellat q tribu
z eq uio s. fruct fatui De quo
eze. xxxiiij cu austiute impabat
eis et cu po. Rogauit ung eu
a tra reduci q i tra magis
timendu e naufragiu. Ppa. xxiiij
formido z fouea z laqueg
sup te qui habitator es tre.
pusillum hic dr mistice q no pt
tota reduci eor mim nec ex
alia pte aliq tagat tra q corg
quod corrupit agg'nat aiam
Sap. ix. Ad lrm dr pusillu q ita
volebat a ripa elongari ut
posset audiri no tn opprimi. Et

mystice

minimus

Plati dni piscatores

b sedens turbam doctoribus autem vero nauis
De nauicula docebat turbas.
Ille enim qui in nauicula non sedet
scilicet in ecclesia per concordiam et unitatem
huiusmodi sermo habet docere non debet
unde Iacobi iii. Nolite plures magistri fi-
eri plures scilicet ab ecclesia divisi etc.
c Ut autem cessavit. Supra ius narrat
euidentia de predicacione hic subdit
predicacionis confirmacionem per miraculi
operacionem. Ubi primo tangit euidentia
quedam bene continua. Secundo exequitur
propositam narracionem. Primo dicit ad
Symonem. Ubi tanguntur. Et primo
missio que duc in altum. Secundo obedientia
petri ibi et vidimus Symonis. Tercio effectus
miraculi ibi et cum hoc fecissent. Quarto
eiusdem fructus ibi. Duc ergo autem vere.
Et hoc est quod dicit euidentia de Ut
autem cessavit loqui i. postquam finiuit
Symonis sermo de quo prius sedens
De nauicula docebat turbas.
Dixit ad Symonem, i. ad petrum. Duc
in altum i. profundum quod dicitur altum
mare i. profundum. Et laxate retia
vestra in capturam. Et dicit sic tamen
s quo vere quod in altum agendi
quod retia laxandi, et quod hoc fa-
ciendi quod in capturam piscium. ipsi Magis-
terialiter sic tanguntur tria predicatori ex-
pedientia. Primo sublimitas quantum ad
conditionem ibi duc in altum. Ysaie xl. Super
montem excelsum ascende tu qui
evangelizas Syon. Secundo facilitas et
plana predicatio cum subdit laxate
retia vestra quia dominus non voluit re-
trudi per doctrina prudentum. facit
quod faciunt illi de quibus Ysaie. Im-
plectentes et texentes subtilia
que dominus non utilia. Tercio intentio cum
addit in capturam piscium non al-
teri? vero non ut propter gloriam vanam
non propter adulacionem humanam non propter
utilitatem temporalem sed propter hominum edificationem.
Contra heu multi hodie non laxant

retia in capturam piscium animarum
sed hominum de quibus Abacuc i. Et
facies homines quasi pisces maris
Sed in capturam vanitatis in sacco
i. predarum dignitatum et quinimmo
Ysaie lix telas aranee texunt.
Et retia iuxta subtilitates conplexionis
et disputationibus quibus capiunt
non dimittunt. Ut et retia que re-
tinent tenentur totaliter captos non
permittit sed resoluat. Hec retia per
studium texuntur, per predicationem laxantur,
per auditum conponuntur colliguntur,
per predicationem lacrimosam et contritorum
lamentum per spem Seruuori et carnis
mortificationem siccantur. Que
siccabantur ab apostolo qui dicebat
Castigo corpus meum et seruituti
redigo ne forte cum aliis predi-
cauerim ipse reprobus efficiar
i. Corinthiorum ix. Et respondens Symon. +
Hic post missionem dominicam subditur
obedientia petri ubi petrus confitetur tamen
primo autem cum dicit Preceptor,
precepti noti tamen cum subdit
per totam noctem. Precepti adimplere
tamen addit In verbo autem tuo. Hec est quod
dicit Respondens Symon dixit illi Preceptor Preceptor
Symon interpretatur obediens. Obediens
autem dicit ad precipientem tantum conuenit
nomina scilicet Symonis et preceptoris.
Preceptor magister per totam noctem
que secundum apostolos est piscacioni melior
primo obseruantes laborantes nihil
cepimus ad humanam piscem.
In verbo autem tuo scilicet obediendo tuo
verbo non preceptum expectando
retia laxabo. Et quod dicat religi-
osis forte obient scilicet facilius
obediat simpliciter verbo non preceptum
ut communicationem expectando sed pre
in auditum auris obedit mihi.
Io. ii. Quodcumque dixerit vobis facite.
Mistice per totam noctem scilicet veteris Mistice
legis que oui datum eligere magis
gentium laborantes nihil cepimus. Hoc
dicit doctoribus veteris testamenti glossa

ta plato moria

p noctem lege laborantes nil
duximus ad intam sic et labora
tes p totam noctem hg seculi nt
capiunt multi q' id p's nichil
inuenit omis nos diuicias
in manibus suis. Sz i u'bo dei
quicumqz laxat rethe capit
pisces maxi'os regnum celo'r
hic e denarius arg et eternitas
i o'e pisci. i. ha' Jo. vi. u'ba vite
eterne habes. Ideo bn' dixit pe
trus in u'bo tuo laxabo rethe
petrum enim i u'bo d'i ff pisca
tus ē. Jo. ult'. Et act'. ja. et hic
vnd' in u'bo tuo no' meo q'
quod faciunt illi qui @ asseri
but q' pdicat p lege sua p's
no' nobis dne no' nobis. Et tuo
no' fabulosis sicut illi q' fa
bulas vanas nimis p'tra
hunt p's narrant in lingua
fabulacionis. Et tuo no' ph'ico
sicut illi qui subtilia no'
utilia q'unt. Sz zz. Cum hic
simon meum loquitur simon
meum vocas hic q'ut supra
ff. in e cum turbe ie glo qui
mag fe i terra tu sit ad mare
ut ibi faciat et duos mais
tre qz appeat p hoc q' d' tu sit
in continuare ad p'cedens.
Sz q' tn' le' uocac' andree et
petri vna simplex de q'. Jo. i.
p q'mi ad ipa' nego' rediret
2o i familiarite de qua hic
3o i apl'atu de qua m't. iiij
et tunc oio adhesimus ei ad
minus ad passionem. Dne p'e
uocac'o fuit an' incarcera
ioh'is. Cum ergo hic loquat' de
2a uocac'one vnde q' h' do' ce
seriati et ordinate inter sua
sup'ius ia' hitum sit de ioh'is
incarce' ante q'm fuit q' h' do'
Ad hoc d' q' h'c no' continua' cu
te' aute p'cepte sic dictum est

Ad glo' d' q' hic duo sunt
i. ut co'fus... no' declarati
ad tpc tunc ut p'cedens sub hoc
ff. duos qui mag fe' i terra
quoqz no' in m'te ante tu sit et
stetit cum turba e vnnercet i cu'
q' act. i. di' de apl'is ceteros
at nemo audebat se iungere
illis sz magnificabat eos pp's
go multo mi' audebat re
vud' i x'o. Ad hoc dici q' e con
cursus dup'x vnus quo societ'
ad cohitandi de quo lo' act. i.
quod nota d'buntq' e iunxisse illis
feruent devocois ad addis
cendu'. De quo lo' q' nota d'bu
unitendi p' no' audebat pp's
sz 2m. Et te duc i altum qui' que
duo sunt hic spaliter pet' et no' in cete'ro
ut ioh'i. Ad hoc d' q' ei spali
quisssimis erat regimen nauis
ecclesie et plus piscatoribus spual
sicut dicit m't. 16. sup' hanc petram edifi
cabo eccl'iam meam. Et tu di
cat singu' duc i altum que
subdit plu' laxate rethia
ad hoc d' q' plz dumbz dicat
laxate rethia tn' soli petro
dic' Duc i altum et hoc ad deno
tand' q' solum p'ta om'ibz co'petit
mist'iorz p'funda discutere
et p'reo. Et cum hoc fecissent
concluserunt. Sup'ius audita e
p'mo iussio d'nica 2o obia h'ua
hic 3o subdit op'o miraculosa
ubi p'mo i'plicatur obie adim
pleto 2o on' imabilis piscium cap'o
i. Concluserunt. Dicit ergo et cum hoc fe
cissent i. cum laxasset rethia i
u'bo d'ni concluserunt piscium
multitudinem copiosam. Et merito
obediebat ei cui subita st'
omnia volucres celi et pisces
maris. Rumpebatur aut' rethe
hoc subdit euidens miraculi

r si tanta multitudo piscium et quod
multitudo pertinet ... rethe quod ru-
pebat, nam dupliciter quasi
implebat, in pondere quod habebat
quia pene mergebantur naves. Sed
quia sensus litteralis planus est, mistice
legamus et dicamus quia non solum
in primo predicatorum officium ibi
et cum hoc fecisset, 2o officium modo
i. concluserunt piscium. 3o scisma
quorundam [illegible] hereticorum
i. rumpebatur autem rethe. 4o multitudo
fidelium adunationem i. et annue-
runt sociis. 5o conversio duorum populorum
s. iudeorum et gentilium i. et imple-
verunt ambas naves. Dicit ergo Et
cum hoc fecisset, s. postquam laxasset
recia predicatoribus i. verbo dei con-
cluserunt piscium multitudinem co-
piosam, i. multos converterunt. Glosa
hec humilitas fructuosa. Qui
nichil ante ceperant in verbo suo multa
concludunt multitudinem quia qui totum
mundum per verbum dei converterunt.
Nonne petrus magnam conclusit
multitudinem qui una die convertit
tria milia. Actuum 2o. Nonne et
paulus qui usque ad Illiricum mare
replevit ewangelio. Ro. xv. Rumpebatur
autem rethe eorum i. preceptorum. Ecce
mirabile certamen ait glosa rumpitur
rethe sed non labitur piscis i. quod pertinet
glosa quia dominus suos servat inter scanda-
la persequentium. rethe non rumpitur per
multitudinem malorum intrantium
unde glosa rumpitur rethe per multitudinem
piscium quia cum electis tot reprobi
intrant quod ipsam ecclesiam heresibus
scindunt. Et annuerunt so-
ciis qui erant in alia navi, forte
filiis zebedei de quibus supra est Ut
venirent et adiuvarent eos.
In quo datur forma pastoribus ut eis
placeat ab aliis in predicatione
iuvari. Job 3. Si comedi buccellam

meam solus. glosa alii pastores ecce
dum sibi soli nimis vendicat
aliis vite predicantibus invidiam
gerit. Sed pius pastor qui non sua
gloriam querit ab omnibus vult
adiuvari. Et certe moyses qui
dicebat quis tribuat ut omnis
populus prophetet Num. xi. Et impleverunt — Et venerunt
hic fuit duplex conversio utriusque populi et
primo postea conversio hic est regula
provenit ita ut pene mergerentur. Dicit ergo
Et venerunt et impleverunt ambas
naviculas i. ecclesiam de gentibus
et primitivam ecclesiam de iudeis
converterunt. Et bene dicit quod ambas
naviculas impleverunt quia
quibus data est fortitudo petere ad
invitandum et adiuvandum. philippenses 4.
rogo et te germane adiuva illas
que mecum laboraverunt in ewangelio
cum clemente et ceteris coadiutoribus
meis quorum nomina sunt in libro
vite. Impleverunt inquam ambas
naviculas ita ut pene mer-
gerentur quia cum ad impletionem navium
predicatorum concurrunt boni et ma-
li secundum illud Mt. 13 Simile est regnum celorum
sagene misse in mare et ex omni
genere piscium congreganti, tamen
maior est multitudo malorum quam
bonorum multi enim vocati pau-
ci vero electi Mt. 20 mali tamen sub
mergunt bonos non dico ita ut
pene mergerentur. Quod cum videret
symon petrus audito piscium
miraculo hic narratur edificatio
sive utilitas secuta ex ipso
que apparuit ex eorum [illegible] fide
quia procidit ad genua Ihesu
in verbo humilitatis quia dicit exi a me
in stupore admirationis quia stupor
circumdederat eum. Dicit ergo Quod cum videret
symon petrus quod ad preceptum verbum domini
cepisset tam inestimabilem piscium
multitudinem procidit ad genua Ihesu
tremens dum sensum illum regressus fecit

dicens Exi a me quia homo
peccator sum domine q. d. non sit dig
nitati et tue societati propter fra
gilitatem nature quia homo sum · propter
tum propter vilitatem culpe quia peccator
tum propter paruitatem persone quia tu es
dominus ego non non allegans hanc
turpitudinem vnum dicit Exi a me quia
homo peccator sum domine Sicut centurio
Domine non sum dignus ut intres
sub tectum meum dicens e contra
Et non dicit hic quod petrus procidit
ad genua ihesu capta multitudine
piscium Secundo mistice quod capta mul
titudine hominum predicatione sine
quacumque bona exhortatione
predicator debet se deo humiliare et ei
non sibi totum attribuere Sicut cum
feceritis omnia que precepta sunt vobis
dicite servi inutiles sumus quod
debuimus facere fecimus Ja
In hoc autem quod solus petrus procidit
Secundo mistice quod solus ille qui est agno
scens insufficientiam suam et defectum
sue se humiliat Item quia si cog
novisses et tu In hoc autem quod con
iungit hec duo symon petrus Se
cundo mistice cum scientia sit obedientia
quia scientia ... ex obedientia pre
scia sed ... a mandatis omnis
intellectus bonus ... glo. Stupor enim
circumdederat hic subditur admiratio
divine virtutis ubi implicatur primo
admirationis immensitas quia stu
por circumdederat Secundo generalitas
quia eum et omnes Dicit ergo stupor scilicet
admirationis circumdederat eum scilicet pe
trum et omnes qui cum eo erant in
captura piscium quam ceperant
Similiter autem stupor circumdederat
iacobum et iohannem filios ze
bedei qui erant socii symonis
et isti filii zebedei erant consobrini
et erant consanguinei germani
scilicet filii sororis beate virginis Anna

enim tres habuit filias quarum quibus
dicta est maria · Prima earum de
sponsata fuit yoseph et genuit ...
Alia alpheo et genuit iacobum
minorem qui dicitur frater domini et
fuit ierosolimorum episcopus et symonem
et iudam et yoseph iustum Tertia
zebedeo que genuit iacobum et iohannem
De quibus dicitur hic versus Anna
yochim cleopa salome que tres
anna marias quas genuit vir ...
yoseph alpheo zebedeo Unus
hec ... ... illa duorum
Spiritualiter stupor admirationis
circumdedit petrum id est quemcumque
ecclesie platum et omnes qui cum eo
erant id est omnes fideles ecclesie in
captura piscium quam ceperunt
id est debet et ... totum mundum tam
faciliter et velociter conuertunt scilicet pe
trus et alii apostoli simplices et
illiterati De hoc stupore ysaias
videbis et afflues mirabitur et di
latabitur cor tuum quando conuersa
fuerit ad te multitudo maris
fortitudo gentium venerit tibi
Actuum 4 conpertio quod homines essent ydio
te et sine litteris mirabantur Similiter et
iacobum et iohannem qui erant
socii symonis Copula socie
tas symonis et iacobi et iohannis
id est obediencie providentie et ... prudentia
que est in supplantatione mali
procedit discernendo Utrum sit id
quod precipitur scilicet utrum sit bonum
vel malum tunc secundo gratia cum
motu liberi arbitrii ad faciendum
quod precipitur et secundo obedientia exse
quendo non ... quod imperatur
Et ait ad symonem ihesus Noli
timere a principio hic capitur pro eo
Secundo pro peccatoribus pro miraculo
confirmatio stupor petri et aliorum

Anne hunt tres filias

ex uiso mira(cu)lo hic 2° subditur blan
da 2° co(n)sol(ati)o(n)e et p(ro)gre(ss)a 1° (con)solator(um)
(con)fusio(n)e hic ergo 1° et p(ost)ea co(n)sola(tur)
petru(m) 2° p(re)dicat ei officiu(m) suu(m)
et alio(rum) ap(osto)lo(rum) vel exp(ri)mia eis
D(icit) ergo Et ait ad symonem ih(esu)s
Noli timere glo(sa) (con)t(ra) hu(m)ilitatem s(cilicet) q(ua)
petrus dixerat exi a me d(omi)ne q(uia) m(agis)
d(omi)n(u)m p(ro)pria (con)sola(ti)o(n)e ex hoc i(d est) p(ost)q(ua)m h(oc)
t(em)p(or)e no(n) tu(m) stati(m) eris ho(min)es capiens
vn(de) glo(sa) nou(um) (com)pellatum eligit
s(ed) p(er) d(omi)n(u)m q(uod) alius sit eligendus s(cilicet) i(n) v(er)
bi sicut d(omi)n(u)m erat turpe sunt
dist(in)c(ti)o(n)e uocatio(n)is p(ri)ma i(n) simplice(m)
notitia(m) de q(ua) Jo(hannes) 2° i(n) familiarite(m)
De qua hic 3ª i(n) ap(osto)latu(m) De qua
ha(bet) x et xvij vel sic ex hoc i(d est) ex
initio obire qua ad p(re)ceptu(m) u(er)bu(m) meu(m)
rethe laxasti et h(u)militer quante
indignu(m) mea societate reputasti
et stupor(e)m quo me emi(ne)n(ti)a magni
tudine admirasti(s) vel eris homines
capiens i(d est) p(re)dicatoris officiu(m) assumens
vel ex hoc i(d est) ex h(u)m(ilitate) sic(ut) simil(itudi)ne
vn(de) glo(sa) sic(ut) q(uod) sicut tu(n)c p(er) rethia
pisces sic p(er) u(er)ba alios ho(min)es ca
pe(re)s Et subductis ad terra(m)
hic 1° po(ni)t(ur) piscator(um) (con)fusio et h(oc)
sub t(ri)p(lic)i (con)d(iti)o(n)e Ex qua (con)fusi eni(m) s(un)t
velocit(er) q(uia) subductis ad t(er)ra(m)
na(vibus) singu(lar)it(er) q(uia) relictis o(m)nib(us)
familiarit(er) sine cui(us)dam q(uia) secuti
sunt eu(m) D(icit) ergo Et subductis
ad terra(m) nauibus ideo ad t(er)ra(m)
reduxerunt naues q(uia) adhuc
h(ab)ebant no(n)dum re(ce)dendi ad offi(ciu)m
piscandi sicut d(icitu)r mat(thei) vlt(imo) Ex q(uo) p(ate)t
q(uod) no(n) p(er)fecte adhe(se)runt x(rist)o ante hac
uocatio(n)e relictis o(mn)ib(us) s(cilicet) na
uib(us) et naui instrume(n)tis s(cilicet) ad t(em)p(u)s
Et q(uia) no(n) s(u)ff(icit) o(mn)ia relinq(ue)re
h(oc) eni(m) fec(eru)nt socrates ph(ilosoph)us ideo addit
quod p(er)fectu(m) est s(cilicet) q(uod) secuti s(un)t eu(m)
h(oc) a(ute)m impletu(m) e(st) ab ap(osto)lis p(er)fecte
i(n) 3ª uocatio(n)e qu(ando) relictis o(mn)ib(us) (con)f(essi)
no(n) te(m)p(or)e (com)p(re)hen(den)do h(ab)ui(sse) s(ecu)ti s(un)t eu(m)

Hic qui(n)t(o) d(icitu)r rump(e)ba(tur) rethe q(uod)
Joh(annis) ult(imo) cu(m) ta(n)ti e(ss)ent i(n) pisces
no(n) e(st) scissu(m) rethe (et) ad h(oc) d(icendu)m
q(uod) hic lo(quitu)r de rup(tione) de p(re)se(n)ti. Jo(hannes)
h(abet) de p(rese)nti. Ecc(lesi)a eni(m) in nu(m)eri
multit(udine) crescit defic(it) et si q(ui)
p(ro)tunc vel d(icendu)m q(uod) lo(quitu)r h(ic) de rup(tione)
c(ontra)ria ex i(n)delib(us) de q(ui)b(us) pauci
(con)u(er)si sunt No(n) de rup(tione) de e(ss)e
u(er)itatis h(ab)uit (con)s(ec)ut(iu)e Sz quo
ni(am) e(st) ad l(itte)ram dici p(ote)st q(uod) rup(e)
ba(tur) h(oc) ub(er)tate fuit p(re)titi p(er)f(e)c(t)i
t(ame)n d(icitu)r p(re)ti(n)ta rup(tione) Et h(ec) e(st) q(uod)
d(icitu)r Jo(hannis) q(uod) no(n) e(st) scissu(m) s(cilicet) p(er)fecte Ite(m)
Ibi(dem) glo(sa) (con)t(ra) ce(n)tum (con)t(ra) r(e)p(ro)b(a)ti(o)nis
rup(ti)o rethe q(uia) quot no(n) tot
intrant de i(n)delib(us) quot ap(ud)
d(eu)m ad vita(m) erant p(re)ordinati
Et eo(rum) ordinato(rum) d(e)i e(st) ta(m)q(uam) defic(er)e
no(n) p(ote)st ergo p(er) a(ssum)p(tio)ne(m) su(m)i e(st) f(ini)t(iu)m ergo
quot s(u)nt ordinati ad vita(m)
tot intrant eccl(esi)am q(uia) sine fide
e(ss)e(n)t q(ui) a(ssum)p(tio)ne vita(m) Ad h(oc) d(icendu)m
q(uod) lo(quitu)r hic glo(sa) p(ro) statu e(ss)e p(ri)mi
t(em)p(or)e q(ua)n(do) no(n) tot i(n)d(e) i(n)trau(er)unt
quot s(un)t de toto g(e)n(er)e p(re)destinati
In fine eni(m) multi i(n)trabu(n)t
Ite(m) ibi(dem) a(lia) glo(sa) rup(itu)r rethe
s(ed) no(n) labi(tu)r piscis s(ed) p(ri)mo q(uia)
labi(tu)r piscis rump(itu)r rethe v(erum)
i(n) eade(m) glo(sa) rup(itu)r rethe p(re) m(u)l
titudi(n)e pisciu(m) q(uia) i(n) no(n) cu(m) (scrip)tis
tot rep(ro)bi i(n)trant q(uod) eccl(esi)am
h(er)esib(us) sci(n)du(n)t Ad h(oc) d(icendu)m q(uod)
piscis p(ote)st accipi g(e)n(er)alit(er) p(ro) q(uo)
cu(m)q(ue) siue bono siue malo
Et sicut piscis labi(tu)r sic oppo(n)
it sp(eci)alit(er) p(ro) bono t(ame)n ite(rum) piscis
no(n) labit(ur) q(uia) i(n)t(er)me(dium) scandala
sunt ad d(omi)n(u)m electos Et impleuerunt
ambas nauiculas ita ut pe
rio q(uod) i(m)plen(t) nauiculas s(u)nt
boni (con)i(un)ct(i) s(un)t ta(m) mali q(uo)ru(m)
p(lu)r(es) submersio(n)is Ad h(oc) d(icendu)m q(uod) fuit
no(n) t(ame)n ta(m)en s(ed) (con)u(er)si m(u)ltu(m) multi eni(m)
u(er)tit s(un)t ad gr(ati)am q(uia) p(ro) grauando ex

aplica notatum est ex mala natura
sua subiussi sibi per peccatum hic unum
subiugi namque certe totum sed
pene subiugit quia per maiorem parte
vel duos quia alia piscatio fuit in
quando ante resurrectionem alia fuit in
collectionibus quia post resurrectionem fuit in colle-
ctione hominum in ecclesiam militantem
in qua est rupta scismatibus pec-
catorum. Alia collatione bonorum
in ecclesiam triumphantem quia non est
scissura sed ex deo plenus in glo-
5 Jo. ult. Exi a me quia homo
peccator sum quasi infirmus non audet di-
cere medico exi a me sed veni ad
me ergo si petrus erat peccator sic
bat ipsum esse medicum debuit
dicere veni ad me non exi a me
[illegible] ymo si te peccatorem consideras
ora ut a te dominum non expellas
adhuc dicit quod petrus hoc dixit
non studio malicie sed humili-
affectu quo in omni recessit ab eo.
Et factum est cum esset in una civitate
Supra narravit eventa voca-
tionis discipulorum modo et ordine
hic subdit vocatorum per multa
miracula confirmacionem et primo in ca-
morbi contagiosi scilicet paralisis in
infirmitate [illegible] quia morbus
tollit hominem suum decorem et suum
vigorem [illegible]
[illegible] morbi et videns ihesum
benignitas medici et ex-
tendens manum instructio
sanati et ipse precepit divulgatio
miraculi perambulabat autem
magis sermo [illegible] implicata
[illegible] medici cum esset in
una [illegible] infirmi et ecce vir
infirmitate occupatus quia plenus
[illegible] lepra Dicit ergo
Et factum est cum esset in una civi-
tate capharnaum ecce vir
plenus lepra valde leprosus ita ut
lepra appareret per totum corpus ita
[illegible] fuit magis evidens

contagiosi scilicet lepre 2o in curatione morbi nota

Et videns ihesum hic subdit humili-
tas infirmi [illegible] implicata
primo cognitio sui salutem [illegible]
Et videns ihesum prostratus sic humi-
liter et procidens in faciem et orans in
rogabat eum [illegible] mutatus in
domine si vis Dicit ergo Et videns ihesum
non tamen oculis corporalibus sed oculis
fidei De quo Jo. 14 philippe qui
videt me videt et patrem meum
Et procidens in faciem suam per humi-
litatem in faciem [illegible]
sicut hely [illegible]
[illegible] malum [illegible]
[illegible] humiliter
[illegible] qui cadit [illegible]
[illegible] rogabat eum dicens domine
Si vis potes me mundare
humiliter non petit [illegible]
[illegible] ego leprosus
[illegible] possem domine si vis
potes De potentia velle si vis
supponit [illegible] me mundare
[illegible] potes
7 Extendens manum per humilitate
infirmi [illegible] et benignitas
medici qua [illegible]
[illegible] amicabiliter quia extendit
manum [illegible] humiliter quia
tetigit leprosum affectus pie-
tatis quia dixit volo mundare effectus
potentie quia confestim lepra discessit
Dicit ergo Et extendens manum suam
[illegible] magnifica-
tionis [illegible] affectum tetigit
eum dicens volo mundare et confestim
[illegible] ipse dixit et facta sunt
Et ipse precepit hic tertio subdit
instructio sanati [illegible]
[illegible] a divulgatione
[illegible] sacerdoti
[illegible] faciendum [illegible] oblatio
[illegible] agendum [illegible] preceptum
moysi Dicit ergo Et precepit illi ut
nemini diceret [illegible] voce precep-
[illegible] ut doceret

distes lepra abi

bn̄ficia q̄ fac̄ in q̄ n̄o ee diuulga-
da ſꝫ ſubticeda ut abſtineas
a uētē de laudib' h̄uāis et
vane glie. Tercio ppt̄ ſufficiaz
v'n glo. n̄o cat̄ necē ut ſimōē
iactaret q' corde pferebat
ſꝫ ppt̄ credentiū ſpōte maiorē
utilitatē. Vn̄ glo. In ipat̄
ſilenciū q' melioēs reputabat
qui fide ſpontanea
magis q̄ui qui ſolle bn̄ficijs
credidiſſꝫ. Sꝫ uade oſtende
te ſacerdoti. ſꝫ glo. ſꝫ ad ſacerdo-
te ppt̄ humilitate z ut iudeis credat
aut n̄o credētes ſint inexcu-
ſabiles. Et offer p emūdacōe
tua n̄o faciendā ut impetrāda
ſꝫ maifeſtadā ut. ſ. intelligat ſa-
cerdos n̄o legis ordine ſꝫ gr̄a d̄o
curatū. Sic precipit moyſes
leuit' 14. glo h' offerebat torta
panib' z duos turtures et
ſextariū olei. Tercio moraliter
Spualiter ille lepꝰ ē ꝑegꝰ huā-
nus. Ciuitas ī qua ſimul ſūt
medicꝰ z lepꝰ ē mundus pa-
radiſus q' ibi n̄o ē lepꝰ. Infernus
in ſunt q' ī n̄o ē medicꝰ.
manus tangēs ē ubū dicē
nāt manū ymnes. Cuda° go
lepſi ē cauſa q's humane. Ita q'
ſcdm attēdā. ſt iiij or ſ. mor-
bi cōdicō morbidi. deus cō
medici dulcedo. medicamētis
ordo. Morbi cōdicō q' lepra.
Lepra aut petit mag' carnat
cotagiū ſt q' corde p° detur-
pat. i. Cor. 6. Om̄e fornicat̄
ī corꝰ ſuū peccat. 2° q' ſitim z
ardorē ꝯcupiē excitat. Eccli
9 qui tetigit picē īqnabit.
Albeatio lepſi z lupanaria
extra ciuitates pōnū̄tur. 4 q' mores
cōſumit z uaſtat. ſ. etiā intel-
ligētie. aures. oblectāces diſc̄
toīs capillos deuotōis.

barba fortitud'. ſupcilia ſta-
mang bone opōis. pedes
ſcē affecōis. lingua orōis
z pdicacōis. Adeo. i. Cor. 6.
Fugite fornicacōem. ſꝫ in ſuu
deuotā nota' ī iiij or. quorꝫ
pri ē ſaluatoēs ſui fideis z
recordacō. i. videns ihs p°
ad telonari' ocu' miſerie ꝑſta
ſui humiliacō. i. procidēs ī faciē
n° erat' p ſupbia. Iaco 4
deꝰ ſupbis reſiſtit. Tercio ē
deuota ſupplicacō. i. rogabat
eū. ait. Om̄e debitū dimiſi t'
q' rogaſti. 4° ē cōfidencia de diuino
auxilio. i. due ſi uis. tercio de
ptate n̄o dubito ſꝫ de uolūtate
n̄o q' tu inuitoꝝ es q' ego
indignꝰ ſꝫ om̄ia quecūq'
uoluit dn̄s fecit. Dulcedo me-
dicami. ī iiij or. pri° ē pata
largitas miſe. i. extēdēs ma-
nū. i. extendi manū meā.
2° ē infuſio gr̄e. i. tetigit
eū. apoc. 3° ego ſto ad hoſtiū
z pulſo. 3m ē deſideriū ſalutis
h̄uāe. i. volo. i. thi. 2° uult oēs
hoīes ſaluos fieri. Emūdare
Ezech. 36 effundā ſup uos aquā
mundā. Ordo curacōis exp̄ſſe
inſinuat' ī. 4. pri° ē petitio vera

cōtricōnis emūda°. i. z ꝯfeſtī
lepra diſceſſit. p° dixi ꝯfitebor.
2° ē erubeſcencia de peccato. i.
vade nemini dixeris. q' peccatū ſuū ſicut ſodoma
pdicauerūt. 3° ē p̄ mūda ꝯfeſſio
manifeſtacō. i. vade oſtende te
ſac'. Iaco 5. ꝯfitemini alteru-
trum. 4° ē cōdigna ſatiſfactio. i. ibi
z offer. ſ. tria munera. ſ. torta
panib' efficaciā auditui dn̄i
ſermōib'. duos turtures. i. p'ſe-
uerācia dupl' caſtitatis interioris
z exterioris. Sextariū olei. i.
opib' mie z pietatis. Nota q' ꝯfeſſio
d'z ee ſpōtanea n̄o coacta ut

cosa latinis propter quod dicit vade et non
expectes quousque veniat ad te ut in
infirmitate. Eccli xviii. sana te vivus
confiteberis. ps. voluntarie sacrifica-
bo tibi et confitebor. Quinto munda et
aperta non palliata ad excu-
sandas excusationes in peccatis,
propter quod dicit audeo non. Item longe prover.
28 qui abscondit scelera sua
non dirigetur qui recte. Sexto pura non aliqua
parte de peccatis propriis non de ali-
enis, propter quod dicit tecum non alium
consiliabit ad agnitionem tuam. Eccli iiii.
non confundaris confiteri peccata tua.
Septimo integra non divisa confitendo
unum uni et aliud alteri, propter quod dicit sacer-
doti singulis diebus confitebor
vel sic fatebor iniquitatem meam. Octavo
effectuosa non tamen verbosa, ita quod
sequatur satisfactio, propter quod dicit et
offeret pro se confitebor domino secundum
iustitiam meam. Multi faciunt
indignitatem in confessione sed non iustitiam
in satisfactione. Nono ordinata non
confusa ut stet arbitrio sacerdotis
discretio non simul socii sui,
propter quod dicit sicut precepit moyses. Quia
quod phariseus exarguit qui confessus est
peccatum suum non cessante plaga
habebat obedire moysi sicut
scriptum est in lege. Perambulabat
autem magis sermo. Audito miraculo
a christo facto hic subditur fame
divulgatio ubi notantur tria: primo fame
celebritas, secundo sequentes ex hoc
utilitas ibi et quaerebant turbe,
tertio mira christi sagacitas ibi ipse autem.
Dicit ergo perambulabat autem magis
sermo de illo licet precepisset leproso
mundato ut de sua curatione
taceret. Et bene dicit magis quia hic
ipso quod fugit famam et gloriam
acquirit eam. Hic enim solum habet dicit
Bernardus mundi gloriam gloriosum qui ipsam
se fugit et fugientes insequitur.

ad tempus invidie. Eccli xi. Si
secutus fueris non apprehendes
et non effugies si precucurreris.
Et quaerebant. Hic subditur
sequentes ex fama utilitas ibi
duplex una ex parte anime, scilicet sanitas
spiritualis, alia ex parte corporis scilicet
sanitas corporalis. Ibi et curarentur.
Dicit ergo et quaerebant turbe multe
ut audirent scilicet verbum eius. Eccli xxiiii.
qui audit me non confundetur.
Et sanarentur ab infirmitatibus
suis. Notatur ordo, quia frequenter
ad sanitatem anime consequitur per verbum
dei, sequitur sanitas corporis. Ipse autem
scilicet christus secedebat in desertum locum
et orabat. Glossa sanat ut deus,
orat ut homo, in urbibus miracula
facit, in deserto orat, ut active
vite et contemplative documenta
uniret, ne quis propter curam proximi amorem
dei, nec propter amorem dei curam proximi vel fratris
dimittat. Et
factum est in una dierum etc.
Glossa Lucas quod diximus post descensum de
monte ubi elegerat apostolos et
sermonem illum fecerat beati pauperes
etc. sanavit leprosum qui ei occur-
rit ut diximus, de monte et capharnaum.
Postea ingressus capharnaum
in synagoga sanat demoniacum
de quo b. Postea socrum simonis
febricitantem. Lucas sic ultimo post
plura miracula, quod aliter male
ordinat ad hoc, dicit quod matheus
narrat secundum ordinem hystorie,
Lucas secundum ordinem misterii. Sic
enim deus primo die divisit lucem
a tenebris, sic Lucas narrat
primo demonium ab homine divisum.
Et sicut secunda die deus fecit fir-
mamentum sic Lucas narrat secundo
socrum simonis ad firmitatem salu-
tis reductam. Et sic de tertia
congregatur deus aquas in unum sic
Lucas narrat tertio multitudinem piscium.

tagiub captoris. Et sicut x^m
dic fecit li marcia sic lucas
narrat x miraculum de mundacione
leprosi quod est elegis et evidencius
ceteris. tangit glosa licet cum
ar. d. non repetantur a deca
eo ordine quo fuerunt tamen aliter potest
bene ordinare. De hoc super hunc
ca. Et tetigit eum. tangere
leprosum in lege est leuiticus. sed ipse
aut non venit legem solvere
Et sine tactu potuit sanare
ergo superfluum fuit tangere. Ad primum
dicendum quod ipse non erat subiectus legi
sed dominus. Et tamen venit solvere ce-
remonialem quantum ad observanciam
spiritualem sed tamen quantum ad ritum
carnalem. Ad ad aliud quod tetigit
illum non quia aliter sanare non potuit
sed quod sic magis decuit. tum propter
exemplum humilitatis ut scilicet doceret
nullum propter maculam corporis esse
spernendum. tum propter destructionem
heresis manichei qui dixit christum
habere corpus fantasticum. tum propter
ostensionem sue potestatis quia non inquinatur
sed tollit lepram contagium. propter mani-
festacionem temporis gracie et cessacionis
legalium. Et precepit illi ut nemini
diceret sed statim dixit ei vade os-
tende te sacerdoti. Ecce thobie 12
opera dei revelare et confiteri
honorificum est. Ergo non est preiudicium
Ad hoc dicendum quod christus precepit dans
obligabat ad satisfaciendum ut
de Exodi 20 honora patrem. aliquando
precepit dominus temptabat ad probandum
ut Genesis 22 tolle filium tuum
quem diligis ysaac et vade in terram
visionis atque offer eum in holo-
caustum. Iussit dominus scilicet docens
ad scientiam ut hic. Et in ... sed
ulterius non obligat ad faciendum
sed instruit ad ad cognoscendum hic
... instructio supra posita est
... obiectum dicendum quod ostenderet sacerdoti

non est dicendum homo ut homo sed ut deo
... ad ... quo christus ...
ad probandum ... ubi ...
ad circumstancia quasi ut non
quasi vana gloria in beneficiis
nostris ... per divulgacionem fama
est quod ... sua. Et factum est in
una dierum. Superius narrat
curata ... alium factum in curacione
morbi contagiosi scilicet lepre. hic narrat
miraculum factum in curacione morbi
non contagiosi scilicet paralisis. Et
primo ponit occasionem sanandi paraliticum
2o sanacionis ... scilicet fidei
offerencium. Et ecce viri portantes
3o sanitatis collate beneficium ibi
quorum fidem ut vidit. 4o utili-
tas astancium et stupor appre-
hendit omnes. Prima pars ... primo
occasio triplex. primo ex parte doctoris
2o ex parte astancium pharisei
et erant pharisei 3o ex parte infir-
mi curati et virtus erat domini ...
... occasio fuit sic doctrina ...
... 2o astancium ... 3o
aliorum infirmorum procedebat omnino
De primo. Et factum est in una dierum
... scilicet christus ... in hoc mundo
et ipse scilicet christus sedebat docens
Sedebat propter doctoris auctoritatem
Docebat propter ... utilitatem
Sic et ait ... Iohannis viii
Et erant pharisei sedentes et
legis doctores. pharisei dicebantur
qui ... inter observanciam
Legis doctores scribe et doctores
... castello
galylee et iudee et ierusalem. isti
forte venerant causa curiositatis
vel ad insidiandum et observandum
magis quam propter devocionem
... qui loquitur
blasphemias. Et virtus domini ...
qui est virtus dei ...
predicat ... dei sapientia
Erat scilicet parata et sufficiens ad sanandum

propter ix

cos s[ed] in hominibus / scilicet plurimus d[omi]n[u]m p[re]
dicit eius natura q[uia] p[ro]prium est ei misereri
semper et parcere / per hoc qui propiciatur omnibus
iniquitatibus tuis qui sanat omnes
infirmitates tuas / Et ecce viri portan-
tes hic subditur fides offerentium
qui operatur in cordibus confidentium,
providentia instantia efficacia, prima
quo ad primum natura q[uia] ecce viri portantes in
lecto lecto hominem qui erat paraliticus
et ita ipse venire non potuit secundo confi-
dentia q[uia] querebant eum inferre et
ponere ante eum in medio fere in domo
ubi erat Ihesus, confidentes de eius
natura scilicet quod statim sanaret ipsum cum
videret eum / Math. et sanans omnem
languorem et omnem infirmitatem
ipsorum tertio instantia in non invenientes
qua parte inferrent illum pre turba
q[uia] domus erat plena usque ad ianuam
quarto prudentia q[uia] ascenderunt
super tectum scilicet illius domus. In terra
enim illa tecta domorum plana
erant desuper quinto efficacia q[uia] per
tegulas submiserunt illum cum
lecto ne lederetur in medium ut in media
videret ante Ihesum sicut totus visus
curaretur / Misterium paraliticus est
animus corde pigricie et negligentie
deliciarum humanarum tamen huiusmodi
superfluitate dissolutus qualem
increpat Salomon prover. vi. usque quo pi-
ger dormies quando consurges /
paralysis enim aufert membrorum
calorem naturalem spiritum vitalem opera-
tores autem deferentes sensus facultatem
~~imo~~ potentie loquendi ut frequenter
facundia. Sic peccatum dissolutionis et
pigricia aufert calorem vitalem
prudentiam, spiritum enim vivificantis, saporem
sapientie celestis, motum bone operationis,
cibum devote orationis. Talis enim propter
defectum divini caloris deo frigidus
prover. xx. propter frigus piger arare
noluit, meditabitur propter defectum

spiritus vivificantis deo mortuus est. Apoc.
iii. nomen habes quod vivas et mor-
tuus es / et quippe quod desidia oc-
cidunt pigrum, sicut dicitur prover. xxi.
propter defectum saporis celestis dor-
mientes prover. xix. pigredo immittit
soporem nec sopor pigritia autem anima
dissoluta esuriet prover. vi. usque quo pig-
er propter defectum bone operationis tar-
dum assimilatur prover. xxvi. sicut
hostium vertitur in cardine suo sic piger in
lecto suo. propter defectum devote orationis
aceto et fumo comparatur prover. x. sicut
acetum dentibus et fumus oculis
sic piger hiis qui miserunt eum /
huius paralitici lectus est quies
carnalis de quo Cant. iii. in lectulo
meo quesivi per noctes quem di-
ligit anima mea quesivi et non inveni.
huius lectuli iiii. sunt pedes, sacie-
tas ciborum, mollicies indumentorum,
desiderium ociorum, varietas ludorum
et spectaculorum. In hoc lecto iacebat
Sodomitis. Ezech. xvi. hec fuit iniqui-
tas Sodome sororis tue superbia
saturitas panis habundantia et
ocium / Sic et dives de quo Luc. xvi.
talis quod ipse ad Ihesum venire non potest
propter spiritus torporem et carnis imbe-
cillitatem indiget portitoribus
et aliorum precibus. Ipse quippe intrare
non potest q[uia] facilius est camelum per
foramen acus intrare quam divitem intrare
regnum celorum / de eo unde sunt
quidem portatores scilicet iustos pau-
peres. Luc. xvi. facite vobis amicos de
mammona iniquitatis. Et quod q[uia]
dives epulo non fecit, portari ab
angelis in sinum Abrahe non me-
ruit / portitores non iiii. sunt
suffragia pauperum, familiari-
tates bonorum, amicicia angelorum,
intercessiones beatorum. Hec sunt iiii.
quadrige de quibus Zacha. vi.
vel iiii. portatores sunt iiii. evangeli-
doctores tamen iiii. flumina paradisi
Genes. ii. vel iiii. virtutes cardinales

paliticus gl. peccator

Sensus [?] portitores q.

quarum semina ratio data est a diabolo
nobis que sepe nos sollicitant sicut ad
thimotheum ij scribitur in iiij or fabulis maledica 4
tebi cordibus nostris sentes per quos
fabulas de quibus zacharie
Et non invenientes pre turba afferre
quia certe enim turba sanatorem spiritualem
lem impedit et retardat. primo
turba cogitationum desideriorum
carnalium. 2o turba curarum et
sollicitudinum secularium. 3o turba
propinquorum et familiarium. 4o
turba creditorum debitorum et red
dituum temporalium. Ista multiplex turba
impedit multum in se est hic
paraliticum a sanitatis acceleratione
Ecce vna clamore in exemplo zache
non animosi. sequentes ihesum ab
appropinquatione discipulos a
comestione. Et videns fidem
ut vidit. Super quo notandum circa
nunc tum confitendo sanatoris. Hic
subdit beneficium collate sanitatis
et primo sanitatis spiritualis 2o corporalis
Vt autem sciatis. In prima tangitur tam
primo recipit sanandi motiuam
dispositionem fidei offerentium 2o
sanitatis opponit sanabilibus
dixit homini homo. 3o murmuracionem
phariseorum ostendit predictorum ibi
et ceperunt cogitare. Dicit ergo Et videns
fidem non paralitici quia ipsum iacebat
ut dicit glosa sed offerentium glosa multum
valet cuique fides propria cum per
aliam fidem homo interius exteriusque sit
saluatus. Et videns ergo fidem ut
vidit dixit homini paralitico homo
remittuntur tibi peccata tua. hominem
vocat eum quia discretiuus puerum
hominem et peccatorem vnde glosa tu homo
peccator es ego deus qui peccata di-
mitto qui aliorum multorum peccata
relaxo. Et mirum ergo patris gratia
adeat tam quod pro eo [illegible] qui
dicit confide fili remittuntur tibi pec-
ta tua. Augustinus utrumque dixit christus quod
utroque curata testatur quia paraliticum

vocauit et hominem et filium sed homo
peccat filio remittitur peccata
Ecce ergo tamen in culpa et gratia
fragilitatis nature homo pluralitas
culpe vel peccata tua multitudo gratie
vel remittuntur tibi. Amabilis me-
dicus qui purgat et diluit
culpa et prestat gratiam.
Et ceperunt cogitare. Hic ostenditur
phariseorum murmuracio ostendit de
remissionis ubi ostenditur primo ipsorum
murmuracio 2o murmurantium
allegatio vel quis potest dimittere 3o
allegationis confutatio vel Vt autem
cognouit ihesus. Dicit ergo Et ceperunt
cogitare scribe et pharisei non
audebant proferre in publicum timentes
plebem murmurabant tamen in corde
non timentes deum et ideo ceperunt
cogitare dicentes. Quis est hic.
Et ceperunt. paruuli locutus est et dicunt
quis est hic. hoc autem dicebant non
admirando sed contempnendo
ex parte ex hoc quod sequitur quis loquitur
blasphemias. Blasphemia est
quando attribuitur quod non est creatoris
Et quia solius creatoris est remittere
peccata ideo arguebant eum de blas-
phemia tamquam usurpantem quod
spectat solius dei. Et secundum ipsos
non erat deus. Hic est quod subdunt
quis potest dimittere peccata nisi solus
deus quia dicitur ysa. 43 ego sum qui
deleo iniquitates tuas propter me
Ex hoc ergo volebant hunc quod non
debet nec posset dimittere ipse
non erat deus. Vt autem cognouit
ihesus. hic subditur phariseorum con-
futatio ubi primo ostenditur confutandi
oportunitatem vel confutationis tam
et monstrat dupliciter confuta
eum primo ex occultorum re-
uelatione quia cogitationes mala
2o ex propositi quod est facilius
dicere. Dicit ergo ut qui cognouit
cogitationes eorum scripturarum in...
dicit ad illos glosa videns deus

saluos facere peccatores ex occulto
rum cognicione se esse deum demonstrat
et ad diuinitatem de scriptura contra sicut dicitur
i Reg. xvi. homo videt ea que patent,
deus autem intuetur cor. Dixit ihesus
quid cogitatis mala in cordibus
uestris. q.d. secundum glossam ea potestate qua
cogitaciones vestras intueor
possum et hominibus peccata dimittere.
Ideo vos ergo intelligite quorum
possum cogitaciones aperte cognoscere
quod ego possum peccata dimittere.
Quid est facilius dicere. hic confutat
eos ex proposita questione cum dicitur quid est
facilius dicere i. dicendo imperare
dimittuntur tibi peccata tua an dicere
surge et ambula i. an corpus
paralitici sanare. q.d. utrumque est
facile michi et equaliter utrumque possibile
quia utrumque est diuine virtutis. sed pos
sibilitatem sicut probabiliter ita per effectum
ergo et primum scilicet remittere peccata. Quod
vere sit paralitico peccata dimissa
solus nouerat qui dimittebat.
Surge autem et ambulare omnibus
notum erat qui videbant. Fit ergo
visibile signum ut probetur invisibile.
Mo[raliter] Moraliter. surge et ambula. Sur
ge declinando malum, ambula
faciendo bonum. sicut dicitur ps. declina
a malo et fac bonum. Ut autem
sciatis. hic post beneficium sanitatis
spiritualis subditur beneficium sanitatis
corporalis ob unionem tam pro commodo
ex miraculo consecuturum quam ut sciatis
et omnipotentem mirabiliter efficientem et
dicitur surge secundo miraculum impium ex
impio fecit iustum et confestim sur
gens coram illis. Dicitur ergo Ut autem
sciatis quia filius hominis habet potestatem
hic dicitur non accepit vocem propheticam
ut si per hoc denotaret se esse eius
deus potestatem magnam dimittendi
peccata tua. unde dicitur in terra quia potestatem
habet in vita et loco dimittendi peccata
saltem mortalia quamuis sit de venialibus

post mortem autem non dimittetur non
in inferno quia ibi nulla est redemptio
nec in paradyso quia ibi nullum peccatum.
Ut autem sciatis. hic tunc ait paralitico
Dicitur ergo operibus utilitatis ut
sciatis comparatis auctoritatis quia
filius hominis habet potestatem comparan
di opportunitatis in terra operis
utilitatis dimittendi peccata.
Eundem hortabitur tunc
ait paralitico. Tibi dico surge.
hic subditur omnipotentem miraculi
effectum ubi omnipotens imperat causam
sanitatis infirmitatis in surge secundo
probationem sanitatis in tolle grabatum
tertio euidentiam probationis in et vade
in domum tuam. Dicitur ergo et dico surge
scilicet sanus ab lecto. tolle lectum tuum
in quo scilicet diu decubuisti ab infir
mando. hic precipit silentium
ut quasi fuit testimonium infirmitatis
sit probatio sanitatis. Et vade in
domum tuam. plage cessit localis
Moraliter. sedenti iacenti dormienti
dicitur surge. peccator autem in peccato
sedet per consensum. iacet per operationem,
dormit per consuetudinem.
Sedenti dicitur peccatori surge ego
surge per contricionem. Ephe. v.
Surge qui dormis et exsurge
a mortuis. Tolle grabatum
per satisfactionem. Cum enim grabatum
anime sit corpus, dimittit quod ipse fato [sanatus]
tollere dicitur scilicet corpus ad dei se
ruitium. Rom. vi. sicut exhibuistis
membra vestra seruire immundicie
item ambo quippe tollere dicit
duo remotionem et portationem ergo
tolle grabatum i. remoue peccatum
per abstinentiam et porta penam penitentie
vade in domum tuam per conformitatem
domus est conscientia qua domus interius
ideo si quis est immundus ut probet quam
per hostium purgat. Et iterum pare
porte domum tuam et cetera.

Et confestim surgens hic subditur
ipsum miraculum ad imperium domini
statutum ubi ostenditur quod paraliticus in sui
sanacione obedivit in distancia
quia confestim miraculose quia surgens
evidenter quia coram illis in magis glorie
quia tulit lectum. Elegantis quia
magnificabant dominum. Devote ergo et confesti(m)
surgens gloria magis mirat(ur) ubi
sine mora salvi imperium comitatur
coram illis ut nequiquam possit miraculo
contradicere. Tulit lectum in quo iacebat
miserabiliter modo portabat in loco infirmi
propter sui impotenciam modo portatur ab
infirmo lectus propter potenciam restitutam
Et abiit in domum suam in ipsum
dominum magnificans dominum secundum illud ps(almi)
Benedic anima mea domino qui sanat
omnes infirmitates tuas spirituales
nota hic quod ad perfectam curacionem
spiritus exigitur ... tercio acce-
lerata conversio et confestim surrexit. Ecclesiastici
Ne tardes converti ad dominum ... secundo
manifesta conversionis edificacio coram
illis ut sicut fuit causa scandali
sic sit causa boni exempli. Math. 5. Sic
luceat lux vestra ... tercio distincta cavis
et maculis ... tulit lectum glossa
lectum tollere carnem a terrenis
desideriis ad nocte(m) spiritus attollere
1. Cor. 9. castigo corpus meum ...
quarto confessione diligens discussio
et abiit in domum suam. Ysa 38.
Dispone domui tue morieris tu
... assidua ad laudandum magnificabant
dominum per magnificacionem
domini mei et exaltemus nomen eius
Et stupor apprehendit omnes [post] per sanitatem
paralitici ... hic subditur uti-
litas astancium et hec quadruplex
primo admiracio ... quia stupor apprehe-
dit omnes secundo commendacio dei quia magnifi-
cabant deum glossa multo qui aderant
velud blasphemiis stupentes

ad laudem ... maiestatis
et humana timoris quia repleti sunt ti-
more glossa spectat ad surgentem
incredulitatis miratur absentem
et dum operibus miraculis mallent
timere quam credere. Nam si crederent
non timerent sed diligerent perfecta
autem caritas foras mittit timorem
1 Jo. 4. Quarto cognicio divine potestatis
dicentes quia vidimus mirabilia
hodie glossa dominum mirabilia ... prius
duplicem curacionem ... spiritualem
et corporalem. Christo ergo notatur quod eius
admirabilis. Ysa 9. quia multas
fecit mirari et obstupescere in mirabilibus
operibus suis secundum illud ps(almi) mirabilia opera
tua et anima mea cognoscit
nimis. Hic quintum cum matheo dicat
locum ubi factum est miraculum quia
civitatem suam scilicet marcus in caphar-
naum quod lucas supplet non satis
incertum. Ad hoc dicendum secundum glossam quod vero
sedet docuit lucas dicit
... super id quod fide
ut vidit glossa paralitici qui spiritum
tacebat ... sine fide propria non
remittuntur alicui peccata actualia
quia sine fide impossibile est placere deo
Hebr. 11. Ad hoc dicendum quod paraliticus
habebat fidem sed minorem quam ipsum
portantes et forte multo portan-
tium data est eis fides. ... quod sa-
nacionis ... attribuitur fidei
portancium magis quam paralitici
Dimittuntur tibi peccata quod ad ius-
tificacionem impiis requiritur motus
liberi arbitrii sed ipsi non movebatur ad
sanitatem spiritualem sed ad corporalem.
Ad hoc dicendum secundum Bedam quod propter culpam anime
corpus infirmabatur et ideo prius sa-
navit animam quam corpus ... et
docet medicos ut prius curent
ad magis necessarium scilicet ad salutem anime
et postea ad sanitatem corporis exemplo Ysaia
qui prius monuit ezechiam dis-
pone domui tue et postea fecit per...

[margin: humiliacio]
[margin: 90]

emplastrum de ficis super vulnus
ysa. 38. Item quis potest dimittere peccata
nisi solus deus. quia dominus noster quod vim
dicit secundum glo. g. Io. 20. quorum re-
miseritis peccata remittuntur eis.
Ad hoc dicendum quod dimittere peccata convenit
multis. Valet autem etiam pluribus sic conveniens
deo ut primo et principaliter sic convenit christo
homini ut ministro sic convenit sacerdoti
ut formaliter sic convenit gracie ut dispo-
tiue sic doctrine. Item quid est faci-
lius dicere remittuntur etc. Vi: quod
sophistice arguat dominus. magis enim
est sanare hominem in anima quam in corpore
sed magis est iustificare impium
quam creare celum et terram ita dicit
probat magis per minus ac si diceret
possum id quod est magis scilicet sanare corpo-
ra. ergo et id quod est magis scilicet sanare spi-
ritualiter. Ad hoc dicendum quod sanare corporaliter dicit
in posse nature tantum et quo ad formam.
morum et tunc magis est sanare cor-
poraliter quam spiritualiter. Valet etiam posse na-
ture et solitum cursum et quo ad
formam et quo ad modum sic eque
magnum est sanare spiritualiter et corporaliter.
Sic eque est in predicto iustificare
ad magis dicitur quam creare quo ad
formam et melius non quo ad modum fa-
ciendi. Ideo ponit facientis. Item ut
sciatis quia filius hominis etc. glo. quia
ipse est filius hominis et deus tunc ait
paralitico quem petunt multos. tam
corporaliter et resuscitat a morte.
Non tamen ex hoc probatur quod sit deus quia de
se remittat peccata. Ad hoc dicendum
quod modus operandi faciebat probationem.
non tamen res operata quod christus propria
auctoritate operabatur. unde dicebat: Ego
dico surge. petrus quoque auctoritate
operabatur non sua. unde dicebat:
In nomine ihesu surge. Item facere at-
mirabilia propria auctoritate est in virtute probo-
rum et dominum. Item facere aliena auctoritate .. n

Item repleti timore. glo. Nam si
crederent non timerent sed diligerent
quia fides est causa timoris. Unde Iacobus. 2.
Demones credunt et contremiscunt.
Item plus credens dubitatiuus
ut in iudicijs tuis nimis
Item timor domini cum fidelibus
concreatus est. Item multi credunt
qui non diligunt sicut mali christiani.
Ad hec omnia dicendum quod loquitur de fide
formata et timore filiali. quia fides enim
formata non operatur timorem
filialem et hunc secundum instinctum amoris
non sic fides informis etc.
Et post hec exijt et vidit. Ubi
narrat civitatem quo etiam notat
ad se peccatores minores et occul-
tos hic quos maiores et notori-
os ubi primo narrat publicani
conversionem. 2o quorundam ciuiliter id est
et fecit ei convivium. 3o phariseorum ex
hoc murmuracionem. Et murmurabat
phariseorum. In prima parte primo notat in viam
matheum vocatum. 2o sapientiam
mathei. 3o obedientiam. Et re-
lictis omnibus. In prima tamen notat ad
duplicem. primo intuitionem in hoc quod
vidit eum. 2o exortionem in hoc quod ait
illi Sequere me. Dicit glo. Et post hec
exijt scilicet ihesus et vidit. glo. non tam
corporeo quam misericordie intuitu.
Sic et respexit petrum infra. 22
Conversus dominus respexit petrum
et egressus petrus flevit amare.
Vidit mathetum publicanum id est pu-
blicis negotiatoribus deditum.
publicanum vocat secundum glo. ne
quis de salute desperet pro im-
manitate peccatorum. cum et de pu-
blicanis apostolus de theloneario
in eternitate sit mutatus. Unde in ps.
Dixit dominus ex basan convertam con-
vertam in profundum maris. ubi glo. loquitur
de hoc. publicanum in quo non levi

s(ecundu)m glo(sam) id(e)m e(st) levi q(ui) matheus. Sz
lucas & marcus p(ro)pt(er) honore(m) evitate
nomen tacent vulgatum matheus
aut(em) in p(ri)ncipio accusator sui scribit
matheum se(cundu)m & publicanum nominat
Ante q(uam) Leuin & infra additur qui et
assumptus est. Divina electio eum assump-
sit & addidit numero apostolorum. Sed
Ps. misit de celo & accepit me
& assumpsit me de aquis multis.
Leuim nomine sedentem ad theloneum
glo. lucri primarie inhiantem
Di(citu)r at theloneum s(ecundu)m glo(sam) a telos
grece id est vectigal latine. Et
theloneum domus publica ubi qua
solvuntur tributa vel vectigalia.
Et magis p(ro)prie mensa in qua co(m)pu-
tantur vectigalia ad thelonium.
Ergo sedens quia forte p(ro)curat
vectigalibus exigendis que pe-
dagia vocantur. Non quia dicitur sedisse
non ad situm corporis s(ed) quo(n)dam re-
ferendum est usualis e(st) locutio. Ibi
sic solet dici ille sedit ibi per bi-
ennium et per mensis. Hoc ad litteram.
S(ed) q(ui) sedebat ad theloneum id est
ad mensam. Describitur exponendo
se periculoso quia publicanus ex
nomine p(ro)prio quia Leui. Ex nimio lucri
desiderio quia sedebat ad thelonium
ex inspirato beneficio quia visus est
a Christo. Et ergo Christus vidit eum & ait
illi. Sequere me. Ergo hic
sicut paulum non desistentem a
malo vocat q(uasi) d(icat) Christus ne in vano
sede s(ed) sequere non lucra s(ed) me.
Eum s(ecundu)m glo(sam) magis est sequi d(omi)num.
Et relictis omnibus consumma(vit) ...
matheum vocatum. Hic subditur
sapientia mathei Christo obedientis.
Et causa conversionis non tarde
... contemptu mundi
relictis omnibus ... affectum zeli
surgens ... imitatio. ... secutus est

eum. Dicitur et relictis omnibus suis et
alienis. glo. relictis rapina qui
rapiebat aliena. Non solum
lucra relinquens vectigalium sed
periculum contempsit quod potuit
venire a principibus s(ed) reliquit rationes
vectigalium relinquens inco(m)po-
sitas. Relictis ergo omnibus surgens
vel ad literam de thelonio in quo
sedebat vel spiritualiter de terrenorum
amore ad desiderium superiorem
secutus est eum sic discipulus magistrum
sicut viator ducem suum sic
ovis dominum sic oves pastorem
suum. Sed Job: Vestigia eius
secutus est pes meus. De hiis 3
gradibus conversionis dicitur per philosophum
quecumque vero sunt obliviscens
retro ad priora, ad ea que ante
sunt extendens me. Ad 2um. Secundum ad
destinatum persequor per destinatum
prese supra vocationis dei in Christo
Ihesu. Reliquo ad 3um. Et fecit ei
convivium. Hic subditur mathei
curialitatem que fuit signum perfecte
conversionis eius s(cilicet) invitationem Christi
& multorum publicanorum. Non
est hoc convivium tantum Christi s(ed) tamen
quia fecit ei s(cilicet) Christo. Forma con-
vivium magnum. Locum quia in
domo. Concursum quia erat turba
multa publicanorum. Dicitur ergo & fecit ei s(cilicet) Christo
levi s(cilicet) matheus convivium magnum
in domo sua. Ad literam quia
non timent ex conversionem sua
sicut videbitur in opposito. Dicitur luce
s(cilicet) Symon phariseus fecit domino convivium
sed non magnum quia cordiale tamen
sed magdalena spirituale. Ideo perfecte
ei convivium magdalene quando
pharizeum ... aquam pedibus
meis non dedisti. Hec autem erat s(ed) matheus
ille fecit Christo corporale & spirituale convi-
vio ostendit quam magnum
... magnum ... sit ut de

Sz q(uod) opponit porphirius

3b [illegible]

religis vesticiam anglii s(unt) Gau-
dium est angelis dei sup(er) uno
peccatore p(enite)ntiam agente Istud co(n)-
vivium fecit i(n) domo sua sp(irit)uale
i(n) domo sp(irit)uali s(cilicet) co(n)sc(ient)ia sua
Apoc. iii° ego sto ad hostium et
pulso si quis ap(er)uerit m(ichi) intrabo
ad eum et cenabo cu(m) eo et ipse mecu(m)
Et b(ene) i(n) co(n)sc(ient)ia sua no(n) i(n) aliena
sicut fac(iun)t i(d est) qui alios co(n)v(er)tit et se
ip(su)m negligit quem i(n)crepat
ap(osto)l(u)s Ro. ii qui aliu(m) doces te
ip(su)m no(n) doces no(n) sic paulus i
Cor. ix castigo corpus meum et i(n)
s(er)vitute(m) redigo Et erat turba
magna publicanorum et aliorum q(ui)
cum illis erant discumbentes
Videbant enim sicut d(icit) glo(sa) publi-
canum a peccatis ad meliora (con)versu(m)
locum i(n)venisse p(enite)n(ti)e Et ob h(oc) et
ip(s)i no(n) desp(er)ant salutem se pos-
se (con)sequi Et murmurabat
scribe hic 2° subd(it) pharizeorum
murmura(tio) circa que quinque tangu-
ntur p(rim)o no(tatur) circa quem murmura(tio)
pharizeorum disceptat(io) 2° circa
q(uam) ipsorum cum ihesu disputa(tio)
Et illi dixerunt ad eum quare
discip(u)li iohannis in p(ri)ma p(ar)te po(nitur)
fatua murmuratio pharizeorum 2°
sequens eorum q(uesti)o p(rimo) quare cum pub-
licanis 3° mag(ist)ri discipuli p(ro)videns
re(sponsi)o i(bi) Et r(espo)ndens ih(esu)s dixit ad illos
D(icit) ergo Et murmurabat pharizei et
scribe Et improperant quia hic qui est
pastor no(n) recipiunt et ubi ipsi
quia i(n) patribus ieiunii erant impa-
cientes ibi ad ieiunii libere(n)ter
alios murmurant Nu(n)quam et pu-
blicani qui eum receperunt no(n)
murmurabant ideo pharizeis dicit aute(m)
N(on) publicani et meretrices precedent vos
Tu vero d(ixit) plus enim diligit deus humi-
lem peccatorem quam iniustum superbum

(su)p(er)bos q(ui)n tu p(er)p(etuu)m hu(m)ile salvum fa-
cies et oculos superborum humiliabis
Murmurabat magnum ducebat ad
discipulos eius Quare cum publica-
nis et cum peccatoribus manducatis et
bibitis glo(sa) Ambro(sius) dum p(ro)stat
qui se putat esse iustos cum
sint superbi et i(ustos) reos cum ia(m)
peniteant Talis erat hy-
pocrita qui iustificabat se
et alios condempnabat s(ed) non
sum sicut ceteri hominum raptores
adulteri velud et hic publicanus
Et respondens ihesus ad phariseos
murmurantes quod hic subdit 2° re(sponsi)o
ubi civitati p(ro) p(ro)posito suo
eum d(icit) Et r(espo)ndens ihesus 2° p(ro)cedente
e(st) c(on)versionem cum subdit Non egent
qui sani sunt 3° c(on)versionis ad oppo(situm)
applicatio cum addit Non veni vocare
iustos D(icit) ergo circa Et r(espo)nde(n)s
ihesus dixit ad illos et merito res-
ponde(n)s quia no(n) solum disci(pu)lis s(ed) et ipse i(n)
p(ro)dicta quod arguebatur scilicet q(uia)
quare cum publicanis et peccatoribus
manducat et bibit Et non adulte-
rabat ista pharizeorum quia non solum cum
publicanis et peccatoribus corporaliter
manducabat s(ed) et eos sp(irit)ualiter
manducabat i(d est) Eos i(n)corporabat
corpori suo figurative e(st) g(e)n(esis) xxvii ubi d(icitur)
Afferte m(ichi) duos edos optimos
ut faciam escas patri meo quibus
libenter vescitur Edus qui est fetens
e(st) peccator qui maculatus peccatis
sordibus Et edus optimus e(st) peccator
ad deum p(ro)fecte conversus Non egent
qui sani sunt hic subdit 2° re(sponsi)o
i(n) qua (christus) multiplicat ta(lem) homi(num)
diversitatem quia alii sani alii egri
Egrotorum indigentiam quia egent
medico indigent tamen s(ed) qui
male habent D(icit) ergo ihesus Non egent etc.
pharizei duo q(ui) e(ss)e medicum debat s(ed)
quare cum publicanis comedebat

q(uia) iusti no(n) erant (et) no(n) s(ecundu)m qui
iusti erant hac tn p(ar)te ultima(m)
subticebat forte ne arroga(n)-
tes uiderent(ur) s(ed) d(omin)us qui om(n)ia no-
uit corda illa p(ar)te qua(m) s(u)bticuit
p(er) v(er)b(a) di(xi)t yronice Lobardo
No(n) egent qui sani s(un)t medico q(uasi) d(icat)
vos sani estis reputatio(n)e v(est)ra
no(n) op(er)is no(n) habetis visitatio(n)e(m) m(e)a(m)
s(ed) isti qui infirmos (et) peccatores se
reputant. Vn(de) glo(sa) ideo vos dedig(n)o
q(uia) putatis vos no(n) indigere. Sic
(et) de q(u)o apocaly(psis) dicas q(uia) diues
sum (et) c(etera) s(ed) hos immo q(uia) peccato
dat locu(m) g(rati)e. Non enim ueni
uocare. hic subdit(ur) v(er)sio(n)ib(us) q(uae)
ad p(ro)p(ositu)m applicatio ubi de
se ip(s)o tangit t(ame)n a s(e) duntaxat
humili(ter) v(e)l ueni humilit(er) utilit(er) v(e)l
vocare utilit(er) v(e)l n(ecess)ario v(e)l iustos
s(ed) peccatores ad p(ro)p(ositu)m ergo Non enim veni
q.d. ad vos n(on) declino q(ui) repu-
tatis uos iustos. Non enim ueni uoca-
re iustos i(d est) eos qui de lege
p(re)sumentes g(rati)am ciuiu(m) n(on) q(ua)erunt
S(ed) peccatores ad p(e)n(itenti)am i(d est) illos
qui sua mala attendentes g(rati)e
se subiciunt. I thi. i. Xp(istu)s ih(esu)s
uenit in hunc mundu(m) peccatores
saluos facere. Ecce mag(na) spes
peccato(rum) q(uia) p(ro)p(ter) eos uenit d(e)i
filius in hunc mundu(m). Hic qui-
sup(er) d(ictu)m p(ro)p(ter) h(oc) exiit (et) uidit pub-
licanum quo uocato Mathe(us) loge
an precessit eu(m) dom(inu)m palitica de
quo h(abe)t(ur) e(t) vn(de) i(n) b d(ixi)t q(uod) .12. ap(osto)los
elegit in monte ubi f(ec)it sermo(nem)
illu(m) Beati pauperes qui est in monte
ergo i(n) p(ri)mo uocatus e(st) mathe(us) cu(m)
aliis ap(osto)lis. Deinde in monte
(et) capharnau(m) sanatus e(st) lepros(us)
de q(u)o h(abe)t(ur) in (et) ca(pitulo) 8 p(ro)cedat caphar-
nau(m) i(n) synagoga demoniac(us) de
q(u)o h(abe)t(ur). p(ro)ced(i)t socrus symonis in
domo eius de q(u)o h(abe)t(ur) p(ro)cedat us(que) ista

in regione(m) gerasenoru(m) (et) ibi fec(it) q(ui)da(m)
mirabilia ut h(abe)t(ur) ca(pitulo) 8 p(ost) ea(m)
redijt in capharnau(m) (et) sanat
paraliticu(m) de q(u)o h(abe)t(ur) et ca(pitulo) 9 p(ost)
t(em)p(u)s p(ost) h(oc) s(ed) cu(m) exijt (et) uocauit
publicanum. Ad h(oc) d(icen)d(u)m q(uod) v(er)a
h(ic) ordine historie ita fuit sic
opposit(um) vn(de) q(uod) hic in t(em)p(o)r(e) de ma-
thei uocatio(n)e n(on) fit q(uia) t(ame)n sit
ordo historie s(ed) ut commodiu(s)
t(ra)n(s)eat ad solempne(m) qui(m) q(uo)d
fec(it) mathe(us) p(ro)p(ter) q(uod) sic narrat(ur)
hystoria de matheo. Vnde q(uod) hic
in t(em)p(o)r(e) de uocatio(n)e mathei re-
capitulatio e(st) q(uia) s(ecundu)m de qui(n)to
p(ro)secuto e(st) s(ecundu)m ve(r)u(m) ordine(m) hysto-
rie. Et sup(er) d(ictu)m (et) ait illi sequere me
Et surg(ens) secut(us) e(st). Hic denotat uocatio(n)e
aliorum ap(osto)lorum tacet i(d est) pet(ri) (et)
andree (et) iohis (et) iacobi phi-
lippi (et) m(u)lt(orum). Ad h(oc) v(idetu)r q(uod) q(uia) uocet
theloneo ad d(...) pisca(tor)
ad uicig. Ad t(ame)n d(ic)o q(uod) q(uia) n(on)
excludit(ur) a p(e)n(itenti)a qui pe(n)itere
uelit. Ideo illos notat. Ite(m) qu(er)-
(e)re p(ro)p(ter) q(uid) p(ost) uocatione(m) sua(m) ad
offic(ium) suu(m) alij redijt matheus
nu(n)q(uam). Ad h(oc) d(icen)d(u)m q(uod) offic(ium) petri
s(cilicet) piscatio absq(ue) peccato potuit
impleri s(ed) officiu(m) mathei s(cilicet) ex-
actio publico(rum) v(e)l uectigaliu(m) publicor(um)
uix aut nu(n)q(uam) p(o)t(es)t exerceri. Ecc(lesiastici) 26. s(ine) p(e)cc(at)o
Difficile exuit(ur) negocians a
negligencia sua. Et sup(er) d(ictu)m relictis
o(mn)ibus. glo(sa) vel vectigaliu(m)
inco(m)positas rel(inquen)s q(uia) ra(ti)o(n)em de
officio q(uo)d h(ab)uerat debuit
reddere d(omi)nis suis. s(ecundu)m Ier(onimum). Red-
de ra(ti)o(ne)m nil. Ad h(oc) d(icen)d(u)m q(uod) de
reb(us) p(ro)p(r)iis (et) b(on)is t(ame)n relinquebat
q(uia) de eis d(omi)nis suis satis(fac)ere
potuit si oportet. Ite(m) q(uia) de
p(re)cepto superioris dn(i) hoc fec(it).
Et sup(er) d(ictu)m secutus e(st) eu(m). Opponit
porfirius hereticus atq(ue) iulianus
augustus arguit imperitia(m) hystorie
mentientis. vel stultic(iam) mathei

et aliorum discipulorum qui tam leviter
secuti sunt Christum, sed eadem voce secuti
fuissent quecumque alii notantes
eos. Unde Crisostomus: considera cito credu-
litatem eorum. Ad hoc dicit Ieronimus
quod secuti sunt eum non levitate ducti sed
virtute operis divina potentia operan-
tes set tam mente qui corde. Beda: et
singulis super agilitate virtutes tanta
quod sic pressunt que apostoli antequam
crederent viderunt, quod minime dubi-
tare poterant. Item fulgor ipse et
maiestas divinitatis occulte que et in
humana facie relucebat, ex primo
aspectu ad se trahere poterat videntes,
nam in similem eos attrahebat. qui
adamati de virtute attrahebat.
Sequitur: et cum publicanis et
peccatoribus manducatis et bibitis. Unde
Beda: quod bene reprehendat discipulos
eius in convivio de peccatoribus, tanquam
nec tibi simile. Et post: Ne com-
medas cum homine immundo. Ideo non
dubitavit cum talibus comedere; nam ma-
theus tales imitari debuit. Ad
hoc dicit quod peccator a clero obstinatus et
pertinax in malicia sua et talis est
vitandus; sed aliud non, et tunc non est
vitandus et maxime a medico perfecto
qui non timet contagium sed sperat
pravum revocare. Hinc est quod Christus
qui sicut radius solis in malis
non inquinatur contactu sordium sed
magis eos purgat; non refugi-
ebat societatem peccatorum. Ipse et ma-
theus eos invitaverant, quia socios
volebat habere in pena quos so-
cios habuerat in culpa. Sed apostoli
ultra cum audit dicat veniam;
quosdam qui nullos volt se
adducere ad penitentiam; sed et peccant
de eo quod fecerunt. Item non egent qui
sani sunt medico quod scit potuit cathe-
Et neque nos indicabit in tempore
quod egeret divino adiutorio cum male
peccavit. Ad hoc dicit quod esse Christo
possumus duplicem vere discipulos

eget. Post sinonimum tertium servus lucas
ubi vocem medicus et dicit quod ergo
ad sanitatem collocavit sic egent egri
non sani. Quod autem ad consuetudinem
sic egent sani. Et illi dixerunt
ad eum quare discipuli Iohannis. Hic impug-
nata est phariseorum cum discipulis dis-
ceptacio. Ostende quomodo in Iohannis sed
eorum de cum Christo disputacio. Ostende
quomodo ubi primo ponitur discipulorum
a phariseis accusacio, secundo accusatorum ex-
cusacio a magistro suo Christo, in tertio ipse
autem superna inducitur. Pharisei
primo magistrum alloquebantur qui
dixerunt ad eum; secundo magistri discipulos
excusat, sed tui autem edunt et bi-
bunt. Secundo accusatorum argumentes et
discipuli Iohannis ieiunant frequenter et oppo-
nunt maxime se ponit a magistro eius sed
Dominus. Item sunt iste phariseis qui
non comparant aliis huic et dicit
illis scilicet pharisei dixerunt ad eum quare
discipuli Iohannis et cetera a duobus valde
bonis hic se commendat scilicet a ieiunio
quo sanantur pestes corporis et oratione
qua pestes mentis. Dominus glosa: quare dis-
cipuli Iohannis ieiunant frequenter et obse-
craciones faciunt. Sed tui et phariseorum
discipuli; tui edunt et bibunt. Certe
Christus humilitatis et benignitatis qui
discipulos suos bene reficit primitus
et hoc ex voluntate. Cum primo propter quod
dominus commendatorum sicut ostendit
quod non ex humanis operibus est salus
sed ex gratia dei. Sed secundo non ex
operibus iusticie que fecimus nos sed se-
cundum misericordiam salvos nos fecit. Et corporalis
exercitacio ad modicum utilis est,
pietas autem ad omnia. Vel secundo propter
hominum facilius attrahendos, quia
severitas homines fugat. Propter quod
ostendebat humanitatem et benignitatem
Christi, apparuit benignitas et humanitas
salvatoris nostri, et sicut ostendit
quod alios discipulos quos sunt sponsa
se ieiunium quos scit tuo Christo ipse eadem dis-

spiritualiter sunt refecti secundum illud Matthei xi Veni-
te ad me omnes qui laboratis et re-
ficiam vos ipse ait. hic subditur discipulorum
excusacio sicut ab eorum magistro
ubi excusat eos a ieiunio. unde
dicitur primo quare ieiunium ita assiduum
non congruit temporibus qualiter tunc dicitur
Numquid potestis filios sponsi. secundo quare
non congruit eorum antique et consue-
te conversacioni. dicebat autem
similitudinem. tercio quare non congruit eorum
humane fragilitati. ibi et nemo mittit
vinum novum etc. quarto non congruit ad-
huc imperfecte eorum novitati. ibi et nemo
bibens vetus. In primo ergo notificat
tempus epulandi. secundo tempus ieiunandi
ibi Venient autem dies. Dicit ergo quia
scilicet phariseis querentibus quare non ie-
iunabant et orabant discipuli eius
sicut discipuli iohannis. Ipse ait Numquid
potestis filios sponsi id est apostolos
facere ieiunare dum cum illis est
sponsus scilicet corporaliter. quia tempus est usque
ad passionem. quasi diceret non quia istud
tempus est gaudii nupcialis propter
sponsi presenciam corporalem. Ad cuius
evidenciam notandum quod ex quo peccavit
primus homo usque ad tempus incarnacionis
fuit tempus tristicie et meroris et tunc fuit
tempus ieiunandi. Sed a tempore incar-
nacionis est tempus gaudii nupcialis
ideo non fuit tempus ieiunandi. In tempore
namque gracie quod incepit ab incar-
nacione dei filius christus ecclesiam despo-
savit ex qua filios spirituales per
regeneracionis lavacrum procreavit
scilicet apostolos et alios fideles. glo.
Sponsus christus. sponsa ecclesia
De hoc sancto connubio procreati sunt fi-
lii nupciarum. Filii quoque lugere et ieiunare
non possunt quam diu sponsum in
thalamo vident per presenciam cor-
poralem. Venient autem dies scilicet passionis et
ascensionis. et cum ablatus fuerit
sponsus scilicet christus ab eis scilicet apostolis tunc
ieiunabunt in illis diebus. Sed quoniam

tunc fecerit nupcie incarnacionis et
advenit tempus passionis et ieiunii
tunc quippe filii sponsi ieiuna-
bunt desiderantes videlicet ad-
ventum. unde apostolus ii Cor. xi in fa-
me et siti in ieiuniis multis.
Et notandum quod christus supra se notat
medicum. hic sponsum in signum
quod primo sanat animam quam eam
desponset ecclesiam. Dicebat autem et
similitudinem. hic subditur secunda racio
quare discipuli christi non ieiunabant
scilicet quia non congruit eorum antique et
consuete conversacioni. ubi pa-
bolice procedens ostendit primo dissona
commixtionem non esse utilem. secundo
inutilitatem subdit racionem ibi Et aliquin
et novum rumpit. Dicit ergo dicebat
autem et similitudinem ad illos transfe-
rendo. Iudeorum familiare est syris et
maxime palestinis ad omnem sermonem suum
parabolas iungere. Dicebat inquam
quia nemo commissuram a vestimento
novo immittit in vestimentum vetus
id est quia nemo sapiens consuit vel
insuit in vestimento commissuram
id est particulam a vestimento novo id est
de panno novo ablatam. Alioquin
si scilicet pannus novus consuatur veteri
et novum rumpit propter vetus propter suum
et vetustatem quia commissura id est particula
a novo scilicet panno ablata et
veteri consuta quasi diceret non bene concor-
dat vetus cum novo panno
consutum. Ex predictis innuit duos
a simili, hoc est quod hominibus consuetis
frequenter manducare et de novo
conversis non statim imponenda sit
nimia gravitudinis abstinencie ne
per austeritatem abstinencie contra
fidem quam receperant ex toto
dimitterent sicut illi qui dicebant
Jo. 6 Durus est hic sermo et quis potest
eum audire et sequitur quod multi discipulorum
abierunt retrorsum. Unde hoc instruuntur
confessores et prelati ne penitenciam
nimis convertungat eis qui de
novo sunt conversi primo ne timore

[illegible]

austiitatis nimie ab eo proposito resiliat
et ne scandalizentur cum vident talia
sub prelatis fieri videtur ius id est
23 Alligat onera gravia et importabilia in humeros
hominum digito autem suo nolunt ea
movere. Nota. Secundum glossam non decet miscere
actus veteris hominis et novi quia non
placet sponso discolor vestis.
Unde Bernardus: Nusquam animus discolor est
sed discordant vetustas exterioris
et novitas interioris secundum apostolum Ephe. 4.
Deponite veterem hominem et re-
novamini etc. Et nemo mittit
vinum. Hic subditur 2a ratio quare dis-
cipuli Christi non ieiunabant scilicet quia non
congruunt corpori fragili. Ubi secundum
similitudinem primo proponit in cuius intenta
2o ostendit propositum probando videlicet alioquin
rumpet vinum. Dicit ergo: Et nemo mittit
vinum novum secundum glossam vino nimio
reedificata. Unde et per vinum novum
intelligitur novus fervor fidei
spei et caritatis intelligitur per utres
nove mentes et ferventes. Per utres
veteres sed rudes mentes et fra-
giles. Unde utribus veteribus comparantur
apostoli propter fragilitatem humane condi-
tionis que adhuc in eis habunda-
bat ut patet in fuga discipulorum a Christo
et in peccato negatoris sui ... ille
quite fragilitatem quibus fortitudinem
cum adventu spiritus sancti fuit ancil-
la hostiaria vel quisita ditat
pro eo quod suo sicut in prima
Dicit ergo duo assimilat hic quod hominibus
adhuc fragilibus non est impo-
nendum nimius fervor perfectionis
vite et austeritatis ieiunii et huius.
Alioquin rumpit. Hic subdit
rationem decenter dupliciter scilicet docte
inutilitatis quia vinum effundetur
dissimiliter dampnositatis quia utres
peribunt. Quia est commoditatis
secundum vinum novum. Dicit ergo: Alioquin vinum
novum rumpet utres et ipsum effundetur

que hic pati non poterunt et vinum effundetur
et utres peribunt, quia et ipsa doctrina
inpositione nimie fervoris vi-
dibus mentibus ut perdit ut dicit glossa
et repente mentes pectorum pondere suf-
focantur. Sed vinum novum id est nove
vite preceptum ac perfectionis suorum
ut perfectionem austeritatis ieiunii et
utres novos mittendum est id est
homines spiritu sancto renovatos et fir-
matos sicut verbo Domini celi fir-
mati sunt et spiritu etc. Et utraque conser-
vantur ut dicit glossa et doctrina nove
vite commendatur et mens non est sine
fructu. Unde Eccl. 2 sapientia lo-
quitur perfectos. Et nemo bibens
vetus. Hic subditur 3a ratio quare dis-
cipuli Christi non ieiunabant quia non con-
gruunt corpori adhuc imperfecte
novitatis ubi tamen primo ponit ad consueta
inclinationem 2o inclinationem vero
id est dicit enim vetus melius est. Dicit ergo:
Et nemo bibens vetus statim vult novum. Et hoc assi-
milat hic quod nemo veteri consuetudine
imbutus statim vult novam
propter quod in religionibus statutum est
tempus probationis ut homo paulatim re-
tracta consuetudine novis se coap-
tet et processu temporis velit profiteri
et obliget se per professionem contra illud
cobibitur ... vita non pati repetitias
imitationes sed hic exemplariter
pati potuerunt in ipsis iudeis
quia ut dicit glossa iudeis veteribus vite
salina imbutis nove vite pre-
cepta sordebant. Dicit enim vetus
melius est. Difficile enim est assue-
ta relinquere et si minus bona sit
et propter assuefactionem magis placet
quod naturaliter ex consuetudine altera natura est.
Et hiis similibus concludit Beda quod
discipuli sui quia ad huc novicii
non debebant austeritate continuare
ieiunium sed postea magis solidati
ieiunaverunt. Hic quintum super-
dicit illi scilicet phariseis dixerunt ad eum

cur discipuli Christi non ieiunabant

quare ergo dicitur quod discipuli iohannis fecerunt dictam
interrogationem. Ad hoc dicendum quod utrique
quesierunt. scilicet et phariseorum et discipuli
iohannis. Unde augustinus discipuli iohannis tribus
de causis reprehendi sunt. primo quia de
ieiunio se iactabant. secundo quia ihesum
que magister eorum scilicet iohannes quondam auiat
calumpniabantur. tertio quia phariseis
familiares erant quos eorum magister
condempnauerat. Secundum quem magistra imperti
iactancie dicitur illis. est sponsus
ut est ieiunandi et uestitum uolunt se
posuit. Ad hoc dicendum quod non ieiunandi
sed prudencia hec autem accipitur ex uerbis
iohannis magistri dictorum discipulorum
qui dicit de uero iohannis iiio qui habet
sponsam sponsus est. hec autem faciunt
facilius corda eorum discipulorum iohannis
inclinare ad recordacionem. dicente
per uerba exterita de uerbis magistri
sui. Venient dies cum auferetur ab illis
sponsus ab eis quia extulerit.
Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus
usque ad consummacionem seculi. Ad hoc dicendum
quod duplex est presencia corporalis spiritualis
tam saciat quam spiritualis alia
uisibilis corporalis de qua glossa in matheo.
De qua locutus hic. Factum est autem in
sabbato secundo primo. Superius agitur
quorundam uocacione ad discipulatum hic subditur eorum
electio in apostolatum ubi ostenditur primo
eligendorum purgacio a crimine eis
imposito. secundo purgatorum electio.
Factum est autem in diebus illis. tertio electorum
ampliori instructio. et descendens
cum illis stetit in
loco campestri. In prima parte purgat discipulos
suos a crimine imposito
super uiolacione sabbati. et hoc primo
uerbo secundo miraculo. Factum est autem
in alio sabbato. In prima primo ponitur
calumpniandi occasio. secundo discipulis
a phariseis actio. Quidam autem
phariseorum dicebant. tertio actatorum

uox excusacionis. Et respondens ihesus
in prima notatur tempus primo tempore quo
pharisei obseruabant quia sabbatum
corpus quod discipuli faciebant quia
uellebant spicas. Defectus quod
ipsi sustinebant quia stabant et
manducabant et dicitur ergo factum
est autem in sabbato secundo primo. Notandum autem
quod secundo primo potest esse oratio uel dictio
composita ex recto et obliquo. primo
sunt sunt quod oratio sic legendum est
factum est in sabbato secundo primo. scilicet secundo
a precedenti sabbato in quo intrauit synagogam
et demoniacum sanauit
et febricitantem et languidos
curauit cum transisset dominus per sata
secundo. scilicet quod est una dictio sic
legendum est factum est autem in sabbato secundo
primo in sabbato excelenti quod est secundum respectum
legalis. unde glossa ad distinctionem
sabbati legalis dicitur secundo primum. primum
secundo platum in superius et dignius in
ferioribus legalibus quia in sabbato legali
erat cessacio ab operibus seruilibus
et in sabbato excelenti quod inuicem
est cessacio a uiciis quod est
dignius. Vel dicitur primum ordine temporis
sicut dicit glossa. quia et ante legem hoc
sabbatum a principio ita agebatur
sicut nunc agitur a nobis. et tamen
quod per legale dicitur a nobis
obseruatur. Factum est autem in quo
in sabbato secundo primo cum transiset dominus
per sata uellebant discipuli eius
spicas et manducabant confri
cantes manibus. Sed ut scilicet per confri
cacionem expellerent grana de palea
et manducarent. glossa non habentes
discipuli spacium manducandi propter
inoportunitatem turbarum esuriebant
ut homines. Sed uellentes
spicas media consolacione
indicium austerioris uite non preparatas
escas sed simplices capere cibos
querebant. Sicut dicit apostolus i. thy. 6.
habentes alimenta et quibus tegamur.

hiis contentis singulis. Et tunc fistula
apostolorum scilicet quinque spiritualis. Erant enim
columbe, quarum est quinque comedere
Matth. x. estote prudentes sicut serpentes
Ysa. lx. qui sunt hii qui ut nubes
volant et quasi columbe ad fenestras
suas. Vellere enim spicas et comedere
licitum erat secundum legem. unde Deut. 23
si intraveris in segetem amici tui
franges spicas et manu conteres
falcem autem non metes. Unde scilicet hoc
non reprehendebat discipulos pharisei
sed super hoc quod illas vellebant in die
sabbati. Mistice nondum quasi satis
indecorum. In libris legis erant vii
spice frugifere sed palee involute
vii partes legis. prima testimonia
veritatis et hec credenda. secunda mandata
honestatis et hec adimplenda. tercia iudi-
cia equitatis et hec servanda. quarta exempla sanctitatis et
hec imitanda. quinta promissiones premiorum
et hec speranda. sexta comminationes penarum
et hec timenda. septima cerimonie cultus
divini et hec veneranda. hec sunt vii
spice quas vidit pharao Gen. xli
que carnaliter intellecte sunt pauperes
aridi sed spiritualiter intellecte pulcre
sunt et grani plene. has dicunt
apostoli vivere vellent addiscendo
in manducando per opus conincorporando
fricando manibus verbo et exemplo
aliis communicando. hii possunt dici
vii panes quos iussit dominus per
apostolos primo ministrare Matth. xv. hii possunt dici
vii sigilla libri clausi Apoc. v.
Videntes autem pharisei. Hic subdit
discipulorum a phariseis accusationem. cum dicit
Videntes autem pharisei dicebant
illis scilicet discipulis. quid facitis scilicet
vellendo spicas quod non licet sabbatis.
Discipuli domini de quibus fuerunt a phariseis
superstitiosis reprehensi. Reprehendunt
primo eorum pietatem scilicet quod cum publi-
canis et peccatoribus comedebat. secundo eorum
infirmitatem scilicet quia ieiunio non vacabat
tercio eorum necessitatem scilicet quod spicas in sabbato

vellebant. Et tamen nullum predictorum
merebatur reprehensionem. ut in dictis eorum
quia primum pietas exigebat co-
mendationem. secundum infirmitas sup-
portationem. tercium necessitas gratiam.
At ille dixit eis. Hic subdit discipulorum
accusatorum excusationem. ubi excusatur
primo ex eorum necessitate. secundo ex magni
dispensatione. id est dicebat illis scilicet
ut Dei cum inspiratione noverit ita primo
videtur allegandum. secundo scripture alle-
gacio dicens. Non hec legistis quid fecit David
hystoria narratur i Reg. quomodo intravit in
domum Dei. Dicit glossa Bede tunc temporis
Achimelech erat et per discipulos vide
tunc enim impleverunt. Ysa. Et
arguet in equitate pro mansuetis ter-
re. Audiens igitur dixit ad illos
Nec hec legistis quid fecit David et quod legistis
de districta sabbati observatione
quod factum per unam operationem sed numquam
legistis de dispensatione in alio
vetiti quid fecit per discretionem excusationem
quid fecerit David. Cum esuriret ipse et qui cum
eo erant. In esurie non necessitas
hec fuit quando fugiebat Saul. Quomodo
intravit in domum Dei id est
tabernaculum in quo erat sacerdos
et panes propositionis sumpsit. qui scilicet
proponebantur. Habebant xii qui in die
sabbati in tabernaculo super mensa
et alii xii iam duri removebantur
quos non licebat comedere
nisi sacerdotibus ut patet Levit. 8
Hec autem David in necessitate sola comedit
non sed et manducavit et dedit hiis
qui cum ipso erant. scilicet pueris suis
quomodo Marcus dicit xo eorum sum
sumpsit et dedit. Hebrei
primi quia tamen de carnis et sang-
et tunc super hiis non reprehenduntur
nec David nec Abymalech. ut patet per
Bedam si ergo David et Abymalech
probati excusatione famis manda-
tum legis transgredientes non
reprehenduntur cum eadem in apostolis
non probat fame. Illos autem facto

Mr

proprie spice legis erant

b sunt necessitas ex parte dei et angelis
ex parte pontificis / Et hec duo requi-
runtur ad hoc ut licita sit omnis dispensa-
tio. Secundum Bernardum ad eugenium / Non sumus ta-
rudibus ignorare nos dispen-
satores esse non proditores sed edificati-
onis non destructionis / ubi igitur neque
necessitas excusat neque dispensatio
ubi utilitas provocat / laudanda
est dispensatio / Utilitas ergo quibus
non spirat ubi nec honor est non est dis-
pensatio sed crudelis dissipatio
Et hoc est locus presens ubi necessitas
fuit ad utilitatem qui potestate
habet dispensandi / Et hec excusatio
distinguitur ex nimia dispensatione
Et dicebat illis Ihesus quia filius
hominis est dominus etiam sabbati / quia lex pri-
mum eis data est Gala. 3° ordina-
ta per angelos in manu media-
toris / Aliam excusationem addit
Mat. 12 quia deus multo magis misericordiam
quam rigorem legis / quia misericordia superex-
altat iudicium / Item aliam quia sacer-
dotes in templo sabbatum violant
sacrificando et sine crimine sunt
Mat. 12 / hic quintum super [illegible]
ad phariseos dicebat illis s[ed]
distinctio quid fecit / alii exceptione
dicunt ipsi deo fuisse oblatum
patet Mat. 12 et Marci 2° / ad hoc dicendum
secundum glosam quod a deo sunt duo obla-
tionis / quomodo intravit David in
domum dei quando legitur quod David intravit
ad hoc dicendum quod dicitur intrasse quia sacer-
dotes intraverunt per eorum panes
propositionis sumpsit et manducavit
pro quo male intelligunt si quis pro necessitate
famis ad mandatum furatus fuerit
cibaria / caseum et panem
iciunium tribus ebdomadibus
Ergo necessitas famis non excu-
sat a peccato / ad hoc dicendum quod duplex
est necessitas / quedam cum talis est
excusat quantum non a toto / quedam
necessitas / ut quando aliud non potest cui

tas periculum famis vel frigoris
et hec excusat a toto non per
ceptum relaxando sed quia preceptum
locum non habet in tali casu / unde dicitur
legi tamen necessitatis casus excipitur / ut locus
de iniusto de penitentia ad cautelam
non ad necessitatem / Item filius
hominis quia a dignioribus debet
denominari / ergo Christus potius de-
buit se nominare filium dei
quam hominis / ad hoc dicendum quod denomi-
natio non semper fit a dignioribus sed quandoque
ab evidentioribus / ut homo nominatur
ab humo non ab anima que est dignior
propterea autem filium hominis se nominat
primo ad ostendendum suae humanitatis veri-
tatem de mysterio fidei / Gal. 4
secundo ad ostendendum suam ad homines fra-
ternam caritatem / caro enim et fra-
ter noster est / tertio ad ostendendum sue necessitatis
singularitatem / quia alii omnes sunt
filii hominum quia de viro et muliere
ipse autem solum virginis filius hominis
tantum / supra 4 / quarto ad imitatio-
nem humane dignitatis que sic sublimi-
nata est ut homo dicatur legitur / quinto
ad reprimendam nostram superbiam
qui volumus nominari a dignioribus
ut filius fabri multum appellatur
nepos episcopi / Item dominus est etiam sabbati
ex quo multi habent quod potest dispen-
sare in precepto de sabbato / quod videtur
contra quia tamen est quia preceptorum quod-
dam violat immolabile / ut precepta
legis positive / ad stabilitatem per
secunde tabule ad immobile / ut precepta
prime tabule / dicendum ergo quod preceptum immobi-
le non habet transgredi tamen licet homini potestate
habenti eo dispensare / preceptum
stabile in nullo licet homini transgredi
tamen solus deus non homo potest dispensare
preceptum immobile nullus transgredi
licet nec in eo potest homo et deus dispensare
ergo cum preceptum de sabbato sit immobile
quia est prime tabule dominus non potest in eo

dispensac(i)o. Ad h(oc) d(icen)d(u)m q(uo)d i(n) p(re)cep(tis)
3 i(n)uiolab(i)l(ibus) (con)sid(er)anda s(un)t duo. s(cilicet) v(er)ba
legis (et) i(n)te(n)tio legislatoris. S(ed)
n(atur)alis eq(ui)tas que mouit eu(m)
v(er)bi g(rati)a illa duo app(ar)ent n(on) s(ed)
q(uo)r(um) dispe(n)sac(i)o. v(er)b(a) (enim) n(on) appet(unt)
i(n)tenc(i)o legislatoris. licet (enim) na(turalis)
lex mag(is) (con)sistit i(n) i(n)tenc(i)o(n)e
q(ua)m i(n) aliis (con)ue(n)it cu(m) legib(us)
n(on) h(oc) e(st) s(e)c(un)d(u)m u(er)ba s(ed) v(er)i (et) p(ro)p(ri)etate.
Int(er) p(re)cepta stabilia queda(m)
i(m)portat actus malos i(n) se (et)
h(uius)(modi) se(cundu)m se d(ic)u(n)t deordinatio(n)em
a(r)l. ut re(m) q(ua)m i(n)uito d(omi)no fraudu-
lent(er) (con)trectare ut uxore(m) ali-
ena(m) ca(usa) libidi(ni)s cog(nosce)re. (et) i(n) h(uius)(modi)
no(n) p(otes)t deus dispe(n)sare. queda(m)
d(ic)unt act(us) malos i(n) se s(ed) n(on) p(er) se
ut occide(re) uel re(m) aliena(m) acci-
pe(re) sine fraude. (et) i(n) h(uius)(modi) p(otes)t deus
dispe(n)sare. Int(er) p(re)cep(ta) i(n)uiolab(i)lia
queda(m) s(un)t p(ur)e moralia q(ue) q(ui)d(em)
i(n)uiolabil(ia) p(otes)t ho(mo) uel deus dispe(n)-
sare. queda(m) p(ur)e s(un)t c(er)imonialia
ut p(re)ceptu(m) de sabbato. (et) i(n) h(oc) p(otes)t
deus dispe(n)sare (et) ho(mo) i(n)stinctu ar-
ticulo uel p(ro)p(ter) i(n)tuitu(m) p(re)cepti
i(n)fi(r)mitate uel declarac(i)o(n)e. S(ed) n(on) lo(quimu)r
de p(re)cept(is) p(ri)me tabule m(aior)u(m)
4 s(un)t moralia. ¶ F(a)c(tu)m e(st) a(u)t(em) i(n) alio
sabbato ut intraret etc. ¶ Sup(er)i(us)
exp(ro)brauit x(rist)us discip(u)los suos
(con)fundens eos uerbo (et) h(ic) (con)-
fundit eos f(a)c(t)o (et) mi(ra)c(u)lo. Et ibi
tangit circu(m)sta(n)tia(m) p(ri)mo te(m)p(or)is p(re)-
dicac(i)o(n)is aptu(m) i(n) sabbato. 2° so-
lempne locu(m) i(d est) ut intraret.
3° morbu(m) euidente(m) i(d est) (et) erat ibi
ho(mo). 4° circu(m) mirac(u)l(um) i(d est) obs(er)-
uabant a(u)t(em) scribe. D(icit) (er)go. ¶ F(a)c(tu)m e(st)
a(u)t(em) i(n) alio sabbato ut intraret i(n)
synagoga(m) (et) doceret. No(n) ut se
ostentaret sicut illi qui amant
p(ri)mas cathedras i(n) synagogis
q(uo)d s(ed) p(ro)p(ter) duo s(cilicet) gl(ori)o(se) doc(tri)nat

d(omin)us ma(xime) i(n) sabbatis s(cilicet) p(ro)p(ter) i(n)s(tituti)o(nem)
sp(irit)uale(m) sabbati s(cilicet) p(ro)p(ter) celebr(ita)te(m) pl(ebis)
p(ro)p(ter) (con)ue(n)tu(m) s(cilicet) ut plebs i(n) eo a(n)i(m)ab(us)
(et) s(an)c(t)is p(ro)ficiat. Sic faciebat
d(omin)us sicut uenatores (et) pisca-
tores (qui) tendunt eo(rum) rethia ubi
sciunt esse feras (et) pisces. Vel p(ro)p(ter)
maiore(m) doct(ri)ne sue aucto(rita)te(m)
magis e(ni)m p(ro) auctentico h(abetu)r q(uo)d
audit(ur) i(n) scol(is) a magistro i(n) cathedra
q(ua)m q(uo)d ex(tra) scolas p(ro)p(ter) h(oc) (et) i(n)
synagogis libent(er) docebat.
Joh(annis) 18 ego s(em)p(er) docui i(n) synago-
ga (et) i(n) templo. ¶ Et erat ibi ho(mo)
hic tangit(ur) i(n)firmi (et) describi(tur)
infirmitas eius. D(icit) (er)go (et) erat ibi
ho(mo) (et) man(us) eius dextra erat arida.
Lvat ꝯ plag est [illegible] a(r)
sicut d(icitu)r 4 Reg(um) 13 ho(mo) e(st) hu(m)a(nus) q(uia) s(e)c(un)d(u)m s(cripturam)
i(n)fecu(n)ditate boni op(er)ib(us) aresc(u)n(t)
i(n) p(ri)mo p(ar)ente ad po(mum) extensa
q(ua)m sanauit i(n) hoc tamen manus
i(n) cruce extensa. ¶ Mor(aliter) h(om)o
e(st) p(otes)t dici auar(us) eius ma(nus) d(extra)
arida. p(ri)mo q(uia) caret humore
caritatis (et) mis(ericordi)e. s(ecundu)m Ier(onimum) Ez(echielis) hic
[illegible] mundi h(abe)t (et) uidet fore
sim [illegible] clausit i(n)
sua ab eo quo(modo) i(n) h(uius)(modi) s(un)t fo(n)tes
sine aqua. 2° q(uia) caret p(ri)ma
sui re(c)ta i(n)tenc(i)o(n)e q(uia) si dat
uel h(oc) e(st) p(ro)p(ter) laude(m) ho(min)um uel p(ro)p(ter)
timore(m) malor(um) uel hui(us)(modi) contra
q(uo)d d(icitu)r Mat(thei) 6 te a(u)t(em) faciente elemosinam
nesciat sinist(ra) tua q(ui)d faciat d(extra) ut sit
elemosina tua i(n) abscondito. h(uius)(modi) h(abe)nt
oculos (et) no(n) uident. 3° q(uia) caret
s(en)su diui(n)e cog(ni)tio(n)is q(ui)a sic d(ici)t
Aug(ustinus) sup(er) J(ohannem) ad th(?) qui n(on) h(abe)t
no(ta) fide(m) h(abe)t de deo n(on) cup(i)t d(e)i-
nes fid(e)i i(n) h(uius)(modi) mi(ni)s(teri)is quippe
si n(on) cognoscunt ex q(uo) h(abe)nt
no(n) tam macula(m) s(ed) macta(m) i(n)
oc(u)lo. 4° q(uia) caret motu op(er)is
boni. Vn(de) p(otes)t dici ficus arida

5

D(e) dispe(n)sac(i)o(n)e i(n) p(re)cept(is) leg(is)

qui
Ubi maledix dns eo q nō he-
bat nisi foliatum i ubi dat^r st
hat manus arida e dextra
nō sinistra fortem hēt sinistrā
ad faciē malū, sz dextrā ari-
da ad bonū. De hac fortitu^e
gen. xlix^o ysachar asinus
fortis. Asinus em fortorē i pte
Tales sūt qui multa expen-
dunt p postiq bonis l temporalibz
acquirendis z parū p spūalibz
l p etnis. huius man^q sc^t quia
digitū suū mordiatū desi-
derium hendi i. thi. ult. q̄ vi
volunt diuites fieri q labor
acquirendi. Et ix^o peccori det
deꝰ aff z curam sup q̄ solli-
citudo ꝯsuandi .l. xij. quid
faciā q̄ nō hēo quo ꝯ f. m.
xx^o studium multiplicandi. ps
a fructu frumenti vini ꝯ olei
infidelitas dispensandi ex^m
i diuite qui alebat tamebat
contēpnebat paupes .l. xvi
Obsuabat aūt scribe et phizei
hic subdit cautela malidē
in f̄um cu dn̄ ubi ccia hēt
tang^t ta pmo phiseorꝫ obs
nantium puersitatē z^o xpi caritas
benignitē l. ipē aūt sciebat
cogitacōes iz^o phizeorꝫ inuidiā
z inuidiam obstinacōn̄ i l
ipi aūt repleti st̄ insipiā p-
uersitatē aūt phizeorꝫ tangit
pmo i ope cū obsuabat z^o i
intēcōe q̄ ut inuenirēt vnde
Dic^t g^o Obsuabat aūt scribe et
phizei si i sabbo curaret gl̄o
cū destructōn sabbi qua i
discipl̄ arguebat magrm i
impl'b h^i excusauat cos. Nunc
aūt ipm magrm obsuando ca-
lupniari volunt. De obsuaꝯ
Jo. xx. si sermonē meū suauint

l obsuauint z vestrm suabt ps
obsuabit peccor iustū. Bn .l.
filiis obsuatores l nbis ex-
ploratoribus st i cormetis sunt i
illusores. Obsuabat magrm
ut inueniret vn accusaret eū
s. de violacōe sabbi si curaret
ut de inimica cū impos^i nō curaret
sicut gl̄o dt. hec ē pprū offitiū
dyali sc calupniare accusare
sicut apoc. xii. pitꝰ ē accusator
frm nrorꝫ. Et io dicebat
dns thibz z multo vobis ex pre
dyalo estis. Ipē aūt sciebat
hic exprimit xpi curatoris bonitas
cu tangit p^o sapientia z^o cle-
mentia i. z circūspectis oibꝫ z^o
potentia i. z extendit manū.
Sapiencia tangit duplex p^o
diuina i cognicōe cogitacōnū z^o hu-
mana i ordinacōe agendorꝫ
i. et ait hoi ubi disponit de
miraclo ut fiat euidet^r c dt
Surge et sta i mediū. Sic ecclesia ple-
ait ihc ad eos interrogo vos si lz
Dic^t g^o ipē aūt sciebat cogitaces
eorꝫ. ps dns scit cogitaces
hoim qm vane sūt. i. Re. xvi. ho
videt ea que parent deꝰ aūt
intuet^r cor. Et ait illi qui hēe-
bat manū aridā surge et sta
i mediū. Ad litteram precepit
ut surgeret z staret i medio ut
oibus magis posset vide mira-
culū. Et surgens stetit. spūa-
liter plag c spūalē i hoc
insinuo docuit tā nec pctīl
sꝫ surgat a culpa p pniaz
ps surgite postqm sederitis qui
cz stet i gra p pseuancia
gal. v. state z nolite itm
iugo suitutis cotineri i medio p
bonū exp euidiam. sꝫ d ps
perambulabat i innocentia cordis
mei i medio domꝰ mee. ecꝫ
extendat manū p bona opera

pu 3a manū suā misit ad forā
tur aut ad illos glo p(er)ueniēs
calupnia quā s(ibi) pa(ra)bat. Arguit
eos qui p(re)cepta leg(is) male int(er)
p(re)tando a bonis op(er)ib(us) sabbatis
dut ee cessand(um). Et ut mgī
mt ro ego uos si lz sabbato by fa
ce an male. aīam saluā face
aut p(er)de. glo q(uo)ru(m) curatus de
salute aīe interrogat q(uia) i(n)ā mia
blia de salute aīe faciebat.
alibi cōfutat eos euidentius
a xiiij di ces. Cui(us) u(est)r(u)m asin(us)
aut bos i puteū cadit (et) nō cō
ti(nuo) extrahit illū i die sabbati.
Et circūspectis omnib(us). audita sapi
e(n)ti cogitacōe cogitacōnū occul
taz (et) i declinat de op(er)e i sab
bo tanc dolor hic subdi(tur) eqde
clemēcie i exhibicōe mūe ad
infirmū. Ubi tangit ewnta p(ri)o
eq intuitu q(uia) circūspex(it). 2(o)
imp(er)iū eq q(uia) dixit hoi t(er)c(i)o d(icitu)r ergo
Et circūspectis omnib(us) qui iuxta
illos obmutescebant. dixit hoi.
extende manū tuā. s(cilicet) (qu)o lesa
plaga e(st). Mo(ra)l(iter) sp(irit)ualiter dicit(ur) dives extē
de manū tuā q(uod) d(icit). Nō sit manus
tua ad accipiendū porrecta et
ad dandū collecta. Eccli. 4. exte(n)
sio eni manus p(er)ui est sanacōis
s(cilicet) d(ic)i dare, & p(ec)c(at)a tua elemosinis redime
d(anie)l. 4. sic hr thob. 12 el(emosin)a a morte
libat ip(s)a e(st) q(ue) purgat p(e)cc(at)a.
glo. infructuose aie debilitas
nullo melius ordie curat(ur) q(ua)m elem(osin)e
largit(ate). Mo(ra)l(iter) heu quot s(un)t hodie
i synagoga i eccl(es)ia hoies manū
aridā hntes de p(re)ce(p)tāni(m)us mat(er)
cl(ementi)e q(ui) q(uod) s(eme)l rapiunt u(e)l ad
ui(su)m dimittit de quib(us) op
time possz dici thezauriz(at) (et)
ignorat cui cōgregat ea (et) d(icitu)r
Eccl(esiast)es. 4. unus e(st) et s(e)c(un)d(u)m nō h(ab)ens
filium nō fr(atr)em (et) t(ame)n laborare nō

cessat nec saciant(ur) oculi ei(us) diuicijs
Ieza p(ro)dicion(e). platus fo(r)nit quo
p(re)cepit fecit diuicias (et) nō i
iud(ici)o i medio dier(um) suor(um) derelin
quet eas. Extend(it) ergo manū
suā ad paup(er)es i elem(osinar)ia largit(ate)
s(ecundu)m d(icit) p(ro)uerbiorum 31 manū suā ap(er)uit i op(er)i
(et) palmas suas extendit ad pau
(per)e (et) ad deū i seruicii or(ati)ōe s(ecundu)m d(icitu)r p(s)(alm)o
Dirigat(ur) or(ati)o mea sic i(n)cen(sum) (et)
eleuac(i)o man(uum) mea(rum). Sicut eni d(icit) b(ea)t(us) glo
frust(ra) p(ro) p(e)cc(at)is rogaturus ad deū
man(us) extendit qui eas p(ro)
posse ad paup(er)es nō extendit.
Et extendit. hic mat(eri)a p(ro)
p(ri)mo i obedia infirmi (et) i sequela
miraculi (et) restituta e(st). D(icitu)r ergo (et)
extendit s(cilicet) manū suā (et) re
stituta e(st) manus ei(us) s(cilicet) sanitati. s(cilicet) stati
q(ue) stati d(ei) imp(er)iu(m) s(ecut)a e(st) miraculi
ut d(icitu)r glo. Ip(s)i aut(em) repleti s(un)t
insipientia p(ro)p(ter) mirabile curacōe
subd(itur) eu(nc)ta phizeoru(m) uide(n)
tiū de cau obstinacōe (et) p(ri)o i
affectu (et) i effectu i loq(ue)ban(tur)
D(icitu)r ergo ip(s)i aut(em) scribe et phizei
repleti s(un)t insipientia s(cilicet) inuidia
ut d(icitu)r int(er)lin(earis) insipientia i furore
int(er)lin(earis) glo. solo liuore
p(er)moti s(un)t nō eni sine causa fuit
hoiem manū extendente ih(es)um
sanare. Et loq(ue)ba(n)tur ad inuice(m)
s(cilicet) phizei (et) scribe q(ui)d nā facerent
de ih(es)u. Ecce eor(um) insipientia q(ua) re
pleti erant. glo. magnū insipiencie
de noce eq totali eq b(e)n(e)ficium
pl(ur)imi indigebat. hic quer(itur) si
lz sabbato by facere an male
r(espondeo) q(uod) neutrum. Exo. 20. vi dieb(us)
op(er)aberis (et) facies oī(a) op(er)a tua
vij aut die sabbato dn(i) tui nō fa
cies oe op(us) s(ed) t(ame)n alia p(re)cep(t)a ob
s(er)uant(ur) ad l(itte)ram i nouo testo
s(ed) h(oc) q(ui)d(em) s(ecundu)m l(itte)ram q(uo)d a quib(us)d(am) op(er)ib(us) va
cand(um) e(st) i sabbato (et) int(er) ab h(oc)
uacand(um) sit ab ill(is) s(cilicet) ad p(ri)m(um) d(icitu)r

a(liis) op(er)ib(us) vacand(um) e(st) i(n) sabbato

q[uod] ab opib[us] s[er]uilib[us] vacand[um] e[ss]et
ut sp[iritu]s liber poss[et] deo vacare
Et op[us] s[er]uile tripl[icite]r accipi[tur]. Vna
s[er]uitute culpe ut e[st] pecc[atu]m. Alia
s[er]uitute for[...] ut e[st] op[us] mecha
nicu[m]. Alia s[er]uitute n[...] ut e[st] op[us]
susteticu[m] corp[or]is uictu[m]. Ab p[ri]mo o[mn]io
e[ss]et e[st] abstinend[um]. A 2[o] die vi[...]
[et] festis. Alij e[ss]et abstinend[um]. Alij
no[n]. Aut e[ni]m e[ss]et op[us] no[n] impedi
e[n]s [sed] p[ro]mouens libert[atem] ut mo[...]ta
itinera ad vocac[i]o[n]em. Ab hac n[on]
e[ss]et abstinend[um]. Vel e[ss]et impedie[n]s.
Aut ergo e[ss]et nece[ss]itas illi[us] op[er]is
Vno si no[n] e[ss]et abstinend[um]. Vel no[n]
[et] tu[n]c faciend[um]. Vn[de] a p[re]paracio[n]e ci
bor[um] abstinend[um] e[ss]et [sed] no[n] a
defensio[n]e i[n]imicor[um] sicut p[at]z i[n]
machabeis q[ui] pugnabat i[n] sab
bato. Ad ad d[...] q[uod] p[re]cept[um] de
sabbo q[ua]ntu[m] ad significa[ti]o[n]e[m] e[ss]et
morale n[on] q[ua]ntu[m] ad mod[um] i[d est] va
cac[i]o[n]e[m] ab opib[us] de[ter]minatis. E[ss]et
morale d[...] q[ua]ntu[m] ad va[...]c[i]o[n]e[m]
di[uinam] vi[...] e[ss]et mag[is] c[er]imoniale
io p[...] ma[n]sit o[r]do [...] aliq[uo]d [...]
ordo q[uia] no[n] abstine[m]us a multis
quib[us] iudei p[ro]p[ter] ea abstine
ba[n]t ordo imitat[ur] e[st] i[n] obs[er]uacia
dici d[omi]nice. [...] d[omi]nice obs[er]uacio no[n]
h[ab]et ex i[n]stitucio[n]e legis d[omi]nice [sed]
co[n]stitucio[n]is eccl[es]ie. Alia no[n] p[re]
cepta p[ri]ma mo[r]alia s[...] ad h[...]
ad l[itte]ra[m] s[er]uan[t] [...] i[m]pleti
s[un]t i[n] sp[irit]ua[lia]. Vt q[uod] q[ui] male facit
q[uia] cura[n]do i[n] sabbo e[ss]et [...]
co vi[n]cet mag[is] [...] poss[et] diff[er]re
us[que] ad alia d[ie]. Opa [...]
alij p[ro]p[ter] sca[n]dalu[m] dimitti salte[m]
us[que] ad a[liud] t[em]p[u]s d[...] [...]
q[uod] agi[tur] [...] malu[m] i[n] se
mortale v[e]l veniale [et] de h[oc] no[n] e[st]
dubiu[m] q[uod] dimitti d[ebe]t p[ro]p[ter] scan
dalu[m]. h[...] e[ss]et sca[n]dalu[m] activ[um]
q[uo]d e[ss]e[t] pecc[atu]m. Alie[n] [...]
[...] dimittend[um] e[st] q[uia] [...] dat
ho[min]i [...] no[n] d[ebe]t aliu[m] sca[n]dali[zare]

Aut e[st] bonu[m] ad q[uo]d bonu[m] p[re]cepti
[et] h[oc] no[n] e[st] dimittend[um] q[uia] p[ro] vitando
p[e]cc[at]o alt[er]i[us] no[n] d[ebe]t q[ui]s p[e]ccare.
Aut e[st] bonu[m] sup[er]erogacio[n]is [et] h[oc]
q[ua]n[do] h[...] poss[et] dimitti p[ro] sca
dalo alt[er]i[us] no[n] tu[m] tot[aliter] [...]
[sed] alij ad t[em]p[u]s [...] q[uia] [...]
[...] corp[or]is or
dinaba[n]t ad salu[tem] a[...] q[...] e[st]
bonu[m] [...] no[n] p[ro]p[ter] sca[n]dalu[m] no[n]
debuit dimitti [...] differri i[n]
alia die q[uam] i[n] sabbo no[n] fi[...]
[...] tu[m] p[ro]p[ter] ma[io]re[m] [...]
[...] tu[m] p[ro]p[ter] doc[...] q[uia] no[n]
e[ss]et op[us] s[er]uile a [...] ces
sand[um] [...] o[n]der[et] se e[ss]e d[omi]n[u]m
[et] no[n] legi subditu[m]. Et fuerunt
at i[n] illis dieb[us] exijt i[n] mo[n]te[m]
ext[ra] Bup[...] [...] [...]
dist[...] a [...] impo[...]
[et] corp[or]e de [...] a [...]
o[...] quorunda[m] ex eis electio[n]e
ap[osto]lica dignitate ubi p[ri]mo
pon[itur] electoris p[re]ludia. 2[o]
electio ip[s]a i[bi] elegit xij ex eis.
3[o] electo[rum] no[m]i[n]a i[bi] Symone[m] que[m]
cognominavit petru[m]. In p[ri]ma
p[ar]te in[...] ponit electoris p[re]ludia
[...] loci aptitu[dinem] q[uia] exijt i[n] mo[n]
te[m] solo[...] longa [...] q[uia] e[ss]et
p[ro]nocta[n]s, q[uia] e[ss]et ~~p[ro]notans~~ p[ro]noctans
t[em]p[or]is quali[ta]te q[uia] i[n] dieb[us] s[...]
e[ss]et eligend[orum] vocacio[n]em. Q[uia]
notavit dic[...] Dicit ergo fuit [...]
at i[n] illis dieb[us] [...] [...] d[ie]b[us]
p[re]dicabat [et] mira[cu]la faciebat
exijt [...] de t[ur]ba
i[n] mo[n]te[m] [...] [et] e[ss]et p[ro]noctans
i[n] p[ro]noctare mo[...] instans
orac[i]o[n]e d[...] no[n] p[ro]p[ter] se [...] indig[...]
[sed] p[ro] nob[is] [...] cl[...] [...]
[...] p[ro] tua salute or[are] fac[...]
q[uod] [...] p[ro]p[ter] te p[ro]noctat i[n] oracio
ni [...] tibi p[ro]s[...] que[...] de [...]
[...] [...] q[uod] oportet non
[...] oracio[n]is. P[ri]ma est
[...] [...] [...] hu[m]iliat[...]
[...]tas

se penetrat nubes. Et non est in supposito
huius ubi exivit s. dei filius a hoc e.
humilitas est qui dum orat pro suo populo
Iudith 9. humilium et mansuetorum 2o
2a est separato a turba. Mt 6. Cum
oratis nolite fieri sicut ypocrite
tristes qui orant in synagogis et in
angulis platearum. Et non est cum de
Exivit Luc 22. avulsus est ab eis
quantum iactus est lapidis et positis
genibus orabat. 3a est alienato
mentis intua. Dein oratio est a sec[illegible]
mentis in dei [illegible] pro [illegible] dirigatur oratio mea
sicut incensum in conspectu tuo. Et non est pro
monte excelsum. 3o Mt. Et tunc cla-
mat est inter orationes mundi. Eccli
3o qui diligit deum exorabit pro
peccatis et continebit se ab illis et
in oratione dierum exaudietur. Et non est
pro monte mundi terra. Mons enim
colligit sordes. Unde ypsa. 1. cum
multiplicaveritis orationem. 4a est intua
a negotiis exterioribus quiescas. Mt 6.
tu autem cum oraveris intra in cubiculum
tuum. Et non est in nocte. Luc. vii
iacet deus super tunicas eorum sicut ex-
oravit. 6a est instabis orationibus frequen-
Act 12. erant perseverantes in oratione
unanimiter. 1 Thess. 5 sine intermis-
sione orate. Et non est cum de pernoctabat
i. per totam noctem orabat. Multum
enim valet deprecatio iusti assidua
Iac. 5. Quod est inter orantes ut spe-
tantur spiritualia et divina non temporalia
et mundana. 1 Thim. 2 obsecro pri-
mum fieri obsecrationes et orationes pro
omnibus ut quietam et tranquillam
agamus. Et non est in oratione dei.
melius non sciri. Mt 6. Orabit
pater meus qui est in celis [illegible]
Et cum dies factus esset. Et bene
de die quia mala cum opera de nocte
fiunt. Sed Io. 3 qui male agit
odit lucem. Sed autem bona [illegible]
de die. Io. 9 me oportet operari dum dies
est et deus operatus [illegible] mundum [illegible]
[illegible] luce Gen. 1. Cum ergo factus
esset dies vocavit discipulos suos
[illegible] qui iam vocaverat eos ad
discipulatum sed modo ad apostolatum.
Et elegit xii. Hic exponit
electio [illegible] ubi notantur [illegible] electionis
actus quia elegit. electorum numerus quia
xii. imitatorum officium sine [illegible]
quia apostolos nominavit. Dicitur ergo et
elegit xii ex ipsis quos et apostolos
nominavit i. missos. Rom. 10 quomodo
predicabunt nisi mittantur. Notandum
quod ad canonicam electionem requi-
ritur multa que hic notantur. Primo quod in
loco secreto non publico celebretur
tamen suspecto. Et non est in capitulum
in monte. 2o quod oratione premissa sed
invocato spiritu sancto. Et non est in per-
noctatione in oratione dei. 3o quod de
die non de nocte i. non per latebras
et occultas machinationes
et colligationes. Unde et dies solet
assignari. Et non est et cum dies
factus esset. 4o omnium ad electionem
pertinentium convocatio. Et non est cum de
et vocavit discipulos. Sine [illegible]
Et non est et elegit. Hebr. 5 Nec
[illegible] assumit. 5o quod electus sit de gre-
mio ecclesie si inveniatur ydoneus.
Et non est ex ipsis. Symonem
quem cognominavit. Hic subdit
electorum nomina. Dicit Symonem quem
cognominavit Petrum. Sic facit
aut [illegible] mutatio nominis ad [illegible]
spiritualem mutationem [illegible]
efficiuntur [illegible]
sicut hic 1 Reg. 9 de Saule. Sed
utinam non mutetur ab humili in
superbum sicut Saul. Et Andream
fratrem eius. Iacobum et Iohannem.
Hii duo fuerunt filii Zebedei. Et
Petrus et Andreas fuerunt [illegible]
Philippum et Bartholomeum

[illegible]

Forte sic eos combinavit. si cu
dum fuiunt pro ea missi quia huius
combinacionis nomine ita expres-
sa videlicet matheum et thomam ille
matheus preponit sed thomam anteponit
et hec causa humilitatis cum ipse fuit apostolus
Coniunctim Jacobum alphei specia-
liter qui iacobus fuit expresse in litania
et in dominus et iacobus minor quia uo-
catus est post alium sed dominus est filius
dei propter corporis et religionis
similitudinem expressa et scripsit
epistolam canonicam et symon qui
uocatur zelotes quia cananeus quia
chana interpretatur zelus Judam iaco-
bi scilicet fratrem alphei non filium et
iudam scarioth sic dictum a quo-
dam modo existente in tribu ysa-
char unde fuit oriundus Cum
sathan qui affuit inter filios
dei Job primo non Job unus ex uobis
dyabolus est sub dicitur qui proditor
fuit domini sui Nonde cum numerus
apostolorum in multis fuit prefigatus
isti enim xii apostoli sub figura loco
sunt xii patriarche gen 29 totum
populum generando xii princi-
pes tribuum Num 2 et precepta salu-
taria promulgando exo 31 doctri-
na sua ortum ecclesie irrigando
xii lapides preciosi in ueste pon-
tificali exo 29 ecclesiam ornando
xii panes propositionis exo 27
anime uerbo uite reficiendo
xii exploratores terre promissionis
Num 13 futuram ecclesiam per contem-
placionem inquirendo et predicantes
tiando xii lapides altaris
exo 28 quod sacrificium in se portan-
do xii uituli duodecim ymolati
exo 22 per diuinum sustinendo
xii lapides de iordane sub-
lati Josue 4 mundi fluxum con-
tempnendo xii boues sub mari

eneo 3 Reg 8 baptismi graciam predicando et
ministrando xii leunculi in throno
salomonis 3 Reg 10 quia peccatores
terrere meditando xii porte
ciuitatis Ezech 48 porte celestium
regnum celorum aperiendo xii
hore diei Jo xi fuit ecclesiam tempora
ordinando xii fundamenta
ciuitatis Apoc 21 pulchritudinem ecclesie mo-
tum et operibus sustentando xii stelle
in corona sponse Apoc 12 ecclesiam
doctrina et miraculis illustrando
Et descendens de monte post
discipulorum purgacionem a terrenis
curis impositam et quorundam ex eis
electorum ad apostolatum hic subiungitur
Coniunctim purgatorum et electorum
maiorem instruccionem et informacionem
ubi declinat primo locum predicacionis
ydoneum quia in loco campestri
secundo multitudinem auditorum quia tur-
ba discipulorum et tercio uirtutem miraculorum
ibi quia qui uexabantur a spiritibus
primo doctrina uerborum ibi et ipse ele-
uatis oculis dicit quo et descendens
de monte cum illis scilicet apostolis sunt
tamen unus ex illis scilicet iudas Eccl
32 rectorem te posuerunt noli ex-
tolli sed esto in illis quasi unus ex
illis Stetit in loco campestri
Locus enim campestris publicus est
preconis quod dicitur hic et in pss Ecce
audiuimus eam in effrata inuenimus
eam in campis silue Cant
et fons ortorum et puteus aquarum uiuencium
zelus autem campestris regionem
yordanis que ciuitatem et florem produc-
tum scilicet Cant 2 ego flos campi
et lilium conuallium quia et oliuarum
pullulacionem Eccl 27 quasi oliua
speciosa in campis quia et legis re-
nouacionem Deut 1 in campestribus
moab Et turba discipulorum
hic exprimit multitudinem audi-
torum ubi primo tangit multitudinem

advenientium turba / 2° dispositione audiendi causam premittit dicens: qui venerant ut audirent eum / 2a est corporis curandi: et sanarentur a languoribus. Dicit ergo: et turba discipulorum eius constituerunt cum eo scilicet et cum Christo per quod multos habebat discipulos scilicet non solum xii apostolos sed etiam lxxii discipulos et forte plures, et multos cum quibus habitabat ita ut ei viderentur discipuli Io. 6. Propter quod habetur Ioh. et multitudo copiosa plebis superstetit cum eo scilicet Christo sedente cum sicut fieri solet in sermonibus. Copiosa magna multitudo ab omni Iudea et Ierusalem et maritima. Maritima dicitur hic regio iuxta mare magnum sita non iuxta mare Galilee secundum glossam non a proximo mari Galilee quia hec nomina locorum in miraculis ponuntur quod dicit hic non esset mirabile si de proximo maritima venissent ad eum sed a mari magno cognominata in quo Tyrus et Sydon conprehendi potuerunt sed quia civitates sunt gentium consuete nominati ponuntur ut quanta sit virtus Christi intimetur quia et extraneas civitates excitat si per audita miracula vel per nimiam inspirationem advenientium ad se ut per hoc consuescendi iudei predicantes eum videant ad eum de remotis partibus alienas gentes confluere. Qui venerant ut audirent eum et sanarentur a languoribus suis non solum ab infirmitatibus que sunt facilius curabiles sed et a languoribus qui sunt difficiliores ad curandum. Languor enim cum morbis distinguitur sicut in Mt. Ubi in sunt et sanavit eos. Et suggeritur autem Rabanus multas causas que turbe sequebantur dominum. Aliquidam cum sequebantur propter instructionem et informationem ut discipuli. Alii propter curationem ut infirmi. Alii propter observationem ut invidi. Alii propter videnda nova miracula ut curiosi. Ergo de Iudea et Ierusalem venerunt consistentes. De Samaria Philistei invidentes et observantes. De maritima infirmi salvi querentes. De Tyro famelici esurientes. De Sydone curiosi nova venantes. Vel per illas significantur vii status in ecclesia militante. Prelati per discipulos. Clerici per iudeos confitentes confessione laudis. Religiosi per Ierosolimitanos. Ierusalem enim visio pacis. Coniugati per illos qui de maritima qui sunt in amaritudine tribulationis. Continentes laici per illos de Tyro. Tyrus enim interpretatur angustia. Tipi sunt in angustia penitentie. Principes scilicet per illos de Sydone. Sydon enim dicitur venatio. Principes immittantur sunt in terris. Et qui vexabantur a demonibus hic ostenditur curata virtute miraculorum in curatione infirmorum ubi tangitur primo curationis opportunitatem quia vexabantur a spiritibus immundis. 2° curatorum devotionem quia omnis turba / 3° curantis potestatem quia virtus de illo exibat / 4° curationis utilitatem quia sanabat omnes. Dicit ergo et qui vexabantur a spiritibus immundis id est a demonibus curabantur quod dicit non solum curabat a languoribus sed et a demonibus. Et tunc ergo in demonibus subtilitas nature quia spiritus, deformitas culpe quia immundi, perversitas malicie quia vexantes, limitatio potestatis quia per Christum recedentes. Et est notandum quod ante Christi adventum erant multi demoniaci, modo autem pauci, nam minutum tunc enim erat dyabolus

princeps mundi huius s3 nunc princeps
huius mundi eiectus est foras Jo. 12.
tunc custodiebat mundum tamquam
fortis atrium suum s3 dominus christus cum for-
tis armatus custodit atrium etc.
s3 superuenit fortior qui omnia va-
sa eius diripuit et eiecit eum.
Et omnis turba querebat eum tan-
gere. nunc mirum quia tactus eius sanat
corpora et sanctificat animas. virtus
ex illo exibat id est virtuose cura-
tionis effluxus et sanabat omnes.
Ipse enim est optimus medicus qui
nunc est mentalium morborum propter quod sanat
omnes infirmitates tuas. unde in ipso
deficit id est vela non est in medico
spes uel deuenit ut est hic quando factum
est in illis diebus scilicet quibus dominus predicabat
et miracula faciebat quod primo ante
illos dies dicit. Cum matheus po-
situm esse sermonem discipulis in monte
capitulo 5 et postea narrat miracula pre-
cedentia facta fuisse post descensum
de monte capitulo 8 et 9. Ad hoc dicendum
quod sicut dictum est ita fuit factum secundum
ordinem veri gestis. Eius ergo dicit hic
lucas de electione apostolorum recapi-
tulando quod dictum est recapitulat dicit
non fuisse sed ut addat scilicet de pernoc-
tatione domini in oratione ante electionem
apostolorum de quo non erat facta men-
tio in matheo. dicendum est ergo quod in diebus
illis scilicet quibus faciebat predicta miracula
factum est etc. Et duodecim elegit quos
tot nec plures. Ad hoc dicendum secundum glossam quod pre-
elegit ad ordinem officii generaliter
quia scilicet per 4 mundi partes fidem trinitatis
annuntiarent. Ex ternario enim
ducto per 4 ut ex eo surgit duode-
narius ut puta ter 4 et quater tria
dicitur ad ordinem nouit et meliores testi-
to formam. Nota quod qui in vota
mundi ergo sic in uno testo ex pro-
priatatibus totus populus est propagatus
sic in nouo ex xii apostolis omnes
fideles spiritualiter sunt propagati.

dicit et symonem quem cognominauit petrum
quia impositio huius nominis facta est post prima sua
vocatione scilicet quando andreas ad-
duxit eum ad ihesum Jo. 1. tu es
symon filius iohanna tu vocaberis
cephas quod interpretatur petrus. Ad hoc
dicendum ideo dicunt aliqui quod tunc primo nota-
impositum fuit ei nomen petrus
unde quod dicitur hic quem cognominauit
petrum id est quem cognominauerat nomine
s3 antea. Sed quia dicit marcus 3 quod in ipsa
electione imposuit ei nomen petri
ideo dicunt alii quod tunc fuit impositum.
Et quod habetur Jo. 1 non fuit impositio
sed promissio nominis s3 predicto futura. Et iudam
scarioth qui fuit proditor ut cognominatur
male. Et descendens ihesus de
monte stetit etc. Contra matheus 5 videns
ihesus turbas ascendit in montem
Ibi enim dicit quod predicauit in monte hic
autem quod post descensum de monte in lo-
co campestri. Ad hoc dicendum secundum glossam
quod due sunt opiniones. et hec quidam
enim dicunt quod voluit quod fuerunt duo
sermones unus in monte primo ad discipulos qd
quem narrat matheus. alius postea idem
repetitus ad turbas in campo qd
quem narrat hic. Alii volunt quod
fuit unicus. Et lucas cum discipulis
in monte predicauit descendit ad aliud
locum in monte latum planum ubi
discipulis et turbis cum ceteris sic
sermonem fecit ... magis scilicet quod fecit
duos sermones primo quia matheus 5 hic quod
ponit in monte hic autem in campo.
Sed possunt dici quod campus erat in
parte montis et ita in monte. Secundo quia
matheus ponit ipsum predicasse
sedendo lucas stando. Tertio quia matheus
ponit in sermone 8 beatitudines
lucas 4. Quarto quia matheus addit
multas ponit quas lucas dimittit
... tamen sermonis
... apparet etc.: stetit in loco campestri
quod matheus dicit quod sedit ad hoc dicendum secundum
eos qui ponunt duos fuisse sermones

cur hij xii eligit

de impositione nominis petro
de discipulis ...

vnu discipl[t] z aliu turb[is] q[uam] matheus
lo[z] de sermoe scto disci[t] ubi xpc
sedit pp[r] paucitate sz lucas
narrat scdm discip[l] z turbis
simul ubi stetit pp[r] multitudi[z]
ut melius audiret Et adhuc
qu[ia] pdicantes religiosi sedeq[ue]
qu[ia] plebi stamq[ue] Sm eos u[o]
qui ponunt q[uod] vnu[m] fuit sermo
d[ic]unt q[uod] stare quit[ur] z large accip[it]
p omi corpis huai pouide i
quiete u[e]l i motu vn hic di[c]
stare gallice arester uo ester
Et ipe elevatis oculis i discipulos
In pcedentibus narrat eventa
de xpo virtute miraculorum hic
narrat doctrina illorum Obi xp[c]
hortat[ur] ad iiij[or] nal debitar[um]
ad cotemptu secul[i] z[o] ad abre
xpi i[s] uos dico qui auditis
Diligite z[o] ad caritate fra[i] q[uod] pat
ude beati nestucti x[o] ad obiam
madatorum dm[i] Tu hat notatis
me dnie z facitis que dico
Ad cotemptu at scti hortat[ur] du[m]
sermo cy cotempt[i] des laudado
z[o] eq amatoribus exprobrando i
vnum uenobs diuitibus Ex cotemp[t]
tu uo seculi determinat iiij[or]
p[o] i cotemptu diuiciarum D[icens]
Bti paupes z[o] cotemptu delici
arum tu subd[it] Bti qui nunc esurit[is]
z[o] cotemptu mundanorum gau[dioru]
tu addit Bti qui nunc fletis
x[o] cotemptu psecucionu tu se
Bti eritis cu uos oderint hoies
c[on]sequenter p[ri]m[us] s[ecundu]m glo[sa] pt adaptari
tpancib[us] q[ui] respectat superfluum
s[unt] Bti paupes z[o] iusticie que
castigat corpus p[ri]mu[m] s[unt] Bti qui
nunc esuritis P[ost] prudencie q[ue] p[ro]
eligit futuru gaudiu[m] s[unt] Bti q[ui]
nunc fletis x[o] fortitudi[ni] cui opr
tet pressio difficilimorum s[unt] Bti
eritis cu uos oderint has x[or]
virtutes docet dn[u]s sap[iencie] sap[iencie] 8

Sobrietate z sapiam docet iusticiam
z virtute q[ui]bus nichil utilius est i
vita hominibus De q[ua]rto ipe s[ed] ihc
elevatis oculis i discipulos suos
dicebat Bti paupes s[unt] mat[heus] spu uo[lun]t[ar]ie
q[ui]a e paupertas s[piritus] De q[ua] apoc z
tu dicis q[ui]a diues sum z locuple
tatus z nescis q[ui]a paup es Alia
e paupertas cen[su]s De q[ua] ait prov[erbiorum] 26
plures s[unt] hic lo[quitur] uobiscum
Alia e paupertas spiritus De q[ua] ait i[bi]
Bti paupes spu q[uia] p[er] d[omi]n[u]m mutu[a]t
z[a] tolleratur z[a] laudat de q[ua] hic
Et io bn[e] dic[it] Bti paupes mat[heus]
spu Bti paupes nec dicit uo
lu[n]tate Bti insipi[en]tes i sp[eci]e quo
damodo i re q[ui]a paupertas tale
magnu[m] bonu[m] est q[uod] talibus
debetur spes s[ed] ipsa ultra ad que[m]
respicit nisi ad paupertate
Talibus m[ini]strare e eventu xpc
ipsa h[ab]et eventu paupibus nisi
ut talibus iudicium p[rae]stet Ut
Job 36 paupibus iudicium tribuit
tales eo tribuitas regnu[m] sat
vn subd[it] q[uia] vestru[m] est regnu[m]
dei ipo aduocato pauperu[m] ps
allegabat Immo paupum ne
obliviscaris i fine respice
i testamentu tuu[m] s[ed] i testamentu novu[m]
i quo scriptu[m] e Bti paupes
q[uia] vestru[m] e regnu[m] dei Regnu[m]
uigntu duplex e z militans e t[ri]umphans
q[uia] s[unt] scos bona electorum sunt
ecce paupum scti z triumphat[is]
eccle vn augustinus i p dni veale
nichil h[abe]o q[uod] dne regnu[m] celoru[m]
quo emit paupertas regnum
libere regnes dolore gau[diu]m
ignominia glia morte vita
io diuites oz[ter] emere a paup[eri]b[u]s
i[n] d[o] 116 facite uobis amicos de
mamona iniq[uitatis] ut cu[m] defeceritis
recipiant uos Alio[d] expo[sito]
Bti paupes spu s[unt] superbie De
q[ua] spu[s] Judicium q[uod] nisit dns

diuitib[us]

sp̄m pessimum inter abimelech et
habitatores sichem. Beati pauperes
spiritu .i. humiles quoniam ipsorum est
regnum dei non mundi. Immo in
regno mundi opprimunt pauperes
Iaco. ij. Cum enim in omni peccato
sit aversio et conversio. Superbia est
initium aversionis a bono incommu-
tabili. Cupiditas initium
conversionis ad bonum commutabile.
Humilitas evacuat superbiam
ratio ad deum reducit. Paupertas
cupiditatem ratio a terrenis educit
et ita ad regnum dei ducit. Ideo
beati pauperes. scilicet spiritu quia ipsorum
quia ipsorum est regnum celorum
Beati qui nunc esuritis quia paupertatem
est esuries. Ideo merito post comedationem
paupertatis comedat esuries. Ubi
implicat iiij.or antecedentia. Sunt
spe mendici quia nunc. opus merito
quia esuritis. utilitas merito quia
beati. utilitas utilitatis quia saturabimini
Dicit ergo beati qui nunc esuritis spiritualiter
in intellectu bonorum et affectu. Vel ad
literam sustinendo famem et affectu
mentis ad mortem. scilicet propter Christum solum.
quia saturabimini scilicet certum quod per facia
borum apprimit gladium. Saturabimini
autem sanguinem de spiritu et anima
exterior semper contemplatione humanitatis
interior contemplatione deitatis. Ita quod
intellectus quantum visionem affectus quantum di-
lectionem. Unde dicit vobis plenitudo
lucis nostri multitudo pacis meo
rum continuatio contraria.
Beati qui nunc fletis quia esuriendi
est flere. Ideo merito post comedationem
esuriei comedat fletum.
Ubi implicat iiij.or sicut prius
scilicet tempus mendici quia nunc. opus meriti
.i. fletis. comedium prius quia beati
premium sequens quia videbitis.
Dicit ergo beati qui nunc fletis .i. ad
mortem fletis .i. penitentiam inducimini

sic et contristari et. Beati in quantum quia
videbitis. per visum de futuro
intelligitur futurum gaudium pa-
radisi. propter quod ultimus videbitur in die
novissimo. Iob 8. Donec
impleatur visu os tuum et labia
tua iubilo. Effectus mutatur
ab opposito in oppositum. scilicet a fle-
tu in gaudium. scilicet a fletu tristi
tie in gaudium eternum.
Beati eritis. quia fletum est pati
ideo merito post comedationem fletus
comedat patientie tolerantia
persecutionum que habet adaptari
fortitudini. Inter virtutem premiat — penes
magnum premium .i. gaudete
et exultate. Inducit exemplum in illis
enim faciebant. Ubi primo virtutem
fortitudinis quod consistit in tol-
lerantia persecutionum tangit. .i. Et
que persecutiones aliis inferunt
locutione. Primo est quando exclusio
clusio corporum. Ut cum separa-
verint vos. Secundum est in illatione contumeliis
et exprobraverint. Tertium est diffamatio
nominis. Et eiecerint nomen
vestrum. Dicit ergo beati eritis cum vos
oderint homines. malum scilicet vobis
optando. Matthaei x. Eritis odio
omnibus hominibus propter nomen meum.
Et nondum est quod homo sonat bonum in
malum sicut in Galat. j. Si adhuc
hominibus placerem Christi servus non essem.
Et cum separaverint vos scilicet a sua
congregatione expellendo. Sicut
Io. 9. Iam conspiraverant ut si
quis eum confiteretur Christum synagoga fieret.
Et exprobraverint scilicet iniuriam
inferendo vobis dicendo. .i. Contra
maledixerint et verbis in. Et
eiecerint nomen vestrum scilicet non dari
tamen malum sed execrando et
diffamando. Matthaei x. Accedentes
dixerunt nobis ne loqueremini
in nomine isto. Eiecerint in quantum
tamen malum cum tamen sit oppositum
propter filium hominis. Et certa debita

z optima paciendi s pp filium gt
Nemo enim dz pati tm̄ homici-
da z fur sz tm̄ xpianus Gau-
dete i. illa die hic subdit magnum
pacienciū pmium vbi pacie-
ciam at dup[lici]r p[rimo] exhortando
2o pmittendo i. Ecce enim mer-
ces vra Dicit ergo gaudete i. illa
die s gaudio inicioli qd fecerunt
apli vn act. Ibant apli gau-
dentes a 9spectu concilij z exul-
tate s gaudio exultacionis qd fecit
btūs andreas Securus enim et
gaudens z ulbo applaudens
ibat ad crucem Dicit z btūs
vincencius hoc est qd semp
optaui qd hoc votis oibus exposcebam
Dicit z btūs laurencius gaudeo
plane qz hostia xpi effici merui
Dicit z bta agatha qz letissime z
gaudens ibat ad carcerem
Ecce enim merces vra multa e
i celo ecce pa vo gaudij co
fidens enim pmium minuit vim
flagelli sz sz merces vra multa
e mag e pciosa e diuturna e
ta multa q no pt numerari ta
mag q no pt estimari ta p
ciosa q no pt copari ta diu-
turna q no pt terminari i
celo q d i loco securo de amis
sione no timeatur qz illuc nec
fur appropinquat nec erugo nec ti-
nea demolitur. An Gaudentes
desiderat z voce noui pp q dt
ecce z voce integritatis pp q subdt
vra z voce quantitatis pp q addit
multa z voce securitatis q i celo
Omnibus enim faciebat pphis
patres eorum Ecce 2a vbi et ca
gaudijs s ex mira imitacione eorum
eius ex q capat vigorem loris
hii hic mo sudi solz elepha
tis sanguis ad acuendū eos ad
plium machab. Verumtn ve

nobis diuitibus Supius poite est 8 btitudines hic ad maiorem eorum co
mendacionem po 8 quia eos
8 uicijs contrarijs cum 8 quibus
fere omnia alia uicia oriuntur z
a principe regnant i mundo
sunt concupiscencia sua terreni
eorum z no ve vobis diuitibus z 2m
nimia cura corporis pp i. Ve
vobis qui saturati estis z 3m lecia sclari
z vani gaudij i. ve vobis qui
ridetis 4m amicicia z fauor
mundi ut cu benedixerint vobis
Opponitur at diuiciam z cupiditati
paupertas affluencie deliciarum
esuries vanitati seclari gaudio
luctus amicicie hominum persecucio
Dupliciter pro quicia damnacionem
est dt Ve z subdit roni at
vobis diuitibus 3o ponit roni declaracionem cui subdit q habetis hic q
Dt ergo verumtn ve vobis diuitibus
Ve eterni infelicitatis doloris z sermo do
lore eterni eis iminente clat
ult agite nunc diuites plorate ululantes in miserijs vris
que aduenient vobis Pu q
qui confidunt i diuicijs suis
corruent Verumtn qz quasi repperiunt
bonos diuites z malos z no
de omnibus intelligendo declarando
subdit q vnim habetis hic consolacionem
uram i a vobis optata q
no habebitis mea nec i pnti nec
i futuro In pnti no qz sicut dt bn
delicata e diuina consolacio nec
facile datur admittentibus aliena
In futuro no qz facilius est camelum intrare p foramen acus q
diuitem intrare i regnum celorum Arg
exemplum de diuite epulone
i q gloria ht alibi bn regnando se alle
hat qui consolacionem querunt i temporalibus
n ta diuine quam a dei dicio a i
culpa e Ve vobis qui saturati

Ites

sz pscando
pphas

hic uitupat intima cura cordis
ipi͡s z p̄mo p̄mittendo penā q̄z
ve uobis 2o exp̄mendo gula q̄z
saturati estis 3o allegando pe-
nuria futam q̄z esurietis D͡t g͡o
Ve uobis qui saturati estis vaca-
do s̄ c̄pulle z eb̄r͡etati sicut ep̄lo
Luc 16 q̄z esurietis nō cibi carēs
sp̄alis ꝫ totiq boni penuria ge-
nalis ꝑs Diuites eguerunt z
esurierunt Ve uobis qui nunc ri-
detis hic 3o uitupa͡r leti scla͡ris
z vani gaudij z p̄mo ꝯmiādo
penā q̄z ue uobis 2o exp̄mendo
culpā i. qui nunc ridetis 3o sp̄e-
cificādo penā culpe ꝯgruā i.
q̄z lugebitis D͡t g͡o ve s̄ doloris
eterni uobis qui nunc s̄ i p̄nti ri-
detis risu inordiato vani gau-
dij De q̄o Ecc͡o vij͡o risū repu-
taui errorē z gaudio dixi
quid f. d q̄z lugebitis s̄ dolore
interiori z flebitis s̄ dolore exteriori
Mt 22 ibi erit fletus z stridor
dentium vel lugebitis p oibus boi-
caren͡tes z flebitis p oibus malis p-
seuerantia Ve cum bn̄dixerint
hic 4o uitupa͡r amici mundi
tangitur tm̄ p̄o uitupiu cu d͡r
ve 2o uitupiū cu subdi͡r bn̄dixe-
rint 3o exo͡rm cu addi͡r sꝫ h͡c facie-
bat D͡t g͡o Ve doloris eterni cu
bn̄dixerint uobis s̄ adulando
laudando Ecclm͡ laudat peccator i
desiderijs aīe sue z iniquus bn̄dici-
tur ue eis qui sic laudant
q̄z plus nocet lingua adulatoris
quā gladius p̄secutoris Ve mg͡r
cu bn̄dixerint uobis oēs hoīes s̄
no tm̄ boni ꝫ z mali a quibus
s̄ turpe ē laudari vnde seneca sit
tibi tā turpe laudari a turpibus
quā ob turpia glo mag p͡s
penes est peccati sua scelera no solū
non arguit ꝫ insup q̄ bn̄

gesta laudari h͡c piculū maio͡r
remedio ē a platis Ezei et mol-
libus uestiuntur i domibus regum st
Mt xj Et nole ē q͡d d͡r vobis s̄
p̄sumetibus z p̄ntibus qui i p̄nti a
laudati i absentes detrahunt
Eum h͡c faciebat p̄phis s̄ fals
patres eorum glo bn̄dicebat eis
qui ob capiendū fauorē uulgi
de corde suo p̄phabat Jer 23
visionē cordis sui locuti nō de
ore dni hic quida͡r eleuat oculis
i discipulos ꝯ turpeciaret turbas et
discip͡l quia i oibus debent oclos
leuare intuētur Ad h͡c d͡r q͡ eos
oculos leuat sp̄aliter p̄mo ad
ostēdū sp̄ale ad ipsos dilectionē
q̄z ubi amor ibi oculus Jo xv
vos at dixi amicos 2o p̄p͡r
maiorē eorum capacitatē Luc viij o
vobis datū ē nosse misteriū regni
dei 3o p̄p͡r sp̄ale eorum ꝯmēdacōꝫ
q. d. turbis Istos uobis p̄pono i
exēplū ad quos oculos meos
dirigo Quia dico Bti pauperes
q̄z vrm̄ ē regnum dei Nota hic
poit iiij͡or btitudines tm̄ Mathe-
us viij͡o Mt vo vt ē supflua
vt ē diminuta Ad h͡c d͡r q͡ sermo
ē fuit fcus p̄fectis nō p̄fectis i
omnibus btitudinibus vertitur
ꝯtendunt ip̄fectis Et q̄z hoīes
ip̄fectos detinet maxie 4.
affectus i. p̄uendo bona tp̄alium
supfluitatem ciborum leticiarum
z voluptatum aliorum hoīm z gratiarum
sclarium ideo hic ponit 4 ꝯrias
btitudines z ponit ille 4 btitudines
iiij͡or viciis adaptan͡r Ita
z alie iiij͡or quas omittit
que poite s̄t Mt v Ita ut mun-
dicia cordis p̄tineat ad tp̄ancia
mīa ad iusticiam pax ad pru-
denciam mansuetudo ad fortitudinem
Bti pauperes q͡ Ambrosius ꝓp͡t
inopiam multi peccaverunt q̄ inopia
magis ē via ad dap͡ro͡z quam ad
btitudinem Et pvb 20 Diuiciarum z

bti̅tu̅s iiij̅ a̅ adapta̅ vtu̅b9

paupertes ne dedis in. Ad hoc dicitur q
loquitur de inopia et paupertate involunta-
ria que occasionem inducit ad furandum
et periurandum. Hic autem loquitur de
inopia voluntaria. Ite beati qui
nunc esuritis. Quod non est inopia rerum
divinarum, quoniam esurientes non inveniunt
delictum et semine eos quibus pane.
Ad hoc dicitur quod prius loquitur de inopia
spirituali, contra quod patet per hoc quod subditur.
Divites eguerunt et esurierunt,
hic loquitur de inopia temporali. Similiter
prius loquitur de pane spirituali sicut patet in
glossa, non de pane corporali. Ite beati qui
nunc fletis quia ridebitis. Contra opposi-
tionem ista opposita; ergo non fletus causa
videndi. Ad hoc dicitur quod fletus presens
et gaudium futurum non sunt opposita.
Sicut nec labor operis oppositum future
quieti in celis, ymmo causa eius. Vel
dicitur quod opposita non eadem opposita. Loquendo
prout ex parte actus sunt ex ... sicut agricola,
licet a foris cogitacione. Ite beati
cum vos oderint homines, id est
quemadmodum Moysi dicitur. Ecclesiastici 45.
Dilectus deo et hominibus Moyses,
ergo diligi ab hominibus bonum est,
odiri autem malum. Ad hoc dicitur quod
odio habitum ab aliquo dupliciter, de causa
aut propter opinionem mali, sicut id quod per-
niciosos odio habent, aut propter de-
fectionem boni, sicut id odio habuit
corripientem in porta. Amos 5.
Primum est malum, secundum bonum. Diligi non
ergo. Ite et exprobraverint et eiecerint.
Contra exprobracio est passiones sunt
passionibus autem non meremur neque de-
meremur. Ad hoc dicitur quod passionibus
meremur, passiones sunt non merentur,
sed inquantum a nobis acceptate
a caritate informante et fune de-
bitum ordinate. Vnde subditur propter
filium hominis. Ite ve vobis divitibus.
Contra Ecclesiastici 31. Beatus dives. Ite
Abraham erat dives valde in
possessione auri et argenti Genesis 13.

et tu beatus eris. Ad hoc dicitur quod divicie
per se non sunt causa dampnacionis, sed per
4. accidens propter abusum, quia abusiones
frequenter contingunt in diviciis acquirendis
possidendis, quia in rebus aliis
et precipue quam in paupertate. Non vero.
Sed vobis dico qui auditis. Superius
monuit Christus ad contemptum seculi,
hic hortatur ad amorem proximi.
Et ad amorem inimici non solum affectibus
sed et effectibus, ubi hortatur primo ad
amorem inimicorum, secundo ad amorem
omnium in estote ergo misericordes.
In prima more primo ad inimicorum di-
lectionem, secundo ostendit diligendi eos racio-
nem, et premittit ut faciat nobis
In prima more diligendi inimicos
primo liberaliter conferendo eis bene-
ficium, secundo sustinendo paciencer illata
ab eis maleficia, et qui te per-
cusserit in maxillam. In prima
hortatur ad exhibendum beneficium
primo cordis scilicet dilectionis, secundo
operis scilicet subvencionis in benefacite,
tercio oris scilicet intercessionis in benedicite
maledicentibus. Vel ergo contra vos
qui dixi omnibus beati pauperes,
beati esurientes, beati pacientes,
tamen vos tamquam discipulos meos dico
specialiter qui estis. Vobis inquam
qui auditis scilicet utroque aure cordis
et corporis, ex amore non ex timore.
Dico inquam hoc: Diligite inimicos.
Ambrosius sic contrario dictum ab
inimicis prout pater suppositum
qualiter ad inimicos sicut contra hereticos
dicentes. Diligite inimicos vestros.
Glossa homines non vicia, naturam non
culpam. Augustinus sic diligendi sunt
homines ut corpus non diligatur er-
roris. Et quia non sufficit diligere
corde nisi dileccio probetur operis ex-
hibicione ad minus loco et tempore,
10 subditur. Benefacite hiis qui oderunt
vos. Benefacite scilicet ministrando
cibum. Matthei 5 et Romanorum 12 Proverbiorum 25. Si
esurierit inimicus tuus, ciba illum.

sitit potu da illi. Jo q sp eplaz
Ro p. Noli negare q deg illi
negat quamvis sit blasphemus
et impius qui solem suum fa oriri
sup bonos et malos et pluit
sup iustos et iniustos sine discre
cone tribuans non querentes ani
s que demus cibos ei et quamquam
ingrati moriu qui sucumbunt
et non sciant oriri. Benedicite
hic hortatur ad exhibendum inimi
cis beneficium ordine primo ipsis 2o dep
catoribus i orate dt ergo benedicite
bonum imprecando maledictis
vos verbo detrahendo ut apte
blasphemando Ro p. benedicite
et nolite maledicere orate dicit
deprecando p calumpniantibus vos
sicut Christus in cruce impondo huius exem
det dubitacte suspensus l 28
Et stephanus lapidatus act vii
Et dd a semei maledictus
Et qui te percusserit 2 l ll
hic monet diligere inimicum
sustinendo maleficium ab eo illa
tum i p 2o i vero i et ab eo qui aufert
b iniustitiam 2o quacumque re exor
tum i compettenter dt ergo
et qui te percusserit in una maxilla
maxilla nominatur que e dignor
ps corporis prebe ei et alteram ergo
et qui repercutit legis implet
mandatum non tamen discedit digne
repercutitur sed tunc es dignus
repercuti quia illius discipulus es qui
cum malediceretur non maledicebat
De si alterius oculum eruisti quia
tum recupasti non s tuum melius
tuo paciam perdidisti Dyabolus
percutit vulnera corporum et per
vulnera animarum Cum vero repercussis
ab homine quem vicisti inde vero
s dyabolum vicisti augus non in
repercuciabis s simul alterum ferie
alterum

paciens sustineas beda q ta
magnum quam percucienti prebe
maxillam Nomine indignus
impetus frangitur ira sedatur et
p penitenciam e invitatur ut invitatur
ad penam ergo p hoc mandati
impletionem hoc xpo conformatur
dyabolus ab homine vincitur procla
pax ut homines obtinetur
Et ab eo qui aufert b iniustitiam
hic hortatur ad sustinendum maleficium
tur p illatum dist ab eo qui
aufert b iniustitiam tunica
que s e magis intima et ut
Noli prohibere s contendo cum conti
pugnando ut dominus qui vestimenta
sua permisit a se auferri et a
militibus dividi Jo 19 Omni
petenti hic hortatur ad sustinendum
maleficium quacumque re exortum
illatum ubi p o dt quid eligendum
quod dandum 2o q fugiendum quia litigandum i
et qui aufert tua dt ergo omni at
petenti te tribue non dt q fa
ciendum sed non ss res e danda
sed tu dandus est s alteri bonum
visum Ecci 18 Nonne ardorem
refrigerabit ros sic et verbum
melius quam datum ergo omni ut
non sit acceptor personarum petenti
ut non sit ignorans inopie tribue
ut non sit defraudans manu thobias
Noli avertere faciem tuam ab ullo
paupere Et qui aufert tua
ne repetas s cum lite et contencione
Ambrosius qui aufert tua i in
ut nunc est in peccatum ut et ituus
in hunc mundum i thi vi et osee
n perdicio tua israel ex te ergo
aufert tua i peccata tua p pec
catorum consenciu quocumque in me repe
tas p vendicatorem Et prout
vultis ut faciant vobis homines
monuit ad dilectionem inimicos hic

glo tribue rem vel correctionem

not

Omni petenti te tribue s donum vel verbum q dt augustinus
quia si racionabiliter petat tribuendum e ei verbum ostendendo
quia irracionabiliter petat quia tunc melius e quod dabis ei
verbum cum iniuste petentem correxeris Si aut racionabiliter
petat tribuendum e ei donum quod petit et si sit in
necessitate extrema positus tal dacio cadit sub precepto
unde dt ambrosius pasce fame morientem si non
pavisti occidisti alias aut extra necessitatem extrema
supererogacionis est

subd^t vor^m diligedi eos / et hanc
quadrup^tam forma instinctu nec
3^{am} mutu gvec i. et si diligite eos / 3^a
gl^o i. pmutu diligite inimi
cos / 4^{am} silitu^z boit^s dmei^t. et
citib^s fily alt^mi / D^t go et put
unlt^s q^tt dupi p^ub^s / ab eo exi
aufe^rt re^u / Et q^r no suffi^t no fa
ce malu^m no subdit h^e. et b^t h^c
q^y monuit nos / no redd^e malu
p malo / put unlt^s ut faciat uo
bis hoies / et uos facite illis / Cu
cu i lege eet talio dupx s^ci^{t}
iniuriaz et bnficioz / s^t p^a s^cun^t
2^a equitat^s / io s^r q^y dt Ambo^s i
glo^u ne uide^r lege dissolue^t h^c
q^i i pce^u pte docuit neglige
talion^y iniuriaz / monuit hic
ad talion^y bnficioz / Et b^u d^t
ut faciat uos hoies / no angli
ul deq^s / multa eni uolumq^s nob
fi ab angel^s et a deo i quiq^s no
possum eis uice repede^m nisi
solo caritat^s affectu^u / no effectu opis
et io bn d^t ut faciat uos hoies
et uos facite illis / silit^r s. loco et
tpe / Extra vij intellige que s^t
pxi^t tui exp^t te ipo / Cu eni sint
duo pcepta legis nal^s / vnu s^c^z
negatiuu^y / et alt^y s. affirmatiuu^y / Notu
po^t thob. 4. s. q^y ab alio odis fi^r vide
ne tu aly alijs faciat / Affir
matiuu^m uo po^t h^c i. d^t tu affirma
tiuu^m / ad maiore pfcciony obli
gat q^m negatiuu^y / et io de^c fuit
ut affirmatiuu^m pone^r i noua
lege / que maioris e pfcciomis
hic qui^z diligite inimicos u^os
q^i a^c^z i. deme ab aliqs diligeb^s au^t
et odio hebis inimicu^m / Et tempos
iniquos odio hui / Ad h^c dd^m
q^y de inimico ecte dem fuit ei i
lege / s^z de inimico p^e no / uel ex pua
doctoz ui^t pcacoe / Ad h^c dd^m

q^y lo^z de inimiq^s q^{um} ad uiciu^m / no
q^ntu ad p^m / ul^t iuim^s / Et et glo^s s^y
h^c pfccioz est / s^z ad ea que s^t p
fectois no omis tene^r / go ne^c ad
diligedu^m inimicos / Ad h^c dd^m q^y
dupx e affectus dilectois / s^c^z mo
tuale et bnficiale / p^o affectu tene^r
omes dilige^r / s. ut nulli opta^r
malu^m iniqutu^m malu^m est / s^z
malu^m p actus s^q^ntu expedit
p^t uel reipub^ce possum^s opta^e /
affectus bnfi^e dupx e / vnus q^o
optam^s bona s^pualia / ut gra
et glam / Alius quo tpalia / p^o
tene^r omes dilige^r / 2° no / Ob^o
intelli^z de dilcoe bnfi^e 2^{oo}.
Pte o^{ate} p psequetib^y uos /
Lesa / ofundant^r mq^t omes qui
me psecunt^r / Ad h^c dd^m q^y no fuit
imp^tacio s^z mag^s pphica pdco
ut sit s^{ss}9 ofundat^r i. ofunde^r /
Pte qui te pcussit i una max
ilt pbe et alteram / q a^t^t et e pseca^t
fuint uos i uiue i. fugite i
alia / Ad h^c dd^m q^y i^d q^y h^c d^o
ofiliu^m e pfecciois no pcepti
ue^ri t^s vn^s s^r qui^r pdee pp^ reo
h^c ul^t d^o faciend^m est / Pte omi pe
tenti te tribue / q^t Extra vij
Si bnfecis s^{an}cto e bnfecis
et pq^s bnfac humilt ne dedis
impio / Ad h^c dd^m q^y e bnfi^m
spuale quod omib^z petetib^z
Et e bnfi^m tpale / et h^c i cau
necitat^s quib^z tribued^m e^t i cau
optu^m^t tribued^m est iusto /
impio no s^{ist} sic^t i fomentu^m ul^t
robur impiet^s / Pte q^s aufert
tua ne repetas / q^s thobs re
petijt debitu^m a gabelo / Ob
et repetunt sua / Ad h^c dicut
quida q^y repete^d sua potunt i
pfcis in^{mr} s^z q^o h^c e^{xr} ab h^e e
ho^{us} r^e eos iuitate sua pfcio.
cu ad h^c no ex uoto n^e ex offi^o
obliga

Et hoc intē de
velle rōnabili
et ordinato.
tm. Et hoc fa
ce. i tam nāt
tatis e p^{re}pm.
in alijs aut e
sup^{er}erogacois

d^e dil^{one} inimicoz

Et talis dilectio non procedit ex caritate que se extendit ad omnes homines et ideo non est meritoria

Alii dicunt quod peccatum est repetere in foro contentioso et cum scandalo proximi. Alii non. Contra quod hoc est quia ratio posset fieri sive repetitio cum frequenter scandalizentur illi a quibus repetitur. Alii dicunt quod religiosis et perfectis licet repetere sua sine peccato sed cum scandalo activo nunquam licet. De scandalo passivo distinguunt quod aut sunt bona aliena que administrantur et hec repetenda sunt cum scandalo passivo. Aut sunt propria et tunc aut speratur correctio vel aliquod magnum bonum ex tali dimissione et tunc non sunt repetenda. Aut non et tunc consilium est dimittere non tamen tenentur quia dare materiam malignis perdendi bona sua et per virtutem patientie quod videtur in defunctum vel publice. Item precipit multum ut faciat vobis homines et vos facite illis bonum. Quod si inquis esset in statu discipuli vellet quod parceret ei. Ergo et debet ei parcere et ipsum non ulterius accusare. Ad hoc dicendum quod loquitur de voto non quantum sed de voto voluntatis et consiliata, sic at non esset nobis inquieti quod vellet non ulterius si esset in statu discipuli.

Et si diligitis illos qui vos diligunt. Superius posita est vera via que est diligere inimicos scilicet instructione. Hic ponitur secunda scilicet mutuum querere esse quod tantum per beneficium: primo amicitie quo ad affectum dicit et si diligitis; 2o beneficiorum quo ad collationem bonorum ibi et si benefeceritis; 3o mutue quo ad subventionem necessitatum ibi et si mutuum dederitis. In prima implicat tantum quod naturalis amor reciprocationis; 2o mundi insufficientiam ibi que vobis est gratia; 3o insufficientiam per bonum ibi nam et peccatores diligunt. Ergo et si diligitis illos quos diligunt que vobis est gratia, quod vobis est meritum gratie, quasi dicat nullum quia hoc est naturale scilicet diligere diligentem se. Nam et peccatores quicumque scilicet est natura sive gratia diligentes se diligunt. Diligere enim propter amorem receptum nec debitum est. De quo Ro. xiii. Nemini quicquam debeatis nisi ut invicem diligatis. Beneficium acceptum vel speratum inducendum est. De quali amico Eccli. 6. Est amicus socius mense et non permanebit in die necessitatis. Diligere propter peccatum consimile malignum est. Sed [illegible] sicut spine se invicem complectuntur. Diligere propter opus bonum gratuitum est. Cui enim diligit propter quod bonus est aut ut bonus fit. Diligere debet secundum Augustinum. Diligere propter mutuum familiaritatis obligationem tantum malum est. Sic ergo dicit: Si diligitis eos quos diligunt que vobis gratia etc. Et si benefeceritis. Hic tangit beneficiam collationis bonorum ubi sic primo implicat 3. Primo supponit beneficii reciprocationem; 2o opponit nullam mundi [illegible] ibi que vobis est gratia; 3o apponit huius ibi siquidem et peccatores dicit. Ergo et si benefeceritis hiis qui vobis benefaciunt, quod est debiti naturalis, que vobis est gratia, id est quod vobis est gratie meritum apud deum scilicet ex hoc quod obligati estis ex accepto beneficio, quasi dicat nullum. Siquidem et peccatores hoc faciunt qui gratiam dei non habent, contra sic dicit Eccli. 12. Altissimus odio habet peccatores. Et si mutuum dederitis. Hic ponitur tertium beneficium mutue in subventione necessitatum. Ubi implicat [illegible] ad omnia propositum primo mutui subventionem cum dicit et si mutuum dederitis; 2o mutuantes [illegible] ... hiis a quibus speratis; 3o [illegible] ... que vobis est gratia ... nam et peccatores dicit ergo et si

d. repetitione in ablatis [illegible]

mutuum dederitis glossa quod est gratia
beneficii vel cum benivolentia donamus
quod damus, vel cum reddi debet commo-
damus. utrumque autem dicitur sine spe
retribucionis humane sed divine.
Sicut enim deus omnis boni est principium
sic vult esse et finis. Apocalypsis 1 ego
sum alpha et o principium et finis. Et si
nunquam mutuum dederitis his a quibus
speratis recipere que gratia est vobis
apud deum quasi diceret nulla. Nam ut dicit
glossa ex hoc solo quod speratis recipere
non pro deo datis. Unde potest dici de
talibus quod dicitur Matthei 6 amen dico vobis
receperunt mercedem suam. Et bene
dixi que vobis gratia si spe retribu-
cionis humane mutuatis. Nam et peccatores
peccatoribus fenerantur ut recipiant
equalia. Ex quo patet quod plus quam
peccatores sunt qui mutuant ut reci-
piant inde usuram maxime cum le-
ge eius scriptum sit Deuteronomii 23 fratri
tuo absque usura id quod indiget
commodabis. Verumtamen diligite
inimicos. supra 9 allegata est duplex ratio
quare diligendi sunt inimici forma
instinctus nec 2a mutui quare hic
allegatur. 2a quia primum glossa ubi primo
permittit mutuum 2o permittit premium
ibi et erit merces. [illegible] 29.
Effectum dicit Diligite, affectum
subdit benefacite, affectum addit
vel inde sperantes. Dicit ergo Verumtamen
quasi dixisset peccatores peccatoribus fenerantur
verum hoc non est magnum. Verumtamen dili-
gite inimicos vestros, sed affectu. Nam
ut dicit Crisostomus odiendo est spiritus
tenebrosus quia ubicumque insedit
sordidat pulchritudinem scientie. Et con-
sideramus quo diabolus implet nos te-
sua per iniustum equo solum non nas-
ceris sed inimicis tuis. Diligite inquit
affectu benefacite inquam effectu.
Ecce duplex dilectio inimici.
Et si lex vetus non precipit expresse

tamen satis hic innuit Levitici 19 Non
queres ultionem nec memor eris iniurie
civium tuorum. Et mutuum date his
indigentibus. Sicut dicitur Deuteronomii 15 Non obdu-
rabis cor tuum nec contrahes manum
sed aperies eam pauperi et dabis mutuum
quo eum indigere perspexeris. Date
inquam mutuum nihil inde sperantes
sive vel forte sicut quod propter ista spe-
rantur mutuari sed ideo posset
inde sperari merces propter quod sequitur
Et erit merces vestra multa quia
domino feneratur qui miseretur pauperis
Proverbiorum 19. Et nec multa quia de bono
sive ipse deus sicut dicitur Genesis 15 ego merces
tua magna nimis. glossa hec pro
excellencia premii tanto dicitur esse
in presentia effectus. Et videtur quod
mutuum peccatur multipliciter. Primo
indigenti non dando contra quod Deuteronomii 15
aperies manum tuam pauperi et
dabis mutuum ubi eum indigere per-
spexeris. Ecclesiastici 29 Fenerare proximo
tuo in tempore. 2o datum nimis impor-
tune repetendo. Ysaie 58 omnes de-
bitores vestros repetitis. glossa quod
repetit non habente deo facit
molestiam. Ezechielis 18. 3o pignora
nimia detinendo. Exodi 22 si
pignus a proximo tuo acceperis
vestimentum ante solis occasum red-
des ei. Job 24 abstulerunt pro
pignore bovem vidue. 4o cum
usuram exigendo. Exodi 22 si pe-
cuniam dederis mutuo populo meo
pauperi non urgebis eum quasi ex-
actor nec usuris opprimes. 5o
per dilectionem [illegible] munera accipiendo
Psalmus munera super innocentem non accipies.
Et eritis filii altissimi. Supra 9
allegata est triplex ratio motiva
ad diligendum inimicos. hic allegatur
tertia que est similitudo divine bonitatis
ubi primo permittit divine bonitatis
similitudinem quia eritis filii altissimi
2o per effectum exprimit divine bonitatis
quia ipse est benignus. Dicit ergo ita

vel dant mutuum

non sunt inimici sed aliud ex caritate et pro [illegible] mendicantibus

[illegible]

hereditatis in celo dei in futuro si dilexeris
inimicos. Et non solum hoc, sed et eritis filii
altissimi, scilicet per imitationem, quia filii imitantur patrem in imi-
tatione eorum que propria sunt ei. Nam
proprium est ei misereri et beneficium esse
sine spe retribucionis, propter quod bonus
dicitur Luce 18: Nemo bonus nisi solus deus.
Omnes enim vel quasi omnes vendunt boni-
tatem suam, intendentes retribucionem
in collacione beneficiorum suorum. Unde
Ysa. 1: Omnes diligunt munera,
sequuntur retribuciones. Sed deus non
exoptat nec intendit retribucionem,
cum bonorum nostrorum non indigeat.
Eritis ergo filii altissimi: primo per
imitationem, unde apostolus: Estote
imitatores dei sicut filii karissimi.
Secundo per gratie adeptionem, unde Gal. 4:
Quoniam estis filii dei, misit deus
spiritum filii sui in corda vestra. Tercio per educacionem:
Ysa. 1: Filios enutrivi et exalta-
vi. Ps.: Ego dixi dii estis et filii.
Quarto per hereditatis adeptionem. Ro. 8:
Si filii et heredes. Quia ipse benignus est
in beneficiorum suorum quantitate super
ingratos et malos. Ingratos scilicet ad
dei beneficia cognoscenda, malos
ad precepta servanda. Vel ingratos
quantum ad gratiarum actionem, ma-
los propter preceptorum transgressionem.
Vere enim duo mala fecit populus meus:
Diligunt me in hoc quantum? Et
si diligitis eos qui vos diligunt,
que vobis est gratia? Ex hoc videtur quod di-
ligere inimicos sit magis meritorium
quam diligere amicos. Contra: perfectius est
diligere amicos quam inimicos, quia
deus magis diligit amicos quam
inimicos. Ergo hoc est melius. Ad hoc
dicendum quod dilectio amicorum et
inimicorum comparari potest tribus modis.
Aut ergo quo ad diversos habitus,
sicut motus qui procedit ex habitu perfecto
melior est. Aut ad diversos status

in eodem habitu, sicut ille qui ab habitu
imperfectionis statu potest mereri.
Aut quo ad diversos motus in
eodem statu. Sic quo ad meritum
dimissionis pene dilectio ini-
micorum melior est, quia penalior.
Item quo ad meritum glorie accidentalis,
quia purior, difficilior et liberalior.
Item quo ad meritum premii essentialis,
si consideretur vero quantitas que est gratia
et conatus noster in dilectione non
inimicorum, et si non est maior huius,
tamen maior est conatus noster.
Si autem consideretur quantitas intendentis,
quamvis sint equalia merita
ab equali habitu. Ad primum obiectum
dicendum quod in hiis que se habent ex
addicione potius quam ... in quo
quanto maius, tanto minus est
melius quanto non esse peius
est quam non minus. Diligendo ini-
micos addit conatum nostrum
ad diligendum amicos. Ad secundum dicendum
quod inequalitas non est causa quod deus di-
ligit, sed diligendorum operum unus
se magis disponit quam alius.
Et date mutuum nichil inde sperantes.
Contra: quia commodare equum vel domum
sub spe lucri licitum est, ergo et pecuniam.
Item Deut. 23: Non fenerabis proximo
tuo, sed alieno. Item qui accipit ad
usuram non peccat mortaliter, tamen
consentit usurario. Ergo usura non est
mortale peccatum, ergo nec prohibenda.
Ad hoc dicendum quod dare mutuum sub
spe lucri temporalis peccatum est
et iniquum propter tria: primo quia ad mu-
tuantem non pertinet periculum rei,
ideo nec emolumentum; secundo
quia in mutuo transfertur dominium rei
in mutuum dantem, quia de meo fit
tuum; iniquum enim est lucrum
petere de aliena re; tercio quia pe-
cunia ex natura sua non est utilis
sed ex utentis industria. Unde iniquum
est reportare lucrum
ex industria aliena. Quarto quia pecunia

nō

Ad primum melius est diligere amicum quam inimicum

quia peccatum 3 dare mutuum sub spe lucri

est mensura quedam in communi qua
mediante fit adequatio dati uel re
cepti vnde magis tradet plus quam recipe
ret quia est in mensura uel quia unum
est beneficium quoddam quo subuenitur
indigentie proximi inquantum est ut dicit quod
institutum est per beneficium ut ea
quam et nocumentum ... dicitur
consumere de velocitate et acco
modata. Ad aliud sunt obiectum dicitur quod
non est sicut per vocem prodeas. Ad
aliud de lege dicitur quod permissio
fuit minoris mali ne fieret ma
ius sicut patet de libello repudii.
Ad aliud dicitur quod consentit pa
non actori spirituali. Dimittitur prima.

Estote ergo misericordes. Postquam pre
cedentibus monuit dominus ad amorem
proximi vel inimicorum specialiter hic
monet idem vel omnium generaliter et
facit sermo distinctionibus. Invitat ad
initium. Secundo eis promittit premium id est
mensuram bonam. Tertio allegat contra
offensum id est dicebat at illis. Quarto
ponit scilicet exemplum id est non est discipulus.
Ad initium autem invitat instruendo
primo quod hendum sit quia in actu dicitur estote
misericordes. Secundo quod cavendum quia iudicia
mala tunc subditur nolite iudicare.
Tertio quod remittendum quia iniuria tunc
additur dimittite. Quarto quod impertiendum
quia gratia tunc dicitur date. In prima pre
hortatur ad misericordiam. Secundo proponit
formam id est sicut et pater vester. Dicitur quod estote
misericordes. Et videte quia non dicitur
estote potentes sicut pater vester uel sa
pientes sicut filius, sed estote
misericordes ad similationem quod non pote
non morari quia volendo istam assimila
tionem cecidit primus angelus. Ysaias
14 quomodo cecidisti lucifer qui ma
ne ad similationem sapientie quia volendo
istam assimilationem cecidit homo primus
sicut patet Genesis 3. Bernardus sciendi appetitus
hominem immortalitatis gloria spoliavit.

Set ad assimilationem clementie et
misericordie quia ad istam assimilationem se
multiplex invenit fructus. Unde Mathei 5
beati misericordes quoniam ipsi misericordiam
consequentur. Estote ergo misericordes
sicut et pater vester misericors est.
Nolite iudicare. Hic instruit
quod cavendum et primo iudicare de oc
cultis conscientiam. Secundo condempnare de
apertis peccatis id est nolite condempnare.
Et utroque parte primo monet cavere
malum. Secundo allicit promittens co
modum. Dicit ergo nolite iudicare
temerarie scilicet de proximo ut non iudi
cabimini. Horrendum est a deo. Romanorum
14 tu quis es qui iudicas alienum
servum domino suo stat aut cadit.
Nolite condempnare quasi dicat et si
forte ex humana fragilitate cogi
tat vobis suspitiose iudicare
nolite tamen condempnare id est aliquem
dignum condempnatione diffinire
quia qui est hodie pessimus forte
cras erit bonus exemplum in paulo
Actuum 9 et in petro 22 et in publicano
18. Facile enim est in oculis dei
subito pauperem honestare. Ecclesiastici
11. Et non condempnabimini scilicet a deo.
Dimittite scilicet iniurias vobis il
latas a proximo et dimittetur vobis
scilicet peccatum vestrum a deo cui frequenter
iniuriati fuistis. Ecclesiastici 28
relinque proximo tuo nocenti te
et tunc deprecanti tibi peccata tua solventur.
Item dimittite incarceratos li
beros et dimittetur vobis peccatum
pro quo incarcerati estis. Ysaias 58
dimittite eos qui confracti sunt
liberos et omne onus disrumpite.
Item dimittite debita vobis
a pauperibus et dimittetur vobis quod
deo debetis sicut dicitur Mathei 6 dimitte
nobis debita nostra sicut et nos.
Item dimittite beneficium temporalia et
dimittetur vobis peccatum quod in
eo commisistis Mathei 10 ecce nos dimisimus
omnia etc. Date temporalia et dabitur.

uobis uita eterna. Sicut dicitur in meth.
beatius est dare quam accipere. Dare
enim valde gloriosum est. Vnde et solum
videtur diuinum apud deum sed et apud
homines gloriosum. prouerbiorum 22. victoriam et
honorem acquiret qui dat munera.
animam autem aufert accipientium.
Indiuisibiles autem socii sunt dare et
dari. prouerbiorum 3. de primiciis frugum
tuarum da pauperibus et implebuntur
horrea tua saturitate. Sicut enim
dicitur quilibet communiter dat quod habet
non accipit omne quod optat.
Mensuram bonam. postquam inuitauit
dominus ad mutuum hic promittit premium
vbi primo describit premium bonorum
specialiter. secundo premium omnium bonorum et
malorum generaliter ibi Eadem quippe
mensura. premium vero bonorum
commendat ex quinque conditionibus. i. mensu-
ra utilitatis i. bonam et utilem.
[illegible] utilitatis i. confertam quo ad plura-
litatis i. coagitatam quo ad quanti-
tatem ut plus capiat. multiplici-
tatis i. superfluentem. facilitatis
reddendi i. dabunt. securitatis reddendi
i. in sinum vestrum. dicit ergo mensuram
bonam i. optimam et magnam. hoc
dicit contra illos qui habent mensuras
prauas et fraudulentas. et Confertam
i. plenam et pinguem. et dicitur a confercio
confertus conferti confertior quod est re-
pletus constipatus condensatus quod est
compositum a con et fercio quod est sil. et farcio
fartus quod idem est sagino saginas
vel impleo imples. Et coagi-
tatam ut per compressionem plus capiat
et superfluentem i. non rasa sed
cumulata ita ut vndique
superfluat. Mensuram inquam ta-
lem dabunt scilicet pauperes in sinum
vestrum non in vestes sed in vestes interius. in
gloriam visionis aperte et in affectum
delectationis fruitionis diuine.

Illud enim secretum et tutum est quod in
sinu est. Vel bonam i. iustam quia
secundum exigentiam meritorum. Sicut dicitur prouerbiorum
reddet vnicuique iuxta opera sua.
Confertam quia secundum condignum. Ro. 8.
Non sunt condigne passiones huius
temporis. Coagitatam quia supra desideri-
um. ephesios 3. Ei autem qui potens
est omnia facere superhabundanter quam
petimus. Superfluentem quia
supra cogitatum. ysaias 64. oculus non
vidit deus absque te que preparasti
expectantibus te. Vel bonam quo ad
anime stolam. confertam quo ad
corporis stolam superadditam. coa-
gitatam quo ad aliorum glorie
participationem. superfluentem quo ad
christi hominis visionem cuius lux erit
que omnibus superuadiabit sicut
sol omnibus aliis luminaribus super-
vadiat. Vel potest dici quod hec iiii
que tanguntur in premio correspondent iiii
preceptis tactis in primo ut dicatur quod bo-
na mensura dabitur non iudicantibus
conferta non condempnantibus coa-
gitata dimittentibus superfluens
dantibus. Sed in hoc mensura bona potest dici
non iudicantibus conferta non con-
dempnantibus coagitata dimittentibus
superfluens dantibus. Eadem quippe
mensura qua mensi fueritis i. consi-
mili. ysaias 27. in mensura super
mensuram. Apoc. 18. Quantum glorifi-
cauit se et in deliciis fuit tan-
tum date illi tormentum et luctum.
hec enim mensura intelligenda est
et in bonis et in malis. Vnusquisque recipiet
propria corporis prout gessit
siue bonum siue malum. ii Cor. 5.
Remecietur vobis. hoc intelligitur
de omnibus sed glossa. vel hec de
omnibus potest accipi que mente
manu lingua aguntur quia secundum opera
singulorum reddet dominus. Dice-
bat autem illis. Supra inuitauit
dominus discipulos suos ad mutuum

2o
primus sit eis premium glo-
rie 3o allectat ad officium doctrine quia
implicat ipsorum possidentes of-
ficium quod est ducere officiatus de-
ficit quod est cecum esse Deficit
incomodum quia est in fovea cadere
Incomodi cuiuslibet quia est alium
secum trahere Vt dicitur de ambobus hic
est dicebat at s ihc illius super
dixit solitudine Nunquid potest
cecus cecum ducere id est stultus stultum
docere super glo quod dicit prelata facere
debetis ut illuminantes verbo et
exemplo alios gubernare possitis
necessitas de speculatorem synagoge
non ceci De quibus ysa 56 spe-
culatores eius ceci omnes ait sic
ceci sunt et duces cecorum Et
ij reg v lectum quod iebusei posuerunt
super muros urbem cecos et
claudos in despectum dd Bille
Regibus ridiculosa res est primo
magis periculosa speculatorem cecum
doctorem inscium pastorem claudum
prelatum negligentem pro unito
Nonne ambo in foveam cadent
id est in perdicionem quoniam cum cadunt in fo-
veam culpe De qua ysa 24 formi-
nido et fovea et laqueus tecum
2o in foveam gehenne De qua
Job 33 faciens corpus dimergere in
foveam suam Dum pastor per ab-
rupta uiciorum gradi nititur est
ut per precipicium grex sequatur
Non est discipulus super magistrum hic 3o
se ponit ... in exemplo predictorum ubi
tangit duo primo discipuli gradus
quia non est super magistrum 2o statum
quia perfectus omnis erit sicut magister 3o
Non est discipulus super magistrum quia dicit
predicta debet facere ut sit sicut magister
non imitatores subiti non con-
temptores Vnde glo si magister quod debes
est suavis non ulcisci iniurias
discipulus qui homines sit hac ...
imitari debet perfectionibus Jo xiij
Vos vocatis me magister etc exemplum
enim dedi vobis etc perfectus autem omnis
erit si sit sicut magister eius Non dixi
non est discipulus super magistrum sed postquam
perfectio discipuli est imitacio magistri
et assimilacio non supergressio
magistrum in quibus De quo ait Augus-
tinus unde est quod magistri imitacio
est humana perfectio Vnde Augustinus
Summa pars religionis est
imitari quem colis Hic quaeritur
Estote misericordes sicut pater vester
quomodo hoc mandatum impleri potest quia misericordia dei
infinita est finiti vero ad infi-
nitum nulla est comparacio Ad hoc dicendum quod est
comparacio duplex vna secundum proporcionem
que non est finiti ad infinitum
Alia quando est proporcionem que potest esse
finiti ad infinitum proporcio dicitur
comparacio duorum ad invicem ut
quanti tate determinata ut est se
habent ad duo proporcione dupla
proporcionalitas comparacio duorum ad
duo et non quantitate determinata
ut sicut se habet linea ad super-
ficiem ita punctus ad lineam
Sic in proposito sicut misericordia dei
consistit in donis divinis ita
misericordia hominis in donis humanis
Vel dicendum est sit dicitur id est similitudinem id est
finem non equiparancia Nolite nolite iudicare quia Exodi xxiij iudex
sapientibus iudicabit proximum suum
Et prov iuste iudicate filij
hominum Ad hoc dicendum quod multiplex est
iudicium ... quoddam est
iudicium per discussionem
De quo Esaye si nos ipsos
iudicaremus non utique iudica-
remur ... est iudicium
diffinicionis de apertis malis
quibus ... De quo dicit
glo quod permittitur est utile

s[i] iudiciu[m] auc[tori]t[a]s i[m]putit et illud	monuit ad amore[m] p[ro]x[im]i hic
iudicib[us] da[tur] leuit[icus] 19 Iuste	monet vnu[m]q[ue]mq[ue] ad amore[m]
iudica p[ro]x[im]o tuo. s[ecundu]m e[st] inutile	sui ip[s]i[us] q[uia] multi alios cor-
s[ci]l[icet] iudiciu[m] suspicio[n]is de occult[is]	rigu[n]t et seip[s]os neglig[u]nt.
t[ame]n sine assu[m]p[ti]o[n]e o[mn]is. Iaco[bi] 4 Tu qui	Cura at sui hic mo[n]z vnu[m]q[ue]
est iudices cogitatio[n]u[m] in-	p[ri]mo t[amen] declina de malo, 2o i[n]
iquar[um] 3m e[st] detestabile s[ci]l[icet] iudi[cium]	op[er]e boni i[d est] no[n] e[n]i[m] arbor
temerariu[m] s[ci]l[icet] cu[m] assu[m]p[ti]o[n]e o[mn]is de quo Ro-	bona &c. i[n] p[ri]ma docet vnu[m]q[ue]
ma[nos] tu quis es qui iudicas alie-	3o plus q[ua]m aliu[m] se discutere dic[en]s
nu[m] s[er]uu[m]. Or[itur] aut[em] sit iniu[ri]oz mo[r]is	q[ui]d at[tem] vides festuca[m] 2o se
vel q[ui]a fer[tu]r s[ente]n[ti]a de occultis cor-	pri[us] q[ua]m aliu[m] redarguere cu[m]
dis vel q[ui]a fit interp[re]tacio mala	subdit. Aut quo[modo] potes dic[er]e
de dubijs vel q[ui]a diffinit[ur] de	3o se pri[us] q[ua]m aliu[m] eme[n]dare
futuro statu ho[min]is vel q[ui]a q[ui]bus	cu[m] addit ypocrita eice pri[mum] d[i]c[it]
assu[m]it[ur] exec[uti]o iniu[ri]s. Iudi[cium]	ergo q[ui]d at[tem] uides q[uasi] d[icat] p[ri]mo moni
ergo temerariu[m] p[ro]hibet[ur] hic no[n] auc[torita]t[i]s	ne iudices aliu[m] n[on] co[n]depnes
Dic eadem mensura q[ua] mensi fuerit[is]	s[ed] si fac[is] q[uo]m[odo] iudicando s[e]c[un]d[u]m t[ua]m
remetie[tur] 9 deus punia[t] bo[n]os	fore vides q[uo]d i[d est] q[uo]modo vides i[d est] co[n]-
sup[er] co[n]dignu[m] punit malos cit[ra]	sideras festuca[m] i[d est] minora pecca[ta]
co[n]dignu[m] ergo ipse e[st] me[n]sura maior	i[n] oculo i[d est] i[n]tenc[i]o[n]e fr[atr]is tui
vel minor. Ad h[oc] d[icendu]m q[uo]d equalitas	trabe[m] at[tem] i[d est] maiore[m] culpa[m]
mensure atte[n]ditur i[n] g[e]n[er]e ut qui	que i[n] oculo tuo e[st] no[n] co[n]sidas.
magis i[n]uit magis recipiet	No[ta] m[odu]s qui aliu[m] docet te ip[s]u[m]
qui minus minus. No[n] at[tem] i[n] sp[eci]e det	no[n] doces. Le[gi]t[ur] i[n] vitas p[at]ru[m]
i[n]mutata p[er]isse ymo q[uan]d[o] plus e[st] i[n]	q[uo]d cu[m] quida[m] fr[ate]r p[e]c[c]asset visi-
p[re]mio q[ua]m i[n] merito q[ui]a sunt oppo-	t[ati]o[n]e s[e]nioris ad iudicandu[m] eu[m]
site op[er]a meritoru[m] vel demerito-	quor[um] famosior saccu[m] ~~[...]~~ arena
ru[m] h[ab]ent fine[m] ergo et p[re]miu[m] d[ebe]t	plenu[m] collo suo impone[n]s
h[ab]ere fine[m] vel non e[st] eade[m] mensura	uenit ad co[n]siliu[m] interrogat[us]
Ad h[oc] d[icendu]m q[uo]d i[n] p[re]mio e[st] dupl[ex] q[uan]ti-	ab alijs quid h[oc] e[ss]et. Ait peccata
tas vna s[ci]l[icet] intensionis gaudij	mea s[un]t et no[n] video i[d est] a tergo
vel acerbitatis pene et h[ec] est finita	hodie iudicare i[d est] aliena q[uasi] d[icat]
Alia s[ci]l[icet] extensionis duracionis	sicut p[ro]pria no[n] video pecca[ta] n[on]
et h[ec] e[st] infinita. Prima respicit	iudico i[d est] a(ta) sic n[on] debere iudi-
q[ua]ntitate[m] offense s[ecundu]m (?) variat[ur] s[ecundu]m of-	care aliena. Festuce no[n] co[m]-
fensa[m] ut qui plus offendit	parat[ur] venialia p[ri]mo p[ro]pt[er] oculi
acerbius puniat[ur] Sil[ici]t e[st] de	intrio[n]es p[er]turbo[n]e[m] no[n] excecat[ione]m
gaudio. 2a respicit statu[m] fi-	glo[sa] festuca e[st] leuis pecc[ato]ru[m]
nale ho[min]is. Et t[ame]n q[ui]a i[n] eclesijs ma-	q[uod] turbat oculu[m] mentis sed
sit uos finaliter inforta cau[sa] e[st]	no[n] vale obtenebrat 2o p[ro]pt[er] sui
et adh[uc] manet turpis u[ir]os	leuitate[m] vnu[m] venialia uocat[ur] modica
deformata offensa ideo et	~~modica~~ Ecc[lesiastic]i 19 q[ui] sp[er]nit modica
manet eter[nu]s gl[ori]a et reprob[or]u[m]	paulati[m] decidet. 3o p[ro]pt[er] sui multi-
pena. Q[ui]d aut[em] uides fes-	tudi[ne]m vnu[m] uocat[ur] arena ab Aug[ustino]
tuca[m] i[n] oc[u]lo i[d est] i[n] p[re]cedentib[us]	qui d[icit] vitasti g[ra]ndia, vide ne

No pulos

In primo c. p[re]mi[o] dupl[ex] q[ua]ntitas

venialia co[m]parat[ur] festuce

obviabis arena. Trabem non p(er)te
contrariis preceptis comparatione moraliter
trabem quam non consideras que est in
oculo tuo s(cilicet) in oculo mentis. De quo
infra xi si oculus tuus fuerit simplex
totum corpus tuum lucidum erit. hic
oculus sompno non utitur. Cant(icorum) v.
ego dormio et cor meum vigilat.
Excellentia obiecti non corrumpit
sed fortificat, s(ecundu)m id Eccl(esiast)es xi dulce
lumen et delectabile est oculis videre
solem s(cilicet) iustitie. eius excellentia spa
tio(rum) corporum superat. loci distantia
eius visionem non impedit quia supra
physicam non apprehendit hic et nunc s(ed)
ubique est. p(er) obi(ectum) suppositum non obstat
sicut sensus de quo dicit philosophus quod obiectum
positum super sensum non facit s(ed) in se ipsum
reflectitur quia s(ecundu)m Augustinus spiritus videt se
et ea que sunt in se. Deoptime quomodo
dicis vero at videbis etc. Nota oculo
autem difficilius est clare cogitare
in videre quam considerare et videre
subtilia quam grossa et videre
latentia quam patentia ergo si vides
quod est quid difficilius festucam que
est quid subtilius in oculo fratris tui
que est quid latentius. trabem autem que
est quid grossius in oculo tuo
que est quid patentius non consideras
quod est facilius. Talis habetur sensus
Nam cum videmus in angulo
vadit cum visuales puppilla
tamen ab angulo dilatari sit
super obiectum in super trabe etc. ideo ergo
qui ergo habet trabem in oculo et
angulum extra obiectum non habet videt
s(ed) excecatus. Aut quomodo potes.
hic monet et primo ut corripiens
quam alium velit arguere ubi ignorat
dicit et ambitionis affectum ibi
Ejicia festucam expectationem in
affectum in ipse in oculo tuo. Dicit ergo

Aut quomodo potes dicere fratri tuo
frater sine in primitte. eiciam festucam
i(d est) culpam licet modicam de oculo tuo
ipse trabem in oculo tuo non vi
des q(uo)d ordinate. Augustinus dicit
sacerdos simul debet p(ro)prius opus
doceat se ipsum. Et io. Bernardus. se
hypocrita eice primum ubi p(rim)o arti
iterationem et correctionem. Cum dicit
hypocrita secundo instruit ordinem
correctionis cum addit eice primum etc.
Dicit ergo hypocrita quia sic hoc facis ex
simulatione non ex dispositione institu
s(cilicet) qui arguis et pedas (?) peccata
aliena ut lateat tua. Proverbia
abhominatio est apud deum sic
pondus et statera dolosa abho
minabilis est apud deum. Multi sunt
sicut fatui qui se a(r)ripitauit
civitatis, dimittebas vedeles a tergo
clamat cum aliis, rape latrone,
et tu ipse es latro. Eice primum tra
bem de oculo tuo. Oculis
purgatis vere videbis p(ost)ea aliorum
vero glossa si que vis reprehendere
primo vide si consimilis sis, quasi es
prius ingemiscere. Etiam Zac(harias).
Feru(n)t ante templum caveo deo,
quia improbus est impiter (?) est me(n)s
qui aliis medelam apponit et
ipse in ulcere nescit. Contra
multi sunt fallaces hodie medici
dicit Ieronimus medicus deberet
unco aliorum quia ungeris virtutis
sub fauces aliena facile re
prehendit. Et tunc s(cilicet) cum mediis
fratris oculis tuis perspicue ut
educas festucam de oculo fratris
tui. aliter non potes ideo elapo(r) (?)
Collirio iunge oculos ut vi
deas. Circa correctionem p(ro)xi
attendenda sunt aliqua que hic
implicantur. Ordo correctionis
s(cilicet) ut homo se prius corrigat. Deuter
onomio in fine 18 iustus prior ac
cusator est sui. Et io. cum vere

oculi

Correctio quod dicit hic

corrigat via sua. Item dominus Io. 8
Qui sine peccato est vestrum primus in il-
lam mittat. Cz non i. Eice primo trabem.
2. Modus mansuetudinis, per quod in superiori
mansuetudo et corripientis. glo.
Radix non sine magna utilitate est
obiurgatio adhibenda. Cz non i.
festucam de oculo. Causa movens
3. zelus caritatis. Est enim correptio
mendax, fictiva, contenciosa.
Eccli 19. Prov 3. quem enim diligit
dominus castigat et corripit. Item
et qui peccaverit in te. Cz nota. i.
fratris tui. Circumstancia loci et temporis.
2. Mt 18. Si peccaverit in te frater tuus
corripe eum. Eccli 21. figuinus(?)
vim ne arguas proximum. Cz non
vides tu. Estimacio eventus
4. sequentis. Prov 9. Noli arguere
derisorem ne odit te. Argue sapientem. Prov.
prov. 15. Non amat pestilens eum
qui se corripit. Cz non i. proiciens.
Non enim bona arbor. Supra
monuit unumquemque hic cavere
in declinacione mali. Hic in opere
boni. Et hoc primo ex arboris similitudine,
2o ex arbore spirituali. Bonus
homo de bono thesauro. In prima pro-
sequitur 2o similitudinem probat i. unam-
quamque arborem. 3o explicat i.
Neque enim de spinis. Primo ergo dicit
Eice primo trabem de oculo tuo
i. declinacio malum ut sic postea
possis facere bonum. Non enim
arbor bona que facit fructus ma-
los. Sic nec nos bona qui facimus
opera mala. Prov. 1. Gal. In glo. sinceras
mentes hic iusticiam non fictam
que ubique omnibus operibus imple-
tur. Et tu si es arbor bona bonis fruc-
tibus omnes spoliata(?) enim et si se
fingat non est bonus quia facit opera
mala. Neque arbor est mala fa-
ciens fructum bonum. scilicet bonitate in toto.

Ergo ponere cognoscimus per actus
et actus per opera. Non tamen quo ad ex-
teriorem moralem. Unaquaque enim arbor de
fructu suo cognoscitur. De fructu scilicet
aperto. ut glo. de manifestis
agitur. Alia. A fructibus eorum cog-
noscetis eos. Sicut enim oculus
corporalis non videt cor nisi per colorem
Sic nec oculus spiritualis videt alterius
voluntatem nisi per opera. Ex filiis enim
cognoscitur vir. Eccli.
Neque enim de spinis colligunt
ficus. Supra posuit quod non est
arbor bona que facit fructum
malum nec mala que bonum. Et
probavit hoc quia unaquaque arbor ex
fructu suo cognoscitur. Hic excepit
ostendens quod species fructus sequitur speciem
arboris. Sine permutacione ex-
ponit dupliciter. Exponitur duplex
vita contemplativa et activa. di-
cit enim de spinis colligunt ficus.
Nomine spine potest intelligi spiritualis
malicia que plena est punctionibus
peccatorum. Genesis 3. Spinas et tribulos
germinabit tibi. Nomine vero tribuli
concupiscencia que affligit et numquam con-
sumit. Regum 3. Nomine ficus dul-
cedo contemplacionis. Iudicum 9.
Numquid possum deserere dulcedinem
meam. Nomine vue fructus active.
De quo Iudicum 9. Numquid possum ait
vitis deserere vinum meum quod
letificat deum et homines. Vita enim
activa et deo placet et hominibus.
Ex malicia ergo cordis non col-
ligitur contemplacio que requirit maxime
cor devotum. Nec ex concupis-
centiis bonum actionis que requirit corpus
spiritui obediens et subditum. Non ergo de spi-
nis colligunt ficus neque de tribulis
vindemiant uvas. Sapiencia sic dicit. Sap.
In malivolam animam non introibit
sapiencia quoad contemplativam. Nec hi-
tabit in corpore subdito peccatis quoad
activam que ministerio corporis exercetur.

Bonus homo de bono. Duplex al-
liciens ad operand bonu posuit
ex arboris intellectus poit ex
arbore spuali .i. hominis et e hec
expo. dicte silitudinis qr si glosam
thesaurus cordis ich ec radix
arboris / fructus no e id qd de
corde pfert / primo g exsitat i
bono ho i malo i et malus ho
3o i utroque i ex hundam D g
Bonus ho de bono thesauro cor
dis sui .i. de thesauro diuine gre
quam reposuit i suo corde qr est
thesaurus spualis e ps 27 thesaurus
desiderabilis et oleum i hita lo ~~ista~~ sapientis
pfert bona sibi et opa / in hoc ei
thesauro st aurum et argentum et
lapides pciosi .i. Cor 3. Aurum
quo ad sapiam cordis / argentum
quo ad eloquentiam oris / lapides
preciosi quo ad mores exteriores hominis
Mt 13. omnis scriba doctus i reg-
no celorum silis est homini rc. Et
malus ho de malo the cor sui
p malu. De quo tho d. Job 38 the
zanizas etc / hic e thesaurus
niuis et grandinis Job 38. Niue
frigus .i. defectus caritatis / i grandie
obduro iniquitatis / Ex hundam
enim cordis os loquitur / sic et mala opa
De corde enim exeunt cogitaciones
Mt 15. vnde glo hic p locucionem
ois vniusque actu vel cogitacio
de corde pferri dicitur / vna et
libru pfero solet poni ut sup ib
videamus hic libru / De ore aut
spalr exemplificat / qr p os magis
cor manifestatur eo q liber i se gdis
pinatu tenet / sic Augustinus / hic quid
trahat mdes festucam i oculo fris
quod e notatu correctio / Ad hoc dicendum q
correctio ad modum vnu pficiat / vi
debitu ad modum vnu peccet /
Vl correctio ad modum pcta pfa. Vides
ad alica / multi em multa sciunt

et se ipsos nesciunt / Deicite p'm
trabem de oculo tuo / Ex hoc nunc
q no liceat peccatori alium corrige-
re. Sz q̄ licz peccatori dare elemosinam corpora-
lem et spualem que magis ualet est
Ad hoc dicunt quidam q licz peccatori
alium corrigere nunc hic reprehendit
actu correctoris sed intencionem
corrigentis / vnde dicit ypocrita qui s.
reprehendis me reprehendans
quia dico q peccator aut corrigit
alium ut platus aut priuatus
Si ut priuatus no peccat nisi forte
pecco scandali qui s notorie e
peccator / Si ut platus tunc aut est
notorie peccator sic et peccat scan-
dalizando et offim suum indigne
exequendo / aut occultus tunc
peccat indigne officiando et no
redarguit / Ad obiectum dicendum q no
e silr qr elemosina corporalis no e habilis
ad scandalizandum sic spualis
nec exigitur tanta ydoneitas
i ministro hic ut sit altius. Nec ar-
bor mala q̄ alloquitur de malicia
naturali sic nulla arbor ymo nulla res
mala. Aut de mortali sic
arbor nec e bona nec mala e no
sit res moralis / Ad hoc dicendum q loquitur
de malicia et bonitate morali me-
thaforice tum no proprie loquendo sic ibi
glo. Vos e arbor q e ar 17 d
q ipse ho e arbor / Ad hoc dicendum
q no e quietas q homo p nota
fat opa bona vel mala / Item
arbor mala fac fructu bonum
q homo malus ut ypocrite icim-
nat orat et elemosinas dat q sunt bo
opa / Ad hoc dicendum q bonum i genere
pnt facere no bonum merito / glo
Vl dicendum q ypocrita ha ht nidit p se
no p actus / Scte arbor de fructu
suo cognoscit / q opa ypocritarum
dni mala, t no sint p opa

sz scie et virtutis

p sana doctrina et vita exem plarem

thesauro

p'cator aliqn corrige alium

nō cognoscit. vn̄ Job 39. pena
strucōis silīs ē pennis herodij
Adhūc dd̄s p lo̅ de fructu sepe te-
nō cōcomitate vn̄ s̄ p opa-
s̄ nō facile uc̄ statī s̄ finalit̄
Cognosci nō p̄cipue p̄ impa-
ciam ī adūs/ 2° p bonorū de-
ctōm occulta/ quā faciūt/ ut
meliores appeant/ corp p̄paccōe
3° p adepta glām/ q̄r adepto
q̄ desidant p̄ore deserūt uita
4° p laudis huāc captacōm
5° p dignitatu ambicōm/
Omnd at uocat̄ me dn̄e dn̄e
Supi notauit dn̄s ȳmīq̄ q̄z
p̄mo ad amore p̄xi/ 2° ad caz
sui hic subd̄ ad obiam manda-
torū dei/ ubi poit tāp p̄° in cōpa-
cōm cotēpnēcium/ 2° utilitate
obedienciū/ 1° ōis enī qui uenit
3° dapnū negligēciū/ 1° q̄ at
aud̄ z nō fac̄ D̄ g° eq̄ at uocat̄
me q. d. cū arbor bō faciat
fructus bō/ z de th̄o bō p̄fant̄
bō/ z ex hundā corde fit
q̄litas locucōis/ Cū uos scībe
z phisei similetis uos ēē ar-
bores boas/ z th̄os dicō/ dn̄e
dn̄e/ vn̄ glō hu uocā in fruct̄
bone arboris/ s̄ nō p̄ced̄ de
pingue caut̄/ Cq̄ i qe uocat̄
me dn̄e dn̄e/ ī inuocacōis
s̄ nāz dīna/ dn̄e in uerede q̄p̄
s̄ huam p̄s dn̄e dn̄s uīd qui
admirari z nō facit/ q̄ dico
q̄ uelle dicē/ uos est̄ arbores
hūtes folia sine fructu/ et io
maledcī/ sic incta ē ficq̄ cū
folijs sine fructu/ an̄ talez est̄
sicut salices hūtes folia silia
oīuīb; s̄ fructu carētes/ Job xl
circūdabunt eū salices torrēt.
Omnis enī qui uenit ad me
h̄ exp̄m utilit̄ obe̅ciū/ 1° ī ta duo.

p̄mo m̄ uenidi qui est fidel
obia/ 2° comodu uni q̄ ē fidel
p̄seuaȳ 1° simul anos z c/ Tta
p̄ tangit tamen in tegri-
p̄ tem tās fidel/ 1° qui ad me
2° audit q̄ ubi dd̄ 1° z audit
3° adimplecō ubi audiui 1°
z fac̄ ea/ D̄ g° Omnis qui uenit
q. d. nō solū debet̄ loq̄ ul
audire s̄ z facere/ q̄r omis qui
uenit ad me s. p̄ fide z audit
s̄mōes meos s. cū deuocōe
z fac̄ eos ī ope/ Et bn̄ ad intu
exigit p̄mo fides tm̄ fundā tū
q̄r sine fide impo̅le ē placē
deo/ hebr̄ xi/ 2° auditus ubi dd̄
tm̄ in tmētu q̄r nō ī solo
pane viuit ho/ s̄ ī oī ūbo q̄
p̄cedit de ore dei/ Deut. 8/ 3°
execucō opib; q̄r fides sine
opibus mortua ē/ Jac. ij/ p̄°
sine 2° u° 2° sine 3° s̄fficit ad
salutē/ Sunda nos h̄ sub
silitu. subd̄ comodu/ ubi p̄°
poit similitu/ 2° exp̄mit
utilitatē oim̄ 1° fundata eni
cāt. D̄ g° Fundā nos oui si-
milis ē s. c̄ h̄ ho sil̄s ē hoī edi-
ficāti domū qui fod̄ ī alt̄
s. ī p̄fundi/ z posuit c̄ sup̄
letat plaga ē. Spualit̄ uos s̄
glō homo iste ē xp̄c tim̄ me-
diator dei z hoīum homo xp̄c
Domus est quā edificauit
p̄u. 9. Sapia edificat sibi dom
Iste fodit ī altitūdine ī p̄fund
humilitatis z paupt̄. Vn̄ ac. ī mag
a paup̄te dr̄. Btī paupes sp̄u
Iste cum bn̄ uult fundare
edificiū/ nō solū tēra siccā
mortuā q̄ē supflua eicit s̄
z uiuā tm̄ intima donec
ueniat lapidē/ Sz p̄stū abita
omi terrenitate fundat se ī alto
paupt̄/ Fundamentū ē fides
quā apli p̄dicauerūt/ tm̄ lathomi
summi ingenijs fundamentu cm̄ mouerūt
sōis

Fundamentū
supra petra.

pet' at' d' fides / hic e lapis que
reprobauerunt edificantes / qui tn̄ fcūs
est caput anguli / Et tn̄ diu fuit
eccia sup hanc petram fundata
tam diu stetit / sz nunc incipit
mitti sup terram / ideo timendum e
de casu eius / de ruina / Inun
datoe at sta s. tribulationum et
temptationum / glo pseudo inde insur
gente / id est fundatoe uiciorum / de
qua ozee iiijo maledictum men
dacium et homicidium furtum et
adulterium inundauerunt / Illisum at
fluuius i. inundationum impulsionum
domui illi i. ecclie et non potuit
eam mouere / glo pt pdictum fluuium
i pdictam domum irruere sz non
pt ea diruere ex toto / quippe
sed non potuit eam mouere / fun
data enim erat sup firmam petram
i. firmiter collocata / ideo domo non
sibi dz attribuere q stat firmi
ter / Erat domus erat paulus
Ro 8 Quis nos separabit a cari
tate / Et bta agatha que dicebat
mens mea solidata est et in xpo
et fundata / Sic et bta lucia
quam multa iuga boum non po
tuerunt mouere ad lupanar / quia
erat aut audit et non fa / Mali
pro utilitate obediencium uerbo
di subdit dampnum neglige(n)cium
uerbi / primo ponit negligenciam / 2o appoit
parabola i. similitudinem e homini / 3o ex
hec dampnositatem / i. et contrario cecidit
sequela pz / s. de homine stulte
edificante / Spiritualis homo iste
dyabolus dici pt / act. 27 unus homo
et dyabolus sic ab homine dicitur
domus eius synagoga sathanum
s. apoc 2o sz est synagoga sa
thane De qua domo s. Luc 11 Cum
fortis armatus custodit atrium suum
i domum meam unde exiui / hec
domus edificata est sup terram
i. sup terrenum amorem / sicut dicit glo
dyabolus obediencium s. de celo
ad terram traxit / De quibus Job 4
quanto magis qui habitant domos luteas et
terrenum habent fundamentum consu
mentur uelud a tinea / Sine
fundamento / quia amor terrenorum
non est firmus uel status / Crescit
amor nummi quantum ipsa pecunia
crescit / Ignis enim auaricie
nunquam dicit sufficit pro 30 / Item glo dicit
quia malum est sine fide et suffi
cit ideo a pecunia / ideo dicit Ioh 2
Nolite facere domum patris mei domum
negociationis / In qua illisus est
fluuius i. pseudo et contrario cecidit
quia tales non tpe tribulacionis
temptationibus recedunt / Job 1o
Ventus uehemens uenit e regione
deserti et percussit iiijor angulos
domus que corruens oppressit
liberos suos / Et illisus i. fluuius
i. flumina ut ... inundacionis et continuo
cecidit act. 27 / Item maledicta
igne et fumo / Et facta est ruina illius
domus magna / Magna s. primo
propter excellenciam sibi cadentis
s. hominis qui est dignissima creatura /
Et pro dei heb. 2 filius dei i
domo sua que domus nos
sumus / 2o propter magnitudinem
loci a quo cadit s. gloria celestis
De quo ysa 2 Venite ascendamus
ad montem domini et ad domum dei
3o propter profunditatem loci quo cadit
s. inferni inferioris / psalmus Veniet
in infernum domus eius penetrabilis
interiora / Et vide incepacione cau
sam quod non adiciet ut resurgat
amor / Moralis domus iusti
est bona consciencia / De qua pro 23
non quaras impietatem in domo
iusti / Cuius et agitur hoc edificacionis
fossionis fundacionis illius secundum
mobiliter / Edificacio pertinet
ad bonorum operum perfectionem / Co. 3 / Com
3 alius superedificat aurum

d' domo q̄d' synagoge pt̄m

d' domo boe q̄sc̄e

pu. ix. sapiens mulier edificat do
Fossio ad contemptum terrenorum
sine paupertatem. ps. fodere non va
leo mendicare erubesco. ps. elegi abiectus esse
in domo dei. Fundacio ad me
ditacionem celestium et amore
ps. fundamenta eius in montibus sanctis
ps. letatus sum in hiis que dicta sunt mihi
Illisio ad temptacionum impugnacionem
vi. tren. iiii. Domus qui pie uolunt
viuere in christo persecucionem patiuntur. pu. xi. Domus
iusti plurima fortitudo. Im
mobilitas ad finalem perseue
ranciam ps. domum tuam domine decet.
Domus impii est mala consciencia
de qua mich. vi. adhuc ignis in do
mo impii. Cuius tangit hic
terrena edificacio. fundamenti
operacionem. fluuius inundacionem.
Casus celeritatem. ruine magnitudinem.
Terrena edificacio pertinet ad
terrenorum amorem. Adhesit ei
pauimento anima cupidorum. Ier. v.
Sicut decipula plena auibus
sic domus eorum plene sunt dolo
ideo magnificati sunt et ditati.
Fundamenti operacio ad mentis insta
bilitatem. ysa. lvii. Cor impii quasi ma
re feruens. pu. xi. qui conturbat domum suam
possidebit uentos. Fluuius inun
dacio ad carnalium deliciarum
fluxibilitatem. Ier. v. saturasti eos
et mechati sunt et in domo me
tricis luxuriabantur. hic est tor
rens domini. Judicum v. Casus
celeritas ad peccandi procliuitatem.
Ro. iii. pedes eorum ad malum currunt.
pu. i. sit parum post implebimus
domus nostras spoliis. sortem
mitte nobiscum. Ruine mag
nitudo ad eterna dampnacionem.
pu. ii. inclinata est enim ad mortem
domus eius et ad inferos semite
ipsius. Job viii. Si sustinuerit
super domum meam et non stabit quia
super fundamentum non potuit eam mouere.

glo. quod cadit non edificatum in christo.
pu. xxiiii. septies in die cadit
iustus et resurgit. Ad hoc quod
gloria de casu finali in glo.
Cum autem implesset omnia
uerba sua in aures plebis, intrauit Capharnaum. Cum autem implesset omnia
in predictis declarauit
euidencia saluatoris clemen
tiam: nunc declarat eius po
tenciam. hic autem magis
ei ponitur oportune miraculorum
hoc autem non dico propter hoc quod in presenti
de hiis miraculis narrauit, sed quia mira
a christo facta sunt post apparicionem cor
poralis incepit ipse talia vii
narrare. Primum autem ponit in quo ter
cium primo narrat. Secundum miracula
secundo subdit miraculum ad iohannem
celebri fama delata et
misit iohannes discipulos eius
qui ostenderet famam prelatam ad
christum quasi dicit. rogabat eum
quidam. In primo narrat duo mira
cula primo sanacionem morbi. secundo suscitacionem
mortui. Primum est de seruo centurionis
ibi. Centurionis autem cuiusdam. Primo
determinat de suo infirmo ibi
Centurionis autem cuiusdam. secundo ostendit
dominum pro suo supplicantem in uerbo
ibi et cum audisset de ihesu. tercio sanitatem
sanitatis effectum ibi et qui missi
fuerant. Dicit igitur predicta dixit
turbis que uenerunt ab omni iudea
Cum autem implesset omnia uerba sua
in Ecclesiastico xxxiiii. lingua sic loquitur
est homo. Io. vi. audite eum est hic
qui uenerit sapiens de
corde suo. Cum autem impleuit. et bene dicit
implesset: tum propter legis ueteris
impletorem, tum propter noue legis
hic date plenitudinem. Non post
sermonem suum ait. v. dixit. non ueni
soluere legem sed adimplere. Im
plesset inquit in aures plebis
non tamen cordis interiores sed interiores
quia ad multos. glo. in aures
plebis. ad quam descendat de
summitate montis. intrauit Ca
pharnaum non statim post hec uerba.

Cviii
Cvii
a

+

+

Dos mali conscientie

hui9 mudacony lep'si de q' b. 7.
et cu' & Capharnaum me p's
villa pulc'ritu'ib. pinguedi'b
z cosolonib q'ues'o ocra pti
tio ad sui qu'siony plurib
indigebat miraculis. ꝰ &.
q'nta audiuimus f'ca i capha'
nau fac et hic i p'ria tua.
¶ Centurionis aut cuiusda. hic
describit infirmu ubi tangi't
ta infirmati' q'done'. q' fuus
infirmati' q'nt'te q' mortuus
infirm q'lit'te q' p'cos9. Dicit go
Centurionis aut cuida. glo. plt'e
ubi p'cep' q'pleuit sermo' suor'
docet exequi p'ceptor' q' sta
stati sequit' centurionis fuus
sanand9 offer'. Implet go
madata q' dedat de mi'acu'
bus'. & vij. Centurio ille q'ntil'
erat q' romeb' ta erat subita
z tributaria ut hic ur e. & 1.1. di
centurio qui p'e centu' viri'b et
centu' militib'. sic q'dragenarius
qui q'dragita. q'nquagenarius
qui q'nq'gita. huius centurionis
fuus male hab' moriturus erat.
s' sc'ursu'u' ne inficeret. sic eze
chias ysa. 38. si t'n superiores
tas sanand9 erat. Vn glo. mor
turus erat n' fide p'trantis dnm
z miserantis q' p'ci'te fuisset
uite redditus. Et ni. fuus erat
illi. s' centurioni p'ciosus i. carus
ut p'c'o empt9. tu q' seruatus
Exti. a. fuus seruat9 sit t' dilect9
q' aia tua. tu q' fidel. Exti. 22.
si t'l fuus fidel sit t' q' aia t'.
¶ Et cu audiss' de ihu. hic on'
dit p' suo supplicatu' mitu' q'd
o'e & pmo9 q'9 humilis depca'
z' q' a missis suis c'omeda'o' i.
ut illico' u' venisset rogabat
3o fidel'q' deuoto' i. hic ut ibat
cu illis & appbo' i. q° audito ihc
mirat9 est. Ca' p'° implicat tu'
s' depcandi ordo'. q' cu au
diss' de ihu sermo q' misit ad
eu. s' nec q' ut sanaret. Dicit go
Et cu audiss' de ihu. s' centurio
misit ad eu seniores iudeor'
Amb9 io centurio mittit' ne
p'ncia sua uerecudia dignitatis
be' iud'e' z offini offi'o pruocass'
ul forte times repelli. q'
alti9 erat vite9 et reputas se
indignu eius p'ncia docet b'r'
or'es requirere. misit itaq'
senio'res quor' p'e st magis
venales ut no de fali eos
repelleret. cu sc'ptu sit leuit
19 hora p'ui senis. Itê ut testes
ydonei essent tanti miraculi
q' dne ordinat'. Vn glo. Diuina
p'uideny senio'es iudeor' mit
tu z eis p'utib' languida
sana' ut m'op'cusales sunt
si crede'e noluit. Misit itaq'
senio'es rogabat eu s' p' illos
senio'es ut ueniret z saluaret
sui eius. In hoc ou' curialitas
huius centurionis de suo suo
tata cura habet. No erat sic
multi uide'tes suos suos
infirmari negligut z q'tepnut
sicut ille amachelita de q°
1. Reg. 30. Itê. Col. 3. dni quod
iustu e' z equu suis p'stat
s' aiam z q'pa'q q'n p'dimi
hem dnr ne. Ex q' dni
8z amore suis pp'. et z u'az
sui timore dnis pp' diuina
ordinacony. Et illi cu ve
nissent ad ihm hic subdit
centurionis a missis suis co
mendaco. Ubi isti missi p'cedit
p'o rogador'e° allegado' i. di
centes q' dig. ubi allegat
duo q'e' digni exaudi fa
ciebat s' dilectony affectus i.

Diligit enim exhibitionem effectus
i. et synagogam edificavit. Dicitur ergo
At illi cum venissent ad ihesum
rogabant eum sollicite i. affectuose
et instanter non superficialiter ut
multi qui rogant tepide
Rogabant inquam dicentes ei quia
dignus est ut prestes illi. Diligit
enim gentem nostram. Valde enim est
diligere amicos gentis sue. Et
synagogam edificavit nobis ipse
quia probatio dilectionis exhibitio est
operis. I Jo. 3 filioli non diligamus
verbo neque lingua sed opere et veritate
Et notandum quod ipsi allegant eius be
neficium s. edificium synagoge
non privatum beneficium singulis prestitum
Caritas enim non querit que sua sunt
I Cor. 13. Et hec quia ... prestitis an
ponit. In hiis verbis instruimur
rogare instanter pro nostris auctoribus
et beneficiorum. Sic paulus roga
bat Ro. ult. Sic heliseus pa
ratus erat rogare pro sunamitide
4 Reg. 4 Ecce sedule in omnibus
ministrasti nobis quid vis ut faciam
Numquid habes negotium et vis ut
loquar regi vel principi milicie
Ihesus autem ibat cum illis. Hic com
mendatur centurionis devotio
ubi primo ponitur salvatoris ad ipsum
adventus 2o missio ipsius centu
rionis occursus i. et longe
esset 3o expressus ad ihesum centurionis
affectus i. Domine noli vexari ex
primitur post compassione humana
infirmi cum dicit Domine noli vexa
re 4o confessione profunde 5o fidei
cum subdit Non enim dignus sum
3 i. expressione divine potentie
cum addit sed dic verbo 6o ipsa
confessione de se cum dicit Nam et
ego homo sum. Dicitur ergo Ihesus autem ibat cum
illis glosa solo verbo poterat curare
ad humilitatem commendandam visitare dignatus

dignatur

languentem Et qui ad sanandum
reguli filium venire noluit ne
divicias honorasse videretur ad servum
vadit ne similem conditionem
sprevisse putaretur. Aliter medi
cus ille medicus quam alii qui
divites libenter visitant non pau
peres. Ergo ibat cum illis non prius
quia non distulit non se excusat
sed faciliter precibus acquievit
Erat enim sapientia que desursum est
bonis consenciens Jacobi 3
Et cum non longe esset subdi
mittit centurionis occursus
cum dicit Et cum longe esset a do
mo misit ad eum centurio amicos
dicens Domine noli vexari tuorum
deposito et ad fidem
facilius ad honorificandum promptus
... quasi primam in centurione
an humilitatem an fidem an ...
an sapientiam Domine inquam noli
vexari sciebat enim eum esse hominem
ut corporis lassitudine capacem
de Jo. 4 Ihesus autem fatigatus ex
itinere etc. Non enim dignus sum
hic confitetur centurio in propo
sito quia sit ... qua primo se
reputat indignum ex propria
2o excusat se quia non venit ad
rogandum eum in propria persona quia
dicit ergo Non enim dignus sum glosa
propter vite gentilis conscientiam quia se
magis dignitate dominum putabant
quam se innatum posse habere
hospitem ... si fides erat
perditus quondam tamen satis imbutus
Videri potest sed exi a me Domine
quia peccator ego sum. Sic faciebat
propter ydola quondam colens abie
cit timens venire domo sua
ad ... salvatoris of
fenderet non sum dignus ut tectum
meum intres. Ex humilitate domum
suam vocat tectum non pallacium
propter ... dignum non sum
... ut venire ad te ...
quia indignum se ... excusat ... i

domo dignus sentiebat e regno dei. Dicendo se indignum prestitit se dignum non in cuius parietes sed in cuius cor intraret. Sed dic verbo. Hic ostenditur centurionis fides de divina potestate. Dicit Sed dic verbo sicut potencia corporali et sanabitur puer meus. Crisostomus: Non quasi hominem corporaliter rogavit sed quasi ubique presentem. Beda: Magne fidei est que dicit dicere credidit esse factum. Dic ingenti verbo et sanabitur. Sed deus promisit verbum suum et sanavit eos. Nondumque dominum dicit esse valde virtuosum [illegible] ad dominum eius sermo mundus creatur quia ipse dixit deus fiat lux et facta est lux, et celis ipse dixit et facta sunt. Creatura gubernatur. Hester: Domine rex omnipotens in dicione tua cuncta sunt posita et non est qui possit tue resistere voluntati. Dic verbo et sanabitur. Et ideo leprosis dico surge et resedit. Impius iustificatur. Iohannes: Paralitico dicit dimittuntur tibi peccata tua. Cum dicit surge ecce iustus sublimatur. Matthei: Et ego dico tibi quia tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Aqua mutatur sicut patet Iohannis 2: mutata est aqua in vinum. Hic suppositus [illegible] si filius dei es dic ut lapides isti panes fiant. Homo resuscitatur. Iohannis: Et mortui audient vocem filii dei et qui audierint vivent. Nam et ego homo sum. Hic exponit centurionis humilitatem predictam sibi ubi tangit dominum suum ... et sua effectum. Gradum quia ipse sub aliquo et alii sub eo. Alium quando huic vade effectum quia vadit. Dicit ergo Nam et ego. Ille autem a minori sic: Si ego homo sub alio possum imperare inferioribus quanto magis tu qui super omnes es potes sine corporali presentia dicere infirmitati ut recedat et recedet et sanitati ut veniat et veniet. Quia patet Nam et ego homo sum sub potestate habens sub me milites. Ecce centurionis humilitas quia sic ostendit se habere subditos quia recognoscat potestatem superiorem seipso non sic lucifer. Ysaie: Et angelus considerabat qui sub se erat non quod super se quare superbivit et cecidit. Et dico huic vade et vadit et alii veni et venit, quasi diceret tantum erit magis efficax verbum tuum sicut dicitur Ecclesiastici: Sermo eius loquebatur plenus potestate. Hinc Et hoc ut quia sermo eius in potestate erat. Et servo meo fac hoc et facit. Ergo si omnia tibi Dic verbo infirmitati vade et vadit sanitati veni et veniet. Ut sicut ego precipio militibus meis et servis, ita et tu omnibus militibus celestibus terrestribus et infernalibus qui servis et subiectis sunt. Ps.: Omnia subiecisti sub pedibus eius. Ad Philippenses: Ut in nomine Ihesu omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum. Natura cum operatur similis. Vos liberavit. Ecce multa quedam alia et minima in hoc centurione, scilicet humilitas supplicationis cum dicit Domine non sum dignus ut intres sub tectum. Vita credentis cum dicit Dic verbo et sanabitur. Sapientia allegationis cum dicit Nam et ego homo sum. Clementia rogationis que omnia hic narrat ut suo servo sanitatem acquirat. Quo audito. Hic ostenditur intentio centurionis de domini approbatione ubi eius approbationem ostendit ex duobus. Primo ex signo admirationis. Secundo ex verbo quod dedit omnibus in exemplum. Dicit ergo Quo audito scilicet humilitate centurionis fide sapientia et clementia Ihesus miratus est et conversus sequentibus se dixit Amen dico vobis non inveni tantam fidem in Israel. Dicit ergo miratus est in ipso dicit sequentibus mirantibus ... aliquis quod puerum ... dicere ad subtiliter et sapienter mirans quod de ... non est mirum sed magna fidei devotio ...

6

dictum seu verbum domini multe efficacie

Imo xpiano non est inventa/ sed in homine
nondum baptizato inventa est/ et ideo
bene dicitur hic/ quo audito ihesus
miratus est/ et quibus sequentibus se
turbis dixit/ amen dico vobis
quia non inveni in israel tantam fidem
In israel/ ubi deus solus esse notus
sed per vos notus in iudea deus/ in israel
magnum nomen eius/ Et enim
de populo israel illius temporis quia fi
des qui predicatur sit id est ideo periit
fides et ablata est de ore eorum
Antiquitus enim in patriarchis et
prophetis maior fuerat fides/ ut in
abraham qui ad mandatum domini
terram suam deseruit. gen. xii. et qui
preter spem credidit/ Ro. iiii. et proprium
filium ymolare voluit gen. xxii.
Et reversi sunt qui missi fuerant/ post
descriptionem loci infirmi et domini
supplicantis/ subdit hic effectum
sanitatis dicens/ et reversi sunt domum qui
missi fuerant invenerunt servum qui
languerat sanum/ Et enim nondum
cristi servo sanitatem impetravit
fides domini/ unde glossa credentes domino
sanantur servus quia potest meritum domini
et servus suffragari/ ad sic dicit glossa
Damasco istius infirmi planius
explicatur/ Aug. & ubi enim dicit quod
dixit dominus centurioni vade et
sicut credidisti fiat tibi/ Secundum lucam
modus est ab aliis plene expositus
breviter [illegible] et de industria pretermittit
que breviter dicta ab aliis sunt
vel omissa sollerter delucidat/
Hec quia servus erat moriturus quod
dicitur infirmitatem non erat mortuus
Ad hoc dicendum quod moriturus stabat in
floribus erat sed non super predictis/ Et
misit ad eum seniores iudeorum Aug.
dicit quod centurio accessit ad ihesum
Ad hoc dicit glossa quod accessit per fidem
et ita accessit propria non corporaliter
vel dicendum quod accessit per nuncios

non per se/ Vel dicendum quod venit usque ad
civitatem in qua erat dominus sed non
usque ad presentiam/ Secundum quod hoc omnia
exequitur sicut dicit Aug./ & locutus
ihesus centurioni dicens vade et sicut
credidisti fiat tibi/ Ad hoc potest dici
quod dixit ei non per se immediate sed per
nuncios/ Audiens autem ihesus miratus est
quod si dicitur admiratio surgit ex subita ~~subitanea~~ ymaginatione/ sed in xpo autem
non potest esse subitum vel inprovisum quia subitum
omnia novit antequam fiant/ Dicendum
quod non mirari potuit/ Ad hoc dicendum
quod mirari dicitur non quo ad
stuporem novitatis ymaginationis
sed quia ostendit habitum admirantis
unde glossa dicitur miratur ut doceat
nos quod nos oportet mirari/ Dicitur
mirari bene de quo sic est mirabili
peccatorum/ ergo in signo non in anima fuit
admiratio/ Amen non inveni in israel tantam fidem
inveni/ quia in matre fuerat et discipulis
sub maiore fide inveniuntur/ Ad hoc
dicendum quod non vocat israel prout
totum populum israeliticum comprehendebat
sed synagogam que tunc erat distincta
a primitiva ecclesia/ De illa autem
synagoga non erat beata virgo et
discipuli xpi/ Aliqui dicunt quod fides
centurionis prefertur fidei apostolorum
et aliorum qui tunc erant non in per
fectione credendi sed in facilitate
Alii dicunt quod hoc intelligitur mistice
Non enim prefertur fides centurionis
fidei israelitis sed potius fides gentium
que per centurionem significabatur
fidei israelitis/ non in perfectione credendi
sed in modo sit credentium/ plebs
enim credidimus de gentibus
quam de iudeis/ unde et iudei
dicuntur excecati propter pluralitatem non
propter universitatem/ Dominica iii post penthecostem
et feria iiii post dominicam iii in quadragesima
Et factum est deinceps ibat
ihesus in civitatem que vocatur naim

fine

sanacionum infinitam multitudinem. hic suscitacionem mortui circa quam tanguntur. primo loci descriptio, 2o testium ydonea multitudo ibi: et ibant cum illo, 3o miraculi faciendi mocio vel occasio ibi: ecce defunctus efferebatur, 4o ipsius mortui suscitacio ibi: et accessit et tetigit, 5o utilitas consecuta in populo ibi: accepit omnes timor. Dicit ergo: Et factum est deinceps, scilicet post sanatum infirmum suscitat mortuum, quia infirmitas precedit mortem. Non enim fuit miraculum istud post id quod immediate factum est, quia Lucas multa omittit de pertinentibus ad Ihesum a minoribus ad maiora. Est autem magis suscitare mortuum quam sanare infirmum. Ibat in civitatem que vocatur Naym. Ad litteram Naym est civitas Galilee in 2o miliario a monte Thabor iuxta Endor, qui vocatur vicus situs in confinibus, in 2o miliario contra montem. Naym enim interpretatur motus vel mocio et significat mundum qui totus in motu est, iuxta illud Ysa. 24: confusione confringetur, commocione commovebitur terra. Christus adveniens salubriter eum commovit novitate doctrine et miraculorum. Sicut dicitur: Ps. commovisti terram et conturbasti eam. Sana contriciones eius quia commota est. Universitas vel [illegible] Et ibant cum eo discipuli. hic sunt testium multitudo, et primo ydoneitas in discipulis, 2o multiplicitas in turbis. Dicit ergo: Et ibant cum eo discipuli eius. Ecce qualiter qui non circueunt et visitant prelati [illegible] dyoceses suas, non sunt discipuli. Et turba copiosa. Cum autem appropinquaret. hic subditur vero mocio faciendi miraculum ubi tangitur [illegible] vero [illegible] sine remota, 2o [illegible] et propinqua [illegible] qua cum vidisset dominus [illegible] tamen multiplex mocio ad faciendum

funus

miraculum [illegible] adiunctus [illegible] mocio: filius unicus [illegible] pietas matris. Et hec vidua. [illegible] utilitas turbe astantis. Et turba civitatis. Dicit ergo: Cum autem appropinquaret porte civitatis, ubi scilicet erat maior frequencia propter negocia [illegible] et media. Ecce defunctus efferebatur filius unicus matris sue. Ecce hic cum maior causa doloris et [illegible] necessitas consolacionis. Dolor enim de morte unigeniti angustissimus est. propter quod propheta volens monere ad angustissimum planctum dicit: luctum unigeniti fac tibi planctum amarum. Ier. 6. Et Zacharie 12: plangent eum planctu quasi super unigenitum, et dolebunt super eum sicut doleri solet in morte primogeniti. Et hec vidua erat [illegible] cum vidua nichil habebit [illegible] Thi. 5 que vere vidua est et desolata speret in dominum. Deus enim est pater orphanorum et iudex viduarum. Unde Eccli. 35: Nonne lacrime vidue ad maxillam descendunt et exclamacio eius super deducentem eas. A maxilla enim ascendunt usque ad celum, et dominus exauditor non delectabitur. Et turba civitatis multa cum illa. turba multa cum domino, turba multa cum vidua, ut in isto miraculo multi fiant dei laudatores et testes. Et quia vacabat ad pietatis officium, meruerunt videre miraculum. prosequi enim funus usque ad sepulcrum et in aliis obsequiis mortuorum officium est misericordie. Sic faciebat David in exequiis Abner. 2 Reg. 3: rex autem sequebatur feretrum. Hec est ad quam monet sapiens Eccli. 7.

Ecce efferebatur defunctus

Abner

vij Loculus diminutive dicitur locus mortui in quo iacet. Cum
enim viventi magna pallacia, magne domus et ample
non sufficiant, pro loco eo moriente parvus locus sufficit.
Unde mortuo Alexandro Macedone magno dixit quidam
philosophus: Quem totus mundus heri non capiebat, hodie
parva continet archa.

Mortuos non p[ro]phicabs quam legitur
at dominus tres mortuos suscitasse
s[cilicet] puellam in domo. Mt. 9. et cap. 9.
adolescentem in porta ut hic.
lazarum in sepulcro ut habetur Jo. xi.
Primus fuit occultus et significat mortuum
in consensu interiori. De quo Jer. 9.
mors ascendit per fenestras nostras
ingressa est domos nostras.
2us est mortuum in opere exteriori
[illegible] i. foris interficit gladius
domi mors similis est. 3us est mor-
tuum in consuetudine peccandi. De
quo ps. Sicut vulnerati dor-
mientes in sepulcris. Omnes istos
sanat et suscitat dominus cum re-
deunt ad ipsum iuxta illud
ps. qui sanat omnes infirmitates tuas.
Quam cum vidisset dominus. Hic subditur
modus faciendi miraculum [illegible]
et propinqua s[cilicet] gratia divina. Ubi
in Xo implicatur tamquam de [illegible]
primo aspectus misericordie cum dicit
Quam cum vidisset. 2o affectus
misericordie cum subdit misericordia motus.
3o affatus clementie cum addit
dixit illi noli flere. Dicit ergo quam s[cilicet] vi-
duam cum vidisset dominus misericordia motus
i. amore compassionis affectu
[illegible] ab infantia secum crevit
miseracio Job 31. Motus misericordia
super illam s[cilicet] viduam. Eccli.
Non despiciet preces pupilli
nec viduam si effundat loquelam
gemitus. Eccli 35. Dixit illi
noli flere. Ecce officium conso-
lationis ad quod ipse missus erat.
Ysa. 61. ut consolarer omnes
lugentes in Syon. Ideo paracli-
tum se vocat Jo. 14. alium pa-
raclitum dabit vobis, quod dicit ego modo
fui paraclitus vester, sed animo alium
paraclitum dabit vobis scilicet spiritum sanctum.
Et accessit et tetigit loculum.
Hic subditur ipsius mortui suscitatio.

Ubi tanguntur tria, scilicet accessio domini ad
defunctum, 2o contactus ipsius loculi
et [illegible] 3o factum miraculosum
i. et resedit. Dicit ergo et accessit
sicut vita ad mortuum. Jo. 6.
Ego sum via et vita. Sic Helyse-
us accessit ad suscitandum
puerum mortuum. 4 Reg. 4. Et tetigit
loculum. Loculus quo offertur peccator
spiritualiter est ipsa exterior corporis [illegible].
Sepultus est enim anima in suo corpore.
Unde non reputat id aliud mor-
tuum a feretro i. animam a corpore
[illegible] in fovea gehenne. Hii
autem qui portabant steterunt.
Per portitores eius possunt dici species
futuri boni, timor futuri mali,
gaudium presentis boni, dolor
presentis mali. Vel hii sunt omnia
vicia carnis et mentis con-
suetudinales que angunt de spiritu
et anima. Et si per hos intelligimus
portitores quatuor elementa a quibus
complexiones corporis huma-
ni que nectuntur et melancolia
trahunt ad [illegible] amorem
vehementem; aqua et flegma
ad diviciarum fluxibilitatem, aer
et sanguis ad mundi gaudia
et vanitatem. Ignis et colera ad
iracundiam et animositatem ut ad
cupiditatem et ambitionis ardorem.
Vel glossa homo a terra portatur
qui sola terrena cogitat, ab
aqua qui luxuria, ab aere
qui omnia pro laude humana facit,
ab igne qui avariciam cogitat.
Et ait adolescens tibi dico
surge. Hic subditur 3m impium
ubi primo ponitur allocutio mortui
2o modus alloquendi i. surge.
Dicit ergo et ait. Adolescens.
Ecce quomodo vocat ea que non sunt
tamquam ea que sunt. Rom. 4. Tibi dico
quod de propria virtute impono non per aliam
ad te vero surge scilicet a loco mortis.
Et resedit. Post 3m impium scilicet factum
miraculosum scilicet suscitacio mortui.

Adolescentes sunt etate lasciviores.
vide infra circa festum [illegible]

tres mortuos [illegible] suscitavit [illegible]
ante mortem [illegible]

portitores defuncti qui sunt
[illegible] beatus Augustinus

que ostenditur ex tribus. Ex motu corporis
quia resedit; ex actu locucionis, quia
cepit loqui; ex quietu quantitatis
quia dedit illum matri. Dicit ergo primo de signo
mortuo. Surgere est resedit qui
erat mortuus scilicet puer quia statim vita
redijt per christum. Xpc enim habet claves
mortis et inferni. apoc. j. Et cepit
loqui. signum vere suscitacionis,
hoc non potuit mortuus qui putabatur
a symone mago suscitatus. Et
dedit illum matri sue scilicet puerum ei dedit
in concepcione secundum id ij math. a. nescio
qualiter in utero meo apparuistis, nec
enim spiritum et animam ego dedi vobis
et vitam et singulorum membra non
ego ipsa compegi, sed mundi creator
qui formavit hominis nativitatem.
Et accepit omnes timor. Hic ultimo
tangitur utilitas consecuta ex deo
miraculo, primo in presentibus, secundo in
absentibus, ibi Et exijt hic sermo. In primo
ponitur tamquam primo beneficij admiracio,
secundo tanti beneficij commendacio ex-
pressa, ibi dicentes quia propheta. Et hoc est
quod dicit Accepit autem omnes timor
scilicet admiracionis de tam mirabili
suscitacione. Alij enim suscitaverant
mortuos per instanciam ut helizeus
iiij reg. 4. hic autem solo imperio. Alij
in conclavi, hic in publico. Et mag-
nificabant deum, id est magnum predica-
bant. Magnus enim deus et laudabilis.
Hoc enim est magnificare deum de ipso
magna credere et dicere. Sed [illegible] ps.
accedet homo ad cor altum et exal-
tabitur deus. Dicentes quia propheta.
Hic subditur expressio commendacionis
ubi primo predicat eum prophetam quantum
ad illuminacionem mentis quo ad fidem,
secundo visitatorem sive medicum quantum
ad sanacionem affectus quo ad mores,
ibi quia deus visitavit. Et hoc est quod dicit
magnificabant deum dicentes

quia propheta magnus surrexit in nobis.
Ecce ergo sublimitas quia propheta
magnus; ecce utilitas quia surrexit
in nobis. Non quippe propheta fuit qui
multa ventura predixit. Deut. 18.
prophetam de gente tua et de fratribus
tuis suscitabit tibi dominus deus tuus.
Quem male iudicabat phariseus
luce 7 dicens hic si esset propheta sciret
utique. Iste magnus et fuit magnus
potestate, quia deus magnus princeps pre
ceteris magnus dominus et rex magnus
super omnes deos. Math. ult. Data est
michi omnis potestas. Magnitudine sapiencie
sicut deus magnus ecclesiastici. Eccli. 42.
magnalia sapiencie sue decoravit.
Col. ij. in quo sunt omnes thesauri sapiencie
et sciencie. Magnitudine bonitatis. Eccli.
ij. secundum magnitudinem eius sic et
misericordia illius cum ipso est. Jo. iij. Non enim
ad mensuram datur ei spiritus.
Magnitudine glorie, ps. magna est
gloria eius in salutari tuo. Jo. j. vidimus gloriam
eius quasi unigeniti a patre.
Et quia deus visitavit plebem suam
scilicet plebem israel. Benedictus dominus deus israel
quia visitavit. Visitavit inquam
sicut medicus infirmum ut sanaret,
non sic visitavit aliquam creaturam
quando hominem plasmavit, sic ps. Domine quid est
homo quod memor es eius aut filius hominis
quoniam visitas eum. Ecce ergo divina
sublimitas quia visitavit, humilitas
et utilitas quia plebem suam.
Et exijt sermo. Hic tangitur utilitas
de deo miraculo subsecuta in ab-
sentibus, et primo exeuntibus in iudea,
secundo exeuntibus in regione circa, ibi
et in omnem regionem. Dicit ergo Et
exijt hic sermo, id est fama huius facti, in
universa iudea de eo et in omnem
circa iacentem regionem scilicet in maritimam
tyri et sydonis et samarie et decapolis
gerasenorum. Hic quem supra
adolescentem dico surge [illegible]

ubi non est auditus non effundas
sermonem ergo mortuo non est digne
dicendus. Ad hoc dicendum quod mortuus non potest
audire per naturam sed potest per virtutem divinam
resuscitari. ergo sermo excitans
mortuum utilis ad dominum digne
sermo non excitans inutiliter.
Item accipitur omnis timor quia timor
est de apprehensione mali futuri
gaudium de apprehensione boni
presentis. ergo cum apprehenderent presens
bonum scilicet suscitationem pueri de-
buerunt gaudere non timere. Ad hoc
dicendum quod est timor tunc omnibus sunt
molestiam minantibus et hic est de
futuro malo. et est timor admirationis
sive ad reverentiam inducens
et hic est de futuro insolito et
arduo apprehenso. Moraliter secundo
Adolescens tibi dico surge quia
adolescentes sunt primo etatis lasci-
vioris. secundum Ecclesiastes xi. adoles-
centia et voluptas vana sunt et ideo
magis magis indigent esse disciplina-
ti conversatione. j Petri v. adoles-
centes subditi estote senioribus.
Ecclesiastici xlii. filia patris abscondita est
ne forte in adolescentia sua adul-
ta efficiatur. 2o propter appetitum
Genesis 39. iniecit domina oculos
suos in Joseph et ait dormi mecum
et post multum molesta erat ado-
lescenti et ipse recusabat etc.
et ideo magis indigent conversari in suo
regimine. j Thimothei v. adolescentes
iuvenes devita. 3o ingenii perspi-
cacioris. quia quanto iuniores tanto
perspicaciores et ideo magis indigent
instrui in sua eruditione. Job
29. ad lucem eius ambulabam
in tenebris sicut in diebus adolescentie
mee quando secreto erat in taber-
naculo meo. pueri sunt ut adoles-
centi scientia et intellectus 4o assuefactionis
facilioris Proverbiorum 22. adolescens
iuxta viam suam etiam cum senuerit non rec-

ideo magis indigent principii esse in bono
opere. Propter quod Trenorum 3. bonum est
viro cum portaverit iugum ab
5o experiencie minoris exemplum in ado-
lescente prodigo Luce 15. ideo
indigent magis tardi esse in loquendo
Ecclesiastici 32. adolescens loquere in
causa tua vix et cum necesse fuerit
Psalmi Benyamin adolescentulus
in mentis excessu. 6o agilitatis
maioris. secundum quod dicunt senes
de adolescente Danielis 13. illum
nequivimus comprehendere quia fortior
nobis erat et ideo magis indigent esse
laboriosi in servitii exhibitione
unde hic adolescens et mortuus
surrexit ad imperium domini. Psalmus
in quo corrigit adolescentior
viam suam. 7o impressionis tenerioris
propter quod saporem servat via unius
adolescentem Proverbiorum 30. et ideo magis
indigent esse ferventes in caritate.
Canticorum j. adolescentule dilexerunt
te nimis. Ecclesiastes xi. letare
iuvenis in adolescentia tua et
sit in bono cor tuum etc.
Et nunciaverunt Johanni discipuli eius
de precedentibus narravit evangelista
de miraculo. hic narrat
miraculorum famam ad Johannem
baptistam delatam ubi ponitur primo
discipulorum ad Johannem invidiosa
relatio. 2o invidie eorum consolatio
ibi et convocavit duos de discipulis. Circa
primum est pensandum quod fama miraculi
presentis exivit in universam Judeam
et et nunciaverunt Johanni discipuli eius
vera per zelo suo zelantes
quo invidebant unde glossa nuncia-
verunt non simpliciter corde sed invidia
stimulante. unde Jo. iij. rabbi
cui testimonium perhibuisti ecce
hic baptizat etc. quod cum discipulis
disputabat. Matthei 9. quare nos
et pharisei ieiunamus frequenter.
Nunciaverunt magnum Johanni sanctitatem
tamen ponto secundum Matthei xi. Johannes

Adolescentes conducunt

cum audisset opera christi mittens duos discipulos suos ait illi, id est christo. De quibus hiis supradictis mirabantur et exemplis. Pertractabat cum turba eius sapientia ponit exempla contra iam hiis turbis qui digitis turbis appendit dominus molem terre, id est cite, Ysa. xl. Et convocavit duos. Hic subditur invidia discipulorum Iohannis consultacio ubi tanguntur .7. Primo discipulorum Iohannis ad Ihesum missio. 2o Christi ad eos responsio, in supra et hoc. 3o eis recedentibus Iohannis ad plebem commendacio, ibi et cum discessissent. 4o audiencium diversus operis, ibi et omnis populus audiens. 5o non credencium increpacio, ibi ait autem dominus. Cui ergo similes dicam homines generacionis huius. In prima tangit tria scilicet in missionis, quia convocavit duos. 2o verbum nunciandum, quia misit ad Ihesum dicens tu es, 3o expectacio nunciationum, ibi tu aut venisset. Dicit ergo et convocavit duos de discipulis suis Iohannes. Duos convocat et propter testibus ydoneis quia in ore duorum aut trium testium stat omne verbum, Deut. 20. Et propter hoc caritatem quia turpe est in te solum esse. Ecclesiastes Ve soli quia cum ceciderit non habet sublevantem se. Et propter concordiam caritatis. Dicit enim Gregorius quia caritas minus inter duos esse non potest, sed in alterum dileccio tendit ut caritas esse possit. Et propter significacionem ad significandum quia quis mittit ad Ihesum cogitaciones et affectiones. Secundum .z. ego vox clamantis in deserto parate viam domini. Et misit ad Ihesum illos duos discipulos dicens. Glossa in hac oracione videat signa et conversi credant in Ihesum. Fecit Iohannes. Sicut dicit Crisostomus sicut prudens pater moriens eius filios fideli tutori assignat, misit magistrum ad Ihesum dicens. Tu es qui venturus es, id est venturus propheta quos est, sicut quod cantat ecclesia et regni venturus et veniet et non tardabit. An alium expectamus, id est an alium expectare debemus, quasi diceret tu es messias, id est in lege promissus. Secundum primam exposicionem Crisostomi et venalis (?) propheta erat. Sic hoc ignorabat, quod multi minores sciebant et predixerunt. Item Gregorius quid sit de sponso que digito demonstravit quo dubitat et est responsio Gregorii, quia non dubitat de adventu in carnem, sed de descensu ad inferos, scilicet an ipse qui in mundum per se propheta descenderet ad inferos. Et sicut ipse precursor fuerat adventus eius in mundum, futurus esset precursor descensus eius ad infernum. Et hoc congruenter quesivisse, quia cum appropinquabat hora mortis Iohannis et descensus ad lymbum, quia iam moriturus erat. Sed contra hoc arguitur Christus. Sed hic fuit articulus scilicet descendere ad inferos et a prophetis minoribus predictus, ut Zacharia. 9. tu autem in sanguine testamenti eduxisti eos de lacu. Non videtur debere tam excellens propheta dubitasse, Iohannes vero optio (?) a uterum (?) matris eius, quia sic non dubitavit. Nunc quesivit pro se sed propter discipulos suos ipse enim Christum novat. Significavit per gaudio exultavit in utero matris, Luce I. Et qui per quemodum cognovit eum in baptismo et qui eum digito demonstravit, Io. I. Et prius testimonio Mt. iii. Quemadmodum requisitus a iudeis testificatus est de eo, Io. I. Non ergo est sed suis discipulis dubitantibus necessarium fuit per sua dubitacione sed per discipulorum certificacione. Sed et helyseus misit filios prophetarum ad querendum Helyam quem sciebat raptum in celum, 4 Reg. ii. Alii dicunt quia per hoc hic sicut Ambrosius in quadam glossa quod potuit Io. dubitare de eius morte

digitus cite (?)

extendit

misit ios ut (?)

fili (?)

de questione Johis a xpo

vij

F et descensu ad inferos non conm
fidelit[er] sed ex pie[tat]e sicut pro
ascensione scivit ipm iturum ult mad
nis tn quit de fili dimittis me
sic glo Illa at particula sic inci-
pit potuit vates s Io bapte
vt posset dicitur de descensu
no dubitauit sed de mo des
cedendi utru s descensus eet
i corpe et aia an i aia tantu sed
q hoc ut eet q dicitur an aliu exp
tamus co splo 2a planior vi
Cu aut venisset hic subdit
nuncij executio ubi tangit nuncij
fideles pmo implet ma[n]datum acceptum
ta no cu dicitur cu at venisset
2o pfunt nuncium mittentis cu
dicit Io bapta 3o refunt quonim
iniuncta cu dicit tu es q ven es
Dicit g[ra]o Cu at venisset ad eu
s ad xpm viri s missi a iohe et
e no le q no pueros sed viros
misit ioh tu p reuerenciam proce
ad qua mittebat tu p magni
tu[din]e negocij p quo mittebat
Dixerunt Iohes bapta misit
nos ad te dicens ingm q tacite
e si ve q dicit xpm in[ter] natos mulie
re non eq intro go dy no de
spicere Bapta dicebatur ab offo
nouo baptiz[an]di q[uo]d exercebat
misit ingm ad te dicens tu es q
uenturus es an aliu expectam
Ecce fideles nuncij q[ui]a verba
mgri sui fideliter recitant nec
plus nec minus pu[n]t sed legatus fidel
sanitas eg infidel vel relator
infirmitas lingua enim etia
multos commouit tunc aute
lingua e etia qui no solu re
citant q[ui] p[ro]ponunt audituri sed
ad de p[ro]prio addunt qui at de p[ro]p[ri]o
loquitur mendaciu loquitur Io 8 sed adhuc
peius faciunt qui mandat exe
cutia sub noie a[li]eno in ipa
at hora hic subditur xpi responsio
ubi po[nitu]r visio 2o q[ue]stio 2o ubi resp
ibi et respondens dixit illis Circa
p[ri]ma aut[em] dom[in]i implicatur tam
mirac[u]la ostendit ipum eet deo q[ui]
iohes quit s[e]m[e]l conuadi mo
q[ui]a subito vn dicitur i ipa hora
curatorum multis q[ui]a curauit
multos 2o curat opt utroq
q[ui]a a languoribus et plagis
Dicit g[ra]o i ipa at hora curauit multos
glo interrogatus de se no re
aliquo sed facto se eet significat
q[ui]a ualidior e uox opibus q[ua]m
sermonibus no monet Ideo dixisset
v[er]ba loquit[ur] opa Ideo du[m] i
sua visione xpus excepit facere et
docere sed dicitur Act j cepit ihc facere
et docere Et dicitur i ipa hora cu-
rasse ut ostendatur virtutis mira[cu]li
q[ui]a virtus tanta subito no opat[ur]
Curauit inquit multos a
languoribus i. plurimis morbis
Est enim languor plurimis mor-
bis quietus facile curat ars
medicine ut res est no vn Et a
plagis languor plurimor g[ra]uat
medicine Et plagis molestie
ex[teri]us i. vestitu sicut auricule
abscisse Io 18 Et sp[irit]ibus mal[ignis]
i. demonibus imparabat eis
potentibus ut h[abetu]r bs c? Et cecis
multis donauit visum Venit
enim illuminare hijs qui i tenebris
sedebant i. sub dicitur donauit q[ui]a
alijs erat eta aptas expecte
carere infirmorum sed i hoc nulla
vn pp[ter] donum dei est Nota
at hic iiij[or] g[e]n[er]a nocu[men]torum
q[ui] mus h[abe]ant s. languore q[ui]
grauat motum q[ui]a debilitat et
Tercio q[ui] grauat sensum q[ui]a tollit
cogitandi ordinem Cognicio
enim in aiam incipit a sensu i plaga
que grauat partem corporis q[ui]a tollit
membrorum continuitatem Spc malis

d 3 · legva

q noruit[?] p[er]t[ine]t[?] h[ab]et[?]

qui puat pacē aīe q molestat mēte, ph cm mala puniētī & mala nob p beda inflicta exp° pctō s infimitas ignorācia cupiditas z malicia. Ma languor pertinet ad infirmitatē. De q° ps infirmata ē in paupertate uirtus mea. plaga ad cupiditatē q in mēbris inflicta. De q̄ Ro vij. video alia legē i mēbris rc. Spūs malus ad malicia. Cecitas hoīs puni sc̄ ad malū cupiditatē. Cecitas ad ignoranciā ps lux oculoꝝ meoꝝ z ipm̄ nō ē mecū. Ecce nō eqm̄ nos ftrib' ē vedere q° infirmitate sap igū ignorancia. ꝯ stifica° ꝯ malicia, iusticia ꝯ cōcupiscē. Et ita curauit multos, nō tā corꝑe q̄ spūalr a languorib' plagis mal spirib' z cecitatib'. Et rūdens dixit illis. Supius posita ē visio ꝑfecta hic pūba z ētrus ordo. Sūs cm̄ faciē ꝑgca docē. vnde h' qui fecerit z docuit hic magnus vocabit i reg° celoꝝ. ꝓpt h' dñs ihs disciꝑlos p̄mo ꝯpat sali deī luci. sali ꝓpt condimētū. luci ꝓpt claritatē. Instruit g° p̄mo nūcios q̄ vnde ioh' 2° q̄ tenendi. Scrib'. Btūs ho qui rc. In p̄ma p̄mo instruit eos de certitu° visi d'. Que vidistis z audistis. 2° de magnitu° fcti .i. q cecī videt. De p̄° Et rūdēs dixit illis. Euntes renūciate ioh' q vidistis z audistis. q.d. ipa opa que ego facio testimoniū phibent de me Jo. 7. Et nō dicit q p̄mo tangit visa q̄ fuit auditoꝝ cōfirmatiua. vnū z plus fuit ordīe cōuersiōis. Cēca cecī videt hic subdit magna q° renūciada ioh' q cecī videt. claudi ambulant. leprosi mundant'. surdi audiunt. mortui resurgunt.

rc. q.d. h' opa demōstrant me ee messyā. p yſa pnissū yſa 35. Deus ipe ueniet z saluabit nos. tūc apient' oculi cecoꝝ rc. pauperes euāgelizant'. h' expō' multis moīs. p̄mo sic pauperes euāgelizant'. i. p euāgeliū docēt z instruunt' nō solū diuites sz z pauperes. q̄ an' pdicacionē erat ysa. hec ē euāgelizare paupib' misit me. Vl euāgelizant'. i. pdicantē z btificant. aq' rc. Bti pauperes spū rc. cū tū soli diuites solebat antiq̄tꝯ btificari. s' id ps btm̄ dixerūt pp'm cui h' sunt. Vl euāgelizant'. i. euāgelizat. ut sit deponēs s' antiqua gramatica. Deut. 33. pfecto tua z doctrina tua a uiro sc̄o tuo. qui dixit patri suo z matri sue nescio uos. z fratrib' ignoro illos. glo mundo renunciates. culmē euāgelice doctrine assecuti sunt. tāquā viri leuitei ex alia pte nō habetes. sz eū ꝑpha diuites. Vnde ps hereditas mea q.d. si essē multū ieiunā p gme rc. Et i alia glo dicit q̄ illi dicit legē custodiū facē z docē. Moralit' tangit hic vj incōmoda hoīs. Cecitas claudicā° lepra surditas morbus paupertas. Cecitas ē error rōis eligētis. Omnis cm̄ malus errans s' philm. Ideo sap ij. excecauit eos malicia coꝝ. Claudicaō est curuitas affectōis mouētis. 3 Re 18 usq claudicatis i duas ptes. Lepra est immūdicia concupie carnalis. hac pripue laborat diuites z potētes. s' id 4 Re 5. erat uir fortis z diues s' leprosus. Surditas ē duricia obstinatē mētis. De q° i ps. dixit hic z nō audiet rc.

sex incomoda hois q tollit xpx alia bo.

vi

choris anime est separatio eius a deo
per gladium peccati mortalis. Sap. 15.
tetidit homo per maliciam suam. pau-
pertas est defectus gracie et bonorum.
virtuosorum operum. ps. adiuua nos deus
quia pauperes facti sumus nimis.
Ista vi incomoda tollit christus per
vi bona que fecit predicando.
Et primo cecitas tollitur per fidei illumina-
cionem. tunc ceci vident quippe quia lux est
Jo. 8. ego lux veni in mundum
qui sequitur me non ambulat in
tenebris. Secundo est affectus per caritatem
vivificatio et tunc claudi ambulant
quippe quia deus caritas est. 1 Jo. 4.
Et Augustinus pedes anime amor eius est
si rectus est caritas si curuus cu-
piditas. Tercium est carnalis concupiscencie
sedatio et tunc mundantur lepro-
si. Math. 8. volo mundare. Quartum est cor-
dis emollitio et tunc surdi au-
diunt. Ezech. 36. auferam cor la-
pideum de carne vestra et dabo
vobis cor carneum. vel propter hoc
ps. animas pauperum tuorum ne
obliuiscaris in finem. tunc pauperes evangelizantur
Quintum est anime suscitatio et tunc
mortui resurgunt. Math. 9. domine
filia mea modo defuncta est
sed veni pone manum tuam super eam
et viuet. Sextum est suscitate vite
vel vivificatio et tunc pauperes e-
vangelizantur. ps. respice in tes-
tamentum tuum. Et beatus est qui
hic instruit nuncios iohannis
sibi cavendum quia scandalum di-
cit beatus est qui non fuerit scanda-
lizatus in me. Glossa hoc dixit propter nuncios qui pro eius
scandalizabantur invidendo ei
quod de mira factis sed obita peti
non dedignoretur et non cavendum
nec tamen mortem despiciat qui
sic venerant. Et beatitudo ista
fuit bone vigilancie quia in deo pace
omnibus scandalis stetit. Math. 16. contra
xpus quia petra
peccatit

videtur cum mori vehiculo eo-
fugiunt. Non sic beatissimus petrus
stetit. Et bene dicit in me non a-
me quia omne dominicum eius et fidem
fuit rectum. fuit tamen via sine
offendiculo scandali. offendiculo in quo non
data sed assumpta propter quod ipsa
dicitur petra scandali quia petrus
nullum scandalizat sed facit
suum debitum. multi tamen scan-
dalizantur ad petrum ut qui eam
impugnant vel per negligenciam vel
stulticiam suam. hic queritur secundum dominum
et viderem dixit illis glossa con-
sciencie duo neminem sine cre-
dere posse credere eius quod Abra-
ham et alii antiqui patres ple-
ne crediderunt et tamen fuerunt sine
crimine. Ad hoc dicendum quod quidam noster
confitebat ad crimen ut illi
qui custodiebant legalia
non timore pene sed amore iusti-
cie unde non sub crimine spectat
ad vetus testamentum ut illi qui peccabant
propter crimina tamen timore pene
Hebr. 11. propter Abraham et alii
non fuerunt ordo sine crimine. Vel
locus glosse de hominibus per tempus gracie
Et claudi ambulant quia
non est mirabile factum quia per naturam mul-
tum discurrit quod non male po-
nit alia mirabilia. Ad hoc dicendum
quod est claudus quo totaliter privat
gressu sicut claudus ex utero
matris sue qui baiulabatur.
Act. 3. et tali reddere gressum
mirabile est. Alia est claudicatio
que tollit gressum rectum et
sic hic reddere rectum gressum
et subito mirabile est. Et cum
discessissent discipuli iohannis
Supra narravit crimina dis-
cipulorum iohannis ad christum missorum
et christi ad eorum instructionem. hic
narrat iohannis a christo commendationem
ubi christus commendat iohannem primo de
constancia mentis secundo ab austeritate
vigilo

uite et q[uest]u[m] suis acc[usa]to[r]ib[us] i[deo] quid existis i[n] desertu[m]. 2[o] de p[ro]rogatiua q[ua]m h[abe]t p[ro]ph[et]alib[us] i[dest]. Sed qui existis[tis]. x[o] ab officio p[re]cursoris i[dest] hic est de quo scriptu[m] est. ecce ego mitto angelu[m]. 4[o] ab excellencia s[an]cti[tatis] i[dest] dico eni[m] uob[is] maior me[n] natos. Circa p[ri]mu[m] tangit t[ri]a p[rim]o q[uo]modo adi[u]nctu[m] q[uod] cu[m] discessissent discipuli q[ui] mo[n]dacio[n]ib[us] euidiam q[uod] cep[it] dic[er]e eo q[uo]modo ac[cus]atorib[us] m[ini]m[e] i[dest] q[ui]d existis i[n] desertu[m]. P[rim]o d[icit] ergo. Et cu[m] discessissent discipuli iohis. Audita visione cepit dicere ad turbas de iohe[n]e. Glo[sa]. h[uius] v[er]bi[s] assig[na]t si ne turbe iohe[m] fuisse motu[m] li[uor]e suspicaret, et ut sciret cu[m] quesiuisse[t] no[n] p[ro]p[ter]se sed p[ro] discip[u]lis certificandis qui nesciebat misteriu[m] interrogationis eo q[uo]d te[m]p[or]e ne putaret eu[m] leui[ta]te mot[u]m q[uia] q[uod] p[ri]us affirmabat s[ed] x[pistu]m esse q[ui] uenturus erat m[odo] q[ue]rebat. Vn[de] Cris[ostomus] forsitan apud homines illos uidebat[ur] uilissimi ho[min]is signu[m] ut m[odo] q[uod] sciens m[odo] q[uod] nesciens interrogaret. Ideo d[icit] ipm[m] talamu[m] no[n] esse. v[er]u[m] sed q[ui]d existis i[n] desertu[m] uidere aru[n]dine[m] uento agitatam mou[er]i. Ieron[imus]. Nu[m]q[ui]d existis i[n] desertu[m] ut uideretis talamo[n] sile[m] s[ed] p[er] m[inis]t[ri] leui[ta]te et inco[n]sta[n]cia[m] q[uasi] d[icat] no[n] sic eni[m] d[icit] glo[sa]. arundo e[st] carnal[is] a[ni]ma qui cu[m] fauor[e] uel detractio[n]e ta[n]q[uam] i[n] q[u]alib[et] p[ar]te[m] i[n]clinat[ur]. Sed iohes tal[is] no[n] erat q[uia] illu[m] n[ec] g[ra]ua bla[n]dim[en]ta mag[is] era faciebat asp[er]u[m] n[ec] p[ro]sp[er]a erigebat n[ec] adu[er]sa i[n]clinabat. Erat eni[m] sicut angel[us] d[e]i ut n[ec] bl[an]di[m]e[n]t[is] n[ec] maled[ictis] ce mouet[ur]. g[er]go iohannes neq[ue] q[ua]m mouebat[ur] q[uia] no[n] uento sup[er]bie. De q[uo] p[rouerbiorum] 25. Vent[us] et nubes et pluuie no[n] seque[n]s

uir glo[rio]sus et p[ro]missa no[n] co[m]ple[n]s. n[ec] uento inuidie. De q[uo] exo[di] 10. Vent[us] urens leuauit locustas. n[ec] uento inco[n]sta[n]tie. De q[uo] Ecc[lesiastici] 5. no[n] uentiles te i[n] omne[m] uentu[m]. g[er]go no[n] erat silis arundini uento mote q[uia]. Nota q[uod] arundi co[m]parat[ur] ypocrita p[ro]p[ter] multa. P[rim]o p[ro]p[ter] i[n]feriore[m] i[n] luto i[m]mundicie sup[er]biorum. Z[acharie] 18 sic mou[et]ur sol[us] arundo i[n] aqua. Job 8. sub umbra dormit i[n] secreto talami. a[ugustinus] ait. 13 d[icit] q[uod] pleni s[un]t o[mn]i i[m]mundi[ci]a. 2[o] p[ro]p[ter] exteriore[m] nitore[m] p[ro]p[ter] q[uod] de arundine d[icitur] t[an]q[uam] scintille i[n] arundineto discurrent. Sap[ientie] 3. Et de ypocrit[is] a[it] 18 d[icit] q[uod] similes s[un]t sepulcris deal[batis]. 3[o] p[ro]p[ter] interiore[m] q[ua]m natiuitate[m] et argucoib[us] aliorum p[re]dic[at]orum. Vn[de] de arundine d[icitur] a[it] 18 arundine uento agitata. Ecze[chielis] 29. Vet[us] aust[er] q[ui] te[rr]o p[ro]p[ter] fragili[ta]te[m] q[uia] aduersus fragiu[m] facile. Vn[de] de arundine d[icitur] eze[chielis] 29 p[ro] eo q[uo]d fuisti baculus arundineus domui isr[ae]l q[ua]n[do] app[re]h[en]deru[n]t te manu[m] et co[n]fract[us] es et dilacerasti o[mn]e[m] hu[m]er[um] eorum. 6[o] p[ro]p[ter] leuitate[m]. Vn[de] de arundine d[icitur] i[n] p[ro]u[er]b[iis] [illegible] fictas arundinib[us] glo[sa] fictis arundinib[us] s[un]t heretici qui leues s[un]t et mobiles. Ba[illegible] palea[s] a[u]t q[ue]. 7[o] p[ro]p[ter] sonoritate[m] q[uia] uento sup[er]bie p[er]cussi se laudant sicut e[st] phariseus de quo [illegible]. Sed quid existis i[n] desertu[m] uide[re]. Sup[er]i[us] q[uo]modo a[d]x[pistu]s de sta[bi]litate mentis q[uia] no[n] fuit mot[us] ut arundo h[ic] q[uo]modo a[d] eu[m] de austeritate co[n]tra acc[usa]torib[us]. Austeritate[m] p[ro]bat p[er] testes. 2[o] p[er] v[er]bu[m] ibi. Ecce qui i[n] ueste p[re]ciosa. D[icit] ergo. Sed quid existis deserti[m] uide[re]. Id[es]t uam eni[m] ad iohem i[n] desert[o] exibat de om[n]i iherosolima et iudea et o[mn]i regione circa iordane[m]

Ypocrita arundini [com]pa[ratur] p[ro]p[ter] multa

ut habetur Matthei xi. quid existis in
videre in desertum hominem mollibus
vestimentis indutum? scilicet per carnis
curam delicatum. quasi diceret alio modo indistf
et potius testificatur. per mollia
vestimenta intelliguntur uno modo
indumenta suavia, de quibus Jeronimus dicit
quod mollia indumenta mollitiem
animi inducunt, que Johannes non habuit,
quia pilis camelorum indutus fuit.
Alio modo per mollia indumenta possunt
intelligi verba blanda adulatorum,
de quibus psalmista: molliti sunt sermones eius
super oleum, et ipsi sunt iacula. Glossa:
Johannes non fuit mollibus indutus,
qui vitam peccatorum non blanditer
fovit, sed aspere increpavit, exemplum in
Herode et Herodiade. Ecce qui in
veste preciosa sunt et in deliciis, in do-
mibus regum sunt. Ille autem non erat in
domibus regum sed in deserto. ergo nota
vitam autem delicatam tangit hic in
tribus: in vestitu precioso, in cibo de-
licato, in loco ameno. nullum horum
habuit Johannes, quia induebatur pilis
camelorum, comedebat locustas
et mel silvestre, et habitabat in deserto,
Matthei iii. Sed quodlibet illorum fuit in divite
epulone, de quo Luce xvi: induebatur
purpura et bysso et epulabatur cot-
tidie splendide, quo ad secundum,
et claudebatur in foribus, quo ad tertium.
In quolibet autem horum bene est peccatum, videlicet
in paratione preciosarum vestium. Unde
Gregorius: nemo putet in fluxu et
studio vestium peccatum deesse. Ali-
oquin de asperitate vestium non lau-
daretur Jo. i. Pe. 3. non in ornatu
vestium consistit in paratione ciborum
delicatorum. ut i. Thi. v. vidua
vivens in deliciis mortua est. Item in
curiositate edificiorum superfluorum
ysa. v. Ve qui coniungitis domum ad
domum. Tales ergo in domibus regum sunt,
quia ibi agitur vita delicata. Sed

ut dicit glossa suam rigidam vitam et predicatio-
nem declinantes mollium palla- qr
mollibus induti adula-
tores frequentant. Petrus enim
actus principibus sacerdotum Christum
negavit. Matthei 26. Et Beda dicit in
domibus regum non pontificum
sunt cum pontificibus et aliis plati-
citis et corporis facilia indumen-
te simplicia et religiosa, non mol-
lia preciosa. Lucas: debet augustinus
quod vestitu eius erat non nitida
plurimum nec abiecta nimium. Jeronimus
vernatus ut sordes pariter fu-
giendi sunt, quia alterum delicias,
alterum gloriam redolet. Sed quid
existis videre? quidam dicunt post Johannis
exstabilitione in cathedra ... ancti-
quis patribus. hic quidam autem cum ex
prerogativa gratie spiritualis prophetat
ubi primo ponit questionem, secundo vinsionem ...
utique et plus. Dicit ergo: Sed quid existis
videre? prophetam dico vobis et plus
quam prophetam, scilicet Johannem baptistam,
qui propheta fuit et ipse tum primum propheta
dicitur et plus quam propheta fuit. primo quia
ut omnibus prophetare cepit sed
ex quo facta est vox. secundo quia finis
legis et prophetarum fuit. Matthei xi. omnes
prophete et lex usque ad Johannem. tertio quia ab
aliis prenuntiatum scilicet Christum digito
demonstravit. Jo. i. ecce agnus dei.
quarto quia baptista fuit et prophetarum dominum
baptizavit. Matthei iij. et Matthei supra. quinto quia
a deo per angelum prophetatus fuit
sed i. Ecce ego mitto. prophete officium erat de
eo prophetare. Augustinus: ut dicit prophetet
datus est quod dicitur non. Ergo de illo
prophetavit dominus, maior quam alii
prophete fuit. sexto quia angelus est sin-
gularis natura officio scilicet glossa. Hic est enim
de quo scriptum est hic. septimo quidam autem
hic Jo. ex officio precursoris, ubi
tangit precursoris celsitudinem. Ecce
ego mitto angelum meum in ortu eius
... auctoritas mitto, puritas angelum
utilitas qui preparabit viam, dignitas ante

Johannes fuit plus quam propheta quia apostolus plus

Dt go hic .s. Io. e de quo scptu e
malach .3o. ecce mitto Io bu Io
ß Luc. Iohes xxj dt agnu Io .i.
sz xpc iohem dt angtm an fa:
ctua intell manifesta oz ei
pparabit uia ante te uias sine
bapdo uia iustie pnia pdi do
uia uit de ipo testificado
ante te .i. p uia reddet Et corda
auditorz pniam pdido z bap
tizando de hys .8 h .7 oz z. Act
19 Dico em uob hic ro gme
dat ihc iohem ab excellen
cia ubi sc rte eq po inatoib
ppoint zo cophe suppoit .i.
qui at mior e Dt go h bn dyci
q iohes plq qm ppha e Dico
em uob maior int natos
|| ppha iohe ne mo est · mlierz Et si equal sit ei ab
(Dnh em q dr hic q ng ppha
maior eo no pfert patrachis
z cuctis hoib sz equal ceteris
scis oz ut dt queda glo Ista
tn ut dix pls dt em Iohes
sicut cetis pphis p pior fuit
xpo tpe ita z iustia Nam
|| iuste iustie est ille p cedut ortu sol
sz nulla cap lu asid no lat ce p
Iob 38 Nunq pduces luciferi
i tpe suo, vn h z qi ui maior
pphis omnib, Qui at mior e
i regno di .i. xqui i reg mili
tate ecce hult te maior e eo
s .ioh dignit te q z qui de celo
uenit sup omnes e xpc eo mior
fuit iohe humilte z tpe z aqpe
erronea opide sz maior
dignite z ptate Vl sic qui
mior e i regno dei .i. ecca
triuphate maior e illo ut di
i glo .i. omnib scis qui ia e cu
deo, sz qz adhuc ng scis e at
i celo qui dem fuit h. ubu
io pt alio exponi sic Qui at
mior e i regno .i. nouissi g ang
teli maior e eo qz mo qui h
hoie sic opphe cor me or e inat

s guttu ad puni sectu te no q
ad miti magnitudinem
¶ Et omnis audiens pp9 Supiq
audita e Io gmedato h subdi
dentib audientiu opio z pmo
opio minoz z simplicit zo
maiorz z pitoz .i. phisei at z
legis piti Dt go z oib pp9 audies
s ihm ita gmedate iohem
z publicani p ppry sump te p
publicacos intem petozes
Iustificaverunt dm .i. iustu dix
ece dixmnt ubo laudado et
fco ppcca cofitedo z bap
suscipiedo ipi dut bap
bapo Io qi gaudetes qz bap
fuant bapo Io que ta excel
lete audierat laudar Illo
pt h legi tqm gtic platua
adhuc morate i gmedatoe
Io sic Et omnis pp9 audies
s iohis pdicacom aug imar
care iustificaverunt em .i. iustu
z bonu oudimnt se ei subdedo
z ab eo baptism suscipiedo
Phisei at z legisperiti h subdi
opio maiorz ubi uitupado
ipoz opionm tangit .i. ipis
cotemptu e spliu e pmo dci
cosiliu di spuunt zo sui .i. ise
metipis 3o pxt no bapti
Dt go phizei at quo ad uita
z legisperiti quo ad sciam dei
cosiliu spuunt Cosiliu .s. e pl
pmo qsiliu .s. uite documentu
de quo pu z custodi legem mea
atq qsiliu m Io Ez z a pphis
uelim egressa e pollutos co
siliu .i. redempcois secretu
vn glo qsiliu di q pp paoz
deuenit mudu saluare ne
em tbat um aug de qo di
q no saciabar pdulte dei co
sidare altitudine qsilij dim
sup salut gnis huai, Mich .4
ipi no qgnouint cogitacoes do
mi qsiliu .i. pstiozz superogoz
qi ad mdi qteptu de q ca 19

Genus pfus ..

vij

Omnis ps̃itus ẽẽ ẽc vnijs phi-
sei h audientes deridebant eu
Sic fit hodie pphi ẽm̃ z publi-
tam eligunt ps̃itom mite iȝ legis
piti ɔsiliu dd sprnunt in semet
ipos i g semetipos glo q gra
dei resprnit g semetipm sat
vt i semetipos i ad semet
ipos missu s id ap̃t Non sum
missus id ad oues que pierunt
domus isrl vl i semetipos i q
intsemetipos i cordibꝫ suis s
i ap̃t q vt quid cogitatis ma-
la i cordibꝫ vris hic quit
9º Et cu discessissent ẽc quare i
pñcia eorꝫ no laudat iohez
Ad hc dd q hc fẽt ne adulari
videret qr laudare ho z i pñcia
eius quiescit eidꝫ relatiuus pez
ht adulonis ẽẽ qr nimis ad-
herentes iohi 2º inuidebat
Si g coram eis tm̃ Iohem lau-
dasset tanto possent amp supbire
z inuidere ẽẽ pphãm vtiqꝫ dico
vob z plusqm pphãm g Iohis p-
dem ẽ iohi bapte ppha es tu
tu̾ no Ad hc dd q no negat
se ẽẽ pphãm simplr s pphãm
illu de quo intẽdebant s helyseu
vn mag ṽn inter eos queren
qm simoisẽẽ int natos mlierꝫ
maior Io no ẽ ppha q ẽ aoꝫ est
illo Ad hc dd q illud no spat
hic tm i ẽpus ɔdicõis s z i cor
ruptõis sic ẽ no ẽ de mio na-
torꝫ ex mulieribꝫ s nat ẽ de
virgine ẽẽ iustificauerit dm q
deus no recip iusticiam ab hoib
g n̄ iustificat ab eis Ad hc dd
q iustificare dm ɔsuetudine no
efficiẽe iustificat at deus iiijor
modis s cu attribuit ei q iustic
odit s id ps q m no deus volens
iniquitatem tu es ẽẽ cu attribuit ei
q iusticiam diligit s i ps iustꝰ
dns z iusticias dilexit ẽẽ cu att-
buit ei q ipe solus iustificat s
id Ro 8 deus qui iustificat
ẽẽ cu attribuit ei q iuste p-
miat s id ps reddet vnicuiqꝫ
s opa sua his iiijor modis iusti-
ficauit ppls z publicani pᵒ ihc
q venientes ad iohem pctã sua
ɔfitebant qr p hc recognoscebᵗ
q no placet deo iniusticia pctorꝫ
2º ihc q iohi adherebat quem iustu
credebat p hc ostendentes q deus
iustos diligit 3º p hc q solu a
dei ministro salutẽ querebat 4º ihc
q pdicacõi Io de punicõe
malorꝫ credebat Cui g
siles dica homines gnõnis huius
Superius posita ẽ Io commendacio
z z xpi audientiu opio hic
subdit credere nolentiu ɔparacõ
vbi notant iiijor pº increduli dm
g puisos z incredulos 2º siltudo
p qua intendit ɔparare eos
i siles st pũis 3º siltudo adap-
tacõi i venit at Io bapta
4º eo q credere renuerũt z iusti-
ficata ẽ sap Dic g Cui g ita
dixerat quib q phizi et legis piti
spreuit ɔsiliu dei q d eis pdi-
cabat Cui g dica siles
homines gnõnis huius quis tot
inõita salutis despiciunt q d
similitudine dd z ymagine p-
diderunt ad qua sti erant et
siltudine aliena acceperunt s
bestie caracterẽ de quo apoc 13
Ita q possit qm eis ẽ virgo h
z suꝑstitio pp hc bñ quit Cui
g siles dica hoies gnõis huius
s incredulos z puisos s id deute
32 gnõ ẽm puisa ẽ z infideles
st Et cui siles st siles sũt
pueris hic subdit siltudo admo-
pandũ incredulos Et non dicit
q intendit ponere siltudines ~~sucnos~~
no

deus iustificat q̃tuor modis

persone ad primum pocius negocii ad
negocium suum est ad finem. Noci
est simile quia homines huius presentis generationis
sunt similes pueris sedentibus lamentantibus
et cantantibus. Sed est simile negocium
istud est simile illi qui sicut in foro
sunt alii pueri sedentes cantantes et
lamentantes, excitantes alios
ad cantum et lamentacionem et sunt
alii nolentes eis acquiescere. Lc
Sic est in ecclesia sunt pueri boni sedentes
cantantes et lamentantes et alii
mali eis acquiescere nolentes.
Pueri boni possunt dici prophete sancti
et doctores. pueri propter puritatem puritate
Jo. 21 pueri numquid pulmentum habetis
ysa. 8 ecce ego et pueri mei quos
dedit mihi dominus. Sedentes propter docendi
et iudicandi auctoritatem. In foro id est in
ecclesia ubi lex et iura promuntur et
fidei veritate loquentes pro officii
sui apta execucione. Cantantes
pro gaudiorum eternorum promissione
lamentantes pro tormentorum comminacione.
Pueri non saltantes possunt dici pusilli
et mereduli scilicet eorum doctorum audi-
tores sunt id est erroneos et mereduli et sub-
versores scilicet terreni. pueri dicuntur propter
similitudinem indiscrecionis quia sicut hominis
proponit pueriam quod id est. 1 Cor. 14 nolite
pueri effici sensibus. hii sunt puerili
qui boni et mali veri et falsi
ignorant distanciam. Num. xiiii.
Sedentes per otiositatem in foro per
terrenorum lucrorum cupiditatem.
De ecclesia enim fecerunt forum sicut
vendentes et ementes quos eiecit
dominus de templo Math. 21 Immo spe-
luncam latronum quod peius est.
non saltantes per merita ad celestia
elevacionem quia oculos suos sta-
tuerunt declinare in terram. Non
plorantes pro male vite correctione
sed magis letantur cum male fecerint
prov. 2. Vel potest legi ita quod homines huius
generationis supponant pro bonis et malis

De quibus dicitur quod boni iustificaverunt
deum mali spreverunt. Sic similes homines
generationis huius pueris sedentibus re-
sicut pueris quantum ad bonos non
saltastis et non plorastis quantum ad
malos. glosa iudei non psalmis
prophetarum alleluia ad laudem dei sur-
rexerunt devota mente per agi-
litatem quod notat saltus nec prophetarum
lamentacionibus per exercicium iam
fletibus vel facientibus ad penitenciam
sunt conversi. Venit iohannes baptista
Super quo ad mores pertinet merita mereduli-
los ponitur est similitudo huius subditur
similitudinis adaptacio ubi primo
adaptatur Jo. lamentat quantum
ad austeritatem penitencie 2o adap-
tatur xpo cantanti quantum ad pfudi te
pficiendi in venit filius hominis
In prima primo tangitur vite iohannis
austeritas 2o subditur meredulorum
pusillitas et dicitur de Dicit ergo venit
iohannes baptista quod dicitur secundum glosa sicut
olim facere solebant prophetis ita et
nunc facitis iohanni lamentanti per
austeram penitencie accionem et predica-
cionem et mihi cantanti per dulcem et iocunda
doctrinam quia nobis non creditis
sed utrique detrahitis. Et notandum quod
iohannes precessit xpm in signum quod
lamentacio penitencie debet precedere can-
ticum glorie. vide Ezech. 2. dicitur quod in libro
erant scripte lamentaciones carmen
et ve. vide ad iohannis vitam in viii.
Jo. 2o Venit enim iohannes bap-
tista manducans panem neque
silvestre et locustas neque bibens
vinum sicut predicat angelus in 1.
vinum et siceram non bibet. ecce
austera vita quod initium vite ho-
minis aque et panis Eccl. 29 venit
enim exo abstinencie sue penitenciam
vobis indicans et noluistis huius
cum eius detrahere sed ei derogastis. unde
subditur Et dicitis Demonium habet
cum si non manducat nec bibet.

k vl demoniu ht i demoiacg t
insang e sic aust e vinedo tha-
li eni bonoz pmam iudicat
insania sap ij Nos insēnsati vi-
ta illoz estimabam insaniaz
Sic xo dixut Io 8 Demoi h-
Venit filius hoibus adapta hebs
ps dece silitu ubi tangi-
pmo o mia t lenitas 2o mar-
dulo malicia t puersitas ibi
t dicit D go venit filius hois
i x filius ugimus manducans t
bibens qi nia lenit et mie
si c ch xij miam uolo t no sac
ficiu volens se gt pare hoibus
vn cu publicais t pcto ma-
ducat ut eos s mag allicet
t attraheret ptre sicut dt glo
venit ihc cibo t potu leticia
futi gaudij psigus t noluist
cu illo gaudere tu dicat
apg Ro 12 gaudete cu gaudentibus
s cu xo flere cu flentibus s cu Io
t silentibus Johes eni pressit i tpo
putis mite quedz e e i lamto.
Ss xo secutus e i tpo futiq e i
gaudio vn ps qui seminat i
lacrimis i exultacoe metet
Et uenit filius hois ss dct hic
vn se Et dicitis ecce ho vo-
rator s cibi t bibens vi aug
publicaoz t pccoz hoies ei
attrahebat x t incty gfor-
mitate pp q i x edetes et
bibetes que apud illos st
cutu ad h dicebat uoatore
pte familiadt onsioe qutu
ad h dicebat cu amicu pu-
blicaoz Amoz at no e atte-
tivo Ecce pessima lingua q
e manducates iudicat t u ma-
ducates ex utraq pte scindit
qz maledt dxit hoies hoc e
qui se abscodat a calore eg
fuicde

Bz heu adhuc multi st tales
qz si quis studet humili i deut
q ypocrita e si paciet t masue-
tus timidg e si simpli i fatug si
intitutati flemmaticg e si
religiosi sin e si silencio t
paci inclamto e si instat
ugilijs t orcibus indiscretg e
si uacat aliorz correctoy t
katoz pac e si dissilat negli-
gens e si instat pccoy appetitor
laudis e si narrat que uidt
ut audiuit detractor e si sit
grām aliorz adulator est
si adulad venit supbz e si
de cibo coqui gulosg e si
hitat cu talibus pt dici i Job
29 ffr fui dcoui t socig strucionu
Et iustificata e hic pg inqparoz
no credetiu subdit quedā
credentiu cu dit t iustificata e
sap s a omnibz filijs suis
glo q q de me putatis ego
tn utq t sap dei iuste factum
intelligor ab aplis Nam ut dt
alia glo o filios sapie intellige
ut i manducado ut i abstido
iusticiā ss e quinnite tollan-
di inopiā t tempay no se
corrupedi p humandā vegn
cu dei no e esca n potg ho
18 Ecce ego q iustificad inc-
qz sap a quig iustificat qz a
filijs suis i hois sap e dissil
bz uitupe ab mardul t pu
qz execrad peccoribz sapia
hic qui no manducas pane
q Ecci 29 iniciu uite hois aq
t panis go sine pane no ui
ho vivere Ad h dd q pais i
accipi large p quocunqz sus
tetamto q famis t sic mello
custe fuit pais bapte vel lo
sapiens s quem uita hom

nos sumus aliquid. Et venit filius
hominis manducans et bibens. glo.
venit id est cibo et potu leticiam
futuri seculi prefigurans. Ro. 14. non est
regnum dei esca et potus, quod male
pro illa dictum. Ad hoc dicendum quod non est
regnum dei, quia non est nunc dicit sed
similitudo regni propter iocunditatem et delectationem
que est in cibo et potu. Et iustificata
est sapientia. iustificatio est a malo, sapientia
non cadit malum ergo non iustificatur.
Ad hoc dicendum quod ad iustificationem duo:
aut de iniusto iustum fieri, sic
iustificatur impius, vel de iusto
amplius iustum fieri, et hoc quantum ad
existentiam, sic proficiens homo iustificatur,
aut qui iustus est iustificatur adhuc,
aut quantum ad apparentiam, sicut quod dicitur
de filio quod innotescit, hoc ultimo modo
iustificari sapientia. Consimile non est
sermone et tunc oppositionis de iustificatione
primo modo dicta. Est a filiis suis. glo.
id est filios eius ... exalta-
vi, ipsi autem spreverunt me. Ad hoc dicendum
quod loquitur de filiis per creationem et
alia cura specialem ut potest de in-
deis prius sic de filiis per gratiam
adoptionis.

Rogabat autem illum quidam
phariseus. Superius narravit
quedam de muliere, hic narratur
quo ordine invitatorem fuit pecca-
trix quedam ad ipsum conversa scilicet
Maria Magdalena. Ubi primo tangitur
huius peccatricis conversio, secundo salva-
toris ad ipsam missio, ubi dicit autem
ad illam remittuntur etc. In prima
describitur primo invitatio, ubi dicit prima
secundo pharisei [illegible] iustitia, ubi dicit
autem pharisei. Secundo prima eius quod [illegible]
Et videns hec dixit ad illum [illegible]
In prima tangit tamen salvatoris statum
secundo penitentis accessum, ibi ad eum et
ecce mulier. Secundo prima modo, ibi et

status rectitudinis describendo statum domini
tangit tamen invitationem pharisei af-
fectum, quia rogabat illum, invitationis
effectum quia ut manducaret cum eo.
Invitationis consensum, quia ingressus
domum. Dicit ergo rogabat autem glo.
sic continuat sicut ubi proposuit
scilicet quod iustificata est sapientia a filiis
suis, ita factis astruit iustificatam
sapientiam ab omnibus filiis suis, quia
pharisei murmurare contra adversus
dei sapientiam, sed filia eam iustificare
pharisei cum scilicet ad pedes eius ploravit,
narratur ut ab ipso iustificatur
non manducat cum indicat sed addat.
Dicit ergo rogabat illum scilicet Ihesum quidam
ex phariseis ut manducaret cum eo.
Unde legitur manducasse et cum pharisei
seis ut hic, et cum publicanis et
peccatoribus ut Mt. 9 et Mc. 2, et cum amicis
et familiaribus ut cum Martha Maria
et Lazaro Io. 12, et cum cognatis
pauperibus Io. 2. Sed diversis de causis
quia cum phariseis manducavit ut
eorum superbiam reprimeret, cum pu-
blicanis et peccatoribus ut eos ad
penitentiam vocaret, cum iustis dili-
gentibus ut eorum amorem nutri-
ret et augeret, cum pauperibus
cognatis ut eorum inopiam sup-
pleret. Et ingressus domum pharisei
zei discubuit. ecce qualis et
quantus hospes, cum eo enim omnia
bona venerunt. Sap. 7. Venerunt
mihi omnia bona pariter cum illa, et sic
invito est invitandus et cum se invi-
tat liberius suscipiendus. Et
ecce mulier. hic subditur penitentis
accessum ad Ihesum, ubi de illa
penitente tangit tamen tres statum
culpe quia peccatrix, motum penitentie
quia ut cognovit, secundo progressum in
conversione quia attulit alabastrum.
Statum culpe describit ex tribus
ipsam exigentibus scilicet quia peccatrix erat

noto, pu^ta consueta. Noto pp^r quod d^t
erre. Vn nota est adulterois
quod de non d^t qui mira^t cati i
p^tando. ysa. 21 Babilon dilata
luca pos^ta e m i inacilm. Erat
in ciui mul^r s. maria magda^na
s; no nomina^r hic ppr adhuc
cati i statu culpe s; hom oppioz
pp^r q no nomina^r ppulo. l. 10.
Et i statu gracia puerta noia^r
i. Erat e pu^ta pp^r q d^t q e cati i
ciuitate ubi multi sit exp q co
uicit^r q multos trahat ad
pctm. ysa. 23 sume citara
circui ciuit^te meretr^x oblinioni
tradita. Erat e consueta pp^r q d^t
pctrix. hos enim e sacre scripture
assuetos i pctis appellare pcta
tores. s; noctablo spali. Vn vij
demonia habuisse describi^r.
Et ut cognouit. hic subdit^r
motum pnie cum d^t ut cogno^t
i. qui cito cognouit s. pdcam mu
liere q ihc i saluator accubuisset i
domo pharizei attulit. s. statim
alabastrum vnguenti i. vas ala
bastro vngento pleno. Alabas
trum sicut d^t glo. e genus mar
moris i quo incorrupta s^uantur vn
genta. Olim multum solebat
uti vnguentis quia q h mulier
usa fuerat i malo, uoluit eis
uti i bono. Et ceteri^a impl^r q
dix^t dns principibus sacerdotum. math.
21 publicani et meretrices pce
dent uos i regnum dei. Sapiens
mulier que non p infirmitate corporis
sicut emoroissa de qua l. 8.
et math. 9. et chananea de qua math.
15. s; p infirmitate spuali accessit
ad eum. Licet corpore non esset
infirma, n^c accessit corporis gra
s; aie dilac^oe. Contra hodie
multi plus currunt de medicina
corporis quam aie et curiosius querunt

cibum corporis quam animis. quam cibum
spc i altari. Et stans retro.
hic subd^t pnie modum ubi tan
guntur vi condiciones pfecte pcie^t
et p^o ex ptinentes ad amilitatu
2° duce ad sanitatem et dulcedinem
i. et osculabatur pedes. Et nota
condiciones iij^or. prima e pudor
i. et stans retro. 2^a timor i.
secus pedes. 3^a dolor i. cepit
rigare. 4^a sui abiectio i. et capillis
capitis. Et videt quod q^st i pcto
quorum primum e vilitas macle
Vnde pudor. 2^m reatus pene. Vnde
timor. 3^m quantitas offense. Vnde
dolor. 4^m elacio mobilis quam sui
humiliator abiectio d^t quam. Et stans
retro. s. p uerecundia. Consid^e
frons meretricis facta e tibi noluisti
erubescere. Verecundia enim e quasi
pnis princeps publicanus l. 18. et hec
Vnde greg. que sue turpitudinis
maculas aspexit ad fontem
mie lauanda cucurrit et hec
erubescit vere^u dnc puerie
notum i quantum h^ac quod pr qr no
missa comitiz me duiuantes
pcta sua flendo erubuit quia
cum semetipsa grauiter erubes
cebat intus. ille putauit ex quo
uerecundare foris. Unde d^t greg. pa
cem sciebat s; vinum compunctionis
esuriebat s; pane cordis vin
demnator. Stans inquam retro
secus pedes eius s. pcc̃ore et humi
lis publicanus qui n^c oculos
audebat ad celum leuare
l. 18. lacrimis cepit rigare pe
des eius. s. pp^r contricionis dolorem.
greg. Discite quo dolore ardet
que flere inter plausus non erubescit.
Quod flevit uaciltat qui non lacrimis
humidam quod non i vigorem salu
bretur quod non i pcb h. Et capillis
capitis sui non acinis tergebat

Quos tn capillos solet ppue
custodire et eis ma[xi]me gl[or]iari,
et eis quos ad ̄gpam sui multu
inordinate exhibebat, illis [del.] in
lacrimis tergebat. Et respondz ̄gt[ra]
ut quotiens se huit oblectamenta
tot de se inveniet holocausta
ut totu[m] d[e]o suiret i pnia[m]
q[ue] ex se dm cot[ra] pp[ri]at i c[u]lpa
s[ed] ut v[ide]t[ur] d[icitu]r sicut exhibuistis mb
lu[m]a suir[e] inmundicie. Et oscu-
labatur hic tangu[n]tur due q[ue] [a]d [c]ob
ptinet[] ad dulce[dine]m et suavi[ta]te
[et] p[ri]a est osculu[m] amoris. 2a
ungentu[m] devocionis. Et unguento
ung[eba]t [sc]il[ice]t osculabatur pedes ei[us],
hic forte sumptu[m] e[st] q[uo]d su[m]mo
potifici inclito [videtur] scribis
Et pedum oscula beato[rum], q[ui] pes
ei[us] solet osculari i honore ped[um]
illo[rum]. Et unguento ungebat
q[ua]si [dicit] unguentu[m] q[uo]d [pri]us exhibuerat
turpit[er], h[ic] iam deo laudabil[ite]r
offerebat, un[de] potuit dicere i[d]
Cant i Cu[m] esset rex i accubitu
suo nardus mea dedit odorem suu[m].
Videns at phariseus. Sic p[ro]x[im]o
p[re]d[ic]tis hic on[ditu]r f[alsa] pharisei iusticia
ubi no[tan]tur quinque reprehen[sib]ilia
hic phariseus p[rim]o p[re]sumeret inhuma[ni]
tas 2o meret[ur] inmunit[as] malig[ni]
tas i[d est] ait intra se. 3o iudicandi te
meritas i[d est] hic si esset ppha. 4 In
humanitas n[on] e[nim] ei[us] impplicatur i duo[bus]
p[rim]o i h[oc] q[uo]d no[n] [com]pati[tur] plorati ecd[em]
Videns. 2o i h[oc] q[uo]d derogat
hospitali[tat]i ip[s]i[us] hospite actando
i[d est] q[uo]d invocavat eu[m]. D[icitu]r g[lo]sa. Vi-
dens at phariseus glo[sa] de f[als]a iusti
superbi n[on] [com]pa[ss]io[n]e [com]mot[us] sue
fragilitatis oblitus. Tu tu[m] scriptu[m]
sit Gal 6 [con]siderans teipsum ne
et tu tempteris. g[lo]s[a] cu[m] peccatores
quoscumque [con]spicis no[n] suaz ipos

poti[us] i eo[rum] calamitate defleas
q[ui]a forte i silia lapsi sumus
aut labi possumus. [Sci]l[ice]t lapsi n[on] sum[us]
Videns cum iniquum phariseus qui vo-
cavat. Non tn [in]vocavat eu[m]
q[uo]d melius eet. Omib[us] ei quicu[m]
invocavit nom[en] dni salvus erit
Joel ii. Videns iniquum p[re]dicta
mulierem plorate[m] n[on] [com]pacie[ba]tur
q[uo]d Eccl vij. Ne desis plora[n]
tibus i [con]solac[i]o[n]e. Ait intra se, se oc-
culte [con]tra suum hospite[m] murmurando
q[uo]d i pe. 4 hospitales invice[m]
sine murmuracione. Ait iniquum
intra se d[icen]s hic si eet ppha. Ecce
temeraium pharisei iudicium, et
h[oc] de duobus p[rim]o de salvatore
2o de penitente i[d est] sciret utique q[ue]
et qualis eet. D[icitu]r g[lo]sa h[ic] si eet p[ro]ph[et]a
sciret utique quem p[ro]pter q[uo]d mulier
mulier cu[m] peccatrix est et io no[n]
debet se p[er]mittere tangi ab ea
h[oc] p[re]f[a]to mulier si ad pedes pharisei
venisset, nimium ab eo r[e]pulsa
discederet, in q[ua]ntum crat se alico
p[re]d[ic]to credere. Ecce phariseus n[arr]at
h[abe]t se supbe et fallacie iusti[ciam]
sana reprehend[it] de egritudine
medicu[m] de subvencione.
Et videns ihc dixit ad hic
quicit[ur] f[al]sa pharisei iusticia ex
ppa ei[us] sententia, ubi exercita[tu]r p[rim]o
pharisei attencio cum d[icit] Symon
hec. 2o pp[ro]p[onitu]r parabola q[u]o[n]i[am] duo
debitores erant. 3 po[nitu]r via pharisei
vinsio i[d est] videns Symon. 4o se[cun]d[u]m
parabole ad p[ro]p[ositu]m adaptacio i[d est]
et [con]versus ad mulierem. D[icitu]r g[lo]sa ita
dicebat phariseus intra se i[d est] cogi-
tando. Et videns ihc suam cogita-
cionem ei[us] dixit ad illum h[oc] mirum
si vult cogitacionem q[ui]a creat deus e[st]
de quo ps. Dns scit cogitaciones
hominum. Ecce singularis allocucio

A et iniquitati ad iniqtatem, ita nunc exhibete mebra vra suire iustitie i scifi[cationem]

que tagit eum

maculand

Ez d. 9 ont 26

4

11 cra uocat eu ex nomine proprio si ci
em corripere habet mansuete et
familiariter alloqui debet illum
qui corripiendus est dicitur in psalmo Cor-
ripiet me iustus in misericordia Respon-
dens inquit magister dic Non dedi-
gnatur in pspalis quod uellet ei dicere
ne ipse pudeat confessionem formidet
unde dicit lucas Symon ait magister
dic Jo 13 Vos uocatis me magister
et domine et bene dicitis sic ergo uo-
cat qui uolens ab eo doceri si ser-
uire ei uellet et obedire Dominum
cum magistrum ipse uocat sed si honoraret
uel amaret preterea hic quartum
9 super quod rogabat eum quidam phari-
10 zeus Cum magis appetenda sit
societas iustorum quam peccatorum
quare ad domum pharisei non uenit
nisi uocatus sed ad domum zachei
se inuitauit Ad hoc dicendum quod christus
ostendit nobis quod non eget quam sani sunt
medicus sed qui male habent propter quod ei
medicus prius currit ad domum
infirmi quam sani phariseus eum re-
putabat iustus quantum ad hominem
phariseus et ostendit quod dominus humilia sicut
zacheum de prope respicit et
alta i superba ut phariseos a
longe cognoscit plus ei dili-
git peccatorem humilem quam iustum superbum
10 Secundo cum confessio peccati sit pars peni-
tentie si illa non penituit confiteri peccatum
suum debuit Ad hoc dicendum quod licet
locuta fuisse legatur quod forte fuit
pre magnitudine contritionis et doloris
ligua tamen confessionis eius erat in pectore
9 unde cum psalmo potuit dicere turba-
tus sum et non sum locuta Tercio quia erat in
ciuitate peccatrix quia alie peccatrices
propter peccatum ab ciuitate noiare
non debebat Ad hoc dicendum quod locus ciuitatis
pro statu ante penitentiam ponitur erat in illa
in ciuitate i fuat et expressius culpe nusquam

ut maior uideatur magister un-
guento unguebat pedes eius 9
Marci 26 dicitur quod effudit unguentum 7
super capitem eius Ad hoc dicendum quod
maria bis unxit dominum Semel
pedes in domo pharisei ut dicitur
Secundo caput imminente passione in do-
mo Symonis leprosi Beda Maria soror lazari
bis eodem functa est officio semel in
galilea cum primo accessit et
remissionem peccatorum accepit
Secundo in bethania iam non peccatrix
uocata sed deo deuota et casta
non est hic pedes tamen caput legitur
unxisse sed contra Jo 12 dicitur quod in do-
mo sua unxit pedes Ad hoc
dicendum quod tamen unxit et caput et
pedes Quarto quare tetigit eum 9
quia noluit tangi ab ea du-
dum sicut devota Jo 20 Noli
me tangere cum multo minus eum
esset peccatrix Ad hoc dicendum quod non re- 4
spuit dominus tactum magdalene
simpliciter sed hic docuit instruit ea
qui excellentiori statu erat
quam credebat unde maiorem re-
uerentiam debebat ei quam gloriosus
unde dicitur quod dicit noli me tangere
tactu tam feruenti dilectionis
quibus tangebas me tactu
fornicationis unde subdit Nondum enim
ascendi Tercio mouent quod de nouis- 4
simis pedibus christi maxima uirtute
assequitur primo istis pedibus dominus
totus mundus subicitur psalmo Omnia
subiecisti sub pedibus eius oues et
Ysaias ultimo Celum mihi sedes terra
scabellum pedum meorum Secundo istis
pedibus supposita mare sic erat
calcatur Matthei 14 quarta uigilia noctis
uenit ad eos ambulans super mare
Matthei 9 mare cognouit quod pedibus eius
se calcare prebuit Tercio istis pedibus
contactis terra sanctificatur ut in Jo psalmo

Adorabimus in loco ubi steterunt pe(des) e(ius)
ysa. xl. locum pedum tuorum glorificabo.
Xº istis pedibus inluatur homo redi-
mitur enim per s(an)c(t)os foderunt manus me-
as et pedes meos. Zacha. 13. Et quid sunt
plage iste in medio etc. Et istis pe-
dibus glorificatur in celum conscendit
Zacha. 14. Stabunt super montem
olivarum pedes eius. 6º istis pe-
dibus omnes peccatores adversaria sub-
iungit. Ps. Donec ponam inimicos tu-
os scabellum pedum tuorum. Abacuc 3. Egredietur
dyabolus ante pedes eius. Duo
debitores erant cuidam feneratori

Et vidit ihesus

Superius exposuit ihesus phariseo
attencionem suam proponit parabolam que
est de duobus debitoribus pauperibus
et de creditore misericorde
ubi tangit primo contractum fenerando
2º dictamen debendo quia minus
debebat 3º ipsorum in solvendo ibi
Non habentibus illis. 4º creditoris
clemenciam in donando quia donavit
utrisque 5º salvatoris questionem de plus
diligendo ibi Quis ergo eum plus di-
ligit. Dicit ergo Duo debitores erant
cuidam feneratori etc. ipse generaliter
plagas cuiuslibet christicole fenerator e-
nim sit qui pro culpa momentanea
penam eternam exigit et pro donis
exigit multum bonorum operum
... non tradit peccuniam
nisi ad mensuram et convivens
tunc usura exegisse etc. Debito-
res dici possunt pauperes et mala
quantum ad peccatores vel iudaicus
populus et gentiles. Itaque gentiles per
illum qui debebat quingentos de-
narios quia quingenti denarii etc.
per que universitas viciorum per-
fecta peccatorum integritas. Iudaicus per
illum qui quinquaginta eo quod servabat

ars

annum iubileum qui erat l(egis). Vel per
illum qui quingentos peccatores
notorios quia plus peccat et non plus
dimittit per illum quinquaginta peccatores oc-
cultos quia minus peccat et non minus dimittit
quia non scandalizat. Vel per illum
qui quingentos clericos quinquaginta laicos
ergo duo debitores i. duo populi
vel duos status peccatorum. Erat
cuidam feneratori i. deo. Unus
debebat quingentos denarios
qui plus peccaverat. Alius l. s.
qui minus peccaverat. Non habentibus
illis unde redderent quia neque peccatores
a debitis possunt absolvi propriis viribus
absque gratia dei. Jo. 15. Sine me nichil
potestis facere. Non petimus Mathei 6. Di-
mitte nobis debita nostra etc.
Donavit utrisque i. condonavit
vel donavit i. donum gratuitum
dedit per quod eis debitum culpe
dimisit. Non enim sine dono dei
gratuito fit culpe remissio. Ro.
3º. Iustificati gratis per gratiam ipsius
Et tamen sic homo non possit satisfa-
cere deo debito pene infinite
propter quod Michee 6. Quid dignum
offeram domino. Et de suo ei satis-
facimus secundum illud 1 paralipomenon ultimo Tua sunt
omnia et que de manu tua acce-
pimus dedimus tibi. Dat ei dominus
omnia necessaria ad emendandum
cum solvere debiti vel emende
impedit vel tempus quod minus bene
non solet peti longiori tempore
vel locus quia non potest expleri libere
... quod solet peti ... vel mundi
gracia consilium vel carere peccatis
vel valitas animi vel impossi-
bilitas. Dominus autem dat omnia
ista. Tempus ad penitendum
Apocalipsis 2º. Dedi illi tempus ut penitentiam
ageret. Locum ad penitentiam agendum
Job 24. Dedit illi locum penitentie. Legem
ad consulendum et instruendum per

q(uo)d dat a(n)i(m)am utriu(s) ad emenda

Dulcis et verus deus ppt hoc spem
ad redimendum Jo. iij sic deus di-
lexit mundum quod redemptorem
misit deus. Graciam ad placa-
dum. quod graciam et gloriam dabit dominus
Caritate ad lucrandum sine me-
rendum Ro. v. Caritas dei dif-
fusa est in / Joh. iij. videte qualem
caritatem dedit nobis deus pater
Cuius ergo cum plus hoc facit deus
iam predictam conclusionem ubi ponit
dilectionis debitum et quando dili-
gendi gradum cum dicit plus quamvis
clarius ergo super duorum debitorum cum
suum creditorem cui condonatur
plus diligit. Respondens symon
audita questione salvatoris hic
subditur responsio symonis ubi primo po-
nitur responsio secundo responsionis accepta
ibi Recte dixisti. Dicit ergo respondens symon
dixit eius responsio exceptabat ut
ex datis forcius et aptius
vinceretur. Hec enim erat consuetudo
domini sicut ex datis concludentem ut patet
Mt. xxij. Cuius est ymago hec et super-
scripcio. Et bap. iohis vij est.
Estimo quia ille cui plus donatur.
Rn non presumptuose dicit estimo
quibus cui plus donavit vel condo-
navit vel laxavit. At ille dixit
ei recte iudicasti quia sicut dicitur glossa
cum crescunt dona crescunt et
raciones donorum hoc est instrumentum
... et vinsioz approbat
... sit. Et conversus ad
mulierem. Quippe posita est parabola
similitudo hic subditur parabole
ad propositum adaptacio sed ad vite-
dum flammam iusticiam phariseorum. Ubi
primo iusticie pharisei prefert mulieris
primam. secundo ostendit ipsam veniam
dignam ibi propter quod dico tibi. In primo
hoc primo signum clemencie hoc quod se

ad mariam convertit / secundo ubi iusticie
in hoc quod symoni dixit. tercio vero sy-
gnet in hoc quod domum eius intravit
dicens defectum humilitatis ipso et
officium caritatis in muliere in hoc quod aquam
pedibus non dedisti. Dicit ergo et conversus
sit hic ad mulierem scilicet per misericordiam
deus cum apostolus avertit faciem
suam sed Deut. xxxi. Abscondam
faciem meam ab eis / sed ad peni-
tentes se convertit, unde Zach. i.
convertimini ad me et ego convertar ad
vos / Ro. dicit glossa tantum miserem
fletibus marie adveniente an-
dum suscipientem. Suscipitur
contrahetur sed melius diceret
contraheret et suscipiente super ea
ad penitentiam trahens iniquos qui per
mansuetudinem suscepit fletus. Et con-
versus in quam ad mulierem dixit
symoni hic reddit cum attentum
uidens hanc mulierem quasi dicit attende
ad eam hanc scilicet in vetero
peccatricem scilicet mansuetam sunt instanter vite
clara ubi habundavit delictum
superhabundavit et gratia. Ro. v. Et
nec mirum quia cum mollivit scilicet christus
quod ipsam ad mariam flexit.
Intravi domum tuam quod graciam
est fecit. unde per magis hoc permittit
deus Jo. xiiij ad eum veniemus et
mansionem apud eum faciemus.
Aquam pedibus meis hic ar-
guit phariseum ex tripliciter defectum trium
scilicet hospitalitatis decoratum
ex effectu triplici quo commendat
mariam primo ex defectu humilitatis art phiseu
cum dicit aquam pedibus meis non de-
disti secundo caritatis cum dicit osculum non de-
disti tercio hilaritatis oleo caput meum
Dicit ergo christus pharisseo intravi domum
tuam sed ut hospes aquam pedibus
meis non dedisti quod tunc erat de more
et consuetudine hospitalitatis. unde abraham
Gen. xviij. dicebat an afferam

paruplum aque et laue pedes
meos. Et tunc sicut istorum pedes la-
uit et ita reprehendit eum de mai-
oritate qz aquam quam paraui est
pedibus abluendis non dedisti
hec autem lacrimis rigauit pedes me-
os lacrimis quarum aqua est preciosior
aqua usuali qz de humana substantia
Et capillis suis tersit quia tunc
sicut quidam scripserunt ortus mulierum
i. Cor. xi. Mulier si comam nutriat
gloria est illi quo lauit utilius qz
lacrimis plorauit humidantes
qz rigauit pedes et sic humilius
qz capillis suis Osculum mihi
non dedisti signum caritatis et pacis
quod solebat fieri hospitibus et adhuc
fit apud aliquos religiosos
Ro. ult. salutate inuicem in osculo
sancto Osculum mihi non dedisti hec autem ex quo
me intrasti. Unde dicit Bernardus. Haec autem
ex quo intrauit non cessauit osculari
pedes meos. q. d. Non solum unum
osculum dedit sed multiplex unde dicit
sed pedibus qui sunt inferior pars corporis
ergo osculata est frequenter quod non
cessauit humilius qz pedes utilius
qz meos Oleo caput meum
non unxisti qz oleum fuit signum
leticie et hylaritatis. Id est non unxisti
te deus deus tuus oleo leticie.
Mt. vi. Tu autem cum ieiunas unge
caput tuum hec autem unguento unxit
non caput meum sed pedes quod est
ignobilior pars corporis signum
deuocionis. Mistice pedes
domini corporis sunt pauperes qui sunt
inferior pars corporis mistici id est dei
corpus et cruci affixi per afflictionem
Diues ergo uolens obtinere ueni-
am in presenti et regni gloriam in futuro
credo regnum est pauperum Mt. v.

1 Debet misericordiam et sequi pedes istos
scilicet pauperes per familiaritatis exhibicionem
et amicicie acquisicionem Luc. xvi.
Facite uobis amicos ut scilicet
pauper audeat secure ad eum presumere
uenire attendere sed eciam eum non
non ingredi ad eos. Item per lac-
rimas rigare per cordis compassionem
Job. xxx. Flebam quondam super eum
qui afflictus erat et compaciebatur
anima mea pauperi. Sed ecce hoc
accidit quod Jacob ii. Nonne diuites
opprimunt uos per potenciam et ipsi
2 Capillis extergere id est palpare
quia accidit miserie uel reuelacionem
Job xxxi. Si comedi buccellam
solus et non comedit pupillus ex ea. Si multum fuit
humidans crudelitas et multi
sunt sicut epulo qui micam panis
3 non dedit mendico. Osculum dare
per blandam allocucionem sicut quod prouerbiorum
xvi. labia deosculatur qui recta
uerba uidet. Eccli. iiii. Congregacioni
pauperum affabilem te facito
Sed heu quia fortes homines pauperes
odiunt illum insuper et amici eius
4 recesserunt ab eo. Unguento ungere
per impendii hilaritatem. Eccli. xxxv.
In omni dato hylarem fac uultum
tuum. Sed heu multi sunt sicut iuuenis
de quo Mt. xix. si uis perfectus esse
ire abiit enim tristis erat enim
multas possessiones habens.
Propter quod dico tibi Supra positum ult.
dubium est de peccati mulieris
iusticiam hic ostendit ea uenia
digna. Et cum quod dilectio sit
uenie ... tangit hic duplicem
dileccionem. Primam in iusticie maiorem.
2a in peccato minorem. Cui autem minus
dimittitur. In prima implicatur tamen
pro peccatorum multiplicacione quia peccata
multa. 2o multiplicatorum
remissio quia remittuntur ei.

// viro aut si eam nutriat ignominia est.

ns

Diues qui facit ad regnum obtinendum

vij

remissionis vero quia dilexit multum
primo vituperat iniquitatem misere
misie, 2o benignitatem divine
mie, 3o equitatem veritatis. Dicit ergo
dominus phariseo propter quod dico tibi re-
mittuntur ei scilicet mulieri penitenti
peccata multa quia dilexit multum
scilicet per 3. Caritas operit multitudinem
peccatorum. prover. 2. Universa delicta
operit caritas. Operit inquam apud
deum, ex quo sequitur quod non manet
quantum ad ... fratres mei dilectorum ce-
tre dimicatione igne et quod culpa non
rubiginem incendit plac peccati
rubiginem quia arsit valde per
amoris igne tantam peccati
rubiginem consumit quanto peccatoris
magno caritatis igne cremata.
Cui autem minus dimittitur minus
diligit, et tu pharisee. Hoc enim po-
tat ei concludi per sententiam quam
ipsemet dederat. Sed dominus modeste
elegantiam temptatoris hac velocitatem
subtrahit quia maiestate sequebatur
ex dictis. Dixit autem ad illam.
Superius narrata est huius peccatricis
conversio. subditur hic salvatoris circa
ipsam misericordia. Ubi notatur tamen
primo divine mie exhibitio 2o
malicie assistentium confusio. 1.
et ceperunt qui simul 3o fidei
mulieris commendatio. i. dixit autem
ad mulierem etc. Hoc est Dixit autem
ad illam scilicet mulierem penitentem
Iesus. Remittuntur tibi peccata. Re-
mittuntur dico modo ego remitto
tamen docere de humilitate et vitandi
scandali phariseorum assistentium.
O felix maria que tot dona
numina. Nam primo ei data
peccatorum remissio ut hic. Hoc est
expulsio. 7. demoniorum. De
qua sequitur tamen 2o fit spiritualiter

familiaris Christo ut x. huius erat soror
nomine maria que etiam sedens secus
pedes domini audiebat verbum illius
3o fit ei dominice resurrectionis prima
appario. marci ultimo Ecce tres co-
mites. Divina manat remissione
quia remittuntur. Humana misericordia
in peccatorum multitudinem non sequitur
insistat pene solutione quia est
penitentia. Et ceperunt qui
simul. hic ostenditur assistentium malicia
tamen dicitur et ceperunt qui simul ac-
cumbebant dicere intra se quis est
hic etc. Ecce que ad medicum
egra venerat sanata est sed de
laude eius adhuc alii egro-
tant qui sanatorum eius ceteri eius
oculos egritudinis. Augustinus super Johannem.
Denuda dicit ille de bono
odore mortis quo alii vivunt.
Quis est inquam hic qui etiam peccata
dimittit. Intelligebant hoc
esse opus solius dei dimittere pec-
cata iuxta Ysaie 43. ego sum qui deleo
iniquitates tuas propter me. Ignorabant
in ignorantia pro nostris carnem sumptam
in eo qui peccata dimittit ex quo
patet quod hic est Christus qui est vera divina
et humana. Dixit autem ad mulierem
hic subditur fidei mulieris com-
mendatio ex dupliciter. Primo
sanationis a peccato 2o consumationis
in bono. i. vade in pace etc. Hoc est
Dixit autem ad mulierem Fides
tua. i. fides a deo tibi infusa
te salvam fecit. Beda. Fides
salvam fecit quia quod petiit se pos-
se accipere non dubitavit quamquam
ea qua non sanavit pro pietate
sue sententiam consumavit. Vade in
pace. i. in quiete et cessatione a
vitiis gloriose anima vivat in
via scandali ultimus labaris
honoris. iustificata ex fide pacem

remittuntur. i. remissa sunt
vel remissa ostenduntur

hec amplius in quaque in via pacis abie-
cerit ut a malignitate in viam
scandali ulterius non deviet.
Hic queritur super illo verbo: cui plus
plus diligit, estimo quia cui plus
donavit, id est condonavit. Contra: longe
multo ardentius diligendus est cui
qui flagitiosis ad se conversis
quecumque dimisit, in cadere eadem
non permisit. Ad hoc dicendum quod innocen-
ter plus diligere ex commisso, pe-
nitens ex dimisso. Sed adhuc
restat questio si queritur de maioribus di-
lectionibus commissorum aut dimissorum, ceteris
paribus, ex commissorum ut quia status in-
nocentie melior quam penitentie, ergo et
maius est donum donare innocentie
quam condonare offensam, quia donare
inimico maius est quam amico.
Dicitur: remittuntur ei peccata multa
quoniam dilexit multum. Contra: cum prius
esset contrita, in contritione remittuntur
peccata. Debet dicere non remittuntur
sed remissa sunt ei peccata. Dicendum
prius innuebat quod magnitudo re-
missionis debiti sit causa maioris
dilectionis, scilicet quando dixit Symoni:
Recte iudicasti, iudicavit enim
quia ille plus debet diligere cui plus di-
mittitur; hic autem dicit contrarium, quando dicit
quod ideo remittuntur peccata multa
quoniam dilexit multum. In hoc enim in-
nuit quod magnitudo dilectionis sit causa
magne remissionis. Dicendum cum di-
lectio sit caritas, et caritas non habeat
ante remissionem culpe, quia sunt op-
posita et non sunt in eodem subiecto, caritas et culpa,
quomodo potest esse prius? Dicendum quod ideo re-
mittuntur quoniam dilexit. In hoc enim
innuitur quod prius habuit caritatem
sive dilectionem dei quam peccatorum
remissionem. Solutio: secundum dici potest quod
posterius prius per prepositionem remittuntur, id est
remissa sunt. Vel sic remittuntur,

id est remissa ostenduntur, sicut dicitur
a sacerdote in confessione peccata re-
mitti, id est remissa ostendi. Solutio: vel aliter
dicendum quod est quedam dilectio que
antecedit remissionem culpe,
quedam que sequitur. Iustificatione
namque impii tria sunt: prima est gratie
infusio, scilicet fidei, spei et caritatis;
secunda cordis contritio; tertia culpe remissio.
Illa autem tria, quamvis sint simul
tempore, non tamen causaliter. Nam infusio
gratie est causa contritionis, contritio
autem est causa remissionis peccatorum.
Ex quo patet quod primaria dilectio
precedit remissionem. Nam cum anima
sentit se ex puncto a servitute
credit probabiliter culpam esse a deo
dimissam, amplius diligit et arden-
tius movetur ad bonum operandum. Et for-
te illa secunda dilectio est precedentis
augmentata. Tanta ergo consideratione
remissionis peccatorum precedit. Tantum
ergo de primaria dilectione intelligitur
quod dicitur: remittuntur ei peccata multa
quoniam dilexit; de secunda vero quod dicitur Phariseo.
Vel dicendum quod est remissio peccati totalis
et completa, que est non solum culpe sed
pene, que fit per fervidam penitentiam,
quam habuit, antecedit dilectio et con-
comitatur et sequitur. Ad hoc dicendum quod dilec-
tionem dei et gratiam habuit prius
quam remissionem peccatorum non
potentie tempore sed causalitate prius et
fuit esse forsitan, cum natura sit prius
esse gratie sicut et ceteri virtutes que sunt
agentis quam oppositorum expellere.
Dicitur: quoniam dilexit multum. Videtur quod
superflue dicit multum, quia minima
caritas sufficit ad expellendum omne
peccatum. Ad hoc dicendum quod dicit multum
non propter necessitatem, sed propter
maiorem commendationem mulieris.
Dicitur: cui minus dimittitur minus dili-
git, quoniam dimissum est ... nimis

Dile.

q(uia) solu(m) dign(us) male q(ua)m maior mag-
dalene et tu(m) b(ea)ta v(ir)go magis di-
lex(it). Ad h(oc) d(icendu)m q(uod) i(n) m(em)bris mel-
ligend(um) e(st) c(a)eteris p(ar)ib(us). Un(de) s(i) deo
b(ea)te v(ir)gi(ni) mi(nus) (con)donauit t(ame)n m(od)o
p(ro)babli(us) pl(us) donauit q(ua)m mag-
dalene et i(de)o pl(us) diligere debuit
et dilexit. Dic(ebant) quis e(st) hic qui et
p(ec)c(at)a dimittit. Q(ui)a d(omi)n(u)s no(n)
v(i)deb(at)ur h(ab)uit (com)mu(n)i sicut sol(et) vide(re)
aliis. Ad h(oc) d(icendu)m q(uod) sup(er)ius ad ca-
vudat et u(er)bo et f(ac)to miraculoso
. vel sicut d(icit) g(re)g(orius) ce(lestis) medic(us)
egros respuit q(uo)d e(st) de medi-
cis d(e)ct(i)o(n)es medit(ur) ut nou(it).
Dixit fides tua te saluam fec(it) q(uia)
sup(er)ius d(ic)tu(m) dimissa s(unt) ei p(ec)c(at)a
multa q(uonia)m dilexit multu(m) q(uo)
eius salus d(ici)t(u)r pocius attribui cari(tati)
q(uam) fidei. Ad h(oc) d(icendu)m q(uod) lo(quitu)r hic de
fide formata que e(st) op(er)ans p(er)
dilecto(n)em et h(oc) no(n) excludit s(ed) in-
ducit caritate(m). Ca(pitulum) viij(m)

viij

Et f(ac)t(u)m e(st) deinceps et ip(s)e
iter faciebat. In p(re)cede(nti)b(us)
narrauit cui(us) a p(ri)mo quousq(ue)
se clemen(ter) peccatores (con)tine(n)do
2º quousq(ue) e p(ro)mi(ss)a miracula celebria
facie(n)do. hic 2º narrat q(uo)modo usq(ue) e(st)
p(ro) p(ec)c(at)is et p(ro) a(lio)s p(re)dica(n)do. Ubi
ost(endi)t p(ri)mo qual(ite)r ad p(re)dicac(i)o(n)is
officiu(m) disci(pul)os suos c(re)at et at-
tentos reddit. S(ecund)o h(oc) ca(pitulo) 2º q(uo)m(odo)
p(re)dicac(i)o(n)is officiu(m) eis (com)mittit
et eos instruit ca(pitulo) nono. x. xi.
3º qual(ite)r ip(s)emet pl(urim)as p(re)dicac(i)o(n)i
intendit s(cilicet) a xij ca(pitulo) usq(ue) ad 22(m).
In p(ri)ma o(stendit) qual(ite)r eos attentos
reddit p(ri)mo u(er)bo 2º ex(em)p(l)o i(bi) venit
at ad illu(m) 3º miraculo. F(ac)t(u)m e(st)
at i(n) una dier(um) et ip(s)e ascend(i)t i(n)
nauicula(m). In p(ri)ma reddit eos
attentos u(er)bo p(ri)mo sub p(ar)abola

seminis, 2º sub p(ar)abola lu(min)is ibi
Nemo at accendens lucerna(m).
P(ri)mo informauit eos ad mo(rum)
ho(ne)state(m), 2º ad fidei u(er)itate(m).
In p(ri)ma tangitur ca(pitulum) p(ri)mo, 2º ad
p(re)dicandu(m) sollicitudo, 2º sequencium
bu(m) deuo(cio). I(bi) et xij cu(m) illo, 3º
ei(us) p(re)dicac(i)o(n)i cu(m) aut turba
plurima (con)ueniret. D(icit) (er)go et fa(ctu)m
est f(ac)t(u)m e(st) deinceps i(d est) p(ost)q(uam) p(re)dica-
no d(icit) u(bi) s(ed) a(n)te. 2. q(uod) h(ec) facile s(er)g
ma(gis) galylee et ip(s)e s(cilicet) ih(esu)s iter
faciebat visitando s(cilicet) ciuitates
et castella. S(ecund)o q(ui)a et aliis ciui(tatibus)
o(porte)t me euan(gelizare) p(er) ciuitates et cas-
tella d(icit) q(uonia)m no(n) t(antu)m meliora et
pinguiora loca visitada s(unt)
s(ed) et minora et (com)mu(n)ia ma(gis) ut ve(rus).
Illi at p(ro)fu(n)da p(re)dicauit ubiq(ue)
p(re)dicans s(cilicet) exhortando ad do(mi)n(u)m
pe(n)iteu(ntiam) et euangelizans p(ro)mitt(ens)
p(re)mi(um). p(re)dicabat mo(re)s et euange-
lizabat fide(m). euangelizabat in q(ua)n(tum)
regnu(m) dei. No(n) fabulas vetu-
lar(um) no(n) figme(n)ta poetar(um) no(n)
sompnia visionu(m) no(n) cui(us)o(modi) sect(a)s
philosophor(um) s(ed) di(ui)nu(m) regnu(m). Theolog(us) d(icit)
q(uod) no(n) edificat audie(n)tes
i(n) piculu(m) est audie(n)ciu(m) (et)c(etera).
Et xij cu(m) illo. Sup(er)ius nar-
rata e(st) sua ad p(re)dicandu(m) sollicitudo,
hic subdi(tu)r sequenciu(m) ip(su)m de-
uocio et p(ri)mo viror(um) s(cilicet) ap(osto)lor(um),
2º mulier(um). I(bi) et mulieres aliq(ue) (et)c(etera).
D(icit) (er)go et xij s(cilicet) dis(cipuli) cu(m) eo s(cilicet) x(rist)o dis-
currebat ut circuibant p(er)
ciuitates et castella. hos xij
elegit s(ed) vi(de) hic eos erudit
et ad p(re)dicandu(m) p(ro)uocat, unde
Deut(eronomii) 32. sic aquila p(ro)uocans
ad uolandu(m) pullos suos et
sup(er) eos uolitans. Isti xij x(rist)o q(ua)si
cotid(ie) assistebat. Alij at ueni(e)-
bant et recedebant. Et mulieres
aliq(ue). Hic subditur deuotio comitatus

mulierum ubi tangit tria primo debi-
tam sequendi votum quia a christo curate
2o expressa sequentium nominatorum
quia maria que vocatur 3o effectuosa
sequentis vocationis quia ministrabant ei
Dicit ergo et mulieres alique que erant
curate a spiritibus malignis
et infirmitatibus sequebantur eum vel
circuibat cum eo per civitates et cas-
tella. Sapientia ligebat mulieres
illas hoc quia curate medicum non
deserebant quia ipse non solum est sa-
nator omnibus collatorum et collate con-
servator propter quod in tito dicebat
martha Domine si fuisses hic frater
meus non fuisset mortuus. hic est
peritus medicus qui non tantum corpora-
liter et spiritualiter sanat. Sanat spiritua-
liter a spiritibus malignis. Sanat
corporaliter quia addit et infirmitatibus. Ope-
rationes maligni sunt tres species excu-
de omne bestie species superbie luxurie
avaricie apocalipsis 16 spiritus tres dictis Totus
mundus in maligno positus est
1 Jo 2 omne quod est in mundo etc
mulieres magnum alique scilicet maria que
vocatur magdalene a magdalo
turre dicitur in glossa magdalon
enim interpretatur turris. Et tunc bene dicta
est magdalene turris quia fuit
firmata in amore dei sicut turris
hic primo fuit turris grege nebulo-
sa. De qua micheas. Et turris gregis nebula-
obstinacione nebulosa propter peccati
obtenebracionem gregis propter peccatorum
multitudinem unde subditur. De qua
demonia vij exierunt i. vij uni-
versa vicia quibus plena fuerat. Marci ultimo
apparuit marie magdalene de qua
eiecerat vij demonia. Per que adlitteram
vij intelligere non inveniuntur. Basilius ut
dicitur exponens de peccatis in nos
quod vij peccata mortalia pariter sunt per vij
nomina demonum reputantur sanctus scripta
primum est diabolus De quo apocalipsis 12 et
interpretatur deorsum fluens unde est superbia
que facit ruere ut lucifer de celo
et adam de paradyso. Job 4 qui se ex-
altat humiliabitur. Secundum dicitur hic
demonium qui totum malum con-
tempnit sine bonum quod facit superbia.
De hoc demonio Jo. 8. Beelzebub
principe demoniorum eicit demonia.
3m est behemoth. De quo Job 40
et interpretatur animal unde est gula que facit
hominem quasi bestiam effundere se
extra. Joel 1. Effusi estis sicut vituli
super herbam propter nolite fieri sicut equus
et mulus. De hoc demonio Job 1 Ecce hic hostes
demoniorum. 3m est leviathan.
De quo Job 41 et interpretatur additamentum
eorum. Unde est avaricia quia semper addit
pecuniam pecunie domum domui
Ysaie 5. Ve qui coniungitis domum domui. De hoc
demonio dicitur Jo. 20 eripuit demonem
ab eo scilicet lunatico per quod avarus signi-
ficatur. 5 est asmodeus De quo thob. 3
et interpretatur fornicacio iudicium unde significat
luxuriam quia propter luxuriam iudicatum
est mundum et punivit diluvio
Gen. 6 Vel demonia quia momentanea
qui propter momentanea et fetida
libidine gaudia contempnunt delicias eternas.
De quo Luc. 4 erat in synagoga ho-
mo habens demonium. Luxuria quasi valde
facit immundum. 6m est sathanas
De quo Matth. 4 Vade sathana
et interpretatur adversarius plasmatori
unde est invidia que adversatur bonis
et contrariatur malis. Hoc demonium
est spiritum Job. 1 et puerum occidit
invidia. De hoc demonio thob. 6.
Demonium occidit eos. 7m est ex-
terminans De quo apocalipsis 9. Unde est
ira que post animam expellit aminos scilicet
extra vocem in viam quod mu-
tuo demoniacum perfectum a propriis fugere
De hoc demonio Jo. 5 ... In marco 5
ubi agitur de demoniaco surdo
muto et ceco. 1m est demon de
quo Levitici 16 et interpretatur sufficiens unde
est accidia que cum facit tamen sufficit ad
occidendum hominem. Ecc. 20 multos

b ocuit testia sine merito uelle p
mium vn demoniatum de quo dco
miato ait g. de spu q spumat
z arefit. Et iohana uxor
chuze procuratoris herodis et
susanna. modo aliq p habitus
mulieres dnm sequentes spaliter
hic nominatas dam intellg ta
que dnt esse i anabus xpm seq vo
lentibus p'mo amaritudo pnie q
intr p maria. maria enim int p
mare amarum. ait p si quis uult
uenire post me abneget semetipz
z tol. cru. su. t se me zo e do
nu dne gre que intr p iohana
Johan enim dni gra int p. Et
trahe me post te p donu gre
tue. Curre hic zo e mundicia
uite que intr p susanna. susana
enim int p lilium. De mundis enim
solle q sequitur agnum quocuz
ierit apoc xiiij. Et alie mulieres
q ministrabant ei de facultatibus
suis. Nam sicut dr glo antiqua mos
erat iudeorum ut diceba i scpa
ut mulieres de sua sba pascerent
z uestirent doctores. ut dr apo
Nunq hemg ptate mulierem
sororem circu[illegible] sicut z ceti apli
z ceph hec i gentibus potat scanda
lum facere paulus se meorat abs
tinuisse. j. Cor. 9. s; non usi sumus
hac ptate et merito. Dno minis
trabat tanta que metebat spu
alia. Digna e enim opara g mce
de sua j. xpo. ordinauit ei dus
hijs qui ewang anunciat de
ewangelio viuere. j. Cor. 9. Dnica i
Cum aut turba plurima Lxo
conueniret. post e supius de
ad predicandum sollicitudo xpi z seqntu
xpm deuoti hic ostendit fructuosa eius
predicatio. Ad omnes nos scitum predi
cationis p parabolam i publico propot
z propta discipl i secreto expo i

Interrogabant autem eum discipuli eius
In prima notatur tam pro omnium audi
torum multitudo. zo seqns silet
dicit p siliter. exponit q seriat
z excitatur auditorum attento
i. hec dicens exclamabat. pro
g. Cum turba plurima conueniret
In quo implicatur predicationis yps gro
sitas. ad quem tot conueniebant
z de ciuitatibus non tm de uillis
ruralibus s; z de ciuibus ciuitatibus
vnn non solum ydiote z simplices
s; z periti properabant ad eum s ihm
quod notatur turbarum fuorz deuo
qz omnes approbat s; alij ad audi
endum s bonum. alij ad obseruandum z
blasphemandum s inuidi. alij
ad sanitatem recuperandam s infirmi
alij ad miracula uidenda s curiosi.
alij propter cibum habendum s famelici
z gulosi. Tumultus maior g sig cibus
blasphemia dampnum fuit. Tac
tum dnm turba secuta fuit
Sicut enim dr hic glo quoniam
ewangelio turbe notabunt mc hi
sicut diuersitas hominum stat di
uersitas intima nolu. Non ei
omnes uno s; diuersis ex causis xpm
sequebantur quidam p beo quidam p
mihi. omnibus tn dnus beneficia
prabat. docendo alendo et
sanando. Cum ergo turba plurima
conueniret ad ihm dixit p similitudinem glo.
mel parabola. Est enim parabola
rerum dissimilium compatio sub aliqua
similitudine facta g posset dr qd ti
glo sup ch. Ecce g audito
multitudo magis qz turba plurima
promptitudo discreta qz conueniebat
i. simul ueniebat. Nd quidam i
puericia quidam i me. alij i fine
senectutis. Affectio deuota qz propera
bat interco vita qz ad eum s au
diendum. Nondum op propter z dus
parabolice loquebatur sub aptis silentium
comouit indignus clausit occultu
cetera qz ab eo diceba. vnn. j. e vobis
datum e nosse misterium regni dei

Ceteris autem in parabolis ut videntes
non videant et audientes non intel-
ligant. Matthei 7 nolite sanctum dare
canibus. Et dionysius ad thymothe-
um ab universa multitudine vin-
formi custodiri. 2° ut vestigium
divine sapiencie cautius omnibus ostende-
retur. Romanorum 1 invisibilia dei per ea que
facta sunt a creatura mundi intel-
lecta conspiciuntur. Dionysius in celesti ierarchia bonum
participacione signatum venit ex omnibus
est summe bonum speculatoribus.
3° ut ex uno verbo plebs multa
accipere. 4° ad excitandum huma-
num ingenium ut augustinus 12 [illegible] ce-
terum [illegible] ubi [illegible]
pt exponi. 5° [illegible] simplicibus eius
predicacio facilius retinetur. Ho-
cognitis quippe facilius dicta-
cione paulatim ad incognita.
6° ut in maiori veneracione haberetur et
studiosius inquireretur. Beati enim qui
scrutantur testimonia eius.
Exiit qui seminat etc. hic sequitur de
similitudo ubi primo sub similitudine tangit
officium predicatorum. 2° narrat duas au-
ditorum partes ibi et dum seminat. Circa primum
implicatur quod sollicitudo predicantis
quia exiit. Consuetudo predicatoris quia
qui seminat. Certitudo intencionis
quia seminare. Sanctitudo operis quia se-
men suum. De quibus ita dicit dominus per similitudinem
in parabola hac exiit qui seminat
etc. [illegible] plag. Crisostomus
exiit scilicet filius dei a patre in mundum.
Johannis 16 exivi a patre et veni in mundum.
Qui seminat id est cuius officium est
seminare. Seminare semen suum
semen scilicet verbi ex tota [illegible] assump-
ta humanitate et miraculis. Unde dominus
Augustinus cathedram habet in celo qui
corda hominum docet in terris. Secundo
est seminator Matthei 13 qui seminat bonum
semen est filius hominis. Predicator autem
quicunque alius est cophinus huius
seminatoris. Augustinus ego per quem
seminat quasi cophinus seminantis.
Noli attendere ad vilitatem cophi-
ni sed ad preciositatem seminis et caritatem
seminatoris. Horum cophinorum
quidam sunt argentei quidam lutei
unde apostolus in 2 thi 2. Et dum
seminat hic narrat diversas auditorum
ubi [illegible] quorum primi sunt quia habent
cor vagum per lascivitatem cogitacionis di-
versorum via. 2° cor durum et aridum
per superbiam non vocat eos petram
3° cor spinosum per avariciam et ideo
vocat eos spinas. 4° cor bonum
per graciam vocat eos terram bonam.
In prima tangit duo primo seminis
cadentis periculum quia cecidit secus
viam. 2° periculi effectum scilicet duplex
ex quibus incommodum quorum primum
est conculcacio transeuncium id est concul-
catum est. 2m est raptio volucrum id est
et volucres celi. De quo ita exiit
qui seminat scilicet Christus seminare
et dum seminat scilicet docendo aliquid
pro seminibus scilicet cecidit etc. Et sunt alii pro
seminibus salvatoris predicacione ad
auditores qui tunc erant non dicit
quia indignum fuisset magis pro peccatis
sermonibus suis. Non est enim dicta [illegible]
nigrum in bono. Cecidit iuxta
secus viam id est in cor vagum et non
expositum. Sicut dicitur ysa 51 posuisti
cor tuum in terram et quasi viam transeun-
tium. Glossa via est cor sedulo ma-
larum cogitacionum transitu attritum
ne semen ubi possit excipere ut
germinare sed a pessimis cogitacionibus
conculcatum et a demonibus rapitur.
Et hoc est quod sequitur in textu et concul-
catum est. Conculcacio enim transeun-
tium sit frequencia carnalium affectuum.
Et ideo omnibus verbis que forte
[illegible] ab omni transeunte concul-
cabitur. Et volucres celi comederunt

Comestio uoluntum sunt suggestio
demonum nam per ictus carnales
ut frequentius duplex est motum
extrinsecus scilicet dyaboli intrinsecus scilicet concu-
piscencia ex hijs duobus fit peccatorum
carnalium quod Jacobus 1 concupiscencia
cum conceperit peccatum mortem ex parte
dyaboli peccatum parit per uolucres
autem intelliguntur demones et proprie
nomina agiles et propter aerea habitaciones
Et aliud cecidit super petram hic
subdit secundam differentiam auditorum
et hij sunt qui habent cor durum et aridum
per superbiam Ubi tangit tale suscepti-
pientium seu condicionem nomine
petre suscepti seminis perditorum
quia aruit perditores uocantur quia hu-
morem non habent Dicitur ergo et aliud id est
alia pars cecidit super petram id est super
cor petrosum et durum et rebelle
per superbiam De quo Ezechielis ij cor
durum male habebit in nouissimo
Et natum aruit super petram cito
semine nascitur et non habet terre profun-
ditatem sed natum aruit quia non
habebat humorem sic in cordibus
duris ad bonum nascitur germen
compunctionis cum uerbo generacionis ad
auditum sed statim arescit quia uim
predicacionis sine humore gratie
perficit Job 8 Numquid uiuere potest cor
absque humore hoc est quod subdit quia non
habebat humorem Et aliud cecidit
inter spinas hic ponit terciam differentiam
auditorum et hij sunt qui habent cor
ambitiosum per auariciam Ubi sicut
prius tangit tale suscipientium sine
condicionem condicionem nomine spinarum
suscepti seminis perditorum quia suf-
focant perditores uocantur quia simul
exorte sunt spine Dicitur ergo et aliud id est
alia pars seminis cecidit inter spinas
id est in cor spinosum et ambitiosum et
curis secularibus nimis deditum
Diuicie enim et honores seculares

spine quia animam uulnerant et
pungunt et tamen sub hijs sentibus
hec multi delicias reputant
Job 30 multi et esse gaudebant eas
quia ad ulterius comburentur
sed Jacobi 1 aurum uestrum et argentum
eruginauit iam et mandatum cap. v
sicut ignis et simul exorte spine
suffocauerunt etc quando incipiunt co-
gitare de spondibus statim se im-
miscet cogitacio temporalis prualecens et
suffocat uerbum dei Et aliud ce-
cidit in terram bonam hic addit
quartam differentiam auditorum et hij sunt
habentes cor bonum per graciam Ubi
tangit tria primo audientium uerbi
condicionem 2o auditi uerbi utilitatem
quia ortum fecit fructum 3o utilitatis
multiplicitatem quia centuplum Dicit ergo
Et aliud cecidit scilicet aliud uerbum Verbum enim di-
citur cadere quia de alto descendit scilicet
a spiritu sancto Math. x. Non enim uos
estis qui loquimini sed spiritus patris uestri etc.
quemadmodum ymber et nix
descendit de celo etc Et cecidit
in terram bonam id est in cor bonum
et deuotum que est terra fluens lacte
mundicie et melle gratie et ortum
fecit fructum centuplum Eadem quarta
terra est alicui ita bona quod fructum
ea centuplicatur Sicut autem est diuer-
sitas in cordibus bonis recipientium
uerbum diuinis seminatum quod quedam
ut habetur Math. 13o afferunt fructum 30m
ut qui sunt in statu coniugali quedam
60 ut qui sunt in statu viduali
Alij centum ut qui sunt in statu virginali
Lucas autem dicit fructum centuplum
per se tamen hic enim numerus surgit ex
denario duplicato decies scilicet x
et quintum ad primum denarium sit
perfectionem actiue quia est in x mandatis
et quintum ad 2m denarium communite
esse De quo Math. 20 sunt perfectorum con-
templatiue in spiritualibus gaudijs
Hec dicens clamabat super quod posuit
esse semini similitudo Hec excitatur auditorem

b.

attencio et hec ex duobus primo ex
modo loquendi quia clamabat secundo
ex verbo exhortandi qui habet
aures. Dicit ergo hec dicens clamabat
sicut audiret et generaliter et at-
tingeret omnis habens aures audiendi
audiat. hec dicebat quia multi
habent aures et non audiunt propter hoc
ait tamen vocabula aures au-
diendi audiat potest intelligi quod
auditus primus est non sufficit
quia intelligitur intellectus tercio est obedire
De hoc tripplici auditu prover audi
filia quo ad primum et vide quo ad secundum
et inclina aurem tuam quo ad tercium.
Hic quantum est super quod ministrabat
ei christus quia tercio filius hominis non
venit ministrari sed ministrare. Ad hoc dicit
quod loquitur in matheo de ministracione
spirituali que exhibuit nobis
non a nobis habuit. Unde ibi subditur
Et animam suam ponere tamen hic loquitur
de ministracione temporali vel dicitur quod christus
temporalia habuit in sustentacionem non in
finem sui adventus. Et cecidit
terciam scilicet erat verbum quod predicabat
omnibus non venit aliud. alii
Ad hoc dicit quod alectabit id est non re-
spicit propter fructus verbum sed suscipitur
fructum quia diversimode fructifi-
cabat in diversis. vel non fructifi-
cabat ex diversis causis. Et cecidit
cecidit super petram et natum a-
ruit quia scilicet nunquam non verba ne
qui ignibus et quia mallei conterens
petras ergo verbum dei petras contrit
vel conterit non illius pet. Ad hoc
dicit quod superbi et rebelles qui per
petram intelliguntur quidam sunt obsti-
nati et in hiis sermo perit. alii non
et istos conterit et conterit. Unde verbum
dei quantum est in se duos contrit
sed quia contritio hominis voluntaria est quia
defectus ex parte rebellis ali-

Et cecidit simul exorte spine suffoca-
verunt id est spine. Quod sic dicimus. Bonum potest agi et in
agendo quantum malum. Ergo sermo po-
test suffocari spinis quantum est.
Ad hoc dicit quod ista suffocacio non
tamen ex impotencia boni agentis quod ma-
lum sed ex malicia non que sermonem
repellit et spinis se subiciat.
Et cecidit hec dicens clamabat. quia vero
qui non clamabat non exaudiet
vox eius foris. Ad hoc dicit quod hic ipse
loquitur de clamore contra omnes impa-
ciencie sed de timore caritatis et docere.
Interrogabant autem discipuli eius.
Superius narravit eventa para-
bole seminis propositum hic subdit
proposite parabole exposicionem. ubi primo ponit
exposicionis racionem secundo ipsam exposicionem
id est autem hec parabola. In prima primo po-
nitur disciplinarum studiositas in discendo
quia interrogabant. secundo magistri saga-
citas in docendo ibi quibus ipse dixit.
Tangit cogitacionem quam
ducere est vel ut videntes non vi-
deant. Dicit ergo interrogabant autem eum
ut magistrum suum in quo datur disciplin
forma addiscendi scilicet cum audiunt
quod non intelligunt non erubescat
interrogare ex discipulorum. Unde
de quo dicitur. hec est quod interrogabat
eum Jhesu puer christus quia non ignorabat
medius erat in templo in medio doctorum
audiens eos et interrogans eos. Ergo quod
Tu quis cupis scire debes interrogare.
Interrogabant magistrum cum discipuli
eius que esset hec parabola id est quid sibi vellet
Quem eam esse sicut significatur est
et eius exponeret significacionem scilicet glossam
Non interrogaverunt cum statim quando
finivit parabolam sed cum esset singu-
laris solus ut habetur Marcus quarto. Quibus ipse dixit
interrogantibus ipse dixit. Vobis
qui fideles estis et fidem eius intellige-
re intelligamus scilicet id est versa scilicet alia
litteram Nisi credideritis non intelligetis
Ysaias vii. quia ad hoc enim intelliga-
mus et requiritur purgatio occulti interioris.

Fides aut purgat oculum ment(is)
Act(uum) xv° fide purificans corda
eorum. Vobis regni datum est et. vnde
Datum q(uia) misteriorum diuinorum do-
num dei. Ideo petit psalmista da mi(chi)
intellectum et scrutabor legem tuam.
Vobis regni datum est nosse mis-
terium regni dei i. intelligentiam scrip-
turarum secundum glo. De quo regno dicit(ur)
mathei xxj auferetur a vobis regnum dei.
Nosse regni apte. Ceteris aut(em) in
parabolis. multiplicitur de causis quare dice-
re parabolis. Propter indignorum occul-
tacionem. Propter simplicium faciliorem
capacitatem. Propter ouch(?) misterium
ad ministerialem subtilitatem exercitare.
Propter intellectum multitudinem ad excitacionem
auditorum studiositatem. Ceteris
regni parabolis datum est nosse
misterium regni dei. ut videntes
i. vident se reputantes non vide-
ant. ysa. vi. et quibus cecus nisi seruus
meus et quibus surdus nisi ad quem
nuncios meos misi. Vel ut vi-
dentes foris humanitatem non videant
intus diuinitatem speculo fidei. Vel
ut videntes exteriora miracula non
videant intus virtutem operantem in
oculo fidei. Vel ut videntes exterius
aspiciente penitentie non videant intus
significantem contricionem. Bern. multi
vident mirabiles truncos qui non vident
mentis virtutem. Et audientes
verbum exterius non intelligant sensum spiri-
tualem interius secundum id. ysa. vi. excecata
cor populi huius et aures eius aggra-
ua et oculos eius claude etc.
et est predicato non imperato. Est
aut(em) hec parabola. hic subdit pa-
bole exposicionem. ubi ostenditur primo seminis
significacionem secundo malorum audi-
torum multipliciter i. qui aut(em) secus
viam. tercio bonorum auditorum condi-
cionem i. quod aut(em) in terra bona. Dicit(ur) ergo
Est aut(em) hec parabola i. parabole
exposicio haec aut(em) parabolam presentem

veritas exposuit ut se figuraliter
loqui innotesceret et ut viam
exponendi aliis daret. et ut
exponendi mistice sacram scrip-
turam exemplum preberet. Semen est
verbum dei. hic est sermo de quo ysa. lv.
nisi dominus exercituum reliquisset
nobis semen. Iere. xxxi. seminabo do-
mum israhel et domum iuda i. eccla(m)
ex contemplativis et activis collectam
semine hominum et semine iumentorum
i. prudentium discretorum et simplicium.
Dicitur aut(em) verbum dei. semen primo propter
virtutem producendi. quia sicut semen
producit carnalibus. sic verbum dei
moralibus. Ro. x. fides ex au-
ditu auditus aut(em) per verbum dei.
Secundo propter similitudinem conseruandi. Nam
sicut semen manu accipitur et
postea spargitur. Sic verbum dei primo
debet manu i. opere accipi et postea
ore spargi secundum id. act. i. cepit ihesus
facere et docere. mathei v. qui aut(em)
fecerit et docuerit hic magnus vo-
cabitur. io. b. dissemina aut(em)
aut(em) verbum dei per vij. le(ge). tercio propter
utilitatem fructificandi. Act.
xij. Verbum aut(em) domini crescebat
et multiplicabatur. ysa. lv.
verbum meum quod egreditur de
ore meo non reuertetur ad me va-
cuum. Quarto propter necessitatem reficiendi.
Nam sicut semen cum panis
ad refectionem corporis. sic verbum
in predicacionibus ad refectionem
anime. Deut. viij. non in solo pane
viuit homo sed in omni verbo quod procedit.
Quinto propter similitudinem(?) replicandi. Nam
sicut semen alicubi pe(re)it alicubi
non. sic verbum dei. sicut post patet.
Qui aut(em) secus viam sunt. hic subditur
malorum auditorum multiplicem
differentiam. ubi primo tangit vagos
plasfemia. hij sunt secus viam. secundo

Sut

duros p supbia hij sut p petm
i naqui sup petm 2o ar[...]os
p cupidi te hij sut p spinas i
q at i spinis In pma ta ta
pmo ubi audiciom 2o auditi
oblivione i Demu ucit dyag
3o obliviscet dapnificat i
ne credetes salvi Dt go cum
at secus via i sup locu secg
via qui dm seminavi sicut
semia tra Secg via sut hij
qui audiut z no faciut De
quibs Jac 1 si quis auditor est
ubi z no fctor Demu ucit dyag
pessimg advetg pp q apoc 12
vetbet ma q ucit ad vos
dyag Venit mgnu dyag ad cor
auditor admod ut expo[...]
suggestioi demonu z tollit
ubu z memoria ubi de corde
cor Tollit mqm ne credetes
salvi fiat Invidet em dyag
saluti homi Salg at p fide hu
ba fides tua te salva fec fi
des at ex auditu ubi dei Ro
10 Na dyag spalr z pncil
insidia ubo dict impedito
ubo impedia fides impedita
fide impedia salg cy atte
des ps dt Declinate a me ma
ligni z scrutabor mada di m
Nam qui b petm hic subdi
2a dua malor auditor z hij
st duri p supbia ubi tangit
cor q dom go i audiedo z i
deficiedo i z hij radices n
Dt go Na qui b petm i st plo
cu b petm z ntu audierit
tu g audio suscepint ubu
q tales i audido pdicatoz de
lctant s tu a pdicatoe recedt
et recedut a bo ppoito q
huerut Tales st ouo q est
gutt nc Beda multi audietes

disputatoz q audit ut bon
dut cotepto es scilz castos
hoies ec bonos s ubi poes
concupiscles coz obtentibz pn
ta moz recedut ab eis q q
vte cogitauit z io subdit
z hij radices no hnt p psude
firmit Sap 4 adulteriis
plantatoes no dabt radices
altas Vbu em ddno radica
finalr nisi i cctas io Eccti 24
i cctas meis mitte radices
Ro at que arbor radices n ht
alt e q ni sepe tu psplanta
z hij frequet de bono i malu
muta s io no radica i bo
vn b u subdi q ad tpe credt
z i tpe temptatois recedut
Eccti 18 amane usq ad vespaz
mutab tpe Tales ft de fau
li rege Saul qui in pphas
erat ppha i me stultos stultg
Nam aut i spinis h subdi z dua
malor auditor z hij sut
auari p cupidi ubi tagit ca
pmo ubi audiciom 2o auditi
suffocatoz i z a soli 3o suffoti
tutilitate i z no refnut fru
Dt go Quod at i spin cecidit i
spinis hij st i pid seme st i
z mt qui audiut ubu s do
z a sollicitu i a cura supflua
i acquiredo z a diuicijs i ab
ipa viru humidan i possido z
voluptate s a sequete luxia
diuicijs utedo s io les satani
cos z mechati st io Eccti 31
si diuces fuis no eis inmunis a
delicto Emittes f a loco p
dictois ad sua nego suffocant
z no refnut fructu i opa bo
ut opa me Sicut em tra
nimis macra no fructificat
sic nc nimis crassa Cecidat
i tra bona Inpmg posuit ma
lor auditor diuisi h sed

p suggestionis effectu attendo no p cem aiaz intrando

ad mod

hii sut

bonorum operum / ubi tangit cor
operum / primo in audiendo quia corde
bono et optimo audiunt / 2o in re-
tinendo quia verbum retinent / 3o in opa-
do quia fructum reddunt / 4o in exspectando
quia in paciencia / primum pertinet ad cor vel
intelligenciam / 2m ad memoriam / 3m ad
operationem / 4m ad intencionem / Dicitur 2o
quod aliud semen cecidit scilicet in
terram bonam / illi qui susceperunt in
terra bona semen tales sunt hii scilicet
qui in corde bono et induit spiritua-
nale et optimo per caritatem / Cor op-
timum est cum gracia stabilitur cor /
audientes verbum scilicet utique auditu re-
tinent in memoria / aliud non prodest
sicut nec cibus qui statim evomitur
et sic medicina que non retinetur
nec in corde opera et fructum scilicet bone
operationis afferunt in paciencia scilicet ex-
spectacionis premiorum sicut agricola
paciens exspectat fructum terre
hic quietus certus ati pat / Jac. 5
ut videntes non videant doctrina
parabolica ad hoc proponitur ut simplices non
videntes misteria divina facilius
videant et capiant in parabolis / sed
ergo ad hoc est ut videntes videant
non cognoscant / Item videntes excecati sunt
mali ergo non erat monitum ab predi-
catoribus / Et ad hoc dicit cum dicit ut
videntes non videant et audientes
non intelligant hoc quod dicit ut non est
causalis sed consecutiva / hoc indigens
quia audientes verbum exterius non
intelligunt spiritualiter non intus spiritualiter
sicut ad claritatem lucis quantum
oculi infirmi / ergo doctrina pa-
bolica ad illuminacionem simplicium
bonorum sed malorum indignis sit de-
visio et scandalum ut supra
hic autem parabola glo ubique dominus
a discipulis suis rogatus sermones
suos exposuit / Ecce hic est nec plus
nec minus nichil nisi mere quam exposuit
quia Christus est qui elucidat me
uita eterna hebuit / Non sit in
doctrina christi predicaciones addunt ad
verba eius exponendo et predicando /
Et ad hoc dicitur quia non est intellectus plus
quod sit contrarium vel superfluum sed ad
ad elucidandum potest addi /
Item semen est verbum dei quod dicit Augustinus
Bonum semen filii regni quod
semen est bonum verbum / Et ad hoc dicitur
quia est Christus quod seminibus suis seminatum
per nos quod est Christus De quo genesis 22
in semine tuo benedicentur omnes
gentes / Semen seminatum in nobis
sunt verba dei gracia et virtutes / De
quo dicitur / Semen seminatum a nobis
sunt bona opera et doctrina sana
De quo ps. Euntes ibant
Semen seminatum de nobis nos
ipsos quos seminavit Christus in
terra sua De quo dicit Augustinus ergo venit
mundi hoc est semen vel interius
hominem verbum est semen / Item venit
dyabolus et tollit semen de corde
quod dyabolus non illud nisi aut ego non
venit in cor / Et ad hoc dicitur quia dyabolus
venit in cor non per essenciam
intrando sic opponere sed per suggestiones
tionis effectum accedendo / Item
et tollit verbum de corde quod non
potest cor cogere ergo non etiam ad tollendum
Et ad hoc dicitur quia dicit tollendo cogen-
do per violenciam quia ita debile
est quod non potest vincere nisi volente
sed procurando ut tollatur per sug-
gestionem ut potest homines aliis
curiis suggestionibus cogitacionibus
occupando /
Membra autem accedentes Luca 8
Super quod narrat circa quedam
curavit Christus discipulis suis ad
predicandum omnibus docens futurum utilitatem
verbi sub parabola seminis hic autem aiat
omnibus sub parabola seminis / Unit / initiat
eos ad predicandum tripliciter / primo
includendo exemplum ad hoc ut quod
fiat / 2o quantum ad periculum si
non fiat in Nemo est occultum
quod non manifestum / 3o promittendo premium

sibi nsiat i. videte quo auditis
In prima sub pala lucne tang
tradicon tac cordis pdica
comendantis. Et sermo g dicon
te effici nomine lucne accense
Vn de egregio pdicatore
s. Io bap. dr quippe erat lucna
ardens et lucens. Scdo g don te
formalis nomine pois qr no ab
scondit sz sup candelabrum po
sit. Nee ii stetit esdras scriba
sup gradu ligneum que fecerat
ad loquendum. Vn ps iusticia
in cano abscondi. Tercio condon
tae finalis mitnoni illumi ac
q ut intrantes videat. ps De
claraco smonum tuor illumat
Quarto g don tem mtl lucne ps lucna
pedibus meis verbum tuum et lucem
Ergo efficaces pdicatoz dz ee
clara scia ut sit lucna accensa
Sor pdicandi dz ee apta ut
sit lucna sup candelabrum
posita. Sermo pdicatoris dz ee
lutate intelligia ut sit luc
ab intrantibus visa. Materia p
dicata dz ee utilitas ipa ut
sit lumine no tenebris. Dicit g
Nemo at q d si glonos po
mistia nos acce do lucna fi
dei vos aut candem fidi luc
na alijs pandite nec timore
cale lum incomodor absco
dite. Nemo enim discrete agens
accendes lucnam opit ea vase
re. Sic plang e mystice luc
e dum vbi intellid pud vi
mandatum tuum lucna et lex tua
lux. In hac lucna duo sunt testa
exterior patens smonibus et lux
interior latens vitatis. Et lucna
accendit qu sept tarpe intellia
alicui dat sic fecit e qui dos
apperuit sensum discipulis ut
intelligerent scripturas i ultio

et fecit et lucne p lucem ubi sz id
phil ii me q nos lucet sic
luminaria in mundo verbum vite co
tinentes. Nemo enim vasis in tegi
occultacio humani timoris q
phie pdicatoribus ait xps. Nolite
timere eos qui occidunt corpus
Nolite igitur mundi ac p sepe
que sunt phie pdicatoribus
Jo 16 In mundo pssura habebitis
Inicat. Vt ergo dicit q lucna
dum smonibus no dz occultari
timore ad visit a adverpssi
sz poni in evidenti s sup cande
labrum ecce militantis que e
candelabrum aureum De quo
Exo 21 Septem nos candela
bris esse apoc. Et dt sup cande
labrum i i evidenti q publice et in
evidenti pdicandi est. Hic ait
quos ante audit. pdicate sup
tecta. Et sic candelabrum dt q
candelabrum altum est et elevat
lucem. Sic qui psicium in ecclesiis
dent ee alti p vite sublimitatem
lucidi interius p fidem et sciam. Lu
centes exterius p doctrinam et scaz
conversacionis signum hoc posuit
deus a principio mundi luminaria i
firmamento q est ps superior mundi
Jumenta no et bestias i terra
Carnales enim et fatui no dent
ee plati alijs sz sbi et eis
fit hodie. Vn salom Ecclesiastes x
vidi servos in equis et principes
ambulantes q servos sup terram
Dz at prior dare hac inte e
ut intrantes s domum ecce in
litantis lucem intelligant in
Job 2a iuvenes fugiunt lux i sum
Non e enim occultum q hortatur xps
discipulos ad opus pdicacionis co
minando periculum si no pdicent
q corpus neglia ul tior cavit
manifestate iudicio. Nam et
occultum tenebris tagit dupl

pdic

p.lan

Marginal notes: "aut subtus le ctum ponit sz sup candela brum"; "vide ant"; "18".

Occultu ee manifestandi. Est
eni ad q latet ppa ñ ut sed opa
interiora s intentionibus et h° que
sol9 deus uidet scd j. Reg. xvj.
homo uidet que parent, deus
autem intuetur cor. Est aut ad quod
latet quod occulta hu̅ana astucia
sicut sed opa exterioria q colore
hnt excusacoib z Reg. xij. tu
fecisti abscondite, ego u° facia
i° dubiu i g° omib palliatis. Et
hec dr absco̅tu, ut iste no ueue-
labitur ppr p°m go dicit Non enim e
occultu q no manifestet.
q. d. no debetis opire lucerna
ubi dm̅ ppr timore pene ul
infamie nz p negligencia desidie,
no e em occultu q n° timor
occultet quod no manifestet.
nz et u° gla abscondita que no
cognoscet z io no abscodatis
vim auream s vim sac. doctrine
sic a sa Josue vij ppr vij sedet
nz absconditu q no cog et quz
i puti. Et i palam ueniat. sic
futo qn apient libri cosciaz
h q dr apo ptuc em apient
i uidelz occulta cordin
j. Cor. iiij. Veniet dns qui il-
luiabit absco̅dita. Simulacoes
ypocritaz s fir attendite a fer-
mento phariseoz q e ypocrisis
Ut aut optu q no reuelet
Omissiones negligencium sic
oppo v. eci. Turpitudines
uoluptuosoz sic v° ysa. xx.
reuelabitur ignominia tua.
Malicie et fraudes dolosoz. in-
quoz sic d° pu. xxvi. q opit odiu
fraudulent reuelabitur ma-
licia eius i cocilio gnali. Sopho
j. scrutator ibi lucernis.
aliud sic glo gtinuacio ita No enim
e occultu etc. q. d. tior carnal
no nob retardet u mala opio

que de uob in° hu ab pmare
dulos q et si modo lateas appe-
quicq ura occulta clarius
apparebit q nichil occultu q
qd no manifestet. et ec cozo
nabimini puictur ad iudicium
uiij. Videte g°. Superius ut
monet discipulos ad pdicandu
primo posuit expm 2° ptm
hic 3° punit pmiu ubi ut
possint adipisci pmiu p°
monet ad audiendi studiosita
2° docet pdicandi fructuositate
i qui enim ht etc. Dicit q uidete
q. d. sitis duplices q no e occultu
quod no manifestet etc. uidete go
quo auditis i qlis auditores
sitis s ue sitis ma ul petrina
ul spinosa ul ucia sed bona di-
s sitis diligentes et attenti
sic enim est audiendum. Qui
enim ht dabitur illi. hic subdit
utilitatem narratam pdicatoi
et p°mo i ppoito 2° i opposito
et qmcuq no hnt. Dicit go Qui
enim ht q. d. sitis duplices uidete quo
auditis, Qui enim ht dabitur
illi, hoc pt expom g moib. p°
qui ht amore ubi dabitur illi
ss intelligi° gch amat sic dicit
glo Amor enim illuiat. Ecci. ij°.
Diligite dnm et illuiabu̅-
tur corda ura. 2° sic qui ht s gram
dabitur illi s glo sic d° ps gram
et glam dabit dns inuenti
enim da° pmiu 3° sic qui ht
s uote bñfaci dabitur illi s
facultas adimplendi phil. ij°.
Deus e qui opatur i nob et uelle
et pficere 4° sic qui ht s labore
uiti dabitur illi qes pmij Lu. vj.
Date et dabitur uob. Et qui
no ht s ul amore ubi ul gram
ul bona uote ul uit ul contra
oppone et q putat se hre s
iusticiaz opm ul alia sciaz p

In medio quomodo aperitur

nalem ingenium auferre ab eo. sic
uelut non habeat si propter hoc uult ille
ut non possit. Venit autem ad
illum. Cuius ratio discipulos suos
ad predicandum amandauit illos
ut dictum est a principio huius capituli.
hic excitat ad idem facto ut ipse
tunc qui ob fratrum uisitacionem noluit
intermittere predicationem. Ubi tamen
primo adductus fratrum ad uisitandum
ipsum. 2o denunciatio aductus
ipsorum ibi et nunciatum est illi. 3o
uel 4o denunciantibus adductum
ibi qui respondens dixit ad illos.
In prima tangit primo adductum con-
sanguineorum. 2o impedimentum
ueniendi ad illum ibi et non poterant.
Dicit ergo Venit autem etc. Christus
quia dyabolus uidit quod ipse presidebat
propterea quippe esset filius dei in terra
duxit parentes eius carnales ut
per illorum contemplationem dimitteret eius
obseruaret uiam. Sicut uidebis propter
quod parentes habet carnales unde credit
esse ipsum dei filium cum deus carnem
non generet. Sic hodie platos
multos peruertat dyabolus per tumultum
titulum quam eorum obstruet digniori statu
scribitur ysa 66. Numquid parturiet
terra die una aut parietur gens simul.
Et infra adducent omnes fratres uestros
domino duo in equis et quadrigis
et in lecticis et in mulis et in car-
rucis ad montem sanctum meum
ad ecclesiam uel ad domum plati.
Et sequitur super hoc dicitur eciam ysa 49
quibus genuit michi istos ego sterilis
et non pariens transmigrata et cap-
tiua et istos quis enutriuit ego
destituta et sola et isti ubi erant
id est an plati primo. Et ideo probatur
lautus sic est propositum carnales quos
spirituali in eternitatibus filiis sit collocare
ne dicatur ei Abac 2. Ve qui

edificat ciuitatem in sanguinibus.
Dicit ergo Venit ad eum. Sed ad christum predi-
cantem Mat 12. adhuc eo
loquente ad turbas ecce mater
eius et fratres eius. Hec ypocrisis predicatoris
officium relinquere noluit
propter affectum matris quia nobiliora
sunt opera misericordie spiritualis quam corporalis
Et utilitas matris erat per fan-
da et utilitati matris propter Venit
mater ad eum mater et fratres eius
scilicet consanguinei sicut accipitur Johannis
7. neque enim fratres eius credebant in eum
Non enim alios filios quam christum
genuit beata uirgo quia solus prin-
ceps sedit in hac porta sedit et nu-
llus alius ingressus est per eam Ezechielis 44.
Et non poterant adire ad eum
id est uenire ad eum pre turba quia sicut
dictum est turba frequenter impe-
dit uenire ad ihesum. Et nunciatum
est illi. Hic post aduentum consanguineorum
subditur denunciatio aduentus ipsorum
cum dicitur et nunciatum est illi. Christus
uenit ab quod dyabolus aduocatus
et nunciauit ei mater tua et fratres
tui stant foris uolentes te uidere
Fratres hic uocantur consanguinei
more ydiomatis hebrei quo
omnes unius cognationis et gentis
uocantur fratres. Et non dicitur quod
foris stant ad significandum quod fratres et
parentes platorum dum esse ue-
nerint ab eis si uel saltem a cor-
poribus eorum quantum ad affectum car-
nalem et tunc contrarium uidemus hodie
quia consanguinei platorum et
intrant citius et assistunt propinquius
ponuntur melius quam consanguinei
amore spirituali loquendo unde
Et uidens fratres eius uidere quod
foris stare dum quia sine spirituali
stat extra ignoti spirituali intus
Qui respondens dixit ad eos
hic subditur 4o uice id est quod preponit
amorem spiritualem corporali dicens

consang. platorum

Qui respondens dixit ad eos. Ma-
ter mea et fratres mei hii sunt qui verbum
Dei audiunt et custodiunt, id
est qui me in corde suo concipiunt
que conceptio felicior est quam
carnalis. Unde Augustinus de virginitate:
beatior fuit Maria percipiendo fi-
dem Christi quam concipiendo carnem
Christi. Nichil enim matri materna propin-
quitas profuisset nisi illum felicius
corde quam carne gestasset.
Et fratres mei quia filii sunt patris
mei. Dedit enim eis potestatem filios
Dei fieri. Hii autem qui audiunt et
non faciunt non sunt filii sed servi
quia sunt extra disciplinam patris.
Hebr. 12. si extra disciplinam
estis non filii estis. Notandum super illud: Non
est absconditum quod non manifestetur, que sunt
abscondenda. Primo culpa confessori
sicut infirmitas medico. Proverbiorum
28. qui abscondit scelera
sua non dirigetur. Iob 31. si abscondi
quasi homo peccatum meum. Secundo pecunia
indigenti sicut vestes propria denudan-
ti. Ecclesiastici 29. perde pecuniam propter
amicum et fratrem et non abscondas
eam sub lapide in perditionem. Proverbiorum
qui abscondit frumenta. Tertio sciencia audien-
ti sicut lux illuminatori, ut dicitur
Ecclesiastici 4. non abscondas sapientiam in
corde tuo. Psalmus: iusticiam tuam
non abscondi in corde meo, veritatem
tuam et salutare tuum. Quarto veritas alicui querenti
sicut vestes lucenti. Iosue 7. fili
mi da gloriam domino deo Israel
confitere atque indica quid in
feceris ne abscondas. Tertium quia
virum aurea abscondit tecum infide-
li innocenti sicut predica agno
a lupo. Proverbiorum quia quamvis peccatum in via hac
qua ambulabam absconderunt superbi
laqueum. Illa absconsio est dispersa
sicut Iob 18. abscondita est terra

predica eius super semitam. Hic
quiter. Qui habet dabitur illi. Quia
parvulis datur dominus et secundum quia habet
duas tunicas det non habenti. Ad hec
dicitur quia licet habent de bonis spiritualibus
et magistri in foro iusticie, ibi de
bonis temporalibus et magistri in fo-
ro conscientie. Quicumque non habet et quod
se habere putat auferetur ab eo.
Contra habet abicit. Crisostomus dicens
Quomodo potest dominus si ei tolli ab
eo quod non habuit. Ad si non habuit
quod tolletur ab eo propter hec Bonaventura
qui habet aliquid et non facit opera iusti-
cia operatur ad gloriam dei sed quando
circa res terrenas occupat eum
huius non videtur habere quia quantum ad
dominum non habet quia non deo fert
vel confert. Sic homo eius occulis
iniquitatem videt ipse videns
quantum ad dominum cecus esse dicitur.
Unde sic habuit per dicit quicumque
autem non habet ad dei gloriam et habere
et quod putat se habere auferetur ab
eo vel ut non habeat vel ut non
possit. Cum ergo dicitur quicumque non habet
non negatur in habendis debitis
finibus. Contra quemcumque deus pigris
et negligentibus vel et dissolutis
vel lascivientibus det acutum ingenium
et subtile et studiosis et sollicitis
quicumque non det. Ad hoc dicitur quia habet
satis ut iste sit in labore et
tormine ampliori, illis autem
datur pene instructori. Unde Beda:
in desidiosis ingenium sepe
accipiunt de negligentia instigante
puniatur qui scire contempsit quod
sine labore assequi potuit
et alii studiosi tardi intellec-
ti sunt ut eo maiora premia in-
veniat quo studiosius elaborat,
quia unusquisque propriam mercedem acci-
piet secundum laborem suum. 1 Cor. 3.
Mater mea et fratres mei hii sunt
qui verbum dei audiunt. De hoc vide.

Que non sunt abscondenda

Cur deus dissolutis det acutum ingenium
et bonis non tribuat

cōtemp̄nēs ꝑntes carnales qui
quod p̄t̄ēr eiō zo. hora ꝑntum
tui z inveniū tua. Ad hec dicit ꝗ
p̄z quod dixit xpūs nō exclud̄t
amorē z honorē ꝑntum ꝟ; innuit
ꝗ plus placeat z religiosiores
sit. copulemetiū qm̄ corpūm
Factū ē aūt ī vna dierū. Sic̄
dem fuit a p̄ncipio huius ca. x
discipulos suos ad p̄dicāch aīa.
p̄mo ubiorō ex ꝗ ꝟ; aīmat z ꝗsi
luat fc̄o mīalos z p̄ mīalos fc̄o
ī elemētorū sedatōe z ī demonū
expulsiōe ibi Enavigaūūt at
ad regionē gerazenorū. ꝟ; ī
emorroisse curatōe ibi ffactū ē
aūt cū redisset ihc excepit
illū turba. iiiiō ī defuncte pu-
elle suscitatōe ibi adhuc illo
loquēte venit quidā ad p̄nci
pē sy. Circa p̄ma nōn z p̄mo xp̄i t
discipulorū eius navigatio. iiō p̄iclm ī
navigādo ibi. Navigantibz at
illis. iiiō a p̄iculo miraculosa
libaō ibi. accedentes at suscitaū
iiiiō pusillanimitas discipulorū ē incrēpō
ibi Dixit at illis vbi ē fides
vra. p̄ dico ffactū ē at ī vna dierū
nō dē determiate qua die sꝫ
dicit q innuit q eode die quo fuit
prius scūs z visitaco m̄ris et
frm eius p̄ ibi Dixit aūt illi. Ē illa die
Exijt seiō frm ē ihs sedebat ꝗ reū.
ffactū ē ergo ī vna dierū s. p̄ū an
te paxū post xpc. s. ihc ascendit ī
naviculā. Ad levandū z discipulos eius
Et ē fidēt discipulos amicum ꝗ
ingrm sunt scam. Nō tm̄ loca
scanos s. ī plana tra ꝟ; ī p̄iculosa
s. ī mari. vnde dicebat eis vos
estis qui p̄mansistis mecū ī tribu
lacōibz meis rc. l. xxii. Sed sunt
multi qui hominem scam in p̄spis
ꝟ; nō ī p̄iculis s. d. Ecclesiastici vi. ē amicus
s. tpē tuo z nō p̄manebit ī die tribulacōis

Et tū multi vellent sequi dominum ad
tēm̄ in mensa ad gladium ꝟ; nolunt
sequi p̄ vias s. paupertatis p̄ue. Volunt
hunc dominus sine auctē te. Et ait
ad illos transfretemus trans stagnum
s. genezareth qd̄ dicitur mare s.
cōsuetudinē iudeorū qui omnē
cōgregacōz aquarum ꝗsueuerūt
appellare mare. Sꝫ galilee dicit
a p̄uincia adiacente. Sꝫ stagnum
dicitur a stando q. nō h̄t alueū quo
fluat ꝗ loca sumunt flumina ꝟ;
tm̄ loco suo venit z p̄cellis ē
inquietum z io dicitur genezareth
q. generans auram crispantibus ex
vndis ex impulsu ventorum.
Et ascenderunt. s. cū ihū tanquam
boni discipuli obedientes magro
suo. Antistice ī vna dierum s. l.
die passionis De q. zacha. vltō
Et dies que nota ē dño nō
dies ꝟ; nox q. lumina ē luce
In illam igitur ascendit ī naviculā
ī. cruce. De qua sap. xiiii. modico
ligno cōmittunt homines aīas su-
as z transeuntes mare p rate
liberati sunt. In hac naue ascenderunt
discipuli eius cū eo. Beda ī glo. cū
ihū ī naue ascendunt qui signo
dñice crucis imbuti ꝗ seculum re-
linquere disponunt. In hac ascen-
dunt aliqui p martyriū tollant ꝗ
omnes p xpi ꝗpassionē z p p̄e car-
nis maceracōem. In hac naue
ī. cruce p̄me genua. s. p̄i scie ꝗ
p rēmo. Navigantibus at ill
his p̄ ꝗ xpc z discipulorum navigiū
subdit ī navigādo p̄iclm.
Vbi nōn iiō tā p̄mo xpi quieta
dormitio. iiō stagni subita
inquietatio ibi z descendit p̄cella
iiiō sequens ex hijs p̄iclitacō ibi
z cōplebantur. Dico ergo Navigantibus
at illis s. discipulis obdormiuit s. ihc
Et valde vtiliter obdormiuit
ꝟ; vt ī se visitatione ī ue c̄tate ondet

dormiendo et ulcate nec mentate
p9 ca procella miraculose sedando
vn glo i h° ftdt et unus ho mira
qui dormit et unus deus qui fu
rore cohibet maris. Et des
cendit procella venti in stagnum. Des
cendit in quam multis de causis p°
ad discipulos corrigendum ut eorum clareret
ad providentiam divine deum et ipso
miraculo magis confirmaret 2°
ad perditoribus corrigendum vn glo
multo turbatur navibus quam perditores
cum hominibus qui simus audis fir
mi erat cum sed ch aliquando fre
quenter cum propter malorum societatem boni
temporaliter affliguntur 3° ad divine potestatis
ostensionem si sedatorem potestatis fuit
probatur p9 4° ad prefigurandum misterium
passionis quod ipso tunc dormiente
descendit in eos procella temptationis
et persecutionibus vn Mt. 26. tunc dis
cipuli relicto eo omnes fugerunt
Et Jo. 20. ubi quod congregati erant
propter metum iudeorum 5° ad osten
sionaliter pericula tribulationibus vn glo
adventus sine tempore nemine ex
hac vita posse devinguere cum et
apostolos quidquid accidat tempus
sclavum sepe procella perturbet
y. thi. iii. Omnes qui pie volunt
vivere in xpo persecutionem patiuntur
Josephus si vnumquemque dam
persecutionem pati putas si et tu
Et videte quod nunc vigilate non
deserit procella propter quod clamat
eccam gloriam spiritualium corporalem et tempore ebl
et pugne. Evigila super nos
et sine saluti excitant eum ei vigiles
nos sufficit si et ipse vigilet super
nos sicut dicit ps nisi dominus custodierit
civitatem frustra procella venti dr
forsitan ad ovam illius procelle
que surgit ex fundo maris
ex motu vel impetu aliquorum
magnorum piscium vel aliqua causa

quam ex flatu venti Et complebantur
vel compellebantur s. naves fluctibus
eas levantibus et periclitabantur Sic
et quoque persona per procella impletur
tot tot animadvertendi quod sic homo
spiritualiter periclitatur vn ps salvum
me fac deus quoniam intraverunt aque
usque ad animam meam. Y. Cor. Signati sumus lb.
bene autem tedet nos vivere
Accedentes autem Excludito periculo
discipulorum in navigando hic subditur
a periculo miraculosa liberatio
Ubi notandum primo periclitantium sol
licitudo 2° periculi demonstratio s.
perceptor perimus 3° periculi demon
strati cessatio s. At ille surgens
Dicit ergo accedentes autem s. discipuli ad
ihm suscitaverunt s. excitaverunt
eum s. a somno Sic et nos
insurgente periculo tribulationibus vel
temptationibus vel persecutionibus quibus
cumque ex discipulis orationibus debemus
salvatorem excitare dicentes ps
exsurge quare obdormis domine
vn glo cum simus subiti procelle
spiritualis nequiciis excitamus gubernatorem
illatorem qui impetum venti
et si ita non dormiat somno
corporis sui tamen a nobis dor
miat somno cordis ut tor
por mentis rite quod in procellis
notandum est dominus Jo. 4°
clamavi ad dominum in tribulacione mea
Quia fatui gubernatores hi naves
sunt ecce qui debent periculis
orationibus dominum excitare in pin
magis faciunt obdormientibus
sed qui ad humanum auxilium magis
confugiunt Suscitaverunt magis
eum dicentes perceptor perimus quasi
dicerent adiuva nos quia tu po
tes et nos indigemus Tunc ergo alle
gat et pietate divina cum dicunt p.
ceptor et necessitate humana sed
perimus At ille surgens hic subditur
periculi cessatio miraculosa ubi
concurrerunt tanta causa inpugnans

qz tempestatem increpavit / tanta obediencia & tempestas cessat / effectus sequens / qz tranquillitas facta fuit / Dicit g° a ti° singulis de sompno / Ecce qz ipse est dominus in oratibus cum sit tunc cum in oret in ueritate / Ips ipse est dominus omnibus in oratibus cum in nte / Increpavit ventum et tam tempestatem / & tempestatem aque tum in effectum ventus et tam per yma periculi & cessavit / s. ventus & tempestas / glo omnis creatura sentit creatorem imperat & increpat & sentit imperatorem / Non quod sic hereses quidam sit causa / ancia sz maiestati conditoris est essibilia quam apud nos sunt insensibilia / sicut dicitur de stellis Baruch iii° vocate sunt & dixerunt assumus / Et facta est tranquillitas / Ipse enim non est deus dissensionis sed pacis / i. Cor. 14 / Exo. 15 in ubo eius stetit aqua sic congeries / Aliter non fit tranquillitas in divino impio /

d Dixit autem illis ubi est fides / Supra narrata est discipulorum periclitacio miraculosa liberacio / hic subditur pusillanimitatis increpacio / ubi notandum [illegible] disciplorum 2° assistencium admiracio qui timentes / ° admirantes vero quibus putas est hic qui & ventis / Ecce hoc est quod dicitur / Dixit autem illis ubi est fides vestra q.d. si fidem haberetis non timeretis / & fieret quod velletis / Unde ventos & mare placaretis / Unde 16. si haberetis fidem sicut granum synapis diceretis huic arbori [illegible] omnia enim possibilia sunt credenti / Ecce quod fides magna [illegible] et periculum / hec est enim victoria que vicit mundum. i. mundi pericula fides vestra f. Io. [illegible] / Nauta & alii qui erant in navi timentes mirati sunt / Beda non discipuli sed naute et alii qui in navi erant mirantur / Unde Mat. 8 dicitur porro homines illi mirati sunt dicentes [illegible] quia etiam mirati sunt discipuli magis eo quod magis assueti erant in de miracula & magis certi de potestate eius / Admirati sunt in [illegible] ad invicem dicentes quis putas est hic quia et ventis imperat & mari & obediunt ei / Mat. 8 qualis est hic quia venti & mare obediunt ei / Venti & mari quae sunt creature maxime flexibiles & instabiles sunt magis mirandum / Ecce ipse est qui facit ventis pondus & aquas appendit in mensura / Job 28 / In quo redarguuntur creature plures que non obediunt creatori / cum creature insensibiles obediant ei /

Hic quia factum est in una dierum / 10
[illegible] determinat quo die / Ad hoc dicendum quod [illegible] parabola seminis de- 4
[illegible] miraculum s. 8 ca. [illegible] non dicit quod eadem die [illegible] eadem die [illegible] ut tactum est [illegible] forte lucas [illegible] hora duorum [illegible] factum est in una dierum [illegible]

e [illegible] ipse ascendit in naviculam & discipuli eius / discipuli eius ascendunt [illegible] statim subditur quod dixit ad illos transfretemus / [illegible] & ascenderunt / Ad hoc dicendum quod primo ascenderunt in naviculam tunc dixit transfretemus / & tunc ascenderunt in altum navigando ut dicit qui quod primo post quam ascen[illegible] & discipuli [illegible] ad discipulos est anticipatio /

Ipse increpavit ventum [illegible] 9
intelligitur [illegible] alii non competit increpatio [illegible] & tempestas est huiusmodi / Ad hoc dicendum quod increpatio [illegible] metaphorice non proprie sicut increpans [illegible] cessare sic quia venti cessabant ad tactum [illegible] increpando illos /

f Enavigaverunt autem ad regionem / [illegible] sedatione [illegible] hic ponitur miraculum [illegible] expulsione demonum

patria

Ubi describitur primo patria in qua miraculum
contigit, 2° hominis vexati
miseria, ibi Et cum egressus esset ad
terram; 3° demonis vexantis malitia,
ibi ut vidit Ihesum; 4° Christi salvatoris
liberantis potestas, ibi Et rogabat illum;
5° miraculi fama, ibi quod ut
viderunt factum. Dicit ergo: Enavigaverunt
autem ad regionem Gerasenorum
que est contra Galileam, super quo dicit glossa:
Geraza est civitas Arabie
trans Iordanem iuxta montem Galaad in tribu Ma-
nasse, non longe a stagno Ty-
beriadis, et est contra, dicitur hic, Galy-
leam, id est ex opposita parte Galilee,
stagno interiacente. A civitate autem
ista denominatur regio Gerasenorum.
Unde significat gentilem plebem ad fidem
conversam, que conversione sua a dyabolo rece-
sit, a quo prius vexabatur, et ad
dominum appropinquavit, a quo prius
longe erat. Et sicut Christus postquam ex-
citatus est a sompno enavigavit
et visitavit regionem Gerase-
norum, sic mistice Christus postquam sus-
citatus est a sompno mortis
gentilem populum per predicatores vi-
sitavit, sicut dicit hic glossa.
Et cum egressus esset ad terram. Hic
subditur hominis vexati miseria
sive insania, que ostenditur primo quo ad
motum impetuosum, quia occurrit;
2° quo ad motorem malitiosum,
quia habebat demonium; 3° quo ad
longitudinem temporis, quia iam temporibus;
4° quo ad magnitudinem infirmitatis,
quia vestimento. Dicit ergo: Et cum egressus
esset, scilicet Ihesus de navi ad terram, oc-
currit ei vir quidam qui habebat
demonium. Alienissimum est
iam magis habendi quia potius habebatur
quam haberet. Iam temporibus multis. Hoc
dicitur ut ex diuturnitate appareat
morbus gravior et ad sanandum
difficilior, ut ex hoc appareat maius
miraculum et curatio eius esset me-
dici potestas amplior et fama

celebrior. Et vestimento non induebatur
nec in domo manebat. In quo apparet
insanie magnitudo quia [illegible]
vestimenta lacerabat que corpori
humano sunt necessaria, et domo mane-
bat, sed in monumentis, in signum
cuius quod dyabolus fuit prima occasio
mortis, illos quos obsidet
libenter facit habitare in mortuorum
sepulcris. Moraliter per illum de-
moniacum significatur superbia, que in mo-
[illegible] prima enim est in ascensu
et ultima in recessu, quia quasi
de ipsa prima nascitur, ut dicit Augustinus,
et ergo valde timenda est, ne
vicium nascatur de victo vi-
ciorum, et hoc notatur ibi temporibus multis.
Item quia gratia dei spolians exuit;
Apoc. iii°: Tu dicis quia dives sum,
et nescis quia pauper et nudus es,
et hoc notatur ibi Et vestimento non indue-
batur. Item quia singularitatem eligit
superbia cum non patitur commu-
nitatem, et hoc notatur ibi Et in domo non
manebat. Aut per istum demoniacum
significatur quilibet peccator obsti-
natus, cuius conditiones apte habent
notari, scilicet rebellio deo, sub-
iectio dyabolo, assuetudo in peccato,
inveteratio, ibi temptando negli-
gens de se ipso, infamis et
fetens per exempla. Tangitur ergo primo
rebellio, quod dicitur hic quia occurrit
Ihesu, quod in tantum obstinatus peccator
qui prelato suo volenti eum
reducere occurrit quandoque per
appellationem, quandoque per munera lar-
gitionem, quandoque per falsam excusationem,
quandoque per similia et magnorum
criminum impositionem. De quo Eccli.:
peccator vitabit correctionem.
2° subiectio sive servitus ad dyabolum, ibi demo-
nium habebat; servit enim habeat
et a quo habebatur et possidebatur, quia
cui facit peccatum servus est peccati, Io. 8,
et 2 Pet. 2°: A quo quis victus est
consuetudo ad peccandum, cum dicitur iam
temporibus multis; inveteraverunt omnia ossa
mea

ad correctionem

[illegible] superbie
[illegible] peccator

7o

Et eze le chulto tpe sudatu ē t
no ē d/ xo misericordia ad sregis
patm cu dr q vestimento no
induebat/ ij. d dr q latrões i
demões despoliauit eu/ ld
neglia i obliuiscendo seipm
cu dr q no manebat i domo
s ype cosciē ß meat i regionē
longinquam sicut et filius pdigus
De quo lo. xv/ 6o feditas uite
sue infamia ad pxm/ eu dr
q hitabat i monum/ glo. i. i
mortuis opibus corpibus q i se-
pulcris manebat/ pu. x. De
sidiu impii monumentu pes
simorum/ Is ut vidit ihm hic
ou demõis repat malicia
t pmo expeudi difficulte/ 2o
expuexandi crudelite. i. inter
qm tpibus arripiebat illu/ 3o ex
nocendi multitudine. i. in vbo
gabat at illu ihc quod ē
no/ In pma tangit tact deo,
nemi sicut gestu ubu et notu
Gestu humilitatis et pcidit/ Vbu
murmuracois/ qz dixit ac voce
pusitat qz obsecrauit ne te
gio/ Iesu demoniacus ut vidit
ihm pcidit an illu no ex hu
militate sz pe eni ē rex sup
vniusos filios supbie, Job
41/ Certe pcidit ex timore
demões eni credunt et cõtre
miscunt Jaco. ij/ Et exclamans
coactus voce magna dixit/ No est
nos cõfessio s ucti extorsio/
qz timet eius pncia/ Quid mihi
et tibi fili dei altissimi/ ij.
Cor. vi/ Que conuēcio xpi ad
belial. i. ad dyabolum si glo. i. n(ull)a
qz xpus omnia bona facit dyabolus oia
mala/ Et uidete q cõfitetur
de xpo dyabolus duo/ sui ad xpm
dyssilitu/ eu dicit Quid mihi et te

Que eni cõuicacio scō hoi ad
carne/ Et tertio naturale de glam
cu addit fili dei altissimi
Alta quidem ēnia rõalib sz pua
altior nā intellectuali/ s dura
vm pb tu solus altissimus i oi
tua/ vnu bu dixit fili dei altissimi
dubitat at de conis cõfessione
arguit arrius et iudei/ arrius
qz dicebat xpm ēe pura cātā
dyabolus at ipm dei filium ēe cõ
fitē/ Iudei at qz dicebat q
i belzebub pncipe demoiorum
eiciat demonia/ iste at de cõn dt
michil ē et xpo quē iudei ergo vi
dent pp̄ões qm demones
qz uitatē negat quā dyabolus
ē cõfessus/ Obsecro te ne me
torqueas/ hic oñ dyaboli uocum obi
tangitur po nocē expssio/ 2o ex
pssionis vō i. pcipiebat eni
spui/ obsecro te ne me torqueas
hāc obsecrationē faciebat qz
forte aliqd tormentum et pene
inflictionē ex xpi pncia sentie
bat sic inundus ex pncia boni
vel forte ē infligi metuebat
sicut reus i pncia iudicis
vel qz ab eo hoie exire et ab
eius lesione cessare tormentu
illi erat/ vn glo. tormetu ē
dyabolo ab hois lesione cessare
quod qz illi pcipiebat/ vn se
pcipiebat eni spui immundo
ut exiret ab hoie/ Ecce
iustum mandatum/ homo eni
templum dei ē. i. Cor. iij. te
plu dei scm ē quod estis vos
In hoc templo liben hitat dns
cu inuenit mundum patum pu. 8.
Delicie mee ēē cu filiis hoim
Sz heu qz aliqui faciunt ipm
speluncā latronu, domum nego
ciacois, lupanar immundarum

affecionu

k Unde hugo de claustro anime efficitur in eo
hominis spelunca latronum quando diabolus
incedendo furtive ut detrahat
insidiatur et virtutum spoliet
indumentum. Efficitur domus negociationis
quando pro hiis que agimus humani fa-
voris foris frequentamus et intus
vendentes et ementes laudem pro
bono opere quam stulti mercatores
recipimus. Efficitur meretricis prostibulum
quando in thalamo caste mentis
lupanar luxuriose delectacionis
exigitur. Multis enim temporibus.
hic ostenditur demonis malicia ex-
nequandi crudelitate. Cuius cru-
delitatis primo quia arripiebat
frequenter, unde de multis temporibus.
2o quia movebatur violenter, unde
subdit et vinciebatur. 3o quia vagabatur
inutiliter, unde addit agebatur a
demonio. Dicit glosa: precipiebat
spiritui immundo ut exiret ab
homine. Et bene multis enim temporibus
arripiebat illum scilicet demon
demoniacum, et quia a multis temporibus
illum possidebat ideo cum maiori
difficultate illum relinquebat.
Unde glosa quanto diucius possidebat
bat ideo cum maiori difficultate
illum dimittit. Et ideo cavendum est ex-
cendum est cito de demonio eius.
Unde glosa Caveat quisque a dyabolo
ut cito iugum eius disrumpat,
quia tanto facilius quanto citius de-
vincitur eius evitat. Et vinciebatur
cathenis quo ad manus ne
posset percutere, et compedibus custo-
ditus quo ad pedes ne posset
effugere. Sic spiritualiter demoniaci
alligandi sunt multis disciplinis
De quibus Ecclesiastici vj: vincula illius
alligatura salutaris. Consistit
autem alligatura in cathenis precep-
torum et in compedibus prohibicionum
Sed alii ita vehementer furiunt

quod cathenas et compedes rumpunt
sicut dicit textus et confregerunt iugum
ruperunt vincula et ad instar
dyaboli libere currunt. Unde subdit
Et ruptis vinculis agebatur a
demonio in desertum. Libenter quippe
ducit dyabolus hominem in desertum
ut patet Mathei iiij et hic, scilicet quando ut
non habeat humanum adiutorium
nec solacium. Scit enim dyabolus quod
ve soli quia si ceciderit non habet sub-
levantem se. Ecclesiastes iiij. Ideo in desertum
quia hominem quem possidet inten-
dit facere spirituale desertum scilicet
in quibus non est habitacio bonorum amore
sicut in desertis regionibus hominum.
Interrogavit autem illum Ihesus
Consequens est malicia demonis
primo in exeundi difficultate, 2o
in nequandi crudelitate, hic
3o ostenditur ex nequaciam crude-
litatis multitudine, ubi primo ponitur
interrogatio de nomine, 2o demo-
niaci responsio de multitudine. Dicit: At
ille dixit legio. Dicit glosa: Interrogat
illum Ihesus dicens quod tibi nomen
est demon. Sunt enim demones
nomina sua per que apud homines
vocantur et discerni se faciunt
sicut patet legitur Thobie 3 quod demonium
quod interfecerat vij viros
filie Raguelis vocabatur asmo-
deus. At ille scilicet dyabolus dixit legio.
Et interponit causam nominis
scilicet quia intraverant demonia multa
in eum. Secundum Hugonem de sancto victore
Legio est ubi sunt vj milia sex- no
centi 66 milites. Dicit quod legio
non quod tot erant precise nec plures
nec pauciores sed voluit dicere
quod multi erant et ideo furiosi erant
quia adhuc multi ~~venerunt~~ firmament
Non fuit [illegible] ad interro-
gationem, cum legio non esset nomen
alicuius demonis sed fuit quedam illusio
quia vellet dominum arguere de sua
interrogatione et dicere male querit

quia multi sumus. Et multitudo non est
nomen unius, quemadmodum quia non est nomen
unius multitudo. Sed quilibet habet nomen
suum. Demon autem non querebat nomen
tamquam multitudo, sed nomen illius qui
preerat aliis observavit. Sed est
observatio tenenda contra quosdam. Dicit
accidit multotiens quod confessor
querit ab eo qui confitetur speciale
nomen et genus peccatorum, nomen illius
dicere nisi in generali. Sicut hominum faciunt
cum mulieribus etc. Quando tamen sacerdos
debet cavere ne propter hoc proponat confi-
tenti speciali peccata incognita
ab eo querendo fecisti hoc vel illud
ut in eo non faciat novos pecca-
tores quos debebat facere novos
homines. Unde in figura huius legitur Iudith
quem misit Holofernes confitetur dicens sacerdo-
tibus nolo vos ut scrutemini
actum meum. Iudith 8. Deut. 24.
Cum repetes a proximo tuo rem ali-
quam quam debet, non ingredieris
domum eius ut pignus auferas,
sed stabis foris et ipse proferet quod habuerit.
Et rogabant illum. Quippiam consa-
e demonibus hominem nequitiis
malitie. Hic ostenditur salvatoris liberantis
potestas. Et primo ex demonis subito de-
cessu. 2o ex domini permissione. Cadat ad ter-
ram. 3o ex demoniaci liberatione.
1o exierunt ergo demonia. Dicitur ergo
Et rogabant illum ne im-
peraret illis ut in abyssum irent.
Sciebant enim demones sic dei
gloriam per adventum Christi se aliquando in
abyssum ingredi. Sciebant enim
hoc non divinantes sed prophetas de
se dicentes, de quo Ysa. 14.
In infernum detraheris in profundum
laci. Et nota quod abyssus
multipliciter accipitur. Primo prima
informitas. Genesis 1. Tenebre
erant super faciem abyssi. 2o
magnitudo maris profunditas. Genesis 7.
Rupti sunt fontes abyssi

aquarum magnarum. 3o infini-
ta tenebrosa vastitas. Exodo 15. 14.
Abyssi operuerunt eos. Ysa. 5.
Dilatavit infernus animam suam
et aperuit os suum. 4o humani cor-
dis imperscrutabilitas. Eccli. 42.
Abyssum et cor hominis investigabit.
Eccli. 23. Oculi domini multo plus
lucidiores sunt sole. 5o divine
dispositionis immensitas. Psalmus Iudicia
tua abyssus multa. Sequitur
Et cum egressus esset ad terram oc-
currit ei vir quidam. Contra Mattheum
quia occurrerunt duo. Solutio. Hic dicitur
de ambobus quia unus de quo dicit hic
fuit celebrior propter ... et maioris
insanie de quo maior ea regio
dolebat. Unde eo sanato fama
exivit maior et clarior. Et ideo
illum solum commemorat Lucas hic
et Marcus. Matheus vero utrumque com-
memorat quia in utroque idem misterium
est. Sicut nam populus gentilis
per unum illorum significatur ita per duos
per unum propter unionem ... per
duos quia de duobus filiis Noe
scilicet Cham et Iafeth prodierunt gen-
tiles. Vel ecce unus et duo sanati sunt
quia populus ... qui ex gentibus
venit unus est et duo: unus propter
fidei unitatem, duo propter gemi-
nam caritatis mandatum. Vel propter
duos status salvandorum activorum
et contemplativorum. Sic ergo agitur
computat ... Lucas
famam et misterium. Dicendum
sunt ... una famosa et
unum misterium. Quid tibi et michi Iesu fili dei
altissimi. Ex hac confessione ...
quod cognoverunt demones Iesum
esse dei filium. 1 Cor. 2. Si
cognovissent numquam dominum glorie
crucifixissent. 1. crucifigi pro-
curassent. Et ad hoc dicendum quod sciunt
non vehementer ... non
esse scientie de quo apostolus loquebatur

Abyssus multipliciter accipitur

spm immundo ut exiret ab hoie
crucit qre no statim exijt c scrip-
tu sit. B. Qui i ptate z uirtute
impabat immudis spibz z exp-
bant. Ad hc dd q no pcipiebt
ei exire statim. Sz qre no pcep
ei statim exire. Ad hc dd ut hoi e
mag grata eet dotu pcept
cu quanta difficulte dyabol eu
dimittere uellet z no ut ph
intelligeret cu quanta difficulte
pt ho de pcto exire maxie i q
fuit multis tpibz. Et interro
gauit illu ihc qd tibi e noe. q
no hebat noticia omn z uiru
z nomin. g° supflue interroga
bat de noie. Erat aut ibi
grex porcor. Cuius qusa e
qr pot demonu subito h
cadere oni i sua pnitie. s. qr de
mones n pmissi potuint ire
i porcos ubi non tm p pus
porcor cuet qr ibi erat grex
porc. z impudes demonu
inueret ibi z rogabat eu
z prudes pz assig z pmist eos
pt g°. Erat at. q. d. ita rogabat
demones ihm ne impavet ill ut
ne iret i abyssu. Erat at i
grex porcor multor. Sic
em dr mr. I. erat em i duo
milia porcor pascentiu i mo-
te z rogabat eu s. demones
ihm ut pmitteret eis i illos s
porcos ingredi. Ecce deois
infinitas uilitas z crudelitas
Infinitas qr n pt nsi pmissus
Vilitas qr i porcos ingressus
Crudelitas qr z i pecora seuit
Rogatu at se pmisit dns du
dicta pmo ut ondet qz si no
pnt nocere porcis n pmissi multo
fortius nc aliciu hoi. Vn dnc
misere aiabz i d ysa. b. ineu
narent tu serui. Bn noli credere

qz eterno e tu sitienus sz te gauid
oppsso. Zeo ut ondet qz nemine
dapnat n qui pus hc exigit
s. malo suo. Vn glo. adutne cle-
mentia dei nullu ipe condep-
nat sz unusqusqz ipe sibi est
actor pene. Vn de pis pen
dr sap. i. qr manibz z pedibz
et morte accersierunt. Et p-
misit eos s. ut intraret i porcos
Exierunt g° demonia. Cuius
causa e qz pot i deonu subito
sine supplicacoe z cetera i sua
pnisie. hic idz o. i. demoniati
libacoe. ubi non tm p° deois
obia. sz coacta qr exierunt.
z i porcos pos sz pmissa qr i por
corp seuicia sz dapnosa
qr grege suffocauit. Dt g°.
Exierunt g° deonia ab hoie
sz ad impiu dni z intraut i
porcos. Cuius hij porci sc ho
qui ab actoribz deonu facile
capiunt. Beda. n quis porci
modo inoit dyabolus i cui ptate
no accipit. u ad tenptandu no
ad pdendu. Et abijt impetu
grex s. porcor ppceps i. uelo
citer pceps ita qz sit una dicto i
stagnu s. genezareth z suffo
catus e. i. submsus. Anolg motor
e dyabol qr pz quantu ad motu
impetuosit qr impetu abijt.
quantu ad modu laboriosu
qr pceps. quantu ad tmi pi-
culosu qr i stagnu. quantu
ad effcm dapnosu qr suffo-
catus est. Ut uiderunt fcm
Cuius narrata e demoniati
libacio miraculosa hic subdit
fcm miraculi diuulgata pp
pastorz diuulgacoe z p corp
qui uiderat attestacoem i.
Nunciauit at illis z q uiderat
quo hois libati pdicacoe i. z
rogabat illu ut ira qo deonia
exierunt

no
no

In prima tangitur causa primo pastorum pa-
uiditate quia fugiunt, 2o fugiencium
denunciacionem quia in ciuitate
denunciauerunt, 3o audiencium co-
mocionem quia ad uidendum exierunt.
Dicit glosa et secundum textum ut puta qui uide-
runt qui pascebant id est pastores
fugerunt. Verbum uidetur isti
homines montani et rusticani in
hoc quod per illum fugerunt ad quem
ad orandum accedere debuerunt.
Vnde recte possunt dici mercenarii
non pastores secundum Io x mercen-
narius fugit quia mercenarius est.
Et nunciauerunt in ciuitatem gera-
senorum et in uillis. Alii enim et illi
qui fugiunt ihesum annunciant ipsum
plures, id est quidam ex caritate christum
annunciant, quidam ex inuidia
et contencione estimantes se pressu-
ram suscitare uinculis meis.
Exierunt autem uidere. Hic subditur
audiencium commocio ad uidendum
sanitatem demoniaci, ubi tangitur
primo concursus populi, 2o euidencia
miraculi ibi et inuenerunt hominem.
Dicit glosa Exierunt autem uidere quod factum
est homines de gerasa et hominibus
ciuitatis circa uillam. Et uenerunt
ad ihesum. Ecce quomodo uisio mira-
culi adduxit eos ad ihesum
sicut et adduxit nicodemum
qui dicebat: Scimus quia a deo
uenisti magister. Nemo potest hec signa
facere que tu facis. Io iii. Ecce quomodo
pastores fugiunt et tamen alii per
predicacionem eorum ad ihesum ueniunt.
Quo sensu quia alii mali prelati et
predicatores ihesum fugiunt et tamen alios
ad eum adducere uolunt. De quibus
ait B. quidam sunt facientes tales
sicut est cymbalum tin-
niens i Cor xiii. Cymbalum enim
religiosos ... ad prandium
et in uigilias inuitat. Dicitur homo potest
in futuro et tamen uigilias intrat tales

intrat

et ipsa sicut candela que aliis
illuminat et se ipsam consumit et de-
pastat. Et inuenerunt hominem
hic subditur euidencia miraculi
manifesta sanitas demoniaci
et primo ex compositione corporis quia
sedebat uestitus, 2o ex compositione
mentis quia sana mente. Dicit glosa
Et inuenerunt hominem sedentem a quo
demonia exierant uestitum
ac sana mente ad pedes eius
id est ihesu et timuerunt. Ipsis ualet
per spiritualem. Notatur hic optime
sex effectus penitencie in penitente
primo cognicio sui quod notatur in hoc
quod dicitur inuenerunt hominem. Solet enim
homini omnia alia cognoscere preter
cognicionem sui, unde propter obliuionem
sui comparatur iumentis. Ps: homo cum
in honore esset non intellexit, comparatus est
2o propositum de cetero non peccandi
quod notatur in hoc quod dicitur sedentem id est quiescentem
a peccato. Secundum Ysa i. quiescite
peruerse agere. 3o confessio peccati preteriti
quod notatur cum dicitur ex quo demonia
exierunt. Ps: in exitu israel de
egypto etc. eadem scilicet se ...
4o caritas dei et proximi quod notatur in hoc
quod dicitur uestitum. Caritas est
uestis nupcialis sine qua nullus debet
uenire ad nupcias et si uenerit
expellitur. Mt xxii. Amice quomodo
huc intrasti non habens uestem. 5o
confessio fidei quod notatur in hoc
quod dicitur sana mente. Fides enim
sanat mentem. Act xv fide
purificans corda eorum. 6o est
humiliacio sui quod notatur in hoc quod dicitur
ad pedes ihesu, exemplum in mag-
dalena. Nunciauerunt autem illis
Quibus narrata est fama
miraculi diuulgatur per pastores
denunciacionem hic notatur peccatorum
qui uiderant attestacio quia
nunciauerunt, 2o attestancium
certitudo quia uiderunt quomodo etc.

audiencium admiracionem quia rogaverunt etc. Dicit glosa. Nunciaverunt autem
illis scilicet qui decimi venerant
et de civitate adiacentibus villis
et hunc qui viderant quod sanus
factus fuerat a legione id est a deo
vel a multitudine quia demones non solum pas-
tores fugientes ihesum nunciaverunt
illum sed et illi qui venerant
cum ihesu qui viderant sanctum
morem sanandi et ideo bene crede-
bat eis quia testimonium de visu
maioris est credibilitatis quam de auditu. Io. i. quod
audivimus et vidimus etc.
Et rogabat illum hic subditur
audiencium admiracionem ubi tanguntur
primo ipsorum humiliacionem quia rogaverunt
illum secundo humiliacionis racionem quia
timore magno tertio humilium exau-
dicionem quia ipse ascendens etc.
Dicit glosa et rogaverunt illum omnis
multitudo gerasenorum ut disce-
deret ab eis reputantes se
indignos eius presencia. Roga-
bat ut discederet ab eis tamquam
indignus. Sicut et petrus di-
cebat. Luce v. exi a me quia peccator
sum domine. Et hic rogabat
quia timore magno tenebantur
timore scilicet admiracionis et reverencie
admirabantur quippe miraculum
quia reverebantur ihesum vel tenebat
propter presenciam et infirmitatem mentis.
Unde glosa de hiis duobus considera
fragilitatem sue presencia quam in-
dignos se iudicat quia ad primum
non capiebant verbum sapiencie et infir-
mitate ponderis sapiencie non susti-
nebant quo ad secundum tenebat
timore ne inde deo nesit dampni-
ficaverat eos sicut suffocacione por-
corum ita dampnificaret eos in
aliis rebus et ideo rogabat eum
ut discederet ab eis. Et vide-
te sit prius esse ewangelium dimi-

timentes a rebus et a demonibus unde
Ber. et rogabat illum ne imperaret
eis ut in abyssum irent. Iacobus ii.
Demones credunt et contremiscunt
et etiam a pastoribus porcorum unde Ber.
eciam ut viderunt qui pasce-
bant fugerunt etc. et etiam ab infi-
delibus illius provincie habitatoribus
unde hic dicitur quia tenebantur timore
magno. Ipse autem ascendens
navim reversus est glosa etiam non
dedignatus fuit eos id est non propter hoc
recedit ab eis quia dedignatus
etiam fuit eos cum solem suum fa-
ciat oriri super bonos et malos
Matthei v. sed sicut glosa hic cito deserit
infirmos quia oderunt vel sua
presencia. Illa autem reversio salva-
toris a gerasa in galyleam per
ut dicit glosa finaliter reconciliacionem
iudeorum futura post conversionem
gencium. Cum enim plenitudo gen-
cium intraverit tunc omnis israel
salvus fiet Ro. xi. Et usque nunc
oportet impleri prophetiam Osee quam dicit
diebus multis expectabis me
Osee iii. diebus multis sedebunt
filii israel sine lege sine principe
sine sacrificio sine altari post
hec convertentur filii israel. Eius
narrata est fama miraculi
divulgata primo per pastores de-
nunciatione secundo per eos qui viderant
attestacione hic tercio narratur idem
per hominis liberati predicacionem ubi
narratur primo quod hic accipit
homo predicandi mandatum secundo quod
executus est in propria id est et abiit per
universam civitatem. Sed primo nondum ta-
men homo vir sanati devocio quia
rogabat illum a quo secundo est sanatus
instructio quia remisit illum di-
cens divulgatis scilicet monicioni et
narra quanta Dicit glosa et rogabat
illum vir a quo demonia exierunt
ut cum eo esset. Et etiam non legitur dominus

Et rogabat eum

quosdã ad disciplinatũ invitat
ut b. r. petrum & sordes eius, aliqs
aut rogatus refutat ut illũ
cui dixit ibi. vulpes foveas
hñt id est vulpes dolositates et
simulaciones, et volucres elaciones,
q. d. dolositas & elacio latet in
corde tuo. s. tamen cupiditatis et
vane glorie, vis me sequi, & ideo te
non recipio in societatem meam, quia
filius hominis non habet ubi caput
suum reclinat, quasi vellet dicere
non habeo quod queris, sum enim filius
hominis, non esse discipulum meum non
est apud homines magis dignitas.
Item non habeo ubi caput reclinem
vanum fructus venis ad me cum cupi-
ditate temporalis, sed istum Christus quem
non recepit in discipulum & socium
cum ne rogatus esset alieno hoc
fecit multiplicius de causa. primo ut disci
electionis non esse ex precedentibus
meritis electorum, sed ex mera gratia
notaretur dilectione ostendetur, unde Io
xv. non vos me elegistis sed ego vos
elegi. secundo ut iactancia vitaretur do-
cetur, sic tangit in illo sicut cum
secum duceret quem curaverat iam
uideret sua miracula ostentare
& favorem humanum in captare,
tercio ut insinuaret quod penitentes de
secum morari & peccata deflere
quam per predicationem discurrere & aliis
predicare & hoc est quod dicit ei Redi in do-
mum tuam, id est in domum consciencie tue,
quarto ut compatrotibus suis qui erant
infideles predicaret & ex merito credi-
buleret unde dixit & narra quomodo
tibi quanta tibi fecit deus. Si
ergo rogabat ihesum ut eius fieret
discipulus tamen de accepto benefi-
cio non ingratus, sed devote
volebat eum sequi sic & multi
per eum curati sequebantur eum et
ministrabant ei de facultatibus
suis, & multo volebat esse cum eo

quia & fructuosum est esse cum eo et
dampnosum esse sine eo &c.
Revertere at cum ihesus dixit redi in
domum tuam. Sicut domus est sui in
domo sua non manebat, & ideo hic
bonum precepit redire in domum suam
Morali, i. in propria consciencia non in
aliena sic faciunt multi te-
merarie iudicantes de consciencijs
alionum. Secundo Eccli xxi. pes fatui
facilis in domum proximi. Et narra
quanta tibi fecit deus. Beneficia enim
dei non sunt abscondenda sic dicit
thobias xii. nunc dicit ps. cantabo domino qui
bona tribuit michi. Et alibi
narrabo laudes domini. Et
abijt per universam. hic subditur
modus executionis mandati ihesus
quod predicavit instanter quia abijt
non tardavit, evidenter quia per
universam civitatem. Vacie quia quanta
illi fecisset deus ergo & abijt. Hic homo
sanatus per universam civitatem. Ecce
prompta obediencia qualis erat illa
de qua centurio dicebat Mt viii.
& dico huic vade & vadit.
abijt in qua predicans quanta illi
fecisset ihesus. In hoc implet preceptum
domini quod dixerat ei Narra quanta
fecit tibi deus. Ecce mirum de po-
cessis quia ex infidelis & demo-
niaco factus est predicator & fidelis &
devotus. Et ne fidelis quia ad
gloriam dei et utilitatem proximi.
hic querebatur erat ibi grex porcorum
pascencium in monte quam autem primo dicit
quod erat in monte. Ad hoc dicit
Augustinus quod de tanto grege erant
in monte alij et in monte. Erat enim
ibi duo milia porcorum. Item ro-
gabant illum quod rogare aliquem
est humiliare se ei quem rogat.
Dyabolus autem numquam se humiliat, ymmo
magis superbit sed depos cum sibi a coram
quere admittit. Ad hoc dicit quod quo rogare

alii dolorem pene inflicte miti-
gande ut dives epulo roga-
bat Abraham Luc. 16. alii timorem
infligende ut demones hii non
rogabant non se humiliantes sed
maiora tormenta timentes
secundum glossam. alii amore gratie collate
ut confitendo sic rogabat ille
vir a quo demonia expulerat
ut dicitur hic. Primis duobus modis
rogare significat humilitatem
Secundo permittit eos in porcos
ingredi quia nichil mali possunt
facere porcis nisi eis invidet
sed hominibus. Ad quod queritur ergo petierunt
in porcos mitti pocius quam alibi porci
Ad hoc est una ratio litteralis quia vide-
runt ibi porcos paratos et formi-
dabant mitti in abyssum. Secunda
est mistica quia porci sunt luxu-
riosos homines luculentis actibus
deditos. Dyabolus enim libenter
tales inhabitat sicut dicitur Job 40.
Tercia vero est propter convenientiam hominis ad
porcum, porcus enim erat animal
inmundum secundum legem Levitici 11. et
ideo bene decebat ut essent in-
mundi spiritus habitaculum demonibus
Quarta vero est propter convenientiam hominis a quo
expelli debebat ad porcum. Di-
citur enim phisici quod corpus porci est
similius corpori humano quantum ad
interiorem disposicionem quam omnibus simea
vero sit similior quantum ad exteriorem
sicut patet plane. Tercio permisit
eis quia demones indigni sunt ex-
audiri et suffocatio porcorum
dampnosa ergo ad preces demonum
duo milia porcorum non debuit
permittere suffocare. Ad hoc dicendum
secundum glossam quod hoc permisit dominus non ad
preces demonum sed multiplici causa
Prima vero est Beda dicit quod hoc
fecit ut ostenderet hominis dignitatem

quia propter unum hominem perdere vo-
luit tanta porcorum multitudinem
scilicet duo milia. Secunda vero est Beda scilicet
propter mundi quantitatem utilitatem pasto-
res enim nunciaverunt id scilicet et con-
venerunt multi et crediderunt
glossa. Permisit ut per interfectionem
porcorum daretur occasio salutis hominibus
Tercia vero potuit esse duorum demeriti
qui ob nimium amorem temporalium
in amissione porcorum dampnificari
meruerunt. Quarta vero fuit propter misterii
ostensionem ut scilicet ostenderetur in quibus dyabolus
habet maiorem potestatem scilicet in eos qui more
porci vivunt ut sunt gulosi et
luxuriosi. Sexto restitutum qui non
habuit vestimentum cum statim an dam-
pnificatus disceret dederat ei vestem
Septimo ipse ascendens navem reversus
est. cum Gerasani essent infirmi
et ipse esset medicus et dixisset
Mat. 9. non eget qui sani sunt medico
sed qui male habent non debuit do-
peticioni Gerasenorum acquiesce-
re ut recederet ab eis. Ad hoc dicendum
quod acquievit eis propter 4or primo
ut eis parceret quia si mansisset peio-
res efficerentur aliquorum saltem
2o ut in pluribus proficeret locis pluris
predicando. non enim totum semine
simul perageretur in uno loco
3o ut in hoc predicatoribus daret exemplum
ut quando non proficiunt in uno loco
transeat ad alia. 4o propter misterium
ut insinuaret quod salus quoque a
gentibus ad iudeos rediret.
Octavo narratur quanta ei fecit deus
Mat. 8. precepit dum leproso sanato
tacere ergo pari ratione et huic debuit
precipere cum in Judea ita sit ubique
Ad hoc dicendum quod iste propter homines perfectum
precepit predicare ille propter vitare
iactantie exemplum precepit tacere. In-
signum et hic quod peccator occultus pro[illegible]

vestitu non indiebat [illegible]

pdicatione ad nug' si incubit ei ex
offitio / peccator uo notorius et pu-
blicus no dz / p demonium ei sz
pctm latens / p lepm pctm pa-
tens / Factum est autem cum redisset
ihesus etc Supius narratum est
miraculum triplex p^o in sedatione
elementorum 2° in expulsione demoni
h / 3° narrat miraculum factum in sa-
natione mulieris emorroisse / Et
quod notandum x p^o oportuna sa-
natiois ostenditur 2° qualis sanande
egritudo i & mulier quedam
erat in fluxu sanguinis 3 mira
egrote sanatio i accessit retro
& tetigit / x^o sanitatis collate ma-
nifestatio i & ait ihesus quis me
tetigit / Circa autem sanationis
optima notandum 3 quorum p^o fuit
xpi in galilea reuersio 2° ar-
chisynagogi petitio i & ecce
uir cui nomen yairus 3 petitionis
exauditio i & surgit dum ret
Circa p^o ma notandum tria p^o xpi reuersio
2° reuertentis uenia i excep-
tio & uenientium deuotio i erat
autem omnibus expectans / Factum est cum
redisset ihesus / s. de regione
gerasenorum in galileam que est
transfretum i transmarina galilee
excepit illum turba s. deuote
in quo signatur quod quando excipiendus est
a synagoga s. in fine cum plenitudo
gentium intrauit Ro xi / Erat
enim omnibus expectantes eum / Ipse
enim est expectandus tamquam dominus &
saluator / ps Gen xlix salu-
tare tuum expectabo domine / Ex-
pectatus enim fuit ab omnibus patribus & a
fratribus Gen xl pultus ipse est expecta-
tio gentium & a iudeis Luc ii Symeon
erat uir iustus & timoratus ex-
pectans redemptionem israel / expectatus &
inno a xpanis i 2° ad titum
ephe in^o saluatorem expectamus /

Et ecce uir cui nomen yairus
hic subditur archisynagogi petitio
ubi notandum x tam sue petitionis ef-
ficacies quod yairus princeps / Forma
quod cecidit ad pedes / Causa quod ut intra-
ret domum / Finis quod unica filia erat
Efficacies uero describitur ex nomine
quod yairus / ex potestate quod princeps
synagoge dicitur ergo & ecce uir cui nomen
erat yairus / Ecce denotat factum
ualde celebre s. conuersionem princi-
pis synagoge magni et difficilis
conuersionem / Jo vii^o Nunquid aliquis ex
principibus credidit in ipsum / Et ipse
princeps synagoge / Non sibi
conuenit officio quod yairus interpretatur illuminans
uel illuminatus ergo potest conuertere omnes fide-
lium dz eos illuminare / io dz ecce
uir quod uiri perficiendi sunt non pue-
ri effeminati / Et cecidit ad
pedes ihesu / hic subditur petitionis
forma quod petiuit cum humilitate &
corde quod ad pedes & sermonis
quod rogabat eum dicitur ergo & cecidit
ad pedes ihesu / ad istos sanctos
pedes impetrauit magdalena
spiritualem sanitatem aie Luc vii ista
corporalem sanitatem filie sue / iste
cecidit ad pedes eius / ex hoc fuit
humilitas quod oportet sedet in
principe sic dicitur Eccl iii quanto ma-
gnus es humilia te in omnibus
& rogabat eum ut intraret domum eius
Non enim de facili intrabat
domos principum / Et non uel
quod ad dolum huius archisynagogi
prescitatur filia non intrauit non
rogatus / ad domum autem reguli
pro eius filio sanando non intrauit
quamuis ipse rogatus esset / Ad
domum autem centurionis pro eius
suo sanando intrauit si non
rogatus esset Luc vii / Quia unica fi-
lia / hic subditur causa finalis petitionis

expectatio x

x^e uo difficili ibat ad domos principum

o. sanacio filie principis / tangit
autem iiij^or primo que in sanacione erat
s. primo sexus fragilitatem quia filia
secundo parentis dilectionem quia unica, tertio
etatis quantitatem quia fuit annorum
xij. iiij proxima erat etati nubili
quarto infirmitatis gravitatem quia moriebatur
Et hoc est quod dicitur quia unica filia erat
illi fere xij annorum et hec moriebatur.
Sic moraliter cum quilibet non habeat nisi unicam animam magis
debet curare de sanitate eius quia qui
eam amittit totum amittit. Si
enim haberet .ij. animas et unam amitteret
tamen in aliis posset gaudere etc.
Et contigit dum iret. Narrata
est peticio hic subditur peticionis
exaudicio ubi notantur duo primo
obstaculum quia iniit, secundo populi concursus
qui eum comprimebat. Dicitur ergo et contigit
dum iret, statim enim acquievit. Sic non faciunt multi medici
nec corporales nec spirituales.
A turbis comprimebatur que eum
urgebat propter devocionem audiendi
videndi et tangendi eum, virtus
enim de illo exiebat et sanabat
omnes. Luce vi. Et mulier
quedam erat. Superius posita est
optima sanacio et mulieris
emorroysse hic subditur quibus
mulieris egritudo que describitur
hic a multis. primo ex genere
quia erat in fluxu sanguinis. Cum
enim vita sit in sanguine, Levitici
xvij. in fluxu sanguinis est periculum
mortis sicut patet planum. secundo
ex diuturnitate. cum dicitur ab annis
xij. tertio ex sumptuositate cum
additur que omnem substanciam erogaverat
in medicos. Consideranda tamen
aliqua que dicuntur in hominis a sue
etate quia in suae etatis hominis
statur. Si autem omnem substanciam suam
in summum medicum erogasset

curata fuisset. Et cum ergo dicitur
in medicos plures / multitudo enim
medicorum quandoque impedit infirmi
sanitatem quia plerumque in
pluribus conveniunt et de facili errabat
et periculum quia dicit Ypocras vita brevis ars vero longa
experimentum fallax, iudicium
difficile / experimentum curari enim tandem
nec ab illo poterat curari. Non
enim in medicos set verenim ut
eger, sed tamen ipso est ut pecuniam
recipiat. Accessit retro.
Narrata est quibus mulieris
egritudo hic subditur mirabilis
egrote sanacio ubi notatur primo
egrote verecundia quia accessit
retro secundo verecunde prudencia quia
tetigit, tertio sanacio consecuta
quia fluxus confestim stetit. Dicitur ergo
accessit retro ut verecunda et
humilis et tetigit fimbriam vestimenti
eius. Mulier sit dicitur glosa
verecunda fimbriam tetigit
fidelis accessit religiosa
credidit sapiens se sanatam esse
cognovit. Que autem fuit ista
mulier ignoratur. Ambrosius tamen in
quodam sermone videtur dicere quod fuit
Martha soror Marie Magdalene.
Deus qui ix. vim amborum largum
sensus fluxum siccavit in Martha
et demones expulit de Maria.
Eusebius vero in ecclesiastica historia
li. vij. ca. xiiij^o videtur dicere quod fuit
civis Cesaree Philippi. Dicit enim
mulierem quam sanguinis profluvio laborantem a salvatore
curatam extitere tradiderunt
Cesaree Philippi civem extitit
fuisse domusque eius esse ante
omnes profectus non domus ipsius
quedam loco evidenti viri
collocata mirantibus in qua mulieris
ipsius genibus provoluta palmas
quasi supplicantis tendens imago
erea videtur expressa astat non
ere fusa statua habitu viri

stola circu(m)data et deprecata(m) mulier
porrigentes hui(us) ad pedes sta-
tue herba quedam nove spe(ci)e
nasci(tur) que cu(m) exorta fuerit ex-
crescit usq(ue) ad stole illi(us) fim-
bria solet qua(m) cu(m) suo vertice
crescens herba tetigit vires
inde ad depellendos om(n)es mor-
bos languoresq(ue) (con)quirit ita
ut quecu(n)q(ue) fuerit illa infirmitas
corporis haustu exiguo ma-
defacti germinis salutaris de-
pellat(ur) hec ibi mirum (con)finis si
an(te)q(uam) crescere fimbrie summitate te-
tigit disrupat(ur) hanc statuam
ad similitudinem vultus ihesu formatam
tradebat q(uod) p(er)mansit ad nostra
tempora sicut ipsi in(n)um(er)is oculis inspex(im)-
imus. Et ait ihesus. Sup(er)ius
posita miraculosa sanatio mulieris
hic subditur manifestatio sanatoris
ubi p(rimo) manifestandi occasio
2o manifestationis series ibi
videns aut(em) mulier. In p(ri)ma p(ar)te po(nitu)r
inquisitio quis eu(m) tetigerat
2o discipulorum admiratio de tali
inquisitione q(ui)a no(n) vnus s(ed) tur-
ba eum p(re)mebat ibi negantibus aut(em)
omnibus 3o ih(es)u affirmatio
q(uod) ille tactus ab specialis fuerat
ibi et dixit ihesus tetigit me ali-
q(ui)s. Dicit ergo et ait ihesus quis e(st) qui me
tetigit glosa no(n) quiritur do(mi)n(u)s
a(u)t(em) s(ed) ut mulier co(n)fiteatur et h(oc) p(ro)p(ter)
tria p(ro)p(ter) mulieris meritum p(er) huius
(con)fessionem tum p(ro)p(ter) astancium edifica-
tionem tum p(ro)p(ter) dei laudem et glori-
ficationem tum p(ro)p(ter) spem archi-
synagogi exigentem etc
Negantibus autem omnibus hic
subditur discipulorum admiratio sive cu-
gnatione ubi p(rimo) po(nitu)r quorundam vn(de)
2o petri et aliorum opp(ositi)o ibi dixit
petrus. Dicit ergo negantibus omnibus
se quod tetigerint eum dixit pe-
trus q(ui) p(re) ceteris erat maior et io(hannes)

loqui p(re) ceteris debebat sic(ut) lo-
quitur maior natu. Et tu.
Et qui cum eo erant preceptor
h(oc) nos simplex ei(us) qui omnibus
gualis p(re)cipit et obediunt ei
turbe te comprimunt quo ad corpus
et affligunt quo ad animam et dicis
quis me tetigit q(ua)si vn(us) sol(us)
te tetigit et dixit tetigit me
aliquis hoc o(mn)i sua sapientia sic tecum
occultorum cognitor et cognovi
virtutem de me exisse. Et effectum
virtutis in eunde(m) infirm(um) est vi
Omnis turba querebat eu(m) tange-
re quia virtus etc. Sicut tactus la-
pidis p(re)ciosi habet virtute(m) sanandi
non est mirum si ille suo tactu sanat
qui et lapides p(ro)duxit et tale(m)
virtutem eis indidit g(lori)osus ergo qui d(omi)n(u)s est
sapientia in virtute pote(n)s exitu cle-
mentia ut declaratur. Tactus autem
duplex est corporalis et spiritualis et corporalis
ordinatur ad spiritualem non de spiritua-
li tactu dicitur De quo I Reg. x. a(m)-
bijt cu(m) eo exercitus p(ro)bus quorum
tetigit deus corda et ex isto tactu
exeunt vii bona in(ter) vii dona
sp(iritu)s s(an)c(t)i et mor(um) bonorum p(ri)mum est
bonum posituum et acceptio eius p(ro)ficit
ad deum timor s(an)c(tu)s id Ysa. 26.
a timore tuo d(omi)ne concepimus
et quasi p(ar)turivimus sp(iritu)m salutis
De hoc tactu Can(ticorum) v. dilectus
meus misit manum suam etc. In
morte eius est fedus p(er) quod omnes
tu(m) seu(n)t et venter meus intremuit
tactus est omnis peccati p(er) q(ui) verum re-
missio et p(ro)ficit ad donum pietatis
fidem eius est p(ec)catum contra ea ve-
nime. De hoc tactu Ysa. i. ecce
tetigit hoc labia tua et aufe(re)tur
iniquitas tua et peccatum tuum
mundabitur. Est cutilium ad salutis
instructionem p(ro)ficit ad donum scientie
q(uod) docet vite c(on)sensa dum eo pure
et p(ro)pensa(ti)onibus. De hoc tactu
Daniel q(ui) tetigit me in tempore sacrificii
vespertini

i. i tpe qre q̄n oblatꝰ ē agnꝰ
sine macula z docuit me
Is. 7. misit dn̄s manū suā et
tetigit os meū z dixit m̄ ecce
dedi v̄ba ... ē ad b̄n ope-
randū z z ardua aggrediendū
roboro q̄ ptinet ad donū cō-
silij act. 19. si uis pfcūs ēē ꝛc
De h̄ tactu 3 reg. 19. ubi de he-
lya p tedio dormiente dr̄ q̄
angelꝰ dn̄i tetigit eū z dixit
surge z comede z abijt et
rursꝰ obdormiuit z tetigit
eū 2o. ꝛc pmo tetigit robor̄do
adimplecōnē mandatorū 2o
ad supadditōnē ɔsiliorū vn̄
ait grandis restat tibi via
.3. est fortifica aduersa tol-
lerandū ɔsolo q̄ ptinet ad do-
nū fortitudinis De h̄c tactu Dan.
.x. rursꝰ tetigit me uisꝰ hoīs
z cōfortauit me .4. ē dilecōis
diuine inflamacōē ptinet ad
donū m̄t ... q̄ docet nos le-
gere di b̄nficia pprie q̄ aīa aceꝰ
amore inflāmatur ps tange
montes z fumigabūt si
ɔsacio e t altū z fumigabit s
fumo deuocōis ex igne āore
surgentis Cum igitꝰ lig̃ sūt
diuina b̄nficia .5. ē a terrenis
eleuacō z celestiū cōtemplacō q̄
ptinet ad donū sapie h̄o a
sursū st̄ sapit erudiq; s̄e ꝑra
De h̄c tactu act. ix. dr̄ q̄ disci-
pulis tūc ffigentibꝰ cecidisset i
t̄ra accessit ihc̄ z tetigit eos
z surge leuātes oclos nemīē
uiderunt n̄i solū deū Dan. x.
Ecce manꝰ tetigit me z erexit
Videns aūt mulier q̄ sanata e
Supiꝰ ostendit miracli manifesta-
cōnē hic ostendit manifesta-
cōnē ubi tangit duo pmo
miraculi manifestacōem 2o mani-
festat ɔmendacōem z ipe
dixit illi filia pmo ostendit

mulier ɔsidacōem i q̄ uidit
q̄ tactꝰ xpm̄ nō latuit 2o
ɔsidauit trepidacōē q̄
tremens uenit 3o trepidat
humiliacōem q̄ pcidit an̄ pe-
des 4o publica uitat confessionē q̄
ob quā cām ꝛc Et sic hec
iuxor quit z or̄te q̄ rum secu-
tū ē ad altū D ... videbat
mulier i cognoscebat ex xpi
interrogacōe z ex eiꝰ asspctu
vn̄ act. 9. dr̄ ɔfide filia fides
tua te sal. fec. Consideras ihc̄
uides eā ꝛc videns mq̄m q̄
nō latuit cū tremens uenit s
ad ihm̄ z pcidit ꝛc sc̄dm glo ...
...o alio i ... ubi ibi nō ordo
... petitor ad dn̄m i iiij or
...nor pl ... ex asspctu
diuini iudicij q̄ notat cū dr̄
videns mulier q̄ nō latuit tre-
mens uenit ꝛc ps audiui
eum t timui fecit metū ꝛc
3o ē humiliacō i q̄ cū dr̄ q̄ nō tu
dr̄ z pcidit an̄ pe. eiꝰ ꝛc ps
vide humilitatem meā z la. meū
4o ē ɔfo pcti dn̄i q̄ nō tu di.
z ob quā cām tetigit eū in-
dicauit corā om̄i pplo ꝛc ps
Dixi cōfitebor aduersū me
iniusticiam meā do. 5o est re-
cognicō diuini b̄nficij q̄ nō tu
dr̄ quēadmodū ɔfestī sanā
sit ꝛc ps bn̄dic aīa mea do.
z noli obliuisci om̄s r̄t eiꝰ
qui sanat om̄s infirmitates t
ysa. 53 v̄e languores nr̄os
ipe tulit ꝛc Et q̄ h̄c b̄nficiū
multi nō recognoscunt ab
aplo Ro. ij. arguuntur q̄ nb be-
nignitas dei ad pniam te ad.
Et ipe dixit illi hic subdit cō-
mendacō mulieris ubi ... ɔfit
vbi quidā eiꝰ fides ex dupli
effectu pmo s ex salute spuali q̄
nō i salute 2o ex sanacōe
corpali q̄ nō i pace D. g. Et ipe

dixit illi: Filia. Crisostomus dicit quod fides
filiam facit. Fides tua te salvam fecit.
Cum enim opus miraculosum sit a deo
nam fidei eam attribuit, eo quod
fides est de hiis que scribuntur. Vade in pace
Vade in pace que super eas
turbacione per longa infirmitate
tua corporale certe vere pacifica quod
patre in omnibus confundit. Hic
quilibet homo moriebatur quod ait filia
mea non defuncta est. Ad hoc dicendum
quod princeps recessit de domo
morti propinquam dominum quod moriebatur
[illegible] at venit ad [illegible] eam iam
esse mortuam estimabat vel ti-
mebat et propter hoc dixit non quod dupli-
to quod nunc mortua sit. Quis est
qui me tetigit. Quod est dubitatio
propter quod non dubitabat que eum
tetigisset, id est dicit eructando vel
deus nisi quod non latuit ergo non
superflue querebat. Ad hoc dicendum secundum
glo. quod non querit ut doceatur sed ut
nisi confiteatur sicut sacerdos querit
a baptizando credis in deum. Et hoc
fecit ihesus multitudini de ea super quod assig-
natur plures negantibus omnibus quod multi
tangebant quod sicut dicit petrus
turbe comprimebant eum ergo vel non
omnes negabant vel frustra dicebat.
Ad hoc dicendum quod omnibus non fuit dixit
virtutem vel eorum secundum actum modo ad [illegible]
illis qui non tetigerunt vel nuntie
gantibus omnibus id est multis de omnibus.
Fides tua te salvam fecit. Quia
fides potest esse alicui sine salute
secundum caritatem non secundum ad Cor. 13. Si
habuero omnem fidem ita ut montes
transferam caritatem autem non habuero nichil sum
ergo salus potius debet attribui cari-
tati quam fidei. Ad hoc dicendum quod loquitur de fide
formata que non est sine caritate. Sed
quare specialiter nominatur fides dicimus quod
Vade in pace. Quod autem nolite
arbitrari quod veni pacem mittere in

terram non veni pacem mittere sed gladium.
Ad hoc dicendum quod est pax contraria ex [illegible]
dia sicut est duplex concordia, scilicet
in malo et hec mala et in bono et hec bona.
Sic est duplex pax, scilicet mala que est
peccatorum de qua psalmus zelavi super
iniquos pacem peccatorum videns.
Et bona que est iustorum de qua psalmus
non est pax impiis de prima dicitur in
matheo decimo capitulo. Adhuc
illo loquente venit quidam.
Superius narrata sunt diversa mira-
cula, primo in elementorum sedatione, secundo in demonum
expulsione, tertio in emorroisse cura.
Hic subditur quarto in puelle defuncte
suscitatione ubi ponuntur tria: primo
mortis puelle annunciatio, secundo patris
puelle defuncte suscitatio, tertio consolo
[illegible] at audito hoc. Tertio puelle de-
functe suscitatio in ipse autem tenens
manum eius. Circa primum tangit tria
primo mortis adventum, secundo nunciatum
eventum, id est dicens ei quod mortua.
Tertio nunciantis consilium noli vexare
Dicit ergo Adhuc illo loquente filium
venit quidam. Circa eum dupliciter
propter hoc miraculum non voluit impe-
dire. Venit nuncius ad principem
synagoge dicens ei: Mortua est
filia tua. Sub hoc quod sanata emor-
roissa mortua est filia archisynagogi
nunciatur. Significatur quod dum gentilitas
ad deum convertitur synagoga lecta
perfidie et invidie mortua nunciatur
sicut dicit glo. Hec et figura fuit in parabola
de duobus filiis quorum senior
de iunioris conversione tristabatur.
Noli vexare illum. Non vexare
dominus meum impedire propter eius eici
se miserit et peccatorum turpe et reprehensione
pro [illegible] et de quo totius consolationis
2 Cor. 1. Sed vexatis iustis
consolando vult dicit ysaias. Heu consolabor
consolabor super hostibus meis, et alibi
eum opus istud abeo, ysaias 28.
[illegible] quis de domo sive
familia archisynagogi erat quod dum

pax d[illegible]

retrahebat a petitione salutis
filie sue, intelliguntur familiares
domus suos retrahunt a petitione
salutis anime sue, tales sunt
maxime famuli principum adu-
latores diligentium, id est Et ca-
ro qui edunt panes illius, fle-
ctunt etc., tales non erant fa-
muli illius naaman dicebant
enim ei pater etc si rem grandem dixisset tibi
propheta certe facere debuisses etc. Ihesus
autem audito hoc Hic domi-
nus hic ponitur patris puelle consola-
tio que consolabatur dominus primo ei suscita-
tionem puelle promittendo, 2o ad
mortuam intendo, id est cum promisisset
suscitationis faciliter innuendo
Iesus flebat autem omnes. In prima allo-
quitur dominus principem tripliciter: consolando,
exhortando, promittendo; consolando
ut non timeat, exhortando ut
credat, promittendo ut gaudeat.
Et hoc est quod dicitur Ihesus autem audito
hoc verbo, scilicet noli vexare illum, quod
fuit verbum infidelitatis sub specie pie-
tatis, pertendebat enim quod timeret
de vexatione cuiuscumque a sub(ie)ctione
non enim credebat ipsum posse
suscitare mortuam, et dixit ei de propria
ysaia 29 populus hic labiis me honorat
cor autem corum longe est a me. Ihesus
inquam audito hoc verbo viri patri
puelle non invitio incredulo
quia incredulitas non mereretur
allocutionem propter quod non disceptabat
cum infidelibus in iudicio sed
dominus qui sine lege peccaverit
sine lege peribunt, id est sine lege
disceptationis. Et ait patri puel-
le noli timere, scilicet timore diffidentie,
sed crede tantum et salva erit, quasi dicat
tolle timorem, assume fidem
et tunc videbis filiam tuam vivam.
Et cum venisset hic quarto est introitus
ad puellam, dicitur quo primo adduxit
ingressurus, 2o ingrediens, 3o tertium

petrum et iacobum, dicitur quo et cum pervenis-
set ad domum archisynagogi
non misit secum intrare nisi petrum
et iacobum et iohannem. Elegit autem
paucos arbitros virtutis puel-
le teneritatis (?) sicut a paucis cognitum
credita est, vel quia si puelle lectos (?)
hos autem tres discipulos tulerat dominus
promisisse interesse sue transfiguratio-
ni, postea et agonie sue orationis
autem et iste huic suscitationis
Crisostomus et Ieronimus hoc fecit dominus propter
trium predictorum dignitatem, vel Ieronimus
tribus vocatis omnibus privilegium dignitatis
2o propter fundamentum fidei trinitatis sicut dicit
Beda, 3o propter testium numerum sufficientem
sicut dicitur Deuteronomium 19 In ore duorum aut trium
testium stabit omne verbum, ex propter
omnium statuum ecclesie, horum et quidam
propter petrum enim qui uxorem legitur ha-
buisse significatur coniugatus, propter iohannem non (?)
qui virgo fuit virgines, propter iaco-
bum qui nescitur virgo fuisse nec
legitur uxorem habuisse viduarum status
patrem autem et matrem promisit
intrare propter eorum credulitatem et
propter eorum testificationem, moraliter
legitur vel pie fuisset suscitatione
huius puelle ut visum est propter quos sunt
illa, id est que exiguntur in spirituali sus-
citatione peccatoris, primum est cognitio
fidei que signatur per petrum quod dicitur ag-
noscens, 2m est firmitas spei
per iacobum qui dicitur supplantator,
3m est dilectio dei et proximi que per Io-
hannem qui dicitur in quo est gratia, 4m est prelatus
sive sacerdos minister ecclesie qui signatur
per patrem puelle, quintum est eccle-
sia, ecclesiam non est alius, primo
que signatur per matrem, hii possunt dici
vel portitores (?) ipsius in medio de quo Iob
puella autem mortua vere potest
intelligi peccatrix anima et hoc propter triplices
peccatores sive effectus qui se-
quntur ad mortem in corpore et ad peccatum
in anima, mors enim sic placet preparat

quinque exiguntur in spirituali suscitatione peccatoris

a corpe vij bona p[ri]mo motu
Judith .13. d[icitu]r de holofhno mor
tuo q[uod] tumultu motiu iacet
s[er]u durum p[ro]p[ter]et actissit
p[ro]ximas ad cortina p[ro]p[ter] sedes
t[ene]brosas z vmbris 2[o] ss[im]i[lite]r Ecci
9 mortui nichil nouit amp[lius]
Eccl[esi]i 22 mortuu plora 3[o] ubi
s[upr]a c[apitu]lo 8 z no[n] e[ra]t ho[m]i[n]e[m] ss[ecundu]m 9
4[o] statu Exo 12 no[n] e[ra]t dom[us]
i qua no[n] iaceret mortu[us] 3 Reg 2
Om[ne]s q[ui] p[re]t[er]ibat locum i q[uo]
ceciderat Azael z mortu[us] e[ra]t
sub[sistebat] 5[o] ss[ecundu]m Io 19 inclinato cap[ite]
tradid[it] sp[iritu]m z se[quitu]r q[uando] uiderunt eu[m]
mortuum z h[oc] c[apitu]lo 6[o] colore Apoc
vj ecce eq[uu]s pallid[us] s[ecundu]m corp[us] hu
manu[m] z qui sedebat sup[er] eu[m]
no[men] illi mors 7[o] calore quod
s[e]cu[n]d[u]m e[st] 4 Reg 4 ubi d[icitu]r q[uod] i[n]curuaui[t]
se sup[er] pue[rum] z calefacta e[st] caro
pu[eri] Sic p[e]cc[a]tu[m] ab a[n]i[m]a p[ri]uat
vij bona illas sp[irit]ualit[er] corre
spondentes p[ri]mo motu[m] i[n] co[n]c[e]ptionib[us]
sicut pal[mi]s membro[rum]
p[ar]tiu[m] 18 inpi[us] cu[m] i[n] p[ro]fundu[m] p[e]cc[at]o[rum]
ue[ner]it co[n]te[m]pnit Job 18 co[n]sumit
brachia e[ius] p[ri]mogenita mors
s[cilicet] culpe 2[o] ss[im]i[liter] ne discret[i]o[n]ib[us]
sicut cecitas oc[u]lo[rum] Soph[onias] 1
ambulauerunt ut ceci q[uia] d[omi]no
p[e]cc[a]uerunt id[e]o p[ro]p[ter] illu[m] oc[u]los
meos ne vnq[ua]m obdor[mia]m i[n] morte
3[o] ubi[que] a lo[n]ge laudib[us] sic vanita
tas cor[dis] p[ro]p[ter] p[e]cc[a]tu[m] at d[i]c[it] de
q[uo]d e[st] tu[a] Eccl[esi]i 17 no[n] e[st] sp[e]ciosa
laus t[ibi] d[omi]ne p[e]cc[a]tori p[ro]p[ter] no[n] mortui
laudabunt te d[omi]ne 4[o] statu
creatorib[us] sicut putrifacto
stipitib[us] arboribus Jere[miae] 1 p[e]cc[a]tu[m]
p[e]cc[a]uit Jer[usa]l[e]m p[ro]p[ter]ea instabil[is] f[ac]ta e[st]
q[uia] p[e]cc[a]tu[m] q[uo]d p[er] pe[nite]n[ti]am no[n] de
luit[ur] mox suo po[n]d[er]e trahit ad a[liu]d
p[sa]l[mus] 43 ete[rn]os p[e]cc[a]tu[m] z fri
5[o] ss[ecundu]m d[e]l[e]t[ur] viuificat[i]o sicut
in e[ius] t[em]p[o]re [illegible] ps[al]m[us] 19

ing[en]tes uite diuiserunt int[er] nos
z d[eu]m u[est]r[u]m z p[e]cc[at]a u[est]ra ab-s[con]de
ru[n]t a uob[is] Eccl[esi]i 21 q[ui]d defrau
dat uita 6[o] colore honeste
pulchritudi[ni]s s[ic]ut la[n]guor egritu[di]
nu[m] 18 qui i[n] me p[e]cc[a]uit ledet
a[n]i[m]am sua[m] 7[o] calore di[ui]ne ca
ritatis sicut aqua ig[ne]m 1 Jo[hannis] iij
Om[ni]s q[ui] p[e]cc[a]t no[n] uidit d[eu]m
n[e]c cog[n]ouit Sap[ientiae] 1 i[n] maliuol[am]
a[n]i[m]am [illegible] fflebat aut om[ne]s
Quia p[er] o[mn]ia s[upr]a co[n]ti[n]ua adue[n]tu[m]
x[risti] ad puellam mortua[m] h[ic] o[ste]n[d]it[ur]
q[uam] facil[ite]r suscitauit ea[m]
Ubi ostendit[ur] q[uo]d p[ro]p[ter] astantiu[m]
co[m]passione[m] flebat 2[o] c[om]pa
ciencium co[n]solatio[n]e at c[um] d[e]n[o]t[at]
uel 3[o] audiencium derisione
quia z deridebat De p[ri]mo flebat
aut[em] om[ne]s z plangebat ea[m]
n[on] ex officio pietatis sup[er] mor
tuu[m] est plangendu[m] Eccl[esi]i 22
mortuu[m] plora sup[er] mortuu[m]
unde d[omi]n[u]s fleuit sup[er] Lazaru[m]
Jo 11 Dicunt at flet[us] z planct[us]
vt flet[us] sit i[n] lacrimis planct[us]
i[n] uerbis lamentacionis fflebat q[ui]a
i lacrimabant z plangebat i
lamentabant q[uia] i[n] ibi erat tibi
cines z lamentatores h[ic] more
p[at]rie De 2o Et ille d[icitu]r hic ss[ecun]d[u]m
co[n]solo ubi v[erbum] co[n]solat[ionis] eos p[ro]
p[ter] [illegible] fletu[m] 2[o] cau[sam] flet[us]
q[uia] no[n] e[st] eni[m] mortua De p[ri]mo
at ille s[cilicet] Ih[esu]s d[omi]n[u]s nolite fle[re]
1 Thes[salonicenses] 4 Nolum[us] uos ignorare
de dormientib[us] ut no[n] co[n]trist[emini]
sicut [et] c[eteri] Nolite eni[m] fle[re] [et]c[etera]
No[n] e[st] eni[m] mortua puella s[ed]
dormit q[uasi] d[icat] ita de facili et
ita i[n]tegra suscitabit[ur] ac si
dormiret z de sompno excitar[etur]
p[ro]p[ter] q[uo]d mortuos suscitando[s]
co[m]parat ap[ostolu]s dormie[n]tib[us] 1 Thes[salonicenses] 4

Mors p[ri]uat a bo[n]is s[ecundu]m p[ri]statu

Similiter et dominus Lazarum dixit dormire
Jo. xi. Dormire et dixit eam circa
sicut dicit Crisostomus tranquillus portus est
mors plena enim est malis vita
periculis propter quod convertere anima mea in requi-
em tuam quia dominus benefecit tibi. Et de-
ridebant eum scientes quod mortua
esset. Ecce vero quare excludi me-
ruerunt scilicet quia deridebant cum glo-
rioso exclusi sunt qui deridere
potius quam credere volebant
indigni videre resuscitationis
miraculum. Ecce quod deridebat
Christum inditum. Sic et mali mo-
deridebant simplices. Unde Job xii.
deridetur iusti simplicitas lam-
pas contempta apud cogitationes
divitum. Je. xo. Factus sum in deri-
sum toto die. Et est notandum quod quamvis
deridentur ab eis dominus non destitit
ab incepto. In quo instruuntur
boni qui cum deridentur a malis
non debent desistere a bono inchoato.
Aug. 9 li. pspi. Omnes qui in Christo
volunt pie vivere necesse est ut ab
impiis et impiis patiantur obprobria et
despiciantur tamquam stulti et insa-
ni qui presentia bona perdunt et invisi-
bilia et futura perquirunt. Sed hec
despectio et irrisio in ipsos impios
retorquentur cum et sinistram corpo-
ris egestate et superbia cum sufficit in con-
fusionem. Prov. 19 parata sunt deriso-
ribus iudicia et mallei percutien-
tes stultorum corpora. Ipse autem
tenens manum. Duplex narratur
esse mors puelle denunciato
et est patris puelle consolatio; sed dicitur
ipsius puelle suscitatio ubi tangitur
primo quod post ipsam suscitando 2o
sapientia vitate suscitationis predocet
et iussit illi dare 3o bonitas iac-
tantia vitando vel et stupuerunt
parentes. Illea autem summe medicus fre-

quenter sub curati manum et
verbo; manum ad tangendum, verbo
ad imperandum. Nam sicut dicit philosophus
manus est organum organorum
sic lingua verbum est signorum. Sic hic
implicatur primo manus et effica-
cia quia manum defuncte tenuit.
2o verbi evidentiam quia clamavit
surge. 3o virtute obedientiam quia re-
versus est spiritus eius. Dicit Gregorius ipse autem tenens
manum eius scilicet ad corporis erectionem
clamavit ad puellam defunctam
dicens: Puella surge. Et re-
versus est spiritus. Et tunc defuncte est quod probatur
primo in motu spiritus quia reversus est, 2o in
motu corporis et surrexit. Dicit Gregorius
et reversus est spiritus scilicet ad corpus quia omnis
spiritus obedit deo. Et quarto surrexit
quia meretur dei dicere et facere. Eximens
sicut dicit Ps. dixit et facta sunt; et iussit illi
dari manducare in testimonium vite
ut non fantasmate vita crederetur.
Sic spiritualiter suscitatus ad confirma-
tionem vite dandus est cibus eucharistie.
Jo. 6. nisi manducaveritis carnem
filii hominis et biberitis eius sanguinem
non habebitis vitam in vobis. Et stupuerunt
parentes eius scilicet pre admiratione tanti mira-
culi quibus ipse precepit ad insinuandum
humilitatem ne alicui dicerent
quod factum erat. Hic queritur. Noli
timere quia beatus homo qui semper est pavidus.
Ad hoc dicendum quod hic loquitur de timore
diffidentie ibi de timore cautele.
Quare petiit ut veniret ad domum, et
cum pervenisset ad domum eius nec
facit. Item superfluum potuit ea
statim suscitare sicut sanavit
filium centurionis. Quare frustra
venit ad domum. Ad hoc dicendum quod
voluit venire ad domum non
frustra sed ut evidentius esset mira-
culum. A se fieri. Ite nolite flere. Contra offi-
cium pietatis non est dissuadere. Unde Ecclesiastici
vii. plora super mortuum. Ecce et
dominus flevit super Lazarum. Ad hoc
dicendum quod non dissuadet fletum super

mortuum ꝫ ꝯtinuacionem fletus su
suscitacionem quia deficiente causa defi
ciente ꝯ effectus. Tercio non est mortua
puella quia si mortua non fuit quo
modo suscitauit. Ad hoc dicendum
glosa quia simpliciter mortua erat ꝫ ꝗ
quia ipse deus est cui omnia viuunt
vnde glosa mortua est hominibus qui susci
tare non poterant non deo cui omnia
viuunt et tamen suscitanda a quiescere
erat vnde mortua est forte ꝫ non sic
naliter. Quarto clamat quia nulla erat
necessitas clamoris. Ad hoc dicendum
quia et si non necessitas ex parte diuini
fit utilitas ex parte nostra et hoc primo ostendendo
anime a corpore elongacionem quia
totus erat in puteo loco ꝫ anima in
inferno. Secundo ad corporis quod foris erat
forte edificacionem ut audiret.
Tertio ad ostendendum miraculi magnitudinem.
Quarto ad excludendum omnem occul
ti maleficii suspicionem. Quinto quare
ipse precepit ne alicui dicerent
quia vnde eadem causa idem effectus ꝫ de
moniaco precepit dicere miraculum
ergo et eadem causa. Ad hoc dicendum quia eidem
operi diuersas circumstancias pa
tiebatur. Et ipse vana gloria ꝫ de
demoniaco precepit predicare di
buit quam propter edificacionem illius
precepit tacere ex humilitate iacta
tie et laudis humane. Capitulum ix
Feria quinta post penthecost.

A Conuocatis autem xij apostolis
etc. Superius commendatur dominus
predicatoris officium hic discipulos
suos mittit ad predicandum et quia
medij sunt inter primum et diuinum mittit
eos primo de officio predicandi ad primum
secundo orandi ad dominum. Tamen vos quorum
primum magis pertinet ad actiuam secundum
magis ad contemplatiuam. In prima
mittuntur primo pueros minores et
magis perfecti. Secundo in corpore adiutorium
maiores et magis perfecta. Vos In prima parte
primo officium predicatoris mittitur
secundo mittuntur diligenter exequendo ibi

Egressi autem circuibant per castella.
Tertio ipsorum reuertencium multiplex
fide quam predicauerunt ꝯfundendo in
et reuersi apostoli narrauerunt illi.
Quarto ipsorum in modibus dulcis instructio
intuitu autem cogitacio in eos quis
eorum esset maior. Ad officium
predicatoris tamen erant eis necessaria
potestas in operando auctoritas in docendo
agilitas in exequendo. Secundum hoc in prima
parte tangitur tamen contulit eis dominus
primo potestatem ad operandum. Secundo auctoritatem
ad predicandum ibi et misit illos. Tertio
agilitatem ad exequendum ibi et ait illis.
Potestas erat in opere arduo ꝯtulit
illis quilibet vnde dicitur quod conuocatis xij
libertas aliquid quia dedit illis excellentem
quia super omnia vtile quia ut lang
uores curarent. Dicitur quod quod conuocatis autem
id est simul vocatis non seorsum vel
conuocatis id est ad vnum et equaliter
vocatis scilicet ad officium predicatoris.
In quo primo patet quod equaliter eis
officium habuit vos conuocatis id est simul
multis ex hiis quod vocatis xij
apostolis processit autem quod [illegible] conuo
catos dicitur simpliciter ꝯgruentia.
De quibus supra .3. in fine. Et de quo i
in discipulatum et societatem. De quo
Matthei iiij. Quartum ꝫ iij est vocatorum quorum
ad officium predicatoris eis coniunctum.
De quo dicitur hic. conuocatis autem ne
Conuocauit autem eos simul propter ad
ostendendum officium quod miserit equaliter
sed ut vnusquisque alterum non preferret. De quo
reprehenduntur .1.9. et 22. Secundo ad ostendendum
debere esse inter eos concordiam. Con
uocatis igitur ihesus xij apostolis
dedit eis virtutem et potestatem. Virtutem
ad expulsionem demonum potestatem
ad sanandum languores
vnde sequitur super omnia demonia et ut
languores curarent et ut utrumque
ad utrumque referatur sed ut dicamus
esse virtutem et auctoritatem imperij potestas in
execucione fiat vel virtutem in suspicione
gignit potestas in operando ardua

De vocacione apostolorum

Dedit magnam eis virtutem et potestatem super
omnia demonia. Non dicit super castella
vel regna, quia hoc magis esset peccatum, tamen con-
cedit super castra et regiones implen-
tum et certa dicitur Jer. 1. Ecce constitui
te hodie super gentes et super reg-
na. Iam cessavit potestas quam habebat
super demonia et languores. Ac
eis remanet etiam cum prelati
nostri temporis licet faciant miracula
non tamen faciunt mirabilia. Iungitur enim
eis sinistrum brachium ad potestatem
temporalem sed aruit enim brachium
dextrum ad illam potestatem spiritualem
Zach. 11. Brachium eius ariditate
siccabitur. Super omnia demonia.
Sunt enim multa genera demoniorum
sicut Tob. 6. Fumus eius extricat
omne genus demoniorum. Alii enim habent
officium temptandi de superbia, alii de
luxuria etc. [illegible] spiritus for-
nicationis decepit eos. Et ut
languores curarent. Dicit infir-
mitates et languores, quia languor est
morbus inveteratus et difficilis
ad curandum, infirmitas et potest
dici morbus et non inveteratus.
Et misit illos predicare. Hic ostendi-
tur collata auctoritas ad predicandum. Ubi
implicat tamen preceptorum auctoritatem quia
misit illos per preceptum [illegible] quia
regnum Dei predicandi utilitatem quia
sanare infirmos. Dicit glossa. Et misit
illos predicare, quia nemo debet predicare nisi missus.
Ro. 10. Quomodo predicabunt nisi mittantur.
Predicare regnum Dei, id est evangelium quod
docet ire ad regnum Dei, vel quod
promittit regnum Dei. Vel predicare id est
promittere et sua predicatione regnum
Dei penitentibus, sicut dicitur Mat. 3 et 4. Agite
penitentiam, appropinquabit enim regnum celorum. A predi-
catione enim regni incepit Jo-
hannes et postea discipuli ut patet hic. Et ve-
rumtamen de potestate faciendi miracula. Et
ideo misit illos predicare regnum Dei
ut exhibitio miraculorum attestaretur magnitudini promissorum

vel secundum quod hominibus rusticanis
et absque eloquii venustate pol-
licentibus regnum celorum nemo
crederet, dat eis potestatem miracula
faciendi. Augustinus: Ut fidem facerent
verbis omnia sanarunt, quia nova fa-
cient qui nova predicant. Appella-
tur regnum celorum quia militans
ecclesia Mat. 13 simile est regnum celorum
sagene; quia triumphans ecclesia
Mat. 13 simile est regnum celorum thesauro ab-
scondito; quia sacra scriptura Mat. 21 auferetur
a vobis regnum Dei; quia divina
gratia Luc. 17 regnum Dei intra
vos est; quia beata vita Jo. 3
Nisi quis renatus fuerit denuo.
De regno dicto quolibet predicatorum
morum patet in textu quod hic dicitur
misit illos predicare regnum Dei
et sanare infirmos et corporaliter et
spiritualiter. Postquam misit illos sunt et
firmavit eos. Et ait ad eos.
Hic inducitur eis agilitas ad
exequendum ubi instruxit eos
qualiter debent se habere primo in itinere
2o in termino, ibi In quamcumque
domum intraveritis. Dicit glossa. Et ait ad
illos: Nichil tuleritis in via, ubi
scilicet non debet se onerare homo, magis
quam arta est via. Bern. Arta est vi-
a [illegible] nos angusta
porta humiliemus nos [illegible] super
Mat. 19 Ecce nos reliquimus
omnia etc. petiit et non ad in-
[illegible] Nemo enim sequitur potius eum
[illegible] qui exultavit ut gigas
ad currendum viam. Neque virgam scilicet ad
defendendum, neque peram ad panem
portandum, quanto magis ad portandum
vinum [illegible] ut pyxides ad
electuarium, neque panem ad mandu-
candum, quanto magis pastilia vel pisces
vel cibaria delicata [illegible] quod docuit
petere solum panem cottidianum
Mat. 6 [illegible] sapientia et divina
docuit solum panem petere et hoc
novare

Et hec ut doceret per panem contentos esse
et illos cui do non seruiunt si uero a domino
postulare uel pecuniam ad emendum
uictum uel uestimentum. Et uidete
tangere humano uictui necessaria scilicet cibum
proprium quod emitur et in quo custoditur
primum tangit per panem 2us per pecuniam
3us per peram. Ideo tam prohibet ut oem
sollicitudinem uite temporalis tollat ab
apostolis et ab aliis predicatoribus. Nec
duas tunicas habeat scilicet superfluas
Vnde beda in glosa simplex uestitus est
qui quod est necessarium alicui secundum qualitatem loci
uel temporis. Duplex est qui ultra necessitatem.
Ideo hic non dicitur quod ab unitate siue
unica tunica contenti esse debeat sed
qui in tunica uestiunt iuga mutatoria
ne ad uestem ad nos futurorum tempore
reseruent quo reprehenduntur qui preciositatis
uestium et equos onerant
mutatoriis uestimentorum etc.
Et in quamcumque domum hic instruit
eos qualiter se debent habere in hospicio
primo qualiter debeant accipi
2o qualiter debeant repelli cum ibi ait quicumque
non receperit uos. Dicit ergo et in quamcumque
domum intraueritis ibi manete et
inde ne exeatis scilicet quamdiu in illa
ciuitate predicabitis. glosa ne currant
per domos et inuiolabile hospicium
iura mutentis. Antiquitus erat
obprobrium mutare hospicium. Si enim
qui mutabat hospitium exiuit
reputabatur leuitas. Si ille quem
recepat expellebat reputabatur
crudelitas. Et ideo ait Christus dixit apostolis
in quamcumque ciuitatem aut castellum intraueritis
interrogate quis in ea dignus sit
siue sperabatur mutare hospicium. Et
predicta est aucte ait postea cum dicit Christus
in quamcumque domum intraueritis ibi
manete etc. Non de qualibet domo
sed de hoc est talis enim non dixisset
interrogate quis in ea dignus
sit scilicet recipere uos in domo sua.

Et quicumque non receperint uos scilicet
ad hospicium uel uos scilicet sermonem
uestros ad credendum exeuntes de
ciuitate illa et puluerem pedum uestrorum
excutite in testimonium contra illos.
glosa multipliciter uidet puluerem precepit
excutere contra eos primo in testimonium
sui laboris scilicet quod ingressi sunt eorum
ciuitatem et usque ad eos peruenit predicationis
puluis cum pedum signum et itineris
et laboris in eundo. 2o in signum quod
nichil nolunt accipere ab eis qui
eorum spreuerunt non eorum necessaria
nec puluerem pulueris quem temporales
signi prout 3o in testimonium quod eorum
mala opera nolunt qui tradit uni
glosa ne quicumque manibus gestis
perfidorum quod puluis compendise.
Vnde pius est temporalibus Christi in
signum quod terra eorum maledicta sit
et qui sub anathemate sunt habebit vi
terra super nomine suo super se ymbre
bibebit et fructum non faciet etc.
4o in signum quod omnia temporalia contemnant
predicatores propter que puluis comparatur
propter eorum leuitatem et inanitatem
excutienda sunt a predicatoribus. 6o in signum
ad terrorem scilicet quod sit excutiendum in
fine reprobis. Moraliter loquendo prohibet
prohibet hic predicatoribus et prelatis sumptus
est saruinas et multitudinem autem dicitur
ne tulitis in uia. Crisostomus quoniam
in agone contendit ab omnibus se
abstinet predicator autem agonizat
contra peccatores. Crisostomus quoniam 2m est
nimia seueritas cum dicitur ecce ego mitto
ait Christus discite a me quia mitis sum
pes hominis superueniat mansuetudo etc.
Crisostomus contra multis in agone
ad nos 3m iniecte inuiositas nec
pera ait Christus Nolite solliciti esse
dicentes quid manducabitis lapides
enim id est dure huic in pera sic est. 4o
Christus et temporalium cupiditas dicitur nec
pecuniam thesauri non fuimus in
recte amari. Nolite quia adhuc quod proprie

Luce perfecti puluis pedum excutiens
a prohibetur hic predicatoribus

pecuniam vendendi dominus suis. Secundo quantum
superfluitatis cum dicitur nec duas tuni-
cas habeatis, Luce 9. Habentes alimenta
et quibus tegimur his contenti simus.
Matthei 10: nolite possidere aurum neque
argentum. Tertio quantum instabilitatis cum dicitur
in quamcumque domum intraveritis etc.
potestates erat pedes nudi etc.
vita enim nequam hospitandi de
domo in domum. Ecclesiastici 29. Quarto malorum
quietabilitatis cum dicitur et quicumque
non receperint vos etc. Ne posset
dici eis dici quomodo isti sunt ingrati
et dixerunt etc. Hic quintum pre-
tulit, scilicet in manu virga. Glossa Act. 6.
dicit qui nunc tollet virgam tunc.
Ad hoc dicendum quod virga primo dat
intelligere sollicitudinem providentie
temporalium sicut prohibet habere non ferre
virgam. Alio dat intelligere potestate
accipiendi suscepta necessaria ab au-
ditoribus, ubi dicitur permitti eis
virgam ferre, ut dicendum quod permisit eos
virgam ferre ad solacium et fulcitum
non ad vindictam flagellationem.
Item nunc peram etc. Glossa 22. tolle pe-
ram et eme gladium precipit eis.
Contra ergo prohibet hoc illis. Ad hoc dicendum
quod duplex fuit apostolorum missio.
Una ante passionem domini et tunc
alia post. In prima libere audiebantur,
quia non predicabat mandata sed
regnum dei, unde tunc fuit eis pax
et sufficientia victualium. In secunda autem propter
incredibilia que de Christo predicabat
odio habebantur. Matthei 10: odio eritis
omnibus hominibus propter nomen meum.
Unde tunc non timebat. Lyra
...Ecce vos ad hoc homo et esurit
et sitivit. Ideo Beda: non ea vi-
vendi regula persecutionis quo pacis tempore
discipulos informavit. Luce 22: cum
misi vos sine sacculo et pera
et calciamentis numquid aliquid defuit
vobis? At illi dixerunt: nichil.

Dicit ergo eis: sed nunc qui habet sacculum
tollat similiter et peram, et qui non habet
vendat tunicam suam et emat
gladium. Secundo dicendum quod ferre peram et
pecuniam et cetera huiusmodi prohibuit
hoc dominus propter multas rationes.
Primo ne essent suspecti quod ambi-
tiosi sunt. Secundo ne quasi pusillanimes
essent nimis solliciti. Tertio ut virgo
eminentis mitteret qui eis non
habentibus posset sufficienter providere.
Quarto ut ad predicationem euntes
essent magis expediti. Quinto ut
magis crederetur eorum predicationi
dum faciunt quod docent de
contemptu huius mundi. Sexto ut audi-
tores moveret gravando eis de
bonis suis. Sed adhuc restat quod
que faciebat ipse pecuniam
portavit cum hoc prohibet discipulis suis
Johannes enim dicit discipulos suos ingressos fuis-
se. Ad hoc dicendum quod ea faciebat
portari ad erogandum egenis,
hic prohibet portare ad sustentationem
propter necessitatem. Vel potest dici quod non propter
se et discipulos sed propter multitudinem quam
sequebatur eum. Sed Johannes 4 dicitur quod discipuli
eius abierant in civitatem ut cibos
emerent et tamen non erat ibi turba.
Unde reditu dixerunt ei: rabbi
manduca. Ad hoc dicendum quod hoc fecit
ut daret formam posteris quod ob
sustentationem totius unius col-
legii potest licite possideri pecunia
in quo non tamen ad sustentationem
unius ut duarum personarum portare
nisi immineat evidens necessitas.
Quod faciebat autem portare propter col-
legium suum non propter duos, ut tes-
tificatur multiplicatis portat
virgas pluralitatis quomodo propter
necessitatem ergo portat. Ad hoc dicendum quod
potestate potamur utimur non utimur
apostoli put eis videbatur expedire
ad commodum animarum. Unde queritur quomodo

ad p[re]cipi a d[omi]no [et] no[n] fit mobi[lis]
culpa est. Citius p[ec]cat(or) da[m]p[nat]ur
no[n] uti [et] qui de suo iure cede[t].
Egressi aut[em] circuibat per cas
tella. Super q[uo] o[ste]nsa c[on]f[er]ti officij p[re]
dicatoribus f[a]c[t]a ap[osto]lis iniuncti
hic o[stendi]tur iniuncti officij executio.
Ubi tangi[tur] p[rim]o ap[osto]lo[rum] qui[bu]s p[re]
dicato[rum] 2o officio p[re]dicatoris
fame x[rist]i apud herode[m] di
uulgato i[bi] audiuit aut[em] herodes
3o p[ro]p[ter] fame[m] motiu[m] eius
f[a]c[t]a de x[rist]o [et] erronea op[ini]o i[bi]
[et] hesitabat eo q[uod] dice[re]tur a q[ui]bus
da[m] 4o p[ro]p[ter] sui c[on]sc[ien]tia[m] desi
deriu[m] de ip[s]o uidendo i[bi] [et] ait
herodes ioh[ann]em. In p[ri]ma c[om]menda[tur]
executio officij p[re]dicatoris
quadrup[liciter] q[uia] executi s[unt] p[rim]o
expedite cu[m] d[icitu]r Egressi 2o sol
licite q[uia] circuibat 3o mansue
te q[uia] euuangelizantes 4o como
de q[ui]a ubiq[ue] curantes p[rim]o[rum] co
mendat effi[caciam] s[cilicet] egressu[m] 2m
fortu[m] circuitu[m] 3m magi[s] ubi
mansuetu[m] 4m forti[m] g[e]n[er]ali
tu[do] d[icitu]r 1o. Egressi aut[em] s[cilicet]
ab amore sui suor[um] [et] s[ecundu]m mu[n]
[et] h[oc] ad executio[n]em officij eo[rum]
iniuncti s[ecundu]m illu[d] gen[esis] 12 egredere de t[er]
ra t[u]a [et] de cognatione tua [et] de
domo p[at]ris tui. Circuibat
diligenter p[er] castella no[n] tam p[er]
ciuitates [et] pinguiora loca
s[ed] [et] p[er] minora s[ecundu]m illud Cant[ica] 7 egre
diamur in agru[m] commoremur in
uillis. Euuangelizantes no[n] solu[m]
pecunias recipientes sic pasto
res illi qui pascunt semet
ip[s]os de q[ui]b[us] eze[chiel] 34. Et curantes
no[n] malo exe[m]plo occidentes sic
mali prelati de q[ui]b[us] gre[gorius] tot
mortibus digni s[un]t quot exe[m]pla

p[er]ditio[n]is ad s[u]bditos tra[n]smiserunt.
Curantes ubiq[ue] s[ed] p[re]lati
accipiu[n]t. No[n] sic faciunt de q[ui]b[us]
Iere[mias] cu[m] pauperes delinquentes
g[ra]uiter agg[re]diu[n]t[ur], diuitibus ma
iora peccantibus n[on] inuictu[m] fa[ciu]nt.
Ex quo p[ate]t q[uod] egritudo e[st] de cura
corporali [et] spirituali. Audiuit
aut[em] herodes tetrarcha. Hic
subdit[ur] fame x[rist]i apud herode[m]
diuulgato cu[m] d[icitu]r Audiuit aut[em]
herodes tetrarcha o[mn]ia i[d est] de
o[mn]ib[us] aliq[ui]d q[uod] fiebant ab eo i[d est]
a x[rist]o i[d est] p[er] se [et] suos. Ille aut[em] fuit
herodes antipas tetrarcha
s[cilicet] galilee de quo m[at]h[e]i 3 sub q[u]o passus
e[st] d[omi]n[u]s [et] io[hannes] decollatus [et] fuit
filius herodis ascolonite s[u]b q[u]o
natus e[st] x[ristu]s [et] pueri occisi. [Et] d[icitu]r
tetrarcha. Archelaus q[ui] e[ra]t [et]
archas q[ui] e[st] p[ri]nceps q[ui]a fuit
p[ri]nceps i[n] iiij p[ar]te regni sui.
Mortuo em[m] p[at]re suo s[cilicet] herode
ascolonita diuisu[m] e[st] regnu[m]
eo[rum] i[n] 4 tetrarchias de q[ui]b[us] ar
chelaus h[ab]uit duas philippus
t[er]cia[m] iste herodes iiij[am] ideo d[icitu]r
tetrarcha. Et hesitabat eo
q[uod] diceret[ur]. Hic o[stendi]tur f[act]a [et] erronea
herodis op[ini]o de x[rist]o ubi no[ta]t[ur]
p[ri]mo herodis dubitatio 2o dubitationis
ca[us]a eo q[uod] diceret[ur] a q[ui]busda[m]
q[uia] ioh[ann]es s[cilicet] bap[tista] surrexit a
mortuis. [Et] isti credebant de
x[rist]o q[uod] ip[s]e esset ioh[ann]es. A q[ui]busda[m]
u[er]o q[uia] helyas apparuit. No[n] d[icitu]r
surrexit q[uia] no[n] fuerat mortuus
s[ed] tra[n]slatus 4 reg[um] 2. Ab aliis u[er]o
q[uia] p[ro]ph[et]a unus de antiquis surrex[it]
[et] id[e]o p[ro]p[ter] varietate[m] rumor[um] hesi
tabat herodes de x[rist]o q[ui]s esset.
Et ait herodes. Hic subdit[ur]
desideriu[m] herodis de uidendo x[rist]o
s[cilicet] p[ro]p[ter] sui c[on]sc[ien]tia[m] de ip[s]o uide[n]di
o[stendi]t[ur] herodes sua culpa de duobus

Et he
sitabat

ix

pmo ih q fuit iohem decol
q cu decollauit 2o th q fu
circa xpm infidel qui cu no
crederit ß quesiuit quis e iste
de quo audio 3o subdit desi
deriu sequens ex hijs q cu vi
dere cupiebat Dt go z ait herodes
f varie opinatibus Johez e
decollaui Culpa sua recog
noscit no ad stulticie pmie
ß i testioni dampnacois sue
ut possit ei dici illud luc ij. ob
tuo loco tuo te adiusu te dic
ego michi feci xpm diy anc it
ex labiis tuis te condempnabis
Morali iohem decollat
qui ab ad bonum ppos auft
q id pu z. Noli phibere cu qui
bu fac ij. thes. 1. spm noli ex
tinguere. Quis aut est iste de quo
audio etia q. d. nescio z que
bat uidere eu glo ut si forte
sit Jo. poss agnoscere. Cuius
qui magnu q e tunc q iohis
defunctu formidat z priore
z de virtute phos atur ic
Et reuersi apli Supius ostensa
e pdicacois aplis iniuncte
dilectis executio hic subdr
aplorz fide qua pdicauerant
confirma ubi xpc qfirmat eos
pmo i fide sue diuinitatis 2o i fide
sue huanitatis i formacatur p qh
uba fit dicens. In pma pmo
demonstrat i se dni ptate
2o examinat sup hoc discipl fide
1 i formacion solg oue grauas
3o inuitat eos ad fina fidi
confori i dicebat at ad os
Si quis uult uenire p q me
In pma ou i re o e dni ptas
pmo p opa miraculosa narra
ta hic i gnali 2o p miraclm nar
ratu i spali 1. Dicens at repat

declinad In pma ou 2o pmo discipl
ad xpm regressus 2o xpi re
ce i desertu locu secessus i z
assumptos illis 3o turbarum se
quetiu consursus i q cu cogno
uissent turbe 4o h ce turbas
miraculosa refectio ibi te recept
illos Dt go z reuersi apli s. de
pdicatoe narrauerunt illi quecu
fecerunt s. quo docuerant et
quo passus sit Jo. du ipi docet
ut dr glo. Ecce impletu ets
q dcm e Eze j. q alia ibat z
reuertebat p q iuuenis legum
missi. ap ult. Enteb i mund
vnusqsque legum eos vdisse
i quo impletu e cy z legitur eze j.
q alia ibat z no reuertebant.
Vel pt sic intell ibat s. de quiete
contemplacois ad laborem ac 4
cois z reuertebat itz ad quiete
contemplacois turbat pficiendo
z no reuertebat deficiendo
Ecce impletu e q figuratu
fuit gen viij. i dupl emis
sioe columbe de archa
quaz vna redijt alia no
Et assumptis illis secessit i
desertu locu hec ps ecce elon
gaui fugiens i e fugit cu no
timore mortis ß ptes inimicis
ne homicidiu homicidio adde
ne s. sicut herodes iohem occi
dat a q arguebat ita xpm
occiderent qui eos arguebat
Locu in qui e bethsaide
locus ille uicinus e illi ciuitati
z ad illa ptinens h e ciuitas
andree et petri Jo. j. s. et cu
cognouissent turbe secute s
illu glo no timent no in
heruntibus ß i labore ppo pediu
ut ardore mentis ostendunt mi
nores secuti ß maiores psent

z loquebatur illis de regno dei z eos qui cura indigebant sanabat.

pos principes persecuti sunt me gratis
Et excepit illos. hic ondit
erga turbas miraculosa virtutis
z hec in .iiij.or que facit sequentibus
se. Excepit enim fatigatos
Docuit inscios .i. z loquebatur
illis. sanauit infirmos .i. z
curauit eos. refecit famelicos
ut pz in sequenti parte. Hec sunt
.iiij.or beneficia que dns spiritualiter
exhibet sequentibus eum. primo
suscipit ad penitentiam peccatorum
oneribus fatigatos. Jere .iij. tu
autem fornicata es cum amatoribus
multis tamen reuertere ad me dicit
dns z ego suscipiam te. 2o illustrat
per gratiam peccatorum tenebris
excecatos. ps. qui illuminas
lucernam meam dne. 3o sanat per
iustificationem peccatorum iaculis
vulneratos. Jere. ult. sanabo
auersiones eorum. ps. sana animam
meam quia peccaui tibi. 4o reficit per internam
consolationem peccatorum pondere de-
bilitatos z desolatos. Math. xj.
venite ad me omnes qui la-
boratis z onerati estis z ego reficiam. Sic z
debet facere bonus prelatus subditos suos
suscipere dulciter. docere sapienter
sanare efficaciter. reficere spiritualiter.
¶ Dies autem cepat declinare. hic
ondit diuinam potestatem per miracula
spiritualem per satietatem mirabilem quinque
milium hominum. Ubi primo ondit miracli
necessitatem. 2o eius potestatem. Dicit ad
discipulos suos. Necessitas miraculi ostenditur
ex triplici ex temporis tarditate. quia
dies ceperat. 2o ex loci ariditate. ibi
accedentes .xij. 3o ex victualium
paucitate. ibi Ait autem ad illos
vos date. 4o ex populi multitudine
quia erant uiri fere .v. milia.
Dicit ergo Dies autem cepat declinare

Et in oratione ecclesie refectio. Et
accedentes .xij. hic subdit de
ariditate loci propter quam discipuli compa-
cientes turbis primo suadent eorum
dimissionem. 2o allegant opportu-
nitatem famis. quia hic in loco de-
serto loquuntur familiariter quia acce-
dentes nuncorum dixerunt dimitte
turbas. vocabulum quia hic in deserto.
Dicit ergo z accedentes .xij. dixerunt
illi dimitte turbas. Detinebat
enim eos docendo z sanando.
ut euntes in castella z villas que
que circa sunt diuertant ut inueniant
escas. Certe qui in oratione fidei erant
curam gerat ergo in ore fame cum eo
qui dat escam omni carni. cum eo
qui dat escam esurientibus. Quia
hic in deserto loco sumus quod non est
aptus refectioni per naturam suam. z tamen
est per diuinam potentiam. Nota quod apostoli
hic sunt malos consiliarios prela-
torum qui retrahunt eos ab elemosinis
pauperum. hic quidem hesitabat
herodes si de ore surrexit iohannes
quia ait ille dicit herodes hic est iohannes
baptista. ad hoc dicendum quod in primo hesi-
tauit propter rumores diuersos
postea peccato credidit quod hic est. ait
et ait ille. Et adhuc obiicitur. Christus
multa signa faciebat. iohannes uero
nullum signum fecit. ergo a nullo
reputari potuit. ad hoc dicendum
quod ideo reputabatur. Jo propter suspicionem
fictam baptizabat enim sicut Joh
z sicut per se z per suos discipulos
ut habetur Jo .iiij. Item propter suam sanctitatem
propter quam putabant surrexisse
z miracula facere. Et helyas ab
aliis putabatur propter potentiam virtutum
miracula faciendi. Jo .iij. nemo potest
hec signa facere que tu facis nisi fuerit deus
cum eo. Et de helya dicitur Ecclesiastici .xlviij.

Sic amplificatus est helyas cum
miraculis suis. Et ysrael de antiquis
prophetis propter officium docendi prophetam sed
[illegible] ingrediens quia non habebat [illegible]
Ergo considerantes per bonitatem di-
cebat ipsum iohem considerantes
dicebat ipsum antiquum propheta.
Ait autem ad illos vos date.
Supra ostensa est miracula facti notitiae
primo ex temporis tarditate 2o ex loci
ariditate. hic idem ostenditur ex victua-
lium paucitate ubi primo datur exp-
ressio de paucitate. secundo 2o ipsius paucit-
atis expressio ibi et illi dixerunt. 3o
difficilis supplendi possibilitas ibi
nisi forte nos eamus. Dicit ergo ait
autem ad illos. scilicet ihesus ad discipulos
vos date illis manducare. secundum glosam
hic provocat dominus apostolos ad fract-
ionem panum ut illis se non habere
testantibus magnitudo signi
notior fiat. insinuat enim quod per eorum
doctrina ieiuna corda tota sunt
pascenda. At illi dixerunt non sunt
nobis plus quam v panes et duo pisces
nisi forte nos eamus et in illas et
emamus in omnem hanc multitudinem
et escas ad vescendum turba haec.
Sensus literalis patet. Mystice per quinque
panes secundum glosam premittuntur v libri
moysi. per duos pisces id est duae per-
sone que regebant ad regendum populum scilicet
sacerdotes et reges vel secundum glosam portat
refectio repuit. Moraliter per apostolos
platos per v panes ordeaceos v
bona spiritualia quibus debent anima reficiendo
in puto. Sic enim in domo prelatorum
debent esse multi panes scilicet pauperum fa-
mulorum filiorum duorum et aliorum.
Sic in domo dei quae est ecclesia sunt di-
versa genera panum spiritualium. Primus
est panis necessitatis hic est panis pauperum
et peccatorum sicut panem largitur deus
peccatoribus qui [illegible] pauperes sunt. De quo

gregorius in tractatu de [illegible] multis tui [illegible]
Dehinc ait dominus ad prelatos et
potentes vos qui habetis bona
pauperum date illis manducare.
Augustinus non est bonum nostrum pauperum quod
possidemus quorum procurationem quamdam
gerimus et propterea non usurpatione
dampnabili vendicamus. At illi scilicet prelati
dixerunt se excusando non sunt nobis
plus quam v panes id est non sunt nobis
redditus sufficientes sicut ait
mulier cui dixerat helyas affer
mihi obsecro buccellam panis in
manu tua. Cui vivit inquit
dominus deus tuus quia non habeo panem
nisi quantum potest capere pugillus farine
in ydria et paululum olei in le-
cito. Secundus panis est panis prime hic est
panis famulorum qui alio nomine panis
ministerie. De quo psalmista. Cibabis nos
pane lacrimarum. Dehinc ait dominus
ad prelatos vos qui habetis claves
ecclesie id est scientiam et potestatem ligandi
et solvendi date illis manducare
inducendo ad contritionem iniungendo
penitentiam salutarem. De quo man-
ducando psalmista quia cinerem tamquam
panem manducabam. At illi
dixerunt se excusando non sunt nobis
plus quam v panes id est non sumus
discreti ad hoc faciendum claves non
curate propter varietatem multiplicem
peccatorum. Sed ysaias iii. non sum medicus
et in domo non est panis. 3us est panis
doctrine. De quo matheus non est bonum
sumere panem filiorum et dare ca-
nibus. Dehinc ait dominus ad prelatos vos
scilicet qui estis prelati et curati date illis
manducare. Ubi dicit ysaias [illegible]
cum panibus occurrite fugienti.
At illi dicunt se excusando non sunt
nobis id est non est nobis scientia sufficiens ad
docendum et predicandum nisi eamus ad
scolas et emamus scilicet audiendo et
vigilando studio non dicit trenorum
parvuli petierunt panem et non erat

qd dicit
mo dm

2

3

v panes . ccca

y alber

qui Ewangelist. Iste est panis eukaristie
hic est panis duorum qualle panum
designat et aladame. De quo .j.
Cor. xi. probet autem se ipsum homo
et de pane illo. De hoc ait dominus ad
platos vos plati date illis scilicet
penitentibus qui sunt per turbas que
venerant in desertum laboris et
ieiunaverant manducare scilicet cibum
eukaristie. Hic est panis sanctus quem potest
dare tamen prelatis minoribus qui dicitur
cottidie salte(m) spiritualiter sumi in missa.
Sacerdos enim est qui os fidelium
et sui toto corde. Unde sicut qui parata
mensa et fercula bonis dominum debet
comedere recedit stulte quidem indi-
care. Sic qui ante supplicationem corporis domini
de missa recedit stultus est. Episcopus
tempore ponit se recedunt unde vere
solo visu. Jo. vi. Ego sum panis.
Iste est panis devotionibus intime
hic est panis amicorum. Licet enim
pater familias habeat in domo sua
bonum panem tamen amicis supponitur
quidem meliorem. De quo ysa. xxj.
cum panibus fugientibus et
pinguibus. Istis non quidem panibus
reficit dominus cum in partibus est
fume et plato ministro. Erant enim
viri fere quinque milia. Hic dicit circa
ut appareat maius miraculum per
i. v. milia virorum potest intelligi
universitas fecerunt quos sumus
delectationibus debitorum et spiritualiter re-
fectorum. Ait autem ad discipulos
suos. Vbi pigior circa miracula
faciendi ... hic omnem miraculum
tulum faciendi plas ... quod primo per ex
discubitum divisionem secundo ex pa-
num benedictione et multiplicatione
accepit autem v. panibus. Tertio ex omnium
discubitum facientium scilicet quia ma-
ducaverunt omnes. Quarto ex reliquiarum
multiplicatione scilicet sublatum est quod

superfluit eis. In primo notantur duo
primo quod imperant sapientiam omnino
discipulis exequentur obedientiam ibi et
ita fecerunt. Dicit ergo. Ait autem ad disci-
pulos suos facite illos discumbere
per quinquagenos. Hoc
iussit ad litteram ut eis magis
possit ordinate ministrari. Dominus enim
in omni opere diligit ordinem. Ideo
.j. Cor. xiiij. omnia honeste et secundum or-
dinem facite et nos. Et ita fecerunt
sicut quam filij obedientie. De quibus Eccl. iij.
filij sapientie ecclesia iustorum et natio
illorum obedientia et dilectio. Et discumbere
fecerunt omnes. Et est notandum quod dicitur
quod discumbere fecerunt turbas
non quod ipsi discubuerunt. Officium
enim prelati est non discumbere sed ministrare.
Mt. xx. Sed quia multi sunt qui amant
primos accubitus in cenis et
vocari ab hominibus rabi. Spiritualiter
ait autem ad discipulos suos id est pla-
tos facite illos scilicet subditos
discumbere scilicet ad mensam sacre scripture.
De qua ps. pasti in quo intro mensa
discumbere vnumquemque ut comedat
et bibat. Comedat difficiliora
que indigent expone que masti-
cantur. Et bibat facilia et plana que
capiuntur sine difficultate. Facite
illos discumbere per quinquagenos ut
ordinate et distincte singulis
porrigatis secundum capacitatem suam. Unde
ad quod secundum capacitatem auditorum
formandus est sermo doctoris. Fa-
cite illos discumbere etc. Videte
ad vos pertinet distribuere ...
secundum vos ergo distribuite sed non
distribuite domos ... pi-
ecclesiasticos quoniam estis dispensa-
tores ministeriorum. j. Cor. iiij.
Sic nos existimet homo ut ministros
Christi et dispensatores ... in dicitur

ad platos quantat

pccor(um) vt in levit(ico) 13 l(egitu)r q(uod) sacerdos
int(er) lepram et lepram h(abe)t iudicare
p(otes)tatem clavium ad ligandum et
solvendum Io(hannis) 20 quorum remiseritis
pecca(ta) remittuntur eis ideo ecclesia dicitur
ecclesiasticorum b(e)n(e)ficiorum ut de v(i)ne(a)
patris. Accepit autem v panibus hic
ostendit panum b(e)n(e)dictionem et multiplicationem
ubi tangit p(rim)o multiplicationis ma(teriam)
quia accepit v panibus. 2o multi-
plicationis p(rinci)p(iu)m quia respexit in celum
3o multiplicationis formam quia b(e)n(e)dixit et
fregit 4o multiplicationis eff(ectu)m quia
distribuit discipulis suis ut p(atet)
D(icit) e(r)go Accepit autem v panibus et duobus
piscibus. Et b(e)n(e)dixit accepit. No-
tandum sicut dicit glo(sa) nova creavit
cibaria sed his que habebat discipuli
b(e)n(e)dixit quia veniens in carne d(omi)n(u)s
non alia quam dicta sunt predicat sed
prophetie dicta misterium gratie esse gravida
demonstrat. Item hic docuit nos quod
non debemus nova adinvenire sed
apostolus i thi(m). 6 prophanas vocum no-
vitates devita. Sed contra multi
faciunt qui sicut athenienses
et advene hospites ad nichil a(liud)
vacabant nisi ad dicendum aut audiendum aliquid novi.
act(uum) 17. Et respexit in celum
et h(o)c multiplicat dona s(ancto)
ut ostendat quod in multiplicando non erat
in potestate inferiori s(e)d a virtute
superiori. Nam per virtutem inferiorem
non fit multiplicatio sine additione
materie sed in celestibus fit ut patet in dif-
fusione lucis. 2o in signum quod de bono
desursum est a deo Iac(obi) i omne
datum optimum et(cetera) 3o s(ecundu)m hylar(ium) ut
honorem patris a quo sunt confessus
qui aderat ut s(cilicet) virtute (con)tate
unius suscepit effectum. 4o s(ecundu)m Chris(ostomum)
ut doceret nos antequam tangamus

mensam gratias agere deo. Et b(e)n(e)-
dixit. hic subditur multiplicationis
forma et p(rim)o in verbo multiplicatione
et b(e)n(e)dictionis 2o in facto fractionis
D(icit) e(r)go et b(e)n(e)dixit illis s(cilicet) panibus et
fregit. precatio quippe b(e)n(e)dixit
Eius enim est b(e)n(e)dicere cuius est la-
tor legis. Deus qui per b(e)n(e)dictionem
dabit legislator. Item h(oc) enim nos
exemplo docet quod non debemus ad mensam
accedere nisi premissa b(e)n(e)dictione
vnde i reg(um) 9 non comestiunt populus
donec ille s(cilicet) samuel venit qui
b(e)n(e)dicet hostiam deinceps
comedent qui vocati sunt.
Fregit. s(cilicet) i(n) grossas partes non sci-
dit per minutias sed ipsa re-
fusit esurienti panem tuum glo(sa)
frangendo multiplicati sunt panes
ut plurimos pascat. sicut nec leg-
endum exponendo multos libros fac(it)
go in fractione panis multiplicatio
impetrat sed i. Cor(inthios) 9. Qui
administrat semen seminanti et
panem ad man(ducandum). Duo cognoscitur in ultimo
cognoverunt dominum in fractione
populus reficitur ut dicitur hic.
Et distribuit illis. hic subditur
multiplicationis effectus s(cilicet) distributio
sufficiens turbis. ubi distribuendi
notatur p(rim)o virtus ordo et p(rim)o disci(pulis)
2o vera intentio quia ut ponerent.
D(icit) e(r)go et distribuit discipulis suis s(cilicet)
panes multiplicatos et pisces
ut ponerent ante turbas. Chris(ostomus)
apostoli pauperes panes habuerunt
et eos libenter dederunt. Thob. 4
Si exiguum tibi fuerit libenter et(cetera)
Et videte quod Christus non immediate
distribuit panes sed per discipulos p(rim)o
propter h(abe)ndum magis in actum testi-
ficando 2o propter magis porro distribuendum
3o in signum quod data sunt papis et p(re)latis
ad pauperes pascendum cum possit ipse

in margine: tur Christus respexit in celum frangendo panem

pastum / xps propter hominem homo. Cum
enim deus posset homines docere per an-
gelos / vel per se ipsum / voluit per se et
hominem ministrum. Cuius racionem reddit
Aug(ustinus) de doctrina xpiana dicens
poterant quidem omnia per angelum fieri
sed abiecta esset humana condicio si
per homines hominibus deus ministrare
nollet videretur. Et manducaverunt.
hic ostenditur ex parte eorum distri-
butionem facientem tunc dicitur et manducaverunt
omnes sine personarum accepcione
beneficia enim dei quia sunt et saciati
sunt. Et tunc implet(ur) quod dicitur venite
ad me omnes qui laboratis et onerati
estis et ego reficiam vos / ergo xpc
panes dedit unde dicitur quod manducaverunt
pl9 sufficienter quia omnes / hinc dicitur quia saciati.
Et sublatum est / hic ultimo ostenditur ex
parte eorum reliquiarum multitudine
quas plures habuerunt post comestionem
quam ante / unde dicitur et sublatum est quod superfuit
illis fragmentorum xii cophini sic
tibi abundi quanto magis distribui-
tur tanto magis multiplicatur / Aug
ergo dando non deficit sibi et non da-
nodatur / qualiter habendum est / In hoc
autem facto tamen spiritualiter considerandum
nō est miraculum misterium et ex-
miraculum docet quod credendum est
eum esse deum qui de tam modico
tantam multitudinem saciavit / misterium
docet quod intelligere quod per v panes
v libri sunt ut dicitur est / exemplum docet
quid imitandum / Dedit autem nobis humili-
tatis exemplum / scilicet humilitatis quo ad deum hic
quod celum respexit / signum quod a deo
est omne bonum benedictionis / quo ad
cibum hic quod benedixit / Nominalis
quidam comedit lattucam sine
benedictione et intravit in eam dyabolus
largitatis quo ad proximum hic quod fregit
et distribuit / Discretionis quo ad seruum

hic quod fragmenta colligi fecit / Ideo
si fecissent epulo et mississet lazaro
non ita male esset ei / primum est quod
vanegloriosos / secundum quod philosophos /
tertium quod avaros / quartum quod fatuos //
hic quintum dicit autem ad illos vos
date etc / quod Ioh. dicitur quod locutus est 5
philippo unde dixit ad philippum
unde ememus panem etc. Ad hoc dicendum quod
utrumque potuit esse quod primo allocutus
est philippum ut dicitur Io. 6. deinde apostolos
ut dicitur hic / dicit vos date illi man- 5
ducare / quia in vicio quod sciebat quod
non habebat unde / Ad hoc dicendum quod non fuit
in vicio sed discrecione fuit se non habere
testantibus vitam in illa et nobilior
fieret. Et illi primum misterium quod frumentum
dicunt non sunt nobis nisi v panes / quod autem 7
non legitur fuisse nisi panes et
ibi iiii milia hominum hic autem fuit v /
Ad hoc dicendum quod non fuit una refectio
sed diuersa. Et sic refectio quarta in
qua fuit minor refectio gracie in
principio huius quod fuit maior refectio
glorie in futuro / vnde in prima refectione
distribuunt super terram se per gramen
se a terra elevando in illa super
fenum sicut dicitur Io. 6. sed prima glosa
refectione carnalis habebat carnem quod per
fenum intelligitur / tollitis sibi subita facite 9
quinquagenos / quod autem 6. dicitur quod fecit
discumbere per contubernia per centenos
et quinquagenos / Ad hoc dicendum quod
utrumque potuit esse verum si quod faciunt
eos per contubernia id est eos qui erant
de uno contubernio id est de una societate
ex una parte et eos qui de alio
ex alia / itaque in aliquo contubernio
erant quinquaginta et forte vel in
pluribus in aliquo centeni / Et ultimo 10
quinta quare sub talibus numeris potius
quam aliis ordinabat ad manducandum
Ad hoc potest dici ad literam quod ad hoc quod
sine inquietudine et expedite et in numeris
non excedentibus deficit / vel quia competebat /

vnitt tales intos solet i plurib;
congregad religiosorum quietib;
solempnib; / vt instire dicitur q
quinquagesima inter enim dimis-
sionis / vnde sunt imperfectos q adhuc
sunt i prima / Extrema pertinet sup-
ficiones sunt perfectos / Inde ergo q quinq
genos tercios sunt cos distribue-
situ est tam perfecti qui imperfecti possunt
ad celeste refectionem peruenire
Et accepit v. panib; etc glo.
Non enim noua creauit cibaria s;
hijs q habebat discipuli benedixit.
glo. alia frangendo multiplicat sed
Illa multiplicatio uel augmentum
aut fuit per addicionem materie
extra uel aliunde sine addicione materie
etc ex nichilo etc sed est fuit nouorum
ciborum creatio s. id quod erat ultra
v. panes et duos pisces s; dicitur
q id augmentum fuit de aliquo s.
de v. panib; sine tamen addicione materie
extrinsece et h' est uia aliquorum / Et fuit
cu solus esset orans / Supius demon-
strauit xpristus se esse dominum per potestatem hic
occasione aliqua examinat discipulorum fidem
ubi primo ... interrogandi eos
oportunam occasionem ... interrogo i
et interrogauit illos / Dicit ergo et factum est
non dicit lucas ubi factum fuerit
vbi ergo ha discipulis sed quando transit
post predictam refectionem quingit
cum quarto / Marc. 8 dicit q facta fuit i partib;
cesaree philippi / iuxta locum ubi
yordanis oritur ut dicit leo gad ra-
dicem montis libani / Secundum marc. 8. dicit
q facta fuit i uia cum duo ueniret
i partes cesaree philippi / Et dicitur q
v. illa questionem potuit iterare / vnum
post esse q facta fuit post refectionem
i uia ut dicit marcus / et postea apud
cesaream philippi ut dicit marcus / Et
quamuis a ... fuit inter illa
interrogationem et dictam refectionem

lucas tamen tacuit breuiloquus illa
preterit sicut i tradita ab aliis
erunt / quarto illa interrogatio post dictam
refectionem / vnde tamen posset dici plang
q fuit vna interrogatio et facta
i uia ut dicit marcus uel q dicit ei q habet marc.
8. Non enim secundum q si uenit i partes
cesaree philippi et interroga-
bat discipulos suos q interrogauit
illos post quam uenit i ... sed tamen potuit
esse q i uia interrogauit eos et tamen
iterum noui ... q dicitur non interrogauit
sed interrogabat s. adhuc i uia / Et
non sequitur ex hoc q dicitur h' et fuit cum
solus esset orans et q interrogabat
eos i loco ubi orauit / Non ergo
refertur h' ad ... tempus sed ad dicta
h' q h' dicit h' et fuit et interrogat
et / Et fuit cum esset cum solus esset orans
nondum ... contulisset miraculum
sicut h' dicitur turbe volunt eum
facere regem / sed ut habuit ... cibi
sufficientiam ipse ... fugit i monte
solus forte ad orationem / s. q dicit h'
et fuit cum solus esset orans / erat
cum illo et discipuli / et quingit i duo
solus orans / quia solitudo amica est
orationi / vnde Mat. 6. tu autem cum
orabis intra i cubiculum tuum
et clauso hostio ora patrem tuum
i abscondito / Et interrogauit i. eos
hic subditur interrogatio ubi primo
inquirit ab apostolis vulgaris de
se opinio 2o exigitur ab eis propria con-
fessio i. vos autem quem me esse di-
citis ... i. ... dimulgatio
i. At ille responderunt ... inhi-
bendo ... h' dicentes quem dicunt filium
hominis / In primo ponitur primo interrogatio
2o discipulorum responsio i. et illi responderunt
Dicit ergo et interrogauit eos s. discipulos / Sed
longe post orationem et reditum suum
ad illos / hic enim precessit fuit miraculum
de multiplicatione panum ascensum i
monte solus orare propter turba q
nolebat eum facere regem / post ea

sta orde redijt ad discipulos qui iam
ascenderunt naviculam ex eius
missione ut habetur Mt xiv. et postea
interrogavit illos forte dum
essent in navi vel per quem descen-
dunt ad terram in via ut dicitur Mt viii.
Interrogavit inquit illos Non ut
ab eis disceret sciebat enim omnia
habetur Jo. ii. Nec scimus quia scis omnia
sed ut eorum confessionem laudabilem re-
muneraret sicut deinde dixit Petro post
suam responsionem Beatus es inquit
Symon Bariona quia caro et sanguis
non revelavit tibi Quem me dicunt illi Glosa
Interrogo glosa explorans fidem
discipulorum Quos multi simul inquit
ne apostolica fides videatur forte
multorum opinionem sed ut cognitionem
In hoc enim quod dominus ab apostolis quesivit
de fide turbarum demonstravit quod
prelati reddituri sunt rationem de fide
subditorum quasi dicens principes pre-
latorum omnes prelatos monere debe-
pati semper ad satisfactionem omni pos-
centi rationem de ea que in nobis est fide
et spe per primum Interrogatio quomodo ergo
Quem me dicunt esse turbe Dicere
deberent quod omnes boni prelati a bo-
nis collaterali suis Quem me
dicunt esse turbe Ipsi enim nesci-
unt opinionem hominum de se Nec ipsi
videt se ipsi enim sunt sicut ydola
de quibus per avres habent et non audiunt
mala sed que dicuntur de eis Sed
quare non audiunt certe quia nolunt
Si quis enim alicui diceret corre-
tu es herodes sed glaucus in pellibus
variis et huiusmodi ut tu es pharao sed
nigres pueros in aquis diciari
confendo eis plebendas aliquem
sciat bene vel loqui saltem
sicut deceret ut tu es pilatus
permittendo a subditis alium ypm
filium dei crucifigi si tamen ex sy-
nagogam fieret ut saltem apud eum
gratiam non haberet vel amicus libe-

ut te predicatorem et precursorem gesta
arguentes non habent gratiam apud
homines At illi responderunt dixerunt
audita domini interrogatione subdit
discipulorum vero ubi dominus de xpi turbarum
opinione de xpo dicitur at illi responderunt
et dixerunt Alii iohannem alii helyam
alii autem quia propheta unus de prioribus
surrexit Horum autem harum diversarum
opinionum reddit causam Glosa dicens
opinio de iohanne forte fortasse erat
quia in toto mundo post eius dominum pervenit
senciebat De helya quia raptus est
ad celum et venturus creditur De
Jeremia quia sanctificatus in utero Nota
tamen quod potius est de Jeronimo tamen de
quenti quod erit opinio fuit de he-
lya sed Jeremia vel iohanne ridendus
quod alieni errores non est nunc
reddere rationem et Dixit autem illis
Eius potius est multarum de xpo
opinio hic exigitur ab apostolis propria
de xpo confessio Ubi primo ponitur interrogatio
secundo petri responsio Dixit autem sic ihesus
illis scilicet discipulis vos autem scilicet quos esse
de turba sed estis mei discipuli
quibus pater meus revelavit mis-
teria dei xpi confitemini oretenus quibus
datum est nosse misterium regni dei
et Vos inquit quem me esse dicitis
Respondens Symon petrus dixit
Beda unde est pro omnibus et pro omnibus
quia senior et princeps apostolorum
Ecci. xxxii. Loquere maior natu
Et quo patet quod principue ad pre-
sidere pertinet certificatio
dubiorum de fide Dixit inquam
xpm filium dei filium Hyllarius Fides
petri dei filium et hominem videns
utrumque complexus est dicens xpm dei
Eo expressius tangitur petri Mt xvi
Tu es xpus filius dei vivi et
Alia Marcus cum precepto nec cui
Quibus dicentem videntur glosa dicit

tetat dz audieciu ςsidare pbs ... ppas
ne ptus invideat q'in audiat
h dicebs hic subdit inhibicois ro
que e q si pmo pdicasset eu
apli inmozle cu pea cu indi
moi uidet eoz pdicacoi n
crededent z h e q dt dicebs ihc
h e f ne cui dicerent q oz filiu
hois multa pati z vbi no nt
duo pmo mo s pauib z tpe re
surcoib z tcia die Et cap nu
tangit t ns flagellorum multi
q multa pati turpitu qz re
pbari magnitu q occidi D g oga
oz filiu hois te oz ugin no pp
sua pp ina ptca pbs que no ra
pui tut exsolueba Bn o pyssie
ihu q e z morti pos pcag tu
luis nos debuimg z tu soluis
Oz go filiu hois multa pati
Et e nolc q ipe loquebs de sua
passioe noiat se filiu hois no
filiu di q n uellet dicere q s pas
sus eat no s in diuinitate s huaz
Ad hu figatu fuit g eu 22 vbi
le q ysaac libatq est aries ymo
latq e q ysaac e diuinitas paie
te eq huaitas de s multa pati
sctus e cui fasciculus mirre z cu
mulq amaritu Can i fascilq
mirre dilcus meq s Bn e fascilq
mirre collectus e ex oibz amxieta
z lab oibz vn dt ego sctus a
iuuetute mea huc fasciclm
collig e z me ubera mea collo
ta e cu aui colleui ab omibz
amxieta z amaritudibz dni
mei s uz illozp i fasciculu ne
deim laborum quos ptulit i p
dicado fatigandi distruedo
uigiliarum i orado temptoui t
winnado lacrimarum i gpaciendo
insidiarum i tollando postmo
perculorum i flis sctis humitoru
sputorum colaphorum sbsana

expbrarom clamorum horum
filiq quei salutem huai genis
salua eiunta copiosissime nos
cit ptulisse Et rpbari a scio
rib. l senioibus et gressa eius
tas Dan z Et pucipibz sacdo
tum z scribis hic tangit t a gna
homi q rpbaru Senio es
qui hebat aucte ex uite ma
turte sine diuturnitate z puci
pebs sacdotu qui ex officio t
digni te Scribas q ex pnuencia
scie pp ombs multo ms q rpba
bat qut ipis e magis dilige
ee disci moysi si pmitte s t pa
lia tpu z pmittetis spualia
magis eligeretes hue tozmu a ita
piter eu moyse q nim maibz eu q
h e Jo q tu discls eq sis nos dis
cipuli moysi cung z occidisse
az z p hic e he bu ente occida
eu Et tcia die resurget Bn dt
resurgere e tqm u tute ppa no
suscitar pt ate alica pbs Ego
dozmiui z soporatq sum z exur
hic qui ffo meeu solq eet | 9
ozas q inmete subdit q erat
disci e q eu eo Ng go solq eat
Ad h e dd q p solq fuit i oroe
tia copleta ueit ad disci s
z tuc dd q fuit eu eis vl pt
dici q solq sa ex clusioz usua
lesf exclu de ex ceoz ςsortiu
no domesticorum vn cu dd
q rex ul epe e solq i domo
h eu eis sit eorum familia Bz
h dd q nulli ex ceis e cu ill
dte ridiuit z dixit iohem | 10
bapta alii helyam quid que
no dt alii eu dt Johez bapta
Ad h e dd q opio de iohe gnioz
z celebroz eat io sump iohez
bapta alie ptinr z ing
que io addt alii et alii

Item p(ro)ph(et)a unus de antiquis surrexit quasi
magis hoc opinabantur de antiquis
qui mortui erant quam de novis
qui vivebant. Ad hoc dicendum quod non
putabant tantam virtutem et sapientiam
posse esse in aliquo novo propheta sed in a-
liquo mortuo et suscitato. Et in-
crepans eos precepit ne cui dicerent
hoc. Ne diceret eum Christum non increpa-
re digni erant. Ad hoc dicendum quod increpa-
tio aliquando est et per reda(r)gu-
(ationem) mali. hec increpatio superbos.
Aliter large per reprehensionem cavendo
primo non accipit. Secundo volebat ei
eos reprimere ne predicarent tunc
diminute suam. Secundo quia prius dimit(tere) et
erat bonum tunc hic credere sit necessarium
ad salutem. Ad hoc dicendum quod tunc prius
non erat bonum quod precepit illud ne
alicui dicerent. Augustinus precepti
assignat ambo in glossa multipliciter commo-
pmant de pag fallere et ut iac-
tantiam vitaret et ut humilitatem do-
ceret Christus ne discipuli adhuc rudes
minores potestatibus mole premerent
et ut post resurrectionem optimus predicaret
tunc enim facilius poterat credi filius
dei propter gloriam resurrectionis et ascensionis
quam propter future passionis scandalum
eorum predicatio frustraretur ut dictum
est. Dicens quia oportet filium hominis multa pa-
ti. Augustinus aliquo modo inveliba-
tur posse quin per passionem Christi.
Ad hoc dicendum quod licet non dicit necessitate
secundum gratiam. Vel sic dicitur necessitatem hac
de re redemptionis que exigit
condignam emendam non respectu
liberationis. Dicebat autem ad omnes.
Superius examinavit Christus discipulorum
fidem hic autem omnes hortatur ad
ne fidei congruentem ubi primo horta-
tur ad sustinendum per hanc fidem mun-
di et tollit hoc quod est omnibus impedimentum

(vel/uelit — interlinear) Si quis enim voluit amam et promittit
sustinentibus solacium. Dico autem
vobis vere sunt. In prima ex sequentibus
multum tangit multas pauca
tunc dicit si quis libertatem subdit
multa modum cum addit qui in-
modum tum dicit abneget motu
et sequatur me. Dicit ergo dicebat autem
ad omnes glossa que ad fidem invite
natura vel passionis pertinet solis
seorsum discipulis apposuit. Sed hic ad omnes
dicebat. Signatur in quo paucitas
sequentium Christum. Domine Ihesu quam
pauci post te ire volunt cum ad te
nemo est qui pervenire nolit. multi
volunt te sequi sed non ita sequi.
Si quis vult. non dicit multum venire
quo notatur libertas sequendi.
Deo enim non placet coacta servi-
tia. Crisostomus si quis amplius daret
aut thesaurum exponeret non vocaret
cum violentia sed sponte currunt
homines quanto magis ad ea que sunt in
celis. Si enim nec verbo non persuaderis
eo invitus non es dignus accipere
venire in quam post me. per volunta-
tem paupertatis non per necessitatem sed per amicitiam
cupiditatis. Beatus enim qui inventus est
sine macula et qui post aurum
non abiit. Beatus qui post illa non
abiit que amata inquinant
possessa onerant amissa cruciant.
Item post me per humilitatem non autem per pre-
sumptionem non sicut ille pacifica-
tus ille qui dicebat Ysa. 14
super astra celi exaltabo solium
meum similis ero altissimo. Abneget
semetipsum. hic subdit modum sequendi
dixit enim post me quo ad interiora nostra
quo ad exteriora corporis. Et tollat
crucem. Dicit ergo abneget semetipsum
ad sequendum Christum. Gregorius parum est abnegare
homines sua sed quod habet sed quia non re-
nunciat alicui omnibus que possidet non potest
meus esse discipulus. Sed vos si quis habet te
Si quis venit ad me et non odit patrem
suum

non potest neque esse discipulus. Semetipsum.
hic dicit hic abneget semetipsum s.
propriam voluntatem abnegando, vel
vetustatem suam abiciendo. Unde
glossa: si quis a se ipso deficit, ad
eum qui super se est nunc appropinquat
et novitatem ad quam nondum non appre-
hendit sed in ea tenet vetustatem in qua
natus fuit. Vel abneget semet
ipsum scilicet corpus suum morti exponendo
tempore et loco. Et tripliciter abnegando
potest melius pro duo pronomina scilicet illa
tiva abiectionem cum dicit semet
ipsum scilicet voluntatis per obviam corporis per
abstinentiam, totius hominis per
mortis tollerantiam. Et tollat
crucem suam scilicet per penitentiam vel pro pena.
quia penitencia debet esse voluntaria, ideo
dicit tollat. Tollere enim est aliquid
sponte sursum levare. Ergo tollat id est
sponte accipiat, non portet
invitus sicut Symon Cyreneus
de quo dicitur Matthei 27 quod angariave-
runt ut tolleret crucem. Vel crux est
afflictio. Hec quod dicit Crucem id est
Corporis sui mortificationem. Unde
in corpore nostro crucifixi sumus, quia
sicut affligatur propria pena. Propterea quod dicit
suam. Dicit Crisostomus suam, dicit non modo
reputes crucem esse sufficientem
tuam. Galatas: qui autem Christi sunt
carnem suam crucifixerunt cum vi-
ciis et concupiscenciis. Et quotidie id est quod dicit
cottidie. Semper quippe nos mortifi-
cari oportet. Dicit enim crux
constitit id est ex quatuor lignis scilicet continencie
abstinencie sustinencie et perseverancie.
Et sequatur id est imitetur me. Non
dicitur alibi ambiciosi. De quibus
Bernardus: qui laborem fugiunt et honores
captant. Illum sequi et imitari nolunt
qui honorem celsitudinis quesivit
quod sicut debet culpa tueatur ut vidit
non

Item non mundum sic cupidi et
avari qui sequuntur terrena que sunt
tu sicut dicitur ad Corinthios 2. Ecce
zelavi qui apprehendit ventum et
post se veritatis sic qui accipit et cetera.
Item non carnalem appetitum
sic voluptuosi quorum deus venter est.
propter concupiscenciam venialem non caritatis.
Et tercio quod per hoc homo tantum per-
didit propter peccatum scilicet libertatem felicitatem
et dignitatem, que tamen dominus per tria
recuperat. Libertatem cum dicit abne-
get semetipsum, felicitatem cum subdit
et tollat crucem suam, dignitatem cum
subdit et sequatur me. Vel abneget
se malum declinando, tollat
crucem bonum operando, sequatur
me id est deum ordinando. Vel abne-
get se scilicet in proposito, tollat crucem in
adversitate, et sequatur me usque in via
passionis. Qui enim voluerit animam
Bernardus monuit dicens ad sustinendum
per confessionem fidei martirium. Hic tollit
huius consilii omnibus impedimentum
quod est triplex scilicet amor sui cu-
piditas lucri et pudor secu-
li. Primum subdit quod cum perficit homo,
secundum tertium addit. Nam qui me erube-
buit. In primo proponit veritatem.
Secundo declarat propositum id est nam qui perdiderit.
Dicit ergo qui enim voluerit et cetera. Hic potest
duplex logismus sic quod qui voluerit
animam suam vitam putare. Sic
accipitur anima Levitici: Ipsa anima carnis
in sanguine est id est vita carnis. Sal-
vam facere id est perpetuo custodire mortem
declinando vel corpus suum in pena
non maceando. Perdet eam in futuro
vel fugiendo mortem incurret
mortem et servando vitam amittet
vitam. Et exponendo hoc pronomen illam eam
facit velocius simpliciter. Sicut cum dicit
Augustinus quod dampnavit salvavit.
Contra qui voluit salvam vitam scilicet tempora-
lem perdet vitam scilicet eternam. Secundo sic:
qui voluerit animam salvam facere

si in futuro perdet illam i. perditioni tempora-
li exponet in putredine. Et subdit
dicens Nam qui perdiderit i. perditioni
exposuerit animam suam i. vitam presen-
tem propter me non propter mundi vanitatem
ut milites non propter erroris de-
fensionem ut infideles non propter de-
sperationem ut iudas et similes sed propter
me salvam faciet illam i. animam suam
propter me sumptam. Exemplum simile de gra-
no et de frumento de quo hylarius
super Mattheum frumentum si servabis perdes
si seminabis metes. Hugo tantam deus
gratiam contulit fidei ut [illegible]
mors quam [illegible] constat esse contra-
rium fiet per ipsam transitus ad
vitam. Et ergo tamquam sancti martyres
in pena perseveraverunt capitali quia
qui perdiderit perseveravit quia animam i.
vitam causa quia propter me mortem.
Quid enim proficit homo. Superius
ad confitendum fidem dissuadet
primum impedimentum quod est timor nimius
sui, hic dissuadet aliud quod est nimia
cupiditas lucri. Ubi primo tangitur
interrogando quod perdet homo
secundo ponendo subdit si universum
supponendo addit se ipsum
autem perdat. Ergo inquit [illegible]
le proponit lucrum temporale supponit
damnum spirituale ex quibus voluit con-
cludere quod ubi deficit bonum spirituale
nil etiam valet temporale et sufficit
totum. Dicit ergo Quid enim proficit q.d.
multum debet esse sollicitus homo de sa-
lute anime sue. Quid enim proficit homini.
Glossa. Non enim debet homo vitam temporalem
tantum propter dominum morti exponere sed et
illicita lucra devitare. Quid enim
proficit homo si universum mundum lu-
cretur quod tamen lucrari nemo magis potest
se ipsum autem perdat et detrimentum sui fa-
ciat q.d. nichil. Talis duplex malum
incurrit quod hic tangitur scilicet malum
perditionis quantum ad penam sensus

et malum detrimenti quantum ad penam dampni.
Et [illegible] post [illegible] hoc
duplici dampno. Crisostomus. Si videris
famulum in deliciis sed corporis se ipsum
in malis sed animam quid lucratus. Si
sis fortis sapientum salomonis si fortitudinis
sampsonis si longevitate enoch
si deliciis cresi si potestate octa-
viani quid proderit tibi si tandem
traderis vermibus. Anima de omnibus
cum divitiis [illegible] sine fine
q.d. nichil. Baruch iii. ubi sunt principes
gentium. Nam qui me erubuerit.
hic tollit tertium impedimentum ad confi-
tendum fidem quod est pudor. Sciendum
ubi notatur tam primo erubescentia
culpe secundo culpe confundens peccatorem
i. hoc filius hominis secundo pene conveniens
vehementia i. cum venerit et cetera. Quantum ad primum dicit
Nam qui me erubuerit et sermones
meos i. qui erubescit illa devote
confiteri velut si gloria non sufficit
confiteri de deo tamen quod ob qualitatem
confitentis ut si quis sit [illegible] de opere
et humilis quia qualitas confite-
ntis facit hominem non esse erubescibile
sed quibus fuit erubescibile
confiteri se ipsum deum esse filium
incarnatum crucifixum [illegible] talia
confitendi maxime indoctorum
[illegible] erubescentie
eius sermones [illegible] speculum sine
macula candorem lucis eterne
Sap. vii. [illegible]
sine [illegible] ad [illegible] Ro. i.
Non enim erubesco evangelium [illegible]
enim [illegible]. Nam qui me
erubuerit et sermones meos i. enim
non hunc filius hominis i. [illegible] erubes-
cet cum venerit scilicet secundo adventu
in maiestate sua scilicet humana i. forma
humana glorificata et patris i. in ma-
iestate divina quam quibus est patri
[illegible] a patre. Et sanctorum angelorum
qui exibunt angeli et separabunt
malos Mt xiii. In dicendo enim [illegible]

erubescet i. a se abiciet et a
consortio beatorum quasi erubesceret
de ipso. Ita quod erubescentia
hic sumitur pro effectu erubescentie
non pro essentia.

nunz ta fat

erubescet infideles ignorabit virgines fatuas obiurgabit in misericordes Dico autem vobis Super[illegible] invitauit xpc ceterum spalis p'mittit ad tollerantia martirii hic non sunt facilis sustulet p'mittit vero regnum solacij ubi p'mittit solacium nacit i. dicit at vobis p'ticularit i. sic aliquis hic festinant q non gustabit morte cuidet i. deo videat Qui sta dixi qui me erubuit hunc filius hois erubescet cum venerit in maiestate sua et p'ribeti de gloria huius adventus Dico vobis vere hic Sunt quos ad ceteris nec status statu quere aliqui quos non de[illegible] ex nomine ne aliqui videntur qui non gustabunt mortem s3 t'palis que de gustaduc a fieb q[illegible]sito tunc sit eis Donec videant regnum dei i. similitudinem glorie qua habebunt cor electorum in eterna beatitudine ut p hec spe eterna futura i. regnum vel regnum dei i. dilatatio miliciae quam vidit beatus iohannes in qui madet sicut p'ri gloria hic quanto hunc filius hois erubescet quia erubescet q[illegible] p'ro qui fit filius hois est impassibilis Ad hoc dicendum q erubescet sunt ibi p effectum non p erubescentiam Ventit non erubescet i. a se abiaciet q[illegible] reprobos qui erubescet de ipso Qui venerit in maiestate sua Super i. quo videbunt i. qui eo p[illegible]runt gloriosa carne vero ut in qua crucifixus fuit Ideo in fima carne veniet non in maiestate Ad hoc dicendum q xpc in primo adventu venit in debita iam in firmitate i. in forma infirma apparuit Sed veniet in iudicio cum crucifixo in maiestate i. in forma gloriosa Ad obiectum dicendum q in eadem carne apparebit s3 tunc alta i. alio se habebit q[illegible] p'ris quidem maiestate et divinitate cum toni[illegible] ad ten mali assistentibus gaudent Ad hoc dicendum q veniet in forma divina s3 a malis non videbitur in ista Dicit at vobis hic Super apostolos credentes ea p'dicta de confirmavit xpc in fide sue divinitatis et in fide humanitatis Et hoc duplici ratione p'mo q huius ad gloriam veniens quantum ad ignominiam passionis omnibus contemnentibus q faciebat et q3 gloria venies difficilis erat ad credendum p'mo exp'o sue crucifixionis tertio p'venerit i. certe loquente z[illegible] ipso virtute in forme erat in sequenti die Supra tangit p'o testium quam sufficientem et loci optimum i. Et ascendit in montem crucifixa p'ceptum quem in ea dum oraret 2o moyses et helyas cum ipso gloriosa appareret ad maiorem testificationem i. Et ecce duo viri astantium apostolorum disponens petrus non tunc erat q[illegible] ferme erat post hec verba s. vere sunt aliqui hic stantes i. q3 cum p hec p'misisset se ostensurum gloriam veritatis et hec p'misit soluit ostendens eam in filiis exp'o sue crucifixionis Cuius disputans de gehenna et regno et regnum Fecit duces et assumpsit petrum et iacobum et iohannem quo non q3 de multis discipulis pauci ob deitatem gloriam venies fuit q[illegible] multi vocati et pauci electi apostolorum tres at assumpsit ad hoc non plures ut ostenderet q qui fide sancte trinitatis inviolata fuerunt eterna munera visione letantur et ut 3 idoneis testibus totus mundus crederet Et ascendit i.

po confirmat eos

gehenna

montem ut oraret glo In monte
oraturus ascendit ut innuat quod qui
visione exoptat mente et excelsis
elevare et ceteris pcllis insiste
Et facta est dum oraret hic ostenditur
transfiguratio speciei et primo in carne
2o in veste ibi et vestitus Dicit ergo et
facta est dum oraret species vultus eius
altera Sed dicit altera non alia quia sic
dicit glo transfiguratus dominus non substanciam
vere carnis amisit sed gloriam ve-
nture vel future resurrectionis ostendit non ipse
sed sibi claritatem et unde non assumpsit
dotem glorificationis sed similitudinem dotis
Et sed dum oraret facta est altera
species vultus eius fervore et devo-
cionis disposicio est ad transfigura-
cionem et extasim mentis Sed petrus
dum oraret factus est in excessu
mentis Act. x. et vestitus eius
albus quo ad colorem refulgens
quo ad splendorem Vestitus ei
albus significat gloriam futuram resurrectionis propter
quod angelus futurus resurrectionis in veste
in veste candida apparuit Mat. ult.
Et ecce duo viri hic subdit
moysi et helye apparicionem Sed com-
mendatur eorum apparicio ex 3bus primo ex
divina familiaritate quia loquebantur
cum eo 2o ex ipsa maiestate quia
erant ibi 3o ex prophetia revelacione
quia dicebant excessum eius Dicit ergo
et ecce duo viri loquebantur cum illo
Erant autem illi viri moyses
et helyas moyses plenus mansue-
tudine Num. 12 helyas plenus
severitate et iusticie Eccli. 48
surrexit helyas etc. in quo significatur
quod per mansuetudinem et severitatem
pervenitur ad eternam gloriam Moyses
erat legislator helyas eximius
propheta et quantum ad iure austeritate
et miraculorum operacione per corporis lo-
cucionem cum eo ostendebant hunc
testimonium a lege et prophetis Vi

maiestate quod dicitur sub gloria quandam
ipsi non erat spiritus plenus sed sub vi-
sione Sed glo quod non corpore vel anima
moysi et helye apparuisse sed ex ali-
qua subita creatura corpus fuisse forta-
ssis et dicitur dicit glo fuisse sub
ministerio angelorum ut angeli per ab
eorum assumerent sed verius potest dici
quod ipsi apparuerunt personaliter helyas
in corpore proprio cum nunquam fuit mor-
tuus sed raptus moysi anima in corpore
assumpto Et alia glo que dicit
oppositum non dicitur fuisse autentica
visi in quantum in maiestate quia in alia
gloria et claritate ad tempus visi dicebat
excessum eius quem completurus erat
in ierusalem id est eius passionem quam apparuit
excessus magne caritatis quo
ad nos perfectissime humilitatis
vehementis doloris altissime paupertatis
Petrus vero et qui cum illo erat hic
subdit discipulorum astancium dispo-
sicionem et primo statum ex fragi-
litate 2o ex visione gloriam et evigila-
bant 3o ex superhabundancia dulcedinis
mentis ibi et factum est cum discederent
Dicit ergo petrus vero et qui cum eo erant
gravati erant sompno multum
id est multum sompnolenti erant
Legitur eum dormire cum transfigura-
ut hic et tempore imminentis passionis
Mat. 26 symon dormis Et ibi
dormierunt oppressi tristicia hic
non oppressi gloria Glo sompnus gravi-
tas qua splendorem in comprehensibilis
deitatis premitur sensus humani corporis
Et evigilantes viderunt ma-
iestatem eius evigilantes dicit quia sub
glo nemo nisi vigilans videt
gloriam dei Io. 17 vigilare itaque
Et duos viros qui stabant cum
illo moysen et helyam quos cognoverunt
per deicte claritatis illustracionem
Et factum est dum discederent hic
tangitur astancium discipulorum dispo-
sicio ex habundancia dulcedinis mentis

visi

ix

ubi tangitur peccatoris dulcedo. Unde est
locutio primo optima quia cum dis-
cederent. 2o devota quia bonum est
nos esse. 3o indiscreta quia nesciebat
quid diceret. Dicit glossa: Et factum est dum
discederent scilicet moyses et helyas
ab illo scilicet christo ait petrus ad ihesum
petrus scilicet tamquam fervencior, tamquam
audacior et tamquam senior ceteris
preceptor bonum est nos hic esse
Crisostomus: quia audivit eum moriturum
in ierusalem ideo dicit bonum est nos hic esse
Non enim audebat manifeste dicere
propicius esto tibi quia super hoc fuerat re-
darguitus mathei 16: vade post me sa-
thanas. Secundum moraliter ideo dice-
bat petrus bonum est nos hic esse
scilicet in monte quia qui ad montana ce-
lestium per contemplacionem conscenderit
non vult ad terrena descendere
sed in sublimi perseverare. Unde multi
claustrales post quam semel dulcedinem
contemplacionis ascenderunt et ad-
de celestium dulcedinem gustaverunt
ad laborem active descendere
noluerunt. Sic per petrum dicitur bonum
est nos hic esse sed nesciunt quid dicunt
Alii vero propter proximi utilitatem oportet descen-
dere ad activam. Et faciamus
hic tria thabernacula. Ad hoc xvii
premisit petrus Si vis. Sciebat
enim magistrum paratum sicut ait ut habetur
ad Jo. Unum tibi unum moysi et unum
helye. Ecce quomodo petrus de se non
loquebatur quia supponens se tamquam
discipulum tantum in gremio mansurum aptet quia
per dulcedinem glorie pergustate nullam
suam indigenciam senciebat
sicut homo ebrius non curat de veste
nec de mansione et huiusmodi. Sic tam
bonum erat petro in visione filii
glorie quod non melius esse in vacet
perfecta gloria ubi deerit omne malum

adherit omne bonum ubi perfecta
dilectio ubi plena cognicio
ubi perpetua duracio. Nesciebat quid
diceret scilicet petrus dicendo bonum est
nos hic esse. Contra dixit petrus
manendi locum cum dixit bonum est
nos hic esse mansionem mynorem
subdit faciamus hic tria thabernacula
commanendi moysi cum addit tibi
unum etc. Nesciebat ergo quid diceret
dicendo bonum est nos hic esse quia
per unius glorie quam viderat aliam gloriam
estimabat sed deceptus erat
cum scriptum sit: Oculus non vidit — Ysaie
deus absque te etc. Quia regnum dei
credebat posse possideri in terra
cum scriptum sit Jo. 18 regnum meum
non est de hoc mundo etc. Nesciebat
iterum quid diceret dicendo faciamus
hic tria thabernacula quia intelligebat
tria thabernacula ibi edificanda
ad manendum cum tamen scriptum sit
hebreos 13: Non habemus hic manentem
civitatem sed futuram inquirimus etc.
Nesciebat iterum quid diceret dicendo
unum tibi cum scriptum sit celeste
thabernaculum non trinum non duplex
sed unum sed per unum ingrediar in locum
thabernaculi admirabilis etc. Et sic
nesciebat petrus quid diceret. Sed dico
Unde hic tunc omnino sua devocione In-
ebriatus erat petrus quod de una
gutta vini celestis quam bibebat
primo quam viderat quia tres tha-
bernas facere volebat dicens
faciamus hic tria thabernacula. Unde et quia
dixit faciamus hic scilicet in monte tria
thabernacula intelligitur peccator in monte
paradysi non in valle huius mundi
domus edificande sunt quos iusti
hic edificant et thezaurizant
negligunt ubi peregrini et hos-
pites se esse cognoscunt. Nam qui
in hiis gaudere desiderant cum aliquo
felices esse vrinsat hic quia

Factum est autem post hec uerba fere dies 8 q(uod)
Ma(theus) ja et Ma(rcus) 9 dicunt q(uod) factum est hoc post
6 dies. Ad hoc dicendum q(uod) Lucas computat
hunc et primum diem quo hoc promisit et ultimum quo
hoc persoluit et sex dies intermedias.
Ma(theus) et Ma(rcus) computant intermedios
extremis dimissis. Vel mistice per hoc
q(uod) dicit Ma(theus) ja et Ma(rcus) 9 post 6 dies significatur
q(uod) post 6 etates seculi sanctis quiescendum
est a labore. Per hoc q(uod) dicit Lucas post 8 dies
significatur q(uod) sicut Christus 8 die resurrexit
sic et nos post 6 etates seculi et post vii
scilicet quietis animarum que mittitur in alia
uita generaliter resurgemus. Queritur quare
Christus quare tam distulit dominus sue
glorie ostensionem scilicet factum post 8 dies postquam
ea discipulis suis promisit. Ad hoc dicendum
q(uod) sic distulit ut sic uehementius
desiderarent ostensionem. Queritur si signum
q(uod) per octo ... fuerunt sine ...
de quo Ma(theus) ... spiritualis transfiguratio
domini. Queritur quare assumpsit Petrum Jacobum et Johannem
quare Christus quare illos tres et non
alios. Ad hoc dicendum q(uod) propter eorum preminentiam
Petrus quia claves celorum accepit
Jacobus qui primus solium sacerdotale
suscepit. Johannes ... dominum commisit.
Alie cause possunt assignari sicut in
suscitatione puelle. Queritur cum in glo(sa)
Jacobus primus solium sacerdotale suscepit
... ut q(uod) ille Jacobus qui interfuit
transfigurationi fuit Jacobus minor qui
fuit Jacobus Jerosolimitanus. Queritur
ut ... Augustinus super epistolam et obumbravit eos
gala(tas) ij° ... Ma(theus) ja dicit q(uod) assumpsit
Petrum Jacobum et Johannem fratrem eius ergo fuit Jaco-
bus zebedei ex quo fuit frater Johannis
... Ad obiectum dicendum q(uod) solium
sacerdotale uocatur in glo(sa) celum quod est
solium summi pontificis qui omnes
suos facit reges et sacerdotes. Apoc.
j. Hic Jacobus zebedei ante alios apostolos
primus accepit quia celum primus inter
apostolos per martirium ascendit. Act. 12.

vel solium sacerdotale potest uocari ipsum
martirium eo q(uod) ... sacer-
dotes et episcopi primi ad martirium
trahebantur. Et factum est cum discederent
ab eo ... tacito discesserunt.
Ad hoc dicendum q(uod) ideo recesserunt ut post
eorum recessum audiretur patris
testimonium non in presencia ipsorum ne
putarent uocem patris fuisse uocem
alicuius illorum sed ad aliquem siue
de aliquo illorum. Queritur per eorum reces-
sum intelligitur recessio legis et
prophetarum. Queritur quare Moysi et quare
Helye quia ... quomodo nouerunt
Moysen et Helyam quos antea
non uiderunt. Ad hoc dicendum q(uod) per
maiestatem super eos uenientem
sicut in futura uita ... unusquisque
alterum cognoscet et ... alter
alterum per ... intelliget.
Hec autem illo loquente. ... con-
mauit ad ... glorificat
apostolos ... transfigurationis
hic confirmat eos testimonio paterne
uocis ut descendat ...
ad ... narrat nubis
obumbracionem 2° obumbratorum
timorem 3° et timuerunt 3° de nube
paterna uocem et facta est uox.
... ad quem uox facta de ...
... fuit uox ... hec
huius uisionis occultacio ... per
... et ipsi tacuerunt et nemini
dixerunt. Notandum hec autem illo loquente
sed ... facta est nubes sed lucida
ut dicit Ma(theus) ja nubes ad temperandum
splendorem transfigurationis sicut
nubes temperat calorem solis.
Sed lucida ... ad ... nubis
... que ... obumbrare.
Et ... misterium ad designandum
q(uod) illuminati erant per illa uisione
... quo ad intellectum ueritatis
... excellencia obumbrati
quo ad affectum ... loquens
de Petro ait ... nesciebat quid diceret
quem ... accepit obumbracio
finit

ut dicitur luce nono tegimine do-
morum. Sed specialiter gloria sanctorum excepte-
dos apostolos timuerunt dum a nube
protegerentur ut intrantibus illis scilicet in nubem
moyse et helya magis tamen videtur
supponendum pro apostolis cum moyses et
helyas iam recessisset. Et timue-
runt magnum sicut dicit glossa quia humana
fragilitas conspectum maioris
glorie ferre non sustinet. Unde
angelorum apparicia aput sicut dicit
glossa super id Zacharias turbatus est
videns. quid igitur quanta miseria cecidimus
qui ipsum bonum ferre non possumus
ad quod creati sumus quod dicitur valde
magnum. Et vox facta de nube
hic ostenditur per humanam notitiam ubi tamen duo
primo audiunt vocem prodeuntem. secundo au-
diunt vocis testimonium. hic est filius meus
ubi primo commendat excellentissime
filium ex quatuor. primo ex natura visibili
quam pro nobis assumpserat quam demon-
strat dicens hic est. secundo ex plenitudine perfectionis
divinae quam ante secula genitus fuerat
cum dicit filius meus sicut in psalmo dominus dixit
ad me filius meus es tu. tertio ex
patris amore quem cum summa boni-
tate ad ipsum habebat id est dilectus.
quarto ex sapientia et doctrina inequali
quam merito audiendus erat id est ipsum
audite. Dicit ergo et vox facta est de nube
scilicet ad doctrinam petri et socios eius
dicens hic est et non aliquis est filius meus
valde dilectus ipsum audite scilicet ut
supremum et singularem magistrum.
Et merito audiendus est hic magister.
primo quia solus docet per audita
quid loquatur. secundo quia errare non
potest Jo. xiiii. ego sum via etc. tertio quia
omnia a prophetis habet Col. ii. in quo sunt
omnes thesauri etc. quarto quia opinionum varie-
tatem removet Jaco. i. apud ipsum non est
transmutatio nec vicissitudinis obumbratio.
quinto quia omnium non solum speculativam
sed et practicam cognitionem habet quia omnia
per ipsum facta sunt Jo. i. Ecce ergo per dominum
de quo testimonium excellentissimum

Quam ergo septem homines testes dei (testes fuerunt transfigurationis) 2
viventes tres apostolos moysen et
helyam et ipsum patrem et ipsum dei filium
unde glossa tres homines de terra testes
scilicet apostolos tres de celo scilicet moysen
et helyam et ipsum patrem et ipsum filium
me corpore dei filius. Moyses autem
et helyas pro tanto de celo dicuntur (apparuisse).
quia non de terra moyses enim de limbo
helyas de terrestri paradyso. De
celo vero quia veniunt celestia scilicet divina
sunt. Cum ergo soleat sufficere
testimonium trium hic est testimonium plurium
scilicet vii ad certitudinem et sibi nullus
reniti valet. adhuc autem addit summe
noticie testem excellentissimum dicentem
scilicet patrem sicut in filius tibi fuit
plenaria presentia per vocem de celo facta
ipse sicut in nube lucida ut dicit
quedam glossa. unde glossa sicut domino
baptizato ita et transfigurato missus
fuit habitus declarare quia glossam quam
baptizati consequentur. et videre iam ride
bimus. Et dum fieret vox.
hic subditur circa ad quem vox facta
est designando cum dicit et dum fieret
vox inventus est ihesus solus ne scilicet
putarent ad suos scilicet moysen et
helyam prolatam vocem fuisse ipsi ta-
cuerunt et nemini dixerunt in
illis diebus quicquam. Dubitationem hoc
eis precepit sicut patet Matthei. la-
tet. secundo glossa ne incredibile esset
pro rei magnitudine et post tantam gloriam
aput iudeos crucis scandalum
faceret. Unde hec et de certis rebus secretis
revelationibus que sunt et fide non facile
publicandis sic paulus raptus
sunt tacuit xiiii annis ut patet ii
Cor. xii. Bede. his qui videbat
cum multa cautela scilicet claritatem christi
et moysi et helye et nubibus et que
audierant et tacuerunt. Et tum est
ait sequenti. Super his confirmatur
quos discipulos suos in fide sue humanitatis
primo ostensione gloriosae veritatis testimonio
per venerationem historie miraculose
(id fuit) | operationis

Ubi ut innuatum est de signatione pueri infirmi tangit in connectione de motu patris designationem quod est sequenti die. Secundo patris pro filio infirmo supplicationem ibi et ecce vir de turba. Tercio salvatoris potestatem ibi videbant autem ihesum. Quarto propter utilitatem ibi stupebat autem omnes. Dicit ergo primo sequenti die etc. Montem quem lucas preterit de transfiguratione apostolis ne publicaret prohibitam visionem de utroque docens a discipulis de adventu helye et hec potuit esse ratio quod sciebat sufficienter illa esse determinata. Mathei 17. Descendentibus illis scilicet christo et eius apostolis de monte. In monte enim fecit christus que pertinent ad dilectionem dei, descendens ad turbas facit que pertinet ad dilectionem proximi. Unde glosa: In monte orat, docet, maiestatem suam demonstrat, patris vocem apostolis pandit; descendens a turba excipitur, miserorum fletu pulsatur, infidelitas peccata exprobrat, malos spiritus expellit. In hac autem tangit Beda opera contemplative et active in quadam summa. Et nos igitur per hoc quod apostoli nunc ascendunt cum christo in montem nunc cum ipso descendunt ad turbas, datur exemplum prelatis ut quandoque ascendat in altum contemplationis et quandoque descendat ad laborem actionis propter subditorum utilitatem sicut moyses cum diu in monte moratus ad populum dein descendit. Exodi 32. Nec tamen cito vidit quin invenit populum peccasse quin imo melior vita eius quam habebat in medio assit eum [?]. Descendentibus inquam illis occurrit illi turba multa. Turbe enim in montem non ascendunt sed in valle sequuntur dominum. Hic descendit ihesus de monte et stetit in loco campestri et multitudo copiosa plebis etc. Prohibitum ei fuit ne populus ascenderet in

montem. Exodi 19. Et nunc propter hoc descendit filius dei de celesti monte ut posset eum sequi turba. Et hoc est quod psalmus: inclinavit celos et descendit. Dicit ergo descendentibus illis occurrit turba multa. Sic docet [?] si prelati vellent ad subditos descendere per humilitatem compassionis et affabilitatem credo quod turba multa occurreret eis per primam. Sed quia stant in alto per elationem vel per ambitionem vel per curiositatem ideo pauci eis occurrunt, id est pauci ad eos accedunt et pauciores ab eis sanantur. Nullum enim legitur dominus sanasse in monte. Et ecce vir de turba. Hic ponit patris pro filio infirmo supplicationem ubi primo allegat tria [?]. Primo propriam necessitatem [?], secundo filii infirmitatem, tercio discipulorum imbecillitatem ibi et rogavi discipulos tuos. Circa allegationem primam nota quod supplicatio vera [?] efficacis ibi et ecce vir fortiter exclamavit dicens magister obsecro te respice in filium meum quia unicus est mihi. Dicit ergo et ecce vir de turba. Merito dicitur vir id est esse de turba et per turbationem affectus pro infirmitate filii et per turbationem mentis pro incredulitate sui que statim reprehenditur cum subditur: O generatio incredula. Ideo hanc turbationem duplicem prohibet dominus apostolis Io. 16. Non turbetur cor vestrum neque formidet. Non turbetur scilicet per dolorem vel timorem affectus neque formidet hesitando per incredulitatem mentis. Exclamavit clamore vocis ut a turba audiretur et clamore cordis ut a domino exaudiretur. Sic dicit psalmus: ad dominum cum tribularer clamavi et exaudivit me. Magister obsecro te. Obsecratio est efficacissima

spes oronis / ecem cu adiuvone
vn obseruo i. p sacro rogo Re-
spice i filiu meu ve^u. s. in me q de
q^o sapie & gra z iuat stos eq
z vespus eg t electos illi q /
Respice inqnt filiu meu / q
vnicg e m z plg iectvg in atq
tarq vn debebs inclinari ad
misericordiam z facilg / Et ecce
sps apphe^t eu / hic describit
filij infirmit^e. ubi tangit ta
p^o infirmit^s spem q sps apphe eu
2° qntite q subito clamat / 3°
inte polacoi q nix discedit.
D^t go z ecce spus s malg Ecce d^t
q euidens z notal^e eat infir^is
Sps apphe^t eu s dya^g qui ppt
ne subtilit^e d^o sps / ppr culpa
dyalg / vn tempate lo^r noias
illu nome ne no culpe / ht sic d^t
glo hic matheg lunaticu a^r
surdu z mutu describit / a^r ja
g^u q / vn ieg euvocut ait log
ta sinit miracula ppetrata s^t
Na surdg audit / mutg loquit^r
z possessg a demone libat^r / Et
subito clamat. i. ex impuiso
puchencia subiti doloris /
Et elidit q e cu tra cade fat^t
Et a^r g d^r q frequet e cu i
aqua z igne mittit / Et dissi-
pat s p omia meb^u ipm vexa^do
z debilitado / Elidit inqnt z
dissipat cu spumat ita q uit
q spumat eu fa^t / vn a^r ix
stridet detibz z arescit z nix
discedit. i. cu difficult^e cessat
ab eo uexacoe dilanians
i. quig uexas eu / s i vexedo
ex h^c q d^t z nix discedit da
mits^a q no e at q tic demoniatg
s arreptitig / vn a^r ja d^r q
lunaticg eat / Demon em ex
industria uexat hoies hois lu^a

lunaticg

ut ita faciat lunam infamari
z odio h^ri z eg creatore blas-
phemari / vn discedebat
ab eo qn uexacoe q tormetu
dya^l e ab hois lesione cessa^d
Et rogavi discip^os / hic ont^t
discip^oz imbecillitate diceb
z rogavi discip^os tuos ut eicerent
illu z no potuerunt / Beda / discip^os
latet actat in possit s cu ty
impossitas aly no ad cura^oz
s ad curatos refert / vn flo
actabat eos / impedimetu eat
ex pte ipig s incredulitas
no ex pte aplor / quig data
fuat ptas sup omia demonia
tut languores curarent /
Moralit^e lunaticg q e dya^lg
pmo apphen^t p pcti delcta^oz
z gsesu Ozee e ligavit eu
sps mal sui / 2° clamat fa^t
p pcti ardes desideriu / gen 30.
clamor sodomoz / 3° mutu fa^t
ad gfesion a^r 21. atie obmutui
x^o surdu p obturoem pe sicut
aspidis surde z obturat /
i. lunaticu p mete instabili-
ta^te Eccli 27. stultg ut luna
mutat^r / 6° elidit p cogi alia
pcta pcipita^oz / gregg pcm
quod p penitenciam no diluit^r
mox suo podere ad trah^t
7° dissipat p diuersas cogita-
tion^es vanitatis Job 18. cogita^cs
mee dissi. sut / 8. stridet fa^t de ti-
p ira z indignatioe / Sicut quis
uelit cu arguit / vn dr^r a-
stridebat dentibz i eu. s^t
uiden stephanu / 9. spumat
fa^t p libidine / sic d^r ps. vet meo
est mas de facili spumat 10°
aridu redd^t p deuocoz sic^d
pbs aruit tamq testa virtus mea.
11° nix discedit p pcti gsuetud^oz
pu 22. adolescens iuxta viasua

v. scrn^a

gradiꝰ ꝑ dilacat p n̄aliu͂ ml̄na
coꝝ luc. x. plagꝭ īpositꝭ
10 abierūt hic quīt ꝫ uox fcā e
de nube ayt ia dr̄ q ꝑ pꝰ q̄m au
dierūt uocē cecidmt ī facie
suā ꝫ timuerūt ualde Jte quīt
cū eadē uox audita fuīt ī ꝗ
bap̄o ayt ijo q nō timuerūt sꝫ
ī tussigone Jd hꝫ dr̄ Criso q
altitudo met ꝫ solitudo ꝫ si
lenciū ꝫ tussigo hoꝝ plēa erat
9 ī yeieūe Jtē ꝫ subito clamat
q dyal̄s ferat cū uuitu ut hꝰ
ayt q ḡo clamacē nō potat Jd
hꝫ dr̄ q clamabat clamorē cō
9 fusū nō forte dtē ꝫ nō potuīt
q ī pncīꝰ huiꝰ cal̄ demēcꝫ da
ta ēcīs ꝑtas sup oīa demōī
Jd hꝫ dr̄ q fcā fuīt acta Jm
pedimētū eni curonis fuīt ex
hoīs incredul̄te nō ex aploꝝ
9 impossibil̄e Eꝫ q si incredulꝰ erat
nō debuit obtīnda xꝰ sanaꝫ
filij Jd hꝫ dr̄ q incredulꝰ ꝑfit
ꝫ ꝑ q̄moꝝ credidit qu͂ dn̄s dr̄
ei si potes credē oīa possibilia
et sꝫ credēti ayt ꝯ Rndēs aut
ihc dr̄ Supiꝰ posita ē pris
supplicatō p sanacōa infirmitē
filij hic ponitr̄ saluatoīs ꝑtas ī
sanacōe infirmi Etut desc̄e at
cūnita ad ꝑpositū pꝰ ponitr̄ incre
dulꝰ pris obiurgōꝫ 2o de
adducēdo filio monicōꝫ ī ad
ducꝫ 3o adducti filij uexacōꝫ
ī ꝫ cū accedꝫ xo uexauit ꝑpc
increpacōꝫ ī ꝫ incrẽpauit ihc
4o pri uexati sanacōꝫ ī ꝫ
sanauit pn̄ꝫ Et hꝫ est q dr̄
Rndēs aut ihc dr̄ ꝫ ad ex
cusacōꝫ disti ꝫ apl̄os eni ab
alijs accatos excusabat ut
pꝫ ē ꝫ ꝫ 6ꝰ cꝫ aūo infideles erāt.

credidernt sꝫ ait ill̄ o gn̄ao īfidel
ꝫ nō credulē ꝫ ꝑusa q̄ sꝫ glo dis
cipulos argunt hꝫ est gn̄o
que nō dirrexit cor suū ꝫ nō
creditꝰ ē deo sp̄c eiꝰ ut dr̄ ī
ps̄ et Deut. 32. gn̄o ꝑuasa atꝫ
ꝑusa Et est nond q nō solū
illū hoīem arguit ꝫ ꝫ totū
ꝑplꝰ iudaicū ꝑꝑ scelū incre
dul̄te vñ glo p illū unū in
deoꝝ infidelitas ar̄. vsqꝫ
quo apud uos q. d. nō multū
diuꝫ q dr̄ ī ꝫ cerē demonia
ciōs ꝫ sanatōs ꝑfrēs. hodie
ꝫ eras ꝫ tria dies cōsinnior
ꝑuitū apud fideles ꝑꝑ futurꝰ
catꝰ p saeuāle pn̄cia ayt ult
ego uobiscū sum usqꝫ ad ꝯsūaꝫ sch
vsqꝫ ḡo ero apud uos infideles
s. p corpal̄e pn̄cia p mia loꝝ
efficacia p nostrā ꝑuidiam
p infinitꝫ tollerāciāꝫ ꝫ ꝑ
impitie mēē instructoꝫ Et
moīs dꝫ ē ꝑ platꝰ cū sub ditꝭ
suis ꝫ paciar uos uidēdo
infidel̄te ꝫ malicia ūrām
Beda nō ē dn̄s affctus tedio
ūe uatꝰ hoīs ꝫ uicios sꝫ medicꝰ
qui uidet egrotū ꝯsua pcep
ta q̄ ꝫ increpat illū Adduc
huc filiū tuū Ecce pri ꝑcipi
ūr ut filiū suū ad xm addu
cat Et mō ḡo dr̄ ē de ill̄ꝫ qui
filios suos a xo abducūt
Osee. 9. effraym ad interfectoꝫ
ducat filios suos Et cū acce
dēt s. lunaticꝰ ad ihm elisit
illū demonīū s. ad terrā eicio
ꝫ dissipauit p diuersa membra
uexando Jmmanitꝫ dyabl̄i est
hoīem ad terrā deicē ꝫ deinde p
diuersa uicia ꝑcipitacē Et cū acce
dēt elisit illū q̄ sꝫ et bēni iudꝰ
expellendꝰ ꝫ glo dū ꝑiū accedit
elidit ꝫ ḡuisi ad dn̄m plurima

IX

demonio quis pulsatio. Luce ix. pri[ma]
fili accedens ad servitutem dei sta
in iustitia et timore et prepara animam tuam ad temptationem
Et increpavit spm. Audita est
filii vexatio, hic subditur spiritus
vexantis increpatio et deinde filii
vexati sanatio. Luce ix. Et increpa
vit spm immundum. glo. non puer
vim patiebatur sed dyabolus vi inferens
increpatur quia qui peccatum vult sa
nare eiciat detestando et repellat
sed hominem amando refoveat. Gregorius
nate debemus compassionem sed vi
tiis destructionem. Tangitur ergo in
dyabolo tam in eo quod est culpa quam
immundus pena quia increpatus.
Et sanavit puerum scilicet expellendo
demonium. Aliter non potest homo sanari
nisi per expulsionem demonis quia
ipse est causa mortis. Sap. ii. invidia
dyaboli mors intravit in orbem terrarum.
Et reddidit illum patri suo. Dyabolus enim
ipsum abstulerat patri. Stupebant
autem omnes in magnitudine dei. Ecce
utilitas populi admirantis potentiam
divinam. Magna enim est potentia solius dei
Eccli. iii. et Job. v. qui facit magna
et inscrutabilia. [illegible] pa.
hec greg. de demoniacis non crescit. n
oroce et vini vivit qui expectat
et ebrietate in tantum mirabilius morbum
suum. Omnibusque mirantibus. Sic
confirmatur dominus discipulos suos in
fide sue humanitatis quantum ad gla
ro virtutis hic quantum ad ignominiam
passionis ubi dicitur. ponite sap. in predicendo
futura primo discipulis ebetudo in non in
telligendo audita i. et illi ignora
bant. tertio eorum timor in inquirendo
quia in intellectu. Et timebant interrogare
eum. prima ergo repetit quibus astantibus
admiratio super factis secundo subditur fa
miliaris discipulis allocutio super
factis i. dixit ad discipulos suos. secundo. spiritualis

instructio eorum de ignominia pas
sionis. Filius enim hominis. Dicit ergo
Omnibus quidem mirantibus in omnibus stu
pebat omnibus in magnitudine di
vinis que sunt assistentibus mirantibus
in omnibus que faciebat scilicet super
demonum expulsionem ut hic
et Luce et Mathei et super mortuorum
suscitationibus. De quibus dixit
ad discipulos suos scilicet seorsum. Po
nite vos in cordibus vestris sermones
istos scilicet qui secuntur quasi diceret alii
mirantur in me opera divine potestatis
que facio vos autem qui estis
mei secretarii et discipuli quibus
scilicet datum est nosse misterium regni
dei ut Luce viii. et qui mei estis
amici Job. xv. iam non dicam vos
servos sed amicos. Vos inquam
ponite in cordibus non tantum co
dicibus ut faciunt multi. In
cordibus inquam vestris non tantum
alienis sicut illi qui verba pre
dicant que non faciunt quasi pungit
aures super se iacit. Tales non
Iacob sunt sed magis Esau fa
cientes qui id apparet Ro. xi. non au
dientes loqui ad corda quasi per inmenso
efficit vos. Ponite ergo in cordibus
vestris sed pridem describe illam
tabulam cordis tui que est per speciem
intellectus et tenacem memoriam.
Vel in cordibus vestris i. in intellectu et
affectu ut super utrumque postem
ponatur de agni sanguine sicut p
ceptum domini Exo. xii. Ponite
inquam sermones istos scilicet qui sequitur
de mea passione quorum recor
datio valde utilis est prout per ad
ea memoriam nos hortatur
Tren. iii. Recordare paupertatis
mee et cetera. Filius enim hominis. Hic
subditur instructio discipulorum de
passione quibus implicantur tria
circa passionem. Filius hominis tempus
passionis quia futurum est in modo predicendi.

quia tradetur. Dicit quod futurum erat ut fi-
lius hominis non hominis sed virginis et vltimus
sicut nos sumus de quibus ps. Di-
minute sunt veritates a filiis hominum.
Et quia vocat se filium hominis vocat
non filium dei quando se passurum predicat
ut intelligatur quod secundum humanam naturam
passurus erat non secundum divinam ut tu
pater pro nobis in cruce dicere in ma-
nus tuas. Mulier ecce filius tuus. scilicet quia
pati habebat in cruce secundum naturam quam
assumpsit de terra non secundum illam qua ab
eterno habuit a patre. Et filius enim
hominis tradatur .i. tradatur in manus hominum
iudeorum act. 26. .i. tandem in manus
gentilium. Io. 18. Et hoc dicit hic hominis
sonat non numquam in [illegible]
et hoc [illegible] inter illos et elegit
contentos non carnales sed
et spiritualem. Et illi ignorabant
post ingratum sapientiam subdit discipulorum
ignorantiam per hoc tangit primo verbi
auditi ignorantiam. 2o ignorantie causa
et erat velatum. 3o. Et illi igno-
rabant verbum istud. quia in primo et adre
non poterant credere ipsum esse morti-
turum. Sed beda. Hec ignorantia
non tam de tarditate quam de amore
nascitur quia adhuc carnales et
mysterium crucis ignari que dum re-
diderunt mortuum credere nequeunt.
Et erat velatum. verbum de eius
passione ante eos ut non sentirent
id velatum in quantum ignorantie et
carnalis amoris hoc est velamen
positum super corda iudeorum. ij.
Cor. 3. Sicut velatum erat ex eo
quod dignissimus vniuersalis sicut per
se loquentem audire solebat
et quod de sua traditione loquebatur
figuraliter ad hoc reputabat. Et
timebant interrogare eum de hoc
verbo. De hoc verbo dicit quod de aliis verbis
interrogabant sicut de parabola
seminis. Luc. 8. et de adventu helye
Mt. 17. et de aliis aliquibus sed de hoc non

audebant eum interrogare quia Petrus
corripiebat arguitur est. De
hac materia dicit Mt. 16. dominus dicit
vade post me sathana. Mt. 16.
Ecce per verbum dominice passionis au-
ditum ignorabant nec conscendo perfecte
intelligebant nec de ipso inquirere
interrogare audebant. Hic quidem
tertium accidit elisit cum demoniacum
quia ex quo accedebat ad ihesum
non debuit ledi a demonio
sed post accedere ad eum et illum
ad hoc [illegible] quod dominus permisit illum
prius tunc vexari propter multiplicem
bonum [illegible] potius mare dulcisce
[illegible] vnum Christus dimittit eum
discipulis non ad orationem ut habe-
[illegible] propter primum ad omnes
[illegible] malignus
a peccato recedentes quamuis molestat
[illegible] contemptus surgit
scandalum ut dicit glossa quedam
[illegible] in textu quod tunc
[illegible] peccato filios israel
fugientes. 3o. ad manifestandum
omnibus [illegible] ut enim
[illegible] Intuit
at cogitatio in eos. Superius
posita discipulorum fide confirmatio
hic subditur moralis eorum instructio.
Vbi docet eos primo humiliter bo-
nos supponere 2o caritate
imperfectos sustinere in [illegible]
aut la dic 3o pacientiam malorum
iniurias tollant [illegible] forme
aut ambulantibus illis ibi via
tu [illegible] 4o [illegible] malos
a bonis discrete [illegible] forme aut
ambulantibus [illegible] post
discipulorum [illegible] repressio
[illegible] At ihesus videns cogitationes [illegible]
Intuit at in eos si discipulorum cogitationes
per hoc quod dicit intuitus in cordibus [illegible]
[illegible] cogitationes non fuit [illegible]
[illegible] ad ipsa exterius suggerens
sicut et saluator diu in [illegible] suggere voluit

appetitu dignit et honor tu as
supsit eu i monte excelsu et o
ei omia reg mudi, dic h oia t
dabo si ca ado me. Ergo no
volumus fi magn et alt et an
aclos mitti i pnimsa ponib
sitis q dyad l regna mdi o
Si volumus ia cosequi nccie est
ut dyam adoremus. Intuitu ingr
cogitacoi eos quis eorum a
ceet, illa qo multo fuit int
discipulos ventilata s. qs eorum
maior eet. Primo eni de ea cogi-
taunt ut dich intuit at cogi-
tacio. Ex cogitatu disputavunt
vn mr 9. siquid i via disputa-
uant quis eorum eet maior. Tercio
de ipa ia pene disputata co-
tendunt ut luc. 22 facta ate co-
tencio int eos qs eorum uidetur ee
maior. Quarto ea disputata ingro
determinanda posuit. Unde mt 18
accesserunt ad ihm discipuli dicentes
quis putas maior erit in regno celorum.
Hujus aut cotenc sive cogitaco
s. qs eorum eet maior supsunt
occasio ex duobus sicut dt glo.
qz videant petru iacobu et
iohem in monte seorsu ductos
seorsu qz aliqs eis ee credit.
Sz et petr supiq claues reg
celorum ee pmissas eciam q
sup eu edificanda audierat.
Vt illos tres cetis vel omnibus
apls petru ee platu. Tercio
assigt Crisos. dicens audita morte
dni discipuli passi st ad huanam
s. invidia et p sup cor qi vellz
dicere q audita morte magri
sui cogitaunt qs eorum a. or
eet ut sciret quis eis post mor
te magri sui pfici debet. Et hoc a
lit sit. apli audita morte magri
sui cogitaunt quis eorum a. or eet
sic nunc tauti audita morte

epi sui putant ut futurastati co-
gitant quis eorum maior sit
non ut dignior eligatur sz quilibet
epatu ambit ut ei uel suis
Et tui q multi tyranni sedunt
i trono s. epali desidio tm
sz insuspiciabil portat dya-
dema. Et tum q ab desidat
platonj et ad eam aspirat
eo indignior e. vn Crisost. p
mat q fugientes se desidat
desiderante se horret. Non e
go miru si insuspica ptet
dyadema. Sz miru est quo
tm ambit platoi cu hoc ap
pete sit bonu. vn Crisost bo
opus desidare bonu e pmatu
aut honoris cupis e vanitas e
ut tm vanu sz et piculosu. vn
Ambros. lectoni ad ascensu
timea q lapsu. Non e tanti
gaudij excelsa tenuisse qi
meror e de excelso cecidisse
ut tm piculosu sz et dapnosu
et dampno spualiter excecat
mentu et dapno corpli et i puni
q plus alijs laborat i futo
qz non tm p culpa sua sz et p
culpis subditorum punietur.
At ihc uidens cogitacoes eorum
narrata e discipulorum elacio. hic
subditur elacois repressio. Ubi sa-
pia magri discipulorum stulticia
reprimit. et impl. i 3. s. i co
gitando i opando i docendo.
Hoc e notitia abscoditorum
qz uidet cogitacoes i evidenc
opm qz apphendit puerum i doc
tantilium qz ait illis quicunq.
At ihc uidens cogitacoes glo
intelligens causa errorum eorum
uult desidiu glie cotencoe
humilitatis sanare. Cogitacoes
in qm cordis eorum uult hoc ai se
dm eo q in dd solus e cogitacoes
cognoscere. 3. Reg. 8. tu solus nosti corda

qo d'ueroit te dyplos   appetitus platue . moxs 3

hoim. Et hui dt cor q eclatio co-
gitatois a deo nō est ſʒ ab ho-
mine pū vnſ. ſupbia et arroga-
cia ego deteſtor. Apphendens
pūm queſt aliqui dut fuiſſe
btm marcialem pūm epm lemo-
uitazꝫ. Statuit illū ſecg ſe
qr puitē diligit et innocēcia
ſē ps innocētēs et vti adhe-
ſunt in. Et ait illis hʒ ſubdit
doctina utilis ubi pº docet
regula humilit pie sºo inſt
ex hc repſſiōn elacōis et ph
determinacoīn dote qonibꝫ. Ma
qui minor e int omēs vos hic g° et ait
illis. ſ. ihc diſcipl quicūqʒ ſuſce-
pit rc h pt mgd dup. pº de
paupm ſuſcep°e glo paupes
ab hijs qui uolūt ee a°res
docet p eq amore ee ſuſcipiendos
Mt xx. Qm diu vni ex minis
iſtiſ feciſtiſ m feciſtiſ. sº de
puoꝝ imitacōe vn glo puu-
los malicia ee docet. j pe. ij.
q̄ mō geniti rc. Eſt g° ſſe
t quicūqʒ ſuſcepit pūm iſtu
i. ſorm pūd i noie meo, ecce
finis rectitudo. Col. iiiº. qrcūqʒ
facitiſ i ubo a ope oīa i noie
dni ihu xpi facite. me recipit.
Criſoſtomo dt regium recipit.
ʒ me qd maius eſt ſap viſ ve-
nit in oīa bona pit cuiꝫ
Et quicūqʒ me recipit recipit
illū qui miſit me. ſ. prem,
na ego et pr vnū ſum Jo. x.
Ad tale g° ambo veniunt et
manſiōn aput eū faciunt,
Jo xiiij. oīa appetenda et opo
bona q ēhumiles ſuſcipe et
intereo vtaque ei in noie,
et utilitas multa q ē i pueris
filij poſſo. Na qui minor ē

int vos hic maior eſt. qd
Nolite maiditate q pmat
ambire ſʒ humiles eſt de qz
minor e obſeqs ſ humilis hic
maior e aput dm maioi te
dignus. j Pe. v. Mone e pmulo
eēs i dote tuis, caput i tri-
bubꝫ iſrl factus es. Criſoſtomo
quicūqʒ deſidat pmatū ce-
leſtē ſequat humilitē ꝑſtē
no ei qui maior fuit i honore
e iuſtior ſʒ qui iuſtior e a°r
dte. Criſoſtomo pncipes ſeculi io
fuit ut dñent minoribꝫ, pnci-
pes nō eccē ut ſuiat minoribꝫ
et ſuas utilitates neglig at et
alioꝝ ꝓcurēt. pmatū ſeculi
appetēt ſine no culpa eſt
pmatū nō eccē appetere
bonū ē. ē gradus eni ſupior
e piculoſior. vn Augꝰ q to
i loco ſupiori tato i piculo
maiori verſat. ꝑpoicōei n
actit ii caſꝰ q tō locꝰ altor
tato caſꝰ grauior. vnde comm
qu uult uneli q uite q fugē
aſcēdēs de altori loco di
mittit ea cadē ad tiā ut
mag e q fuga. Rñdēs aut
iohes. Criſoſtomo docuit x° diſ-
ciplos ſuos humilitē. Bonos ſub
ſupponent hic docet eos tam
ipſi dos ſuſtinere. ubi pº po-
ſito uoz iohis, sº verificato
ſermōis i. et ad illū ait ihc.
Dt g° Rñdēs aut Johes ubis
dñi qr ñ eiſſ palā dicebat
ſʒ ꝑpe cogitacōi q ei i corde
uerſabat dicens rc. Dixtatem
dnd q humiles ee ut ſuſcipi d
ex q° uiſu fuit Johi q no p
ſupcluoſit io dū ꝑceptoꝝ
preceptore uocat qr pat ē

impleas mandatum eius. preceptor
vidimus quendam non
nominat eum tamen indignum sed
quendam in nomine tuo invocato
nomine tuo demonia eicientem.
Et sed demonia eicit nichilominus
indignus esse potest et malus. dicit
glosa super illud Mt. vii. multi dicent
michi in illa die. Domine domine nonne in
nomine tuo prophetavimus et cetera. prophetare
et virtutes facere demones
eicere interdum non est meriti illius qui
hoc operatur sed invocatio nominis christi hoc
agit ad dampnationem invocantis
vel ob utilitatem eorum qui vident
vel audiunt. licet despiciatur illi
qui faciunt. Deo tamen et invocatio
hec fit honor. De talibus erat
qui dicebat adiuro vos per
ihesum quem paulus predicat Act.
xix. Et prohibuimus eum quia non
sequitur nos. Et sicut nobis
mente et corpore relictis omnibus.
glo. Iohannes diligens dominum et ab eo
dilectus. exclusum putavit a bene-
ficio qui non utitur obsequio. et ideo quia
ille non utebatur obsequio sequendi
dominum putavit eum excludendum a
beneficio eiciendi demonium. Iohannes
ergo tamquam dicat quia vidimus quendam
demonia eicientem. quod fecit quia
prohibuit. quare prohibuit quia dominum
non sequebatur. Et ait ad
illum ihesus. hic subditur verificatio
sermonis iohannis predicta proponentis.
ubi primo ponitur christi instructio. 2o
instructionis ratio ibi. qui enim non est
adversum. Dicit ergo. Et ait ad illum
iohannem ihesus nolite prohibere eum
facere. qui potest si valebit ipse
benefacere. Et nondum quia non reprehen-
dendus iohannes quia ex amore fa-
ciebat sed docetur ut noverat
infirmorum esse firmorum. quia dicta

quia dubius et si veniunt fortiores
non excludit infirmos. tales
enim ob salutem aliorum admittendi
vadi esse censentur ut dicit aaglossa.
In qua est dicitur quod docetur iohannes ne
ne ex bono quod ex parte habet
esse arceantur sed ad hoc ponatur
quod nondum habet esse provocandus.
Sed dicitur nolite prohibere eum
enim non est adversum nos pro vobis
est quod dicitur ex quo non docuit contra
doctrinam vestram sed consona quia in nomine
meo eicit demones pro vobis.
Simile habetur Mt. ix. ubi etiam causa vero
assignatur. dicit enim ibi. Nemo enim est
qui faciat virtutem in nomine meo
et possit cito male loqui de
me. Alibi enim habetur. qui enim
non est adversum vos pro vobis est
quamvis tamen non sit ex vobis.
hic quaeritur. Intravit cogitatio in eos
licet quidam superius dixerunt ligatur ut
dicitur ix. Mt. xviii. iisti autem erat pri-
pui sui dixit. Ad hoc dicendum Crisostomus
quod fortasse pater dominus discipulos
novitiis dixit ut vere peterent
ex illorum culpa orationes ve-
niat docendi regula predictus
non est error piculosus. putare
vigore vos pater. Hic error salutaris
qui totius mundi solvit erro-
rem. Cogitamus ergo quare non
oportuit sed statim instructi fuerunt
et correcti. Item qui non est adversum
nos pro nobis est ex hoc ut quantum
actio sit in dubiis quam levare
festucam non est bonum in quantum
malum fuerit est adversus deum
nec pro nobis dixit. Ad hoc dicendum quod de
actione deliberativa specialiter in
genere moris loquitur dicit quod nulla est in
generali per comparationem ad genus operis
sicut non omnis actio est bona vel
mala licet aliqua in dubiis supplicatur.

qz

pro persone ad operantem / sic duplex est
operatio. Namque quedam dicuntur quod nulla est
indifferens quia bonum et malum oppo:
nuntur privative / huiusque et privatio immediate
opponuntur circa proprium subiectum scilicet in tempore
determinato. Alij dicunt quod actio est
indifferens scilicet que ex negligentia in fi-
nem bonum vel malum non refertur.
Ad obiectum de festuca dicendum quod licet
non sit bonum vel malum ex genere
est tamen bonum vel malum ex ma-
lo fine. Illud vero quod dicit hic
Crisostomus cadit super nos pro nobis est
intelligendum ubi verborum nostrorum non est
indifferens sed quorundam quia verba immediate
exeunt a voce deliberativa /
Factum est autem cum complerentur dies /
Supra docuit Christus apostolos suos
primo humilitatem bonos subsupportare
secundo caritatem imperfectos sustinere
hic tertio docet patientiam malos
tollerare. Et habet iuxta hoc duo. primo samarita-
norum iniuriam secundo discipulorum impatientiam
iusta ibi cum audissent discipuli. Circa primum
ergo patientia id est quod quamvis incurrerent
illos discipulos nec sit cum quo dominus pro-
curata descendat ad prope tuum
tangit primo Christi dispositionem de
eundo in Ierusalem secundo nunciorum mis-
sionem in samariam et misit nun-
cios suos tertio nunciorum repul-
sionem et non receperunt eum /
Dicit ergo / Factum est autem cum complerentur id est
dum appropinquaret dies assumptionis
id est passionis eius / unde inminente
tempore quo pati deceret / Dicuntur autem
dies passionis dies assumptionis
eius quia per passionem de hoc mundo
assumendus erat ad patris gloriam
secundum illud Ioh. 13. ante diem festum pasche
etc. Et ipse faciem suam firmavit
ut iret in Ierusalem id est obstinatam et
imperterritam mentem locum quo pati
decreverat petijt / sed Ierusalem ut
ostenderet / quod non inuitus pati sed
volens / sed de hoc patet Ierusalem. Ubi later hic
Christus ipse voluit / Et ergo tam circa
passionem dum implicatur pa-
tiendi tempus cum dicitur dies assumptionis
patienter tamen voluntarie cum dicit
et ipse faciem suam firmavit / passionis
locus cum dicitur Ierusalem / Et misit
nuncios / hic subditur nunciorum mis-
sionem ubi tanguntur nunciorum premissio
et premissorum obediencia / Et euntes
intraverunt / tertio premissionis vero
patet illis / Dicit ergo et misit nuncios
suos ante conspectum suum scilicet duos.
Isti nuncij fuerunt Iacobus et Iohannes
Et euntes intraverunt in civitatem samaritanorum
ut invenirent ubi / ut prepararent illi
hospicium / patet ex eo quod samaria
nota civitas samaritanorum ex
antiphono. / Et non receperunt / quia Samari-
tani erant proprie a rege assiriorum
in terra samarie adducti loco
filiorum Israel ad colendam captivitatem per
captivitatem ut habetur .4. Re.
17. / Et non receperunt eum quia
facies eius erat euntis in Ierusalem
id est quia pretendebat se ire eundo in
Ierusalem / Fuit autem duplex ratio quare
non receperunt eum ex eo quod videbatur
ire in Ierusalem / Una quia dicebant
samaritani quod locus orationis erat
aput eos et non in Ierusalem. Ioh. 4.
patres nostri in monte hoc adoraverunt
et vos dicitis quia Ierusalem est locus
ubi adorare oportet / samaritani
odiebant omnes euntes in Ierusalem
ad adorandum et ideo Christum noluerunt
recipere quia videbatur eis quod vellet
ire in Ierusalem / Alia vero fuit quia
iudei non coutebantur samari-
tanis ut habetur Ioh. 4. / Sicut hebrei
egiptijs Gen. 43. quia illicitum est
egiptijs comedere cum hebreis
et ideo noluerunt ipsum recipere quia eis

videbat[ur] iudeis / eo q[uod] p[ro]hibebat fa-
cie eius ire in ier[usa]l[e]m et ecl[esi]e tio
s[unt] eis ovici / s[ed] sap[ientia] y[?] c[on]tume-
niam qui fu[erit] r[ati]o[ne] p[ro] g[ra]uib[us] c[ausis]
nob[is] ad videndu[m] q[uia] dissilib[us]
c[ausis] aliis vita illi[us] / isti faciu[n]t q[uo]
d[e] q[uo] d[icitur] Eccl[esiastici] xix b[enefac] in sto
ctu ne recipis pectore / Cu[m]
vidisset / Cupie[n]s posita e[st] sama-
ritanoz[um] iniuria / h[ic] subd[itur] dis-
cipuloz[um] impatiencia / t[unc] impatie[n]-
[ti]a p[ro]po[n]e[n]s p[ri]mo o[mn]ino ma[n]ifesta[m] .i.
dixerunt d[omi]ne vis / D[icit] g[lossa] q[ui]a cu[m] vi-
disset disci[puli] e[ius] iacob[us] et ioh[ann]es
s[cilicet] ad invice[m] q[uod] q[uasi] nati
filij zebedei dixerunt s[cilicet] bono
zelo s[ed] amb[o] s[ed] i[n]discreto / v[nde]
no[n] p[ro]ba[n]tur / v[nde] glo[ssa] no[n] p[ro]bant
ap[osto]li qui lege[m] se[c]u[ti] q[ui]a sciebat
et phinees reputatu[m] est ad
iustitiam q[uod] c[on]t[ra] sacrilegos inte[r]-
imat / Nu[m]eri xxv Et ad p[e]c[cat]o[rem] helye
igne[m] desc[end]isse[t] / ut p[ro]phete vin-
dicare iniuria[m] xv[?] R[egum] ij / s[ed] beda
h[ic] dixerunt zelo malo s[cilicet] app[e]titu
vindicte / v[nde] beda apl[icat] adhuc
rudes et no[n] ymmo vindicta[m] digno[s]
vates no[n] ex amore correctio[n]is
illoz[um] s[ed] s[ine] fine de malicia ill[orum]
s[ed] ex odio vindicta[m] desid[er]at
Dixerunt ingi[n]t d[omi]ne vis dica[mus]
ut ignis descendat de celo
.i. de alto sicut fulgur et h[uius]m[odi] q[uod]
o[mn]ia[m] venit de celo aereo
Isti eni[m] erat filij tonitrui a[ppellati]
Et consumat illos / ecce ex[emplum]
helye vindicare se volu[n]t / In
h[oc] aut[em] q[uod] t[am]q[uam] p[ro]phete p[otes]tate p[re]su[m]u[n]t
o[mn]i[a] s[ed] glo[ssa] t[em]p[o]r[e] fuisse indu[c]tu[m]
p[ro]phetar[um] / ymmo forte maig[is] in-
tu[m] fuit i[n] eis fi[n]al[ite]r q[uia] p[ro]phe[tae]
vult eis p[ro]pon[er]e p[ro]ph[et]e / s[ed] quos-
da[m] posuit i[n] terra / p[ri]mu[m] quide[m]
ap[osto]los deinde p[ro]phetas / v[nde] helyas
igne de celo venie[n]te int[er]fe[cit]
duos p[ri]ncipes cu[m] q[ui]nq[ua]genarios

cu[m] suis iij R[egum] j / Et q[ui]a sic
increpauit illos / Cupie[n]s
posita est disci[pulo]r[um] impatiencia
sup[er] iniuria eis a samaritanis
illata / h[ic] subd[itur] r[ati]o pa[tie]n[tie] q[ui]
o[mn]i[a] a s[er]mo[n]e i[n]s[tr]uxit et i[n] ope[re] / In
s[er]mone increpat[i]o[n]e vindicta
q[uia] quos increpauit .i. r[ati]o[n]e
r[e]velauit v[er]bu[m] missiam / q[uia] filius
ho[min]is no[n] venit a[n]i[m]as p[er]de[re] / In
ope[re] pr[ivat]a[m] te alie[n]a s[cilicet] al[i]j
q[ui]a abieru[n]t i[n] a[liud] / D[icit] g[lossa] q[ui]a q[uos]
sic h[ic] ad disci[pul]os increpa[vi]t eos
Co[n]dixit eni[m] facie[m] ad eos
increpa[n]do d[ixit] / Nescitis cui[us]
sp[iritu]s estis / s[ed] sp[iritu]s eius qui b[enignus] e[st]
et suauis sap[ientie] xij / p[re]stat i[n] vt[ro]q[ue]
ut d[icit] glo[ssa] no[n] h[ab]et studiu[m] ulc[io]nis
n[ec] illa c[ari]tas ca[n]dida / v[nde] caritas e[st]
plenitudo / Nam caritas pa-
ciens e[st] .j. Cor[inthios] xiij / Filius ei[us] ho[min]is
no[n] venit a[n]i[m]as p[er]de[re] q[ui]n ymmo
p[er]dita ex nob[is] c[ollige]re Eccl[esiastici] xxxv / p[er]dicio
tua i[sra]h[e]l ex te / Ez[echiel] 18 Nunquid
volu[ntatis] mee e[st] mors impij
s[ed] saluare / saluare at r[e]lig[ion]is
clemencia q[uod] in s[ci]encia p[ro]p[ter] q[uod] glo[ssa]
no[n] p[ro]p[ter] eos qui p[ec]cant est
vindicandu[m] / q[uia] no[n] u[n]q[ua]m amp[lius]
p[ro]dest clemencia q[ua]m ad pa[c]i[enti]a[m]
lapso ad correctio[ne]m / s[ed] p[ro]b[us]
sup[er]uenit ma[n]suetudo et com-
pacie[n]t[ia] / Et abieru[n]t s[cilicet] ih[esu]s et
discipuli i[n] a[liud] castellu[m] / cu[m]
bat eni[m] ih[esu]s circu[m] [et] castella
p[re]dicando sicut h[abe]t sup[ra] viij
hic q[uod] aut[em] sup[ra] d[ixit] fac[ie]s sua
firmauit / glo[ssa] obstinata[m]
impetuita[m] i[n] v[er]bo q[uod]
pati deberent petit / q[uod]
obstinato e[st] malu[m] / in b[onum]
aut[em] malu[m] fuit i[n] x[risto] / Ab h[oc]
q[uo]d[am] q[uod] obstinato al[ij] aca[pi]
p[ro]p[ter] s[cilicet] indurato i[n] malo et e
i[n] malu[m] al[ij] i[n] p[ro]p[ri]e et la[r]g[e]
s[cilicet] i[n]obli[qu]itas i[n] p[ro]posito sic al[ij]

3

sonat i bonum s. qui ppo̅i bon͡ e
sic accipi͛ hic ꝑ te sup̄ i͛ dõ c̄ uis
dicim⁹ ut ignis descendat de
celo glo̅ i. sicut ꝑ helye qui et
ꝑ̄ pa manu ꝑ igne diuinit⁹ impe-
tra̅to p̄sb̄r̄os baal morte
mi͛ fecit iiij re. xviij. ubi l͛r de mul
fecisse istorum sac͛dotum n̄ l͛r
ꝑ igne occisi s̄ꝛ duo q̄nq̄gena
rij cum suo comitatu legunt oc-
cisi igne iiij re. ij. Ad h͛ d͛ ꝑ ei si
n̄ l͛r iiij re. ꝑ igne consumpti s̄t
tn̄ credendum est ul forte ig̊
de celo qui consumpsit sac͛ficium
helye et n̄ sac͛ficium p̄sb̄iteror͛
occō fuit ꝑ p̄sbr̄i morte affi-
ceret. et io d͛ hic ꝑ helyas affecit
eos morte ꝑ igne celesti etc.
Factum ē aut̄ ambulantib͛ illis i
via. Sicut p͛ ex diuisione p̄hi
ta x͛ discip̄los suos ꝑ h͛ instruit
bonos b͛ supponente. 2⁰ eci͛ i
p̄fectos sustinere et paciam ma-
los tollerante hic 3⁰ docet pru-
diam bonos a malis discernere
ubi docet tria. p̄ malum uitare
discipulum indignum refutando
2⁰ bonum magis mouere p̄ponendo dis-
cipulum bonum eligendo i͛ tutat
ad altum sequendum 3⁰ boni impe-
dimentum auerte discip̄lum docente
accelerando i͛ et ait alt͛ sequi te
dn̄e. In p̄ma parte ut descendat
cum ea ad ꝑp̄o tangit p̄ dn̄i
itinerandum 2⁰ cuiusdam ad sequen-
dum ad se dixit quidam ad illum 3⁰
eius a dn̄o repulsionem i͛ et ait
illi ihc etc. Dicit g⁰ factum ē aut̄. Nondum
ꝑ lucas n̄ s̄uit hic ordine hys-
torie s̄ꝛ mistice ꝑ cum hic narrat
n̄ fuit factum immediate p⁹ p̄cedencia.
Vn̄ n̄ ait factum ē p⁹ h͛ s̄ꝛ factum ē
n̄ declarando quando iste ei fuit
p̄cessus et ordo hystorie p⁹ incar-
nacionem iohis elegit dn̄s xij

ap̄los in monte ut s. vi. Descendens de
monte et ueniens capharnaum
i uia sanauit leprosum. Et cum aut̄
introiss; capharnaum sanat
suum centurionis. Post et i do-
mo sanauit socrum symonis febri-
citantem. Mane consurgens turbs
ad eum iussit discip̄los suos trans-
fretare. ut accessit ille malus
discipulus de quo loq͛r hic lucas
et ait magister sequar te quocumque
ieris. iste ē ordo hystorie ut
p͛ ex vij. hunc ordinem n̄ p̄se-
hic lucas ut p͛ q͛ d͛ h͛ fuisse
p⁹ trans̄figuracionem s̄ꝛ ordinem mistici
p̄se q͛ eum i p̄cedentib͛ egisse
de recepcione humilium s̄ subiungit
de exclusione superborum sicut d͛
quedam glo. Dicit g⁰ factum ē aut̄
i crastino sanacionis socrus
symonis de q. s. iiij. Ambulantib͛
illis i uia s. x͛⁰ et cum ut p͛ ex
viij⁰ dixit quidam ad illum non
nominat eum tamquam indignum
nominacione. Erat enim malus iste
sequar te quocumque ieris sic
d͛ glo. sequi uolebat dn̄m et fieri
eius discipulus ut ei conferret p̄tas faci-
endi miracula sicut et aliis ꝑ discip̄lis
et sic p͛ operum miraculorum posset
acquirere lucrum ut ꝑp̄r inanem
gloriam quam intendebat assequi
ex opere miraculorum. Dixit g⁰
Dn̄e sequar te quocumque ieris
quales hodie multi inueniuntur
hic at fuit ubi p̄ s̄ip̄ec omnib͛ cum
de sordib͛ agib͛ et innocentib͛
sedeum sit ꝑ sequi agnum q͛
cumque ierit. Apoc. xiiij. et io a dn̄o
repudiatur cum s͛ et ait illi ihc
uulpes foueas hn̄t etc. h͛ p̄t
exponi dupl͛ i. metha͛ et
litteral͛ metha͛ sicut dicatur
ꝑ ad repellendum istum p̄mum discipulum
uel ex uulpes ꝑp̄r fraudulenciam
lucrandi qua cupide intendebat
et ex uolucres ꝑp̄r glie

excellentia quam animus appete-
bat. Dicit ergo Ihesus: vulpes .i. intendentes
fraudulentia lucrandi habent fo-
veas .i. cordis dolositates et cu-
piditates. Et volucres celi .i.
vane glorie cupidi, qui in modum
volucrum in altum volant, sunt
corde elati, habent nidos .i. cogi-
tationes et affectiones superbas in
quibus morantur sicut aves in nidis
suis. Filius autem hominis scilicet ego non habet
ubi caput reclinet. scilicet in te quia
.i. fraudulentus et superbus es quia
fraudulentis et superbis ergo filius
hominis non habet in te ubi possit quie-
scere, ideo illum non es dignus sequi.
Lyra aliter sic exponit. Intendit Christus
ostendere se pauperem et ab isto
tenuis fuisset sequendus cum tamen inten-
debat lucri. Sicut dicit glossa. Unde Crisostomus:
videt dominus ad mentem eius scilicet ad
eius interiora q.d. quid me sequeris
propter pecunias quas vides non tamen
michi esse divisorum quantum animus eius
aut sequitur cum propter spem lucri
et divicias acquirendi ipse per hoc
sicut dicit Crisostomus quando vult sequi te
pauperem hoc enim forte dominus con-
tendens [illegible] filius hominis non habet ubi
caput reclinet quia advena fuit
et peregrinus in hoc mundo. Quia admirans
Ieremias querebat. quare colonus fu-
turus es in terra et quasi viator declinans
ad manendum. ideo sponsa nesciens
eius domicilium querebat. Canticorum i.
Indica michi ubi pascas ubi cubes
in meridie. Et ergo possum dicere [illegible] fuit
reclinatus in presepio natum [illegible]
in cruce in passione quando inclinato
capite emisit spiritum. Iohannes xix. Et in sepul-
cro triduo mortis sue Iohannes xix. Et dextera
patris ascensione. hoc potest dici re-
clinatorium aureum. Canticorum iii.
Alius autem ad alterum hic dicit bonos
bonum magis in more precepto bonorum
discipulorum eligendo non obstante

sepulta, ubi postea pro domini invita-
tione invitati dilatata vult. scilicet
Ille autem dixit et pro dilatationis dis-
suasione dixit quia ei Ihesus: Dimitte
ut mortuum. Dicit glossa. Alius autem ad
alterum scilicet Ihesus: Sequere me. Ille autem
dixit. Chrisostomus vii. dicit quod fuit unus de
discipulis et tamen dicunt aliqui quod fuit
Philippus sed quia non est autenticum
non est multum curandum. Dixit
inquit: Domine permitte me primo ire
et sepelire patrem meum. [illegible]
non respondit esse discipulus sed expleta
sepultura patris primum suum ut
liberior sequi. Dixit autem ei Ihesus:
Dimitte ut mortui sepeliant
mortuos. Mortui scilicet in anima
non credentes. Ut dicit melius
sepeliant mortuos suos. scilicet qui
de corpore sine fide exierunt. Unde
Ambrosius: hic consortibus relinquere
scilicet infidelibus ut sepeliant infi-
deles. Erat enim pater eius infidelis.
Dicuntur mortui quia fide carent
que vita est anime. Habacuc ii.
iustus ex sua fide vivit. ergo qui
fide caret mortuus est. Crisostomus:
multi ex his qui vivere estimant
a mortuis nil differunt. et sicut
corpus corruptum non videt anima
tamen sustinet ampliorem.
Sed dicit: Sinite mortui sepe-
liant mortuos suos. Tu autem
vade et annuncia regnum Dei.
Ambrosius: docet dominus morum bona
per utilitatem maiorum esse preferenda.
Magis enim est animas mortuorum
suscitare quam mortuum terra
abscondere. Annuncia regnum Dei
non fabulas ovidianas, non
curiositates philosophicas. Ecce ergo
predicatoris causa multiplex. Officium
quod non [illegible] dimisit patrem.
Deuteronomii xxxiii. Doctrina tua a viro
sancto tuo qui dixit patri suo et matri
sue nescio vos. et fratribus ignoro
illos. Chrisostomus [illegible] Vade et annuncia
per annunciationem iustitia tua scilicet [illegible]

chatiacu dr Regnum di. Act
loquens de regno dei rc
Et ait alter hic 3o docet q
boni impedimentu cavendu disci
de vite accelerando. ubi primo
tangitur cunctada ad sequendu
dnm spontanea pmtacio. 2o
aliquite dilacionis peticio i
sz pmu pmitte. 3o peticionis eg
rephsio i ait ad illu ihs. D go
z dit ad illu alter s. ihm Alter
sequar te dne sz pmu pmitte
m ire z renunciare his que
domi sut. Iste filius erat helyseo q
helye vocanti. cu dixit. oscu-
ler oro te prem meu z mrez
meam z tc sequar te. 3 Reg 19. Ex-
dut multi disponu prius de
re meo vel de pntibus meis
vel de rebus meis z pgea intbo
religionem. Sequar te dne
circumstans sequendi notatur
cu dr dne. S. id 3 Reg 18. si deus e
deus sequimini eu. Sz pmu pmitte
me ire z rebus czili forte si
nisi a pntibus revocatus eet
Un pz q pposituu intrandi religioz
pntibus carnalibus no sit renu-
ciandu. S. id Eccli 2a. a consiliario
malo serva aiam tua. Et ait ad
illu ihs. nemo mittens manum
rc glo si discipulus dnm secuturus
arguitur vel qui domi renunciare
uelit quid fiet illis qui nulla
utilitate sepe visitat domos
suorum qs reliquat. Nemo inquit
mittens manu sua ad aratr
i. pmo qua cor eutitur vel utilibus
servire. S. id osee x arabat in
dabit rc. Et aspiciens retro i. re-
diens fcto vel pposito ad statu
pstinu. aptus est regno dei.
Sive qr sicut dr glo. oibus arans
si retro respiciat ad inutilia ad
tortuosu facta sulcu. Et aratum
bou suorum vestigiu vulnabit.

Ita qui directo tramite ac spirituali
renunciacione mundana pstulat
incedit ad dei regnu. si asppa-
sum ad impia z vana quitum
z bulgas suas i. cor suum z aiam
vulnabit z optimi itineris picu-
losum inviis incurret cavere.
Nemo ergo sic faciens aptus est
regno dei. s. pficiendo vel pudo
Un paulus regnu dei legitur
ipm aliis pdicaturus ait phil
iii. que retro sut obliviscens rc
Omnia ergo dz ee nolumva q no
l mittens manu pdulce ma-
sua misit ad fortia. exposita
q no z i. manu pb qui docet
mang ineas ad plimus s. q dyam
mundu z carne ppa q no z i
sua. gal 6. q d est carne sua
crucifixerunt cu viciis z concu-
piscis. afflictoria q notatur i
aratro. Eccli 38. qui tenet
aratrum z qui gliatur i iaculo sti-
mulo boves agitat. Et atti q q
dr z aspiciens retro. phil iii.
que retro sut obliviscens ad
anteriora me extendens. ffruc-
tuosa q no i. aptus e reg dei
ait iii et iiii pmam agite
appropinquabit rc. hic qui supra se- 9
quar te quocumque ieris glo.
Iste a dno repudiatur q Io. 6
eu qui venit ad me no eiciam
foras. Ad hoc dicendum q venire ad
dnm pt quis dupliciter. Aut recte
sca z recta z sic no eicitur. aut
intencione distorta z mala
ut qui venit ad eu pter tempo-
rales divicias vel gloriam vanam z sic
eicitur. Et ait ad altrum sequere 10
me. quem pceptor repudiavit
cu vellet eu sequi huc aut
invitat ad sequendum. S. dicendum h
dicendum sz glo q hic que vocat
sine culpa erat. io alia glo.

Uiude dum no culpas s. qstz
appnari tm ß fraudes qui re-
pudiat fraudulentu et eligit
innocete. Notu quest ß en cuiq
sciebat prem ee mortuu
multu cu gst ad x discipulatu
hre prem mortuu ß d. ps obs
luisse pp tmu et domu pris
tui. Cu simplibz s morina eg
sicut dr pu iij Ite sed. Sine
ut mortui sepeliat mortuos
suos quit Crisos nuq no est
magis ingtitu abeetu sepe-
lit pd Exp h at ur dus donis
sestu ee ingr tutu phibuit er
mentrect obsequis pris sui
Ite crso zo. hora prem. Ad h
dr Crisos quo phibuit horare
prres ß inuitauit celestibz ne
gocijs ut ee pponendi exq pz
q in discere se excusauit. Beda
at sic uu inqing glo mistica di
q no renota illi ab officio
pris ß succedit fidel a guione
psidoz quoz guttur e sepl
tm pates te Ite pmitte me re
renunciare hijs q domi sunt
Dus aut hnd appbauit q
quin d renuncciauit omibz q
possidz no pt meq ee discipl go
ille ordiate sequi nolebat f
pus renunciando suis et ps ca
sequedo x. Ad h d q dus
no reprbat actu renunciadi
ß puilu cudire. Capm x.
De Evangelistis sequitur

Post h aut designauit
ihc et alios In prie ca
egit eunta de missioe
pdicatoz maioz s aplorum
hic de minoz s lxxij ung pu
torz qr indiori erudicioe
indigent Io po hic dupx eru
dico coz s mo cu mittur
2o cu reutur s reuisi sut lxxij
cu gaudio In pma pmo po
lxxij dissciploz missio. 2o

missoz de mo se hndi in stto
i. Nolite portare 3 no credere
eis qmiato i. nec cuid In pa et
missionem out po missoz iuy
2o missiois mo i. et mist eos
bios 3o locu i. i omne cuitem
to mod. i. et dicebat illis p
piculu i. Ite ecce ego mitto
uos Dr go pq h at ic pq dr
q ra ai misit pdicatores adres
s aplos nuc minores Vn Beda
i glo sicut i aplis for e epoz
sta i lxxij disci for platoz
Designauit. i. signauit elegit
et ab alijs distinxit Sic aca
signatos Apoc a ex tribu iuda
xij milia signati Vl designauit
i. dupr signauit s sig intiorp
gram s d ephes signati estis
spu pmissionis et sig extior
p ute coformitate s. gal
6 stigmata dni mei ihu i
corpe meo porto Vl designauit
i. dupr signauit qs assignauat
etnil pdestina mo signut
tpali uocatoe s d Ro viij
quos pdestinauit hos et uo
cauit Designauit in qm dns ihc
et alios lxxij s Beda ionust
lxxij qr pdicatiu erat gte
tibz lxxij linguaz sic pus
misat xij aplos qr pdica
ti erat xij tribubz ysrl
Vl pp noticia et fide tinitie
q pdicada erat glo p hnc
ing pdicari mist fide scte tinitie
unido annuctatur sic sol
tridnani sue luce ambitu
p lxxij as horas efficid solz
natur xxiiij or faciut lxxij
Ite inus disci sexies multi
plica ve unui aploz qr ples
sem psti qui psta et misit
illos hic subd missiois mo
et q ad mittet aut q mist

dnus / et quo ad missorum cohibitionem, quia
illos binos / et quo ad mittendi
congruitatem / quia ante faciem / et hoc est
quod dicit Et misit illos. Jo. 20. Sicut
misit me pater et ego mitto vos /
Aliter enim predicare non debebat
nisi missus. Ro. x. quomodo predicabunt
nisi mittantur q. d. nullo modo / ideo congruit
dominus Jere. 23. de quibusdam dicit Non
mittebam prophetas et ipsi currebant /
Misit autem binos propter multa. Primo
propter geminam caritatem quia sicut dicit Gregorius
in glossa nullus sine predicationis officium
assumere debet qui erga alium caritatem
non habet. Caritas enim non est minus
duorum / Secundo propter mutuam consolationem
quia sicut dicitur in senectute nullius rei
sine socio iocunda est possessio /
Tertio propter mutuam conservationem. Ecclesiastes
4. melius est esse duos quam unum
habent enim emolumentum societatis sue
si unus ceciderit ab altero fulcietur /
Quarto propter predicande veritatis confirmationem.
In ore enim duorum vel trium stabit
omne verbum Deut. 19. Quinto propter figure
impletionem / nam animalia
bina posita fuerunt in archa noe
in quo figuratum fuit quod bini mittendi
erant apostoli. Item ante faciem
suam. i. ante presentiam / ut prepararent ei
viam et hospitium in cordibus hominum /
Hii sunt servi missi a domino dicentes
invitatis ut venirent ad
nuptias. De quo mt. 22. Hii sunt
angeli veloces missi ad gentem
convulsam et dilaceratam. De qua Ysa.
18. Hii sunt nuntii et precursores mor-
tis et sue venientis. De quibus
hest. viii. Misit in omnem illos in
omnem civitatem et locum quo erat
non solum celebria loca sed et
minora s. castella et villas. Vel
locum in quem ipse erat venturus
s. iudeam quia mt. x. preparat eis.

In viam gentium ne abieritis
Et hoc dicit quia personaliter ipse missus
erat predicaturus. Mt. xv.
Non sum missus nisi ad oves
Et dicebat illis / hic subditur
missionis commodum ubi duo facit.
Primo indicat operandi necessitatem
Secundo excitat operariorum caritatem
vocatam ergo. Necessitatem ergo operandi
indicat ex duobus / ex operis com-
plexitate quia messis multa. Secundo
ex operantium paucitate quia operarii
pauci. Dicit ergo Et dicebat illis hoc
dicit / messis quidem multa
operarii autem pauci / Messis
est corda credentium / operarii autem
apostoli et eorum successores. Hec corda autem
illi sunt de quibus Jo. 4. videte regiones
quia albe sunt iam ad messem.
In hac messe nunc sunt permixta grana
cum paleis quia nunc sunt boni cum
malis sed futura messione sepa-
rabuntur. Mt. 3. congregabit triticum
in horreum suum et permundabit aream.
Dicitur ergo messis collectio hominum
ad fidem secundum illud Jo. 4. ego misi vos
metere. Alio modo collectio fidelium
ad retributionem secundum illud Mt. 13.
messis consummatio seculi.
Operarii autem pauci. Operarii
sunt et ecclesia qui querunt opus
non otium / onus non honorem /
profectum non preces / animas non de-
cimas / De quibus j. thi. 3. qui
episcopatum desiderat bonum opus
desiderat / onus quod ad orationem.
Breviat sermo de eo qui preesse
desiderat non prodesse / tales autem
sunt multi. De quibus Phil. 3. vide-
te operarios malos. Hii sunt
operarii simulati. De quibus ij. Cor.
xj. huiusmodi sunt operarii subdo-
li / pauci autem operarii et tamen multi

ter binos misit ad predicandum

Greg. super hunc locum. Ecce mundus sacerdotibus plenus est, et tamen in messe dei rarus valde invenitur operarius. Sacerdotale quidem officium suscepimus, sed opus officii non implemus.

conducti. At vero xi^o exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Pauci operarii, multi mercenarii. quanti mercenarii in domo patris mei. Rogate dominum messis, mittere proponit et tamen rogare petit, propter rogationem excitandam caritatem et augendum meritum per orationem meam. Sicut enim meo committitur. Dominum messis, mei scilicet, qui scilicet deus sum dominus messis. Ps. Postula a me et dabo tibi gentes. Ut mittat operarios in messem suam. Ecce oratio quam cottidie debemus facere. Ut mittat, inquit, non ut ipsi se ingerant, ut faciunt fures et latrones. De quibus Io. x. Omnes quotquot venerunt fures sunt et latrones. In messem suam, scilicet salutem animarum. Ad hoc enim mittuntur a deo, sed ipsi mittunt falcem suam in messem alienam, scilicet temporalia. Unde Ier. [illegible] custodes agrorum facti sunt super eam in gyro agrorum, quasi dicat non horum sed temporalium. [illegible] ergo dicit Ecce oratio scilicet devota, quia nota Rogate; discreta, quia nota Dominum messis; fructuosa, quia nota ut mittat operarios etc. Luc. Ite, ecce ego mitto vos. Hic subdit missorum periculum, ubi dominus facit tria circa predicationis officium. Primo imperat executionem cum dicit Ite. 2° allegat debitum cum subdit Ecce ego mitto vos. 3° premonet periculum cum addit Sicut agnos inter lupos. Primum valet contra [illegible], ad 2^m obedientia, ad 3^m prudentia. Dicit ergo Ite scilicet ad predicationis officium. Ecce ego mitto vos, quasi diceret ego qui dominus sum messis precipio ut eatis. Io. xv. Posui vos ut eatis et fructum afferatis. Multi enim eunt in

mundum prius quam sint perfecti, contra illud [illegible]. Ecce mitto vos sicut agnos, scilicet simplices et innocentes. Apostolus: Estote simplices sicut oves. At vero [illegible] dixit sicut agnos, ut habetur, quia discipuli erant apostolorum sicut agni ovium. Inter lupos, id est crudeles persecutores et detractores, scilicet scribas et phariseos, sicut loquitur [illegible] in doctrina. De quibus At. vii. dicit dominus: Quoniam intrabunt post discessum meum lupi rapaces. Lupus erat Paulus ante conversionem, sicut Gen. dicit: Beniamin lupus rapax, sed quasi agnus per Ananiam, Act. ix. Tunc implebitur illud Ysa. xi. Habitabit lupus cum agno. Glo. Paulus cum Anania. Mirabile venatorem Christum qui mittit agnum ad capiendum lupum. Sed heu multi vadunt sicut lupi inter oves. Io. x. Lupus rapit et dispergit oves. Nolite ergo portare. Lupus postea docet Christus discipulos. Missio hic subditur missorum de modo se habendi, instruit et primo de modo itinerandi, 2° de modo hospitandi, ibi In quamcumque domum intraveritis, 3° de modo se gerendi ad eos ad quos declinabat, ibi In quamcumque civitatem. Circa primum prohibet duplex itinerantium impedimentum, primo onus, 2° ubi [illegible] sed neminem salutaveritis per viam. Dicit ergo: Nolite portare. Quasi diceret quia mitto vos inter lupos, nolite ergo portare sacculum neque peram neque calciamenta, ne scilicet lupi spolient vos. Vel aliter: Nolite portare sacculum etc., quia sicut dicit Grego[rius] tanta debet predicatori esse ideo fiducia ut [illegible] vite sumptus, et si non providet, tamen non deficiturum esse certissime sciat. [illegible] medium occupatur mens ad temporalia minus predicet eterna. Hoc precipitur filiis, sed non fuit apostolis super [illegible]

Non prohibet tamen calciamenta que sunt ad munditiem, sed que sunt ad superfluitatem.

oro [illegible]

Nondum quia nomine sacculi intelligitur
hic pecunia secundum predicta. Sacculum
pecunie secum tulit. Neque peram
victualia que solet itinerantibus
reponi. pereis scilicet. Neque calci-
amenta corporis vestientia non etc.
De hiis 3° ar. x°. Nolite portare
aurum neque argentum neque pecuniam
in zonis vestris quo ad primum. Non
peram in via quo ad 2um neque duas
tunicas neque calciamenta quo ad 3m.
Et neminem per viam salutaveritis.
Sic etc. Si occurrerit ho-
mo salutes eum. In quamcumque
domum intraveritis. Sicut dominus
fuit prius hic docet dominus disci-
pulos suos quantum ad modum hos-
pitandi. Ubi docet eos primo
quantum ad ingressum. 2° circa ad
cohabitatum. In eadem autem domo. 3°
quantum ad esum. edentes et bibe-
tes quantum ad statum. Nolite
transire. Ingredientes non hospi-
cium instruit eos primo oblationem
pacis 2° utilitatem oblationis ibi et si
fuerit 3° necessitatem aliquam utilitatis
ibi sin autem pax. Dicit ergo dominus discipulis
In quamcumque domum intraveritis s.
causa hospitandi dicite primum pax
huic domui i. primo offerte pacem
hospiti et familie ut sic appareat
vos esse nuncios et famulos
pacis. Unde legatione fungebantur
pro Christo qui est vera pax. Unde
potest eis merito dici cum angelis
nuncii pacis. Ysa. lij. Quam
pulcri super montes pedes annunc-
iantis et predicantis pacem. Pax
enim est de precipuis bonis. Unde
dominus a discipulis recedens pacem
eis tamquam valde carum munus re-
linquit Jo. 14 et regrediens
eis pacem primo obtulit Jo. 20
et vlt. Et si ibi fuerit filius pacis

i. vel amator pacis vel obserua-
tor pacis vel heres pacis.
requiescet super eum pax vestra
i. pacifice recipiet predicatores
vestros qui provocant ad pacem
eternam. Sin autem ad vos revertetur.
glossa si audire noluerit labor eis
fructu non privabuntur. Beda enim
doctor et predicator nunquam premia-
tione qui etiam eius [illegible]
[illegible] qui et i. absque si non co-
mittitur de contingentibus
In eadem autem domo manete
s. qua recepta est pax vestra
glossa si pax vestra recipitur
dignum est ut in ea maneatis
carnalia stipendia accipientes
quibus celestia offertis. Ha-
bitetis ambo. Sic enim misit
eos binos sic voluit ut simul
irent et simul manerent secundum Augustinum
Cum precedit. Simul ambulate
et venit quo ivistis simul state
Edentes et bibentes. hic
instruit eos quantum ad esum
Ubi tangit primo esus modum
2° edendi rationem ibi dignus est
enim operarius. Dicit ergo edentes
et bibentes que apud illos sunt
i. non querentes ut quidam faciunt
varia fercula cum domum
edentes et bibentes que apud
illos sunt. non tamen videtur dicere
sicut quidam videntur dicere
quod comedunt de omnibus que sunt
apud hospites in domo
non enim de omnia que apud eos sunt
sed que apud illos sunt. sic ut
sint contenti cibis que illis
apponuntur. et etiam quanto pau-
cioribus utuntur et vilioribus
utuntur tanto amplius implent
quod hic dominus vult glossa. ecce qui
sacculum et peram prohibuit
sumptus ex predicatione concedit
sic tamen ut oblato cibo et potu

S3 q 7

contentus sit ita quod non querat sup-
flua et delicata. Unde dixi edentes
tes et bibentes que aput illos sunt.
Dignus est enim operarius mercede
sua. Non solum etiam que debentur
in via ad remuneracionem sed etiam
temporalia que debentur in via ad cor-
poris sustentacionem. Unde Matthei x°
Dignus est enim operarius cibo suo.
ergo quasi unum opus predicatorum due
mercedes debentur. Una in via que
nobis in labore sustentat. Alia in
patria que nobis in vita eterna remunerat.
Hic est duplex honor quo digni sunt qui
bene presunt. i. Thi. v. et nunc bene presunt
presbiteri duplici honore digni ha-
beantur. Nolite transire de do-
mo in domum. sed [illegible] hospitandi.
Beda. alienum est a predicatore de
domo in domum transitare hospicium
iura mutando. Cum hospitorem
mutabilitatem indicat [illegible]
Hic quam messis quidem multa. q
messis dicitur segetes que iam actu est
seminis sed tunc pauci erant [illegible]
semine ubi dicitur messis pauca.
Ad hoc dicendum quod dicitur messis multa
non que tunc erat sed quod preparata
futura erat. Unde messis multa
i. metendi et colligendi ad fidem
multi enim sed collectores pauci.
Vel potest dici quod semen est predesti-
nacio. messis predestinati qui
predicatore indigent quia predestinacio
precibus adiuvatur et ministerio hominum
adimpletur. Ecce mitto illos sicut
agnos. glo. per hoc quod binos mittit
innuit quod minus predicacionis of-
ficium debet suscipere qui erga alium
caritatem non habet. Ex hoc innuitur quod qui est in
peccato mortali non debet predicare quia
debet dare elemosinam corporalem
indigenti et spiritualem [illegible] plane
ubi dimittit. Ad hoc dicendum quod peccator

aut predicat ut prelatus cui in-
cumbit ex officio sic peccat
indigne utendo officio. Aliter
ut privatus sic non peccat nisi
forte ratione quod scandalizat
doctrina. Ad obiectum dicendum quod non
est simile quia elemosina corporalis non est
apta scandalizare nec exigit
tantam mundiciam in ministro sicut
elemosina spiritualis. Neque calciamenta. q
contra Ephe. vi calciati pedes in prepara-
tionem pacis. Ad hoc dicendum quod dominus
non prohibet calciamenta prout sunt ad
necessitatem sed prout ad superfluitatem
sicut et duabus tunicis et hec
videtur sonare littera quia prohibet
calciamenta portare quod videtur
sonare superfluitatem. Apostolus
monet calciatum esse quod sunt
in necessitate et honestate. Vel mistice
dicendum est quod calciamenta quia sunt opera
mortalia quia opera mortuorum
primo non sunt tenenda calciamenta
i. opera mortalia. sed secundo tenenda sunt
quod est imitacio exemplorum sanctorum qui
mortui sunt. Vel non portabitis
calciamenta preter exceptis hiis
que habet. Habeat [illegible] cal-
ciamenta sive sandalia. De-
inde [illegible] et per viam neminem
salutaveritis. q. contra ipsemet Christus
obviantibus mulieribus ait Avete.
Ergo fecit quid quod docuit
contra salutare opus est bonum
Io. Eccl. xxi. salutare non [illegible]
[illegible] Katho. Saluta libenter.
Ad hoc dicendum quod attendendum est ad
doctorem ut dicit Hylarius et ulla
est [illegible] salutacionem ore
cum mora ut ex occasione non
est bonum ne impediatur ab
itinere suo vel [illegible] predicationis
Salutare ex amicitia vel ad
consolandum bonum est tamen
[illegible] non impediatur. Contra salu-

[illegible]

[illegible] pt peccator

est salutē optāc salq̄ i via nō
opt'da / sz tcīo i me ... cū dy-
isz Neminē p viā salutauitis sta-
ti dixit In quācūqz domū int̄-
ueritis p'mū dicite pax huic do-
Cū g° d' Neminē salutauitis
po' ... p qūte s salutac̄ p co-
fabulandi Et in quācūqz ciui-
intrauerit Supiq docuit x' disci-
pulos suos p'mo de mō itine-
randi 2° de mō hospitādi hz 3°
docet eos de mō se h̄endi er-
ga eos ad quos declinabāt
z p'mo erga recipientes 2°
erga nō recipientes Et in quā-
cūqz ciuitatē intrauerit z nō sus-
In p'ma docet eos modū se
h̄endi p'mo i roe accepti 2° i
roe dati Et curate infirmos
D' g° z in quācūqz ciuitatē intrauerit
z susceperint uos manducate ^
~~michi ... vegetes~~ ... q̄stam
Amb° q' i ciuitate ... dicant
docet s pijs i omnib; q'itad
z ab impiorz societ̄e p oia
secedi Et curate infirmos
hic docet quō se dnt h̄re i
roe dati Ubi nōn duo dāda
p'mo sanitas corpal 2° sanitas
spūalis Et dicite illis D' g°
z curate infirmos qui i illa
ciuitate s[unt] ... ... hoib; rusti-
canis z absq illa eloquij ve-
nustate pollicētib; regnū
celorz nemo credet nō de-
cis ptate miracula faciēdi
Et dicite illis Appropinquauit i
uos regnū dei Et ... ...
ctūa ... scia septuaz ...
Et in quācūqz ciuitatē h docet
discipulos de mō se h̄endi erga
nō recipientes ipos ubi p'ap
p'mo exp'brū nō recipientiū
culpā 2° cōminari eis durā
... ... 3° d'

^ que apponuntur vobis

corz pena sequtura i dicit at
uos in p'ma supponit p'mo doc-
trine oblōnē cū d' i quācūqz
ciuitatē 2° oblate respuitiōz
cū subdit z nō susceperint 3°
respuētiū exp'bratōnē ibi
exeuntes Dt g° z in quācūqz
ciuitatē intrauerit z nō receperīt
uos sicut samaritani noluerūt
recipe xp̄m ut h̄etur c
ix. Exeuntes i plateas eius s.
ut os uideat dicite Et puluerem
q adhesit uob de ciuitate ura
extergimus i uos Voluit at
dn̄s q' puluerē excuterēt de
pedib; p'r multa p'° s bedā
ad cōtestatōnē terreni labois
que p illis i manib; susceperāt
puluis cū i pedib; signū e
ternus z labois excussio nō
sequitur e inutilitat s solet ei
abici inutilia 2° ut ait beda
ad ondēdū sen' terenū q're ul
recipie cū z puluerē terre corz
nō patientur suis pedib; ad
herere ij Cor xij Nō quo q
sunt dt ... i ... corz
pdicatō puenit usq ad illorz
ciuitate s ... ... h...
Jo. xi. si nō uenissē ... eis lo. ...
3° ad ondēdū pdicatorz picula
... eos ... reflect ... s bedā
4° ut ondat corz sibi excus-
sio futura i pena s ... pb nō
sic impij 5° ut ondar pedes
s affectus ptorz lauandi ...
a ueniali culpa que nota i
puluere p'r multitudinē et p'
leuitate p' adherencie puritate
Vix enim pt hō puenit legē
q' n adhereat pedib; eq' puluis
... manib; ... silanda vel
indignatōnis si q'toy pna ... cu-
piditate q' uluerū q' ... p'mo

d' puluis excussione

pulvis excutitur per consideracionem propter
paupertatem spiritualem quia non absorbe-
tur adeo cum gravitate sentitur predicacio
eius excutitur per memoriam divine pre-
dicacionis que eorum contempta fuit.
3o propter minuit tunc sicut pertinet ... prophetis
Hoc tamen scitote quoniam appropinquabit
regnum dei. q. d. licet non recipiatis
nos propter predicacionem nostram hoc tamen
annunciamus vobis quia appropinquabit
regnum dei. i. dies iudicii in quo
manifestabitur regnum dei in quo
scilicet christus tradet regnum deo et patri
ut habetur i. Cor. 15. in quo scilicet dabitur
electis regnum dei et excludentur
ab eo reprobi ut habetur Matth. 25. et tunc
nollet vos recepisse. Dico
autem vobis quod Sodomis in illa die remissius
erit quam illi civitati, scilicet que non re-
cepit vos. hic scilicet quia non argumentum
quia tantos hospites receperunt.
Unde Beda: Sodomite et si in vitiis
exardebant et inhospitales
erant, tamen apud illos nulli tales
hospites quales apud iudeos
fuerunt, scilicet prophete et apostoli. Loth enim et
si inter eos iustus fuit non tamen ad
docuit vel signa fecit. Cui enim
multum datum est multum queretur
ab eo. Luc. 12. Ve tibi corozaym.
Superius determinavit evangelista
de discipulorum missione et de missorum
instructione. hic de non credenti-
bus civitatibus comminatur. Ubi christus primo commina-
tur non recipientibus doctrinam suam. 2o
ostendit idem fore iudicium de recipientibus
discipulorum suorum doctrinam. Qui vos
audit me audit. In prima parte
comminatur duabus civitatibus galilee
scilicet corozaym et bethsaida specialiter
et tunc capharnaum. In prima parte
comminatur simul penam. 2o subdit
pene rationem ibi quia si in tyro. 3o pene
exaggeracionem ibi Veruntamen

tyro et sydone. Dicit ergo Ve tibi
corozaym. Sicut dicit Beda
corozaym bethsaida caphar-
naum tyberias civitates sunt
galylee in litore laci gene-
zareth. has plangit dominus
quia post multa miracula non
penituerunt sed fuerunt peiores
ipsis gentilibus quia gentiles tamen
contra legem naturalem peccaverunt. Iudei autem
non tantum legem naturalem transgressi
sunt sed et legem scriptam et filium dei con-
culcaverunt et spiritum qui in ipsis fuit
et graciam dei spernere ingrati non
timuerunt. Et notabiliter dicit
ve tibi corozaym, ve tibi bethsai-
da singillatim, non ve vobis simul
singillatim unusquisque sua propria peccata
reddet. sicut dicitur Gal. 6. unusquisque onus
suum portabit. Bethsaida fuit
domus Jo. 1. erat civitas andree
et petri unde hic quod ob tantorum
apostolorum qui inde orti sunt re-
verenciam non pepercit eis a com-
minacione de calculo que nunc eidem
penitenti in pene afflictione. De
inquit ve tibi corozaym ve tibi
bethsaida quia si in tyro et sydone
facte fuissent virtutes que in vobis
facte sunt etc. Tyrus et Sydon erant
civitates maritime palestinorum
confinia atque vicine terre iudeorum
de civibus loquitur hic specialiter et propter
eorum vicinitatem et propter eorum
celebritatem quia non sunt propter peni-
tenciam quia valde peccatores
propter negociaciones. Olim in cilicio
et cinere sedentes penitentiam
Beda in glossa impleta videmus
verba salvatoris quia cum ille
civitates presente domino predicante cre-
dere noluerunt, Tyrus et Sydon olim
amice fuerunt David et Salomonis
et post ea evangelio credidit discipulis devote

fide susceperint. Olim quidem in cilicio
cecte afflictionis ex peccatorum recor-
datione, et cinere cecte humiliationis ex
mortis recognitione, sedentes
cecte peccati cessatione ex consideratione
divine vindicte penitentiam egissent. cecte
doloris de peccato commisso ex consi-
deratione propriorum dampnorum scilicet bonorum
amissorum et divine offense.
Verumtamen et cetera quasi fuisset si peccatum eos
fuisset. Verumtamen licet non sint consi-
venientes Tyro et Sydoni in
iudicio quam vobis. Omnibus enim
scientibus voluntatem domini sui et non facientibus
plagis vapulabunt multis. Luce xii.
¶ Et tu Capharnaum. Quia
secunda civitas primo ostendens eius ingrati-
tudinem secundo penam sequentem in
usque ad infernum descendes. glossa Et tu
Capharnaum tres civitates po-
nit que ipsum specialiter repulerunt
quarum prima fuit Corozaym que
interpretatur hic secretum meum significans
sapientes seculi. secunda fuit Bethsai-
da que interpretatur domus frugum
divites huius seculi. tertia fuit Caphar-
naum que interpretatur ager pinguis
Villa consolationis voluptatibus
deditos. Dicit ergo Et tu Capharnaum
ager scilicet pinguis quo ad peccata
carnalia usque ad celum exaltata
quo ad spiritualia glossa exaltata
usque ad celum resistendo mee
predicationi que celebratur ut usque ad
celum exaltata in meo hospi-
tio honorata sicut celum quod est sedes
mea. Illic enim frequenter mane-
bat ut patet Mt. 4. vel quia celestibus
virtutibus et miraculis decorata
que fecit in Capharnaum Luce iiii.
quanta audivimus facta in Caphar-
naum tanto maiori plectenda
supplicio quia hiis credere noluit

ut dicit glossa usque ad infernum descen-
des sicut contigit lucifero
Ysa. xiv. Job xx. Si ascenderit ad
celum superbia eius et caput eius
nubes tetigerit quasi sterquilinium
in fine perdetur. Qui vos audit
me audit. Superius commina-
tus est non recipientibus doctrinam suam
hic ostendit quod sit eorum iudicium de
doctrina suorum discipulorum
et primo quantum ad recipientes,
secundo quantum ad respuentes ibi et qui
vos spernit. Ubi notandum implicat
explicite iniuria a respuentibus
et tamen primo suorum cum subdit
qui vos spernit, secundo sua cum subdit
me spernit, tertio patris cum addit
et qui me spernit. Dicit ergo Qui vos audit
me audit. Beda. Si quibus tamen illis
civitatibus que dominum in carne
receperunt putaverit quem re-
hic ubi addit qui vos audit
me audit ut spernendo vel au-
diendo eius predicatorem sciat
quisque se non vile patrem ipsum
salvatorem audire vel spernere
quia discipulo magistrum audire et in
filio patrem honorat. Et enim discipulis
suis loquitur Et Luc. vult fidem ex-
primentium eos quibus quod in me lo-
quitur. Et qui vos spernit me
spernit. i. ad Thes. 4. itaque qui hec
spernit non hominem spernit sed deum. Eze-
chiel iii. domus Israel nolunt
audire te quia nolunt audire
me. Qui autem spernit me sper-
nit eum qui misit me. i. patrem quia
pater in filio et filius in patre est
Jo. xiv. Ego non possum vivere ad sine
alio non contempni. Jo. 6. Omnis
qui negat filium negat et
patrem. Jo. 5. qui non honorificat
filium non honorificat patrem qui
misit illum. Hic quilibet man-
ducate que apponuntur vobis

Multi predicatores abstinent in
adventu vel tempore quadragesime a carnibus quod
vel male faciunt abstinendo
quando apposite sunt eis predicando
Ad hoc dicendum quod quamvis ipsi teneantur a carnibus
abstinere quando illi obligati sunt non est propter
de quo non enim dicitur omnia que
apponuntur vobis sed est modico ut suf-
ficiat apponuntur que sunt superflua
et delicata aut volucres celi
et pisces maris et delicie huiusmodi
Clemens ... super dicto et pulverem
qui adhesit nobis glossa pro nobis
excussit sine aliqua commissione vel
omissione quia predicatio est causa salutis
i thimo. 4 attende tibi et doctrine
insta in illis hoc enim faciens et te
ipsum salvum facies. Ad hoc dicendum
quod predicatio est causa salutis sed non ...
... est pertinencia alia ...
ingenuo data ex doctrina sed
assumpta a doctore ... ve tibi
corozaim etc. ex hoc ... quod deus
malefecit quia predicavit non
credituris. quare predicavit non
credituris et non predicavit cre-
dituris. Novit ille qui omnia novit
De hoc modo potest dici Ro. xi. o
altitudo divitiarum sapientie ...
rationem assignat glossa super Mt. xi quia
scivit deus aliquos credituros
tamen revocat multos non credi-
turos quia misericordie precium
noluit prevenire. Aliam rationem ponit
Aug. quia plures ex credituris
sciebat reversuros et contra
peccaturos melius est enim viam veritatis
non agnoscere quam post agnitam
retroire ii pe. ii. Tertiam rationem
reddit Ambrosius quod hoc fecit quia sciebat
in de corde noluit ... ne
iustam occasionem daret eis quia pe...
quia missus erat specialiter propter eos sicut
quod dicebat mulieri chananee
non sum missus nisi ad oves que perierunt

domus Israel ... sicut enim ... in
tyro et sydoni remissius erit in
iudicio quam vobis peccatum infi-
delitatis communiter est ceteris gravius communiter
punietur. Ad hoc dicendum quod remissius
est infidelibus in iudicio non simpliciter
sed quo ad quid quia peccatum infidelitatis
est communiter infidelibus aliquanto parva
... est eis quam fidelibus
communiter ... non ... fuerit
Reversi sunt autem lxxii cum gaudio
Superius posita est eruditio discipulorum
ad predicatorum eruditionem sed hic subditur
eruditio ... postea eruditio
ad eos directa secundo indirecta scilicet ad
alios ... ibi et ecce
quidam legis peritus. In prima docet
discipulos ... secundo ... quare
actionem ... ibi in ipsa hora exultavit
In prima tangit duo primo discipulorum
elationem secundo elationis repressionem ibi et
ait illis videbam. In prima non
tangit primo discipulorum reversionem quia reversi sunt
secundo ... exultationem quia cum
gaudio tertio exultationis elationem
quia dicentes etiam demonia. Ergo reversi sunt lxxii
expleto scilicet officio sibi iniuncto
sicut dicitur Job 38. nunquid mittes fulgura
et ibunt et revertentes dicent tibi assumus
Ecclesiastes i. ad locum unde exeunt
flumina revertuntur. Cum gaudio scilicet
de fructu quem fecerant sicut dicitur ps.
euntes ibant et flebant etc.
Dicentes domine et demonia subi-
ciuntur nobis que tamen sunt tante potestatis
ut non sit potestas super terram que eis
comparetur Job xli et tante elationis
ut dicatur princeps demonum rex
super omnes filios superbie Job 41.
Et tu subiciuntur nobis in nomine tuo.
Mr. ult. In nomine meo demonia
eicient. Et quippe hoc enim est nomen super
omne nomen ut in nomine Jhesu etc. philip.
ii. Et non modo sicut dicit glossa Bede
... defuncti homines ...
... adhuc in fine fidei gaudet

Quare Christus predicavit non credituris

in virtutibus sic ergo tenentur ad humilitatem venerantium cum subditis et ait illis etc. Et ait illis videbam Sathanam. Cuius positio est distinctio elatorum subditi elatoris repressio ad quam remedia ponit; primo ponit exemplum, 2o allegat beneficium i. Ecce dedi vobis, 3o dissuadet vanum gaudium i. verumtamen in hoc nolite, 4o suadet gaudium verum i. gaudete autem quod nomina. Dicit ergo primo et ait illis scilicet discipulis videbam sathanam quia secundum glossam qui terruit pueros ea tu homo precipitavit eum Job 26 prudentia eius percussit superbum. Sicut fulgur quod dicitur propter multa primo propter casum celi Job 8 tu tenens non stetit impius; ps. ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem. 2o propter casum manifestatorum Job 28 videntibus cunctis precipitabitur tunc videntibus angelis. secundum futurum iudicium videntibus hominibus cunctis etc. 3o propter casum infectorem quia per eum de invidie mundum replevit. Sapientia 2 invidia dyaboli mors introivit. 4o propter ardorem quia sicut fulgur inflammat arbores sic sathan homines per temptationes. Ysaie 54 ego creavi fabrum sufflantem. 5o propter lucem in potestate apparentem quia secundum glossam transfigurat se in angelum lucis 2 Cor. 11. 6o cecidit per elationem quia se voluit extollere. Ysaie 14 in celum ascendam. Si autem dyabolus propter superbiam de celo est precipitatus multo magis isti de terra editi si superbierint humiliabuntur. Cadentem inquam de celo scilicet empireo ubi creatus quia secundum bedam creatus est angelus ergo lucifer descendit evidenter quia videbatur celitus quia sic fulgur

de celo cadentem

violenter quia cadebat in chaos quia de celo. Et ecce dedi vobis. hic allegat beneficium ubi implicatur triplex beneficium: auctoritas cum dicitur Ecce dedi; beneficium immunitatis cum subditur potestatem calcandi; humana utilitas cum additur et nichil vobis nocebit. Dicit ergo Et ecce quasi [dedi] diceret non [tenet] habetis a vobis potestatem calcandi scilicet pede corporis super corporalia nocumenta ita ut innoxie tangi possunt ut vipera a paulo Act. 28. pede spiritualis supra spiritualia nocumenta quia erunt invenire nobis subacta. calcandi inquam supra serpentes qui oculis morsu venenum fundunt et scorpiones qui punctione caude. et hec secundum primum duo genera persequentium designantur scilicet aperto et occulto unde glossa serpentes qui dente aperte ledunt scorpiones qui clam insidiantur ps. super aspidem et basiliscum. Et super omnem virtutem inimici scilicet multiplicem quia multis modis nocere quod ait gregorius super Job 42 quia aut opprimendo rapit aut insidiando [?] cavillat aut mitigando terret aut suadendo blanditur aut desperando frangit aut promittendo decipit. Et nichil vobis nocebit quantum ad ultimum et si mortiferum quid biberint non eis nocebit. quod patuit in iohanne evangelista qui venenum bibit nec ei nocuit ut narrat eius hystoria. Verumtamen in hoc nolite gaudere de humiliatione [deiectione] dyaboli qui propter superbiam cecidit sed gaudeat de sua sublimatione ut unde illi ceciderunt sublimati illuc isti ascendant humiliati. Nolite ergo gaudere in hoc quia spiritus subiciuntur vobis scilicet infirmitatis communibus hoc sit valde mirabile quia secundum glossam sepe malos eicere et

alias virtutes facere alii non est
mirum eo qui talia operatur. Et
tamen non dicit quod si non est gaudendum in
subiectione spirituum multo minus in
subiectione hominum. Gaudete autem
quia nomina vestra scripta sunt in celis.
Glosa: si quis celestia sive terre-
na opera gessit per hoc quod annotatus
apud deum memoriter eternaliter est
affixus. Et de hiis libris clarius
indicatur Apocalipsis 20. iudicati sunt
mortui ex hiis que scripta erant in
libris secundum opera ipsorum. Scripta sunt scilicet
per predestinationem et per iustificationem.
Que in duplici pagina nomina autem
apostolorum et doctorum scripta sunt in libris
angelis prophetarum argenteis,
martirum rubeis, confessorum adhuc
virginum candidis, Et
forte plus quam propter duplicem pagi-
nam libri quorum una indelebilis
scilicet predestinationis, secundum illud Apocalipsis 3.
et non delebo nomina eorum de
libro vite. Altera delebilis scilicet presentis
iustificationis secundum illud psalmi deleantur
de libro viventium et in celis. Eo
nomina malorum scribuntur in terra,
Jeremie. recedentes a te in terra scri-
bentur, et ideo non sunt scripta in celis.
Sed eque nomina bonorum delentur
de terra. Et cecinit nomen
verum tamen malum et ideo scribuntur
in celis. Felix vita predicatorum.
Et propter inductam iocunditatem
gaudete, inquit, propter iocunditatem
spiritualitate quia nomina vestra
propter spiritualis iocunditatis perpetuitatem
quia scripta sunt, et propter perpetuitatem securi-
tatis quia in celis. In ipsa hora exul-
tavit in spiritu sancto. Superius docuit
Christus discipulos suos humilitatem. Hic
docet eos gratiarum actionem. Docet
autem, inquit, et si non verbo tamen facto
dum ipse laudat patrem. Tamen

beneficii dicti collati actorem,
2º innuit se huius collationis
mediatorem in omnia michi tradi-
ta sunt a patre meo. 3º explicat beneficii
magnitudinem in beati oculi et cetera. Ad dictum
dum in prima notatur laudantis
leticia scilicet quia in spiritu sancto exul-
tavit, laudis favor devotus quia dicit
confiteor, laudandi causa debita
quia abscondisti hec. Dum primo implicatur
tamen et leticiam scilicet tempus quia in ipsa
hora actus quia exultavit
modus quia in spiritu sancto. Dicitur quod in ipsa
hora qua scilicet de subiectione spirituum
immundorum et de nominibus
scriptis in celo loquebatur exultavit
in spiritu sancto scilicet de salute humilium.
Quibus loquebatur exultavit
inquit, et dicitur confiteor tibi pater.
Et ad quid in ipsa hora qua
loquebatur de subiectione demonum
et scriptura nominum in libro vite dicit hec
Ad hoc dicit Glosa: ut ostendat post quod
tanta celsitudo data sunt
hominibus scilicet per humilitatem fidei, quia hec
ex fide cum operibus faciendi
miracula. Secundum illud Matthei. si habueritis
fidem sicut granum synapis dicetis
monti huic transi et transibit.
Confiteor ergo. Ecce debita
gratiarum actio. Ecclesiastici ultimo
Confitebor tibi domine rex et
collaudabo te deum salva-
torem meum. Pater, secundum illud psalmi deus
dixit ad me filius meus es
tu. Domine celi et terre id est visibilium
et invisibilium per temporale creatorem
psalmi. Dominus est terra et plenitudo eius.
Primo et quod inde eum qui dicebat
hominem blasphemare deum, 2º contra
arrium qui negabat eum na-
turalem dei filium, 3º contra maniche-
um qui dicebat non omnium conditorem
esse deum. Quia abscondisti hec a sa-
pientibus, subditur causa laudandi debita
ubi filius laudat patrem scilicet gratias

hec
et ipse quantum ad gaudium exulta-
vit quia quantum ad gaudium frue-
batur tamen visione
divine essentie ex-
ultatione interiori
tunc tamen suum gau-
dium magis exterius
ostendit et effudit.

agit de turbis s. de indicto / de
beneficio / de beneplacito / de in-
dicto absconsionis quod extenditur
quo ad reprobos ibi dicit quia abscon-
disti a sapientibus / de beneficio instructionis
quod extenditur quo ad electos
ibi dicit et revelasti ea parvulis / de bene-
placito divine dispositionis quod
impletur quo ad utrosque ibi dicit
ita pater quoniam sic placuit. Dicit ergo Confi-
teor tibi domine quia abscondisti hec
s. adventus mei sacramenta a sapientibus
et prudentibus i. ab aliis qui sa-
pientes videntur et prudentes
humanis sibi videntur. De quibus
ysa. Ve qui sapientes estis in
oculis vestris et prudentes coram
vobismetipsis. Et revelasti ea
parvulis / nulli qui se exaltare non
novit / glossa gratias ago quod apostolis
adventus mei sacramenta aperuisti
que ignorant scribe et pharisei qui
sibi sapientes videntur / et non ait re-
velasti ea insipientibus et ebetibus
sed parvulis / et humilibus ut probet se
tumorem dampnasse non acumen. tumorem superbie mentis
puri ... cum simplicibus sermocina-
cio. Ita pater quoniam sic fecisti
quia sic placuit ante te s. parvulis et
humilibus mistica revelare. Et
est valde notandum quia non reddit rationem
hoc dicit sapientia tua hos elegit
pre illos reprobavit sed sic pla-
citum dicit esse in quo accipe
documentum humilitatis ex hoc ne temere
discuciamus de supernis consiliis
sicut dicit glossa perscrutator enim
maiestatis opprimetur a gloria proverbiorum.
Omnia mihi tradita sunt. Eius
laudavit patrem tamquam benefi-
cii collati auctorem hic commendat
se ipsum tamquam collationis mediatorem
ubi ostendit se eta. hic a patre primo
equalitatem potencie ibi dicit Omnia mihi tradita
equalitatem sapientie cum subdit
et nemo scit qui sit filius. 3
equalitatem voluntatis cum addit et cui

Dicit ergo Omnia mihi tradita sunt a patre
meo qui superiora et media et
inferiora celestia terrestria et infer-
nalia attulit. Data enim omnibus
potestatibus ... Et tamen glossa cum audis
omnia agnosce omnipotentem
non degenerem patris. cum audis
tradita confiteris filium cui per
naturam unius substantie omnia iure sunt propria
non dono collata aut donata
per gratiam sed per naturam. Nec tamen data
compositum sed omnipotentia vim substantie.
Et nemo novit qui sit filius
nisi pater et qui sit pater nisi filius
Chrisostomus phi de eo quod credentes
non sic incipiunt confessi sunt quod
incognitum est deus. Sicut enim
qui navigat ad occeanum usur-
pat navigacionem ... ut predicta
via ventus sic illi ab ignorancia
ceperunt et ignorancia finierunt.
Et Chrisostomus non ad discussionem
suam sed ad honorem suum causant te dominus
nec nolunt te esse indicere actum
suorum sed suum perceptorem Et Chrisostomus
incomprehensibilem cum ... hoc de non
potest comprehendi creatura. Et cui
voluerit filius revelare. Chrisostomus
non dicit cui preceptum est sed cui voluerit
i. quo omni causa esse nos patris et fi-
lii. Hic quia satanam cadentem
de celo. Quod ysa. sed dicitur sathanas
in celum ascendam quoniam non cadit in celo
quod non de celo cecidit. Ad hoc
dicunt quod equivoce de celo quia
uno modo de celo spirituali sive
empireo ... de celo corporali s. em-
pireo ... potentia i hec
volite gaudere glossa prohibent
gaudere de humiliacione demonis
qui per superbiam cecidit quia potest
letabimur ... videt eam
ad hoc dicunt quod de humiliacione demonis
gaudendum est ... humili-
atio ... non loquitur glossa de humi-
liatione in pena sed de humiliatione
qua subicitur hominibus et quia hoc potest esse
sine merito hominis ideo de hoc non est

X.

Item in ipa hora exultauit .i. qui exultabit in spiritu sancto quia et qui fruebatur. Ad hoc dicit quod uix est de gaudentibus(?) sed tunc summum gaudium
magis se exterius(?) exprimit et diffundit.
Item nemo scit qui sit filius nisi pater
et qui sit pater nisi filius et spiritus sanctus. hoc scitur non quod solus
pater. Ad hoc dicitur quod sit exclusio
sine excepto et cetera non per(?) [illegible]
sub hoc sensu nemo .i. nullus alterius
essencie. Sed adhuc opponitur quia
multi scitur nouerunt qui est filius dei
quia dixit petrus tu es christus filius
dei. Ad hoc dicitur quod non nouerunt perfectam cognicionem sicut pater sed per
diuinam reuelacionem subditur et
cui uoluerit filius reuelare.
Item et qui sit pater nisi filius. sicut
pater filio obiecto et cetera. Item et cui
uoluerit filius reuelare et cetera
quare magis dicit hoc de filio quam de
pre[?] de spiritu sancto. Ad hoc dicitur
quia reuelacio ad scienciam pertinet
sapiencia autem appropriatur filio. Item
filius ad hoc uenit personaliter et uisibiliter.
Dominica xiii post penthecost.
At conuersus ad discipulos suos dixit.
Superius laudauit christus patrem
suum tamquam beneficii collati distributorem. hic ostendit se tamquam collacionis
mediatorem. hic exprimit beneficii
magnitudinem et ualorem. ubi primo
discipulos reddit attentos. cum se
ad eos conuertit. secundo reddit eos beniuolos cum beneficii sibi collati
exprimit magnitudinem .i. beati oculi.
ubi beneficium suum patrie magnificat ex duobus. primo ex commodo
presencium. secundo ex desiderio precedencium. Dico enim uobis. Dicit ergo et conuersus ad
discipulos suos .i. ut illos ostenderet
esse principalos(?) quibus pater aduenit
sui misteria reuelauit. dixit
beati oculi non tamen exterioris qui
uidet mea humanitate putauerunt sit
et pharizei uiderunt sed interioris

qui uidet mea diuinitate per fidem.
Unde dicebat symeon. Luc. ii. Nunc
dimittis seruum tuum domine secundum uerbum
tuum in pace quia uiderunt oculi mei
salutare tuum. quod parasti ante faciem omnium populorum
Dulce lumen et delectabile est oculis
uidere solem. Ecclesiastes xi. quasi magis diceret beati
qui uident que uos uidetis.
Viderunt apostoli christi. Sed ipsa
presencia in assumpta humanitate. Unde ioh.
quod oculis uidimus quod
audiuimus et manus nostre temptauerunt
de uerbo uite. Viderunt sancti uite
eius conuersacionem. Jo. xiiii. Vos autem
uidetis me quia ego uiuo et
uos uiuetis. Baruch. iii. post hec in
terris uisus est. Viderunt eius potestatem
in miraculorum operacionibus. Repleti sunt timore magno dicentes
quia uidimus hodie mirabilia. Audiunt eius gloriam
in transfiguracione. Unde ioh.
uidimus gloriam eius et ideo beati
oculi qui uident que uos uidetis.
Et hoc bene dico. Dico enim uobis
quia multi prophete et reges magni
post cognicionem et reges et magni
post dignitatem uoluerunt
uidere que uos uidetis. scilicet mea
presencia corporali sicut ysaias lxiiii.
utinam dirumperes celos et
descenderes. Et david unde faciem
tuam et salui erimus. Et salomon
Cant. viii. quis michi det te
fratrem meum sugentem ubera
matris mee ut inueniam te
solum foris et deosculer te.
Et balaam Num. xxiiii. heu 23
quis uicturus est quando ista faciet
et Item uidebo eum sed non modo.
Et abraham Jo. viii. Abraham
exultauit .i. exultando
desiderauit ut uideret. Et
non uiderunt quomodo quod uos
uidetis. Viderunt enim ipsum
spiritualiter sed isti corporaliter. Et audire
que auditis. scilicet uerba uite eterne
Jo. vi. ad quem ibimus uerba uite
eterne habes. Et non audierunt. scilicet

Vide X

de dce eq. Spualis pt dici ocliis
btiocuili qui uidet quos uit
i isac sepita. Multi eni reges
voluint uidere et forte melius si fu-
issent. Et ecce quida legisptus
Supius posita e disci. erudic
dicta p loquedo ad ipos. hic
subdr corpus erudico nd dicta
f loquedo ad alios. Et pret sic
Docet em po de pfecoe vite
actie. 2o de pfinitoe vite cte
platie i foinc at dum uet et
ipe intuit i quodda castellu
psicos atque cosistit i ca-
te z piete. pme pt d go po cavite et
plete affctus z h sump i doct.
2o cavite z piete effectus et h
sub pabola i ille aut noles
iustificare i pma tangit po
phizei aliquda insipia 2o spi
sapia i at ille dixit ad eu
phizei po tangit facultate co-
mendabile qr legisptus mite
uitupabile qr temptas. 3o
q' inutile i magr quid facie-
do. Dr go z ecce quida legisptus
Iuxta hoc q dr quida aliquod di-
minuit de dce eq. q dr ptus
vn Amb. quida legisptus ulla
legis tenes vim legis ignoras.
Dr go ptus pitia litali no intel
ligeus spuali surrexit ad litaz
ut melius audie. Et ut ab oi
assistetib uider temptas. i.
ut temptaret eu. Ecce at
temptadi supsit expus do
supius habit gaudete qr noi
uia scripta sit i celis. Temptas
magm eu. et dices magr magm
uocat no dum qr uult scire
no sui audiendo obedie.
Vn magm uocabat cuius discipls
ee nolebat. Crisis sit laudator
sitoz no imitator des. magr quid
quid facid vita etna possido
Vr em querere humilis sapiet
utilis humilis eu dr magr sapi-
eis dr q facido utilis e add vita etnaz

Sapiu go dr quid facie q noi
sm dce e regnu dei qb satis
humdabat. qr legisptus hi
uir te ut h. i. Cor. Spo ast
cui em facie z docuit hic
magnus notabilis i regno celi.
Agendo em pmam no tm
docedo apprehndr regnu celo
ast z pmum agit e apprehd.
Insuk at temp rnuat ille
legisptus q m dixit ad q so
pui regnab at. Cofitere
pr dne celi z tre q abscodi-
sti. Erat em hic legisptus sapiens
z prudens. no sciebat multa ig-
norabat tu sue salutis docu-
adhuc nec hostium sue salutis
sciebat. Prima em iustia est
cognoscere dm p fide. 2a facere
opa. De quib p z p po debunt
qr quid crede opa q facido
uita etna possidebo. Sut ndr
possidebo. qr sibi boe de qb
etnitas e inueniat uite pos-
sessio co sit. At ille dix ad eu
hic oia 2o sapia po i phizeu ex-
amia. 2o i examinati repul-
soe ex sua reusioe i dixit q
illi vere vnd sci. In pa po p
q examinauit pt. 2o vn
examinati phizeu. ille vn
Dr go at ille dixit ad eu f x
ad phizeu i lege qd scriptu est
i lege s. diuina que e lex legu
de qua fiet mrog di i exame
discreti iudicij sed ipe go q
i lege petauit p lege iudica-
bitur. In hac go stude debes
ut de ea rnde posses sicut
uir iustus de quo i ps. et i
lege eius meditabit die ac
nocte. De lege qua docebat
eu dns interrogat ut legis
ignarus ondat q se magrm
faciebat z qui pinenda
qr quod ignorabat docere p su-
mebat. Tu no legis i. qua atte-
tiliore pnata que e discussio
legis

.x.

quo legis

ipse constituet ei lectio de puteo. que e
expositio legis domini. quo docens
dixit vobis qui adhuc nescitis
per quid perveniatur ad vitam eternam
orantes eciam modus legendi omnibus
ingeniis. Sunt qui quesivit dominus quo
legis. Sunt enim qui oretenus legunt
ut illi de quibus Matthei 23 Super ca-
thedram moysi. Sunt alii qui
legunt sine doctrina manuum tantum
id est exemplo boni operis ut simplices
iusti quorum vita multis aliis
est regula. Hii efficaciores predica-
tores quam verbi tantum. Sunt et alii
qui legunt ore et manu sicut illi
qui faciunt quod docent. de quibus
Cepit ihesus facere et docere. Hoc modo non
legebat ille magister qui dixit
legisperitus [illegible] quo legis
A multis hodie possit queri
quo legis. quia attente quam
assidue quam apte quam devote
quam obsequiose. At ille dixit
hic subditur versiculo ubi adducit
auctoritas legis in qua nominatur de
dilectione tam primo mandatum domini
scilicet diliges. primo obiectum debitum. ibi
dominum deum tuum. 2o modus perfectionis
ex toto corde etc. Et addit de
dilectione proximi scilicet et proximum tuum
Dixit quod. At ille [illegible] dixit
[illegible] legat. hoc non implevit quod
scriptum erat in pectora cum deum
habebat quem diligere debebat
et tunc dominum [illegible] dominum vocat. Sed
magistrum [illegible] nolebat ab eo doceri
Non enim tolerat dominum [illegible] iuniare
ut dominum [illegible] magistrum dixit
Diliges dominum etc. In verbo dilec-
tionis domini tangit tria propter ea
que in deo sunt. dominum propter potentiam
que patri appropriatur [illegible] ambo
duo non est potestas. Deum propter
sapientiam que filio appropriatur [illegible]
[illegible] deus [illegible] considerare et
siderare. Tuum propter bonitatem que

deum tuum ex toto corde tuo. et ex tota anima tua. et ex totis viribus tuis. et ex omni mente tua. et proximum tuum sicut te ipsum.

spiritui sancto appropriatur. Deum bonitas
[illegible] sed [illegible]
bonum est sui diffusivum. [illegible]
dicit quod ibi tangitur dominum dilec-
tionis [illegible] motivum. sic diliges
dominum quia per suam potentiam te creavit. et
deum quia per suam sapientiam te docuit.
tuum quia per suam bonitatem se tuum
fecit et te redemit. Et cogitat dicit.
Et tangit iiiior dilectionis determi-
nationes [illegible] vocibus dili-
gendi. Est enim super omnia diligendus
primo quia creator ad esse. 2o quia con-
servator in esse. 3o quia recreator in
bene esse. 4o quia glorificator in optimo
esse. Diligis sic exponit [illegible] de
[illegible] ex toto
corde id est intellectu sine errore
dilectionis hereticorum. ex tota
anima [illegible] id est voluntate
sine contradictione. ex tota mente id est me-
moria sine oblivione. Bernardus
sic ex toto corde id est sapienter
ex tota anima id est dulciter. ex tota
mente id est fortiter. Crisostomus sic
toto corde ut cor tuum ad
nullius dei dilectionem magis sit
inclinatum quam dei. tota anima
ut certissime animum veritatis habeas
et firmissime in fide. tota mente
ut omnibus sensibus tuis deo vaces et
mente cogitatione sapientia memoria.
Gregorius sic ex toto corde id est
super omnia ita quod tanta tibi
in dulcedine ad omnia maioris
amoris excellentia. Et proximum
tuum sicut te ipsum hoc superfit
expleritur [illegible] diliges
amicum sicut te ipsum. Lex at in partes habet
proximi de nomine autem proximi
omnibus hominibus in [illegible] proximi
omni homini omnibus hominibus. sicut te
met ipsum [illegible] te ipsum [illegible] diliges
[illegible] ad quod te ipsum [illegible]
[illegible] [illegible] gloriam [illegible] futuro
et quo ordine te ipsum [illegible]
et [illegible] qua hoc te ipsum

[illegible] 2 [illegible]

sq2 di pmo et capax dne pie et
rboi sicut qui diu tepuit sz a
pric. usqz i fine sue psecoe no tn
bz q qntu tepui. Dicit q
illi hic ou sapia ex eo qn
fellit phizen ex sua visioe
ubi pmo appbat eius visioem
2o moz ad eius impletoem hic
fact 3o pmittit uita qsitari
et vinces. Et hc e q dr Dicit
q illi s ihc phico recte vidisti
no ait recte fecisti q sicut dt
glo laudauit eius visioez no
ftm hc fac et vinces. q. d. hc dicis
sz no facis et io ad uita no uadis.
Sz hc fac et vinces h e tm e
excellet ormia cudi ad uita
etna. Joh. xx. hic qui
bti oculi qui uident q nos
uidetis q Jo. 20. dem e thome
bti qui no uiderunt et crediderunt
et io quer qui mag sut bti ad
sit qui uiderunt et crediderunt
ul qui no uiderunt et crediderunt
Ad hc dd q utqz bti s qui no
uiderunt et crediderunt mag
bti qntu ad meritu fidei. Alij
qntu ad meritu uere certig
pibz. ite quida legisperitus q
tept abat dnu go cat impitus
Ad hc dd q pitus erat pricialia
li sz no intelligia spuali. Ite
diliges dnm dm tuu ex toto
corde tuo q no pt ut ait Aug
in cogniti diligi sz deus no pt
tote cognosci g nec tote
diligi. Ad hc dd q totu et
pfcm dr cui nil deest. hc aut
pt ee dupr. uel corpe q dz hre
pma et totalitas uie 2a pte
illo pcepto 2a indicitur ut ag
uio pma pcipit ut uia de p
totalite e ordinac ora i dnu
actu. De 2a hitu no s actu
q pfcio uitutis qsistit i hitu
pfcio felicis i actu. ite ex
toto mete q ex nomo no diligi

deus g nec ex omi mete. Ad hc dd
q ex pt qgnitiua adz ou
pacie p mem dilectis ex af
fecua cotemplatie p mem
exequentis. ite ex toto corde tuo
hic tangit. x. determinatoes
dilcois dei az et creac tu
go ul hic supflugit ibi di
minutoz ite Deut. 6. no h hc
membru ex tota mete tua aliba
i legitur go Grg dicit. Ad pm dd
q h ta imponit ad ea refunt
ita q hc membru ex totis
uiribz ad quodlz aliorz triu
refert sic diliges dnm ex
toto corde tuo. i. ex totis uiribz
ad quodlz aliorz triu refera
sic diliges dnm ex toto corde
tuo. i. ex totis uiribz totius cordis
ex totis uiribz totius aie tue
Vel dd q dne dilcois duc
e actus interior et exterior. pmus
ptinet ad affcm 2us ad effcm
Actus no interior tripx e s. tes
actus q magis hcq sr ei spes
dilcoi i memo pncipt quasio p
ipam p actus intellect et affcio
not ad ipm. Ipsi int. i. mte
ext aia 3us i corde huis addit
pfcio actus exterioris q insi
nuatur. Matheus no pot dete
rminatoes actus interiores tm
hic actus interiores et exteriores
Ad ad dd q tsi no e sceptu ex
plicite tn qz ex intellectu pmis
sorz potat elici io dr i. scep
tu ee s implicite. ite et pxm
tuu sicut teipm q h ordine
cari magis dz ho diligere se
qm pxm. Ad hc dd q sic no
cibi no equalit sz similitudis
ite et pxm tuu Aug q ois ho
oi hoi pxius e q3 eade dr q
soluit qui fecit miam e pxius
no alius. Ad hc dd q opinio
phcei fuit iudei em dicut
iudeu pxm sunt oem aliu
aliem. Vel dd q dne e pxitas

dil. d. xxi

una quam fecit natura, quibus de qua loquitur Augustinus; alia quam fecit virtus spiritualis, de qua loquitur philosophus. Ille autem volens iustificare seipsum dixit. Superius docuit Christus pietatis affectus et hic simpliciter doctrina. Hic docet pietatis effectus et hoc sub parabola, ubi ponitur primo pharisei interrogatio volens se iustificare; 2o eius interrogatio, i. quis est meus proximus; 3o Christi responsio, i. suspiciens autem Jesus dixit. Dicit ergo primo: Ille autem, quia ita dominum [illegible] phariseus fatebatur, s. diliges dominum deum tuum et proximum tuum. Ille autem, s. phariseus, volens se iustificare, i. demonstrare se iustum, putans [illegible] homo qui tamen exterius videt, non deum qui videt interius, dixit ad Jesum: et quis est meus proximus? Forsitan putabat quod Christus diceret: iudeus est proximus tuus, et tunc videret: omnem iudeum diligo, et appareret iustus. Suspiciens autem Jesus. Hic subditur Christi responsio, ubi Christus tria facit: primo proponit parabolam; 2o requirit pharisei sententiam, i. quis horum trium; 3o ex verbis eius solvit questionem propositam, i. et ait illi Jesus. In parabola proponit primo cuiusdam viatoris infortunium; 2o diversitatem transeuntium eum ipsum videntium, i. accidit autem. In prima tangit primo viatoris periculum; 2o periculi eventum, i. et incidit in latrones; 3o periculi miseriam, i. qui et despoliaverunt eum; 4o miserie magnitudinem, i. et plagis impositis. Dicit ergo: Suspiciens Jesus dixit, i. Jesus sursum aspiciens dixit phariseo: Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho. Ad litteram potuit esse verum et incidit in latrones, quia erat enim ad litteram inter Jerusalem

et Jericho solitudo et desertum in quo alii spoliati sunt homines a latronibus, in quo captus fuit Zedechias fugiens de Jerusalem a satellitibus regis Babilonis, Jeremie ultimo. Ibi et occidebantur homines a latronibus, unde vocabatur domus quod interpretatur sanguinis. Accidit autem. Hic tangit diversitatem transeuntium, ubi primo tangit immisericordiam sacerdotis et levite; 2o misericordiam samaritani, i. samaritanus autem quidam. Qui misertus est in affectu compassionis, quia misericordia motus fuit; 2o in effectu curationis, quia vulnera alligavit; 3o in actu recommendationis, quia stabulario recommendavit. [illegible] litteralis patet. Mistice per hominem illum intelligitur Adam vel genus humanum, qui ab altitudine celestis Jerusalem ad miserias huius vite mutabilis descendit. Jerusalem interpretatur visio pacis. [illegible] autem homo ante lapsum parentis corporis, quia ad deum per obitum, ad seipsum per immortalitatem, ad totum mundum per dominationem; sed per culpam descendit a pace ad deum, ad seipsum et ad mundum. Sequitur: et incidit in latrones, [illegible] demones [illegible] hominis spiritualis [illegible] caritatis [illegible] et corporis [illegible]. Deinde ultimo. [illegible] ministrum dominum post illa in tres: primo proponit parabolam; 2o requirit pharisei sententiam, i. quis horum trium; 3o solvit questionem propositam, i. et ait illi Jesus. In primo tangit tria: primo genus humani miseria; 2o legis immisericordiam, i. accidit autem ut sacerdos; 3o misericordiam, i. samaritanus autem. Miseriam vero infert humano generi potentia quia non [illegible] expediat a regno celi, quia homo descendebat ab Jerusalem; [illegible] captivat sub desertum [illegible] in Jericho, subiungat diabolice potestati.

et incidit in latrones, spoliat gratuitis
id est quibus despoliaverunt, vulnerat in
naturalibus, id est et plagis impositis,
mortificat in operibus meritoriis omnibus, id est
semivivo relicto. Dicitur ergo: Suspi-
ciens autem Ihesus, scilicet sursum aspiciens,
ut ex ipso corporis signo osten-
deret altitudinem status unde cecidit
primus homo. Homo quidam, scilicet
Adam vel genus humanum, descendebat
scilicet per culpam ab Ierusalem, id est de visione
pacis contemplationis paradisi, in Iericho, id est
in defectum pacis, vel de Ierusalem, id est de
Iericho — paradyso et statu immortalitatis, in, id est in
miseriam et defectus vite presentis,
et incidit in latrones, id est in demones
perversos, qui insidiantur alicuius
hominis. Et est notandum quod dicitur incidit in
latrones, non quod latrones invenerunt
in eum; homo enim sponte sua se
tradidit potestati eorum et invitavit mortem.
Sap. 1: impii manibus et verbis
accersierunt illam, scilicet mortem.
Iericho quia Iericho, id est Ierusalem, plenum
solebat esse latronibus secundum paxot
securitates in Ierusalem in terra, sic et
spelunca latronum hopht az 2i
— Idumea — czuitas scilicet demones despoliaverunt
eum indumento gratie et immortalitatis aufe-
rendo. Iob 19: spoliavit me gloria
mea. Unde Gen. 3: post peccatum cog-
noverunt se esse nudos. Et plagis
impositis, id est naturalibus vulneraverunt et
debilitaverunt per peccatum. Ps.: Non est sanitas
in carne mea. Unde glossa: vulneraverunt
peccata quibus me cogitabas; hec autem me
violant et morbus quo sensibilibus
inducitur. Iob 16: concidit me vulnere
super vulnus. Plagis magnum impo-
sitis abierunt, non ab insidiis
cessando sed insidias occul-
tando. In principio namque temporis sensibus
apparuit dyabolus in specie serpentis,
Gen. 3, sed postmodum occulte et in-
visibiliter temptavit potentia hac qua
ambulabam absconderunt. Abierunt

in quantum semivivo relicto, quia sicut glossa
in mortalitate ... vocibus ... dyabo-
lus non potuit, quin homo sapere deum
et cognoscere possit, quia in hoc
mentibus hominum insita est naturalis cog-
nitio et amor boni; vel semivi-
vo relicto, quia manente natura
non vita gratie, ut dicit apostolus: vivo ego,
scilicet vita nature; iam non ego, scilicet vita
culpe; vivit autem in me Christus, scilicet vita
gratie. Accidit autem. Hic post
hominis miseriam subditur legis
impotentia: primo quoad legem datam
per Moysen, secundo ad prophetiam docu-
mentorum, id est sacerdos et levita. Accita primo
implicatur tamen. Figurat in facto
quia descendebat eadem via, legalis quo-
modo quia viso illo medicinam
imperfectam quia preterivit. Sacerdos et levita
per sacerdotem et levitam dividitur. Dicit ergo:
Accidit autem, sicut glossa, sacerdos et levita,
qui tunc fuerunt, sacerdotium et
ministerium veteris legis figurant;
itaque sacerdos legem significat, que in
mundum primo descendit per Moysen;
levita chorum prophetarum, qui post
Moysen hii invenerunt sauciatum
scilicet genus humanum, sed nulla impensa
misericordia tunc fuerunt, quia lex et prophete
vulnera generis humani viderunt
sed non sanaverunt; per legem enim peccati
cognitio, Ro. 3; sed nichil lex ad perfectum,
ad perfectum, id est ad perfectam sanitatem
duxit, Heb. 7. Et hoc est quod dicitur: Accidit
autem ut sacerdos quidam descen-
deret eadem via, scilicet per viam peccati,
et viso illo preterivit. Similiter
et levita etc., ut prius.
Samaritanus autem quidam. Sequitur
consolatio humane miserie
et legis impotentie sive impotentia;
tertio ostenditur clementia humano generi exhibita,
ubi ostenditur primo misericordia facta per Christum,
secundo clementie instructio plantatur,
ibi et alia duo protulit. In primo
misericordia facta per Christum ... fi-
lium dei incarnatum. Samaritanus

cum esset secus viam et videret
eum pertransiit.

2 quidam iter faciens. 2° humane passi-
bilitatis assumpcio i. venit secus eum,
3° eius compassio i. et videns eum miseri-
cordia motus est 4° peccati cura i. et appropians alligavit
5° sacramentorum institucio i. infun-
dens oleum 6° Christi passio i. et
imponens 7° eterne incorporacio i.
duxit in stabulum 8° cura eius
sollicitudo et curam eius egit. Dicit ergo samaritanus
secundum litteram planum est. Sed mistice
loquendo sit samaritanus quidam i. Christus
Samaritanus enim interpretatur custos
Christus autem est custos. De quo Job 7
O custos hominum quare me posuisti
contrarium tibi. Et nisi custos quia nisi custo-
dierit civitatem frustra vigilat qui custodit eam
hinc est quod non negavit se esse Sa-
maritanum sed negavit se esse de-
moniacum Jo. 8. Samaritanus
iter faciens sive iter huius
peregrinacionis glo. pro nobis ho-
minibus vite presentis iter arripu-
it. Tunc enim via ibat per viam
Iam ipse Christus est via dicitur ego sum via
Bernardus via lancea et clavis vitis
approbata operibus et miraculis
vita desiderata hominibus et angelis
Iter ergo faciens samaritanus
venit secus eum sanciatum nostre
passibilitatis et infirmitatis similem habere
humanitatem debuit per omnia fratribus assimilari
Et venit voluntarie non coac-
tus Secus eum penalitate consimilis
Et videns eum scilicet oculo misericordie quo scilicet
respexit petrum et flevit amare
misericordia motus est Christus minime peccatum
passus in natura Cor. Et appro-
pians scilicet per munera exhibicionis
misericordie alligavit vulnera eius scilicet
baptismo peccata eius remittendo
quibus cum sanguis incessanter
fluebat scilicet Osee 4 sanguis
sanguinem tetigit. Sed vulnera al-
ligavit Christus Et vi
vincula illa alligata salutaris

Vulnera plures quia omnes potencie anime per
peccatum erant corrupte. Unde Ysa. 1. A
planta pedis usque ad verticem non
est in eo sanitas. Sunt autem secundum
Bedam iiijor vulnera anime per peccatum
inflicta scilicet infirmitas, ignorancia,
concupiscencia, malicia. Infundens
oleum et vinum. Vel oleum est misericordia, vinum iusticia
et talia sunt passionis Vel
infundens oleum penitentibus spem
de venia dando. De quo oleo
Ez. 16 mundavi sanguinem tuum
et unxi te oleo. Et hoc quod dicitur
penitenciam agite appropinquabit enim
regnum celorum Mt. 4. Et vinum
peccatoribus terrorem incuciendo. De
quo vino Ps. potasti nos vino
compunccionis. Et hoc quod dixit
omnis arbor que non facit fructum
bonum excidetur Mt. 3. Et nota
quod primo infundit oleum quod est
mitigativum deinde vinum quod est
pungitivum. Per hoc datur intelligi quod
prelati primo debent attemperare
correpcionem subditorum per via
lenitatis quam apostolus ad Gal. 6 Si
preoccupatus fuerit homo aliquo delic-
to vos qui spirituales estis instruite
Bernardus per puire ferocitatis est
hoc per pusillanimitatem huiusmodi
equitatis hoc est plus amaritudinis
quam suavitatis. Da amplius exemplum eius
conmedalentur pariter tollat. Vel
per oleum potest intelligi sacrum unctionis
per vinum sacrum altaris etc.
Et imponens illum in iumentum suum
scilicet in passione glo. iumentum
caro ipsius est hoc est equus albus de
quo Apoc. 6. ecce equus albus et qui
sedebat. Hic equus sanctum posuit quia
peccata nostra super lignum corporis suo
pertulit 1 Petri 2. Ysa. 53 Vere langores
nostros ipse tulit et dolores
nostros portavit. Posuit in iumentum suum
scilicet apud te. Duxit in stabulum scilicet
ecclesie in corde eius glo. stabulum est
presens ecclesia ubi reficiuntur peccatores

para
ta
corrupte
hoc est instruite
in spiritu lenitatis
iumentum

ti ctina ꝑciam vedentes. Sta-
bulū at nō domū notat ut
putͣ ꝯmite fetores t miserias mel-
ligatur q̄ ne i hoc exilio tamen ꝑ-
pria gaudeamus. Nemo enī ni
hoc stabulo finalr sanaᵗ. Et
curā eius egit. s. ut bonus medicꝰ t
nutritiꝰ qr̄ ubicūqꝫ magnꝰ iace-
bat egrotus. Et in crastino. i. post re-
surrectionem mitigabat dolorē spūs sci.
Non ē alius dies q̄ iste. an aīa
ē de omibꝫ. Et altera die protulit.
Sicut dom est. hic tangitur gra-
duas grām exhibita in monte offi-
platorꝫ ubi nominatur tamen p^o domi-
ad curandū homines plati colla-
tum. 2°. in mēctu eius sup hoc offiῡ
i. Et ait curā illius. 3°. pmissū eis
ꝓpter hoc pmiū i. Et quodcūqꝫ supero-
gaveris. Sꝫ pᵒ. Et altera die glo. no-
uaꝫ samaritas dum i tribus de-
gere videtur tamen eat vn descē-
dat. ꝑ altera die. i. post resurrectiōem. p-
go dies fuit passibilis. De qua
Amos. 8. in dies dies occidꝫ
sol i media die. Altera dies fuit in
mortalitatis t impassibilis. De q̄ ps.
hec dies quā fecit dñs. Et altera
magnā die protulit duos dena-
glo. duo testamenta in quibus etiam re-
gis ymago et nomen continetur.
Detinguitur ꝯ utriqꝫ legem ꝓmul-
gatā gal. iij. ordinata p angelos i
manu mediatoris. Et aliter ait vᵃ.
aptes ob sūm ꝯgerebat eos di-
sti pauperes. Et dedit stabla-
stabulario. i. aplis t ceteris ec-
clesie rectoribꝫ doctoribus t utriusqꝫ
testi noticiā t doctrinā eos
hic voluit. ꝙ s^i dupliciter cornu-
... ponti fical. labia eī sa-
cerdotes custodiūt sciam.
Mala. ij. Sꝫ ceteri multi cornua
sed picta fantastica nō va-
qr̄ neutrius testi hūt notiā
talibꝫ dicitur. Osee. 4. quia tu sciam re-
pulisti repellā te et ego ne sa-
cerdocio fungaris m. Stabla-
rio dicitur fungitur ꝓ suum stablarium

pui

i. cuius alia dicit omis ꝓmissis
ꝓ vicariū. Et ait curā illius
hēs. Curā. s. aīme t corpis. Unde ꝑ^o
stabulario dicitur. pasce oues
meas. Jo. ult. Et curā. v. tore
te possunt noli extolli. esto i
illis quasi unus ex ipsis. Eccl. 32. ubi the.
Et quodcumqꝫ supererogaveris.
s. preceptis consilia addendo. ut
cū sumptibꝫ ꝑdicando. ij. Cor.
ult. sꝫ utinā nō arrogavit.
Nō enī supererogat qr̄ et s^n mūs
accipiunt t offiῡ ꝑdicacionis
nō impediunt. Ezechiel. 34. lac come-
debatis t lanas operiebamini tamen nō
pascebatis. Ego cū rediero. s.
ad iudicium. Mt. 25. quemadmodum
indisti cū venero. ego reddā tibi.
Reddet enī unicuiqꝫ iuxta opa sua.
Quis hor trium. Ubi prius proposuit
xpc parabolā. hic requirit phica-
sinam ubi primo sinaz requirit
2° platā audit. i. at ille dixit.
P^o q^o. quis hor trium. s. ut sac-
dos q^o intelligitur status an legem
aut levita q^o status sub lege
aut samaritanus. i. xpc. i. quo
status legis nove. Forte ei fi-
bus abraham tres uidit et
unum s. xpm adoravit. Gen. 18.
Videtur ꝓximus fuisse illi qui incidit
i latrones. s. humano generi
Et ille dixit. qui fecit miam i
illum. i. ipso loquitur dicit q^r aliem-
gena impendens miam ēo
solummodo ꝓximior fuit quam sac-
dos t levita ex eodem genere. Aliis
alia glo cognatio nō facit ꝓximū
sꝫ miā que est sinaz in ipsi et
tamen sinaz ē qui innate ꝯfortē
nō in memo pincipior quam qui
nihilā ma curavit. s. xpc.
Diligamus ꝯ ut dñm diligamus ut
ꝓximum. Et ait illi ihc. hic ipse
phicē sinam solvit vbᵉ qꝯ
phita. Unde ait illi ihc. Vade s.
de virtute i virtutem t tu fac simi-
liter. s. omne hoiem t inimicum
ꝓ ꝓximo reputes et ei miam impē-
das affectu t effectu sic samaritanus
iudeo

et tu inimici erant iudei samari-
tanis non contebantur eis. Item
Diliges inimicos tuos etc. hic quinto
Sufficiens at hic tempore est prima
fronte non dixit proximus tuus est
omnibus hominibus sed talem posuit parabolam
Ad hoc dicendum quod opinio iudeorum erat
quod non quilibet homo est proximus sed tantum
iudeus ideo maluit dominus ostendere
omnem hominem omni homini proximum per
quandam parabolam latenter quam tunc
prima fronte pateret quia forte
tam cito negasset ideo in sequenti
parabola sub similitudine ostendit quemcumque
inimicum esse proximum inimico ut qui per
locum a minori concluderet multo
fortius omnem hominem esse proximum
omni homini. Constat autem hoc sic samari-
tani erant inimici iudeis, id est
at homo vulneratus erat ierosolimita
et iudeus. hic ergo ex visione
phisici legisperiti quod samaritanus esset
proximus iudeo. hinc quod inimicus esset
proximus inimico ex hoc multo fortius
quod omni homini proximus sit omnibus hominibus. Illud etiam
probat Augustinus quod omnis homo est proximus
in perventione vel omnibus recipere huius
dicitur omnibus proximus. si enim samaritanus
fuit proximus sauciato per locum a
relative sed quia et sauciatus sa-
maritano sit ita facies inimicum
non factus proximus quod volens se
iustificare quomodo cum esset legisperitus
non debuit ignorare quis esset
proximus ergo hoc querendo magis se re-
prehensibilem ostendebat quam iustum.
Ad hoc dicendum quod credebat esse here
virum verum se posse ostendere iustum.
Si enim dominus respondisset omnes iudeos
esse proximos tuos dixisset iste omnem
iudeum diligo et ita per quos ad-
implesset maximum preceptum legis
quod tamen non fecit. Item plagis
impositis discessit non. Extra eum
corrupit per malum quod non vulnera-
vit per peccatum. Ad hoc dicendum quod tamen omni
peraccione tamen est considerare scilicet

animi habitum que ad bonum vel ad malum
et aptitudinem scilicet ad habitum malum
autem peccato quedam ergo in malo
hec tamen considerare scilicet animi in-
habitum que tollit et aptitudinem
quam minuit. Ergo omne eius
in adhesione sue perfectionibus sine habitu
perficietur salutis et ceteris separatione
corporalis per malum magis aliquo
vulnerari non sed quod est quoniam ad
habilitas ad bonum diminuitur et
habitus boni ablacionem. Item quia
fecit misericordiam illud dicit proximus
omnibus hominibus omni homini proximus est.
Ad hoc dicendum quod proximus dicitur multipliciter
primo ratione propinquitatis sed prob
inimici mereri proximum adultero
secundo religionis ut omnibus christianis
Eccli. Et exaltabit apud proximos
suos. tertio pietatis ut soli boni
ut hic ergo non conformitent omnibus
hominibus. In festo assumpcionis

Intravit Iesus in quoddam castellum et mulier quedam excepit.
Supra instruxit dominus
discipulos suos de perfectione vite active
hic instruit de perfectione con-
templative in persona Marthe et Marie
ubi tangit cum ta primo
a duabus sororibus suscepcio
secundo suscepcio in statu dominice
que stetit et ait. tertio Marie co-
mendacionem ibi et respondens dixit illi
dominus. In prima implicantur duo
unitas addicionis primo eius laboriositas
in peregrinando quia ibat de loco ad locum
secundo eius paupertas quia querebat
alicuius hospicium. Dicit ergo factum
est autem dum iret peregrinando scilicet ihesus et
discipuli eius de galilea in iherusalem
et ipse scilicet ihesus intravit in quoddam
castellum ad lazarum et forte in
bethania Io. xi. erat autem quidam
languens lazarus a bethania
de castello marie et marthe
et mulier quedam nomine martha ex-
cepit illum in domum suam. hec legitur
specialiter fuisse hospita domini; Unde

sicut lr̄ in uita sua p̄ gēa i galli-
as ueniens ad hūsiony ꝯenaū
i miraculis faciendis q. ꝯ ꝯ ino-
tabat hospite suū ꝯfuerat eē
dn̄s bn̄ficiꝰ marie et marthe
nam de maria vij demonia
eiecerat sꝯ q. h̄d. d. io. martha
uero a pfluuio sanguinis cura-
uerat ꝯ ambrꝰ et io. ppⁱ bn̄ficia
eis collata et p̄p̄ deuocōz quā
h̄ebat ad eū familiaris ad
eas diuertit sꝯ glō. nō p̄se h̄ic
lucas ordine hystorie ꝯ in is-
tis ꝙ eū supius inuitauerat
dn̄s legisperitū ad dilecōēy
dei et pximi ponens exm̄ de di-
lecōe pximi i samaritano q fe-
miuiū sauciatū ..ecto hic
apius ponit exm̄ de utraq; i
duabus sororibus s. i martha et
maria i martha exm̄ de di-
lecōe pximi i maria de dilecōe
dei pfectas eni duas sorores
ut dr̄ glō sūt due uite spūa-
les sꝙ ꝯssꝰ lucas sat̄ plag̃e
et eiecta uiȝ uita aīt mite
de ꝯsiȝ ministeriū qui lucam
io ꝯsiȝ ministeriū p̄ tenuit h̄ que
ad comendacōēy duplicis uite
s. actiue et contēplatiue nōn
iiij ore primo ipor̄ dignitas i
uitatu ... ipe intrauit 2o se-
curitas i nomine castelli q.
i quoddā castellū 3o utilitas
i bn̄ficio hospitij. ꝙ mulier
quedā excepit illū 4o diuersi-
tas i diuicia opandi q. a
huic erat soror etc. ... intrauit
ipe s. xps i quoddā castellū
s. i bethania que interpr̄
domus obediencie domus domini di-
uit domus ꝯficata dn̄o ꝯ
quod signat uitā eꝙ libent
intrat dn̄s domū ꝯscie ubi ei
obedit̄ s. id apoc. 3. si quis au-
dierit uocē et apuit ianua
intrabo ad eū. Et mulier quedā
martha noīe i uita actiue uite

intenta excepit illū i domū
suā s. i ꝯscientiam. Et huic erat
soror. hic describit̄ dēe duplicis
uite diuersitas ubi notatur q.
quies contēplatiue 2a labor
actiue i martha aut satagebat
3o opposicio ubi ꝯ ... pemine
et uidebis dixit dn̄s illi. In
pa implicat̄ i que dicit̄ cetera
contēplatiua pma est firma cari-
1. tas i huic erat soror s. dilē
eius enim fratrem suum quē uidet
nō diligit deū quē nō uidet
quo pt diligere j. io. 4. h̄c est fun-
damentū totius contemplatiue
uite pa. ... in glō ... est mul-
2. claritas i noīe martha q.
interpr̄ illuminatrix. Caritas eni
ignis est j. 21. ignē ueni mittere
i terram ... splendore i anima
generat. 3a est uera tranquillitas
3. que est sedes s. quies seu cessatio
a uariis ab omni negocio
exteriori ... ... sedebit so-
litarius et tacebit et leuabit se
supra se ps. uacate et uidete
quoniam ego. Et nō dicit q. stacō
sessio et accubitus ꝙ i statione
totū corpus laborat. i sessione
pars corporis superior. i accubi-
tu totus homo quiescit pstarꝰ
g. ... labor actionis. Unde de
martha ꝯ qua in actiua
... steterit ꝯ sessionem
quies contemplatiue i media
ubi est quies inpfecta ꝯ accu-
bitum quies eterna ubi est
quies plena et pfecta ... ꝯ
actiue 2ᵃ ... sponse i in ca.
2o sub umbra illius quem desidera-
bam sedi. 3. ꝯ sponse i pria in
4. ca. seu ecce rex i accubitu
suo ... est pfectū humilia i sectus
pedes dn̄i ... humilis secu-
5. tato am capite ... deuota
studiositas ꝙ audiebat uerbū
illius pu. 8. btūs qui audit me et
uigilat ad fores meas cotidie

Martha autem satagebat. Hic describitur labor active vite implicatus quieti. In vita activa primo sollicitudo mentis, id est satagebat; 2° promptitudo operis, id est circa frequens ministerium; 3° fatigatio corporis, id est que stetit; 4° dilectio proximi, id est soror mea; 5° turbatio sui, id est reliquit me solam etc. Dicit ergo: Martha autem satagebat circa frequens ministerium, sicut dicit glossa: nutrimenta ministrabat mortali quamdiu mortalis erat dei filius, sed Maria procurabat nutrimenta spiritualia. Intenta erat Maria quomodo pasceretur a domino, intenta erat Martha quomodo pasceret dominum. Hec convivium parat domino, illa iam convivio domini se commendat. Que stetit quasi fatigata aliquantulum cessans, quoniam [illegible] mittit a labore actionis, et ait: Domine non est tibi cure quod soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi ut me adiuvet. Maria Martham adiuvat consiliis, suffragiis et impensis; consiliis quia regulas eternas suscipit secundum quas opera Marthe dirigit; suffragiis quia pro ipsa orat; impensis quia ad gustum dulcedinis ei communicat et eam reficit. Et videns dominus. Hic 3° subditur [illegible] quod dominum [illegible]. Ubi primo describit negotium active; 2° promit statum contemplative, ibi porro unum est necessarium. In vita activa tangit tria: primo sollicitudinem, id est sollicita es; 2° turbationem, id est turbaris; 3° distractionem, ibi erga plurima. Dicit ergo: Et videns dixit illi dominus. Maria non videtur sed tamen sua tempora ociosa [illegible] committit, sicut apparet [illegible] Simonis remittit intercedendo audiendi. Martha Martha. Glossa: repetitio nominis est dilectionis vel forte movende

monendi.

intentionis, id est ut audiret attentius. Sollicita es et turbaris erga plurima. Unde de [illegible] dicitur: Qui sine uxore est sollicitus est que domini sunt; qui autem cum uxore est sollicitus est que sunt mundi, quomodo placeat uxori, et divisus est. Et non dicit quod tertia de Maria, primo enim accusata est a phariseo cum de peccatis suis [illegible] quod peccatrix dominum tangebat. Secundo ut hic a sorore de ociositate quia non operabatur. 3° a Iuda quia de prodigalitate quando dominum unguento perfundebat. Io. 12. Ipsa non tempore [illegible] et dominus pro ipsa [illegible] Ego dominus pugnabit pro nobis et vos tacebitis. Excusavit eam dominus de tactu quia ipsa erat amando devotior. Unde dimissa sunt ei peccata multa quia dilexit multum. Unde Maria optimam partem elegit. De unguento quia in operando melior; unde dicit de ea: Bonum opus operata est in me. Porro unum est necessarium. Hic [illegible] ponit 3 preeminentia contemplative. Et hoc 3: primo in tranquillitate quietis, ibi unum est necessarium; 2° in [illegible] electionis, ibi Maria optimam partem; 3° in duratione possessionis, ibi que non auferetur ab ea. Dicit ergo: porro unum est necessarium. Glossa: [illegible] unum multis, non e multis unum, sed ab uno multa quia ab uno primo principio. [illegible] non ergo [illegible] sic unum [illegible] quidem a multis [illegible] multa [illegible] multa propter unum habendum. Maria optimam partem elegit. Glossa: bona [illegible] pars Marthe quia et ipsa bona est; laudabilior pars Marie quia optima; bona [illegible] pars [illegible], melior pars adultorum activorum, optima pars contemplatorum. Et [illegible] optima pars Marie quia dominus pars eius erat [illegible] pars mea dominus, pars hereditatis mee. Que non auferetur ab ea. Contemplatio enim hic incipit et in futuro perficitur; [illegible] amoris [illegible] hic ardere incipit.

cu[m] p[ro]ximu[m] que amat uidit i[n] amore
amp[li]g[er]uescit. Actiua u[er]o cu[m]
corp[or]e deficit q[uia] i[n] celi p[at]ria
nemo esurienti pane[m] porrig[it]
n[ec] cetera op[er]a pietatis aget q[ua] no[n]
erunt ne[cessari]a. No[n] e[ni]m esuriet n[e]q[ue]
sitiet amp[lius]. Apoc. xix.
40 hic queritur q[ua]re h[oc] eua[n]g[e]li[um] legit[ur] i[n]
festo b[ea]te u[ir]ginis cu[m] i[n] illo sp[eci]a-
liter uideat[ur] ad ip[s]am. Ad h[oc] di[cendum]
[et] s[ecundu]m hystoriam et s[ecundu]m allegoriam
q[uod] ei[us] ip[s]a ca[usa] fuit castellum i[n]
quod intrauit dei filius ubi i[n]-
duebat. Inueniebat due sorores
s[cilicet] actiua uita et co[n]te[m]platiua.
Secundo queritur q[ua]re potius legit[ur] i[n]
assu[m]pc[i]o[n]e q[ua]m i[n] alio festo cu[m] de
assu[m]pc[i]o[n]e no[n] faciebat mencio[n]e[m].
Ad h[oc] di[cendum] q[uod] alia festa b[ea]te u[ir]g[inis]
sp[eci]alia h[abe]nt eua[n]g[eli]a p[ro]p[ri]a sp[eci]alis
uo[x]. Ist[u]d a[u]t[em] festu[m] nullu[m]
h[abe]nt sp[eci]ale eua[n]g[eliu]m et ideo sortitu[m]
e[st] id. Vel p[ro]p[te]r ultima[m] p[ar]te[m] eua[n]g[eli]i
que ei p[ro]p[ri]e co[n]uenit legit[ur] de e[ius]
assu[m]pc[i]o[n]e s[cilicet] Maria optima[m] p[ar]te[m]
elegit q[uia] te[m]p[or]e sup[er]i[us] d[icitu]r et uideo duo
illi duo. Contra Maria no[n] uidet[ur]
b[e]n[e] a[g]ere, q[uia] te[m]p[us] ociosa[m] iudici
co[m]mittit. Q[uia] ociu[m] malu[m] est,
Eccli. 33. multa[m] malicia[m] do-
cuit ociositas. Ergo co[n]te[m]platiua
mala. Ad h[oc] di[cendum] q[uod] est ociu[m]
rep[re]hensibile neglige[n]cie et est ociu[m]
laudabile s[cilicet] sapiencie. De q[u]o lo[quitu]r hic
glo[ssa]. Unde de p[ri]mo dic[itu]r p[ri]mu[m] est
necessariu[m] q[uia] p[ri]mo multa s[un]t h[om]i[n]i
necessaria ut utamur et c[etera]. Ad h[oc] di[cendum]
q[uod] unu[m] e[st] necessariu[m] s[cilicet] finis
[et] p[ro]p[ter] s[e], multa u[er]o necessaria s[un]t q[ue]
s[un]t ad fine[m] sine p[ro]p[ter] a[liud]. Item
Maria optima[m] p[ar]te[m] elegit, ex
h[oc] ui[detu]r q[uod] co[n]te[m]platiua sit melior
q[ua]m actiua q[uia] bonu[m] quod melius
e[st] bono p[ro]p[ter] q[uo]d b[o]n[u]m a[c]t[i]o int[e]ndit
bono qui[a] co[n]te[m]platiua bo[no] p[ro]p[ter]
q[uo]d a[c]t[i]o melior. Ad h[oc] dic[itu]r
quida[m] q[uod] p[ro]phani melius e[st] sp[eciali]t[er]
q[uod] diuitias indigentibus

melius e[st] d[i]u[i]ti[is] ista co[n]te[m]platiua
melior e[st] simp[liciter] q[ua]m actiua
t[ame]n ubi i[m]minet necessitas p[er]iculu[m]
melior e[st] actiua. Alii disting[u]-
u[n]t q[uod] ad d[iuinu]m bonu[m] q[uod] e[st] q[uo]d
p[ro]p[ter] se expetendu[m] u[el] bonu[m] ho-
nestu[m] sic[ut] uirtus et q[uo]d e[st] p[ro]p[ter]
aliud utile sicut pecunia. In
ra[tio]ne ergo boni honesti p[re]eminet
co[n]templatiua s[ed] i[n] ra[tio]ne boni
utilis actiua. Vel q[uia] dignitas
s[ecundu]m bonitatem u[er]i s[ed] utilitas
ad actiua[m]. Ideo co[n]templatiua
dignior, actiua utilior.

Et factu[m] est cu[m]. Ca. xi.
Hesset i[n] quoda[m] loco orans.
Supius docuit x[ristu]s discipulos suos
officiu[m] p[re]dicacionis. Hic docet
eos officiu[m] orationis q[uia] p[ri]mu[m] fuit of-
ficiu[m] eoru[m] ad p[ro]xi[mu]m, s[ecundu]m ad d[eu]m
et p[re]cedit sic. Inp[ri]me p[ar]te p[ri]mo docet
orandi forma[m] et modu[m], s[ecund]o doc-
trina[m] sua[m] co[n]firmat p[er] se[quen]tes
miraculu[m] i[bi] et erat eiciens
demoniu[m]. 3o ost[endi]t dispo[sitione]m que
req[ui]r[itu]r ad orandu[m] i[bi] Nemo lucer-
nam. 4o increpat uicia ma-
le orancium i[bi] et cu[m] loquer[etur]
rogauit illu[m] quida[m] phariseus.
Inp[ri]ma ita fa[cit] p[ri]mo dat orandi
forma[m], s[ecund]o hortat[ur] ad oro[n]is
instancia[m] i[bi] et ait ad illos
quis u[est]r[u]m h[abe]bit. 3o dat impe-
trandi fiducia[m] i[bi] et ego uobis
dico petite et ac. Inp[ri]ma p[ar]te p[ri]mo po-
nit rogandi occasio[nem] s[cilicet] de orandi
forma et modo, s[ecund]o ip[s]a[m] instruc[ti]o[n]e[m] i[bi]
d[ixi]t unus ex disci[pulis], 3o ponit
i[bi] et ait illis. D[icitu]r ergo et f[a]c[tu]m e[st]
p[ost]q[uam] hystoriam sororu[m] q[ue] duas
uitas s[ign]ant i[n]duxit d[omi]n[u]m
orasse et disci[pu]los ad orandu[m]
informasse q[uia] p[er] or[aci]o[n]e[m] qua[m] docuit
utriusq[ue] uite co[n]tinet mister[iu]m
et i[m]parare p[er]fe[cci]o[n]e[m] uitaru[m] no[n] n[ost]ris
uiribus s[ed] p[re]cibus e[st] obtine[n]da.
Factu[m] e[st] cu[m] esset i[n] q[uo]da[m] loco q[uo]da[m]
secreto s[cilicet] sicut i[n] alibus e[st] i[n] loco

q[uod] vita melior activa a' co[n]te[m]p[lativ]a

Secundo quod est ad orandum. Mt. vi.
Tu autem cum oraveris intra in cu-
biculum tuum et clauso hostio
ora patrem tuum. Est etiam in
orationis glosa salvator sepe
orans inducitur ut discipulos su-
os ad orationis studium inducat
ipse qui non indiget. Dominus ihesus orasse
legitur multipliciter de eo. primo in exem-
plum ut hic: cum esset in quodam loco
orans. secundo in arduis. Luce xxii. factus in agonia prolixius
orabat. tertio in ultimis in pas-
sione. Hebr. v. qui in diebus car-
nis sue preces supplicationesque
ad eum qui possit illum salvum
facere a morte cum clamore
valido et lacrimis offerens ex-
auditus est pro sua reverentia. Inter-
pellat pro nobis. Ut cessavit.
orare dixit unus ex discipulis eius
ad eum. quis fuit iste discipulus
ignoratur. In hoc quod expectavit
quod cessasset orare docuit
nos non interrumpere instantiam
orationis aliene. Domine doce nos
orare. Non dicit miracula facere
sed orare et huiusmodi orare. Et
merito petiit edoceri de modo oran-
di tum propter humanam ignorantiam
nam quid oremus sicut oportet nescimus
Ro. viii. tum propter orationis dignitatem.
Cuius magna quippe dignitas
orationis. unde ait Apoc. viii. processit
fumus [illegible] de manu angeli
[illegible] offerentes eam ante deum. Et
Thob. xii. quando orabas ego obtuli
orationem tuam [illegible] tum propter
multiplicem eius utilitatem. Mt. xxvi.
orate ne intretis tum propter ora-
di necessitatem. Aug. nullum credimus
ad salutem deo invitante
venire. nullum invitatum deo
adiuvante bona operari. nullum
nisi orantem dei auxilium promereri.
Doce nos orare sicut et
Iohannes docuit discipulos suos. Ubi
et quomodo docuit Iohannes docuit

discipulos suos orare ignoratur. sed Beda
dicit quod multas observationes fa-
ciebat. Et ait illis cum oratis
hic subditur doctrina qui docet
eos orare primo vocaliter. secundo affec-
tive prout intelligitur. Dicit ergo et ait
illis hec discipulis cum oratis dicite.
Aug. quia fastidiosa mens hominis
et ignava celestium non sic
venire potest quemadmodum
dominum dignum [illegible] ipse magis-
ter ac magister orationis docuit cum
oratis magis dicite non tam cor-
de sed et ore. Pater noster. sanctificetur nomen
tuum. Hic docet secundo affective orare
ubi docet primo ea qui orandus
est captare benivolentiam cum dicitur
pater. secundo omnem formam petitionum
ponit. sanctificetur nomen tuum.
Omnis autem petitio vel est de
bono adipiscendo que quinque sunt
oratio vel de malo amovendo
que due deprecatio. Si sit oratio
de bono adipiscendo vel in ea
petitur bonum spirituale vel temporale.
Si spirituale aut divini nominis
honorificentia. sanctificetur nomen tuum
vel divini imperii obediencia. Adve-
niat regnum tuum. et in hiis
duobus intelligitur fiat voluntas petitio.
Fiat voluntas tua. quibus non exprimitur.
Bonum temporale petitur panis
nostri cottidiani. Si autem fit
deprecatio de malo amovendo
vel petitur dimissio mali preteriti
et dimitte nobis debita. vel
cautela futuri et ne nos
inducas in temptationem. et in hiis duobus
intelligitur septima petitio. Libera
nos a malo. Hec sunt igitur
verba que apud multos leguntur.
[illegible] Quia tuum est regnum. amen.
Sunt postea confirmatio petitionum
ut optatio ut predicta oratio exau-
diatur. [illegible] omnium intellectu
[illegible] orationis [illegible] nunquam
[illegible] omnium [illegible]
fidelium spiritualium regnorum
[illegible] tu domine pater noster qui es in celis
Io. i. dedit eis potestatem filios dei fieri.

oium . [illegible]
fidelium . [illegible]
iustorum . [illegible]
xpi . [illegible]

qui x orat . / orationis dignitas

oratio / [illegible]

sed per iustorum spiritualis generationem adop-
tionis. ysa. vij. ego ero ei in patrem
et ipse mihi in filium. dicit dominus deus. Et
pater est suggestor vite eterne generationis
quibus ipse inuocauit me pater meus
es tu. permittit quoque nomen patris
ut se uelle magis amari quam timeri
ostendat. ut captationem beniuolentie
doceat. ut eum qui est filius ex-
audiendum innuat. Pater ergo sanctificetur
nomen tuum id est firmum et stabile et celebre
sit in nobis. in corde credendo et amando.
ysa. 8. dominum exercituum ipsum sanctificate
in ore laudando et predicando dan. 3.
benedictum nomen glorie tue sanctum et lau-
dabile. in opere bene viuendo. Econtra
per malam uitam blasphematur. hic.
Ro. ij. nomen dei per uos blasphematur.
Nomina enim dei quedam sonant in
potentiam ut dominus omnipotens. quedam in
sapientiam ut deus luminum. quedam in clementiam
ut redemptor. amorem. prima sanctificatur in
nobis per timorem. secunda per fidem. tertia per amorem.
Adueniat regnum tuum. id est ad nos
et in nobis ueniat regnum tuum. scilicet
ut tu regnes in nobis quod fit per
obedientiam. ut possimus dicere cum ysa.
33. dominus rex noster dominus legifer noster
dominus iudex noster. Ubi determinat
triplex regis officium nobis necessarium.
primum subditorum gubernationem. legum
promulgationem. legum transgressorum
punitionem. petimus ergo dominum ut gu-
bernet primum affectionem. locutionum
et operum nostrorum. ut in punitione puniat
transgressiones nostras et non reseruet
in futurum. per bonitatem in gubernatione
et scientiam in legum promulgatione et dis-
ciplinam in transgressionum punitione
doce me. Panem nostrum cotidianum da
nobis hodie. hic petitur necessarium ad presentis
uite sustentationem. per panem intelligitur
necessarium. Eccli. 29. initium necessarie uite
hominis panis et aqua. per cottidianum id est
cottidie necessarium excluditur auaricia
que uult panem non tantum cottidianum
sed annuum sicut ille qui dicebat.

Anima mea multa bona habes re-
posita in annos plurimos. Luc. 12. per
hodie excluditur circa futurum sollicitudo
sed id. math. 6. nolite cogitare de
crastino. petit ergo bonum temporale sine
superfluitate cum dicit panem. sine cupi-
ditate cum dicit cottidianum. sine presumptione
cum dicit da nobis hodie. Et dimitte.
hic petitur dimissio mali preteriti
ubi primo ponitur petitio. secundo
petitionis allegatio id est siquidem et ipsi di-
dicit ergo et dimitte. sic tu pater quod preteritum
peccata dimittere. quibus enim preter peccata
dimittere nisi solus deus. debita nostra. nobis
qui soluere non possumus. hoc est
peccata nostra debemus et non reddimus. peccata
nostra. math. 6. dicit debita nostra. quia hic
peccata enim sunt debita quibus obli-
gamur ad penam uel satisfactoriam
uel purgatoriam uel eternam. siquidem et
ipsi dimittimus omni debenti nobis
aliud enim non dimittitur a deo preter
sicut parabola de seruo nequam. math. 18.
io. Eccli. 28. relinque proximo nocenti
te et tunc precanti tibi peccata soluentur.
Caueat ergo ne dicendo pater noster
mentiatur. augustinus quid des quantum
nobis cottidie dominus sermo perstringat
tu ait siquidem et ipsi dimittimus
Et ne nos. hic ponitur cautela re-
futuri mali cum dicit et ne nos in-
ducas in temptationem. augustinus inducit
deus hominem in temptationem quem permit-
tit ipsum temptari et superari.
math. 26. orate ne intretis in temptationem
hic queritur cum matheus exprimat
in oratione dominica vij petitiones in
luca v. tantum nisi quod aliter sit superfluum
uel aliquis diminutus. Ad hoc dicendum quod
lucas tangens bis loquens sentens ob
illas expressas in math. sub duas
primis intelligitur 3a et sub duabus
ultimis vij. Item siquidem et ipsi
dimittimus quod solus deus dimittit
quod non nobis. Ad hoc dicendum quod solus deus
dimittit culpam. nobis tamen iniuriam
nobis illatam. preterea dimittimus omni

mea di

debet eius. Sed homini debita deus exigere
non potest dimittere. Ad hoc dicendum
quod oratur remitti debitum iniurie
et rancoris sed non debitum emende
vel satisfactionis ut sic dimittatur de-
bitum plene recalcitrare de consilio
et super rogo te. Et ne nos in-
ducas in temptationem quia temptatio
bonum est vnde probat probat me domine et
tempta me. Vnde Iacobi i omne gau-
dium existimate fratres etc. Ad hoc
dicendum quod aliud est temptari, aliud in temp-
tationem incidere, aliud in temptationem induci
primum dicitur similiter simpliciter sed non sic consensum
secundum dicitur similiter ex sibi recipere et pertractare
sponte, tertium dicitur similiter et consensum pertinet
et sic ne malo nos sinas perfici. Nota
alia probatio est tempus a deo et hec bona
a carne et hec mala, ab hoste
et hec aliquando bona aliquando non. Et
9o quidem. Contra hanc orationem per alias
devolvitur. Ad hoc dicendum breviter oratio
omnibus aliis preeminet propter dignitatem
utpote a deo formata. Augustinus. Do-
minus celestis oratio que tota est
2o exaudibilitate petitionum namque
quas formant a bono non repellit
3o brevitate sic ut cito addiscatur
et facile retineatur ut frequentius
et libentius dicatur nec si plura contineret
fastidium ignorantibus generaret
et devotionem auferret. 4o fecun-
ditate quia in ea omnia notanda continentur.
Dum lectum [illegible] to
Et ait ad illos quis vestrum
habebit amicum. Superius docuit
orationis formam hic sub parabola hor-
tatur ad orandi instantiam et hoc
per simile pulsantis ad hostium amici
qui importune pulsat et per
instantiam impetrat. Quanto multo
magis impetrat a deo qui
instat et perseverant postulat
ab eo ubi ostenditur primo instandi ratio
2o difficultatis retrahendi ibi ille
deintus respondens 3o utilitatis sequentis
ibi et si perseveraverit. In prima parte [illegible]

instandi assignatur primo ex a quo petitur
caritate 2o ex eo qui petit noctis
i. et ibit ad illum media nocte
3o supplendo [illegible] impossibilitate
i. et dicet illi amice etc. Dicit glossa
Et ait ad illos. glossa [illegible]
pergens formam orationibus rogantibus
proposuit instantia et frequentia
orandi illis iniungit ut non solum
diebus sed et noctibus oratio deferatur. subdit
Quis vestrum etc. ut [illegible] legitur hoc
venisse sic quibus i. ab vestrum
habebit amicum etc. sed vere magis quam
legitur sit interrogative sic quod
intendit [illegible] revertentis sic quis vestrum
in quo notatur raritas maioris
sit amicus dicitur qui amat et caritas.
habebit amicum i. qui non temporalitas
[illegible] habebit i. ex amore in futurum
continue. Et ibit ad illum media
nocte. sic quia omnes dormiunt et
quiescunt. Hoc dicitur ad innuendum quod
qui tali hora dat [illegible] patens est
dare caritative. Hic amicus est christus
et [illegible] amicus tuum quia prior
amat. i. Io. 4. non quasi nos dilexerimus
deum sed quoniam ipse prior dilexit nos
hic est de quo Eccli. 9 dicitur non derelinquas
amicum tuum quia maiorem amat. sic
Io. 15. maiorem hac dilectionem nemo habet
hic est de quo dicitur Eccli. 6. amicus fidelis
medicamentum vite. tuum quia plus
amat sic Ier. 31. caritate perpetua
dilexi te. hic est de quo dicitur Prov. 17 omni tempore diligit. tuum quia in supremo
articulo mortis solus innatat. Io.
13 cum dilexisset suos etc. hic est de
quo dicitur Eccli. 12 in tristitia et
malicia illius amicus agnoscitur
Quis vestrum habebit amicum illum
sic ut amet et ametur ab eo et
ibit ad illum sic [illegible] et de [illegible]
media nocte i. ad [illegible]
profundo sic Ysa. 26. anima mea
desideravit te. Et dicet illi
humiliter supplicando Amice [illegible]
amici [illegible] quia dicitur [illegible] ab eo
impetrandi [illegible] Amor [illegible] dicit
Augustinus [illegible] domini quod omnia dona.

vel dos

Comoda m q. t. ved dos / qz sic dt
ggg cu dona evestitu t vestitut
t voc̄s donoz / tres panes i.
intelli az sc̄e t̄ini ut dt glo
uel gr̄am opante cooperante et
consumante / uel vocis discretioz
uolunt virtutes / cors fortitudez
et tres theologicas virtutes fidez
spe et carite / huius hēt vesici aug
in / ita q vocat fide / nasct spe
concupiscit cadte / Comoda m
in tres panes / qm amicus meus
uenit ad me de via / glo amicus
qui de via uenit ipse aug in de e
qui quons ad petenda tpalia
euagatur tandem a nobis recedt
sed post tormentu delicti q me he
dit iedentu superna meditaz et
cetu alimonia vesici desidat
Amicus meus dt ad ... p
amici qui vlis et generalis est
et omni quantu e desse / Et no hec
quid pona an illu / glo qz ea
poat no het qz anime p tpe ad
dm suspiranti nil pt ipm cogi
tac vel loqui vel intueri libet
Et ille de intus respondes pq vom
ad instantam monitone / subdt hic
difficultate retrahete / Ubi
implicatim o z 2o pncia audiete
qz de intus respondes / 2o dilato ex-
audicois / i noli m mo / 3o vo de
lacois / i hostium meu clausu e
4o qrelo vocis / i no possu surgere
go et ille de intus respondes / de intus
d qz deus lo intus ancilla abdo
et inspirando / ... anguste de spu
t ... / illi soli possibile e illabi
... qui creavit eam / Et ite
pz ... q dt ps ... e dns
... / Dicat
i admonitom ... se heat / du
... da q peti / Noli mihi mo
lestus esse / ... inquietando
Iam hostium clausu e / Est enim
hostium gre qo intrat affectus de
qo apoc. Vidi et ecce hostium
apertu i celo / Est et hostium

dupl hostiu
gre, et intelli
gentie

intelligere / quoniam tunc intrat q d q
petit aps C adiuvans apud gal.
Orantes simul p nobis ut deus
aperiat nobis hostium sermonis
Est et duo hostiola aditu ora
de quibus ... dum dabit
hora qua fit ei difficultas im-
pediens / ideo at claudit / ut for
tius pulset / Hostium meum clau
sum est / et pueri mei f. sensus mei sunt
... ipsos clausa
pecti / Innocentes et veri adhe(re)nt
in / Nos sic illi de quibus ysa Ini-
quitates vestre diviserunt inter vos
et dm ... immobiles ut eccle
militant sp quiete et vestroz
... ut eccle triumphante
p(er)petue et vestrorum eterna /
De primo ysa ... perveniat pax
requiescat i cubili suo / De 2o
ps letabuntur i cubilibus suis /
Pueri mei mecu sunt i cubili q. d.
... adint p eos
mittat panes quos petis /
perseverantia ... ipsa pdicat
... mittet ... sem(per)
infundit sic pz i glo. No possum
surgere ... de po actu
Et dat ... exurge que
obdormis dne / exurge f. de
affectum ... effectum
misericordis / Et si ille perseveravit
hic ... subdt ordis utilite / Dico
nobis p vo ... utilitate
2a utilitas sequens ... i
dicendo ... dabit / ...
utile ... tres codicoes
Discretionis i ... amicus
Devotionis i pulsat / ...
i perseveravit / Et ... utilite ...
sim ... q petit
libe ... dabit ... sint
... suffi ... ne / Ego
... perseveravit / glo no pudore
... difficile se exhibeat /

P. b. d pp ...

XI

Sit tñ ille pseuauit pulsans
s. desiderijs et operibus assiduis sicut
i. ther. invenit dimissiõe orate
Dico vobis ego qui nõ fallo
q2 veritas sum Jo. xiiij et si nõ dabit
illi surgens eo q2 amicus eius sit
s. sol cũ amicicia requirit sed
instanciam et pseuanciam vnã addit
ꝓpter improbitatem tñ eius s. instanciam
eius et ardorẽ que ẽ similis impro-
bitati hũanis peticõibus ij thi. iiij.
insta inꝑtune oportune Sur-
get et dabit illi quotquot habet necessarios
Nam si petantur superflua s. tempora-
lia hũi dampno nõ dat. Crisost. Si
tpalia petas quasi ꝓlibũ pstat
que et si habeat parum ut contempnas
pu. 2o. tñ mõ ... meo tri-
buen ... Et ego vobis dico
Superius monuit nos ad orandi
instanciam hic ꝑmittit impe-
trandi fiduciam et hoc primo ex ꝑmis-
sionis sue certitudine cum dicit et ego
dico vobis 2o ex impetrãcium
multitudine ibi omnis enim q petit
accipit 3o ex qualitate rei petite
ibi quis autem ex vobis 4o ex ꝓpriis
a quo pietate ibi si ergo vos cum peti
sitis mali. Dicit ergo et cetera q. d. ita mo-
nui vos ad orandi instanciam
et ego qui nõ mentior sicut dicitur Nu. 23.
nõ est deus quasi homo ut menciatur.
Dico vobis et iõ credite Jo. viij
ego autem si veritatem dico quare nõ
creditis michi petite s. bonum tpale
in subsidium. bonum spũale in merit.
bonum eternum in premium et dabitur vobis
Jo. xvj si quid petieritis patrem
meum in nomine meo dabit vobis
sicut glo. petite orando et dabitur vobis
querite recte vivendo et invenietis
pulsate pseuerando et aperietur vobis.
Augus. quod ad nãliter sit expo
petite orando querite legendo
pulsate plangendo. Alii expo
Augus. super ... a. sic petimus fide
...

qua attingimus usque ad intellectum cha-
ritate pulsamus. cũ laboribus
insudamus ut quod petimus et querimus
topemus. Alibi dicit Augus. ... ta
... ad instantissimã orationem
Vel petite bonum nature querite bonum
gratie pulsate ad hostium glorie
nõ ... quod petenti dandum
ultimat ... petentis ...
dandum ... ineffabile ut inde ...
s. bonum eternum ... oculus nõ
vidit deus absque te que preparasti ...
Omnis enim qui petit accipit.
hic ꝑmittit impetrandi fiduciam
ex impetrancium multitudine. omnis
enim qui petit s. sicut debet accipit
et nõ dicit ... quia exauditur ad
votum ut cum datur quod petit quia ad
meritum ut cum datur ... ut
melius ... ergo accipit aliquando pro corpore
more qui petit sicut debet et qui
querit sicut debet inveniet sicut
De quibus ... in ... suis
... ad ...
... Et pulsanti aperietur ...
aperta ... ianua ... porte
nõ claudentur. Quis autem ex vobis
hic 3o ꝑmittit impetrandi fi-
duciam ex qualitate rei petite
Ubi ... petendi ... ampliata
sub ... similitudine ... caritas sub
similitudine panis 2o fides sub simi-
litudine piscis aut piscem 3o spes sub simi-
litudine ovi ... ovum et ...
... Dicit ergo quis ex vobis
patrem s. suum carnalem petit
panem s. ... numquid lapidem da-
bit illi q. d. nõ ... a ...
Si enim pater carnalis nõ dat ma-
lum petenti bonum multo magis
pater ... qui ... bonus sicut glo.
panis sicut caritas ... usu
magis ... sicut sine pane
inops ẽ mensa sic sine caritate
inops est ... ẽ omnis virtus
ut patet i. Cor. xiij ... sic panis
fortificat sic ... panis cor hominis
confirmat Sic caritas sicut dicitur Can. ult.

li ... distribuit
... illis que petunt
cum ... et ...
pie ... pse ... ꝑseue
ranter et ad
salutem

fortis est ut mors dilectio. huic s
tanti contrariatur duricia cordis. quam
per lapidem nominavit dominus Eze
36. auferam a vobis cor lapideum
de carne vestra et dabo vobis
cor carneum. Aut piscem numquid pro
pisce serpentem dabit illi. q.d. non.
Per glo. pisces est virtus invisibilium fides.
Sicut enim pisces sub tegumento
aquarum nasci vivunt et aluntur sic
fides intra cordis quia invisibilis spec
tis gratia per aquam baptismi con
servatur et inter maris fluctus tunditur
nec perimitur. Ita fides adversitatibus
non frangitur. Cui contraria est serpens
qui venenum infidelitatis. ij Cor. xj.
timeo ne sicut serpens decepit
evam ita corrumpantur sensus vestri et ex
cidant a simplicitate que est in christo ihesu.
Et videtur quod fides est de spe
cialibus et de ceteris. Io. vi. per duos
pisces de quibus saciata sunt v.
milia hominum. Io. vi. hec est fides sa
luberrima quia ut dicitur in glossa hic aquis
baptismi gignitur nutritur et roboratur.
Aut si pecierit ovum numquid porri
get ei scorpionem. q.d. non. Per ovum spes
intelligitur. certitudo futurorum. quia ovo
nondum perfectus fetus, ratione sed fove
do speratur. ut enim dicit glo. quadru
pes filios parit avis spe filiorum.
Spei autem contrarium ponit scorpionem glo.
quia eius aculei venena retro
et timenda. Vnum venenata cau
da scorpionis est desperatio finalis
que facit relinquere anteriora
et recurrere ad posteriora. etc.
Si ergo vos cum sitis mali. Hic
permittit impetrandi fiducia
ex eo a quo petitur per comparationem ex pie
ante proximo. ex illo dando. ergo allo
gat hic duas. 2º ex bonitate naturali
quia primum nomine nominat scilicet
ex quantitate doni quia spiritum bonum.
X. ex facilitate impetrandi quia
petentibus se. Dicit ergo. si ergo vos cum
sitis mali. id est per glo. malos vocat
nostris bona
data dare f. v.

scilicet amatores seculi quia dant illa que
per se sunt. mediat bonorum et nos
generaliter donavit peccatores ut
potest demonstrare apostolos quos malos
vocat. per glo. quia nondum immunes
erant a criminalibus peccatis. vel
malos nos vocat comparatione divine
bonitatis. Filiis vestris. Immo quod
magis est nepotibus et cognatis
hiis enim dat modum apostoli
probat. Bona data i. op
tima beneficia ut possessiones rationales
de eis. sicut vinee. Sicut carne
plantamus eos et dum in sanguine
suo. talibus dicit Ieremias 3. Ve qui
edificatis syon in sanguinibus.
Hii videntur dicere hereditate possidea
mus sanctuarium et ideo deus meus pone
illos ut rotam quia sicut lucem noluerunt
et rato magis pater vester de celo dat spiritum
bonum. Numquid vng est proprium omnium naturalium
vestrum fidelium adoptione. Io. i. dedit eis
potestatem filios dei fieri. De celo est unde hereditas
tollere. Ro. 8. heredes quidem dei
et dabit spiritum bonum i. spiritum sanctum
et spiritum virtutis eos deduceret. et
vocat autem omne donum spirituale
spiritum bonum quia sanguis spiritus sancti
per hoc donum quoniam omnia dona dona
petentibus non renuentibus. Secun
do dat amicabiliter quia sicut pro
potestas quia de celo. liberaliter quia
dabit. utiliter quia spiritum bonum.
providet quia petentibus. Hic
quidem noli michi molestus esse. glo.
noli me precibus inquietare
deus precibus placatur non molestatur.
Exo. 32. placatus est dominus super ora
tione moysi etc. Ideo hec dicit q molesti
accipi. quasi propterea sic sonat i
turbomy. Alii impe sic sonat
in dandi difficultate sic accipitur
hic. unde glo. non auferat impetran
di spem. vehemencia actus. dicit desiderium
orandi. ostendit difficultatem impetran
di. et hostium clausum est. quia
per clausuram non aperit. sic de
vita i. supra que clausa clamma
hat deo propterea aperiri. Ideo hec dicit

XI

que est clausa regni celi dupliciter
excluditur quedam impotentia tamen possibilitate
aperiendi de prima loquitur hic De
zacharia. Item non possum surgere
et dare et cetera statim subdit quod si
petens perseveraverit surget et
dabit ergo surgere potuit. Et de
hoc dicitur quod potest ex parte absoluta sed non
de ordinata non quod sit defectus
deo ad dandum sed quia homo est indis-
positus ad accipiendum sicut dicitur Genesis 18
non potero ad facere donec ingre-
diaris illuc sed per instantiam orationis
humilis reddit se homo dispositum.
Item omnis qui petit accipit. Contra
Jacobi 4 petitis et non accipitis.
Item Esau petiit nec accepit. Item
dives epulo guttam aque. Ad
hoc dicitur quod non omnibus non facit distri-
butionem sed accomodam scilicet pro illis
qui petunt sicut debent scilicet cum illis
conditionibus pie perseveranter
et ad salutem quod tangitur Johannis 16
in illo verbo si petieritis patrem in
nomine meo dabit vobis et sic
exaudit vel ad votum vel dat
aliud equivalens vel melius.
Dominica tertia in quadragesima
Et erat eiciens demonium
Supra docuit Christus orandi
formam et modum in principio huius capituli
hic confirmat doctrinam per sequens
miraculum ubi ponuntur primo miraculi
evidentia, secundo indecora calumpnia in
quadam autem ex eis, tertio Christus eos confu-
tat sapientia in hoc autem ut vidit
cogitationes eorum. In primo ponitur oppo-
nitur[illegible] zelo malignum et ve-
ritatis. Circa primum sermonem [illegible] primo po-
nitur quod erat eiciens demonium
secundo malitia dyaboli quia id erat mutum
tertio evidentia facti quia locutus est mutus
quarto stupor populi quia admirate sunt turbe.
De primo et erat eiciens demonium
Glosa per predicationis verba et mira-
cula ut cum predicaretur non credunt
miraculis crederent. Convenit autem post
doctrinam orationis ponit miraculum
expulsionis demonis quia hic est
unus effectus orationis Marci 9 hoc genus
nullo potest exire nisi in oratione et ieiunio.
Et id erat mutum scilicet ab effectu quia
mutum faciebat hominem ut
demum ex parte continentis quia ipse homo erat mutus.
Unde glosa Bede in uno homine tam perfe-
cta sunt simul miracula cecus mutus
mutus et [illegible] possessus a demone liberatur.
Matthei 12 hic ubi cecus erat. Item quare non
consurdus unde dyabolus huic astulat
duos sensus disciplinales scilicet visum et
auditum unde Crisostomus nequicia
demonis alteros ingressus
que crediturus erat opilavit
scilicet visum et auditum tertius scilicet lingua
ne confiteatur. Et cum eiecisset
demonium locutus est mutus et ad-
mirate sunt turbe scilicet simplices et
innocentes magnates autem calumpnia-
bantur miraculum et blasphemabant.
Moraliter Eicit demonium in conver-
sione scilicet sumens cordis exstimat
omnes gratias demonicorum post dyaboli
consilio qui prius erat mutus
confessionem petiit cum vinculum est
quod qui solvitur homo vinculo sed
dicitur a solutum est vinculum lingue
eius et loquebatur. Admirate turbe in sacer-
dote sicut videt hunc operari quod
solebat facere malum sed
et ipse stupebat autem omnes qui
audiebant scilicet Paulum predicare Christum
quem prius impugnabat.
Quidam autem ex eis post miracula
evidentiam subdit hic indecore
videntium et invidentium calumpniam.
Ubi tangit quosdam calumpni-
antes miraculum tempus malitie
qui dicunt in Belzebub et cetera
alios calumpniantes ipsum temp-
tatores unde signum de celo querebant
In prima implicatur duo primo indecore
flictas qua diligunt eum duci in
Belzebub principem secundo fatuitas qua
odiunt in eicit demonia. De primo
Quidam ex eis glosa scribe et pharisei
non simplex turba dixerunt in Belzebub principe
et

eiciat demonia sicut dicit glossa. Ni-
nus rex conditor civitatis Ninive
Belo patri suo statuam construxit
cui quasi divinos honores instituit. Eius
simulacrum similiter suscipientes
caldei Bel appellabant, palesti-
ni Baal, moabite Belphegor,
iudei loco unius dictionis propter de-
risionem gentium Belzebub appella-
bant, id est deum muscarum. Ba-
al enim deus, zebub musca, muscarum
dicebant iudei propter multitudinem muscarum
que sequebantur sordes cruoris
eorum que in templo eius ymolabantur.
In predicto autem simulacro asserebant iudei
principem demoniorum habitare. Et tunc quia
id quod putabant ydolum sicut dicunt
hystorie. Tunc … eius opus genti-
les … celebrorum et
… dicebat … demo-
nia. Et dicebat ex pura invidia
Cristi. Invidia non quiescit quid dicat
sed solum ut dicat. Cristus sicut
Sarrabei … in-
vidi aliorum infortuniis. Et alii
temptantes signum de celo querebant
… iudeorum qui signum
Io. x … prodigia … non creditis.
Signum querebant de celo. Forte
sicut dicit glossa querebant descensum ignis
de celo sicut factum est tempore Helye iiii
Reg. 18 et iiii Reg. 1. Aut forte tonitrua
estivo tempore que … illis tribuere
ut factum est tempore Samuelis i Reg. 12. Vel
manne descensum sicut tempore Moysi
Exo. 16. Ipse autem ut vidit cogitationes
eorum. Super quo ponitur iudeorum ca-
lumpnia, hic … calumpnia …
confutatio. Est sciendum … primo
calumpnias … tempore primi
2o calumpnias … primi i.
turbis autem convertens. In primo …
… comedans.
… autem cum hec diceret extollens
In prima duo … opera …
expulsione demonis 2o … opera

et habitat in ipso mundus … cum immundus
spiritus exierit. … opera … ipso
et sub … de
colligatione … porcistare … sibi
id est si autem … Belzebub … dicit
… expressum … fortis
armatus … eorum …
… quando …
… adaptat
… id est si autem et sathanas in se
… replicat eorum stulta opinio
id est quasi si diceret Belzebub …
Ipse autem ut vidit cogitationes eorum
… glossa non ad verba sed ad co-
gitationes respondet … dat …
sue potentie signum … secreta
cordium … sicut aut
… glossa … spiritum duo … respua-
ut cogitationes intueatur et iudi-
… singulorum
… cum homo aliquas cogitationes aliquas
cogitat de quibus agnoscendis
… libere … singulorum
singulas solus deus cognoscat.
Omne regnum in se ipsum divisum
desolabitur glossa … regnum …
regnum … partes dividi-
tur … ab habitatoribus
evacuatur. Nam ait … parve
res concordia crescunt, discordia
maxime dilabuntur. Vel … desuete
… in … tribuit … perfecte
… unita plus potest quam non
unita. Et domus supra domum cadet
sicut dicit glossa domus supra domum cadet
cum habitatores unius domus a fa-
milia alterius domus opprimuntur
et cum ad terram fit una ruina
edificiorum … divisionem …
… vetustate … Si autem
et sathanas in se ipsum divisus est, id est
regnum sathane, … sathanas
… expellat
alium ad …
dicitis quomodo stabit regnum … partes
… ipsius … quomodo stabit … dia-
… Belzebub principe demoniorum
eiciendo … potest sathana

XI

diuisu ee q sathana et p quos
regnu eius no posse stare et ita
unu no regere sup aliu nec
posse eicere aliu. Est ei sua ro
omne regnu i se ipm diuisu
no pt stare. s3 sathanas e i se
ipm diuisus si unus eicit aliu
et ita ptas malicie eius no pt
stare. hic demon de oie eice
re le. go dicit qui i pncipe de
mo2 eicio demonia. Si aute
i belzebub. Sicut dem ie ipus
adhuc ou hic. q dpa n opa
tu i o i expulsioe demonio
th oi eius filitu a c o2 deo meis
expellentiu. Ubi pmo impugt
pte indo2 flam 2o sustien3
ca comia pena i io ipi indi
ces uri 3o astruit pte uam. ii
porro si i digito dei. Dt g o. Si
aut ego qui maior sum sap
po et bom te. qui filij uri i bel
zebub eicio demonia filij uri
i quo eiciunt. filij uri i. aptis
una glo. que dt g o filios indo2
uocat aptos qui inf a a mia ut
que a dno acceperunt i deo a
expellebat. qui expulsione
no dyao s3 do assignabat. Est
g o sua ro a destruc de qui
sic si eico demonia i belzebub
et filij uri sic s. apli ut exorciste
s3 h ultimu fm ee dicit ho et p
io. s. ipr co2 uam fide et uram
mercedulit e ipi s apli iudicabis
uri erut. ipi s. q multis sut filij
uri et ex hc po2 q ui deant
mdi dei a uob i iudicabt
uos t q in impdic regni x
De hijs filijs p o p pribz tuis
natis e filij q si i alio o s a a3
glo filij illi qi pnt dici co2
exorciste qui iuocato noie dm
demoes expellebat. Si g o
expulsio demonu fiat p eos
no demoib3 s3 do attribuebat
q re no expulsio fiat p xpm ut
dt glo io. s. exorcizo2. s. filij op2

menta a do s fm no indicat s3
a dyao. tu tn expulsioes fiat
p eos attribuatis deo. ipi
iudices uri erut no p hc te
s3 cop o ne qz illi expulsiom
demonu no dyao s3 do assignt
uos aut e q rio. Te porro si
i digito dei. Superius destruxit
pte i indo2 flam h astuit
pte uam ubi p pot uii ans
si i digito dei eicio D. 2o aut
quos i. psto puenit. Dt g porro
si i digito dei i ipo sine hic te
spc. s. Sic acci exo. 8. ubi dr
digitus dei e hic. spu ay t sb h d
si i spu dei eicio de loco eius qbz h s
si i digito dei. Si i digito mgn
dei eicio demonia psto puenit
i uos regnu dei i. sedo ca
q d si i spu dei eicio demonia
sine dubio sciatis aditu reg
ni esse patefcm credetibz. Si a
expulsio unius q ris c ine ducto
alteri q et regnu dei et regnu dya
si q ui a si i digito dei eicio deo a
et expello regnu dya. Tc q
psto uenit i uos regnu dei
i. q aditus regni est patefcs
i uos. Ut regnu dei i. iudiciaria
ptas dei q malos a bois se
pat i die iudicij et tuc pot p
titu p futo. Est eni s q si i di
gito dei i. in ute spc. s. eico
demoiz no i belzebub pncipe
demonio2 sic uos dicitis
psto uenit i. puenit i uos q
iudicium imponitis et blasphematis
regnu dei i. sna dni in
dicij. Sic acci regnu dei ap
z et 8. ubi dr ppinquam agite
appropinquabit eni regnu dei
i. sna dni iudicij q puenit
si ppinquam no est ef s p digitu ei
s3 spc s. qz multa q sic p digit
res indicat et ho expplet et ipe
digitus ptte a manu co2 g ss
indicat et expiri s a di dulce z

i. Cor. xv. h. omnia opera unagn
idem spiritus procedit a patre et filio
filius aut dicitur manus ut brachium
quod brachium tamen ab uno procedit
s. a corpore sic filius ab uno tantum s.
patre. Vel dicitur digitus propter varietatem
donorum. Hoc digito scripsit preceptum
legis. Exo. Scriptum est enim lex scripta digito dei. Exo. xxxi. Omnia
que Balthazar. dicta Dan. v. dyabolus
expelli ut hic. Alij
temptantes signum de celo quere-
bant quod non obtinuit. Vix mala
que demonibus bequitur et invenietur.
Adhuc dicitur secundum glossam: opido tunc signum de celo
a Christo non est exhibita quod si et ita
tunc talium predicamentum. Dicitur et ca-
ex variis passionibus aeris contin-
gisse. Vel dicitur quia signum de celo dicitur
quod cor cogitationes aperte nouit
cunctis propter sine certis ignorauit
non aduenit. Sicut dicitur super id. Si autem et
sathanas. i. Super unum dicitur. Et glossa:
Sathanas non potest expellere sic dicitur
glossa super id. i. Cor. xv. Deum finis
dum durat mundus angeli angelis
homines hominibus demones demonibus
preerunt ergo superior inferiorem potest eicere.
Adhuc dicitur quod non potest quia non vult ut
qui de eo non permittit. Sicut et ipsi scilicet apostoli
iudices vestri erunt. Jo. v. pater omne
iudicium dedit filio. Adhuc dicitur quod
apostoli iudicabunt non auctoritate
sed assessoria dignitate etc.
Cum fortis armatus custodit atrium
Supra proposuit etc. dyabolus non
operatur cum Christo immo contra opera Christi ex
demonum tollit. Omne hic exor-
cistarum similitudinem hic 2o dicitur ex-
expressius sine per hoc quadam
similitudinem fortium armatorum quorum
unus fortior superat alium et expellit
nec secum durare permittit. Probat
primo agit potestate demonis
2o utitur potestate dei. Si autem
fortior etc. officium utitur. i. Universa
arma eius etc. Ergo cum fortis armatus
i. dyabolus fortis fortitudine naturali. bonorum
Job xli. non est potestas super terram que ei
comparetur. Armatus armis nequicie
glossa. armatus multis spiritualibus
nequitijs. De quibus Eze. xxxi. descen-
derunt in infernum cum armis suis.
Lorica est cupiditas mundana
in qua sunt multe macule. Galea
superbia. Scutum malicia simulata.
Tela arma concupiscencia. Cum fortis
inquam armatus i. dyabolus custodit
atrium suum i. mundum quod sibi glossa.
Dyabolus ante aduentum filij dei in
mundum sine contradictione principabatur.
In pace sunt omnia que possidet
i. peccatores omnes qui obedient et
faciunt quod vult. In pace inquam sunt
ad dyabolum [illegible] pulsare
neglexit quos quiete iure se
possidere sentit. Hanc pacem non
venit dominus mittere in terram. Mt. x.
ergo dyabolus potens est et eundo nam
unde dicitur fortis nequaquam impugnat
unde dicitur armatus sollicitus
in detinendo culpabiliter unde custodit
dicit atrium sollicitus quidem decer-
titur qui possidendo suauiter qui in
pace sunt omnia. Si autem fortior
eo. s. Christus. De quo dicitur Job. quia si fortitudo queritur
robustissimus est. Superueniens
i. desuper ueniens. Sicut illud Jo. iii.
qui desursum uenit super omnes est.
Vicerit eum s. dyabolum. Et quia tempore
in illo resistendo pacem ab eo
paratam patienter sustinendo.
Et primum incitat cum manu crucis af-
fixa que primum incitat de terra.
Sicut dicitur Apoc. v. Vicit leo de
tribu iuda etc. Ergo Christus fortior
naturali potestate superior ordine
et origine uirtuosior actione.
Universa eius arma cum universa facie
arma aufert in quibus confide-
bat i. calliditates nequicias
nequicie spirituales. Sicut glossa quas
aufert in terra nequicias com-
pescendo propter quod dicitur cum alligasse
per mille annos. Apoc. xx. et aufert
etiam quia astucias detegendo uti
impleuit quod querebat Job. Sicut dicitur

facie in diuiniciis Job xli. Et quantum ad
resistendum ei gratiam dando ibi
x. Ecce dedi vobis potestatem
calcandi super serpentes et scorpiones
et super omnem virtutem inimici.
Et spolia eius distribuet. i.
peccatores prius a dyabolo captos
diuersis officiis ecclesie assignabit
secundum glosam vel secundum quosdam nota nomen eius
arte erat spolia detrahere fes-
tina predari. Quia non est mecum
hoc est dyabolus non operans secum in
expulsione demonum nec in aliis
operibus suis contra me est. dyaboli quere.
qua quare contra me est. ex duobus primo ex
operum dissimilitudine. secundo ex qua intentione
et qui non colligit mecum dispergit.
Qui non est mecum aduersus me est.
gloria ecce opera mea non quemadmodum cum
operibus sathane quia omnia contraria sunt
quia ego humilis et benignus volo
animas saluare ille superbus et in-
mundus perdere. Et qui non colligit
mecum ad fidem veritatis et ut potest
dyabolus dispergit. Officium enim vero est
dispersa congregare Jo. x. Ecce
oues habeo que non sunt ex hoc ouili
et quotiens volui congregare
et noluisti eius officium dyaboli est
congregata dispergere Jo. x. lupus
rapit et dispergit oues. Cum
inmundus spiritus. Superius ostendit Christus
quod dyabolus non operatur cum ipso in expul-
sione demonum hic ostendit quod post
operationem habitat in pessimis iudeis ubi
ex operibus demonis tangit primo
progressum eius importunum secundo propositum
malum ibi reuertar in domum et
conatum peiorem ibi et cum venerit
tertio effectum pessimum et ingressi habi-
tant ibi. Ergo dyabolus importunus est in
temptando malus in proponendo
peior in conando pessimus in no-
cendo. Circa primum implicat vero
dyaboli nimietatem et spiritus culpa quia in-
mundus obuiam coacta quia sit
sollicitum in procedendo quia perambula-
uit. Inter omnia detinendo quia
requiem querit. Dicitur ergo cum inmundus spiritus
quod dicitur bene proprie quantum est in dyabolo non est
oppressus sed expulsus habitaculo quod habebat in gloria
quando a regno subtrahitur mo-
do dyabolus habitat in nobis quasi quidam
princeps sicut in regno suo. Exiit
autem a iudeis dyabolus quando legem et
cultum veri dei susceperunt ille populus.
Exposicio secundum verum quod est dyabolus ad populum
iudaicum qui dimisit cultum
diuinum nolens credere in dei filium.
Augustinus exiit spiritus inmundus ab
homine. Iam iudeo ambulat per
ariditatem querens quem deuoret.
i. per loca non Job i. circumiui terram et per-
ambulaui eam. Per loca inaquosa. i.
per gentes carentes aqua sapien-
tie et doctrine. Ps. anima mea
sicut terra sine aqua tibi. Querens
requiem. i. perpetuam aliis maiorem
Et non inueniens quia per Christi aduentum
expulsus fuit ab eis. Sicut Jo. xii.
Nunc princeps huius mundi eicietur foras.
Dicit. Si in proposito suo. Reuertar in
domum meam vnde exiui. Synagogam
primo enim fuit homo et synagoga huius
spiritus inmundi. i. totus populus iudaicus
Sed ipsa per suscepcionem circumcisionis
exiuit spiritus inmundus. Sed per quem modum
legem dedit cultum ab eis recesserunt
venturi in eos. Et post duos
et in iudeos et non sunt. Sed sunt syna-
goga sathane peccatorum enim est
domus dyaboli sicut vsque templum dei.
Et cum venerit. Hic tangit dyaboli
conatum ad veniendum. Ubi
implicat duo primo disposicionem
suscipientis secundo impulsum intrantis
ibi. Et tunc vadit et assumit. Dicit ergo. Et
cum venerit scilicet dyabolus in domum suam
inuenit glosa illa plebe mundata
superficialiter scopis. i. superfluis
phariseorum obseruacionibus et cerimo-
niis legalibus que post aduentum Christi
iam nihil valent. Scopabat enim et
mundabat quod de foris erat. Matthei.
Ve vobis scribe et pharisei ypocrite
qui mundatis quod de foris est.
Scopa enim non tollit nisi sordes

invisibiles et superficiales aquando
interiores. Et non dicit quod aperte
additur: Et invenit eam vacantem
scopis mundatam et ornatam. Quod pri-
mum refertur ad legis negligentiam,
secundum ad superficialem mundiciam,
tertium ad scientie simulatam. Primum quo ad
omissionem preceptorum moralium.
Secundum quo ad observanciam tradicio-
num phariseorum. Tertium quo ad vitu-
[illegible] ceremoniarum. Cum ergo homo tenetur hic
sathane olim expulsus ab ea
dyabolus invenit vacantem eam va-
cantem ab observancia mandatorum
et scopis mundatam per studiosam
observanciam humanarum tradicionum
et ornatam per exteriorem cultum
habitum et tunc vadit et assumit vii
alios spiritus per septem [illegible] demonum
intelligitur universitas viciorum. Septem
demonia habuit que universis viciis
plena fuit. Ideo [illegible] 26. [illegible]
quod vii nequicie sunt in corde eius.
Ergo [illegible] universo [illegible] superbia
que regina est vii principalia
vicia scilicet gula luxuria avaricia
ira invidia accidia vana gloria.
[illegible] nequiora omnibus dum quis me-
liorem [illegible] non [illegible]
quam prius [illegible] Beda
[illegible] blas-
phematores [illegible]
qui olim fuimus in egipto [illegible]
precepta legis quod maior infi-
delitas [illegible] sepe
quam veritatem non credentes [illegible]
habitat i. quod de domo dei
fecit speluncam latronum Matthei 21
et synagogam sathane Apocalypsis 2
Et fiunt novissima hominis illius
peiora prioribus quod ut dicit Crisostomus
difficilior est penitencia postior[illegible]
peccatorum. Matthei [illegible] et erit novissimus
error peior priore. Moraliter
potest hic exponi de quolibet recidi-
vante post baptismum [illegible]
[illegible]
[illegible] fideles [illegible]

A nequiores se

Dur

Mal'

sitti ab [illegible] concupiscentiis
non inveniens requiem quia cum ille
resistunt redit ad eam a quo
prius exierat et hec sunt vii capita-
lia viciis actualibus et fiunt no-
vissima hominis illius peiora prioribus
quia peccato originali debebatur pena dampni
tantum nunc autem debetur pena sensus
propter peccatorum actualium additionem
Factum est autem cum hec diceret. Supra
posita est contra calumpniatores [illegible]
[illegible] subditur videntes
[illegible] a mulier audiente quedam
ubi primo commendat mulier [illegible]
conceptum et partum corporale. Secundo [illegible]
[illegible] conceptum partum spirituale
at ille dixit. In primo notatur [illegible]
[illegible] commendandi [illegible]
[illegible] commendatur devocio quia
extollens vocem. Tertio commendatur
expressio [illegible] quia beatus venter qui te
portavit [illegible] hec diceret
scilicet [illegible] videns blasphematibus
extollens i. ex corde tollens
vocem [illegible] commendacionem et
in decorem blasphemancium con-
futacionem [illegible] ut dicit Beda
huius mulieris fiducia [illegible]
blasphemos dei filium confitetur
[illegible] tenet [illegible] esse [illegible]
[illegible]
mulier in quo appet mulieres de-
vociores esse quam viros [illegible]
[illegible] mulieres
obsequebantur ei de suis facul-
tatibus [illegible]
viris blasphemantibus mulier
laudat [illegible]
cum ad [illegible] lamenta-
[illegible] crucifigentibus eum
et apostolis fugientibus sola [illegible]
credidit. [illegible] mulier [illegible]
de turba [illegible]
[illegible] de qua [illegible] quo appet
[illegible] maior erga
[illegible]
[illegible]
et mopsus laudabat [illegible]

[illegible]

xl

Illa g° erat deturbans quos sunt
turbam multos invenient alios qui sicut
ancilla marthe que audiens hominem
blasphemantem non valens
ultius sustinere ad laudem dei et
confutacionem adversariorum prorupit
in laudem matris, unde dicit illi fr. xi°.
Beatus venter et ubera que lactavit. Ista ancilla
virgo maria primo ab elyzabeth
benedicta est ubi beata que credidisti 2° a seipsa beatam
me dicent omnes generaciones 3° a
muliere ista que dicit beatus venter.
Beatus venter hic subditur quadruplex
dotis expressio ubi quidam in
virgine duo primo dicit quo accepit
scilicet carnis cum dicit beatus
venter 2° dicit quo accepit nutrimentum
lactis cum dicit et ubera que suxisti.
In primo implicatur tale quod da
quia beatus venter quem dat celi, quia venter
virginis, quem dam dei verbum quia te
portavit. Dicit ergo beatus venter
qui te scilicet beatum portavit. Nota a
ventre filius scilicet a filio venter beati-
ficacionem accepit. Dicit et ubera
sicut nardus nonum a primo recepit
odorem non eius. Et ubera beatis vel
propter mira alia que ibi facta sunt per
que ibi fuit deus homo, verbum infans
creator creatura immortalis mortalis
Jo. i. verbum caro factum est etc. Ys. ix.
Invenietis infantem etc. quia
qui fecit illum uterum factus est homo in
eo sic uterus factus est per hoc natura sed
erat ipse etc. quia magis se continuit
quam quem totus mundus capit orbis terre
vel propter puellam que virgo eius fuit
fuit enim sicut dicit Bernardus sine cor-
rupcione fecunda sine onere gravi
da sine dolore puerpera. Et ubera
scilicet beata que tu suxisti. Et cant. viii°.
quis michi det te fratrem meum
sugentem ubera matris mee et quod
confundit puritas heretica tam
indecorum quam manicheorum
negat Christum ex virgine carnem humanitatem
licet demum ipsa mulieris carne

assumpsisse scilicet non beatificaret aliquo
pro beatificacione matris. Dicit et
dixit quinymmo hic profert vel
conceptum suum spiritualem conceptum
corporali ubi et plenum spiritualem
scilicet operum invitorum tangit. Et alias
conceptum preterit gaudium. Et con-
ceptum audire eum verbum preter
custodire eum auditum gaudium
beatitudinis sequitur. Et hec est alia
hec dicit quinymmo et non intelligitur
non adversative scilicet associative
sive additive quod dicit non tamen est
beata que me portavit in utero
suo quinymmo beati qui audiunt verbum
dei a me venit et recipiendo et cus-
todiunt id est opere complent ad impledo
quia non auditores legis iusti sed
factores iustificabuntur. Ro. ii.
Beati quam pueri spe scilicet futuro in
re, eius dampnantur. phisicorum
verbum domini non custodiunt scilicet blas-
phemant. Cum hic quem fortis
armatus id est dyabolus custodit
quod dyabolus perdit peccatores quia non
custodit et per se sed adversarius dyabolus
etc. Ad hoc dicendum quia aliud custodit
canis ovile aliud lupus quia ca-
nis ad defendendum lupus ad de-
vorandum. Ideo per custodiam atit
mundi 2° dyabolus sternit pacem
omnia que possidet quia ysa. lxxv non est
pax impiis dicit dominus et Sap. xiiii°
furibus diis aliorum glosa de-
monibus qui non dabunt vobis
requiem etc. Ad hoc dicendum quod est pax
vera que est concordia in bonis
scilicet carnis ad spiritum spiritus ad deum.
Et est pax falsa que est concordia in
malis scilicet spiritus ad carnem pro deum
et hec valde periculosa. Sicut enim
vinea quam patet est ut colitur
multas spinas generat herbas
sic anima ociosa multa vicia
pro zelum super iniquos pacem
peccatorum videns. Vel homines ad
dyabolum pro obitum. Deinde pacem loquitur
ysa. et sicut de falsa habet vel de pace
temporali loquitur non de futura sed assunt

septem alios spiritus nequiores se quia sicut
que regina est vij principalia
vicia s. gula luxuria avaricia
ira invidia tristicia vana gloria
et sic sunt octo quando non sunt nisi vij vicia
quia vana gloria non computatur cum super-
bia sic nec spes cum gula Ad hoc
dico quod superbia potius quam domine
¶ Turbis autem concurrentibus // superbo
cepit dicere. Supra confutavit ex
calumpniatores in maledicto malum
ut potest eo quod in spiritum immundum potestate prin-
cipis demoniorum hic autem confutat
calumpniatores ipsum temptantes petiti
petentes ad signum magis s. de
celo ubi primo improperat eis do-
lusum secundo quia minatur eis iudicium fu-
turum / regina austri surget. Impro-
perat autem eis dolum suum potentes
turbis concurrentibus / exprimens
generatio hec nequam abl. quia signum querit
vtilius quia signum non dabitur. Dicit ergo
turbis autem concurrentibus s. ad au-
diendum verbum dei Dicebat enim beati
qui audiunt verbum dei item ad
videndum miracula que dicit glossa
cepit dicere loquendo coram eis
et phariseis qui petierant signum
ut habetur ante. Erat enim sicut dicit
Beda clericus in decorum. Ex quo patet
quod dominus predicando coram laycis
arguebat vicia clericorum et re-
ligiosorum illius temporis / Cepit ergo
dicere generatio hec s. presencium scribarum et
phariseorum generatio nequam est. Bonorum
enim antiquorum primum laudat
fuit. Eccli. xliiij laudemus viros
gloriosos et parentes nostros. Set generatio
sua peius quod vicio bonorum
hec generatio tunc presencium nequam est.
quia que antiqui predixerunt futura
venientia isti nolebant credere
advenisse quamvis multis miraculis
approbatum et verbum dei ante. Erat ma-
la et adultera mala propter opera
perversa adultera propter ydolatriam et
infidelitatem Deut. 32 generatio enim perversa
est et infideles filii / Signum querit
quia illa que videt non fuisse
signa. Jeremia filius est enim in infidelita-
tem arenose que quanto imbribus
plurimis bibit plus sitit // Et
signum non dabitur ei. Hic confutat
eos utiliter ubi proponit eis signum
secundo adaptat propositum ibi Nam sicut
Jonas. Dicit ergo et signum non dabitur ei
nisi signum Jone prophete s. propter eorum
incredulitatem / Unde glossa dicit dicit
signum dominus et prius tunc signa
indicit et peccavit veridicis
sublevatur et cetera. Set incredul
in figura s. humanitatis et passionis
Nam hoc ipsum quod fuit Jonas
tribus diebus et tribus noctibus in ventre
ceti fuit signum triduane mortis
Christi. Et ante Nam sicut fuit Jonas
signum ninivitis / signum s. subver-
sionis et periculi si non penitent
et liberacionis si penitent Ita erit
filius hominis generationi isti s. signum
subversionis et liberacionis // filium
hominis se vocat hic glossa hic de
morte sua que debatur ei secundum
humanitatem Jonas fuit signum ni-
nivitis quo ad periculum subversionis
et quo ad veniam liberacionis
Quo ad periculum dupliciter dicit signum
verbo et facto. Verbo quia praedicavit ad nocte
fuit eis quod subverteretur nisi converterentur
Facto quia hoc quod fugiens a facie domini
nec eius exequens mandatum
absortus est in ventre piscis. In
quo signum fuit quod ita absorberentur
in terra. Quo ad veniam signum
fuit in hoc quod ipse quamvis peccaverit ad venia-
m conseruatus sic quod si penitent veni-
am obtinebunt. Sic ergo in hoc quod
peccatis aliorum mortuus est
signum fuit quod multo forcius
alii pro peccatis propriis dampnarentur.
Et ideo in signum fuit quod liberarentur
si penitent. Notat signatum est per
Ionam quod interpretatur columba quia ipse
est columba que post diluvium portavit
ramum olivarum pacis et in ore at-

q ab eo fieri audiebant

Jonas quod fuit signum ninivitis

tulit ad archam i. etiam ad
vesperam mundi generis [illegible]
Regina austri surget. hic co-
minatur iudeis dolosis iudicium fu-
turum primo propter defectum sapientie 2o
propter contemptum penitentie ibi viri nini-
vite. In prima proponit [illegible] primo
futuram omnium unionem 2o iudeorum
infidelium confusionem 3o quod condep-
nabit illos 4o manifesta confusionis
verorum quia venit a finibus. Dicit ergo Regina
austri etc. glossa dampnata plebe
iudeorum [illegible]
qui in minimis per penitentiam quod peccatum
abolet. In regina austri [illegible]
studium sapientie que peccatum cavet
de totius orbis finibus congregatur
Ex duobus enim constat ecclesia
ut a peccato desistat [illegible] peccare
nesciat. surget in iudicio i. die
iudicii non in ille animabus [illegible]
ut dicit glossa quia surgunt iudicii
surget in qua cum viris generationis
huius et condempnabit illos. glossa
non potestate iudicii sed comparatione
melioris [illegible] velocito impio
venit in iudeam [illegible] hominem in
sapientia famosum. iudei vero ipsam [illegible]
sapientiam cum eis [illegible] au-
dierunt sed blasphemaverunt. Et
hoc est quod subdit quia venit a finibus
terre audire sapientiam salomonis
[illegible] condempnat illos
quia ipsa mulier illi viri quia ipsa de
longinquo illi de propinquo quia ipsa
cum magno labore illi gratis
oblatum renuerunt quia ipsa
munera attulit illi non quia ipsam
movit sola fama istos [illegible]
[illegible] quia ipsa venit ad
hominem purum isti [illegible] veniebant
dominum [illegible] Et ecce plus quam sa- quam salomonis
lomone hic. et [illegible] plus quam [illegible]
[illegible] civitas quia [illegible] sap [illegible] sap
[illegible] sap [illegible] quia illius
sapientia [illegible] declinavit.
[illegible] Et ecce [illegible]
[illegible] Ecclesiastici [illegible]
sap [illegible] manet sicut sol.

Viri ninivite. hic comminatur iudeis
dolosis iudicium futurum ad condemp-
nationem propter contemptum penitentie [illegible]
[illegible] primo futuram
[illegible] 2o iudeorum infidelium
confusionem et quod condempnabit
3o manifesta confusionis [illegible]
i. quia penitentiam non egerunt. Dicit ergo
Viri ninivite surgent in iudicio
cum generatione. Surget enim omnis
tam boni quam mali. Consur-
gent quando surgemus. Beda
[illegible] quibus [illegible] bonorum
quam malorum. et condempnabunt eam
glossa infideles arguent i. argu-
endos ostendent meliores fuisse
[illegible] quia penitentiam egerunt ad pre-
dicationem quam non fecerunt iudei
ad predicationem [illegible] Et ecce plus
quam ionas hic. Ionas enim paucis
diebus [illegible] longo tempore
predicavit 3 annis et dimidio. Et ionas
peregrinis [illegible] civibus suis.
Item ionas signum non fecit [illegible]
multa et magna signa fecit [illegible]
fuit propheta sed hic dominus prophe- Jone
tarum [illegible] Et ecce plus quam iona
hic. Nemo lucernam accendit
Superius docuit [illegible] orandi
[illegible] doctrinam suam
confirmavit per sequentes [illegible]
hic 2o dicit dispositiones necessarias ad
bene orandum que sunt due prima
fidei sinceritas 2a intentionis puri-
tas. prima ad intellectum 2a pertinet ad
affectum. primam docet cum dicit
Nemo lucernam accendit [illegible] sed
lucerna corporis tui [illegible]
[illegible]
de [illegible] lucerna [illegible] de lucerna
fidei [illegible] Nemo fidei
[illegible] lucerne
[illegible] infusionis et accensionis
[illegible] diffusionis [illegible]
[illegible] diffuse utilitas magna
ingredientium [illegible] dicit ergo
Nemo lucernam accendit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non desistat sed fideles meos

illuminabo

Nemo enim accendit lucernam .i. fidem
ł lum̄ lucna em̄ ē lux ī testa
ꝛ io sub obscuritate sunt ꝛ fides eorum
[illegible] ī enigmate .j. Cor. xiij. Videmus nunc
per speculum in enigmate ꝛ io lu-
ce sub obscura. Thess. v. Vos filii
lucis estis. Dicitur fidelibus. Vel fides
dicitur lucerna quia est desuper incarnato
quod deus lux in testa. Vnde glosa super
de lucerna accensa quod in testa
mente humana lucere suo divinitus im-
plevit ꝛ i absconditio ponit .i. sub
modio quicquid. Hanc lucernam noluit
dominus .i. in abscondito ponere .i. sub
modio quia sub umbris veteris
legis .i. in mosaicis [illegible]
eam noluit cohibere .i. sub mo-
dio .i. sub specie bonis temporalia quae
promittebat lex. Sed ysa. Si vo-
lueritis ꝛ audieritis me bona
terre comedetis. Secundo expositione de
lucerna ubi dicitur. Sic splendeat spiritualis
in vobis sicut lux. .i. testa ꝛ non [illegible]
[illegible] predicationibus. Mane nomine lucerne
[illegible] accedere [illegible] sic poe
[illegible] egredientium illustrare
Dicitur ergo. Nemo accendit .i. accedere
lucerna .i. ubi divinitus audiendo
ꝛ i abscondito ponit non docendo
quia sicut dicitur Eccli. 20. Sapientia absconsa
ꝛ thesaurus invisus que utilitas
in utroque. Non ergo in abscondito male
operibus. De quo Bern. lingua maligna
loquitur magis occulta doctrina
lucida ꝛ vita tenebrosa verbi ē
monstruosa. Neque sub modio .i.
timoris mundani vel amoris
supposito quod est sermo predicationis. Ag. x.
Nolite timere eos qui occidunt
corpus. Eccli. [illegible] modicum veritatem
ꝛ viam aspicientes qui timore tem-
poralis abscondunt. Verum dicitur
super candelabrum .i. sed ecclesiam
que septiformi gratia [illegible]
hoc est candelabrum de quo Zacha.
iiij. Vidi ꝛ ecce candelabrum aureum
[illegible] lampadas eius super caput
eius ꝛ vij lucerne vij dona spiritus

super caput eius ꝛ vij infusorias
vniuersitas doctorum lucernis crucis
Super candelabrum ut ingrediuntur
quicunque videant .i. domum ecclesie
per hostium quod est Xpc Jo. x. lumen
videant .i. bona viteꝛ sane
doctrine. Tertio expositione de lucerna sti-
li dicitur. Lucerna que est lux
divinitatis in testa humanitatis post multos
non extinguitur in morte licet [illegible]
ei [illegible] lucerna fuit accensa in incar-
natione sed super candelabrum crucis
exaltata ꝛ passione eius ab ingre-
dientibus visa ꝛ eius divulgatione
ꝛ in fidelium quousque. Lucerna
corporis. Cum prius docuit dispositionem
interiorem ad orandum que est fidei
sinceritas hic docet aliam que est
intentionis puritas. Ubi primo ostendit quod
intentio dirigit opera. Secundo deter-
minat bonam ꝛ malam intentionis
diversitatem .i. si oculus tuus. Tertio
hortatur ad bonam intentionem .i.
Vide ergo ne lux que in te est. Dicit ergo.
Occasione intentionis utiliter .i. sic
corpus tuum. Dicit ergo. Lucerna corporis
quasi dicat non solum lucerna fidei est nobis
necessaria sed ꝛ lucerna intentionis
ut enim lucem fidei videat fides
simplex est oculus lucerna ei bonum
enim intentio est per fidem in deum directa
ꝛ ordinata. Lucerna ergo corporis
tui .i. intentio operis tui. Sicut enim
corpus tuum superius dicitur vniuersitas
[illegible] ita corpus morale vniuersitas
operum secundum glosam apostolus Ro. vi. ut de-
struatur corpus peccati huius. Corporis
[illegible] est similitudo operum malorum
[illegible] oculus corporis dicitur corporis
illustrator est intentio per fidem
rectificata. Sicut enim oculus naturalis
illustrat ꝛ regit totum corpus
naturale sic oculus moralis intentio
in morale. Sicut autem glosa Luce. Lucerna
corporis tui est oculus .i. quasi dicat ego
lucernam fidei in cordibus vestris ac-
cendo ꝛ in ecclesia pono. Vos autem
quantum ex vobis est lucernas vestras

accedite, i. intentiones operum ad me
dirigite. Si oculus tuus. Hic
subdit boni et malae intentionis
diversitatem. Ubi tangit primo intentionis
rectae utilitatem, secundo intentionis malae
damnositatem ibi: si autem nequam fuerit.
Dicit ergo: Si oculus tuus fuerit simplex. Si de
oculo corporali loqueretur, dixisset
sanus et infirmus, non simplex et
nequam. Si ergo oculus tuus fuerit
simplex, i. mentis tuae intentio
fuerit recta et pura sine plica
erroris vel duplicitatis vel ypocrisis
vel simulationis, totum corpus tuum,
i. universitas operum, lucidum erit,
et si coram hominibus ad imperfectionis
hic videatur. Sic enim dicit Ambrosius:
affectus tuus operi tuo nomen imponit.
Haec est bona arbor quae fructum bonum
facit. Glossa: opus quod erit luce fidei
illustratum et boni tenoris fit perfectum.
Sicut enim dicit Augustinus: bonum opus
intentio facit, intentionem fides dirigit.
Glossa: intentio est mentis et luce fidei
omnibus virtutibus illuminatur ut red-
dat opus lucidum. Si autem nequam
fuerit et corpus tuum, i. congeries
operum, tenebrosum erit. Glossa:
si prava intentio processit, pravum
opus sequitur, et si aliis iustum videatur.
Non enim potest arbor mala fructum
bonum facere. Matth. 7. Vide ergo ta-
men quid primo laborandum sit, ita
purificatione intentionis quia sine ipsa
non valet opus sequens. Augustinus:
si intentio sordidetur, affectu quasi
palam tenebrae fient operis sordide
et valde tenebrose erunt. Vide
ergo, i. cave, sicut dicit apostolus Ephes. 5:
Videte quomodo caute ambuletis,
ne lumen, i. intentio quae in te est,
tenebrae sint, i. ne ipsa intentio
quae lux animae est, iniectorum tenebris
fuscetur. Vide ergo quia intentio lux et
oculus appellatur. Sed oculus unusquisque
considerat fidei lumine mensuram
vergit operum ista lux intelligit
exteriorum quod fit quomodo dixit Chrysostomus

Sic luceat lux vestra coram hominibus.
Si autem corpus tuum. Postquam bone et
male intentionis distinctionem
ostendit, hic rectae intentionis utilitatem.
Ubi primo implicat intentionis
et operis rectitudinem, secundo rectitudinis
expressionem ibi: non habens aliquam partem.
Tertio innuit utilitatem ibi: erit lucidum
totum. Dicit ergo: Si igitur corpus tuum, i. uni-
versitas operum tuorum, totum lucidum
fuerit, ut scilicet bonum de se sit, oportet
et bona operantis intentio, non habens
aliquam partem tenebrarum, i. peccatorum quae
tenebrae sunt, habens i. oculos mentis
vel ex tumore superbiae vel ex
luto luxuriae vel ex pulvere
avaritiae. De quibus Rom. 13:
Abiciamus opera tenebrarum.
Harum tenebrarum partes sunt tres,
scilicet peccatum cogitationis, locutionis
et operis. Sicut enim in tempore meridiano
sol etiam per suam praesentiam tenebras
expellit noctis, i. scilicet et converso,
sic in tempore meridiano per suam absentiam
tenebris obtenebrantur valles, i. pec-
catores. Ergo plenius sunt partes
tenebrarum contrariae non continens habens
aliquam partem tenebrarum. Unde glossa:
Si bonum bona intentione facis
non habens in tua conscientia aliquam partem
malae cogitationis, erit lucidum
totum, i. simplex bonum opus tuum.
Et sicut lucerna fulgoris, i. sicut
lucerna valde fulgida illumi-
nabit te, quod dicit: si sit bonitas in te
operantis in tua operatione et in tua
intentione, universitas talium
operum et intentionum te reddet
splendidum et fulgidum et hic per splen-
dorem gratiae. De quo psalmus: in splendoribus
sanctorum, et in futuro splendore
gloriae. De quo Matth. 13: fulgebunt iusti
sicut sol in regno patris mei.
Hic quia regina austri surget
in iudicio cum viris generationis huius
probavit non resurget in ipsum iudicio
Glossa: hoc per locum de iudicio dis-
ceptationis, hoc de iudicio condempnationis
Resurget ergo omnes sed infideles non

audiet discep noz / qz tā eodem voluntate
corp manifestat yn pō ne
gat nō tn̄c infidelium z dis
ceptacoib indicium / terco
dempbit eā q̄ solus deus q̄ dep
nabit malos / tq̄m index sed
michi ymudcā z co vētbua
et dh̄ ddz ep tō tn̄ itab q̄ dep
nabit pa auctē / ro ho auctē
z placoē sine / apli assessoia
dignit z t iudicio mali q̄ pōc
tēp zoto ad oba / te sup d
si aulg tug fuit simplex glo
si intēt ō fuit pura z recta to
corp tuū lucidū ē̄ i· q̄gtēs
opm / q̄ phēli· etthā ad mox
noiata quieta sit a malo
gō p intē toz bona nō fuit bō
et dh̄ ddz q̄ intētō dup dē
vnus motus nō f ordināntsi
fine / Alio ipē finis intētq̄
ad quē nōs ordinat opā pō bo
expint et eodem indicia opa sine
bō sine mala / na ille motus
uolit ordinat f nusq̄ ē bo
n ordo sit rētus / ubi q̄ent or
dinā ēōna / z ḡ nō oia opa
expint eodē indicia / sz q̄ de
rebus a sit et indiā / po lo
hic de intētō / 2o pte ōbō /
Et cu loquerē / Supius docuit
xe dispoñi nō tia ad orañ
hic arguit vicia male oran
cium s. scribarz z phiocorz / Ubi
arguit vicia po phiscorz 2o
scribarz / i vīdeb at quidā
ex legē ptis / 3o subdit utrosq̄
indigtō q̄ dim i z cuz dixit
ad illos repuit phiers / sup pa
po po vedarguitōib otto
2o ipā vedarguitō i z ait dōs
ad illū / In pma tā ducit oco
vedarguitōib porz incorz
po octo vēmō s recubuit z
2o octo ppinquis indig phiei
i phiseg at cep̄t intē sē dē y.
Et cū loqueret̄ / h cū loquerēt̄
In q̄ innuit qz nō stati finitō

hijs ūb z aliquig intpoit ad
phiscu dnsisienta sic q̄ dicta
glō finito sinoē adhuc co
loquente / ecce mō z fre loqe
bat eī loqui z p q̄ quis inuitō
vnt quis fecit uoteēt / sic ho
ap pi tuc intuit ad domū
phiei / de q̄ lo hic ptmist
de ministratoē ainie et
hūbz / De q̄o a et. p·dd / Rogat
illū quidā phisg / sic ho
bi ad domū phiseorz nō
intrabat nī rogatg z ad quiū
publicanorz bz se inuitabt
ut pz 19 dixit eī zacheo
hodie i domo tua oz me ma
nē / Et que qz nō ē opg vale
tibz medicus sz male hntibz
b. q. Rogauit eum ut pn
deret apud se z ingressg recu
buit s. ad comedend / Ecce q̄o
inuitatis tatg / qz cū loquerē
Inuitā di mog / qz rogauit
inuitatoib effcuib / qz ut pn
deret / inuitati assensg / qz in
gressg recubuit / phiseg
at cepit intē se / hic subdit
octo vedarguōib phiseorz
ppinquis implicā / po phiei
indigtō / 2o indiguidi octo
i q̄re nō baptizatg eēt /
Dicit q̄o phiseg at cep̄t intē se
reputās / tq̄m magni
defectū hre q̄re baptizatus nō
eēt an prandium / q̄re nō la
nasset manus / Ec eī dicit glo
z ho aū. d. iudi lauat freqr
manus antequam manducet
vn ap pa. qre disciuli tui tūs
gredunt tradicoes priu
nō eū lauat manus suas
cū panē manducāt / Vbi dt
ctus / abipa intēoga rca
pitus / nō eī dat legē moy
si tnsgrediūt sz tradicoēs
q̄s moyses sup phibuit Deut 9
Lauabat eī iudi se an
prandium nō p cuctum magis

XI

12 indigent p9 ‖ Opus at lado
magis indiget ho mundacoe
et lacde pq pudin qui an eo
q ibi multa pcta comittu
Sz duo offitia lingue qst
gust et loquela ppz dums
epulor lingua fozqbar
ut hz .110. sig nt pacba
ydort quimo Jo ist ndu
q et bapma epe pm vanu
quod fuit phicoz De q h
q ve baptizat q no eet ic
z inmpfcm ut bapma Jo
quod fuit assuefcovim ad
bapma Ez gram no cofe
bat Jo i ego baptizo uos i
aqua tc in pfcm z plenu
s bapma Z De q o ephe iiij
vnus dns vna fides vn bap
Et ait ihc ad illu hic subdr
ipa phicoz vedarg pt p de
supsticosa immundi 2o de
impfcta instia ve uob phicis
qui decimatis 3o de vana
gla sine arrogam i ve uob
phicis qui decimatis diligitis
ps ac go de stite suadata
l ue uob qui estis ut monu ta
que no pent In p a p o tangit
supstone 2o supsticois ac
vanitate i stultinone q fe
3o vam instruit mundacom
i vintu q sup edate In p d
coz supsticom tangit i eb
primo q eligut id q e i iusticu
tpali i o dt in 2o toznatu
corli no subdt q desoib e
int 3o i de scu spuali p o
addit q at intus e inin
Dt g o Et ait dns ad illu f
ad phiseu videt eni cogi
tacoz cordibz eq quam eet
occultu nuc i puti q d
tpale mundicia quit z mo
mitancea no spuale et eha
ettu bom q est diuturnig
magis e eligedu vos phisei
mundatis q desoib e calicis

e cathinu sicut dt glo alig e
vas uitreu cathinus uas
fictile de tra z q utruq
uas e fragile io phc intelli
fragilitas huai corpis sz
hc go q dt eos mundat calice
desoris no dentq dt int z
q mundicia corli exteriq
obsuabat no interiore Vn
sup g i d eze b ubi dr q ipi
linebat parie s exterig abs
tpamto ty s po intig sdugo
hc e q illos qui pcta carlia
q guissima detesta z spua
lia no curat s gx pcta car
lia maior sunt infamie et
minor culpe coz at intz e
pnu i et glo quod fois cat
lauabat intq neglisi erat
Deq eni mundicia laudat
sordes cot pmt
sordes odit nasoze quo
magis sordes cosidare ple e
dico rapina q o ad rapan te
vru z iniqte q o ad oppssioz
pz Deute pz i ps eo nsinus z
iniquite vedimet aias eoz
ysa iijo vos depasti estis vi
neam mea et rapina paupis
i domibz uris que autisis
pp mea Stulti nonne q
Fc hic supsticois pdcte ac
vanit sz hic p o abinuf ado
potest qz dt stulti 2o alle
gado parte quis dt nonne
qui fecit ic Dt g o Stulti
nonne qui fet qd desoib e s
coz z i d q d deintq est fe i
aiam z io qui utrq fec
utrq mundari uoluit hc at
q dus dt qui fet q desoib e
i coz fet q deintq e i aiam
est contra manitheos qui
corpis formacom attbuunt
dyabo aient c acom do qq
e nat aie ad coz amor nec
eni umq carne sua odio huit
Ephes v Verum quod sup e

dt stulti ad
correpcom
no ad exprobracom

Cuius arguit de superstitione
phariseorum vanitatem qui mundat
tantum quod de foris est, non institit
veram mundacionem. Ubi tamen duo:
primo munditia interioris disposit[ionis],
2o sequentem munditiem exteriorum, ibi
et ecce omnia. Dicit ergo: Verumtamen, quasi dicat,
licet curetis mundando vos exterius,
tamen tamen do vobis salubre consilium.
Hoc scilicet quod superest, id est de corporis super-
fluitate, non necessario et intestino, date
eleemosynam. Vel aliter, per hoc glossa:
sicut ita quod mittitur multa scelera
spiritualia que non abluitis, sed
tantum exteriora, verumtamen pro consilio
quod superest, id est post tanta scelera,
do vobis hoc, scilicet date eleemosynam, scilicet or-
dinate, ut incipiatis a vobis
metipsis. Augustinus: qui vult or-
dinate dare eleemosynam a seipso
debet incipere. Sic id est Ecclesiastici xxx: Miserere
anime tue placens deo. Et ecce
omnia munda sunt vobis. Hoc est con-
silium quod dedit daniel nabu-
godonosor Dan. 4: quapropter rex
consilium meum placeat tibi et
peccata tua eleemosynis redime.

Hic queritur et videbitur primo quare
malc. xv dixit dominus ihesus discipulis suis
[illegible] in castellum
[illegible] quibus ca-
[illegible] cum [illegible]
quibus invitavit cum tanta iac-
tantia et ypocrisi acquiescendo
eius fecisse in doctrina sua.
Ad hoc dicendum quod iactantia et ypocrisis
peccatum est occultum, unde propter tale
peccatum non est vitandum. Et si oppo-
nas quod dominus non erat occultum,
sed notum, tamen non debuit ei acqui-
escere. Dicendum quod forte voluit eius
publicatione ei acquievit. 2o
quod voluit prudentiam cum conveniat do-
cet beneficia posse accipi a
malis quando de acceptione non oritur
scandalum. 3o propter correctionem illius
qui ex prandio suam meliorationem
erat, sicut et stultitie eius [illegible]
duxit fratri suo fatue vergenti
in silentio [illegible] ad hoc
dicendum quod christus duxit ad exprobrandum
sed ad correptionem. Ad hoc quod sit
date eleemosynam. Videtur hic queritur
de quo dicitur sit eleemosyna, an de superfluo
tantum an et de necessario. Ad hoc dicendum
quod ad est superfluum necessarium et per se ad
superfluum necessarium, tamen necessarium per se con-
suetudinem sive vivendi ad necessarium
utique. De primo dicitur sit eleemosyna, de 2o
potest, de 3o non dicitur. Et ecce omnia
munda sunt vobis, quia ex quibus peccato
potest dare eleemosynam sine contritione peccati
sine contritione non munda[t].
Ad hoc dicendum secundum unam glossam loquitur de
munditia vel aliquorum possessionis ad
utendum, non de munditia anime de
qua opponis. Vel dicendum quod loquitur de
eleemosyna ordinata hominis qui incipit
a se, primo cum dicitur: da deo panem
lacrimarum et vinum compunctionis
et tunc largire eleemosynas aliis et
extunc omnia munda sunt vobis.

Sed ve vobis phariseis qui decimatis.
Cuius vero arguit phariseos
de superstitiosa munditia, hic
arguit eos de imperfecta iustitia.
Ubi primo imperfectam iustitiam arguit,
2o perfectam instruit ibi hec autem
oportuit facere. Imperfectorum non iusti-
tiam arguit ex tribus: primo ex
fine operis qui est damnosus, ibi
ve vobis. 2o ex omissione operationis
que est simulatio, ibi qui decimatis
mentam. 3o ex omissione debitarum
operationum que est transgressio, ibi
et preteritis iudicium. Dicit ergo: sed vere
ita dixi date eleemosynam et ecce
omnia munda sunt, scilicet si causa bona
intentione detis, sed ve, id est eterna
damnatio imminet vobis phari-
seis qui et simulata faciatis non
tamen bona intentione, sed stulta scientie.
Unde subdit: qui decimatis, id est
decimas requiritis, sicut accipitis
quibus ad minima exigitis.
Vel decimatis, id est decimas datis, sed quod

dicebat i[n] phariseo 18 decimas
do omnium que possideo. Decimatis
inq[ui]t mentam et anetum et ce[tera] olera
tangit hic duo genera decimarum
quoddam in[ter]mediatum ut menta
anetum. menta enim reficit olfactum
anetum acuit visum. quoddam in
alimentum s[cilicet] olera. Et est sensus decimatis
minuta que dant magna
vim facitis in minimis obsequiis
et non in maioribus. Unde subditur et preteritis
iudicium et caritatem dei. Crisostomus
iudicium dicitur quantum ad iudices
caritatem quantum ad privatos id est ad
simplices et singulares. Iudicium
enim respicit actum peccati.
Aug[ustinus]: si diligere dicis honores et
non diligamus eos... unde ca[ri]tate
de bonum iudicium culpe.
Optime autem coniungunt iudicium
et caritas quia iudicium sine caritate
vergit in crudelitatem. Caritas sine
iudicio in remissionem. caritas in
iudicio in equitatem. Non ergo [illegible]
egrediuntur [illegible] s[cilicet] iudicia de
correctionibus de radice [illegible]
id est de medio caritatis. Hec autem s[cilicet]
caritatem et iudicium oportuit fa-
cere primo loco et illa s[cilicet] decimas fructuum
et decimas mente et anete et
olerum non omittere sed dare secundo
primo hora dum de tua [illegible]
et de primiciis [illegible] dat de deci-
mis mala 3. Exo. 22. Levit. ult.
Num. 18. Deut. 12. 14. 18. 26. Mal. 3.
Hec autem dicit melius quam iudicium
et caritatem oportuit facere primo
loco quia hec precepta sunt ad dei
honorem. Illa vero de decimis ad sa-
cerdotum necessitatem. Unde Crisostomus: iusticiam
misericordiam et fidem propter suam
gloriam mandavit deus. Deci-
mas autem propter sacerdotes. Et ita
sacerdotes de suo lucro solliciti
agebant. De dei gloria et salute
hominum negligebant. Et addit
Crisostomus omnes de suo honore solliciti
sunt. De honore autem dei nullus. Suas

portas vigilanter defendunt
obsequium ecclesie non attendunt
et in vectis. Et nota quod iudei
erat decima ex lege una
debita que dabatur levitis
de omnibus frugibus. Alia preter
spontanea preter debitam ut
oblationes que fiebant in scenophegia
in pascha et in pentecoste quas pro libito
suo licebat eis offerre vel plus
vel minus. Que dicebatur spontanee
quia tamen non licebat eis oblatorum
omnino pretermittere. Dicebatur preter de-
bitum quia tamen autem omnino spontanea
que sola gratia dabatur. In his
omnibus decimarum [illegible] excellebat
pharisei sed non bonam intencionem habebant sed pro laude hominum.
simulatione iusticie et sic reprehendebantur hic. De vanitate phariseis
hic per argumentum imperfectionis iusticie
phariseorum arguit arrogantiam eorum
qua primatus appetunt. Et est primo
commina[tur] eis penam que venit
2° exprobrat culpam penam meri-
toriam. Qui diligitis primas sub-
exprobrat in ipsis ambicionem
honoris primo in opere 2° in sermone
et salutacionibus. Dicit ergo Ve sed
dampnacionis vobis phariseis qui di-
ligitis primas cathedras in syn-
agogis. Supra ... est. Et ... vir-
tus non ... queritur ab hominibus ducatu
nec a rege cathedram honoris.
Et videte quod non dicit qui habetis
cathedras sed qui diligitis
hoc enim appetitum ambicionis est. Sed
tunc ... suscipe ... caritatis. Et preterea quia
dubitabant non prohibet magisterium
sed ambiciosum appetitum magisterii
vel nominis magistri. Unde Mat. 23.
non dicit nolite vocari rabbi sed nolite
vocari rabbi. Et beatus Iacobus
nolite plures magistri fieri fratres mei
nota ambiciosum non actum ma-
gistralem. Sunt tamen multi qui nomen
doctoris appetunt et exoriuntur
parum curat. Unde Crisostomus vocari
volunt non esse nomen appetunt.

essetim negligunt / Qui diligitis
in synagogis primas cathedras id est prelatio-
nes et doctorum pontificum et
iudicum. Omnes illas appetere
vanum est. Et salutationes in foro
causarum vel negociorum. Ex quo mani-
festum erat in synagogis magistri vel in fo-
ro advocati. Rabanus. Culpa
non caret si etiam in foro litibus inten-
dunt qui in cathedra moysi et
synagoge magistri cupiunt ap-
pellari. Ve vobis qui estis ut
monumenta. Hic tertio arguitur
arrogantia phariseorum arguit
simulationem scilicet eorum. Ubi primo
comminatur eis penam quia ve. Secundo ex-
probrat culpam per similitudinem ibi qui
estis ut monumenta. Tertio explicat
similitudinem dicens et homines am-
bulantes. Dicit ergo Ve vobis qui
estis ut monumenta. Crisostomus:
corpora templa dicuntur. Et Corin-
thios: nescitis quia templum dei estis spiritus sancti.
Corpora peccatorum sepulcra quia anima
mortua est in corpore peccatoris. Non
enim viva putanda est que nichil
vivum agit in corpore. Ex motu
autem perpenditur quod animal vivit. Ut mo-
numenta que non apparent ^
sed qualia sunt intus. Crisostomus: Se-
pulcrorum quod diu clausum est
pulcra patent, si autem apertum fuit
horribile. Sic simulatores qui
diu non cognoscuntur laudabiles
sunt; cum ergo cogniti fuerint abho-
minabiles. Sepulcrum dicitur quasi
semipulcrum; tales sunt ypocrite
exterius nitidi, intus fetidi;
tales enim non sunt filii sponse que dicit
Nigra sum sed formosa, nigra extra
sed formosa intus. Isti econtra intus
fedi et volunt apparere pulcri
bonis, quos Crisostomus dicit ypocrita
si bonum est bonum esse quomodo non
esse quaeris apparere. Ergo esto
quod appares, aut apparere quod es.

^ et homines ambu-
lantes supra
nesciunt.

Quod sophisma est in philosophia vel lo-
gica, hoc est ypocrisis in morali. De hoc
sophismate Ecclesiastici 37: qui so-
phistice loquitur odibilis est.
Respondens autem quidam. Superius
posita est phariseorum redargutio,
hic subditur scribarum reprehensio,
ubi reprehenduntur primo de inor-
dinata avaritia, secundo de simulata
devotione, ibi Ve vobis qui edifi-
catis monumenta, tertio de prava
scribarum expositione, ibi Ve vobis
legisperitis. In prima primo ponitur mo-
tio occasionis, secundo ipsa increpatio ibi
At ille ait. Dicit ergo Respondens autem
quidam ex legisperitis ait illi.
Glossa: audito ve dicto phariseis
ex mala conscientia se quoque tactum
putat. Nam conscius sibi ipse est quod de se
putat omnia dici. Supponit autem
occasionem ex eo quod dicebat Christus
qui diligitis primas cathedras
in synagogis. Erat enim legisperitus
magister hec dicens etiam nos contume-
liam facis, quasi diceret non tantum phariseis
et nobis peritis qui maiores sumus.
Ecce quomodo correctionem culpe
reputat contumeliam penes.
At ille ait. Hic subditur scribarum
increpatio ubi Christus triplicat
increpationem penam. Primo penam pra-
videndam quam ipsi meruerunt cum dicit
Ve; secundo penam moderandam quam
ipsis imposuit cum subdit qui
oneratis homines; tertio peccatum as-
sumendum quam ipsi negligunt
cum addit et ipsi uno digito.
Dicit ergo: At ille ait: Et vobis
legisperitis ve, non tantum phariseis. Vos
magis quos scientia inflat sed non
caritas edificat. Prima Corinthios 8.
Qui in lege gloriantes per prevari-
cationem legis deum inhonoratis.
Romanos 2. Qui oneratis homines sub preceptis
et observantiis cerimonialibus que
sunt onus importabile. Unde Petrus Actuum
15: hoc onus quod neque nos neque patres nostri portare potuimus

cui 67
portare potuissent hominibus que por
tari non possunt. Rabanus. hic
generaliter tangit omnes magistros
qui grandia docent et minora
faciunt. Sive sacerdotibus qui
grande pondus venientibus ad
confessionem imponunt et dum peccati
puniunt fugienda peccata futura inde
tollere puniunt. Crisostomus. Si enim
penitentiam imponentes non
ne melius est penitentiam reddere
vobis quam pro crudelitate. Dum si
paterfamilias largus et dispen
sator tenax esse non debet si deus
est benignus quid sacerdos est
austerus. vis apparere sanctus. esto
circa vitam tuam austerus circa
aliorum benignus. audiat te
homines parva mandantem et grandia
facientem. talis est sacerdos qui sibi
indulget et alios gravat. circum
admonitionem malus dispensator tri
buti qui se relevat et onerat
impotentes. Unde per hoc abusum sub
dit. Et ipsi uno digito vestro non
tangitis sarcinas. scilicet legis. fuit
dicit. Unde glosa. quantum in minimis
legem perficitis quia gratiam necessariam
non quaeritis lex autem sine gratia
impleri non potest. Augustinus. Gratia
impetrat quod lex imperat.
Isti diversa pondera habebant
alterum enim sibi ipsa alterum alia
ponderabant. quod erat contra id
Deut. 25. non habebis in sacculo
diversa pondera. hic quintum sequitur.
Ve vobis qui decimatis menta
scilicet decimare est bonum quia
non est omittendum. ergo non est ve
ritas hoc dicit. quia sicut actus exterior bonus
tamen interior erat malus quia per
simulationem scilicet et ipsi mali
erant. dicit et omnibus quae portare non
potestis. glosa. legis quae dicit de non imponat
impossibile sed imposuit legem.
Ad hoc dicendum quod lex sic speciem legalem
imposita erat ex toto impleri
sed spiritualem potuerant. Ve vobis qui
edificatis monumenta. Cuius
redarguit scribas super
inordinata austeritate. hic
arguit eos de simulata de
votione. ubi primo condempnat
eorum falsam religionem. secundo detegit
eorum falsam maliciam. tertio scilicet prophetarum
testificat. quarto predicit eorum maliciam
futuram. ibi propter sapientia dei dixit.
quinto prenunciat eis penam secuturam
ut requiratur sanguis omnis.
falsam religionem ostendit in eis primo
ex dampnatione qua monumenta
quia vestri secundo ex simulatione quia falsam
qui edificatis tertio ex iniquitate
quantitatem in patres autem vestri
dicit ergo. Ve vobis qui edificatis
monumenta prophetarum. glosa. ambitiose
se ornando et superando. patres autem
vestri occiderunt illos ut ysayam
Ieremiam micheam et alios
Sicut enim dicit Crisostomus. Judei fuerunt
persecutores sanctorum cultores
mortuorum. contemptores quia non sustinebant
increpationes prophetarum occiderunt
eos. posteriores tamen gravius peccatis se
cognoscentes sanctitatem demum sanctos
scilicet an sancti fuerunt sed sanctitas an
sanctos. profecto testificamini. hic
detegit eorum patrum maliciam
ubi tangit malicie eorum
evidentiam materiam necessariam et evidentiam
id est testificamini. vim id est quia ipsi
eos interemerunt. vos autem edifi
catis. Dicit ergo profecto id est pro certo testi
ficamini quod estis filii homicidarum · quod consentitis operibus patrum vestrorum.
vel Dicit Crisostomus. vel sic. testificamini
profecto quia consentitis operibus
patrum vestrorum. Unde vos vosmet
ipsos testes estis. Lyra. ecce vos
esse imitatores patrum vestrorum te
stificamini quorum facinora verbo
detestamini. Matthei 23. si fuissemus
in diebus patrum nostrorum non essemus
socii eorum in sanguine prophetarum.
Crisostomus. Aliud alterius culpam facile
nimis sua difficile. Quoniam quidem
ipsi occiderunt eos vos autem edificatis

eorum sepulcra non tamen desistentes fa-
cere similia scelera persequendo me
et alios sanctos. Cuius patres inde-
rum mortui sunt filii autem viuunt
mortuorum sanctorum cultores et
viuorum persecutores. Simulabant se
ob fauorem vulgi captandum
primum suorum horrere perfidiam
monumenta prophetarum qui ab eis
occisi sunt magnifice ornando
sed ipso opere testificantur quod ipsi hunc
iniquitati consentiant. Item Cuius
quidam edificat marciam i-
nimium monasteria qui violencia
faciunt aliis. Sed non gaudet
inde. Qui ipsi pecunias ouan-
per quas pauperes plorant. Male est
iniustitia iniuriare mortuos et
expoliare viuentes. Ecclesiastici 34.
qui offert sacrificium de substantia
pauperum quasi qui victimat filium
in conspectu patris. Propterea et sapientia dei dixit.
Hic 2o predicit eorum maliciam futuram
ubi tangit tam actorem predicentem
quia sapientia dei, crudelitatem actorum
predicendo mittam ad illos. Et ingra-
titudinem iudeorum sequitur et
ex illis occident. Dicit ergo propterea quia sic
estis pro hac crudelitate imitatores
et sapientia dei scilicet filius qui est virtus
et sapientia dei patris 1 Cor. 1.
Dixit id est ab eterno disposuit
et in tempore exhibuit sicut dicitur Matt. 23.
Ecce ego mitto ad vos prophe-
tas sicut dicunt propter prophetas suos
et sine dubio eos [illegible] tamen sicut
vult. Ier. 16. mittam eis venatores
multos [illegible]
mittam ad illos prophetas qui
pronunciabant christum futurum
et apostolos qui diuulgabant
ipsum iam venisse in mundum. Et ex
illis occident et persequentur. Et
in deo eorum occisus est Iacobus
frater domini [illegible]. Et ab
eis persecutionem passi sunt omnes
apostoli ut patet in actibus apostolorum.
Ab eis lapidatus est Stephanus
Act. 7. Eorum pauci occisi sunt

Muneran

Iacobus frater Iohannis ab Herode Act. 12.
Ut inquiratur sanguis. Hic 3o
pronunciat eis penam secuturam
ubi ponit illius primo austeritatem
generalitatem et vniuersitatem. Austeritatem in
sanguinis inquisitione. Generalitatem
in omnium prophetarum sanguine. Vniuersitatem in
requisitionis repeticione. Dicit
Ita dico vobis requiretur [illegible]
Dicit ergo ut inquiratur quasi dicat
ex illis occident et persequentur
sicut inquiratur id est ad quod sequitur
quod inquiretur a generatione ista. Sicut dicitur
glossa omnis mali vna magna summa est
vna ciuitas omnium eorum [illegible]
Sic omnis boni vna magna virtutum
eorum dicta est [illegible] multi vnum
corpus sumus [illegible]. Est ergo sensus a
generatione ista id est a generatione malorum
non tantum presentium sed futurorum.
Ita quod [illegible] faciat damnandum
ad interitum non ad [illegible] tantum.
Sanguis omnium prophetarum. Na-
turaliter nullum prophetam legitur
occidisse sed postquam eis venerunt
exhibuisse ut [illegible]
[illegible] Benadab Helyzeo [illegible]
[illegible] Niniuite Ione [illegible]
Omnium inquam prophetarum qui effusus est
a constitucione mundi a generatione
ista. Et dicit omnium prophetarum quia
quidam prophetam ante sanguinem solu-
ut Abel morte sua mortem christi
Et persecutionem cuiuslibet iusti
vnde hic computatur inter prophetas
quidam verbo solum ut Balaam
Num. 24. et Caypas Io. 11.
quidam verbo et facto ut Ionas
qui iuit in dorso et distaliatus
ipsa christum. Inquam a sanguine
Abel iusti [illegible] usque ad
sanguinem Zacharie qui periit
inter altare et edem id est templum.
Sicut enim dicit hic glossa in templo
erant duo altaria vnum interius
in quo [illegible] ad holocaustorum
exterius [illegible] inter quod et
templum fuit Zacharias occisus
vnum altare dedicatum ante

duo altaria

facie templi sicut dicitur .1. paralip. 24. dicitur
quod miserunt lapides in atrio
domus domini. Quis autem fuit ille za-
charias dubitari solet. Sicut dicit
Ieronimus quidam omnes. Alij non
putaverunt quod fuit zacharias
unus de minoribus xij prophetarum. Alij
quod zacharias pater Io. baptiste quod
in angulo oris legitur. Alij verius quod fuit
zacharias filius ioiade pontificis
quem fecit lapidari rex ioas
ut habetur ij. paralip. 24. Ille autem za-
charias filius ioiade dicitur filius
barachie Math. 23. Ioiadas enim
binomius fuit. Unde et barachias
et ioiadas appellabatur. Amen dico
vobis. Requiretur ab hac generatione
scilicet sanguis sanctorum prophetarum omnium
et martirum. Repeticio significat
firmitatem propter quod et ibi dicit Amen
amen in evangelio Iohannis in pluribus locis.
Requiretur scilicet in pena temporali quod
factum est quando civitas sua fuit destructa per
romanos et eterna. Unde dominus lo-
quens huic generationi dicit per ezechielem
Iudicabo te iudicijs adul-
terarum et effundentium sanguinem
et dabo te in stultum furorem.
¶ Ve vobis legisperitis. Superius
redarguit phariseos et scribas primo de
inordinata austeritate. 2o de
simulata devocione. hic 3o de
prava scripturarum expositione. Ubi ostenditur
eorum pravitatem et quo ad doctri-
nam quod clavem tulerunt et quo ad
proximos quos permittitur impediunt.
Dicit ergo Ve vobis legisperitis qui
tulistis .i. abstulistis clavem scientie
.i. fidem vel humilitatem per quam
solam intratur ad noticiam scrip-
turarum sicut dicitur ysa. 7. nisi credideritis
non intelligetis. Beda clavis
scientie humilitas est per quam quibus est scrip-
turam intelligunt. hanc clavem
scilicet fidem et puris expositionibus de doctoribus
legis et prophetarum auferebant. Crisostomus
non dicit Ve qui aperitis sed qui clauditis
quia lex et prophete manifeste adventum christi

predicabant et hij hanc ianuam
intellectus pravis expositionibus claude-
bant. Vel sicut ipse Crisostomus dicit
Clavicularij sunt sacerdotes. Cla-
vis scientie est verbum scripture quod aperit
ianuam veritatis quod abstulerunt
scribe et pharisei. Fecerunt iudeos
incredulos. Sed Ier. 8. Vere men-
dacium operatus est stilus mendax
scribarum. Ipsi enim non introistis
scilicet domum sapientie edificatam vij
columpnis .i. fidem incarnacionis
distinctam vij articulis pertinentibus
ad humanitatem christi. Prov. 9. sapientia edificavit
sibi domum. Et eos qui introibant
.i. qui introire parati erant per fidem
prohibuistis. Conspiraverunt enim
iudei ut si quis eum confiteretur christum
extra synagogam fieret. Io. 9. Cum hec
ad illos diceret. Superius posita
est phariseorum et legisperitorum redar-
gucio. hic subditur eorum contra christum
redarguentem indignacio.
Ubi ponuntur tria. Primo indignacionis
occasio quia cum hec diceret. 2o ipsa in-
dignacio quia ceperunt graviter insistere.
3o indignacionis manifestacio
et hoc in duobus primo impugnacione in
quia eos ceperunt opprimere 2o in
machinatione fallaci quia de multis
insidiabantur ei. Dicit ergo. Cum hec ad
illos diceret ceperunt pharisei et
legisperiti graviter insistere .i. sustinere
et resistere. Tales enim qui sibi
videntur excellere alios vel in
vita ut pharisei vel in scientia ut
scribe legisperiti difficiliter
correctionem sustinent. Sicut per
hebreos rependentes qui moysi
correctionem sustinere non potuerunt
sed dixerunt quis te constituit
super nos. Exo. 2o. Sicut enim
sagitta infixa femori canis
sic verbum in corde stulti. Eccl. 19.
Verbum scilicet correctionis quod pungit
sicut sagitta. Sicut canis
sagittatus mordet sagittam
et clamat sive latrat. Sic
stultus correctus increpat

libu correctionis ruinat et
murmurat. Ceperunt magis g
uiter insistere et os eius opprimere i.
verba oris eius calumpniari. Na
sicut dicit beda ipse insisti i dictis
exprobatoribus ipsius ab[illegible]atores
i tormentis illusores. De multis
insidiantes. hic subditur prius
eorum machinatio ubi implicatur
eorum prauitas triplex s. actionis
quia insidiantes. affectionis quia
quaerentes. intentionis quia
ut accusaret eum. Dicit glossa. ita te-
puit quia insistere de multis
insidiantes ei et capere quaerens
aliquid ex ore eius. hic dicitur ca. 22. Ab-
euntes pharisei consilium inierunt
ut ihesum caperent in sermone. Sic enim
capiebantur. hic per balaam i.
que absconderunt corpus hominis quaesit
pes eorum. Scripsit enim duos
sapientes in astucia eorum et consi-
lia prauorum dissipat. Io. 7. Quae-
rebant eum ad capere ex ore eius ut
accusarent eum. Sicut et fecerunt
postea dicentes quia faciebat se
regem. Io. 19. et quod dixit quia posset
destruere templum et in triduo
reedificare. ut habetur ca. 26. Li-
bet plus fecisset sed non audebat.
Hic quaeritur. Ve uobis qui edificatis
monumenta prophetarum et edificare
monumenta prophetarum bonum est quo
nomine ve. Et dicit hic dicendum quod licet
esset bonum in se non tamen eis quia non
recta intentione faciebant.
Intelligendum sic factis bonum non
quia per uanam gloriam. Item quia non erant
in bono statu. erant eciam imitatores
prauorum scelerum eo quod persequebantur
discipulos prophetarum. Item in quantum
agunt dicit in omnibus sagis prophetarum
quorum contristino occiderunt eos
prophetas. Unde Crisostomus. Quasi adorare peccata
uidebant eos [illegible] istis si soli passi

sunt. Dicitur tunc non soli peccassent
Ideo hic uidetur sicut multis huius peccatis
castigatur. unus propter peccata sua et ui
pomnibus flagellatus quia solus patitur
latus et alius est permissum ut reg
ur ab eis quia audientes de kayn
et de ceteris malis eorum uindictam
non sunt correpti eo quomodo penam
ferens. Ut a generatione illa non
solum plures et puniuntur illa i. filios s.
ab omnibus malis quae sunt una quae non
dicuntur quae dicit usque ad sanguinem za-
charie cum multi post ipsum occi-
si fuerunt ab eis ut Ieremias
ezechiel et huius ad hoc dicendum quod in
illos duos tangitur per eos
significantur duo genera innocentium s.
laici et clerici. Abel enim laycus
fuit. zacharias sacerdos. vel per
abel pastorem simplicem intelligitur
ut minores non preditis dignitatibus
per zachariam pontifices et altiores
prelati. quorum alter fuit occisus
in campo per quod potest intelligi minimum
actorum. Alter in loco sacro quod
genus fuit per quod martinum co-
templatorum ita per istos
intelliguntur innocentes omnes et
laici et clerici et actiui et contempla-
tiui et ideo sunt istos duos ponit.
Multis autem turbis. Cap. xii.

Sicut dictum est in precedenti
per 2a huius quod incipit cap. 3.
ubi agitur de progressu saluatoris
in hoc mundo diuisa fuit duas
in quarum prima multipliciter ostendit
se esse saluatorem hanc igitur
s. cap. 3 et 4 12a exequitur of-
ficium salutis et primo ut tercio clementer
peccatores ad se inuocando et quae-
rendo s. cap. 4 et 6. 2 ut tercio
pro miraculo faciendo s. cap. de
3 ut tercio sapientes mittendo
et per scripturam predicando et hoc primo
discipulos ad officium predicationis
inuitando et attentos reddendo

attentos

A supra capitulo 6 / 2o eis predicatoribus officium
committendo et eos instruendo
capitulo ix x et xi / 3o prosequitur pre-
dicatori insistendo / supra ab hoc
xii capitulo usque ad 22 / ubi pre-
sertim primo inducit ad nostre fidei
firmitatem supra capitulo isto / 2o ad morum
honestatem supra a capitulo sequentibus
13o / finaliter utrumque perseverandum
supra capitulo xx / xxi / In prima parte hortatur
ad fidei firmitatem / primo monendo
et perfectos supra discipulos / 2o movendo
imperfectos supra turbas ibi dicebat
autem ad turbas / In prima inqua
hortatur discipulos ad sue fidei fir-
mitatem / primo removendo ab eis
ea que eos a fide retraherent
2o proponendo que eos attraherent
ibi sint autem lumbi vestri / In prima
removet ab eis ea que eos
retraherent / primo occultam ma-
liciam scribarum et phariseorum / 2o
apertam maliciam persecutorum ibi
Dico autem vobis amicis meis / 3o
inordinatum amorem temporalium
ibi ait autem quidam ei de turba / 4o superfluam
sollicitudinem victualium ibi dixitque
ad discipulos suos / In prima doc-
cendo occultam maliciam phari-
seorum / primo proponit preciosum corruptorem
virtutis comparat eam fermento
2o proponit futuram detectionem ibi nihil
autem opertum / In primo implicat
auditorum pluralitatem quia
multis turbis / sagaciter quia
circumstantium devotionem quia ita
ut se invicem / diversitatem ibi cepit dicere
ad discipulos suos / instructionem ibi
attendite etc. / Dicit ergo multis autem
turbis que supra dominum sequebantur
propter diversas causas / quidam propter
informationem ut discipuli / quidam propter
refectionem ut famelici / alii
propter curationem ut infirmi / alii ad
audiendum novitatem ut curiosi / alii
ad observandum ut invidi / alii

ad obsequendum et ministrandum ut
devote mulieres / Multis
inquam turbis circumstantibus / habebat
enim Christus in eo suavitatem supra undique
audientes vocem eius / vox enim eius
claritatis diffundi ita quibus circum-
stantibus longe positis sicut proximis
nota / quia sui copia faciebat
omnibus sine personarum acceptione dicit
Ecclesiastici ... in iudicium / Sic et pre-
lati debent stare in medio subditorum
non declinando ad unum magis
quam ad alium supra / Ecce Christus in
medio sicut verbo illorum in bono
circumstantibus inquam ita ut se
invicem conculcarent / ex devotione
enim volebat ad ipsum appropinquare
et forte tangere eum quia omnis turba
querebat eum tangere quia virtus de
illo exibat / Cepit autem dicere ad
discipulos suos principaliter / tum quia capa-
ciores / tum quia futuri aliorum doc-
tores / Attendite a fermento
phariseorum quod est ypocrisis /
Verbo huius monitionis occasio ex
precedentibus quia cum pharisei Christum
observabant insidiantes eum
capere sub specie iustitie monet
discipulos suos ut ab eis ca-
veant ne ab eis capiantur
dicens attendite a fermento pha-
riseorum / Duplex erat fermentum — quod est ypocrisis
phariseorum / unum simulationis
quod faciebat ypocrisim / aliud perversi-
tatis doctrine quod faciebat cu-
piditas vel avaricia / ab hoc
duplici fermento erat synagoga corrupta
et nunc corrupta est ecclesia / Sicut
Osee vii quievit paululum
civitas a commixtione fermenti
donec fermentaretur totum / Non
ergo in fermento malicie quantum
ad perversam doctrinam et nequicie
quantum ad simulatam iustitiam
sed in azimis sinceritatis quo ad vitam
et veritatis quo ad doctrinam i Cor v.
Indicat ergo duas cautelas
attendite / caute et indigitanti

a fermento phariseorum, indigencie euidenciam l. que est ypocrisis. Tercio Nichil autem opertum. Hic docet cavere occultam maliciam phariseorum propter futuram deprehensionem. Ubi primo proponit omnium revelanda generalitatem. 2o descendit ad duo specialia, ibi: que in tenebris dixistis. Dicit ergo Nichil autem. Supra dixit attendite, id est cavete a fermento phariseorum quod totam massam corrumpit, 1 Cor. 5, quod est ypocrisis que occultat maliciam in presenti per apparentem bonitatis speciem, propter quod nichil occultum quod non reveletur, absconditum quod non sciatur. Opertum pertinet ad opera que occultantur ex industria. Absconditum ad cogitaciones que occultantur ex propria natura. Et utrumque in futuro iudicio scietur. quia sicut dicit Augustinus [illegible] mente ab alterius oculis corporalibus non abscondetur, et gloriacione cumulamini simulatores quia presto veniet tempus in die iudicii [illegible] illorum ypocrisis revelabitur. Et nichil opertum est, id est obscure dicitur iusticie quod non reveletur, id est aperte predicetur et in presenti. Quoniam que in tenebris dixistis. Duo tangit revelanda. Dicta in adversitate et dicta in prosperitate et que in aure. Dicit ergo quoniam que in tenebris dixistis, glossa non solum omnia in futuro patebunt sed et in presenti tociam per totum orbem publice predicabuntur, que in tenebris pressurarum et carcerum locuti estis in lumine dicentur, id est aperto [illegible] lecte in tenebris. Ad lumen enim lucis pertinet actus manifestacionis. Jo. 3. Omnis qui facit veritatem venit ad lucem ut manifestentur opera eius quia in deo

sunt facta. Et quod in aure audistis, in privato, privatum autem efficiebatur etc., quia submisse in aure, ut ex loco patet in cubiculo. Est enim cubiculum locus secretissimus, unde dominus ad secretum orationis monet intrare cubiculum. Matt. 6. Et utrumque tangit dicens privatum [illegible] modo docuit publice predicandum, unde dicit et que in aure locuti estis in cubiculis predicabitur in tectis, id est super tecta. Et loquitur secundum morem palestine ubi tecta domorum plana sunt, quasi diceret predicabitur in aperto sicut patet modo tecta ubi predicatur aperte. Dico autem vobis sicut dominus fuit. Hic removet duo [illegible] retrahere a firmitate fidei apostolorum maliciam persecutorum. Ubi docet primo contemptum malorum in factis, 2o ibi cum autem inducent vos in synagogas. In primo malorum in factis docet contemptum propter sui amorem [illegible] 2o propter persequencium imbecillitatem, ibi Ne terreamini ab hiis. 3o propter divinam potestatem, ibi Ostendam autem vobis. 4o propter clemenciam patris, ibi nonne quinque passeres. 5o propter futuram remuneracionem, ibi Dico autem vobis qui confitebitur me. Dicit ergo Dico autem vobis specialiter qui debetis esse ceteris aliis fortitudinibus et audacie [illegible] ducibus exercitus christiani. Estote fortes in bello. Amicis meis. Jo. 15. Jam non dicam vos servos sed amicos. Justum enim est amicum pro amico pati. Ne terreamini ab hiis qui occidunt corpus. Inter omnia mala opera timor mortis omnia bona corrumpit quia mortis [illegible] quibus tunc timeat ab homine mortali. Seneca moro-

exilium luctus dolor non est suppliciis sed tributa vivendi quod debeo patrie solvere nisi me fenerator appellat sed multi turrequirunt ut solvant petentes inducias ut instanti possent solvere. Cuius ergo sigtes per mortem mortuum sumus quod genuo et ante morientem dum cuiusdam glam moriuntur ut fiat nolumus quod futurum est necessarium. Et si sumus ut de acte pibus bove vel asino vel equo separamus instantes. Et dicas forte, si vis tollere animam quam non habes facias ei corpus. Cuius nunc egris sit iste. Cuius sit propter timore eorum qui occidunt corpus quantitate tanta impietas est quam non sit impietas aliter propter misericordiam nec vocat esse spem. Bam thos tacendum nitatem incolere facere gloriam panibus et honoribus quam gloriam veritatis. Sed dixi ab hiis qui occidunt corpus non animam pro sublata et post hoc post occisionem corporis non habent amplius quid faciant quia tamen corpus sicut enim se sentit aut committit unde ei potestate eorum sed deficit sapientia. Non mistorum animae vi manu dissit. Non eis nocere non possunt. Cuius corpus vestitus est ea sit ergo si quis scindit vestitum alicuius quod in nudam sentit dampnum non patitur anima sic anima occisionis sentit dolorem sed dampnum non patitur non ita sicut persecuti debent dicit glossa possunt efficere quod dominus animam reddat corpori quam ipsum corpus resuscitet. Ostendam autem vobis, sicut dominus docet contemnere maliciam persecutorum propter divinam potestatem verbi per discipulos reddit attentos ad audiendum et discretos ad timendum. Timete eum qui postquam occiderit habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis:

Dico autem vobis quem timeatis: timete eum qui potest, sed dicit quem timeat deus omnibus hominibus. Ecclesiastes ultimo: Deum time et mandata eius observa. Hoc est omnis homo. Sed heu quia hodie a multis plus timetur offensa hominum quam dei. Contra quod dicit sapiens: Qui timet hominem cito corruet, qui sperat in domino sublevabitur. Proverbiorum 29. Timete magis eum qui postquam occiderit corpus habet potestatem mittere in gehennam, scilicet ipsam animam et corpus. Maxime cum omnipotens sit, nec potest effugere neque vivus neque defunctus. 2 Machabeorum 6. Ita dico vobis hunc timete et non alium, qui potest animam mittere in gehennam. Sicut dicit Crisostomus, divina caritas docet carnalia mala ut per timorem carnalium magis timeamus spiritualia. Hic quare Attendite a fermento phariseorum quod est ypocrisis. Multa sunt peccata notabilia maiora quam ypocrisis, ergo magis cavenda. Ad hoc dicendum quod etsi alia sunt maiora, tamen ypocrisis magis decepto propter speciem boni, et ideo magis cavenda. Dico autem vobis amicis meis. Si erant eius amici, debuerunt eos protegere, non exponere morti. Sed Ecclesiastici 6: amicus fidelis protectio fortis. Ad hoc dicendum quod dupliciter solebat hac temporali vivendi ad regnum. Sed Actuum 14: per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum celorum. Volebat ergo pati eos amicorum non propter opponere ad destructionem patientis, sed propter opponere ad utilitatem et gloriam pacientis. Protegebat enim eos a culpa, pugna et a pena eterna. Ne terreamini ab hiis qui occidunt corpus, quia ipse Christus fuit aliquando. Respice Ihesum pariter et vide. Ad hoc dicendum quod non dissuadet timorem naturalem de quo opponitur sed immoderatum.

porro

et humanum quo quis magis eligit
pati aliquam lesionem in possessione vel in
corpore. Ita dico vobis hunc
timete. quia perfecta caritas foras
mittit timorem scilicet servilem ipse tunc
diligebat. Christus ipse statim
dixit cum [illegible] in magno est
[illegible] qui cum sit [illegible] timor
servilis initio [illegible] et timor
filialis et [illegible] tollit
caritas [illegible] hec dicit quia
repetitio [illegible] in magno
hoc autem fit ad magis monendum
et confirmandum. Vel dicit quia primo
monuit ad timorem initialem
qui habet unum oculum ad gehennam
secundo ad timorem filialem et itaque
repetitio eiusdem totaliter
Nonne quinque passeres veneunt
dipondio. Supra monuit Christus
discipulos malitiam contempnere propter
suum amorem secundo propter [illegible]
imbecillitatem tertio propter divinam potestatem
hic tertio monet [illegible] propter [illegible] dei
providentiam quia [illegible] permittit deus
[illegible] casu [illegible] sed ex pro-
videntia [illegible] Et hoc probat a
minoribus [illegible] nobilia et mortua
sunt sub dei providentia itaque nec
unum moritur sine nutu eius
ergo multo plus [illegible] discipulis Christi
aliis ergo omnia sub esse divine no-
titie et providentie exemplificat Christus
primo in [illegible] aliis secundo in modicis
corporis partibus [illegible] capilli capitis
tertio ex his infert sic esse in hominibus
Nolite ergo timere [illegible] ergo Nonne
V passeres [illegible] nolite ti-
mere eos qui occidunt corpus [illegible] sine
[illegible] non [illegible] in
minoribus rebus [illegible] Nonne V passeres veneunt
id est venduntur dipondio id est duobus
ponderibus [illegible] dipondius
[illegible] quia duo pondera [illegible] libra autem
accipitur pondus [illegible] uncias
[illegible] hic [illegible] pro moneta accipitur
[illegible] dipondius est pondus ex

duobus assibus compositum [illegible]
[illegible] et unus [illegible] in ponderibus
et quod duo [illegible] dipondius
in ponderibus [illegible] hoc [illegible] quinque
passeres venduntur duobus assibus
[illegible] illarum [illegible]
subest providentie [illegible] ad vitam
et quo ad mortem ergo multo plus
hominibus. Et [illegible] subest providentie
dei [illegible] subditur et [illegible] ex illo
[illegible] capilli
capitis vestri omnes nu-
merati sunt [illegible] de massa corporis
[illegible] corporis particule
dei providentia [illegible] d.
non solum passeres sunt sub dei provi-
dentia [illegible] capilli capitis
vestri omnes numerati sunt [illegible]
Numerati [illegible] actu [illegible]
[illegible] cognitionis [illegible]
tudinem [illegible] numerat
ut sunt [illegible] numerat deus [illegible]
[illegible] possidet. Vel nomine capillorum
[illegible] minutissime cogitationes
[illegible] sicut [illegible] sic deus
[illegible] considerat [illegible]
[illegible] minutissime cogitationes
ac [illegible] quam [illegible]
nobis [illegible] vilius [illegible]
non maneat [illegible]
Non est ergo negligendum de cogitationibus
de quibus oportebit rationem reddere
[illegible] illa [illegible]
si corporibus [illegible]
[illegible] capilli omnibus insti. [illegible]
caput [illegible] capilli
sunt omnes fideles. Nolite ergo
timere multis passeribus plus estis
vos [illegible] plus id est maior [illegible]
quia [illegible]. [illegible] Si
passer [illegible] cadit in terram
[illegible] magis homo [illegible]
[illegible] agitur in
[illegible] ab [illegible]
magis in [illegible] sanguis [illegible]
[illegible]

Dte Crisus si passer qz catiuac
no e sub cuentu multo magis
il iustus qui ymago dei est
No enim pporcio ualoris iusticorum
passus ad viuum sponsum Dico aut
uobis Sicut donum fuit post
ultima tam tot tempus uendi
malicia psecutorum et futam
venninatorum Ubi primo confi
tentium xpm ostendit gloriam et
negantis penam qui autem ne
gauit 2o me negatu ex ig
norantia et ex malicia sub
diuami Et omnibus dicit ubi
circa primum implicat iiij or Act
tu fidei debitum Quicumque
confessus fuerit publice ob um
me modum pfrum coram hominibus
p cognitum filius hominis
ubi ea reddunt primum hora
ble p o honoratum filius hominis
Actus honorum qui confitebitur status
honoratis coram angelis
Dei Ergo Dico autem uobis glo
Ne quis tempore psecucionis suffi
cere putaret fidem cordis Dicit
omnis quicumque confessus fuerit me
non tamen credendo corde sed con
fessus fuit sicut dicit Crisus non si
sufficit fides cordis tamen
cor et castum nunc at et os tamen
et v. qg non ergo sufficit corde cre
dere sed oz confiteri Ro x corde
credi ad iusticiam ore aut
confessio fit ad salutem Corde
confiteri opus quod faciunt illi
de quibus ... confitentur se
nosse deum factis autem negant
vnde glo negat xpm qui precepto
eius non obedit Confessus me quidem
fuit coram hominibus carnalibus
et malis apud quos quos xpm
odibilis est coram fidelibus
sibi confitendo non est magnum Crisus
enim coram hominibus non confitetur
non pdere eius quod corde credit.

Quicumque me quidem confessus fuerit
me coram hominibus et filius hominis
confitebitur cum coram aut dei
Alia lra confitebor et ego eum
coram patre meo unde enim quod dicit
galli est ... autem refert
Ideo at hic se nominat filium
hominis quia racio humanitatis fuit
occo non credidit et non confi
Ideo Jo x de bono ope non
lapidamus te sed de blasphemia
et quia tu cum homo sis facis te ipsum
deum Confitebitur cum glo cum
filius aput patrem quem sic xpo p
dicauit patri sicut dignum est
pontificatu celesti Crisus Est
magnum et teste est & quanto
magis est teste habere xpm te
Qui at negauerit me hic con
negantium pena ubi implicat
tamen infideli et culpam i que nega
me culpe euidentiam coram
hominibus euidentis culpe penam
euidentem i denegabo coram
Dei Ergo qui at negauerit me coram
hominibus glo ubi dicit pdere nec
nomen quod denegabo coram
angelis dei glo i non pducere ad
visionem patris quam fruuntur sancti an
geli qui dicet Non noui uos
Ita Crisus prius dicit primum pcca
pena quia pacior et ad remunerationem
ualet qui ad puniendum quia eius
proprium est misereri punire at alienum
est ab eo sed ipsa ros alienum
est opus eius ut opere suum faciens
unde infidelis aduocatus et
infelix qui negat oe bonum
et cui denegabitur omne bonum
Et omnis qui dicit ubi filium
hito de pcca negantium xpm
hic ponit ebrz dua ubi ostendit p
primum negantium exiguorum
esse minus 2o primum negantium
ex malicia est maius At
qui in ... dicit ergo omnis qui dicit
uerbum blasphemie in filium &c

ignorantiam que contraria appropriato filii
sapientie. Remittetur ei. quia ex aliqua
circumstantia remissione dignum est,
quia scilicet per ignorantiam commissum est,
que peccatum attenuat. Unde apostolus i.
Thi. i. misericordiam consecutus sum quia
ignorans feci. Glossa. Non putetur
una conditio omnium eorum qui studio-
se et eorum qui ex infirmitate et qui ex
ignorantia negant. Ei autem qui in
blasphemaverit spiritum sanctum, id est contra spiritum sanctum, quia mittitur
quando blasphemia est ex certa ma-
licia que est contraria appropriato spiritui sancto, bo-
nitati scilicet. Non remittetur, id est non erit
dignum remissione quia non habet cir-
cumstantiam excusantem. Glossa. Peccatum in spiritum sanctum
scilicet blasphemia est cum quis opera
dei manifeste intelligit et tamen invidet, negare
non possit, stimulatus invidia
calumpniatur. Richardus de sancto victore.
Quedam inquit peccata hominis spectant
pertinent ad corruptelam propriam
ut ebrietates et stupra. Quedam ad
proximi iniuriam ut homicidia et
furta. Quedam ad contumeliam divinam
ut blasphemia. Sed quidam
blasphemant ex coactione et
hi peccant in patrem. Alii ex de-
ceptione et hi in filium. Alii ex
sola malignitate et hi in spiritum sanctum.
Est autem hoc genus sceleratissimum
in quo malicia crevit usque ad
summum, qui in vituperiis dei
gloriatur et delectatur. Cum autem indu-
cent vos. Supra monuit con-
temptum persecutorum malicia
que est in factis, hic monet contemptum
malicie in verbis. Probitat tamen
primo consistit contra [illegible] contra
2o cautorum consolationem, id est nolite
solliciti esse. 3o consolationis robur
spiritus sancti dono. Dicit ergo. Cum autem
inducent vos scilicet ut negetis me
in synagogas id est in publicos con-
ventus sicut apostolos statuerunt in
consilio iudeorum ut terrerent.

quia secundum glossam terror talium quietum
solet auferre libertatem loquendi.
Et magistratus id est principes syna-
goge sicut et Ihesus fuit presentatus
fuit Anne et Cayphe. Io. 18.
Et potestates id est regia potestate sicut
Ihesus coram Pylato et Herode. Luc. 23.
Cum inquit inducent vos no-
lite solliciti esse qualiter, quantum
ad modum proferendi, aut quid, quantum
ad modum inveniendi, respondeatis, id est
interrogati, aut quid dicatis
scilicet dicendo lectionibus, sic exponit
magister in historiis. Vel sic: qualiter quantum ad
modum proferendi, aut quid quantum ad
rem proferendam. Respondeatis ad fi-
dei defensionem, obiecta solvendo.
Aut quid dicatis ad errores
impugnationem proponendo. Spiritus
enim sanctus docebit vos in ipsa hora
que oporteat vos dicere. Glossa. Quia non
ex ingenio vel arte vestra
inventa procedent sed ex spiritus sancti gratia.
Io. 16. Cum autem venerit ille spiritus
veritatis docebit vos omnem
veritatem. Ecce doctor optimus
quia spiritus sanctus Sap. xii. O quam bonus
et suavis est domine spiritus tuus. Doc-
tor intimus quia docebit vos
intus scilicet replendo. Sap. i. Spiritus
domini replevit orbem terrarum.
Sed doctor velocissimus quia in
ipsa hora docet. Unde Ambrosius
glossa: nescit tarda molimina
spiritus sancti gratia. Doctor sufficientissimus
quia que oporteat dicere.
Hic quintum et unum non est in oblivione
coram deo. Ex hoc videtur quod cura sit
deo de passeribus, contra i. Cor. 9.
Numquid deo cura est de bobus,
a 23. quasi dicat non. Solutio de passeribus.
Ad hoc dicendum quod apostolus loquitur de cura
speciali scilicet doctrine et disciplinae.
Hic autem de cura generali scilicet providentie.
De qua Sap. 6. Equaliter cura est illi de
omnibus. Dicitur quod exemplificat 10
de passeribus plus quam de aliis

curantibus. Ad hoc dicendum quod hoc fit quia
aures sunt nocte cum moventur i-
cinitur et quia nilominus aures ut per-
fecte apte dicuntur intellectum quia multo
fortius est cura deo de nobis.
Et omnis qui me negaverit denega-
bitur. Contra petrus qui negavit cum et-
tamen salvatus non denegatus est.
Ad hoc dicendum quod loquitur hic de negatione
finali que non revocatur per peni-
tentiam. Et omnis qui dicit verbum in filium
remittetur ei. Contra quia ipsum tri-
num una cum unitas trium personarum
et una offensa sicut et una
maiestas. Quomodo male distinguitur
hic offensa filii ad offensam spiritus sancti.
Ad hoc dicendum quod peccando equaliter tota tri-
nitas offenditur, sed dicitur peccatum in
filium non quia solus filius offenditur
sed quia speciale attributum filii
quod est sapientia committitur scilicet quando fit ex
ignorantia. Similiter dicendum est de aliis
personis. Et ei non remittetur. Contra quia
dixi confitebor et tu remisisti.
Unde de nemine desperandum est in
via. Ad hoc dicendum quod irremissibile
dicitur dupliciter. Una per actiua re-
mittetur. Sic nullum peccatum est
irremissibile. Vel a parte passiua
suscipientis. Et hoc dupliciter ut a
parte possibilitatis scilicet quod non est remissibile
sic peccatum dampnatorum irremissibile.
Vel a parte facilitatis sine dis-
positionibus sic peccatum in spiritum sanctum dicitur
irremissibile. Alii distinguunt
quod irremissibile dicitur tripliciter vel
privatiue contrarie negatiue quod non
est remissibile. Privatiue quod non habet
aptitudinem ut remittatur.
Contrarie quod habet dispositionem contrariam re-
missionis. Primo modo dicitur irremissibile
peccatum angelorum. Secundo modo
tertio peccatum in spiritum sanctum quod habet vi species
presumptionem desperationem obstinationem
finalem impenitentiam impugnationem
agnite veritatis. Et nolite solliciti esse

qualiter aut quid respondeatis aut quid
dicatis. Contra i Petri iii solliciti estote sem-
per parati reddere deo exhibendo
operationem meo sufficientem et totam
ubi unum. Ad hoc dicendum quod est sollicitudo
quedam que causatur contraria locutioni
et compositatis. Alia est que causatur
ut timor deficiendi. Hec est
diffidentie. Tertia que causatur zelus per fi-
ciendi proximo et placendi deo.
Hec prohibetur per dominum et apostolus ...
tertia suadet. Ait autem ei quidam
de turba. Superius dissuasit
... duas condiciones
retrahentes a firmitate fidei.
Primam occultam malitiam phari-
seorum, secundam apertam malitiam perse-
cutorum. Hic removet tertiam scilicet
inordinatum amorem bonorum
temporalium congregandorum. Ubi
ponit primo admonitionis occasionem, secundo
ipsam admonitionem. Ibi dixit quoque
ad illos. Secundo admonitionis per
exemplum confirmationem. Ibi dixit quoque
similitudinem ad illos. Quarto exempli
adaptationem. Ibi sic est qui thesaurizat.
In prima primo ponit cuiusdam peti-
tionis indiscretam, secundo petitionis eius
repulsam. Ibi at ille dixit ei.
Dico ergo. Ait autem ei quidam, glossa
commendata gratia superne pacis
et unitatis. Vult ille inferre
molestiam fratri de bonis.
Unde mito de turba et non de disci-
pulis quibus sunt in medio et ... Ait magister
ei quidam de turba, magister,
dic fratri meo ut dividat
mecum hereditatem. In verbis
eius tria notantur: primo quia quod solo loco
non inferebat petitionem de
divisione terrene hereditatis. Contra
tamen dicebat de unione sine gratia
superne pacis et unitatis. Secundo ut hoc
quod non fecerat fratrem querebat me
divisorem sicut vitulum sagittis et
pietatis cognationis debet esse ad
hoc sufficiens, quia illum ipse ingerere

terrene sapientie ad quam pertinet
divisio est terrene hereditatis ingredi
sit divine sapientie ad quam pertinet
unio pacis. Unde Io. iii. Scimus
quia a deo venisti magister, q. d. non es
magister terrene sapientie sed celestis.
Implicabat tamen eum in Christo tam-
quam sapientem vel magistrum ponit vel dicens Fratri
meo vel iusticiam ut dividat
mecum hereditatem. At ille dixit ei: homo
implevit sed dubius id est ii Thi. ii.
Nemo militans deo implicat
se negociis secularibus. Noluit
enim intermittere spiritualia propter tem-
poralia sicut fecerunt et apostoli
dicentes non est equum nos derelinquere
verbum dei et ministrare mensis.
Act. vi. Contra quod faciunt multi
qui relinquunt predicationes
missas et orationes privatas propter
occupationes temporales. Dixit
inquit ei homo, q. d. terrenus es et
carnalis. Homo enim sonat hic in
terrenum et carnalem. Secundum illud i.
Cor. iii. Cum sit inter vos zelus et
contentio nonne carnales estis et
secundum hominem ambulatis. Quis me con-
stituit iudicem aut divisorem super
vos, q. d. non sum missus sive con-
stitutus ad iudicium terrenarum
possessionum sed celestium. Ambro-
sius: Non dignatur esse iudex litium et
arbiter facultatum qui vivorum
et mortuorum habet iudicium et
arbitrium meritorum. Super vos s.
qui fratres estis. Nam ait Ambro-
sius: inter fratres primo non iudex
medius sed pietas debet esse sequester
dividendis. De Christo quippe scriptum
est quod inter fratres dividet. Ecce
sed dividet inter fratres s. dis-
cordias seminando. Deus autem
pacis actor est et unitatis non dis-
sensionis. i. Cor. xiv. In hoc de-
beret prelati accipere exemplum ut
iudicium temporalium delegarent. Sed

ab omni avaricia

i. Cor. vi. Secularia iudicia si
habueritis contemptibiles qui sunt in ecclesia
illos constituite ad iudicandum.
Et quia quidam faciunt quasi dei
Luce x. qui custodes agrorum sunt
se super eam in vero agere temporalium
non hominum animarum et spiritualium
super carnem vel super ecclesiam.
Dixit quoque ad illos: hic silendum
ipsa admonendum et post admoni-
tio admonitionis vero vel contra non
habundantiam. Et hoc est: dixit quoque ad
illos s. tam ad turbas quam ad
discipulos. Et merito ad utrosque
dixit quia avaricia tam communis est tam
clericorum quam laicorum, tam minorum
quam maiorum. Ier. vi. A minore
usque ad maiorem omnes avaricie
student. Dixit inquam ad eos
videte et vero et mentaliter qua
sicut suggerit cavete. Videte
ergo et cavete. Cuius nos cavet
non videbis. Sed multi sic vel si-
tientur. Cavete ergo et specialiter
ab avaricia quia radix omnium ma-
lorum cupiditas. i. Thi. vi. Et bene
dicit ab omni avaricia quia est
et avaricia in acquirendo vel
conservando vel nimis parce dispen-
sando. Vel quia secundum glossam avaricia
non solum est pecunie sed et altitu-
dinis et sic sufficientia. Ergo avaricia
sollicitudo dicit videte longe
et dicit cavete prefecto dicit ab
omni avaricia quia non in eo cuiusquam
habundantia est vita eius ex hiis que
possidet, vel temporalium vita eius
quia vita spiritualis non enim in
solo pane vivit homo. Deut. viii.
Nec vita corporalis propter glossam nec
corporalis vita multitudine diviciarum
protenditur, immo frequenter minuitur
pro sollicitudinibus animarum et deliciis
corporum. Nec vita eterna quia homo
inicit nos sumpnet omnia neque

descendet cum eo etc. Seneca.
cuius sit diviciarum modus quis
primo habere quod necesse est, secundo quod satis est.
nulli potest secura vita contingere
qui de producenda nimis
cogitat. nullum bonum adiuvat
habentem nisi ad cuius amissionem
paratus est animus. Dixit autem ad
illos similitudinem. Sicut dictum est
hic ponitur admonicionis predicte
evidencia diuitis confirmatio. Con-
tinet autem primo huius diuitis habundanciam,
2o habundantis avariciam ibi Et
cogitabat intra se, 3o avari
stulticiam ibi Dixit autem illi deus.
Theologice. Dixit autem ad illos
similitudinem dicens. Glosa. postquam precepit
subdit exemplum ad declinandum
avariciam temporalium et congregacionem
magis cum solet movere homines
preciosis exemplis quam generalibus mo-
nitis. Alia glosa. Neque putavit
dominus ecce hereditatem dividere frater
tribus in horrea congregare. Sed hec
avariciam indicat in animo
in exemplo. vult et subdit. Hominis
cuiusdam diuitis. Non nominatur
diues a deo quia non ... sicut
in mundo. Sed econtra pauperibus dicit
Gaudete et exultate quia
nomina vestra scripta sunt. Uberes fructus ager at-
tulit. Glosa. plus solito. Ecce quod
diuiti isti terra erat in exemplo. lar-
gitatis. ut possit ei dici illud Job.
Loquere terre et respondebit tibi. Unde va-
lenter ait Beda. Si difficile pu-
tas o homo magnitudinem diuine lar-
gicionis imitari, imitare vel
terram. Si levare sursum oculos non
potes, saltem que sub pedibus sunt
intuere. offert tibi fructus suos
terra. noli esse deterior insensibili
elemento. Illa fructus quos affert
non suis usibus vendicat. Sed
tuis ministrat. tu non fructus illius

solus inmodicis. Quod si te tantum morbus
vincit avaricie et constringit ut
omnia velis tua facere. accipe
ad hoc remedium salutare. bene-
ficium largietur pauperi magis
premium quam suscipiet. Et eccli-
siam semine et seme at magis
ad semen augmentandum quam suscipiet
lucrum pertinet. Et cogitabat
intra se dicens. Sicut dictum est
prius. hic ostenditur huius diuitis avaricia
quam ostendit tamen primo ex cupiditate
in congregando quia cogitabat
intra se. 2o tenacitate in custo-
diendo ibi Et dixit hoc faciam, 3o perversitate in
utendo ibi Et dicam anime mee.
In prima parte primo implicat cupiditatem
faciens quid faciam, quia non habeo quo con-
gregem. Et cogitabat. Glosa. pro sollicitudine
quippe diviciarum et habundancie
augetur sollicitudo proprius quam spinis
comparantur. Beda. Cogitabat
inquietum intra se dicens. non expedit pro filius
nec audire. Divicie avarus
omnem hominem timet. Si quid avarus
videt diuitem estimat pre-
donem, videt pauperem et
suspiratur furem. Dicens. Quid
faciam quia non habeo. id est de
hoc quod habeo quo congregem
fructus meos. Habas angus-
tias ex opulencia. infelix
in preteritis bonis. infelicior in
futuris. Angustiam ei non terra
reddit, larga ... quam
attulit. Generis. Habas. Sed
est quod non habeo quo congregem. dicit
mercenarius. Unde horrea parata sunt
pauperum esurientium ventres
sed non respiciebat iste diues co-
gitaciones de congregacione temporalium
non de celestium horrea sunt
pauperes. Et dixit hoc faciam, secundo
ex tenacitate in custodiendo.

no

Dolet cum diues tenax tanta facere que hic non est, primo edificia propria dilatare, aliena vel eruere. 2o temporalia adimere non dare. 3o gloriam bonam apparere non propria quietare. Et hec sunt que ille dixit. Hoc faciam ecce consilium auaricie scilicet in propria ta horrea non in gloriam congregare in terrena non in celestia contra consilium domini math. 6. nolite thezaurizare in terra. Destruam horrea mea et maiora faciam. Hoc est contra dictum edificia sepe mutare et dilatare sicut oratius edificat mutat quadrata rotundis. Et illuc congregabo. Non ait dispergam pauperibus sicut laurentius et ministri hii pro dispersit dedit pauperibus. Congregabo inquit omnia que nata sunt mihi in meo labore et proprie me solum simul tantum ecia pauperes nascuntur bona temporalia diuitibus [illegible] et inde est quod multi prelati et nobiles quique sine tanto cum isto dicunt quod tibi tribuitur officium largiendi et aliis in proximo necessitatibus indigentibus dispensatorem te cognosce non ex omnibus que omnia veniunt et deliciis tuis tu tua perdurat. Et sicut in euangelio tua perdurat. Et sicut in euangelio dicitur Experientia mea medico dicere: Experientia mea et fructus mei quid apud te utilitatis habuere. Et nunc dum videbis clausis minutissimis et sigillis quamuis nulli cognitum tribui quin primus ad custodiendum vigilias addidi. Et videbis

exprimes

Et stulto consiliario nisi esset sicut in tempore debebas dicere aperiam horrea sicut Ioseph et dabo indigentibus. De quo pater clamat unusquisque. Que inquit nata sunt mihi in anno primi et bona mea scilicet que de annis preteritis reseruaui. Bona sua reputat temporalia tantum homo ut hec que sunt bona spiritualia non terrena. Unde quisque non est hominis terrena possidere sed celi. Ambrosius Non sunt bona hominis que secum ferre non potest sola misericordia comes est defunctorum. Dixit quidam philosophus qui enatauerat de medio ego nihil perdidi bonorum mea mecum sunt, aliud cum illa porto non habuit sicut narrat Valerius. Et dicam anime mee. Hic subditur cogitationibus intus cordis ubi primo implicat sumptus suos sumptus proprios ubi dicit et dicam anime mee. Et implicat temporalem opulentie excessum tunc subdit anima mea habes. 3o explicat mentis successum tunc addit requiesce. Ubi tangitur uicia quinta ex diuitiarum habundancia scilicet otiositas in requiesce gulositas in comede, ebriositas in bibe, quies sua ad continue celebrare in epulare. Postea iiiio dicam anime in animalitate mee dicam inquit mea habens anime locum stati aufendet de opulencia excessu quo propter stulticia habes multa bona primo ecce habebatur anima non habent diuicias sed ab eis habentur. Propter quod nobiles diuitum diciarum ad tempus ut inuenerunt omnes uiri diuiciarum posita in reposita ad conservandum auaricie non ad erogandum liberaliter in annos plurimos. Et ecce quod probat in toto diciarum contra preceptum apostoli thi. 6. habentes alimenta his contenti simus et huiusque gule tantum indulgent ut dirrumpi cibo magis eligant quam aliis indulgere reliquias. Sic auarus magis eligit bladum suum putrescere in horreo quam erogare pauperi egeno. Requiesce scilicet a labore comede bibe scilicet esuriem et siti pellere epulare scilicet magno apparatu. Ezech. 16. Hec fuit iniquitas sodome sororis tue superbia in epulacione

F saturitas panibus comestione
et habundantia ebrietatis. Et dicit
requiesce. Dixit autem illi deus
Contra habundantiam et avariciam huius
divitis hic ostenditur eius stulticia
Ubi primo eius stulticia obiurgando
proponitur dicit stulte. Secundo pena proponitur
et hec est duplex amissio anime
quia hac nocte etc. Tertio fortune
in que autem parasti etc. Et hec est quod dicitur
Dixit autem illi deus glossa dicere
dei ad homines est pravas eius ma-
chinaciones subita animadversione
compescere. Stulte qui sibi longa
tempora diviciarum promittebas.
Hac nocte glossa aufertur anima
que in obscuritate cordis quod pati
portat providere noluit. repe-
tent scilicet exactores id est demones
animam tuam atque in sua et oblata
tamen vendita a te fiducia. Exem-
plum huius qui amavit pecuniam
hic enim animam suam venalem habet.
Que autem parasti cuius erunt quasi dicat
tua non erunt sed Eccli. xi est
qui locupletatur parce agendo
et hec pars mercedis illius in eo quod dicit
Inveni requiem mihi et nunc ma-
ducabo de bonis meis solus
et nescit quod tempus preteriat illud et
mors appropinquat et relinquet
omnia aliis et morietur. Ecce
quarto mors festina quia hac, im-
provida quia nocte, horrenda quia
repetent, dampnosa quia animam
tuam, iniusta quia a te, extrema quia
parasti etc. hoc quod potissime pertinet ad
dicto avaro De quo Eccles. iiii
unus est et secundum non habet non filium
non fratrem et tamen laborare non
cessat nec saciantur oculi eius
diviciis. Sic est qui sibi thesauri-
zat Sicut dominus est pro his hic ponitur
predicti exempli adaptacio. Sic est stul-
tus et in nocte rapietur qui
thezaurizat id est parat utilita-
tem enim in morte pauper quia est
quia thezaurizat et ignorat cui

congregat ea et non est in deum dives.
glossa in deum dives est qui transitoria
terrenis pauperibus tribuit
cuius exspectator dominus est. Elongo
aliter hiis in archa dives est
fide hiis in conscientia non est dives
hic qui supra. Cavete ab omni
avaricia. Nemo putat et cui
extra hereditatem dividere fructus in
horrea congregare sed hec avaricia
indicat magis inde quia utrumque
est opus licitum sicut per forte dixit
illi terra in futurum sicut Ioseph
et congregavit fructus in horrea.
Ad hoc dicendum quod dominus hic indicat
avariciam in quantum ad opus exterius
sed quantum ad interiorem cupiditatem
et nimiam sollicitudinem. Hominis
cuiusdam divitis ager et cetera
que ponuntur de hoc divite hic
dicta sunt ergo male reprehendit.
Ad hoc dicendum quod reprehendit ille
dives quia terram coluit et quia fructus
in horrea congregavit sed quia
illis spem vite sue posuit
et quia de illis pauperibus non erogat
et quia de illis nimis sollicitus fuit.
Ede comede et bibe. videtur quod ma-
le super hoc reprehendatur quia dicit Eccles.
iii omnis homo qui comedit et bibit
et videt bonum de labore suo
hoc donum dei est. Ad hoc dicendum quod co-
medere et bibere per se non est in
culpa sed ista cum nimia cura et [illegible]
unde Rabanus super hoc dicit vox
illa scilicet comede et bibe nimii [illegible]
vita totum aliud homo enim animam
putat escis pascere. Dixit
ad discipulos suos sic dominus
a principio huius capituli dominus a discipu-
lis removerat et quod domines
a fide firmiter retraheret
primo occultam maliciam phariseorum
secundo apertam maliciam persecutorum
tertio avaritiam bonorum temporalium et super-
fluam curam et sollicitudinem
terminatis in turbis primis predictis
hinc incipit et ubi primo dissuadet superfluam

sollicitu(m) et nec n(on) e(st) s(ed) (con)suadet
sollicitu(m) q(uae)r(e)r(e) p(ri)mu(m) q(uae)rite
regnu(m) dei In p(rim)a dissuadz ne
sollicitu(m) p(ri)mo in(ter)iore(m) 2o ex-
teriore(m) & uos nolite q(uae)rere
i(n) p(ri)ma dissuadz sollicitu(m) intrio-
re(m) p(ri)mo q(ua)ntu(m) ad alime(n)ta
uestime(n)ti 2o sp(eci)aliter ad alime(n)ta
i(d est) (con)siderate coruos 3o sp(eci)aliter ad
uestime(n)ti i(d est) quis a(ute)m u(est)r(u)m p(o)t(est)
cogitando In p(rim)a p(ri)mo ponit
admonico(n)e(m) 2o admonitionis
ro(n)e(m) i(d est) a(n)i(m)a pl(us) e(st) q(ua)m esca hec
leg(itur) Dix(it) q(uod) s(upra) d(omi)n(u)s ad disciplos
suos glo(sa) quos sp(eci)aliter ad mudi
co(n)temptu(m) i(n)uitat Aliter cum
no(n) p(ote)rit uc(are) discipl(us) q(ui) no(n)
renu(n)ciau(er)it o(mn)ibus q(uae) possidz
no(n) p(ot)est e(ss)e discipl(us) q(uo)d s(upra) p(ro)bat
p(er)fecti a(n)i(m)o (con)trario ne dice(re)t(ur) ideo
q(ui) alius doces te ip(su)m no(n)
doces s(ed) si p(re)dicaret (con)te(m)ptu(m)
mu(n)di et ip(s)i no(n) (con)te(m)pn(er)ent q(uo)d
dico uob(is) glo(sa) no(n) te(m)p(or)alium sol-
licitu(d)i(n)e p(re)co ne cu(m) d(iu)itib(us)
thezaurizare quicunq(ue) Na(m) si re-
q(ui)rere sollici(tu)do n(ost)ro(rum) labor(um)
inducit i(d est) sollicitu(d)i(n)e(m) sup(er)fluo(rum)
sollicitat(ur) v(er)o q(uae) e(st) n(on) labor(um)
nolite solliciti e(ss)e a(n)i(m)e u(est)re
glo(sa) i(d est) uite que cibo sustenta(tur)
Dic a(ute)m a(n)i(m)a Jo(hannes) qui amat
a(n)i(m)am sua(m) p(er)det ea(m) Et man-
ducetis n(e)c corp(or)i q(ui)d uestiamini
Crys(ostomus) si p(ro)p(ri)e n(on) oportet e(ss)e soll-
icitos q(ui)a p(re)c(ipu)a (con)t(ra)... dign(u)mi
qui p(ro) sup(er)fluis no(n) dormiunt
aliena rapiunt Et no(n)ne hic
hic tangit duplex remed(iu)m P(ri)mu(m)
q(uo)d deffen(sio) ab ulteriori que e ca-
lor naturalis ad (quod) defen(sio) ab ex-
teriori s(cilicet) ab aerib(us) in te(m)p(or)e
Deus a(ute)m p(ro)uidet de u(tro)q(ue) Jn
Ambo inde corp(us) e(st) ho(m)i(n)i cura de
cibo ut ueste q(ui) militat rego
Monet eu(m) rex quo familia
sua pascat alat & uestiat

Anima pl(us) e(st) q(ua)m esca h(oc) s(ecundu)m di-
ct(a) e(st) monicionis ro(n)e q(ui)a que e(st) e(st)
Si deus dat q(uo)d maius e(st) dab(it) &
q(uo)d mi(n)us e(st) s(ed) dat sine sollicit(udi)ne
u(est)ra q(uo)d maius e(st) s(cilicet) a(n)i(m)am et
corp(us) e(r)go et dab(it) sine sollicit(udi)ne
u(est)ra s(cilicet) esca(m) & uestem h(oc) e(st) q(uo)d d(icit)
Anima pl(us) e(st) q(ua)m esca(m) (con)fatig(ans) e(r)go
e(st) qui p(ro)p(te)r esca(m) p(er)dit a(n)i(m)am
Esca eni(m) corp(or)i p(ro)ficit & no(n) a(n)i(m)a
Et corp(us) pl(us) q(ua)m uestimentu(m)
q(uia) cu(m) corp(us) sit uestitu(m) a(n)i(m)e
ut d(icit) Aug(ustinus) no(n) ta(m)en e(st) uestitu(m)
s(ed) uestitu(m) & organu(m) n(on) q(uo)d(cum)q(ue)
uestitu(m) s(ed) uiuu(m) uestitu(m) a(ute)m
corp(or)is e(st) uestitu(m) mortuu(m) s(ed) p(ro)p(ter)
no(n) p(ro)uitu(m) et ideo corp(us) pl(us) q(ua)m
uestitu(m) Co(n)siderate coruos
hic o(stendi)t sp(eci)aliter q(uod) no(n) debem(us) e(ss)e
solliciti de esca & h(oc) o(stendi)t ex(empl)o
coruo(rum) quo(rum) pulli inter
cetas aues sp(eci)aliter no(n) p(ro)cu-
rant s(ed) di(uin)e p(ro)uidencia ali(men)tur
Dic(untu)r eni(m) q(uod) coru(us) uides pul-
lu(m) natu(m) p(ri)mus albescente(m)
t(ame)n no(n) s(ed) fetu(m) deserit
aliu(d) a(ute)m ro(r) celi do(mi)n(u)s ingessat
hac a(ute)m p(ro)p(ri)etate ponit glo(sa) ...
s(ecundu)m d(icit) p(ro)b(at) q(ui) pullis coruo(rum) in-
uocantibus eum Et e(st) sua ro(n)e
ho(mo) pl(us) v(idelicet) q(ua)m corp(us) & q(uia) cete-
ratur e ro(n)e alites s(ed) deus cor-
uis & cetibus ro(n)ab(us) alitu(m)
ministra sine sollicitu(dine) corp(or)e
e(r)go multo pl(us) ho(m)i(n)i p(ro)p(ter) que
fece(rat) p(re)ter cet(er)a p(ri)mo e(r)go
inuitat d(omi)n(u)s ad actu(m) stu-
diu(m) d(icit) (con)siderate cor(uos) 2o decl(ar)a
minat m(ini)m(u)m studij i(d est) q(uia) no(n) se-
minat 3o allegat ex(empl)o h(oc)
in tercio(m) sui p(ro)p(ri)i i(d est) q(ua)nto
magis uos Et e(r)go (con)siderate
coruos matheus d(icit) uolatile
a(ute)m d(icit) respicite uolatilia ce-
li Co(n)siderate in q(uo)d q(uia) no(n) se-
minat n(e)c metunt q(uod) no(n) e(st)

cellarium ad congregandum nec
contra famem et sitim et deus pascit
illos. unde ps. qui dat iumentis
escam ipsorum et pullis corvorum in-
vocantibus eum. Job 38. quis preparat corvo escam
Non tamen pascit corvos sed et per
corvos pascit homines sicut He-
liam 3 Reg. 17. quanto magis
vos qui pluris estis et plus va-
letis et propter dignitatem et propter anime
immortalitatem et corporis virtutem
et propter pretium quo redempti sumus
inestimabile. Unde Aug. appende
te ex precio ne vilescas. Et ex
hoc concludit Chrisostomus omnia fecit deus
propter hominem, hominem autem propter se.
omnia fecit in sapientia, hominem autem in
sapientia sua. Quanto ergo pretiosior
est homo tanto et tanto maior
est cura deo de homine. Sed quod dicit
glossa sine merito avibus comparantur
qui nec in mundo habentes nec la-
borantes sola contemplatione
eterna petunt, iam similes angelis.
Et certe quomodo comedantur in sub tanta
paupertate voluntaria quia nichil
habentes contemplationis quibus sine
occupationibus escam quam non labora-
verunt elevatione ad superna que
eterna petunt. Corvus autem comparatur
sunt in psalmo per dictum propter multa
primo propter nigredinem penitentie.
Cant. 5 come eius sicut elate pal-
marum nigre quasi corvus. 2o
propter clamositatem doctrine. Sophonie
2o vox cantantis in fenestra cor-
vus in superliminari. 3 propter consortium
future mortis. Dicitur enim quia ova sua
hic figuratum est in corvo non re-
deunte. Gen. 8. 4o propter refectionem
dulcedinis interne. ps. qui dat
iumentis escam ipsorum. 5o propter suffo-
sionem culpe. Corvus enim suffodit
oculos mortuorum. sic doctor

mias peccatorum. prov. 30. oculum qui
subsannat patrem et despicit
partum matris sue effodiant eum
corvi de torrentibus. propterea et ad
corvum nomen huius usibus. Item
crocitat. vivunt per secula non
timet angues, pullos odit
amantium nos oculos et fodit.
Quinto autem in parte hac ostenditur spa-
quod non debemus esse solliciti de
vestitu, sicut glossa. Chrisostomus quod non debemus
esse solliciti de cibo ubi primo probat
hoc ratione. 2o exemplo i. considerate. ipsa
postea ponit ut est nota. Quis vestrum
sollicitudine potest apponere ad staturam suam
cubitum unum vel organum. 2o ex hoc
arguit impotentiam humanam sic
Si ergo neque quod minimum est. 3o redarguit
sollicitudinem terrenam i. quid de
ceteris. Dicit ergo quis autem vestrum
potest cogitando i. sua sagacitate
vel sollicitudine addere ad sta-
turam suam cubitum unum, quia augmentatio
talia enim opera non proprio hominis
virtuoso. Hominis enim augmentatio
pertinet ad vires anime vegetative
que operantur per motum necessitatem ex natura
non ad vires anime rationales que
operantur ex proposito et voluntate. Si ergo nec
quod minimum est deo auctore
cui maior cura est de spiritualibus
quam corporalibus, non potestis, quid de
ceteris solliciti estis quod dicitur ve-
stiendum corpus vel inquirendum quod
ad hanc vitam sunt procurare.
Chrisostomus deus te nesciente te
cottidie augmentat tui corporis
staturam sapientia sua quo in cunctis
vestibus cessabit. Si ergo quod minimum est
mens opera divina, maior enim
opera dei sunt opera gloriae. Quare
minima opera nescit augmentatio
vel huius quod minimum est in operibus
anime humane. maxima enim opera sunt
anime potentie rationalis. magna opera
potentie sensitive. minima opera potentie vegetative.

Corvus comparatur

qr p. vegnr cognicoe et eleccoe
2ª cognicoe 3ª nali nati e
Ergo nr q primu e potestis
quid de ceteris s' cor nris
solliciti estis. Cristus est a. t si
sollicitus no fuis vuenies
iusticiam aut t si sollicitus no
fuis no apphendes. io lqª de
carnali cibo t vestito hic
intellig' e q de spualibz p'
dcmg ee solliciti. Considerate lilia. Cupiens dissuasit
inordinata sollicitudinez circa
vestitu t hic vdeh' ide dissua-
sit exº filiis sic ūmordiata
sollicitudinez ee cibu t hic nal
de cogrue t exquisite sit
cu corvoz pulli educa'
sine pprio cura t labore
sic lilia excrescunt sine huano
labore. pmo gº ppo' de liliis
exº 2º ex hic gcludit sum
ppo' ibi si at fenu agri. exº
at po' i liliis ad tria. s. quo ad
mon' ornatis. quo ad ociu
quietis. quo ad decore vestis.
Dr gº considerate lilia. glo no
hic sit allegoria sz ut de minoribz
suadeant maiora. Est go
suavis odor maior e hoi liliis
sz de gwestit lilia sine solli-
citudine cultus g. t hois. Co-
siderate mgin lilia quo crescit
s. sine labore cultus huani
no laborant s. coloribz se
ornado sic multi sclares
laborant ut induat se diuslis
coloribz nz nent ut faciat b'
indumenta. Vlt' p hic q dr no
laborant excludit ab eis
omne labore vivi p hic q dr
nent omne opus muliebre.
Vir enim laborat ad mires
nent ad mulieres. Moraliter

lilia sunt sicut p' candore mun-
dicie t pp' odore bn viuentium q
crescunt qui considerandi sunt
ad laudandu t imitandu
t maxime bonu actionibz
t i quiete coteplatoibz t i de-
core honeste conuersacoibz.
Dico at vob'. Ita dico q no
laborant nz nent ut faciat
vestita t tn dico vob' q
salomon i omni gla sua no
vestiebatur sicut vnu ex istis
sic dr glo vestitu floris e
eius color hcq dr vulgariter
illu operit rubor. De salomone
at exemplificat pº tu pp'
eius maiore sapiam p qua
sciebat melius cogitare pl'
critudine vestium tu pp'
maiores eius diuicias p' q
poterat melius hre pciosiores
vestes. tu pp' maiores eius
delicias t curiositate q studebat
ambiciosis apparatibz
t cultu ad se t suos ad fami-
liam sua sic hr 3 Reg x. Vi-
dens aut regina saba etc
Oz qunis studet tn ut
deu ō nuquam tn indutus e
ita pfecto ornatu sicut lilia
Et reddit causa q' vo h' q'
hoies salomon vestiebat vestibus
deus at liliis q nimis at ars
imitetur nun qntu pt sic dr. tc
nuqm tn ei equatur pp' q' bn
quit h' beda i glo. Quo ppa
vegum que picta pictorum
pt floribz cppari i florz co-
loribz qi dicet nulla.
Si at fenu. Cupiens posuit
i liliis exºm h exº hic gcludit a
minori sim ppositu ubi pº tangit
ortu a deo. 2º eo q ing e. 3º i
eo exº hic infert q' mag ei
qnto mag' vob' Dr gº si at
fenu i herba sic acti fenu f. etc.

h Si aliā trāslacionē pducat tra
fenum ł herba. Ergo fenū
ł hba quod est agro hodie
s uiride est et cras ł i futuro Gñ
actis cras gen 37 videbit
iustitia mea. Cras mitt
i clibanum mittitur ł i acium
qui hz spēm clibani vel ad
licam ł clibanum cū combustiones
go erit ego nō misit q fenum
durat breuis et hoc finis
ignis q i clibanum mitti
et sic deus vestit variis
coloribz et formis quanto magis
uos pusille fidei. Glo si illa
que ad usum corpis tunc et
cito decidua atque crematura
deus tam venuste adornat.
quanto magis uos qui ad yma
gine dei estis et ad eternā nōi
sit et de his diffidit q eta
9 spatiis. hic qū nolite sol-
liciti esse q hō xpi qui pest i
sollicitus. Ad hoc dicit q tollit
sollicitudine diffidie de qua
ph. 4 nichil solliciti sitis put et
sollicitudinē puidere deus ex
martha pter sollicitis gre
Deus dñus et custodi tenet
9 yom resto q manducetis q
libobis manuum tuarum q ma
beris laborum eē sine solli
Ad hoc dicit q nō ē labor sine
sollicitudie puidiens bñ ē sine
9o sollicitudine diffidue. Et ē considerate
coruos hic qū possz vitam q
uolatilia mittit deus cibum sine
corp sollicitudine ut tibi pati
inopia homines nō frequenter
ualde fame cruciari et
quosdam moriuntur. Ad hoc pt dici
q iusto dei iudicio p hominum
auaricia p peccata infligit hoi
es indigentia. Cum enim ocia erunt

quia inuenit auaricia hominum
introduxit meum et tunc q
deus fecit quia omnibus q
dicunt cum hoies tamen p
5 volatilia non vos. Et sequitur
et de ceteris solliciti estis
glo quid solliciti estis de
ceteris maioribus et de aue co
seruacione q solliciti ee pp
deus et custodi tenet ipm
et a t s. Ad hoc dicit q acti h
i glo nō punita mali nō p
6 spū vitali. Et nolite que-
rere quid manducetis. In pcedenti
dissuasit dñs sollicitudine interiorem
hic dissuadet exteriorem. Vñ
primo ponit sua dissuasionem
2o dissuasionis assignat duplicem
rationem. Hem cum omnia que
mundi ponat duabus i pncipio
i qua dissuadet elacorum
et uos nolite i sublime et
go et uos q dicitur deus pascat
coruos et lilia uestiat tam
uenuste uos quos magis
diligit deus et de quo maiore
curam gerit nolite querere
exteriori sollicitudine quid manducetis
aut quid bibatis. Ad quid induamini
In quo inducitur arguit ut dicit Beda
qui spreto uictu uel uestitu quem
alii ducerent ad antiqua
phis cum quibus viuunt require
Non glo q hic dicitur pos vere
verum ē ad ciborum qualitatem
quam ad sciam et ciborum aut
morbis spaliter penitus ē cibum
uel potius ad i ardore appetitus
ut illi de quibus Nūm 11
flagitat q pmissum desi
derio carnium et lutuoso apparatu
patet ut filii hely 1 Regum 2
qui nolebat accipere carnes
nes nisi crudas fortiter ut eas
cuiosius pararent p puro do
optimus tempus. Et ecce Ve terre
cuius rex puer est et pncipes

sollicitudo ex

mane comedunt / Christus superflue
usus sicut illi de quibus prius
ducamur et satietati sunt nimis
unum vel per ipse laute nimis ar-
denter studiose. Et nolite in
sublime tolli, quia cum ex temporalibus
et humanis abundantia soleat sequi superbia
ideo prohibita sollicitudine superflui
victus et vestitus prohibet etiam
superbiam cum dicit nolite in sublime
tolli, scilicet si habundet temporalia. Unde
Augustinus super epistolam apostoli I ad Thimotheum: divitibus
huius seculi precipe non sublime
sapere. Unius divitiarum superbia.
Nolite ergo in sublime tolli
quia quamvis ipsa habundantia non sit
peccatum, causa tamen peccati est. Augustinus
Nos sumus vere ducti utrum
pauperes simus an divites
quia hoc non est in potestate nostra sed utrum
bene agimus vel male. Hec autem
omnia. Hic subdit de ista dissua-
sionis duplicem rationem. Prima est dissua-
sio congruida dictorum et prime
precedenti dicto ibi pater autem vester scit.
Dicit ergo bene dixi nolite querere quid
manducetis aut quid bibatis.
Hec enim omnia querunt gentes mundi
id est homines mundani. Glossa: gentes
quibus nulla cura est de futuris.
Filiorum autem est querere regnum patris.
Pater autem vester scit quoniam his indi-
getis. Augustinus: scit certe medicus
que vobis dantur et ad consolationem
que subtrahuntur sit ad exerci-
tationem. Non enim homini suo
cibaria subtrahit sine causa.
Ergo scit ut dominus et vult quia pater
et potest quia omnipotens. Non est timendum
quin provideat vobis. Verumtamen
querite regnum. Omnipotens dissua-
sit sollicitudinem temporalium
quantum exteriorem. Hic dissuadet solli-
citudinem spiritualem per monitionem querendi
regnum dei, et dat fiduciam inveniendi.

Nolite timere. Secundo docet modum querendi:
Facite vobis sacculos. Christus omnium
querentium commodum id est vendite
que possidetis. Tertio subdit certissimum
signum querendi id est ubi est thesaurus.
In primo tangit sollicitudinis formam
id est querite primum regnum dei,
efficaciam id est et hec omnia. Dicit: Verumtamen
querite regnum dei. Glossa id est eternam
beatitudinem quia sicut glossa in hijs non est finis
constituendus sed temporalibus sicut regno.
Et quia finis debet esse prior intentione
ideo ait primo querite primum regnum dei.
Beda: omnibus imponitur hic sit
finis propter quem omnia agit, et hec
omnia adicientur vobis. Glossa: quia omnia
sunt filiorum ideo omnia adicientur,
quamvis si subtrahuntur ad probationem
fit, si dantur ad gratiarum actionem.
Beatitudo enim eterna est quasi substantia,
ista quasi adiectiva. Prius enim habetur
substantia quam quodcumque adiectivum.
Sic habito regno dei saltem in
desiderio hec temporalia adicientur.
Glossa: non dabuntur quia propter se sed adi-
cientur quia non ad dominium sustentationis hore
in quo possunt scilicet cibo potu et
vestitu. Sicut promittit quasi sicut
prius regnum dei et ideo deus adiecit
eis regnum mundi suo tempore constanti-
no impletum et Sc. consuetum te super
gentes et reges. Sed hoc a multis
promotum perperam quia regnum
mundi et magis quam dei quia ma-
iorem vim faciunt in acquisitione
et defensione castrorum quam ecclesiarum
vel animarum et quia ab eis non
querunt perperam regnum dei tunc
eis nec ipsi amittat regnum dei.
Nolite timere. Hic dat eis fidu-
ciam inveniendi regnum quesitum
et hoc eos assecurando id est nolite
timere, commendando id est pusillus
grex, instruendo quia complacuit
patri vestro, promittendo dare vobis
regnum. Secundo assecurat de spe

q diffidiam qmodat eos de
humilite q superbia instruit
eos de predestinacione quibus
promittit eis regnum q scheaz
dicit go Nolite timere pusillus
grex electorum vel minorum nu-
mero reprobatorum ut dicit glossa Beda
vel pocius dicit grex propter fidem
obediam Ezechiel 34 vos greges
mei greges pascue mee
omnes estis et ego deus Pu-
sillus propter humilitatis devocionem
q 8 nisi quasi fueritis et efficiamini
sicut parvuli etc. Nolite ergo
timere quia complacuit patri vestro
vobis dare regnum Beda reg-
num i. de regno non diffida-
tis quia patri complacita bonitate
dabit vobis non meritis vestris So-
let abs diffidere de aquirenda
vel propter parvitatem sue condicionis
ut qui est de humili plebe vel
propter imbecillitatem sue virtutis
ut qui est debilior robore vel propter
displicenciam possessorum ut qui
non placet divino regi vel propter
magnitudinem possessionis vel quia
res est magni precii Diffidencia
ex his iiij orta removetur a disci-
pulis cum dicitur Nolite timere et si
pusilli humilitate et si greges
imbecillitate quia complacuit patri
sua caritate vobis dare regnum
impreciabile Vendite que
possidetis Sicut dominus fuit 3
docet modum quo adquiritur regnum di-
vini et temporalia pauperibus ero-
gando quod dicit si homo dat quod non
i. que possidetis misericordie
quod non i. eciam date non re-
dite utilius quod non i. eciam dicit go
Vendite etc. hic est preceptum ex pre-
cepto ut est consilium magis perfecti
sic Vendite que possidetis
et vendendo date elemosinam
Beda non timentis non timeatis ne

pro regno militantibus vite necessaria
desint sed propter ea vendite propria
eciam queque omnia ad celi regnum
dum per ea precia redimat Dan. 4
elemosinis peccata tua redime etc. 33 ut est
consilium perfectionis Vendite que
possidetis et date et vendite omnibus
vendidistis et date omnibus propriis
laborate et de labore manuum
elemosinas date Beda non tantum cibos
vestros communicate pauperibus sed
vendite vestras possessiones ut
omnibus vestris semel pro domino spretis
postea labore manuum operum
vivatis ut elemosinas faciatis
Quod implevit paulus Act. xx non
tamen preceptum sed supererogacionis
venit Chrisostomus quia magis non homines
potate manducavit et bibit
magis non homines potate sorte
credunt eis sicut et ceteri apostoli
sed potest esse preceptum quantum ad hoc
quod dicit facite eciam potest consilium
quantum ad hoc quod dicit vendite que
possidetis Beda qui pro zelo dei
mundana spernit et vendit quod habet
et distribuat quia non est tale
invenitur De hijs que habent eciam dicit
Facite vobis sacculos Cum
deum crescit hic ostendit utilitatem
quando ubi tangit vi condiciones
et premium regni celestis prima etatis
i. quod non veterascunt secunda proficiens
thesaurum secunda sufficiens perfectionis
non deficientem tercia amenitas i.
in celis quarta securitas i. quo fur non
appropiat quinta incorruptibilitas i.
neque tinea corrumpit dicit go Facite vo-
cis non percipiunt nil pecunie
ascriba ad usum vestrum non vestros
auxi ipse dominus loculos habuisse
legitur Jo. xij sed ne dominus propter i
sua et ne timore inopie iusti-
cia Facite vobis sacculos
i. loca ad reponendum in celis habere ut elemosyna
inutile esse si sit thesaurum Saccul

rx qdrdet [illegible]

quas requiebit ī celestes thesauros
manus pauperum deportaverunt.
Istinc sed sacci perusi. Facite
inquit sacculos vobis non in-
tum non perdest. s. id est bonorum incorr-
non egestis. Et enim non veterascunt
quia tempori non subiacebunt. Omne
autem quod subiacet tempori subiacet
vetustati. Augustinus vero mutabi-
lis caritas in eternitatem.
Thesaurum non deficientem in celis
quia thesaurizate vobis thesauros
in celo quo fur non appropiat sicut
nec tinea corrumpit. Dan. vii.
Regnum eius quod non corrumpetur
per furem violenter aliena pro-
tinea per se corrupta. Crisostomus
Omnia bona mundi tempus interius
tollit. Aut enim ex se ipsis ve-
terascunt. Aut duorum liberum consumun-
tur ab extraneis dolo vel violentia
rapina diripiuntur. Non sic ce-
lestia. Crisostomus consultu illuc re-
linque tua vel exiturus es
quod per animam tuam feceris. Hec tamen
que aut relinquis perdidisti
quod aut congregat transmit-
tit quod servet in celo ut quod ei reservet
sicut in celo ubi non habet repositum.
Ubi enim thesaurus vester ibi et cor. Facite
vobis thesauros in celis. Verum autem
sic fecit fratres vestri per cogitationes
et affectiones cordis vestri ubi enim
thesaurus vester et ibi et cor vestrum et
gloria sit vera et thesaurus cor deorsum
sit celestibus et secunda fructus. Notate
quomodo ut quo processit dilec-
tionis illuc et sequitur cogitatio affectus
glosa non tamen intelligitur de thesauro
pecunie sed vel de voluptatibus
et huiusmodi. Ieronimus cor habet gulosi
venter lascivi et ludi ... amator
et libidinis avari in pecunia. Et
intelligitur et aliis. Hic quidem
et nolite petere quid manducetis
quia pauperes erant pauperibus
que pauperes sunt ... dixit.

eius abundat. Et hoc sicut ut abos
emiserunt. Ad hoc dicit quod prohibet hic
non ait querendum necessitatem sed nimia
sollicitudine quod solum exprimitur
quid faciam quid comedam. Et
nolite querere sed primum regnum Dei
et cetera. Facite sacculos vobis gloria
non inde non perdest. Ergo perdest
pauperi clericus. Sed et ipse dicit
eius vim ex minimis iure fecit
in fine. Ad hoc dicit quod hic intelligi-
tur reputatione non possessione locum de
minore clerico qui non est pau-
peribus non de clericis. Sint
lumbi vestri precincti. Supra
removit ea a discipulis suis que
cordibus a ... fidei firmitate
retrahere, hic ponit ea que
attrahere quorum prima est
expectatio futuri iudicii et a
exigentia sui officii, et ait autem
Petrus dicens. Et magnitudo
beneficii, omnia autem est in illum
datum. Et admonet quod est ignem
veni mittere in terram. Supra nam
monet sollicite expectare iudicium
et dignum expectantium premium
in beatitudine illi quos. Et exhor-
tatur communia de addit exemplo
huius autem scitote. Ergo adaptat ad
propositum, id est vos estote. Supra
monet sollicite expectare di-
vinum iudicium per castitatem et
sint lumbi vestri precincti per morum
honestatem et lucerne ardentes per
discretionem et vos similes homini-
bus expectantibus per sollicitudinem
expectationis et per timorem ... domini
sui. Supra per longanimitatem
quando revertatur a nuptiis, et quando veniat
a nuptiis. Alacriter et venit
... illa virtutibus primum activi
virtutibus ... caritatis
prudentie spei iustitie
fortitudinis fidei. Supra amplificat
... alii de ... parte

12 plg nunive q nō i sint lumbi
uri. Castu puerie q nō ibi
pmittu incede q nota i
pcincti. D. g. Sint lumbi
tamnietf qm carnis pacti
Lumbi metf st met affis
de quig oriur cogitacos z
desidia, lumbi carnis st
ex quig pdent carles gaup
z impudica opa. Cinctom
pmorz e dine legf medita
assidua q fit p studiu sac
scpte. Ephe 6 state g succincti
lubos vros i uite rc. Cincto
2 oz e iustia q fit p vigore
discime. ysa xj. erit iustia i
discina. iustificas cingulu
lumborz eq. Cetra p prim.
fluxg cogitacoib z desidioz
intilm vcpme i metep
fluxg corrupciz carlut z
opm vestugz i carnem ulca
Addit i manibz uris rc.
Et lucne ardetes i ma. p
z sbr ndn ta que dz quilz
z ma pt oz z plat g p suo
ym e illu ervdicoes quod
debe ignotf q nō i lucne
i luc etes doctrie z e ardor
copanib qui de infirmis q
nō i ardetes sic ardebat
paulg ij Cor xj. qs infirma
tr z y e subsidiu (subv-ero-b) Bvenco(is)
qd debe egenib q nō i
manibz uris pu. ulte manu
sua apuit inopi rc. D. g. z
lucne f p boz ssmo z opm
euidiam. Ardetes nō solu
lucnas lucetes p exp tiore
appencia nc solu metg arde
tes p mtne cait flamma
s lucetes p st e gusacoib sple
dore z ardetes p mtne cait
fuore. Jo 5 ille erat lucna

ardes. Jn ardē pu e, lucē
bonu e s luce z ardē pfcm e.
In manibz uris sit opiguus.
Et uos similes. Sic dome
hic docet expctare iudici dī
discrete e sollicite timose
z longanime. D. g. z uos siles
hoi ex do s q d. sitf disti
sollicitu loganmes z time
tales enī st famuli expo
tates aduetu dm sui sitf
g discreti q ignos z fatuos
ptores z platos s hen ho cu
i hore eet rc. sollicitu q ne
gligentes z pigros ne maur
vatf maledcom ppte dncf
maledoriis qui opg dī facit
negligent. logamnes q pusillae
z impacietes qui usz ad tpe
vetribom nō put expctae
q d ps expcta dum z custodi
ma eg timētes q psuen
de sinicoz suoz mitf sicut
phz eq i 18 nō sum sic ceti ho
imes rc. expctam dum sum
Antiq sci expctamt dum ve
tiz i carne ut saluatore
g eij 49 saluetare tuu expctabo
dne. pccores ipm expctat
i morte cuctig ut iustifica
Ide. e pcaning expcta i sit
saluatore q i tpe tribulomb
Justi omb ipm expctat fu
turu ad iudiciu ut glifica
phil 3 saluatore expcta
Ecce tripl expcta boa de
qua pu pa grma gtissima
expecta pscolatf grma
z pur sollicitu z imite et
pscositatr h grma fuit
grata grati p adueutg glor
izg gtissima iz qu f. (ducta a
nuptiis) g q ad nuptias
dnb imut qu pg vime nong ho
dulcitu z a gloz e coplanit

a quibus venit cum nobis per iudicium manifestam. Act. 1. sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in celum. vel in die per luce lumine vel in festum vigilie. Beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Apoc. 19. ut cum venerit. glo. ad iudicium vel particulare in morte. De quo Apoc. 2. Sin autem venio et movebo candelabrum tuum de loco suo. Eccli. 18. Memor esto iudicii mei sic enim erit et tuum. vel generale in vine. De quo Apoc. 1. Ecce venit cum nubibus etc. et pulsaverit glo. per egritudinem mortem propinquam designando. confestim aperiant ei. letanter suscipiendo. quod non vult pulsantibus iudici aperire qui timet videre iratum quem contempsit de corde exire metuit. apostolus quidem iudicem lenem et securus sustinet et de propinqua morte gaudet. sicut beatus andreas qui dicebat securus et gaudens venio ad te. et ph. 1. desiderium habens dissolvi et esse cum christo. paulus. Beati servi illi. Supra quomodo monuit dominus sollicite exspectare iudicium hic subdit digne exspectantium premium quod est attollit capiendo debita remuneracionis beatitudinis premiat. et dominica ministracione qua beatitudinem cumulat. i. amen dico vobis. et libat distribuendo que misterio beatificat. Iterum si venerit in secunda vigilia. In priori amplificat tamen premium perfectionis quod beatitudinem primam ad operositatem preveniret. Dominus. permanendo que digne qui eos invenerit vigilantes. Dicit ergo. Beati servi illi premium beatitudinis speciale futuro beatitudinis vel quos cum venerit dominus signali iudicio in fine vel particulari in morte. invenerit vigilantes. glo. vigilat qui apertos oculos habet ad lumen et ut tenebras negligenter quod est quod creditur operatur.

vigilantes

et ita invenerit beati sunt servi illi

i. et confirmat. ut vigilate iusti et non peccate. Amen dico vobis. hic subdit dominica ministracione qua beatitudinem cumulat. ubi tangit tria. Primo apparatum quod precinget se. secundo quod facit. ubi discumbere. tertio quod ministrum quod transiens. Dicit ergo amen. i. vere dico vobis quod precinget se. glo. preparans se ad retribucionem. precinctus est dominus fortitudinem et precinxit se. vel precinget se dicit dominus retribucionem quia tunc sed bonis quia dominus eos vestiet etiam sursum levabit. sic quod se precinget. Ysa. 29. his omnibus velut ornamento vestieris. vel quod precinget se corpus exspectat vestimentum. Ave beatus super omnes levabit. Et faciet illos discumbere glo. in eterna beatitudinis refocillacione. Luc. 22. Et ego dispono vobis sicut disposuit michi pater meus regnum etc. Et transiens ministrabit illis glo. cum de iudicio ad regnum venerit dicens sua claritate fideles saciabit. vel dicit transiens quod suos transfert de claritate in claritatem. Et si venerit in secunda. Quod premium corde. Sumens quod premittit se ministrando invenibus vel adolescentibus qui etiam toto tempore vite sue vel statu ministrabunt se illis bona dantur. et si venerit in secunda vigilia. et si in tercia vigilia vel iterum quod prima vigilia custodia pueritie et innocentie. secunda vel iuventutis. tertia vel senectutis. Si quis ergo vero in pueritia vigilando neglexerit non tamen desperet sed in iuventute vel saltem in senio resipiscat. quod hic videre commonemus patiencie exspectat. Ysa. 30. propterea exspectat dominus ut misereatur vestri. Item tamen aliquando quod satis est aliquando a fide qui ad agendam penitenciam tempore senectutis exspectat tamen est commune dum exspectat vitam incidat in desperacionem sit autem sermo de partibus vite hominis. mecthaphorice ad similitudinem noctis. Bartholomeo. Et sicut vigilie quarte prima dicitur conticinium secunda intempestum.

xij

gallicinium [sic] an lucanum Sunt
uite hominis prima uigilia e pueri-
tia inuentus scda senectus tercia etas de-
crepita quarta. Ideo prima z ultima
noctis homines ita apti ad ui-
gilandum io forte non fecit
dux mencionem de illis. Vel prima
z tercia supponitur prima tercia non pot
ut qr minus ea acceptat uel qr
valde e puerilia una que ita e secun-
da tantum tangitur omnibus iiij or
ubi dicitur vigilate nescitis qn dominus
ueniat. sero an media nocte
an galli cantu an mane.
Hoc autem scitote. Superius monuit
sollicite expectare iudicium hic
e digne expectacionem premium
hoc dicitur demonitori addit exemplum
tercio exemplum quid est melius
magis eligendum qm ho eligit
temporale comodum pro eo uigilando
quo multo fortius uigilandum e
pro premio eterno. Et tangit ergo circa
hoc exemplum familias prudenter custo-
stire uigilare et resistere primum
quo e noti desistere qr si sciret
paterfamilias qua hora fur uenturus esset uigilia pre
fure uigilaret utique z non est
resistencia fure z non sineret
perfodi. Primo ergo fure uocat
demonem ⟦dominum⟧ post mete quasi
intuetur per negligenciam ianitorum
i. voluntatis per consensum spoliat
eam uestimentis iusticie quo sapi-
ens et innocencia unde quo ipse
facies Adam unde abscondit se
inter ligna quasi nudus esset. Nunc ergo
ut per primam uestes altas et
tenebras prima uestis innocencie gratie
prima z tu labor e innouenti
Super hac exponitur dns mortem
quo fraudes z insidias dyabo-
li uigilare i. Petri v. sobrij estote
z uigilate. Secundo fure uocat
mortem inprouisa Apoc. iij si non
uigilaueris ueniam ad te tamquam

fur Domum uocat corpus quiaque nes-
ciente patrefamilias fur domum
perforat qr dum a sui custodia spe
dormit mors inprouisa corporis
habitaculum rumpit z ad suppli-
cia trahit. Vel non sineret perfodi i. q
moleste si libet nolens exiret
de corporis domo. Et Luce dicta
pura inde exeunt recedit de cor-
pore uidet omnia opera sua et qr
bona uidet gaudet leticia
inenarrabili. Super hac exponit
monet dns uigilare contra mortis
incertitudinem quamuis certum
sit omnibus mortem. Ut tamen incertus
homo mortis Ecclesiastes ix nescit homo
finem suum. Philosophus summa philosophia e
assidua mortis cogitacio. Seneca
quibus diebus uite nostre ordiatur
et ut ultimus. Et uos estote
hic ponit exemplum adaptat ad propositum
ubi primo infert exhortacionem
2o exhortacionis racionem qr qua
hora non putatis. Dicit ergo et uos
estote parati sicut sponsa expec-
tans sponsum sine macula
sine ruga. Ephe. v. Augustinus
parate sicut cuicumque gracia dat
bonum usum. Et sic prudentes
uirgines cum lampadibus oleo
plenis occurrerunt sponso. Mt
xxv. Super dixi estote parati qr
qua hora non putatis. Glosa ultima
hora nos ignorare uoluit dominus
ut semper sit suspecta z ad eam
preparemur. Filius hominis ueniet
tamquam sponsus ad sponsam stare tamquam
iudex omnium. Mt xxv. venit sponsus
z que parate erant intrauerunt cum
eo ad nupcias et clausa e
ianua. Gregorius Oo si sapiat in pala-
to cordis quid admiracionis ue-
nit sponsus quid dulcedinis intrauit
cum eo ad nupcias quid amaritudinis
qr clausa e ianua qr deinceps
to non aperitur. Hic quilibet
sui illius Jo. x. Si ergo non intrat
i domo eternum ergo non e b[ea]tus

Ad hec dicendum quod lo(quitur) hic de servientibus
voluntarie et ex amore / i(bi) Jo(hannes) de
servientibus pure ex servili timore
tales enim in iudicio erunt
ste(riles) et timentes / quia hoc stabil
manens dat tuta morte quia
non timuit / Ad hec dicendum quod hoc glo(sa)
de deo secundum divinitatem secundum quam non timuit
in se set secundum humanitatem sub qua faciet
timere a cognicione humanitatis ad
visionem divinitatis / Habet secundum humanitatem
secundum quam descensurus est de celo
super valle Josaphat / ad iudicium
et inde transiturus in celum celi.
Item tunc ibi glo(sa) timentes scilicet
a cognicione humanitatis quam in iudicio
videbunt / ad divinitatis cognicionem
per iudicium suos levabit / quia
in iudicio habebunt deum corde
mundi ergo deum videbunt secundum
illud beati mundo corde etc. / Ad
hec dicendum quod electi in iudicio divinitatem
videbunt et quod dicitur quod levabit
per iudicium deus suos ad cog-
nicionem dicitur quod non quia nunquam ca-
cognoverunt sed quia non tantum / Unde sic
pacto iudicio ampliore cla-
ritate sue cognicionem deus demon-
strabit electis / Item ministrabit illis
qui tunc regnabunt / Ad hec dicendum quod dicitur
tunc ministrare non ministracionem ob-
sequii sed suffragii sive suffi-
cientie sicut pater filiis ministrat
expensas / Dicit autem ei petrus
Super posita est prima condicio actio
hec ad summa fidei confessionem
sed expectacio divini iudicii / Hic
potius secunda scilicet exigencia officii / Ubi
declinat distinccionem suis per officii
debitum secundo digne officiarium
premium / libres suggerendo male mi-
nistrancium supplicium quasi diceret
secundo dicitur supplicacionem / Ille
autem servus qui cognovit volun-
tatem / In prima parte inquit petrus secundo
vindicte / Dicit autem dominus hec
sicut autem petrus / Beda sic
Domine ad nos dicis hanc parabo-
lam an ad omnes?

quasi dicat: tunc dominus duos proposuit et se
subito venturum et illos in ex-
spectando paratos esse debere / Querit
petrus an ista sublimia instituta
celestis vite que sunt perseverantibus se-
nunc ad apostolos solos et eorum
similes an ad omnes salvandos
pertineant / Et hoc est quod dicit autem
ei petrus etc. / Dicit autem dixit
hic subditur responsio ubi implicat
dominus v. condiciones boni prelati scilicet
fidelitatem / quis putas est fidelis
humilitatem / dispensator discre-
cionem / et prudens / legitimam institucionem
/ quem constituit dominus / ydoneam
officii sui execucionem / ut
det illis etc. / Hec ergo dixit autem
dominus / Beda sic quasi dicat quis putas
etc. q.d. ad vos specialiter pertinet
de prelatorum actu iudicium
ut scilicet vos et alios prelatos tamquam
sicut corporum custodes instituti
Sed quis putas est fidelis dis-
pensator et prudens / quasi putas
hoc est non vir impossibile
sed difficulter et raro / Unde sic
quam rarus est dominus dominum sinit
duces homo ad lucrum sed a ore
[illegible] pastores / Quem constituit dominus
et ipse se non ingessit / super fa-
miliam suam scilicet super ecclesiam / Jere. i.
ecce ergo constitui te super gentes
hodie etc. / Ut det non vendat
nummos scilicet cupiditatis terrene vel
laudis humane et pravitate glo(rie)
Mt. x. gratis accepistis gratis da-
te / Illis scilicet deo famulantibus non
consanguineis vel clamicularis
vel coquinariis suis / Mt. vii
Nolite sanctum dare canibus
In tempore scilicet oportuno sicut et dominus de quo
in ps. Tu das escam illorum in tempore
oportuno / Crisostomus quasi egrotanti
est illi ars medici optima vi-
tam [illegible] doctrina et consolacio sacerdotis

sp optua ē mag^r aut i dict
bulonib^s sicut gubnator
qui sp uigil ē maxime tpe
uenti ⁊c. Et maxime i psecutoib^s
ualib^s mēt^s deficit. Sz ecōtra
idē aut. Cuius pl'es sacdotes
mali obdormiēdo pcr^a faciūt
i pctis, boni aūt excitant a
sopno neglie assidua tuba
doctine. Tritici i. ubi ēct ad
usū v^d alim hoim i m^i mutore
Mesura bona glo^a i. pq^e lite
auditoz m^e mēsatū cibū dm̄i
ubi ut ēpal subsidij tpal.
Btus ē ille s^uus hic subd^r dig^e
officiū exeqntiū pmiū. ubi
tang^t ⁊ pmiū quēdā ij sz
pmij pfētoij qz btus. pmiat
optutate. qz cū uenit d^s
pmiādi vōiij qz inuenit. Ita
facietē pmiatoz digmte.
Amē dico uob. D^t g^o btus
beda. q d pauci s^t fideles.
Ille aūt qui receptus fuit ano
na ubi fideli^m mst^ubet i
ciā greg^s uigilab^e et a^d bti
glificab^r. Aug^s apud dīm
mēt beatiq epi psbri a^d dya
com offic^e si eo mō militet
quo n^r impr^e iubet. Btus
ille s^uus, a s^uicio dict^s sua
do sit d^s, quē cū uenit d^s
s ad iudiciū pti^ue uel vte
inuenit ita facientē no d^t
ita docentē uel pponetē sz
facientē. Et q^s eni auditoz
ē ubi ⁊ no f^coz h^t qpabit^r.
Ita facientē i. dispēsantē
fidelit^r humil^r dilige^t pru
dent^r ⁊ util^r. Amē dico uob
costituet eū sup omia boa sua
glo^a sup omia ei^us reg^i gaudi q
non est solq^z sut pctis possi ~~pd~~t
deat gaudia etna tū ipsa

greg^s custo. Cuius bn agēte
pplo uniq̄isq^z p suo bono
remunat^r, sacerdos aūt p
bonis oim̄ hēbit ei p bois
suis aureā ex acquisitoē
alioz aureola. Qz si dixit
s^uus, portabit dispēsaoiu
gla. hic o^r male admistroiu
pena ut sit que dca s^t de
bono suo mag^s māifestē
pca que p antitesin dm̄
de suo malo. Copportanda
in^s se porta mag^s eluce^t.
Primo g^o p^o adminst^d mala
⁊ sic adminstrāt pena. i. uel
et d^ns malē admistrāte
describit eā s^e fatuitatē i p
sumēdo quātū addij i. qui
dixit crudelitatē i reg^e do
subditū i ⁊ cepit pcutē
gulositatē i pasc^do sc^ipm i^l
⁊ ede⁊ bibe. D^t g^o. q^s si dixit
ita dixit qz btus ē ille s^uus
quē cū uenit d^s inuenit sic
dispēsantē qz p^s h^s s^i sing^le
s costit^us a d^no sup familiā
suā dixit i corde suo mo
rā fac^t d^ns meq̄ ueniē s
si cogitauit qz moz aūt
aduent^s d^m ad iudiciū
adhuc longe ē qz multi co
gitat qz t^m malū ē mag^e si
tali cogitaoi cosenciat
⁊ peiq^s si ope ouda^t. Hec ē
repmissio neq^ssima de
q^a Eccl'i 20 repmissio ne
quissima multos pdidit.
h^e repmissio lōge uite de q
sen^a multos uita diuites
mors incta puenit, ex° i
diuite dm̄ dic multa bo
h^es ⁊c. Et cepit pcutē
pueros ⁊ ancillas. Ecce cru
delitas ⁊ infidelitas sui
mali ex cura g^gis commissi

Senica

Quos cum debuit fouere et defen-
dere impugnat et percutit. Ier. xviij.
Venite percutiamus eum lingua
et non attendamus ad uniuersos ser-
mones eius. Glo. pro exemplo. i. Cor. 11.
Sic prelati in fratres et percucientes
conscientiam corporis infirmam iniusto
flagello ut exactores pharao-
nis Exo. v. Act. 23 a. Accepimus Ananias
dixit et percutiebat caput eius.
Aut et gladius quod prohibitum est discipulis
quando petro dicit Conuerte gladium
tuum in uaginam Jo. 18. pueros et
ancillas quorum secundum quosdam etas
et sexus infirmior tanto ad ruinam
facilior et ideo magis cauendum
ab eorum scandalo. Et edere et
bibere scilicet pingues rei quod comedit
agnum de grege et bibentes
vinum in phialas. Et inebriari
Ysa. 28. sacerdos et propheta nescie-
runt et perebrietatem absorti sunt a uino.
Veniet dominus serui huius subditur
talium seruorum pena ubi nonerunt ta-
mio aduentus domini quem desperat
2° sepo ab elatus quos oppressit in
et diuidet eum 3° afflicto cum
reprobis quos imitatus fuit in
parte quod eius presens 4° puniente primo
pena dampni 2° pena sensus
Dicit ergo. Veniet quasi fur ita secure
Veniet dominus serui illius glo. in
hoc seruo omnes mali prepositi intel-
ligantur. Nota ergo serui dicuntur nomine
non re officio non merito clerici
ergo domini non sunt et seruo nec.
bono. Sed Veniet in qua die
non sperat et hora qua nescit quod
necessarium scire pro Vnde ait ipse de
die illa et hora nemo scit neque
angeli quod fit ut semper sit paratus.
Et diuidet eum glo. a consorcio
fidelium separando et cum his qui
fidem habuerunt sociando scilicet quando

separabit bonos a malis sicut
segregat pastor oues ab
edis et dicet Discedite a me
maledicti etc. Diuidet in quam
glo. bis acuto Dequo Apoc. i
qui de ore bis acuto quod punitur
animam et corpus Vel diuidet eum
animam scilicet dimittendo de pena corporis
ut nullis possessionibus et diuiciis
suas alienis. Eccli. x. cum mo-
rietur homo hereditabit serpentes et
bestias et vermes et ita diuidet
eum gallice illi fenson de ious
partem eius i. retribucionem quam
accipiet pro ipsis pessime proeliare
pro ea. Cum infidelibus ponet
et enim cum curam suorum non habet et
maxime domesticorum fidem negat
et est infideli deterior. i. Thi. 5.
Rabanus quos aductum inducet
desperauit quod pecatibus audiunt
quia commissa est familia sibi et
fame neccessario perit cum
infidelibus partem eius et si in
precibus ponitur postum infidelibus
ubi ponetur qui inuenitur cessat.
q. d. quod magis punietur. Ille autem
seruus. Sicut deum est supius
hic ostenditur diuersa suppositorum male
fecerunt ubi ostenditur primo maiorem
fore penam peccatum scienti
2° minorem peccatum ignoranti
i. qui autem non cognouit superba
nomine et in seruo peccante scienti
3° notam mandati 2° negla-
tionem cogniti i. et non preparauit
3° omissio exterior neglectum
et non fecit 4° punicio maior sci-
entis omissi in plagis uapulabit
Dicit ergo. Ille autem seruus q. d. uel
mali serui cum infidelibus punientur
si domini Ille enim qui sciens
peccat magis punietur magis quam
qui exignorancia Ille autem seruus
qui cognouit uoluntatem domini sui scilicet bona

et adimplendum obligantur et non se preparavit scilicet ad faciendum voluntatem domini sui hominis et etiam preparare aliquid putasset et non fecit secundum voluntatem eius plagis vapulabit id est punietur multis quia scienter peccavit id est multis et quia contempsit et quia non fecit quod faciendum sciebat certe quia scientia aggravat culpam. Unde Gregorius ubi donum maioris scientie ibi transgressor maiori subiacet culpe. Qui autem non cognovit hic de minori pena peccatum eius ignorantie ubi implicatur primo similiter ignorantie secundo ignorantie invincibilia id est et secundo in obedientie ignorantie minori pena vapulabit. Dicit glossa: Qui autem non cognovit scilicet voluntatem domini et fecit digna plagis id est pena vapulabit paucis. Unde Paulus primo ad Thimotheum primo: misericordiam consecutus sum quia ignorans feci in incredulitate. Dicit omnibus enim penis sicut dicitur hic glossa mitissima omnium erit eorum qui preter originale nullum addiderunt. Minor pena eorum qui ex ignorantia peccaverunt pena eorum qui ex infirmitate tantum scienter pena eorum qui ex malicia. Et ecce iiii gradus damnatorum. Hic quidam secundum dicit ille similis qui cognovit glossa non illi qui scienter peccaverunt conveniunt qui ex ignorantia minus quam omnibus malis evadunt quod est de peccatis ex ignorantia. Ad hoc dicendum quod omnibus malis evadunt scilicet ex toto electionis sed non ex toto evadunt cognitionibus. Dicit qui ex ignorantia minus quam ambo quoniam scilicet peccabant quam ignorabant quod ignorantia non determinat sed aggravat culpam quod et penam. Ad hoc dicendum quod ambo loquitur de genere non per istis sed particulari

quia qui sic peccat ignorantia necessitatis non quantum ad peccatum. Et ideo hic notandum quod duplex est ignorantia: quedam scientie quedam invincibilis ignorantia scientie. Duplex est quia aut adhibita debita diligentia et excusat a tanto non a toto. Unde sicut Lamech occidit Chaim eum putans esse feram non excusavit a toto. Ignorantia vero invincibilis duplex est: quedam affectata et in nullo excusat; quedam simplex et excusat a tanto non a toto. Similiter duplex. Accidens sine culpa ut quando homo dando operam rei licite efficitur furiosus et excusat a toto. Accidens ex culpa. Dicitur ad hoc quod quedam quod excusat a toto alia quia a tanto. Dicit tertio super id vapulabit paucis glossa mitissima pena erit eorum qui preter originale nullum addiderunt quod illi carent visione dei que est maxima pena. Ad hoc dicendum quod glossa loquitur de pena sensus non damni.

Omni autem cui multum datum est. Superius posuit duas de duabus conditionibus attinentibus ad fidem condicionem scilicet expectationem domini iudicis et exigentiam officii. Hic ponit tertiam scilicet magnitudinem. Unde tangit bonum superius bonorum que habuit ratione domini data secundo bonorum que tribuit ratione domini que data id est et cui commendavit. Dicit glossa: Omni autem ratione donorum plus punietur cognoscens quam ignorans quia cui datum est multum multum queretur ab eo cognoscenti autem plus commissum est quam ignoranti et ceteris paribus. Hoc autem specialiter intelligitur de donis que data sunt prelatis

Igitur dispensator

ad regimen aiaru vel gnalr de
hijs q data st vnicuiq ad
regimen spualr et hec siue sint
bona nae siue fortune siue gre
et cui omnia dat hoibz a deo a
quo omne datu optim vt dd
Jaco i. vn no debeo dubitare
cui cui besti istaceq fide
multum inqua requirer ab eo
i die iudicij qui exiget ro
de omnibz comiss et dispon
reddere rom villicacois tue
hec spualr pt intelgi de hijs q
comedata st platis ad regim
aiaru vel gnalr de hijs que
data st vnicuiq sicut dixi
Subditis cui dat et platis co
meda. Dr ergo et cui comedauit
multum s homines plus petent
i repetent ab eo q dicta facit
et de eo plus cui repetet a p
latis qui a subditis qz plus eis
comissu fuit s cura suiet
gregis subditi et zckro cus
todi virum istu qui si lapsus
fuit erit aia tua p aia eius
Ignem veni mittere hic po g
gdo trahebs ad vie fidl fina
gsonis sadurct q x qui tagi
turp et pa in carne 2o i cruce
i kap at heo kap 3 in mete
i spuatis qz pacem iup a impli
cat ea aduetu gtuitu
qz venir effem exhibitu qz
igne mittere sicut adoptiuu
qz q uolo dr go igne veire
et ueda glosa et querit ita quid
bas petre an oms moner
accintis lumibz accensis luceris
dim aduetu pstolaz ergo at
ad hec tm veni i mundu ut
homines accupidis mudi pris
accessos ad celestia succederem
et hoc e q uolo vt hoc in medijs
inbarur usq ad fine sch auctas
pteribus mundi illustret et igne
aut illuminat spm sferi
noue qui corda illuiat
ad supna puocat inicia co
suit vasa domus pbat lucd
nas accedit quas superis ar
dor morbat et ideo spm sctm
in igne misit Act y. ille igis
bn accessus fuit i cordibz dis
cipulorum Vn etia potuit dicere
terq i igne misit i ossibz
meis Aliagl sic cot at
invitamus nos ad pparacon
iuit et ad custodiam gregis (?) minu
ciendo timore ex aduetu
iudicis qui malas suos
damnabit et qz exiguus est
pferus et pua mitors g ve
metu supplicij ab crud e
venorata malo ut ex a de
h impleat spus qz verbi carne
assumendo mitte igne caritas
i terra huai cordibz et q uolo
nisi ut accenda s mediate
sufflatois diuine inspiracois
ut huac pdicacois ut sic
verte meditacois et pz
i meditacoe mea exardes
cet ignis Cor em huan ad
modum terre erat obscuru p
ignorantia frigid p malicia
molle p cupiditate que edi
gebat igne illuminante q ob
scuritatem inflamante q frigit
te cosolidante coi mollicie
kap at heo h tag aduetu i
cruce vbi tangit p o actu
paciebz 2o affcm paciencie i
equo constructor Dr ergo kap i
duo igne veni mitte i tra
at pkis ut ignis facilius
accenda i cordibz fidelium
pus heo kap s sanguis
bapti s puricacoe pi sagnis
tincioe

perfundi. Primo quod precipue dicit fide-
les igne caritatis accendi. Non
enim dare spiritum nisi Ihesus esset glori-
ficatus ut dicitur Ioh. 7. glo. Secundum
pro quanto tempore affuit quod sol re-
fulsit in celo qui prius erat in
morte nubilo accensus est
ignis magnus ita ut mirarentur
omnes 2. Machab. 1. Et quomodo
coartor usque dum perficiatur. id est
quanto desiderio affecto pas-
sionem meam pro salute humani
generis consummari quod dicitur Luc.
22. Desiderio desideravi hoc
pascha manducare vobiscum.
Distinguit autem Crisostomus 3 genera
baptismi quorum unum fit verbo sicut
dicitur Ioh. 15. Iam vos mundi estis propter
sermonem etc. aliud tamen aqua et
spiritu tamen Act. 1. vos autem bapti-
zabimini spiritu sancto etc. Aqua et spiritu Ioh.
3. nisi quis renatus etc. Aliud igne
tribulationis et pene Ysa. 4. Si
abluerit dominus sordes etc. Ro. 6.
in mortem ipsius. De quo hic dicitur
Baptismo habeo baptizari.
Putatis quod pacem. Hic tangit
adventum in mundum christi predicti ad-
ventus rationem. Ubi primo quid adven-
tus sui causa. Secundo subditur verum. id est
Non dico vobis. Tertio confirmat causam per
effectum sequentem. id est Erunt enim ex
hoc etc. Dicit ergo Putatis quod in dies
quod ignem veni mittere in terram
volens quod accendatur. Sed putatis
veram pacem dare in terram
consilio veni pacem facientes
sine peccata ignis predictus accendatur
ut accensus mutuatur. Non enim ad
hoc veni dico vobis. Affirmatur hoc
non esse finem. Dare separationem
scilicet bonorum a malis ne corrumpantur
ab eis. Sed et sicut dicit Crisostomus
hoc desiderat christianus suos infi-
deles cum fidelibus esse quod malum

coniungatur bonum. ideo malum
quod diu fuit mixtum bono
unitur et status separatum cadit
et moritur. Et non dicitur quod est pax 1
terrene felicitatis hec esset con-
tempnenda. Unde Ysa. 38.
ecce in pace amaritudo mea
amarissima. Et est pax pure 2
colligationis omnibus hec destruenda
ut tangit hic et Mat. 10. Non
veni pacem mittere in terram.
Et est pax temporis hec non venit 3
in hunc mundum sed postea, alias in diebus
eius iusticia. Et est pax pectoris
hec suis dedit Ioh. 14. Pacem re-
linquo vobis. Et est pax eternitatis 4.
hec promisit Ysa. 32. Sedebit
populus meus in pulchritudine pacis. Pa-
cem ergo terrene felicitatis vel amoris
carnalis dare non venit
sed separationem scilicet a dyabolo a carne a
mundo. Sermo enim predicationis
est vivus et efficax penetra-
bilior omni gladio ancipiti per-
tingens usque ad divisionem anime
et corporis Hebr. 4. Secundum duos
separationes. Erunt enim ex hoc quinque
in una domo divisi spiritualiter
ut patet boni a malis tres
in duos et duo in tres dividentur.
Beda tres in duos scilicet filius et
filia et nurus in patrem et matrem
et duo in tres id est pater et mater in
socrus intelliguntur per matrem et
filium et filiam et nurum. Pater in
filium et filius in patrem dividentur
et de aliis sequentibus. Vel
quando pater meus et mater mea dere-
liquerunt me scilicet quando ad dyabolum
dominus autem assumpsit me ...
tur per tres ... omnes boni
qui fidem trinitatis corde ore et ope-
re confitentur. Per duos omnes mali
qui ab hac trinitate sunt diminuti
tres ergo in duos dividuntur etc.

non pax mundi

mater in filiam et filia in matrem suam. socrus in nurum suam et nurus in socrum suam.

bapt. triplex

pax triplex

qui boni et mali contra se inuicem et
operantur, et se inuicem persequuntur.
Eccli. 33. Contra malum bonum est et contra
uitam mors, sic et contra uirum iustum
peccator. Et intuere in omnia opera
altissimi. Duo et duo, et unum contra
unum, pater in filium, pater mundanus, filius re-
ligiosus, Deut. 26. Pater tuus Amorreus,
i. amaricans, et mater tua Cethea,
i. garrula. Filius et filia, mi-
tatores dei, dominum contra illos diui-
duntur; pater et mater, i. mundus et caro,
i. mundani et carnales, et in-
teriores spirituales impugnant;
inuicem et lingua, Ieremias. Et a domo
crescit persecutorum rabies,
ut non sit inter eos affectus dilectionis,
diuisa est fides. Mat. x. Tradet
autem frater fratrem in mortem etc.

9 Putatis quia pacem ueni dare in
terram? Non, dico uobis, sed separationem. quia 1. Cor. 14. Non
enim dissensionis est deus sed pacis.
Quia pacem dat non separationem. Ad hoc
dicendum quod est separatio a malo et bona,
de qua 2. Cor. 6. Exite de
medio eorum et separamini. Et est separatio
a bono et mala. 3. Reg. 12. separat
Ieroboam, quia fit a domino. Pacem dat
dominus non carnalem. Et aliud: pax duplex:
quedam concordia in bono, alia
concordia in malo; pacem dat deus,
non carnalem. Erunt enim quinque in una

9 domo diuisi, quod unus secundum se et
patri inimicatur, scilicet pater filio, mater
filia, socrus et nurus. Ad hoc dicendum
secundum Bedam quod si enumeratio computatur, non
sunt nisi quinque. Quia per duabus, scilicet persona matris, illa enim que
mater filii est socrus uxoris fi-
lii sui, ita ut sit sexus. Unde sequitur

9 diuidentur pater in filium et filius in
patrem. Diuidentur. Contra hoc quod dominus
uelle filios inhonorare parentes,
quod est contra preceptum Exodi 20. honora patrem.

Ad hoc dicendum quod ibi precipitur parentes
honorari sub deo, et hic quod non
secundum deum. Hic autem apparet
eorum separatio pro deo, quia parentes
tunc retrahunt filios a cul-
tu diuino etc. Vnde Cirillus: Solus
deus preponendus est animabus; carna-
libus parentibus propter carnis ob-
sequium, spiritualibus uero parentibus sanctitatis.

Dicebat autem ad turbas.
In precedentibus monuit dominus
ad unitatem fidei firmitatem maiores
et perfectos, scilicet discipulos. Hic monet
minores et imperfectos, scilicet turbas.
In turba enim quidam erant
deuotiores laici, quidam
cauillantes scilicet et pharisei, quorum
erat inde eorum cliuitatis ue-
rbo duobus, quod non nouerunt ad-
uentum Christi, tamen putabant uobis dominus
primo redarguit insufficientiam sui
studii, secundo impericiam sui ingenii.
Primo autem et auditis ipsis non
uidetis et in obiectibus o
dicit: cum autem uideritis, sicut ex
uisibilibus inuisibilia conuincerent,
si ductum uite operibus iudicauerit
siue uerbo domini cognouerit,
firmiter aduenisse Christum crede-
ret. In primo adducit primo
similitudinem nubium, secundo uentorum.
Primo et cum austrum flantem.
Tertio ex hiis infert suum propositum in
ypocrite et hoc est quod dicit dicebat
autem. Glosa sic continuat. Cum
dominus apostolos de suo primo aduentu
cognitione confirmasset, infortunii
et de futuro qualiter esset ad-
monuisset, facit sermonem ad
turbas, in quibus pharisei erant,
ut habetur ante. Ipsi quidem priorem ad-
uentum non credebant, unde non
expectantes signum de celo
temptantes querebant. Ideo postquam
locutus est apostolis, dicebat ad

turbas. Cum cum videritis vi-
dete ergo id est quia videri non cog-
noverunt adventum dei reprehe-
duntur et merito. Primo sub similitudine
brutorum alibi Ysa. i. cognovit
bos possessorem suum et asinus
Secundo sub similitudine avium. Ieremias
miluus in celo cognovit tempus
suum turtur et hirundo ciconia
custodierunt tempus adventus
sui populus autem meus non cognovit
iudicium domini. Tercio sub similitudine
nubium ut hic cum videritis. Quarto
sub similitudine ventorum quod vocatur
cum dicit et cum austrum. Impedie-
bat eos ne crederent. Car-
nalitas vite que intelligitur per bruta.
Elacio superbie que per volatilia.
Obscuritas intelligencie que per
nubes. Volubilitas doctrine que per
ventum. Cum videritis nubem
orientem ab occasu. Unde sciendum ex-
surgit ventus pluvialis eo
quod sol debilior est et effectus
unde elevat vapores humidos
et humiditatem eorum non desiccat
statim dicitis nimbus venit
i. pluvia quia nubes est materia
pluvie. Psalmo. id est ps. qui operit celum
nubibus et parat terre pluviam.
Statim dicitis et ita fit. Et cum austrum
flantem scilicet videritis dicitis quia estus
erit et fit. Auster enim ventus calidus
est. Unde Iob 37 nonne vestimenta tua
calida sunt cum perflata fuerit
terra austro. Hypocrite faciem ce-
li et terre nostis probare hoc autem
tempus quomodo non probatis q. d. vos qui
elementorum mutacionem et austri
flatum cogitare potestis hoc tempus
scilicet mei adventus quare non probatis
scilicet certis articulis scripture et
operum. Sic exponit Beda. Ysa-
ias. Salvent te augures celi

qui contemplantur sydera et suspi-
cabantur mensibus ut ex ipsis
annunciarent futura tibi. Gal[illegible]
quo [illegible] ad infima
et extrema elevata. Dies observatis
et menses et tempora et annos. Et
vos ipsos [illegible] negligitis. Ad
hunc similes sunt tales. De quibus
Bernardus: multi multa sciunt, se ipsos
autem nesciunt. Augustinus: lauda-
bilior est animus cui nota est infir-
mitas propria quam qui celorum
constellaciones et terrarum funda-
menta scrutantur. Quid autem a
vobis hic [illegible] arguit imperi-
tum ingenii. Aliquis enim unde [illegible]
de legis ignorancia et prophetarum
exponit [illegible] se putat non dicit eis
quod solo [illegible] ipsum potuit cogitare
esse deum et videre venturum.
Sic enim dicit Daniel. Cognito
[illegible] deum omnibus [illegible]
[illegible] ista est potuit ergo deum
esse cogitare [illegible] magni-
ficia operum [illegible]
nostre esse deum [illegible] non
potest hic signa facere que tu facis
nisi fuerit deus cum illo. Per vinum
faciebat omnia signa [illegible]
propria non [illegible] alterius
ergo oportebat quod ipse esset deus
[illegible] si non tunc [illegible] peccatum
si autem propria [illegible] facere
[illegible] cum ipse deus non esset
et si ita fuit peccatum [illegible] per ipsum
tam excellens opera non fa-
cit peccatores enim deus non
exaudit Io. 9 quod verum est dum
in peccato manent. Respondit Thomas
quod dicit [illegible] aut et [illegible] i.
[illegible] non iudicastis
quod iustum est scilicet me esse deum et
iudicem venturum q. d. Ductu propriae
racionis possetis cogitare me esse
deum et non hominem purum et fecimus

cum

opera quecumque purus homo potest facere
Jo. v. si opera non fecissem in eis
que nemo alius fecit peccatum non
haberent. Item cum deus sim et homo
et tot blasphemias et iniurias
passus sim de quibus vindictam
non recipio in presenti et deus michi
vel michi imputari posset quare
me alii ut iudicem ad iudicium
venturum. Cum videritis nubem etc.
Mistice nubes est caro christi sicut id
ysa. 19 ascendet dominus super nubem
levem. Occasus mors christi id est per quod
ascendet super occasum dominus noster
illi. Et dominus ascendisse super occa-
sum quia mortem sua morte superavit.
Nubes ergo ab occasu surgens
est caro christi a morte resurgens
post ascensum autem huius nubis venit
nimbus quia post domini inventam ascensionem
descendit pluvia gratie spiritus sancti. Sicut
predicatoribus ubi dicitur iii reg. 18.
post ubi illa Ecce nubecula
parva ascendebat de mari id est de
amaritudine mortis et passionis christi
et facta est pluvia grandis. Per austrum
flantem potest intelligi presens tribulatio
sanctorum per estum sequentem futurum
supplicium reproborum. Flans ergo
auster presentis tribulationis signum est
estus futuri quia presens tribulatio sanctorum
est tamen indicium future punitionis
malorum. pu. 11. Si iustus in terra
recipit quanto magis impius et
peccator. Moraliter per nubem intelligitur contritio
de peccato que nascitur ad tempus obum-
bilat per occasum casus in peccatum
per nimbum pluvia lacrimarum
per austrum presens prosperitas per estum
futura calamitas. Nubes ergo
ab occasu oriens est post quam imber
sequens potest dici contritio de peccato
consideratione precedens et pluvia
lacrimarum inde sequens. Et sic
pluvia nubes absumitur et dissolvitur

et serenitatem inducit ita fletus la-
crimarum tristiciam mentis expellit
et serenitatem conscientie inducit
Thob. iii. post tempestatem tranquillum
facis et post lacrimationem et fletum
exultationem infundis. Et ideo
flatum austri sequitur fervor estus
quia presentem prosperitatem sequitur ardor
flamme gehennalis. Sicut id Job 21.
ducunt in bonis dies suos
et in puncto ad inferna descendunt
Exemplum de divite epulone Luc. 16.
Cum autem vadis. Hic sic dominus
exarguit [?] mobilitatem ubi
dei ubi precepit supponendo exhor-
tando comminando. Supponendo
auditum ubi dicitur cum vadis
cum adversario. Exhortando ad
commodum in via da operam. Com-
minando periculum neglecti
ne forte trahat te. Dicit ergo
Cum autem vadis. Glossa sic continuat
Ex quo constat districtum iudicium
esse futurum hic ergo ita vivite
ne in iudicio dampnemini.
Hoc autem ita fiet si consentiendo adver-
sario vestro. Hic enim adversarius est
sermo dei qui est contrarius carnalibus
nostris desideriis. Vel hic adversarius
potest dici conscientia remurmurans quod
malum bonum in testimonium reddere [?]
illis conscientia ipsorum. Ro. 2. Cum
vadis cum adversario tuo in via
id est dum vivis cum tuis malis desideriis
adversanti. Vadis inquam ad
principem id est ad christum iudicem. Ipse
enim est princeps regum terre cuius
principis principatus super humerum
eius id est crux que signum et scep-
trum regni eius ysa. 9. Esto ergo
actus [?] concordis cum vadis concordi-
tatis bonus. Cum adversario tuo
ultimus ad principem da operam in
via id est in presenti vita liberari ab eo
id est ab eius excusatione in futuro iu-
dicio et hoc implendo precepta.

vitando ph'itas sperando p'missa
timendo futa supplicia. In p'
simo que locutus sum i' indi
cabit z in nouissimo die. ergo ad
implendum verbum dei oportet adhibe
conatus io dicit da operam. et ap
tando tempore io dicit in via. considera
future io dicit libera ab illo. id est
esto consentiens adversario tuo
dum es in via tecum. Ne forte tr
hat te. hic ponitur comminando sup
plicium vbi implicatur et exprimit
circa penam corporis. que corporis
corporis coram iudice. diffinitiue
qui vos lata sunt i. z iudex tra
dat executoribus sine late. ex
actor comminatione pene illate.
dico tibi non exies. afflictio pe
ne gencie docet z nos ommati
medietate z iudex fidelis sua
terribilis z exactor crudelis et
durus in etnia z afflictio ge
neralis. io dico ergo da igitur operam
liberari ab illo. ne forte thal.
forte dicit propter arbitrium liberum
qua potest facere ut liberentur ut ad
iudicem trahatur. Trahat te z
inuitum nec eius transgressio sit ca
que te trahat. Contemptus enim
sermonibus est causa de te pro omnibus.
Cap. 8. ignorans quod ad vincula
stultus trahatur. ad iudicem. xpm.
s. dei filium z iudex. s. xpc tradet te
s. per diffinitiuam sententiam exactori
i. diabolo. sic dicit beda. uel sic dicit
glo. exactor tradet te. id est
permittit quod diabolus animam sua
ad penam trahat. Diabolus autem
dicitur exactor quia penam exigit
pro culpa quam suggessit. vsque ad
se quo cessabit exactor. et
exactor mittat te in carcerem
s. infernum. usque clauderis ibi in
carcere. et non dicit quod sum in ergastulum
constitutum cum dus. ubi cas

audit. Carcer eternus infernus ubi
malefactores includit z punit. et
pallarium celum. ubi suos breuit
thalamus eterna sponsa. in qua
quiescit sine anima sine angelus.
Dico tibi non exies inde donec
nouissimum minutum penam pro minimis
peccatis reddas. quam si reddes
z nunquam persolues. et ita semper punieris.
hic ponitur certitudo z veritatis facie nostre
probatur. hoc autem potest esse quod non probatur
uel quod nulla sit hoc vero effectus
naturalis cum procedat ex causa non
persona tamen potest cognosci non sit ef
fectus voluntarius cum procedat ex
agente ad utrumque. Et ideo si quis
cognoscat tempus pluuiosum
non propter hoc tempus quod et ad hoc dicendum
quod per se non potest cognosci sed per re
uelationem scripturarum z manifestatam
operum et postea exactor mittat
te in carcerem. quia post iudicium ante
bonum nullum salvatur. quod ut
mali in damnatione omnibus genere torque
bunt animabus i. carcerem. Ad hoc dicendum
quod z mali angeli habebunt officium
detrudendi animas in infernum
donec conservare iudicium. sic z boni
deportandi in celum. sed post vltimum
iudicium non. loquitur ergo hic ante
iudicium generale non post. sed utrumque post
iudicium autem habeant demones
ministros pene dupliciter opinio
una dicit quod sic. alia melior quod non.
Ite non exies inde donec reddas
nouissimum minutum. ergo qui red
diderit exiet. ergo aliquis exiet.
Ad hoc dicendum quod donec ut sicut quicquid
post includimus. quibus tamen excluditur.
ut cum dicit. Ne non penituit donec
obiit. i. nunquam penituit. sic
accipitur hic. uel dicendum quod donec aliquis accipitur
positiue ut i. donec ponam inimicos
tuos. aliquis negatiue. pro eo quod potest
obediuntur. Ite reddam donec nouissimum
minutum reddas. gloria i. pro peccatis
minimis i. venialibus. Ad hoc dicendum quod sed

no debeat p se et pro vo̅c dimittis
mortalis debet. | Capitulum xiii
A a Derant autem quidam in ipso tempore
In p̄te xiii ca° informat xp̄s
adhuc fideles suos et homines infort
ad morum honestatem ubi monet
ad tria primo ad declinationem mali
et hoc usque ad xviii capitulum 2° ad
operationem boni ca° xviii et xix
3° ad perseverantiam in virtute ca°
xx et xxi In prima monet ad
declinationem mali dupliciter primo ad
emendam mali preteriti ca° 13 14 et
20 15 2° ad cautelam futuri ca° 16 et
17 In prima monet ad emendam
mali preteriti et hoc per penitentiam ubi
monet ad penitentiam primo periculo
impenitentium deterrendo ca° 13
2° de gaudiis veris ad penitentiam
penitentium exhortando ca° 14
3° delectatione penitentium sus-
cipiendo et consolando ca° xv°
In prima ponit precipue duo
pericula impenitentium 2° periculum
subversionis temporalis 3° periculum
eterne dampnationis. autem ille
quidam dicentes si pauci sunt qui sal-
vantur periculum autem subversionis
temporalis confirmat primo humano exemplo
indicato 2° eventu aliquorum
infortunio ibi et sicut illi xviii
3° exemplo parabolico ibi dicebat autem
hanc similitudinem 2° divino miraculo ibi
erat autem docens in synagoga In prima
ponit eventum primo quorundam re-
latorum de morte galileorum scele-
rata 2° conversionem de mortis
causa ibi et videns dominus illis 3° sa-
lubrem exhortationem de penitentia
ibi sed nisi penitentiam egeritis Dicit ergo Ade-
rant autem quidam in ipso tempore nuncian-
tes ei glossa sic quidam cum ingre-
ssi ita presentes instrueret qui se
preparare debent ad adventum
iudicis et qualiter qui se non
preparant sint dampnandi nunciat ei

de galileis qui iuste perierint
cum non se bene preparaverint ut quod addi
in tempore isto quod in attrio templi acciderat eorum
qui diximus. Aderat quidam
nunciantes ei scilicet xp̄o de gali-
leis quorum galileorum scilicet sanguinem
miscuit pilatus qui sacrificiis
eorum sunt sacrificando eos dum sacri-
ficaverunt. De galileis illis qui
fuerunt. Ad quod hic fortis fuit contra
non habeo sed put ad pt as fuisse
de illis De quibus loquitur gamaliel
de quibus theodas fuit dux in hys-
toriis magnus fuit dicens se
prophetam ad quem multi de ihe-
rosolimis venerunt omnibus co-
gregatis sed quibus ipse promisit
quod tercia die yordanem divideret
sicut fecit dominus filiis ysrael ita quod
sicco pede transirent quibus ex-
iordane octo congregatis
et expectantibus supervenientes
pretoris presidis syrie omnes
occidit et caput theode ad iherosolima
detulit. Iudas non
galileus a solone tributi
generalis imposuit multos
avertit qui postea cum suis se-
quatoribus periit. Alii dicunt quod fuit
quidam galileus qui se messiam
et filium dei dicebat et hic duxit
se ascensurum in celum de monte
garizim. Ergo statuta
die erat in monte predicto et multi
ei consentientes sacrificaverunt ei
timens pilatus quod multos se-
duxit de sua tetrachia se
iherosolimitanos sic multos se-
duxit de tetrachia herodis
scilicet de galilea repente supervenit
pilatus occidit omnes eos cum eo
inter eorum sacrificia dum sacri-
ficaverunt et per tanto dicitur quod miscuit
sanguinem cum sacrificiis eorum
De hoc dicitur in hystoriis quod in quadam
glossa super istum locum ubi dicitur

[in morte]
6 quia herodes et pilatus ex pacificati
sunt quoniam pilatus eius noluit
iudicare preveniencia herodis
nolebat ergo dicere hij quibus hoc
nunciabat ex hoc appetitores
fuisse peccatores et ideo dampnandos
quia tam scelerata morte
ab impio preside inter sua sacrificia
sunt occisi. Glosa. Alia littera
mortibus istorum corporibus qui occisi
sunt inter sacrificia sunt spiritualem
mortem eorum qui non pure offerunt
sacrificium quorum oracio fit
eis in peccatum cuius sunt participes
sanguine peccatum finis sunt intencionibus
miscet in sacrificijs opinionem
bonorum ignem quod preparat dyabolus
qui vite interdicit magis nichil
et quicumque celebrant in mortali.
Et videtis dixit illis putatis
quod hij galilei pre omnibus
galileis qui sunt non sunt inpuniti
fuerunt peccatores quia talia passi sunt.
nobis fiat puritatio duobus
non est afflictionibus sed quia ipsi peccatores
erant et non penituerunt non talia
passi sunt. Unde glosa videlicet dubium et
illos ut peccatores fuisse et
iuste passos et sic alios peccatores
pecuniosos si se peccatores velut
pecuniosos non attendunt. Non vobis
sicut dico sed nisi penitentiam habueritis omnes
simul peribitis in hac ostendit esse
peccatores predicta nunciantes
eis cum predicat penitentiam tu
dicens nisi etc. Et sic illi xviij
hic confirmat periculum subitaneis
omnibus temporalibus vide in prima etc. hic
tangit quorundam infortunium
ubi tangit primo infortunium
2o infortunij debitum imputatis
3o silicet sic remedium
sed si penitentiam dicens quia et sic illi xviij
supra quos cecidit turris
in syloa et occidit eos putatis
quia debitores sunt pene omnibus cum

peccatorum debitores esse pene quam fuerunt
preter omnes habitantes in iherusalem.
Non dico vobis sed qui non penituerint
sed si penitentiam non habueritis omnes
simul peribitis. Sola enim penitentia
salvat a periculo. Est enim secunda
tabula post naufragium Et alia
littera habet simul peribitis quia idem videlicet
hoc quod si non enim est hic adverbium
locale sed similitudinis. Isti xviij
ad literam iherosolimitani fuerunt
qui edificaverunt turrim in syloam
et tandem ruina turris
oppressi sunt. Syloa nomen fontis est in
iherusalem de quo ysaias 8. pro eo quod
abiecit ille aquas syloe
et Jo. 9. vade ad natatoria syloe.
Christi galilei quam simplices
erant habent laicos iherosolimitanos
clericos vero at periculi sunt
nisi penitentiam egerint quia non est personarum
acceptor deus. Allegorice. x turris
at syloe xviij sunt. Syloe enim interpretatur
missus. per turrim deus propter fortitudinem
altitudinem et virtutem
probatur Esto nobis domine turris fortitudinis
per te missus fuit Galathas
misit deus filium suum. Super
quos cecidit turris ista comminuet
eos. Nondum super
nisi penitentiam habueritis etc. Quidam
alij habent penitentiam et non habent
a penitentia ut illi qui voluntarie
ex amore faciunt opera penitentie
Job ultimo quapropter ipse me reprehendo et ago penitentiam
in favilla et cinere. Alij non habent penitentiam
sed habent a penitentia ut illi qui ex
coactione ultima tamen vel pudore
peccatum sapientia v penitentiam agentes
et pre angustia spiritus gementes
3ij nec habent penitentiam nec habent a
penitentia ut illi qui nondum penitere nolunt.
Lucas xv. Nullus est qui agat penitentiam
super peccato suo dicens quid feci
omnes conversi sunt etc. 4ti et habent penitentiam
et habent a penitentia ut illi qui tione
initiali penitent ut hic etc.

" al. egeritis

Sabbato iiii temporum septembris
Dicebat autem hanc similitudinem
Superius confirmavit periculum
sub divisionibus temporalibus quod eis predixerat primo tradendo quorundam
interitum secundo casuali quorundam infortunio hic confirmat id parabolice
exemplo asserendo parabolice de subversione totius synagoge ubi ostenditur
exhibitio divine gratie erga synagogam secundo transgressio culpe ibi Et venit querens fructum
tertio exequiatio divine iustitie ibi Dixit
autem ad cultorem quarto temperamentum
misericordie ibi At ille respondens dixit
sicut hic legitur. Dicebat autem hanc
similitudinem hic ad confirmationem
predictorum ponit similitudinem arboris
infructuose et cum secundum glossam mundi
fidelibus nisi peniteant cito sint
eradicandi. Quidam hic ex-
presse non nominatur quia ineffabilis
deus est. habebat arborem fici plantatam in vinea sua. Vinea illa est
plebs iudaica secundum illud Ysaie v. Vinea
domini domus exercituum domus israel
est. Ficus plantata in dicta vinea
potest dici synagoga secundum glossam. Sicut enim
ficus primatum tenet in fructibus
pomiferis ita iudei in hominibus antiquis
Deut. vii. Te elegit dominus deus
tuus ut sis ei populus peculiaris de
cunctis populis qui sunt super terram.
Et venit querens fructum in ea et non invenit
... querens
fructum bonorum operum non umbram
verborum ... in plebe iudaica
et non invenit scilicet nisi folia tantum
quia sicut dicitur in psalmo Non est qui faciat
bonum. Hanc ficum dominus decorticavit
de populo auferendo
sicut dicitur Ioel. i. Ficum meam decorticavit.
Item grossos eius ... et
... maioribus rectoribus et
doctoribus eorum puniendo Naum

... iii.
Omnes munitiones tue sicut ficus
cum grossis suis si concusse fuerint
cadent in os comedentis. Et circa amplius
flores non sunt. Ficus fidei
impediendo. Abacuc iii. Ficus
non florebit. Et circa arbores
fecit. Matth. xxi. ubi dominus querens fructum
in ea non invenit. Sed sic eam inde
fructificabit. Cum enim plenitudo
gentium intraverit tunc omnis israel
salvus fiet Ro. xi. ibi ii.
videt ficulneam et omnes arbores
cum producunt ex se fructum
scitis quia prope est estas. Dixit
autem ad cultorem hic subdit
exequiationem vince sine ficus
ubi implicat primo exequiantis
auctoritatem in cultore vince secundo exequiandi
rationem in causa debite iustitie. tertio exequiationis
formam ibi Succide illam
quarto exequiandi utilitatem et
terre non occupationem. hoc est
Dixit autem ad cultorem vinee
glossa ad apostolos et doctores
quorum precibus et monitis assidua
plebi dei cura suggeritur quorum
collegium vocat cultorem
sunt unum propter unitatem. Deus autem
Ad illum cultorem dixit dominus
Ecce anni tres sunt ex quo
venio querens fructum in ficulnea
hac. glossa non ante tempus quia ... per
triennium venit et non invenio.
Isti tres anni secundum glossam possunt dici
legis alia ... prophetarum attestatio
Circumcisio ... Vel tres anni
tria tempora. tempus circumcisionis ante
legem quod duravit ab abraham
usque ad moysen. tempus legis quod
a moyse usque ad Christum et tempus
gratie quod currit modo. per hos tres
annos fructus in iudeis inventus
non fuit quia tempore circumcisionis purificari non poterant quia circumcisio ...

[margin] excequitor

[margin, foot] ficus synagoga

no q(ui)nt(um) deut(eronomio) x tangit(ur) h(oc)
n(on) p(er) lege(m) iustificaba(n)t(ur) q(ui) lege(m)
t(antu)m carnalia seq(ue)bant(ur)
n(e)c t(em)p(or)e g(ra)t(i)e iustificaba(n)t(ur) q(uia) pe-
ni(tere) noluerunt s(ed) in errore suo p(er) sua
malicia excecaba(n)t(ur). Et dixit
d(omi)n(u)s cultori vinee. succide
ergo illa(m) i(d est) amittia(m) q(uia) p(er)ditu(m)
e(st) locu(m) et ge(n)te(m) p(ro)pt(er) q(uo)d q(ua)ndo
x(rist)u(m) occiderunt timebant ut h(abetur)
Jo(hannis) xj ne forte veniat roma-
ni et tollat n(ost)r(u)m locu(m) et ge(n)te(m).
h(ic) e(st) t(em)p(or)alis succisio de qua
Dan(ielis) 4 succidite arbore(m)
ut quid t(er)ra(m) occupat t(er)ra(m) s(cilicet)
p(ro)missionis. glo(sa) cur et t(em)p(or)ali co-
pia utit(ur). Sicut eni(m) dicit aug(ustinus)
peccatori no(n) e(st) dign(us) pane q(u)o
vescit(ur). glo(sa) inutilis t(er)ra(m) occu-
pat qui locu(m) que(m) tenet op(er)ib(us)
bonis no(n) exercet. Et ille respondens
dixit illi. hic p(ost) q(uam) comminatio(n)em iust(e)
tiae subdit(ur) temp(er)ame(n)tu(m) mi(sericordi)e
ubi cultor vinee sine ficu
loquens p(ro) ea implorando p(ro)-
mittit distinguendo implo-
rando dilatione(m) sine p(ro)mittendo
negocium cultur(a)e i(d est) usq(ue) du(m)
fodia(m). distinguendo de futu(r)a
fructificatione i(d est) et si q(ui)de(m) fecerit fruc(tum).
Et h(oc) e(st) q(uod) d(icit). Et ille respondens
cultor vinee p(er) que(m) intelligit(ur)
ap(osto)lor(um) chorus dixit d(omi)no
suo. et h(oc) o(mn)i(n)o innuit intercessio(n)e
ap(osto)lic(a)e dilata(m) fuisse succi-
sio(n)em iudeor(um). fuit aut(em) dilata
p(er) xlij annos p(ost) passio(n)e(m) d(omi)ni et
p(ro)p(ter) p(re)dicatione(m) et intercessione(m)
ap(osto)lor(um) multi co(n)versi s(unt) ad fide(m).
Ex quo p(ate)t q(uod) p(re)lati d(e)b(e)nt se
opponere p(ro) subditis ut aaron
sap(ientie) xviij. D(omi)ne dimitte illa(m)
et h(oc) anno s(cilicet) t(em)p(or)e ap(osto)lic(e) p(re)dicationis
q(uo)d fuit xl(ta) annor(um) p(ost) tres p(re)dicationis
annos c(hrist)i. legit(ur) p(ro)phetaz(?) tercium

q(uo)d p(re)dicatu(m) fuit a x(rist)o. dimitte
inq(ua)m illa(m) usq(ue) du(m) fodia(m) c(irc)a
illa(m). glo(sa) i(d est) doc(t)r(in)a(m) radice(m) infruc-
tuos(a)e me(n)tis humilie(m) p(re)nu(n)ci-
p(er)s(ever)ua(n)t(e)s et tu(n)c da(m)pnatio(n)is
metu(m) inc(u)tie(n)do. no(n) sic di-
cebat ille s(cilicet) nill(er)q(ue) iniq(ui)tas
fode(re) no(n) valeo et mitta(m)
s(ter)cora s(cilicet) maloru(m) q(ue) fec(er)u(n)t abho-
minatio(n)em ei ad a(n)i(m)u(m) reuo-
ce(m). s(cilicet) qui nutriebant(ur) i(n) croceis
amplexati s(un)t s(ter)cora.
Et siquide(m) fecerit fructu(m) s(ub)a(u)d(i)
r(e)s(er)uabit(ur) no(n) succidet(ur). et q(uia)
p(ro)missio(n)ib(us) indebat e(u)s ad
negatio(n)em quod ad correctionem
supplicatio(n)i subiu(n)xit et q(uasi)
indicium futur(a)e da(m)pnatio(n)is
adiu(n)xit dic(ens). si at(em) i(d est) si no(n) fecerit
fructu(m) i(n) futuro succides illa(m)
s(cilicet) gladio iudiciali sine fructu(m)
et a t(er)ra vive(n)tium et(er)naliter s(e)-
pando. zacha(rie) xj. q(uod) mori(tu)r
moriat(ur) et q(uod) succidit(ur) succidat(ur).
Sed arbore(m) infructuos(a)m duo
debe(n)t(ur) securis et ignis.
Moralit(er) ficus p(otes)t dici religio
et h(oc) mult(ipli)citer p(ri)mo q(uia) sicut ficus
ab uno cortice multa g(ra)na
ordinate continet sic religio
multos sub una regula p(er)inde
Ecc(lesiasti)co. affert massa(m) ficoru(m)
p(ro)p(ter) quib(us) h(ab)itat(ur) fac(ies) uniq(ue).
2° q(uia) ficus h(ab)et folia ad simi(litudin)em
manus humane sic vita religio-
sor(um) d(e)b(e)nt manib(us) i(d est) op(er)ib(us)
adeq(ua)ri. s(e)c(un)d(u)m Osee x vitis
frondosa i(d est) sine fructib(us) adeq(ua)-
tus e(st) ei. Sz heu no(n) sic i(n)
mult(is) ho(die) q(uia) multa d(icu)nt et
pauca faciu(n)t s(e)c(un)d(u)m i(llu)d Jere(mie) 18
no(n) e(st) uva i(n) vitib(us) et no(n) e(st) ficus
i(n) ficulnea. 3° q(uia) ficus ubi e(st) bo(n)a
e(st) optima ubi mala pessima.
Sic de religiosis Jer(emie) 24. q(uia) vidi
s(ecundu)m ea(m) et ecce ficus bonas bonas
valde. Nimeti(?) q(ui)q(ue) pla(tu)s e(st) ficus

Ab(omin)ati(on)em(?)

humiliem

Nota

ficus religio

est ista ecca ysa v vinca dni exer
citum domus isrl est. Dnus huius
ficus xpc e qui suat ea pu za
qui suat ficu comedit fructus
eius. Cultor huius vinee uel fi
cus eius platorz z doctorz
quorz offim e sarmenta am
putare spinas euellere etc
Augustinus de v hiis ubi estis o boni
agricole quid agitis qre va
catis uidetis quam malo plena
sit terra hinc spine hic tribuli
hinc fenum surgit. Spinas
incedite tribulos eradicate
fenum siccate semina bona spergite
Sz quis hec dicit cui estis fletus
lacrimarz cuius agricole lo
alij sunt mortui alij fugati sunt
terra tradita est in mag impijs
ideo tota repleta est urticis et huiusmodi
Arbor eius ficus religionum hec
bat quis xpc plantatur vinca
sua p antonium budoz et augustinum
Et uenit querens fructum s religio
sis z sollicite perscrutando s religiose
z non inuenit nisi folia tm, id est de
bitum z religiosis pt uba et
religiosi corporis habitum. Et
signatum est Matthei ubi dicit quod tu
lit michi sol statula z posuit ea
sup lomric dicit at ad cultorem
vinee s xpc ad platum eccle Ecce
tres anni sunt s tpe atoy budin
augustini ex quo venio querens fructum
s opum z virtutum et non inuenio
quia tpn nunc emit duas scutellas
Nunquid aut non inuenit in illa
fructum xpc quia male consumit. Non
sed quia ibi non erat z quia nimis pre
via si quod dicit Crisostomus sic impossibile est
arborem iuxta via fructus ad
maturitatem ferre sic difficile est
hominem iuxta mundum viuentem iu
sticiam immaculatam usque ad finem
tenere. Succide ergo illam s succide
da amittitur quia infructuosa est

ad iustos. Omnis arbor que non facit fructum
Ut quid z terram occupat. Ambrosius
terram occupat quia locum que tunc
bonis opibus non exercet quicumque
punitus impeditum prestat ceteris
Et vindicas s platus dupici s
p subditus orando Domine di
mitte illam s z hoc anno sunt pe
niteat z fructificet ysa za
Ecce de hoc anno que sponte
nascuntur sed heu quia 9 excesso spatio
penitencie multi abutuntur in supra
Job 38 vsque dum fodiam illam
s increpando z duo ec coram
renotando etiam cum fodit
terra exhibet z fossa facta in humili
Et mittam stercora malorum
qui fecit abhominacionis fedi z vi
litatem ad memoriam reducendo
Sed tamen multi quamuis sunt penite
noluit sed murmurat quod eos quibus
ad memoriam reducunt peccatorum
suorum abhominacionem siue in
predicatione siue in lectione siue in
accusatione ezy figuratum fuit Exodi
v ubi dicit populus ad moysen et
aaron videat deus et iudicet
quam fecit fecistis odorem nostrum
coram pharaone z suis eius
hic quod supra dicto est sanguinem
miscuit glo eorum quod prius
offerunt sacrificium quorum oratio
fit in penitencia quoniam orat exauditur in
peccato perstat quia Ieronimus si peccator es
lauda Et augustinus illi facit quod
boni poterit. Ad hoc dicendum quod hec
dupliciter intelligi de paruitate opibus
ut de ordine de oblatione
sacrificii vel dicitur sibi in penitencia pro co
mitaciando peccatum vel dicitur si
in penitencia quam indigne exaudiendi peccatum
peccatum vestri ibi mentibus apparet
illos fuisse peccatores etiam
dampnando quia tam scelerata
morte ab impio preside occisi
sunt quod xpc sic scelerata morte occisus est
sapientis morte expressa quod de pe eius

quia sic modus est signum eterne
dampnacionis. Et dicit hoc ideo quia sic
moriens est eterne dampnacionis signum
nisi quia ille qui moritur scelerata
morte morietur et sceleribus peccatorum
sicut isti galilei qui mortui sunt
tactu sacrificii scelerati
Et querentes fructum in ea. scie-
bat eam infructuosam ergo frustra
querebat. Et dicit hoc ideo quia querebat
non quia nesciret de eo sed ut ipsa
ostenderet quem fructum synagoga habere
deberet. Erat autem docens in
synagoga. Supra comminatus est
id quod dixerat de impenitentibus
periculum sub visione temporali. Primo
narratione quorundam in decore, tamen
alii autem in fortunio. Et primo quando con-
hic primo confirmat idem dominus miraculo
ubi describitur primo miraculum sabbato
factum. Secundo murmur archisynagogi
propter sabbatum violatum ibi respondens
autem archisynagogus. Tertio confutatio eius et
aliorum miraculo detrahencium ibi
respondit autem ad illum dominus. Quarto
erudicio fidelium ibi dicebat ergo
cui simile est regnum dei ibi. Dicit miraculum
primo describitur quando
tempore et loco. Secundo egrotus infirmitatis ibi et
ecce mulier que habebat spiritum infirmitatis
tercio miraculum salvationis ibi quam cum vi-
disset ihesus. Quarto restitutio sanitatis ibi et
confestim erecta est. Quinto gratiarum actio
pro recepta sanitate ibi et glorificabat
deum. Dicit ergo erat autem in synagoga
eorum docens similitudinem de
ficulnea sabbatis. Erat autem
similitudinem docuit in synagoga ut
daret gloriam ut ostenderet eam ad syna-
gogam pertinere. Ficus cum succisio
sit succisionem synagoge quo ad
quosdam dampnandos. Mulieris
autem erectio quorundam in decore
erectionem et conversionem ad fidem. Vel
ficus excisio sit synagoge excisio

Mulieris autem huius erectio est exal-
tacionis electorum fidelium ante
erectionem sive ad fidem sive
ad gloriam. Et quod patet continuatio
huius partis huius misterii. Notandum autem
continuet huius misterii literale. Nam primo patet
breviter ex aliis ewangelistis quod hic
est de privatis locis. Secundo vero quare
docebat in synagoga que erat
locus publicus. Et propter vitandam
doctrine sue suspicionem. Unde
cum predicaret in occulto sed fideles
in publico vitabat quia non querit
angulos. Io. 18 capitulo ego docui in
synagoga et in templo. Et ecce
mulier. Hic describitur egrotus infir-
ut ostendatur magis miraculum.
Et augmentum hic ponitur quod dicitur
aggravantes morbum miracu-
losa curacio. Aggravatur autem
morbus primo ex parte fragili-
tatis dicit ecce mulier. Secundo ex parte
efficientis quia habebat spiritum infirmitatis
tercio ex diuturnitate ibi xviii annis
quarto ex genere ibi et erat inclinata
sed tempore contractatio ex morbi in-
tensione ibi nec omnino poterat sursum
respicere. Dicit ergo et ecce in quo
evidens egritudo ibi mulier in quo
fragilitas egrotantis
quia mulieres sexus infirmior
Que habebat spiritum infirmitatis id est
infirmitatem a spiritu dyabolico in-
flictam sive privatam sicut et
Iob ut patet Iob ii. sicut et apostolus
ii Cor. xii. stimulus carnis
Glossa dolor lateris erat a sathana
Unde dicitur infra hanc autem filiam abrahe
quam alligavit sathanas
xviii annis. In quo morbi diutur-
nitas. Sed faciebat eam difficil-
em curationem cum medicina pa-
rum valebat per longam consuetudinem
morbi. Et erat inclinata sic
ad terram more brutorum animalium
que habent ita faciem deorsum ad
terram nec omnino poterat sursum respicere

mor

s ad celum ad quod sitā erat
Moralr mulier curua mēs
auara mulr ppr absentia caritatis
frigida et inclinata qz tactu
affectus terrenorum auida neq
quid potest sursum respicere ta-
men celi oblita foris enim
fuit manasses .i. obliuio
et effraym .i. fructificatio hunc ppm
infirmitatis quo ad spūalia
infirma xviij annis qz ualde
diuturna Ier. 9 cum certa uicia
hodie senescente senescat
sola auaricia iuuenescit
¶ Quam cum uidisset ihc hic om-
nia saluatoris .s. hec iiij scilicet ui-
sus et affatus et effectus. In visu pietas
qz uidit in affatu pietas qz
sanare dixit in effectu humilitas
qz tetigit. De primo: Quam cum uidisset
ihc non tantum oculo corporis sed
potius oculo mentis et pietatis De
quo ps. uide humilitatem meam et
laborem meum et dimitte uniuer-
sa delicta mea. Vocat ad se
non enim uocatum ad se quod se
Iere. si queritis querite ad me querite
Ysa. 45 qui suscitatur ab oriente
iustum uocauit eum ut sequeretur
se. Et ait illi. hic medicus
curat non cataplasmatis curatio
sed solo uerbo ps. misit uerbum suum
et sanauit eos. Mulier dimissa
es ab infirmitate tua. Ecce
dominus quos mulier rogat quos
sola pietate miseretur. Centuri-
onem pro rogatus sanauit rogat atque
hanc at non rogatus ab
infirmitate tua .i. tuo merito
inflicta ultima .i. quantum
ad utilitatem tuam. Multi enim
habent infirmitatem non suam qz non
suo merito sunt inflicta vel qz
cano utuntur ad utilitatem suam
qz forte quod deum murmurat
Et imposuit illi manus proprie

indigentiam qz sine tactu solo
iussu sanare potuit sed propter
ostendendam humilitatem et quis spūs infir-
mos non dedignabatur tangere
Et confestim erecta est ps. dominus
erigit elisos. Et cum gratias
deo respexit eam in bono
Et erexit eam ab humilitate illius
Et glorificabat deum. hec est
quam sola retinet deus de
operibus suis s. gloria Cotan-
do utilitatem nobis concedit gloriam
non sibi soli reseruat Ysa. 42 gloriam
meam alteri non dabo .1. Thi. 1
regi seculorum immortali
Moralr dominus in sanatione hu-
ius mulieris .v. fecit uidit uocauit
sanauit tetigit et erexit
Pro dominus animam peccatricem pro suo
curatur gratis primo uidit eam per
pietatem sicut uidit nathanael
Io. 1. cum esses sub ficu uidi te
2o uocat eam per internam inspiracionem
Cant. 1. vox dilecti pulsantis
aperi m soror 3o sanat per pec-
cati remissionem ps. qui sanat
contritos corde. Et alibi qui sanat
omnes infirmitates tuas 4o tangit
per satisfactionis dolorem ps. tanget
montes et fumigabunt
Et erigit ad superna per amoris
ardorem Iob. v. qui ponit
humiles in sublime et merentes
erigit sospitate Respondens
autem archisynagogus Ecce impius
destinatum est. uidelicet sabbo
sed hic subditur mirum archisynagogus
propter sabbatum uiolatum ubi
nota iiijor primo impius indignatio 2o
indignationis obiectio qz sabbo
3o indigne allegat i. dicebat turbe. 4o allegat falla
cia hipocrisis convincitur De primo Resp.
autem archisynagogus i. princeps synagoge
indignans qui ex zelo legis
zelum enim habebat sed non scientiam

ttē p'cato ꝑ frt x9

vnius quia indignabatur ostendit se habere
flammam iusticiam pro veritate. Dicit enim
Gregorius quia iusticia compassionem habet
falsa indignacionem. Indignans
inquam quod sabbato curasset. Certe
tam indignacionibus eius tanta
observancia sabbati quod non curacio
hominis esset opus simile. Dicebat
turbe quia indirecte arguens
dominum. Cum enim directe et per se aliud
arguere non audebat et ideo dicebat
turbe. Sex dies sunt in quibus
oportet operari. Sex enim diebus deus omnia
fecit et septimo requievit. Genesis ii.
Et ideo diem septimum observandum precepit.
Exodo xx. Memento ut diem
sabbati observes. In hiis ergo sex
diebus venite et curamini et non
in die sabbati. Glosa. Moyses a servili
opere et nocivo actione feriandum
precepit. Hic autem non intelligens
archisynagogus fallebatur. Lex enim
in sabbato non hominem curare sed
similia opera facere prohibet. Sanatio
autem infirmi cum sit opus tantum
non est opus simile sed opus filiale.
Unde tale opus non prohibetur in predicto
mandato cum prohibeat opus
simile. Et si esset ille archisynagogus
infirmus non credo quod recusaret
collationem sanitatis in sabbato nec reputaret
violacionem sabbati.
Matthei xii. Non legistis in lege quod
sacerdotes in templo sabbatum
violant et sine crimine sunt. In secundo
dicitur. Et cum diceret autem ad illum
dominus. Quomodo autem archisynagogi
hic subditur eius confutacio et ad eorum
decorem mirabilis detraherent ubi
tangitur triplex confutacio. Primo
ipsorum confusorum insipiencie
cum hec diceret erubuit et audi-
encium leticia et omnibus populis gau-
dentibus. In prima confutat eos
primo ab exemplo simulacionis secundo ipso
nite notari indignacionis et conclu-

mitatem inteccatam in hac autem filia
abrahe. Dicit ergo. Respondens autem ad
illum dominus dixit. Ypocrita. Ypocrita
vocat eum quod simulabat se pro
observacione sabbati quod non faciebat.
Unusquisque vestrum sabbato non sol-
vit bovem suum vel asinum a presepio
et ducit ad aquam. Quod dicit ypocritam glosa
nuto ypocritam id est simulatorem vocat
qui eum ingerit plebibus in ad quod appetat
sanacionem hominis non ve-
beret per propositi comperecordis multi
sunt hodie tales ypocrite. Non bouem ad
cuiusquam. Trahit asinum et equi
sublevenit pit aia et non equum est
animo ad multum inclinatam que
sursum respicere non potest. Bouem et
alibi quod asino ip(s)e terra respiciunt
magnum est lingua quorum aliqui boves
desiunt terris excolendis asinis
omnibus portandis. Hanc autem
filiam abrahe filiam scilicet que sit quia
actuum sexto secundo quod filii abrahe
estis. Alia filia electionis sit vel actu
et potest esse deus de lapidibus istis
suscitare filios abrahe
quam alligavit sathanas scilicet
vinculo infirmitatis. Ecce xviii
annis non oportuit solui a vinculo
illo die sabbati. Quod dicit tum oportuit
vero quod ut una nobilior sit bona quam
et dignior quia in dampna alligatio preciosior
quia a demone alligata
et diu prolixior quia xviii annis
in solucio tum oportet. Nondum
que de transgressione sabbati
quam iudei ei imponebant excusat
se quia nocendo cobinitur
primo ex hominis dignitate. Cum dixit
sabbatum factum est propter hominem
non homo propter sabbatum ut habetur. Secundo
ex sua potestate cum dixit dominus est
filius hominis eciam sabbati. Tercio ex
legis auctoritate cum dixit circumcisionem
accipit homo sabbato Iohannis vii. Quarto ex
sacerdotum opere quia sacerdotes sab-
batum violabant nec se eos ipse reprobabat.

Filio oportuit. (margin)
contra secundo (margin)
contra tercio (margin)

xiii exemplum de violacione sabbati

xvi

q[uestio] t[er]tio ex cor[dis] cupiditate q[ui]a cu-
ra pectorum sanacionem homi[num]
p[ro]ponebat, q[ua]rto ex op[er]ib[us] qualit[er]
q[ui]a solvit a vinculo sathane
opus e[st] caritatis. ¶ Et cu[m] h[ec] diceret
[illegible] c[on]futat[ionem] deter[minavit] scien[ti]a sa-
pientiam hic subdit confusionem in-
sipiencium ubi implicat tam confu-
tacionem tam q[uia] erubescebat
confusionib[us] generaliter q[uia] ob ad-
versarios quod confutabat eos verbo
q[uia] verbo nititur evidenter q[uia] signo
verbo eius convincit q[uia] quin[que] modo p[er]-
versos. D[icitur] g[ratia] Et cu[m] h[ec] diceret erube-
scebat omnes adversarii eius q[uia] non
poterant resistere sapiencie et sp[irit]ui q[ui]
loquebatur. habebat autem tam gravia ad-
versariorum s[cilicet] pontifices scribas et
phariseos quin nullo modo apte contradicere
poterant p[ro]pter invidiam credere
nolebant. ¶ Convincebat autem
d[omin]us adversarios suos multi-
pliciter [illegible] q[uia] e[st] faciliq[ue] di-
cere p[ro]ut p[ro]bolvit b[e]n[e] a simone
dicens duo debitores ut hic
et in se. Sacerdos septimus cap. 4. Nu-
q[ui]d legistis q[uia] ex ore infancium et
lactancium p[er]fecisti. hominibus cap. 22.
cuius e[st] ymago h[ec] et suprascriptio
testimonio Jo. v. vos misistis ad
iohannem et testimonium perhibuit veritati
¶ Et omnis p[o]p[ulu]s gaudebat hic
subdit audiencium sapientum de
leticia ubi notat p[ri]mo quib[us] leti-
2° letitie causa in mirabilib[us] [illegible]
et omnis p[o]p[ulu]s in gl[or]iosis simplices et
humiles verba eius amantes
gaudebat in universis que plurima
cum faciebat. unde Jo. ult[imo]
multa quidem et alia signa fecit ihesus
que gloriose fiebant ab eo.
Gloriose quippe fiebant [illegible]
et quo ad causam finalem Jo. 2. [illegible]
gloriam manifestavit quod faciebat
cum omnia ad dei gloriam quo ad
causam efficientem q[uia] a potencia divina

[illegible] humana quesi[vit] [illegible] 17 dixit
[illegible] ille de quo
et glorificabo cum de operibus quo
ad causam [illegible] q[uia] opera [illegible]
gloriosa sunt e[st] suscitacio mortuorum
iustificacio impiorum. [illegible]
30. innova signa immuta mirabilia
glorifica manum quo ad causam
formalem q[uia] modo gloriosissimo. [illegible]
gloria dei in plenum in operibus eius
¶ hic quia erat docens in sabbatis
in quo male q[uia] ex operibus predicacione
et curacionem morborum in sabbato
scandalizabantur ut patet hic. quod
debebat facere in aliis diebus ad
hoc dicendum quod in sabbatis docebat
potius quam in aliis diebus primo propter
auditorum maiorem multitudinem
quia tunc plebs ibi conveniebat
2° propter vitandam temporis occiositatem
temporis occiositate et tunc cum non
licebat eis operari 3° propter doctrine
dignitatem s[cilicet] ad ostendendum quod predicacio
opus spirituale non erat cum fieret in
sabbato. 4° propter docendi auctoritatem
maiorem cum auctor est docendi
in [illegible] quod dicitur in scola
[illegible] propter immunda
predicacionis utilitatem ut [illegible]
quod predicabat in sabbato quod
[illegible] unde quod predicacio
ubi [illegible] ad quietem dies
propter operibus vacationis ad opus
curacionis [illegible]
operis cum curacionibus [illegible] sunt
ad sabbatum [illegible] vera
faciebat in sabbato ad [illegible]
dicendum quod scandalum erat passivum
non activum assumptum non datum.
¶ Dicebat [illegible]
Supra positum est infidelium con-
futacio hic subditur infidelium
instructio quos instruit
primo de fide 2° de caritate [illegible]
[illegible] estimabat 3°
[illegible]
[illegible] fidem [illegible]

conuincebat x[ristus] adversarios suos multipliciter

grano seminato in altum crescenti
Caritatem vero fermento tota
massa immutanti. In prima propo-
sitione de fide fidei declaratio
2o visionis sub granorum similitudine
id est simile est grano synapis. Dicebat ergo
scilicet Christus fidelibus gloriosus quod aderat
gaudentes et glorificantes. Di-
cebat ad commendationem et
instructionem eorum quod per humilitatem
et fidei fuerunt exaltandi scilicet in
ecclesia. Cui simile est regnum dei
sive regnum Christi vel regnum spiri-
tuale quod est regnum doctri-
ne scilicet regnum cordibus ingene-
rens scilicet cogitationes et affectiones
regnum oris regimenes scilicet sermones
regnum manuum regimenes scilicet
operationes. Et cui simile estimabo id est
Iuh. quod primo dicit cui simile est et postea
addit et cui simile estimabo id est
dando intelligitur quod est assimilandum
alicui uel cui est in te simile. Simile est
grano synapis quod accepit ho-
mo misit in ortum suum et crevit
et factum est in arborem magnam
et volucres celi requieverunt in
ramis eius. Regnum dei per quod
est cognitio dei per fidem et fidei
quo per predicationem per quas nobis
regitur in principio. De quo Mt 21
auferetur a vobis regnum id est dei
cognitio per fidem et legem et dabi-
tur genti facienti fructum eius. Reg-
num dei futurum est eius apta congruit
per spem de quo Mt 6 adveniat
regnum tuum. Regnum ergo gratie
quod est dei cognitio per fidem compara-
tur grano synapis propter multa primo
propter suum in principio parvitatem. Unde Mar. 9
dicitur ... petit ... fidei quare
dubitavit. Unde dixerunt apostoli Luc.
Domine adauge nobis fidem. Dixit
autem dominus si habueritis fidem sicut granum propter
venenum id est peccati expulsionem

Act. 15 fide purificans corda
eorum. Ephe. 6 in omnibus sumentes
scutum. 2o propter suum fragrantiam
et fervorem quanto enim plus atteri-
tur tanto plus fervet. Unde pro nimio
id est per eius ut probatio fidei invenitur
preciosior sit auro quod per ignem probatur
Eccli. i. beneplacitum est deo
Hoc regnum dominus cogitationibus per ho-
minem accepit in sua incarnatione quando
dei gloria bonum quod ipse cum presens
nobis tribuit ex deitate nobis
accepit et exhibuit. Apoc. 5 dignus
es domine accipere librum. Accepit
in incarnatione et misit in ortum
suum scilicet ecclesiam vel fidem accepit predi-
catione per se misit. Unde Eccli.
24 rigabo ortum plantationum
[illegible] ortum crevit in corde
eorum multiplicem. Act. 12 verbum
autem domini crescebat et multipli-
cabatur. Prov. 4 iustorum semita
quasi lux splendens. Et factum est in arborem
magnam fructuum. Unde autem
crevit non ut herba que cito
arescit et cadit sed sicut arbor
longa durabilitate gaudet
... suis ... [illegible] suis
exprimit permanentes. Hec est
arbor ramificata sanctorum et — valetate
doctorum diversitate. De qua Dan. 4
In cuius ramis requiescunt
volucres celi doctores et
spirituales viri qui ... medi-
tando in corde retinendo
opere adimplendo per legem
domini ... in lege eius medi[tatur]
Et iterum dixit hic instruit fideles
de caritate sub similitudine fermenti.
Caritas enim animam sic suam
talem facit et immutat per quod
de similitudine regni loquitur ex
quo simile est fermento
Luc. 13 Et iterum dixit cui simile estima-
bo regnum dei simile est regnum quod

ul doctine, fermtoi. cogita
di p carit opa / et hec pp̃ immu
tadi utute / et za sicut fmctu
puci i immutacoibs / ita di
lcctio immutat hoiem a ma
lo i bonu / i. Rg x. insiliet i te
spc dni et mutabis i viru
altu / Quod acceptu mlr i.
ecca ul fidelis aia absco
i farine tres sata / ffarina mam
huam fit que si aq bap'mi as
pga et igne carit decoqua
panis fcus efficit / Ps 1. Corr x.
unq panis et vnu corp multi
sumq / Satum do grcq mensure
imo more palestine modiu
et dimidiu cotinens / et sm h
loco sat aliq distinctu sta
tu eccl / Et d tres sata pp̃
tres ordines statum que dis
tinguunt ul offi. / ut actiuo
et cteplatiuo et plato / ul sacerdotes
nam i tres filios noe / a qbus
orginaliter descedunt fideles
eccl / Vel tres dt in fundo ad
aliud pnu singlr / Ita qz mlr
notatur quelz fidel aia / vel
pp̃ fecuditate spualem / et pp̃
fecundi f. opandi difficulte
sic Jo. 16 mulr cu parit trista
ht / tres sata pnt dici ul tres
ptes hois. f. spc aia et corp
Vel tres vires aie / ronal
gcupiscit / irascit / Vel fides
trinitatis / ul tres modi dili
dendi. f. ex to aia / ex toto
corde / ex to fortitudie / Ab
scondit g° p rtam intencoz f.
a mundi laudibus occultado
Mt. 6. attendite ne insticiam
uram faciatis / Mulier i. eccia
ul fidel aia / fmctu i. fide
ul carit / mcl tres sata farine
ut expoitu e / do fmctac

totu i. to ecca / ul to fidel aia
poma fermetaco fit ministrio
platoz / vñ Crisos Si xij
homies totu orbe fermen
tauitt / expcogita q̃ta e ura
malicia qui tot sumq et n
subditos uros corrige pos
sumq quos optebat x mudis
sufficere / Si dicas illi apli
fuit / nunq de celo descen
dunt / nunq angeli sunt
De hac fermetacoe Corr 5
q. quicunt ciuitas paululu
a quinq coc fermuti do fer
metare totu / Za fermetaco
f. cuigz fidel aie dz fieri p cait
affecu / Via aut dt glo tadiu
caritas i mente vero dita
cresce dz do tota mente
i sui pfectoz commutet / ut
nt pt dm diligat / recolat
gblc mcipi et i danita p
ficie / Simulr i gomaria
fuit u fideles eq tres sata tra
i x° psoa f. dinitas caro et aia
Vel mulr pdicatoz pp̃ fecu
ditate spual ptus / tres sata
vita / eloquei / et doctina
fermtu caritas q i tribz
satis pdcis dz abscondi ut
ex ipa calefiat / Et ibat
cuq imstruere x° fideles
de fide et de carit / hinstru
gnaliter de omi utute / pp̃t qd
gnalr dr ibat f. ihc p
ciuitates et castella / ubiq
indiuinr pdicas no psonas
discues / Docens no tm peni
tencie accipiens et ut patus
no tm diceris i uerbis pauis
f. ad uram redemptoz h
sic cofirmas q's bdictus bapti
bapti ut quo coarcor usq
du pficiatur / hic qui sup ignus
synagogas locoz x gum synagogas

quod accipiens Joseph in orto
sepelivit, quod per gratiam expan-
dit ramos id est predicatores per totum
mundum misit, ergo corpus Christi misit
apostolos quod fuit cum etc. Ad hoc dicendum
quod hic per granum quod refertur pro corpore suo
in propria corpora etc. et est simplex verbum
sicut dicitur hic sicut est factum,
ut est supra de Crevit. glossa Vico
repente fit persecutor quia Paulus
subito fuit persecutor. Ad hoc dicendum
quod licet Paulus plantavit subito
tamen successive temporibus plantavit
et ecclesia gratiam perfecit sicut ipse dicit
ut est supra de Tria sata farine.
glossa certa fide hominis in farine
tria sata miscet id est credulitatem
patribus filio et spiritui sancto ergo tres sunt credu-
litates quod fuit cum etc. Ad hoc dicendum quod licet tria
nominat persone ut sunt objecta cre-
dendi sed in se est una fides de
tribus. Dixit autem illi quidam
Supra quomodo monuit Christus ad penitentiam
impenitentes terrendo de peri-
culo subversionis temporalis terren-
do de periculo eterne dampnationis
ubi ostenditur primo doctrine sequitur
occasio, secundo de doctrina quanta
do dampnationis pericula id est vocat
dominus ad illos, tertio doctrine pro-
stancia docentes confirmatio
id est ipsa dicit accessit quidam
Et hoc est quod dicitur ait autem illi quidam
doctoris sequitur quidam accipiens eo
eo quod locutus fuerat de regno Dei
ideo dicit ille Domine si pauci sunt
qui salvantur. Et potest videri ista
questio pauci sunt quia multi vocati
pauci vero electi Mt 22. Multi enim
tamen omnes vocati ad electionem
sed non omnes eliguntur sed pauci.
Ipse autem dixit doctrine materiam pe-
riculi eterne dampnationis ostendit per
penitentiam mundo ad gloriam ubi

ostendit primo monitionem in paucitate
secundo per quem mortem mittunt de impossibilitate
intrandi, tertio non mittit in
dampno sit et incipiens fons
stat. In prima primo mutat ad
comodum mundi, secundo allegat
unum coaudit quia multi etc. Hoc est comodi
Ipse autem dixit ad illos quia quod
locutus fuerat quod Dominus non la-
tuit. Contendite intrare per an-
gustam portam quasi dicat dominus vos
pauci et cum magnis laboribus
salvabimur quia arta est via que
ducit ad vitam Mt 7. Et certe
multi volunt intrare per arta
via sine per portam hec non potest esse
sine difficultate et alii sine con-
tentione et ideo bene dicit Contendite
intrare per angustam portam
per viam penitentie id est quia est porta
hec per ieiunia vigilias labores
tribulaciones et angustias per multas
namque tribulationes oportet intrare in regnum
Dei. Et licet sit angusta tamen est
preciosa Act 14. Contendite ergo
quia licet contentio est bona et sancta
equaliter fuit in legione thebeorum
sunt columbinam quia certat de gloria
mortis acculeatione contentio
sed hoc est de actio contentio quia de
maioritate et excellentia de acqui-
renda pecunia de immunia
vendenda. Vel porta arta
est humilitas Jo 10 ego sum hostium
Contendite intrare. Duo in-
minuit propter meritum intrandi
difficultatem cum dicit angustam
possibilitatem cum dicit portam et ideo
duo suadentur acquirenda
propter meritum laboriositas
propter difficultatem cum dicit contendite
utilitas propter possibilitatem cum dicit
intrare quasi dicat ad hoc per portam
intrare est pro vobis in via laborate
Curis enim ambulantes quos per viam

ut pt puericia ad portam bn dic
contendite intrare / qr dico vobis
multi s. salvandi et primiores a de
vocati querent intrare et non po
terunt / vel quia nimis affectate p
tunt vel quia nimis tarde / sic fa
tue virgines / qr clausa est ianua
vel quia negligentes et pigri
s. sunt concedunt i. complete credunt
intrare per angustam portam / sunt
cum prudentiam serpentinam quia p
ingressum arti foraminis pelle
sua veterem expoliat ait
estote prudentes sicut serpentes /
¶ Cum autem intraverit / Semper qui audit
intrare in regnum paucis hominum
minum dicere per mortem impossibile
videtur quod ex parte duo primo inductio
electorum 2o expulsio malorum i
et clausit hostium / dicit ergo Cum aut
intraverit paterfamilias s. gloriosus paterfamilias
de quo qui habet familiam multam
nimis s. id Job 1. vii. cat i tra
eius Job et sequitur et fuit possessio
eius vii milia ovium i. omnes innocentes
et tria milia camelorum i. omnes
penitentes. quingenta iuga
boum i. omnes prelati / et quingente
asine i. omnes subditi ac familia
multa nimis s. tot quot homines
qui angeli boni / Ille paterfamilias
est ubique sit s. dignitate illius
tantumque est de quo s. celo pueris et bi
similiter letificat / Solus vero bimus
hominis qui hac pugna de certa
ecclesiaque adiuvat / Iuvabit
autem tum dominum coram ad sui totem
plene perducit ut est per eum
in dicitur tunc conintrabitur totus
est s. caput in membris et clausit
hostium quod fiet quando reprobis locum
penitentie tollet quasi paterfamilias
cum sponso ad nuptias et expositis
claudetur ianua dicit et / Incipietis
foris stare / hic subdit non intra
re cum dampnatorum ubi habet dampnatorum
agnatio. Est primo dira exprobratio.

Job 1

2o a deo separatio i. discedite a me
3o ipsius doloris afflictio i. ubi fletus
4o exclusio a sanctorum collegio
i. cum videritis Abraham / ingestio
status immutatio i. et ecce sunt novissimi / In prima est exprobratio
tangit iiii or 3o supplicationis
instantia instanter repulsa
et videbis repulsore allegori
tunc incipietis / allegationis ex
probratio i. et dicet vobis / dicit ergo ita
cum paterfamilias intraverit et clauserit
hostium regni / incipietis foris
stare / Illa incepcio non habebit
finem / quoniam ultra foris iacebitis
beneficiis et pulsare hostium
s. que est Christus Jo. x. ego sum hostium
dicentes / Domine aperi nobis / Et dicit
Christus non per dilectionem qua
quam timor non fidelis / Et respondens
dicet vobis s. quasi sono nostri / a
exhibitione operibus Nescio vos
unde sitis / Christus Nolo vos cognoscere
in ore non preter exceptionem / per has
... odibiles malitias / Beda
Nescio vos unde sitis s. fideles
dilectionis meae caractere non
approbo apud vos sicut lucerna non
invenientes quare non illuxistis cau
tum si dies iudicii / Christus te
i. quia opera loquuntur et causa tacebit
Incipietis dicere i. si possitis di
cere / Manducavimus coram te
et bibimus ut exponi de quadrupli
manducatione s. de corporali de
sacramentali / de spirituali et de
sacrali / De corporali quantum ad
iudeos illius temporis qui frequenter
comedebant et bibebant cum eo
et cum doceret plures audierunt
De sacramentali quantum ad iudeos
omnibus temporibus qui coram eo de
victimis oblatis in templo come
derunt et alia bona ecce quod eos deo
arbitrabantur sic dicit glossa Bede
sacrificium templi non immolat quam
fide puritas non commendat
De spirituali quantum ad audien
tibus de / Sequitur cum sac / ubi

non intelligi ut frangat i. expo
panis dicit ut iam satis est quod ex
ponere non indiget post dicit qui
faciles sunt. Ecce heu tres et
dicit quod parvuli petierunt panem
et non erat qui eis frangeret. Sed
heu multi applaudunt et ex
scientia sua qui in die iudicii dap
nabuntur. Et ille sunt qui cog
noverunt nomen domini. De satiali
quantum ad credentes saltem fide
informi. De quo I. Cor. XIII. Sed quia
multi indigne manducant
et bibunt. Ideo dicetur eis Nescio vos.
In plateis nostris docuisti q. d.
vicini tui fuimus et tu nos
quia in plateis nostris docuisti nos
et multos alios docuisti.
Vel sic exponendum ut igitur quibus in doctor
tunc est sensus in plateis nostris do
cuisti i. doctrina tua secundum legem et
prophetas in synagogis nostris pre
dicata fuit. Sed sicut dicit glosa nostra
scriptuarum notum deo fecit quantum
opem iniquitas indignum quam
Et ideo subditur et dicet vobis i. di
cet sic vobis si vos pro certa alle
gaveritis. Nescio vos unde sitis quod
barbarus est. Nescio regionem de
qua estis. Haec enim regio de qua sunt
mali longe est a deo. Haec est de qua
[illegible] ubi dicit quod filius prodigus abiit
in regionem longinquam. De qua
dicit Aug. quod invenit se esse longe
a deo in regione dissimilitudinis
quod non allego pro peculiaribus
cognitio legis spiritualibus in egra
legislatoribus. Discedite a me
hic subditur malorum a deo sepa
ratio qua aggravatur et papi
sensitiva quod dicit discedite a me
haec mors gravissima s. separatio
a vita eterna. Crisostomus intol
lerabilis gehenna, unum ponat quis
mille gehennas tale dicit quale
excludi ab illa gloria et odio haberi

[illegible] operarii iniquitatis quia iniqui
non post mortem desinunt esse iniqui
quia si peccando non punirentur peccandi in
proposito tenerentur qui autem proposito
mendaces numquam desinunt esse
mendaces, nec post mortem. Nam mors
animam separat a carne sed animam
proprio non amittit i. filocarii
quae ducerentur a me. Ibi erit fletus   ducerentur
quantum ad tormentum animae, fletus
enim provenit ab intus et stridor
dentium quantum ad tormentum
corporis. Stridor dentium solet
provenire ab extrinseco ex quo patet
corporum ventre fames. Vel fletus ex
ardore stridor ex algore. Sicut dicitur
Job 24. Ab aquis nivium trans
eat ad calorem nimium. Dicitur
fletus ex dolore quia se eo perdit
stridor ex indignatione quia
tanta quid sustinet. Cum videritis   et
Abraham hic ostenditur malorum
exclusio a sanctorum collegio qua
exclusione aggravatur tantum in malum
primo aspectus gloriae antecessorum
suorum. 2° despectus electionis
superiorum i. vos autem expulsos
et adventus aliorum ad regnum
i. et venient ab oriente. Dicit ergo
Cum videritis Abraham Ysaac et
Iacob a quibus secundum carnem traxerunt
non fidem traxistis. Hos autem tres
nominat quia hiis tribus facta est promis
sio specialiter de filio incarnando
Abrahe Gen. 22. Ysaac Gen.
26. Iacob Gen. 28. Sed tamen per istos tres
tres intelliguntur tres [illegible]
theologice sine quibus non salvatur.
Et omnes prophetas in regno dei
s. quiescentes. Vos autem expelli
foras. Mt. 21. Sed non intelligi pro
te ex. Et venient ab oriente   et oriente et aquilone et austro
q. d. non soli sancti ex iudeis eri
runt in regnum dei sed ex omnibus
gentibus quod est ad maiorem confusionem
iudeorum. Capitulum autem hoc ex pluribus in diebus

a quibus omnibus electi congregabuntur
Mathei 24 mittet angelos suos
cum tuba et voce magna et congre-
gabit electos eius a iiii^or ventis
et accumbent in regno dei. Beati
qui manducabunt panem in regno
dei. Luce 14. Theobaldus ab oriente ve-
niunt qui ex consideratione pre-
nativitatis humiliantur. ab occidente
qui ex timore mortis convertuntur.
Ab aquilone qui nocte urgente
compunguntur. Ab austro qui fer-
vore spiritus vacant operibus pietatis.
Ysaie 11. dispersos Iuda colli-
get a iiii^or plagis terre. Ab oriente
veniunt nobiles, ab occidente
ignobiles, ab austro divites,
ab aquilone pauperes. De hiis
cum omnibus aliquis salvabitur.
Ezechielis 37. a iiii^or ventis veni
spiritus et insuffla super interfectos
istos et reviviscant. Et ecce
sunt novissimi. Hic ultimo subditur
admirabilis status mutatio et primo
malorum, scilicet a bono in malum, et secundo
bonorum, scilicet a malo in bonum.
Et ecce sunt etc. Hic ponitur mutatio eo-
rum de ordine bonitatis. sunt qui
erant primi in bonitate, id est melio-
res et excellentiores, sunt no-
vissimi, id est peiores, ut sicut
Iudas qui inter primos fuit apo-
stolus est novissime peior la-
trone, et Paulus econtrario qui primo
erat persecutor et blasphemus factus
est apostolus. Beda. multi primo fer-
ventes postea peccatores, et multi
primo frigidi postea inardescunt.
Aut de ordine dignitatis. multi
enim primi putati apud mundum
despecti sunt in futuro glorificandi,
et econtra multi apud homines glorifi-
cati in futurum dampnandi, ut patet in
Lazaro et divite. Luce 16. Aut de or-
dine temporis. In glossa gentiles [illegible]
qui diu sine fide [illegible]
ad fidem sunt revocandi. Et

Iudei expectandi. Deut. 28.
advena qui tecum moratur in
terra ascendet super te et tu eris
ipse erit in caput et tu eris in
caudam. [illegible] in regno celorum
nec fit mutatio nec est ordo etiam
Mathei 19. sic in choro [illegible]
nos fuimus [illegible] stamus scilicet obviam
seculo [illegible] novissi-
me hic quia contendite intrare per
angustam portam, quia primo ducat
te per semitas equitatis, quas cum
ingressus fueris non artabuntur
gressus tui. Et apocalypsis 21 iugum
enim meum suave est etc. Ad
hoc dicendum quod arta est nunc primo
sine porta in ingressu, sed lata
in progressu, latissima in egressu.
Augustinus semita equitatis dum incho-
atur arta videtur et angusta,
dum perfectum capiunt spaciose vi-
detur et lata. Luce [illegible] dure
sunt in principio, in medio faciles, in fine
suaves [illegible]. Et dicitis
domine aperi nobis, quia obmutescit.
Mathei 22. at ille obmutuit. Si
que dubia obiungabat. Ad
hoc dicendum quod dicit corde est ob-
mutescere ore dicere. Mathei 7. di-
centibus domine domine hic [illegible]
Ad hoc dicendum quod hic loquitur de habentibus
fidem quorum vox domini est primum
solum in ore sicut dicit domine domine sed
Mathei 7 de habentibus fidem informem
quorum dubie est primum et per gratiam
[illegible] data [illegible] dicentibus domine
nescio vos unde sitis. Quia
Iob 12. ipse novit et decipientem
et eum qui decipitur. Ad hoc dicendum
quod Iob loquitur de notitia simplicis
speculacionis. sic novit bona
et mala. hic de notitia approbationis
sic novit bona tamen. Sed et nos
prophetavimus. quia multi sunt mali
prophete ut Balaam. Numeri 22
et Caypha. Iohannis 11. qui non
accumbent in regno. Ad hoc dicendum
quod loquitur de illis qui prophetaverunt de spiritu

sco p grauam inhitatem nō solu
moueret̄ ꝯ ibi erit fletus et
stridor dentium quantum utrum
fletus sit corporalis ut q sit qz
sicut dr i glo p illum fletum
pt pri ... a corporum ...
pena sit eterna etc resolo la
... infinita z ita expte
dent quanti ... mali adhuc ...
q e fletus ... spualis
s dolor ... qui ibi erit ...
corporalibus quo e duo considerare
s lacrimarum resolucōm que i
dampnatis nō erit qz cessante
motu celi ... erit corporalis
alteratio ... generacōm corrupcō
z capitis z oculorum ...
z oblinione et hoc erit.
In ipa die accesserunt quidam
phariseorum. Supius hita e doct
... dampnatis
... hic subditur doctrine p
doctoribus ...
... audit ... mortis sue
machinacōm 2º ...
... mortem ite dicite vulpi
3º ... mortis sue locum ...
venientem ... Jerusalem ...
...
iniquitatem ... 5º pdi
... loci ... habitatorum fu
tura subversionem ecce re
linquetur nobis 6º ...
... morte ... hore
dico autem nobis q nō videbitis
In ipa tangit ... adventum
... 2º adveniencium ...
...
... quia herodes ...
In ipa die accesserunt quidam
phariseorum dicentes illi exi ...
forte dicebat bono zelo
quidam malo ...
timore mortis ...
... ad locum

i quo herodes ptatem nō hēt
qz herodes uult te occidere
hic ē herodes antipas filius
herodis ascalonite q uole
bat xpm occidere qz timebat p
eū regnū p galileum regnum
... sedicōm ... de occi
sione iohis ... loqui
... occidere
... helyas ... nō cogn
...
uoluerunt. Ite dicite vulpi
audiuit ... mortis sue ma
chinacōm ... hic ...
mortem ...
mortis machinatorem ...
defendens mortis ptatem ecce
eicio ... ait ...
ite dicite vulpi i. herodi
glo vulpes e ... dolosum
fouea ad insidias latens
odore fetens ...
... vulpe ...
malus princeps qui ...
... dolosum p ...
... latens ...
... insidias ... rapacitate
odore fetens ... mala ...
... predi...
Ille herodes s. malus princeps
xpm ... occidere ... suis
membris ...
... iniq
... caput ... subito ...
...
et ...
vt ... herodes ... herodiade
princeps ... malitie herodi
ana ... malitia fuit ...
... extinguere reli
gionem. Si quis ergo religiosis
...
...
... dicite
... vulpi ... ecce eicio

Et ait illis
vulpes
^ insera

leccio

demonia etc. q. d. herodes non po-
test me impedire quin faciam que
intendo. Tangit autem in tercio
diebus in tribus quibus tribus diebus prima con-
sistit in demonum expulsione
2a in corporum infirmitatum curatione
3a in officii sui per crucem passionem
consummatione. Christi ergo prima fuit
ap. hostis expulsio 2a item multiplex
te perfecta sanatio 3a hominis ad
deum reconciliatio. Moraliter prima
mor. dicta consistit in ab(hab)itatione
vitiorum 2a in collatione virtutum
et excitatione operum 3a in adeptione
premiorum. Unde glossa prima dies est
per ad gratiam abrenunciatio vanitatibus
2a concordia de moribus
3a et ultima glorificatio. Osee.
Vivificabit nos post duos dies
in die 3a suscitabit nos scilicet ad
glorificandum. Et isti tres dies
sunt tres partes penitencie de quibus
3 exo. v. dicitur Ebreorum vocavit
nos ut eamus viam trium dierum
in solitudinem quia est contritio cum do-
lore confessio cum pudore satisfactio
cum labore. Et tercio die consum-
mor. Tercio vero demonum de ce-
lo empireo. Apoc. 12 proiectus
est draco 2o de corporibus humanis
Ex quo ejiciat ihesus eiciens demonium
3a de hoc mundo Jo. 12. Nunc princeps
huius mundi eicietur foras. Et
ho. 2 ch. sanitates perficio. Perficio sanitates
in pluribus quia perfecte et totaliter curabit
scilicet corpore et anima Jo. 7. Numquid ig-
nam(?) quia totum hominem sanum
feci in sabbato. Et 3a die consumor,
scilicet die passionis, tunc enim consummata
sunt omnia de ipso dicta in lege et in
prophetis. Unde dixit consummatum est.
Jo. 19. Et notandum quod ad ubi a
hodie et cras sigillatim reddi.
dicta sunt. Ubi ut sit sensus hodie
et cras demonia eicio et cras perficio
sanitates per eundem demonium ex
cum tercio. sanitates tollo 3o sanitates

collatione consummatio. Verumtamen
oportet hodie. Hic prefigit passionis
sue gentem locum ubi et personam
sua(m) amplicat tamen quia predicta or-
dinatione primo ordinatum 2o ordinatur omnis
impletionem hodie 3o im-
pletionis locum gentem in quo no-
tat dicitur 3o quod venturus quia bene dixit
quia 3a die consummor in consumabor
per passionem. Verumtamen oportet me non
facere die in tercia 3 posuisse et mea
notate et ordinatione Jo. 10 Nemo
tollit a me animam meam etc.
memoriam hodie et cras et sequenti
die id est paucis diebus ambulare scilicet
ad locum passionis mee per
glossa illa ambulo intelligitur de
de ambulo et in iherusalem. Sequitur
192 Non capit mirum prophetam perire
id est occidi extra iherusalem. glossa ubi
prophete magis occisi sunt. Ibi ergo ca-
put prophetarum deo immolari.
ubi si non dicitur herodes scilicet pilatus
ex quo potestatem mortis mee habeo
in potestate est sicut non homines neque tempus
ut deum tempus suum, qui dixit
ecce eicio demonia etc. q. d.
bene scio quia deus morietur ipse
no(n) sicut scio locum passionis
mee et tempus. Et notandum quod
iherusalem congregabat xpm occidi primo
propter scripturam impletionem. Daniel 9
et post ebdomadas lxii occidetur
Christus et post templum dissipabitur pro-
2o propter misterii(?) inficacionem quia
ibi solum fiebat sacrificium
Jo. 4 Iherusalem locus est ubi oportet
loci dispositionem quia ibi in medio
mundi habitationibus suis propter operatus
est salutem in medio terre glossa iherusalem
3o propter adventus filiorum quia circa
locum illum creduntur adventus
ad iudicium scilicet in valle iosaphat
4o propter suam ad alios prophetas confor-
mitatem. Patres effuderunt sanguinem cor-
porum deputati(?) circuitu iherusalem
Iherusalem iherusalem. Hic 2o movet pat

habitantium in Ierusalem iniquitate. Ubi
primo in ipsis increpat hominum
maliciam, 2o malicie pertinaciam
ibi quotiens volui congregare. Dicit
Ierusalem quia non perdurat se occi-
dere Ierusalem et previdebat ex hoc
Ierusalem subversionem inde piis
pectoribus prorumpit in planctum et la-
mentationem dicens Ierusalem Ierusalem.
Geminat autem hic nomen Ierusalem
propter duplicem scelerum infectionem
sanctorum novi et veteris testamenti
vel propter infectionem maiorem et mino-
rem vel propter penam temporalem subversionis
et gehenne dampnationis eterne.
Deplorat autem ruinam civi-
tatis secundum hominem. Dicit quoque Ierusalem
Ierusalem que occidis prophetas scilicet qui
pronunciant mala futura sicut
Uriam de quo Ier. 26 et Ysaiam qui
serratus fuit. Et lapidas
eos qui ad te missi sunt scilicet
ad increpandum mala iam perpe-
trata sicut Zachariam filium Io-
iade de quo 2 Par. 24. Geminat
quem lapidaverunt in templo ut
dicit. Quotiens volui congregare
filios tuos scilicet in unitate fidei et
caritatis sicut dicitur multotiens vo-
lui quemadmodum avis nidum
id est pullos nidi ut potat congregatos
protegendo et noluisti sicut dicit
glossa pullus se avi comparat quia hodie
de sua nece tractante vulpe
notaverat quia fraudulenta
vulpes sic ducibus insidias
tendit. Non solum avi in generali
se comparat dum scilicet galline cui
vulpes magis insidiatur. Ch. 23
Item avi se comparat quia pennis
fovet et protegit sicut Ps. sub
umbra alarum tuarum protege me.
Item quia pullos docuit. Matth. 4
non in solo pane vivit homo sed in
omni verbo etc. et tu noluisti.
Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta

in Ierusalem iniquitate. Non hic tam
loci quam habitatorum futuram
subversionem. Ubi implicat sub-
versionis evidentiam ibi Ecce. Vi-
de relinquetur magnitudinem ibi
deserta. Et hoc est quod dicitur ecce quod
in proximo est et evidens cum non
est nisi [illegible] annorum post passionem domini
et hoc saltem primum [illegible] quo [illegible]
per mille annos [illegible]
templum dei hec est. Ecce relinquetur vo-
bis, id est ad quem [illegible]
quesistis sicut a nobis auxilium
subtrahendo domus vestra glossa
templum et civitas quia occisis
duobus Romanis [illegible] Diripie-
tes nidum tulerunt locum et gentem
[illegible] Caypha. Ioh. 11
ne forte veniant Romani etc.
Deserta glossa auxilio dei nudata
sed dum aliud requirebat. Item
deserta angelorum custodia
Ysa. 5 auferam sepem eius glossa
angelorum custodiam. Sicut [illegible]
narrat [illegible] historia audita
est vox in templo transeamus ab
his sedibus. Ysa. derelinquetur
filia Syon sicut umbraculum et dicit
Domus vestra quam dicit ante domus
mea quia fecistis eam speluncam
latronum. Dico autem vobis
hic post predicta pronunciat Christi
mortem imminentem. Ubi
implicat [illegible] adventus
futuri 2o exhibitionem [illegible]
honorem debitum ibi donec veniat
hora et hoc est quod dicitur Dico autem vobis
quia non videbitis me donec ve-
niat hora cum dicetis id est honoretis
[illegible] pueris qui [illegible] illum
Ioh. a tempore non venit sed
venit sic hoc impletum fuit
quando turbe [illegible] forte erat
Galilee clamabant [illegible]
David [illegible] Matth. 21
Et quia dum [illegible] dicebat in

sunt sub pennis

pueris

ierlm ut dicitur est non licet. Inde
regressus in galileam, ut glossa dicit
que est alia exponendo. Unde sic
non me videbitis i. die iudicij
donec veniat hora cum dicetis
benedictus qui venit etc. i. usque hoc dixeritis
penitendo et me dei filium con-
fitendo. In 2o adventu faciem
meam non videbitis. Unde
hic glossa non capit prophetam perire
extra ierlm, quia ipse est occisus
extra ierlm. Hebreorum ultimo extra portam
passus est. Et scriptura sic dicta
civitatibus cum dicit hoc dominus qui
largire accipitur ierlm solum per gra-
ciam [illegible] vobis sed et per adiacentes
et appendiciis. Et tu noluisti congre-
gare filios tuos et noluisti
[illegible] quos divina impe-
dia ab humana [illegible]
quos resistit. Ad hoc dicendum quod [illegible]
cadit super liberum volendi, non
autem liberum tollit actum coge-
gandi. Unde glossa quotiens ego
congregavi animam meam nolentem efficaciter
[illegible] te nolente fecit [illegible] congrega-
ta fuisti [illegible] super [illegible]. Non me
videbitis. glossa si per manum [illegible]
in 2o adventu faciem meam non
videbitis. Contra zacharia xii. videbunt
in quem transfixerunt. Ad hoc dicendum
quod non videbunt iudicis faciem
divinitatis sed humanitatis non tamen glori-
ficate ut dicunt aliqui propter illud ysa-
ie tollatur impius ne videat
gloriam dei. Et quamvis dicitur quod re-
probi videbunt gloriam humanitatis
ad maiorem confusionem suam
[illegible] confundi [illegible]
et superbi quoniam videbunt exaltatum
quem contempsit. Illud autem ysa-
ie intelligitur de gloria divinitatis.

H et factum est | Capitulum xiiij.
cum intraret domum etc.
Superius monuit ad penitentiam
proposita parabola impenitentium
hic addit moralitatem et confortationem

cedunt vicias ad perfectionem [illegible]
et sermo ut sibi crederetur. Facit apertum
miraculum. 2o ponit doctrinam [illegible]
dicebat autem ad invitatos
parabolam. In primo ubi declinat
miraculum primo declinat tempus
et locum. 2o maliciam observantium
i. et ipsi observabant. 3o infirmi
morbum i. et ecce quidam homo
ydropicus. 4o medicinam [illegible]
et respondens Ihesus dixit. 5o confutat
insidiantium i. videbat autem ad
illos dicens. Dicit ergo primo: Et factum est cum
intraret domum cuiusdam principis
phariseorum. In domo principis
phariseorum et aliorum ad [illegible]
suorum comedebat dominus et
propter eorum edificationem nam [illegible]
ex convictu [illegible] et propter perfec-
cionis [illegible] dilig-
ere inimicos. Mt vi. diligite inimicos.
Sabbato manducare panem.
Nomine panis intelligitur exclusis
superfluis designatur sic et oratione
dominica Mt vi. panem nostrum cot-
tidianum etc. Innuitur quod ad
manducandum [illegible] fercula voluptatis
sed panem necessitatis. Et ipsi s. pharisei
observabant eum si sabbatum
solveret ut dicit glossa [illegible] in sabbatis
observatoribus in diebus quibus corpus
et tormentis [illegible] illis sollicitudines
magistri principibus i. moyses
domusque synagoge hoc intra
[illegible] manducare
panem i. delectari in patria [illegible]
Apoc iii. si quis audierit vo-
cem meam i. predicatorem et aperuit
[illegible] intrabo ad eum
[illegible] et cenabo cum eo
[illegible] delectando in opum
satisfactione. Et ecce homo quidam
hic subditur infirmi morbum dicens
et ecce homo quidam ydropicus erat
ante illum. Secundum glossam ydropicus dicitur
ab ydor quod est aqua inde dicitur

Cum n[on] plus videbitur glorificata h[umanitas]

b ydropicus scilicet morbus aquosus et
subcutaneus de vitio vesice
natus cum inflatione turgente
et anhelitu fetido et hic est
proprium ydropici quanto plus bibit
tanto plus sitit et sicut dicit Beda
comparatur ei quem fluxus carnalium
voluptatum exuberans aggra-
vat. Comparatur et avaro diviti
qui nunquam impletur pecunia.
hee sunt due filie sanguisuge
que semper dicunt affer affer. proverbiorum
scilicet carnis voluptatibus et avari-
cie cupiditatibus et contra duo vicia
potissime habundant in curiis
magnatorum nobilium vero dico hic
quod ille ydropicus erat in domo
principis phariseorum quem illum
non enim faciebat se dominus seda-
vit camera non et extra camera
custodiri vel turbari sed et sua
presentia exhibebat pauperibus
et infirmis. erat enim ante illum
ut ipsum oculo misericordie cicius in
spiceret. Et ergo hic ordo presentis a
quia ecce homo quidam miseria quia
ydropicus providens quia auxilium
scilicet Christum. c Et videns Ihesus
quasi consideratis infirmi morbum hic
ostenditur medici scilicet Christi beneficium
ostenditur in quo tria attribuuntur
primo sapientie divine et quantum
2o clementie sine bonitatis in
infirmi apprehensione 3o potentie
in sanatione. Dupliciter autem
implicat in quo sapientia divina
2o humanam in scilicet sabbato curare
dicit 4o et videns glo. insidiosis
observatoribus. Videns nunquam
non visus oculis sed cordibus per hoc
ostendens se esse verum deum qui solus
novit corda hominum. Dixit
ad legisperitos scilicet tamquam peri-
tiores ibi in scientia et tamen a legis-
peritis legis iudicium quivit et phari-
seos tamquam preminentes in vita dicit

dicens nunquam licet sabbato curare
glo. et scilicet opera caritatis facere
sine sabbati violatione et quasi
opus cum infirmum curare hoc at
quiebat ab eis non quia de hoc
dubitaret sed ut corporaliter
ex datis appareret. At illi
tacuerunt glo. merito tacent
qui quod contra eos dicitur dicunt
videt. Si enim licet sabbato curare
cur ipsum observant si non licet
cur pecora curant. Et tamen ipso
contra tacent non habentes quid loqui.
Ipse vero apprehensum scilicet manu non
tantum licet ex hoc habuit ut scilicet
per hoc doceret non abhorrere
quantumcumque hominis infirmitatem. Et
sanavit ac dimisit. scilicet ab le-
totaliter sanatum ut ipse extunc
se tunc sufficeret ad salutem laudare
perdurando assistentibus vero scilicet
f Respondens autem dixit ad illos
hic ultimo subditur confutatio
insidiatorum ubi primo innuitur
vero confundens eorum opinionem
2o subditur manifestatio confusionis
illorum non potantium hoc est quod dicitur
Et videns ad illos non vere
ostendit quod tacebat sed non
cordibus quod in corde murmurabat
Dixit cuius vestrum asinus aut bos
in puteum cadet et non continuo
extrahet illum in die sabbati quasi dicat
Si non credit violari sabbatum
extrahendo bovem aut asinum de
puteo die sabbati quod est opus
cupiditatis scilicet eam inter de qua
facilis quanto magis violari
operibus caritatis. Et sic Di sab-
batum non frangitis subveniendo
pecoribus quanto magis frango ipsum
subveniendo hominibus quod est dictum magis
multo. Cuiusvis vestrum dicit
plurimum invenit eos ob avari-
labo avere quia ob in avaritia
scilicet eos erat ut dicit glo. et hic
asinum et bovem nominat velut

sapientes et electos vel utrumque per
Iudaicum et gentilem stetit quibus
omnibus a puteo corruptionis nisi quod
exhibitum per asinum gentilem qui
nulla voce perditum vel stolidum
vel brutum per bovem Iudeum qui
iugo legis constrictus. Et non potuerunt
ad hec respondere illi scilicet inimici
mei. Si enim respicere intelligeret
quibus videbatur ei Job contra Christum
per asinum quilibet stultus per bovem
sapiens sed secundo Deut. 22. Non
arabis in bove simul et asino
glosa fatuum sapienti predicatorem
non sociabis vel equali potestate
ubi duo [illegible] per puteum
carnis concupiscentia Prov. 22. fovea
profunda meretrix [illegible] asinus quoque et
bos in puteum caduntque tam stultus
quam sapiens in fovea luxurie
veniunt exemplum in Salomone [illegible]
[illegible] iuvenem dabit ore
morte [illegible] quem laqueus ve
natorum est sagena cor eius
sagena enim omnes pisces capit
sic mulier omnes tam magnos quam
parvos [illegible] bos et
asinus cadit in decimam foveam
[illegible] confessi [illegible]
die sabbati Exod. 23. Si occurre
ris asino aut bovi inimici tui
erranti reduc ad eum. Si ad
inimicum tuum multo fortius si oc
curris bovi aut asino tuo et ce.
Non [illegible] ydropisi [illegible]
[illegible] corporibus et
membrorum per quem superbia Job 17.
[illegible] Ysa.
[illegible] livor et plaga [illegible]
2o compressio spiritus per quam invidia
que bona [illegible] ne publicentur.
Prov. 14. putredo ossium invidia
Sap. [illegible] sine invidia [illegible]
non [illegible] ardor sitis per
quem avaritia Job 18. exardescet
[illegible] sitis quanto [illegible] plus bi
tanto plus sitit [illegible] indigestio

humorum per quam ira. Eccl. 30. ob
[illegible] ira annullabit [illegible]
Eccl. 30. zelus et ira [illegible] pigritia
pedum i. affectionum [illegible] bonum
que accidia [illegible]
male bestie ventres pigri
Sap. 15. pedes eorum pigri ad
ambulandum. 6o inflacio [illegible]
talium per quam [illegible] Sap. 4.
disrumpet illos inflatos
sine voce. Col. 2o inflatus
sensu carnis sue. 7o fetor oris
per quem gula Ysa. 34. de cada
veribus eorum ascendet fetor.
Hic quod [illegible] apprehensum
sanavit. Glosa coram phariseis [illegible]
Matth. 6. attendite ne iusticiam
vestram faciatis coram hominibus
[illegible] coram
hominibus [illegible]
[illegible] potestatis
solum sic [illegible]
ut [illegible] ab eis [illegible]
utilitatem et [illegible] edificacionis
sic bonum est [illegible]
glosa coram [illegible] curavit
[illegible]
[illegible]
corporis [illegible]
[illegible] sabbato
non a bonis [illegible] operibus
[illegible]
[illegible] agricultura [illegible]
bona [illegible]
[illegible] de bonis [illegible]
ponimus malos non de [illegible]
[illegible] glosa eterna requie
amabit tamen [illegible] non a bonis
Apoc. 14. amodo iam dicit spiritus ut
requiescant a laboribus suis
qui et labores boni fuerunt
[illegible]
a bonis [illegible] non [illegible]
de quibus [illegible] amabimus et
videbimus et laudabimus.
Dicebat autem ad invitatos
parabolam. Sic dominus fuit [illegible]
[illegible] ydropici [illegible]

ydropici [illegible]

ydropici [illegible]

xiiij

pste penitendi docu tu. Ubi agit primo de conditionibus ad agendam penitentiam expedientibus, 2o de impedientibus. Item au dictis quidam de simili discu dixit illis. In prima in fort. po ad humilitatem 2o ad pietatem. Dicebat autem et qui se invita Inprimo quo pro omnino sequitur parabola tamen scilicet phariseorum ambitionis primo ponitur parabola dissuadet elationem et cum invitatus fueris. 3o suadet humilitatem id est cum invocatus fueris. 4o subinfert dissuasionibus et suasionibus rationem quia omnis qui se exaltat. Et hic est quod dicit Cum vocata de ihesu. Dicebat autem et cetera glossa sic quod autem pergens comederat cum de avaricia et de violatione sabbati maior doctrinis de conviva gratia scilicet de humilitate que docet gratia quod proprie reddit hominem deo gratum quia conviva quod ea proprie evangelizavit et ubi dicitur Mt. xi. Discite a me quia mitis sum et humilis corde sicut patet in cognatione iniquitatis confusione. Dicebat autem magnum ad invitatos parabolam glossa ad mistica significationem ut per carnales nuptias de quibus hic loquitur spirituales intendens id est intelligeres quomodo primos accubitus eligerent. Glossa de primis accubitibus obtinendis laboraverunt. Sicut dicitur Mt. 23. Amant primos accubitus in cenis. Et sic et multi hoc primatum appetunt in ecclesia non attendentes id est considerantes quanto gradu altiorem tanto casu graviorem. Unde legitur ad ascensum timeant lapsum. Nota est enim tanto gaudii excelsa tenuisse quanti meroris de excelsis cecidisse. Sic ad primum locum in ecclesia eligitur tollatur est periculosum si se ingerit peccando se eligit ocio dampnabile est et primo cessit. Nemo enim dicitur peccare si aliquis eligatur non quem spiritus sanctus inspiravit aliquin spiritui sancto iniuria fit non nobis dicitur Non vos me elegistis, sed ego elegi vos. Cum invitatus fueris. Hic sub parabola dissuadet elationem ubi sciendum quia primo suppositum exaltationem cum invitatus fueris et cetera. 2o dissuadet exaltationem elationis id est non discumbas et cetera. 3o apponitur retrahere ab elatione ratione id est ne forte honoratior te. Exponitur sensum quod litteram primo parabola et elatione in te convivantibus. Secundum sensum spiritualem primo elatione in fidelibus sit. Cum invitatus fueris a domino per predicatores suos Mt. 22. Misit servos suos vocare invitatos ad nuptias scilicet spirituales que consistunt in coniunctione Christi et ecclesie Mt. 22. Simile factum est regnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Harum nuptiarum primordium celebratur in ecclesia militante a quo primordio aliqui possunt excludi ut qui non habent vestem nuptialem ut patet Mt. 22. Et futuro celebrabuntur in ecclesia triumphante a qua nunquam intrant expellentur Apoc. 19. Beati qui ad cenam agni nuptiarum vocati sunt. De primordio loquitur hic. Et quomodo dicitur quod non discumbas in primo loco ante invitatos suorum per superbiam et contemptum ambitionem honorum mundanorum ambitione et appetitu inanis glorie sicut voluit facere lucifer et cecidit in novissimum locum Ysa. 14. Quomodo cecidisti lucifer. Ne forte honoratior. Hic subditur ratio retrahens ab elatione scilicet primatus ambitionem. Et ponitur triplex ratio quorum prima est quedam meroris, cum dicit ne forte honoratior. 2a est timor indigentie, id est nemo sit qui tecum. 3a est verecundia confusionis id est et tunc incipies cum rubore. Dicit glossa.

no discumbas in primo loco

de primo loco nota appendo

Ne forte quibus dixit tu non discumbas
in primo loco ne forte honoratior te
grandior sive dignior electione et
honore sit invitatus ab eo et talem
decet tibi preponere. Ro. xii. honore in-
vicem prevenientes. Sicut enim aliquis
multas gratias quas nescis et tu
multos defectus quos ignoras
sic per delicta quibus intelligi-
tur id quod dicitur Ne forte etc. et veniens
is qui te et illum invitavit glo.
deus qui singulorum corda novit.
Vel autem veniet ad hominem non
est per motum sed per novum effectum.
Veniens inquam dicat tibi da huic
locum. Dicat non verbo sed facto s. te
humiliando et alium exaltando
sicut dicitur Luc. i. deposuit potentes de
sede etc. et tunc incipias cum ru-
bore novissimum locum tenere. Et ru-
bescens enim quando qui de te aliquid
maius presupposuisti incipies hu-
miliari quia deiectus es a statu tuo
vel deiectus de officio tuo aut
deiectus per mortem in inferno.
Pro. xxv. ne gloriosus appareas co-
ram rege et in loco magnorum ne
steteris melius est enim ut dicatur tibi
ascende huc quam ut humilieris
coram principe. Et non dicit quod
superbus qui per unum humiliatur in-
cipit tenere perseveranter novissimum
locum reputando se non de minimo
prelatorum qui primus locus non de
minimo perficientium qui est medius
locus sed de minimo incipientium qui
est novissimus locus qui de suo
officio deponi incipit tenere con-
fusibiliter novissimum locum quia non
prelatorum maiorum qui est primus
non minorum qui est medius sed
subditorum qui est novissimus
locus. Et minimus in inferno deiectus
incipit tenere … medialis
novissimum locum quia non celi qui est
primus locus non mundi nisi qui est

minorem

medius sed inferni qui est novissimus
locus. Eze. xxxii. quorum data sunt
sepulcra in novissimis locis.
Et cum vocatus fueris. Superius
dissuasit elationem hic suadet
humilitatem ubi facit talem processum primo
supponit viri exaltationem secundo
subdit exaltati humiliationem
ibi vade recumbe tertio humilis utilitatem
ibi ut cum venerit qui te invitavit.
Et cum vocatus fueris vade
quod non te excusa sicut illi
de quibus supra eodem ceperunt se omnes
excusare. Recumbe in novissimo
loco minorem te aliis reputando
sicut apostolus dicit i. Cor. xv. ego
sum minimus apostolorum. Eccli. iii.
quanto maior es humilia te in omnibus.
Non dicit quod expositores distinguunt no-
vissimum statum quadruplicem et locorum.
Iuxta status locus novissimus est
incipientium medius perficientium
supremus perfectorum. Iuxta gradus
locus novissimus est subditorum
medius prelatorum minorum su-
premus maiorum. Iuxta loca no-
vissimus est inferni medius mundi
supremus celi. Recumbe ergo in
novissimo primo in statu
incipientium te reputando per
humilitatem. Et in novissimo secundo in
gradu subditorum per devotionem.
Et in novissimo tertio in inferno
per ingenuam meditationem. Et cum
venerit hic subdit utilitatem hu-
militatis ubi tangit triplicem … quod
homo humiliatus quesit tutior ad in-
… honor tutior superiore ibi
ut cum venerit qui te invitavit amor
… dicat tibi amice
… ascende superius
honoratus et tunc erit tibi gloria.
Dicit ergo recumbe inquam in novis-
simo loco ut cum venerit qui te
invitavit. Iuxta enim communiter
ut videat discumbentes Mt. xxii.
intravit inquam rex ut videret visitando
ultima per mortem discutiendo

Dicat e amice s. ipt humilitate
Deus enim superbis resistit humilibus
dat gratiam. Jaco. 4. Ascende
superius et i pñti p gratiam et i futuro
p gloriam. pu. 25. cuius forcium
ascribentur sapientibus i. humilibus. q ubi
humilitas ibi sap. pro. ascensio
nes i corde suo disposuit i ual
le lacrimarum. cuius gloria corda sit
dis subiectus gloria i eadem beatitu
ut i eadem fide quiescentibus
Job 22 qui humiliatus fuit
erit i gloria et qui inclinauerit
oculos suos erit ipse saluabitur
contra omnes qui se exaltant. hic
subinfert predictorum rationem ubi
tangit veritatem duplicem
p° superborum 2° humilium et q se
humiliat. Superbus implicat ca
simo qualitate sue sine q
omnibus 2° quorum i q se exaltat
3° cognitione ponere i humiliabitur
dicit g° q omnis siue laicus siue
clericus siue religiosus q se ex
altat s. superbiendo humiliabitur
spatio ut nota. hic ut i futuro
Judzg. superbum sed humilitas
humilem spiritu suscipiet gloria. et
enim le q dicit qui se exaltat
non qui exaltatur. Non autem dicit q
non portabitur sed clarum est.
Et qui se humiliat exaltabitur.
Non le q dicit qui se humiliat s.
voluntate non qui humiliatur q ex
necessitate sic illi de quibus
repleuit i filia iuda humili
atum et humiliata non dicit qui
caput humiliat sed se totum
est enim qui nequiter se humi
liat et interiora eius plena sunt dolo.
Eccl. 29. et 10. Eccl. 17. si humilia
tus uadat curuus ab hoc animo
tuto et custoditur ab i quoque
se humiliat exaltabitur uel hic
uel i futuro exaltabitur in gratia
dimitto ad i officio ad i premio
phil. 2. propter quod et deus exaltauit illum

et commenda humilitas quo
non coacta non ficta fru
ctuosa non damnosa. vos
nostri et quis se humiliat
mitas et cetera se humilitas et cetera
exaltabitur. Dicebat
atque. Superius instruxit ad
humilitatem nam h instruit ad
pietatem largam ubi p° dis
suadet largitatem vanam 2°
suadet largitatem nam i. sed tu
fac quamuis super p° suppo
largitate 2° dissuadet lar
gitatem vanitatis i. noli uocare
3° contra vanitatem i. ne forte
dicit g°. Dicebat atque s. x. et ea
qui se inuitauerat s. principi
phariseorum. Eccl. q dabo uite
correspondebat ei qui se inuita
uerat s. cum pascendo spiritualiter q
cum pascebat corporaliter. Ubi et
nota g temporalia seminare
deus spiritualia. Eccl. x.
i diuisione sortis et accipe
Glo. sic gloria. atque premonuit
inuitatos qualiter debeat
accumbere. monet et inuitatorem
quos debet inuitare ut ita ex
pedat temporalia ut per hoc via pa
teat ad eterna. Dicebat in q
cum facis prandium s. i mane aut
cenam i vespere. noli uocare
amicos q. dicit non sunt uocandi
quando per g. aliquod temporale
colligitur. s. Aut propter amicicia
scilicet q dissuadet i. noli
uocare amicos tuos. Aut
propter consanguinitatem propter q dicit neque
fratres tuos. Aut propter affinitatem
propter q dicit neque cognatos sic precipit
lex cognatos moysi exo. 18.
Aut propter familiaritatem propter q dicit
neque vicinos. Aut propter utilitatem propter q
dicit neque diuites. Ne forte et
ipsi reinuitent te. hoc enim est
consuetudo carnalium hominum in
uitantes se reinuitant ut fiat
e verbo ab homine non ad eos

Da

Intelligendum. Si amici
fratres cognati et
sanguinei pauperes
sunt et vocantur
ad conuiuium hic inuito
rum est. Si autem
diuites sunt et vo
cantur propter fouendam
mutuam caritatem
inuitorum est. Si autem
propter lasciuiam et
alia mala interdum
sic demittorum est.
Si autem propter quandam
liberalitatem sic est
q̄ indirecte

pnti / non in futuro / Cum facis co-
nuiuium / Hic suadet largitatem varum
Ubi primo ponit largitatem / 2o
suadet largitatis utilitatem / i. voca
pauperes / 3o pmittit uel largitatis
utilitatem i. et beatus eris / Dicebat autem / Cum
facis conuiuium / Nota conuiuium
quod prandium et cenam / voca
pauperes s. censu / debiles co-
natu / claudos gressu / cecos
uisu / Et videte aliqui suste-
tantur de censu suo / aliqui de
labore proprio / alii de mendicandi
officio / alii de alio artificio
ad quod ultime est infirmus quia
contra primum est paupertas / contra 2m debili-
tas / contra 3m claudicacio / contra 4m
cecitas / tales fouebat beatus
Job dicens / oculus fui ceco / et
pes claudo pater eram paupe-
rum Job 29 / tales non tradi / quia
primo compellendi sunt ad conuiuium
Christi dum dicitur seruo suo / exi in
uias et sepes et compelle intrare
Et beatus eris / Hic Christus ponit tercio
pmittit uel largitatis utilitatem ubi
implicatur quod primo retribucio
felici / quia beatus eris / 2o vero retri-
buentibus / quia non habent vnde / 3o facul-
tas retribuendi / quia retribuetur
tibi / Dicebat autem et beatus eris / s. in presenti bea-
titudine spei Act 20 beatius est
magis dare quam accipere / s. diuiti-
bus / quia non habent / s. pauperes vnde
retribuere tibi / reputat enim
stulticia dare huiusmodi homi-
ni non valenti retribuere / Retri-
buetur enim / s. ab alio quam melius
potest retribuere / s. a deo in resurrectione
iustorum / qui dicitur specialis resur-
rectio quia ad utilitatem suam / mali vero
ad dampnum suum / Dixit vero bu
facinus [illegible] vitibus
magna et sine ab ipso / contra
Nota aliud / Cum facis prandium / dico
aut cenam i. cum accedis ad oracionem

diei uel noctis / ut reficiar / sunt pre-
lacti nam et inebriandi / primo
corruptoribus / Noli inuitare
amicos etc. i. noli dare tuum
pro amicis / et parentibus tuis et pro di-
uitibus i. pro iustis qui se ditare
intendunt / sed pro minoribus et peccatoribus
qui non sunt pauperes spiritu ad vo-
luntatem pro persequentibus uos
etc. / Inde multi deficiunt quia
raro orant pro inimicis et frequenter
pro amicis et iustis / quod est contra vel-
gabim [illegible] mittere coni
uel regi tales non faciunt sicut
dominus qui pro crucifixoribus suis
orauit Luce 23 i. eciam Luce 23
et stephanus pro lapidantibus / Act 7
et ad hoc monet dominus [illegible]
modo / cum dicitur tu autem cum facis
conuiuium i. cum accedis ad oracionem
uoca pauperes i. associa tuam
oracionem peccatoribus / Et subditur ta-
quam peccatorum / tunc dicit debiles
i. peccatores ex infirmitate / clau-
dos i. peccatores ex malicia
s. qui habent pedem intencionis sanum
sed pede affectus infirmum / ce-
cos i. peccatores ex ignorancia / propterea
Pro quo non discumbas in primo
loco quod episcopi abbates et huius
principes discumbunt in primis
locis / sunt tamen in hoc peccat / Ad hoc dicendum
quod discumbunt in primo loco alii ergo
ingerendo se propter gloriam uel
ambicionem / alii ordo se propter
status exigenciam / primo peccatur
non 2o / Ut et omnis qui se hu-
miliat Luce 14 quod est qui nequit se hu-
miliat et hic non exaltabitur
Ad hoc dicendum quod hic loquitur de uera hu-
militate i. deficit autem noli
uocare amicos tuos neque
fratres etc. / quod fecit homo quidam fecit
cenam magnam et uocauit
multos etc. i. uocaui dites
quod patet / quia unus illam aliquis [illegible]

d. uocauit ad quos

horum. Item raguel et uxor eius
fecerunt convivium vicinis et
amicis suis thob. 8. et nunc inde
vituperium. Item Eccli. 9. viri
iusti sint tibi convive quod accidit
fratres dum tamen iusti putantur
ad convivium. Ad primum dicendum quod
duplex est convivium scilicet spirituale
ad quod invitandi sunt omnes quia omnes
pr. ... et eget quod dicitur de qua
..e. Et corporale ad quod invitandi
sunt egeni de quo h... Ad 2m dicendum
quod amici fratres et huiusmodi aut sunt
pauperes et ideo non vocandi ad convivium
ad quod invitandi. Vel si dicitur divites
tunc vocandi sunt propter foedera
mutua ... Et convivium
vocandi propter lascivias et alia mala
... sic est de invitatorium
vocandi propter quandam liberalitatem et est eorum
invidiosis propter gloriosos aut divites
alterutrum quoniam convivia ce-
lebrantur non ... ad ...
nomine ad primum ... quod
est vicinus qui sunt propter ...
temporale. Celebrantur autem convivia
et fiunt invitationes ex ... de-
lectione ut a filiis iob Iob 1.
ibant filii eius et faciebant convivium
ex bonitate ... ut thobias
thob. 2. cum festum esset prandium.
ex honore ut ... et fecit
ei convivium magnum levi ex
liberalitate ut duo discipuli cum
in emaus ... dixerunt mane
nobiscum domine ... et thob.
8. ... raguel pari ...
ex ... ut assuerus
hester. 1. herodes ... 6. baltha-
zar dan. 5. ex gulositate ut
nabal 1 reg. 25. proverb. 23. noli esse
in conviviis potatorum. ex am-
bitione ut ... vi...
... sic adonias 3 reg. 1.
ex malignitate ut absolon

2 reg. 13. ... separatim convivantem
corporaliter. Ex approbata consuetudine
ut in nuptiis Io. 2. Et hoc cum
audisset quidam de simul discumbentibus.
Supra quod posuit conditiones ad
agendam penitentiam promovente
hic subdit conditiones impedientes
ubi determinat impedimenta
primo inchoationis penitentie 2o consumma-
tionis inchoate ibi ... at
turbe multe cum eo. Super 1o
primo de parte ... 2o ... parte
... at ipse dixit illi homo quidam
... tangi loquendi ... octo
2o ipsa locutio in verbis quod man-
ducabit dicit ergo cum audisset
quidam de simul discumbentibus illis verbis scilicet
dulcedinem audite in ... ut dicit
... prorupit in eius laudem ...
dixit illi beatus qui manduca-
bit panem in regno dei illum

dicunt ... quod iste
pane intelligebat
beatitudinem veram
quod consistit in visione
et fruitione dei
... et humanitatis
... de quo

scilicet panem qui est ... ...
De quo Io. 6. ego sum panis
vivus qui de celo descendi.
Et in diuino ... in hac
vita manducat ... panis
spiritualis scilicet ... Aug. ...
et manducasti. Io. 6. nisi man-
ducaveritis carnem filii hominis
et biberitis ... ex ... pie
manducat ... sacramentali. De
qua manducatione 1. Cor. 11.
Et post ... invisibilis scilicet ... vide...
faciem ad faciem 1 Cor. 13. ...
... adhuc esuriunt
... propter famis inediam ... propter
fastidii absentiam. Vel 2o ...
fuisse de opinione saduceorum
qui putabant futuram vitam
esse carnalem et quod manducent
et manducarent cibum corporalem
sed omnes tales confutat ... ...
... ubi dicit quod in resur-
rectione neque nubent neque nubentur ...
Dominica 2a post penthecosten.
Et ipse dixit ei homo quidam fecit
cenam magnam. Hic subdit

qvna . [illegible]

parabola in qua instruit dominus de
coena omnibus primam inchoata
in penitentibus ubi notatur primo
primo liberalitas divina 2o du-
ritia humana ibi Et ceperunt omnes
3o divina sententia futura ibi Et ceterum
Pro primo liberalitas autem di-
vina notatur in 3 primo in magne coene
preparatione 2o in multorum invitatione
ibi Et vocavit multos 3o in servi
iterata missione ibi Et misit servum
Dicit ergo homo quidam id est Christus
qui est distinctus ab aliis ibi
coenam omnibus primo propter peccatorum
immunitatem quia non ovis contra
Jo Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi
mille repulsi sine ovis haberet
ex omnibus non inveniatur beata
virgo in conceptione omnibus Item homo
2o propter naturalis gratie redundantie
plenitudinem Jo 1 de plenitudine eius
omnes accepimus 3o propter unionem
sui ad divinitatem Jo 1 verbum
caro factum est 4o propter eius singularem
dignitatem Est enim dignior
tamen hominibus quam angelus Heb 1
tanto melior angelis effectus
Philippenses 2o donavit illi nomen
quod est 5o propter potestatis ultimae
datam enim omnis potestas in ce-
lo et in terra Fecit coenam magnam id est
preparavit futuram gloriam et refectionem
quae coena appellatur primo propter
temporis congruitatem quia post ipsam
nullum restat convivium de
quo 2o propter ferculorum delicositatem
in prandio enim datur grossiora
in coena delicatiora sicut in pas-
pastu in dulcedine 3o propter dis-
cretionem paucitatem Mt 22
multi vocati pauci electi
Et vocavit multos quia sicut
fuit in quinio assueti qui
omnes pro sui invitavit hic ei
Vocavit in quinque quosdam in
inspirationibus internis quosdam
per predicationes alios beneficiis alios

flagellis dicendo unde quod veniet Carissimi
visitationem meam vocavi et non
persisti. Vocavi et cetera Et misit
servum hic notatur divina liberalitas
in servi sui iterata missione Ubi
implicantur quadruplex vero quare
debeat venire 1a est servi nobilitas
auctoritas quia misit servum suum 2a temporis
opportunitas quia hora coene 3a
invitatus liberalitas quia dicere
invitatis Item pro hiis rebus tamen ne
neminem venire at ferculorum
parata diversitas quia iam parata sunt
omnia Dicit ergo Et misit scilicet Christus
servum suum scilicet ordinem predicatorum
Et hec plebs sunt isti servi pre
statum rerum et diversitatem
veniunt Nec fit idem carnis
vivere hora coene hora coene
finis est seculi scilicet ultima etas
quamvis in aliis etatibus homines
ad coenam invitabantur nec tamen
ad coenam recipiebantur sed omnes
ad limbum descendebant Jo 2
filioli novissima hora est
tamen quia parata sunt omnia quia quod
omnia iam parata sunt quia Christus
immolato per introitum regni
aperuit enim 1a coena in 2 liberta
missione personarum divinarum in fo-
ncte angelorum et sanctorum
Et ceperunt omnes Audita
liberalitate divina hic subditur duritia
humana quam notatur in 3 primo in excusatione
quia 2o in allegatione spiritualium impedimentorum
dicens et 3o in repulsione servi in
rebus suis Dicit ergo Et ceperunt
omnes simul excusare quia enim plus
terrena quam eterna et spiritualia
diligebant Primus dixit hic
subditur allegatio spiritualis quidam
in sua excusatione ubi glo
ta homines quae ab hac coena
includit excludit qui in moribus
potest exponi sic per primum qui
emit villam sunt gentiles propter

qui vult omnes
saluos fieri

i sermo accipitur hic et
per ipse

tempore gratie

q 1 2 3 4

x distinctio ab aliis   n

nimium amorem temporalium. Hi d[icit] ap[ostolu]s
vi[delicet] omnia que sua sunt querunt
Phil. 2. qui vineta emunt in de-
serti cavis respuentes p[ro]-
pter hoc vitam eternam. Et ait primus
hec omnia quod nos in nostris
viribus non possumus. [Et] quod uxorem
duxit heretici habentes se in lub-
ricum et fermentum suum ... libros
[illegible] fa[ci]unt distillantes. Zoo. Primus
emptor de villa virtutis cupiditas
vel possessionum. Secundus vero iuga
boum, viciorum curiositas. Quia ex-
terius sensibus quorum instrumenta sunt quin-
que. Vel v. iuga boum faciunt
ut duo oculi, qui in ductione
in omnibus voluptatibus carnalibus.
Zoo. Sic Lucas: Qui emptor de ville
intelligitur superbia dominacionis. Sed
vox hic ... iugis boum
qui terram versat ad terrena cu-
piditates. Tertius ductor uxoris
concupiscencia carnis. De hiis tribus
Jo. ij. Omne quod est in mundo.
Primo ergo excusat se cupidus
sive superbus, secundo curiosus in tali
dicit: iuga. Tertio luxuriosus in tali
aliquis duxit uxorem. Et ita primus
implicantur. Vel primo labor acquisi-
tionis temporalibus ... dicit villam
emi. Secundo periculum proprie consciencie
in necessitate habeo. Tertio evagationem ... necesse
est exire. Quarto cura sollicitudinis
exterioris ... in videre, quinto corrupcio
proprie salutis: Rogo te habe me. Et
hec ergo dicit primus. Ambiciosus
dixit: villam emi. Habet enim
temporalia et hereditatem multum curare
enim ... habeat. Et necesse
habeo exire. Venit ergo necessitas
consuetudo, necessitas enim facit ... dicit
...ff. Dum consuetudini non
resistitur fit necessitas. Et exire
...que si ... amicior spiritualium

Et videre illam que villa emit
videre qui sola exteriora cogi-
tat et totum studium ad illa
applicat. ... de amad.
qui vita sua perdidit in terra in-
tima sua. Fatuus mercator
iste, primus enim debuit villam
videre quam emeret. Rogo te habe
me excusatum. Glossa: habe eam
pro me quia peccator sum. In quo
non ... loquitur ... dicit: rogo
te etc. humilitas sonat in voce
dum venire contempnit superbia
in actione. Lucas hoc et ... fatuitas
quod non ... se excusavit cum primo
fuit invitatus. Et alius dixit.
Hic excusat se a nuptiis a cena
cupidus sive curiosus. Dicit ...
... hoc exponit ubi tangit ta-
men ... particularium ...
quia iuga. Vel secundo exercicium ... et ...
probare, tertio dampnum ... rogo te
Gregorius: Alius cupidus dixit
iuga boum emi v. et ad ...
... illa ... fatuus
ut primus, quia primus debuit ... probare
et post emere ... in proxima ...
se excusavit ... in vita ... 2a
vel sic et aliquis curiosus dicit
iuga boum emi, v. s. v. sensus
proprios a deo receptos ... cum
redde oportebat. Et eo probare
... hoc probo, v. sensus exteriores ex-
... sic unum de sensibus ... voluit
probare Dyna filia Iacob ... ...
oculorum ... ut patet Genesis 34. egressa
est Dyna ut videret mulieres
regionis illius. Rogo te habe
me excusatum ut primus.
Et alius dixit: Hic excusat
se a nuptiis luxuriosus. Ubi
primo implicat ... luxuriosus ... primo
et ... periculum ... non possum.
Et hoc ergo dicit aliquis luxuriosus
dixit uxorem duxi, scilicet voluptatem
carnalem ... propter ... paucitatem
Dicit enim ... voluptas ...

et pauperes .i. simplices
ac debiles cecos et claudos
introduc huc

cot panca uitenmc h c dou insc
pabil cordita nos du viui dic
mundo pp q quida de patribus
mulieri tangenti se moriente dix
tolle palea du adhuc viuit
ignis. Etia no possu necare
q voluptas carnal fortissime
ligat q pz i ligo de sapsois a
dalida judicum 16. Et veniss
sug mittiamit h dno sud
pdicatores em exeunt ad pdi
catores veniunt ad dd cote
plom venuntiat q egint p
lutiore cosom Job 38 Nuq
mittes fulgura et ibunt et reu
tentes dicent tibi assumus
Duc natq pd faulias. Supius
ostensa e primo libertas dina
2o diuitia huana 3o subditutia
di sma tuq ou hic tripx ac
effectus primus i quorunda uocat
2us i alior coplsioe i. et ait sug
3us i excusantiu. Exi per boci
dico at nobis q nemo vocant
at i mundo abitu copellitur a
mundo yciti. vcrpba i mundo
clei. Circa quorunda uocatorum
tangit p uocantes aucte 2o
uocatoris forum i exi cito i
pla 3o uocator qdone i et
paupes ac debiles. p go
duc natq pd faulias i. x.
qui do uatq ina no affectus
si effectus q puitut inatq
sugg ina di e pindca p ti
inatq s. q coteptores pindy cene
Dixit suo suo s. ordini pto
exi cito s. ab ocio studij et co
teplois i pub actois et p
dicatoris h. d alt cutrei
mundu pimsu pte cum
Exi igitur cito i. sine mora et
dilacoe. Vn et aplus domo ex
necine p ma salutauit B x.
zach vi. qui erat robustissi
expiriuit et querebat ire et di
cure p omne tra. Exi ing

cito i plateas et vicos ciui
p uicos ciuit plateas ciui
que s. clausura hnt intelli
uocato in pecore qui claust
erat lega obsuacijs p h
q d p9 exi cito i uias et sepes
mt uocato q erij qz durip
hostiu ord expo oebat gentiles
sic uie et sepes Iudi erat q di
ciues ut patet e lege tui
s g etiles q agstres no indi
de plateis et uicis ciuitatis
gentiles de vijs et sepibus du
uocati p plateas auo sigut
indi q erat i lata via psp te
et volupt p uicos illi qui i
angustia adusit Vicq cui
avtor e qui platea Lugg
qui nagan p capos licere
putantes licitu q e libitu
qui laxas le fremit habeas
effrenata libere uiuetes
frena cotinetie no arcietes
Isti uocat de latitu uolupt
q de plateis. De uicis lucet
uocat illi qui pomma uetit
artati intrat claustru et
ad diu q utur. Istoru at tagi
quadrupx defectus tu do
paupes ac debiles pp defectu
bonorum opum claudi pp de
fcm recte affectois hos mult
dus ad puiam uocat et ad
sim quilibet introducit. p
dicator ergo dz exeq officiu
sum sub hijs codicoibus re
gulat q uota i exi pus ei
dz ipe exire de piculo qui
alios adh uocat. Luce 6
Exi de trabe de cog
tia et nec se festinat q no i
cito ysa d uelocit spolia
detrahe cito p d oie q uos i
i plateas et uicos. Cantica iij
surga et circuibo ciuitatem p uicos
et plateas querens quem diligit
aia mea. pb i omne tra ex
Sapiet qui i paupes ac

debiles et cetera pauperes quos misit ad illas
suas ut adduceret et cetera si quis
Secundo est illud quod notatur in introduc hunc
per introducere eos in mortem
hereditatis tue et cetera Et ait sing.
hic subditur quorum compulsio ubi
non tamen primo vocatio sui de im-
plecione mandati et annuntiatio eius
de vacuitate loci et adhuc
locus est et receptio mandati de
impletione vacui et ait dominus
suo Et hoc est quod dicitur et ait sing.
ordo preceptorum qui secundum glossam dicitur sing.
amor vel non timor Domine factum
est ut imperasti non tamen quod imperasti
sed eo modo quo imperasti et notatur
perfecta obedientia sit ut oportet in modo et
adhuc locus est quia dicit multos
introduximus de iudeis
sed adhuc est locus ubi recipiantur
gentiles cum fuerint qui sint locus
enim huius cene magnus est.
Unde Bar. 3. o Israel quam magna
est domus domini et ingens locus
possessionis eius magnus et non habet
finem excelsus et immensus
Et ait dominus hic dicitur mandat
de loci impletione vero per conuocatio-
nem iudeorum subditur vocatio
gentilium tamen ut agrestium in viis
et sepibus dispersorum in viis sunt mun-
dane prosperitatis et in sepibus temporalis
adversitatis Et ordinate precedit
post ascensionem domini per apostolos
vocati sunt multi de iudeis
ut patet Act. 2 et 3 postquam indurati
iudei qui sunt apostoli ad voca-
tionem gentium Unde Act. 13 vobis
oportebat primum loqui verbum dei
sed quia repulistis illud et indignos
vos iudicastis vite eterne ecce
convertimur ad gentes Exi in
vias et sepes et compelle intrare
sed instanter per vocationes Unde 2 Thi.
4 predica verbum insta oportune et cetera
Roga argue increpa a malo retrahen-
do et cetera exhortationibus compel-
lere qui retrahuntur a diviis

vi
dicit Et
ait
dominus
suo

comminationibus propter quod Jo. verbum dei co-
pia igni. propter 23 [illegible] malleo. Je.
23 numquid non verba mea quasi ignis
et quasi malleus conterens petras
Et ut nolentes quasi invitos moveret
vocari gentiles compelli. quia
iudei tamen legem et prophetas habuerunt
leniori vocatione debebat sufficere
Ut impleatur domus mea. sic tamen
debito numero predestinatorum
qui nisi impletus fuerit non re-
manebit non tamen multi dominus
domum suam vacuam remanere
Jo. apoc. 6 donec sequentibus ut re-
quiescant tempore adhuc modico
donec impleatur numerus conservorum eorum
Et nota quod per vocatos de
plateis sunt publici peccatores.
per vocatos de viis peccatores
occulti qui saltem cum bene fecit
ludi peccatores vocatos peccatores quia
pati se de facili convinci. per
vocatos de sepibus peccatores
qui iam de peccatis suis dolere
inceperunt et compunctionem monet quo
dominus per verba regulari vel exem-
plis vel in vias et sepes instanter
et compelle vel tactu vel intro-
ducendo mali vel ut impleatur
domus mea Dico autem vobis
hic ultimo ponitur excusatio ex
responso domini dicens Dico autem vobis
quod nemo virorum illorum glossa
se excusantium qui vocati sunt
gustabit cenam meam quia nunquam
nunc dulcedinem eius in morte sentiet
quia non videbunt sed dicitur ysa. 26
tollatur impius ne videat gloriam
domini Et sic gustare et videre
est percipere sed per gustare et vide-
re Ecce tempus grande homines
vocatorum ad cenam. Ratio
quidam enim in initio contempnunt ut
primo invitati qui se excusaverunt
alii veniunt sed vocati et co-
acti alii veniunt sponte ut secundo
invitati hoc quidam sic tamen
quia quasi non tamen prius ipsi sit qui mirum
quod cena hic et Mt. 22 nuptie
appellantur et sunt multa propter que + 10

[illegible]

id nouit ee quinium. Unde est
q ibi in nuptiis hic cena uocat
27 q ibi ab ea repellendi intrant
hic non q ibi in nuptiis veste non
pt mittere nuptiali huic hominis
pt mitti sed q x q sit modo
de occasione bonam dederunt alium
hic nulla sit modo quantum ad
vi q ibi dicitur veste intrare dis
cubentes hic non v intro q pt dici
ad quinium et istud ut dicatur
q p d intelligit refectio pu p
gratiam p cena refectio futura
p gloriam. Si quis tamen vellet co
tendere idem ee quinium dico q q
ego in nullo contradico salua
fide alicuius melius credere quam co
tendibus desiderio. Item uxorem
duxi et ideo non possum venire
q de quinium uocat ad id
q non pt. Ad hoc dicendum q ibi po
posse p nolle non possum, i. non
nolo. Vel dicendum q in ego dicit diffi
cultatem non impossibilitatem. Item
quare quare luxuriosus non rogat
sicut de sui excusatione sic alii
duo. Ad hoc dicendum q licet multa alia
peccata sint grauiora q luxuria
tamen luxuria fortius ligat et magis
impedit ab omnibus operibus. Item eo
pellem intrare q hic ait non pt
cogi. Ad hoc dicendum q vim et de co
actione absoluta et sufficientes
non de q dicto data et inducente
de q hic. Item nemo illorum qui
uocati sunt gustabit cenam meam
Contra q ibi predestinati hoc uocati
et iustificati et magnificati. Ad hoc dicendum
q e uocatio meritorum q e electorum
iustorum et uocatio exterior q sit
p predicationes q e quia bonorum et ma
lorum. Loquitur hic de uocatione
exteriori malorum apud quos de
uocatione bonorum. Item ibi glossa
et si p p sera primam aliam intrare
q vat q quibuslibet bonum intrare
peccatorum nemini negari vetor
dabo. Ad hoc dicendum q s cum prima adu

hec que sit post mortem ut pro dite
sepultus est vel que sit in sicut iniqui
non ex amore sed ex timore
Ibat autem turbe multe cum eo. Sed g
determinant duo impedimenta
inchoationis primo hic determinat
minat impedimenta consummationis
primo inchoate et hec secundo vi que
dissuadent. Ibi. Quis ex vobis. Secundo
quod dissuadet i. si quis venit
ad me et non odit patrem. 27
et amor proprii corporis i. et quis baiu
lat crucem suam et cetera. Tercio consideratio la
uitatis intus i. quis enim ex
uobis volens turrim et cetera. Quarto est
decia stultitie i. aut quis
rex. Quinto est cura possessionis
temporalis i. sic ergo omnis ex uobis
qui non renunciat. Sexto est apo
stasia recidiuationis i. bonum
est sal. Si autem sal euanuerit. In
prima tangitur tempore predicationis dubita
biliter plausibilitas quod turbe
multe et secundo manifesta doctoris
benignitas quia conuersus ad illos
Secundo attendenda doctrine utilitas
i. si quis venit. Dicit ergo. Ibat au
tem turbe multe cum eo. Glossa
Capte dulcedine predicationis et
miraculorum sicut capti erant
petrus quando ait. Domine ad quem
ibimus? Verba vite eterne habes
Io. vi. Et conuersus ad sequentes
se dixit ad illos. Ecce be
nignitas et utilitas sequendi
ipsum. Conuertit enim se ad eos
qui eum secuntur sed zacharie i.
Conuertimini ad me et ego conuertar
ad uos. Etiam ad illos qui
secuntur eum a longe ut petrum
qui eum a longe sequebatur. Et con
uersus est enim quia dominus respexit
eum et egressus foras fleuit
amare. Preterea non solum ad sequentes
se conuertit sed et illos instruit.
Unde sequitur dixit ad illos et cetera.
Si quis venit ad me. Hic
post doctrine utilitas. Ubi dogma
primo sequitur tamen dicit ad me. 2.

Rã pma

minatorum impedimentum

minatorum impedimentum tunc dicit Et non odit patrem, secundo impeditorum dampnum tunc dicit non potest meus esse discipulus. Dicit ergo Si quis venit ad me in quo notatur necessitas virtutis. Quis enim quisque non virtute ut id est quis ascendet in montem domini. Et non odit patrem, hic tangitur impedimentum nimie dilectionis ad se et primo extrinseca, secundo intrinseca, ibi adhuc autem et animam. In primo tangit tantum quasi affectionem carnalium et maxime et hoc primo notando lineam ascendentium id est patrem et matrem. Secundo proximorum quem facit alia linea transversalis scilicet uxorem, tertio lineam descendentium id est filios, quarto lineam transversalem id est fratres et sorores. Inter predictos pater est primum activum originis, mater prima passiva et locum immediate originis, uxor que nobis primum originis, filii trahunt originem a nobis, fratres et sorores eadem habent originem. Et quia non solum sufficit extrinseca vitare impedimenta, ideo addit adhuc autem et animam suam id est vitam animalem quam scilicet apostolus appellat carnem ad Galatas v. caro concupiscit adversus spiritum, et ideo quantum ad hoc est odienda quo ad conditiones eius animam adimpletur nec desideriis non acquiescimus sed obviamus et fugimus. Sicut et patres et cognati odiendi quantum nobis impedimentum est, quia Jeronimus ex collo parvulus pendeat nepos licet sparso crine et scissis vestibus ubera quibus te nutrivit mater ostendat licet pater in limine iaceat, percalcatum perge patrem, solum enim genus pietatis est in tali re esse crudelem. Et alioquin non potest meus esse discipulus quod est valde dampnosum propter eternitatem, Jo. xv quia qui non est eius discipulus non est discipulus veritatis et tunc

multi in dominacionibus magis appetunt esse discipuli Moysi, hic formatur capite et capitalia promittentes quam de huius cor- minatur manibus et celestia pollicetur, Jo. ix tu discipulus illius sis. Et qui non baiulat. Hic dissuadet tertium impedimentum quod est amor proprii corporis, ubi implicatur talis homo carnalibus quod amore sui nimium contra caritatem dei contemptum id est et venit post me, tertio sequens ex his dampnum id est non potest. Dicit ergo et qui non baiulat crucem suam scilicet carnem per abstinentiam affligendo, proximo per caritatem compaciendo, ex quo apostolus Gala. v qui autem Christi sunt carnem suam crucifixerunt. Et quia ab carne mactat per manum gladii, subdit et venit post me imitando non potest meus esse discipulus. Galatas v. Christi autem sunt carnem suam crucifixerunt cum viciis et concupiscentiis. In aliquibus codicibus habetur baiulat cottidie, quod est contra eos qui certis festis faciunt abstinencias et aliis diebus vacant deliciis. Quis enim ex vobis. Hic suadet tertium precavere impedimentum quod est inconsiderata levitas mentis que tollit perseverantiam. Et hoc facit per simile edificii ubi tangit primo providentiam edificandi, secundo soliditatem consumandi. Nonne prius sedens, tertio defectum consummandi id est ne postea quam posuerit, quarto obprobrium deficientis id est omnes qui vident. Dicit ergo Quis enim ex vobis volens edificare turrim id est vite eminentiam per quam scilicet fit meus discipulus. Nonne prius sedens id est a vita multi et tumultu seculi quiescens computat scilicet prudenter sumptus, quis scilicet necessarie sunt ei qui agimus pervenire per studium

consideratoris. Deinde Computat
in quantum sumptus scilicet spirituales virtutum
morum et bonorum operum. Sumptus
non temporales potius sunt progredi sicut
congregandi. Vnde: turrim
edificium congregando expensis
construitur, turris vero diffugiendo.
Computat in quantum si habeat ad per-
ficiendum. Nota, quod non dicit si posset
perficere sed si habeat ad perficiendum,
quia posse perficere est a natura, sed habere ad
perficiendum a gratia. Sed dicit Augustinus: posse
credere natura est omnium, credere autem est
gratia fidelium. Ad perficiendum, ad quod
necessaria maxime est patientia. Jacobi
1: patientia opus perfectum habet ut sitis
perfecti, et perseverancia que consummat.
Unde dicit: Computat si non habeat ut
si non habeat ponere et cogitet,
alioquin cessabit. Et hoc est quod sequitur:
Ne postea quam posuerit fundamentum
et non potuerit perficere. Fundamentum
spirituale edificii potest dici fides.
1 Cor. 3: Fundamentum aliud nemo potest
ponere etc. vel inchoatio penitentie.
Hebr. 6: Non rursum iacientes fundamentum
penitentie ab operibus mortuis. 1 Cor.
3: Ut sapiens architectus
fundamentum posui, alius autem superedificat.
Omnes qui vident
incipiant illudere illi, scilicet homines
in vita. Psalmus: Omnes videntes me
deriserunt me. Vel demones in
morte. Ambrosius: in ore eorum agmina
oculos adversariorum considerare
deinde quinimmo operibus insidiantes
et nisi contra eos vigilemus patiemur
irrisores quos ad malum habemus
persuasores. Aut dubitantes in iudicio.
Psalmus: Qui habitat in celis irridebit
eos. Et Psalmus: Videbunt iusti
et timebunt et super eum ridebunt. Inci-
piant illudere dicentes quia
hic homo cepit edificare et non
potuit consummare, quia sicut dicit
glossa: non habuit consummationem operum.

que fidei dicuntur. Psalmus: Ecce homo qui
non posuit deum adiutorem etc.
Aut quis rex iturus committere
hic dissuadet secundum principium impe-
dimentum quod est confidencia stulte
secundum illud. Tangit tamen primo pugnam
vincendi, 2o providenciam pugnandi
in nomine sibi computat, 3o as-
tuciam debilium. Alioquin ad-
huc illo. Dicit ergo: Aut quis rex
iturus etc. Rex ille potest dici homo
qui creatus est ad regnum celeste.
Apoc. 5: Fecisti nos deo nostro
regnum. Item quia sensus suos interiores
et exteriores tenetur regere. Prov. 20:
Rex qui sedet in solio iudicii
dissipat omne malum intuitu
suo. Aliquis autem rex adversus quem vadit
est deus. De quo Apoc. 19: ipse est
rex regum et dominus dominantium, et
de hoc mundo Jo. 18, cuius regnum
est incorruptibile. Dan. 7. Con-
tra illum dicitur homo ire et committere bel-
lum quando mittit se sub quo vult
sed non obtinet celeste regnum.
Hic deus occurrit cum 10 milibus
id est cum 10 mandatorum impletione.
Beda: Cum 10 milibus occurrit deo
qui offert ei opera mandatorum.
Sed deus cum 20 milibus occurrit
quia non tantum de exterioribus operibus
sed de omnibus interioribus et cogita-
tionibus et affectionibus requirit racionem. Vel
quia multo plura sunt per nos suscepta
nisi se allegabitur ab eo. Job:
Si voluerit contendere cum deo
non poterit respondere unum pro mille.
Alioquin rex, scilicet homo iturus
committere bellum, sic deinde est.
Legationem mittens rogat ea que pacis sunt
nolens ut rapiatur in dolorem
alium regem, scilicet diabolum, non incedens
observans se ab exteriori cura
et tumultu quiescendo, vel sedens
id est se humilians. Psalmus: Mea 44.

desiderde sede i. pulue. Cogitet
s. premeditando si possit cum x.
milibus occurrere ei. i. cum exiguis
obseruationibus mandatorum ut
perficere ut dilige et ppositi ut
Deo cum decem milibus aduerso.
uenit cum xx milibus quia duplo
opus perfectionis requirit s. maiorum
et exiguorum. ppe enim probat re-
nes et corda. Jere. 17. alioquin s.
si videt quod non possit deo oc-
currere i. si videt se sufficientiam
non habere. Adhuc illo s. deo lo-
ge agente i. mortem et iudicium
prius penitentiam donet mittens
legationem s. lacrimarum bonorum
operum priorum affectum orationum
et clamorum suspiriorum. hec optima
legatio. vnde de orat. dt. Aug.
quod magna uirtus est pure orationis
que quasi quedam persona ad dominum
ingreditur et ubi mandatum pagit
ubi caro peruenire nequit. Et ut
vero in qualibet legatione rogat ea
que pacis sunt. i. ea que ad pacem
anime pertinent sed id pot rogare
que ad pacem spectant. Sic ergo
omnis ex uobis. hic dissuadet i.
primum impedimentum quod est cura
possessionis temporalis. Et sic dt glo.
edificare turrim facere cum for-
titer pacem meth ad eum qui esse dis-
cipulum. Sperare non sumptum
mittere legationem ut ad eum qui ab-
renunciauit omnibus tō inst. ex
perditis sibi. quod sicut non pt
turrim edificare qui non computat
sumptum neque secure occurrere qui non
premittit legationem. Sic omnis ex
vobis qui non renunciauit omnibus
que possidet non pt meus esse discipulus
Dicit aut abrenunciare omnibus
et relinquere omnia quia abre-
nunciare omnibus est ea que licite

q't

mundanis utimur. Relinquere uero
omnia perfectorum est ut apostolorum et
suorum sequacium. Et dt omnibus ut
tamquam que multa dz esse renun-
ciatio s. quo ad sua quo ad
suos et quo ad se. et sic Dominus
et Abraham Gen. xii. egredere de
terra tua et cum quidam ppe-
tuo stante gratia accepi gratie
quod in regnum Amen dico vobis
exigis a me. Bonum est sal.
hic dissuadet septimum prime
impedimentum quod est apostasia re-
cidiuationis. ubi sub siliter
primo commendat prius sine quo
statutum dt. Bonum est sal. secundo
uituperat recidiuum i. quod si sal
euanuit. tertio minatur dampnum
ita ut in sterquilinium. quarto
inuitat ad attendendum audiendum
qui habet aures. Dt ergo Bonum est
sal. q. d. cum qui uult meus esse
discipulus omnibus abrenunciare quo
nuper amore temporalium euanes-
cat quia tunc non valet si per amo-
rem temporalium euanescat. Dt
sal bonum est i. se. aliquando eua-
nescat. Sed si euanuit in quo uero
Et hoc est quod dt Bonum est sal
s. antequam euanescat. Sed si sal
euanuit in quo condietur i. si doc-
tor vitam condiendo sal il-
luit quoniam per amorem temporalium ad
apostasiam redierit quis eius ad
doctorem corrigetur. impossibile est
enim et difficile eos qui sunt il-
luminati et prolapsi sunt rursus
renouari ad penitentiam. Hebr. 6
quibus cum medebitur incantator
a serpente percusso. Eccl. 12. Vel
sic si sal i. si doctor vitam
euanuit s. ad aduersitatis timorem
ad prosperitatis amorem ad sublimem
elationem ad subuersionem cordis in quo
condietur s. ecclesia que debet condiri vitat
doctrina maiorum vel i quo
condietur s. ipse qui alios debebat condire,

Nequitia hic manifesta re-
cidivi dampnum ubi notandum inuti-
litas recidivantis duplex primo quo
ad proximum 2o quo ad se ipsum i(d est)
sed foras mittetur. Dicit glossa nequitia
nec in sterquilinio utile est quia dicitur
nec valet quia nec in se fructificat
nec aliis fecunditatem dat. Vinum nequitia
nec in sterquilinio dat fe-
cunditatem ad virtutem per quod integri-
tudinem quod est inter bonis nec malis utile est.
Per terram enim que in se fructificat
intelligitur bonus per sterqui-
linium qui in se non fructificat
sed terre dat fructificationem intelliguntur
mali qui per occasionem bonos
fructificare faciunt. Et qui
ad nichil utilis est tamen scilicet doc-
tor ut predicator infamatus non
comparatur ligno vitis. Ezech(iel) 15
datum est in escam utramque partem eius
consumpsit ignis numquid est
utile ad opus. Integro cum non
esset aptum ad opus quanto magis
cum devoraverit et consumpserit
ignis nil ex eo fit operis. Un-
de hic: Sed foras mittetur quia
ab unitate ecclesie secernitur
sive a mundo a dignitate
ecclesia deponitur a societate glorie
excidetur. Apocalypsis ultimo Foris ca-
nes etc. Qui habet aures hic
tangit triplicem audientium
audientium morem secundum [illegible]
intellige [illegible] audiendi per
ad sensum ad intellectum ad
affectum. Ecclesiastici 39 per ordinem Psalmus
Audi filia et vide et inclina
aurem tuam. Jo(hannes) ultimo auditum
auribus audivi te. Hic queritur
qui non odit patrem et matrem
non potest meus esse discipulus Jo(hannes) 3
qui non diligit manet in morte
et omnis qui odit fratrem suum homicida est.
Ad hoc dicendum secundum glossam diligamus
nos ad deum alliciunt et odio

habeamus que nobis dicitur hic iudicio
obsistit ergo diligendi sunt inimici
homines inquantum persone
odiendi inimici qui nos a bono
impediunt. Item adhuc et
etiam suam quia deus amat animas
Sap(ientie) 11 ergo et nos debemus eas
amare. Ad hoc dicendum quod hic acti-
cia per animalem vitam inquantum
inclinat ad malum [illegible]
hic a bono odienda et alias
diligenda. Item non potuit
consummare hoc quod non erat impu-
tandum. Ad hoc dicendum quod non potuit
quod voluit. Item super illud incipi-
ant illudere glossa maligni
spiritus qui de eius defectu gloriantur
ergo pena demonum levia(tu)r alias
de casu eius quia si est in gloria
reportaverit commodum de
malicia. Ad hoc dicendum quod sic debet
dici iratur non propter affectum me-
sed propter [illegible] irascitur dum
punit peccato. Sic demones gau-
dent non propter affectum letitie sed
propter morem letantur dum impleta
sua desidia. Capitulum XV.
Dominica tertia post penthecosten
Erant autem appropinquantes.
In precedentibus informavit
ad [illegible] tuendo de
periculis impenitentium. Instru-
endo de quomodo [illegible] ad
proficere penitendum. Hic autem informat
ad [illegible] consolationem delecta sus-
ceptione vere penitentium. Hoc
sub triplici parabola. Primo sub parabola
ovis perdite et per gaudium pastoris
hec [illegible] cum gaudio reportatur.
2o sub parabola dragme
perdite et per [illegible] gaudio
invente. 3o sub parabola patris
gaudentis de filii perditi re-
ceptione. Homo enim in primo statu
comparatur ovi propter innocentiam. 2o
dragme propter ymaginem Dei
impressam. 3o filio propter gratiam filium

audiendi
audiat

obedi-
endi

diam ipi etc homo g° opa omi
pp statum innocencie / dragma
ppr ymaginem nec filio pp simili
tudinem gre / Dimi at sap
studi ptes duas qr p° po
sequenciu pabola occasio
ca / 2° pdica trip pala / Et
ait ad illos In pma pmitti
dupl occo sequenciu pablaz
pma appropinquacio peccatoz 2a
murmuracio phicoz / Et murmu
rabat scribe Dicit ergo Erant
at glosa sic gtiat qr non solo iusti
p inherencia pt peccata p sol
lercia pt respicere pg electe
infatuati salis codoris peni
tenti mitq admissa de scribis
Dicebat at publicani qr pu
blica uectigalia exigebat
ut ponducebat / vel qui lucra
seculi p nego° sectat / publicani
go put dici qui peccatores sed
ex suo officio quod sine pecca
to exerceri non pt / peccatores uo q p
cat quocumq modo uoluntario
Vel publicani put dici peccatores
notorij peccatores uo occulti
ut non infamati / Erant ergo
appropinquantes ei publicani et
peccatores tam ppr morum suauita
tem ppr miraculorum opera tum
ppr uerborum dulcedinem ideo sequitur Ut
audirent illum Erat ergo status
reprehensibilis qr publicani et pecca
tores mox conuenerant qr appro
pinquantes ihesu / sed finis ultimus
quia ut audirent illum / Et
murmurabant / hic subditur 2a causa
parabolarum ubi p° ponitur occasio
indignacionis murmurabat 2°
murmurancium condicio qr scribe
et pharisei Indignum censentes qr hic
peccatores recipit Dicit ergo et murmura
bant scribe et scribe dicuntur
pminentes in sciencia pharisei pmi
nentes in uita / Consuetudo enim

istorum erat murmurare de aliquo
bono ut de iustificacione mag
dalene c. vij / de peccatorum admissione
seu palitico c. v / de ydropici
sanacione c. xiiij / et de peccatoribus
susceptis et comedentibus hic / Sed quare
ita murmurabant / dicit glosa
q falsa iusticia non habet compassionem
sed dedignacionem / tales erant isti
Vnde glosa dicitur erant isti qr et
se iustos putabant cum sint
superbi et illos cum recognoscunt
peniteat / Murmurabant
dicentes qr hic peccatores recipit
et manducat cum illis qui iussi
sunt per legem quod hoc prohibet Vnde
a non immundis fecit cum hijs non
sociabant cum eis quamquam Et
non dicit cum eis cibus corpo
ralis manducauit eos tamen spiritualis
manducabat eos sibi in spiritu
incorporando Et ait ad eos
hic ostendit quod non debet indignari si
peccatores recipit et hoc ostendit per
parabolas primo parabola de oue
perdita 2° parabola de dragma
inventa / Et ait quis ex uobis 3° parabola
de filio prodigo cuius pma ect
diuisio sortis eg gta / Ait at / erat
homo quidam habuit duos fi
lios / Summa at pme parabole
est ista summa si quis ouem per
ditam p grauamina libenter
recipit non debet murmurari
uel indignari si peccatores re
cipiunt ad penitenciam quibus
amissi erant per culpam /
hec est totum quod intendit in hac
parabola in qua tamen sensus
instruit tangunt et spiritualiter
quorum p° est amissio hominis et
angelorum creacio / 2° hominis
creati puaricacio / Et si perdiderit
unam 3° filij dei ad querendum
quem perditam sibi homini incarnacio
Nonne dimittit hoc xxxix
ie / ipi g pp d pa et numero

z cu͂ inuenit eam imposuit in hu͂-
ci[n] celi ascendendo i[n] z veniens
domum conuocat / scilicet angelorum
congratulandum inuitando / i[n]
congratulamini mihi / Aliquando mis
tica expositio / Dico autem vobis
Et hoc est / ait ad illos pa-
rabola ista / vnum mistice continen-
tem z ad exterius significationem di-
gna / quia ita erat ut se e-
gros inscriret quibus quia erant
agnoscentes celestis medicus pa-
digma induxit / Quis ex vobis
homo / ab ex vobis homo .s. Christus qui ex
vobis est qui unus homo sicut z vos
per homo natus est et tamen ipse fuit
id quod promissum erat in lege
prophetam de gente tua et fratribus
tuis sic mei viri homini suscitabit
tibi dominus deus tuus /
Deutronomij / Iste homo Christus est / Qui habet
centum oves scilicet homines z angelos / hoc
id est per vos autem proprius eius et oves
pascue eius / Ipse enim est pastor
Joannis x / Ego sum pastor bonus
Angeli dicuntur oves et pastor eius
nos omnes, et tamen ecclesia post eorum sunt
Angeli autem z homines dicuntur
oves propter innocentiam quia creati
sunt et propter impletionem et si
perdiderit vnam ex illis / quia factum
fuit quando homo pascua antea pec-
cando reliquit / ovis vnus
humana tota perdita fuit.
Contra omnibus in Adam peccauerunt ut dicitur
Ro. v / Homo per errauit sic omnes
que periit, requiem sum tamen deo
Nonne dimittit / scilicet dereli-
ctor / vadit ad eam que perierat
donec inueniat eam quia deus sit / hoc enim
fecit Christus quando descendit ex ordinibus
angelorum / venit ad querendum
hominem perditum scilicet quando carnem as-
sumpsit / z cum que sunt peccato-
ri perditam nimium laborauit faciendo
hoc Ezechielis 34 Ego requiram oves

meas / z visitabo eas / sicut pastor
visitat gregem suum / id est per se ad
iuuandas / hoc Luca. fit autem / Dominus
quid est homo quia memor es eius aut filius
hominis / Et inuenit / quando aliquis quasi
ad desperationem agitur / sed per pe-
nitentiam erat / aliquis sic oves errantes
sed quasi est nunc ad eum z pas-
torem reuertitur / Et cum
inuenit / Hic ovis hominis per com-
passionem inuentio / ubi ovis parata
fructuosa inuenit / quam inuenit
voluntaria / imposuit / laboriosa
in humeros / victoriosa / gau-
dens / Dicit Gregorius et cum inuenit eam posuit
in humeros suos / Ambrosius humeri
sunt brachia crucis / sed humeris scilicet Christus
quia penam peccatorum nostrorum in
corpore suo super lignum crucis
portauit / i. pe. ij. et ipsa ratione
velanguides in ipso ipse tulit
z ipsa eius fructus est quia vnus eius super
humeros eius / Gaudens / scilicet de hostis
superbi humiliatione / de humani
generis liberatione / de ruine an-
gelorum restauratione / de mandati
patris adimpletione / per 2 gau-
dium iusto est facere iudicium
Et veniens domum / hic subditur
de redemptore in celum ascendente
Ascensum enim potestatis quia notatur in
veniens / dein ad laetitiam / domum
patris / et conuocat amicos
letatur i[n] congratulamini / vocans i[n]
quam inueni / Dicit Gregorius et veniens do-
mum scilicet in celum, enim peruenit scilicet in
die ascensionis sicut Augustinus ascen-
dens in hac iam nauicula sancti crucis
tempestatem sed magnum mare
huius mundi et victoriam sua
secrete celum de quo per letatur
sunt his que dicta sunt in re
Nunc autem recepta reportauit
ascendens Christus in altum captiuam
duxit captiuitatem / Conuocat
amicos z vicinos suos i. angelos

b qui dux amici est multo[rum] q[uia] cum
dolentibus se recreari uidetur super illo
Jo. 15. vos autem dixi amicos q[uia]
omnia quecumque audiui a pa-
tre meo nota feci uobis. Ad
formam utique vere amicicie
q[ue] uelle et idem nolle in rebus ho-
nestis p[ro]b[at] omnibus hortari se re-
creare ego uolo te esse adimpletis.
Jo. 15. vos amici mei estis si fe-
ceritis q[ue] ego mandaui uobis qui facit
uoluntatem meam. Dicitur angelus autem dux et pater
loci propinquitate et pater immediata
exprimens sed gratus est ut quilibet corpore
etiam presens uidetur habebat sua as-
censione quotquot uult i. silua cuius uult
et si non ubi sunt sicco q[uia] omnibus obs
sibi occurrere facit qui ad ruinam
ducebat i. psalmo quis est iste
qui uenit de edom. Consequenter
inquit dicens congratulamini mi-
chi inquit peccatori non ouis que se sua
culpa perdidit sed ut qui ea mane
grata ueni prius subdit q[uia] inueni
ouem meam que perierat. Inuenit
inquit eam loco honoris et
uaste solitudinis etc. Deut. 32.
Congratulamini etc. In hijs uerbis No:
apparet magnus amor domini ad
hominem tribus creando et rec
reando et glorificando. Iniciando
q[uia] ipsum nutriente fecit non i
omnes homines omnibus fuit primus
sed curauit pro culpa sed prius
reamificat omnibus que pristi
sed statim fuit lupus presencia
magis sencia cum ouibus pastore
occidit propter quod dicitur discipulis suis. Ecce
ego mitto uos sicut oues in
medio luporum. Christus Et inueniendo
q[uia] ipsum perditum laboriosissime
recuperauit quando non timuit mortem.
Et hec uere ista magno precio
redemit sed prius i. Corinthios vi. empti
estis precio magno hanc tamen re
dempcionem reputat minorem

q[uia] non reputabat quod quam de precio est
hic primo amore quem ha-
bebat ad hominem. Cant. ult.
Si dederit homo omnem substanciam
domus sue pro dilectione quasi nichil
despiciet eam et cum peccat
omnis homo mea sua neglia
et diabolus fraudulenter ego autem
subripui eum mea prudencia
Job 26. prudencia eius percussit superbum
ingloriificando q[uia] ipsum recuperatum
ad gaudium angelorum portat
quod non est in congratulacione. Et
nondum est omnis de natura sua
aut mordet aut certa aut alia
mordet dentibus ut canes et
lupus impugnat cornibus
ut aues et thauri pungunt
pedibus ut equi et multi aut
dilaniat unguibus ut leo et
ursus omnibus autem nichil horum facit.
Oues ergo est faciat se nocere
ut mordet dentibus detra-
hendo impugnat cornibus viole-
ncios opprimendo pungunt pede
i. affectu proximo nascendo
dilaniat unguibus aliena
rapiendo. Dico uobis quod ita gaudium erit.
hic subdit quid misticam ex-
pressionem dicte parabole ad-
aptando ubi proponit primo futurum
gaudium secundo gaudii diminucionem
in super uno peccatore tercio gaudii
excessum quia superat iustos
Et hoc est quod dicitur dico autem uobis
quod ita i. sicut de ouibus inuente
gaudium est pastori et uicinis
ita gaudium in celo i. celestis
angelis super uno peccatore penitenciam
agente etc. propter inter gloria spiritus.
vel de uno peccatore autore
ut paulo uel magdalena
de multorum peccatorum de uno
peccatore et diuersis de quo hugo
In glosa angeli q[uia] racionales sunt
gaudent de reconciliato homine xcix

quod inducit nos ad peccandum ut
agamus quod illis gratum sit
quorum et affectare producimus et
offensam timemus dei. Gaudium super
peccatore uno i. innocentibus quo
egeret penitentia. Sicut enim dominus gaudet
magis de peccatore converso quam de
statu iusto gaudium fit in celo
et dux in proelio plus militem di-
ligit qui post fugam reversus contra hos-
tes fortiter premit quam illum qui
nunquam terga prebuit et nunquam
aliquid fortiter fecit. Sicut agricola
illam terram plus amat que post spi-
nas plenam frugem portat
quam illam que nunquam spinas
habuit et nunquam fertilem messem
produxit. Sic gaudium est in
celo super uno peccatore penitentiam
hom agente i. hodie reparato quam
super xcix iustis i. quam super nonaginta
novem ordinibus angelorum et hominum in
reprobis. Sunt cum illa et filii
dei hic quia hic peccatores recip-
it. Contra farisaeus qui odio habent
peccatores et pro dampnatore ne
peccatores suscepit peccatores. Ad hoc dicendum
quod recipere peccatores contingit dupliciter
aut ut corrigantur a peccatis aut
ut foveantur in peccatis. Primo modo bonum
est secundo non. Ad obiectionem dicendum quod phariseorum de
peccatoribus obstinatis non de peni-
tentibus. Secundum enim est misericordia penitentibus
et odio habet peccatores non
naturam sed culpam. Item quomodo in
huius gaudiis gloria ymo
dolebat in die tristitie Iesus convos ob
qui turpissimus peccatores. Ad hoc dicendum
quod simul et gaudebat et dole-
bat sed diversis respectibus. Nam
gaudebat de passionibus utiliter
sed dolebat natura de passionibus
acerbitate. Sic poterat gaudere de

medicina qua curati sunt a deo.
Item dimittit xcix in celo nonaginta
angelorum cetera summa bonitate. Contra
quod reliquit diu suppositum eximiam
quod unum est corpus in summa bonitate
sed dignius quo angelus. Item de
nunquam commutavit quo nunc
celum nunc angelos deservit.
Ad primum dicendum quod actu summa
bonitas non relinquit et semper sed
quoniam infinita bonitas est nec
mediatur in summa gloria sic igitur
boni creati et hac sunt angeli.
Ad secundum dicendum quod non reliquit semper
sed quia relinquit quia novam curam
assumpsit de reparatione hominum
non angelorum. Item gaudium est in
celo super uno peccatore quia in celo
non est dolor de malo suo.
Ad hoc dicendum quod non sed quia celum est
locus susceptivus gaudii non do-
loris. Item super uno peccatore
penitentiam agente quam super xcix
iustis quia de meliori magis est
gaudendum sed status innocentie melior
quam penitentium. Ergo de innocentibus
magis gaudendum. Item magis gaudium
est in celo de virgine Maria quam de
Maria Magdalena. Ergo de inno-
centie quam de penitentie. Ad hoc
dicendum quod comparando statum ad statum
semper status innocentie nobilior
est semper sed comparando personam unius
status ad personam alterius status
sic se habet sicut excedens et
excessa. Sicut quod sanctus in maiori caritate
vel minori. Et quod dicitur magis
gaudium super penitente non
dicitur magis simpliciter sed quantum ad quid
sed quantum ad hoc quod in sancto
magis apparet una divina fusio
dei vel magis ad hominem non
semper. Vel dicendum quod quantitas
gaudii de amico non attenditur
attenditur penes maiorem bonum aut

penitentis
sed penitentis liberacionem a maiori ma-
lo. cum utilitas non boni penitentis indig[et]
bonum et sed sistat atque innocenciam
meliorem tamen magis gaudere
solent de penitentibus.
Aut que mulier habens dragmas decem etc.
Supra positum est parabola de ove
perdita et inventa. hic subditur
de parabola dragme. ubi primo parabola
ponitur secundo ad propositum adaptatur ibi
Ita dico vobis. Summa autem parabole
hec est in summa. si mulier cum tanta
diligencia dragmam perditam querit
et de inventione gaudet et ad
congratulandum vocat amicos et
vicinas multo forcius filius
dei debet hominem perditum querere
cum magis diligat et de eius inven-
tione gaudere. Et sicut non debet
murmurare quando mulier querit
dragmam perditam sic nullus debet
murmurare quando dominus querit
peccatorem sive peccatores et cum illis co-
mederit sicut commedit et hic est quod dicit
Aut que mulier etc. Ubi sic sensum
ministrum nota primo quomodo homines et
angelorum caritas secundo hominis caritas
preparata. idest et si perdiderit tercio filius
dei ad querendum dragmam perditam
incarnatus. idest accendit
lucernam scilicet per passionem invenit idest
et querit diligenter. primo angelorum ad
congratulandum invitatur idest et cum
invenerit secundo invitatur vocat id
est convocat. De primo dicitur Aut que mulier etc.
mulier potest dici dei sapiencia. Thomas. de qua
propter suam dilectionem Ecclesiastici 26.
Gracia mulieris sedule delectabit
virum suum. pro scilicet letatur in virtutibus
cum mulier adolescentie. secundo propter
fecunditatem spiritualem mulier cum
parit. Johannis 16. Ecclesiastici 28. ego mulier
pulchre dilectionis etc. tercio propter compas-
sionem caritativam. Ecclesiastici 36. Ubi non

est mulier ingemiscit egens etc.
et ad hec pictura dilexit Christus
propter uberum dulcedinem Judith.
Non est mulier talis super terram qui dul-
cia facientibus meis elegantiam
Canticorum 4. vobis. nota et dulcia sunt propter
nobis in scriptura mulier et de
qua mollius corporis et deus sapientia
emolliunt nobis corporis. Decem
premium sicut habet decem preces
assuerus habet ad hec mulier
habebat dragmas scilicet novem
ordines angelorum et hominem
qui creati sunt ad dei ymaginem
et hinc vocantur dragme.
Dragma enim est nummus certe
quantitatis habens ymaginem regis
sicut dicitur in methaphysica. Hoc parabola autem homo
dragme est statum innocencie
propter multa. primo propter metallum mundum
et clarum quod creat quod aurum purum
non mixtum cupro. secundo propter spe-
rotunditatem per quam intelligitur
immortalitas. tercio propter compositionem quia res
pecunie obediunt omnia. Ecclesiastici
sic et homo tunc. quarto propter regalem
ymaginem quia ad ymaginem et
dei factus est homo. Genesis 1. quinto propter
superscriptionem idest nomen omnium que sunt
in eo quia sunt impleverit
terram. Genesis 2. Et si per-
diderit unam gloriam mulier dragmam
unam perdidit cum homo a statu con-
ditionis recessit. Nonne ac-
cendit lucernam lucerna lux
est in testa lux enim que illuminat
omnem hominem est dei filius
testa non humana lucerna
quando est dei filius in carne humana
et lucerna tunc fuit accensa
quando divinitas humanitati fuit unita
vel quando lucernam accendit qui
testam humanam ignem lucis sue
divinitatis implevit et lucerna lux
que omnes homines preparat quia sanctificat
clarauit Johannis primo lux in tenebris lucet

dei sapia xpus domu euertit.

Domu euertit qn co sciās hom
pdicādo de reatu suo ptur
bauit p̄s luc̃na pedibȝ mūs
ūbū tuū / vl euertit domu i
synagogm iudeoȝ ī 23 qn ea
p̄rm doctēs p vniūsa iudea
vl domu l totu mūdu q̄ sic
p̄s illuīauit choruscacōs tc
Et io mūdā nō potant
eū diligere n̄c adhuc dilig̃t
eq̄ seq̄ces suos qui statu
mūdanū rep̄bat / Et qm
diligret s n̄c obmitt dō decē
tīngētibȝ s̄ id ip̄a v. c. h. e
q uult debui face vincem
tn feci / Do inuiat l dgma
pdita / Queresuit eum tū luc̃
na pdca qi turp ce vadiu
emittere v̄boȝ / expc oȝ z
imaculoȝ / sap. vi. dignos
se ipa cīūit querens / Et cu
inuenit glo dragma pdita
dragma reperit du i hoīe
silitudo cōditois repit̃.
hoc at fit p gr̄am q̄ e ymgo
recitat dib ut d glo sup id
Signtu e sup nos lum vultus
tui dne / Conuocat amicas t
vicinas i angelicas ptates.
que de p̄ximo dni cōteplan
tei amicabli fabulant
Dans nulla nulu io s glo
has quocat dū p exhibicōȝ
g̃re hoibȝ impēse ad sui
amorē uehemẽs accedt
Conuocat mq̃m d. cōgtu
lamini m q2 inuē dgma qua
pdidam / Et d m n dgmē
ad oudecē s e e doȝ hmg
cōgratuloīs tam ad on
amore suū ad dgma ād
ou es sua lib̃alit q2 gaudiu
suū mult omibȝ ginta e /
Ita dico uob / s̄ adaptat
pala t c f adapta similici

gaudet i t e gaudet e gau
magnu de dgma pdita t
iueta / Ita erit gaudm magn
cora angel dei de hōme
pdito z iueto / q2 h e e gi dt
Ita dico uob / gaudium erit
Tale e eis gaudiu quale
eēt i ma magn reg s si
filiȝ eȝ libaret ab igne
inf'ni tel si libaret de pat lo
uel si obtiner iictom de
timico z sic gaudet v̄na
tores capta pda fera / vl
sicut exultat pntes mulier
qu pepit / Ita dico uob / hic
non vij eta gaudm scoȝ de
penite te / pmo gaudij ud
tas i dico uob / ego s qui
metd nō possum q2 si ūitas
Jo. 18. u m 23. nō e deȝ qi ho
ut metra nec filiȝ hois
m. du go z gaudij ineffitas
i zitaciet q2 eid nō p nig s̄
multoȝ / sic gaudm de drag
iueta e mlier e z uicia z e
ysa. lxv. gaudete cu ea
gaudio p nuusi z gaudij
gintas i gaudm singula d
q2 s langq ibi ei i d y s pari
clari e par gaudium e coe
z gaudij spuas i angel
angeloȝ e nō e carnale ut
seculare s̄ eē e e a 22. vo
uubet te ysa ult uidebit
z gaudebit cor urm / to gau
dij sitas i d angel ymali
gaudet de malo s̄ boi de
bono pr gaudebit labia
mea eu cantauo t d z tare
to gaudij iusitas i sup
vno pctore i sup quoȝ q2
de vnoqȝ pr e ecciis gaudiu
Jo. 16. petite z accipietis ut
gaudium urm / a gaudij gda
calitas i pniam agente y
Jo. 1. gauis g situalde q2 m uci

[illegible]

de filijs tuis ambulantes in ve
Moraliter multum potest dici platus
tum propter sollicitudinem, propter
discursus festinantium, propter fe
cunditatem ipsa ultimo, Numquid ego
alios pariere facio ipse non pa
tiam propter pariendi difficultatem
Jo. 16 mulier cum parit tristitiam
mulier dragmas est anima di
ymaginem significans habens
unam perdidit, accendit lucer
nam predicationibus, orando medi
tando, scopam, purgando, et evertit
domum confessionem peccatis, sicut pro
verbiis sermone predicationis voce
gratia actionibus, quem diligit
deus inveniat, quod sit quando reducit
ad penitentiam. Sic potest dici de
homine habente centum oves
hic queritur super quod mulier habens
dragmas, gloria dei sapientia
dragmas habuit cum hominibus et
angelos ad ymaginem sua
creavit, quod angelos ad ymaginem
sua deus hominem creavit, quod
nulli alij creature, dicitur solus ho
est ymago, non angelus, ad hoc
dicendum, quod quamvis homo et an
gelus ymaginem dei conveniunt
creatur, solus homo hic specialiter
tamen agitur de perditione, in sim
non intellectualium naturarum. Ad
ymaginem apparet homo, et
angelus dicendum, quod sicut nulli alij creature
distributio est accomodata
creaturis specialibus, non generalis pro omnibus
decem quam perdidit, numerus decem
potest pro decem, si per decem numeros
simul, homo perditus, non
deus illuminavit, dicit Esaie 13 perdita
ipse, tamen modo exponit ampliari
tamen ad primum dicendum, quod deus non perdit
quid omnia possidet, quia quantum ad
subiectionem naturalem, ut naturalia
sed non quantum ad voluntaria, homines
subiectos, qui se subtrahunt eius obedi
entie

tempore quibus gaudet angelus, ad hoc dicendum
quod dragma perdidit se, tamen
deus se perdidisse dragmam ne
videtur culpa perdita imputare
dominus, sicut deus donat et con
donat delicta ut non dap
net ulciscendo, non imputet
confundendo, ut magis diligat
sanando. Sabbato dominica 3
Dixit autem homo quidam habuit
Superius posita est parabola duplex
prima de ove recuperata, secunda
de dragma recepta, hic ponitur
parabola ad idem pertinens, scilicet pa
rabola de filio prodigo, scilicet benig
na patris receptione, per quam re
ceptionem datur intelligi, quod benigne
peccatores a deo recipiuntur, ex quo
vult hominem, quod non dubitet peccator
eius indignus, si benigne recipitur
peccatoribus per hominem autem illum
qui habuit duos filios, potest
intelligi deus, per nomen senioris
iudaicus populus, per nomen iunioris
gentilis, et hoc autem quod iuniore
veniente maior murmurat
datur intelligi, murmur iudeorum de
conversione gentium, et reprobatio
superborum maiorum murmure
sicut dicitur Jac. 4 deus superbis resistit
humilibus autem dat gratiam. Dividitur
autem hec parabola in vij partes, tangitur
enim primo nomine filij, quibus
propagatio, secunda adolescentioris
a patre recessio, tertia duplex ado
lescentioris egestas, primo ex recessione
ipse autem in se reversus, ex hoc
redditur a patre benigne re
ceptio, cum autem adhuc longe
esset, secundo de eius iocunda susceptione
senioris indignatio, iratus autem est
eius senioris, 6o indignationis eius
vocatur sedatio, ipse autem illis
tangitur, sed in prima parte tangitur, quia
lapsus culpe et lacrime penitentiae
unus gaudet, in ista in dicto
utique doctrine, et hoc est quod dicit
autem filius, homo quidam habuit duos, partes
i. deus humanitatis nobis

parabola de filio prodigo

hominis perditi requirunt tamen subsidium operis mediatoris qui intrat in pastores etc. Et teneamus quod etiam illud dicit dominus parabola homo duos filios habuit etc. Sine his enim non fit perfecta regno et non ordinate per duas partes parabolas subditur. Ista homo quidam id est glossa deus pater habuit duos filios s. populum iudaicum et gentilem vel duos filios id est populos vel quemlibet alium hominem. Hominem hominis qui in cultu dei permansit dominus est primogenitus exo. iiii. filius meus primogenitus israel etiam non ydola colunt. s. gentiles amiserunt nomen divine filiationis et dicuntur filii hominum gen. vi. videntes filii dei filias hominum etc. et ps. filii hominum usquequo gravi corde. Dixit adolescentior hic describitur adolescentioris a patre recessus in primo implicatur lapsus culpe. Ubi implicantur multa mala que secuntur culpam primo est a bono incommutabili aversio. ii° ad bonum commutabile conversio et ibi dissipavit substantiam. iii° in malis inclinatio et per quem omnia consumpsit. iiii° gratuitorum spoliatio id est facta est fames valida in regione illa. v° alia peccata ruere facit id est et abiit. vi° dyaboli subiectio id est et adhesit uni civium. vii° et nociva occupatio id est et misit illum in villam suam. viii° ad errores inclinatio id est et cupiebat implere ventrem. In primo implicatur et scilicet primo ad libertatem id est dampnandam potestatem facilitatem id est et non post multos dies motus id est peccati profectus longe id est in regionem longinquam et hic est quod dicit et dixit adolescentior s. gentilis populus prius suo s. deo deum aut gentilis populus adolescentior quia ultus erroris cultum minus est posterior quia vanior sic et adolescentie Et...

Vel iustos et peccatores qui peccatores etiam sunt filii dei inquantum sunt ad eius ymaginem facti licet non sunt filii dei per gratiam

vel adolescentior id est peccator qui dicitur iuvenis moribus

a gratia divina dei ab omnibus largiuntur licet differant.

Adolescentium et voluptates vana sectantium. Pater substantiam creatoris male ignotum non est. Unus pater omnium. Da mihi portionem substantie que me contingit. Secundum glossam substantiam divinam hominis quam viuimus sapimus cogitamus loquimur etc. Hanc autem substantiae portionem minor petiit quando dedit homo per liberum arbitrium se regere et a domo creatore exiit quia fuit. Vel substantia patris quam distribuit filiis est qua quibus bona hec temporalia sive gratuita. Portio huius substantie est bonum naturale quam petit homo dari ad quod suo naturali iure a propria velle se regere. Et divisit illis substantiam fidelibus s. gratie susceptionem quam desiderabat suspiciendo infidelibus non naturalem solum ingenii quod concesserat bonum conscendendo dimittendo omnibus gentilibus facere que vult. Etiam et regiones cum in manu consilii sui. Et non post multos dies s. a conditione creationis humane vel a nativitate sua adolescentior filius id est quilibet peccator in adolescentia sua vel gentilis populus peregre profectus est nolo esse secum hominum mutando secundum glossam hec est mala peregrinatio quam peregrinatur a deo per peccatum. De qua psalmus Dixit abo super omnes quod iudicia in vestre peregrina. Nec solum peccatum peregrinatur a deo sed etiam a natura. Decimum dampnum quod peccatum est aversio ab eo quod est secundum naturam ad id quod est preter naturam. Vel peregrinatio secundum motus peccati sicut ubi dicitur quantum nescimus peregrinus ad dicte re profectus est in regionem congregatis omnibus id est considerationibus virtutibus et animi que conderentur regionem longinquam. Mundus quia regio longinqua est ut a dicit statim medi verum paradisi quod adducta eo sunt a primo ex peregrinus in tribus statibus pecca

Vnde peccator per multa peccata elongat se a deo et celesti civitate. Et dissipat substantiam suam per peccata mortalia quibus tollitur bona gratie et peiorantur bona nature.

ve dicitur quod profectus longe a peccato salh
hec regio umbre mortis De
qua ysa 9 3o status inferni
Est enim a deo longe quia nunquam potest
inde reuerti 3a regio longinqua
2a longinquior 3a longissima
Et dissipauit ibi substanciam suam
s. in regione peccati cum meretricibus
luxuriose viuendo Innita ea
luxuriosa dissipat substanciam ne
fortune que ei glo vnde prov In
fuog su limo profundi et non est
substancia vnde bene dicitur Et tu ne fili
ne des fornicariis animam tuam
in illo ne perdas te et animam tuam
et hereditatem tuam luxuriose
viuendo luxuria s. exteriori
que est fornicacio corporalis et
luxuria interiori que est fornicacio
spiritualis et maxime ydolatria sic et
viuere eum modo sicud apostolus i thi
v vidua viuens in deliciis
mortua est Et postquam consumasset
omnia i. consumpsisset omnia glo
ornamenta ne tantalia quia
geniturus sap iij natos iniquos
diuerse sunt consummacionis Facta est
fames valida glo indigentia
ubi uite est obliuio creatoris
Amos 8 mittam famem in terra
non famem panis nec sitim aque
sed audiendi verbum dei et per quos penuria
omnis boni spiritualis quia ubi
deest verbum dei et fides quia fides
ex auditu est Ro x et ubi deest
fides ibi et omne bonum spirituale deficit.
quia fides est substancia rerum sperandarum
heb xi in regione illa s. in statu
peccati et ipse cepit egere s. virtutibus
eorum fonte relicto prius
paululum dormiens et nescit
qui miator egestatis Et abiit
s. post cum erroris de malo in
peius vnde sicut qui peccauit
quod per penitenciam non diluit mox

suo pondere in aliud trahitur puto non
enim in domo sua Abiit via
longissima et adhesit vni
ciuium regionis illius s. dyabolo
qui sicut in squamis vehemoth
quarum vna alteri adheret
Job xli et merito quia peregrinus
regionis dominus hominis quia aliqui
ad hanc regionem peccando veniunt
alii penitendo recedunt hec
tines et mansionarii de quibus
sunt qui sunt in peccato sunt Et misit
illum in villam suam glo villa
mittit quia cupiditatibus medial
sub se subiugat De hac villa
sup ps villam emi Vt pasceret
porcos i. demones qui modo
porcorum delectantur in sordibus
peccatorum quos pascit qui ea
cuius gaudet sat pascitur
dyabolus operibus carnalibus que ad
affinis sunt artibus magicis et huiusmodi
quo admittitur Et cupiebat
implere ventrem suum de
siliquis quas porci manducabant
et nemo illi dabat glo
Siliqua est genus leguminis sonoris
foliis et inanibus quod magis
ventrem onerat quam reficiat
Et bene sunt sicut sonantes quia
carmina poetarum suauiter — vel sunt
stili resonantes inflantes sunt
magis quam reficientes vel — siliquae sunt
diuicias terrenas quibus porci i.
auari libenter comedunt nec tamen
saturantur quia auarus nunquam
implebitur pecunia Ecclesiastes v
edet et non saturabitur Et
nemo quia duplex est ventris
interius et affectus affectum cupit
peccator implere carnalibus viciis
interius suis Et nemo
illi dabat s. ad saturitatem quia
vel improperiis insaciatum prius
glo quia ... ultra ...
diciare humida ... penetrat;

vel am

Hic qui super divisit ill sba
glo sba e omne quo vivimus
sapimus cogitamus z loquimur
hoc eque de omnibus q ay
hnt natura meliora aliis z
sapien z loquela nogo eq
de illa diug / Ad hoc ddm q
sbam nec eq de t3 dignitate
sbenosit / Et esup i. dissipat
sbam glo luxuria consuit
omnia bona nec q dya n
exortum corrumpi p malu
Ad hoc dd q bonum nec pt dici
corrupi ut intrinsece s. bonum
qcena ut trissitue s. bonum
quod ime nent ut actuna ut
qi me mo s. habilitas nec ad
bonum actuale primo e sbm
zo hitq3 o aptitudo sbi ad
hitum pm no tollit z m toll
z m minuit / In se aut reus q i se
Dupit / Supplex oriua e filii p
dign a pre suo ausio / hic
subdit eq reusio et quata
non z po cosidao stat q sui
zo concepto proposit boni / et
surgens venit / 3o adimplo
concepti boni i surgat ibo
Circa statum suu cosidat ta
que dz quib petor cosidare
ct statum suu po petin q qui st
q z i se reus q z bo m ly amisit
qutu mercenarij st 3o dap q
suscepit / ego at h fame peo
Et hoc e q d spcati se redit
cogitado s. malum quod fe
~~dug~~ glo bn i se equi . q a se
recessat ysa 26 Redire
pura i cat o cb ad cor / Et ait
lc z de pet o qui petis ad se
reusus dix id / Quanti mercen
narij i domo patris mei ha
bundat panibus / mercenarii isti
put dici iude q p tpalib
huic panib habundabat

sacre scripture p eruditionem / et eucaristie
p sacramenti receptionem.

ho em peccando
ext se egredit
quia limites
rons tnsgre
dit . pemtendo
aut ad se re
vertitur.

p marginalia: de sui
enteb.
etna
m do
mo et
die ha
bundat
panibus

dlpt expom debo mdr ijs
qui intuitu mcedis eterne
deo suiunt ut abraha gen 15
due deg quid dabis mi te
ps inclinam cor meum ad
faciendas iust / Talis habundat
panibus spiritualibus s. virtutibus z
donis t h q / Ego aut hic pecor
fame peo s. penuria dis boni
caredo s. mi e s coquicoq q ad
vdale bonum dilecto e q o ad
concupisce mauult mena de
quo ad vasile / Sic esau
ait da mi de hac decoctione
en fame morior gen 25 vl
pt hoc ubi dic de scolarib qui
nullos ht reddit q / Quanta
mercenarij i. quti bnficiati
solam ide de pale qrens
i domo patris mei i. ecclia
habundat panibus i. redditib
ego aut bog z fidel scolare
hic s. i scol fame pereo i.
egestate / vl d ubi pt dic
de p mebris sui q qti mdi ij
z quot plati q i ecclia i se
pog qui plati pastores sibi domo
patris mei i. ecclia habundat
panib i. bois tpalibus ego
at s. i mebris meis hic s. i
religioe pauptis i platis
mendici fame peo pp defcm
panis mali exepo pnat
s. ubi dei boni exempli
Surgat ibo / h sbdi z bo m
ppom fily / ubi ppo t ta p co
fiti petim z o lametai dap m
i t iam no sum dignus / 3o depcati
bn sum i faeme sicut vnu
Circa q forum sua ppoit q diuer
q fori debitas / dz quippe q fo
ee ordinata s. p m petim de se
redo q no z i surgat aia s.
de pecto petendo q no z i ibo
discta fbo m perm querendo

quod nudo id est ad patrem meum
vocatus scilicet etc. exprimendo id est dicere
ei humiliter confitendo
id est peccavi etc. toto corde pro
peccatis. In te ergo sive in peccato con-
trariis assignat ex copulatione
id est in celum et contra te. Et hoc est quod dicit.
Surgam a peccato recedendo in
quo iam iacui surgite postquam
sederitis etc. Et ibo per penitentiam (vite meli oratio)
ad patrem meum a quo longe
recessi per culpe dissimilitudinem
ex quo et viatorum dicens ibimus
in solitudinem. Io. vi. ad quem ibimus
(per confessionem ...) Et dicam ei pater peccavi dic (confessio ...)
iniquitates tuas ut iustificeris.
Pater scilicet quam dicit in peccavi s-
ualem vindicando in celum contra
celestibus augetur de glo-
riosorum compertant iangelum cus-
todem suum qui spernit consilium eius.
Et in celum quod scilicet per culpam mea
amisit per meam negligentiam non
querens et coram te in peccato co-
scientie mee conclamavi ubi tu so-
lus oculi penetrasti peccavi tibi
soli peccavi. Hoc ergo magnum nobis
si dissimulare non multum vin-
dicatum tibi per ... agat
an ocles vidi cuncta dicit
Iam non sum dignus vocari filius
primo quia a te recedebam te co-
testavi quod non decet filius facere.
Primo filius sapiens letificat
patrem. Prover. x. quia scilicet mee
prodigus ex discretia impiquo
decet filius facere hebreo xii. ei ex
disciplina christiano filii
quia sum altius scilicet ... mee fe-
ci quod non decet filius facere. Secundo
qui sepem deragui hii filii dei
sunt quod degeneri modis pascendo
porcos extiti quod non decet filius esse

Secundo quia filii dei hii filii
tamen ... quia iniquitas te contempsi
quod non decet filius facere. Filius enim
honorat patrem ideo cum quid
dicitur ipsa in filios convertuntur etc.
Fac me sicut unum de mercenariis
tuis. glo. ad filii affectum aspi-
rare non presumit sed mercenarii
statum pro mercede servitutis de-
siderat. Petit autem iste prudenter
utiliter humiliter. Prudenter quia ab
eo qui potest quod vult fac me quod non
possum facere. glo. in statum mer-
cenarii potest pervenire per penitentiam
dignitate. Utiliter quia id quod petit
est. Sicut unum de. Duo enim sunt
mercenarii unus bonus qui servit pro
mercede eterna Job. vii. militia est
vita hominis super terram et sicut merce-
narii dies eius. Alius malus qui
servit pro mercede temporali de quo
Io. x. mercenarius et qui non est
pastor etc. Humiliter quia facere me
sicut unum scilicet bonum. Humiliter quia
petit quod subiectum est de mer-
cenariis tuis. Et surgens
venit. Surgens cum sua et filio
contemptor bono proposito omnia
adimplendo contempti. Ubi
implicatur tempore dispositionis vera
penitentis scilicet mali deserendo id est
surgens bona opera venit vera
intentione ad patrem suum.
Dicit ergo surgens implendo
quod deliberaverat. Non enim sufficit
bonum proponere nisi opere impleat.
Sic non sufficit filii contemptorio
sine penitentia venit id est movere corpus
se ad penitentiam disposito scilicet per
bona opera ad patrem suum. Et
ergo patrem veniendo sicut ait
Matt. xi. venite ad me omnes qui laboratis.
Cum autem adhuc longe esset.
Surgit quando ... filii ad
patrem ... sederi veniet

benigne a patre susceptus ubi non-
[illegible] primo patris misericordiam in filii recon-
ciliacione 2° filii prudentiam in peti-
cione i. dixit autem ei filius 3°
ministrorum officium in servorum ad-
ministracione i. dixit ad servos
4° quare gaudium de eius conversione
i. et ceperunt omnes epulari.
Quia autem patris tangitur primo in pre-
destinando i. vidit illum 2°
motum penitendi misericorditer
inspirando i. et misericordia motus 3°
penitendi graciam multiplicem
largiendo i. et accurrens et primo dat
graciam prevenientem i. et accurrens
2° graciam cooperantem i. et cecidit
super collum 3° graciam consumantem
i. et osculatus est eum. Cum autem
adhuc longe esset s. in regione
peccati quia licet esset ad penitendum
motus non tamen adhuc erat a
peccato mundatus et ideo longe a deo
quia longe a peccatoribus salus. Vidit
illum predestinacionis oculo eum
graciam et gloriam preparando hoc
oculo non videt deus in bonis et
bona habebat in mundis oculi
tui ut videat [illegible] accurrens
ipsum preveniendo per misericordiam
inchoatam De quo ps. misericordia eius pre-
veniet me. Cecidit super collum
eius cum amoris amplexibus
constringendo per misericordiam cooperantem
De quo ps. misericordia tua cum ipso
Et osculatus est eum ipsum perfecte
reconciliando per graciam subse-
quentem De quo in ps. misericordia tua sub-
sequetur me. [illegible] osculum quod
consistit in concursu spirituum [illegible]
cordia nostra [illegible] me [illegible] et hinc
[illegible] tactu labiorum ad quod se-
quitur plenitudo [illegible] benediccionum
quod significatur [illegible] quando
ysaac osculatus est iacob filium

illius
premens et
misericordia motus
est. vidit

suum benedicens ei gen. 27 [illegible]
deus de [illegible]
vidit [illegible] oculo [illegible] deus quo Jo. 1
cum esses sub ficu vidi te.
Et misericordia motus est misericorditer ei
inspirando motum penitencie qui dicitur
motus dei non quia sit in deo sed quia est
a deo. Hoc igitur stabilis manens
dat cuncta moveri. Et accurrens
(abbas) Bernardus tardius erat pro fi-
lio veniam dedisse quam illi ac-
cepisse. Sic festinabat reum
absolvere a tormento consciencie
sue quia plus [illegible] misericor-
diam compassionis miseri quam ipsum
miserie ipsa passio sui in accu-
saria [illegible] amplexu clemencie
demulcet. Dixit autem ei filius
Ecce humilitas confitentis
ubi confitetur [illegible]
[illegible] maculam suam i. pec-
cavi [illegible] penam dampni i. in celum
offensa dei i. et coram te
amissionem status antiqui i.
iam non sum dignus. Et hoc ad
[illegible] Dixit autem ei filius pater peccavi
in celum et coram te [illegible]
[illegible] comedam [illegible]
quanta erat [illegible] quia iam ostium
[illegible] pater et tu se indignum filii
nomine reputabat unde dicebat
iam non sum dignus vocari filius tuus
[illegible] de
statu mercenarii quia [illegible] sta-
tuta [illegible] suscepit sua
[illegible] statum
mercenarii dedignatur. Ambrosius
distat inter mercenarium servum et
filium. Servus enim est qui timore
pene [illegible] et futura [illegible] se a
viciis. Mercenarius qui spe et
desiderio regni [illegible] filius qui
amore boni et virtutum [illegible]
[illegible] illi [illegible] studio detestatur

[illegible] filium

XV

Dixit autem pater ad servos suos. Hic
demonstratur quod ... subditur officium
ministrorum ecclesie i. prelatorum quod consistit
in multis. Primo in gratie sacramentalis ad
ministratione quod notatur in stole inductione.
2o in fidei et morum instructione quod
notatur in anuli datione ibi et date
anulum. 3o in bonorum exemplorum
informatione quod notatur in calciatione ibi
et calciamenta. 4o in passionis Christi
commemoratione quod notatur in vituli
occisione ibi et adducite vitulum.
5o in salubri congratulatione et ex
hortatione ibi et manducemus et cetera. Hec
est quod dicitur Dixit autem pater scilicet deus ad
servos suos. glossa ad coadiutores
suos in colendo vineam ecclesie quales
fuerunt apostoli et modo prelati qui isti
serviunt ex amore Io. xv Vos ille
servi et cetera non ex timore sicut acci
pitur Io. xv iam non dicam vos
servos sed amicos. Ecce enim deus
ita accipiat per contritionem cordis
revertendum multum prius per confessionem re
cipi a prelatis ecclesie in manus
ut reconcilietur non tamen deo patri
sed et ecclesie matri. Dixit inquam Cito
proferte stolam primam. ad literam
stola grece est longa vestis
14 christiane stola prima est vestis
innocentie et immortalitatis in qua homo primus
fuit conditus secundum glossam et est sensus
cito proferte stolam primam i. cito pro
fundam ... restituendam primitive
te innocentie ac etiam immortalitatis corporis
qua stola duplici primus homo indu
tus fuit ante lapsum. Et induite
illum i. induite induentes. Nota quod
induite in ipse quod dicit et iustificate
illum induentes stola autem et
corporibus in futura ... glossa
glossa stola prima dicitur ... signa
que homo induitur in sacro baptismate et
esse proferte in ministerio ecclesie quod dicit ministeri
vos imitato

ctere sacramentum quo scilicet stola predicta
proferetur et induitur illius ministerio
invocato. Et ecce quod ministerium iustifi
cationis sunt dei ecclesie prelatis
sicut et solutionem Lazari post
quam suscitavit eum Io. xi et
mundationem leprosorum quantum ad
ritum legalem. Luca 17. Et date anulum
i. fidei signaculum in manus eius
scilicet operum ut per opera fides clarescat
anulus enim rotundus quia non habet
principium nec finem sic fide est ... ne
kalendis (?) qua fidelis anima deo de
sponsatur sicut dicitur Osee ii sponsabo te
mihi in fide. hunc anulum ministri
ecclesie in manu dant docendo ipsum
hunc in operibus fides enim sine
operibus mortua est. Iac. ii. o
sicut opus sine fide non sufficit
quia sine fide impossibile est placere
deo. Hebr. xi. Pro(?) ... non anuli
non ... hiis usibus anulo desponsationis
sacrationis pusille sigillas
clauditur digitum
firmate memoriam. Et
calciamenta i. sanctorum exempla
in pedibus eius i. in vita et affectu
... a quibus pulchri sunt gressus
tui in calciamentis filia principis. Et adducite vitulum saginatum et occidite
vitulus i. Christus quantum ad naturam
passibilem secundum quam fuit primo ...
saginatus quo ad graciarum plenitudinem
glossa vitulus saginatus est Christus
omni spirituali virtute optimus opimus
ut pro toto mundi salute
sufficiat. hic est tenerrimus
vitulus et optimus significatus per illum
quem coxit Abraham Gen. 18
hic vitulus filio redeunti
adducitur et occiditur quando Christus passus
gentili predicatur omnibus peccatoribus
sicut faciebat Petrus dicens Christus
passus est pro nobis i. Pe. ii. et
apostolus i. Cor. i. predicamus Christum crucifixum
et aliter qui sub sacro cultu

mistra. hic uitulus est occisus
in ara crucis pro nobis xpc. scilicet pro peccatis
nostris mortuus est multotiens in
sacramentali reputatione. Sed quociens
quociescumque manducaveritis
panem hunc et calicem bibetis mor
tem domini an[nunciabitis] Sed quod continue immolatur
dicitur in fide et predicatione re
cordatione et in glo[sa] xpc. semper
credentibus immolatur. Et
manducemus hic hortatur ad gra
tulandum ubi primo ponitur exhor
tatio gaudendi secundo ratio gaudii
quia hic filius. Dicit ergo manducemus
et epulemur glo[sa] non solum filius
rediens reficitur sed et pater et servi eius
quia refectio dei est salus
peccatorum et ideo dicit plurali manducemus
et epulemur quia hic filius
meus mortuus erat spiritualiter per
separationem a deo tamen a patre
et revixit rediens de deo ad illum
tamen ad patrem suum. Et lugens
vera mors est qua homines non
timent scilicet separatio anime et corporis a
deo alia separatio anime a corpore
qui est vita anima corporis. Vel
mortuus erat per infidelitatem et
revixit per fidem. Perierat scilicet recedendo
a consortio sanctorum quasi a fratre et
inventus est quia mutuo restitutus
per penitentiam vel baptismum et ceperunt
omnes epulari id est gaudere glo[sa]
hec penitentia et convivium huius festum
epule dilatata ecclesia in orbe
terrarum celebrantur in spiritu et vera
sed et in celo ut patet ex predictis
Hic quintum ponitur qui in decenaria
glo[sa] qui futurum intuitu intuitu
sunt boni in decennarii sed
quia lugens deus sine premio suo
non possit non eciam intuitu pre
mii sui. Ad hoc dicendum quod intentus
ad intendum tamen finis ultimus et
precipue in quo quiescatur sic dicitur ...
preter intendere, sed preter se ipsum. Aut
intendit tamen finis et ultimo
quo quiescatur et tunc ad intendi
mercedem eternam scilicet deo deum sive
preter intendere. Aut temporalibus et tunc
aut intendit principaliter et dicitur
sic non est ad bonum et quod explanatur
scilicet quod temporale potest esse aliquando
sine intendi recto sed non principaliter sic
distributio quottidiana potest
esse aliquando intendi ad ecclesiam
sed non principaliter. Item dicitur eius premium
omnia non omnia quod superfluum esset
ei addere dicitur. Ad hoc dicendum secundum glo[sa]
quod et si deus omnia non omnia vocare
tamen exoptat confessionibus. Omne
periculo perdas quamvis sit esse
cognitum. Dicit ergo homo pectoris suum
non ad instruendum ignorantem
sed ad humiliandum se preter inducere
cognoscere tunc. Item emma mortuus
Damnum et tristitiam aliquis
mali deus autem non modo tristitia
Ad hoc dicendum quod in via duo dicit quorum
unum est scilicet ad utrumque in nobis sub
uenire in misso. Alterum autem actus
scilicet passio anime ex ipsa aliquis
malitia in ista quoad primum
est ideo quo ad secundum non potest dici
de deo propter eam non pertinet
p[ro]z i ligendo. Item manducemus
et epulemur cum ambo idem dicunt
cantat hodie ingo. Ad hoc dicendum quod manducatio
dicitur quecumque refectio
sed epula solempnis et humana
prima imperfectorum secunda perfectorum
Erat autem filius eius senior
Supra narrata est filii minoris
reversio et a patre benigna
susceptio hic subditur fratris senioris
super hoc indignatio ubi notatur primo
eius absentia quia erat in agro secundo indig-
natio eius et eam motiva vel causa
veniet tertio indignationis evidentia
vel indignatus est erat. Dicit ergo erat
autem filius senior in agro. Senior

filius iudaicus populus. Exo. 4. Filius
meus primogenitus israel. Erat autem
filius senior multiplici ratione. Primo
cultus antiquitate quia veterum
cultum antiquorum prius aliis
ydola colentibus. Secundo prerogativa
tiva sapientie sicut mos seniorum
albus. Eccli. 9. Deut. 4. Audientes
populi sapientes [illegible] hoc statute
Deus quia sapiens et senectus venerabilis
non diuturna. Eccli. 25. lau-
dem gratie. Tertio hereditaria por-
tio quia accepit partem egregiam
scilicet terram promissionis que erat
egregia inter omnes terras.
Deut. [illegible] iste filius eius fuisset
agro quia nunc a patre se elongaverat
colendo ydola. Nunc in domo erat
quia interiora legis misteria non
penetrabat terrena opera
terrena exoptans solo literali sensu
contentus quia pater [illegible] quod dicit
Ag. [illegible] tua et fratribus tuis
synagoga et iudei foris stant
querentes te [illegible] exterior corti-
cem litere [illegible] ager appella-
tus quia populus iudaicus carnalis
quo erat in illo tempore quo perditus
filius iunior [illegible] tempore penitentie
esset vel adventus Christi erat [illegible] primo
in agro legem observando. Secundo
veniebat intellectum legis medi-
tando. Tertio appropinquabat per partem
recognitionem et [illegible] audivit
symphoniam et chorum docendo
tamen concordem esse attendendo.
Quarto vocavit unum de servis
prophetis studendo. Quinto interrogavit
que hec essent esse misteria ru-
minando. Sexto servus dixit illi
id est ministerium esse misteria apte
predicando. Quarto indignatus est filius
senior id est populus iudaicus gentili
populo invidendo. Et hoc est quod dicit
Erat autem filius eius senior populus

iudaicus in agro id est in statu synagoge
et cum veniret de ivia misteria
meditando prius quam venit et
meditaretur patrie meum et appropin-
quaret domui [illegible] propter intellectum
statum et libertatem esse quod est
domus dei [illegible] credendo
magnum esse prophetam non tamen
adhuc credendo id est esse deum.
Deut. [illegible] qui appropinquant
pedibus eius accipient de doc-
trina illius. Audivit symphoniam
et chorum [illegible] symphonia id est
concordem sanctorum vitam sed [illegible]
et multitudinis credentium et
chorum id est predicationem legis et
cuius consona. Symphonia
cum sonorum quorumcumque col-
latio. Chorus autem notum est.
Et vocavit unum de servis id est
unum de prophetis ad legem
accepit [illegible] si quod dicit
Christus et apostolorum predicatio interr-
rogavit scilicet prophetam in querendo
ideo quid hec essent scilicet festa esse
vel gaudia unde actuum 17 legitur
prime paulo credidimus iudei
cotidie scrutantes scripturas
si hec ita se haberent. Ibi quod
dixit illi scilicet sermo propheticus
maxime ysaie qui frater eorum vo-
tatur esse propheta qui civitates dividens
quia posuit placatio concordat
cum offertur [illegible] gentilis populus
venit scilicet ad fidem et penitentiam de
scilicet longinqua regione peccati
ydolatrie. Hec dicit ysaie. xl. capitulo.
Filii tui scilicet gentiles de longe
venient et cetera. Et occidit pater
tuus id est deus qui est pater omnium per
creationem vitulum saginatum
id est Christum qui dicitur vitulus quantum
ad mortem passionis quia immolatus
est saginatus per plenitudinem omnium
de quo vitulo Prov. [illegible] placebit deo
super vitulum et cetera. Hoc dicit ysaia
[illegible] omnibus ad omnes conductus est.

Et ibi per quod post scelus perit mei
percussi eum, quod deus prope te dan
iij° per hebdomadas etc.
Quia recepit in quem quod salvum ipsum
recepit, scilicet gentilem populum. Non
tantum pro salute gentium fuit
occisus. Jo. xj. moriturus erat pro
gente et non tantum pro gente sed ut filios
dei qui erant dispersi congregaret. Indignatus est autem
scilicet frater senior, scilicet populus iudaicus, et
nolebat introire, scilicet ad gratiam
pre indignatione et invidia.
Indignabantur enim iudei de gen-
tium penitentium dei susceptione.
Nolentes ibi etiam intrare
in lege proficientes gentibus. Primo
j Thess. ij. prohibentes nos loqui
gentibus. Iudei et quasi murmurabant
de gentium susceptione ut patet
Act. xj. Pater ergo illius egressus
sicut dominus conversionem indignationem
filii senioris pia sedatione
inducit primum per supplicationem
2° filium de peccato re-
vocat, 3° promittit
bonum filii resipiscenti. Et ipse
dum illa fuit sub lege. Pater ergo
illius gloriosus bonus pater qui salva-
re cupit. Vult enim omnes homines
salvos fieri. j Thim. ij. Pater ergo cepit
misereri pater filiorum. Egressus
scilicet de domo synagoge olim que
fuit domus dei sed nunc facta est
spelunca latronum et synagoga
sathane Apoc. ij. Egressus
de ea venit in terram. Egressus
inquam cepit illum rogare et per se
scilicet internam inspirationem et Job 19.
Servum meum vocavi et non
respondit, ore proprio deprecabar
illum, per suos legatos sive apostolos,
ita predicatione [illegible]. Item
docete omnes gentes etc.
Hic subdit filii senioris querelam.

qui allegat iiij or pro sua obstinatione:
1° proprii diligentiam et numquam dedisti
2° fratris stultitiam, sed postquam
4° proprii [illegible] cum clementiam id est
occidisti. Ecce hic est Ecce tot annis
dicit proprium. Ecce tot annis
servio tibi scilicet legis iustitiam sectando
et numquam mandatum tuum preterivi,
quod scilicet est de uno deo colendo
vel preceptum dei quia sunt que referuntur ad
cultum dei qui latria dicitur, quia
servitus mandatorum ad observantiam
legalium preceptorum, quod dicit: ego custodivi
fidem tuam et legem tuam et numquam
dedisti mihi edum, id est non perduxisti
me ad epulas eternas,
ut cum amicis meis epularer,
scilicet cum prophetis, cum patriarchis et
angelis. Vel sic: numquam dedisti mihi
edum, id est per legis prevaricatorem
et peccatorem reputatione iudeorum.
Sicut Jo. ix. Scimus quia hic homo peccator
est. Et cum amicis meis epularer,
id est cum angelis et sanctis qui de peccatoribus
gaudio letantes epulantur.
Sed postquam filius tuus hic. 2° ut
dicitur allegat fratris stultitiam.
Hic loquitur de eo indignando. Filius
tuus despiciendo, hic
vituperando, qui devoravit.
Dicit, sed postquam filius tuus. In-
dignando loquitur. Non enim fratrem vult
ut diceret: postquam frater meus sed fi-
lius tuus, quia iudei dedignabantur
societatem gentium ut patet
Act. x. Vos scitis quomodo abho-
minatum sit viro iudeo iungi
aut accedere ad alienigenam.
Hic despicit, quod dicit non erat
dignus ut recognosceret fi-
lium. Qui devoravit substantiam suam,
scilicet temporalem et spiritualem, cum meretricibus,
id est idolis, in idolatriis superstitionibus gen-
tilium, quibus substantiam suam dis-
sipat, quia [illegible] quibus

ubi dicitur cum decore fornicatoris
vel cum meretricibus i. cum carnalibus
viciis et spiritualibus, postquam
inquam venit hic filius tuus
occidisti illi vitulum saginatum
s. christum, q.d. secundum ordinacionem tuam
non fuit, sed prophetis suis et obe-
dientibus prius et ad mortem glo-
riosam iudaicus populus confitetur christum venisse
sed in invidia non multum sal-
vavit. At ipse dixit illi.
hic subditur filii conquirentis
redargucio(?) responsio ubi primo exprobat
2o suam erga illum gratiam,
3o suam erga fratrem clemenciam
Epulari autem etc. At ipse
s. pater dixit illi s. filio seniori
i. iudaico populo non tamquam incre-
pans et redarguens sed tamquam pius
pater ipsum placare volens,
unde dicit fili tu semper mecum es s.
per legis observanciam et omnia mea
tua sunt quia tamquam verus heres hereditario
per debitum remuneracionis et
divina mea debentur, unde glo-
ria eterna beatitudinis et omnia singula
et singulorum omnia mea sunt
superiora ad videndum, equalia ad
cohabitandum, inferiora ad dominandum
Epulari autem et gaudere opor-
tebat, q.d. semper mecum fuisti sed
alius filius meus peccavit et ideo de
eius inmodestia(?) epulari et gaudere
oportebat. Exemplo patet ad
refectionem de occisione vi-
tuli de passione christi, sed gaudium
ad congratulacionem de conversione
gentilis populi vel patet refert ad
duplicem cantilenam qua subdit
quarum prima est suscitacio filii a
morte, 2a est inventio a perdicione
et hoc est quod subdit quia frater tuus hic s.
unde gaudere debemus, nam idem
mortuus fuerat s. per peccatorum
dignitatem et vitam, et revixit per

fidei suscepcionem, peccavit per mortem
amissionem et inventus est quia vel red-
ditus nunc est. Moraliter potest hec
exponi parabola de penitente
devoto et de invitato, de
innocente sive iusto tepido
i. conquerente de duo dante
maiorem devocionibus favorem
quam ubi tangitur primo devoto
penitenti, 2o quoque innocenti i.
erat autem filius senior etc. primo
tangit primo contritionem culpe 2o
humilitatem penitencie i. peccavit etc.
3o humilitatem a patre exprobacionis
cum autem adhuc longe esset
Erat quoniam innocentis allega-
cio ab innocente tangit primo fidelitatis
et servitutis, unde cum dicit ecce tot
annis servio tibi et libenter adversa
per te sustinendo, nunc opera i.
tuos exercendo, et numquam man-
datum tuum preterivi, sed i. per
mandata tua non declinavi
2o modicitatis in devocione
unde dicit et numquam dedisti mihi edum
s. tantam peccatorum exprobracionem
et abhominacionem ut cum amicis
meis epularer s. in celo per
devocionem ubi iusti epulantur
unde ps. iusti epulentur 3o
immobilitatis in familiaritate Con-
subdit sed postquam filius etc. At
ipse s. deus dixit nimio iusto
de cordis auditu et cordis
lascivia conquerentem, et ut magis
non tamquam increpativus redarguendo
sed tamquam dilectum filium blande
consolando et ad perseverantiam pre-
servancia invitando fili tu semper
mecum es s. per observanciam iusticie
quamvis absens sis per dulcorem
devocionis interne et omnia mea
tua sunt s. bonorum gratie vel bonorum glorie
tempore divina cum mea sunt ut dicit
apostolus i. Cor. 3 sive mors ad
Heliam sive paulus sive
appollo sive mundus sive vita

sine ad laborandum sine pecunia
ad sustentandum sine futura ad
fruendum etc. Sicut pueri qui
per tinus occidit vitulum glo.
deus pater xpm quem occidere fecit per em
alios iudeis non peccassent sed pater
non peccavit quia non occidit. Ad hoc
dicendum quod occidit permittendo actor non
fuit dando non impediendo sed passionem
voluit et ordinavit non propter quantum
per partim sed propter salutem humani generis
Et ecce numquam mandatum tuum pre-
terivi quia dam et peccaverimus et inique
egimus recessimus a te et deliquimus
in omnibus et precepta tua non audi-
vimus etc. Ad hoc dicendum secundum Bedam quod non
est intelligendum de omnibus iudeis
sed de aliquibus qui ydola non co-
luerunt et inter malos boni fuerunt
vel dicendum quod circa actam non mutabat
nec enim vir simili qui fecit videt
cum tempore ipso iudeorum impudentiam
sui meritum iudei dicentes non
in nomine tuo prophetavimus etc.
Et numquam dedisti mihi edum quem
ypsa etc. propter secula propter mei peccassi
eius et amicis non sum missus nisi ad
oves que perierunt domus israel.
Ad hoc dicendum quod fuit dictum propter eum
occisus est pro iudeis et pro omnibus
gentibus generaliter. Et propter quod non venit
occidisti illi vitulum sed con-
versio ante adventum et quasi omnes
generaliter occisus fuit vitulus
ad hoc dicendum quod propter fuit
occisus in ventre sed non recognitum re-
propter quod non dixit occiditur semper sed
ad dicit illi. Et fili tu semper mecum
es quia ypsa filios enim tu te
Job 19. amici mei qui alieni
recesserunt a me. Acta dna
mirare etc. Ad hoc dicendum quod hic non dicitur
pro omnibus iudeis sed pro aliquibus quod
semper fuerunt propter ab bonis et hic non dicitur
quantumque peccaverat ille propter quod quod debet

per eos castigando retraxit.
Et tu super id omnia mea tua sunt
glo. etc. eternam beatitudinem mea sunt
in gloria ad diluendum quia sunt
omnium placatorum hominum et angelorum
cessabit quod nullum erit divisum
Dicebat autem | Cap. xvi. xvi
16 at ad discipulos suos Jesus. In
precedentibus capitulis monuit nos
ad emendandam mali preteriti hic
monet ad cautelam mali futuri
et primo mali pene capitulo presenti 2o
mali culpe capitulo sequenti mali
autem pene dupliciter hortatur cavere
primo pena dampni que est exclusio
a gloria 2o pena sensus que est cruciatus
in gehenna propter quod docet cavere in
parabola de villico iniquitatis
et in parabola divitis epulonis
et lazari qui dam erat divitis. In prima
primo ponit parabolam similitudinis 2o similitu-
dinis adaptationem ibi et ego dico vobis 3o
phariseorum irrisionem et audiebant
autem pharisei 4o irrisionis confutationem
ibi et ait illis vos estis qui iustificatis.
In prima parte sub parabola monet ad
elemosinas largiendas et hoc sub villicis qui
primo tangit officium 2o officii periculum
ibi hic diffamatus 3o periculi evitandi con-
silium ibi autem ait intra se 4o
consilii premium ibi et laudavit
dominus villicum. Sic hic legitur est
Dicebat autem ihesus ad discipulos
suos homo quidam erat gloria
sicut qui attendebat propter murmurantibus parabolis
murmurantes de penitentium
susceptione reddargunt supra
docuit de danda elemosina quod eos
punire dicebat ad discipulos suos parabolam
parabolam de villico qui officium
villicationis et periculum reddende
rationis maxime pertinet ad prelatos
qui oportebit eos reddere rationem
et pro se et pro subditis homo quidam erat
dives hic homo est qui in manibus debet
trinus homo pro honoratus est etc.

xvj

Quidam dicit distinctione contra quod
patre non habebat pro multas
vobis pro habitas. Sed divitias in
thesauris temporalibus. ij Cor. viij°
propter nos factus est egenus cum esset
dives et in thesauris spiritualibus.
Ephe. ij. Deus autem qui dives est in
misericordia et in thesauris celestis propter
gloriam et divitiarum domus eius. Illi
habebat villicum. glossa villicus
proprie custos est ville. sed hic ponitur pro
yconomo i. dispensatore domus
unius. h alia glossa villicus cui
deus commisit abundantes pecunias ad
erogandum pauperibus. Quis enim
cogitat talem villicationem
cum vita finiendam magis
de acquirendis amicis quam de
congregandis divitiis pertractat.
Huius gratia dominus scilicet christus in ewangelio villicus
in spiritualibus prelatus est et in temporalibus
principes terreni in utrisque
quibus dicitur Luc. xij. quis putas est
fidelis dispensator et prudens
[illegible] fidelis in spiritualibus prudens in
temporalibus hunc deus super omnia bona
sua constituet in futuro seculo
Et hic diffamatus. hic ostenditur
villici periculum multipliciter
primo diffamatione 2° citatione ibi
et vocavit illum 3° reprehensione ibi
et ait illi quid hoc 4° redditione ibi
redde rationem 5° depositione ibi iam
enim non poteris villicare. Super prima
primo ponitur diffamatio 2° dif-
famationis ratio i. quasi dissipasset.
Dicit glossa et hic scilicet christus predicat villicus
diffamatus est apud illum scilicet dominum
quando non exercet opera caritatis
erga illos q. d. quasi dissipasset
bona illius. Prelatus scilicet est cui propter est
commissum malo exemplo corrumpendo
principes terreni bona aliorum rapi-
endo [illegible] male [illegible]
male expendendo bona eius [illegible]

stamentum. Jaco. j. Omne datum opti-
mum [illegible] sed mea felicitas bonorum
eorum non indiget [illegible]
dicit in psalmo [illegible] quod diffamatio n5
vel accusatio fit [illegible] tempore
testimonio [illegible] remorsu conscientie
bonorum testimonium reddere [illegible]
conscientia [illegible]
de [illegible] Gen. 18. clamor
Sodomorum et Gomorreorum
Clamor [illegible]
qui abscondit frumenta maledicetur
[illegible] pauperum famem mori-
encium [illegible] Gen. 4. vox sanguinis
Et vocavit illum s. inspirationibus
[illegible] predicationibus exhortationibus
[illegible] multiplicibus
flagellis vel [illegible] glossa [illegible]
timore [illegible] dampnationis
[illegible] hac
[illegible] dives [illegible]
stulte hac nocte repetent
animam tuam a te [illegible]
[illegible]
infirmum [illegible]
morte [illegible] Job 33. hoc omnia
operatur deus [illegible]
[illegible] post mortem ad iudicium
[illegible] media nocte clamor factus
est [illegible] vocatus
vocatus fuit Samuel. Et
ait illi quid hoc audio de te
[illegible] prelatis [illegible]
publica suorum peccata non dissi- abdetoz
mulandi [illegible] arguendi ne
dissimulantes [illegible]
Heli dissimulantis peccata filiorum
suorum. j Reg. ij. Et hoc non [illegible]
quod ait illi [illegible] de
fama an vera sit inquirendum
[illegible] Gen. 18. Descendam et videbo
[illegible] quid audio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
audio [illegible] articulum [illegible]
in fama manifesta [illegible]
[illegible] ostendi ei

in quo deliquit, ut melius excu-
sare se in morte possit. Quod notatur in
hoc quod dicitur hic: Redde rationem
villicationis tue. Glossa: dum vi-
vis cogita qualiter debes operari.
Oportet enim reddere rationem aut in
vita aut post mortem. De quo Act.
26: Tunc Paulus extensa manu
cepit rationem reddere. Dicitur Mat.
xii: De omni verbo ocioso re-
quiretur. Exiget autem ratio a quolibet villico
de ingressu, de progressu,
de egressu. Primo ergo de ingressu,
scilicet introducendo in prelationem, ut etiam
scilicet dicitur Mat. 22: Amice quomodo huc
intrasti, scilicet quibus te introduxisti
viis, ut dolus, dicitur ut dyag-
gratia, ultimum tardo ut prius.
Redde ergo rationem si intrasti per
fraudulentiam in locum sanctitatis,
si per violentiam in locum libertatis,
si per carnale lucrum in locum
spiritualitatis, si per pecuniam in locum
gratuitum. Secundo de progressu, scilicet
vivendo in prelatione, secundum Ysa. 22:
Quid tu hic, vel quasi quibus hic?
Qualiter ergo vixisti, sic sacerdos
ut sic rusticus, sicut homo ut
sic pecus. Tertio de egressu, scilicet re-
gendo subditos, secundum illud Ier. 13:
Ubi est grex qui datus est tibi?
Qualiter ergo rexisti, sicut pastor
vel sicut mercennarius, sicut vir vel
sicut lupus. Iam enim non poteris
villicare, scilicet tempore mortis, prout dicit
glossa: tunc enim villicus de officio
deponitur. Ysa. 22: Expellam te
de statione tua et de ministerio
tuo deponam te. Dicit ergo
propinquitatis gratia que pro proprio est
dicit etiam in possessione quod non poteris
deponere quia villicatio est gravis
ut quamque pro magis tua ministra
operare quia dicit ille villicus
hic subditi villici consilium
ubi ostenditur primo timor deponendi,
secundo consideratio super conditionibus suis, scilicet fodere
non valeo, tertio deliberatio cum suis

Sermo quid faciam secundo impletio deliberationis
in quo talis ita quod in principio non
duo primo sollicitudo timentis, secundo vo-
timorem in quo dicit: si hoc legerem
et dicit autem villicus, scilicet timore per-
territus intra se, id est in suo cogitatu de
quo Ecclesiastes: Sic sapiens in corde
cum sapientibus, os illorum. Ecclesiastici 21.
Quid faciam non ait quid dicam
aut quid respondebo, quia aperte sunt
in iudicio non expectant verba alle-
gatoria sed facta meritoria. Contra
hoc in sermone est regnum dei sed in virtute
hoc dicebat ille beatus quid faciam
inquinam quia dominus meus aufert a
me villicationem. Unum autem est malus
villicus non tantum timet diffama-
tionem, citationem, redargutionem,
et ab omnibus reddi, sed quando deponitur
et fit in morte, tunc enim villicus
restat venientem, quia ubicumque
ceciderit lignum, sive ad austrum
sive ad aquilonem, ibi erit.
Ecclesiastes: post quod dicit ille villicus
dominus meus potest me deponere
de officio meo per mortem corporalem
et postmodum non restat dum me
tio etc. per iudicia, an mortem
etc. Faciam inquam, quia fodere non
valeo, mendicare erubesco.
Ecce duplex defectus in agendo
quia fodere non valeo, et in patiendo
quia mendicare erubesco. Theologi
putant hic intelligi tribus partibus satis-
factionis, scilicet contritionem, orationem, elemosinam. Je-
iunium sive contritionem cordis et oris
confessionem. Ezech. 8: Fili hominis fode
parietem, id est cor tuum. Oratio in mendicando. Ps.
Ego sum mendicus et pauper.
Elemosina in debiti condonatione, scilicet qua
condonavit debitoribus domini sui
unam partem debiti. Hoc enim est
facilius salutis consilium maxime
divitibus quibus hunc sermonem. Peccator
enim et confusio dicit qui offendit
tres res quos in hora orare
erubescit. Dan. 9: Domine mihi con-
fusio oris et faciei mea ad te

de rationis reddicione prelatorum

qui iniquitatibus ure multiplicate sunt
dicit que ei dum remanet et io
vestat ei etiam dale Dan. 4
peccata tua elemosinis redime.
Ergo quid faciam/ hic subditur
deliberatio evasionis y impli-
cat tamen prudencie actoribus quam scio
quid faciam/ cum tamen deponitur i.
et cum amotus/ fuero in prisionibus
recipiat me. Dicit ergo scio quid fa-
ciam ut cum amotus fuero a villi-
catione i. custodia multiplicis
ville s. cordibus omnibus corporibus ma-
dati domini recipiat me s. illi
quibus miseriam impendo in pietate
in domos suas. glo. regnum
celorum domus miserorum aliter p-
ro pauperes iter dicit domos
plurium pp dividite primorum lo-
et domo patris mei mansiones
multe sunt. In has domos nemo potest
ingredi nisi per hostium misericordie vel
spiritualis vel corporalis. unde signum
salomonis ingressus sancta sanctorum fecit
duo hostiola de lignis olivarum
Convocatis itaque singulis de-
bitoribus/ Superius consideracionis est in
villico deliberatio evasionis
hic subditur impletio deliberate
ubi primo tangitur debitorum vocatio
2o debitorum per partem relaxatio i.
quantum debes domino meo. Ergo con-
vocatis ait. Nota quod vo-
catus ab eis quos vocat eos et
debitum eis relaxando ut
magis gratum sit eis. Nota patres
computare quinque loco praeut
patet in sermone/ Convocatis itaque
singulis/ et sigillatim debitoribus domini
sigillatim autem eos alloquebatur sui
ideo ne apud dominum suum per eos de
fraude possit convinci quia quibus
corporum esset singulis testis suo
et ut quibus reperiret sermo
bus spiritualem necessitatibus quorum ali-
qua esset relaxacio nec indigerent.

aliis corporum quia plus remittebat aliis
quam aliis vel dat s. condonat debi-
ti et relaxat ex toto secundum ex-
pedit ut magis possit dominum
suum latere/ Dicebat primo quantum
debes/ hic subditur debitorum relaxacio — 2o ebra
et primo debitorum olei i. dictis
per quos signum debitores aliqui
sunt peccatores per quorum debita
perhibent ut pauperes quibus debitur
sed relaxacio per elemosinam spiritualem
sed per debitum condonatorum. Sicut
dicit Ecce dimitte nobis debita
nostra per etiam reddere sed duo
debitores erant ... non habentibus
illis ... indigerent oleo
misericordie ad sanationem 2. tritico
ad refectionem ... at
primo de debiti quantitate quali
2o quantitas audita 3o audita
diminuit. Dicit ergo quantum debes
domino meo. At ille dixit. Centum cados
olei. Cados quidem ... quod am-
phora latine continens tres
urnas ... at oleum
quantitatem olei est condimentum
triticum ... tantum non pro
debitore olei debito ... tritici.
Dixit ergo illi accipe cautionem
tuam. Cautio notatur cartam
qua ad cautelam ... conscripta
vel debitum scribitur et alio nomine
dicitur chirographum ... Sede
cito. Cito enim dat opera pre-
sertim ... cito i placitas.
Augustinus ... perditurum quod
pauperem molestam ... sus-
pedit. Et scribe l. glo. dimidium
partem dimittit ... non ...
... qui cum alii
dat decimas sed dimidium — ypi ne du decimas
bonorum suorum dat pauperibus
exemplo zachei ... alii dat
totum ut apostoli corporum ...
sed ... sunt ...
Deinde alio dixit. Alii ...
antiqua ... tu vero quantum debes?

Qui ait centu͞ choros tritici
Chorus xxx modijs imple͠
tur chorus mensura aridoru͞
tamqȝ liquidorum Et ait illi
accipe litteras tuas quasi diceret
cautionem tuam Et scribe
80 lxxx Quid autem isti dimittit ita
notatur habundans iustitia vel caritas
ut cum mediu͞ dare debeat decimas
et quintas ipse dedit Sic hic autem quod
plus dedit de oleo quam de tritico
et quinti et ualorem scilicet quod si quis esset
habet plus quod plus dare debet Item quod
plus compati debemus affectu quam
possumus subuenire effectu Item quod
plus infirmis quam sanis Item quod
plus infirmis spiritualiter quam corporaliter
Vel per oleum scilicet opera misericordie quod debent
laici platis per triticum uerbum dei
quod debent plati subditis Ad hec
ergo inducitur parabola ut sicut
uillicus dedit de bonis domini sui
oleum et triticum sic et nos debemus
dare pauperibus de bonis nobis
a deo datis quia eorum tantum dispe
satores sumus Nam et uillici
esse debemus ut quam dare oleum
compassionis interioris et triticum
subuentionis exterioris Aut
oleum pro condimento triticum pro sus
tentamento ad oleum infirmis
triticum sanis Et nondum quod
hic instruimur uillicum summi regis
et de modo dandi elemosinas quia eas
primo debet dare liberaliter non vo
gatus quod notatur in conuocatis qui non
uocatus ab eis sed uocans eos
prius vel misit ancillas suas
ut uocaret etc Iulius generaliter
etc 2o generaliter omnibus ei pauperibus
benefaciendo quod notatur in singulis
id est diuersis etc Diuidens singulis prout
3o prouidenter indigentibus cum dando
etc quod notatur in debitoribus suis 4o
duos debitores creditori etc 5o ha
bundanter quod notatur in hoc quod condonauit

dimidiam partem debiti olei et
quintam tritici vel si multum
est fuit habundantie tribuit
Et laudauit dominus Superius
narratum est uillici pietatem
consilium hic subditur consilij
commendatio ubi notatur circa primo
uillici commendatio 2o commenda
tio id est quia prudenter 3o confirmatio id est quia
filij etc Dicit ergo Laudauit autem dominus
uillicum iniquitatis Iniquum scilicet
dupliciter iniquitate et quia bona sui
domini dissipauit et quia de residuo
furatus fuit laudauit inquam
illum non de fraude qua fecerat
sed de prudentia et hoc est quod dicit quia
prudenter egisset et cum prudenter
egit et memorando culpam
commissam et intelligendo domini
sui iustitiam et prouidendo penam
futuram hec est duplex prudentia
de qua Deut 32 Utinam saperent
et intelligerent ac nouissima prouiderent sicut dicit glossa
quasi dominus huius uillici passus dis
pendium laudat tamen eius pru
dentiam non quia ad uersus dominum fraudem
duxit sed quia sibi prudenter
egit multo magis est quod uillici
dampnum sustinere potest et pungere
ad clementiam laudabit discipulos
suos etc creditores misericordes
fuerunt quia filij huius seculi id est ama
tores huius mundi qui eius agunt
opera etc Dicitur filij sicut Io 8
si filij abrahe estis opera abra
he facite prudentiores sunt
in generatione sua scilicet carnali quam filij
lucis id est bonis uiris et iustis
et hoc quia mundani ardentius student
et sollicitius ad prudentiam seculare
et callidius se habent circa quam boni
in spirituali prudentia et huius duplex
est ratio prima est quia eis obscuratas
per peccatum concita 2a est quia spiritua
lium subtilitas spiritualia et subtilia

sciencijs humanis peritus cognoscit et de die id est luce gratie secularia enim grossa sunt et palpabilia factio facilius cognoscuntur et de nocte. Notandum quod mali dicuntur filii huius seculi multis de causis. Primo quia seculo huic se conformant quod est contra Rom. xii. Nolite conformari huic seculo. Secundo quia in secularibus se occupant contra illud ii. Thi. ii. nemo militans deo implicat. Ephe. ii. alii ambulant secundum seculum huius mundi secundum principem potestatis. Tertio quia in hoc seculo hereditatem desiderant contra illud Tit. ii. abnegantes secularia desideria. Quarto quia seculum diligunt contra illud Jaco. iiii. quicunque ergo amicus huius seculi esse voluerit inimicus dei constituitur. Boni autem dicuntur filii lucis similiter multis de causis. Primo quia faciunt opera lucis secundum illud Ephe. v. fructus lucis est in omni bonitate et iusticia et veritate. Secundo quia habent similitudinem lucis. Roma. xiii. abiciamus opera tenebrarum et induamur arma lucis. Tertio quia sunt amatores lucis contra quod Io. iii. qui male agit odit lucem. Quarto quia sunt heredes lucis et habebunt lucem fulgidam splendebunt etc.

Et ego dico vobis. Supra proposuit parabolam hic ad propositum adaptat cuius adaptatione monet ad elemosinarum largitionem ubi allegat primo amicorum multitudinem. Secundo futuram in celo habitationem in tempore defectus. Tertio fidelem conversionem ibi qui fidelis est in minimo. Quarto iniquitatis declinationem ibi et qui in modico iniquus est. Quinto dominationem servitutis ibi nemo potest duobus. Dicit ergo Et ego dico vobis quasi dicat dominus ille de quo prius dictum est laudavit filium suum de prudentia et ego qui dominus vester sum Iohannis xiii. vos vocatis me etc. dico vobis qui mei villici et dispensatores estis propter quod magis volunt mea facere dicit [illegible] dico huic vade et vadit etc. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. quod sit dicitur vulgariter plus valet amicus in via quam in corrigia denarius. Amico enim fideli nulla est comparatio Eccl. vi. Amicos inquit sibi facias divinas [illegible] angelos bonos homines et pauperes et alios elemosinarum largitione omnibus [illegible] multi [illegible] potentes et [illegible] dona tribuentes. Ut cum defeceritis. Hic ostendit futuram habitationem ubi tangit duas causas propter quas homo habet necesse providere. Prima est defectibilitas mansionis modicum. Secunda est perpetuitas future. Ut cum defeceritis et anima vel a corporibus vestris recipiant vos scilicet pauperes [illegible] in eterna tabernacula. quia ipsorum est regnum celorum quia paupertate etc. Mat. v. horum tabernacula dicitur [illegible] Nunc quam pulchra tabernacula tua etc.

Qui fidelis est in minimo. Hic allegat fidelis conversionem ubi primo ostendit fidelis progressum. Secundo infidelis oppositionem ibi et qui in modico iniquus. Tertio infidelis dispensatoris manifeste damnum. Et primo subiectionem gratie in signo magno et amissionem glorie in [illegible] et sic [illegible]. Dicit ergo qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est. Sicut enim vota credulitatis [illegible] salvantur in parvo et in magno credulo ita vota fidelitatis in modico et in magno. Notandum quod bonum magis est bona gloria de quibus Jacobi [illegible] omne datum optimum etc. bona autem magis sunt bona gratie [illegible] quibus vite vivimus potest magis bona sunt [illegible] bona vocabulum [illegible] quibus vite vivimus non potest

minima bona sunt bona fortune
longe spectes quorum corum sunt
quia vite vilis pt minimum bonum sunt.
Est ergo sensus qui fidelis est in mi-
nimo id est temporalium dispensatione etiam
et fidelis id est spiritualium dispensator
ut qui pena creatam bene admin-
istrat maiorem fidelis administ-
rabit qui in modico iniquus est
in maiori iniquus est glosa qui non
dat fratribus ad utendum quod a deo
omnibus creatum iniquus est in
spirituali pecunia dividenda ad eum
hec anabgno pt ee bona pro-
pter quia qui in modico est infidelis
id est in scientia secularia ut phisica in
maiori est infidelis id est in theologia.
Si ergo in iniquo mamona id est di-
vitijs id est que iniquis post iniquis
mamona ut de eis tempore
homines sicut tradunt tx per x
x. et b. x. si inique in divitijs
que sunt minima bona fideles non
fuistis quibus credet id est commit-
tet nobis quod verum est id est verum bonum
sicut viri quam virtus super quo
exigitur usura a domino. Crisostomus de
episcopo qui tradit nepoti suo
tasceos ad custodiendum quas male
custodire noluit ei tamen de cura
animarum. Vel quod verum est id est verum
gaudium eternum quibus credet
id est dabit nobis. quod dicitur mamona
in lingua syrorum hoc est quod divitie
in lingua punica hoc est quod lucrum
Ieronimus at quoniam per ipso lucro
ut sic alij per tamen monete
ad lucrum sunt pro ipso demoe
qui pe dicens Christus est
declinatur ut dicitur mamona
mamonis quoniam ut dicitur
mamona mamone. Et
si in alieno fideles non fuistis
id est in temporalibus quorum est id est bona
spiritualia eterna quis dabit nobis
q. d. non ut temporalia dicuntur bonum
alienum ut glosa alienum nobis est
quia quamvis scilicet quia pt minimum non conti-
nuerunt in continuus sustentat
ea. Non enim at domino quod ad homines
nati sunt. Nam ut bona gratie in
presenti et bona glorie in futuro cum
at temporalia non sunt nobis pt
mors quia omnia velit nolit
nobis auferet. Ambrosius non sunt bona
hominis que secum ferre non potest sola
mia comes est defunctorum.
Et eius nobis quia aliorum de bonis
nunc dicitur quibus credet committet
de bonis proximorum quis dabit
bona eterna proximo dominus committi
homini quod de eis reddet tantum est
ronem sicut bona proximo dominus dat
quia dominum est dare non reddit.
Et
pretium de bonis at gloria neque
tribuno oportebit de cetero
reddere ronem. Hic queritur lau-
davit dominus villicum quem primo
reprehendit dicens non potes vil-
licare. Item dolose egit circa
dominum ergo non debuit ab eo
commendari ysa. v. ve qui dicitis
malum bonum. Respondeo dicendum
quod primo reprehendit sed postea laudat
non tamen de fraude qua fecit
sed de prudentia qua est providit.
Item filij huius seculi prudentiores
sunt etc. quia sicut dicit Cor. 3. sapientia huius mundi
stultitia est apud deum. Respondeo dicendum
sunt dicendum quod vere in finibus non sunt
prudentiores quia non eligunt
meliora sed vocantur a tercio quia
student acterius. Vel intendunt in
generatione sua non simpliciter. Item fa-
cite nobis amicos de mamona
iniquitatis quod dicta iniquitas probat
altissimus. Respondeo dicendum quod pecunia
dicitur iniquitatis quia acquisita vel
possessa a titulo iniusto vel
affectu iniquo vel quia talis modo

XVI

De pecunia primo non vz eleo
sz et z scz quadruplo cedes
dabit nobis q talis qz cadit
sub debito non sub dono et
ita reddere est non dandum scd
hec dicit q cum premium eterne re
ceptionis sit hoc ppter meritum bonorum
operum si tamen opera premium ad va
lorem meriti scz gratia in qua deus
gras det homini ad merendum tunc
dei premium dandum est datum est
id unigenitus scz gratia sicut gpe
ad ipsa opera meritoria tunc de
reddendum sit premium pro merito co
digno et condignum in quantum
condignum est valore tamen premium
sit bonum infinitum meritum
bonum finitum sz condignum
correspondens sicut enim deus que
fecit homini ut si finaliter
laboraverit in vinea sua id est in
ecclesia daret ei pro operibus meritorijs
denarium eterne beatitudinis Sic
enim donavit quod non habet prius scz
sicut sic nobis beatitudo merita
Nemo servus potest duobus dominis
Cupiditatem monendo ad charitatem
largitionem allegat futura
in celo habitationem hic allegat
divina servitute scz enim deus
servire non ergo mamone qui autem
servire non possumus silentio
quo non custodiamus servis
distribuamus deo pro ergo
primo monet generaliter proponendo
Nemo potest tertio ponitur
vocabulis manifestando in Aut
unum odiet secundo manifesta
ad propositum applicando in non
potestis deo servire ergo Nemo
servus potest duobus dominis servi
re potest deo et dyabolo Aug
impossibilitas nullus est assig
natur equivocitas duorum quia
tum quero quod ad bonum alibi
in Corinthios vi in quod ultra absit

Josephi

amabilem ut rediuntur equivocis
officiorum quod determinat apud
Romanos sicut exhibuistis membra
vestra servire iniquitati ita
equivocitas primo iniquitatem ob
viunt non libertati a peccato servi
ad fieri deo hec ferunt in
iustificationem ita equivocitas
locorum deus enim in loco mundo
dyabolus in mundo multis servi
in exod viii mei et sacrificate
deo in terra hac et non possum
potuit facere filiis israel suis
totius multitudinis servitorum dyabolus
enim multo pluribus servitur Secundo
servitis dominis alienis die ac
nocte deus multo plus 8
iustitie et iustitia propter hoc Nemo servus
potest duobus dominis servire Aut enim
unum scz dyabolum odiet et alterum
scz deum diliget plus qui diligit
deum odit et malum Aut
unum adherebit scz dyabolo sicut filius
prodigus luce xv qui adhesit uni
civium regionis illius scz dyabolo
et alterum contempnet scz deum
eius mandata ac vicibus cupiditatem
proponendo sicut filius prodigus
preceptum suum Et enim quod nudum
et primi dyabolum diliget sz deum
adherebit quia secundum glo peccator ama
re non diligit dyabolum sz sua
cupiditate implicatus ei ad
heret Non potestis deo servire et
mamone id est dyabolo qui in mundo
prefuit sicut precepto dimittis sz
glo unus princeps huius mundi
Jo xij propter hoc dicitur ut glo
quod non dicit hec prohibet divitias
sz eas servire Ille autem divitijs
servit qui in eas cupide ac
quirit vel avarum est enim nulla
facultas quorum possit
duobus dominis servire multi tamen
conantur hac impossibile similes
illis de quibus quarto regum
fuerunt servientes deum timentes

et nos ydolis seruientibus Non po-
testis deo seruire et mamone
tht voce quiet volutatu
primo cum mamona appetit
i hoie cupiditate sui diligendo
quam deus prohibet. Jo. ij. nolite
diligere mundum neque ea que in eo sunt
diuicie si affluant nolite
2o sollicitus de habendo quod
deus dissuadet et respondet
notriozo (?) b. 12. Nolite solli-
citi esse anime vestre quid mand(ucetis)
3o affluenciam acquirendo
quod dno displicet quia propheta
cum sapientibus astucia eorum
Job. v. 4o diligiam i congregando
quam dns uituperat Luce xij
stulte hac nocte 5o tenaci-
ter obseruando quam dns impro-
bat Luce xj. quod super est
Eccli xj. vino (?) cupido ad
studium i multiplicando contra con-
silium dni Matth. 6 Nolite the-
saurizare vobis ne timueritis
cum diuites 6o periculum incidendo
contra monitum dni per Thob. Si
multum tibi fuerit etc. Eccli xj.
Qui se locupletare pro aggre-
dat ... ps in (?) 7o confidentia
i possidendo omni quam uitat dns
prov. xj. qui confidit i diuicijs
suis corruet 8o tenere de
perdendo contra consilium dni dicens
per sapientem Eccli xxix. Perde pe-
cuniam propter fratrem 9o pertinacia
i defendendo contra consilium dni
Mt. v. ei qui uult tecum i iu-
dicio contendere et tunicam 10o iusticia
ciam at recipiendo contra consilium dni
Matth. v. quere nova se (?) 11o
dolore de amittendo contra quod
j. Cor. 6. quare non magis
fraudem impatimini. Et deri-
debant etc. Cuius posita est
parabola similitudo ad persuadendum

ele(?) Elargicionem hic subditur
phariseorum audiencium derisio
ubi tangit tria primo deridebatur
eorum quod audiebat 2o quod
quod auari erant 3o iniuria quo
eum deridebant Dicit ergo audie-
bant autem sed aure exteriore et non
interiori sic quod predixat ysa. vj.
audite audientes et nolite
intelligere Hec omnia s(cilicet) pertinencia ad
charitatem et contemptum diviciarum
pharisei supiniente (?) qui religiosi
exteriori, unde divisi pharisei
ab alijs per exteriorem religionis
superstitionem, deficientes tamen
quantum ad interiorem religionem
qui erant auari quia valde ex-
pressi ... pharisei sed dicti
religiosi qui dicunt esse pharisei
seu ab alijs divisi per vite emi-
nenciam tunc eum quod deplorat
Jeremias qui nutriebantur in
croceis amplexati sunt
stercora. Et deridebant eum
glo. disputabat contra philargiam
deridet quia legem quoniam et
prophetas in lege multi diuites
deo placuerunt cum lex
suis obseruatoribus bona temporalia promittat
de quo Gen. xiij. erat autem
Abraham diues. Dicit ergo ysa. j.
Si uolueritis etc. Mirat(ur) (?) rusti-
tas ubi deridet stulti sa-
pientiam iusticiam fallaces
simpliciter Job. 12 deridetur
iusti simplicitas. Et ait
illis. Cuius posita est phariseorum
derisio hic subditur derisorum
confutacio ubi Christus arguit in
eis iusticie simulatorem exteriorem
2o detegit eorum iniusticiam
exteriorem i. deus cognouit 3o
ne se defendant per legem ostendit
legis firmitatem i. legem et prophe(tas)

mētam qm̄ dire volūt

2º nec legis eminantia integra de-
struitur cum legis etiam impleo
i. facilius est autem celum et terram pr[eterire]
ut mortem impleo. Sequitur renovat
renovat quidam legis permis-
sionem i. omnis qui dimittit
uxorem suam etc. Hec est quod dixit et ait
illis Christus phariseis vos estis qui
iustificatis vos coram hominibus
cum tamen Deus probet Mt. 6 attendite
ne iustitiam vestram facia-
tis coram hominibus et qui iustificat
coram hominibus sit primo plixitate
orationum Mt. 6 amant stantes
orare ut videantur ab hominibus
Mt. 23 comeditis domos
viduarum oratione longa orantes
2º ostensione decimarum Mt. 23 de-
cimatis mentam anetum et
et propterea similes estis sepulcris deal-
batis que a foris apparent hominibus
3º dilatatione phylacteriorum Mt. 23
omnia opera sua faciunt ut
videantur ab hominibus 4º mundi la-
vatione Mt. 7 relinquentes
enim mandatum Dei tenetis
traditiones hominum baptismata
urceorum et calicum et alia
5º observantia ieiuniorum ut
phariseus ieiuno bis in sabbato
Mt. 6 exterminant facies su-
as 6º repulsione peccatorum sic
tangit hic glosa ... sunt
sicut ceteri homines etc. Deus autem
novit / hic detegit eorum
iniusticiam ... subiungit
1º iniustitie ... quod Deus novit
2º expressionem quod ... Deus
Deus autem novit corda vestra
i. noticia ... hoc enim
videtur quod penetrat ... ad intue-
tur ... ad ... intue-
tur quod ipse est ponderator spirituum
Prov. 16 unde ... ponderat opera
... quod hominibus altum est

ut ... dimitte vel pompose
abhominatio est ante Deum vel
apud Deum quia divinitus verbo
vel ... quod ... altum reputatur
i. divine ... parabolis ... mundane
primo quia ... multis ...
erogat ... Deus reputat
abhominationem ...
fuit abhominabiles sicut ea
que dilexerunt / vel sic quod
hominibus altum est i. quod altus est
reputatione hominum vel sua
sicut vos qui iustificatis vos
coram hominibus abhominatio est ante
Deum i. reputatione Dei Prov. 16
abhominatio est Domino omnis arrogans
Lex et prophete / hic ... legis ...
... expectandus
status ... 2º ... nove
legis ... i. ...
... 3º ... novi ...
acquirendi ... i. ...
id ... Lex et prophete
usque ad Iohannem quia ... defen-
datis vos per legem ...
quia lex ... amisit statum
suum quia lex et prophete usque ad
Iohannem i. usque ad Iohannis predicationem
quia ex tunc cessavit permissa
legalia de quibus ...
et prophetia de quibus ...
... tempore Ioh.
bapt. quod fuit ... cum ... dicitur
... post Io. fuit ...
... pro Io. ...
anno xv. imperii Tiberii cesaris
... regni Dei ...
... etiam ...
Mt. 3 ait Io. penitentiam agite
appropinquabit enim regnum celorum
... quod cessavit legalia
et prophetia permissa ...
... quod ... Io.
evangelizare regnum Dei ... omnis

spe tendens id est violenter sibi
carnem suam spiritui subiugando
quod magna vis est. Vel sic et
omnis scilicet qui vult ipsum obtinere
facit vim id est glosa magna vis est
cui terra gentis celum queunt
possidere per virtutem quod non potuit
tenere per vim. Crisostomus regnum dei
vim patitur et violenti rapiunt
id est Hugo quidam rapiunt regnum
celorum per omnem abstinentiam alii
ipsum mercantur per elemosinarum largitionem
alii ipsum furantur per occultam
intensitatem alii compellunt
ipsum hinc per temporalem adversitatem.
Facilius est autem quod dicit divinam
legem et prophetas usque ad Iohannem non propter
hoc predicat legis destructionem
dicit scilicet quod facilius est celum et terram
preterire quam de lege unum apicem
cadere scilicet ab effectu impletionis
quasi dicat facilius est maior mundi
tui se clara quam minima legis
precepta. Apex est minima est quod
litterarum que consumit ab liquore ad
eius ornatum. Iustus quo dicit unum
unus apex de lege preterit cadere
intelligitur de quam minimum mandatum legale
levi et pro mandati mutare
ex toto sed magis impleri id est a
eius que levissima et supersti-
ciosa videbantur non vacabat
a sacris spiritualibus. Et ideo omnia
manet adhuc vel quantum ad
figuram litteralem ut moralia vel quantum
ad spiritualem ut figuralia supra
capitulo v. de eius dicat celum et terra
iota aut unus apex non preteribit.
Et omnis qui dimittit. Hic
demum hic removent quandam
legis permissionem scilicet de libello
repudii scilicet dicitur ad [illegible]

apex

mutare

cordibus eorum Deuteronomii quod dicit xxiiii.
Et hoc facit ut ostendat legem indigere
impletione unde dicit Omnis qui
dimittit scilicet quicumque autem sit
uxorem suam id est coniugio copu-
latam sibi suam id est congruam
quod est cognata vel cultus consideracionibus
convenientibus que ad legem [illegible]
requiruntur. Et nota quod Matthei v.
addit excepta causa fornicationis
quod intelligitur est de dimissione
quantum ad thorum non de separatione
quantum ad vinculum. Et ducit
alteram scilicet prima vivente. Et qui
dimissam a viro ducit mecha-
tur. Omnis qui dimittit
uxorem suam spiritualem scilicet parochiam
et ducit aliam scilicet pinguiorem
mechatur. Non enim quicumque spiritualem
sic [illegible] sed temporalem lucrum. Nemo
Nemo potest duobus dominis servire
glosa potest servire alius homini et deo sed
sicut dicit capitulo xx reddite que sunt
cesaris cesari et que sunt dei deo.
Ad hoc idem glosa hic de duobus
dominis in quantum duo sunt contrarii
et diversi in his que sunt contraria dominis
non dicit homo alicui servire sic tamen
super est alterum diligere. Glosa
Dicit ut nullus contraria odisse
potest contra superbia eorum quod te adimunt
aspectum. Ad hoc idem quod augustinus
id quod dicit in glosa ubi dicit quod deus
inquantum deus non habet odio sed
inquantum peccatorem vel idem quod
diligere non nisi diligit et sine
voluntaria. Vos estis qui iustificatis
vos coram hominibus. Hic redarguit
gloriam vanam [illegible]
coram hominibus etc. Ad hoc idem
quod faciunt bonum coram hominibus ad
[illegible]
[illegible] gloriam humanam tamen propter
[illegible] de mal

qui simulant iusticiam i. de
bonis qui audiunt veram iusticiam
Item deus novit corda vestra q.
malis dicitur Nunquam novi vos
Math. 7. et dicit hec glossa quod noticia
simplicis cognicionis novit et
bonos et malos. noticia approba-
cionis bonos tantum, noticia reprobacionis
malos tantum. Item lex et prophete
usque ad Io. q. hic Io. est finis
legis et dicit hec glossa quod Io. est finis
finis [illegible] Iohannes finis inter
vel dicitur quod non est contrarietas quia con-
temporanei fuerunt Io. et Christus
Item facilius est celum et terram preterire
quam unum apicem cadere quod sicud
est facilius quod idem est facile et dicit hec
glossa quod sic quasi intelligatur de
preterito celi et terre quantum ad formam
exteriorem et tunc absurdum est quo-
quam alterum [illegible] et est in dicto
27 [illegible] Nam si intelligatur de preterito hoc
secundum [illegible] tunc est improbabile contra
veritatem omnem ex parte glosse. Item
Item semper qui dimittit
uxorem suam. Glossa non omne quodcumque
est a deo est omne quodcumque est
sacramentum omne sacramentum est a deo
Et dicit hec glossa quod loquitur de quodcumque non
solum quod est solum exterius de facto.
Item ibidem glossa ubi est impar
cultus quandocumque vel legem dimittere
q. i. Cor. 7. si quis habet uxorem
infidelem et hec consentit habitare
cum illo non dimittat illam. Et
hec glossa quod glossa loquitur de dispari-
tate cultus an contrariorum [illegible]
Aug. de disparitate cultus pro illo
tempore sufficiat vel dimittat
remittere.
Homo quidam erat dives
In parte posteriori monuit dominus
ad cavendum malum pene
dampni quod est exclusio a glo-
ria monuit cavendum malum pe-
ne sensus quod est cruciatus in ge-
henna [illegible] in parabola de vil-
lico iniquitatis hic autem in parabola
divitis epulonis ubi primo
Primo divitis habundanciam secundo
pauperis indigenciam ibi et erat
quidam mendicus tertio mortis
necessitatem ibi factum est autem ut
moreretur quarto divitis mortui
miseriam ibi elevans autem oculos.
Habundanciam autem divitis ostendit
multitudine facultatum quia erat dives
et in precioso vestitu quia induebatur
purpura et bisso et in superfluitate
ciborum quia epulabatur cotidie
splendide primum attestatur concupiscencie
oculorum secundum superbie vite tercium
concupiscencie carnis. Dicit glossa homo quidam
erat dives glossa [illegible] avaros
de rebus propriis posuit instruit
quod dives apud misericordes [illegible]
quia Lazarum non [illegible] amicum
sibi [illegible] hic homo non nomen
quia homo possidet hic in mundo
qui in mundo vocatur homo ab humo
i. humo adherens per amorem
terrenorum. Quidam glossa ignotus
apud deum non est nomen describit
Dives non est culpa possessio
diviciarum sed amor earum
Non enim possessio sed amor divi-
ciarum [illegible] i. Thi. 6. qui volunt di-
vites fieri incidunt [illegible] hoc est in
[illegible] Sequitur dicit [illegible] quod
divites ad modum [illegible]
[illegible] qui tenent [illegible] dimittunt
Unde ergo quod dicitur dives [illegible] de
avaricia quia sicut dicit Augustinus [illegible]
dives avarus [illegible] hic iniquus.
Et induebatur purpura et bisso
[illegible] sicut [illegible] vestium preciositate
[illegible] non esset [illegible] summo
[illegible] vigilat [illegible]

qui duces purpura et bisso indutos
aput inferos torquentur. Indu-
ebatur purpura et bisso id est luxu ves-
tium reprehenditur ille quo ad duo
scilicet quantum ad exteriorem ornatum
que notatur in purpura et quo ad
interiorem mollitiem que notatur in
bysso. Sicut enim dicit Beda pur-
pura est color regius habitus de
conchis marinis ferro circum-
cisis emissa. Soli enim reges
et imperatores uti solent hoc
genere vestis. Sunt enim concha ad
maiorem ablacionem piscis de cuius
sanguine tinguntur purpurant dicitur.
Byssus ut dicit Beda est genus
lini candidissimum et mollissimum
quod tamen nascitur in egipto
lino gossipino ... ad car-
nem propter mollitiem. Purpura exterius
propter inanem gloriam. Quorum primum scilicet ex
Jo. de quo b. a. q. exposuit in de-
sertum in deserto hominem mollibus
vestimentis indutum. Quorum secundum
scilicet preceptum sapientis. Ecclesiastici xi.
In vestitu ne glorieris umquam
nec die honoris tui extollaris.
Nonducis... luxum vestium
intentum reprehendunt. Primum est
sumptuositas que respicit
pauperes a. e. qui in preciosa sunt
veste et in delicijs sunt in domibus
regum sunt. Indignum est autem
tantam putridam vestem tam pre-
ciosa ornari unde putantur multi
pauperes sustentari. Secundum
multiplicitas mutatorum
vestium vanitate diversarum vel festo-
rum. Quorum Iacobus aliena rapi-
ant qui retinent superflua
corpori. Unde multi ... dicitur.
Iaco. v. Vestimenta vestra a tineis
comesta sunt. Tercium curiositas que
respicit ornatus studium. Multi
enim plus student ad ornatum
vestium quam virtutum. Quartum
affectus in vestibus placendi
moribus. Aug. quod de vestibus
quod solliciti estis considerate
lilia agri. [illegible] Nemo putat
in luxum et studio vestium deesse
peccatum. Loquitur de apparatu vestium
non laudatur. Jo. Baptista. Quartum
tenderet in eis quod respicit ordine
statum personarum. Non enim decet clericum
vestes ut milites vel histriones
Soph. Visitabo super omnes
qui induti sunt veste peregrina.
Quintum contractio que respicit
vanam gloriam et laudem. [illegible]
Nemo pretiosis multum indui
a nemine possit videri. Plus di-
ligunt alios quam se, quia tanto
precio pascunt oculos aliorum.
Purpuram autem et bissum nominat
hic duas non solum quia delicata
et sumptuosa sunt propter lateres vestium
purpurea enim in sanguine tinguntur
est enim beneficia cum sanguine
comparata vel sudore pauperum
et crudeliter acquisita.
Et talia ponunt multi et expen-
dunt in vestibus preciosis. Leo
alibi cuius vestis est sanguis
animarum pauperum innocentum
sed et tunc est vestitum
tinctum precioso sanguine tinctum
et vestitum eo tempore vestito
tribuatur in futuro. Sed dispensatio
vestium mutetur. Frigiditas
in combustionem et cibus ignis
est vestis byssi candido.
Vestem obscuro abysso. Isaie
xiv. Subter te sternetur tinea et operimentum tuum erunt vermes. Unde
non est
qui excusatur ... vestium preciositate.

[illegible]

pprium pp consuetudinem ut epi aq
portates velim ut i theutõ
2º ppr pe dignitatem ut ppa sup
scarleto gvisco t ppria 3º ppr
ueritatem ut monachi nō mutās
ueste sue religiōi competente
4º ppr cautela ut qui aliqs
magnum mult religiōz sua
pbo lateret ut p h militem et hig
hum de sctō sebastiano le
q sctitate sua sub militari habitu
occultabat. Et epulabatur
cottidie splendide. Et ete
potuit mittu quo ad tā pº
quo ad uoracitatem qr epula
batur vn glo. Epulabatur ete
uoracitatibus h. 2º q ad ferculorum
multiplicitatem. Epulo enim est
comestio leticie socialis letitie
magnum multitudine ut ibi ps. eplari
ate gaudere opetebat. Vel
vane ut hic. Et Jac. v.
epulati estis sup tram et i
luxurijs 2º q ad assiduitatem
qr cotti. luxuria assimilum corf
qui dicebat ut ysa lvj venite
vinum et impleamur ebrietate
t erit sic hodie sic et crast
multo amplius 3º q ad artificialem
magnorum ferculorum ppa
t uasorum splendorem qr splen
dide sicut balthazar qui fecit
asportari uasa aurea et
argentea Dan. v. Seneca
tam parui sunt ... pasceris
alimenti una silua multos ele
phantes sufficit homo tra ac
re madq pasci nō satiatur.
Et erat quidam mendicus
hic pq diuitis habundantia
tangit paupertas lazari indi
gencia et p quo ad egestatem
qr mendicus 2º q ad debilitatem

qr iacebat 3º q ad infirmi
qr ulceribus plenus 4º q ad famis
dupicitatem qr cupiebat
saturari 5º q ad ulsitacionem
qr canes ueniebant. Dicit 4º
t erat quidam mendicus — Diuites
diuitia unigitur alteri paupi
qr alter alteri opus h. diuites
qr diuites paupi temporali
paup spūali diuiti opus
Unus cum diues sustentat
paupem sustentatur a paupe
ibus paupem fecit deus deus
ppr diuitem. Et videte qr
Ista que dicitur hic parum di
uitis aggrauat et ipsum in exō
sale manifestat. possz et
dicere qr tot erant quo po
tat cuius dare q quod dicitur
erat quidam i. uagus nō multum
i quo pz subueniri facilius
dete possz dicere q nesciebat
eius inopiam q qr dicitur mendicus
i menedicitatibus ut mandibus
i quo pz maliciam nouitas ps
ego aut mendicus sum et paup
dete possz dicere qr ficte men
dicabat nō ut egebat
q qr dicitur Nōie lazarus Notus
enim erat eius nomen et hōibz et
deo p amplius bonum. qr cum nōia
pauperum delecta sunt de ter
ra scripta sunt i celis ... gau
dete et epul. Non fuit ille
lazarus marthe de quo Jo. xi. — fr magdalene
sz aliqs ex quo pz duos fu
isse lazaros. Lazarus enim
interpretatur adiutus q.º sz duplex
adiuto ... gr e. spūalis
t subsequens. Dete potest dici
q fort ... ad lumidi erat q
q dicitur t iacebat qr p debili
uires stare nō ualebat.
Dete potest dici i angulo erat
... nō uidebat eum q qr dicitur

Ad ianuam eius. Et sic quod di-
ves cum videret exulceratum et
vulneratum videret magnum ad cu-
mulum sue dampnationis et ad
maius meritum pauperis. Item
posset dici sanguis eius et non
multum ad misericordiam provoca-
bat, unde quod dicitur ulceribus plenus, id est
plagis fame corruptis,
sicut Iob de quo dicitur Iob ii
qui testa radebat saniem
ulcerum suorum. Et tamen quod non
permittebatur nutriri dicitur cum
verbo hinc ulcera dives fasti-
dio horret, nomen pro eo ab
eo plagas fetore ulcerum labe
canibus sentiebat. Item posset
dici quod non multum famelicus
erat, unde quod dicitur cupiens saturari.
Si enim saturatus esset et elemosinam
peteret tunc videretur excusari
si non daret. Item posset dici
petebat magis et deliciosa,
unde quod dicitur de micis que cadebant
de mensa divitis, petebat
enim micas ut pauper. Augustinus
de verbis Domini: non cogitat dives
pauperum cibos, nunc vitam con-
suetum infinitis sue et dolebat
se aliter non posse, quia si quis suetus
mutat, exprobat, edat super-
flua dent pauperibus, necessaria
edat pretiosa, det pauperibus
vilia, et quid pauperum se
velut fere non delicie non ob-
lectamenta sed fragmenta. Item
posset dici familia mea et
dabat, unde hoc dicitur et nemo illi
dabat. Nemo scilicet de suis de
familia quia crudeles et minores
dives crudelis et minor de hoc
familia sua. Eccli xxx: similis
te psalterio mise eius. Et extera
persona damp[natus] cum hoc dives
qui propria sua non rediebat, clibus
sic consilium daret, peccata mactabis
vel dilinere. Unde glossa non reprehenditur
dives quia aliena rapiebat
sed quia sua non erogabat. Unde
super hoc fiet disceptatio in die
iudicii cum dicetur: esurivi et non
dedistis. Adhuc sed multi divites
similes isti quos de quos Beda: quot
lazaros hodie videmus templis
de quorum fame, quam de
proximorum miseria cogitantes.
Sicut Abraham suam dicit
et ille per malorum patientiam de Laza-
ro consolatur, dives per bonis
patientiam cruciatur. Sed et canes
veniebant et lingebant ulcera
eius quod diu dignam cum visitatione
vel consolationem soli canes
qui et lingebant ulcera.
Crisostomus per penitentiam canes se ar-
bitretur dives et tamen per misericordiam quia
canes mitiores fuit pauperi
quam ipse dives, quia canes
ulcera pauperis curabant, negligit
dives pauperem, negligit
ea curantes. Sed ipse dives
mitior fuit canibus quia pauperi
vero de canes quoque aliquando
pinguia sed non micam paupere
de tua mensa recepit, et quia
ipse Lazarus largior fuit ca-
nibus divitis quam dives. Et
vero dicitur dives pauperem de
cadentibus micis non pascit
et pauper canibus divitis de
ulceribus suis humanis existit
et mundo non pauper tacens divitis
suis ulceribus pascit immunis
divitis. Contra illud Ecclesiastici
et si propter ipsum dixit consiliabas saltem
misereri quod domus tue et tunc
necessitatem facias. Hic quidem
parabola ista non permittatur
verbis ista palam similitudines
hac sicut fit et aliis locis.

Ad hoc dicendum secundum glossam quod magis hic
narratio videtur gesti quam parabola
et hic pauper videtur propter hoc quod pau-
perem suo nomine nominat. Non
enim nisi quod fuit posuit nomen eius.
Item homo quidam cum nomina di-
vitum magis sint famosa et nota
quam pauperum cum non [illegible] divitis
pauperem proprio nomine vocavit quare
et divitem debuit nominare
vel quare non. Ad hoc dicendum quod licet
nomina divitum sint magis
nota apud homines magis tamen apud deum
quia apud deum nomina pauperum nota
sunt duplici cognitione scilicet notitia
speculationis et approbationis. Nomina
divitum non nisi notitia speculationis
simplicis. Non ergo nominavit divitem
proprio nomine primo ut ostendatur quod apud
deum divites avari sunt ignoti
secundum illud Matthei 7 nunquam novi vos.
Secundo ut ostendatur deus quemadmodum
qui non novit non reputat [illegible]
divites. Eccli 13 sicut abhominatio
est superbo humilitas ita divitis
execratio pauper. Tertio apud deum
pauperes familiares habentur. Quarto
quia hunc noluit nominare secundum illud psalmi
vocaverunt nomina sua in terris suis
et quinto xxx celebre quoniam nomen
[illegible] in universas
terras et non iusto dei iudicio de-
buit perire a nomine suo. Sap. 4
per quem praestat quibus etc. Secundo deo
[illegible] quod divites nomina quae habent
amittent et pauperes sua
invenient secundum illud psalmi x memoria
iusti cum laudibus nomen impiorum
putrescet. Item epulabatur
cottidie splendide. Et hic vituperatur
quod Eccli 31 splendidum in panibus
benedicent labia multorum
et 30 splendidum cor bonum in
epulis epulae enim illius diligenter fiunt.

Ad hoc dicendum quod splendor mensae
aut provenit propter bonorum amicitiam
comparandam vel pauperum recre-
andam inopiam et hic est quidam
commendat homo cum propter suam
gulositatem sicut nabal et hic est
reprehensibilis. Bernardus certum voluptas
tas gutturis quae homo tanti
emit vix duorum obtinet
latitudinem digitorum huius
tam modice parte tam exigua
delectatione quanta parat sollicitudine
quantam domini molestiam parat.
Factum est autem ut moreretur mendicus
Tempus quidam est dives
et pauperibus in vivendo secundo in
moriendo. Ubi primo describitur
mors lazari prosperosa secundo mors
divitis pessima in mortuus est
autem et dives. In morte non
implicatur lazarus tamen prosperitate
scilicet egestas vilitas et pena-
litas mortuus est enim et alia
et cessavit egestas delatus
est venerabiliter et cessavit vilitas
repositus est feliciter scilicet in sinum
abrahe et cessavit penalitas
Igitur mortuus est autem scilicet a deo re-
novatus est scilicet ad requiem de
labore. Apoc. 14 Amodo iam
dicit spiritus ut requiescant etc.
Ut moreretur mendicus. Bernardus dicit
mendicus non lazarus quia
non anima sed mendicitas mor-
tua est in ipso secundum illud Apoc. 20
Non esurient neque sitient amplius
Item Bernardus dicit moreretur non mor-
tuus est per hoc denotans
quod non perfecte mortuus est quia
in corpore non in anima quia non
perditum [illegible] et portaretur
ab angelis quia forte non habuit
hunc homines portitores. Unde Petrus
Ravennas [illegible] pauperi [illegible]
deputatur officium [illegible]
denegata sunt humana obsequia

Velut portatur anima eius ab angelis quibus famulantur ad abrahe sinum defendebatur celum non propter indigentiam sed propter honorificentiam sicut et humiles lazari suscepisse eum aspectu. Item Baruch v. adducet deus filios tuos ad te portatos in filios habere sicut regnum celi. In sinum abrahe i(d est) in loco quietis sine gloria. Sinus abrahe dicitur requies sanctorum que ante passionem christi in lymbo inferni erat propter superiori erat aliquantula lux. Et quod dicitur Job in tenebris stravi lectulum meum intelligitur de eo non simpliciter sed respectu visionis divine. Sed modo sinus abrahe vocatur requies sanctorum in celo. Dicitur enim translatus est abraham de limbo, sic et sinus eius. Dicitur autem locus animarum sanctarum sinus propter quietem sic et sinus matris dicitur locus quietis a tempestatibus et necessitatibus. Item propter absconsionem et secretum. Job 19. reposita est hec in sinu meo. Sed sinus abrahe dicitur quia abraham fuit prima via credendi, primus fidem predicavit aperte. Unde dicit Augustinus sinus abrahe intelligitur remota sedes quietis atque secreta ubi est abraham, que abrahe dicta est non quod ipsius sit tantum sed quod ipse ibi pro multarum gentium sit positus hinc est ad imitandum fidei principatum propositus. Vel si petere [illegible] dicitur sinus abrahe propter officium hospitalitatis in quo abraham excellens fuit. Unde dicit [illegible] non credet abraham sic in superna gloria a suo cessaret hospitalitatis officio.

Nota de sancto martino divisio

Thema de sancto martino

Item est autem ut moreretur medicus et portaretur. Thema pertinens in festo beati martini quod dicebat tamen mori nunc iam recipietur sinus abrahe me suscipiet. Ubi tangitur triplex eius status.

Primo status vite mortalis in quo fuit voluntarie medicus ut posset dicere ego autem medicus sum et pauper. 2o status mortis naturalis in quo fuit mortuus i(d est) ut moreretur. Et [illegible] ii° medicus doctus filius et indoctus. 3o status glorie immortalis in quo fuit ab angelis deportatus. Eius status quidam [illegible] ex pena admiranda quia deportatus ex societate veneranda quia ab angelis ex qualitate appetenda quia in sinum abrahe. Amen dico autem vobis quod multi ab oriente et occidente venient.

Mortuus est autem et dives. Hic subditur mors divitis pessima. Ubi primo implicatur mors nature et culpe. 2o mors pene et [illegible] sepultus est. Mortuus est autem et dives, ex quo patet quod divicie non protegunt a morte. Item mortuus est dives in amore diviciarum adhuc in morte perdurans. Item mortuus dicitur de preterito perfecto ad notandum quod perfecte mortuus est morte sue culpe per quam separatur anima a deo. Sicut i Thi v. vidua i(d est) a deo separata in deliciis vivens mortua est. Mortem nature per quam anima separatur a corpore pro quibus [illegible] vivit et non videbit mortem. Mortem demum gehenne qua anima separatur ab eterna beatitudine de qua dicitur sic oves in inferno positi sunt mors depascet eos. Et sepultus est in inferno i(d est) in profundi penarum infernalium. Et dicitur sepultus tum propter involutionem tum propter suppositionem tum propter resurgendi impossibilitatem. [illegible] sepeliri [illegible] Jer. 22. sepultura asini sepelietur. Dicitur de quibus [illegible] Non [illegible] plurimis [illegible] ab

quis prochianus sit. scilicet si ab eo
baptismum susceperit, si ei primicias
et decimas reddat, si eius
missas et horas audiat. Tercio
ergo aqua corruptibili baptizatur in
qua caracter dyaboli imprimitur.
De quo Apoc. xiij. qui inicia
operum et consummacionem tamquam pri-
micias et decimas dyabolo red-
dit, qui lascivas cantilenas
et cronica carmina tamquam ho-
ras dyaboli audit. Dyabolus pro-
chianum se ostendit eo quod eum
sepelivit in morte scilicet divitem.
Sed qui baptizatur aqua penitencie
de qua Jo. iij. nisi quis renatus
fuerit, ubi imprimitur caracter Christi,
de quo Ezech. ix. si quem videritis
thau habentem ne occidatis. Et
inicium et consummacionem bonorum
operum Christo reddit, qui eius sermones
libenter audit, deportabitur ab
angelis in requiem. Elevans
autem oculos. Superius declaratur
mors lazari et divitis. Deinde
hic declaratur divitis miseria
post mortem, et habet duplicem processum. Primo de
dolore de preteriti malo, secundo timore
de futuro ibi et ait rogo te pater.
In prima notantur tria. Primo divitis
sera cognitio, secundo eius iniusta pe-
ticio ibi et ipse clamans, tercio iusta
peticionis eius repulsio ibi et dixit
illi abraham fili. In primo implici-
tantur iiij.or circumstancie pene
divitis. Primo locum vilem et infimum
quod notatur ibi elevans oculos. Secundo
malum et spiritualem cruciatum ibi cum
esset in tormentis. Tercio tardum et
inutilem intuitum ibi vidit abra-
ham et lazarum. Quarto magnum et irre-
cuperabile dampnum ibi a longe. Dicit ergo
Elevabat oculos. Hoc verbum dicit
quod in imo erat et in profundo infer-
ni quem in puteum voluit et eius locus
secundum vidit eius fuit in loco novissimo

quo elevat oculos quando potat se
levavit. Levavit oculos ad
pauperem in tormentis qui non
levavit in deliciis. Levavit
inquam oculos non corporales
sed spirituales quia ibi erat mens di-
vitis et non corpus. Levavit ergo
ab inferiori ad superius secundum mo-
cionem conclusit. Cum esset in
tormentis, scilicet multiplicibus, que
sunt consideracio dampni, sensus
recordacio preteriti iudicii,
dolor consciencie supplicii,
tercium timor ulterioris mali futuri.
Vidit abraham. Sicut enim dicitur
quod oculos quos culpa claudit
pena aperit. A longe ad literam
propter locorum distanciam quia di-
ves in profundo, abraham in libo
propter (?) meritorum diversitatem
quia longe est quia asserunt quod il-
lucescunt non attingunt
propter incompossibilitatem peccati (?) morte
quia longe a peccatoribus salus. Et la-
zarum in sinu eius scilicet quem vidit quoniam in
summa prosperitate positum dedignaba-
tur intueri. Videt ergo ad cumulum
sue pene scilicet lazarum in sinu
abrahe. Glosa. Abraham dives
fuit et tu lazarus in sinu hoc
Et ipse clamans dixit. Hic
subditur iniusta divitis peticio
ubi implicantur tria. Primo petentis
eius angustia quia clamans,
secundo peticionis fervor ibi pater abra-
ham, tercio peticionis causa ibi refrigeret
Et hoc est quod dicitur ipse clamans scilicet propter
dolorem, sicut dicitur ysa. lxv. clama-
bitis pre dolore cordis et pre con-
tricione spiritus ululabitis. Cla-
mabat inquam dicens pater abraham
filius abrahe fuit iste dives
quamvis non imitacione. Unde pec-
cata si pius sit hospitalis pauperum
fuisset filius abrahe esset. Cre-
gentium opera non facit negat
se esse dicentes quod si filii abrahe
estis opera abrahe facite. Jo. 8.

chi serve mei. Ecce stulta peti-
petit enim sibi misereri qui nec
sui misertus est nec Lazari cum tamen
scriptum sit Jac. ij iudicium sine
misericordia fiet ei qui non facit misericordiam.
Et mitte Lazarum. petrus Ra-
[venna] adhuc divitem sua malitia
non deserit quia non se ad Lazarum
duci postulat sed Lazarum ad se
vult deduci. Venit quasi ad inferum
de gremio patris ad profundum
chaos, de solio sublimi ad
stridorem tormentorum, de sancta
quiete et tanto silentio beatorum.
Justo enim iudicio Lazarum specialiter
et non alium ad se mitti postu-
lat quia eum specialiter despexerat.
Unde Crisostomus: quondam Lazarum
videre dedignabaris et nunc di-
gitum eius desideras. Ut intingat
extremum digiti sui in aqua. Extre-
mum enim digiti abhominabilius est
in isto. Unde Crisostomus qui pro se ex-
cessit in culpa, [illegible] petit in
pena. Nec tamen exaudiebitur, ut
verificetur illud proverbiorum 21: qui obturat
aures suas ad clamorem pau-
peris clamabit et ipse et non exau-
dietur. Insultat ei petrus Ravenna:
[illegible] ubi sunt torcularia
tua et horrea [illegible] dicis ut
intingat extremum digiti sui in
aqua et magis ut afferat aquam
[illegible] aquam [illegible] non suis
quia nec te sunt manus tue et
[illegible] sunt quia solutus in
debilitatem manibus Lazari sub-
venire [illegible] Sed unquam
erat ibi aqua? Potest dici quod hic aqua
vocatur refrigerium [illegible] Za-
charie 9: Eduxisti vinctos
de lacu in quo non erat aqua. glosa id est
refrigerium [illegible]. Ut refrigeret
linguam meam. glosa [illegible] amplius
peccator lingua enim [illegible]
[illegible] in duo opera [illegible]

[illegible] desunt post [illegible] medic-
[illegible] quia [illegible]
lingue officio peccavit loquacitate
quia sicut mos est [illegible] quia nimia lo-
quacitati student secundum Bedam et
gulositati ideo plus in ea se cruciatum
sentit. Crucior in hac flamma.
Volunt [illegible] pati [illegible] vita [illegible]
[illegible] perseverando [illegible] cruciatum
sustinet in inferno in hac flamma.
In flamma est ardor et splendor
[illegible] in inferno [illegible] non sed [illegible]
[illegible] flamma [illegible]
Ad evidentiam [illegible] quod per di-
gitum [illegible] opera meritoria designatur.
per extremum digiti minima opera
meritoria. per aquam refrigerium
divinum. per intinctionem in aqua
saltem modicam ad refrigerium
[illegible] Lazari impetrata. per linguam
[illegible] cruciatum
lingue peccatum [illegible] remordiato
[illegible] illius [illegible] per flammam ipsa
gehenna. per refrigerium lingue
mitigationem pene quam sustinebit
pro sua loquacitate et gulositate.
Vel potest dici quod digitus est [illegible]
[illegible] gratia [illegible] hic digitus [illegible]
[illegible] gratiam iustificantem
[illegible] gratia
[illegible] subsequentem.
Extremum digiti petit [illegible] gratia
[illegible] postulat quod multi
petunt non curantes de duobus
[illegible] sed tamen petunt bonum finem
sicut Balaam Numeri 23: moriatur anima
mea morte iustorum. [illegible]
et portatur ab angelis [illegible]
quod homo sit dignior angelo quia
maior est qui recumbit quam qui
ministrat Luce 22. Angelus est [illegible]
[illegible] comparationibus
quod homo [illegible] angelus [illegible]
[illegible] considerata melior est homo
[illegible] comparatione ad gratiam et

gen ex

XVI

glam equales. Ad obiu dd q
non instat ex debito gditoe
s ex obia supiore digtoe
huli. Item uidit abraham a
lazarum q ad hoc q ab uideat oz
uisum ee dispoitum s rephi no
hnt uisum spuale dispon ad
uidendam requiem scorum. Ad hoc
dd q uidere requiem et glam
scorum pt ee dupr aut i vli
q cogitet eos ee in mag glie
s ... non uidet. Dipti ita s
q uideat qualis e gla scorum
sic ald fit gaudium quinatum
paupi qui est eius ald ie que
hnt pmo rephi s ad udin
uidet requiem bonorum s 2o no
uidet nec tn debq uisione
letantur s cotristantur pp quandia
alienae feliciti qm pp carent
illiq quiete pq iudiciu uo
ad penas pp ab magis desl
te corp considaco itaq de
scorum glam no cogitabunt.
Ad obiu dd q no hnt uisu
dispon ad uidend glam ipti
s pnti i vli. Item miserere mei q
vellem iam ee uelle bonum
s dampti s duq nulla teq
bona potunt hre no. Ad
hoc dd q uellent iaz de ptto
suo qt dupr a psei pp odiu
ptti a p actue ipp sola
euasione tormentis ee bon
n ei dampts nono. Item
extremum digiti ut refrigeret
linguam qu lazarus dmes
corpus erat inferno ul i libo
s tn corp aime go u digitus
h neq lingua illius. Ad hoc dd
q digitus lingua no pp s
metha ce sumun h s linguas
Und Nonne go si posset ut aia

mortui sicut dormientes i sulh
corpib suis sentiat sine boa
sine mala. Item petiuq raum
sup ut refrigeret lingua
Ita quid si ate totum possidz
ignis infinique solug ling
desida estibz subuenti. Et videz
aduq magis uti magis ardz
q pauper insultauit q mia
denegata h pcc ad uitus
q pcessit ad pctm hic go p
gustat cruciat q pcosos
cibos et odorata pocula de
gustauit. Hic sap xi p que
pctat qs et Item qr crucior i
hac flama. ex hoc n q sps
pacia a corp q ac sola
agit et parum admite q
hnt numquam. Ad hoc dd q
ignis agit i spiritu p m e
solug sue s m qm instrm
diuine monet l iusticie sic aq
baptmi agit i spm ingnu
instrm diuine mie s at boc
nit de actoe et paie nali
Et dixit illi abraham. Eug
orsa e i iusta dit petet
hic oro iusta petitoibus e qre
pulsio. ubi p ro me moia
ei culpa sua 2o pene eg o
iustia. i. mic at hic ccz o
iustie subdi ino s ina i.
et filius omnibz. Supra inducit
abraham puocas paterc
tu dt filii. excitas sapne
tu subd recordare iustru
eas nacitu cu add qz recepi
Et hoc ee t dixit illi. s dimiti
abraham fili que no imita de
filium at uocat ipm ut dolor
eq augeat de pdita h dd t
vn pe iij tu uocas me pz
et ego uoco te filium ut te qui
dolcas pdidisse ad q fit b eb

q ... uidet glia ... scorum

cui gra(tia) dedat z na(tura) p(ro)p(ter) te fi
liu(m) ut i me maneat pacia
mea z tua maneat i te pea
Fili mg(ist)m recordare melius
fuisset p(er)didisse h(ic) dolet z
vt i ma sapeuti tc tza vera
pisti bo(na) h(ec) d(icit) ut p(ro)sp(er)itatis de
liciar(um) recordacio cu(m) magis
affligat s(ecundu)m Boecij i de (con)s(olatione) ad
v(er)sus infelicitissim(um) g(e)n(u)s infor
tunij e(st) fuisse felice(m) In vita
tua i. ad mo(r)te(m) tua(m) no(n) d(ici)t de
ducta s(i)g(nifica)t q(uod) i(n) morat cu(m) dolore
Dolet e(n)i(m) reprobi q(uia) vix(er)unt
z no(n) deo Dolet i(n)q(ua)m no(n)
p(ro)p(ter) dei offensam s(ed) p(ro)p(ter) sui dap(n)u(m)
z penam ergo recepisti q(ua)si p(re)
mio p(ro) t(u)o glo(ria) no(n) q(uia) divites i(d est)
ad boni h(abe)nt ex q(u)o bo(nu)m tu(n)c
to(r)um i hac vita recep(er)u(n)t
cu(m) bo(nu)m invenit merz(ca)tu(m) mer
cede e(n)i(m) eterna vel t(em)p(or)ali bo(na)
pl.. d(icit) t(em)p(or)a q(ui)a t(em)p(or)alia bo(na) multa
s(un)t porro p(er)m(is)sum e(st) n(ost)r(u)m s(e)c(un)d(u)m
bo(n)u(m) q(uo)d deus b(onu)s e(st) Et ergo
ista t(em)p(or)alia s(un)t acc(i)dentalia q(uo)d
no(n) z i recepisti multiplicia
q(ui)n(us) z i bo(n)a tu(n)c sic(ut) i vita
tua Et lazarus s(imi)l(ite)r i(d est) h(ec) mu(n)da
z g(a)udet mala i. tu(n)c sicut
q(ua)r(e) ut d(icit) glo(sa) lazarus ad ma
l(e)h(abe)nt s(ed) h(ic) ignis inopie p(ur)
gauit g(ra)tia si q(uis) r(e)p(re)h(en)si(bi)l(e) h(ab)at i
pauperib(us) videmus no(n) demus de
spicere q(ui)a fortassis quos mor
no( ) infirmitas invalidat z hos
medicina paup(er)tatis curat Nunc
i(st)o hic (con)sola(tu)r s(cilicet) eterna (con)so
lac(i)o(n)e p(ro) mota tribulacione
tu v(er)o cruciaris s(cilicet) et(er)no cru(ciatu)
p(ro) t(em)p(or)ali delectac(i)o(n)e g(ra)t(i)a mo
m(en)tanea e(st) quod delectat
et(er)num q(uo)d cruciat h(uius) mu(n)
di v(er)o extersi figurata p(er) can
cellac(i)o(n)em manuu(m) iacob i(n)
b(e)n(e)d(i)c(ti)o(n)e effraym z manasse

Gen. 48 ecce p(ri)macio p(er)petua
q(ui)a nunc iusta q(ue) h(ic) lo(ca) mu(n)da
q(ui)a (con)solat(ur) p(ro)p(ter)ea q(ui)a tu re
Et i(n) his o(mn)ib(us) h(oc) i(n) modo o(mn)i
de c(aus)a s(e)c(un)da ubi no(n) p(ro) i(n) mobi
ta z(o) effect(us) i(d est) ut hij q(ui) volu(n)t
d(icit) g(l)o(sa) z i o(mn)ib(us) h(is) i(d est) i(n) h(is)
o(mn)ia q(ue) exp(ec)ta(n)t ne facia(n)t
petere p(ro)p(ter)ea e(st) c(ausa) (con)solo(r) impedit
s(cilicet) q(ui)a i(n)t(er) nos z vos magnu(m)
chaos firmatu(m) e(st) p(ro)p(ter)ea d(icit) nobis
vos plus q(ui)a merui (con)solacat
Chaos s(ecundu)m glo(sa) e(st) mag(na) distic
c(i)o(nem) p(ro)p(ter) d(icit) i(n)t(er) paup(er)em
z divite(m) chaos e(st) q(ui)a p(ost) morte
nequit muta(r)i mutatu(m) d(ici)t chaos
p(otes)t dici distan(c)ia locor(um) a sta
tu(m) s(ed) i. d. exos s(cilicet) pona diuisioz
nec p(re)miu(m) merent p(ro)p(ter) tu(n)c illa
distan(c)ia firmata e(st) vigore
d(ivi)ne iusticie ut hij q(ui) volu(n)t
hit ad vos tra(n)sire no(n) possu(n)t s(cilicet) de
loco s(an)c(t)or(um) ad locu(m) tormento(rum)
Nz inde huc tra(n)smea(n)t s(cilicet) de
loco tormento(rum) ad loc(um) hor(um)
z no(n) ad nos huc q(ui)a no(n) solu(m)
g(ra)tia p(ro)p(ter) s(ed) e(ti)am g(ra)d(u)a loci quieti
libet illuc vellet tra(n)sire
dampnatis s(ed) no(n) p(otes)t b(ea)t(u)s d(ici)t
q(ui)a volu(n)t tra(n)sire ad nos no(n)
d(icit) ad locu(m) m(eum) ut illuc
q(ui)a ad locu(m) dampnator(um) n(ec)
s(an)c(t)or(um) nullus vene(re)t nec n(ecess)e h(ab)et
no(n) delib(er)atiua s(ed) ad eos i(d est) ad
vinculo(rum) cor(um) que ibi sunt
vellet tra(n)sire no(n) t(amen) n(atur)al(ite)r co
passiois s(ed) no(n) p(otes)t nec delib
(er)atiua z p(er)petua sicut aqua
n(atur)al(ite)r e(st) frigida tu(n)c q(uia) acci
dit al(ite)r e(st) calida Et ait
rogo ergo te Superi(us) o(mn)is q(ue) e(st)
dicte dolor de suo p(ro)p(ri)o malo
h(ic) o(mn)i(s) tior de futuro ubi o(mn)i p(ri)o
eius peticio z(o) abrahe excusac(i)o
i(bi) ait illi abraham z(o) d(i)mit(tit)

allego[ri]ce i. at ille dicit nequaquam
ex sua allegorice gratia i. ait at
illi si moyses In p[er]sona iu[dei] diuites
pete humilis i. rogo g[loriose] Saga[zi]
i. ut mittas cum misericordia
i. hec enim r. fratres vel ut
teste[tur] et hec est ait s. diues dap
natus rogo g[loriose] te pater. Non caret
quod hec rogauerat ex caritate qua
ante mortem non habuit neque ea
acquisiuit sed hec dixit timore
pene sciebat enim quod ex con
sortio fratrum suorum augere[tur] pena
sua vnde b. g. quod s[ua]e diuiti
et cognitio pauperis que de
spexit et memoria fratrum quos
reliquit ut demisa gloria de per
tit de peccatis inutilis amatorum
amplius torquebatur. Vt mittas
eum s. lazarum in domum patris mei
et ecce crudelitas diuitis rei
lazarum quem non posset impetrare
quod ad eum veniret in inferno
rogabat saltem quod ad fratres
suos mittatur in mundo que eloquens
miseriarum de sinu abrahe
qui erat locus quietis sanctorum
animarum. Fleuerunt enim dominus
qui noluit resuscitare laza
rum aliquem ad miserias huius mundi
ut iterum moreretur. Habeo enim v. fratres
hic in forte dicit quod s. r. sensus deli
diti erant sicut et ipse cum
viuebat ex quo patet eorum con
formitas ad ipsum. Vel forte
quia iudei erant et in doctrina
tebat. In libris moysi litteralis
non spiritualis. Vt testetur illis
i. ut testificando dicat. Ne
et ipsi veniant que est in sua liber[tate].
Nullus enim libri trahi inuitus
in de... Veniat notandum dicit. Ne
ipsi veniant ipsi patet quod motus erat
ad hoc dilectiorem similiter hunc
locum tormentorum s. in infernum.
Non dicit quod locus est gaudiorum
ministrorum et tormentorum. Locus
gaudiorum est paradisus quia ibi
manent gaudia non transeunt
sicut locus dei ubi manet
et quiescit ut centrum tirocini[i] plus
miraculis loco t[h]abescit. Vel
p[rop]ter hec forti[tu]do et gaudium in
loco eius. Et ecce ipsa omnibus ima
faciet in locum indicatum est
post mundum quia hic muniunt
homines non alibi sed ascensiones
in corde posuit in ualle et
Job 28. dicitur cum locum punctum
Locus tormentorum est infernus
quia ibi tormenta non transeunt
sed manent. Vnde propter locum qui est
diuitis d. i. hunc locum tor
mentorum quia singularia sunt ibi sunt.
Vnde dicitur hic manent et duriora
Vnde dicitur locum multiplicat in eo sit et
Vnde dicitur plures tormentorum post
pluet super peccatores et
Et ait illi abraham. Non cum
durit repellit quoniam dap
natum sed blande instruxit
sic pius pater. Habent moysen et
prophetas q. d. bene sufficiant dent
illis quia sufficienter audierunt ad
salutem moyses enim tradit
moralia que sunt facienda
prophete mistica que sunt intelligenda
simul ex instruunt de agendis
prophete de credendis lex predi[cando]
prophete exhortando. Audiant
illos non tantum exteriori sed eciam
interiori auditu s. intellig[ant]
et obediant. Illos in quantum s. moy
si et prophetarum libros in lege
mosaica non est phariseos habent
enim non rogati homines libenter
possunt audire legem mosaicam
propter cupiditatem sed phariseos propter amo
rem et uanitatem. Ad alia audienda
non mouet dominus quia a penis
cohibent nec a tormentis liberant.

Locus ix

sed ad locutorem mortuorum multos
adducunt sicut patet in illo qui
apparuit magistro Serloni induta
cappa pergamena totum scripta
intus autem ardenti per quod
ille Serlo intravit religionem. Di-
citur quoque tercia racio vanitas. Dicit enim dyabolus.
Instat ista peccata cum stimulante
nos fortuna cavete. Non pater Abra-
ham quia dixit Non curat de lege et
prophetis Judicati enim fratres suos
ex se ipso. Et si quis ex mortuis
etc. quasi diceret plus credunt mortuis
quam scripturis sicut Saul fecit
j Regum 28 qui dixit Pitonissa. Nunquid non
prius requisivit a domino suo visionem
per vivum et mortuis. Et si quis
non dicitur per Lazarum sed si quis id est quicumque
mortuus sive Lazarus sive
mortuus aliquis ierit ad eos
Forte respondet liber Inquisi-
cionis. Quasi dicit lex et prophete ad
omnes locuntur et non nisi per legem et
prophetas monentur. Sed si quis sepultus
ierit ad eos scilicet spiritualiter monendo
penitenciam agunt. In hoc implicat
quod ex penitenciam erant et ita erant
in via veniendi ad infernum.
Ait autem illi scilicet Abraham a diti
Si Moysen qui fuit tante
auctoritatis et prophetas qui fuerunt tante
sanctitatis non audiunt scilicet auditu
intellectus nec si quis ex mortuis re-
surrexerit credent. Maior
enim est auctoritas Moysi et prophetarum
quam cuiuscumque mortui. Unde
concluditur a minori Lazaro enim
fratre Marthe resuscitato
Judei non crediderunt sed eum
interficere voluerunt. Item Christo
resurgente sed dixerunt quod dis-
cipuli furati sunt eum. Ulterius
Iohannes. Dicit pater Abraham si quis ex
mortuis resurrexit non cre-
dent. Immo forte dixissent quod
fantasma esset. Hic queritur de
differentia inter Abraham quod recepisti bona in vita tua
et tu cruciaris quia ipse Abraham
recepit multa bona in vita sua
sicut patet Genesis 13 ubi dicitur Erat autem
dives valde. Ergo post mortem
debuit cruciari. Ad hoc dicendum
quod non ipse divicias sed abusio
fuit causa cruciatus divitis
hoc non tu dixit in vita tua id est ut
vivebas ut tu non dixit. Item
cruciaris quia Iob 28 de quo potest
non abiciet et hic non excipe
dives. Item recordare etc.
ex hoc intelligitur quod dampnati possit
uti sciencia acquisita hic in mundo
quia sciencia acquisita destruetur
et sic patet j Cor 13 quod multo
plus dampnati sciunt in universitate
magister cum delectacione et dampnati
non cum delectacione. Ad hoc dicendum
quod res cognita quoque est causa
delectacionis quoque est ita quo cognicio
non est et dampnati sed ad
primum obiectum dicendum quod in brevibus non de-
struetur sciencia sed habitus sed modus
modus inquit scilicet imperfeccionis habet
sed actu vel ordinandi. Ad aliud
dicendum quod communibus exemplis perfecit
delectacione tamen ex quo amarrissime
per cetera tristicie ut quia ab eo
sedat dampnum suum. Item Lazarus
vero mala nunc autem consolatur quia pas-
sionibus non meminit. Ad hoc dicendum
quod passionibus non est passionis
unde est non meminit inquantum
voluit per dicti in peccati ordinem
ordinante sic meminit. Item ut quia
volunt hinc transire ad nos nunc
possunt etc. quia loquitur de beatis et de
beatis martiribus quosdam liberaverunt
de inferno. Item homines tam
salvati quam dampnati leguntur frequenter
homines apparuisse ergo possunt
exire de locis suis. Ad hoc dicendum

ierit ad eos penitenciam aget

dixerunt

+ [illegible] dimittetis [illegible] dicitur dimittetis a possessione divitiarum non abi-
ciet sed dimittetis [illegible] abiciet et hic [illegible]

quod exire de celo vel de inferno
dupliciter potest intelligi vel in perpetuum sine
reditu sicut nequam deputatus
per sententiam diffinitivam absoluta
potest inde exire vel ad tempus cum
reditu sic secundum legem quamvis iustitie
omnibus exibunt in iudicio vel secundum
dispensacionem quam sic aliqui
poterunt exire quando deo placet
Item hic occasione fratris exhortatio quod
anima separata cognoscat sin
gularia contra hoc est sententia commu
niter ... dicunt ... sed anima
separata non utitur sensibus ergo non
cognoscit singularia. Ad hoc
dicendum quod sicut cognoscit singularia tamen
modo quo non cum sit ... superior
et propter ... et ... cognoscit
...
...
...
particularia accipiendo ab eis formas
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
Item hic occasione fratris ...
... mortuum ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
superiores ...
...

d' exitu a[n]i[m]e d[e] i[n]f[ern]o
d[e] s[c]ita a[n]i[m]e s[e]p[ar]ate

... alijs modis cog
noscere poterunt sicut dives non
videbat fratres suos sicut
inferno cum abraham in limbo
... adhuc
erant in mundo ... ad ...
... quod non nobis.

C xviii

Et ait ad discipulos suos
... informavit ...
ad cautelam ... pene
mali hic ... mali culpe
... mala futura primo ...
... ultimo ...
... a phariseis
... in prima ... ubi ...
... in ...
In prima ... ad cautelam
... scandalizato ...
...
... difficiliter ...
... ad ...
...
...
...
...
...
...
...
...
... ait ad dis
cipulos suos ...
phariseis ...
...
...
dalizati erant ... disci
... ait ad discipulos
suos ... non veniat
scandala ...
dalizent ... tamen ...
...
...
...
...
...
... pietatis operibus
liberat

mihi

Dimen qui nulla cogit humana
corda esse iniqua tamen quia iniqua sunt
scandala mouent, ideo ve illi
cui quando ueniunt. Et hoc est quod
subditur. Ve autem illi per quem ueni-
unt scilicet tunc dampnacionis. Vel ve est
in electo dolentis, per quem s-
candala ueniunt scandala. Utilius
est illi si lapis molaris, quia melius
dicere minus nocivum est per mortem
temporalem uitam finire quam ledendo
fratrem mortem mereri perpetuam.
Loquitur autem secundum morem puniendi palestine
ubi culpa [illegible] ut ligato
ad collum saxo in profundum demer-
geretur. Vel secundum aliam glosam potest esse sensus
melius est laborare et curam scla-
uis uite preter solum prouidere quam
spem sicut [illegible] ut expec-
dans destitutus, quia si solum cadet
tollam corpus cum pena cruciaretur.
Omnis quod ligato lapidis ad col-
lum labor et sollicitudo uite scla-
uis aut secundum duo erant mole et
una mola [illegible] est sensus
melius esset. Nam [illegible] scan-
dalum fratribus sunt subditi
penitus si paganus esset quia non
tantam penam patitur paganus
quam filius. De pusillis
pusillis in quantum etate fide
unum et magnus in fide
mouendo non potest. Et est aduertendum
quod si scandalizabit unum de pu-
sillis istis, tamen necesse ponendum quod si-
cut dicitur qui scandalizat
totam curiam uel totam ecclesiam
et ideo subditur Attendite uobis
glosa ne quem ledatis. Attendite
id est diligenter cauete. Cum enim si-
nt esse mala superflua esset
custodia. Specialiter autem monet discipulos
de non scandalizando quia tempus
fiebat tam religiosorum quam pre-
latorum quorum scandalum accrescit.

periculosius est et grauius quia corporum fuit
magistrali et [illegible]. Attendite ergo
ne quem scandalizetis, sed possunt
ab aliquo scandalo sunt decepti
corrupte. Et hoc est quod sequitur.
Si peccauerit in te frater tuus, hic
monet ad cautelam fraternam correctionis
quia potest causa [illegible] ipsum cum
peccat corripere et ipsi correcto
si penituerit remittendo, id est si
penitentiam egit secundo reconciliando et
reconciliando, id est si septies.
Super predicta implicat [illegible] secundo firma est
pa si peccauerit frater culpe sine
noticia id est [illegible] culpe note
correctionem in manu pa [illegible] dicit glosa.
Si peccauerit in te frater tuus et te sci-
ente. Hoc exponitur dupliciter super
id est tibi id est peccante coram omnibus aliquo
ex hoc ergo si peccauerit in te frater tuus
id est si tu scis quod peccauit uel in te
id est contra te in corripe illum primo in secreto
ne si publice corripias non sis
corruptor sed proditor [illegible]
ideo enim corripiendus est secrete
ne si scelus pudorem amiserit
permaneat in peccato. Et si penitentiam
egit id est satisfacere voluit dimitte
illi sed rancorem enim sibi debes
dimittere sed iniuriam non nisi petat
et satisfacere uoluerit. Tunc enim te-
neris. Hoc enim deinceps facere sic
dicit glosa ne uel difficilis sit uenia
uel remissa indulgentia sicut
peccati uel potius non indulgentes
austeritas non lenitas esset
si autem dimittes non petenti ri-
dicitur remissio aut dissoluta
et quodam aliquid pro hoc facilius prolabi.
Et si septies in die hic scanti
monet fratrem ueritatem re-
conciliandi ubi tamen tempus potius
uitatorum secundo peccatis quamdiu in pena
septies dicens quamuis reconciliatus in
dimittere illi dicit glosa et si septies peccat
glosa in numero septenario significatur uniuersitas

designum, per hoc quod dicit septies peccaverit
precipit omnia peccata penitenti di-
mitti. Unde petrus dicit, Matth. 18:
Non dico tibi septies, sed usque sep-
tuagies septies. Vel et non dicit
quod septies peccat quia vel quod
contra vii mortalium peccat, vel quod
qualibet vii horarum dicitur qui
vii mandata et talia transgreditur.
Inter te scilicet et ipsum vel quod te offici-
endum peccavit non enim arbitri-
um dicit Augustinus vii questionum si peccaverit
in te in nisi plura ad peccatum eius deus
sed ad te peccavit in duplici dabitur
eo solus enim deus peccatum in iniuria
contra eum remittit. Et septies
in die conversus fuerit ad te di-
cens penitet me. Dicitur magnum non
tamen decet sed corde quia prout quandoque pa-
est satisfaccio aliquorum [illegible] vi-
sor est et non penitet [illegible] dolus
passo est subditus sed subsannate
superbus. Dimitte illi sicut deus
dimittat tibi. Hieronymus. Vel nunquam
proximo tuo nocentibus et tunc
de peccati peccata solvuntur. Quod non
pro talis iniuria ut iniurie fre-
quencia impediret indulgentiam
ubi intercedit vera penitencia.
Hic queritur utrum possibile sit ut non veni-
ant scandala. quod quia impossibile est
non venire, necesse est venire
sed nullum peccatum necesse est evenire
quia omne peccatum voluntarium est
vel scandalum non est peccatum vel
non est necesse ut veniat. Ad hoc
dicendum quod nullum peccatum vel scandalum
necesse est conceptionaliter ut tunc necesse
in ubi sicut non est necesse ut peccare
veniale in peccatum sed ubi necesse est.
Item videtur autem illi per quem venit.
Ex hoc videtur quod omne scandalum
sit mortale peccatum quia non debe-
retur pro mortali quoniam [illegible] in co[illegible]
est dominus vel uti probetur occasio

vivere quod est scandalum. Item est mortale
peccatum. Ad hoc dicendum quod sic obex
dicitur id quod ambulanti obicitur
quod de senatu est occasio ruine
precavet in corporibus sic in spiritualibus
scandalum dicitur dictum vel factum
minus rectum prebens alii occasio-
nem ruine. Huius autem obex dicitur
acceptio a contrario ruine [illegible]
ut si quis lapidem vel lignum in
via obiciat a contrario am-
bulantis ut si eius piciat modicum
lapillum ad flores parvo dicitur scan-
dalum actum vero passivum sed
quando ex facto alicuius scandalizatur
aliquis occasione data vel quando videt
aliquem coram se fornicantem
occasione suscepta vel videtur scanda-
lizant in ubi [illegible] scandalum est mor-
tale peccatum veniale vel et quam [illegible]
De proximo loquitur. Item vel illi per
quem [illegible] venit scandalum
dicitur quod pharisei audito hoc verbo
scandalizati sunt. Quomodo illi. Ad hoc dicendum
quod per [illegible] non venerunt tale sed oc-
casionale occasione sit assumpta
non data. Contra hoc quia quod
quidem est dimittendum propter scandalum.
Ad hoc dicendum quod de qui est quidem necessitate
ut aptum malum non debet propter scan-
dalum dimitti. Et autem quod non de
necessitate vel licitum debet interdum dimitti.
1. Cor. 8. Si esca scandalizat
fratrem meum quia eius necessitatem est
consilium peccatum sed non est necesse ut di-
mitti nisi forte in causa quod est
de necessitate vel iusticie vel doc-
trine suscipere ut est preceptum dicitur
vel fidei pro vel iusticie exercitio
non debet omitti vel intermitti. Item
si peccaverit in te frater tuus in eo[illegible]
quod est [illegible] corrigendus sed si
quibus non habet curam fratris sed plures
qui in [illegible] te in corpore fratrem. Item si
sine peccato est alterius corrigendus non

sim

de scandalo

non dicere … fratri

Dicit q si quis altm iudico me-
ipm codē pno / si nō q nullu
pccm absolut a pcepto di-
uino / Ad hoc dd q sd aut est
equal pcati a platq si egl
tē cū corrige correctōe
ubi si platq correcōe fla-
gellis q pceptū affirmatiu
ct // est nō obligat ad p loco & tpe
quis spa correctionis ē aliq
qui faciat ul face debeat
ex officio / Ad obiū dd q cura
officij ptinet ad platū ca
& eti ad quelz / Ad hoc dd q
pccor uolens aliu corrige
ul corrigit ut platq cui mau
bit ex officio & tūc peccat
indigne utēdo offi°. sive
pccm occultū sit sive publicū
al' nō pnatq & tūc nō pcat
nisi forte i casu q° scandaliat
g° corrigēdo / Itē mā rpa illū
an i secreto an i pub° / Ad
hoc dd q iiijor st caq corr°ōe
quorū pmq ē amor tū q3
pxī blande corripit i secreto
frat° si pocupatq sue ho
ē aliq° delicto ic correctiorē
s. qui adhuc tysteb suclem-
iq nō odeb fratrē tuū i cor-
de tuo s pub° e argue cū ne
heas sup co pccm z° ē pudor
s. qui ecce ē s. x° ē dolor
qui ab ecca & multa & sepa ptē
ethnicus ethnicatq & publi / Ab exe-
cucōe hq pcepti excusat
de spo correctōis pñ ix
noli argue derisorē ne
odit te & ibi qui arguit
derisorē ipē iniuriā fa-
ē timor detractōis pñ ix
noli argue derisorē ne
odit te / pñcia indiscretiuoti
ad quē ptinet corrige ex
officio / occupa° eq boni ut
melioris aucta's pccatē

plalitas multitudinis / insuffi-
ciētia corrigentis ppr defectū scie ut
etat / Et hoc qñ nō tē ex offi°
Et dixerunt apli ad dnm auge nobis
fidē / Supius monuit dns cauē
pmo pccm sca ad alterū scdm modū
hic pccm diffidēcie ubi pōr p°
aplorū peticōe de augēda fide
2° p° vñ° de fidi ut i. dixit
at dnb, sh hoc legēdū et dixerunt
apli dnō q cū dubi pcie c°
dixerat quinimo ē fidē e i
ma fidē & cio apli q i mi° fi-
deles cāt / s i qtcptu credere
i maioi ē postulat fidē augi
s. i dispēsa ecce bonorū spualiu
vñ dixerunt ad augmentū fidē
q° sit hrāng ps tā z notiā
horū faciēdorū s. disppca adi
bōcia & dimittēdi pccā pccā-
tib3 i nob / vñ augmentū q
petiit cōsistit i cogniconē et
feruorē fidē at eā augi pos-
tulabat p alijs / aliter ins-
pmo ppr eq sponte q ē fidū
cia z puritū hēbē ē ffidē bē
sba rerū spandarū / vñ ipa ani
augmenta auge ē at & lu° / 2° ppr
actq eq difficult / hec dat q
si potes crede oia possibilia s.
credenti / 3° ppr eq utilitē q' sp° dns
dicebat fides tua te salū fecit
& alibi / x° ppr eq uirtuositē
qr ult° sic° eos q crediderint
h° sequēt i nomine meo &c.
Dixit at dns si habueritis h°
subdit dns vñ° de fidi uirtute
ubi o° ta de fide p° humilia°
i cog° do q' si habuerit fidē sic
q° cōfidiam i postulādo qr
digitus hūc / efficaciam i impe-
tūdo qr obediet uobis / et hoc ē
q' dd Dixit at dns s. aplis Si
hueritis fidē sic granū synapis

q° ... ...
... ...

Granū quippe synap ē mordax
fervidū amarū veneni ex-
pulsivū. In hoc g(ra)no q(ui) fidē c(om)pat
g(ra)no synap innuit q(uod) d(ebe)t h(abe)re
fidē mordacē p(er) humilitatē. fervidā
p(er) devotionē. amarā p(er) tribula-
tionū p(er)pessionē. Veneni ex-
volis expulsivā p(er) p(er)ma(n)entiā.
Dicetis huic arbori moro
eradicare q(uod) ad s(ens)um litt(er)alē po(test)
hic sp(eci)es p(ro) g(e)n(er)e. Quia aut glo(sa) fi-
des c(on)summata z(et) cito impac(ta)
p(otes)t huic n(on) arbori moro dic(er)e
q(uia) forte ad litteram conv(en)it po-
cat h(ec) arbor. Aug(ustinus). Ja no(n) de de
arbore s(ed) de monte q(uo)d magis
cui p(ro)monte sit arboris
multe. Ex(em)plū de t(ra)nslatione
montis h(abe)t(ur) i(n) h(istor)ia t(ri)p(artita) de g(re)go(rio) nazanz(en)o
qui volens edificare basili-
cā p(er) unā monte(m) quedā impe-
dientē p(re)cibus amovit, implevit et
t(ra)nsplatare i(n) mare q(uo)d con-
iun(x)it, q(uia) mare no(n) ē locus apt(us)
plantationi ad litteram. Et obe-
diret vob(is) s(ecundu)m glo(sam). Dyab(olu)s de-
mon q(ui) sic(ut) fructus mori p(ri)mo i(n) flore
albescit, postea rubeat, ma-
turi(tat)e nigrescit. P(er) p(ri)m(u)m s(ignificatur) i(n)
dyab(o)lo mundicia na(tur)e creatē. p(er) 2(m)
p(re)fatio sapie(ntie) collate. p(er) 3(m)
nigredo sup(er)veniens culpe.
Alio(modo) p(otes)t dici q(uod) p(er) t(ra)nsplanta(tionem)
mori s(ecundu)m t(ra)nslo(cationem) evangelii de iudeis
ad gentes. Evang(elium) ... ipsi
sagittis passionibus rubor. De q(ua)
t(ra)nslo(cati)one d(icitu)r: Q(uia) vos oportebat
p(ri)m(u)m loq(ui) verbu(m) d(e)i s(ed) q(uia) rep(ell)itis. P(ri)mo
mori eradicatio ē dyab(o)li de fi-
delium cordib(us) z(et) corporib(us) ex-
pulsio, t(ra)nsplantacio eius ad
peccator(um) in(ter)pacione(m) immissio,
p(er)ut fecit paul(us) i(n) phitonissa.
Act. 16. 2(m) i(n) fornicatore j. Cor. 5.
Quis aut v(est)r(u)m h(abe)ns s(er)vu(m). Superi(us)

docuit caute p(ro)p(ter) diffidenciā.
Hic docet caute p(ro)p(ter) sup(er)biā
p(er) quandā similitudinē. Ubi p(ri)mo
p(ro)ponit s(i)m(i)litudinē, 2(o) ad
p(ro)p(ositum) adaptat eā i(bi): Sic z(et) vos
cu(m) fec(er)itis. Est aut p(ar)abola su(m)pta de
q(uo)d sicut s(er)vus te(ne)t(ur) facere opa
sibi(?) a d(omi)no suo in(iun)ct(a). Ex(em)plū de
glan... si omnia fecerit q(ue) p(re)cep(ta)
s(un)t ei. Sic z(et) nob(is) cu(m) omnib(us)
fec(er)im(us) q(ue) p(re)cep(ta). P(ri)mo tangit condicionē
s(er)vicij. 2(o) exp(ec)tac(ion)ē s(er)vi(c)ij.
Z(et) p(ost) h(oc) tu manducab(is). 3(o) eva-
cuac(i)onē ex h(oc) glandi(s) i(n) ng(r)ō
g(ra)tiam h(abe)t(ur). Sup(ra) tangit co(n)-
sueti(di)ne(m)(?) 2(o) labo(r)is c(on)ti(nuatione)(?) 2(o) co(n)-
tinuit(?) i(d est) q(ui) i(n) g(ra)v(i) regresso. 3(o)
multiplic(ite)r. i(d est) z(et) n(on) dicat
ei: Dicit 8(?) 20 Quis a(ute)m v(est)r(u)m h(abe)ns s(er)vu(m)
s(er)vu(m) arantē ad litteram a
bovesaut pascentē q(ui) regresso de
agro dicat ei statim, q(uasi) d(icat):
aliq(u)is d(ici)t ei dicere z(et) p(er)mittere q(uod)
requiescat. S(ed) n(on) statim d(ici)t ei
t(ra)nsi a labore recumbere ad
mensā aut reficiaris. Z(et) n(on) di-
cat ei: Para q(uo)d cenem.
P(ro)pt(er) laborē eni(m) i(n) agro s(ecundu)m la-
bori domo. S(er)vus sic labore
activē z(et) contemplative q(ui) acta
p(ri)or ē p(ro)p(ter) s(ecundu)m p(er) lyam q(ue) fuit
p(ri)mogenita genesis 29. Et p(re)cinge
te ad ministrandu(m) mihi. S(ecundu)m sap(ientiam) p(re)-
cinget se, ut ēm ministrans
offi(ciu)m eni(m) s(er)vi ē ministrare n(on)
recumbere. Maior eni(m) ē q(ui) re-
cubuit q(ua)m qui ministrat. Luc. 22.
Ministra m(ichi) q(ua)m diu dō(minus) manducat
z(et) bibat. Donec manducaverit
z(et) biberit, z(et) p(ost) h(oc) tu manducab(is) et
bibes, q(uasi) d(icat) p(ost) c(on)summatu(m) laborē
habebis refectionē. Nu(m)q(ui)d g(ra)ciam h(abe)t
s(er)vo illi q(ui)a fecit q(uod) imp(er)avit
q(uasi) nu(m)q(ui)d d(ici)t ei d(omi)n(u)s g(ra)tias p(ro)p(ter) h(oc)
agere ut s(er)vus s(ecundu)m actate(m)? Non puto.

G(ra)no sinap(is) c(om)p(ar)at(ur) fides

mor

glo quid mirum si hui qui cum eius laborauit et huic assidue panibus eius et discipulat opus suo Ecce xxiii Sic et uobis feceritis omnia. Moralis uerba uirum etc. glo sic quia pro quibus ad perfectionem fidei exhortatus est duos per quam fiunt miracula opera et h muls illud mouet neque decipis operibus qui sicut sed quanto fides utilibus est excellentior tanto gratia magis sit humilior quia duo inter deum officium dicit ergo duos comparando se hunc seruum quippe quia omnia seruiunt ei de inter etc. uerbum uirum sed ego qui sicut uirum uirum sibi habet seruum huius dominus seruus est doctor uel platus huius in quo non a seruitute timoris sed amoris huius serui officium est cura arat seducite quod sit in malorum quisitione Item bonus pastor qui sit in bonorum educatione hic atque tangit duos quorum quod competit plato primum est officium quod dicitur seruum. Dicit enim platis se suos reputare non duos i. per is non uult dicit i deos s. eius testis est eius dicitur seruus primum est peccatorum quasi aratare i. forme qui omnibus predicationibus Iohannes x. arabat in dabat etc. i. Cor ix. dicit propter qui arat arare et primum est hore aduersorum i. aboues pascite i. sumpto et per pascite. quidam uos est grege dei prouidebitur non coacte, secundum est seruus ad quisitionem sua uersio i. qui regressus de agro. Dicit enim platus et pastor pro cura adorare uenit ad qui statim seruum ei illi ibat et reuertebatur pro

Audiatur quid loquatur in me dominus deus primum est spiritualibus sua cura occupatio. Non enim de labore et statim ad ocium ponit se ad ocium contemplationis quia est labor spiritualis quoniam non est statim Ecce xxiii et tunc ite ad me omnes qui primum est sobrietatis et refectionibus parietibus exspectato. Non enim dicit sede ad mensam putet ut dominus sed stando et festinat comede ut famuli sic dicit Ecce xi comedetis festinantes exspectando futura mensa dicunt quod dominus i. xx. et ego dispono uobis etc. quod non est uerbum quod dicit. Non primum est euntiamet deuoto i. pauper que est Apocalypsis iii ego sto ad hostium et pulso si quis etc. in xx. ubi est dum ipsi sumus ibi est pasta secundum est castitas consummacio et pr cingere est singulo castitatis Be quia sunt lumbi uestri etc. quod est clarior tanto dilinquit spiritualium largitio et ministrauit exo in corpore pet quia surrexit et ministrabat eis non est spiritualis refectio sed in sacre scripture meditatione quod tabulae est in officii per quod potius in facilio et pedes sed madurabat. Et bibes Tam spiritus comedite aui et bibite etc. primum est perfecta humilitas quoniam reputauit quod sit boni i. Nunquid habet gratiam et quod ipsum sepe iustitiam ad examen diuine iustitie deducta iniustia est et sordet i. distinctione indicio quod et oculis fulget operantis sed est obiectio perfectio quod non est quia fecit impauit sicut est fecit cui impastis Sic et uos hic subdit parabola adaptatio ubi primo concludit obiectio adimpleronem secundo excludit superbiam inde clausula diaconi

i. competit plato

zo ou̅ dicto(rum) servi inutiles q(uod) debuimus
f(acere) f(ecimus) ergo Dicit et nos glo(sa) si ho(mo) ab
homine suo no(n) uniformiter
sed multiplex multum exigit
quanto magis nobis no(n) unius operis
usu nos exercere debet. sed (ser)
monis studiis augere precio(sa)
Cum feceritis omnia que precepta sunt
nobis quanto magis debemus nos
humiliare cum de illis omnibus
multa. In multis enim offendimus
omnes Jacobi iii^o. Dicite scilicet non tantum
ore sed et corde sed sit non tamen vox
humilitatis sed veritatis. servi inutiles
sumus, servi scilicet empticii. Cor(um)
empticii est sic inutiles scilicet quia
bonorum meorum non indiges. Job
si iuste egeris quid donabis ei quod
nos debuimus facere fecimus
q(uia) d(omi)n(o) non meruimus scilicet debitum
servicium solvendo penitentia
nunquam denique ergo nunquam cessare
a bono opere et tamen intuitu
insufficientes vere nos debemus esse
reputare. Ro. 8. non sunt condigne.
hic queritur ad auge nobis fidem
q(uod) fidem non auget quantum ad
numerum credendorum quod sit unum
et eandem fidem ergo non est actu
ergo non est obiectum non auget
quantum ad habitum sive motum
quia sicut dicitur fides credo ut
simplex, simplex autem non crescit
ergo non potest augeri fides. Ad
hoc dicendum quod fides augeri potest
dupliciter quo ad numerum credibilium
et hoc vel implicite sic non augetur
vel explicite sic dicitur augeri
actu ... potest ex parte credentium
quam credibilium. Ad quo ad habitum
sive motum et hoc quia quo ad cognitionem
quo ad actum vocatur affectionem
quo ad actum concupiscibilis affinite
quo ad actum irascibilis ad actionem

quo ad actum operibus exteriorem
cognitionem augere autem quia vere
intelleceri quod proprie doctrine
documentum ut evidens est
credite ad studio et meditatione
ad obiectum dicendum quod simplicitas
in oppositione distinctionem
Dicite servi inutiles sumus. Eam
utiliter tenere et ad hoc dicendum
quod inutiles dicuntur vere dicuntur
sumus ut prius. Dominica xiiij.
Et factum est dum iret in Ierusalem
Superius informavit dominus contra
mala futura circa iudicium ultimum
et hic verbo hic ad hoc idem informat
in vado. Cum quod prius docuit
ubi hic confirmat in malo. Vel
planius potest dici scilicet quod superius
monuit dominus contra peccatum
primo infidelitatis et hic adhibet
apostolis non ad augere. Secundo cla
tionis quibus autem nunc. Tertio
ingratitudinis ut hic ubi ponit
primo tanquam lepra sordidorum mundatorum
secundo unius ex gratitudine.
Unus autem ex illis ut videt
Juxta primo determinat dominus medias
transitus ad ventum. Secundo saga
citatem infirmorum conversionis
et tunc quod credebant. Tertio petitionem
ipsorum qui steterunt a longe
Quarto exauditionem petentium
quam ut videtur. Dicit ergo et factum est dum
iret in Ierusalem locum sive passionis
in quo credebat se sponte
passurum transibat per mediam
Samariam et Galileam. Seque di
cebat dominus medium sive quod
virtus consistat in medio.
Ipse autem transibat per medium illorum
ibat. Samaria erat terra
gentium Galilea iudeorum
per medium ergo utriusque transibat
qui ad salvationem gentium et iudeos
veniebat. Moraliter et non de
quod Samaria interpretatur custodia.

d^r Aug. ... Fidei

Galilea trāsmigro i o samaria actiua galilea cōte-
platiuam sūt q actiua i custo-
dia preceptorum cōtēplatiua
i trāsmigrōe de visibilibz ad
inuisibilia cōsistit oz go
pmo p samariā trāsire q
i galileā uenire q p° dēq
nos i actiua p bō opa exce-
re p q moy ocio scē cōtēm-
plōnis uacare s. i° Eccū
fili cōcupiscēs sapiam sua
iu p utrūq tn oz trāsire
uolētē uenire i iRlm uīa
quippe eundi i iRlm ē car°
j. Cor. xij. Caritas ad dnm
s. p uit dz q pfic actiua
& cōtēplatiua sz p media
utrūq oz ire q i utrāz uita
oz mens sine exceptiōe & di-
minucōe teneri Et cū in-
grederetur hō sagaciter ingt
more s. quo ad locū q cū
ingrederetur Conatū q oc-
currerunt sibi q et cui q et
[illegible] q uiri morbū q le-
psi p g° cū ingrederetur s. c
i ingressu aut uille fcm̄ est
miraculm p° pp morbi q lite
q leprosi nō debant intrare
uillas sz extra manere leui z
x° pp miraculi notabilitē s. ut
pluribz p de sz iō fcm̄ ē i loco
frequentato Quoddā cas-
tellū p i d castellū p t magi
peccatorum cōscia quā cū qs
ingreditur occurrunt ei x vi
leprosi x mādatorum trāsgres-
[[occurrerunt ei x virile prosi]]
Qui steterūt a lōge s. sed
hic subdr leprosorum sanitas de
sideranciū peticō Ubi nōtatur
cuiz penitēti uel naphos
leprosos sunt penitentes s. q̄ in ē
pccī desiderō i qui steterūt s.
fugiendo & cessādo a pccō

cōuo magdalena De qua dz stās
retro secus pedes dni zm
humilitas & cōsideracō i a lōge
humilis cū penitēs cōsiderans
nilitēr pccā nō audet ad xpm
accedere sz stat a longe exemplo
publicani Luc xviij cōfunda
cōtrō i leuauerūt s. de pfundo
cordis uocē pcipiendo
Judicū ij leuauerūt filij isrl
uocē & magno ululatu re-
xij ē apta cōfō i uocē sua
ps audire grauiū m adhe
Job xxx uersa ē i luctu cithara
mea & organum meū i uocē
flencium s. t q ē dnm mie
implorō i dicētes ihu pcep-
tor s. p nō miserere mei dne
Ihu preceptor miserere nri
Ecce orō dulcis humilis spūalis
& quibz dulcis q a ihu magr
De quo dz b binaq ihus ē
mel s. i aure melos i ore iu-
bilus i corde humilis q ei tq
preceptori se subditos ēē re-
cognoscūt cū dnt precep-
tor Spūalis q miam nō pe-
cuniam petūt ut certi leprosi
i miserere Eccū q p se iuicē
rogant q nota i unitas
quippe dz ēē orō p° deuo-
tiue dulcis nō pō dig° e°
mea sic uirgam i cōtū tuo
x° humilis p s subditi q esto
dno & ora eū q Eccū xxxij
orō humiliat se pe uz z
spūalis j. Cor. xiiij. orabo spū
phil s. i° & caritas uera ma-
gs ac magis x° cōis Jac. v.
orate p inuicē ut saluemini
Unquidā scūs orō quanto
quāz tanto melior q gt
Quos ut uidit s. hic subdr
exaudicō q peticcam ubi de
x° ondr meā clemencia i
uisiō s. s ap i instructiōe i

7 noia peiten

oro

dixit iterum mira inmundacio cibi
et factum est dum irent Dicitur eis
ut vidit sic oculo misericordie
misericorditer intuens dixit Ite
ostendite vos sacerdotibus hoc
iussit dominus primo propter legis impletionem
que precipiebat levit. xiiii hoc est
virtus lepre qui mundatus est
ad sacerdotem secundo propter miraculi manifestationem
propter quod dicit sacerdotibus non tamen
uni sed multis tertio propter potestatis
clavium quam dedit eis Sacerdo-
tum enim est mundos admittere
et inmundos excludere quarto ad ostendendum
spiritualium curationis ordinem sic quod
per confessionem iterum est omnibus confessio
que quanto fit pluribus tanto
melius propter quod dicit sacerdotibus
Tanguntur autem hic confessionis
conditiones quia debet esse primo festina
quod notatur per adverbium presentis temporis
Ite secundo spontanea quod notatur per
sicut ego vidi Ite quia dominus ex-
spectat quod trahamini vel rogamini
tertio munda et aperta tamen dicit ostendite
hoc est dicite quod illos qui exoptat
quod sacerdotes eis ostendat peccata
quarto de culpa propria tamen dicit vos
quinto accusatoria vos ... integra
tamen dicit vos non tamen pedem vel
manum quod dicit totum ostendat vos
quantum ad peccata vestra in omnibus
membris vestris per vos recogitabo
sexto vocabulis et distincte et frequenter
qui potest absolvere quod non in
sacerdotibus plurali qui sunt figura
sacerdotum futuri in ecclesia Et
factum est dum irent mundati sunt
Hoc primo ut ostenderet quantum obedire
pulchrior est obedientia quam victime
i Reg. xv secundo ut ostenderet quod in perfecto
observantia legalium que
sanare non poterant sed statum
ostenderet tertio ut ostenderet quod mundatio
spiritualis fit in solo proposito confi-

tendi sicut contritione sic ... ps. dixi
confitebor etc. Unus autem ex
illis Causa mundationis omnium
leprosorum hic ostenditur gratitudo
unius illorum ubi tangitur eius
gratiarum actio secundo eius ingra-
titudo in novem ubi dicitur
tertio sequitur questio ibi et ait illi
Surge In primo primo tangitur gratias
agentis devotio secundo ...
ibi et hic erat samaritanus Devo-
tionem non eius ostendit ... tertio
ibi et cecidit Dicitur ergo unus
autem ... quia unus fuit quia
qui adheret deo unus spiritus est
i Cor. vi unus ergo ex illis ut
vidit quia mundatus est regressus
est cum magna voce magnificans
deum magnitudo vocis dat
nobis intelligere magnitudinem
fidei et devotionis Adhuc vocis
magnitudo oris habet speciei alti-
tudinem humilitatis profunditatem
caritatis latitudinem perseverancie
longitudinem ut sic deus laudetur
fiducialiter humiliter fervente
et perseveranter propter quod dicit quod ipsum
psalliteret Et cecidit in
faciem non retro sicut hely
i Reg. iiii boni enim dum cadunt
ante quia humiliat se tendendo
ad anteriora sicut etiam sicut
paulus phil. iii sed mali retro
nescientes infortunia que
eos sequuntur qui se humiliat
pro terrenis Ille enim qui retro
cadit nescit quo cadit Ce-
cidit in quam ante pedes eius
pedes christi per quod dicit ... pertinentia
ad eius humanitatem et passionem
quam sumit in eo quod pedes quam
ad inferiorem eius naturam s. humanam
sicut pedes pars est inferior in homine
Ecce ergo eius humilia quia cecidit
Desuper quia in faciem qui enim in
faciem cadit videt quo cadit

deuota oro qz an pedes
bnficij recognitio qz gras
agimus / Multi em dicunt gras
deo sz no agut sic ille phizeus
de quo luc 18 gras ago tibi dne
Dicebat ipe sz no agebat
gras deo cu bona deo attribuit
bona sua / Est aut valde ac
ceptabil deo graz actio vn
Augus ad aurelium qd melius
aio gerimus et ore pnuncia ac
calamo exprimamus quam ut
deo gras agamus huc dici
brevius agi fructuosius pt.
Et hic erat samaritanus q.d.
alij qui erant iudei ex tribu am
sua attribuebat legi qua
servabat vel dubitabant cu dicit
se sacerdotibus / sz iste attribuit
curacionem suam deo / Iudei
qui sunt ingrati beneficiis diuinis
Act .7. incircumcisi cordibus et
auribus vos sp spui sco resisti
tis sic patres vestri ita et vos /
Ceterum qui samaritanus legis dubi
ta laudasse pro fide facilite
Jo. 4 videte regiones qz iam al
be sunt ad messem / 2o vnde
pietatem / Luc 10 samaritanus aut
quidam iter faciens venit
secus eum et miā motus est 3o
beneficij recognicionem ut hic
Samaritani aut erant pp
diuersi quos captiuatis fi
lijs israel rex assiriorum misit
ad depopulandam terram sa
marie que prius colebat deum
p̄ti ydola seruiebat ut habetur
4 Reg xvij / Iudeos aut ihus
hic reprehendit ingratitudo
ne eorum et primo interrogando
2o asserendo / Non sunt inventi
et hic eq dr / Iudei aut ihus
dixit / Nonne x mundati sunt et

ix ubi sunt / glo ingratos non ig
notos requirit ubi sunt / sic pz de
adam gen iij o. Sic enim ingratus
non recognoscit dei beneficij
Ita nec deus recognoscit
ipm s notitia approbationis.
Irrecognoscere eu non vero aggregat
sed ait / qui me confitebitur
coram hominibus et / Vigilius ex pdictis
hic haec instancia qz sola dicit
t ad cecum scriptum est et ait q. qz xv
quoscumque sanat corpore et spiritu
sic Jo. 7 totum hominem sanum
feci in sabbato / Et ipse s ab
obseruantia sabbati deficiebat
ubi sunt q.d. pdicta sunt qz in medio
sunt xvi cum deus sit ubique q
non est deo incognitum est / 3o predicto
Non est inventus qui rediret et
daret gloriam deo / primo reddidit
qz soli deo debetur honor et gloria
i. thi. 1 ysa. 42 gloriam meam
alteri non dabo / nisi hic. d. ma. s.
deuotionis dignus qz prius
erat approbacione inter homines
indignus / alienigena i. a
liunde genitus / s. de celo non de
terra vel ad litteram de samaria
non de iudea / Nonne qz
primo videntur ad xpm gras
agentes sz videtur alius gentium
in alijs ab inde / Et q
hic alienigena huius an
dirum infirmitate sua cognos
cit / dnus consolatus cum dixit
Surge vade / vij sz / et ait illi surge
Ubi tangit x p. hoc quasi ad
initium / Surge s. a peccato in quo
iacuisti et . ephe v. surge
qui dormis / 2o quantum ad operis
inchoationem / I vade sic
proficient de virtute in virtute
3o totius boni spiritualis fundamentum
i. te saluum fecit i. a peccatis inc
3o fides / salutis complementum
tua

i samaritanis . 3 laud a

Nondum quod lepra le sanata i morbus
primo occultatione Exo. 4
vetera aheati sponte t/ 2o i corde
ut lepra marie Num. 12 ductis
obsecratio 3o ablucione ut lepra
naaman 4 Reg. 5. naaman
tactu manus dñe Mat. 8
tetigit eum dicens implecione
obie ut hic. Ite ostendite vos
i que requiruntur ad mundacionem
spiritualis lepre primo confessio a pctis
abscisio que notatur i magis absci-
sione et 3o confessionum intercessio que
notatur i oracione 3o et lacrimosa
contricio que notatur i ablucione 4o et
diligencie infusio que notatur i
tactu manus 5o et humilis sa-
tisfactio que notatur i implecione obie
sed humilis debet esse satisfactio
qua emenda superba transgressio.
Hic querit super id Ite ostendite
vos sacerdotibus glo. nemine cum
quibus heretica pravitate vel gentili
supersticione vel iudaica perfidia
vel fermo scismatis perpetui
mundatus careret ad ecclesiam
veniat et ecclesia ancia dubito
sua prescriptum corriget et satis.
quia consonum est hic accipiat
optinuitatem. Ad hoc dicendum ad hoc
quod dicitur prescriptum non excludit
secreta confessionis sed publica reco-
nciliacionis quia publici heretici per
platos reducendi sunt. alij
secreta confessione corrigendi.
Ite ostendite vos sacerdotibus ut
quod confessio sit necessaria quia debet prodesse
prei suorum penitenti Item
temporiano est cogitanda ante
facienda ut dicta. Ad hoc dicendum
quod confessio necessaria est vel in re quantum hic
optinuitas vel i proposito quantum arti-
culo necessitatis excluditur sicut non con-
temptus religionis. Ad obiectum dicendum

quod sicut omne peccatum debet
prodesse ut cum quis vult et potest prodesse
sic non in omni. Ad aliud dicendum
quod sicut non est cogitanda ad
delectacionem sed ad detestacionem
ita ante dictam. Item dum irent mun-
dati sunt quod ipsa 23 dic ingres-
tuabit ut iustificatus quod confessio
precedit iustificacionem. Ad hoc dicendum
quod confessio i proposito implicito et
explicito precedit iustificationem
sed non esse confessionem i re. Interroga-
tus autem a phariseis. Semper informavit dominus ad cautelam
malorum futurorum ut in diem
ultimum hic informat ad cautelam
malorum futurorum peccatum in die obi-
tus 2o. hic instructio phariseorum
2o plenior instructio discipulorum
ibi Et ait ad discipulos. Phariseorum autem
in decipiendo primo instruit de
indicio duci 2o de mentitu
loci determinati ut dicit
ecce hic 3o de dictu aduentus
primi Ecce enim regnum dei
Dicit 3o interrogatus autem a phariseis dominus
quando veniet regnum dei i. dicens
indicium quod dum regnum dei primo quia
tunc cessabit omne aliud regnum
i Cor. 15 cum evacuaverit omnem
principatum et potestatem et virtutem
2o autem alibi 2o quia tunc manifestabitur
dominus regnum. Jo. 21 cum viderit hec
fieri scitote quoniam prope est regnum dei
Ro. hic interrogantibus fuisse credi
quia dicitur omnibus ut tunc quasi dicat
tempus regnum dominum tunc ibi esset
putabat i futurum regnum sui
manifestacionis hic autem quod propositum
pro eo quod sit a phariseis propter
fuit discipulis sed pro edificacione
Mt. 28 dic nobis quando hec erunt et
quod erit signum adventus tui et con-
summacionis seculi hic quod bona est
vera causa viator liber interro-
gat ubi sit mansio in eternum

i. requirit ad mundacionem spiritualis lepre

// positum

frequenter computat quando annus impleatur, agricola semper tempora messis expectat, mulier pregnans semper de decimo mense cogitat. Sic et hii de libro de consumatione requirunt. Respondit eis et dixit: Non venit regnum dei cum observatione. Nota quod regnum dei dupliciter venit hominibus: scilicet in die particulari. De quo Ecclesiastici 38: memor esto iudicii mei, sic erit et tuum. Vel in die generali. De quo Ysaie 3: dominus ad iudicium veniet. Neutro die veniet ut homo possit observare. Nec homo particularis iudicii quia nescit homo finem suum. Ecclesiastes 9 [illegible] nec quando veniat scilicet nesciat quando, propter quod dicit Iob 14 [illegible] dies vite nostre ordinavit [illegible] ut ultra [illegible] illi qui scit habere finem vite et [illegible] Diem extremum semper denique metuere quamvis possimus providere. Vel regnum dei, id est dies iudicii, non veniet cum observatione, scilicet temporis, quia nec ab hominibus nec ab angelis observari potest. Ecclesiastici [illegible] secretum [illegible] que lex occultatum. Mathei 24: nec angeli celorum. Item [illegible] apostolis revelatum Actuum 1: Non est vestrum nosse tempora vel momenta que [illegible] Item lex aliquid pluribus revelatum quia ut dicit Ieronimus solus deus pater et filius et spiritus sanctus sua gratia absconditum hoc reservavit. Item quod plus est nunc a filio dei scitum. Mathei 13: de die autem illa nemo scit neque angeli celorum neque filius nisi pater. Neque dicent: ecce hic aut illic gloria [illegible] de confirmatione loci iudicii. Ecce enim regnum dei intra vos est. Regnum dei [illegible]

vii [illegible] regnum dei [illegible] Io[hannes] [illegible]

medius vestrum stetit quem vos nescitis. Vel intra vos, id est positum in cordibus eorum qui credidimus regnante. Hoc est regnum gratie. De quo Mathei 6: adveniat regnum tuum, id est [illegible] quoniam de regno glorie quod eius adventus scitur non potest, sed quoniam regnum gratie quod intra nos [illegible] Mathei 6: primum querite regnum dei. Ecce regnum dei intra vos est.

Nota quod est multiplex regnum quod intra est intra nos. Regnum bone conscientie quod habet tres comites: iustitia, pax et gaudium. Ad Romanos 14: non est regnum dei esca et potus sed iustitia et pax. Regnum gratie quod habet tres comites, gratiam scilicet prevenientem, cooperantem et subsequentem. Mathei 12: si in digito dei eicio demonia etc. Regnum sacre scripture quod habet tres comites, scilicet allegoriam, tropologiam et anagogiam. Historia autem non est comes sed suburbium omnium civitatum. De quo regno Mathei 21: auferetur a vobis regnum et dabitur genti facienti fructum eius. Regnum celestis glorie quod similiter habet tres comites, scilicet apertam visionem, conservatam dilectionem, securam comprehensionem. De quo regno Mathei 25: venite benedicti [illegible] pa[illegible]

Et ait ad discipulos. [illegible]

Superius docuit phariseos, hic instruit discipulos suos, ubi reddit eos cautos primo ne seducantur doctrina pseudoprophetarum, secundo ne alliciantur exemplis [illegible] sic fecit in diebus Noe [illegible] ne frangantur [illegible] [illegible] qui fuit [illegible] de adventu [illegible] desiderium multorum [illegible] [illegible] dicent vobis [illegible] corporis [illegible] adventu [illegible] futurum celeriter [illegible] nam sicut fulgur [illegible]

sed hunc celi mansionum per amorem at
orillum in prima atoni? ad
uentum gle... ... vo... p fide
quia uenient dies appetitus cu
pidi... p caritatem quam desi
deratam ... p spem
quia non uidebitis / Et hoc est quod di
Et ait ad discipulos suos
quos s. ... ... de
aduentu eius / Isti sunt iiij ordines
petri iacobi andree et iohannis
... per quos ... ordines
... p petrum ag
noscitur status ... peccati p iacobum
luctatorem ... religiosi p
andream pabulo i. ... di
uidentem ... laici p iohannem
... Venient di
es s. post ascensionem quando deside
retis uidere unum diem filii hominis
... dum ... / ... unum ...
... in diuisum ... at
ab aliis dies ... est in
diuisa ... ... continuum
quia ... non ... zacha
... dies una quod est dno
... dies ... non ... s. ... ...
... ab aliis ... ...
singula ... quia ... dies ... ...
... filium unum ... melior
est dies una ... tuis ...
milia ... dies ... filii ho
minis quia ... ...
... potestate sua ... dominus
dies ... multi ... ...
tudo ... illius
hic dies desiderabat apostolus
phil. i. desiderium habens dissol
ui et esse cum christo ... dicere
que ... desiderat ... ad ...
Et non uidebitis s. quam diu
estis in hac uita mortali ... ...
... non uidebit me homo et uiuet
filii hominis ... filii ...
... hominis ... et indicabit

unum ... ... uidebunt filium hominis
uenientem est ... appetenda dies tum
propter ... uisionem ... notatur in
uidendo ... tum propter uisio
nis continuitatem ... in uno
tum propter claritatem amenitatem
... dicitur tum propter duarum
dulcedinem ... filio ...
Et dicent uobis / Ecce hic et ecce ill
uc ... ecce illic s. longe
... ... si dixerint uobis
ecce in deserto est nolite exire
ecce in penetralibus est nolite
credere / ... possunt dici ...
... ...
s. quo ad effectum doctrine
... ... quo ad effectum ...
... ... Nolite ire
pede ... ...
... ... sectemini s. pede af
fectus ... imitando
Nam sicut fulgur q. d. Nolite
credere eis quia dies aduentus non
... erit clam ... ... po
tis dicta dubitari Nam sicut
fulgur chorruscans de sub
celo in ... ...
sit ... fulguris ... notat
celum ... ...
... notat ... ...
... ...
... celi ... ... Inca
que sub celo est fulget i.
partes mundi que sub celo sunt
... ita erit filius hominis
in die sua in suo aduentu ad
iudicium s. subitus et coruscus
... sua ... putatur
quam ... fulgor est ...
... illuminabit abscondita
tenebrarum in die sua i. quia dies
... ...
... dies tua ... ... sua
quia omnes dies ... ...
... dies ... ...
dies ... ...
... quia ... ...
maiestas sua / Item quia ...

duc[?] ...

tm desideratant dcm est sup
Secundum autem quod hic ostenditur celeritate
adventus eius iniciatur quia tempus passionis
quod utilibus videtur turpis
vtilibus ex fine quia primo oportet vi
det ex multiplicitate quia multa
pati turpis ex genere quia et re
probari Dicit ergo primum autem oportet quod dominus
dubitacionem apparebit sed ad
hanc claritatem oportet eum venire per
ignominiam passionis vnde luce 24
oportuit xpm pati et intrare in
gloriam suam propterea quod et dicitur primo quod
via veniendi ad gloriam est per
passionis ignominiam. loquebatur ergo
de gloria adventus sui in me simile
de sua passione vt cum morte
viderent dolorem passionis
spe premisse clarit mitigarent
primo oportet premium multa pati in
signum alibi cum regnum quanto
magis nos quorum finis est
regnum de gratia oportet per multas
tribulaciones intrare in regnum celorum
Actuum 14 multa pati scilicet diversa
genera penarum propterea quod dicitur sponsa
Cant 1 fasciculus mirre dilectus
meus mihi pati dicitur quod ad suppli
et reprobari quo ad opprobria Oportet
pati ope persequencium reprobari
corde et ore et reprobaverunt
per lapidem quem reprobaverunt
edificantes Hic est lapis in
agnone hac protinus scilicet iude
orum quam magis debuit honorari
quia de illis carnem assumpsit
Hec generacione de qua probat generacio quo
dam vos corde sunt et non est carere
eum deo spiritus eius Hec est generacio
que prius suo maledicta et
mater sua non credidit pu 30
Et sicut factum est in diebus noe
hic instruit dominus discipulos suos
ne allicia carnalium
homines propositi carnalium perdi

simul in comitantium et ex hoc
communi peccato in diebus noe et sic factum est in
diebus loth In primo ponit similitudinem
secundo ostendit eorum culpam in edebant
et bibebant tertio in primam veniunt
in diem quo pena sequitur et
venit diluvium Dicit ergo sicut factum
est in diebus noe quo subitum
adventus sui die pluribus as
sertivis ex quibus duobus ut in eis
in duobus testibus stet omne
verbum Deut 19 in diebus noe
Dicit illi dominus spacium diebus noe
quia in diebus illis fuit perfecissima
ergo ipsius Nocuit ipsius at quia per
fecit Itaque fuit post etate
tertiam Ita erit et diebus filii hominis
in diebus iudicii qui dicun
tur dies filii hominis quia tunc mani
festabitur potestas eius in iudiciaria
de qua dicitur quod potestatem dedit ei iu
dicium facere quia filius hominis est
hanc potestatem et ignorant
qui eum crucifixerunt iudicaverunt
scilicet tunc cognoscent dominus iudicia
faciens qui quondam non contra falsa
tot iniurias sustinebat ut dicit
hic Et sicut factum est in diebus noe
in lege genesis 6 et 7 At quamvis
ita expresse quod noe fabricante
archam proponente diluvium futurum
hominibus nolentibus credere et vaca
tibus ludis et vanitatibus subito
venit diluvium et submersit omnes
quos recepit extra archam ita
tunc dies iudicii vacantibus
ludis et voluptatibus subito
veniet dominus ad iudicium et
quoscumque reperiet extra archam
id est ecclesiam eos deputabit scilicet ibi inferni
cum dicunt pax et securitas
repentinus eis superveniet interitus
Vnde dicit edebant et bibebant
vbi agitur duplex peccatum carnis
scilicet gule cum dicit edebant et bibebat
luxurie cum addit et vxores du
cebant viri et dabantur ad

XVII

impregnabis mulieres. Subditur ei tangere
propter gule et tamen cum luxurie
scilicet dicit Ieronimus: venter mero estuans
de facili spumat in libidines.
Usque in diem qua intravit Noe in
archam. Ecce imprimat et con-
tinuat ad culpe cumulum. Ex hoc et
exhortatur de Noe ipsi debere
tacere. Ysaie 22. Vocabit dominus in
die illa ad fletum et ad planctum
ad calvicium et ad cingulum
sacci. Et ecce gaudium et leticia
occidere vitulos et iugulare arietes. Intravit
autem Noe in archam anno sexcen-
tesimo vite sue mense secundo
17 die mensis. Et venit diluvium scilicet
postquam ingressus fuit Noe in archam
pluendo 40 diebus et 40 noctibus
Genesis 7. Et tulit omnes qui intus
corporaliter accersitum. Nota diluvium
denunciatur. Adducam diluvium
aquarum super terram. Abyssus
abyssum invocat. Dixit di-
luvium est mors quia deus mortem
non fecit. Et perdidit omnes scilicet qui fuerunt
extra archam. Vocatur et salvati
qui fuerunt in archa salvati sunt
secundum illud 1 Petri 3 in qua pauci id est octo
anime salve facte sunt per aquam. Sic
qui sunt in ecclesia per fidem salvabuntur
qui extra sunt omnes infideles
dampnabuntur. Et tulit dicit omnes
quia tunc fuit diluvium velut alias
multa alia diluvia precesserunt.
Hic queritur. Non enim erat dies
tamen observator quia quem nescit
nec ab angelis nec ab hominibus
potest observari. Contra Ioannis 15: Vos autem
dixi amicos quia omnia que
audivi a patre meo nota feci vobis.
Ad hoc dicendum quod ly omnia non facit
distributionem universalem semper sed
accommodata secundum partem pro omnibus
pertinentibus ad officium suum. Dies autem
iudicii non pertinebat ad hoc. Item sic dicitur

Vel dicitur ecce hic gloria scilicet
locus determinatus quia Ioelis 3 dicitur
aptatur ibi cum eis in valle
Iosaphat. Ad hoc dicendum quod vallis
Iosaphat est locus inter bonorum
et malorum ita quod boni superius
mali inferius sed non est certum ubi
est locus proprius iudicii. Vel potest
dici quod vallis nomen accipitur
a ... [illegible] ... qua
... quod nullus iudicii. Item
quod desiderat videre unum die-
rum. Amos 5. Ve desiderantibus
diem domini. Ad hoc dicendum quod desi-
derium illius diei ad quod ex presup-
positorum ... a prima morte
primo mali et boni. Item
... glossa in a die in a saltem
memoria mihi sicut dolor
... [illegible] ... non cantat nunc quia
mihi sicut non meminit sepe ...
... memini. Ad hoc dicendum
quod memoria mihi ... ad
... ad
... edebant et
bibebant. Hoc dicit ...
quia edere et bibere non est ...
... Ad hoc dicendum quod ...
... subsidium
... superfluum vel
voluptuosum ... uxores
ducebant non affectu coniugali
... propter fecunditatem sed propter
voluptatem. Similiter sicut factum est in
diebus Loth. In parte precedenti ex-
emplificat de diluvio naturali
... hic exemplificat de
peccatis contra naturam ubi primo implicat
... secundo sodo-
mitarum culpa in edebant
et bibebant. Tertio ... culpe
pena in qua dicitur ...
... sicut factum est
Genesis 19 quia homines sodomite
... edebant et bibebant et edifi-
cabant ... ignis de celo

sicut

et perdidit omnes. Ita erit filii hominis
adventus quo veniet cum quasi ho-
minibus non advertentibus. Et hoc exem-
plum ponit. Sicut factum est in diebus
Loth, scilicet quo impii perierunt igne
et sulphure, sic erit, scilicet impiis, in
die adventus Christi ad iudicium,
scilicet pars ignis sulphur et spiritus
procellarum. Et dicit diebus Loth
quia ipse solus erat in die, alii in
nocte scilicet culpe. Edebant et
bibebant, scilicet per voluptatem. Eme-
bant et vendebant, scilicet per
cupiditatem. Plantabant et edifi-
cabant, scilicet per inanem
securitatem. Non in usu cibi et potus
reprehenduntur, sed superfluitate.
Non emptoribus et venditoribus
non iusta negotia, sed fraudes.
Non plantatoribus et edifica-
toribus non vana constructio,
sed stulta securitas. Glossa: Preter-
misso maximo Sodomitarum sce-
lere sola ea que minora erant, que vel
levia vel nulla esse putarentur,
ut intelligas quod si ea faciant
illicita, si ea sine cogitatione
ducti immoderata acta
igne et sulphure puniantur.
Ubi hoc tangit quod circa securitatem
ignis inventa sunt. Hec pro-
cessit, propheta dicit: quasi ex adipe
iniquitas tua. Qua autem die
exivit, scilicet hoc pena culpe So-
domitice congrua quasi fu-
isse optima quia in die qua exivit
inundatione quia pluit. Acerba
quia ignem. Abhominabile quia
sulphur. Iniusta quia de celo.
Perpetua quia perdidit. Generale quia omnes.
Ubi ergo qua die autem exivit Loth
a Sodomis. Noluit enim perdere
iustum cum impiis. Pluit subaudi
dominus. Hic enim ubi pluit excep-
to actoribus Genesis 19 pluit

dominus ignem et sulphur a domino
filius, scilicet a patre, in iniqua assumpta
erat corrupta carne, propter quod dicit Augustinus:
Videbis dominus hic potius futurum in
carne pene desit incarna-
tione et sine verba pluit ignem
ignem et sulphur de celo, scilicet
aereo vel de celo quia erat unde
ignem quam petitum odoratum ardorem
sulphuris quam fetorem. Et perdidit omnes,
scilicet tam adultos quam parvulos
et mulieres et adiacentes civitates,
ut patet Genesis 19. Sic ita subitum
et inevitabile erit hoc, scilicet in die qua
dies filius hominis revelabitur
in die iudicii que dudum fuit
tecta et abscondita, ut sophi-
stis, in diebus iudicii ... filius
hominis revelabitur quomodo est
occultus, ipsa scilicet revela-
bitur gloria domini. In illa autem die qui fuerit
hic monet discipulos suos ne
fragilitatem corporis caveant, ubi primo
monet ad perseverandum, secundo
subdit exemplum ibi: Memores estote,
tertio addit perseverantie fructum ibi:
Quicumque quesierit. Et dicit pau-
ci, tertio salvadores. Spiritu tanta nocte
in gloria illorum parvorum verum re-
spondebit dominus. Illi die, glossa, id est in die
glorie quando de celo venit quia tunc
nemo potest velle ut descen-
dat ad aliud tollendum de do-
mo, cum iam aliud in domo sua
omnia conservata sunt igne, sed
die quando veniet non est ipsa dies
quam dicat aliquis sed quando adventum
ad iudicium. Et qui fuerit in tecto
tectus ad altam multo ordine quia
ita erit subitus adventus ad
iudicium quod non licebit de loco in
quo erit quis recedere ad aliud
agendum vel corrigendum vel pec-
candum. Et quia ad spiritum spiritualem in
gloria sic quod hunc usque quod vero
dominus in spatio advenit nec aliquis

exprimit dicatur per quod a perfectis con-
templativa qui intelliguntur per illos
qui sunt in tecto, secundo quod a perfectis in
activa qui per existentes in agro.
Dicit ergo In illa die scilicet in mundi diem
sic enim modo qui fuerit in tecto, id est in
celo quod est tectum mundi de
quo celo descendit stillicidium
gratie, et qui sunt in quo in tec-
to per certe gustat ... sicut quia aut
conversatio nostra in celis est,
et isti fratres sicut passer so-
litarius in tecto. Et vasa eius in
domo, vasa sunt carnalia
genitalia ut dicit possessiones
que sunt vasa de quibus libi-
do in ... ut ... uas
corporis carnalis voluptas sicut dicit
vasa ... ut ... uasis
corporis sicut in futuro ob hoc bibe-
poculo amaritudinis domus autem
dicit prius scilicet quod domus sunt va-
sa diversa ad hoc ... ad in co-
tinencia in ... ne descen-
dat tollere illa magna et ma-
la descendens de sublimitate celi
in vita terre in valle scilicet in pro-
fundum ... scilicet ... agi-
tur descendunt, prius ascen-
derunt ad celos et descendunt
ut ne descendat nec corde nec
mente sed sicut alii sicut filii israel
qui corde revertebantur in egyp-
tum dicentes Numquid ... vene-
runt nobis cucumeres et
pepones porri cepe et alia.
Et qui in agro similiter qui est
ager emptus sanguine christi hic
acheldemach in hoc agro est
tam doctor quam pastor agri-
cola et pastor prelatus cuius est
docere agrum ... malas
herbas evellere et bonas plan-
tare sicut dicitur ... ecce constitui te
super gentes et regna, sed iam possumus
dicere dubito propter per agrum

pis hominis transivit per vineam
viri stulti et ecce totum re-
pleverant urtice et operuerant
superficiem eius spine. Similiter qui
in agro est similiter non redeat
retro, id est sicut nec qui est in tecto
non redeat in domum scilicet
amore temporalium sollicitus,
nemo enim mittens manum
ad aratrum aspiciens retro
aptus est regno dei. Memo-
res estote uxoris loth quibus
dixi quod est recedendum ut
corpore nec mente ad seculum sed
per christum relictum sicut fecit
faciat ... memores estote uxo-
ris loth que se respiciens retro
versa est in statuam salis Genesis 19.
Et bene in statuam salis quia exemplo
monet homines ne similia fa-
ciant et corpora corda condiat ne
sint fatui. Quicumque quesierit
animam, hic ostendit perseverancie
fructum seu aliud acquirere per
oppositum in proposito ita quod perdidit.
Dicit ergo quicumque ... quod tandem
retro ... vitet videat ... per
defectum perseverancie ibo ... Quicumque
quesierit animam suam in vita
carnali sive carnaliter salvare
voluerit christum negando vel retro
ad peccatum eundo perdet illam in
futuro, vel sic qui quesierit
animam suam salvare temporaliter
perdet eam spiritualiter. Quicumque sic
per christum mortuus non fuerit mor-
tibus nec si propter christum penitencias non
penitentibus ferventibus eas ... ...
hec a te expetit quia tecum non cor-
petere ... Et quicumque perdiderit
illam, id est quicumque perditioni exposu-
erit vitam suam corporalem ut perse-
cutori vel mortem tollerari propter christum vivi-
ficabit eam id est vitam eternam faciet
eam dignam. Matthei x. qui perdiderit animam
suam propter me inveniet eam.

Dico vobis. Sicut dicit super hunc locum Hugo: Hic
ostenditur paucitas saluandorum. Et primo
in statu contemplatiuorum qui non sunt in
lecto; 2o in statu actiuorum secularium
qui non immolantur: duo erunt
molentes; 3o in statu prelatorum
qui notantur in agro. Dicit ergo: dico
vobis, q.d. qui vult saluare animam
suam perdet eam, et ego scio et sic
quod quidam saluabuntur et alii
peribunt. Dico vobis in illa nocte,
id est tempore iudicii, quod dicitur nox primo
propter improuisionem, sicut dicitur 1 Thess. 5:
dies domini sicut fur ita in noc-
te veniet; 2o propter luminum
obscurationem, Matth. 24: sol obscurabi-
tur; 3o propter tribulationum tenebrositatem. Erunt
hic duo in lecto uno, id est in
statu contemplationis, de quo dicitur Canticorum
Salomonis: De quo Cant. 3: In hoc
lecto sicut in omni statu sunt aliqui
boni et aliqui mali. Hugo: Qui lectum
contemplationis [illegible] operibus [illegible]
sunt per [illegible] Cant. 3: [illegible]
[illegible] In hoc lecto dicuntur duo
propter diuersitatem affectionum [illegible]
[illegible] vnus scilicet qui propter dum con-
templationis studiis [illegible] sit con-
gruat, sicut boni religiosi, assu-
metur scilicet obuiam Christo in aera. Et alter scilicet
qui humana laude quadam [illegible] cor-
ruptione statum quem imbuit
[illegible] deficit, sicut faciunt mali
religiosi, relinquetur scilicet in terra cum
malis quia in huius corpore non
non glorificatur. Erunt ergo con-
tra opinionem quod in lecto uno diuersitas
operantium quia duo sunt bonorum
quia vnus assumetur, deprauatur aliorum
quia alter relinquetur. Duo erunt
molentes in unum, id est in una mola,
per quam significatur sollicitudo temporalis quam percipiunt
ad quam actiui qui per circuitus du-
cuntur, hic intelliguntur, et propter infir-
mitatem et propter fecunditatem. Ad hanc
molam pertinet esse sapientia per diuisionem

expectationis iudicium. Hic in [illegible]
ad Sampsonem sol cor [illegible] et theo-
logum [illegible] religiosum. Qui circa
curas temporalium negotiorum expectat
primo [illegible] occidi. Vnde Iudicum 9:
quod mulier fragmine mole desuper
iaciens Abymelech interfecit, id est
cupiditas Abymelech, plagis
mole fragmine desuper iactum
cum pondus [illegible] sollicitudo secularis
super vnum dominantis et ea obru-
cuit. Non enim omnes qui ad illam sunt
mole occiduntur, sed aliqui saluantur
ut quibus utuntur coniugio et solli-
citudinem temporalium non permittit in
[illegible] suo dominari propter hoc ab
amore et timore dei non impediantur.
Alii dampnantur qui diuitiis
fruuntur plus quam deo. Et hoc est quod
subditur: vna assumetur, scilicet ad gloriam,
alia relinquetur, scilicet ad penam.
Et sicut sunt aliqui boni et aliqui mali
in statu contemplatiuorum et in statu
actiuorum, ita et in statu prelatorum,
et ideo subditur: Duo in agro, id est duo
quia prelatores sunt in corpore in ecclesia
laborantium quasi in agro, quidam
enim [illegible] annunciat quidam
ad aliud diu adulterant. Phil.
De hoc agro [illegible] 23: considerauit
agrum, scilicet mulier fortis, id est sap-
ientia [illegible], scilicet precio sanguinis. In
hoc agro crescunt lilia virginum,
viole confessorum, rose martyrum,
et [illegible] apostolorum. Gen. 27: Ecce
odor filii mei etc. Vnus assumetur
ad gloriam, scilicet qui propter deum fuerit
in agro ecclesie fidelis laborans,
Matth. 25: euge serue bone et fidelis;
et alter relinquetur, scilicet qui negligenter
[illegible] vel vnus, scilicet a deo indiuisus,
sicut 1 Cor. 6: qui adheret deo vnus
spiritus est cum eo, assumetur; alter, scilicet a deo
diuisus, relinquetur. Respondentes dicunt
illi: hic ulterius ostenditur gloria paucorum
saluandorum, vbi primo ponitur discipulorum
questio; 2o Christi [illegible] quam dicit. Dicit ergo
respondentes dicunt illi: Vbi domine,
et assumetur vnus et alter relinquetur.

paucitas saluandorum
duob' [illegible] d[illegible] vox

2 Audiut cius ubicuqz re gla
duo quentibz vnu videt s
scos sequunt assumedos e d
ubicuqz fuit te ad subtrahedo
tuint malos a se repulsos et
dyao tradedos Dt go ubicz
fuit corq. 1. q qui e ho corq
e pda aquila rept aute staze
illic cogregabunt z agle 1
uiri sti q. d. ubicuqz fuit xpc
z eq claf z i iudicio z p gcai
celo Jo 14 accipiam uos ad
meipm ut ubi ego su ibi z
uos sitis Ambo noue e vm
aquile et corq maria mag
dal z maria iacobi et sepul-
cruz b modu sacdos tepm
milui admulture ad cada
ditu mortuorz cogrega
sit dt ysid multe dr qm mult
curunt hub ult corti q no
pua in toto sacdotu Job 28
semita ignorauit auis nec ia
intuitq e oculq vulturis
hic qui quicuqz quesierit
aiam sua salua facere pdz eq
q aut q quite z inuenit no
go pdet Ad hc dz q e salq
eternat tpal. Item pdio eternat
tpal lo go hmo vniforit b
difformit b quie saluz etna
pdit tpale aiam z qui quide
pdicioz tpale saluat etrna
ta Item in nocte q tuc erit
dies illa iri dies iusti indij
Soph. 1. Dies ire. Ad hc e
dupla opio sit do vrmex
na gl dt ea st iam media
nocte b aug q diluculo.
cui cora magis assentit Ita
indij. ulte sine vero gnale
quida dnt futura in ea
nocte alij vo diluculo ep
iuet in pucto oriet luia i puc
to occidet s i t plenilunio co
rum motu cessante Ad ob
dz q dr nox pt ec i pui sioz ppt
aduetq iudicij no ppr qlite
temp vel s alios q dr dies
no dr ppr qualitate temp bz vo

rtue patebut occulta co-
sciaz Item duo i vna lecto vnq 9
assumet z alter relinquetur q ex sit
ur q equal sit viuz saluar e
z dapnare q. aq. 20 multi
vocati pauci elci Ad hc dz
q omma vna s. duo vnq nota
z alt vo dr i vno pare i
ptur b diuisit z hoi i gnali
tra dupla e gnalis stat
hoiz Alij enim sunt elci Alij re-
probi Nonu sup illuc cog
gabunt aquile q viri iusti
copant aquile ppr diu sas
rones Primo ppr sui venonaz
i exspoliacoe malitz hc q rj
ad pmitentes Mich 1. decal
uate z tonde dilata caluj
ciu tuu sic aquila et i pos
venonabit ut aquile in
uentq tua 2o ppr uola tu uelo te i
oponc bonu z h q tu ad
pfect eos vn i 2 reg 1 dr de
saul z ionatha leonibz for
tiores aquilis uelociores
Deut 28 i similitudine aqle vo-
lantis cu impetu 3o ppr uisu pspicacitate
i cognitoe iuri vn de aqla
dr Job 39 de longe oculi eq
pspiciunt vn invenibat oculi
respicit corq sol 4o ppr vo-
lat elevatoz i cotemplacoe dr
Job 32 nunq ad pceptu tuu
elevabit aquila i arduis
ponet nidu suu vn abdias
si exaltatq fueris ut aqla
5o ppr uic mirocois occultaz
i virtute au puzo ta scd
difficultas px e uia agle i
celo sicut eni opq fit i pncio
ut intencoe indicat i celo
6o ppr uolandi insaciate i
cotinuacoe Ysa. 40 q
sperant i dno mutabunt fortit
assumet pennas sicut ao ppr
pullorz ad uoladu puocatoz
i exhortacoe ppr Deut 32 sic
aquila puocat ad uoladu pullos
tuo sit tuba a qua agla sud domu

Inspr ppr agle

dum tuba s. apte predicatoris
viij° pr tibi condicionis i pap-
to est sciatur ut primij Job 39 pul-
li aquile lambunt sanguinem
et supervo altaribus et hec ubicumque
fuit corporis   Ca^m xviij

C xviij
xviij
a

Dicebat autem parabolam ad
illos / Supra autem ca°
informavit dominus ad
declinacionem mali / hic incipit
informare ad opera boni / Pri-
ma informat primi ad opera conte-
plative ta° perfectis / 2° ad
opera active ta° sequenti / sig-
In prima informat eos primi ad
opera conteplative moz eos p°
ad oracionem 2° ad humilitatem / dicit
at ad quosdam qui in se / 3° ad
puritatem / afferebat autem ad
illum infantes / 4° ad voluntariam
paupertatem / et interrogavit eum
quidam princeps / 5° ad sue pas-
sionis meditacionem / assumpsit
autem ihesus xij / hic autem nichil se quidem
conteplativa animam desiderant-
tibus / Oracio enim conteplacionis
gratiam impetrat / humilitas con-
servat / puritas clarificat / pau-
pertas quietat / meditacio in-
flammat / effectus qui talem vi-
tam ducat s. gloria hic pura
quietat devotam / In p° p° p°
pale ca 2° ipso ipsa parabola /
iudex quidam erat 3° adaptacionem
ipsius / ait autem dominus audite
Dicit igitur dicebat autem parabolam ad eos
quoniam oportet semper orare et cetera enim et igitur i
precedentibus de iudicio adventu
et eius incertitudine ut dicere exposite-
hic monet semper orare Dicebat
inquam qui ad declinacionem pre-
cavat incomoda futuri iudicij
oportet semper orare et glo. sepe racionis
hominibus sic deo in primis septies i
die laudem dixi / Dicebat inquit
dicit Bed. quia dicebat dicit quia quoniam
dicebat de dicebat et corde
sed in Corinthios 1 1° est non fuit ei
est et non / Iudex quidam erat
hic ipso ponit parabola s. de iudice iniquo
et vidua et petendo vindictam
de adversario impetrata quem prior
sola importunitate sua obtinet / au-
dire quia petivit / multo forcius
a pio iudice xpo obtinebitis
si constantes discrete ordi-
narie / Per 2° iudicem describit iudicis
2° primi accusatoris vidua autem
quedam / 3° forum accusacionis /
et nolebat primi iudicis descri-
bit ex ipso tunc pertinentis / in primis quidam
Iudex quia dominum non timebat
In primis quia nec hominem verebatur
De quo iudex quidam quidam dicit
quia iniustus erat sicut quidam et non
dominum omnibus sic et homo mortuus
non est homo simpliciter s. si quis sic platus
malignus est quis simpliciter sed quibus
versa 22 quibus tu hic autem quia
quibus hic erat nole est quia ubi
prius in ipso sicut temporibus ponit ad
iniuriam hic quia iudex i sua
iniquitate praestabat ita fuit
In quadam civitate Non omiat
nec iudicem civitatis quia utrius
indignus erat nomen ipsius maliciam
quia si iudicem ipse Eccli x°
cum dominum non timebat / erat
enim iudex ex officio non ex
virtute merito quia nec timebat of-
fensam dei nec scandalum i
proximi / Ecce professio iudicis
et sunt quosdam enim iudices a ma-
lo solet retrahere timor dei
aut pudor seculi primum est boni
2° occulte mali / sed hic erat aperte
malus quia neutrum ipsum retra-
hebat quia nec dominum timebat quod
ad primum nec hominem verebatur quod ad
2^m / tales erant illi de quibus
Daniel 13 declinaverunt oculos suos
ne viderent celum / Vidua autem

dicit ei sic gloza
et est bede enim
dicendum est semper
orare et non de-
ficere qui canonicis
horis rogare non desistit / Et ly semper non importat continuitatem
temporis quia oracionem agere interrupte ut tempore refectionis dormicionis et
aliarum necessitatum / sed importat instanciam ordinis temporibus et
horis ad hoc congruis / vel oracio hic non accipitur stricte / q.
oracio ad contemplacionem

p-n

quedam. hic post descriptionem iudicis
describit personam conquerentem et hoc ex
condicione miserabili quia vidua,
ex continuatione quia quotidie erat in
civitate illa, ex imploratione
humili quia veniebat ad eum
dicens. Vidua autem tibi dominus hor-
tatur ad assiduitatem orandi.
ex quo ponit de vidua. primo quia
officium orandi magis viduis
videtur secundum Augustinum. secundo ut ostendatur
necessitas orandi quia nostra anima est
quasi vidua non enim habet sponsi
sui presentiam manifestam. tercio ut ostendatur
huius iudicis maior iniquitas
qui dilatione tanta affligebat
viduam que est per se misera
et propter sexum et propter statum. per vi-
duam quoque potest intelligi ecclesia [illegible]
vel secundum glossam vidua id est civitas
que desolata est dolore veniat
dicens. De hac vidua dicit: Ipse
viduam eius benedicens benedicam.
huius vidue negotium tractatum male
agitur quia quoque malum habet in-
dicem quia nec eius laboribus parcit
nec periculis nec expensis sed pavit
sicut dicitur Job xxiv. Et veniebat
ad eum quia nusquam [illegible] iudex
et sic ad iudicem quem venire
dicens: vindica me. hic
ostenditur [illegible] ubi non [illegible]
propter quod debuit iudex [illegible] ex-
audire [illegible] quia non petebat de-
fendi ab iniuria quia forte
diceret de futuro non posse cer-
tari sed petebat vindictam
de illata. Sed hic autem tibi [illegible]
Ro. 12. mihi vindictam dicit dominus vindex
in ira. unde dicebat vindica me
[illegible] quia non de multitudine sed de
unius petebat vindictam. unde
ait adversario [illegible]
[illegible] et statum unde [illegible]
[illegible]

patres [illegible] tribuit vidue
Psal. Iudicate pupillo de-
fendite viduam. Et sic hodie
possit conqueri de multis mod-
nis dominis iudicibus sicut et
antiquitus. pupillo non iudi-
cant et causa vidue non ingreditur
ad eos. Ysa. i. Et nolebat
per multum tempus. hic ostenditur defectus
iustitie et hoc [illegible] in omnia eius
[illegible] nolebat
facere iustitiam. nec dicit non
poterat sed nolebat ut ostendatur
evidens eius iniquitas. secundo in
nimia dilatione unde dicit per
multum tempus. Talis iudex vo-
catur Job. de quo Job 21. Si
[illegible] vidue [illegible]
Dent [illegible] iustum [illegible]
quibus. Isti [illegible] iudici sicut
sunt qui causas prolongant dila-
tionibus frustratoriis trahentes
iniquitate [illegible] vani
Isti prolongant [illegible] quia ad
[illegible] ad co-
modum temporale. secundo indiscreta
exhibitione [illegible] post hec
dixit intra se. Si [illegible] iudicat
iudex [illegible]
ex [illegible]
[illegible] sed vidue
[illegible] labor [illegible]
omnia vincit. secundo ex [illegible] collatione
quia dixit intra se non ex nole-
bat enim ex [illegible] equitate
[illegible] faciebat [illegible]
importunitate. [illegible]
[illegible] unde dixit. Et si
deum non timeo nec hominem ve-
reor [illegible] devotiore
nec [illegible] pudore voluit causam
vidue [illegible] inde
[illegible] unde dicit tamen quia molesta
est [illegible] non quia vidua [illegible]
[illegible]
[illegible] vindicabo.

d oroe - d [illegible]

Illa. Cetterum saltem q̄ p vitanda
molestia vindicabit / ex quo pz.
aliquos multo peiores illo
cc qz nec deum timebat nec hominem pu-
debat nec a ā importunitate vo-
luit iustitiam facere de quibus
pt dici id zacharie a. cor suum
posuerunt ut adamantem ne au-
dirent legem. Sed nec humanam
divina, vindicabo inquit
illam ne in novissimo veniens
id est ad ultimum quando plus facere non
potuerit suggillet me id est suffo-
cet me tediosis clamoribus.
Ille dicitur suggillare qui cogit
vi aliquem obmutescere vel tedio
clamorum suffocare. Et hoc
ut dicit glosa verbum suggillare
a sugo sugis quasi lamie quos
strangulabant fossuerunt sub
gula in eo quod eorum sanguinem
sugerent. Unde suggillare quasi sub
gulare. Unde et lamie dicuntur
ves de nocte strangulatrices
lamie puerorum et lamie nudaverunt
mamas mamas suas lactaverunt ca-
tulos suos. Est autem hoc verbum
valde timendum malis iudicibus
propter hoc enim dicitur in glo que eos per-
timescant in novissimo id est in
die iudicii importunis cla-
moribus accusabunt. Sed id sap. v. con-
stabunt iusti in magna constantia
adversus eos qui se angustia-
verunt, hic veniet. Veniet autem
ante tribunal iudicis ubi erit pup-
illorum et viduarum querimoniis alle-
nr gando dampna quorum in magistratibus pen-
dent ? dilude peccata. Suffoca-
buntur autem ita quod non poterunt re-
spondere. Ut dicit quod articulus. Et ille
obmutuit. Ait autem dominus.
Supra posuit dominus parabolam.
hic adaptat propositum ubi primo
excitat ad parabole propositum
attentionem. Secundo infert ex ea
iustorum instantiam orationem ex parte audi-

dicionis id est deus autem non faciet
3o ex exauditionis celeritate id est dico
vobis quia cito faciet. 4o innuit ex-
auditorum raritatem. Verum tamen filius
hominis etc. Adaptando ergo parabolam
ait dominus id est fortis dominus qui de se ipso
dicit Vos vocatis me magister et domine
Jo. 16 Audite id est intelligite
audientes enim aure exteriori
sunt mortui ut audiat interior
quod iudex iniquitatis dicit. Iudex
inquam iniquitatis id est pravus iniquitate
id est iniustitie iustitiam fecit quam facere
verum etc. nolebat. Voluit enim
iniustitie ut verum ageret iniquitatem me-
ditatione quia etc. Secundo immo etiam iusti-
ciam reddere differendo per multum
tempus ut dicitur in eo libro in fine non
debitam vel reddendo
quod solum tamen molestie vitande.
Deus autem non faciet. Hic ex duobus
infert instantiam orationem ex au-
ditionum quam infert. Primo ex pre-
iusta dei. 2o ex humili peti-
tione et electorum suorum clamantium
3o ex ordine iusti iudicii
propter peccata. Dicit ergo Deus autem id est qui est
iustus iudex per iustos et dominus
creaturarum uniuersarum quasi diceret cum
sit iustissimus non negabit nec
tardabit iustitiam quam alii
iudices faciant. Deus inquam
non faciet vindictam quasi dicat imo
quia casus pater vertitur. Sed de bonis in-
dicit vindictam ergo verbum
Et spaldit vindictam de in
iuriis pauperum sed dicitur vobis tibi
delictis et pauperibus hoc dicit
deus Jacobi. Electorum inquam su-
orum clamantium ad se die
ac nocte. Et etiam in iudicio
primum iudicis ad vindictam
sanguinis per electorum fame
familiaritatis id est suorum clamor
amoris id est clamantium ad se
assiduitatis clamoris id est die ac
nocte. Et hoc est quod dicit vindicta
faciet electorum suorum clamantium

mo corde, sicut dicitur in psalmo: Clamavi in
toto corde, exaudi me. Exo.
14 quid clamas ad me. Mo-
do voce, sicut dicitur in psalmo: Voce mea ad
dominum clamavi. Modo opere, sicut dicitur Iac. v.
Ecce merces operariorum vestrorum
qui messuerunt regiones
vestras, que fraudata est a vobis,
clamat. Tercio modo passione, sicut dicitur
Gen. x. Ecce vox sanguinis fratris
tui Abel. Clamantium, inquit,
ad se, non ad alium, quia illi vin-
dictam reservat. Scientes quippe
dicitur non vindicare te Ro. xii. Cla-
mantium die ac nocte, id est as-
sidue, id est horis diurnis et
nocturnis, vel die ac nocte,
id est tempore prosperitatis et adversitatis, sicut dicitur Ysa. xxi.
venit mane et nox. Cito
quiete etc. Et patientiam habebit
in illis, id est diu differendo executionem
vel reddendo vindictam. Quod non
dico vobis ego, scilicet consumitas.
Jo. 18. Quia cito faciet vindictam
illorum. Ecce quod vindicabit
veritas quod non. Item dico vobis ve-
locitas, unde dicitur cito et velociter unde dicitur
faciet hodie. Sap. vi. unde dicitur horrende
vindicabit eum. Statim post illa
iniuria peccati in Dominum quia ad
mortem prestitit dederunt culpe, sicut
de Adam iustitia vel vindicte,
unde Augustinus: peccatum et omnibus mor-
dinatis animus vindicat et
fortiter invita puniit et si non sta-
tim peccati expetionem, sicut dicitur Deut. 32.
Mea est ultio et ego retribuam
eis. Vindicat in morte per ge-
henalem. Eccli. x. Vindicta carnis
impii ignis et vermis. Sed vindi-
cabit in die iudicii per dam-
pnationem corporis. Deut. 32: Sanguinem
servorum suorum ulciscetur et vin-
dictam retribuet in hostes
eorum etc. Verumtamen vero ergo me-
ritorum vindictam electorum. Veru-
tamen pauci sunt electi. Augustinus: Sicut ideo
quia Dominus per Micheam veniet

quia fructus suffecit qui colligit ra-
cemos vindemie. Verumtamen super
hoc ergo quod dicitur: Verumtamen filius hominis
veniens, scilicet ad iudicium,
putas, glosa in verbo dubitatio
infidelitatis, numquid sperans non deo
veritatis opinatur, putas inveniet
inveniet fidem in terra, quod dicit parce.
Unde Beda: periit fides corporis
at fides pro magna parte in mundo
et sevitia persecutorum et doctrina
hereticorum et pravis moribus
illorum frigent nimio amore
terrenorum et magis per negligentiam
prelatorum. Certe est ac fides fla-
gidiorum et corrupta hereticorum
mortua pravorum et avarorum
modica imperfectorum, magna
perfectorum. Certe corrupta sit
fides in multis et diminuta. Non
tamen omnino deficiet. Luc. 22.
Ego pro te rogavi Petre ut non
deficiat fides tua. Ecce
hic quidem dicitur aut palam te-
quia de proximis quos pro tempore dei
gerit. Ergo qua pluralitate et palam. Ad hec dicendum
quod sicut Beda ponit duas parabolas
hic simul unius idem parabole compa-
rationes de homine qui habuit du-
os filios qui parum diligunt.
Alii sunt dissimilitudines, quidam vero ubi
non parabola, per negocium nego-
tio parabole. Hic de iniquo iudice
quia non deum diligit sed per suum
et quem petit quantum deus de
orationibus sanctorum curet, cum iniquus
iudex viduam propter suam in-
stantiam exaudierit. Item
oratione ut quomodo ad faciendum
ut commode deum vidcret hic.
Ad hoc dicendum quod hic ista non dicit
timeat, sed docet simpliciter accom-
moda per hominibus et temporibus constituit
vel dicitur quod non accipit hic
scilicet largi per quod verbo accomo-
dat glosa ipse orat quod ipse verbo agit
non desistit orare, nec desistit, quod quidem

Dicit electorum clamantium ad se
s. p[ro] vindicta q[uo]d Ro[ma]n[orum] orate p[ro] p[er]se-
quentibus nos sicut b[eatus] steph[anus]
Act[uum] 4 et 7 s[ed] eph[esios] 4 g[en]o no[n] cla-
mant vindictam s[ed] orat magis
13 Ad h[oc] d[icendu]m q[uod] p[ro] vindicta clamant
clamant s[ed] p[ro] t[em]p[or]anea. Item no[n]
ex ira s[ed] ex iustitia no[n] tamen ut
te[m]ptatio s[ed] emendatio al-
iorum qui punie[n]di s[unt] ad dolor[em]
sicut p[otest] legenda ap[osto]li tho[m]e
percussi a pincerna ut solvetur
s[ecundu]m glo[sam] q[uo]d d[icitu]r tu iusti p[ro] p[er]secutore
dare monere tu de malis
salva iustitia hac vindictam ex-
petunt ut pereant omnes mali et
Item pacia[m] h[abe]b[i]t i[n] illis q[uo]d
no[n] e[st] ecc[lesia]sti[ci] v. altissim[us] pa-
c[i]e[n]s redditor e[st] ad h[oc] d[icendu]m q[uod]
paciens d[icitu]r q[ui] nunc mo[do] no[n] affli-
git s[ed] no[n] paciens q[uia] reddit
ex[...] dicit d[eu]s paciens q[uia] d[i]ff[er]t pu-
niendo t[ame]n ad t[em]p[u]s p[ro]p[ter] p[eni]tentiam s[ed] no[n]
paciens q[uia] no[n] d[imitti]t multu[m]
o[mn]ibus c[u]m dilatio t[em]poralium
est v[er]e eternitate
(margin: differt ~ tiens)

Dixit a[ute]m ad quosda[m] Supra
inform[av]it ad orandum h[ic] inform[a]t
ad humilitatem sine q[u]a oratio no[n] h[abe]t
efficaciam. Ubi p[ri]mo ponit[ur] para-
bole ea[m] 2[o] p[ro]ponit parab[o]la[m] ibi
(margin: dua)
Duo homines ascenderunt. In p[ri]ma
tangit supbiam quoru[n]da[m] duplicem
(margin: parabola)
p[ri]mo q[uia] p[ro]ponit parabola[m] p[ro]p[ter] q[uos] de
suis meritis p[re]sumebat 2[o] q[uia]
suos p[ro]ximos co[n]te[m]nebat
i[d est] asp[er]nabantur et h[oc] e[st] q[uo]d d[icit]
Dixit a[ute]m ad quosda[m] glo[sa]
ne qui[...] de supnatura dei
cognitione confessio[n]e sibi
blandiantur e[t] hac parab[o]la ad
no[n] fiducia[m] s[ed] op[er]a exa[m]i[n]anda
mo[n]stra[n]tur q[ua]m magis vigent humilitas
Ad quosda[m] inquit qui in virt[ute]
se aliis p[re]ponentes de quo
iudeis i[n] causa sua hi s[un]t qui
se iustificat semetipsos hi erant

pharisei i[d est] divisi ad q[uo]s e[st] exp[re]ssio[n]e
ponit h[ic] parabola de phariseo q[ui] i[n]
se confidebat i[d est] i[n] suis meritis
t[ame]n i[n] iustitia c[ontra] t[ame]n iusti no[n] e[ra]nt
q[uia] humilitate[m] no[n] h[ab]ebat sine qua n[on] e[st]
iust[iti]a q[uia] M[at]t[hei] 3 sic decet nos implere
om[n]em iustitiam glo[sa] p[er]fectam humi-
litatem vim p[ro] qui confidunt i[n] virtute
sua tam multum et e[st] asp[er]nabantur
ceteros no[n] attendentes q[uo]d ysa[ias] 33 vere
qui spernis no[n]ne et tu sp[er]nens
iustitias t[ame]n q[ua]si iusti dum r[...] est
e[ni]m quadruplex iustitia no[n] na-
tura p[er]cepta de q[ua] b[eatus] g[regorius] reg[ul]a vera
dicit iustitia a[utem] sua q[ui] vere sunt iusti ut
dum no[n] se subl[e]v[a]nt s[ecun]da f[i]c[t]a de q[ua] g[regorius]
v[er]a iustitia co[m]passione[m] h[abe]t f[als]a
indignationem z[elu]m 3[a] s[imu]lata de q[uibus]
augustinus simulata equitas no[n] eq[uitas]
s[ed] duplex iniquitas 4[a] sup[er]stitiosa
de q[ua] ecc[lesiastes] 7 noli esse nimis
iustus. Ad quosda[m] ergo tales
dicit parabola[m] istam. Duo homines
ascenderunt hic p[ro]ponit parabola[m] de
phariseo supbo et publicano humi-
li i[n] qua tangit p[ri]mo quibus p[ro]p[ter] re-
ligio q[uia] ascendebat ut oraret
2[o] d[e]i cor[um] q[uo] fa[c]to q[ua]ntum
3[o] differa morum q[ui]d e[st] i[n] pharisei s[ed] s[un]t
p[ri]mo dicitur differentia i[n]
a[n]i[m]e d[u]o no[n] i[d est] diffinit[o]l
v[er]o i[d est] q[ui]a o[mn]is q[ui] se exaltat humi-
liabitur. In p[ri]ma i[m]plica[n]tur tria s[cilicet]
socialis q[uia] duo homines localis
motus q[uia] ascendebat locus
utilis q[uia] templum debitus finis
q[uia] ut oraret. Dicit ergo duo homines
s[ed] d[iversi] s[ed] alter p[ro]p[ter] q[uia] ho[...]
s[ecundu]m reputatione[m] s[cilicet] phariseus q[ui] i[n] se
confidebat et dicebat no[n] sum
sicut ceteri homines ascenderunt i[n]
templum s[cilicet] ascensu loci q[uia] te[m]-
plum i[n] alto situ erat s[cilicet] i[n] monte
moria v[e]l i[n] octo g[ra]dib[us] ascen-
debatur i[n] templum ut h[ic] v[e]l ezechiel 40
ut oraret ecce debitus finis
v[er]um ad ecclesiam s[ecundu]m ad orationem no[n]

ad co fabulād' n̄o ad mulier'
uidend' Elugq i oratorio
nemo ad agat nisi ad q' fcm
e qui aut' q'ru fat in cidit i
id Dom' mea dom' orōis
vnq phicq' Ð apparens iustq
phizei cum distinguebā
tur ab alijs i habitu i obseruanciis
z cultu religiōis pp̄' q' dice
bant' phici i. diuisi sibi secta
s. phiseor' erat ccissima secta
iudeor' ut dt apl' Act 26
s' ccissima secta nr̄e religi
onis uixi phicq' ic Et alt'
publicaq i. peccor pub'cq' st'
tm beda q' publicani dicebā'
qui publica uectigalia exige
bāt ul' qui conducebat ut q'
huiq' seculi p negō sectabā'.
Spualit' hij duo hōies fnt
vniusi hōim' s. iustos phicq'
impios publicaq' Vel sc'd'
ascēd' i templu ad orād'
impiq p ucia iustq p pse
uancia. hij duo pnt intelligi p
petrum z iohem De quib' dct z
petrus z iohes ascendebat.
tem' petrus qui dum negauit
peccatores p iohem qui innocent'
uixit innocentes Int'eplu
at spualem q' ecclesia debem'
ascede orare q' sic aut dam
coro e ascensus intra dñm z h'
octo gradib' i. octo btitudibz
De quib' mt' v. Bti pauperes ic
pc ascensiones i corde suo dis
posuit ic. phiseq stāb' sc'om
mor̄ p uenit g' dicto ubi p' tag'
phici elatq z' publican' hui
liac' i. z publicaq a longe stāb
Describit at hq phici supbia
z elacō sup trip'a q' pone s'
ad dm̄ ad p'xim' ad se ipm
uenu dei ondit' p'o i gestu q'
stāb' cu tn̄ debet q'uma
flecte uel alr' se inclinare
[illegible]

ad o'gabut z' i affectu q' se nollet
uideri simlauit q'notā ubi
hec ap'sē orabat tutu uider'
appetet sc'd' mt' v. amat i
synagogis z i angulis plate
ar' stantes orare ut uideāt'
ab homib' orabat cū no'
h' simlacoē q' sic dt' g'g'
vadit i templu ut ore z orare se
amaros q' eentq' de corde
no' corpori uba resonre. hec
p'xi ostn̄ eq' elato tripli' p' q'
se alijs p'fundo g'pa' e dic
no sic sit ceti hom' z' q' acc'
accusando meditaut i rap
tores ic z' q' socium suū spa'
despex' i. ut z hic pub'cq'
Bentus ostn̄ eq' elato q' bona
sua enumauit t p'icipi' ibi
ieiuno bis z' eliam i. decimas
do z hoc eq' dt Deo gras ago
Q'a ale mon p' ille debuit
cum marie a sua accusa'
sc'd' pu' 18 iust' i pn̄o accusator
e sui In meo supplicac' et
oracē z i fine gras ag'
i. th' ij obsecro p'm' orōes fi
sicut fat sacerdos i missa sua
p'mo cu se accusat i gnali
confoiōe dō confiteor ic
z' dud supplicit' depcat'.
multi ci orōe ultio deo regra
ando et grār' accaoe ut dt
Ite missa est Bndicamq dño
z rnde' deo gras. vn̄ pz quo
cat bog sacerdos p' phisicq'
ceta no sum sic ceti hōim q.d.
solq iustq sum ceti peccatores
Et e non d' q' sic dt' g'g'
z sc'd' spēs supbie una qua
bonum q' h' a se h're estiat
z' e' si datu credit tu e p
meritis suis datu putat z'
q' quod no h't se h're iactat
z' e' despcis ceteris singul' uidi
h're q' q'cunq' desidat hac multi
peste supbie phicq' labo'abat.

sicut textus indicat / Raptores iniusti adulteri / hic agit auctor tangendo tria genera peccatorum primo in temporalibus sicut dicit raptores / 2 in spiritualibus per pravam fidem sicut dicit iniusti / 3 in se per quietam sicut cum uxore sua cum addit adulteri / Raptores enim sunt qui proximorum suorum substantiam rapiunt / iniusti qui pacis corpus ledunt / contra adulteri qui uxores aliorum polluunt et corrumpunt / Velut hic publicanus / Iuxta hoc peccat iste quia se suo proximo comparat quod non [illegible] necdum tamen comparationes odiose sunt. Peccatorem hominem iustabat corripit et sicut hic de novo invenit comparationes / 2 iniustum despiciendo demonstrat cum dicit hic 3 comparationem indicat et condempnat cum dicit publicanus / Ieiuno hic enumerat bona sua et primo ieiunium cum dicit Ieiuno. Sed ieiunio iste fuit quia ieiunio carnali non mentali tali quia etsi abstinebat se a comestione tamen non ab elatione et ideo eius ieiunium deo non placebat sicut dicit ysa. lviii. Nunquid tale est ieiunium quod elegi q.d. non / Ieiuno in prima bis in sabbato id est septimana quae apud iudeos tota denominabatur a sabbato tamquam a digniori / Decimas do unde dicit decimas plus quam tenebatur erat decime una ministris exo. 21. Alia in usum necessarium templum alia pauperibus deut. xiv. Do dicit cum tamen deberet dicere reddo quia census deo debitum et in signum et recognitionem domini propter quod propter duo mala iii inferre omnem decimam in horreum meum [illegible] quae possidebat plus hodie non decimas dabat sed de menta et aneto et huiusmodi ut patet mt. 23. / Et publicanus

a longe stans / hic describitur humilitas actus publicani ubi tria possunt notari primo timorem et quod significatur a longe stabat / 2 pudorem propter quem nolebat nec oculos levare 3 dolorem quia percutiebat. Et humilem confessionem ubi dicit deus propicius [illegible] et publicanus a longe stans propter timorem [illegible] delicta [illegible] hoc confundimur qui cum peccatis gravibus et sordibus ad sacrosancta presumunt accedere. Nolebat nec oculos levare ad celum scilicet quia iudicabat se indignum pre confusione peccatorum. Sicut enim est in psalmo 26 [illegible] super [illegible] salvare Et percutiebat pectus contritionis dolore sic le. 23. quod qui adorant ad spectaculum percutiebant pectora sua. sed pectora sunt tamquam [illegible] mali ordinis De corde enim exeunt cogitationes male mt. 27. Dicens propter humilem confessionem deus propicius sed qui peccata sunt tangere et se non corrigit non valet nisi sua peccata solidare et deum subsannare / Deus propicius esto michi peccatori / hic allegat humiliter ille propter [illegible] causas misericordie [illegible] / Nam primo implicat omnipotentiam cum dicit deus 2o subdit misericordiam cum ait propicius esto 3o replicat suam miseriam cum addit michi peccatori / [illegible] in deo posse exposcit ab eo velle [illegible] qui cum omnia potes sap. 12 subest tibi cum volueris posse / Propicius esto Ipse enim est propiciatio [illegible] / Michi. Secundum auctoritatem non alios / peccatori quod non solum sonat in actu peccati sed etiam in [illegible] officium / officium enim habebat peccatis plenum sicut negotiatores [illegible] difficile exprimitur negotiatis [illegible] In me[illegible]

enim emptoribus et venditionibus
angustiatur peccatis. Amen dico
vobis. glosa ponitur phariseus et
publicanus contraria ponuntur ad com-
mendationem ut caveatur superbia.
Descendit scilicet de templo iustificatus ab
hic scilicet publicanus de quo dicebat
phariseus despective vel et hic
publicanus iustificatus i. de
impio factus iustus per graciam
humilibus enim deus dat graciam
in domum suam scilicet de domo dei
ab illo i. pre illo quia iste habebat
iusticiam presumptam. Illeque vanam
superbia enim omnem iusticiam
pharisei corrumpebat sicut dicit Augustinus
superbia bonis operibus insidiatur
ut pereant. Humilitas vero pub-
licani omnem iniusticiam excu-
sabat sicut patet in achab iii Reg. xxi.
nonne vidisti achab hu-
miliatum. Quia omnis qui se
exaltat hic subditur de eius dif-
finicionibus vero quia omnis qui se
exaltat et cetera. ubi tanguntur primo future
humiliacionibus vero secundo vero future ex-
altacionibus ibi et qui se humiliat
Dicit ergo quia sicut iste publicanus
humilis redijt iustior pharisaeo
superbo quia omnis quicumque sive
exceptione scilicet sive laicus sive
clericus sive religiosus et sive
mediocris sive magnus qui se
exaltat libere ex elacione
humiliabitur vel in presenti per miseriam
vel in futuro per penam eternam. Plu-
res superbi sunt humiliati ut patet in
lucifero ysa. xiiij. Et e contrario dicit
qui se exaltat scilicet ante et vel
post tentacionem suam non dicit qui exaltatur
quia hoc non est malum cum per se ex-
altetur cum certa exaltetur magis
cum non per se ipsum tangit ergo
superiorum actorem voluntatem
qui exaltat mox communiter
qui exaltat i. extra alios al-
tat. Obiurgacio vel ipsum se sive
malum humiliabitur. Et qui se
humiliat per se ipsum quia humiliatur
in voluntate exaltabitur
Est enim humiliacio preparacio
dei que est excellens quanto magnus
es humilia te per omnia humiliatum
et in laboribus coram corde humiliato
merito humiliacionis exaltacionis
sicut patet in presenti
Luce i. deposuit potentes de sede
et exaltavit humiles sicut et in futuro
puerorum humiles spiritu suscipiunt
gloriam. Tangit ergo sicut primus
actorem voluntatem qui se
agens modum discretum
humiliat obiurgacio sive ipsum se
sive bonum exaltabit
Job xxij. qui humiliatus fuerit
gloria erit. Vulgariter dicitur non est
vallis quo habeat colles
hic quidam ruimo bib. | reg.
hic exemplum de philosopho quod commenda-
bat sua bona quia ij. cor. xij.
commendat paulus bona sua dicens
in fame in siti in vigiliis multis
ergo hic non exemplum habet de hoc dicendum
quod commendare bona sua quandoque
ad ostentacionem et laudem propriam est
et est malum vel ad edificacionem
aliorum vel honorificacionem
et est bonum. Et nolebat oculos suos ad celum le-
vare. Vir quidam male quia dicit in ps.
ad te levavi oculos meos
qui habitas in celis. Et sic fit ad
thymotheum ad te oculos meos
Dicendum est ad hoc quod oculi
spirituales sunt et affectus et
isti sunt levandi semper ad deum
corporales oculi et isti possunt vel
levari ad celum ex devota
affectione ex beati martini vel
deprimi ad terram ex humilitate.
Quia qui se exaltat humiliabitur
ergo a primo qui se exaltat exaltabitur
sicut per concludendum qui se humiliat humiliabitur

Ad hoc dd̄ e q fla acuit ex
valacōe medij na i vna
accipi humiliacio voluntaria i
pnti i ad humiliacio uo via i
futo Sil dd de exaltacoe
pnti & futura / Afferebat
aut ad illu ut infates / Orig
informit pro ad oronē 2o ad
humilitē hic infort ad inno-
cencie pnte si pueroz sus
cepcoe & comēdacoe / Ubi
tangitur pro deuocio pentu
puulos offerencium 2o phi
disti 3o i qs cu uiderent disci
3o tanquid phienciū i ihc
aut uocans illos 4o co
mēdacō ipoz puulorū
i talium ē regnum / Inpa a
deuocoy pntu ex officio
pio qz afferebat / Discto
qz ad rij. uto qz infantes
fructuoso qz ut tāgēt eos
dr. go afferebat at ad illu
s. xpm infantes ut eos tangēt
i quos dā uetgl q puul sppt
p fide alioz afferri ad xpm
aduitz frglo qz pse cam
sua agere no pnt maioibz
comissunt tāgit medic
& bndc pusillis cu maiorib
Indiget em puuli a xpo
pp orignale adulti pp
actuale & quoz pp utrūq
Et uidetur q tres digitos
ht dūs i manu qua tangit
i opa pom. s3 clemencia
& sapiam s3d ysa xl. qui app-
hendit tribz digitis mole
terre digito pōe tagit fla-
gellado Job 19 misemini mi
saltē uos amici / qz manus
Exo 8 digitus dei est / Di-
gito sapie tagit secreta
reuelando Jer j. misit dūs
manu sua & tetigit os meū
& dixit dūs ad me ecce dedi

uba mea i ore tuo / Digito
clemencie tangit morbos
sanado & demonia expellendo
Mt. 8 extendens manū ihc
tetigit eū dic. uolo mudare
Quos cu uiderent discipli
s. afferentes puulos increpa-
bat illos no qz nollet infa-
tes manu dm tangi & eius
uoce bndici s3 qz nodu i fide
pfci putabat eu lassari
importunitē offerencium & ihc
qz fatigabat corpe s3d Jo 4
ihc aut fatigatus ex itinere
[illegible] s3 no lassabat mente qz
placebat ei / Ihc at quo-
cas illos / B e Hier. dicit de eo
hic ihc at / ro hu9 e qz l lo-
quebat de pndicta hic de
clemencia / Dns at noster e [illegible]
ihc no i amorf conuocas
illos s. aplos suos / i quo de p-
latis eccy congregādi hostia-
uos suos / pauperes accessu
phientes / Dixit sinite puu-
los uenire ad me s. salua-
torē quos aliq saluarē no pt
s3d ysa. 43 no ē saluator
abs3 me / glo. neo phibeat
languidos uenire ad me-
dicum / s3 cū uocamo i quisunt
s3 i uadite puerum & nolite
eos uetare. puer. 3. noli phi-
bere bnfac eū qui pt. Dū
phibebat disci accessū
pueroz ad ihm s. sto et
libro q phibi [illegible]
sinite accedere / q phiz ubi
addit & nolite uetare
talium ē regnum celoz no
aut illoz / s3 talium s. q ex
studio hnt innocencia qua
isti hnt p nam / Etas et no
uirgt s3 mores / No ē enim tq
no posse pccare s3 nolle pecc
[illegible] regnu celoz nostrare qz s3
phm Nec dignū [illegible]

talium

tegi

3 digiti dei

qz no coartat eos

q[uia] co[n]stat eos no[n] ee sapientes
v[er]um eis dat regnu[m] celor[um]
q[uia] ea eligit deus que reprobat
mundus et eq[uo] c[ontra] Cor[inthios] stulta mun-
di elegit deus. Amen amen
dico vobis. hic affirmat q[uod] sub
p[ro]posuat dicens amen dico vobis
quicu[m]q[ue] no[n] accip[er]it regnu[m] dei
ut puer no[n] intrabit i[n] id. glo.
Sicut puer no[n] p[er]seuat i[n] ira
lesus non meminit et no[n] concupiscit
mulierem. no[n] cogitat no[n] loq[ui]t[ur]
malu[m] sic vos nisi talem in-
nocentia[m] aut puritate[m] habueritis no[n]
intrabitis i[n] regnu[m] celor[um]
quippe q[uia] nichil inquinatu[m]
i[n] illa[m] incurrit. sap. vii. ne ve-
tustu[m] sibi attingit. Apoc.
vlti[m]o ecce noua facio o[mn]ia.
Ianua p[ar]ua est et arta ita ut mag-
nis homines cu[m] difficultate illuc
intrant. Bar[uch] 3o ubi sunt prin-
cipes gentium. alia glo. expo[nit] de
regno doctrine vel p[er] de-
clara[tione]m s[er]monu[m] tuor[um] illuminat
et intellectum dat paruulis. felix co-
dico pueror[um] i[d est] puror[um] quia
puritate tale q[uia] firmu[m] sine
fundacione q[uo]d no[n] cu[m] affir-
Amen dico vobis. Num ja. digo
go deus et no[n] faciet. humiditu
sine p[ro]p[ter] acceptacione q[uo]d no[n] cu[m]
d[icitur] q[ui]c[um]q[ue] Mt. 18. quicu[m]q[ue]
q[ui] humiliaui[t] se sic paruulus i[ste]
h[ic] maior est i[n] regno celor[um]
possidendi sine co[n]fusione
q[uod] notat i[n] regnu[m]. sap. vi.
accipiet regnu[m] decoris.
Duratiuu[m] sine defectione q[uod]
no[n] i[n] Dan[iel]. Dan. 2o regnum dei
regnu[m] sempiternu[m]. futuru[m]
tu[m] no[n] sicut ad datu[m] q[uo]d no[n] i[n]
accip[er]it sap. v. accipiet reg[num]

decoris humiditu[m] no[n] sine qua dis-
ponente quod notat sic puer
Io. 3. nisi q[ui]s renatus fuit denuo
possidendu[m] no[n] sine gau-
diu[m] dante q[uo]d no[n] i[n] intrabit i[n]
id Mt. 25 intra i[n] gaudiu[m] d[omi]ni t[u]i.
Moraliter afficiebat ad illu[m]
infantes p[er] istas sunt illi qui
filios aut nepotes ducunt
ad eccl[esi]am vel ad claustru[m]
vel ad quodcu[m]q[ue] bonu[m] ex suo
sicut beata virgo et ioseph duce-
bant ih[esu]m qui ibat ad templu[m]
sunt p[er] distinctos qui affirmantes
pueros increpant. sunt illi q[ui]
impediunt vel murmurant
de ingressu eorum i[n] religione
hij sunt i[n]imici d[omi]ni de quibus ps.
ex ore infantium et lactantium.
Et no[n] solum eq[ui] dicitur eq[ui] discipuli erat
qui oblatione puero[rum] mendicabant
p[ro]p[ter] s[unt] q[ui] illi scribe qui eos
retrahunt ab ingressu re-
ligionis sunt clerici et prelati cleros
sunt herodiani qui pueros in-
terficiunt Mt. 2. tales sunt egip-
tij qui pueros hebreoru[m]
subiugunt. Et interrogat
eu[m] quida[m]. Sup[er] q[uo]d infor[matur] p[rim]o
ad oronem 2o ad humilitatem 3o
ad maiorem puritatem 4o
ad voluntariam paupertatem 5o
o[mn]i[u]m do paup[er]tatem intitu[lare] 2o intitu[lare]
diuicias p[er] piculu[m] i[n] vides at
ih[esu]s 3o determinando paup[er]i
p[re]mium i[n] ait at petrus ecce
nos dimisimus. In p[rim]a o[mn]ia p[ri]mo
intre sufficiam co[n]sistit ma-
datorum obs[er]uacione 2o intre
eminentia i[n] noua paupertate i[n]
qui ait homina custodiui.
In p[rim]a p[ar]te po[nitur] p[rim]o p[ar]ticis interrogo
et interrogat co[n]uersatio i[n] d[omi]n[u]s
ait eu[m] 2o interrogaciones solobi-

b

Felix q[ui] dico puer[orum]

xx

madata nosti. In p^a non^e ca p^o
interrogat^s condiō q^r principis
Interrogati cōmēdatiō i magr
bone interrogationis fōr^o i q^s fa^no
D^r g^o et interrogavit eū quidā
princeps mt^t 19 dr adolescens
di magr bone Optime notat
cū magrm pp^r doctrinā sanā
et bonū pp^r vitā scām h^t enim
duo pfectum faciunt magrm sa
na doctrina et vita bona. act^t 1.
qui fecit et docuit hic pfs ie
Doctrina enim puita vo bona
sicut lrā p sigillū. Crisost' faciens
nō d^r q^s madur ab q^r nō est
virgini dō esca et poto sic d^r
q^s dives q^r nō ei sermoe virg
dei s; i virtute. Cons' 8 et 7
nō omnis qui d^r Dne dne ic
Vita eterna possidebo De vita
eterna q^e ē vita bta quit q^r
ipa ab omnibus desidera^r Aug^s
vitam btam omnes volunt er
go nō omnes btī s^t q^r pos i hijs
occupa^r que minus eos faciunt
homines. possidebo d^r q^r sola
vita eterna possidet^r vn boe^s
eternitas ē intermīa vite posses
tio sil. vita vo pns nō possidet^r
q^r q^d dr possidi q^e ē i ptate ha
bet. vita vo pns nō ē i pta
te alicu^s pvincit vn ps q^e ē
hō qui pvincit et nō rec Etiam
virtus scorū futurā cadit sub
merito q^r notā^r i vita sub eno
q^r nos i vita eterna s^b premio
possidebo In h^c enim nota est
ut bndcoe hedi possideat.
Dixit aut ei ihs porta est
principis interrogo h^s subdit
interrogat^s correctio. Obip et
a principe quid 2° principe instru
i Nemo bonus et h^c eccp dr dns

ait ei ihc q^s me dicis bonū glo
x nō venit testiony bonit
s; magri abs; deo bonitē ex
cludit Nemo bonus nisi solus deus
ps bonus es tu et i bonū. tua et
s; Aug^s et boe dupx ē bonū
s; p eēntiā p ptīcipatiōem p^ma ē
bonitas vltia 2^a ptiā
i deo so^m 2^a i creaturis
Aug^s bonū h^s bonū id tolle
h^c tolle id et videbis bonū
nō h^c aut i nō pl^e bonū
s; bonū omnis boni sup co
tetium p equalitā^e ultp caz
bonū g^o simplx et sine addi
soli deo cōpetit eq ē
sua bonitas bonū cū addi
q^e tāmē h^c ē dy pp^r ex^m
ut hoiem docet uitare lau
dē debois sub q^e ualt dre
nō d; hō appellande debois
que fat q^r nemo bonus nisi solus
deus. Aug^s vir sapns i faciē
tedi^r cui i facie laudat^r
Mandata nosti hic subdit
interrogationis ptacte solocibi
primo o^c necia observacia
madatorū 2° enumerat q^dā i^e
i nō occides. D^t g^o mandata
nosti q d p observacia mada
torū vita eterna possidebis
Cū mlt g^o ad vita intrē
d; nō legis ut phos s; ma
data dī nosse et suare ait 19
Si vis ingredi ad vita sua
madata nō ps sng tug suc^o
da michi intuili Nō occides
hic enumat p^r ep^o 2^e tabule
quorū iiij ptinēt ad p^a ptē
iustie q^e ē declina^o mali
qui ad s^az q^e ē opo boni s^e
i hora premi^t q^r p^a p^p
phi^c iura cū d^r Nō occides
p^z lucpnia cū d^r nō mechabis
p^z aiad^a i nō furtū facies

pro omnis fallacia in non falsum testimo
dicere. Non occides quo prohibetur
quadruplex homicidium. primo cor-
dis de quo i. Jo. 3. qui odit
fratrem suum homicida est. 2o oris quod fit in iussu vel
consilio, auctoritate, ut nittens occidit
omnes paruulos tamen secundum illud fac(ie)t q(uod)
anctenet ut precepto vel sic
3o operis de quo i. Jo. 3. et in genesi
qui sicut Kayn occidit fratrem suum
4o omissionis de quo Ambrosius
pasce fame morientem quia si non
pauisti occidisti. Non mecha-
beris hic prohibetur omnis luxuria
non tantum exterior sed et interior non
auctoritate dictum est antiquis non mecha-
beris, ego autem dico vobis quod omnis qui
viderit mulierem ad concupiscendum eam
etc. Non furtum facies hic prohibetur
rapina non solum occulta sed et
fraudulenta et aperta et viole-
ta quia nemo improbior fure qui
qui vi rapit. Non falsum testimonium
dices, tamen enim qui falsum testimonium
dicit peccat in deum periurando in pro-
ximum eum aufferendo et in mendo
pro(xi)me(s) sed proverbiorum. testis falsus non
erit impunitus. Large autem lo(quen)do
falsum testimonium dicitur aliquis dicendo de-
trahendo adulando blasphemando
errorem docendo iudicando ca-
lumpniando et mentiendo etc.
Honora parentem tuum et matrem quod
fit tripliciter veneranndo obediendo
subveniendo. Ecclesiastici 3. qui timet
dominum honorat parentes. Item
principi honor parentum spiritualium sicut
prelatorum et bonorum maiorum.
Et iuvenis ait haec omnia custodivi.
Sicut dominus exponit hoc et innuit
eminentia consistit in voluntaria
paupertate ubi primo tangitur iuvenis directe
legis impleto 2o suadetur ei eius
perfectio. quo audito 3o oritur eius

impossibilitas. Dicit ergo ille audito illo
hoc est quod dicit Luce 18. princeps ait
haec sunt mandata majora ad personam
ordinata omnia quia qui in primo
perseverant multa bona produxit.
sicut dicitur Ecclesiastici 9. Custodivi
id est custodire feci ab eis
Ecclesiastici 1. si volueris mandata
custodire conservabunt te. Et
a iuventute mea quod est utile valde
sicut dicitur Trenorum 3o bonum est viro cum
portaverit iugum domini ab ado-
lescentia sua, quia adolescens iux-
ta viam suam gradietur et cum senuerit
non recedet ab ea. proverbiorum 22.
Ecce debita forma obedientie. obe-
diendum enim domino sapienter quia libenter
et honeste sicut dicit hic mandata dei
integraliter id est haec omnia
velociter id est custodivi per-
severanter id est a iuventute mea.
Quo audito secundo suadetur principi
eius perfectio ubi tangitur primo eius
expositio cum dicit Unum tibi deest
Et vende omnia quecumque habes
pretium da pauperibus, utilitas
sicut et habebis thesaurum, honestas et
veni et sequere me. Dicit ergo eo
audito ihesus ait ei unum tibi deest
scilicet ad perfectionem unum quod in lege unum
est adiungit hiis quod perfectionem esse
voluit cum dicit unum tibi deest
scilicet bonum paupertatis. De quo Ambrosius
beata que si bona sua non in-
quirit ad paupertatem et omnibus
perfunda thesaurum. Sicut lex non per-
mittebat temporalium habunda(ntiam)
sed Levitici 26. apprehendet messium
et tua vindemia, sed etiam
consulit temporalium abiectionem
sed Jeremie omnis ex vobis qui non renunc(iat)
omnibus que possidet sed in gla.
Et divicie domus eius paruo
paupertas non incedebat in cel-
lis suis habundabat hostes.

ad hunc

hac elegit xpus ut nobis ea sua
estimacione faciat preciosa/ Omnia
quecumque habes vende/ hic ita enim
vendenda sunt scilicet Leo/ si habes in potestate
tua vere vende si non habes prece
hec prudentissima negociatio de
qua Mt. 13 simile est regnum celorum
homini negociatori/ Item da pauperibus
lz in vita b. Jo elemosinarii de quodam
pho qui duobus iuvenibus docuit
bona sua vendere et contemnere
sed non pauperibus dare. Ezechiel paro
io xpus monet non tantum vendere
sed et pauperibus dare. vnde xpus doque
hic precipit ... vanitate
Da ergo non vende querendo
inde nunquam amatur ... aliquando
... ab obsequio/ pauperibus non
divitibus sicut ps dispersit dedit
pauperibus/ et habebis thesaurum
... thezaurizari
sed advertendum quod loquitur de the
zauro spirituali qui habetur contra
... per temporalium distribucionem
·heb· thesaurum q.d. non habebis pro
elemosinarum largitione quantumque re
muneracionem sed magnam et pre
ciosam quod notatur in thesauro qui ex
magnis et preciosis solet fieri
in celo. i. in loco tutissimo quia
ibi nec erugo nec tinea demolitur
... et veni tua relinquendo
sequere me me imitando/
Magna enim gloria est sequi dominum
Eccli 23 quia sicut glossa hic non suffit
homini relinquere sua nisi dominum
sequatur/ Veni ergo et sequere me
vel me qui lucem porto et ideo
non potes offendere Jo 8 qui se
quitur me non ambulat in tenebris/ me
qui via nostra et ideo non potes
deviare Jo 14 ego sum via veritas
et vita nemo venit ad patrem
nisi per me/ Jo. Job 23 vestigia

me qui viaticum prebeo et ideo non
potes esurire ... missor
super turbam quia ... triduo
me qui sum vita et ideo non
potes mori Jo 14 ego ... sto
... sequitur me ...
vita eterna do eis/ me qui
sum hostium quo ingredi potest ...
de Jo 10 oves ...
et ... ego sum hostium per me si
quis introierit salvabitur
His ille auditis/ hic ... hoc
dicit ... et ... in ...
turbone ... in turbonibus ...
... dives erat. Dicit ergo hijs
auditis contristatus est ... non
... sed contristatus i. con
... sicut ... et ...
... non tamen fuit ...
sed ... que mouere
... Cons ... quia erat
valde dives non solum divitiarum
possessione sicut enim et abraham
erat dives valde Gen 13
sed et inordinato divitiarum
amore quod probant tristicia de
persuasione abrenunciationis de
... hic ... Sinite
parvulos venire ad me talium
enim est regnum celorum ... omnibus
... instructio ...
regnum militantis ecclesie datur
infantibus a prelatis sic et
regnum triumphantis ecclesie ...
... non infa
tibus etate sed infantibus ...
... da regnum dei ...
...
sed non ...
sed talium est regnum ... Item
rogavit eum quidam princeps
... Amb. ...
...
Ad hoc ... Amb. ... Beda

beda non ut temptans

de diuisis vel de eodem statu
diuiso. Nam patet ex eo quod ille capitulo
quem dominum attemptauit accessit
sed dominus correxit eum dicens quod vbi esse
fuit correctus. Item nemo bonus
nisi solus deus. Genesis primo vidit
deus cuncta que fecerat et erant
valde bona. Ad hoc dicendum quod est boni-
tas per essentiam et hec soli deo conuenit
et bonitas per participationem et hec
creaturis. Item non occides. Contra
exodi contra maleficos non patia-
ris viuere. Ergo occidendi sunt.
Item sampson occidit seipsum iudicum
16. et multi sancti quinam habentur.
Ad primum dicendum quod non occides sit
peccatum pena debetur culpe non
licet quia hec [illegible] nominat male-
ficus culpa sola lex prohibet oc-
cidere hominem precipit tamen occi-
dere maleficum. Vnde quod occidit
maleficum est minister legis et
sed aut non sit non licet. Ad secundum
dicendum quod nullus debet occidere seipsum
quia lex neminem constituit iudicem
super se. Sampson vero et quicunque
[illegible] familiari consilio spiritus
sancti ductus hoc fecisse non nominatur precepit
auctus. Item non mechaberis. Con-
tra sunt precepta secunde tabule et non
ponuntur hic nisi vnum de diuinitus
concupiscendo. Ad hoc dicendum quod concupi-
discentia continetur sub precepto secunde tabule
quo dicto non mechaberis prohibe-
tur actus luxurie cum dicto
non addit non concupisces
vxorem proximi tui. Sic dicendum est de
hiis furti. Item cum precepta prime
tabule videntur esse maioris ob-
ligationis quare non tangit illa
vt alia illorum. Ad hoc dicendum quod precepta
secunde tabule non [illegible] pre-
[illegible] precepta prime tabule pri-
pertinent ad fidem precepta secunde ad

mores et actum in preceptis
de moribus non de fide. Dicit enim
quid facietis non quod credetis.
Secundo quia precepta secunde tabule ad acti-
uitatibus actus secularibus ho-
minibus magis congruit vita actiua quam con-
templatiua. Tertio quia precepta pertinent
ad proximum [illegible] dignius esse quam
pertinentia ad deum. Primo quod
precepta pertinent ad proximum patet
quia vita eterna multo [illegible]
per precepta ad deum pertinentia. Ex quo
legis impletio consistit in proximi di-
lectione. Rom. 13. qui diligit proximum
legem impleuit. Item quia horum obser-
uantia non tam est acquisitiua vite
future sed pax et ordo presentis vite.
Item omnia hec custodiui a iu-
uentute. Glossa non est putandus de sua
vita mentitus esse sed simpliciter
exposuit confessionem. Ad hoc [illegible]
quod [illegible] et qui hoc intuitus eum
dilexit eum. Contra [illegible] ipsum esse
mentitum. Sic enim proximum tamquam
seipsum diligit non erit tristis
cum sua pauperibus dare iuberet.
Ad hoc dicendum quod omnia custodiebat
quantum ad opus exterius non quantum
ad intentionem. Hoc reputabat legis
obseruantia et impletionem quia lex
cohibebat manum non animum.
Item adhuc vnum tibi deest.
paupertas non est de necessitate
ad vitam eternam eo quod absque
dici defectus. Ad hoc dicendum
dicendum non quantum ad necessitatem sed quantum
ad perfectionem. Item vende omnia que
habes et da pauperibus. Contra quod superest
date elemosinam ergo tantum superflua
non omnia danda sunt. Ad hoc dicendum
quod non est contrarietas quia superflua
dare precepti tamen necessitas
omnia consilii tamen perfectionis. Item
ex hoc videtur quod abrenuntiacionibus
sunt relinquenda omnia perfectionis [illegible]

q relinquit omnia induc inopia
inopia uo pertin cz pp inopia
multi peccauerunt. Ecci. 27. Item xps
loculos habuit. Jo. 13. g[o] si eq
acto e in a instructio licet
loculos hre no oia vendere
ul relinquere. Item itq constit
i me[dio]. s[ed] omnia oio relinquere
e ad extremu declinare sic oia
pp retinere s[ed] aliq retinere q[uod] (alqua)
dare nu[m] me g[o] oia relinquere
e pocius q[uam] retinere. Ad hoc
dicendum q[uod] relinquere oia pp xpm
pfectionis e[st] z dauid h[oc] ei psuadet
hoc scriptura ac g[ra]uat. doctrina
naturalis. tertio credibilia
ex[em]pla 4[o] mala p[rim]o g[o] o psuadet h
doctrina ne se vdat sibi z negat
tal doctrina inqui p[rim]o ne
vda[n]t tmdi[s] se auic[t]e et i
undi[s] se molest[ati]e. h[ec] doctrina
allegat ap[o]q[ue] thes. ix: unde
thuc mundu sp[iritu]m auferre
q[uod] q[uo]m possum[us]. hunt nobis i ali
mentat q[ui]q[ue] tegam[ur] his
contenti sim[us] sic cu[m] medium
no ex[em]pl[o] ab extremis 2[o] ne
sibi sine d[omi]no z p[re]ce te[m]p[or]alium
suffi[ci]ent[ia] uic[t]e h[ec] doctrina alle
gat d[omin]us b[ea]t[us] ic. consid[e]ra[te] cor
uos q[uod] no se[m]i[n]at n[e]q[ue] metit
z d[omin]us pascit illos q[uan]to
mag[is] uos plus est. z[o] ne
uegetat[ur] sine sollicitu[dine] z
cogregatione creset et
fructificat. hoc allegat
d[omin]us ibi: considerate lilia agri
quo cresc[u]nt no laborat
n[e]q[ue] ne[n]t z p[o]q[uam] si at fenu[m] q[uo]d
ho[di]e e[st] z cras i clibanu[m] mitti[tur].
Item h[oc] psuadet tertio cre
dibilia pphica z aplica p[rim]o
g[o] h[oc] psuadet scriptura pphica
pauptate q[ua]m idas p[ro] q[uo]m

no i[n] fine obliuio erit pauperis
z alibi: excepi pecunias etc.
2[o] scriptura eu[an]g[e]lica pauptate co[n]
sulens. ma[tthei]. 19 si vis pfectus e[sse]
uade z uende etc. b. 14. q[ui]
renuntiauerit omnibus etc. 3[o]
scriptura aplica pauptate in
ii Cor. 8: xps p[ro] nob egenus
fcus e[st] cu[m] e[ss]et d[iue]s i h[oc] consiliu[m]
do s[ed] ut eq pauptatem imitet.
Jaco. ii: nonne deus elegit
paupes Jac. v. Item h[oc] psuadet
ex[em]pla z mala alq[uo]rum p[ro] x[p]o pauptatem vo
luntarie assumentes. e.g. publicos
fornicas h[abe]t. 2[o] actu aplici
x[p]i i[n] pauptate sequentes. act. 19
c[re]dentes relinquis omnia
3[o] fideles pp[ri]mi[tiu]a ecc[lesi]a
vinxerunt. Actus 4 multitudinis c[re]
dencium. Ad p[ri]mu[m] dicendu[m] q[uod] p[ro]pter de
inopia[m] no ualua[n]t. nos de no[ua]
loquim[ur]. Ad 2[m] dicendu[m] q[uod] hre locu
los ad usu[m] nostru[m] collegii
i[n] no[mi]ne pauptatis s[ed] h[abe]re ad
petere z supfluitate minuit
Ad ult[imum] dicendum q[uod] q[ui]nq[ue] constit[uta]
me[dio] s[ed] in q[uan]tu[m] ad ea (Extremo)
que sunt supero[ra] d[omi]nib[us] ut e[st]
uotu[m] casti[tatis] pauptatis etc.
Videns aut[em] ih[esu]s illu[m] tristem
factum. Informauit x[ps] ad paup[ta]tem
o[ste]ndo paup[ere]s mitti[s] h[abe]ri ad dei
infort[uniu]m o[ste]ndo diuitiaz ppl[exi]tatem
Ubi no[tandu]m 4[or] p[ri]mo p[er]iculu[m]
salutis diuitu[m] 2[o] et ad h[oc]
ex[em]pl[u]m i[n] facilius e[st] ca[m]elu[m]
3[o] stupor audiencium i[bi] et
dixerunt qui audiebant etc.
4[o] remediu[m] i[bi]: z ait illis
que impossibilia sunt ap[u]d h[omi]nes. videns
aut[em] ih[esu]s tristem factu[m] ex pau
ptat[is] psuasione. d[ic]it trist[it]ia e[s]t
q[uam] h[abe]nt i[n] corde a pp[er]tu[m] i[n] fa[cie]

religio[s]o cu[m] quo pp[ter] 3

Ippt q̄ Bū dom̄ fuit q̄ eat co
tristatq i simul tristat h̄ ex
tigat mtig Ecc 3° cor eni hois i
mutat faciē illig sine i bo
sine i malo Ecci 13 hc at
indicit nimiā tristicia. tristi
ticia aīmi tig oculo diuit
tristiā in facie extig osten
torbus. Ipse eni ē neg degens laus
homo. hō eni videt ea que
parent. deg at intuet cor
h̄t ergo ps dz in qm qm diffi
tile qui pecunias hūt i reg
dei intrabunt qm diffile est
nō impossibile qz qui hnt diuicias
pt eas cōtēpnere sz ē te dif
ficile ee diuite sine pecca
to tuc eiq eni amare n̄ hre
diuicias. Na hre & nō amare
difficile ē Ecci 31. Beatus di
ues qui inuētus ē sine macula. &
macula nō hre ē infructuosum
ē Ecci 5. Qui amat diuicias
fructu nō capiet. Amare & hre pmco
su ē Ysa v. a [illegible] ut dites
ploare [illegible] n̄ amare n̄ hre
pfrm ē pū 30 mendicitatem et
diuicias ne dederis m[illegible] 2° g°
pecunias hūt i cū amore
te dud possidet. tales diffile
ē intrare i regnū dei sz qñ hec
amor ab eis tollit. tales nō solum
diffile sz impossibile ē intrare i
regnū dei. Vn̄ Iob q diffile ē
immo impossibile ut p̄ntib et
futuris quis fruat bonis ut
h̄ vi et revereri mereat & impleat
ut de dilicijs ad delicias
transeat ut i utroq solo p̄ma
ut i celo & i terra appeat glorios
Vn̄ quisit diues mortuus i
inferno cū diuite sepeliri sz
q nō re oia ppr dm reliquit
ul saltē q̄ cis supē paupibus

tribuat & eos ex amicos gstituit
tales intrare pnt Ad 21. esu
riuit et dedisti michi manducare
Lc 16. facite vos amicos
Facilius ē enim camelum h ad
id qz dom̄e condit mduci[?]
tur le ex re ri d facilius ē ca
melu p foramē acus m
qm diuite s m ordiate di
uicias amatē intrare i reg
dei h̄ 10 pt dici qz p̄m pt sū
sumi superiore z nō sumi inferiore
Vn̄ dictus maiore ē dimitte
qm ca tē uetitas z 2° uō
e pole sumi stricta d ma sto
expo° s mistice sz glosa q
p camelum intellit x̄ps q p forā
acus angustia passionis
ut sit sensus q̄ facilius sit x̄pm
pati p dilectoribus suis qm
dilectores suos ad x̄pm giri
vel p camelū pt intelligi gentil
pp q̄ p forā acus angusta via
q̄ ducit ad uitā p diuite
iudeos glaūs de suis merit
& tuc ē sensus q̄ facilius ē gentile
p̄m gibbo peccatorum deformē
p angustā viā intrare m
qm diuitē iudeū de suis
merit gloriantē subire leue
iugū x̄pi. facilius ē ergo came
lum & p̄ qz a pte cameli ē
repugnācia tm ex pte cē
inferior nō superior sic ex
pte diuitis 2° qz a pte ca
meli ē repugnācia corporal
nō spūal sic a pte diuitis
3° qz a pte cameli ē minor
repugnācia cōtit qm quitit
nō qualit qm a pte dit diuitis
enim corpus ē subditū potis
& qz minor ē repugnācia q̄uitit
poss eni minuitati diuidi
corpus cameli ita q p ptes

possessiones tuas si es perfectus ... atque. Non
sit de divite quia quantumcumque dives
non potest ... possessiones intrare in regnum dei
Facilius est enim camelum ... verbum
... divitibus est istud ... ut
ait beda excusat se aliquis dives.
abraham ysaac et iacob tres
divicias habuerunt, sufficit esse
sicut isti fuerunt quod videbimus
imitatoribus sanctorum ... [illegible]
imponat super altare vitulos
et ymolat hircos hoc enim fecit
abraham et patres quibus melius
rebus non ... [illegible] ubi re-
velata ... tantum sufficere
quod ... sit temporales divicias verbum
... futurorum fuisse.
denique quid sit circa possidere
quibus sola circa promissa. Et.
Et dixerunt qui hec audierunt
scilicet discipuli qui ... erant
stupentes de difficultate intrandi
... regnum dei et quis potest sal-
vus fieri hoc dicebat quia pau-
ci sunt qui ... divicias non habent
aut non appetat. Ieronimus ... ami-
... ad maiorem ... opes
avaricie studet ... illi
qui de paupertate laudant
Verum ... paupertatis ore
pauperis ... cum in corde
eius ardescat cupiditas.
Dicit enim quidam philosophus pau-
pertas est bonum odibile ... [illegible]
... [illegible] homines
paupertas ... implicat
... salvandorum pauci ... [illegible]
... salvandi difficultatem
sub... potest salutis ... [illegible]
addit ... ut difficile
esse ... difficultatem ...
... corrumpitur ... corpus quod
corrumpitur aggravat animam sap. 9
... qui voluerit animam
suam salvam facere perdet eam.

Arctitudo vie. Matthei vii arta est via
que ducit ad vitam ... [illegible]
... salvamos ... via
huius mali ... sathan
... nos ... [illegible]
... salutem exprimunt
... salvum facere ...
... impedit ... [illegible]
... ideo alibi sal-
... [illegible]
Et ait illis que impossibilia sunt
apud homines scilicet ut per se a suis
cupiditatibus ... hoc enim
... possi-
bilia sunt apud deum ... sicut dicit
beda ... a cupiditatibus ...
... [illegible] sap
... salvare
Ait autem petrus ... [illegible]
... ad paupertatem ... [illegible]
... divitiarum ...
... [illegible]
pauperum ... ubi ... [illegible]
apostolica ... [illegible]
qui ... lege ... [illegible]
Ait autem petrus ... petrus
primus fuisse ... ut habetur
Io ultimo ... hic primus in
... Simon petrus
dixit tu es christus filius dei vivi etc.
primus ... [illegible] iam assump-
sit petrum iacobum et iohannem.
primus ... Io 13 venit ergo
ad symonem petrum ... ut eius
pedes ... lavaret primus ...
... Io ultimo pasce oves meas
... apparuit ei
... aliis apostolis ... [illegible]
... apparuit symoni.
Ait autem petrus ecce nos
reliquimus omnia ... ubi com-
mendatur ... paupertas ...
... quia paupertate
... dicit ... una cum domi-
no ... omnia ... reliquimus ut patet.

difficultas salvandi divitis

petri ... [illegible]

de petro et andrea iacobo et iohe
2 m.° x.° q.° quib' q.tu dr. Nos
nec enim quisquam illorum ad sum
dicebat aliquid. Secundo q. quo potanc
cum dr. Dimisimus. Erat enim
paupes spu. i. volu'tate. m.° x.
Ecce nos reliquimus omnia et ei reli
querunt s. sua et suos et se i. ppa
volu'tate et suo ste. Unde dr.
glo. q.n.° i. omnia. Et q. glosa
et psta q. no. i. et secuti sum te
magna enim gla' e seq. dnm.
Item in quo notatur q.
eorum paupertas fuit psta.
Un. theol. q. no sufficit oia relinque ad-
iungit q. pfcm est et secuti sum
te. multi enim alij contempserunt
sed xpm sequi pfcm e paucorum
atq credentium. Rondus q. apli
secuti sunt dnm pdicando. m.°
x. Venite post me faciam vos fi
piscatores hominum. Vincendo.
un. philip.° sequor at si q.°
moriendo. Io. ult. d'r est
petro. sequere me. m.° x.° si q̃s
vult venire. Diligendo.
caritas enim e via excellent.ma
p quam itur ad xpm. I. Cor. xij.
Io. ult. vidit petrus discipulu'
quem diligebat ihs sequentem. Mi
nistrando. ibid. Io. xij. si quis mi
7 nistrat me sequatur. Quid
ergo erit ei. Hic subditur dina
retributio ubi x.° p.° repetit.
mitur. p.°mum i. et no' reci
piat. mitur. ro. repetit. q. ad
duo p.° q. ad pstam actionem
2.° quo ad retam intecorum i.
ppter regnu' dei. Circa p.°mum ad
iungit dupl. p.° ymo e. i. presenti
et gl. e. i. futuro i. vita futura.
Sed h.c legitur. Quid ergo erit.
Dixit petro petrus enim rogaue
rat p omnibus et ideo vu.t dicitur di.
Amen dico vobis. Nota tamen
et aplus tunc fuit quicumque fide
ut dr. glo. Nemo e qui reli-
quit domum i. e. ob carnes
affectos. Sed glo. tangit q.° carnales
affectos. p.°mus ad
puriam. un. dr. domum. Sed ad
parentes. Tercius ad fres. Quartus ad
vxorem. Tcius ad filios. ps.
Audi filia et vide et inclina aurem tuam
et obliviscere populum tuum et domum patris tui
regnum dei. Item debuit fie.
q. pp. regnum dei. no' pp. vani
mundi sic philosophi. no' pp. lucre
tpale. ut cupidi et ambiciosi.
q. pauca q. h'ebat reliquerunt
et acquirunt divicias et abbatias
ut ibi pmonia. q.u non reci
piat multo plura i. h.c tpe
q. loco paucorum amicorum car-
nalium recipit multo plures
amicos spuales. Secundo pciosa ei
bona sunt pauca et extiora sunt
fortuita et tpalia. q.uo gio bra
paupertas pr.o eligit philos.
pauca recipit multa sed dat.
Erat illis omnia quia
spalia qui intrat religionem
p una domo recepit mul-
tas p exitio. mites a quete
et securitate p fortuit. gratui
ta dona. Item ipse facile e
in oculis dei subito honestare
paupem. dando eis bona de que
hoc sibi p tpalib. eterna sed p
gustandos sicut ps passi i. dulce
tua paupi deus p nil si fieri octe
mundana indicia uiri honore
q. paupibus indicium tribuit.
Job. p tristicijs perpetua vn
sed hic et i futuro scilicet vita et
ps animas paupum tuorum ne
obliviscaris i finem. Respice
i testamentum tuum. nomini gloria
sepulture est eius pauperes spu quia
ipsorum est enim dicit retribuit. dina
et huma q. huma to ei i presenti sed lo
vude que sicut vbi huma sed dei

a' parentes aut
fres a' uxorem
aut filios ppt'
me regni dei

ch d Amen dico vobis quod non recipiat
multo plura de sua / Dicit magister vetribus
in presenti sit et in futuro sicut dicitur ps Cum
dederit dilectis suis sompnum ecce he
In seculo futuro vitam eternam / Ecce
premium delectabile quo ad priuam
quia in futuro solo / desiderabile quo ad
eternitatem quia vita / indeficiens quo ad
mensuram quia eterna / Vita enim eterna
continet summum premium scilicet
quia hec est vita eterna ut cognoscant
te deum Jo 17 Jo 10 ego vitam
eternam do eis / felix paupertas
que recipit centuplum in presenti
et in futuro vitam eternam / ut hic
ca 19 hic quam difficile
qui pecunias habent in regnum dei
intrabunt / Quod non est difficile ex
parte dei quia non est ei quicquam difficile
sed ex parte divitis caritatem habentis
quia caritas facit omnia facilia
sed ex parte divitis carentis caritate
quia ei sic manente est impossibile
nullo modo est difficile / Ad hoc dicitur
quod difficile est ex parte divitis caritatem
habentis sed impossibile propter aliquid
[illegible] quod impedit
facilitatem caritas / vel ex parte carentis
caritatem / ut potest resurgere de dif-
ficili propter pondus peccati / Ecce fa-
cilius est camelum in foramen acus
[illegible] sunt posita
[illegible] est facilius [illegible] est
facile / Ad hoc dicitur quod ubi corpus
[illegible] corpus abusiva
[illegible] neutrum enim est
facile sed alterum est minus difficile
sicut si dicerem facilius portare
altare quam totam ecclesiam / Et
quis potest salvus fieri quasi non sit
quia plures sunt pauperes quam
divites si omnes divites damnentur
adhuc venient plures pauperes
qui possunt salvari / Ad hoc dicitur quod hic
vocat divites qui possidet sicut habent

non solum

in actu sed qui habent in appetitu
et homo pauci sunt pauperes quin sunt
omnes appetitu divitiarum / Ecce
ecce nos dimisimus omnia / Quamvis
multa haberet ... [illegible]
bat [illegible] / quotquot erant pos-
sessores agrorum et domorum
vendebant et af-
ferebant pretium ante pedes eorum
Ad hoc dicitur quod dimiserunt apostoli
temporalia quo ad dominium non quo ad
usum quia usi sunt [illegible] mo-
[illegible] / Amen dico vobis nemo
est qui reliquit domum [illegible]
[illegible] ad manendum
[illegible] parentes scilicet
[illegible] diligendi non quo
[illegible] 19 si licet homini
dimittere uxorem suam [illegible]
[illegible] duos quos deus con-
iunxit homo non separet quod uxor
non est dimittenda / Ad [illegible]
quod loquitur de domo propria sive pro-
prie de domo [illegible] habitat vel
[illegible] loquitur de dimissione domus
quo ad [illegible] non quo ad
[illegible] / Ad [illegible]
[illegible] dimissione sua [illegible]
amorum [illegible]
[illegible] ad
parentes et fratres / Ad [illegible] quod
potest intelligi de uxore habenda non
habita / vel de habita ante matrimonium
consummatum [illegible] con-
summatum [illegible]
et tunc dimittit quo ad thorum
et domum et sine [illegible] quo ad
vinculum / Dicta
Assumpsit autem Jhesus xii discipulos
In precedentibus informavit dominus
de ordinibus assiduitate / 2o ad humi-
litatem / 3o ad [illegible] / 4o ad sanitatem
habet hic non [illegible] ad sue passionis
meditationem [illegible] sue
[illegible] ne scan-
dalizentur de passione / cum sua potestate

ibi ffrm e atcu appinquet In
pmia p° po panis sue pdco z
aplorz obetudo i z ipi michi
horz intellegment. In p° e p
dicit pomo sue panis locu
s. ultima. 2° effrmi i z cosma
bim 3° pludiu i tradet ei x°
copleutu i z p ggm flagel
lament 4° triumphu i z die
resurget. In p° tangit ta
s. modz dol serveti q assup
xij tpe paciedi ppinquu
tp ecce ascedimus locu pam
deputatu q ultima ad g°
assupsit at ihc xij dis suos
z hc secreto ut d in ant xx s pp
uitandu scandalu alioz dis
cipuloz infimoz xij me
quos iudas pditor erat ut
salte panis pdicio cu pgca
a pcubada pane retraheret
glo pnidebo ex pane sua
discubs pturbados pdt et
passiois penat z vulis glaz ut
z cu morerete duent resur
recturz no dubitaret pdix
erat ei oia s el s p9 cu ssigur
b9 filig hois futur est ut
tradat i manus hom. Hoc itur
pdc p° ad fidei instructioni
ut dc h glo 2° ad merit vobo
vonim q sic d g g iaculamig
feriut q pniden 3° ad assi
dua meditacoi trui in
recordacte 4° ad infimad
paci liber Jo x Neo tollit
ea a me s ego pono eam.
Et ait illis s. spali tq sus
sectatis z amicis ecce asce
dimus ierlima ecce q. d hac
pmptu e h i. pb qm eblo
pxta e ascendim z qz ulm
ad leuam i motaib erat z qz
ibi i cruce ascensurus erat h
Jo x sicut exaltat moyses
spetem i deserto ic. Jerusalem

ulm erat locus deputatus
passionis h i b z no capit
pphetam pire ex ulm. Et
cosumabitur omnia que
sic d glo q pphe dixerunt ad
sue dispesacois misteriu
tedisse. Denumero ieq aductu
cessauit pphie b 16 lex et
pphe usq ad iohem. In pa ce at
eig cosumata sunt oia Jo 19
Cosumatum e q scripta sunt p pphas de filio hois.
Vn d omnia etca cu ipso ut
de x° h quid actur q passur
q putvo acceptur
i. pes ie q salute scitati se
pphe qui de futuro gra
pphauit. Sz e punctiab eos
quoi x° est pauirez et pgtiocs
glas quecunque scripta sunt
de filio hois Ecce q filig
hois finis erat leg Ro x
ffinis legis xpc. Tradet eni
gentibus hic non passiois p
ludiu m q sic put distingui
Iniuria enim ad cosistit i cg
natu pcuidis ad iactu il
lacois q a no i tdicoe alia
subdict q infert ad ad
uerecudia z pudore sic e co
spuicio ad ad agustia et
dolore sic e flagellat ad
ad utrumqz sil sic e illusio.
Iniuria nimia u sui tout
ut fatui illudit sapiu
vel moriaz mist qsseunt de hijs dr h
glam. Tradet eni gentib
tradit9 fuit x° p° iudeis a
discilo mt 26 qui mult uid da
z tegerit a iudeis poncio
pilato q erat pses gentilis mt
27 vinctu adduxerunt z tra
diderunt poncio pilato psidi 3°
itm a pilato tortoris e iudeis
mt 27 ihm qud flagellatu tradidit eis.

[illegible] · Edio x

Et illudetur. primo enim illusus
fuit in pretorio principis sacerdotum
quando prophetiza nobis etc. Luce 22.
Viri qui tenebant Ihesum illudebant
ei. 2o in pretorio Pilati presidis Mat.
27. genu flexo ante eum illu-
debant ei dicentes Ave rex
Iudeorum. 3o in pretorio Herodis
Luce 23. illudebat autem eum cum mili-
tibus attendentibus et acriter of-
fendentes. Et flagellabitur.
flagellatus enim primo fuit co-
laphis in facie Mat. 26. tunc ex-
spuerunt in faciem eius et colaphis
eum ceciderunt. 2o arundine in
capite Mat. 27. acceperunt arun-
dinem et percutiebant caput eius. 3o
flagellis in toto corpore. Jo. 19.
tunc apprehendit Pilatus Ihesum et
flagellavit. Et conspuetur.
conspuitur enim primo fuit a iudicibus
in atrio pontificis Mat. 26. tunc ex-
spuerunt in faciem eius. 2o a gen-
tibus in atrio presidis Mat. 27. exspu-
entes in eum acceperunt arundi-
nem etc. Ysa. l. corpus meum dedi
percutientibus et genas meas
vellentibus faciem meam non
averti ab increpantibus et conspuen-
tibus. unde potuit dicere cum Job 30.
faciem meam conspuere non verentur.
De hiis duobus Sibilla ut ait
Augustinus de civitate dei. In manus infide-
lium postea veniet. dabunt
autem deo alapas manibus
incestis et impuro ore exspu-
ent venenata sputa. dabit
vero ad verbera simpliciter dorsum sanctum
et colaphos accipiens tace-
bit ne quis agnoscat quod verbum vel unde
venerit ut loquatur inferis
et corona spinea coronetur. Et
postquam flagellaverint occident
eum. Et fuit magna crudelitas
quia non suffecit eis alterum scilicet fla-
gellare vel occidere sed utrumque

unde potuit dicere Job 16. saciati
sunt penis meis. Pylatus non flagellatum
voluit dimittere sicut
Jo. 18. emendatum ergo illum dimit-
tam. sed iudei noluerunt sed postquam flagellatum
occidi procuraverunt. Mistice
non solum propter ihesum adhuc traditur a
symoniacis vendentibus 30 argenteis
Mat. 26. quid vultis mihi dare etc.
Judas tamen vendidit pecuniam postquam
advertit se peccasse penituit. Sed
symoniaci peiores Juda, nunquam
reddunt et ideo lepra eorum
et lepra giezi nunquam sanata.
Illuditur ab ypocritis de quibus 2 Pe.
3. in novissimis diebus venient
illusores in deceptione iuxta proprias concupiscentias
ambulantes. sicut duo demones
in duas scutellas. Flagellatur
a tyrannis qui crudeliter me-
tunt multos. Conspuitur a
blasphemis Job 30. faciem meam
conspuere non verentur. Occiditur
ab apostatis Heb. 6. rursum
crucifigentes sibimetipsis
filium dei. Iste peccat in filium
in membris suis infideles
quia tradunt venderunt quia illu-
dunt nequiter quia flagellant
turpiter quia conspuunt turpissime
quia occidunt. Et die tercia re-
surget. In hoc promittitur eis consolatio
[illegible] complet
[illegible] clausit in die
[illegible] dies quam fecit dominus
resurgendi civitas. Osee 6.
vivificabit nos post duos di-
es et die tercia suscitabit nos
resurget[illegible] resurgemus
vel suscitabit nos [illegible]
[illegible] resurgam. Et dominus vo-
luit tam cito resurgere ut
[illegible] scandalum crucis
[illegible] ex eius [illegible] omnibus

que fuit acetia die pquippe
dieb fuit in occidente z a gut
z a gl. In eq dicit qi p° monto
resurgeq. Consequenter mo° tc
Int illos tres dies sed due
noctes s tulpe z nisi fuit
pmano copati lucte gut
sz z. Dep a Job z° sit nox illa
solitaria te obtenebre stelle
cali eq Dez a pbz nox sicut
dies illuiabit. In fine hi
noct z fuit iv° gnalis.
Et ipi nichil. Supius pdixit
discipul suam passionem hic o
coz ebetudo qntu ad cog
nitionem. ubi veniunt ab eis sece
cog dnmo p° ppe indust dt
dt z ipi n° hoz intellexe ut
s pst z° doctrine aliquntu
subd z cat vbu ud absco tu
ab eis qz no cat eis reue
latu ab aliq° z reuelonis
diuine tu add z no intellige
bat que dicebat q° d illo
intelligebat u° psen pa
Voluit at eis explanad an
fem ut pq fcm pdicatois
recordaton mag i fide
solidarent. hic qui occidet
eum q° occidi definit eee
hq dj nuqm definit eee go
nuqm occidi° e Ad h° dd q
definit eee implicat i se ne
gonem p qua fit exclu° ne
dine. Nos sic occidi no pn
no po° de deo sz z. Ite de
ne h uac potuit occidi no
vide dine tu go h cat ana
dina poq dz dici nuqm posse
occidi qui posse. Ad h° dd
q no e sile de attributis af
firmatis z negatis qz ad
udte negatiue exiginitas
simp° p toto ad udte affir ne
ss p pte. Ite z a die resurg
q patet lege qua ipse tulerat

Ez ipse tulit legem de dila
cione go debuit sua differe
Ite aia separata appetebat
reuniri cor suo qz h° appe
nalis e go ut stati pq morte
reunita fuit ut i triduo no
fuit pstra eq gla qz h dug
pb h° appetu dilatum retar
da. pl ca gla qz ideo pp
dd q° ud albu int i ca cosili
ut e adh sz no e cadi i vene
z adoz q pz p° expecta effite
qz eni corp vnitu cat dei
debuit p° eq influxu z dep
ta a coz int e ipo z expecta
ul iqi i coz i° nuqm fuit
fomes pecci. h° un° debitu
incinacois hunt z ex ca
sorli q pstr debuit infi
ti coz suo copleto offi
ciu e expecta finali ut ex° eq
vnue futura spareni q
nui i putri i ipm cred q
debuit tu aliqntulu me
fantas e mortu q putare
Ite z ipi n° hoz intellexe ut
q plane dicebat eis Ad h°
dd q no intelligebat p°
qz que max e inde desid
bat eq morte audire no
potant. Ite quare no so hoz
lim occide sz vnd dm edebat
niz posse mod putabat
zqz pabola sic q suenat cu
loqui putabat z io forte
ep° venioz ab eis huig ri
cognicio ystud dt z ipi nich
intellexerunt. Factum e at
cu appropinquet Jericho
Supius pdixit dns disci sue
passionis infirmitate ione sca
valzaret hic o sua ptate
z h° p mia illosa ceci illu
vm quos tenuit ulteri finat
mia lo pp' astruit i eis fi
des h uat ista z fides dm
pq° determinat mia loc sine

ar vio x° no. z. delatu i no ipp z de

priam i. qr yericho 2o homis
miseriam. cecus quidam miseri
in stantia i. et cum audiret x
in statu penitencia i. et quia p
ibat mlt repabat 1o salua
toris uniam i. stans at ihc
3o utilitate scruat et omis
plebs ut uidit d. gossime
fit cum appropinquaret i yericho
Jericho interpretatur luna q patitur
defectum et significat defectum in re mor
talitatis ad quem ihc appropinqua
i. quem defecit omnis ho ab
ultima statu prime felicitatis et
patrib. xe. ho quidam descen
debat ab iherusalem hunc yeri
cho i. defectum ihc appropinquat
cum pecali cum carnis sine culpa
assumpsit i. suam incarnatione
Jericho x. samaritanus quidam it
faciebs sicut ad lucam appi
quit yericho ut latrones co
dicit qui ibi latitantes spo
liabant et uulnerabant uiatores
Nec mirum ipse cum uenerat
uocare iustos sed peccatores ...
m. xi // Cecus quidam h. t agi
hois miseria quo ad x p. q ad
ipsum q cecus 2o q ad motum q
sedebat 3o quo ad locum q
secus uiam 4o quo ad mictu
q mendicans sedebat g ... oz
incomodis tres s. cecitate debi
errore et paupertate. Cecus est
genus humanum p. clade uide
catum e. Eccl. ... sumple cor
sup peccatum excecatum est
sap. 4. excecauit eos malicia eorum
Genus hum non h x incomoda g
huiusmodi s. ceritas ignorancie ... ra
... q cecus sugmeus s. ho
Cessio pigricie s. i. qui tebet
vnib mortis sedet. De uiaco
culpe sap. v. errauimus a uia
ueritatis. ... tas quibus
adiuuamos ... pauperes

scisimus nimis sub ...
inflicta ho. distinguitur ... ut
ceritas ignorantie sessio impoten
cie quia malicia mendicitas
concupiscentie respiciat ... inf
mata ac i paupertate ... med
Et cum audiret turbam h. ... di
uisis in statu q exprimitur p i
interrogacione i clamacione et
clamauit ... q exprimit
tas ... interrogacione ... q
audiret 2o interrogacionibus forum
q interrogabat ... 3o interro
gatorum visionis q. dixerunt
ei ... Dixit cum audisset turbam
vnus ... disciplinabilis ...
audit q uisu accip ho disci
plinam ... auditu uo p
... perdiderat uisum sub
uentu etc. ... auditu sicadi
... p. auit ... audisse uo
dicit deambulantem i paradiso
... in medio ... turba
uel cum turba ... x
i q ... testio ... doctrine
... testio ... studiosi agio
le ... secundum et assidu
doctoris signum est ... pluralitate
presentie ... turba ... in
ihc ... stat ... Et i
quo ... turba ... in
celo stat ... apoca
uidi turbam magnam ... sta
tes ante thronum ... interrogabat
quid hoc esset ... ualde utile
interrogare de ihu. salua
tore ... interrogabat
... ubi est qui natus est
... ... qui ... ue
q. i. uasca ... actus ...
... mutabilitate ... uana
Dixerunt autem ei quidam de
turba q ihc nazarenus transiret
Nazarenus ... q ... nazareth
... florid ... ... na
Nazarenus ... floridus

Cant ij° ego flos campi (et) lili[um]
dicitur in te erat flos mancebs
huiat te passibile fuit flos
pficiens vng ppa plantacio ro-
se i yericho .i. i desertu Cum
ergo huius rose odore sentit
cecus iste Cecus quasi anguis vi-
dear sentire cupiebat quod si
hunc cecum no ptusisset (et) cla-
mauit no tn clamore exterio-
ri s(cilicet) (et) interiori de quo ps clamaui i
toto corde/ dicens Ihu fili dd
miserere mei/ ubi impetranda
miam ille allegat sibi offi(ci)um
saluatoris cu dicit ihu .i. s(alvator)
vocab[ulo] no[minis] eg ihm ipse ic-
dicit x no e a[liu]d no[me]n ... pre te-
gutibus cu subdit fili dd qui fuit
mansuetus (et) libera[lis] si id pme to
dne dd (et) omnib[us] mansue[tus] eg
3° spualiter peticoibus cu addit
miserere quasi d[iceret] no pecuniam sed
miam peto pb miserere mi ds
... x° egestate petere cu dt
mei qui indigeo sic in deb
ps miserere mi dne qm infir-
mus sum// Et qui pibant
hic o[stendit] pseuerancia ceci instante
pmo i gtemptu incepacoibus i
blacoe clamoris qui multo
magis clamabat 3° i repeti-
coe peticoius i fili dd miserere
Ergo et qui pibat incepabat
cum oratur ut taceret sic d[icit] glo
qui uicicte peunt sunt tumul-
tus carnalium uiciorum qui dissipant
cogitacoum hois et pturbant
oronem De quibus cecus in grece
mentibus pdurit suaviter vin-
geri vel dci q sunt hominibus abo-
10 nos retrahentes ipse multo
magis clamabat i quibus
dat exm p quanto plures
incurrunt impeditus tanto
magis e clamando ex illis q
clamat labo ami clamus/ Cecus

talibus na fidi ut quanto mags
ueta eo magis alta pe v
sui dd i psecucoibus eo pur
uint q eni fidi impt seruta (et)
ti seruit picl... Clamabat i putib(us)
magis fili dd miserere mei
Non ihu obmittit p(ro)p(ter) bnite
s(ed) ad memoriam reducat quo
dignitate ut capiet eius beni-
uolentiam ut ex pis pib(us) pm
facilius pugeret ad miam
allegat (et) eo liberaliter debi-
tat voce etatis qz filius (et) voce
nobilitatis qz dd (et) voce peti-
humilis qz miserere (et) voce pe-
testis egestes qz mei sic erit
medici// Stans aut ihc
hic o[stendit] dinnat po i statu
2° i iussu i iussit eu i af-
fatu ibi (et) cu appinquasset
x° i reffecti i (et) ihc dixit ergo
Stans at ihc Vero q ceci
sequi no potat stat dns
(et) uocari iubet ne turba
phibet/ Sic debent faci
principes nri stare cu vi-
dent paupes cogrentes
(et) facere uocari ad se ut au-
diret eorum quid noiabtres
expediu Gracia pt dici de
illis i psa. pupillo no iu-
dicat (et) cam uidue no ing-
dit ad illos/ vel etiam si quis
ingredit ca pauperu ad eos
expediut forte plus q vero
ta anguin tunc stare pro
pre patris ad iunicos qz stat
dicit a. cerne iudo te potes
ad saluandu qz ihc dicit x
no e a[liu]d no[men] docens salutis
nomen qz iussit eu adduci
ad se cecum eum spualiter
cecum ad xpm p doctores ecce
se adducendi// Et cu appi
quasset h[ic] o[stendit] x i micia affatu
ceci p(ro)b(l)inon x p(ro) accessu ceci

adductus. 2o affatus summi medici
i. interrogatus. 3o dulcedo interro-
gationis i. quid tibi vis. 4o visionis
desiderium i. ait Domine ut videam. [illegible]
cum appropinquasset interrogavit eum
secundum textum dicens quid tibi vis faciam
q. d. non sano invitos sed volentes.
Augustinus qui creavit te sine te non
iustificabit te sine te. At ille
dixit Domine ut videam. Ecce dis-
creta et bona petitio. Non enim
petiit aurum vel panem sed tantum lumen
sicut et Salomon tantum petiit lucem
sapientie et cognitionis iij Regum iij.
Domine. Cristus non modo dicit fili
David sed Domine ac si diceret filius David potest
misereri sed non cecos illuminare
filius Dei qui est Dominus potest. Unde quando
dixit fili David miserere mei
suspensa est sanitas sed cum dixit
Domine infusa est. Nota mirabiliter quia
Dominus Deus quoniam ipse Dominus illuminat ce-
cos. Ut videam. O quam magnum cordialia
temporalia oculis corporalibus de quo
Thob. v. quale gaudium mihi erit qui
in tenebris sedeo. Eccl. xj. Dulce lumen et
delectabile est. Credibilia spiritualia
oculis fidei de quo i Cor. xiij vi-
demus nunc per speculum in enigmate.
Celestia eternaliter oculo glorie
sine speculo de quo i Jo. 3 videbimus
eum sicuti est. Et Ihesus dixit illi.
hic ostenditur virtus in effectu. Verbi ad hec
omnibus tangit. 1o per causam sanitatis
efficientem imperantem quia dicit respi-
ce. 2o causam dispositivam interce-
dentem de qua dicit fides tua. 3o ef-
fectum indilatum in dicente et con-
festim vidit. 4o preconium exhi-
bitum magnificantem quia sequeba-
tur illum. Et hoc est At Ihesus dixit
respice. Non apposuit manum
ad eum sanandum nec ad unguendum
sed solum verbum quod ipse dixit et
creata sunt per quem misit verbum suum et

fides tua te salvum fecit. Ecce
quam lux cordibus per fidem illuminat
oculos corporis. Ex fide enim impetravit
salus corporalis, salus spiritualis
sicut Marie Magdalene fides tua
te salvam fecit. Salus eternalis Marcus ultimo
qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit.
Et confestim vidit. In eum medi-
cina domini et sermo Dei potuit quod
dixit. Ergo i. Job ult. auditu
auris audivi te nunc autem oculus meus
videt te. Et sequebatur eum. Ecce
signum perfecte illuminationis scilicet cor-
poris et anime, quia iam non sedebat secus viam
sed sequebatur viam per vitam. Crisostomus
munus obtulit Domino quod sequebatur
illum magnificans Deum. Magnificat
dicens eum nomen magnum et moliens
universa. Ps. magnus Dominus et
magna virtus et cognitio dicit Dominum magis
quam divinam virtutem occupare nisi
regratiando quia scilicet dans Deo digna
the[?] ... quam est videre virginem illa
illuminationis. Et omnis plebs ut vidit
scilicet quod factum est dedit laudem Deo. Non
plebs
videtur ut prius sed laude Deo dicit
glorificando propter diversa gratulando
sanitati ceci. Hic tamen advertendum
de beneficiis suis gloriam non
attribuere utilitatis ipsa. Et gloriam
meam alteri non dabo. Hic quippe
interrogavit illum dicens quid tibi vis
faciam. Ex hoc invenitur quod nesciret ceci
votum cum ipse Dominus novit cogita-
tiones hominum. Ad hoc dicunt quod interrogat
non ut instigaret sed ut cecus ad orandum
magis inflammaretur. 2o ut ceci
petitio ab assistentibus percipiatur mira-
culum magis esse ostendatur. 3o ut de
ceci discreta petitione assistentes
edificentur. 4o ut nos per fidem cordis
et oris confiteri doceamur. Crisostomus
o Domine quid interrogas qui oculi
videtur infirmitas clamat qui
nocte perimus. Non quod ait propter Deo
parem sed propter fidem tu Domine occultorum

cb cogitacoz z nescis / scio ait
b volo ut cofitear /

C XIX

Et ingressus pambulabat
Yericho In pte° n(te) informauit xpus ci ad opa
cotemplatiuo(rum) hm fort ad
opa actiuo(rum) p° qntu ad statu
incipientium z° quntu ad statu
pficientiu / b ill audientibz
3° quntu ad statu pfectoz p(er) i z
hijs duab pcedebat ascendes
ultima scriptu(m) ad statum inci
pientiu zachei qusio inuitada
pp° ubi o p° pecto(rum) despecto
z° qusioib eo occo i z qrebat
thm 3° exp eq qusioe ao z ppu
sio i z cumuident ob murmu di
x° eq pstra qusioi stab at Za
cheg dix ad dnm / i° qusioib eo
comeda° i / ait thc ad cu
In pma desc(r)ibit cu p° a pma qz
Yericho z fama i z ecce z exp
nigae i mir x°. exp nomine i noe
zacheg / 1° ab offico i z thc cat
pncips 6° ex fortune dono i
t ipe diues Dgo z ingressus s.
thc pambulabat yericho p g
mnatculu illuiatoib spual
Jericho em intp(re)t lunaq opg
ht illuiari vadijs Duo sunt
s.ninala cotrha inuadian ad
illuiao z ssq z mia la spualia
inuadian ad illuiao z incou
Jo. j. Erat lux pua q illu om ho
ie s. exterioze z interioze
fta e p appmq z ad yericho s
phitaon pma pgua g t
data z° p grand g tu faciete
vn pma quib e boib z mal
z° ppatm bonib ioblude qz
pma fta e aum ingressu qz de
t malno hitat z p q ingssu
qz degib oib hitat b p e stu
at isto hitab pabu ierich° /

Jericho st mund qui venit thc i ut
incarnacoe b z . intuit thc
t quodda castellu ambulat
i sua qusacoe az z ambulas
thc in pma e galilee pambu:
labat i sua passioe vn i pe
pambulabat in monte corde
uici t mo° domg m. Ko qua
pambulacoe sta e salg do ui
t epe opatg e salute i inco
tre qq d° hodie huic do ui
salg sta e / Sic z nob mund
qui st p yericho dem g pam
bulacnd cu in hore p mordia
tu amore ysa. 6. recedite
recedite exite inde z pollu
tu noli e tangere / Et ecce vir
t q not az eg famositas Erat
eni famosit tu qz pncips
publicanoz z tu qz diues tu
qz nir ab emi nig de qui
pusillg cet co° Noe i sunt
pusillam b z adolescetes de
q° b. 18 qui cotistatg epp ino
incedy / ft ann de cotepu
diuiciaz / Nomine zacheg
Nota exprsse ttom dig qno
t pp° qusioib eg facilitate
t pp° comissi pecto(rum) q z ilo
ulte scriptu erat no / Nosic eig
expssi sunt noi dit z epu
lonis de q° b. 16. ho qda erat
diues / Zacheg intp(re)t instifi q
ul festinab q optie ag unit
putimego qz j dicat i festi
nab descen. i z th cat pncips
publicanoz / No tm publi
cang sz q° p z maioz hmidam
dmc pnct. exp eg cousioe
Et ipe diues cupid g fu at
v i acquisitoe diuiciaz qz
publicang sz no auarg i re
tetoe cotez qz dimidiu da
bat paupib p q z q no oi
diues auar ht q p e e dite
salua / s sig t e punat dicias
Et qrebat thm uide . h d /

gusiois eius octo primo ex pte
zachei qz querebat videre 2o ex
pte xpi / Et cum venisset ad locum
Ex pte zachei tangitur primo primum
eius desiderium 2o desiderii signum 1
Et precurrens / In primo implicatur tam
primo desiderium videndi ihesum 2o
impedimentum implendi desiderii 1
Et non poterat 2 tamen impedimenti 1
qz statura / Dicit ergo Et querebat ihesum
videre / Ecce primum et necessarium desi
derium / Beati enim oculi qui vident
ipsum / Beati oculi qui videt
Unde eum quem quibus erat / Et non
poterat pre turba qz statura pu
sillus erat / 2 cor eius quantum ad
mentem per humilitatem / Secundum quod
multos impedit a visione dei
turba amplexorum hominum / Turba
curarum sclavium turba fantasma
tum carnalium proprietatum turba
que impedit languidum ne ad
motum accedat ymmo in ea deficit
Io v paraliticum ne ad ipsum acce
dat / Et (?) ne ipsum contempl
Uis zacheum ne ihesum videat
ut patet de puelle suscitatione retar
dat / Et quod parentibus ne ad
cecum ne ei obviat / et illum
comprimit et molestat / Et viii
Sponsa aperire ei lavabo / Io 8
Et precurrens / hic subdit desi
derii signum / Et notatur primo in celeritate
currendi qz precurrens / In ascensu
sycomorum / et ascendit 3 ob situm
loci qz ut videret / Et dicit ergo Et precur
rens / In aliis currens desiderat
ut quamvis non haberet ascensum
suppleret / In arborem sycomorum
glo dicit qz sycomorus est morus
similis foliis sed altitudine prestans
et in sp(ecie) ficus fatua / Unde super yose
phum po(?) debet dici sicomorus
qz quod ex una sicut qui ad literam
tamen ex una modo ad folia et st
ructuram / quem si glo credendum
ut ficus passit / hac denique as
cendere per fidem per meditationem per
imitationem / Cant. 7 Ascendam
in palmam / Aliter ihesum videre non
possumus qz statura pusillus sumus
non enim sufficit in via mundana
suimet / ymo passionis crucis christi
Est autem arbor moro similis per
sanguinem rubigine / Sed ficus
proprie fructus dulcore 3 / Sed ficui
fatue propter vilitatem et ignobilem sap
ientiam / et stultitiam / Unde de sychomorus fructus
fructibus licet moris fatuus / Unde
sychomorus id est ficus fatua / Et
videt illum qui videre ex parte
qua erat sycomorus erat cru
cifixus de mundo ad gentes
ut de mundo ad premium pas
sionem crucis / Et cum venisset ad
locum / Sicut dominus est Et hic ponitur
octo conversionis zachei ex parte christi
Ubi primo tangitur vocatio zachei
2o obedientia vocatione ibi et festi
nans / In primo tangit tamen et
aduentum domini ad aspectum zachei
2 ipsam vocationem qua dixit
2 vocationis formam ibi qz hodie
domo tua / Dicit ergo Et cum venisset
scilicet ihesus ad locum ubi erat zacheus
Sicut Iaco 4 appropinquate deo
et appropinquabit vobis / Et ad locum
scilicet ubi erat sicomorus ignominiosum
qui spontaneus venit ad crucis
patibulum / Suspiciens vidit illum / Non
tamen visu corporis sed etiam pietatis
quem petebat / ps Domine respice
in me et miserere mei / Bonum ei
fuit et videre christum / sed melius vi
deri a christo / Et dixit ad illum
Quem iam dignum alloquio
dominus zacheum et non est quod eum
ad visionem suam summa sapien
quotiens omnibus novit et vigi
lat bona omnia novit et mala

no

qa ascendit

Tba pta pstat impedita

b pus qui numerat multitudinem stellarum
et omnibus eis nomina vocans.
Dicte ad ostensionem familiaritatis facte
sic qui dixit moysi. Exo. 33.
Invenisti gratiam coram me et
te ipsum novi ex nomine. Quia hodie
in domo tua oportet me manere.
Spiritualiter in domo zachei spiri-
tualis. Sicut in ecclesia ostia
plus erat nox sed in adventum
nox illa recessit et dies gratie
appropinquit. Hodie in domo
tua spirituali. Ita domus materialis
non erat vasta. Quamvis nos deo
hominibus sermo sufficere non potest. Oportet quia
domum meam relinquit propter te
Hodie manere, i. per graciam inhabi-
tare. Non sufficit. Io. 14. mansionem
apud eum faciemus. Unde domus
sua comedere et ornare atque cum
hospite recipere. Surge et glo-
riare et eluxit dilectus tuus capere
per zacheum in gentibus propter quod
domum eam de gentibus in qua
domo divinus relicta synago-
ga Matthei 23. Ecce relinquetur
vobis domus vestra deserta.
At ille festinans. Hic comedat
zachei obedientia quibus verbum implevit
plus. Unde dicit At ille velociter
festinans. Huius dicit descendit
spiritualiter et corporaliter. Et stilus
i. humilitate in gaudens. Dicit glossa
at ille non aliud mittens per se
festinans non procrastinans
non se excusans. Unde dicit. Bonum
eius obedientis non habet necessitatem man-
datum non procrastinat. Oculos
parat visui, aures auditui
magis opus pedibus itineri. Totum se
totum recolligit in te ut
imperantis exsequi impleat iussio-
nem. Dixit ergo non vocatur
eius zacheus. i. festinans descendit

non tamen descensu locali sed et
mentali per humilitatem. Sic rebecca
visio ysaac. Gen. 24. et abygail
visio david. i. Reg. 25. Et excepit
i. excellenter recepit in gaudens
de tanti hospitis adventu.
Et cum viderent omnes. Super
conversionem zachei occidit
nam ex conversione eius aliquorum
perversio ubi non prius perversorum
murmuratio, et murmur
assumpta occasione. Dicitur quia ad
hominem peccatorem. Dicit glossa cum viderent
omnes scilicet qui intravit domum
publicani murmurabant. Sed
murmurabat de hoc quod come-
debat in domo mathei publi-
cani. Sed istud murmur sit
murmur iudeorum de salute gentium
Unde beda. manifestum est iudeos
gentium semper odisse et non
intellexisse salutem. Sed si
fuit iudeorum murmurare
murmurat magister dicens
quia ad hominem peccatorem divertisset
putabant isti divertere et quia
peccatorem non erat sed iam penitens
ad quem quia ad eum quem iustifi-
cavit non est intravisset dicentes
quia peccator penitens est. Ex divisione
i. 22. ubi est diversorium ubi
pascha cum discipulis meis man-
ducem. Hec est domus in divertere quem
omnibus habebat concedebat pa-
nem subcinericium. 3. Reg. 19. perquisivit
in ter panis assertum prope caput
quo refici. Divertit domo autem
in duarum cordiato amore
Stans autem zacheus. Hic ostendit za-
chei perfecta conversio et quia non
tamen primo eius constantiam cum dicit stans
secundo manifestat. Ecce dimidium et
iusticia ibi si quem defraudavi.
Dicit ergo stans autem zacheus non tantum
corporis sed animi. Contra murmur de te
sic multis quemadmodum ubi defraudatoribus etiam deterioribus

bonũ iã inchoatũ deficiunt h
e plaga locustarum ꝑ q̃ uineta
de nouo nata mortificat' exo
x. Nõ faciebat sic dd q' dice-
bat de semey maledicenti s
Dimitte eũ ut maledicat m-
1 Re 16. Stans in q̃m zacheus
dixit ad dnm Sup[er]ius cupie-
bat ihm uidere qr indigebat
salute monstrat ipm q̃ hec
dnm q̃ patrem cui obedierit
Ecce dimidiũ bonorum meorum
dne do pauperibus h implicat'
multa clarita in modo a quorum
... tenelositas preemptati da-
bo .i. ecce Ecce & no p'thab
datum angustiati Sic acti
ecce ysa. 51 ecce deus saluator
meus ysa 58 Nomine ecce adsu
... equitatis ... magni dono
dimidiũ thob 4 si multum
fuerit tibi habundanter tribue si dimi
regni incipte petieris
impetrabis ... equalitatis fruc-
tuosa recipientibus bonorum
pauperibus de primicijs frugum tuorum
da pauperi. pũ ult reddet ei
si scẽ bonum & no malum ...
expectans ... ipsi dati i. meorum
... Job 31. de uellibus ouium
mearum calefactus ... ente
vita i. Dne qui intuitu tuum h
dne facio pũ z hora dnm de
tua sba ... ē liberalitas g..
tuita i. Do non uendo plaude
... ... tpali pob dispersit
dedit pauperibus ... expectans
debita i. pauperibus Job 31 si
negaui q nolebat pauperi-
bus ... pudium ... eterna
te hac sapiencia sicut fatua
diceat zacheus sic glo Et si
que defraudaui si aliquo

quocumque modo Jn hac atque pos
sib dubitacõe & se non uultu
defraudasse Reddo dicit no
reddam quia tunc hortatiue esset re
esset in dicat adque ei modo quo
restituatur rebus qui reddi debent
in ... agit pena sit solat
ut aut dux ... alt ... testo
meo reddi proprio Reddo
ipse ... multos usu-
rarios qui tota uita sua nolunt
restituere ... solum morte qui
iam non possunt euadere in ...
in testibus suis restitucões faci-
unt ... sic porcus qui nulli utilis
e du viuit set in ... morte
hiis ... dimitte ... pos
sessa ab eis ut ...
distribuciones ut ...
cas ... relinquunt sic sing
a ... licencia sine liber est
fieri non ... a suo Reddo
quadruplum Exo 22 q̃ furatus
fuit ante reddat ... duos p
una oue Ait autem ihesus ad eum
hic post ... zachei quem
darent murmurantes confutans
uel confutat eos ...
... ex parte sui i. Veit at
filius Ethe ... dt aut at ihesus
ad eum no ad murmurantes
qui indigni erant ... allego
... hodie huic domui sa-
... quasi hic superfluit quia
mos hebrei ydiomatis est
pleonasmos ... at beneficia
non ... huic domui ... il-
lumina ... saluat ...
p fide quam ... i. hodie i. hac
die qua ... ...
... dues quam ... in-
habitacio ... huic do-
i. toti familie & spaliter ...
zachei ... domus dei ...
... salua p
... sal ... quia ipse sit

filius abrahe non carne sed
imitacione tamen tempore modo di
uicias sicut et abraham gen xii
Venit enim filius hic est incar
nacionis filii filius non et e
s diuini benignitas quia filius
hominis benignitas humilitas
quia venit querere humilitas
utilitas quia saluum facere
utilitas necessitas quia quod perierat
Dicitur ergo venit enim sed dixit
quia hodie domui salus facta est
s a deo filio quia et homo est venit
enim de celo in mundum per humanitatis
assumpcionem Io 16 exiui a
patre et veni in mundum filius hominis
filium hominis se vocat in quo patet
eius benignitas quia secundum glossam et
murmurantibus non dedignatur
sua misteria exponere Item
filium hominis hic vocat se quia
loquitur de aduentu in mundum
qui debetur ei secundum humanitatem quia secundum
diuinitatem semper fuit in mundo venit
querere per doctrinam et saluum facere
per gratiam conuertit G et mi
Ioh quod perierat oue centesima
sunt dragma decima
filium minorem de quibus supra
perierat enim in homine innocenti
ue filius dote adepto glorie
primi prima oui perdite primi
dragme perdite primi filio
prodigo ideo clamat per prophetam
Ihesu reparare secundum Ezechielem 34
ecce ego ipse requiram oues
meas et hic querit et querebat
Ihesum videre quis esset q ero 33
non videbit me homo et viuet
Ad hoc dicendum quod videre potuit quis
esset in persona non tamen quis esset in na
tura deitatis sicut in gloria Ecce
dimidium bonorum etc quasi supra
maior pars peccatoris quia iudicabat
bona sua dimicius viuens
coniuncti pauperibus ei Ad hoc dicendum

quod hic peccatoris hoc dicebat ad
ostentacionem sicut et tamen scriptum est
dicit enim non sum sicut homines ceteri
ille ad confusionem et humiliacionem
et impetracionem misericordie
Item si quem defraudaui
videtur preposterus ordo quia secundum glo
prius est reddere domum quod re
mansit pauperibus erogare
Ille enim equiuariabat Ad hoc
dicendum quod zacheus proposuit opus mise
ricordie iusticie quia misericordia superexal
tat iudicium Iaco 2 Vel quod
residuum per quod eleemosinas faciebat
sufficiebat ad restitucionem
pro loco et tempore faciendam Il
lo prius dabat elemosinas Item
reddo quadruplum quia prius
de peccatoris reddere septuplum
Ad hoc dicendum quod septuplum preter
vel dicendum quod secundum legem ciuilem pena
furti non manifesti est du
plum manifesti in quadruplum
et quia pena furti secundum tempora varie
tates diuersificatur secundum tempore
salomonis pena furti erat
restitucio in septuplum ad
cohibendum furta que forte
tempore illo nimis inualuerunt
Cum dicit zacheus reddo quadru
plum quia forte hoc erat pena
furti tempore suo Item hodie huic
domui salus quasi dicere difficile
est saluari hec autem de facili
conceditur saluis diuiti Ad hoc dicendum
quod ille fuerat diues sed iam non
amabat sed contempnebat diuicias
Hec illis audientibus Sequitur
informauit deus ad opera actiue
in statu incipiencium hic
informat ad ipsum statum perfe
ctorum dominus accepit perfe
cte sub parabola negociacionis
Vbi notandum primo parabole proponitur cau
sa secundo parabola tercio duplex hono
ratur Dicit ergo hec autem eis que dicerent

illis audientibus s. discipulis quibus
maxime loquebatur adiciens s. ad
predicta dixit parabolam quasi
parabola sicut de glo. docet sibi
magis placet penitentia peccatorum
quam iustitia superborum cum
pressit hoc scilicet fuit in quo duo
sunt reprobum penitentium, hec quasi
parabola est in quo reprobum superbo-
rum quia esset prope iherusalem ubi scilicet predi-
cat suam passionem et venire imple-
dam ut 18. ecce ascendimus iherusalem
et filius et quia estimaret discipuli
eius quia confestim regnum dei manifes-
festaretur s. quando esset iherusalem que est
caput regni propter quod duo dis-
cipulorum per suam matrem petie-
runt ut unus sederet ad eius dex-
teram et alius ad sinistram in regno
eius matth. 20. hoc et estimabat pha-
riseorum aliqui quod statim esset
iherusalem manifestare regnum et eius
rex iudeus ... multi tunc cre-
debant futurum regem israel secundum quod
dixerunt magi ubi est qui natus est
rex iudeorum act. i. si in tempore hoc
querebant ab eo domine si in tempore hoc
restitues regnum israel. Ad hunc er-
go errorem removendum induxit
parabolam dicens ergo homo quidam nobilis.
Homo quidam nobilis. hic ponit
parabolam in qua ostendit, primo de eius
reditu a sede et gratiarum in servis
datarum distributione et notatur
ait decem servis et iam in singulis a
iudeis et post ascensionem in cives
at cives et sequentes ad iudi-
cii discussionem et fiunt ei reddere
primo meritorum discussio et retribu-
tio venit autem primus et iudiciorum
eorum in inimicos.
In prima implicat et de eius s. genera-
litate et nobilitate pietate et miraculo
quia abiit in regionem ... talis
quia accipere ... et potestate finalis
in venienti. dicit ergo homo quidam fuit
et non habens parentes ... nobilis

fuit unigenitus unus, quia secundum divinam fuit
unigenitus patris eterni secundum humanam
de stirpe david regis. Abiit
in regionem longinquam s. de
celo in mundum et de mundo in celum
abiit via longissima factum
per omne seculum tulit. Accipere sibi
regnum s. in gentibus commissum sibi
datum est david. hoc est per postu-
la a me et dabo tibi gentes.
Et alibi dicit et regnum et
ipse dominabitur gentium. Et reverti
s. ad conversionem iudeorum quia cum
plenitudo gentium intraverit
tunc omnis israel salvus fiet
Ro. xi. Vel sic et reverti s. in iudi-
cium in die plenitudinis ...
s. ... completo numero electorum
in celo. Abiit ergo primo de summis
patribus ... de virginis
utero in mundum de mundo in crucis
patibulum de patibulo in sepulcrum
et in infernum de inferno in regionem
viventium. de regione viventium
in celum de celo in apostolis dispen-
sione gentium. Vocatis autem
decem servis. hic ostendit gratiarum distribu-
tionem primo et receptionem statim
quia decem servis receptum unusquisque
decem mnas receptis muneribus
usum. ... negotiamini. Vocatis
... quia dum venio. hoc est in iudicio
regnum ad opus ...
vocat ... gratia divina acci-
bus ... Dicit ergo vocatis autem
s. per electis ... gratiam ... alias cum
autem congregatum et decem servis
suis decem propter decalogi observantiam
servis propter ... gloria
vocat servos suos dum eligit
discipulos ... decalogi ... tributos.
De illis s. gratiis gratis accepistis
gratis date. decem mnas s. spiritualem
intellectum decalogi luc. 24. tunc aperuit
illis sensum ut intelligerent scripturas.
Non dicit quod unam secundum glo. Cum dominus mnas

Vel dedit decem mnas i. unusquisque
donorum ... dispositione unicuique plus
alii minus. et unicuique secundum suam
virtutem

x. ... ad opus ...

...

appendit omnibus scripture sermo quia
ultra celestis perfectionis suggerit
quia certitudinis impedere fulgore
chito aut domini sermonibus intel-
ligi acceptum quantis comparatur primo
propter inequalitatem 2o propter fe
rotunditatem 3o propter regis impressam
ymaginem 4o propter superscriptionem
5o propter imperfectionem 6o propter ualorem
Sic sermo domini clarus est propter
stilum imperscrutationis Io. 1a sermo
tuus ignitus est per eloquia domini
eloquia casta rotundus propter immu-
tabilitatem Celum et terra sermo eius prota
te plenus ipsa vel verbum domini
manet in eternum Celum autem
qui non principium habent nec finem sicut
sua rotunda vel ymaginatio
regis insignitus id est gratia propter dul-
cedinem Col. 4 sermo vester in gratia
sit sale conditus per quam dul-
cia faucibus meis sermo
superscriptus propter loquendi modum et consue-
tudinem quia de deo et ad deum omnia
tempora ad eam reducuntur
siquidem loquitur sermonibus dei perfectus
propter additionibus impositum
nec enim additum ut minimum ut
patet apoc. ultimo contestor omni au-
dienti precepto propter utilitatem vel fructus
sermo domini causa proficit Et ait
ad illos negociamini Sed de
talentis acceptis querit dominus
Mt. 13 simile est regnum celorum homini
negociatori Negociamini quoque
de bonis que vobis fortuna
uos dans modo autem hec nego-
ciacionibus tangit Augustinus
Venale habeo quod regnum quo
emitur paupertate regnum labore
requies dolore gaudium ignominia
gloria morte vita non potest se ac-
cusare ab hac negociatione
quia ut dicit Augustinus regnum celorum
tantum valet quantum habes Dum venio
i. quousque redeam qui cito
quia nota per tempore precibus hec dubi-
tacio Abacuc 2o veniens veniet

vel negociamini i. muta acumulate
tps dm mihi currit usqz ad tps
iudicij in quo dat bona sua ad hc
ut mltiplicent ex fructu bonorum opum.

Dum venio inquit quoniam veniens de
talentis commissis Cives autem
eius hic subditur audacibus sur-
gentibus persecutione ubi nota primo
persecutoribus origo quia odio autem
2o exercendo quia miserunt post eum
Cives autem eius scilicet iudei secundum car-
nem cives eius quorum missi sunt Luc. hiis ba-
bilonica oderunt illum scilicet preter
in carne Io. 15 ut impleatur qui in
lege eorum scriptum est quia odio
habuerunt me gratis et hoc quia cor-
ripiebat eos amore et odio
habuerunt corripientem in porta
Et miserunt legacionem post illum
ignominia crucifixionis blasphemando
Mt. 18 latus eius post mortem aperiendo
Io. 19 sepulcrum eius ne surgeret
custodiendo Mt. 2a militibus
pecunia corrumpendo Mt. ultimo
nomen eius extinguere procurando
Act. 5 discipulos eius flagellando Act. 1
Dicentes nolumus hunc regnare
super nos quia patuit quando ipsum
dicentem se dicebat regem
accusaverunt Luc. 28 cum dominum eius
negaverunt Io. 19 regem non habemus
nisi cesarem Cum regni eius titulum
delere voluerunt Io. 19 noli scribere
rex iudeorum sed quia dixit
rex sum iudeorum Et factum
est ut rediret hic subditur sequens
ad iudicium reversio ubi implicatur
iudicium ordo primo reditus ut interim quia factum
est 2o redeundi oportunitatem quia ac-
cepto regno 3o redeuntis
autoritatem quia iussit vocari 4o red-
ditus rationis prout solet quantum
de quo Et factum est ut rediret scilicet
ad iudicium Act. 1 quemadmodum
vidistis eum ascendentem in celum Accepto
regno non solum gentium sed et
iudeorum Dan. 7 Dedit ei potestatem
et honorem et regnum et omnes populi
tribus et lingue servient ei potestas
eius Et iussit vocari servos
omnes videntes quibus dedit sed prela-
tos spirituales quibus dedit pecuniam

s aut gratiam r sciam r tue
sbam ma pat e dat oib
credetib z az spali doctoib
t pdicatoib z az det diuitib
puub quid notauat eos ad
tumittedz eis negociacom
ho g. quos pdestinat hoit
uocauit Et z iuit ad quend
vom az ze. voca opariose
ma fet p scipiu intilg mssor
vado z az faciet p anglm
mortuos ad iudiciu uoca
do. j. thes. x. t iussu et i uoce
archanli r et q hic lo de
2a uocacoe ob d t z iussit
uocari suos s ut faciet i sic
faciet qntu quisz siue pug
siue mhgug negociat est
ofcium quippe plati no
ad orund z ad negociad / io
dt qntu quisz negociat est
qz cui deg plg qmittit ta
to plg exiget ab eo ut pz
b xij / Venit at pmg dicens
hic tm autorz discussio t
retribucio obit agit ta qna
negociacom q qnald put
integl de comug fidelg a spar
de doctoib mo pp sum
sm boni pfci qui pcepcis
supaddat consilia pz m
boni impfci i quig sufficiunt
pcepc pz m omib mali q ne
qligunt t cosilia t pcepta
Expo do no de doctoib pp
sum sm illi quig qmissu est
offim qusioib indecore pz m
illi quig qmissu e offim instt
cois fidelium pa i creb p e
audit qparatu 2o qmedat
inde i tait illi euge z 2o p
mittit pmium magni i ex
ptate hub / Dt go Venit at
pmg glo sug pmg e ordo
doctorz t qusioc indecore
inisso t dr pmg poite tpib
qz ptcio miss se ad indecos
p xij apli b ix dem lxxij

disti. b. x. dict z. vob p op
tebat loqui vbu dei r ctc
poui dignit quiindd dig
uioce erat getib vnb b
glat hort pax oi opati bom
Judeo p go t gco / Venit inqm
Dices dne mna tua x. a te in
data x mnas acquisiuit / ht
sm e qu pp s lege gstitu
b met sociauit / t sug fuit
petrg qui multa milia indore
deo acquisiuit / Et ait illi s
homo nobil e Euge / euge
e intellecto sub affetu e ad
mirant t qmedat bom te
sui sui n insultab ei sic i su
seruat cofesti qfusiom sud
Quue boe qz de bono talento
acquisisti x. t io boe qz s
dijdmj bom e sui diffusium
Qra t modico fuisti fidelis
glo modicu e q q k pcipug
t qpone fucorz bo z fidelg
dimoicu dispesado de bo
spuali fidelm negociado
oz go comedaco dni t sui
affetui euge / affatui sug
hoc effetu qz i modico re
Eris ptate hub s x ciui
i sup uimas qs tua ptoe
coitisti qz pipis glificabis
t i omib quig ipsi j. thes. ij
que e spes nra a gau t a
cona gle none nos an dnm /
Et alt venit / hic subdi de
2o suo tq p tangi mdt z o
pmiu i t huic ait D g t alt
venit s ordo doctorz qs glo
ad ppucium miss e q s e
qn aplis dom e dte docete
omes getes / ulti m illos
doctores pcipug fuit paulg
pp q t doctor getiu appellat
Gala ij o qui opatg e pet i
aplatu circucisiois opatg e
t imutg getes / Ecce illi duo
sui / Venit inquit dicens dne mna
tua fe. x mnas / ph q d fe.

tom tam miti attribuit gre di
mina go tua i. gra tua fec v
mnas qz gentes p. cortes ssib
pus mancipatas ad gm fid
ewnce gnitit / tangit q mitz
actore pncipale cu d doc
actors data radice c sbat
mina tua / vadices date nuit
opant futilit cu sc v mnas
et ad h q te pmu cu subdit
Et hinc ait / et tu esto sup v
cunit i sup illos quos pus
v ssib deditos tua prōe co
utsti sup illos ingu no p
latōe iurisdictōibz s dignit
qz ancola h ebis su an vera
hic quit hoquida nobilis
qz ipe dt i pb ego su dmis et
no ho go n nobil est n ho
ad h c dd q dd pmib no pp
uu nilez s pp cortep oz ina
bile qz sine semie de tra et de
vgine cocept q et nat q est
s no ho d no qz nego ex
cludat ne h nac ni s pass
one q d no ho tu sic ad a s
ho et deq ste accipe regnu q
ipe e v ex abetno sid po
req at vex ni an secula
go no accept d ex tpe ad h
dd q shuat x no e vex
ab etno et n q accept a pre
ab etno qz sic accipe gla z no
d incho acon dinicoib s ndte
oigib / te negociami q Jo 2
nolite face domu pris mi
domu negociacoe ad h c dd
q lo hic de negociacoe spua
li de sclavi / te nt sciter qm
quis negociat q ete q ecca
23 duo aliqui crcare dia
sr agmta sic et pq pfim oia
respicit / vn scia dei no ca
ar reb quil nego s e ta m
ad h c dd q scie no d i fory
s effem vn scuti i sue cib fa
cit s pessimi re t bur oib / te

in moito fuisti fidelis q h est
in tupius ecimo fidelis
go male vemma in tin
ad h c dd q fidelitas pt lad
b modici sic b n s e co
meda vl modicitas sup
fideli e sic q deci ma sicno
e g meda le sic oppoib et eis
pteta h u b b x omi te q ct
cessabit omis placo ut dt
glo s i. Cor s cu eva
cuit omne pncipatu ad
h c dd q tuc cessab placo
iuris dicoib et dignitat. s no.
Et tu gnecit d / Supi q po
sunt duo gna bor negotore
hic pont tm genq boi
s fatui negociator / v tag
po ψui illig culpa z culpe
excusa oz temaria i timui
te z o excusat sz accusa oz devian
dina et dura i d ci de e
surgam ingstai z asta
et tu gnecit p tau suu put
nit q illi qui p q collectores
in dcoo et anfracos neglit q etes
itur gmisso p d ca off
tales inde z ulti modi
quoz ali sciunt pres s negli
gut q mug malo d seve di
malo d e qui opq dm fat
negli / s alialiam Je x 8. fraudulent
alij q pe q ēm pre sciunt
sue cotepnut / qug d opee
x qz tu sciam repulisti et eo
repella te ne sacdoto fu
gar / in Alij nesciunt s ty
alij b iungut h e pruden
in eoz p iacob q eu gnare
no possit a cillas supposuit
gen 30 Alij n Tacd sciunt ut
ina i volut / quig d i d ait 23
ve vob sc bet pharisei q clau
ditis regnu celoz an hoes
vos n o ntistis ut nec intro euntes
intre pmittitis q g q ut oz
ecte dni Cosohin medicat
alijs ut pdi s pun q q d s pi q pruda
pastor q no sua gla z quib
bi s multi in mari / dicit mgri
di dnc ecce mina tua q glo
qua habui repositam
in sudario.

In sudario pecuniam repo(sui)t
qui ad predicationem ydoneus
fuit predicatoris vel suscipe-
re renuit vel susceptum non gsit
Dicit autem se sudarium pannum
quo involvuntur corpora mortuorum
et spiritus faciei. Et tu nunquam
i(n) graciam qua bene mortua et
sepulta i(n) sine operibus repo-
sita i(n) sudario. Et ait apostolus gracia
eius in me vacua non fuit i(n)
ociosa. i. Cor. xv. Et ii Cor. vi.
hortamur vos ne in vacuum gra-
ciam dei recipiatis. Ille repo-
suit in sudario sed aliquis mo-
dio quod prohibet dominus Mt. v.
in sudario ponit ociosus sed sub
modio lucrum temporale,
Timui enim te. Hic subdit servi
pigri excusacio ubi allegat
tria ad excusacionem suam. Primo
timorem, secundo domini austeritatem,
quia homo austerus, tertio iudicii seve-
ritatem: tollis enim. Primo dicit: timui enim te.
Sed immo dicit ille servus quia si timuisset
operatus fuisset. Eccli. ii. Qui timet
deum faciet bona. Contra homo auste-
rus es. Item servus dicit cum dicat
apostolus Tit. ii. apparuit benignitas.
Tollis quod non posuisti. Quod non
posuisti. Item servus dicit cum dicat
Ysa. Omnia opera nostra operatus
es domine Ysa. xxvi. Item apostolus: Quid
habes quod non accepisti a deo
q. d. nichil. i. Cor. iiii. Ad sensum dicit
servus iste, scilicet qui timuit quia nunquam pec-
cat timuit periculum negociaci-
onis noluit exponere pecuniam
domini sui ne ad amittat gloriam
timens periculum in divereconsta
ab administracione ubi timuit
timor non sit filialis scilicet timore domini.
Sed sic servus timore servili non et
ferat ad se peccatum vitetur timore eius non
fuit i(n) caritate et amore. Et amor
enim diligimus et ociosus sicut dicit
g(regorius). Item si virtus est quod dicat quod est ho
austerus cum non est verum in primi
cum dicat Mt. xi. discite a me

quia mitis sum et humilis corde.
Et verum est quod rep(er)ies causam
iudicio quia non fons mala opera
ymo et qua non veniunt male facta
iudicabis. Ymmo ipse constitues
iudicabo. Tollis quid quod
non posuisti, requirendo bona
opera ab eis quibus non dedisti gra-
ciam bene operandi. Et metis ubi non
seminasti, scilicet requirendo scienciam
ab hiis quibus non dedisti ad bene
operandum duo requiruntur scilicet gracia
afficiens et sciencia instruens. Gracia dei
ponitur a deo sicut dicitur Mt. xii. quod superius
est Ysa. xli. Ponam super eum spiritum
meum sed sciencia dei tenebimus
ut dicit Bernardus. Sed hic est ubi dicit. Requirit
autem deus bona opera ab eis
quibus non dedit graciam bene operandi
vel doctrinam. Contra tamen ad primum
dicendum tollis quod non posuisti. Contra
ad secundum metis ubi non seminasti.
Non tamen deus hoc faciendo iuste
agit quia et si ille non recepit inde
peccatum patrum fuit dare ei. Grego-
rius. Sed per. i. pec. Sed potentiam et potencia
tria quibus offertur gracia et
sciencia. Sed Iac. i. Si quis vestrum
indiget sapiencia, ut sap. p. ipsum potest
vestem ad modicos ad sed
Dicit ei de ore tuo. Hic subdi-
tur actio facta a domino ubi
actat dominus tamen propter servum ubi primo
de ore tuo, secundo cogitatum i(n)
scribas, tertio fermi i. querendo de-
th. Et quod dicit Dicit. ei scilicet deus servo
ex ore tuo te iudico, glo-
sa quod ante actione puniat dya-
bolus iste eidem cum culpa verum magis
stulti est peccatum proprium excusare
Bernardus. Iam anima sua peccat. Ipse se
ipsum excusat a se repellens
indulgenciam medicina et ipse eius
ore proprio ne illudens quae ei a do-
mino queritur quod propria anima dispi-
ciet tamen lingua muneris sui ipsum
confessione quia dicit ergo dicis te es
tamen servum nequam quia piger ad
operandum et promptus ad excusacionem

Iudicium

et supplex ad emendandum sic habes
quia homo austerus sum glo. sine
durum non metens que cogita-
cionem non inseruit ut scilicet
me in mea diligencia constituit
homo inquam mansuetus per naturam est
cum homo alienam mansuetudinem sta-
tuta erectum vide discretum
sed austerus per iusticiam sum modo
probus iustus est dicetur in mundo et
tamen mansuetudo est ex parte sed
iusticie execucio quia aliena sed
ysa. 18 nascitur ut faciat opus
suum alienum est opus eius ut operetur
opus suum glo. opus eius proprium misere-
ri parcere condonare non suum alie-
num. Tradisti pauperi bonum quia misere-
ri proprium est illi qui iudicat et con-
dempnat. Nos cum quodammodo co-
gimur misereri tamen et originem
sunt ex ipso vindicandi et ul-
ciscendi ex nostro. Tolles quod non
posuisti et metes quod non seminasti
i. dampnas homines pro omissis
ad que facienda sunt graciam ne-
sciam dedisti tamen doceo patris sui
et querenda dei. s. glo. quare
gratis accepistis gratis date
pecuniam i. doctrinam meam ad
mensam i. ad corporis refectionem
intenta de qua pascitur in
mensa. Et ego veniens s. ad
iudicium petiturus a te cum usuris
exegissem eam. glo. qui ubi pe-
cuniam a doctore emit acce-
dendo mittere est ut usuras sol-
vat operando vel secundum glo. de ac-
cepto fenore ubi usuras sol-
vit qui ex eo quod audit etiam
aliam studet intelligere et usuras
aliorum operum addit et usuras
Et astantibus dixit. hic sentenciam
sinam iustam ubi primo iungit
simul sine execucione subdit
suorum excusacio ... et dixit ei
excusacionem instruccioni
dico autem vobis. et hoc est quod dicitur
et astantibus dixit s. angelis qui

deo iudicanti assistunt Daniel
decies centena milia assiste-
bant ei. Luce i. ego sum Gabriel
qui asto ante deum. astant autem
deo angeli et ad contemplacionem
Hebr. 18 angeli corporis ... spiritus
videre facie et ad ministerium
sicut dicitur Hebre. i. Omnes sunt administratorii
corporum autem ministerio exsequitur deus
iudicia sua. Unde dicit auferte
ab illo mnam i. graciam scilicet data
potest autem auferri scilicet ab angelo
dupliciter. quantum ad statum sicut dicit
et auferetur a vobis regnum dei
scripturarum scilicet. Quantum ad
futurum sicut dicitur stultus sicut
est homo a sciencia sua per peccatum in
puniciones subtraccionis gracie et in futuro per
subtraccionem glorie probus in ... bonorum
omnibus facientibus eum sed malo
facientibus aufertur glo. collata
graciam amittit qui ea dignus
quia accepit ... negligens ... mu-
tuus scilicet ac nobis ac ... thesaurus
que distributa crescit ...
et avarus dedignatur possessione
et nisi publice elabitur
Et date illi qui habet decem mnas.
Sicut dicit glo. augetur gracia
qui in ea laborat. Illa laboran-
do meretur augeri. Augustinus caritas
meretur augeri ut aucta mereatur
perfici. Dicitur autem dari et quantum
ad statum Mat. 21 dabitur genti fa-
cienti fructus eius et quantum ad futurum
sicut dicitur apoc. iii. tene quod habes
ne alius accipiat coronam tuam.
Et dixerunt ei s. aliqui quorum
dixere et indignacionem admirantur
Domine habet decem mnas. q. d. satis habet
per decem mnas potest intelligi
spiritualis intelligencia s. librorum moysi
... qui implendi decem mandata
... continencia ...
... glorificacio
... exterior et interior
... pro decem
lucratorum de quo ysa. 38. 29 pro de-
narium decem coronarum de quo pro

non

Sequitur amplius dixit

In psalterio et cordare 39 p de
nabunt ligni. De quo mt 21 sile
t regum te et virginibus X p
denariu civitatu. De quo b
eod. Cras ptatem hunc re
Dico aut vobis qr omi hnti
dabit q d quiuis et habeat
volo tn ut ei det qr oi hnti
co uten dabit i incmtu cig
qd ht vnuse et hndab. Dat
go dns discrete qr hnti vo
lutatez qr dabit fructuose
qr hndab. Ab eo atq nht
i usu dom collati sit sug pig
fuit et qd ht i ipm dom au
feretur ab eo sicut non suieti de
feodo aufert feodus. Aug
de doctrina xpiana. omis res
que dado no defit si ht et no
datur no ht quo hnda e. Dat
hnti fuit mag[ni]ficentie aufre
no hnti iustitie. Verumptn
inimicos hic pq mitorum disc
sionis et vectibus orum sbdt indere
condep vorum ad quorum maiore
dolore tangit et p codep
tam initoria 2o eudiaz pu
blica i. adducite huc 3 an
gustia cxmat i et interficite
3o cofusionis nimia i. an me.
Dt go vnitu q d neglige
fideliter tast iudi. dampn
spoliandi dois 3 infideles
iudei sunt sine audiery interfi
ciendi no cunfiet discepta
cu infidelibus iudi. Io. 3. qui no
credit iam iudicatus est. hoc e q dt
Verutu inimicos meos et os q
noluerit convertit ad xpm. De q
inich t inimici hois doesti eius
Domestici fuere iudi de
quis ortu dns. illos i dist
tuc et spar qui noluit me sup se
illos regere. Dnoutem cum no
heremus rege nisi cesare. Io. 19.
Iudi quippe p legem et pphas

// edocti

// adducite huc et interficite ante me.

et nu credere noletes quos st
p unendigm aliis qr ut de q
Ubi dom maiori sit ibi
tn subiectior maiori subiacet
culpe. Spalissime at illi q
fuit tpe pdicatoris et de q
ipe dt. Si no venisse et eis lo
cutus no fuisse peccatum n hrent.
Io. 15. Adducite huc. i ad me
et hnab equm ligatos et interficiat
mors eos. i. primo morte culpe
2o morte nrez 3o morte gehenne
4o morte eo de impcatoribus cxme
hac quadrupla morte interfi
ciendi iudei hic id Sap. 15. visitabo
sup eos et spcs dt dns gla
ad occisionem canes ad lace
randum et ic anime i. in conspectu
ad maiore eorum cofusionem
hic quant supra. nuc ubi ius
semaste gloriet eos reos im
pietas 3 quis iabu legit ut
cum no mistrat q credet
ei quem no audierunt et quo
audient sine pdicate q go
dt dei qui nt inclusus est i
carcere ppt alis impeditus
nt aud de fide. Ad hoc dnt
quida q visitabit a dno et
saluabit 3 esto q no visite
sit i gla mnit. ut dnt q
dapbus qr p cautnas potuit
ppl cogitare catore. Item
sup e. auste ab i ministris
p minant gravi nigri su fac
ta scianus no gvuam qr i decla
ta iudicium no tolli tuc 3 pena
Sciam no qr i marti i dapt
ut pz B 15. i dnn et epulo e
Ad hoc dt q lo de gvasue
que tolli i iudi ptn q ad
fictum et sine ad hitu. In
iudicio no gnali q ad utrum
forte salti q ad fictum. Ite
omi hnti dabit q alloqr de do
no spondalium 3 q i no se ppi
augmento. Ad ht dt qui mt de

Sed non audivit ... p dc
d sui daptorum

dono spiritualium bonorum quae usque
nunc augmentum vult supplendum est
omnium habitum virtutum conatu
debito perficiendi. Dabitur habenti
dabitur. Item auferte ab eo et date
illi qui decem mnas habet. Sibi vult
activa primi putat altam vero
putat. Ad hoc dicendum quod habenti mercedem dant
ipse de eadem gratia vero secundum statum.
Deservit specialiter quam amisit aug-
mentum est sibi. Et ad Item ab eo qui non habet
et quod habet auferetur. Quia in implicatio
oppositorum. Si habendi non habendi.
Ad hoc dicendum quod non est oppositorum quia
affirmatur et negatur diversimode. Referuntur ad
diversa. Aliquis non habet vel refertur ad
usum, habere ad donum. Sic ab eo qui
non habet usum et quod habet scilicet donum quo
debet uti et non utitur auferetur.
¶ Et hiis dictis praecedebat ascendens
Ierusalem. Superius informavit duos
ad opera activae primo in statu incipi-
entium, secundo proficientium. Hic informat ad
idem in statu perfectorum. Et primo in signo
humilitatis, secundo in effectu devotionis ibi
Cum autem iam subsequebatur, tertio in
affectu pietatis ibi Et ut appropinquavit,
quarto in zelo virtutis ibi Et ingressus in
templum. Primum requiritur in perfectis actu
quoad se ipsum, secundum quoad deum,
quartum ad proximum. Circa primum tunc certe
hoc perfectus qui est humilis in quantum sua
devotio a deo honoret et cultu,
pietatis forma corporalis miseriis peccatorum
tatorum conversione. Christus proponit
duos humilitatis in asini sessione quae
alt humile ad omnem utilitatem
humilitatis Christi primo tangit descensum
ascensio secundo discipulorum praemissio Et cum
cum appropinquasset, tertio invitationem
vocationem in tempore procedentes, quarto missionem
impleto ibi Abierunt autem qui
missi erant. Circa primum ita passionis
suae imperpetuum ibi hiis dictis praecedebat
affectum in antecessione id est praecedebat
omnibus locum ascensum Ierusalem

dicto. Et hiis dictis praecedebat
glossa Finita parabola vadit Ierusalem
ut ostendat de eiusdem civitatis
eventu magis de parabola fuisse prae-
missa. Glossa Cum enim Ierosolimis
post ascensionem erant persecuti
tempore captivitatis per Romanos interficiendi
propter quod deus deplorabat dicens
quia si cognovisses et tu. Et
hiis ergo dictis sic Iericho in
via praecedebat ascendens Ierusalem
ubi in prope passurus erat in praesentia
cum discipulis suis praecessit
ad ignominiam passionis ad gloriam
virtutis ad gaudium ascensionis
secundum Michaelem Iericho autem dicitur quod non erat
parabat ad supplicium et bene dicitur
ascendens Ierusalem quia Iericho
erat in campestribus Ierusalem in
monte sicut vero de homo descende-
bat Ierusalem in Iericho sic vero ascende-
Et cum appropinquasset. Sequitur
hic secundo discipulorum praemissio. Ubi
notatur talis locus a quo mittit
quia a monte Oliveti Illorum corpora
quos mittit quia duos discipulos
locus ad quem mittit quia in castellum
Dicit ergo Et cum appropinquasset
quasset Bethphage et Be-
thaniam sic dicit glossa Bethphage
viculus est sacerdotum in monte
Oliveti habebant enim animales ex
omni tempore ad alenda pecora.
Bethania non villa quaedam
est in latere eiusdem montis ad mon-
tem qui notatur Oliveti. Glossa
ut nonnullas olivas iste
bonum unde plantavit Dicit hoc
in significabat quod per sola pietate
non per mortem veniebat ad
passionem. Secundum Ieronimum ille
mons appellatur mons olei
christmatis et luminis quod secundum tempora con-
fertur divina pariter in oleo
veniam indulgentiae in chrismate
unctionem gratiae in lumine splendorem
gloriae, misit duos discipulos dicens.

secundum glosam misit duos propter scientiam vite et mundiciam operis vel propter geminam dilectionem, sacramentum toto corde predicandum. vel propter duos ordines predicatorum. Unum in circumcisione, alterum in gentibus. Inde est quod sicut legitur discipulos misit binos binos. Ite in castellum .i. in ierusalem, quia vocatur castellum despective, cum esset civitas magna vel propter locum situm et fortitudinem. Quod contra nos est .i. contra nos ex opposito ad levam vel quod nos dicit propter scilicet occisionem prophetarum, unde ierusalem que occidis prophetas etc. In quod introeuntes. Hic subditur mittendi ratio, ubi primo docet mittendos tamen scilicet quod invenient in illa, quia pullum asine, secundo facient de re inventa, quia solvite et adducite, tercio quid dicent ad obiecta, quia dominus illum desiderat. Dicit ergo In quod introeuntes quibus nos convenit invenietis pullum asine. Ecce quam sit deus ubique prescius. Predicebat in civitate eorum absentium quam tamen predicatorum nemo umquam hominum insedit. solvite illum et adducite. Non dedit equum vel asinam ad sedendum, sed pullum elegit dominus, primo propter prophetie impletionem, que hic dicitur zacharie. 9. secundo propter commendandam paupertatem quibus ipse pauper fuit. Tercio ad docendam humilitatem, unde dicit Discite a me etc. quarto ad corrigendam curiositatem quia posuit facientem ut deuteronomio 17. Non multiplicabit equos etc. Quinto ad insinuandum qualiter corpus cui insidet qualiter debet esse. Ecce rex tuus asine est, simplex et consultum mansuetum omnibus non delectatum quia tardi, necessario non est utilis sed paciens, in pelle torvus, sic signum omnium se sensibus quibus deus spiritualiter insidet,

super alligatum

propter simplicitatem. Sapientie. 1. In simplicitate cordis querite illum. propter morum gravitatem. prov. propter tranquillitatem. Tercio laboriosum .i. laboret. Ecce vita tua laboriosa plurimis. quarto nimis austeritatis, contra omnes huius alimenta, propter .5. quinto remedii assiduitatis propter virginum cum gemitu, propter .6. patientiam longanimitatis. Tercio paciencia una paciens, propter .7. conformitatis ad stigmata domini ihesu in carne. quod stigmata domini ihesu in corpore meo porto. Moraliter castellum petit dicitur cor hominis peccatoris vitiis et excusationibus quasi muris et propugnaculis quibus munitum, propter quod dicit per quos deducitur mea in civitatem munitam. Ad hoc castellum mittit discipulos suos deloquendum ad cor ierusalem. Ysaie .40. isti duo discipuli scilicet timor et amor. Asina est stulta anima, pullus lascivus est malus affectus, timor illum pullum solvit propter quod confige timore tuo carnes meas. Amor illum ad ihesum adducit propter quod dicitur attrahunt castellum. Dicitur ergo discipulos quia quicumque contra hominis ea obstinatam ut flecti timore vel alliciat amore predicabat, pullus ligatus invenitur scilicet trinitati vinculo lascivia inveniens sanitatem corporis spiritualiter mundialis vel vinculo temporalis peccati de quo Io. 8. Omnis qui facit peccatum servus est peccati. hic etiam Ezech. funiculis qui difficile rumpitur. Ecce rex tuus. Ecce rex asinorum quam plenius liberi sumus sed si operibus dei nos obligamus ingratum ut nunquam evadere non possimus sed sicut navis sine gubernaculo illuc fertur quo tempestas voluerit, sic homo perdita gratia volens et quo voluit sed quod depravatus vult. Ad idem uz ex hominis de propria voluntate elegit te

no

no

Vasio

h t de rege eclo / mystice cas-
tellum mundus discipuli peccatoribus con-
hominibus cum mundus quia mundus amat
diuicias honores et delicias
Et non peccatoribus predicat paupertatem
abiectionem et asperitatem / pullus asine
gentilis populus qui dicitur pullus propter
lasciuiam sed alligatus propter pec-
candi consuetudinem solitam sed
asine propter stulticiam Cui nemo
insedit umquam propter indisciplinam
Demones enim sedebant super eius
animam ... nemo hominum
doctoribus volens gentilis cum populus
aliquos habuit philosophos aliquos le-
gislatores aliquos vates ut Job
aliquos diuinos ut sibilla Sed
horum omnium doctrina aut fuit
vana ut philosophorum aut erronea ut
legislatorum aut peruersa ut vatum
Vnde et aut diuinorum et oblita dicit
quia nemo hominum isti pullo insedit
imponentes frenum correctionis
Soluite ab erroribus et peccatis
enodando et solutum ducendo
et adducite mihi fide et moribus
informando ysaias lxvi anferetur a
te fortitudo gentium reges eorum
adducentur / quosdam ergo imbecil-
les adduci ad me sicut ...
sunt impotentes Adducite huc
et interficite ante me quosdam
ad reconciliandum sunt potentes
ut hic dicitur Et si quis vos interroga-
uerit quare soluitis id est si quis ad
impedimentum vestrum predicacionem op-
posuit non propter hoc desistatis
sed sic dicatis ei quia dominus opus habet quia
dominus omnium est cui obsequi-
mur non tantum asina et pullus
sed plus quam omnia sunt tibi
Crisostomus ne dicatis dominus noster vel
dominus iumentorum sed dominus simpliciter
omnium nam peccatores conditori
meo ... sua dominus ... tali
quia dominus opus eius desiderat

non propter suam necessitatem sed propter misticam
et nostram utilitatem / Abierunt ¶ abierunt
autem qui fuerant / hic subditur
missionis implecio vbi ostenditur
discipulorum missorum obediencia prompta
in obediendo et inchoando quia
abierunt / Vnde et continuando
illud perfecta in consummando quia duxerunt
eum ad ihesum vnde ergo Abierunt
autem scilicet tamquam veri obedientes
non se excusauerunt non murmu-
rauerunt quia cum murmurat
inchoatum bonum perdit et se ab
inobediencia non absoluit / Qui
missi fuerant et non alii quia quod
predicabunt nisi mittantur / Ro x
Sed ergo aliqui faciunt de quibus dicitur
Jer. xxiii non mittebam prophetas et ipsi
currebant / Et inuenerunt sicut
dixit illis quia verbum dei non potest ca-
ptiuari ... ysa lv sic erit
verbum quod egreditur de ore
meo non reuertetur ad me
uacuum / Isti discipuli qui a domino
missi erant inuenerunt sed qui per se
ipsos uadunt nichil inueniunt predicatores
Jo x omnes quotquot venerunt fures
et latrones / Fur autem non venit
nisi ut furetur et mactet et
perdat / Inuenerunt enim pullum
stantem quia otiosa quia fuit quia iniunctum
est gentilis nullis bonis operibus
occupatus / Ma xx quid hic statis
tota die ociosi / ligatum autem erat
vinculo peccati sed iam operem ...
ligauit eum peccati alii sunt
sed soluunt cum discipuli qui ab eo
frenum errorum abstulerunt
ysa xxx frenum erroris quod erat
in maxillis populorum / Soluentibus
autem illis pullum / illis quod qui
erant missi / alii cum non dominum
soluendi et ligandi quos missisti id est
habent duces ab eo quia potestate datur
Dixerunt domini eius ad illos / plu-
raliter dicitur dominus quia plures habebat dominos
dicit cuius asina quia erat ille

pullus ad brachium erat quod iuxta ibi
pauperum deputata foret ad
portandum aquam quia civitas
illa aque penuria artabatur.
Erat ergo hec asina extra civitatem
in bivio alligata ante ianuam
cuiusdam ut quicunque ea indi-
geret parata inveniretur. Si assu-
meretur ea die victualia mis-
tarentur. pullus autem eius ad usus
similes nutriebatur ex quo patet quod
plebs duos habebat. Vel si mis-
tice exponatur de populo gentili
tunc dicitur quod pullus id est plebs
habebat dominos nunquam venerunt
ad ihesum quia sicut dicit glossa non
tam uni superstitioni erat
deditus sed ad libitum spirituum
immundorum ad varios rapie-
batur errores. Unde ysaie xxvi domine
deus noster possederunt nos domini
absque te id est demones. Isti domini
multum conati sunt impedire
solucionem huius asini propter quod apostolus
ephesios vi non est nobis colluctacio
[?] Dixerunt ergo demones ad
discipulos quare solvitis pullum
id est gentilem populum quasi dicat solvatur si
vultis asina id est iudaicum populum
sed dimittite nobis pullum id est gen-
tilem populum in nostrum cultum deputatum.
At illi dixerunt quia dominus eum
necessarium habet. Regem non propter se sed
propter nos ut doceret humilitatem et
mansuetudinem in sessione asini.
[?] vis agnoscere mansue-
tudinem venientis considera
personam advecti eius. Non enim
sedet in curru aureo purpura
fulgens nec ascendit super ferventem
equum discordie amatorem qui
pectus habet plenum glorie iactancie
qui procul odoratur bellum et gau-
det ad vocem tube et cum vi-
dit sanguinem pugna dicens
sed mitem non habet in introitu splen-
dentes gladios vel aurata ornamenta
levibus armorum. Sed quid va-
nos si videres. questio [?]
Et dixerunt ad ihesum quia sicut dicit
glossa illi qui contradicebant audito
domini nomine conquieverunt quia non
habebant unde contradicerent. Omnium domino
volenti dominum est terra et plenitudo eius.
Ecce quanta virtus quomodo superavit corda
durorum ad dandum ignotis.
Sic et ihesum ministerium apostolorum com-
pellebat in nomine domini demones
[?] contrarium impedire
ne ultra in nomine meo de corpore
eicieret. Et iactantes
vestimenta sua super pullum. dicit glossa
ad ornandum et ad mollius
insidendum. Recognoscit apostolica
virtutum doctrina discrecio sancti-
tatis pertinent [?] gratia spiritualis
quia nisi instructa fuerit
anima et ornata sessorem habere domi-
num non meretur. Imposuerunt ihesum
super eum pullum asine. felix
asinus qui ihesum sessorem habuit
hic est asinus fortis qui por-
tat et fert omnia portantem
ihesum dominum nostrum qui insidet
per clemenciam non per pompam vel
[?] ecce rex tuus venit tibi
mansuetus. Venit in quantum
non est sic prelati multi potius
veniunt ad visitandum propter se quam
propter subditorum salutem. sat
ut suas procurationes accipiat
magis quam propter hoc ut corripi-
at. aut si corripiat quia magis
ut timeatur quam ut illi corrigantur.
Et cum appropinquasset ihesus
bethphage et bethaniam ad
montem oliveti. Preposterus ordo quia
primo venit dominus ad bethaniam
sabbato ante ramos pal-
marum et fecit ei cenam
martha et maria de quo Jo. 12.

In crastino u(er)o d(omi)n(u)s uolens uenire i(n)
ie(rusa)l(e)m transijt p(er) bethphage q(ue)
erat in medio et tu(n)c uenit ad
monte(m). Ad h(oc) d(icendu)m q(uod) hic sua
ordo misticus no(n) hystorie ad
significandu(m) s(cilicet) q(uod) fides co(n)fessionis q(uae) s(ignificatur) p(er)
bethphage q(ue) int(er)p(re)tat(ur) domus
bucce ut o(mn)ib(us) d(ebe)t p(re)cedere s(ecundu)m
hebr(eos) xi. accedente(m) ad deu(m)
op(or)tet credere q(uia) e(st) (et) deinde bo(na) op(er)a
que s(ignificantur) p(er) bethania q(ue) int(er)p(re)tat(ur)
domus obedie(n)tie q(uia) fides sine
op(er)ib(us) mortua e(st) (et) p(ro)xiore
pietas (et) copia q(uae) s(ignificatur) p(er) monte(m)
oliueti i(dest) thi(mothei) 4. pietas ad
o(mn)ia ualet. Tunc misit duos
discipulos. Q(ueritu)r qui fuerunt isti dis(cipu)li.
Ad h(oc) d(icendu)m q(uod) de certo certu(m)
no(n) h(abe)mus s(ed) creditur fuisse phi-
lippus (et) petrus quorum alter s(cilicet)
philippus samaritanos alter
petrus corneliu(m) i(dest) asinu(m) ad
duxit. tales e(n)im d(ebe)nt mitti
ad p(re)dicandu(m) s(cilicet) qui h(abe)nt c(ogniti)onem
ueritatis (et) splendore(m) hon(est)atis.
petrus e(n)im int(er)p(re)tat(ur) agnoscens
philippus os lampadis. Inue-
nietis pullu(m) asine. Q(ueritu)r
u(trum) asina soluta fu(er)it (et) adducta.
Ad h(oc) d(icendu)m q(uod) utraq(ue) fuit uin(cta)
(et) q(uod) asina(m) adduxerunt et
pullu(m) tres eua(n)geliste q(ui)
sc(ri)pserunt pullu(m) tam(en) q(uod) memorat
matheus asina(m) soluta(m) u(er)o
p(ro)pt(er) misteriu(m) inminens genti
hebreor(um) si penituerit no(n) desp(er)a-
re de salute. Et sup(er) pullu(m)
imposuerunt ih(esu)m. Q(ueritu)r q(uare) d(icitu)r q(uod)
imposuerunt uestimenta sup(er) illos
s(cilicet) pullu(m) (et) asina(m). Ad h(oc) d(icendu)m s(ed) q(uia)
iste p(ro) uno itineris spatio sup(er)
utraq(ue) sede(re) nequiuit. Aut e(n)im
asine insedit (et) pullus absq(ue)
sessore fuit aut si pullo se(dit)
magis co(m)petit ipsi e(st) ad sede(n)du(m)
asina ducta e(st) cibaria quo s(ignificatur)
q(uod) gentilis p(o)p(u)l(u)s q(ui) nos(ter) p(er) pul-
lu(m) d(omi)n(u)m suscepit iudea q(ue) p(er)
asinu(m) noluit. Dicunt tam(en) alij
q(uod) p(ri)mo sedit sup(er) pullu(m) p(ost)q(uam) u(er)o
de pullo p(ro)pt(er) eius lasciuia(m) des-
cendebat sedit sup(er) asina(m) the-
bu(m) co(n)cordat misterio q(uia) p(ri)mo
iudei asine insedebat s(ed) iudeis
h(er)ede Ro(manorum) xi. cu(m) plenitudo ge(n)-
tiu(m) intrauerit tu(n)c o(mn)is isr(ae)l sal-
uus fiet. Euntes aut(em) illo(s)
Sup(er)q(ue) inf(o)rmauit x(ristu)s disci(pu)los
suos signo humilitatis eq(ui)-
tando asinu(m). Hic in forte ad
feruore(m) deuotionis ex(em)plo tur-
baru(m) ubi tangi(tu)r p(ri)mo deuo(tio)
turbaru(m) s(ecund)o murmura(tio) phariseor(um)
i(bi) (et) quida(m) phariseor(um) t(er)tio rephe(n)-
sio murmurantiu(m) i(bi) q(ui)bus re(spondens)
ait dico uobis. In p(ri)ma deuo(tio)
turbaru(m) p(ri)mo ponit(ur) factor(um) ubo
i(bi) (et) cu(m) appropinquaret d(icitu)r go
Euntes aut(em) illo(s) s(cilicet) ih(esu)m in ie(rusa)l(e)m
substernebant uestimenta sua i(n)
uia (et) turbe ... uestimenta
put dici cor(am) ... uestimentu(m) au(tem)
cor(um) eius Job x. pelle (et) carnib(us)
uestisti me. hec uestimenta i(n) uia
sternunt ... aut p(er)
m(er)itu(m) a p(ro)bo ... op(er)ib(us) ex(em)p(lu)m
... co(n)tinencie p(ro)po(nunt). Sternunt
aut(em) ap(osto)li uestimenta sua sup(er)
pullu(m) (et) turba subt(us). Et ipsi
ap(osto)li posuerunt uestimenta sua
sup(er) iumentu(m) ceteri sub pedib(us)
q(uia) mandata ap(osto)lor(um) ...
tradicio(n)es iudeor(um) calcant
u(e)l p(er) pictor(um) uestimenta ap(osto)lor(um)
p(er)icula ... cor(pus) in ... cor(um)
sua p(ro) d(e)o exposuerunt p(er) pictor(um)
uestimenta turbar(um) p(er) ...
... carnib(us) sua cor(um)
domant ... et in ...
Et cu(m) appropinquaret. Hic s(ecund)o deuo(tio)
turbar(um) ... laudib(us) ...

exprimit laus spiritualis et ignalis
spalis benedictus qui venit quando
et cum appropinquaret iam ad des-
census montis oliveti descen-
sum non montis qui erat prope civitatem
laudare voluit ut civitas ad
laudem concitaretur Mt 21 commota est
universa civitas dicentes quis est hic
tangitur autem hic multiplex con-
dicio laudis deo debite lau-
dabit enim primo infatigabiliter
unde dicitur ceperunt quasi de novo
incipientes sicut illi qui cantare dino
canticum novum laus eius in ecclesia sanctorum
postquam diximus ceperunt secundo unanimiter
unde dicitur omnis sicut illud per omnis spiritus
laudet dominum tertio multiplex unde
dicitur turbe in turba enim sunt va-
rie vocationes unde per laudate dominum in
sono tube quarto ferventer unde dicitur
descendentium per sacrificium
laudis honorificabit me salmo
hylariter unde dicitur gaudentes per
secundo corinthios 9 hylarem datorem
per gaudebunt labia mea cum cantavero
unde dicitur laudare cum solem
expression faciunt multi voce du-
plicata per hic laude vana ca-
tantes per laudamini domini
non ferventer unde dicitur voce magna
psalmus levaverunt vocem suam la
magnificat unde dicitur super omnibus
quas viderant virtutibus summa
et maxime super suscitatione de lazaro
quem de novo suscitaverat sapientie
virtutem tuam laudaverunt pariter
ecclesiastici 43 benedicentes dominum ex-
altate illum quantum potestis
maior enim omni laude est sive
at mirabilis quod cum laudabat
multi propter quod dicunt omnibus eis scissa
propter quod dicit quas viderant magis propter quod
dominum virtutes sanctas prophetarum vel eis
cultum de potius me laudabat
tempore suo glo de signis et de doc-
trina quam fecit cum ascenderet ad diem
festum cenophagie Jo 7 dicen-
tes benedictus rex hic subditur
laus temporalis et spiritualis ubi nominatur per ad
eius commendacionem primo eius bonitas
cum dicitur benedictus beda benedictus
id est ab omni peccato singulariter immunis
id est immunes faciens per benedictus
qui venit in nomine domini secundo eius
tertio eius dignitas cum dicitur rex
Jo 1 tu es rex israel rege
attenuo notauimus id est testificationes fue-
dam per confessione ex hoc enim patet quod
ipsum dominum occiderunt quarto eius
humilitas cum dicit qui venit
Jo 16 exivi a patre quinto eius
auctoritas cum dicit in nomine domini
id est patris si sit unus filius Joh 1
ego veni in nomine patris mei
sexto adventus eius utilitas et
duplex prima hominis ad deum et ad
angelum reconciliatio cum dicit
pax in celo ad Col 1 pacificans
per sanguinem crucis eius sive que in
terra sive que in celo sunt alia
de glorificatione cum dicit gloria in
excelsis et in gloria in altissimis deo
Mt 21 etiam hoc dicit suscepcione
adhibuit etiam spiritualiter ad hec de aliquam
sed spiritualis id est suscepcione eius spiritualiter
primo monitum quo castigat deo
carnis ecclesiastici 33 cibaria et virga
et onus asino panis et disciplina et
opus servo secundo nostri cibum id est quo ho-
nestas qua sacrorum deputatur
bus qui vigilat et custodit
vestimenta sua tertio ramos olivarum
id est opera pietatis ad Ro 1 olivarum
ereo sed ut sic oliva fructifera in do-
mo quarto ramos palmarum id est que constan-
tia adversus que mistice palma flo-
rebit ecclesiastici 24 quasi palma et flores
id est quo odor bono operibus Can 2
fulcite me floribus stipate me
malis quinto laudes id est devocionem

A. quintuplex id est suscepcione et spiritualis

laudis ysa. li. gaudium et leticia
et graciarum actio. Secundo descensu in quo
humiliando cordibus et corporibus. Is.
xlvii. descende sede in pulvere. Tercio
huius descensus exemplum dedit dominus
cum descenderet ex spelunca sua
usque ad unionem carnis nostre in sinum.
quod scribitur tamen dicitur cum appropinquaret
ad descensum montis oliveti
etc. Et tunc turbe descendunt
cum eo laudantes ipsum humi-
liando se. Sic et prelati ecclesie e contra-
riis se humiliando descendunt
ipsos imitando. Unde clamabat
ysa. lxiiii. Utinam disrumperes celos
et descenderes a facie tua montes
id est prelati defluerent id est se humilia-
rent. Et quia ipsi descenderent et mon-
tes adhuc non fluunt ideo impre-
catur eis David dicens Montes gelboe
nec ros nec pluvia veniat
super vos. ii. Re. i. Notandum quod dominus
noster legitur alibi equitasse quam in
asina et tunc cum esset cibo de le-
morte turpissima condempnatus
fuisset. Contra Fuit de equis magis
quia cum modo dicta ecclesia multi-
tudo equitantium quod est dolendum. Ia-
cum fuit rex constitutus multi-
plicabit equos sibi nobis reges
quantominus pontifices sive laico
quantominus clerici sive de reddi-
tibus ecclesie pro Christo quantominus
de precio crucifixi. Talibus dicitur
Amos vi. Ve qui opulenti estis
in syon id est in ecclesia et confiditis in
monte samarie id est in placacione
optimates capita populorum
ingredientes domum domini pro
ostentacione. Et quidam pha-
riseorum. Cum prius posita est tur-
barum devocio hic subditur phariseorum
murmuracio cum dicitur Et quidam pha-
riseorum etc. Moti enim fuerant
isti ex invidia audita Christi
laude quia revera notabatur. Sic
fratres ioseph audito quod eius

sompnium fuerat ipsum habiturum dig-
nitatem super eos. Gen. xxxvii. ingre-
vescunt eis etc. Hec causa sompniorum
atque sermonum invidie atque odii
fomitem ministravit. Hoc est enim
invidorum non posse aliorum
laudes audire isti pereunt bono
odore sicut dicitur ii. Cor. ii. Bonus
odor sumus aliis odor etc.
Phariseorum de turbis. Cura
quivis pharisei essent divisi a
ceteris habitu exteriori apparencia
erat tamen de turba simulate
habentes quidem speciem pietatis
virtutem autem eius abnegantes.
ii. Thi. iii. Dixerunt magister ad illum
increpa discipulos tuos.
Tigri imitabatur hic qui cohibere no-
lunt discipulos tuos id est turbas
laudantes ut apostolos turbas
ad laudandum instruerent. Contra
studiis quod isti dicunt. Cur igitur
vos videtis quod ego facio. Dice-
bant autem isti pharisei de laudibus
Christi primo de hoc quod turbe dice-
bant ipsum in laudem Christum prope pec-
catorem reputaret. Cum
Jo. ix. Nos scimus quia hic homo peccator est.
Secundo quod turbe dicebant eum regem
cum prius eum reputavit valde
ignobilem. Contra Mt. xiii. Nonne hic est filius
fabri. Tercio quod turbe dicebant eum
venire in nomine domini cum ipsi non
reputarent eum a deo missum
ut dicebat Non est hic homo a deo
qui sabbatum non custodit. Jo. ix.
Quibus ipse ait. Cuius audita
est phariseorum murmuracio hic subditur
murmuracionis reprehensio cum di-
citur quibus ipse ait dico vobis quia si hii
tacuerint lapides clamabunt
sic de gloria Christi quod in passione domini
quia crucifixo domino et apostolis pre
timore tacentibus petre scissi sunt
et monumenta aperta sunt. Contra Mt. xxvii. et
ipsi sunt et tota machina mundi domino compaci-
tur quod apparet dominica in dolore et ho-

modicum sed Io. ele gparium
codit di suo ic. Mistice sitarn
quit hij .i. iudei lapides .i. genti
les dum ad mortem lapidib
clamabunt laudes xpisti sicut in c
mortuo xpo qz iudeis tacentib
fuit a laude eius gentiles qui
centurio banum qui predicabat sz
potens est deus de lapidibus istis
suscitare filios abrahe. Moraliter sita
cuerint hij .i. clerici lapides lapides
.i. laici clamabunt. Hic quit
cum tacebat uisit ta
sua ic .9. Io. v. claritatem ab hoib
non accipio. Item 8. ego gloriam
meam non quero est qui querat et
iudicet. go gloriam laudibus non de
buit recipere a turbis. Item Bund.
eq rex qui si glo. cum ipse fre
quenter ingressus est ciuitatem sz nunquam
cum hijs laudibus ut rex nisi q
bis post hic fugat Io. 6 quo eis prohibt.
tit cum uenturum passionem aduenit
Ad primum dicendum quod claritatem et gla
dum personis suis titulos quando accipt
ab homines a prius et laudibus quas
non accepit propter suam indignitatem
ut ostenderet quod est per maiorem utili
tatem Ad 2m dicendum quod hoc voluit et permisit
multis racionibus primo propter mistice
malitie corporis oppressionem quod qui tam
gaudenter susceperunt post pau
cos dies tam turpiter occiderunt
2o propter immunditiam iudei gaudij
instabilitatem et breuitatem propter se
quentis doloris miseriam. Ad quod dicitur de
sigundo dnita .i. vanis placere
statim post pressionem q in ecoli
gaudium ei simile pa in missa
3o ut amplius corda inuidia adulsq
cum excitaret quia tempus passionis
instabat sz q excitaret inuidia
talis malum est xpo at malum non
fuit. Ad hoc dicendum quod excitare propter iam
malum est propter occasionem non per se dicendum
quod lz uit est qscenticuo tales
tamen pax in celo quinque dona scte

tatarum angeli pax in terra mo
at ad passionem ipso cum cetur
hic clamat pax in celo. Ad hoc
dicendum quod in ortum dni pax qua de
celo in terra descendit sz propter passionem eius
ascendit pax in celum qz tunc paci
ficatum est inter homines et deum
et angelum sz utrosque dixerunt gla
in excelsis .i. in celis qz soli celum
est locus glorie terra locus misere
Ynusic in celo nulla dz quod miseria
ita in terra nulla dz quod gla. Sed
ez gloria immensa alebimo dabo
altissimum signum celesti. Dnica
Et cum appropinquaret. Evangelium infor
mauit xpo discipulos suos ad per
fectionem iter primo signo humilitatis
2o effectu deuocionis hz 3o infor
matione adiacentes sicut gpa et
ubi non. Primo 3o est ad uidentem gpa
quod fleuit super illam 2o futura
uidentem subuersio .i. quia si cognouisses
3o futur subuersionis
impresio .i. et quod dicitur hac die
Quod impressione subuersionis magis
vero utriusque diebus. Vt omnium hoc
nisi ista .s. eo quod non cognouisti
Impa implicat tales copa et
motum quod propinquit motiuum gr
uidit signum quod fleuit. Dicit ergo
appropinquauit non tamen corpus gressu
sz et cooperantis affectu appropinquauit
s. tamen uidentem ut ea faceret
spiritualiter appropinquare eo sz omnes
legi magister eloquimur appropinque
nisi ad portas mortis. Videns
ciuitatem non tamen oculo exteriori
inquantum homo sz in oculo interiori
deyquam inquantum homo oculo corpis
uidit exteriorem eius pulcritudinem sz
inquantum deus oculo diuinitatis
humilitatem eius subuersionem. Ciui
inquam propter cinium vnitatem localem
non spiritualiter. Homini est ciuitas
De qua ps vidimus iniquitatem et gd.
contra ciuitatem fleuit. Et flet
s. fletu gpa. Glo Ca dos flenisse
ponitur in mauritatem scapa sa pater noster
filiorum orbem omnis si plorauerit.

P i lazari suscitatione Jo. xi. et lacrimis hec 2o in hac solempni processione de qua hic dicitur videbis enim te Xo in sua passione hebr. v. cum clamore valido et lacrimis etc. hec sunt x flumina que de paradyso prodierunt gen. ii ad totius mundi ablutionem refrigerationem fecundationem et potationem dicit quia si cognovisses s. ruinam et subversionem que tibi imminet et tu ipse flebis quomodo exultabis et hic est pleonasmus quia eo quod superfluit quia vel sic et non superfluit quia mitto fleo quia si cognovisses et tu flebis hic dicit calamitatis future repulsionem ubi tu ipse preterea vim tangit duplicem primo brevem tu dicit in hac s. in presenti et tu si scires dic et eidem hebr. 13 non habemus hic manentem ci. 2o fulgore apparentem dicit die diebus enim dicitur a dyan quod est clare talibus enim diebus non deberes desiderari. sicut dicitur Ieremias diem hominis non desideravi. 3o eius libertatem cum dicit tua quia tu ea facis quod vis sicut dicitur machi. ii vir potestatem habens mortem hominis tu sibi corruptibiliter facis quod vis 4o flamma serenitatem cum dicit que ad pacem tibi Job 21 domus eorum secure sunt et parata et non est virga dei super illos. 2o futuram statum impulsionem cum dicit Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis prosperitas via impiorum tibi quam necesse est ubi corruat dicit quod et quidem ubi gaudet in hac die tua in hoc tempore prospero de quo eze. 16. ecce tempus tuum tempus amantium Que ad pacem tibi non pertinet vel eternitatis sed temporibus solum de hac tempora pace Jo. 14 pacem relinquo vobis pacem meam do vobis non quomodo Nunc autem quod in modico tempore abscondita sunt ab oculis tuis s. mala que ventura sunt et cito demonstrabuntur quia gaudium sequitur propter te

ad instar putei. Job xx. ab oculis inquit tuis tantum corpalis quis prudens reprimitur utique putei tum pueri non fuerant quibus pervenire non omnia talia in futurum mala sua. Quia venient hic prophetus explicat future calamitatis magnitudinem. Venient omnia mala que facient inimici tui scilicet circumvallatio obsessio, conclusio, dereptio, concisio, cum ideo dicitur quia venient sed dixit quia si cognovisses mala tibi ventura et tu flebis quia venient dubitanter quare venient inquit tempus in multis tibi vocatum Et ecce non legitur quod euntem de pace illam locutus in suis dictis hac die et hic ad denotandum illius pacis brevitatem sed quando de eius tribulatione plus dicit dies ad denotandum tribulationis plabilitatem sicut dicitur corporis. 3. diebus multis sedebunt filii israel. Nam usque hodie durat dies tribulationis eius. Et circumdabunt te inimici tui s. principes romani vallo id est leviam quod tunc aggeres dicuntur romani fecisse et vel in capitibus vel vallo i. exercitu suo ad morem valli ordinato ysa. 29 circumdabo quasi speram in circuitu tuo et faciam contra te aggerem. Et coangustabunt te s. concludendo et prohibendo introitum et exitum et introductionem victualium militum et armorum. Treni. facti omnes persecutores eius apprehenderunt eam inter angustias. Et coangustabunt inquit te undique hec tamen non fuit a pueris quia multi perceperant in urbes sed pro ea perierunt temporibus et ad terram prostravit te Capta enim civitate turres et loca munita diruerunt sicut dicitur treni ii. precipitavit omnia menia eius. Et filios tuos qui intra te sunt habitatores tuos alios occidendo alios captivando treni ii. parvulos in terra prostravit iuvenes et virgines

mei et cadunt in gladio. Et non relin-
quent in te lapidem super lapidem
sfundicus euertendo. Michee 3°
syon quasi ager arabitur et ierlm
aceruus lapidum erit. Eo quod non
cognoueris. hic subditur motiuum
eorum vel culpe dicens eo quod non cog-
noueris tempus visitationis tue s. aduen-
tus christi in carne. De qua visita-
tione b. i. p visitauit me dominus de [illegible]
visitauit enim deus filius quasi hu-
manus sicut medicus infirmum sed
medicum venientem infirmi non
cognouit. Io. 1. mundus eum non
cognouit. in propria venit et sui eum
non solum non cognouerunt sed et
occiderunt quasi freneticus. sed quia mi-
sericors dominus non statim despi-
ciens homines cum peccat sed frequenter
expectat eos quousque conuertantur. Eccli. 23
quo nos nolumus cogitare sicut olim
tuos et sic habitum iudicis fecit
in suis sotularibus non statim eos
punit sed fatetur sicut quod adusque non
sit amplius spes de reparatione
eorum. Sic dominus non statim de-
struxit ierlm sed eam visitauit pluribus
prophetis suis et ad ultimum per
se ipsum et quia eam incorrigibilem inuenit
permisit eam destrui a romanis
tyto et vespesiano ut narrat
iosephus qui eius ruinis presens illic
euersionis indiciis qui tempore persecu-
tionis iacuerat in spelunca et filius
viderunt ierlm et templum
venerabilia loca sacra et edificia
que audientes romani principes
misimus helyam adriani
qui fundicus eam euertit ita
quod lapis super lapidem non remansit
moraliter in culpa peccatorum per vallationem
per hostes suggestionem exterionem
2° circumdatio per instigationem carnis
impulsionem et coangustatio per
delectationem inflammationem. et ad
terram prosternit per consensum interiorem

1° filii occiduntur per opum bonorum
mortificationem. 6° ordo diuinus per
peccati perpetrationem exteriorem. In
peccatis nos vallant per exteriorem
tribulationem. 2° circumdant per priua-
tionem infirmitatem et angustiant
per conscientie anxietatem. et ad
terram prosternunt per salutis desperationem
1° filii occiduntur per propinquorum
dolorem et desolationem. 6° collo-
cantur per mortem. Venient quo-
que dies mortis in te quibus demones
repetent animam tuam a te. Et ci-
rcumdabunt te inimici tui
s. demones circumdabunt et coangu-
stabunt s. omnia peccata tua an-
te oculos ad tuam condempnationem
replicando et ad terram prosternent te
quia tradent in puluerem redigendam
et animam infirmum demones
ducendam. Et filios tuos i. opera
meritoria tua ut sint
tecum in peccatis sunt in culpa.
Et non relinquent in te lapidem
super lapidem i. cogitationem super
cogitationem quam tu non adduceres
cognitionem mortis quo anguste
erunt vie vndique repleb-
erunt vie vndique ierlm in te
supra sicut vidi et in templum. Supra
Et ingressus in templum. Supra
informauit dominus discipulos ad
affectum pietatis et sue compassionis
hic informat ad zelum virtutum
et eiectionibus vendentium et
ementium de templo. Ubi primo po-
nitur in templo negociantium eiectio
2° eiectionis ratio. i. scriptura quia domus
mea et ipsis cum spelunca latronum facte
in templo doctrina et audientium
machinatio i. principes et
sacerdotum. 1° impedientium eorum
ab implendo proposito i. et ingressus
glosa emuncta mala
ingressus in templum cepit
vendentes et ementes ...
quia viuunt prima maior. exterior sacerdot
culpa fuit. Unde multe glose
symonia sacerdotum causa fuit destructionis
ieronimi

mo

Cuius cor et stomachus interior est in
sacerdotibus intelliguntur, si sacerdos
peccaverit totus populus committitur ad pec-
candum. Quod ad eum cum videbat
bonis pallentibus foliis martias (marci daz)
intelligis quia autem tamen habebat
non vadit et statim dicitur pro
in discipulatu sine dubio quod
nostre (?) ecclesie sacerdotium non est.
Et ingressus in templum. Sancti-
tas non ingressus cum multiplici voce
pro adimenda destructione aliis
deginuerunt deum ex propria
instructione. Cuius tu imitator
... ingressus fuis quia in
civitate autem domini actum ad exitum
cum vadis. Tertio propter prius honorificat
Cuius ipsum erat boni filii ut
venientes prius curavit ad domum
patris. Cepit eicere flagello de
funiculis sicut dicit Io. 2 vendentes et
ementes. Ad litteram circa porticum atrii
templi sedebant in aliqua divina loca
propinquiori et avaritia ut sic ad-
venientes sine hominum quod offerre
videntur venirent ibi ad emendum
et quod aliquando habebat pecuniam
possint ibi nummularios a quibus
acciperent mutuo pecuniam
et quando audebant eis commodare
cum superhabundantiam maxime usure
mutuabant. Sed non est callide
et dominus colligibia inveniuntur usura
fructum. Licet autem dominus eiecisse
vendentes et ementes primo sequenti
pascha post mutationem aque in
vinum quam solus Io. narrat
Io. ij. Secunda dominica in ramis palme
quando venit in templum ad passionem suam
de qua hic et alii evangeliste. Per illos autem
vendentes et ementes nomine vij
genera hominum ab ecclesia expellenda
scilicet secularibus actibus dediti in
placita non debent tendi in ecclesia
tumultuosa ne impediat
devotionem officii. Negociatores

dicit symoniaci excommunicantur
dei ... sed etiam ad predecesso-
res ... continuo tum
funiculis sed et funibus magnis
quod multum magni huius ostendit
misterii. Cepit in eum cicere
eos illius scriptum est hic subdi-
ditur. Dicit vobis per exemplum de
exemplo ipsi. Vos autem fecistis
Dicitur quod scriptum est ysaie lvi quod domus
mea in meo altari dedicatio
in quo est fecit dominum quod templum
solus dei est domus. Domus orationis
cum vocant viri ut fuerint ut negotia
tores. Cuius qui voluit esse
mercatores pretium de ecclesia dixit
propheta quicumque cognovi negotia-
tionem introibo in potentias domini.
Sic enim quam ambulat inter duos
inimicos sine vaniloquio non potest
esse quin mentiatur iste de isto et
iste de illo maleloquatur. Sic
qui emit et vendit sine periurio
esse non potest. Vos autem fecistis eam
speluncam latronum, Ie. vij. Nunquid spe-
lunca latronum facta est domus in
qua invocatum est nomen meum
dicit dominus, quasi dicat sic. Ecclesia cum
quod fuit habitatio sanctorum et tunc
laudavit in ecclesia sanctorum, sed postea facta
est spelunca latronum quos ad
multos malos qui iacuerunt
ysaie i. principes tui infideles
socii furum sed nunc facta est habitatio
manifestorum raptorum et quod
turpe est prostibulum meretricum.
Moraliter domus dei ecclesia fidelium
que dicitur esse devota domus sed fit spe-
lunca latronum quando latitant
propriis invidendo vel detrahendo
nocentes sed domus negociationis
quando propriis vitiis habent famulos
fore frequentatur sed prostibu-
lum meretricis quando thalamus caste
mentis lupanar luxuriose de-
lectationis. Et erat cottidie
docens in templo.

marci daz (?)

ynoc (?)

varnung (?)

hic malicie eius subditur instruc-
tio ubi in officio quantum ad utilitatem quia
docens / assiduitas quia quotidie
auctoritas quia in templo / Et hoc est quod dicitur
Et erat docens. doctrina sua, doctrina
sed Jo. 7. mea doctrina non est
mea. quotidie. id est instanter ipsa re-
clamante et cessere esset. Et enim licet
quia imminente morte magis
instabat predicationi quam ante
ultimas quum in sententie dat se
otio et quieti / cum adhuc pos-
set predicare in templo / tum propter
doctrine auctoritatem doctoris re-
verentiam / auditorum plurimum
utilitatem. Mat. 26. quotidie apud
vos sedebam in templo / Principes
autem sacerdotum / hic ondit
iudeorum quorum machinatio
ubi agitur machinatio ex
machinantium conditione quia
principes / ex machinandi sol-
licitudine quia querebant / ex machi-
nationis fine quia perdere / ex in-
debita machinandi ratione quia
illum dicitur. principes sacerdotum
qui toti preerat synagoge
et scribe id est doctores legis et prin-
cipes populi id est minores sacerdotes /
vel sic principes sacerdotum id est
pontifices qui dicuntur a Deo prel-
lati sed et ipsi pervellebant iniqui-
tate et predicatione et scribe id est legis
doctores qui debent prevalere
veritate et aliis docere / sed ipsi
mendacium operatique est illiquemen-
dacium scribarum / Et per principes
plebis qui plebe debent re-
trahere a scelere / isti iniqui que-
rebant illum perdere / unde pontifices
abutebantur gratia consequissent. Bernardus
Ab hoc ihesu totus mundus vi conte-
gisset et hij primi sunt quam deberent
regere propter dignitatem principatum

querebant illum perdere gloria quia si doce-
bat in templo et arguebat vicia
detrahebant emulebant et vituperabant
turbarum laudes. Crisostomus dum boni
laudantur mali invidia cruciantur.
Gregorius. Vt tinea invidi oculos habent
commoti cum ut omnium felicitatibus
torquentur / perdere. unum illum quia ipse
venerat alios salvare / Et non
inveniebant / hic ultimo subditur to-
impeditum eorum ab implendo pro-
positio primo motiva. Secundo obicia primo
omnibus enim populus. Dicitur ergo Et non inve-
niebant quid facerent illi. utrum vo-
luntas nimis probabilem cum occidi. Beda.
idonea potuit cum perdere quia timebat
tumultum populi Unde sequitur omnis enim
populus suspensus erat audiens illum.
id est devote attendo sursum corda
elevanda. hoc est bonum suspendium
quod appetebat Job. suspendium
elegit anima mea. Job. 7. Ergo fuit
occasio motiva principibus et scribarum
quia neglecto magisterio suo
videbant populum confluere ad ipsum
solum. hic quid videns Ihesus
flevit super quam male quia sit dolendum in
prosperitatibus istis et mundi vel
de dampnatione. Ad hoc dicitur quod de peccato
afflictus et flet et gaudet flet
compatiendo miseriae patientis / gaudet
congratulando equitati punientis
vel flendum est de miserationibus pro-
ximorum qui non dicunt scientiam
et gaudendum de dampnationibus publi-
cis propter sinne equitatem contra malitiam
obstinatorum. Et quod ad pacem
Jo. 16. in mundo pressuram habebitis
ad hoc dicitur quod non solum hic de pace
simplicter sed de pace quia in unum duo
quod ad pacem, sed quod ad pacem suam
scilicet a Deo per vere pacifica con-
ferenda et tu pacificata est cum a morte
dolorosa terrena. Ut relinqueret ibi ...
quod propter ea dum manserit ibi civitas

xx

et usque ad tempora Adriani. Hec glossa. Quia non
fuit eadem civitas Ierusalem cum
Adrianus postquam urbem penitus
evertit aliam modicam iuxta edifi-
cavit et hanc edificavit non in eodem
loco sed iuxta, sed ubi dominus passus et
sepultus est. Et quo primo fuit scilicet ab
ipso eiecit de templo. Et dicit glossa
quod quidam fulgor divinus et igneus
exibat de oculis eius quo nemo
audebat resistere. C. xxi
Et factum est in una dierum. c. xx

Et factum est in una dierum. Evang-
elista usque ad 18 misterium
et monuit ad mali decli-
nacionem a 18 usque huc ad boni
operis hic misterium ad perseveranciam
in tercio finaliter monet eos
primo persecuciones occultas in hoc
capitulo xx. 2o persecuciones
manifestas in sequenti capitulo 21.
Circa primum docet sapiencia
paciam. Prima docet sapiencia here-
ticorum 2o in opposito. Dicebat
ad illos quod dicitur xx. Insilivit
ei. 2o preterea audiente at
omni populo in prima ... quod
temptatiua ... ad
cognoscendum eius potenciam 2o ad co-
gnoscendum eius inscienciam et quidem
principes sacerdotum ad quos
eius sapiencia accessit at quidam
saduceorum prima quod est de sua
potestate 2a de tributorum solucione
3a de mortuorum resurrectione. Prima
ponitur quod omnibus occa... 2o ... fraudu-
lenta quod in et ait dicitur
3o supponitur prudentissima ... viris
... quemcumque occulta
vedargu... in captat dictum ad
plebem. Prima ... at quemcumque fuit
eius doctrina que ... hic primo
operativa quod in una dierum publica
quod docebat in populo. 2o ... quod
templo et fructuosa quod evangelizante
in invidiosa quod ... Dicit
et factum est in una dierum ... ramis

palmarum ipsa die ... et
... Deum ... Sed ... be-
licet illis abiit foras extra ci-
vitatem et mane ... in
monte ... postea subditur
accesserunt cum docente ...
in qua potestate ... Docente in populo
in templo ... loco publico non
in latibulo ut populus ibi melius et
facilius convenire possent populus autem
docebat. Sed malos ... increpa-
bat docens et evangelizante in bonum
... Docente atque ad informa-
cionem evangelizante quo ad promissiones
premii ut docens fidem ...
evangelizante bona operum quemcunque
principes sacerdotum et scribe cum se-
nioribus. Ecce quomodo malig-
nancium de quo dicitur in psalmo ...
... ecclesiam malignancium
Ille concilium constituebatur ex 3
ex pontificibus quod abbatibus
ex scribis qui ex legis doctoribus
ex senioribus qui maturioribus
vocabantur ad consilia ...
dignitatem ...
etatis maturitatem et experiencie
diuturnitatem. Isti omnes propter
invidebant ... dice-
bant sacerdotes apud se nos sumus
columpne templi ecce super illum
recumbit tota causa nos sumus ...
... nisi
et ecce ille resonat in medio
templi et nos contempti quasi cita
dissipata tacemus. Nos sumus
... illa ... filios et
nos steriles sumus quod dicunt multum
vilificamur et dampnificamur.
Et aiunt dicentes ad illum dic
quod duplici divisione ... pre-no-
tandum duplicitas loquencium
... psalmo labia dolosa
in corde et corde locuti sunt ... aut
duplicitas ... que-
bat eum ... de potestate et de
potestate actoris a quo de tempore
Dicit dic nobis qua ad offi ...

habuit quere et scire in qua potestate s[cilicet]
an propria an aliunde et commissa
quasi uellet dicere ut dicit Crisostomus tu
de sacerdotali familia non es se-
natus hoc tibi non donauit ut cesar
in qua ergo potestate hoc facis numquid in
Belzebub principe demoniorum
In hoc ostendit se non credere ipsum
esse deum quia ipsum non putat auctore
propria sed aliunde data uirtute
diuina sed diabolica hoc autem putabat
quia uidebat se non posse talia
facere. Communis homo ut dicit Crisostomus
si est estimat alium fornicarius
neminem putat esse castum castus
non facile de fornicatione suspi-
catur superbus neminem putat esse
humilem sic qui non est ex deo sacerdos
nullum sacerdotum putat ex deo
[illegible] putans sicut et ipse [illegible] se
[illegible] sacerdotes non quam ambitiosi
sunt omnes tales estimat quales
sunt ipsi. Respondens autem Jhesus dixit ad
eos Interrogabo ubi primo ponitur interrogatio
secundo interrogatorum hesitatio ibi at
illi cogitabant tertio hesitantium
fraudulenta responsio ibi et responderunt
quarto fraudulenter respondentium repul-
sio ibi et ait illis Jhesus neque ego dico
hoc est ergo dicit uidebat enim dolos ad
illos interrogabo uos et ego
s[cilicet] sicut uos interrogastis Non tamen per
mea [illegible] de [illegible]
[illegible] confusione Respondete mihi uos
de duobus et ego de uno tantum
ideo facilius potestis respondere quia [illegible]
uidetis s[cilicet] uos uos multi
pontifices et doctores et scribe
presertim qui dicitis esse sapientes Respondete
ergo mihi s[cilicet] soli et uni soli interroganti
Baptismus Johannis de celo erat an
ex hominibus i. ex statuto diuino an
ex institucionibus hominum [illegible]
tacite [illegible] eos [illegible] uellet
dicere [illegible] in [illegible] prohibuit

Margin: q[ui]s est qui dedit tibi hanc potestatem
Margin: Baptismus

que de celo uenisse prophetam co-
fitemini et ab ipso audistis in qua
potestate hec facio [illegible] uos misistis
ad iohannem etc. At illi cogita-
bant. Hic subditur eorum hesitatio
ubi tangit primo hesitantium [illegible]
litatem secundo hesitandi rationem
quia si dixerimus dicit ergo At illi s[cilicet] non
inuenientes quid responderent [illegible]
[illegible] sapientes astu-
cia eorum Job [illegible] cogitabant intra se
dicentes s[cilicet] de eo [illegible]
non [illegible] sapientes [illegible]
[illegible] apud se non [illegible] cogitabant
q.d. Non possumus [illegible] uidere quia si
dixerimus de celo i. ex diuino
et celesti instituto. Dicet i.
nobis obiciet quare ergo non cre-
didistis illi s[cilicet] ut [illegible]
Jo. i. fuit homo missus a deo etc.
Jo. iii. qui de celo uenit super
omnes est [illegible] non credidimus
[illegible] blasphemauit [illegible]
[illegible] iohannes [illegible]
[illegible] dicitur quia [illegible]
[illegible] Si autem dixerimus ex hominibus
i. ex institucione humana [illegible]
[illegible] plebs lapidabit nos
[illegible] plebs quia plebs baptismum
iohannis [illegible] super
[illegible] baptizatus omnes [illegible]
Istud [illegible] timebat non propter [illegible]
sed propter penam et offensam non
diuinam sed humanam [illegible]
iohannem prophetam esse [illegible]
[illegible] multa [illegible] erat
dignitas [illegible] de summis
sacerdotibus origine [illegible]
[illegible] multipliciter [illegible]
[illegible] natiuitas [illegible]
[illegible] [illegible] sic scriptum
est [illegible] prophete [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] iohannes [illegible]

de iohanne baptista

xx

b Tum doctrina veritatis sed in perpe-
tibus cesaris et ... consuetudo
hominum fama celebris sed existi-
matio erat omni populo de Johanne
ne forte ipse esset Christus. Propter
testimonium salvatoris ... et
existimabant de Johanne prophetam
Et videntes se ... vincere
timentes et plebis lapidacionem
sed magis veritatis ... ut dicit
beda. Cum quis mendacia fingit
que decipiat ipsa sibi mentitur
veritatem ... conuincitur
Et dixit illis Ihesus: Neque ego dico vobis
in qua potestate hec facio. glosa Bede
Non dico vobis quod scio quia nolunt
fateri quod sciunt. Secundum quod
duabus de causis veritas abscondenda
est querentibus ut ... capaces
sint ad intelligendum Jo. 16 Adhuc multa
habeo vobis dicere sed non potestis
portare modo vel quia ex odio et
contemptu querunt. Mt. 7 Nolite
sanctum dare canibus. Cum quis prodi-
tore ... pulchrum ... ...
... doctrine ... veritatem
de hic quid ... ergo vobis ...
Vides quomodo male ... potuit eis dicere
de facili unde ... placet sicut et
Jo. 18 ... Si mea manifesta ... fa-
cio opera ... Data est mihi omnis
potestas non ergo debuit propter malitiam
dare angustiam ... dicit quod
dubitabant hic ... ex ... ut
Ipsorum silentium ... efficacius
et evidentius confunderet. Secundo propter
eorum indignitatem quia non merebantur
eorum ad discendum sed ad con-
temptandum ... ... indig-
nos ... Tercio propter eorum inere-
dulitatem. Non enim credidissent.
Jo. 3 Si terrena dixi vobis et non
creditis quomodo si dixero vobis celestia
credetis. Quarto quia minus capaces
erant ad intelligendum sicut illi de quibus

Jo. 16 Multa habeo vobis dicere
sicut ... docet subiectum ...
... ...
... laudet te alienus et non
os tuum. Sexto quia secretum non est
revelandum ... prosa ...
secretum meum michi. Baptismus
Johannis de celo erat ... Questio: quare
hanc questionem proposuit quam aliam.
Ad hoc dicendum quod questionem suam audie-
rat ... ... Johannes
prophetam sciebat et ... ex invidia
credere nolebat ... de Johanne
quod fuit ut ipsi ... ipsis conclu-
dentur ut ... Iste
baptismus Johannis. Questio: Unum baptizabat Jo. ... 9
... ... apostoli 9
baptizabant ... dominus baptizat
Jo. Ad hoc dicendum quod unum est baptisma
... quo datur gratia ... bap-
tismo non fuit baptisma Johannis
Ad aliud dicendum quod totum quod fiebat
in baptismo Jo. faciebat Johannes
quod ... ... Unde
... Johannes baptizavit aqua
... denominabatur a Johanne sed in
baptismo quem dabat apostoli ...
... ... denominabatur
... ... 9o
ad quid ... valebat. Dicendum
quod ad ... baptismum preparabat et
assuefaciebat. Et si queratur 9o
... ...
... ... quod non fuit ita
... baptisma ... ...
... preparabat ipsum suscipiendum
... ad omnia 9
crediderunt illi glosa ... testimonium
perhibenti. Glosa Jo. 5 Ego testimonium
ab homine non accipio. Ad hoc dicendum
quod ... propter suam indigentiam
... ... non accipit
ab homine ... ... magis
... ... Ego dico vobis glosa. 9

nodico uobis quod sao gna
multis sati gestit a[?] nulli ma
lu p malo reddentibus Ro. 12
et p[etri] 3 qui absit d[omi]n[u]s fru[c]ta
maledi i p[ro]ph[et]is ec Cepit
aut dicere ad plebem. Supra
ad q[uesti]o[n]em ph[aris]eorum fraudule[n]ta
portat et disorta r[e]sp[o]n[sio]ne hic
subdit quencium occultam re
ph[aris]eis obiecit eis p[ro]p[ter] potestatem
et s[an]c[t]is eam p[ro]colla tam pitbus
z ingratitudine nimia ibi
Et t[em]p[o]re vindemie misit ad
cultores z p[ro]ponam futuram ig
go faciet illis d[omi]n[u]s vinee.
Erat aut collata d[e]s i lib[ro]
primo illis p[ro] planta ec i
diligenti in fo[r]o ec et locavit
ea colonis z i prima exoptat ec
i t[em]p[o]re peregre fuit s[ed] h[oc] leg[itu]r h[ic]
Cepit at dicere ad plebem p[ro]
ind[ic]ans ex sua vnde co[n]futa
tos n[on] d[ubi]tabat corpum noli
bent aud[ie]bant s[ed] plebem al
loquitur q[uod] eius uba liberius au
diebat ut d[icit] glo[ssa] D[ixi]t enim
eis p[ar]abolam hanc homo quidam
plantauit vineam ho i[d] est d[eu]s
p[ate]r qui d[icitu]r homo p[ro]p[ter] assumpta
humanitatem p[ro] hominibus male
p[ro]petrate ho c[ur] c alt[er]ius ama
fuerunt Deus at p[ate]r d[e] c p[e]r d[i]m iure
z deus cont[ra] ei co[n]solomibus ii cor
Est go mi[c]ti orbis ex p[ar]te amans s[ed]
nasci ex culpa scilicet alica ho
i[d] e planta[uit] vinea i. ecclesiam
que ex multis hominibus ex multis
uitibus e congregata ut magis s[ed]
inter om[ne]s l[ite]ra vinea e synago[ga]
que fuit ante incar[nationem] z ysa v.
Vinea d[omi]ni exercitu[um] domus
israel est ps vineam de egipto
transtulisti eiecisti gentes s[cilicet]
amorreos z h[ui]us z plantasti ea[m]

Et locauit ea[m] colonis s[cilicet] aaro[n]
z aliis prelatis Ier. i costitui te
super gentes z regna ut euellas
z destruas etc. Et ipse peregre
fuit multis t[em]p[o]ribus Unde d[omin]us
p[ri]mo data aut lib[er] te p[ate]r i[n]
beda i glo[ssa] qui ubiq[ue] e peregre fu
qui vindemia s[e]p[tem]b[r]is op[er]andi
relinquit arbitrio ... deus ab
initio costituit homine z relinq[uit]
eum in manu co[n]silii sui z ... p[ro]pt[er]
ipsorum negligentiam vn amb[ro]s[ius]
ubiq[ue] p[ro]p[ter] diligentes p[re]cor[d]e
negligentibus abest z p[ro] d[omi]na c[on]
ptacionem vn amb[ro]s[ius] longe t[em]p[or]ib[us]
absunt ne p[ro]pera uideretur exactio
ysa v. exspectaui ut faceret
vnas z fecit multis t[em]p[or]ib[us] de ad
culpe aggrauacionem unde tibi labes ei
expectacio[n]ibus culpa aggrauat p[e]c[c]
catorum vn amb[ro]s[ius] q[uo] liberalis
indulgentior co[n]tumacia in
excusabiliorem Multis eni[m]
t[em]p[or]ib[us] ut ad inde[m] co[n]tinuac
q[uod] t[em]p[o]re legis nec c[ur]a multis t[em]p[or]ib[us]
ul[tim]us ad inde[m] p[ro]p[ter]ea q[uod] ...
morte cunguntur n a exoptat
p[ec]cator[em] t[em]p[o]re pueritie adolesce[n]ti
iuuentutis senectutis z senii z ita
multis t[em]p[or]ib[us] Et i[n] t[em]p[o]re vinde
mie hic subdit eorum ingratitudinem
quam ostendit p[ri]mo i[n] seruorum suorum
p[ro]secucione z ... filii p[er]missione
i[bi] dixit at d[omi]n[u]s vinee q[ui]d faciam
In p[ri]ma seruorum p[ro]secucio z declarat
z p[ri]mo s[er]ui missi ad p[ri]ncipiu[m] q[ui]
fuit moyses legislator z[o]
s[er]ui missi ad hortand[um] s[cilicet] d[e]ut
puta i glo[ssa] z addi alt[er]u[m] z
s[er]ui missi ad c[on]tradic[endum] s[cilicet] chorus
p[ro]ph[et]arum i z addit z in p[ri]ma tangit
t[em]p[u]s missionis op[or]tunu[m] q[uia] t[em]p[o]re
vindemie z ... mittendi ... d[omi]n[u]s
ut fructus ... mittentes ... [illegible]

quia tempus. Dicit ergo: Et in tempore vindemie
scilicet colligende, non collecte, quia nulla
unquam fuerat, ut dicit Beda. Tempus
vindemie dixit, si alio tempore
quereret fructum posset se excu-
sare colonus quia non erat tempus. Tempus
autem vindemie non est [illegible]
sed tempus iudicii [illegible] sive
[illegible]; tunc enim tempus est colligendi
quod plantatum est sive seminatum
tempore benignitatis. Misit ad cul-
tores servum suum. Servus iste primo missus
fuit Moyses legislator, qui per
[illegible] annos fructum legis quem
debuerat a cultoribus requirere. Unde
primo misit Moysen servum suum. Mi-
sit ergo servum, scilicet Moysen, ad cul-
tores vinee, qui ad Iudaicum populum ma-
ioribus et rectoribus [illegible] ibi igitur ad
optimates et legisperitos et cetera
magis [illegible] miserunt
inquam ut daret illi de fruc-
tu vinee, scilicet de operibus synagoge,
non de carnalibus sed de spiritualibus.
De quibus ad Gal. v: Manifesta sunt opera
carnis [illegible] fructus autem spiritus
caritas, gaudium, pax etc.
Qui cesum dimiserunt vacuum. (et inanem)
atque Moyses propter eos [illegible] exac-
erbabant sive eum multotiens cum
murmurabant, [illegible] ut patet Num. xvi
et soror sua Num. xii. Et non solum
murmurabant sed et infructuosi
existebant propter murmurationem eorum.
Fuit [illegible] propter infructuositatem
eorum [illegible]. Et
addidit alterum servum. Hic subdit
persecutionem servi missi ad exhor-
tandum, scilicet David. Ubi tangit primo
divinam clementiam, secundo humanam
inerciam, ibi at. Dicit ergo: Et addidit
alterum servum mittere, scilicet David, qui post
Moysen colonos vinee
psalmodie modulamine et
dulcedine cithare excitavit ad bona
opera. Illi autem [illegible]

missus, quia divina inspiratione [illegible]
[illegible] sublimatus [illegible]
David servum meum oleo sancto [illegible]
illum. Hos cedentes [illegible]
hunc quoque contumelia affecerunt, dimi-
serunt inanem. [illegible] non
nobis pars in David nec hereditas in filio
Ysai, iii Reg. xii. Et super hanc vineam
[illegible] extirpacionem [illegible] Deus
virtutum convertere, respice de
celo. Et [illegible] fuit iste
quia multi [illegible] persecuti de tempore
Sauli [illegible] contumeliis affectus
quia [illegible] multis maledictionibus
provocatus ii Reg. xvi. Dimissus quia
per filium suum Absolon de urbe
ignominiose expulsus et regno quasi
ad tempus spoliatus ii Reg. xv. [illegible]
dimissus fuit manibus vacuis, quia nihil
acquirevit cum exhortationibus
suis [illegible] filii alieni mentiti sunt.
Et ego [illegible] illa de
malis indebitis tunc [illegible] quia
cedentes tunc [illegible] quia contumelia
afficientes [illegible] bonis
debitis tunc [illegible] quia dimissus
tunc vacuis quia manibus. Et
addidit tertium. Hic tertio subdit persecutionem
servi missi ad [illegible] ubi tangit
[illegible] divinam misericordiam [illegible]
[illegible] multotiens passus non ces-
sat a beneficiis [illegible]
[illegible] hominis malitia, quia non cessat
[illegible] ac [illegible] quia
illum vulnerantes. Dicit ergo: Addidit
tertium mittere, scilicet [illegible] gloriosum
[illegible] chorum prophetarum, qui [illegible]
[illegible] mala [illegible]
vinee predicabat. Qui et illum
vulnerantes eiecerunt. [illegible]
que prophetarum non persecuti
[illegible] Ysaiam [illegible]
Ieremiam lapidaverunt et alios
multipliciter afflixerunt et ex con-
sortium suum eiecerunt. De his [illegible]
[illegible] complevi [illegible]

(margin) hunc quoque afficientes contumelia dimiserunt inanem

(margin) misericordia

omnia que scripta sunt de lege et
prophetis et psalmis de me.
Dixit autem dominus vinee. Omnia
iniquitatem iudeorum et peccatum
suorum dixit hic omnem ingratitudinem
et occisionem filii. Ubi tangitur primo
filii missionis et mittendi [illegible]
in forma [illegible]. Tunc habetur iudeorum
contra ipsum machinatio quem cum
vidisset [illegible] eorum [illegible]
et [illegible] hec lege et
Dixit autem dominus vinee. Deus
pater cuius [illegible] dispositione
[illegible] dixit [illegible]. Quid
faciam? Hoc dicit non dubitando
sed [illegible] multum [illegible]
de consiliis [illegible]
[illegible] debuisse facere vinee
mee. [illegible] ut quid faciam
dat nobis exemplum deliberandi
et petendi consilium quando volumus
aliquid facere. Ecclesiastici xxxii: Sine
consilio nichil facias et post factum
non penitebis. Mittam filium
meum dilectum. Filii missio est
eius incarnatio. Ad Galatas: At
ubi venit plenitudo temporis misit
filium. Non suum [illegible] sicut signum
maxime dilectionis. Sic Johannes iii:
Sic deus dilexit mundum ut filium
suum unigenitum daret. Filium
meum [illegible] consubstantialem.
Dilectum quia filius [illegible] expressissima
similitudo [illegible]
Philippo qui videt me videt
et patrem meum. Johannes xiiii. [illegible] tu es
filius meus dilectus. Ecce [illegible]
[illegible] dominum
[illegible] dando [illegible]
mittam [illegible] non [illegible]
sed de [illegible] dono quia
filium non suum non [illegible]
[illegible] meum non alienum
simplicitatis [illegible] quia
dilectum [illegible] dimitto

[illegible] forsitan cum
hunc viderint verebuntur. Passione in
sua [illegible] sicut Matthei xxvii
[illegible] ipsum [illegible]
clamabat. Angelus in eius agonia
confortabat. Luce xxii. Item pro
eius tempore [illegible] ministrabant angeli
[illegible] obediebat [illegible]
[illegible] et [illegible] omnibus
[illegible] imperat et [illegible]
exaudiebat. Hebreorum v: [illegible]
exauditus est pro sua reverentia.
Solus autem homo ei reverentiam non
exhibebat. Forsitan cum hunc
viderint verebuntur. Hoc verbo
ait Augustinus [illegible] qui dicunt
filium ignorantem quia dixit se
nescire diem iudicii [illegible]
[illegible] ignorabat [illegible]
dubitabat [illegible] videat
sub dubitatione forsitan verebuntur
[illegible] quando pater hoc [illegible]
[illegible] dubitabat [illegible] quod
[illegible] filius ignorabat
[illegible] ait Augustinus [illegible]
[illegible] dicta
[illegible] filii. Quem cum
vidissent hic [illegible] iudeorum [illegible]
[illegible] machinationem ubi non [illegible]
machinationibus [illegible] assumpta
quem cum vidissent [illegible] cogitaverunt
[illegible] cogitaverunt inter se dicentes
[illegible] occidamus eum
[illegible] ut nostra fiat hereditas.
[illegible] quem cum vidissent colonis
non oculo fidei [illegible] eius
malicia eorum [illegible] oculo
eorum. Cogitaverunt [illegible]
[illegible] quo occiderent. Johannes
[illegible] collegerunt pontifices et pharisei
concilium adversus [illegible] cogitantes
ut interficerent eum [illegible] cogitabant
[illegible] non audebat [illegible]
[illegible] ad dictum hec
[illegible] hec cogitantes [illegible]

quia non est solli: q pp̄ iungit
qui dicetur offerrent. sꝫ ecce heres.
non mortuus pr̄ sit et decebat cū
pr̄ e immortalis: tol possideret
vineam quam pater plantauit primum
et possidet cum ipso. non duo domini
sꝫ unus. ysa v. vinea domini sab-
baoth. Et eodem vinea facta est
dilecto meo filio. Occidamus eum
venite
occidere eum cum posuerunt primo in cor-
de suo ꝫ quia principes sacerdotum et
seniores et principes pp̄ quod verebatur eum
perdere decus ac iussio omnes in se
tentauit Io. xi. allegunt pon-
tifices et pharisei consilium. Secundo diffini-
erunt Io. xi. ab illo ergo die cogi-
tauerunt et perfecerunt. Rapinam suspenderunt
ut nostra sit hereditas sicut plebs
non obediat. hic enim querebat
sicut plebs eis obediret que
ibat post eum. Vnde Io. xi. quid facimus
quia hic homo multa signa facit. Si di-
mittimus eum sic omnes credent in eum.
Sed tunc propter hoc amiserunt vineam. he-
reditatem quia propter hoc destructa fuit
synagoga et pullulauit ecclesia sic-
ut de latere ade dormientis facta
est eua. sic de latere Christi dormientis
propagata est ecclesia. Io. xii. nisi granum
frumenti cadens in terram. Et eiecerunt
illum extra vineam. i. extra ierusalem oc-
ciderunt. quia ad literam extra portam
passus est ut habetur Heb. xiii. Vel figuratum
fuit per altare holocaustorum
quod erat extra templum sed ante
templum. Vnde in ierusalem
per altare holocaustorum quod erat
extra aram erat extra ierusalem qua
ymmolatus est ueluti agnus. Christus
aut spiritualiter eiecerunt eum extra corda sua
et omnes iudei ab eo recesserunt. cum
omnibus credentibus in eum. Vnde Io. xii.
Iam cito pullulauit in discipulis
quod cognouerunt cum ex synagoga fuit

hic quum super. cepit dicere pa-
rabolam hanc. principes sacerdotum et
pharisei sub imperio quarto regni
ad gentes transferendo. Quarto ex
vi prophecie hoc platonis contra
plebem non soleat sequi scandalum
Ad hoc dicendum quod propter multas voces
sic arguebat eos primo quia publice
predicabat. i. tempore contra eos
2o quia ex suo proprio corpore pe(r)cebat
malum. scandalizati sunt plurimi
in lege et propterea ego dedi vos
3o quia publice non absentes erant
4o quia hic loquelis parabolis ipsi soli
tamen et cognoscitur quod dicebat
intelligebat. Item mittam
filium. quod est ubique qualiter potest
mitti filius dei: et ubique Ergo
Ad hoc dicendum quod dei mitti non est
ut in mouendo et si enim erat in eis
non tamen erat hostis. Forsitan cum
hunc uiderint uerebuntur. quid dominus
ignorat. non amphiguitatis sed
male dictum. forsitan Ad hoc dicendum quod per
Vt dubitans non dubitat ignorantia
sed nos homines liberos relinquit. forsitan
sed adhuc conuertantur. q. d.
ita possent conuerti si vellent
Item super hic est heres. occidamus
eum. sed nouerunt hoc quia iudei non
cognouerunt quia crucifixissent fi-
lium dei sed per inuidiam. Contra
si cognouissent numquam dominum
glorie crucifixissent. et ecclesia 2.
fratres scio quia per ignorantiam fecistis
sicut et principes uestri. Ad hoc dicendum
quod aliqui sciuerunt sed maiores erant
non sed minores. Vel dicendum quod cognouerunt
ipsum esse messiam promissum in lege
non deum uerum et cum sic cognouerant
non tamen scientiam. Io. 2.
Nemo potest hec signa facere que tu facis nisi
deus fuerit cum eo. Quid faciet ille dominus vinee.
Super hoc omnia post grauius iudicabitur colla

a ipo(s) magnitudo nimia h(er)e-
(et) subditur pena secuta Venient
iiij p(ri)o ponet condigni inq(ui)si-
quid faciet 2o ponet ex co-
gitate diffinitio h(oc) veniet (et)
perdet 3o videtur q(uod) dicit d(icitu)r
quo audito 4o sunt pa(ra)b(o)l(a)e aute(m)
confirmat ille aut(em) aspiciens
dix(it) q(ui)d ergo faciet illis d(omi)n(u)s
vinee q. d. quo tante culpe
inveniet pena condigna q. d. co(n)-
pena puniendi sunt qui vinum
bin hic puniti fuerunt (et) p(ro) ydo-
latria non p(ro)pter q(uod) magis fuit peccatum
eorum quam peccatum ydolatrie
Unde vero peccatum preteritum
punis stabit et sic peccatum an-
(et) honorem dei occisio filii dei
ergo sic dicit (et) secundo inquirit abs
quit sunt ut sua virtute eos co(n)-
disponet non subditur vinee
ditus venient s(cilicet) dominus vinee
ad iudicium vel statim d(omi)n(u)s ad iudi-
veniet cum [illegible] sui
et perdet colonos illos s(cilicet) p(er)dic(i)o-
nis aliquem sic ac pro nobis
[illegible] dupli-
co tollet gr(ati)e eos Et dabit
vineam aliis s(cilicet) prelatis ecclesie
collecte de gentibus glo(sa) vinea
aliis locatur cum [illegible] iustum
fidelibus ad [illegible] opera [illegible]
Gregorio [illegible] elementi [illegible]
quam veniet post perditionem et quam co-
lonos perdet s(cilicet) ap(osto)li in [illegible] de
quam vineam aliis tribuet Quo
illi audito dixerunt i(lli) s(cilicet) scribe et
phar(isei) s(cilicet) intellexerunt parabola
absit sic ut vinea tradatur
aliis s(cilicet) colonis quominus aut
scribe corde vere cognoscerent
p(ro)c(e)nd(i) quod perdi(ti)o(n)em [illegible] hij coloni [illegible]
hoc negant [illegible] eos
aut ante non [illegible] posuit de

quedam speciem sacre boni et mali
hominibus ut quasi [illegible]
ille silencio [illegible] accu-
set et tacite loquatur ad dicen-
dum malum est hoc et hoc est bonum
et [illegible] diffusa
per [illegible] q(ui)s se [illegible]
deprehensi [illegible] furto [illegible]
gab [illegible] dignus sit [illegible]
[illegible] conscia [illegible] Ille
aut(em) aspiciens hic subditur d(omi)n(i)
[illegible] confirmat vobi(s)
non [illegible] audivit verbo
2o verbati exaltacio t. hic
scribe [illegible] caput [illegible]
punito [illegible] omnibus qui audit
dicit [illegible] at aspiciens eos dixit
Aspiciebat illos eos multiplici
[illegible] in signum [illegible]
erat de quo loquebatur [illegible]
i. cognoverunt quod ad eos dixisset
parabolam illam [illegible] indig-
[illegible] consciam sua [illegible]
dent [illegible]
[illegible]
cordibus eorum 3o [illegible] signum
comparibus [illegible]
erat [illegible]
eos salvare [illegible]
[illegible] lapidem quem reprobave-
q. d. si vinea aliis [illegible]
gentibus quomodo implebitur [illegible] scriptu(ra)
et per lapidem quem reprobaverunt
[illegible] per [illegible] prophetia [illegible]
audi(tis) [illegible] ad [illegible]
[illegible] duo
[illegible] lapidem an-
gularem q. d. hac scriptura [illegible]
impleri ita hac vinea [illegible]
vobis auferri non [illegible] q. d.
[illegible] intelligitur hac pa-
[illegible] hac scriptura [illegible]
[illegible]
[illegible] chalamo [illegible] lingua
mea calamus scribe Lapide

quem reprobaverunt. Et construccio sic
ordinata est hic lapis quem lapidum
edificantes reprobaverunt factus est in
caput anguli. sic Ioh. 18. Et
sermonem quem audistis non est meus.
hic autem notat edificantes quos
supra quos notavit colonos quia
plebem quam ad fundos sive
bonorum operum ducunt tamquam vineam
excolunt. hic addit mutata quoniam
tamquam dignam domum debent con-
struere. Vinea ad laborandum quoniam
ad activam. Domus ad quiescendum
quantum ad contemplativam. Edifi-
cantes. Christus edificat de bis la-
pidibus nodosos dolat ut aiunt
tollerant et quemadmodum ita doc-
tores vicia quomodo des in ca-
pitibus vitiosis et turbide dicunt.
hic factus est in caput anguli.
hoc prophetice dicit quia prophetice quia nunc
ipse edificavit templum in
tempore suo undi edificandum
edificante a Salomone filio eius
allatus fuit lapis magnus de lo-
co quo lapides poliebant.
nec erat cui loco in toto edi-
ficio aptatus dicitur fuisse reprobatus
sed in summo edificio tandem inventus
est ei locus pro domo quando tamen pre-
tiosus quia dicit angularis Iob
38 quis dimisit lapidem angu-
larem eius. Sunt duo monita in
fundamentis. Sion lapidem angu-
larem pretiosum positum fundamento
fundatum. ysa. 28. Unus per illum la-
pidem duo populi quos duos populos
iudeorum et gentilem duo testa-
menta. Vel quia duos parietes ipse unus
quorum dicit ephe. ii. ipse est pax
nostra qui fecit utraque unum.
Omnis qui ceciderit super sed i
contemptorem Christi punito vel tribu-
tarum duo quam prarum. Alli
supra lapidem illum conquassa-
bitur. super quem autem ceciderit
comminuet illum.

cadit super lapidem et quassatur
ut malus Iudam qui super fundamentum
fidei edificat lignum fenum
stipulam et nocet ita tales co-
quassantur et non perit quantum timent
quia venit in formis huius fi-
dei et speculatus est iste quos cadit
lapis hic est quoniam fidei fundamentum
huius sed Christus est in medio pa-
ganorum qui perit comminuitur
quoniam bonum huius quod dat penam
mundo quod Christus lapidi quoniam speciem
petre. Petrus per firmitatem speciem
firma petra super quam dominus edificat
quoniam continuit velud fluvius
vel etiam in vi. hic est lapis que
erexit iacob titulum. 2o pro
patientia in mollis, vel psal. posui
faciem meam ut petram durissimam
et scio quoniam non confundar. sed per
efficaciam utitur hic est lapis qui co-
minuit statuam nabuchodonosor
Christus per edificatorem utilitatem
super hunc lapidem construi sion
edificium. 1 Cor. 3. fundamentum
aliud nemo potest. ephe. 2o ipso
summo angulari. 2o lapidi
angulari duos populos
unus coniungit per hoc sed factus est in
caput anguli. Angulus est in
certa ratione hunc lapidem
reprobaverunt. 1o tamquam contempto
Io. vi. Nunquid aliquis ex principibus
credidit in eum. 2o eum non suscipiendo
Io. 1. in propria venit. Io. v. Ego veni
in nomine patris. 3o despi-
ciendo de terra. Io. 9. nos scimus
hunc a deo qui sabbatum non custo
4o ipsum in sua presencia blasphemando
Io. 8. nonne bene dicimus nos quoniam
samaritanus es et demonium habes
attribuendo Belzebub principi.
6o discipulatum eius contempnendo
Io. 9. maledixerunt ei et dixerunt
tu discipulus eius es 7o occidendo Io. 9.
Iam enim conspiraverunt Iudei in ipsum

x lapidum [illegible]

gunt accusando Mt 26 et l 22.
quo regnum eius vendicando Jo 19.
Non habemus regem nisi cesarem.
Ia barrabam preeligendo l 23.
ii. xpm inter latrones suspendendo
dicit x. quem occiderunt suspen-
dentes in ligno Act. 5. mortuum perse-
quendo Act. 19 miserunt legatos
etc. ¶ Et querebant principes.
Superius a principio huius capituli po-
nitur temptacio quo ad cognoscendum potestatem
ponitur hic subditur 2a quo ad explican-
dum eius iusticiam s. tributorum
solucione. Ubi nota 2 tangi primo mittencium
maliciam 2o missorum astuciam 3
et interrogaverunt illum 3o sapientiam
considerans autem dolum. Quantum
ad maliciam tangitur duplex primo
eorum crudelitas 2o calliditas
et observantes. In prima aggravacio eorum
crudelitas primo ex malignitudine
sollicitudinis quia querebant 2o ex ma-
licie magnitudine quia mittere in illum
manus 3o ex malignitatis importunitate
in illa hora qua docebat eos 4o
ex malignitudine occasionis quia cognove-
runt etc. Dicit ergo Et querebant principes
sacerdotum et scribe quorum locum tenent magistri
mittere in illum manus i. interficere
illum et communicare cum turba
ihesum ipsum iam dixisse et quia ipse sit
heres ipsi principes coloni et in decem
quia david noluit mittere manum
in saul 1 Reg 26 propria manu quem immisit
dominus ne extenderem manum in xpm
dominum etc. Et ii Reg 1. quare non timuisti
manum mittere ut occideres xpm
domini. Et tamen isti querebant manus
mittere in filium dei. In illa hora qua
docebat eos et compuniebat
sed amabant odio habebant cor-
ripientem in porta. Notum potu-
erunt mag mittere in eum quia nondum
venerat hora eius Jo 8. hora non fati

ultimi sed dum dispensaret. Et
quia timuerunt populum. Sic dicitur hic
et eorum pontifices retrahebant
a malo propter populum. Et tamen debent
eum cognoscere. Sed plebes sunt quasi asina
balaam que ipsum corripuit
Num 22. propter populum autem timebant magis
commotionem quia non querebant ad
diem festum Jo 11. Et Bonaventura
querebant in illum manus mittere
cognoverunt enim quia ad ipsos dixit
similitudinem istam. Cognitio quidem sunt
occasio mali ipsorum. Nec mirum
quia sine caritate erat et fiat scientia
inflat 1 Cor 8. Sicut multi sunt
hodie tales quia pauci sunt qui
velint audire veritatem sue cor-
reccionis sed dicunt cum Ysaia 30. Loquimini nobis placencia
auditum autem etc. ¶ Et observantes
hic subditur eorum calliditas
quando et cum quibus ad que mittebat
mittebat enim ad insinuandum
ad simulandum i. qui se iustos simularent
ad temptandum ut caperent eum
ad capiendum ut traderent. Dicit ergo
et observantes i. occulte insidiantes
s. principes sacerdotum et scribe
miserunt insidiatores s. phariseos
cum herodianis. Noluerunt enim ipsi
interrogare cum nec viderent
indocti et erubescerent eis adversus
a minoribus edoceri quia quidem dicit Augustinus
senex a iuvene et expectat
a minore a collega et edocer
et a minore parum sui edoceri 2o ne
de facili deprehenderentur 3o ne
confunderentur coram eo coram populo
Insidiatores in quantum qui se
iustos simularent sunt tanto
faciliores et liberius decipiunt quanto
meliores se simulant. Unde dicit
simulator ore decipit amicum
Sic eciam dicit Augustinus simulata equitas
non est equitas sed duplex iniquitas
miserunt in quam ut caperent eum
sermone ut ad absconderet ab

F ignorantie extorquent vn
arguere cum possent z isti stulti
cant vn Crisost stultis est qui
verbum in verbo capere noluit [illegible]
enim iam vere an oculos pen
natorum [illegible] vestiebat isti
q ipe erat dei sap q sit vsui
as simonium z dissaluto bar
gumento [illegible] sap d vnie q ho
[illegible] capit i simoe [illegible] hodie
[illegible] pt i simoe vn [illegible]
insistit simones vniuo esti
cis [illegible] pusium vti sunt
intelligi [illegible] ea. Et tradent
eum principatui z ptati principis
psidis .i. herodi qui dux ill
erat [illegible] .23. glo q tradic
pp psen pnt manibz psidis
esse noluit ut ne iniustus
videat a morte eripi Dicit
aut principatus a ptate i hoc
q principatus ptinet ad dignitatem
ptas ad iurisdic vel distinctio
est z tradet eum principatui
s. herodis ptati psidis s. pilati
sicut z sum fuit l. 23 habebat
enim pylatus ptatem quidam e
commissa a romanis [illegible]
tetrarcha s3 prima [illegible] erat nna
tradito ubi [illegible] vnitate
[illegible] boni [illegible]
cape temptat z tradere morti
hic quis venit z pdet colos
illos ita dicit ipe dns q a[illegible]
q ipi vindemie malos male
pdet Ad hoc dicit s aug de co
cordia euangel q hoc dicit dns
z quedam ps iudeorum nomine in
parabola [illegible] intelligens la
[illegible] Crisostomus
aliter soluit di q iudei hoc dixerunt
corde s malos male pdet
s3 ore dixerunt absit [illegible]
po visionem cordibus [illegible]

frequenter scriptura cogitacões cor
dis exprimit q dicta sermonis
Lucas hoc ponit [illegible] dicitur
cum auditorum. Item sup
omnis qui ceciderit sup [illegible]
[illegible] fidelis dum peccat cadit
sup lapidem z quassatur lapis
vero cadit sup infideles [illegible]
[illegible] s3 plus [illegible] qui
[illegible] plus peccat infidelis
qm fidelis [illegible] .i. [illegible]
[illegible] ignorantis
[illegible] ignorancia
infidelium [illegible] peccatum
ad hoc [illegible] maius e pondus
esse peccati infidelis [illegible]
[illegible] aliquorum peccatorum
[illegible] infidelis [illegible] infideles
[illegible] peccatum infidelium non [illegible]
[illegible] Et mi
serunt illum dicentes [illegible]
[illegible] mitterunt ad
ihm malicia [illegible]
astucia [illegible] duobus [illegible]
q permittunt adulacionem [illegible]
subiungunt [illegible]
[illegible] legem [illegible]
[illegible] ihm [illegible] pon
tificibus [illegible] miserunt
[illegible] ad aquam [illegible]
[illegible] sapiam
Dicentes [illegible] hoc
dixerunt adulando [illegible]
laudat z blanditur ut
[illegible] extorqueat ab eo secretum
cordis [illegible] hic
[illegible] querebat
laudes [illegible]
[illegible] palata lau
[illegible] nobis
[illegible] subiungat mollibus ma
nibus [illegible]
bladitta [illegible]

qa recte dicis et doces.

ipsum magistrum vocarent adula(torie)
magister tunc erat in veritate Mt. 23.
magister vester unus est Christus. Hic autem
se dixit quem credere noluerunt. Scimus
quia verax es. Id est sine iniquitatibus. Et viam
dei in veritate doces. Id est in privatis
locutionibus et doces in publicis
predicationibus. Multi enim alii
non sic faciunt. Quidam enim docent
aliter in publico quam in occulto.
Labia enim dolosa in corde et
corde locuti sunt. Ps. 11. Et non sunt
nec enim erit Jer. 9. Veritate
dicitur ad interrogata respondendo et
doces alios instruendo.
Intendens magis in se quam dicit Anselmus.
Veritas enim dei sola in te parua.
Et non accipis personam hominis. Id est non
exorbitas a veritate propter eum. Ergo
non times prelatum personam sed
indistincte dicis veritatem maioribus
et minoribus. Et non sunt multi
modo in mundo secundum illud supra dictum. Ysa. 3.
Quare atteritis populum meum. Non sunt
principes qui pauperes delinquentes
publice arguunt et confundunt. Diuitibus maioribus peccatis
non faciunt. Quare apostolus
maxima ab legibus principum
telas araneas comparat
que minora animalia capiunt
maiora autem transmittunt. Et in veritate dei
sequitur ad divinam fidem
timorem et dilectionem et iustitiam
sicut per hominem convenire divinam
veritatem. In veritate sine fictione
admixtione doces. Non sicut
multi qui docent in veritate fictione
adducentes fabulas pro
cordancijs. In hijs autem ulterius
laudat doctrinam Christi. Nam autem
cum dixit magister, secundo sapientiam
famam et scientiam et eloquentiam
puram id est rectitudinem cum dicitur verax. Quinto facundiam
publicam et doces. Sexto
doctoribus iusticiam. Non accipis personam

Uncia[?] documentum habet ecclesia et in via dei
propinquitate veritatis. Quia igitur
magistrum qui tam bona habet tamen
narrant. Licet nobis tributum dare
cesari an non. Sicut dicit Josephus ...
cesare augusto iudea facta
romanis stipendiaria facta fuerat
et de censu inter eos magna erat
varietas. Alij dicebant tributum de
bere solum pro quiete defensione.
Alij ut pharisei qui se de iusticia
applaudebant dicebant populum
dei non teneri ad solvendum tributum
cum redderet summo regi decimas
et primicias. Sicut enim dicit Josephus
homini non fas sui regem quam
subiaceret alicui. Intentum autem
malunt persuasionem sedebat enim
phariseorum quam negarent tributum
cesari propterea ypocriter missi sunt a
nemore et discipulis eorum suis pharisei eorum
pro area ad narrandum Jhesum hijs
sit specialiter quod de isto tributo
qui dicitur census capitis ad quem
omnes tenebantur quod primo fuit institutum
sub preside Syrie Cyrino ut dicitur
Luc. 2. propterea quia miserunt ad Jhesum
quosdam phariseos et quosdam
milites Herodis ad interrogandum
ab eo sic dicebant censum dari
non. Ut si diceret quod non tenerent milites
Herodis capient eum et
interficient tamquam cesari contrarium.
Si diceret quod sic, pharisei argu
erent eum tamquam contradicentem
legi divine. Dicunt ergo licet nobis quia
dicent hic quidam populum iudaicum
consecratum in divinum offerendam
Nobis scilicet qui sumus peculiaris
populus dei. Liberi enim sumus Jo. 8.
Nemini servivimus unquam. Tributum
id est censum capitis de quo dicitur Mt. 17 et
Mt. 22. Cesari id est principi gentili
romano imperatori scilicet Tiberio sub
quo passus est Christus. Sic enim dicit Josephus omnes
reges romani a Gayo cesare

qui imperium arripuerat cesares
appellati sunt. Considerans autem do-
lum illorum. Narrata inimicorum
astucia hic ostenditur christi sapientia. Et
primo in fraudibus eorum deprehen-
dendis sagacitas. secundo ostenditur
in questionibus determinandis
aut illis redditur ... in deter-
minationibus irreprehensibilitas in quo
potuit. Dicit ergo. Considerans autem
dolum illorum. Non enim attendit
exteriorem adulationem sed interiorem
vidit fraudem. Experimentum sciencie
quod esset in homine. sicut dolus est
cum aliud habet in ore aliud in corde.
Unde proverbiorum. ... dedunt mel sicut
apes sed habent mel in ore et
aculeum in dorso. Item ... sicut
nouacula acuta fecisti dolum
sicut adulator. Sic enim nouacula
acuta dicitur facta ad barbam sic
adulator utitur ... quod dicit
augustinus duo sunt genera persecutorum
scilicet vituperancium et adulancium.
plus persequitur lingua persecutoris
quam manus interficientis. Et fuit
enim illorum dolus in corde quia de-
cipere intendebant in ore quasi
genus adulatorium proferebant
in opere quia herodianos ad ipsum ca-
piendum adducebant. Isti autem fuerunt
sanguinum et dolosi. de quo loquitur psalmus
Dixit nequam quid me temptatis.
Ypocrite. Bene nos subdolos eorum
fraudes commendat ab eorum aspectu docet
nos declinare et fallaces adulatores.
Ostendite michi denarium. scilicet qui pro
censu soluitur cuius ymaginem habet
et superscriptionem. In numismate
enim publico ... duo imprimebantur
scilicet ymago et nominis superscriptio.
Ait autem quod cuius ymago habet et superscriptio
valebat enim denarius decem
nummos usuales et inde
denarius nomen accepit. Sub hac autem quod
dixit ostendite michi ... in scorum

quod non denique precipitanter sententiam
sed prius examinat et docet quod
non ad ... antecedentes
quod de ... debet in ...
dans. Dicunt ei. Cesaris. Glossa. id est
tyberii privigni cesaris augusti
sub quo cesare augusto passus
est dominus. hic tiberij ymago scrip-
ta erat in denario et nomen. Hugo
potest signari a christo reprobis. Cuius
est ymago habet et superscriptio. Ipsi
enim inveniuntur portare ymaginem
cesaris id est diaboli. ut bestie et ymago
bestie redderent. Apoc. 16.
ymago autem actionis in affectu
mentis et scripto ... exterior
in corpore. Sicut portavimus ymaginem
terreni etc. Et ait illis.
hic ostenditur sapientia eius in questionibus determinandis.
ubi docet iusticiam exhiben-
dam primo proximo secundo deo ... quem et dei
... quod ... aut illis scripta
... eorum ... Reddite ergo
que sunt cesaris cesari. sicut tributum
... cui tributum tributum
... dominus solvit tributum
... Reddite
etc. Illa sententia dicitur que non
nocet ... quod si ad talem non
ad hoc cesaris sed divina committi
... Et que sunt dei deo. id est spiritualia
habitus ... nobis ... dei
ymagine ... insigniti .g.d.
Sic numisma cesaris est reddendum
ita anima deo que est ymagine
insignita. Unde Crisostomus. numisma
cesaris est aurum. numisma dei
est homo. in solidis cesar ui-
[illegible] in hominibus deus cognoscitur ... qui committit
aut dominus redditur quod est cesaris
quod debet homo se expedire a debitis
ut liberius ... vacet
divinis. Ambrosius. Bene quod cesaris est
prius reddendum docuit quia non potest
quis esse dei nisi prius ...
Et non potuerunt. hic ostenditur sapientia eius in de-
terminationibus irreprehensibilitas ... Unde non eorum

ad reprehendendum. Primo non defecerunt quia non potuerunt. Secundo vero obstupescentes quia mirati sunt. Tercio longius obmutescentes quia tacuerunt. Dicit ergo: Et non potuerunt reprehendere verbum eius quamvis vellent si possent, et maxime coram plebe, ut retraherent ab eius amore et imitatione. Et non poterant quippe quia non erat in verbis eius aliquid in quo [illegible] 1 Pe 2. Quia fidelis dominus in omnibus verbis suis, quia [illegible] coram plebe quia plebs eius verba approbabat et laudabat. Et mirati in responso eius tacuerunt. Sed qui credere debuerunt mirati sunt quod locutus non habent reprehendere [illegible]. Ostendite michi denarium. Cuius habet ymaginem. Ergo ignorabat dominus cuius esset ymago [illegible] duas [illegible] dominus ad augmentum erroris [illegible] ad Herodianos qui [illegible] exigebant [illegible] ut competeret ad verba eius [illegible] Ipsi enim volebant eum capere [illegible] tributo et [illegible] illa que [illegible] sui prudens. Et reddite que sunt Cesaris Cesari. [illegible] Ergo liberi sunt filii [illegible] filii [illegible] liberi sunt filii omnium regum multo magis filii illius regni [illegible] omnia regna liberi sunt in regno [illegible] non tenentur ad tributa [illegible] Ad hoc dicendum quod potestas sunt spiritualis quedam et spiritualibus sunt secularis que in temporalibus dumtaxat [illegible] quedam permixta que [illegible] auctoritate et huic non tenentur obedire [illegible] propter [illegible] malum vitandum [illegible] altissima [illegible] potestas auctoritate et huic tenentur obedire [illegible] in mensura potestatis secularis in temporalibus [illegible] spirituali in spiritualibus. Ad obiectum dicendum quod filii regni [illegible] dominum [illegible] imitatione baptiste apostoli vero

quoniam apostoli vero temporalia reliquerunt, tales cum non habeant temporalia non tenentur ad tributa et exactiones temporales. Accesserunt autem quidam Sadduceorum. Superius a principio huius capituli est posita quedam temptatio primo ad examinandum [illegible] potestatem, secundo ad examinandum eius iusticiam; hic tercio ponitur quedam ad examinandum eius sapientiam, ubi tangitur primo questionis propositio, secundo [illegible] ibi Magister Moyses scripsit, tercio [illegible] ibi Et ait illis Ihesus: Filii huius seculi, quarto [illegible] ibi Respondentes autem quidam scribarum. Dicit ergo: Accesserunt autem quidam Sadduceorum; [illegible] implicat duo [illegible] secta quia Sadducei, secundo secte errorem quia resurrectionem negabant. Dicit ergo: Accesserunt autem quidam Sadduceorum. Notandum est quod apud Iudeos erant tres secte ad invicem diverse. Prima Phariseorum qui dividebant se ab aliis tam in victu quia parce vivebant et in vestitu quia in fimbriis [illegible] habebant [illegible] maiores [illegible] mandatorum decem quos portabant scripta in carta quam in fronte gerebant et in sinistro brachio. Hii iusticiam humanam et traditionem aliis traditionibus preferebant. Hii credebant [illegible] quia post [illegible] credebant se habituros uxores et filios et filias, agros et vineas et Ierusalem auream de celo eis missam, et post mille annos se in celum [illegible] Et dicebantur Pharisei a pharos quod est divisio. Secunda erat Sadduceorum qui negabant resurrectionem [illegible] putantes animas cum corporibus interire. Hic est error pessimorum [illegible] si tollas spem [illegible] Sicut faciet qui baptizantur pro mortuis si mortui non resurgunt. Hii negabant

angelos esse, ut habens moysi re-
cipiat. hij erant seuerit no
sociales. tercio saduceos i. iustos
se appellantes. tercia erat essenorum
quamuis non tangit in hystoriis
In ewangelio non fit mencio de
hiis quamuis ita resistebant christo
sicut pharisei et saducei. Erant enim
qui uitam monasticam omnibus ducentes
nuptias fastidiantes. omnia
communia habentes. vngentum et oleum
obprobrium reputantes. asperiora
deteriusque putantes. in ueste candida
semper esse uolentes. ob uictus sobrie-
tatem diutissime uiuentes. Ad confuta-
cionem ergo horum phariseorum confingunt
saducei fabulam de muliere
que habuit septem uiros querentes
cuius esset post resurrectionem. In illis mille
annis antequam (?) [illegible] in celum
Isti scilicet pharisei et saducei fuerunt du-
os hostes christi scilicet hereticos et
ypocritas. pharisei heretici quia
cerastes dicunt (?). saducei ypocri-
tas scilicet sanctitatem simulantes. per impug-
nat fidem et mores. ergo alteri
sunt autem quidam saduceorum
qui negant resurrectionem esse
Et interrogauerunt. hic subditur
perplexa questio quam proponunt
ductori magistro. moyses dixit
subiungunt fabulosam narracionem
id est ergo fratres formant suam
dubitacionem in termino ergo re-
plicat dubitandi racionem in si-
quidem uiri dicentes ergo interrogauerunt
eum scilicet soli saducei ut habetur math. 22.
putantes enim erant pharisei ut uide-
retur quo uidetur dicentes magister
moyses scripsit nobis Deut. 25.
si frater alicuius mortuus fuerit ... in
lege ... mulier (?) [illegible]
sed in lege ... quedam castitatis

per statum legis dictum est ... crescite et
multiplicamini. per statum euangelii
dictum est 1 Cor. 7. volo omnes homines
esse sicut me ipsum. Status primus
fuit temporalis. status secundus
spiritualis. primo ergo quo ad de lege
dicit christus (?) resistebant quo ad legis
diuinam. Et quoniam lex erat ...
tunc eodem ... fuit legis diui-
na et ordinata per angelos in
manu mediatoris moysi qui
fuit tamen auctoritas scripsit nobis
qui eius discipulus sumus (?) Io. 9. scripsit
in quo mandatum nominum
sed ... approbatum per
antiquos patres ut patet in filiis
iude et thamar. Gen. 38. dixit
iudas ad onam filium suum ingre-
dere ad uxorem fratris tui et so-
ciare illi ut suscites semen fra- — fuit huius uxorem et hii sine liberis fuerit ut accipiat eam frater eius uxorem
tri tuo. Si frater alicuius mortuus fuerit
Hoc mandatum fuit propter obseruan-
dum distinctionem tribuum et ~~familiarum~~ famili-
arum aliquorum propter multiplicationem
fidelium ad cultum dei et continua-
cionem generationis ex quo christus nasci
debebat. Si frater (?) ... mortuo
fratre suo ... De certa (?) ... premissa
dicit ... spirituale ...
propter ... Deut. 23.
ne ... mulieribus ...
... Et ergo
qui nolebat facere pena erat
distalcia (?) ... in infamia
... Sic qui spiritualiter
facere noluit ... omnibus
bonis ... auferre ab i-
nimam ... infamis erat
apud sanctos et angelos ... maior
obprobrium sustinebat. Et sus-
citet semen i. filios quicumque fratri
suo suscitaret ... propter ... magis
... inpotebant suscitare eius — mortui
semen frater dicebant ... fratre suo mor-
tuo sine liberis semen eius totum mortuum
erat. Septem ergo fratres erant. glo

q͞r virine corpm no credebat
t ecc ciaß tutu corpib; mtire
putabat turpitu͞e z fable
cofixerunt vl potuit ita ee
ad lrãm vng̃lo potuit sn
uti q͞fere corp̄ ita accidit
z p̄mus accip̄t uxore sbnd̄t
p̄mus i· p̄mo g͞eit q̄ p̄mogenita
bn̄ debat p̄o tradi ad nup·
sicud gen 29 no ē i loco nr̄e
cosuetu͞db ut minores an̄
damq ad nuptias z mortuq
ē sine libis q̄ forte accep͞at
ca no ca p̄les ʒ libidib͞ vn pu
nit q͞ fuit i q̄ diliqua͞t In ta-
les em inc̄ fitiēdos pt p̄ualē
demoniu͞ ut p̄z thob 6 Et
sequeß f̄r s accipit ca z ic
mortuq ē sic q̄tigit onan
filio iude gen 38 z 2a accep ca
silr z om͞s vij q̄s signu͞ est
incontinēcie mlierꝰ z no re-
liquit semen no reliquere sē
pt dici q̄ min͞ ē n͞ relinq̄
ul malu͞ Nam eius ē mori
sine filijs q̄m relinquere
filios inp̄ios z mor fuit
hij cunctis finis om͞ ij le-
gib̄ mdm͞ rt Nouissima
om͞ mortua ē z mlier Alle-
g͞a q̄ post octo mortes fuisti ut Na
m͞ z q̄ uxor vna q̄ro gen
ij ꝰunt duo i carne vna mor-
tue g͞o quoꝫ vij uxorum
q̄ mortua ē z ipa ʒ ultimo
mortua ē i ipa p̄la In resur
rectõe q̄ cuiq corp eit uxor
putabat em aliq͞ unde core
lit do͞m ēpus p̄q̄ r̄ uine ee
hitu͞os aureā urbm z om͞s
carnales delicias sicud vij
habuit ea q̄ d̄ a q̄ om͞ eit
uxor Admullig ʒ om͞ no
potie ee q̄ vni mliꝫ uxor
licuit plebs iudos hre ʒ leg.
z h̄c p̄ta spū fecundita͞te
p̄ dñandi Sacrificiu͞ ordo
z p̄ p̄or Mul͞r i uida ro
pt dici p̄tatis anna vij ca
pitalium ucoꝫ vnidsit de-
sponsata ȝoo pt appellari
iustite synagogā sicut p̄
mulier mact ꝰ suo ligi neꝰ ꝭ
sic synagogā reliquum carne
p̄aiaunt q̄ru ʒ ml̄i q̄ua
de͞ti m̄ sorta de ... de ligē
tocedi Int hūt septe arm
uxorꝰ i· vij dias rectore
Miche 5 suscitabo sup ea pas-
tores vij qui ex synagogā no
libros ʒ suos z ancillas ge
nuerat sicud gal 4 quinq͞ ʒ
i s͞uitute g͞nans p̄mus ut
pt dici ordo p̄riarcharꝰ
s abraham ysaac z iacob
usq ad moysen 2q ordo legis
latorꝰ ut moyses z aaron z
ceteꝰ p̄ancorꝰ 3q ordo iudicu͞
ut gedeonis z samuel et
aliorꝰ hq 4q ordo regu͞ ut
dd z succesorꝰ 5q ordo p̄phare
ut ysa͞ ier z aliorꝰ 6q ordo
ducu͞ ut zorobabel z seq
tiu͞ 7q ordo pontificu͞ ut
onye z ionathe sr͞ inde
machabei z hq hij om͞ mor
tui sunt an̄ adue͞tu x̄ Nouis-
sime z synagogā mortua ē
s͞ q̄ mundo credit i x̄m ʒ oritur
em ȝoo non ē hq mlier s pt
m͞l ecca de qua apo 19
Venit nuptie agni z uxor
eq p̄auit se Desponsa͞ aut
unde q̄ plato q̄mitti ꝰ t
eq desponsacōis platꝰ accip
anulu͞ Septe aut q̄ at uxorꝰ

Desposatio ... cu plato

ex certa non generant filios sunt
vniustitie malorum prelatorum sub
ditorum sunt diuersis vii certi sunt
ordines quorum primus est hostia
riorum, 2us lectorum, 3us exorcistarum
4us acolitorum, 5us subdiaconorum
6us leuitarum, 7us sacerdotum, hii
sunt vii viri zare de quibus Thob 3.
hii filios non generant quia certa
disciplina non generant, sed dant non
fecundat sed corrumpit et ingnat
quia spadones sunt. Ecce 20 co
cupiscencia spadonis deuirginat
iuuenculam, pudore at actus gene
randi carent. alii ex defectu testi
culorum, alii ex defectu virgine
nilis, alii ex defectu caloris,
alii quia semen fundunt non in uas
generatiuum. Sic prelati spiritualiter non
generant, alii propter defectum sciencie et
uite que sunt testiculorum, alii propter
defectum eloquencie que in strumenti
generationis, alii propter defectum caritatis
que caloris, alii quia verbum predicationis
fundunt extra actum propter propter ...
Et ait illis ihesus. Posita est
superius saduceorum questio, hic subditur
solucio ubi xpistus primo soluit questionem de
resurreccione qualiter 2o ostendit
corporum errorem probans futuram resurreccionem
vel quando resurgunt. Inprima dicit 2o
primo seculi consuetudinem, 2o futuri
seculi contrariam consuetudinem, illi uero qui
digni 3o quia ergo vero non vz enim
ultra mori, 3o statuit illius perfectionis
equales enim angelis. 4o expositor dicit
Et ait illis ihesus, scilicet phariseis et
saduceis. Filii huius seculi, idest am
tores huius mundi, qui in mori putant
nubunt scilicet propter ... concupiscencia
petuntur, alter in suo sibi quamdiu
de quo nolunt. Nubunt quo ad
uiros, et traduntur ad nupcias, quo
ad mulieres, uel nubunt mulieres

...ppedi

perficiunt alii traduntur ad nupcias ut
puelle que non sunt sui iuris.
Illi uero qui digni. Hic tangit
futuri seculi contrariam consuetudinem per electorum
paucitatem, unde dicit illi quidem pau
ci erunt. Mathei 22 multi sunt uocati
pauci uero electi. 2o eligit et be
nignitatem, unde dicit qui digni habe
buntur, idest reputabuntur a deo non
dicit qui erunt quia non est condignus
passionis huius temporis etc. Rom.
3o electionis utilitatem, unde dicit seculo
non isto putridissimo futuro hoc est seculum
sanctum de quo Mathei xviii pre
nam de celi sui sed istud est nequam
Gal. 1o de quo ad animam et
vitam quo ad corpus secundum animam non
moritur, sed corpus, de resurreccione non
dampnatorum de qua Prouerbiorum et dissolutionem
cecidit ita et surrexit. Ezechiel ... Iterata
vero quantum dicta quibus est bonis et
malis sunt predicta electorum quando
resurgent, eius in deo ad expressionem
omnibus bonorum addit ex mor
tuis, idest ex loco et modo mortuorum.
Dampnati enim etsi resurgant
a morte, tamen resurget ad
penam eternaliter, ideo non dicuntur proprie
a mortuis resurgere, 2o electorum
perfectionem, unde dicit neque nubent sponsi
mulieres neque ducent uxores scilicet vir
generatiua enim data est ad conser
uacionem speciei per continuam generationem
que non potest consernari in uno
indiuiduo propter eius corruptibilitatem,
sed tunc corrupti non poterunt
propter quod subdit neque enim ultra
mori poterunt. Ecce tercia quia
tempore ibi non erunt scilicet propter
immortalitatem Apoc. 21 mors ultra
non erit. Equales enim angelis sunt
idest similes propter ... spiritualiter
... sed sicut angeli dei
et filii sunt dei propter hereditatem principium
... ... constituentes hereditatem.

meam in filijs istis viro meo propter
inpassibilitatem. Non enim poterunt
occidi gladio nec consumi fame
vel siti. Apoc. vij. Non esurient neque
sicient amplius. Equales angelis dei.
homines futuri seculi erunt equales
similes primo propter sitem celi inhabi-
tationem. Apoc. vij. vidi turbam ma-
gnam quam dinumerare nemo po-
terat ex omnibus gentibus stantes
ante thronum et post omnes angeli
stabant in circuitu throni. Secundo.
similes erunt propter conuersationis spi-
ritualitatem. Matth. xxij. in resurrectione neque nubent
neque nubentur sed sunt sicut angeli. Tertio propter
immediatam visionem quia videbunt eum
sicuti est. j. Jo. iij. Matth. angeli eorum
semper vident faciem. Quarto propter locum possessionem
Apoc. xxj. mensura hominis que est angeli
firmitate est superna. Quinto propter incor-
ruptionem. Unde hic neque enim ultra
mori poterunt equales enim angelis sunt.
Sexto propter motus facilitatem quia sicut angeli
vbicumque volunt spiritus participes erit
et corpus. Septimo propter laudis conformi-
tatem imitationem quia sicut Augustinus sine
fine videbitur sine fastidio
amabitur sine fatigatione lau-
dabitur. Per laudate. Hic quidem
qui negat resurrectionem vel que bis
est sicut dicit Job xiv. homo cum
dormierit non resurget donec
atteratur celum non evigilabit ergo
nunquam. Item caro et sanguis regnum
dei non possidebunt ergo in celo
non erunt. Ad primum dicendum quod atteretur
celum non secundum substantiam sed motum or-
dinatum ad generationem inferiorum et
hoc tempore resurrectionis. Ad aliud dicendum quod caro
et sanguis significant vitium
non naturam. Item si sit aliquis ergo
lex ista non fuisset firmiter propter
boos qui propter hanc legem accep-
runt his uxores eumque fratres defuncti.

Ad hoc dicendum quod si tractatur in lege quando
tempus filios et propter bonum in viris
secundum corpus principio de genere.
Item accipiat casum de quo asseri-
tur ab impedimento in utero. Ad hoc
dicendum quod tamen non impediebat
antiquitus quia sicut aliquis impediebat.
Item duxit in morbos hebreos quia
acceperant mulieres de resurrectione
mortuos. Ad hoc dicendum quod vere revelatio
ad vitam in morbo de quo loquitur hic
et revelatio ad vitam morbo lento ut patet
resuscitatio lazari et de hac opportet
mulieres tunc non teneban recipe
resuscitatas de antiquo consorti-
um sed de nouo poterant quia libere
erant. Item accipiat casum de quo
quia arguebat Jo. herodem de ui non
sed quia hic tempore enim tunc habuit
et Ad hoc dicendum quod non licebat hic
uxorem fratris dum viuebat neque
mortuus tamen quod permittebat
lex Deut. xxv. Quia autem resur-
gunt mortui. Superius ostendit
resurgentium qualitatem quia non
nubent etc. hic probat resurrectionem fu-
turam. Ubi primo adducit
auctoritatem. Secundo ex hoc probat suam
intentionem. Primo dicit quia autem mortui
secundo declarat suam probationem in
omnibus autem viuunt etc. Dicit ergo
quia autem resurgunt etc. quasi loquitur quia
propositio quam de resurrectione conducere
satis esset. De reparatione eorum
infideliter autem intendebant
de resurrectione futura. Certe hic ergo
dicit quia autem resurgunt mortui.
et j. et moyses ostendit secus rubum
j. visionem rubi recitando
et allocutionem diuinam in ru-
busto eam. Exo. iij. sic dicit ego
sum dicit sicut dominum propter deum abraham
et deum ysaac et deum iacob.
Istorum autem specialiter dicit se deum
primo propter fidem eius de re promissionum
secundo propter coeminationem in doctrina eius

XX

b origine. 2o propter eorum apud iudeos
auctoritatem et venerationem. 3o propter insti-
ciam signatam per illos tres sunt
tres virtutes theologice per quas
venitur ad regnum gloriae. per a-
braham fides, per ysaac spes,
per iacob caritas, ut dicit glossa
interlinearis. propter has tres ab eis
inchoat. aliter secundum genealogiam
aliter in libro generationis ihesu christi.
Nomine autem dei hic exponit
ad denotandum eorum eternitatem
dominum scilicet et finem, propter dominum
eorum bonitatem. Et ego in te
debatur vox exodi 3. dicens dominus
ego sum deus abraham etc.
Sed non est deus mortuorum sed vi-
ventium. ergo abraham et ceteri
vivebant sed non quoad corpus
ergo quo ad animam. Sed iustum est
ubi veniunt quibus ibi premietur
anima et corpus. veniunt ergo in corpore
premiabuntur. Sed hoc non possunt cum
corpus resurget. ergo etc. Sed virtu-
tem rigore habet propter divine ius-
ticie equitatem sive retribuendo.
Item propter naturale appetitum animarum
ad corpora inclinationem. aliter enim
non glorificaretur anima perfectissime
nisi fuit corporibus ita autem unionem
ad terminandam dictam inclinationem.
Item propter eorum quibus loquebatur
opinionem. cum corpus non
negabat quia animas cum corpore
interire putabat. Non autem est
mortuorum. scilicet quo ad
corpus et quantum ad animam sed vi-
vorum. Omnes enim vivunt ei. Omnes
in quorum dominus est ut dicit interlinearis
vel omnes tamen mali quam boni
mali ad terrorem sibi si vivunt et
tunc vivunt ei ad laudem
et gloriam dei. Iusticia eorum puniendo vel
premiando. Dignum est dare iusticia
et cetera. exodi. Et tamen eius dominus

gloriose enim honorificat qui eo
clare vivunt et deo etc. propter quod beati
dum dixerunt vivunt. Vivens
vivens ipse confitebitur tibi sicut
et ego hodie etc. Respondentes
autem quidam scribarum dixerunt etc. Ex
vero dicit hic subdit de eventu
apparet primo verbo confessionis
et silencium interrogationis. 1 et
amplius non audebant quicquam
scribarum dixerunt etc. Iudicibus et
terris in sultis quod iusti et secundum Bi-
tem calderum obtestaverunt turmas
fecerunt et ab omnibus laudaverunt
ivuunt enim quidam scribarum
non ab omnibus laudati est
quod non erant legis doctores
veniunt ex lege vel futura.
Dixerunt magister bene dixisti
laudat ipsum non propter eius favorem
sed propter saducesorum magnificentiam
confutationem qui erat oppositorum eis
quod dominus declinaverat. Et amplius
non audebant eum quicquam
interrogare quia loquebatur
sermonibus non amplius interrogat
sed apte eos proponit. sed vere potest romane
tradunt ex quo intelligitur
venena invidie superari
posse sed difficile quiescere.
Dixit autem ad illos. Ex vero
docuit et discipulos sapien-
tiam. hic spiritualiter apponitur ultimo
ubi primo ponit in decore dictionis
opinionem ipsius deductionis
eos auctoritatem et ipse deducit
[illegible] sed ex auctoritate infert
conclusionem. David ergo in doctrina
vocat et ex quo loco sua eligit
quomodo et quo filius est eius. Hec ergo
messiam iudeis exoptatum
non in esse hominem sed deum
aut tali voce deo loquentis de
messia vocat eum dominum suum
[illegible] dominus dixit dominus dominus
meo sedes etc. cum dominum suum non vo-
caret si purus homo esset tunc

purus homo et secundum opinionem eorum fuit
maior david rege israel. ergo
messias non est purus homo sed est
deus et homo. Et hoc est quod intendit.
Dixit autem ad illos scilicet ad
scribas et phariseos. unde mathei 22.
Congregatis autem phariseis
interrogavit eos dicens quid
dicunt christum filium david esse. quomodo
dicunt scribe christum esse filium david
supple cum tamen non dicit ipse david per
spiritum sanctum loquebatur. hic per
lingua mea calamus scribe
scribentis non per spiritum suum sicut de illis ieremie
23. visionem cordis sui loquuntur
Psalmorum 109 quem scilicet edidit
instinctu spiritus sancti. Dixit dominus scilicet
pater cui appropriatur potentia. Dominus autem
non est ipse. Domino meo id est filio
de mea carne nato vel nas-
cituro pro tempore prophetie genesis 2a
dominum tuum illum constitui
omnibus ioseph quem pater et ma-
ter et fratres eius adorant. nunc ergo
et in tua et fratres tui adorabunt
te. supple tibi sede a dextris meis.
Dextera appellatur aliquando dei potestas
id est per dexteram domini fecit virtutem
aliquando filius pater ut in psalmo salvum me fecit
dextera tua. aliquando divina gratia ut ibi
hec mutatio dextere excelsi. aliquando
eterna gloria prout longitudo dierum
in dextera eius. aliquando illius gloria patris
prerogativa ut ad hebreos ultimo sedet
a dextris dei scilicet christus secundum quod homo. aliquando
equalitas divina ut hic sede a
dextris meis id est quiesce et regna
in equalitate secundum divina. Donec
ponam. Donec non ponitur hic exclusive
sed inclusive sicut ad hebreos non cogitabat
eam donec peperit. aliquando ponitur ex-
clusive ut Job 20 ... in hec
bibat ut in miser. per crescentem
tuorum id est iudeos gentiles hereticos.

et malos. iacobi de quibus 19 ... in
tu inimicos meos illos qui
noluerunt me regnare super eos ...
Scabellum pedum tuorum id est domi-
rebelles tibi vel plene subiciam
ut subiciantur non voluntarie ut voluntates
ita credentes vel subiciantur coacta
ut iudei et infideles. Caput quod
divinitatis pedes eius pertinent ad
humanitatem. David ergo qui spiritu sancto
loquebatur sicut audiam quid loquatur
in me dominus deus. Illum vocat dominum
quamvis ipse esset filius eius et
quamvis david rex esset et omnis
prophetarum excellentior qui plus quam rex
ut propheta esse fuerit. et quomodo filius
eius est. quasi dicat repugnantia sit sed verum
in dei ... vos enim putatis eum esse
purum hominem non dominum et ita fi-
lium david non dominum. filius enim dicit
subiectum esse primo dominatum sicut
malachie 1. si ergo pater ubi honor meus.
Et ita christus est filius david et
dominus et homo est et deus. Et ad hanc
quomodo scribarum potuit videre.
unde mathei 22. et nemo poterat ei
respondere verbum. Audiente autem
omni populo. Supple scilicet aperte hic
tamen docuit christus discipulos sapientiam
hic primo invendo et intrando
opposito hic 2o id est docet ipsa
videndo scilicet occultas persecutiones
in quibus ubi primo morem cautelas scribarum
fallaciam. 2o describit eorum
vanitatem qui volunt ambulare
3o prodit penam futuram illis hic
percipient dampnationem. vanitatem eorum
describit in vestitu sunt enim primo ornata
2o favore. unde amant salu-
tationes. 3o honore in primos recubitus
4o voluptate i.e. ab cathedris ... au-
piditate ... qui devorant 6o simu-
lationes longas ... ergo attendite
dicite omni populo ... omnibus populis
suppressius cat audientibus. Vera

omni ppa arguebat scribas p
pt doctrine publice dicte jo
18 ego palam docui in synagoga et in
templo. 2o ppr scribarum publica
iniquitatem sic hic in ptate coram
omnibus arguens. 3o ppr ipsos audi
entes qui eorum malo exemplo
corrumpebantur. sicut dicitur Jer 23 a pphis
ierlm egressa est pollutio super omnem
terram. 4o ppr discipulos quibus loquebatur
instructionem ut daret eis
audaciam publice arguendi. 5o a.
publice peccantes ppr eorum incorrigibilitatem
et hic fuit praecipua causa.
Dixit discipulis suis. s. humilibus et
devotis. attendite a scribis s.
quos scientia sine caritate inflat.
Attendite inquam ne eorum scientia
decipiamini. Ne eorum exemplo quod
maius est palam sit damna. Vel attendite
attendite ne seducti in stultitia
humilietis. qui volunt ambulare in
stolis. stole erant camise longe
quibus scribe utebantur ut scioli
apparerent. et dicebantur stole a
thelon quod est longum. Et amant
salutationes in foro et primos recubitus
in cenis et primas cathedras ... ... in
... Jn hoc ergo de duobus eos
redarguit. et quia salutationes vane
appetebant. unde Beda. ...
... redarguit et quia forsitan
... qui docere debe
... debebat quod non erat sine culpa.
Jdeo non culpa ... in foro
... qui in kathedra moysi
magistri volunt appellari et primas
kathedras in synagogis ...
... ambitiosi cum dicitur Eccl.
7. Noli querere ab homine ducatum
neque a rege kathedram honoris.
Bernardus. Monstruosa res est gradus
summus et animus infimus sedes prima
et vita ima lingua magniloqua
... Qui devorant domos
viduarum que viduae sunt pre
ceteris affectu ad eos qui ... boni
et simpliciter ...
... ut ad ... ...
... oratio ... longa
oratione. Sunt ... apparent
et dona ampliora recipiant
... laudem.
Cilicium ... ...
sunt in alia cogitantes ...
qui devorant domos viduarum
sub obtentu prolixe orationis
... orationibus ... ma
gnis facultatibus viduarum ...
... longa oratione longa ...
... in affectu et ...
... orate ... multum
loqui ... sicut ...
sacerdotes qui ppr oblationes
multiplicant missas vel et altaria
... multiplicant et effrontes
altaria ad predandum. ...
... sacerdotes ...
... non ...
... ampliores quam ceteri
quia et si non mala ...
tamen mala est. hij percipient
damnationem maiorem quam illi
qui amant in angulis stantes
orare quia illi non querunt nisi gloriam
hominum sed isti gloriam et pecuniam
et ppr utrumque sunt damnabiles
vel ppr scientie magnitudinem et ...
... magis dampnabuntur qui
... ad ... ...

hic qui tenebat quod resurgent mortui
et moyses ostendit evidenter. Et
plura testimonia possunt adduci
ad probandum resurrectionem. Vel quia inferi
predicat deus, possunt ei adduci
primo testimonium ysaie: vivent mortui
mortui tui, interfecti mei resur-
gent, ysa. 26. 2o ezechiel dicit: spiritu
domini [illegible] vaticinare de ossibus
hiis et dices: ossa arida
audite verbum domini. Ecce ego
intromittam in vos spiritum et vi-
vetis. eze. 37. 3o danyel dicit:
multi de hiis qui dormiunt
in pulvere terre evigilabunt, alii in
vitam eternam. Dan. 12. 4o osee dicit:
vivificabit nos post duos di-
es. osee 6. 5o Job dicit: in novissimo
die de terra surrecturus sum. Job 19. 6o in
novo testamento Jo. 11 et 1 cor. 15 et
1 thes. 4. Et ad hoc dicendum quod per sola
auctoritate legis voluit probare [illegible]
primo saduceos qui testimonia
legis recipiebant. recipiebant
enim tantum v libros moysi. 2o
propter manicheorum confutationem
qui dicebant legem non esse a
bono deo. 3o et non est deus mortuorum,
quia quorum est iudex horum est deus,
sed est iudex mortuorum et vivorum,
ergo est deus. Ad hoc dicendum quod
mortuum dicitur dupliciter: quod
tendit in non esse omnino, et quod ad animam
et corpus [illegible] tendit in
non esse secundum quid et ad tempus oppositum.
Et ultra amplius non audebant eum
interrogare. Contra discipuli per 3 ea inter-
rogaverunt Jo. 16. et pontifices
Jo. 18. et pilatus Jo. 18. et hero-
des luc. 23. interrogavit eum
multis sermonibus. Ad hoc dicendum quod non
interrogaverunt eum amplius ad
temptandum, discipuli tamen ut docerentur eum

discipuli volendo, pontifices arguendo,
pilatus veritatem inquirendo,
herodes curiosa audire desi-
derando. Et dicendum quod vocat eum
dominum, cum filius eius est, quod primo
filius est david, qui secundum eum est ex
semine david secundum carnem. Ad hoc dicendum
quod non negat hic filiationem david
secundum naturam, sed filiationem per prisionem?
quando est filius david secundum carnem et
dominus secundum deitatem. Quod dicit contra iudeos
qui credebant christum purum
hominem. Et Attendite a scribis
qui volunt ambulare in
stolis: quod dicit hoc contra phariseos; legitur
debent prelati stolas. Respondeo [illegible]
thebe [illegible] discubitus. Ad hoc dicendum
secundum glosam non salutari in foro nec
primas sedes vetat eis
quando debent ordine officij,
sed eis qui indebite amant.
Unde beda: amor non gradum
redarguit. Capitulum XXI

Respiciens autem vidit eos.
In precedenti capitulo monuit christus
discipulos contra occultas per-
secutores, scilicet hic monet contra manifestas
persecutores in futuro, ubi predicit tam
primo excidium templi, 2o civitatis
iudaice, quod perimat iudeos, 3o
et iudeos, 4o signa totius mundi
et erunt signa in sole et luna.
In prima parte oct[illegible] predicit adi
unionem (?) premittit 2o propter templi
destructionem predicitur ibi hec quod
videtis venient dies etc.
In prima tangit occasionem duplicem:
primo commotionem offerentium
consideratione 2o propter magnificentiam templi
commendationem et quidam dicentibus de
templo. In prima tangit considerationem
offerentium in generali, 2o vidit autem quandam
pauperculam viduam in speciali.

A vidit z quandam uiduam, dt glo.
Respiciens aut uidit cognoscit
q pius ignoravisset qz oia no
uat si dd jo· 16· nuc scimus qz
scis omnia, sz ut se approbac
ondet qz ubi amor ibi oculus,
Vidit eos qui mittebant t
ponebant, no p alios sz p se
ipos sicut z magi q x° plus
sua munia obtulint no p
nuncios miserunt, h° munera
munera sua i oblaos ad
sustentacionem ministrorum ad
restauracionem edificiorum
aduenientium que sacrificiorum
cottidianorum, z ad empcionem
aliorum necessariorum ad fomentum
luminarium. In gazophilacium
sicut dt glo gaza diuicie
philaxare seruare inde dicit
gazophilacium locus in quo
ponebantur oblaciones ut dicta
bat regum cy vocabat iuxta
sabbati Luc 16 ad sacrificium q
dicebat corbana de q gaza
aliud pauperum quo mittebatur
dgaria intelligit quod nomine
generali uocabatur gazophilacium
Appellatur aut quandoque gazophi
lacium ipa archa i qua pone
batur gaze huius fo tamen desup
ut hic sicut dt glo aliquando locus
ubi erat archa illa ut Joh
h ubi aloquitur ihs i gazo
philacio docens i templo,
aliquando domus sacerdotum z leuitarum
iuxta templum Ne xi. h° gazo
philacia sciat q uestimenta sacerdotum
qui horreum reponebant primiciarum
z decimarum Nee x° ad gazophi
lacium deportabant filij isrl z
filij leui primicias frumenti
vini z olei. Vidit magnum eos
diuites p quos puit incepit iudei
de sua iusticia elati. Vidit

aut z quandam h tangitur virtus
paupercule mulieris p nomine
t tamen mulieris oblacionem
oblonibus commendat· i z dixit
vere dico vobis commendacionibus vo
Nam omnibus hiis In primo implicatur
i morum q secuntur modum domini
accepta aliquis deo quam maior ado
ditum p' m p° missibilitatis q uidua
2° ipius paupertas qz paupercula
3° affectus immensitatis qz
mittente era minuta ne quo
quantum ex quanto dedit cos
dat deq rerum datis liberalitas
qz duo, totum enim dedit h ei z
libenter respicit dominus de primo
sed Et h uidua erat qua tu vi
disti dominus ira amorem q Dez°
v sed ult ad quam respiciam n
ad paupercula ic Dez° i Cor
ix· hylarem datorem diligit de
De x° gen z respexit dominus ad
abel z ad munera eius Dt glo
vidit aut z quandam uiduam paup
culam, Dixit ht super sedula
pauper necessitas paupercula n
superflua n sufficienter necessaria
mittentem duo era minuta
i duos obolos h Criss quo
ualebat n quarta pte denarij
usualis. Era dt i de ere
no de auro ut argento q
non potuit dicere cum petro i
Actus iij° argentum z aurum non est m
quod aut habeo tibi do. Et
dixit vere dico vobis h sedula
oblonibus commendacionibus ubi primo
asserunt intercedam 2° dicit qui
qz uidua est Dt glo verbi ut
dicit enim xpc omnia feceritis
omnia dixit qz uidua h paup
plus quam omnes misit qz ampliori
desiderio z fide est templo qui
qz totum dedit z modicum erat
melius erat modicum iusto super
diuicias peccatorum multas Et
plus dat i ch z qz de bo uero

Alij de superfluo i(n) templo d(ona) miserunt; vidua
acceptat de eo q(uod) templo applicat.
Nam om(n)es hij ex h(ab)undanti. h(oc)
subdi(tur) co(m)mendatio(n)is de(ce)n(tia) v(e)l
t(ame)n primo ex p(ar)te diuitu(m) s(ecundo) ex p(ar)te
paup(er)is. hec aut(em) ex eo q(uo)d dee
(rat). Vgo. Nam om(n)es hij s(cilicet) diuites
qui(bu)s p(ro)uti uide(tu)r de rur(a)lib(us) et
sp(irit)ualib(us) miserunt ex h(ab)undanti b(onorum)
i(d est) ex superfluo q(uod) no(n) debebat
retine(re) s(ed) erogare. L(uce) xi. q(uo)d
sup(er) e(st) date elemosina(m) et ecce o(mn)ia
munda s(un)t uob(is). Et est no(tab)ile
q(uod) hic dic(itur) q(uod) miserunt no(n) q(uod) ha
bundabant s(ed) ex h(ab)undanti ad
deno(ta)nd(um) s(cilicet) q(uod) no(n) totu(m) superfluu(m)
erogauerunt s(ed) p(ar)te(m) modica(m)
q(uo)d Thob. 4. si multu(m) t(ibi) fuerit
h(ab)unda(nte)r tribue. In mu(n)do a di
uitib(us) mi(ni)ma ui(d)et(ur) dari. Multa
expendu(n)t i(n) quinijs diuitib(us) dantes
superflua s(ed) paup(er)ib(us) modica
tenent p(er) annu(m) uestim(en)ta q(ue) vna
nocte recipiu(n)t paup(er)es. Sed
Osee ij. augebitur ali(qui)s multi
plica(vi) amicos q(ui) fecerunt Baal. ra(ti)o(n)e(m)
h(ab)ent ex eo q(uo)d dee(ra)t illi i(d est) ex
eo q(uo)d illi no(n) sufficiebat misit
totu(m) uictu(m) suu(m) que(m) h(ab)uit.
Misit. M(arci) xij. h(aec) de penuria sua
que h(ab)uit misit. Ecce q(uo)d dare
de superfluo iustice sufficientis
Dare de necessario iustice h(ab)undantis.
Ista aut(em) de(di)t totu(m) q(uod) h(ab)uit q(ui)a fuit
iustic(ie) superhabu(n)dantis. Spiritualiter
mistice uidua i(d est) p(otes)t dici eccl(esi)a
cui(us) sponsus x(ristus) p(er) morte(m) de(m)orta
ascendit i(n) celu(m). Iob. 29. cor vi
due co(n)solat(us) su(m)... pu(er)a. No(n) e(st)
par(um) i(n) domo sua. Gazophi
laciu(m) p(otes)t dici ...memo(r)ia q(ui)a
o(mn)ia i(n) fine re(m)unera(n)da re
ponu(n)tur. Duo minuta s(unt) fides et
op(er)a. v(e)l gemina dil(ecti)o p(ro)x(im)i dil(ecti)o
que co(n)siderat(i)o(n)e ...
s(cilicet) qu(an)tu(m) dicit m(agister) i(n) h(istoria). v(e)l B(e)da
op(er)a hui(us) mulieris s(unt) ...
p(ro)mittere... mag(is) s(unt) accep(ta)
...supbiencium ...
op(er)a. v(e)l h(oc) ... i(n) p(ro)logo ...
h(aec) uidua c(um) doctorib(us) h(ab)uit sap(ienti)am
que sep(ar)ata e(st) a mu(n)do ...
...b(us) ... heretico...
Duo era s(un)t stilus et lingua
i(d est) sc(ri)pt(ur)a et doctri(n)a. Gazophila
ciu(m) sc(ri)ptura q(ue) reponit(ur) dicit(ur)
salutis s(cilicet) sapie(nti)a et sci(enti)a. V(e)l vi
dua moralit(er) p(otes)t dici a(n)i(m)a q(ue)
quonda(m) c(on)iu(n)cta p(er) amore(m) fuit
copula(ta) s(ed) p(er) co(n)tempt(u)m temporaliu(m)
e(st) ab eo sep(ar)ata et a su(m)mo po(n)
tifice x(risto) celebr(at)u(r)... duor(um)
...h(aec) uidua duo po(n)it minuta
i(n) gazophilaciu(m) s(cilicet) affectu(m) co(m)
passio(n)is et effectu(m) ...
Et qui(dam) diuitib(us) de templo.
... porta e(st) otio ... p(er)di(ta)
...na ... s(cilicet) ...
i(n) templo co(n)siderat(i)o ... otio
... templi co(m)meda(tio) ubi
co(m)meda(tio) duo(rum) p(ri)mo edificij ...
2o ... templu(m) ... et do(n)is ...
... qui(dam) diuitib(us) s(cilicet) p(ro) ...
oblo(n)gi ... uidue ... de ...
... s(cilicet) supp(onit)ur templi destr(uctio)
i(n) qua destruit(ur) ...
... uidua ut
... e(st) etia(m) de ...
uidua ... bu(n)dica
h(aec) uidua fuit paup(er)cula q(ui)a
doctissima paup(er)tate fu(n)data
... a ... su(m)mus po(n)tifex ...
... nos ... o(mn)ia
... M(arci) 19. h(aec) mi(ni)ma dei duo
minuta q(ue) mittit s(cilicet) corp(us)
et a(n)i(m)am v(e)l duo ... uita(m)
actiua(m) et co(n)te(m)platiua(m) v(e)l doc
tri(n)a(m) ... uita(m) ... qu(on)da(m)
s(cilicet) dicit M(athei) 22. ... dicit l(i)b(e)r(o) ...

b dantibus de templo quod bonis
lapidibus quo ad edificium et donis
quo ad vasa et utensilia ornatum
erat decorum. Non respiciebant isti
ad templi sanctitatem sed ad lapidum
preciositatem. Multi enim prelati atten-
dunt ad cultum ecclesie corporalem
quam ad spiritualem. Unde Bernardus: gemmis
altaria fulget et ministrorum dei
nulla electio est. i. Mach. i. templum
eius sicut homo ignobilis. Sed e contrario
fuit in primitiva ecclesia. Maior
enim cura fiebat in ornatu spirituali
quam in materiali et materialis maior
timor erat propter sanctitatem templi.
Hec omnia que videtis. Hic subdit
de destructione templi vel predicat
post templi ruinam futuram. Secundo
significat ante tempora [illegible] illum.
Tertio omnium horum [illegible] sed ante hec omnia.
Dicit ergo dominus: hec que videtis, supple
destruentur vel subiugentur. Venient
dies in quibus non relinquetur lapis
super lapidem qui non destruatur.
Secundum glossam hoc factum est xlii anno post
passionem domini a Romanis. Hanc
destructionem predixerat dominus
per Amos 3. Percutiam domum hyemalem
cum domo estivali et peribunt
domus eburnee et dissi-
pabuntur edes multe. Michee 3.
propheta tamen Syon quasi ager arabitur.
Luce xix. dispergent lapides sanctuarii.
Et non destruatur. Glosa: eradicati
erunt de quo in Iudeis et templum
et omnia sic aliena ne quis post
adventum Christi ad [illegible] surgeret.
Nos autem habemus duo que hodie
comedantur et [illegible] pro [illegible] civitas
et multi qui reddituum. Unde hoc
prelatis dicitur quibus sit multe
civitates magnates et pallacia
preciosa edificata et redditus
multiplicata et accumulata. Unde
nunc eliguntur episcopi et abbates
[illegible] negotia [illegible] quasi prelatos
latomi

latomos dicit Ier. 22. Ve qui edificat
suam domum in iniustitia. Sic
pane panem mutat in lapi-
des [illegible] quo ad hoc precipiens. st demone
qui deo dixit: dic ut lapides
isti panes fiant. Isti autem e contrario
panem in lapides mutant.
Negotiatores dicit Apostolus, ii Thess. ii.
Nemo militans deo implicat se
negotiis secularibus. Quidam [illegible]
clarores intra [illegible] ipsos dominum
in prelatis ornamenta templi
spiritualis sunt ut fidei qui multi-
plicandi et custodiendi
deberent. In ecclesia prelati sunt
fides paupertas mores honestas
gestuum humilitas hospitalitas
et huiusmodi lapides non curant pre-
dicti populi et religiose
hos lapides non sunt quererent
sed magno pretio emerent.
Prelati et in suas ecclesias colligere
i. pe. ii. ipsi tamquam lapides vivi
superedificamini domos spirituales.
Hec quinque indicat pauperculam
quando omnibus misit. Ecce hec. Sicut quod
quantitas dati non augeat
meritum, quod in decretis dicitur quod potest prestat
pecuniam et meretur. Dicitur Thobie. Si
multum tibi fuerit habundanter tribue,
sed exhortatio in hoc est ut illa
non quantitas dati augeret meritum
quod augeret. Ad hoc dicitur quod de
quantitate datorum loquendo dupliciter
vel comparando datum dato absolute
vel in comparatione ad facultatem dantis.
Utroque modo quantitas dati non
augeret meritum absolute supposita equali
caritate sed tamen augeret dispositiones
quas magis obligat recipientes
ad merendum et cetera. Simpliciter
absolute ponere debite quod
non reto operatoribus [illegible]
Adde quod dicit de dato in diversis
quod plus dedit non plus secundum
vel plus secundum [illegible]
[illegible] dantis quod apparet hic quod proportione
facultatis sue ad alios. Ad obiectum

apli annos ut dicit glossa super hoc At voluit
dominus diffinire tempus quo apostoli
iudeam deserent et ut interim
predicabant apostolis eam quantum
corporibus in expensalibus efficerent
Et dicebat illis Exurget
predixit generalia signa antecedentia
templi destructionem hic predicit
specialis eorum multa signa et
mala precedentia quasi inminente
periculorum quia surget gens contra gentem
discordie principum quia regnum
adversus regnum contra motus locorum
quia terremotus in fectos morbos
morborum quia pestilentie defectus vic-
tualium quia fames terrores ce-
lestium impressionum quia terrores
de celo inmutationis vivencium
in fidelium quia signa magna erunt
Et pro hec vel per hec intelligit a mala
terra dicitur est pro mora discordie
et lites contra eos inpugnatio
hereticorum persecutio eorum turbacio
sclavium exemplo malorum
defectus doctorum fulmi-
naciones sentenciarum nostositas
ordinum contra eos historia a tribus
de quibus Job vi in tribulationis
liberabit te etc a non tangat malum
Sic legendum est tunc super eos dicit
quomodo statim finis dice-
bat illis surget gens contra gentem
i. populus contra populum sive una tribus contra
aliam Et erit inimici persecutores
periculorum secundum prophetam Ysaia x. cor-
ruet populus ad invicem Et
regnum adversus regnum erit
discordie principum secundum Ysaiam
contra civitates adversus civitatem et
regnum adversus regnum mistici per
effusa contentio super principes
Et terremotus magni per loca erit
et commocio terrae secundum Ysaiam xx.

agitacione agitabitur terra sicut puer
aut posset hic commocio hominum
ex hoc sic dicit glossa quia corda
hominum per eam eam turbabuntur
ut dicit ordo diversorum confundet
ex quo terribiles nominat apte
in vero per loca dicit ad innuendum
quod illi motus proprie tunc erant
futuri sic bis cum terremotus fu-
it in passione de quo autem za-
te et velum templi scissum est et
terra mota est et petre scisse sunt
Et pestilentie erunt corporibus
morborum sicut dicit ysidorus pes-
tilencia est morbus late pervagans
pene omnes involvens et dicitur
pestilencia quasi pastulencia quia de-
pascit et vastat tales fuerunt in
obsidione civitatis Ierusalem ubi ex
corrupto aere ex cadaveribus
mortuorum erat pestilencia et
sanguinis fluxibus pestis vel pestis
dicitur pestilencia morbus ex pastu-
ra herbe contractus et fames
erit penuria victualium
erat
tanta enim fames generalis sub
Claudio quam predixerat Agabus
propheta terrores quia de celo erunt
terrorem eorum impressionum quia sicut
dicit Iosephus imminente dest-
ructione Ierusalem stella similis gla-
dio annum perpendit super Ierusalem
et currus quoque et equites armati
in aere pugnantes et vitula in
manibus immolantis peperit ag-
nam celum quoque visum est possessum ex-
terruit proprium impium sap
v pugnabit cum eo orbis terrarum
adversus insensatos et signa magna
erunt et enim novitates cunctum
mundanorum et quia super
multi venient et cetera et vi ne hec quod
plebs fuit crudelis contra fidem
synagoge et haec erunt et fide
erunt quando tempore adhibendo Cristi

d gn domus in incendio corrupit[ur]
omnibus latinis surgunt et irruunt
ut rapiant. pterea ho et morte
santa ab pati sicut mundus i
exitu suo multos patietur er-
9 rores. pterea surget gens q[ui] ic hic
enumerat signa precedentia destructoz
ierlm q non ptierunt signum vi futur[e]
quod pfuit visu sed q non vi-
sit. Itm quia dicit signum sed bella cor-
ria et terremotus et fames pfuerunt
Quod autem non sit signum sed dicit Crisos[tomus]
q non omnia dicta sunt in dest[ructione]
ad literam. Nam sicut multa non pfuerunt
ad manifestatonem sicut e in op-
posito. Sicut ergo fuit ierlm cor-
poralis q expugnata est et alta
spiritualis scilicet ecclesia q temptat[ur]
cotidie et in fine est grauius temp-
tanda propter signa q duobus dicitur pertinet
spiritualis et corporalis ut glosa dicit et
aliqui q dicta sunt signa communiter =
habent destructionem ierlm et to-
cius mundi et tunc erunt maiora
et frequentiora quam sit in qu-
c usu. Et ante hec omnia inicient
vobis i potius signis ruina
precedentibus hic subdit ruinam
in istoria persecutione discipulorum
ubi tangit primo persecutionis mul-
tiplicitatem 2o dimam gsolo in pla-
[margin: contingat] contingat vobis in testimonium 3o perse-
cutionis magnitudinem i trademini
a a gentibus 4o sustinentium
utilitatem et capillus de capite.
Persecutionum multipliciter ...
i multis pa i captione q non erit
vobis in i locali persecutione pr-
sequentes sed i custodia i tde
i synagogis et incarceratione ibi
et custodias 4o i examinatione
trahentes ad reges 5o q 8
contradisti sed ante hec omnia pre predicta
inicient vobis i inoe manus suas
glosa quo multo hora contingent
subinfert cum dicit inicient etc
Act. v. manus miserunt in apostolos
hec est manus plene sanguine
ysa i et persequentur scilicet de loco ad
locum Jo xv si me persecuti sunt et
vos persequentur. tradentes in sy-
nagogas i publicas conuentus
ad magistros confundentes et flagellantes
Mt x tradent enim vos in conci-
liis et in synagogis suis flagel-
labunt vos sicut factum est cum apostolis [margin: aptis]
quos denunciauerunt ne amplius
loquerentur in nomine ihesu Act. v.
Et custodias scilicet ad incarcerandum
ut factum est cum posuerunt paulum
in custodia publica Act. v. 10 ii
Cor. xi. in carceribus habundantius
Trahentes non tamen sponte
ducentes sed violenter trahentes
ad reges et presides ad dominan-
tes. Ad reges i ad maiores prin-
cipes ut iacobum et petrus ad herodem
et principes i presides minores
ut paulus et silas ducti
sunt i forum ad principes Act. xvi.
propter nomen meum i propter confessionem
nominis mei et id est excitentur
vos odiunt homines etc
Continget autem vobis hic subdit
dimam gsolo 2o i ad maiorem
commodum 3o i eorum erudicione
i potiue 4o i cordibus. Dicit ergo
contingent autem vobis predicta persecutio
in testimonium scilicet dampnationis eorum
qui scilicet vos persequuntur uel audire
noluerunt sed audientes et videntes
inuitat ad non uoluerunt ut propter testio [margin: in testimonium]
scilicet uitat fuit i testimonium meor
tam est et ore obiecit sollicitudinibus
qui vos misi ad eos ... dans
venire noluerunt Jer. vii. misi ad
vos omnes seruos meos prophetas
surgens et non audierunt me etc
Ponite ergo in cordibus hic promittit eis

eruditionem infusam. Cum dicit ponite
ergo ... ibi ego dabo suf-
ficienter i[d est] et tam efficienter i[d est] quod ...
non potuerunt. Dicit ergo ponite ergo in
cordibus vestris i[d est] firmate ergo
non premeditari quemadmodum
respondeatis utrum ornate vel inor-
nate ne videamini testibus
ornatu assentari vel in[di]-
gere. Cor. ii. Sermo meus et predicatio
mea non in persuasibilibus humane
sapientie verbis. Ego enim quasi
... Io. i. In principio erat verbum.
Ego qui sum sapientia dei. i. Cor. i.
predicamus Christum dei virtutem et dei
sapientiam. Dabo vobis os i[d est] elo-
quentiam ad loquendum et sapientiam
ad cogitandum. Ad eloquentiam
pertinet trivium, ad sapientiam
quadruvium, q[uasi] d[icat] dabo vobis
scientiam que melius sufficiet vobis
quam si sciretis trivium et quadruvium
cui non poterunt resistere. Verum do-
cet ergo ... ut patuit in
Stephano. Act. vi. Omnibus adver-
sariis vestris ... hereticis
paganis ... mundi
quasi modo rane exierunt
de ore bestie. Trademini autem
a parentibus. Hic tangit persecutionem
... et primo quantum ad iniqui-
tatem, secundo quantum ad mala afficientes
... odio, tertio quantum ad persecu-
tionem i[d est] propter nomen meum.
Dicit ergo trademini a parentibus quasi
deberent vos iuvare et liberare
... maior dolor. Beda: magis
tormentum ... pati ab
his quibus confidebat quam
dampna corporis mala cruciant
... i[d est] pessimi inimici
... sustinere
potuit ... affectionibus
... attenditur ...
sanguinis ... amici ... conformitate

non quia tunc non sanguinis tangi-
tur ... sed linea
ascendentium sicut dicit a parentibus.
Collateralium sicut dicit et fratribus.
Descendentium sicut dicit et cognatis.
Et morte afficient ex vobis
scilicet aliquos non omnes. Iohannes enim non
... ut asserunt. Iacobus ...
sicut ... mansit donec venia-
...
unt. Et eritis odio omnibus ...
tangit. Io. xv. ubi dicit quia de mundo
non estis propterea odit vos mundus. Omnibus
hominibus i[d est] humana amantibus et
vana sapientibus. Hoc enim non solum
... sicut i. Cor. ...
... in vobis zelus et contentio-
nes nonne carnales estis et secundum hominem
ambulatis. Propter nomen meum i[d est] pro con-
fessione nominis mei. De quo ...
predicatis. Dicit enim ... quod obse-
quium arbitrabitur se impendere [deo].
Et capillus de capite. Hic
tangit sustinentium utilita-
tem ... corporum ...
... Dicit ergo
et capillus ... erat
... de
affectione mortis subiungit
hic consolationem de ... vestris
dicens capillus de capite vestro
non peribit. Ponit autem exemplum de
capillo qui incisus non dolet
ut multo magis ...
de membris et de carne et
de ossibus que magis adherent
... ne peccat
quod dolet quicquid ... perire
vobis ... non dolet. Ca-
pillus enim ...
non sentientes non ...
... debe-
... multo magis
... magis ...
... spiritualem capillus de
capite dicit non perire ... minima

cogitacō mēt Bō'n remunera
ti manebūt vñ glo nō solu
ossa i. forcia gesta aut dīa
sʒ et capilli i. cogitacōes iusta
mercede donabunt. Sʒ mala
cogitacōes vebūt impunite
In paciencia vr̄a. hic tangit susti
nētiū utilitē quo ad aīam
ubi tangit p̄o sustinēdi mo
tō comodi. possidebitis. Ergo
In paciēcia q. d. i. p̄dōs ma
nēta e paciēcia q̄ ī ipa possíde
bitis aīas vr̄as i. custodietis
ig̃ dū nobmetipis duas
distingh ipm̄ possidēs qui sug
In paciēcia aut aīas vr̄as q
corq possidet possidens
ipas aīas ad paciēcias corq
pdicacōi at spali due utili
tes nite sapiētiū q. paciēcia i
ubi ib; ... debeat ce
paciēcie glo ... paciēc
cōmunit ... mala
irrogat nullo dolore ...
et q. paciēcia custodit aīam for
titudo corpis ... pru 16 me
lior est paciens viro forti
hic qui ponit ī cordibz ...
nō p̄meditari quēadmōdū ...
9 Eccli 33 qui interroga ... mai
festat p̄abit vbū cōsuabit
disciplinā et tūc respōdebit. Ergo
sine p̄paracōe sine p̄medita
nōe rūd. vñ mlt ait ... dō
Cui bū mlt fa ... p̄
meditari. Ad hoc dō ... p̄me
ditā aliq̄ oracōe loquēdi
et hoc curiositas aliq̄ nimio
tiore diffidit ... diffidēcia
aliq̄ ex zelo pficiēdi et h c
pvidentia ... p̄hiben hic
... dō ... dō ... p̄paracō
duna ... de verbū ...
hūana q̄ fit hoīs studio sine
alta. Ego enī dabo ... cuīno

potuerīt omēs adusarij vr̄i. et
sʒ dō qm̄ iudei cōdicebāt
his q̄ a paulo dicebāt et re
de q dō sʒ ... i sigm
cū cōudicēt. Ad hoc dō q p̄dicto
... aliq̄ sʒ ... e
sʒ ... e ... aliq̄ cōloq̄
ut ... dō ... sit
de ... de ... de p̄ma
lo hic. Et capillus de capite
vr̄o nō p̄ibit q̄ capilli nō
sent ... dō de aīa
... nō se ... aīa ... q̄ ...
vō ... ita
p̄ibūt et si ... ita
q̄ nō p̄eat immo data est
magnitudo capillorū. Ad
... dō q capilli ... sūt
... cū ... corp̄ ... aī
... ita pfe
ut ... resurget
Ad a dō q de ... resurg
q̄ ... ad pfec ... core
et decorē ... ita nō p̄ibit p̄
... et ... In paciēcia
vr̄a glo vā paciēcie cōmu
... illū qui ... mat
nō dolore ... e
i passiōibz nō dolē ... p̄
q̄ ... tēp paciēcia
... omēs qui ... re
Ad hoc dō q ... do
lent dolore passiōis nō
passionē ... Cum at
videritis circūdari sʒ ... spali
... de ... te ... h
... iudaica
... p̄ ...
... sigm̄ ...
cōsiliū tūc q̄ iudea ...
... sʒ ... aut
... in p̄ p̄ ... sigm̄
... tūc ...
... videritis ... pre
... de ...
... pcedē

non cognouerunt iudicium dei sed ... h[ic]
ponit signum manifestum iudicii et
Cum uideritis circumdari ab exercitu ierusalem i.
undique obsidione quod factum est anno
xlij a passione domini. unde lu. xix.
circumdabunt te inimici tui uallo
etc. Ab exercitu romanorum scilicet tito
et uespasiano. Ierusalem scilicet iudeorum
metropoli. Que erat ciuitas sedes
regum principum et prophetarum. Unde
per eius destructionem clare patet quod
integre captiuato toto populo
iudaico. Tunc scitote quia
status ibi omnino deficiet. appropinquabit
desolatio eius scilicet ierusalem q.d. nullus
ipsi iudei fugient desolationem
quia ipsa appropinquat eis sed premissa
veniet et consummatio regni eorum
vel desolatio eius quia deserta a
deo. unde mat. xxiij. ecce relinquetur
uobis domus uestra deserta et
ab angelis custodita prius sicut ysa.
v. auferam sepem eius i. angelorum
custodiam. unde in templo audita
est uox angelorum dicentium transe-
amus ab hijs sedibus et a populo
suo sicut dicit ieronimus quo secundum sola
citatis etiam ab edificiis et
muro. unde lu. xix. non relinquent
lapidem super lapidem. Tunc qui
in iudea sunt hic subditur euasionis
consilium primo exeuntibus iudea
secundo exeuntibus ierusalem ibi et qui
in medio eius tertio exeuntibus exteris ibi et qui
regionibus quarto redditur consilij ca-
usa quia dies ultionis. Dicit ergo tunc scilicet
tempore proximo ante obsidionem dum
adhuc fugere licebit qui
in iudea sunt de plana terra fugi-
ant ad montes q.d. non uadant
ierusalem. Et qui in medio eius sunt ierusalem sed
discedant hoc factum erat dicit glossa
qui imminente excidio ... (?) pai
qui in iudea erant moniti fuerunt
ab angelo et trans ... pella
tum ... iordanem habitauerunt donec

nt

desolationem iudee impleretur ut nar-
rat ecclesiastica hystoria. Et qui in re-
gionibus scilicet extra ierusalem non intrent
eam scilicet tamquam ad refugium. Con-
trarium consilium fecerunt ut nar-
rat iosephus. Nonies centena
milia que in ierusalem se incluserat
ante acta obsidionem et omnes
perierunt. Secundo allegat dicit quod ad ultimum
tanta fuit et tam acta obsidio
quod nulli erat introitus uel exitus.
Quia dies ultionis hic subditur
consilij predicti causa ubi primo tangit
causam secundo terminum ibi ut
impleantur omnia. Dicit ergo quia dies
quibus dixi quod non intrent ci-
uitatem ad refugium quia dies
ultionis scilicet diuine sanguinis ut
dicit glossa christi. Dixerant enim
sanguis eius super nos et super
filios nostros mat. xxvij. unde dicit
deut. xxxij. mea est ultio et ego
retribuam eis in tempore et ul-
tionis sanguinis apostolorum
et prophetarum et ... (?)
sacerdotum eius quod effuderunt
in medio eius sanguinem prophetarum hinc dicit
mat. xxiij. ecce ego mitto ad
uos prophetas. Ut ueniat super
uos omnis sanguis iustus etc.
Dies inquam ultionis hij sunt
dies q.d. dies preteritis fuerunt
consolationis sed hij sunt ultionis.
Et preteritis fuerunt culpe sed hij sunt
pene. Ut impleantur omnia
uerba enim domini non ... (?)
uacuum sicut dicitur ysa. xx. et
mat. v. iota unum aut unus apex
non preteribit a lege donec omnia
fiant. Omnia inquam que in de
scripta sunt scilicet in libro legis prophetarum
et psalmorum. Ve autem pregnantibus
Supra dicit euasionis dubitatio
imminentis sequitur et ... (?)
euasionis modus. Hic describit ipsum

F

Excidium ubi tangit p° fugiendi difficultatem 2° tribulacionis magnitudinem 3° i^t tangit pressuram 3° dimidium 1° terra ppo° huic & ppe occisionis
et captiuam ducenti l captores
dispersionem generale i iob gen 60 cunt destruccionis i^t ierusalem calcabitur a° desolacionis diuturnitatem i donec impleantur tempora D^t 1° ve
a^te f turpe quoad suam a ad
suos et quoad scipios dupex 8
ve ve ve hitantibus i terra pregnantibus et nutrientibus i hentibus
puulos vetere natos a^d nati
ui^t e ·i utro q^ no cu d^i pgnab^z
Aut natiui^t ex vtero q^ nota
tum subdi^r et nutrie^nt^bus vel q^ d^t
pregnatibus refer^r ad mulieres
q^ d^t nutrientibus ad uiros et mulieres p^h hoc tangit impedimenta
plia ne solum ne^z fortune
que fuga impediunt aliud uo
tangi^t impedi^tum ex pte tpis
ch^e 2 8 ubi d^r orate ut no fu
ga ura hyeme ut sabbo ve
g° pgnantibus i diebus illis f
Erit enim pressura
mag sup terram et ira huic ppo
Et d^t glo q^ huius ira et pressura
usq^z hodie durat ppo° iudaico
p omes gentes dispso no tam
ier^lm durabit Vnu p q^ e^e pressure
deinna subiungi^r cum d
do^c impleantur tpa nacionum
pssura huic i^a fuit ex ppheta
obsessi multitud^e ex romanorum
obsidencium oppressio^e magis
fuit h pressura tum ppo^r multi
tudine oppressorum et oppmencium
tum pp^r diuturnitatem tpis ... diuersi
tate oppssionum Sup terram d^t
q^z i ... nulla e pressura q^ ...
amplissima e Baruc 3 ... isrl
quam mag e domus dei ... terra sui i mundo isto e pssura

Jo 16 i mundo pssura hebitis ... ppr
... dom e abrahe egredere
de terra tua et de cognac tua
gen 12 Et ira i vindicta dei
i ppo° huic h^d pos ... dus
furore ppo° suo Et cadent i
orp^ti ... p° a statu fidelitatis
vero 2° a statu pspi ... et ad iusti
3° a statu liberi i s^i seruitute
Nam a romanis sunt uenditi Cadet
in ... gladii
et mala spualia multos s^i gladii
... inuenes
... i gla Spual
s^i gladii dne sine Job 19 Fugi
te a facie gladii Et capti
duce^r i omes gentes Captitas
... romana ... multa milia
iudeorum captorum a romanis
dispsi i omes gentes ... tantum
... iudei p vno denario ve
deren^r h aut dispsio gnal
ppr ... dnum ... xpi
aduersarios testio^a legis et
pphetarum de xpo ubiq^z desfent^r
h dispsio signata fuit i dispsione capillorum ...
Ez 5 Et ierusalem calcabit ... in
... ciuitas nobilissima
... glosa dicta est ... de te
ciuitas dei Calcabit i pra
... alienorum trade^r h ... oren
l ... quondam domina gentium
vel calcabitur i ad conculcaz
pedum ... conplantabit ... 19
no relinquet i te lapidem sup
lapidem ... gentibus p° a romanis
2° a ... Donec impleantur
tpa nacionum i tpe i^n q^ ... est
gentes ... complete donec conu
ertentur ... aliq fiet
... glosa dicit
... iudei ... iudei redi
buti ierusalem reedificabit templum

pp^r q^r le^z .j. thess .ij. antix^s sessurus
i templo dei q^r glo^r decep^s ulcio-
nis hist^e q^z deo phiet ulcionem
leuit^s xix. no qrat ulcionem n^e
mcan eis murie cuiu^s tuore
go ipens capitulo cum ut pmi-
dotet z oppo^m fa^t. Ad hoc dicendum
qp querere ulcionem 9^t dup^r
pmando aut exequendo p-
curando ut in dup^r ex vari-
coe z libidine vindicte sic phibi-
aut ex amore z zelo iustie
sic est licitu. Exequendo e^o du-
appnata pmi sic phibitu
ptoem ut pmdit ecch^s licitum
Et ut impleant^r oia q^e scripta sunt
q^z si no eent scripta z euenire
a sig^t. Ad hoc dicendum qp licet tec co-
ntutie no talis sit z i multis
locis. Ite ve p^e gnatib^s iam ee
pgnate z mulre z tunc no est
ptimgo ei no debe^r ne. Ad
hoc dicendum qp ei no debe^r ne pene
et ine^s tu multo^us qi comita^r
tpales mis^r z maxime tunc
qz eis impedimentu fuge ic.
Dominica pma i aduetu
Erunt signa i sole z luna ic
In ptedetib^s p dix^t dni ex ptt
dm templi z ciuitatis ihrlm et
iudaici pp^r hic pdt gnalem ex-
cidiu tocius mudi ubi tag^t
iiij^or p^o sig^t ptia iudiciu
z^o iudicis aduentu^s z tuc
uide^t fili^u z^o g solone
iustor^i hys at fiin cipi^s
p^o exhortacone ad prauenci
^s attende aut uob. Sig at
precedencia iudicium tagit pmo i
tarta mo^d. s. i sole i^o z^o i carta
vsali arriscib^s hoib^s ptr
mo^d. Jnp^o tangit sig^t pmo i
carta suprema luiosa s. i sole
luna z stellis. z^o i carta infi-
ma s. terra z terris pressura
gencium z^o i carta me^a dya
pbana s. i aqua p cofusione
sonitus mar^s in luiaribus em
erit obscuracio terris oppssio
i aquis cofusio. In obscuracione
aut appebit carta z luiarib^s
pmo i sole inducte obscuritas
horrib^s a luna subtrahe^r
luiositas de celo s. i stellis vide
bitur impgtabs pba^t hoc qp pp^r
minima scintilla ^ioz qe erit i
acre stelle uidebitur cadere
q^ualiter e impg^le qi^a z^o
sol obscurabitur luna no dabit
lucem suam z stelle de celo ca-
dent. Et hoc eqi d^t erunt sig^t i sole
z luna z stellis. Iudiciu cui dn^i
precedet sig^t i mira dd na dei
tpectoreb^s designacia ppe cum
sp^e e quietq^i set z placatus
Ergo in q^r dubitacionem astrazi
ppetuum. z^o waz^a sua i offensa
ondet i carta turbata sicut
offenso dno turbanq^i familia
q^e cu qui dmm offendunt. Ste
pcedet sig^t iudiciu ad ond^r
dispt^a pmdicam. Imminete
cui guerra solz fit armozum
onfio. hac onfionem faciet
dni i creatis sub sap. v.
armabit creatura i ulcione
inimicoz. Pmittet aut sig^t i
sole z luna z stellis tempuum puldre
z euidetor pte mudi. Sicut z
homib^s turbatio appet i euide-
cori z pulcriori pte hois s. i
facie. Et cor cm hois immutat
faciem eq. Ecci z^o i sole sig^t
quonda l^e^z mil t^p fuisse
pmo staro tpe s. Josue Jos. x.
z^o retrocessione retro qda^o
tpe ezech. ysa. xxxviij. z^o occulta^o
ut obscura^o z h tu^r pp pcco
egiptioz exo. x. z^o pp pcco
iudeoz i pasione. x. lxxiiij. z^o ire
ppcco omi^m tamdoz^i q^i gentium

uidetur quo hic [illegible]

5 Iobel iii° hec obscuracio notatur hic
signum in sole secundum ysa. 28. notatur
erubescencia sive confusio sol
vii dicit confundetur sol et cetera secundum Ioel
ii° notatur obtenebracio solis sicut
convertetur in tenebras; secundum Apocalipsis
notatur solis denigracio cum dicitur
quod sol factus est niger quod prop-
ter divinam offensam et propter hominum
culpam et propter penam dampnatorum
designandam. Et in luna simili-
ter signum propter obscuracionem quia cum
recipiat lucem a sole ipso ob-
scurato necesse est ipsam obscurari
dicitur 28. luna non dabit lucem suum
et color mutatur; Apocalipsis
luna facta est sicut sanguis et cetera
stacio; Abacuk 3. sol et luna ste-
terunt in habitaculo suo; In stellis autem
fixis in celo signum erit sicut de
celo dicitur 28. stelle de celo ca-
dent et cum per eum quasi aliquam ad
lumen subtraccionem ac si cecidissent
aut quantum ad hominum apparenciam
quia quando videbitur celum
turbatum aut propter casum aliquorum
nasorum inflammatorum aut propter
apostasiam aliquorum fidelium.
Mistice sol Christus luna ecclesia stel-
le fideles. Sol enim illuminat ca-
lefacit attrahit fecundat; Sic
spiritualiter loquendo Christus illuminavit
in sua predicacione et ... Io. 1.
illuminat omnem et cetera. Calefecit in sua
passione calore caritatis ...
patuit nimia caritas ... attraxit
in sua unione et ascensione esse fe-
licitatis tunc enim quod ... depo-
sita non fuit manibus fecundavit
in spiritus sancti missione replecione et
carismatis; Luce 21. In hoc sole
apparebit signum in diebus istis
causis quia ... indicatur
stabit ... quia ...
... obfuscacionis
... absconditus ...

immundis in dea ysa. 26. ... ...
... pacto ... reddibit in
... Et luna in
... stellis in fidelibus qui
perierunt ... doloribus ob-
servabunt ... pudore stat
... satisfaccione ...
... revertendo
ad pristinum statum ... Et
terris pressura ... sig-
nificabit angustia ... Et in terris
pressura gencium ...
multorum qui fugient et prop-
ter terremotum maxime de locis
maritimis et insulis pro confusione
sonitus maris et fluctuum ...
appropinquante ... iudicio
sonitus maris et fluctuum con-
fundet ... appropinquante ... suo
... mutat et ...
In mari est signum multiplex
... elevacio ... al-
titudinis ... ...
... maris ...
et ... ad infimam ...
... depressio ... apparet
Apocalipsis ... mare ... Ad ex-
... sonitus ...
... luna ...
Et in terris pressura ...
mala ... est
... erunt
in alto ... stellas ...
... et
... hic ... Iob ...
... be-
hemoth ... est
... pressura ...
pressura ysa. 28. congregabuntur
congregacione unius ...
... ibi ...
... confusio ...
profusione; ... confundere
ut ... se
debile et impotente ... sapia
stultum ... pauperem ...

Confundent omnibus inique agentes
propter timorem et trepidacionem. Unde dicit
Sonitus, sonitus enim maris perterrebit
et ipsi propter terrorem erunt quod homines
timebunt. Vel dicit quia commovent se
propter sonitum maris. Sapientie quinto neque
continebunt eos spelunce. Sic
cordibus amaritudo. Unde dicit maris
ipsa est potio bibentibus illam. i. amara
Unde mirum quia ex amarissimis
et fetidissimis speciebus confecta
sicut dicitur ignis sulphur et spiritus procel
larum pars calicis eorum. Sonus dicit pars quia non potest
dici totum. Fluctuum, de pena in pena
transitio. Unde dicit Fluctuum. Fluctus
enim ad se invicem transeunt. Sic
ibi erit transitus ab aquis nivium
ad calorem nimium. Job 24. Sed
secundo in futuro unde debetur in puni
cionem superbie, artacio dila
tacioni avaricie, iracundia inanis
in gloriatori, stulte audacie
amaritudo illicite leticie.
Transitus de peccato in penam. Vel aliter
Arescentibus hominibus. Culpe
supplicium portabunt in tanta invo
lucione in tanta voluntate. Primo in humana
secundo tangit causam. Sed nota virtutes ce
li. Dicit ergo Arescentibus hominibus, quasi
et per hoc tangit statum eorum ad
quos veniet iudex districtus
quia sicut miseris securitas vegetat
et impinguat, sic dicit propheta: Sera
mens quomodo pinguedine sic timor
attenuat et exsiccat, sic dicit pro
verbia: spiritus tristis exsiccat ossa.
Arescentibus ergo ab humore gene
rali per ariditatem quam testatur metus
vel ab humore fortune vel
mundane glorie. Sic dicitur Jacobi: Ortus est
sol cum ardore et arefecit fenum.
Item ab humore naturali, quia pre timore
pallidi et exsangues apparebunt.
Arescentibus inquam pre timore et

malorum instancium et exspectacione
futurorum adhuc distancium.
Que sunt timor et exspectacio. Supervenient
universo orbi. Vel sic pre timore et
exspectacione malorum que supervenient
et universo orbi tempore antichristi
ut dicit glosa, qui erit tam magna
tribulacio qualis non fuit ab inicio
mundi ut habetur Matthei 24. Nam omnibus tri
bulacio et persecucio quia omni conflabit
Erit enim tunc persecucio infidelium
hereticorum, falsorum fratrum, tyrannorum,
et precipue diaboli bestie, astrorum, de
mundo magno de quibus Danielis. Que
Supervenient, i. desuper sunt de celo
venient. Universo orbi. Notandum preter
ea quod propterea quia celos respicient
et turbabuntur (?) timebunt. Tum propter timorem
quia arefaciet homines. Tum propter
multiplicitatem quia timor exspectacionis.
Tum propter generalitatem, quia supervenient
universo orbi. Nec est
mirum si homines arescent pre
timore. Nam virtutes celorum, i.
angeli, movebuntur, i. ad motum
tremorem habebunt, ut movebuntur
timore reverencie. Quibus
presentibus tamen precipue erunt
iudicibus apparebunt. Job 26. Columpne
celi contremiscunt et pavent
ad nutum eius. Vel movebuntur
sicut principes alicuius regis terreni
cum eorum rex invadit in expe
dicionem. Unde Crisostomus: Sicut rex
quando aliquam processionem expedicionis
mandat, ipsi ob dignitatis
movent exercitus continuatim
sunt. Quanto magis Christus rex
exiget indicare vivos et
mortuos. Angeli virtutes
movebuntur. Item dicitur aut angeli
virtutes celorum, quia sunt motores
corporum superiorum. Quia habitatores
eorum sunt. Vel per celos intel
ligit firmamenta quorum virtutes videbuntur
deficere sic stella in tade

tnō tradit. Et tunc uidebunt fi-
lium hominis sicut predictum iudicaturum
iudicis aduentum et quorum vij.
pmotpis optimates qui tunc
1o aduentus euidentiam quia uide-
bunt, 2o iudicis primum quia filium
apparentem in co[n]... quia hominis
simulatum ... quia uenientem
tunc ... 6o coniuratum potestatis quia cum
potestate 7o gloriam maiestatis
maiestatem. Dicit ergo tunc. Sed
quia non putabatur ... cum ho
iudicij tam multis quam potentiam
uidebunt omnes tam mali quam ...
hic uidere nolunt. Sap. v. ...
ē not ad uid... quam ... Apoc.
j. uidebunt eum omnis oculus. Fi-
lium quia filius iudicabit. Jo. v. pro
omne iudicium dedit filio. patrem
nō et spiritum sanctum uidebunt soli
boni homines qui in forma humana vi-
debitur a bonis et a malis in
diuina a solis bonis. Uenientem ad
iudicium in nubibus ... Unde
forma uirtute diuina non naturale
Apoc. j. ecce uenit cum nubibus.
Cum potestate magna. Primus eius
aduentus fuit in conditione infir-
mitatis, sed 2us in conditione potestatis ysa.
ecce dominus in fortitudine ueniet.
Et ... cum potestate magna quia sicut
dicit Crisostomus ... diuinitatis
attinget ... summus celorum
ad profundum inferni. Crisostomus nec
resistendi ... fugiendi
facultas nec ... satis-
faciendi tempus. Et maiestate in
gloria. ... totus
... cum membris suis glorificatis appa-
rebit indutus ... uestitu
apparebit ... ex mundi co-
flagratione ... ipsum
precedet et inflammabit ...
iudicandorum ... congrega-
bit ... in ualle Yosaphat.

Jacob ... congregat ...
corporum suscitatione quia ...
resurgent. j. Cor. xv. ...
uirtute. Crisostomus ... mag... ...
tui omnia obediunt ele[men]ta. quem
petrus ... capit ... por-
tas ... uita mortis
disrumpit. ... uniuersi
Apoc. j. ... celi et terre.
Apoc. xxj. celum nouum et terram nouam.
... iudiciaria ... quia pro-
... omne iudicium dedit Jo. v. ... electorum
glorificatione. ... tunc fulgebunt
iusti sicut sol etc. Signa iudicij sunt
... de libro ... iudeorum.
Prima die eriget se mare ...
tubit super altitudinem montium stans
in loco suo ...
desiccabitur ut uix possit intueri.
... marine belue apparebunt su-
per mare dabunt rugitum usque ad
celum. ... ardebit mare et aque
... herbe et arbores dabunt
rorem sanguineum. ... ruent
edificia ... ad inuicem col-
lidentur ... motus
... cauernis ... homines
de cauernis et ibunt ...
nec poterunt mutuo loqui. Re-
surgent ossa mortuorum et sta-
bunt super sepulcra. ... cadent stelle
... homines ... ut ...
tum mortui resurgant. ...
ardebit celum et terra. ...
... fiet celum nouum et terra
noua et resurgent omnes.
Hec quidem erunt signa ... due
... signis diebus iudicij
... hominibus ... subita
... precedunt signa ...
signa ... aduentum in ... iudicij
... ad horam uel diem de-
terminatam ... euentu
indeterminate. ... sole et luna et
stellis ... luna ...
nostre ... pressionibus ...

s phm q nu multa lia ad hoc dd q
viij e pnalcam su s p utute
dina sig illa cessat ut appebit
9 It virtutes celor mouebu
glo angelice ptates terrebut
aduentu iudicis q btust et
impassiles quo no terrebut
Ad hoc dd q lo de terrore ve
neracie que erit ut appebt pte
9o It ea ad pcedut tat sig ta
terribilia ad hoc dd sic erit die
iudicii dni multa mala p
currut ut valeat mala sine
fine inicia ... cti i ratib sig
appebut ut ondant pate
adulcise edu catore sine
sap v. armabit catura ad ulcoz
inimicor. It e sic immnete bel
lo solet armor sonus o sic
an vindicta dni ondet
catura armata ad vindi
candu se te pre sachab noi
ente domus ag turba ...
plangit ... neste fidnit
sic ... q sta st oia
destitut totus mudus destru
telluria lugebit ... tadoc
tenebris indut ... hab at si
in capitulis ... cu ipis po
sunt p sig pcedeu iudicium
z iudicis aduectu h z poit
co ploy instaret h p ex
instan plene libacoib z
ex qualit e scha aduenientie
it dux illis similitu z ex
ppinquit e tpibi i mud ubi
quinto ptibit x ex assit ac
pditacoib i ... tra tuis
but Inp a tangit ta p vepli
tat euctu psstuoib z ex
citat ad studiu co sidao i
respiciate z pdicat ani
su co ploinis i qm appiquat
Dt go hiis aut s que dra st
fi in capit ... respi ite p fide
z leuate pp capiti i cord uni

Vu go ... capita leuate emertes
ad gaudia p vie ... erigi
vl respicite s peniten mundu
z leuate capita vra ad pma
nes ... ut se de mundo ... cat
co ploy st vn debet leuare
capita vra qm appinquat
redep vra qsi vellet dice
du fine mundi ... q no
fusti ... redep qm qsi
nisti ... redep in qm ... s coze
h eg appiquabit pdico malore
Deut 22 ... e dieb pdicoib
z adoc festinant tempa
Et dixit illis silitu z hic co
sola ... qualit e soli
aduenient ... p expectat
ad atte con ... i
ficulnea z ... silitu z i
tu aut pduciit b adaptat
ponta ... z nos ... dit
Et h e qd dr z dix ... silit z
... qm mudg respici deat
pmda manifesta o declat
Invisibilia dei pea q sta st
a catura mundi int ta ... piciur
io add i videte ficulnea
q d vellz sic ex fructu arbore
est ab intima co cognosci
ita ex ruina mundi que cco
fructus ad h e em ... ut
nata cognosca ... pc ... veg
difficultatem ... arbor
ad signifid ea q funt i hoib
ponit ea que funt i arborib
q hoieb s sic arbor e b ... e
s phm ... dux semide
hoieb qsi arbores ambu ...
... ... pduent ia ex se
fructu no ... pduci ex eib
fructib Rami i arborib no ...
... fructuu ymo ... qda
actia fo ... dib eorz ... e
... pomif ... fructu
... i semet
ipo fit ... vno quippe
tpe pduct folia fruct ... flores

propter hum dampna hominibus temporalium
talorum. Tercio Nam cum tempus
abiit iam venit at tempus fere estas
Sic preterito tempore fere estas
eternitatis sit dies bona omnium dierum
plenitudo fervor et lux eterni sol
status non umbra extimacio
iudicialis temporis non estiva
feruntur [illegible] penalis
ubertas aut [illegible] magis
bas qui tempus abiit [illegible]
scitis quoniam prope est estas. Ita et
vos cum videritis hec fieri. Pharatre
[illegible] scitote quoniam
prope est regnum dei. Estati comparatur
[illegible] regnum dei [illegible]
nubila [illegible] sibi [illegible]
es sub [illegible] solis
fulgebunt. Math. [illegible] adveniat
regnum tuum. Amen dico vobis
hec [illegible] ex propinquitate
temporis future redemptionis. Ubi
primo assecit veritatem [illegible] amen
dico. Secundo implicat [illegible]
quia non preteribit generatio. Tercio explicat
propinquitatem [illegible] donec omnia. Dicit ergo
Amen dico vobis q. d. quod dico vobis
[illegible]
[illegible] hominis
[illegible] non preteribit
de mortalitate ad immortalitatem donec
omnia fiant [illegible]
[illegible] a lege donec [illegible]
[illegible] non preteribit [illegible]
[illegible] donec omnia fiant [illegible]
veniat dies iudicii [illegible]
glo [illegible]
[illegible] celi [illegible]
[illegible] Et transibunt [illegible] deposita
[illegible] in novabuntur [illegible]
[illegible] verba autem mea non transibunt
[illegible] complet [illegible]
[illegible] durabilior [illegible] transit
[illegible] sermo [illegible] transeundo

[illegible] ergo dicit [illegible] quod
[illegible] nobis durabilius [illegible]
ad eternitatem durabile non est
omne quod aput me transire [illegible]
[illegible] transitur [illegible]
[illegible] qui transit [illegible]
[illegible]
Attendite autem vobis [illegible]
[illegible] primo [illegible] in dicto
secundo [illegible] completionem
[illegible] exhortationem
ad precavendum ubi docet primo quod
sit cavendum secundo non cavendum [illegible]
[illegible] laqueus tercio cavendum
[illegible] vigilate itaque [illegible]
[illegible] dicit autem dicens
[illegible] implicat [illegible]
utilitatem [illegible] vobis [illegible]
deliberate [illegible] ne forte [illegible] cautele
[illegible] culpa [illegible]
[illegible] corda [illegible]
Dicit ergo attendite [illegible] mala
[illegible] Et quia ad
precavendum [illegible]
que sit [illegible] attendite
[illegible] vobis [illegible] utilitas
[illegible]
[illegible] ne
forte [illegible]
[illegible] corda [illegible]
[illegible]
[illegible] in crapula
quo ad superfluitatem cibi et [illegible]
quo ad superfluitatem potus et
[illegible] quo ad sollicitudinem
[illegible] crapula [illegible]
[illegible] crapula
multi obierunt [illegible] corda
[illegible] corporis aggravat
animam [illegible] crapula [illegible]
[illegible] ligat
[illegible] distrahit et
suffocat. Et superveniat in
[illegible] vos repentina
dies illa [illegible] supervenire
[illegible] super

2° oppressio cum dicit, Veniat. 3° penetratio
cum dicit in vos. Non tamen circa vos.
4° improvisio cum dicit repentina.
id est stupor sive admiratio cum dicit
Dies illa. ii Thess. v. Cum dixerint
pax et securitas, tunc repentinus
eis superveniet interitus. Sicut
Tamquam laqueus enim superveniet in omnes. Secundo periculum
non tamen eorum quae damnum futu-
rum tangit primo preventive
in tendendo quia tamquam laqueus. 2° inte-
in opprimendo quia superveniet. 3° ge-
neraliter in sustinendo quia omnes. 4° cer-te
in affligendo quia qui sedent super
faciem omnis terrae. Dicit ergo tamquam
laqueus id est laqueus scilicet improvise
preventio veniens quia sicut incipit
Eccl. ix. nescit homo finem suum, sed
sicut pisces capiuntur hamo et
sicut aves comprehenduntur laqueo
sic homines capiuntur tempore malo
cum eis extemplo supervenerit.
Peccator enim primo capitur laqueo culpe
de quo Ysa. xxiiii. formido et fo-
vea et laqueus super te qui habitator
es terrae. Secundo tandem capitur laqueo
penae de quo Job xviii. tenebri-
plata eius laqueo. Superveniet in
desuper veniet in omnes ita quod nullus
possit evadere sicut nec aves quae
captae sunt sub rethi. Ezech. xii. Ex-
pandam rethe meum super eos.
Qui sedent scilicet in terris per amorem
quiescendo et ibi finem ponendo.
Sed quidam tamen sunt super terram sed
cum peregrini et hospites super terram
habent. Hi secundum mali sedent et quiescunt
in terra. Super faciem omnis terrae.
Quid ergo fiet de his qui in profundo
terrae sunt, scilicet prava cogitantes quae
intrabit in inferiora terrae. Si in pro-
fundum inferni in superficie terrae
erunt peccatores minores, in profun-
do maiores et in medio mediocres.
Omnis terrae dicit quod ad terrae culpa
hic quasi in terra peccatores. De qua

Jo. ii. Omne quod est in mundo etc. vel
quantum ad tres partes quae dicuntur Asia
Europa Affrica. Vigilate
itaque. Hic ostendit modum tanti
periculi, quod est frequens oratio.
Hortatur primo ad orationis instantiam.
2° ponit finem orandi duplicem.
Primo quid est evasio mali ut digni
habeamini. 2° adeptio boni et stare.
Instantia orationis designatur
quo ad tria: sollicitudinem id est vigi-
late, assiduitatem omni tempore, una-
nimitatem orantes. Dicit ergo vigi-
late omni tempore, nam vigilia somp-
nus quod possibile sit sustinere vigi-
lantius de quo Eccl. v° dolor et
tormentum. Vigilat et in psalmo: Deus deus
meus ad te de luce vigilo.
Vigilate in quantum orantes, ecce
vigilis ad orandum non ad peccandum
de quibus et non dormiunt nisi ma-
lefecerint. Orantes in quantum ut
digni habeamini fugere ista quae salu-
briter omnia illa quae futura sunt.
Et stare scilicet secure ante filium hominis
sedentem scilicet ad iudicandum. Mali
autem cadent ante eum. Ps. Ergo tu
ecce cadet omnis qui descendit in
terram. Cadent heu itaque ante ipsum
non resurgant. Psalmo: Ideo non resur-
gent impii in iudicio. Dicit ipsum
secundum iusti ante eum stabunt. Sap. v.
Tunc stabunt iusti in magna constan-
tia et est summa beatitudo ut dicit Glossa
in prima videre se semper
coram Christo ante filium hominis. Dicit
quia in forma humana iudicabit mali
ac pena qualem mallet sustinere
nec quam ipsum videre. Unde Apoc. vi.
dicunt montibus: Cadite super nos
a facie sedentis super thronum
et ab ira agni. Et quia monuit
dominus ad orationem ut etiam eius magis
incitem ad orandum subdit
exemplum quod erat docens in templo
de die orabat in monte oliveti
de nocte. Unde legitur quod ubi dormit

12 exo astringi ora cum an ple
iudicium ora admonuit z uigi re
ipe imminente sua pane vi
gilijs precibz qz instat z eos qq
passurus ē cōtubo puorat z oe
psi cōmēdat sicut pz Jo. 14.
Erat aut diebz docens. Ergo
posuit mores tantū dī piculū
qui ē ora hec subd illi qui orat eo
ubi on p° dī diurna pdica
2° nocturna e q ora i noctibz
nō expuebz pp deuotōi z oib
pp9 Ita pdicata zō implicat
ta in p° instancia pdicādi um dt
erat quod ē ptitu impstū
2° oportune tpibz dt docens
3° celebritate locū dt i teplo
dt ho erat aut diebz docens
hi pp dic mādauit dns
in domū sua Et bn dt diebz
qz qui fa ueritatē uenit ad lucē
Jo 3. hētiā nō qui nocte docet
de nocte et salte i occulto q
enim malē agit odit lucē In
teplo z hē pp locū celebritatē
z pp pp frequentia qz ibi
multi cūueniebat Mt 26. cottidie
sedeba aput uobi teplo do
cens Noctibz nō exiens morabat
i mōte qui uocat oliueti In
uigilās orōi lk 6. erat pnoctās
i orōe dei p hc instruimus nos
de die pdicare de nocte orare et
cotemplari ordinate. Et p
die pt mit gl i tpe tranquillitat
z pacis ei i° ē pdicandū p nocte
tpe aduersitatis et ht potissime ē
orandū et hē i mote oliueti
i culmine mōtis ad p. Nō ei
mnt impetuose ut dīam a dō q
nō fa unam tū p xio. Et c
uenda qr o° requiret p metu
quiete z uigilandū quo tū
dī Noctibz Cant 3. i lectulo meo
p noctes quesiui quē diligit anima mea
Mt 14. tua at tu orauis etc

2° frequentia pp q° plures ueniret
ubi etibz Ro. 12 orōi instantes
Jaco. 5. multū ualz depratio
3° solitudo nō multitudo quod
i expuens Mt 14. lc. q dns
oratur et amulsq ē a discipulis
sinens qui tntū ē iacto lapidis
Luc 22. sedebit solitarius et
4° p silentio longitudo quod
i moab. Trenorum 3. nō impe
diat Act. 5. erat ē locus
intencionis q no i mōte
Dan. orō ē asscensus intellectus i deum
i oz dns templum q ē domus
orōis i mōte constitui fecit
6° pute q no i oliueti. augus
orō ē pia affectio mentis i deum
directa. Et omis ppls no ad eū i te plo
manē mānicabat gloriam
uenientem accelabat ad eū
dne illud tumppe quē di ubi
Jo 7 i puer erat ubi manica
bat ho pp audire xpm et hc
pmo pp doctrine nouitatem
hui i quo doctrina h ugna
nigua cum libentius audiunt
sic d Act. 17. athenienses adnt
aliquid narrabat uel audirent
2° pp doctoris auctē sine fer
uore Jo 7. i die magne festi
stabat ihs z clamabat dicit
quitonq cum hō z feruens
libentius audi pu 8. o viri ad
uos clamito et uox mea ad
filios hominum audite qm de
3° pp doctrine excellentia singu
lare Jo 7 nunq sic locutus est homo
Cant ult ubi hitas amici
ausultat te fac me audire Xo
pp ubi orō dulce Jo 6. dne
ad quē ibimus uba uite eterne hz
Sapida cum uba libentius
audiunt Eccl 2. auris ko c cor
cōcupiscit 4° pp sermoibus uti
Jo 8. si qs sermonē meū seruauit
mortē nō uidebit utilia et
libentius audiunt ergo eis. Bē qui no

ad eū i te plo

audiunt ubi dicebatur mirantur
operum que doctrinam suam con
firmavit, justus de ihesu qui
fuit potens in opere et sermone. Chri
valia libenter videre et
audire. Ibi venerunt ut au
dirent eum et sanarentur a lumine
et doctrine confortacionem. Et ut
cepit ihesus facere et docere. Spe
cialiter ad sermonem melle co
cordis placet. Jo. quod au
divimus et vidimus. Hic quibus
appropinquat redemptio vestra
quam redemptor misit dominus ipso suo
in ipso adventu iam habita et
non appropinquat. Ad hoc dicendum quod est
redemptio a culpa et reatu
pene eterne de qua i. pe. i. non
corruptibilibus auro et argento re
dempti etc. Et est redemptio ab
omni miseria de qua Ro. viii.
Nos ipsi intra nos gemimus ad
optionem filiorum dei expectantes
redemptionem corporis nostri. Prima facta est
in primo adventu, secunda fiet in secundo. Item
videte ficulneam quam cum dix
sit in aliis arboribus quare specialiter
ponit ficulneam in exemplum. Ad hoc
dicendum quod hoc facit propter fructus eius
dulcedinem. Judic. ix. Numquid possum
deserere dulcedinem meam fructusque
suavissimos et venire ut inter ligna
promovear. Item propter hoc quod predicta
tribus que fuit causa in maiore
rememoratione. Et consuerunt
ei et folia ficuum fecerunt perizomata
propter quod operiant genitalia. Item et
omnes arbores cum producunt ex
se fructum. Quando omnes arbores
sunt fructuose. Sed contra unde
arbores autumpnales infruc
tuose. Item et ficum maledixit dominus
quia non invenit in ea fructum. Ad hoc
dicendum quod fructus hic accipitur large
pro germine quod in ...sine foliorum

sine fructum sine flore. Hoc autem fit
omnibus arboribus vernali tempore. Ad hoc et pro re
de fructu proprie sumpto quod post florem
nascitur. Item celum et terra transibunt.
Contra ps. didici quod omnia opera
que fecit deus perseverent in eternum.
Item Eccles. i. terra autem in eternum stat.
Ad hoc dicendum quod celum et terra transibunt
quantum ad formam actualem quam
non habent quia innovabuntur. Et
in quantum corruptibilia stant sed
quantum ad substantiam. Item ut digni
habeamini fugere omnia ista que futura
sunt. Quomodo possunt illa effugere
cum sit enim impossibile quin hoc dominus
omnia fiat. Ad hoc dicendum quod fugere potest
fugere eventum sed tormenta potest.
Item et stare ante filium hominis. Contra
Eccles. v. omnes nos manifestari oportet
ante tribunal Christi. Quomodo ergo sic hoc non oportet orare.
Ad hoc dicendum quod non loquitur de statu
futuro generali qui erit omnium
sed de statu secundum speciali quod erit
electorum bonorum. Item et omnis populus manicabat
audire eum. Contra multi erant qui nolebant
audire. Unde Jo. viii. propterea vos
non auditis quia ex deo non estis.
Ad hoc dicendum quod populus nominat qui
in moribus minoribus audiebat
eum licet non maiores etc. c. xxii

Capitulum xxii. Passio

Appropinquabat autem dies
festus azimorum. Sicut dictum
fuit supra. In hac enim parte
de tribus ... pertinet de ingressu
in hunc mundum que habet a principio libri usque ad
xviii capitulum. Secundo de eius progressu in hunc
mundum. Et habet a ... usque hic. Tercio de eius
egressu de hoc mundo per passionem
et habet ab hoc loco usque ad ultimum.
Quarto de eius regressu ad patrem per
ascensionem et habetur ultimo. Continuatur
in duabus partibus. Hic incipit tercia
in qua Lucas prosequitur eventa. Circa
passionem eius declarat primo quidem corporum

A oppositionem 2° gentilium cooperationis
et hoc eo sequenti s. 22. In prima
destinat in primo mortis Christi
occultam machinationem 2° tra-
ditoris eius fraudulentam pri-
vationem/ intravit autem sathanas in
iudam 3° traditi violentam com-
prehensionem adhuc eo loquente
ecce turba, 4° comprehensi mani-
festam illusionem/ et viri qui
tenebant eum illudebant ei.
Gallice li iues pensserent den
fore moru porthacerunt
altrair leminent pendre
et de ternir puis mequer ce
eschanir. In prima parte mortis
machinationis assignat circumstantias
primo ex temporis sit ... quia appro-
pinquabat dies festus azimorum
2° ex machinantium qualitate
quia principes sacerdotum 3° ma-
chinationis fine quia quomodo eum
interficerent 4° ex machinantium
sollicitudine quia timebant plebem. Dicit
ergo appropinquabat autem dies festus
azimorum qui dicitur pascha, Ad
evidentiam huius lectionis nota quod exodi
xii preceptum erat quod xiiii luna
aprilis in sero quod erat necessarium
ante xv lunam occiderent filii
israel agnum paschalem et hunc cum
panibus azimorum quos tenebantur
comedere illo sero et septem diebus
inmediate sequentibus. Unde exodi xii
primo mense xiiii die mensis
ad vesperam comedetis azima
usque ad diem xxi eiusdem mensis
usque ad vesperam. Ita quod vespera
precedente xv diem qua immolabant
agnum et erat xiiii luna tollebant
omne fermentatum de domibus
iudeorum et erant cibus tantum azi-
mi panes sicut patet exodi xii. Illa autem
hora scilicet ad vesperam quando comedebant
de agno paschali et azimis
comederet ... ex quo patet quod comederet de

azimo tantum. Ideo ab hora non erat fer-
mentatum in domibus iudeorum
nec aliquis comederet de fermentato
quia erat contra edictum. Ergo appropinqua-
bat autem dies etc. Dum enim hec
fierent scilicet machinationes mortis Christi
et eiusdem venditio erat 4 feria ante
cenam et appropinquabat dies festus
azimorum scilicet v. feria in qua vespera
tollebant omne fermentatum de
domibus iudeorum et habebant panes
azimos tantum. Dies inquam festus
qui dicitur dies azimorum et pascha
quia tunc comedebant agnum paschalem
cum panibus azimis. Vel sic aliquis
appropinquat dies festus azimorum
scilicet parasceue que erat dies celebris
ut patet exodi xii. Sed Augustinus pascha
dicitur non a passione sed a phase
quod est transitus quia in nocte transiit
exterminator per egiptum et sic figura- — scilicet angelus percutiens primogenita egiptiorum et hebreos salvans.
batur Christi transitus de hoc mundo
ad patrem. Dicitur pascha et azima
quia pascha proprie dicitur dies in quo
occidebatur agnus paschalis
xiiii luna. Dies vero azimorum
a xv luna usque ad xxi diem eiusdem
mensis. Sed ... ponit
unum pro alio ... quia dies
festus pasche in azimis cele-
brari precipiebatur. Et querebant ser — invidia.
principes sacerdotum id est pontifices et scribe
id est legis doctores qui erant pre-
veritores. Daniel xiii egressa est
iniquitas a senioribus iudicibus
qui videbantur regere populum.
Ecce studium et diligentia
machinationis mortis Christi.
Isti corrupti sunt et abhominabiles
facti sunt in studiis suis/ timebant
inquam ne forte magis regerent
ad ... Non sicut pastores primi
ut custodirent non sicut turbe
insequerentur ut ipsum caperent sicut
lupi agnum ut ipsum interficerent
unde quomodo ... interficerent — licet enim hoc summe desiderent tamen erat eis difficile.
ecce magna iniquitas quia salvatorem
suum

querunt int(er)fice(re) isti a(u)t(em) s(u)b colo(r)e
de quo h(abetu)r Mt. timebant n(on) ple
bes ne de manib(us) suis auf(er)-
ret eu(m) p(o)p(u)l(u)s qui libent(er) (et) de-
uote audiebat eu(m). Intrauit
aut(em) sathanas. h(ic) subdit(ur) s(e)c(un)d(u)s
op(us) iudeo(rum) c(ir)c(a) passione(m) x(risti)
s(cilicet) tradico(n)ib(us) eius fraudulenta
p(ro)curac(i)o h(uius) aut(em) tradico(n)is fraus
d(ici)t(ur) h(abu)it p(rim)o ex meditac(i)o(n)e diab(oli)
intrauit aut(em) sathanas. 2o ex
t(em)p(or)is obs(er)uac(i)o(n)e cu(m) d(icitu)r venit aut(em)
dies festus azimo(rum). 3o ex loci
optu(n)itate cu(m) d(icitu)r (et) eg(re)ssus ibat
s(ecundu)m co(n)suetu(dinem). 4 i(n) monte(m). Ex p(ar)te
u(er)o mediator(um) p(ro)curan(tium) de tra-
dico(n)e t(an)git p(ri)mo diaboli
instinctu(m) q(uia) intrauit sathanas i(n) iuda(m)
2o tradico(n)is statu(m) q(uia) vnu(m)
de xii. 3o tradendi mo(dum) q(uia)
abiit (et) locut(us) e(st) cu(m) iudeo(rum) pac
tu(m) q(uia) gauisi s(un)t (et) pacti s(un)t.
4o tradico(n)is studiu(m) de imple-
do p(ro)misso q(uia) q(ue)rebat optunitate(m).
D(icit)ur ergo. Intrauit aut(em) sathanas i(n)
iuda(m) n(on) p(er) ess(enti)am q(uia) sic d(icit) aug(usti)n(u)s
ecclesiast(ic)is d(o)g(mati)b(us) illabi a(n)i(m)e illi soli pos-
sibile e(st) qui ea(m) creauit s(ed) intrauit
p(ri)mo p(er) effect(u)m suggesco(n)is. Jo. xiii.
cu(m) dyab(olus) iam misisset i(n) cor ut traderet
eu(m) iudas symo(n)is scarioth.
2o p(er) effect(u)m plenior(em) possessio(n)is
vn(de) glo(ssa) loq(ui)t(ur) que p(ro)b(atu)r intracat
ut decapet p(ri)mo n(on) intrauit
ut plenius possideret s(e)c(un)d(u)s p(os)t sup
ta buccellam ut h(abetu)r Jo. xiii.
Et ip(s)o intrauit n(on) corp(us) s(ed) co
rpus eius s(ed) iracundia p(ro)ditor(is)
dev(i)d(e)b(at). In iuda(m) i(n)q(ui)t qui
cog(n)ominaba(tu)r scarioth. Sca-
rioth dicebatur a uico quoda(m)
tribu(s) ysachar vn(de) a quida(m) pu-
ta(tu)r fuisse oriundus vnu(m) de xii.
diabolus e(st)

Jo. xvi. n(on)ne ego xii elegi uos (et)
vnus ex uobis dyabolus est.
Vnde h(ic) e(st) q(ue)dam p(ro)latum vnde hic ag-
g(ra)ua(tur) p(ro)p(ter) cog(n)o(m)i(n)is (et) cog(n)ic(i)o(n)is
int(er)p(re)tac(i)o(n)e(m) iudas eni(m) int(er)p(re)tat(ur) co(n)fi-
tens vn(de) p(ro)p(ter) nom(en) debuisset eu(m)
retrax(is)se a malo. sil(icet) et eius
cog(n)nom(en) scarioth eni(m) int(er)p(re)t(atu)r
mors. n(on) t(ame)n a(u)t(em) sic retrax(i)t ho(ru)m a
pe(c)c(at)o sic imminet mors cogita(ti)o.
2o aggraua(tur) ex p(ro)fessio(n)e cu(m) d(icitu)r
vnu(m) de xii ap(osto)lis n(on) de lxxii
qui erat mi(n)or p(ro)fectus de xii
qui erat p(ro)ficiens (et) p(ro)p(r)i(us) discipul(us).
Vn(de) b(e)n(e)f(i)c(i)is p(re)ceptis debuit eu(m)
retrahere a malo s(e)c(un)d(u)m p(ro)bat Cu-
stos sub eis. 3o aggraua(tur) ex p(er)-
fect(i)o(n)is sp(o)nta(n)ea n(on) te(m)p(or)e d(icitu)r
(et) abiit s(cilicet) motus sp(o)ntaneus
n(on) ductus n(on) excitatus n(on) invitus
coactus. h(ic) a(u)t(em) q(uo)d d(icitu)r vnus de
xii addit(ur) p(ri)mo p(ro)p(te)r eius
inde aggrauac(i)o(n)e(m) ut d(ictu)m e(st)
2o p(ro)p(te)r ost(ens)io(n)em iudeo(rum) malicio(s)a(m)
calliditate(m). In h(oc) e(nim) e(st) vnu(m) de
s(er)uitorib(us) eius q(u)esi(erun)t morte(m) eius
p(ro)curau(er)unt. 3o p(ro)p(te)r nimia(m) cau-
telam (et) t(er)rore(m) ut s(cilicet) q(ui)b(us) q(uo)tvnq(ue)
p(ro)fect(us) de se n(on) p(re)sumat. cu(m)
aud(itu)r q(uo)d ap(osto)lus ingressus fuit
dyab(olus) p(ri)mo d(icitu)r (et) t(ame)n a(u)t(em) o(mni)s
p(er)didisse (et) ergo si(cu)t q(ua)m c(on)f(itebat)ur
qui sig(na) op(er)at(ur) e(st) qui ta(n)ta
audiuit doct(ri)na(m) a philargi(ri)a
i(n) t(antu)m deductus e(st) i(n) barat(r)e
multo mag(is) q(ui) n(on) s(un)t sc(ri)pta aud-
die(ri)t (et) possessio(n)ib(us) i(n)diferu(n)t
affixi e(st) facile ab hac
passio(n)e capi(e)nt(ur) s(ed) ta(n)to ca-
(us) corrupta n(on) alt(er) eni(m) n(on) e(st) sic
o(mni)b(us) h(u)manis h(ec) a(u)t(em) q(ue) occupat
p(er) (e)u(m) vni(us) sat(is) (est) ad sto(r)e
vi(r)o(rum) cog(it)ac(i)o(n)e(m) ex p(ro)p(r)ia d(a)m(n)a-
tu(m) eni(m) e(st) co(n)t(inu)e ab malo
(et) p(ro)p(ri)us ut t(ame)n ab ex(er)cicijs p(er) ap(osto)los
(con)stancia(m) cadit

sic q(uod) in a(n)i(m)a iu(dam) de intrass(e)

tribu(s)

Iud(e) p(ro)dicio aggra(uatur)

b Et abiit a sua societate. Non tantum
corpore sed et mente recedendo in
regionem longinquam apostatando
ut filius prodigus Luc. xv. Et locutus est
cum principibus etc. qui scilicet congregati
erant in domo Cayphe. Audi-
erant dominum dixisse: non videbitis
me amodo etc. Putaverunt eum
velle fugere ab eis. Ideo congre-
gaverunt consilium ut haberent quo-
modo eum caperent et occiderent.
Quos audiens Judas congre-
gatos venit ad eos et pactum
iniit cum eis de tradendo eis
dominum pro xxx argenteis quorum
quilibet valebat x denarios
usuales. Venditio autem ista facta fuit
feria iiii ante passionem, propter quod consuetum
est dicta illa ponere feriam in
ieiunio et afflictionibus. Propterea feria
vi^ta nascitur, in vi feria fuit cru-
cifixus. Sic in iiii venditus. Locutus est
inquam cum principibus sacerdotum, pon-
tificibus et magistratibus, id est plebis
rectoribus. Magnus enim principum
fuit in transgressione hac, id est crude-
litas. Proponit autem principes
eorum obsecutoribus in procurando
mortem. Et propter maiorem eorum
dignitatem et propter maiorem iniquitatem.
Locutus est inquam cum predictis, quem-
admodum, id est qua hora quo loco
et sine turbis illum traderet eis.
Et tunc impletum est mirabile Jac.
iii^o. Nunquid fons de eodem fora-
mine emanat dulcem et amaram
aquam. Fons enim ex ore inde
emanabat dulcis aque proditionis
in modo in corpore effundendo aquam ama-
ram proditoribus. Et quia avarus fuerat,
erat enim de illis de quibus predicitur
in Jeremia cum malefecerint, sed huius
extrema gaudii luctus occupat.

prius venundo. Et pactus est, id est pactum
fecerunt illi pecuniam dare.
Hoc est pactum de quo Ysa. 28.
percussimus fedus cum morte
et cum inferno fecimus pactum,
pecuniam dare scilicet 30 argenteos
ut habetur Mt. 26 et Zacha. xi. Ap-
penderunt mercedem meam 30
argenteis. Et hoc volebat alias habere precium,
potuit esse recompensatio unguenti
effusi quod poterat vendi
ccc denariis ut dicit Judas.
Sic habetur Jo. 12. Quare non venditum est hoc
unguentum ccc denariis et datum est
egenis. Nam xxx argentei
valebat ccc denarios usua-
les. Hanc pecuniam acceperunt
in decii archam qua reponebantur
oblationes sacerdotum, quam Judas
penitens retulit eis illis
dicens: Non licet mittere in corba-
nam quia precium sanguinis est. Respo-
ponderet, id est promisit quod cum traderet
illis. Notandum quod Judas multa
crimina commisit propter avaritiam Mt. 26.
Quid vultis mihi dare et ego eum
vobis tradam. Item furtum Jo. 12. 12
Dixit autem hoc non quia de egenis
pertinebat ad eum sed quia fur erat.
Item proditionem. Unde hic: locutus est cum
principibus etc. Item simoniam. Unde hic dicitur
pactus est illi pecuniam dare. Item spon-
sio apostasiam. Unde hic: et abiit scilicet
apostatando a Christo. Item desperatio-
nem Mt. 27. projectis argenteis in templo
recessit. Item homicidium in seipso
quia se suspendit. Et in Christo quem suspen-
di procuravit cum tradendo ad mortem.
Scilicet. Et tunc quasi spiritus immundus
ab ipso per prius quasi expulsus
addidit secum vii alios spiritus
nequiores se. Hic dicitur quod spiritus immundus
spiritus reversus est. Et querebat oppor-
tunitatem ut eum traderet. Volebat enim
consummare nequitiam quam promiserat.

Judi. plena pcon

q'd ypocriti in mal' pmissi vestrum de
fide et tanq per ipsos multa decettu
dimectunt ppr' q trad' cu de
nocte q' de die seqba cu
turb' e. q' e. h' ehoa ucra ct p tos
tebre. Christi e. p' iuda sm' indi
tes plati q' in di' bificia t
sacra sequit nec de no cessant
fre q' dut talcs si no ubo
tu fco q' multi m' da e te' nob
cu trada. Ytheth z pn tipes eq
i manib' indicabat t sacdo
eq i mcde docebat t pphe
eq i pcmua dimabat t sup
dos requiescebat dutes.
Nuq no dubi mco min,
hic ht locu q' o cy qua o vit
co to dilsi a mt nob t q' d.s
Na gveci dut dnm cosecisse
co z q sum eca de fmcta to la
tini de azimo. Q q de fermn'to
argunt gveci sit Io. xiiij. hic d'n
die festu pasche sc tes th eq
ucit ho eq 1c tuc aut cosecat
Et de' co z q sum disti' smb an
die festu pasce s; dics festq
pasce cat xiiij luna q o an
xiiij luna z ofe' s; tuc no crat
paes azimi s; fermn' q o i fer
mtato cofe. Ad id' die pas
cenc s nctces paunt vngeta
ut hr' Io. xiij s; si cet luna xv
no licuiss; eis tu dics i' a cet
celebria q o cat xv luna i die
pasc e ncc s t ipe an pasce ncs
cofe q o cofe' lua xiiij t tcuo
cant paes n' fm q' r' id' q
p' q' Ad id' multa b'dz vnde sci
sunt vmb' s; xiiij lua ymolaba
agnq tipicq glo lica xv ymo
latq fuit x' q o i pasce ne q' ne
fuit crucifixq cat xv lua s;
an q' m fuiss; crucifixq fuit
insti tu dmci co z t sacl' s fac
ruti' q o id' q p' q' Ad 9 d' xiiij

prima die azimoz qn pascha ymo
laba' dut ei disti q' s cam q
ut pam q et comed' pascha
hr' dnm fuit die s omib' aut q' m
tapt q cet dub q' o tc ymolaba
agnq t co cdcba' azima. Alr'
no cet dics azimoz st oz q tc
cet xv luna q' sic pa' Exo. xij
p'o mese xiiij die mesi ad uespam
comedetis azima. Et cocc' he
sq dus cofe' de azimo pae no
fermn' to. Ad obiecciones gtoz solt
e p distinctio q' hg no is pascha
sine pasche. Pascha enim vno
appella' to septia azimoz
ut d' lc' xxij volcus p q pascha
pcpp e too dics azimoz sic si
lua ut hr' vna exposi cu di
appi nq bat aut dics festq qre
Sed z an die festu pasche c
too ho ymolatois agni sc uespa
xiiij luce aplis scp satat cta
xv die ad uespam pascha dm
ecia too panes azimi ut qag
tibi paschal' ut Io. xviij no intre
vnt i' a dici ptoriu ne co ta
minaren' s; ut mducarent pascha
i panes paschales. Et sic venit
dies azimoz i q no ce cat
occidi pascha i agnu pasche
to festiuitas cple paschal'
ut ij paralip. no fuit sile phase
ito ipe x' i. Cor. v. pascha
nrm ymolatq e x' Ad Io. dics
ho dics cple pot q azima x' o
Ad pma obiecio gtoz dd' q dies
festq pasche no notat i' xiiij
luna s; dics azimoz celebria
qn cat luna xv ut dd' dics
pasche no qn cocdcba' agnq
paschal' s; ppr' paes azimos
qui crat cibi paschal'. Ad a'
q obi' dominicis dd' q pare
vngeta no cat opq suyl' s; ime
tio licitu fuit parei i pasce
q' mus cet dics celebs sic t

q° d' fermento & azimo

licitum erat circumcidere in sabbato
ut patet Jo. 7. si circumcisionem accepit etc.
Sed ad domum quam intrabimus etc.
Ibi enim erant duo, scilicet agni typici
occisio et occisi comestio.
Occisio fiebat 14 luna ad
vesperam sicut dictum est. Et hec ymolatio fuit
inchoata 14 luna ad vesperam
quia tunc captus fuit, et ex tunc non
cessaverunt accelerare mortem eius.
Item comestio, et comestio vero
quia sicut 14 luna comedebant agnum
Ita et Christus corpus suum dedit discipulis et
ipsemet sumpsit. Unde inchoata
fuit eius ymolatio et eius captio et
eius comestio fuit in sacramenti
dispensatione. Item appropinquabat dies
10 festus azimorum. Circa nomen ortum
habuit de festo, ad cuius evidentiam
notandum quod 7 aliquibus diebus festum
azimorum dicitur dies pasche
qui fuit erat luna, sicut dictum est.
Hec enim dies solemnis erat, ut
patet Exo. 12. Septem enim diebus
azima comedebant, ut quibus
celebrabatur prima dies, que erat
luna 14 et multo erat tempus
festivum. Primo propter mundi tempore illo
creationem et eius annuam renovationem.
2o propter populi [illegible] de egyptiaca
servitute liberationem. 3o propter filii
Dei incarnationem, tempore scilicet in
mense 1 [illegible] propter mundi redemptionem
illo tempore completam, eadem enim
die passus est qua conceptus
dicitur [illegible] Aliud sic ad bonum notandum
dies festus azimorum dicitur dies cene
que erat luna 14 eo quod ad vesperam
eius tollebatur fermentum de domibus
iudeorum et sequebatur vesperam et
initium prime diei azimorum
que solemnis erat. Huic expositioni concordat
dat hic glossa et textus [illegible]

Venit dies azimorum in qua necesse
erat occidi pascha. Intravit
Sathanas in Judam qui nominatur
Iscarioth, qui nolebat fuisse de numero
duodecim [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
pro tribunali misit ad eum uxor
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
de 12 q. Jo. 10. de hoc eo sunt pastor
bonus [illegible] debuit [illegible]
ad hoc [illegible] omnibus [illegible] fuit
[illegible] pastorum [illegible]
[illegible] Venit autem dies
azimorum. Exponitur causa est
traditionis [illegible]
[illegible] mediatoris [illegible]
Sathana [illegible] Judas [illegible]
[illegible]
[illegible] cena paschali [illegible]
[illegible]
[illegible] celebro
[illegible] hora discubuit
[illegible] traditoris [illegible]
[illegible]
tradentis mecum est in mensa
[illegible] instruit de
confirmatione [illegible]
[illegible] cena [illegible]
[illegible] ad [illegible]
missionem [illegible] misit Petrum et Jo.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Venit autem dies
azimorum in qua [illegible]

de festo azimorum

/quia

vnusquisque per legem ad vesperam eius
agnus ymolabatur. Et etiam tolle-
batur omne fermentatum de domibus
iudeorum ut patet Exodi 12. Item pascha vo-
catur agnum paschalem; hec littera est
expressa in greco. Et misit Pe-
trum et Johannem. Nota quod premisit ut nota-
ret quod ad necem eius, ad omnia que sus-
tinebat mortem scilicet spontaneus
veniebat ad ipsam. Ysaie 53.
Oblatus est quia voluit. Misit autem
duobus propter duo testamenta, quorum
vnum erat cena consummandum
fuerat, alterum inchoandum scilicet
novum. Vel secundum Petrum qui fuit apostolus
circumcisionibus, et Johannem qui fuit
apostolus gentium, scilicet in Asia. Vel istos
ad duos misit propter hoc, quod duo
que requiruntur ad agni mistici
comestionem, quorum primum est casti-
tatem in intellectu, secundum est gratia puritatis
in affectu. .j. Cor. 5. Epulemur in
azimis sinceritatis et veritatis. Sinceritas
ad castitatem, veritas ad fidem pertinet.
Dicentes. Euntes parate nobis pascha
ut manducemus. Modus operandi
et manducandi determinatur Exodi 12.
Et ibi determinantur multa que
requirebantur ad esum agni typici
et adhuc requiruntur spiritualiter ad
esum veri agni. Debent comedi
agnus scilicet Christus. Primo a circumcisis pro-
uetis conuersationibus depositionem.
.j. Cor. 5. Epulemur non in fermento.
Secundo cum lactucis agrestibus per ama-
ritudinem cordis contritionem. Job 3. Antequam
comedam suspiro. Tertio cum panibus azimis
pro carentie fermentatem. .j. Cor. 5.
Sed in azimis sinceritatis et veritatis.
Quarto renibus accinctis per castitatem. Item
et si mundissem primum. Quinto pedibus cal-
ciatis per affectionem a terrenis elon-
gationem in eius signum preceptum quod dominus
sublavit pedes discipulorum quibus
daret cibum hoc sacramentum. Sexto baculum

in manibus per summi principis custodiam
diligentem. Ysaie 21. Comedentes et
bibentes surgite principes
arripite clipeum. Septimo comedere autem
comedi eos requiritur quantum ad
declinationem mali et quantum ad
operationem boni requiruntur eadem. Primo in
domo vna eius per ecclesie vnitatem.
Secundo quod agnum suum propter fraternam concordiam
et amorem. Cant. 1. Comedite amici.
Tertio quod assus igni devotionibus fer-
vore pertinet. Quarto quod festinanter
propter pudicitiam aviditatem et dilectionem
concomitatem. Quinto quod totus per fidei
integritatem, novando caput cum
pedibus scilicet credendo divinitatem et
humanitatem. Sexto quod sine ossium com-
minutione per simplicem fratrum pe-
nitentiam. At illi dixerunt.
Hic subditur loci in quo paranda erat
cena designationem ubi primo po-
nitur interrogatio discipulorum de loco, secundo
interrogationum instructio, ad
ubi instruxit eos de civitate
quam intrarent, ubi de ducte
quod occurret nobis homo, de duo loca
quod preparatas domus, de modo
loquendi quod dicetis. Dicit ergo. Primo.
Dominum de loci questio
ipse ondet. Et hoc est quod dicit.
At illi dixerunt: Ubi vis paremus?
Scilicet qui tabernacula non habes,
omnia enim propter te relinquimus.
Item tu tabernacula habes. Matthei 8. Quia
vulpes foveas habent et volucres
Ubi vis dicunt quod discipuli non
sunt in ignoto pareret. Jo-
hannis 6. Descendi de celo non ut fa-
ciam voluntatem meam sed voluntatem eius qui
misit me. Et dixit ad eos.
Glosa. Sic dominus auctoritate presci-
entie discipulis loquitur de hiis que alibi
gerunt. Sciebat enim omnia equaliter
tam presentia quam absentia. Jo. 16.
Nunc scimus quia scis omnia. Ecce quidem.

A dicebatur dies azimorum quia illo die

dici
in cuius vespere ipsum agnum comedere debebat cum azimis panibus. Et .10. sequitur. In qua necesse erat occidi pascha .i. agnus pascalis.

esse agni veri

d statim introeuntibus vobis in civitatem
ierlm que civitas notabatur sip-
per anthonomasia apostolus in decorib[us]
sicut roma urbs ap[ud] latinos.
Occurret vobis homo quidam
i. prius s. simpliciter. non m[ihi]. amphoram
aque portans. sequimini eum in domum
in quam intrat. Non prius autem hoc
erat qui tantus apostolis preiret
ipse si enim tantus aque baiulus quanto
tomagis erat dominus. non enim est servus
maior domino suo. Jo. xiii. Dicetis
i. prifatiab domus glossa sine nomine
designatur ne nec pauper et ignotus
estimaretur qui a domino eligitur eius scribit
ibi appet. quia sivato eius dominus an
discipulis suis requisitor dicat ut
omnes spectent recipiendi in domum.
Moraliter sup. amphora aque
portans non inde quem ap[ud] que dominus
spiritualiter facit pascha. nec est multi
aquas bonas primo baptismi sanctificationis
De qua eze. 36. effundam sup nos
aquam mundam. et Jo. 3. nisi quis re-
natus fuerit ex aqua et spiritu. Secundo perfecte
contritionis lacrimas. 2. effunde sicut
aquam cor tuum in conspectu domini. prius exitus
aquarum deduxerunt oculi mei.
3o fluide devotionis. De qua Jo. 4.
fiat in eo fons aque salientis in vitam eternam
Dicit magister. Sic enim per anthonomasiam
nocatur xpc. unde Jo. 13. Vos vocatis
me magister et domine et bene dicitis.
Ipse enim non solus est magister qui corda
docet. Math. 23. magister noster unus est xpc.
Ubi est diversorium. non dicit locum tu-
multuosum sed secretum. Diversorium
enim locus est secretus quia eius sig.
in diversorio nasci voluit. Sed in
in diversorio pascha celebrat
sicut patet hic. Ubi pascha cum discipulis
meis manducem. Non enim multum
dominus mandat esse sine discipulis suis
ut participes sint consolationis que
et laboris. Non dicebat sic i. e. amaro

Et ille vobis. nunc manducabo de
bonis meis solus. Et ipse ostendet
vobis cenaculum magnum. i. amicum
i. e. fuit qui non timuit propter ini-
micitias iudeorum xpm recipere. Circum
uxorem quod est suscepit eum non solum
quia eius ignotus sed quia estimat in
inimicitias et affluentiam sed contempsit
multorum odium propter unigenitum
Cenaculum magnum. De magno
in quo cena magna celebrata est
Luc. 14. homo quidam fecit cenam magnam
in quo maxime sacramentum eucharistie
institutum est. prov. 23. ad mensam
magnam sedisti. secundum aliam literam
attende. que in quo magne
humilitatis exemplum exhibitum est loco ex-
pedito in quo sermo tam magnus
et devotissimus a xpo fratribus est. Ergo
credendum fuisset ad penthecostem
bene manifeste et discipulis hospitium
ut in actibus. Et ideo credendum datum
fuisse de sumptu domum prefatam
sp[iritu]s s[anc]ti. utinam apostolorum et in parate nobis
ibi. non in palatio pontificis
et in pretorio herodis sicut dicitur ambo
hospitium pauperibus aufert. no-
bilium domibus amplius tenent.
Euntes autem sed dicitur mandati
exeuntibus ubi implicat duo
primo mandata per viam. Secundo manda-
ti implet omnis. et paratum. Dicitur ergo
euntes autem. Non secundum consuetudinem nostram
prestantes sed statim et accipi-
entes velut obedientes. Invenerunt
sicut dixerat illis ihesus. Nota
potatur sed illud. ibi ut scilicet parant
pascha i. agnum paschalem. ut
pascha i. cenam paschalem.
hic quaeritur parate nobis pascha
ut manducemus. Videtur quod male dixerat
quia lex et prophete usque ad iohannem
sed Jo. mortuus erat. ergo legalia
cessaverant. ergo ille non debuit
comedere agnum et propterea confitetur ergo
et nos exemplis dicens propter cenam con-
fiteri omnibus pacto in ista

Ad primum dicendum quod propter tanto dixit Io. sic
legis sacramenta ex tunc legis deficere apparet
per eum divulgari quia non quousque ad
passionem deficit. Ad 2m dicendum quod
pascha typicum corporis sui debet
dispensari sub propria adnunciatione et hoc
multiplici ratione. Primo ut per hoc ostenderet
legalia terminari sicut terminantur
tenebre luce apparente. 2o ut
mentibus discipulorum vehementius imprimeret
memoriam dominici sanguinis et corporis
mediante sacramento. 3o ut unitatem
veritatis ostenderet et tamen eterne succedentis
veritatis figure. 4o ut ostenderet
quam mentes nostre coram tribus esse propter
eum quod cavere debemus qui sponte fallere
1 Cor. 11. Ad obiectum dicendum quod ex
hac actione christi instructio ad
credendum et ad orandum et ad laudandum
nos et ad imitandum. Unde non
quod christus sacramenta tradidit quedam
tamen specialia que licet esse imitanda
nobis ut sunt in forma quedam
tamen actualia ut est hora temporis
et extra imitanda quia quamvis semper
altaria alias dicere esse effusionem
sanguinis et 30 anno baptizatus
sit notum nobis usque tunc expectandi
formam det quia ipse baptizatus
ut sanctificaret susceptos. Nos
autem ab ipso sanctificamur. Similiter
quamvis post cenam celebraverit
notum nobis tunc hominem celebrandi
prescripsit quia in tempore primo institutionis
propriis metus pascha terminatum
magis congruebat. Istud non propter
reverentiam sacramenti et dignitatem
propositi sacramentis magis celebrationi congruit. Et cum venisset hora
scilicet hunc christus in uno mensuravi do-
cendo in uno exemplum pedes la-
vando in uno cibum sacramentum
corporis sui conferendo in uno dum
cibus et potum modice prestans
distribuendo omnia diligenda

tangit utilitatem et mysterium huius
tibus delectabilibus confundus liberat.
De his omnibus Io. 13. Si ergo
dubitet magister lavi pedes vestros
Et cum facta esset hora discubuit
Super quod notanda est circumstantia pascha
hic subditur circumstantia pascha celebrationis
primo ostenditur duo: primo veteris
sacrificii consumatio; 2o novi sa-
cramenti institutio, ibi: et accepto pane.
In prima determinat circumstantias
preparationis cum christo ministrando
cenandi cum eis desiderium ibi: et
ait desiderio desideravi hoc pa-
scha desiderium causam ibi: dico enim vobis
quia ex hoc 3o dispensationis formam
et accepto calice gratias egit
Dicit ergo: et cum facta esset hora scilicet xiiii
dies primi mensis in vespera hora in
vespertina debebat agnus pas-
chalis immolari ut precepto scilicet
hoc fit et signo quia in vespera
mundi et sine seculorum immo-
landus erat unus agnus scilicet christus. Hic
enim tempus notat apostolus fine seculorum.
1 Cor. 10. Et 1 Io. hora no-
vissima scilicet Io. 2. Ergo hora vespertina
celebrandum fuit pascha singulorum
annorum die primi mensis scilicet aprilis
decimo luna ad vesperam appe-
tente ut in lege precedenti instabat
pascha discubuit scilicet ad mensam
et xii discipuli cum eo non inmoventis
discipulis quasi ad mensam. Ecce qui
solempnius cenam quam principes
apostolorum congregavit sed cum deo
abraham sed tamen unus eorum proditor
fuit. Unde supra: ecce vidi manum tra-
dentis me mecum est in mensa.
Et ait illis: hic ostenditur cenandi cum
eis desiderium ubi tangit huius
desiderii magnitudinem quia desiderio de-
sideravi quia hoc pascha manducare optimum
quam antequam patiar. Et hoc est quod dicit
et ait illis desiderio desideravi

hic innuit se habere duplex desiderium
primum de consummatione veteris testa-
menti de inchoatione novi sacramenti
In glosa desiderat primo tempus
pascha manducandi et passio-
nis sue in mundo mistica declarare
ut antiqui pasche peccatorum exis-
tat et ad sue dispensationis finem
pertinuisse doceret dum adve-
niente veritate umbram cessare
hoc pascha dicit discretive licet enim
multipliciter pascha celebratum fuerit primo
in egipto sub moyse exodi xii
secundo temporibus ezechie ii paralipomenon 30 tertio
temporibus iosie ii paralipomenon 35 xxxv fuit
istud tamen non obligat sed de hoc dicit
desiderio desideravi id est valde de-
sideravi hoc pascha scilicet vetus et no-
vum manducare vobiscum antequam
patiar id est moriar. Desiderio
desideravi hoc pascha. Thema de
cena domini Ille qui dat escam
omni carni in tempore oportuno
misericordiarum et miserator dominus escam
dedit timentibus se Non escam com-
munem sed escam spiritualem escam nobis maxime cibarie
qua dedit cibus ex perfectissimo amore
sicut ipse testatur hic. desiderio desi-
deravi etc. ubi ad literam liberaliter tangit ex-
pressionem notandum primo fervor dandi
quia desiderio desideravi secundo valor dati
quia hoc pascha tertio amor dantis
quia manducare vobiscum quarto optimum
tempus quia antequam patiar.
Dico enim vobis Duplex ponit
desiderium cum eis cenandi primo est
tam desiderium quod consuevit illa que
eis testamentum ubi tangit primo illa que [illegible]
[illegible] secundo debita tantum optime
id est dominus implebitur Dicit ergo sic. dico
enim vobis quia ex hoc id est post hac iam
non manducabo illud id est vetus pas-
cha donec impleatur in regno dei
id est donec sacramentum domini corporis et sanguinis
tamen veteris pascha in tantum impleatur regno

diffinitive id est certa impleatur id est instituatur
vel institutum celebretur quod non
comedam amplius figuram et signo
similitudinem et figura spem enim per gratiam
suscipit corpus suum verum sed sanctus
Beda sic exponit ut dominum
sinodum tunc ultimo mosaicum pascha
celebrabo donec in ecclesia que est regnum
dei spirituale intellectum compleatur
Completum enim erat pascha in ecclesia
spiritualiter primo per sacramentum eucharistie institutionem
quam in die cene fecit secundo per eius
passionem que sequenti die fuit
Idcirco per pascha nostrum quod per passionem
et victoriam anima victoriam
perfectum fore quando corone
glorificati perpetue iustis statim intrantibus
qui sicut homines de culpa
ad gratiam [illegible] in mortem per iustitiam
de hoc mundo ad patrem transiens
medio et qualis iam per corpus et
tanquam de egipto in terram pro-
missionis transiens Nondum
autem quia donec non potest hoc exclusive
ut Job. ix. quod indiget tribuat
ut in mundo pertingat [illegible]
scilicet non eius peccatum iustis sed inclusive
sicut ait in evangelio donec peperit
filium suum primogenitum Et accepto
calice hic indicat dispensationem
guttam ubi primo ostendit dispensandi
modum secundo vi dispensationis finem
ibi Dico enim vobis quod non
bibam Dicit ergo Et accepto calice
gratias egit glosa hic calicem
ad vetus pascha cui finem
imponebat pertinet Sicut eadem
dicit glosa bis dicitur calice acce-
pisse prior vetus ad secundum novum
Constitutio fuit quia scriba doctus
scilicet prudens qui profert de
thesauro suo nova et vetera
quia hoc iam vetera id est dispositum impletum
fuit id est leviticus 26 vetustissima
vetera comedetis sed sacramentum eucharistie
quod est vetustissimum prefiguratum sic
sacrificium panis et vini quinque speciebus

pascha

no(ta)

Et omnes xpiani
debent in die
pasce vel an(no)

figuratum fuit Gen. 14. qn melchisedech obtulit panem et vinum
Dixit accipite et dividite inter
vos. hoc pertinet ad calicem veterem qui recipit divisionem
sacramentalem non ad novum quia tamen
accepit divisionem accidentale
scilicet quo ad species exteriores. Et ideo
non dixit de calice novo quem ipse
accipere sed novum manu propria
singulis dedit apostolis et ideo religiosi in die cene debent recipere corpus Christi de manu prelati sui.
Et ergo suppleto veteri testamento quod ad
se ipsum quia accepit calicem.
Devocio religionis quo ad deum
qua gracias egit. Distribucio liberalis quo ad proximum quia accipe
et hec dividite monuit. Dico enim
vobis quibus dixi accipite et
dividite inter vos scilicet hunc calicem
materialem. Dico enim vobis quod
non bibam de generacione vitis huius
scilicet materialis donec veniat regnum dei
id est donec per resurrectionem qua venit in regnum dei quia tunc eo vero glorificatus est. tunc enim post resurrectionem non solum comedit sed et
bibit cum discipulis sicut dicit beda
unde act. x. dicit cum manducavimus et
non omni populo sed testibus preordinatis a deo nobis qui manducavimus et bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis. Unde et
dixit vitis huius scilicet materialis quia de
generacione vitis spiritualis bibit
calicem amarissimum crucis ante
mortem suam acceptam nisi sed de
generacione vitis materialis non bibit
ante mortem. Sic exponitur primo
secundo sicut vitis dicitur synagoga
et generacio huius vitis dicitur iudeorum
opera sub hoc sensu non bibam de
generacione vitis huius etc. id est non cruciatu
accipiam synagoge vel iudeorum
opera donec veniat regnum dei id est

finis mundi quando scilicet veniet regnum
dei tunc enim erit plenitudo gencium
introivit tunc omnis israel salvus
fiet Ro. xi. Vel tunc bibit de
generacione vitis huius innovate per
baptismum. Tercio sic de generacione vitis huius
id est de mortalitate huius carnis assumpte
corporis mortalis et animam passibilem
donec veniat regnum dei id est donec resumam carnem immortalem et impassibilem
gloria innovatam cum regnum dei.
Et intelligatur donec inclusive
id est nunc tunc non post. Quarto vitis est populus
iudaicus quo huius vitis est
in tantum malicia illius populi.
Dicit ergo non bibam amodo de generacione
vitis huius id est non sustinebo amplius
a populo iudaico passiones donec
veniat finis mundi et tunc bibam de generacione vitis huius gaudium
scilicet quod habebo de conversione eius.
Et ait quia desiderio desideravi
hoc pascha scilicet veteris manducare
quia ut ante pascha debuit cessare
ergo ipse et ceteri pueri vitabant non
debuit uti agno paschali
per quem scilicet ad hoc dicitur quod pascha
veteris voluit dominus celebrare
multiplici de causa primo propter legis
ad hoc durantis impletionem
ne iudeos scandalizaret quia scriptum
enim erat omnis anima que non fecerit phase etc. Secundo propter legis approbacionem propter hereticos qui
dicturi erant ipam non fuisse
datam a deo sed non novam a deo
veterem a dyabolo. Tercio propter favorem
legalium terminacionem quia finis legis
Xpistus Ro. x. et novorum institucionem
Quarto propter omnium que habebat ad discipulos teneri amorem. Jo. 13.
cum dilexisset suos qui erant in mundo
in finem dilexit eos. hac ultima
mencionem nobis dominus dereliquit
quemadmodum si aliquis peregre proficiscens aliquod pignus eis quos diligit

rr pasta vetr(is) x(pis)t(us) celebrarit

F delinquit et post eius recessum cum videt possit eius beneficia et amicitiam in memoriam reducere, quemadmodum ille perfecte dilexit non potest sine fletu et desiderio id videre. Ad obiectum dicendum quod immolatio agni significabat non Christum sed passionem Christi quando comedebatur. Eius bis in primo fuit a parente non bibam de generatione vitis huius, sed mali donec veniat regnum dei. In siti mea quam aceto in cestino potatus fuit hic id per siti mea potaverunt me aceto, Iohannes 19: et cum accepisset Iesus acetum dixit consummatum est. Ad hoc dicendum quod dicit per hoc quod bibit acetum sed quia ipsi potaverunt cum eum ad potandum obtulerunt. Ad tertium dicendum quod non dicitur ibi quod bibit sed quod accepit. Ad naturam tamen melius solvitur dicendo quod acetum tenus palatum gustavit sed non tamen glutivit, unde Matthaeus 27: et cum gustasset noluit bibere. Sed quare voluit gustare et ex quo noluit bibere? Ad hoc dicendum ut sic per amaritudinem illius sustineret poenam pro mordiat delectatione qua habuit primus homo in gustu ligni vetiti ut per hoc ostenderet quod per quem peccat quis per hoc in speciali debet torqueri punitive. Quia contra illos qui nolunt facere poenitentiam voluntariam et contingunt propria peccata per specialia per magnam tamen illi medicos per quem peccaverunt ut si excessimus in cibo vel potu nolunt ieiunare et clamabant ad te missas celebrare.

Et accepto pane gratias egit. Superius ostensa est sacrificii veteris consummatio, hic subditur sacramenti novi cultura institutio. Et haec pars dividitur in partes, prima panis, secunda vini similiter et calicis, ibi quoque in te. In prima autem consecratione panis non tamen quod pertinet ad usum dispensationis, secundo quod pertinet ad operam consecrationis

Ihesus et corpus meum, quod pertinet ad directionem intentionis ibi quod pro vobis tradetur et cetera. In prima implicat tantum quatuor quorum unum pertinet ad sceptrum scilicet quod panem accepit, secundum ad deum scilicet quod gratias egit, tertium ad proximum scilicet fregit et dedit. Hic tamen quomodo consistit sufficiens ordinatio hominis scilicet qua bene ordinatur circa se post ad superius et ad equale. Dicit ergo et accepto pane glossa fuit in vetitis paschae sollemnitatibus transit ad novum quod sine redemptoribus memoriam frequentari desiderat. Accepto magnum panem scilicet azimo non fermentato sicut tradit dominus quod ab hora cenae paschalis non inveniebatur fermentum in domibus Iudaeorum usque ad xxii diem Exodi 12. Ipse autem post hora illa iam celebratis pedibus apostolorum confecit ut patet Iohannes 13. Et quamvis tunc vogiendo possit conficere in fermentato et azimo. Et propterea ex eo qui decessit confecit ut patet. Et propterea instituit scilicet ad designandum quod sine fermento malitiae est agnus immaculatus qui est ibi sub sacramento et ad designandum quod sine fermento debet esse qui comedit sine fermento inquam erroris in intellectu et iniquitatis in affectu. I ad Corinthios V: epulemur non in fermento malitiae et nequitiae sed in azimis et cetera. Accepto ergo pane azimo gratias egit, scilicet de veteribus terminatis et novis inchoandis, unde et gratias egit quod hic secundum ut iam primo post comestionem agni typici unde Lucas 22: et accepto calice gratias egit, secundo in refectione corporis et sanguinis sui ut habetur in fine, et cetera totius quinque unde Matthaeus 26: et ympno dicto exierunt in montem oliveti. Fregit et dedit, ubi glossa frangit et porrigit ut ostendat sui corporis fractionem non sine sponte sua futuram

.i. non te

huius fractio non fuit simulatoria
ut quidam dixerunt. putabant enim
quia hostia frangitur tunc frangitur
corpus Christi. decipiebantur quoniam cum
non frangatur corpus tamen corpus domini manet
integrum in cibi una fractio specierum sine
specie continet quoniam in unis non corpus
domini continetur. Et de cibis non
vendidit sicut multi dicebant spe-
ciebus quando frangebantur et sicut quando fran-
gebat dicens. hoc est corpus meum
glosa quod sub specie panis apparet.
Ergo quoniam non quia ille non demutat
speciem panis simpliciter nunc panem
simpliciter nunc corpus est simpliciter sed corpus
est sub specie panis apparens. Certa
autem additur quia additum est ab
ecclesia ex hoc nunc omittendum
quoniam non sit de textu evangelii verborum
confectionis sicut orationes et alie sol-
lempnitates que precedunt et sequuntur
confectionem non est amittende propter
servandam institutionem ecclesie
quoniam non sint de substantia verborum
confectionis. Quod pro vobis tradetur
hic subditur quedam pertinentia ad
directionem intentionis quia ob
memoriam passionis debet hoc sacramentum
celebrari. Tangit ergo primo re-
memorandam traditionem, secundo re-
memorantem sacramenti confectorem
hoc facite in meam commemorationem. Dicit ergo
quod sit corpus pro vobis tradetur
id est mortem vestri pro amore vestro redemptionis
tradetur sive potius permittente a Christo
offerente a iudeo procurante
a iuda vendente a pylato ex-
ponente. Crisostomus. quis pastor
propriis membris nutrivit oves
et matres quoque tradunt filios
educandos aliis. ipse autem non fecit
sed quos genuit proprio sanguine nutrit.
Item Crisostomus. quali honoratus est honore
quali potibus mensa quam angeli
videntes horrescunt nec sine
tremore respiciunt audent propter ea

quemque fert chorus scientium
hoc sacramentum facite id est conficite
et celebrate in meam. accipite et
date in memoriam meam passionis
mee. i. Cor. xi. quotienscumque
manducabitis etc. mortem domini
annunciabitis. Pascha cum le-
gale fuit ipsius figuratio pasche
future sed eius in commemoratione
preteriti institutum at fuit sacramentum
dominici corporis et sanguinis in
recordationem dominice passionis
ut hic secundo in signum precipue dilec-
tionis. magnus enim amor dare sua
maior dare suos maximus
dare seipsum et hic magnus
amor dare se in socium ipse se in
incarnatione. maior dare se in magistrum
quod fecit in predicatione sed longe
maior dare se in exemplum ipse se in
conversatione sed longe maior dare
se in pretium ipse se in passione sed
summus dare se in cibum. Nam a cibis maior
donatio a qua divisio et separatio
ab eo cui datur. Non a divisione
in socium et socium in magistrum
et discipulum in exemplum et exemplatum
in pretium et pretio emptum sed
cibus datur non ad separationem sed ad
unitatem. Nam ex cibo et cibante
efficitur unum. inde est quia amatores
quando volunt exprimere affectionem ad
invicem non satis exprimunt cum
dicunt ego darem ut facerem
ut sustinerem id est passionem sed cum dicunt
ego darem ei ad comedendum de
carne mea et sanguine. Item cum
de se inquit Augustinus de se cibus escham ho-
minum hoc sacramentum hoc efficitur dedit sed oris
quia tu comedes mutatur in cibum
hominem in Christum sed quia dicit Augustinus
non tu me mutabis in te sed tu
mutaberis in me. Sed in robur con-
firmationis. Nam sicut panis corpus
sic cibus animam confirmat et
in virtutum unitate spiritualiter. Io. vi.
nisi manducaveritis carnem etc. Io. vi.

cum
potibus
No
maior

dicens [illegible]

J uiaticu[m] p[ro]ut[er] pegna q[uod] sit i[n] pac
quo vescens helyas iuit i[n] f[or]ti
monte dei oreb ut h[abetur] 3 r[egum] 19.
ho[c] i pignus et arra hende he-
ditatis et multis cete[ris] quo nob[is] tu[n]c
sunt ... in satisfaccionis
p[ro] p[e]cc[a]tis/ Similiter et calice[m] p[ost]q[uam]
cenauit/ hic sub d[icitu]r institucio
huius sacri sub spe[cie] vini et ob-
non v[e]l quorum p[ri]m[u]m p[ate]t ad usu[m]
dispensandi ... et cal[ice]m ad
tpe instituendi i[d est] p[ost]q[uam] cena[uit] 2m
ad forum dispensandi i[d est] hic e[st]
calix i[n] meo sanguine ... ad
efficaciam sacri i[d est] noui testa[men]ti 3m
cuo ad ... faciendi i[d est] qui p[ro]
nob[is] tradetur ... et calice[m]
p[ost]e de ... non ... ut p[ro]b[atur] s[ed]
noui/ ... ait ... hic e[st] calix
noui testi/ calix est sanguine
i[n] calice continetur enim p[otes]t p[ro]
contento et h[oc] ad significandu[m]
q[uod] sanguis ... est ... eat i[n]
potu[m] potus aut[em] i[n] calice potat[ur]
p[ro]p[ter] calix meus inebrians ... quo
dixit ad ... sanguinis sui i[n]
... fundendi i[n] p[ro]p[r]iu[m] no[n] q[uia] alius
est sanguis s[ed] q[uia] alio m[odo] ille
sub sacro alius sub p[ro]p[ri]a for-
ma ... i[n] calice ... i[n] p[ro]p[ri]u[m]
... effusus ... p[ro]p[ri]u[m] p[ost]q[uam]
cenauit/ i[d est] p[ost]q[uam] cena ... ter-
minauit ... p[ost]q[uam] corporis ... s[e]c[un]d[u]m ...
... et ... suffic[it]
ut p[atet] ... consumma[ti]o
et completionis No[n] ... an
... venerac[i]o
sacri et ... Dicens h[ic] e[st]
calix noui testamenti ... confirmat
i[n] sanguine meo ... no[n] h[ircorum]
aut vitulorum sic testam[ent]u[m] vetus
... q[uod] ... hic calix i[d est]
sang[ui]s meus i[d est] hic sanguis i[n] calice
noui testamenti in meo sang[ui]ne ...
... dedicatum ... confirmatu[m]
vn[de] ... noui p[ro]p[ter] ... q[uia] sang[ui]s

... confirmatio noui testi/ testam[en]tu[m]
enim i[n] morte confirmatur ut d[icit] ap[ostolus]
hebr[eos] 9 ... p[ro] nob[is] abluendis
s[ecundu]m apo[stolum] ... dilexit nos et
lauit nos a p[e]cc[at]is ... i[n] sanguine suo.
Item p[ro] nob[is] redimendis/ 1 pe[tri] 1.
No[n] corruptib[i]l[ibus] auro et argento
redempti estis ... Item
p[ro] nob[is] ... introdu-
cendis sanguis ... paradysi
ianuam ... hebr[eos] ... p[er]
p[ro]p[ri]u[m] sanguinem introiuit ...
... caput ... et membra s[unt]
... foramen aliquod
p[er] caput aliquod intret totu[m]
corpus p[ro] nob[is] in q[ua]ntum omnib[us] q[uo] ad
sufficienciam s[ed] p[ro] iustis fidelib[us]
t[ame]n q[uo] ad efficaciam fundet ... q. d.
... non constat
... de corpore ...
v[e]l ... sanguinis ... totaliter
p[er] ... eius sanguis
... videatur ... d[icitu]r
... r[e]spe[ct]u ... decor
... liberalitas maxima
... de allexandro q[ui]
... pauperi ...
... ita ... et fiet ...
duo hostia vnu[m] ad ...
et aliud ad ... Ne ...
... impediret ...
et acciperet ... quantum vellet
S[ed] certe largior allexandro
... q[ui] ... pro ... suffi[ci]entissima
corporis sui ... non tam
duo hostia s[ed] p[ro] hostia i[d est] ...
... p[ro] q[ua] ... sufficit ...
ad redimendu[m] sufficeret ...
pauperes ho[m]i[n]es infinit[i] car...
... obligatos ... ipse ... ait
Si quis ... ... hos ... abi-
... accepto pace ... qo
... sub sacro accip[it] ... No. de h[oc]
... sup[er] ... de sang[uin]e ... dubio.
... ... sanguis
... accip[it] ... de ...

Si manducatur ergo sacramentaliter tantum et indignis modo quem apostolus dicit spiritualiter et aliquem effectum gratie percipit. Sed utrumque corpus ergo sub sacramento sed non sumpsit. Ad hoc dixerunt quidam quod Christus tunc suscepit speciem panis et vini non consecrata sumpsit. Alii dicunt [illegible] quod sumpsit sacramentum corporis et sanguinis in suo non propter sui indigentiam sed in exemplum. Sumpsit autem non modo sacramentaliter non spiritualiter. Unde [illegible] sedet in cena tunc [illegible] duodecim [illegible] et tenet in manibus se cibat ipse cibus. Ad obiectum dicendum quod apostoli manducabant spiritualiter propter caritatem corporis indigentiam [illegible] non [illegible] panem quoniam quod species [illegible] careat continebat magis [illegible] valent [illegible] institutione quod [illegible] alia [illegible] debuit [illegible] corpus sumi [illegible] symbolum [illegible] facilior et similitudo maior [illegible] sacramentum debeat [illegible] corporis [illegible] magis debuit institui [illegible] carne quam in pane [illegible] sacramentum hoc est medicina infirmorum ergo potius debuit in aqua [illegible] in [illegible] Ad [illegible] dicendum quod sub propriis speciebus corporis et sanguinis non instituit hoc sacramentum. Primo propter fidei [illegible] quia fides non habet meritum cui humana ratio prebet experimentum [illegible] si appareret [illegible] corporis et sanguinis sub propriis speciebus. Secundo propter vitandam derisionem et horrorem. Tertio [illegible] Ad obiectum dicendum quod [illegible] in [illegible] in [illegible] consuetudinem non [illegible] superiore [illegible] indigeat [illegible] panem sapientia et [illegible] dicendum quod [illegible] fuit sub pane et

vini speciebus potius quam sub aliis speciebus propter multa. Primo propter humanam consuetudinem quia communiter [illegible] hominibus [illegible] sacramentum ad utendum. Secundo propter effectus conformitatem quia sicut [illegible] sustentant vitam spiritualem sic panis et vinum corporalem. Tertio propter similitudinem ad eius figuram de qua habetur Genesis 14 quod Melchisedech obtulit panem et vinum et hic impletur antiqua figura. Quarto propter [illegible] et [illegible] quia [illegible] de facili habetur panis et vinum. Ad obiectum dicendum quod licet carnis ad carnem sit magis symbolum quantum ad [illegible] tamen quantum ad esse sacramentale. Ad aliud dicendum quod medicina infirmorum [illegible] non [illegible] infirmorum [illegible] condescendit. Item [illegible] egit et fregit et dedit eis dicens hoc est corpus meum quod [illegible] consecratorum ergo [illegible] sunt [illegible] sequitur [illegible] Ad hoc fuit quidam [illegible] opinio [illegible] quod hac [illegible] et [illegible] consecravit [illegible] sola [illegible] et [illegible] accepto pane [illegible] egit [illegible] sola [illegible] plane [illegible] et fregit [illegible] et dedit eis dicens hoc est corpus meum sunt tradendi eis formam conficiendi [illegible] conficit [illegible] secunda opinio fuit dicentium quod hac [illegible] et consecratorum [illegible] consecratio [illegible] ubi [illegible] consecrato [illegible] propter [illegible] conficiendi [illegible] propter [illegible] tradicionem [illegible] sic legenda [illegible] accepto pane [illegible] egit [illegible] hoc est corpus meum [illegible]

d [illegible] parum

5 et dedit eis dicens in publico hoc est corpus
meum ut sic traderet eis formam pro-
ea consecrandi. Secunda est diversa opinio
quod fractio precessit orationem et secuta
est prolatio verborum prolatorum quia scilicet
dabat discipulis consecravit et formam con-
ficiendi tradidit. Et illos legenda est
litera sic: accepto pane gratias egit
benedicens pane signo crucis
ut habetur Matthei 26 fregit et dedit eis
dicens: hoc est corpus meum et hoc dicendo
scilicet consecravit et formam conficiendi
tradidit. Et secundum hoc nulla de causa
forma servatur ecclesia et diversum est
dicendum quod ecclesia non servat formam quam
discipulis tradidit apostolis cum ab ipsis
habuit ecclesia quod hoc tenet. Tertia
opinio communior est diversa quod scilicet
verba consecrationis protulit et sic con-
secravit et consecrandi formam dedit
sub hiis verbis scilicet et in publico
prolatis hoc est corpus meum et statim
secuta est fractio vel ipsam con-
secrationem ita quod sic legenda est littera
et accepto pane gratias egit et
fregit et dedit eis dicens ipse prius
quam frangeret vel scilicet quando frangebat
hoc est corpus meum. Unde hoc participium
dicens importat concomitanciam
verborum illorum cum actum vel antecessi-
onem cessum. Item hoc est corpus meum glossa hic
est pronomen demonstrativum. Ergo de-
monstrat corpus et tunc ei antequam alia
verba proferantur quod sive quid demonstrat
aliud et locutio falsa est. Item hoc
adverbium post ab ecclesia et sicut
elevatur et vel in celum ergo vel
erunt est quod diminutum vel forma
ecclesie superflua. Item in aliis sacramentis
ministri locum in persona proferunt verba
ego te baptizo te ergo sic dicendum sed dici
ad primum dicendum quod quidam dicunt
quod hoc pronomen hic nullam facit de-
monstrationem quia accipitur materialiter non

significative sicut ubi in aliquo pre-
citatur non presenti(?) pronunciatur.
Alii dicunt quod facit demonstrationem non
ad sensum sed ad intellectum sic significat
per hoc est corpus meum sed sine qua sub-
stancia possit hoc esse verum sicut dicit
Petrus de Tarentasia(?) in IV. [illegible] Alii
dicunt quod si sit demonstratio ad sensum
sic hoc id est quod sub hac specie continetur
est corpus meum. Alii dicunt quod est
demonstratio mixta scilicet partim ad sensum
partim ad intellectum sic id est quod hic
transsubstanciandum est corpus meum
sicut de cibo quem comedi dicitur
hic est corpus meum id est in quod cibus est
transmutatus quod est corpus meum.
Dicendum ergo quod duplex est institutio:
quedam humana ad significandum,
alia divina ad efficiendum. Sed
ad complementum significationis dependet
a complemento orationis sic complementum
efficiendi verum transmutationem sit in
ultimo instanti prolate orationis
verum licet hoc pronomen demonstrare ut ...
respice sic hoc id est contentum sub
hac specie vel futurum sit hic
id est transsubstanciandum hoc est corpus meum
itaque quod fiat demonstratio pro tempore
nostro quo profertur ut cum dicitur hec est
bonum ubi tamen demonstratur. Ad
obiectum dicendum quod demonstrat corpus
prolatum et dicitur sed pro tempore complete
prolationis et tunc id est ante complete nondum
prolocutione non est tandem ergo falsa locutio.
Ad secundum dicendum quod non est de veritate forme
sed apposita ad devotionem orationem con-
servacionis ad usum ne quis recte
virtutem omitti non dicit tamen quod
atque ecclesie hoc tenuit. Ad aliud dicendum
quod consuetudo dicitur in festis ar-
duis et supernalibus levando oculos
in celum ut patet in suscitatione Lazari verum
et in sole ecclesie tamen in sacramentis institutione
oculos in celum levatos esse credendum est.

Cenante uos [illegible] narrabat no
omib circumstantib ad ad dd q
sacramenti spalis fieri i grnc ozd dc
sui institutoib icis hc sacro
minist etm ut pferunt no ad
effuis h solg de gro mull act
sui exprimit h tm uba did
Iste hic e calix noui testm
ic g calix nud e de sba sact
go supflue po ibi z te ecca
tenet aam form f hic e ca
lix sanguis mei noui ie go
ut h formam male narrat
ut ecca curat Iste e sunt nodz
form a dnd tradita a mme
go nc ecca ad form iaz adde
ttu add f mistiu fidi z ad
form dd q calix accipit i me
thace f p cotento suo i p
sanguie ct e de sba sacri
h qz da ibi sanguis i potu
io exprimit calix e Ad a dd
q cenante noui tedebat form
pfecta alboz declinate h
firma narrare v upo suffi
cau de form intelligibile
sicut ecca h no ssile hac uo
form i qua ecca romana gfic
petrg qui pmb fuit ecce tradi
d d ddn q ct sbalia sing
n dz mme h tt accinetia h
salua fidi ueritate e reuen e
deuocde Iste qui p nob effunde
g go d cib corpg passile et
morle go paciebar qn madu
cabar Ad h dd q sic corpg
suu dat mo quale ht f inmor
t impassile sic tnc d cib q
le hebat f morle t passible
no tn paciebar qn tedebar
qz comedebar ut sub sacro
Sub sacro at t si corpg passile
cat no tn mo passili sicibi c
tor quitu no tn p mo qnti
uuisi fuatu fuiss h ad hora
qua crucifixg fuit i cestio
ect vnu dice q i qt erat sub
sacro crucifigebat tn ect
in inmo cu crucifixo hot
ect vnu dice q crucifige f
sacro ut i pixide i qua ect q
attingi no pt sumo i q i e
Veruntn ecce man g tradentis
Sup q ousa e ce ne ppacor
t pate celebra hic d i pa
tena p ditoi b i gnglnota
ubi dnus pmo agguat p di
toib culpa expco q d p in ce
co me sale t e o t h onna fi s
puisiom dinat t quid fili
hoib h q diffi z p ditoi gnna
pena i veruntn ue hoi illi p
dist l nigrut p ditoib pm
i t ipi exprimit q re mi se
D go veruntn ecce manus
glo sit de passioe p dne sic
pat de p dito e th unlca
de ca p ut iudas uideb se
no posse latere a co decepto pe
miteat z ut x sent uolim ne
pati ondat z ut se de cu de
mict f piu do cogitacoib hu
mab pom aut p ditore no
nominauit ut d glo p ne
mai te corrept q impudecor
fict z ne ab disci e t mag
petrg cu occideret z ne p ode
ecma occulta exemplet
p ut iudas sic occulte tactg
ap et se t q m co scig peniteet
D go veruntn q i uellet dice
q uuis tata p nob faciat tn
vng ex nob me tradet Io 13
sciebat enim quis ua ect qui
eu tradet vnd mag tradent
me mecu e i mesa Ecce mag
ingtitudo ft ce de qui sale sum
pmo dum t uictore sum p b
ecedebat pacem meo b magre

Hic potest dici dominus de multis
sacerdotibus qui mensam domini indigne
attingere presumunt qui virus
quantum in se Christo peccatorum filium
Dei crucifigentes tradunt. Non
ergo quod tunc semel in illa cena
hoc unum opus patratum sit in mensa al-
taris hostia in mensa altaris nunc magis hec (Cristi sunt)
(ge) neque assit Iudas vel avarus
qui accedat, cum discipulis
meis facio pascha. Augustinus
proditoris presentiam dicit: Ecce
malicia manus tradentis
magnitudinem in mensa est in mensa.
Et quidem filius hominis hic hora
filius ordinationem divinam implicatam
tam non sustinebis quia filius hominis
secundum dispositionem quia sic est diffinitum
pena tum sicut vadit ...
Et quidem filius hominis. Ieronimus
passurus enim erat secundum quod de
virgine ... filius
hominis tum hominis et ... alii
sunt filii hominum quia ex duobus ex
viro et muliere sunt. psalmus dominus pro-
spexit de celo super filios hominum
sed solus Christus filius hominis quia de
virgine tantum. vadit scilicet ad gloriam
per passionem. Io. xiij. quo ego vado
non potestis me sequi modo, sequeris
autem postea, sicut quod diffinitum est fa-
cere per ora prophetarum ... sicut la-
tuit ... Verumtamen
ve homini illi per quem tradetur. Non dicit
quia a malo retractione solet
abstrahi ... quosque tem-
ptant dominus revocare Iudam
a tanto scelere perpetrando scilicet
timore pudoris ... amicitiali
beneficii exhibitione pudoris
cum dixit manus tradentis mecum
est in mensa. Mathei 26 qui intingit
manum mecum ... timore per comminationem
supplicii Verumtamen ve homini illi
hoc dixit quem pudor non revocat.

cohercent pronunciata supplicia
beneficii exhibitione et cordis sui
qualitione ... Affectum quoque sic blan-
da allocutione cum dixit: amice
ad quid venisti? Mathei 26. Et
ipsi ceperunt querere inter eos. al' mutuo se
quis esset qui hoc facturus esset
Mira est tanta simplicitas apostolorum
quoniam cum alii apostoli co-
gitassent de ... traditione, magis
tamen credebat ...
... et ideo ceperunt querere quis ex
eis esset hoc facturus. Et sciendum est
hoc tempore homo quilibet apud se conscientiam
suam examinando et scrutando
an ad tale cogitasset. Secundo ...
se mutuo colloquendo et ex
se ad nos ... xiij. Io. xiij.
Innuit ergo huic Petro. Facta est autem
contentio ... proditoris notandum
ponit hic aliorum discipulorum instructiones
et confirmationes. Unde primo movet eos
ad humilitatem. secundo Petro predicit immi-
nentem temptationem ibi: ait autem dominus
Symoni. tertio pronunciat eis omnibus
generalem persecutionem futuram ibi
et dixit eis quando misi vos. In pri-
mo primo admonet eos contra
... Facta est autem contentio
secundo admonitione ibi: dixit autem eis
reges gentium. Dicit ergo Facta est autem
contentio ... de gloria contentio
potuit esse ex humilitate vole-
bat enim unusquisque alium preferre
honore vel gloria contentionis
nobis incognita est sed non est
mirandum quia se invicem honore
preveniendo certaverunt. Non assit
gloria ... po-
tuerat ... contentio
fuit elationis ... passis
ad humanum ... de prima
contendentibus ...
tentionis potuit esse ut dicit Beda
quia Petro audierat promissas
fuisse claves regni celorum
Mathei 16. Item quia viderat Petrum
et Io. ductores fuisse in ... ad

An hec contentio fuit elationis

A retractione a malo retractione

uidebat eius insignia vel forte
quia audierat matrem filiorum
zebedei postulasse statum primevi
digniter filiis suis dicens ut
sedeant hii duo filii mei unus
ad dexteram tuam et alius ad si-
nistram et hec cristus infra dicta contra
de principatu non tamen fuit primum
sed ipsum vidit aut inde quando de
principibus terrenis contendunt sed de
spiritualibus in celo unde mat. 18 quis pu-
tas maior est in regno celorum
huiusmodi tractat. Dicit cristus nos autem
non ad mensam eorum pertinemus
non enim querimus quis maior est in
regno celorum sed quis maior quis
potentior quis copiosior in regno
terre. Dixit autem eis. post octo
admonitiones hic ponit ipsa admoni-
tionem inducens eos ad humilitatem primo
superbiam sclarium dissuadet secundo
eos ad sui exemplum invitat ad id na-
que maior est tercio pastorum maiorum co-
nversationem laudat. vos autem
estis qui permansistis mecum. quarto eterna p-
remia promittit ... et ego dispo-
no vobis. In prima primo describit scla-
rium elationem secundo dissuadet eam
vos autem non sic tercio suadet contra
humilitatem ibi sed qui maior est in vobis
fiat sicut ... Dixit autem eis
Similiter tamen cum neque quidem nos
possit esse de placatione contentio
sicut contendebat apostolus nolo ex-
cusacionem obtundi sed causam
ipsorum unde dicitur Reges gentium
dominantur eorum quod dicit in principibus sclarium
est duo quia reges gentium id est homines
secularium dominantur eorum sed eos sub-
ditorum sibi humiliantes eos per sua
dominia. Et qui potestatem habent super
eos potestate sua largiendo ut de
glo beneficiorum vocantur id est beneficia
conferentes vel benefacientes. Vos
autem non sic gloriemini quod contra eorum quod dicitur
Butt

non actores sed dispensatores estis
1 Cor 4 sic nos existimet homo
ut ministros Christi et dispensatores etc.
Cristus principes in duo sunt
ut ducunt in moribus suis prin-
cipes autem esse ut similiter mino-
ribus suis ut sua habilitas ne-
gligat et illorum proveat ut
non modo vero ... salutem
primatum sclarium appetendum et si vero
non exultandum est principatum ac-
cepto contemptus ... non causa
quare non in scientia utile est eis
cum sapientes sistunt se subiec-
tos tamen et tanto periculo forte
qui non credit etiam unde ...
dum non metuit in prios ...
Vos autem sic non q.d. vos non
sclarium per placationem nomine
multis ad regni possessionem
act. 1 sed nos non sic quia ad sumum
... non ponimus sed humilitate
... qui perfectus est ...
... apostoli dicitur
... summi apostolorum etc.
Sed qui maior est in vobis. ...
dissuasit dominus sclarium ela-
tionem suadet contra humilitatem ...
in ... statum sui ...
... dignitas ... perfeccior est
... qui maior est in vobis
super virtutum excellentiam fiat
sicut minor per humilitatem. Cristus
quanto magnus es humilia te
... Cristus quicumque desiderat
primatum in celo sequatur humilitatem
terrestrem quicumque autem desiderat
primatum terrenum inveniet confusionem
in celo ... Superbus
humilitas non ...
... Cristus primatum fugiunt
se desiderat desiderante se
honorat. unde similis est umbre
laus hominum ... si sequeris
fugiet si fugies ... sequetur
sic captata fugit laus

pn̄m

placio no appetenda

et contemptatem. Et qui precessor est
dignitate ut est sic minister
prie fiat sui reputatione ut ad
levam humilis officii exercere
vel exhibitione et loco et tempore
Crisostomus homo quamvis membrum habeat
honorabile et quamvis inhonestum
cognoscit ipsum ac membrum
hoc de se non cognoscit ut sit
scisma in corpore sic dilectionem
inter se eos cognoscit et quamvis
membra sint omnibus dispares at
scisma non est dum sunt cogi-
tat dilectionem suam ad invicem
Nam quis maior est. Superius
monuit discipulos ad humilitatem
contra superbiam secularium dissuadendo
hic eos ad sui exemplum invitando
ubi tamen facit primo quod de questione
dignitatis secundo solvit similitudinem
mundi ponens in nonne qui recumbit
tertio exemplum ostendit in se statum humilitatis
ibi ego autem in medio. Dicit ergo Bene dixi
qui precessor est fiat sicut minister
tor. Nam quis maior est secundum
iudicium humanum qui recumbit
an qui ministrat. Nonne qui recumbit
q.d. sic secundum iudicium seculi secundum iudicium
dei sepe est aliud. Nam qui ministrat
sepe maior est apud deum
Ego autem qui quamvis summus
in medio vestrum sum sicut qui ministrat
quamvis maior sum vobis ministro
enim optima fercula scilicet gratie
in presenti et glorie in futuro. Bernardus [illegible]
amen dico vobis quod precinget se
Item ego autem scilicet qui sum vester dominus
et magister sum in medio ut a me
recipiatis exemplum sicut qui ministrat
humiliter Jo. 13 si ego dominus et magister
lavi pedes et tunc constituit in quantum
dominus discipulis sub se ipsum in sacro
aqua pedibus in lavatorio. Doctoris
in sermone suo legere gracie mandato
non novo. Vos autem estis. Hic

monet eos ad humilitatem quos factorum
eorum prestina laudando laudat
eos ex duobus ex firmitate [illegible] sus-
tinendo et ex fidelitate permanendo
in metu. Dicit ergo Vos autem q.d.
licet ministro vobis et vos recumbitis
et tamen scitote quod vos estis specialiter non
indignus qui amica et [illegible] societate
recessistis. Jo. 6 cum accepisset buc-
cellam exivit continuo sed vos nullo a
me quamvis [illegible] contumacie causa non
recessistis ex me. Nam dicit Boecius de. qd
Et qui ordinem retinet servat
quod unum. Qui permansistis mecum in
temptationibus meis. Unde Thomas ait
Jo. 11 eamus et nos et moriamur
simul cum illo et petrus Jo. 6 domine ad
quem ibimus verba vite eterne habes
In temptationibus meis non [illegible] temptationibus
sed exterioribus quas sustinuit a iudeis
Hebr. 4 temptatum per omnia pro similitudine
absque peccato. Et ego dispono
hic monet eos ad humilitatem et ea
premia promittendo ubi non est ex-
qualitate commendabile redditur
eterni quinimmo [illegible] conservitoribus
nobilitas cum dicit ego scilicet dei unigenitus
cui angeli serviunt [illegible]
temptationes sue cum pro re Jo. 10 ego et
pater unum sumus [illegible] in simplicitate
modo vel ordinabilitate in dispo-
no id est ordino ut ordinare paro cun
[illegible] quinimmo gratia societatis
in vobis scilicet qui mansistis et dignus est
quia amici [illegible] et multa habilitas
i sicut disposuit mihi ita hy-
lalitas et eorum [illegible] serenitas
auctoritas [illegible] primus id est ea auctoritate
qua dat [illegible] pater meus [illegible] loci
amenitas in regnum [illegible]
messe fertilitas ut edatis et [illegible]
[illegible] possessionis optimitas super mensam
meam loci securitas in regno meo
[illegible] dignitas et sedeatis
super thronum. Dicit ergo ego ad quod
pertinet unumquamque [illegible] in
celo collocare sicut Joseph fratres

premium gradabile

suos unus ordine etatis gen. xx.
Dispono vobis regnum, sicut enim
omnibus discipulis suos reges, apoc.
v. fecisti nos deo nostro regnum
et sacerdotes et regnabimus super terram.
Homo enim est regnum et rex.
Regnum vero dicitur quia eo regitur
deus cui subicitur homo plenarie.
Rex vero quia sui ipsius anima que
regit corpus ad nutum suum sicut
in primo dicitur fecisti nos deo nostro
regnum et post additur regnabimus
super terram id est super corpus nostrum quod de
terra est vel super terram ad differentiam
eorum qui non regnant in terra pa-
vel super terram eternalem. Sic dispo-
suit mihi pater meus id est sic ordinavit
ut faciam sicut [illegible] sed ad
dexteram meam vel sinistram non
est meum dare vobis sed quibus paratum est
a patre meo. Non ergo parte humana
sed providentia divina dispone. Ut
edatis scilicet panem vite et bibatis
vinum mentis dulcedinis et leti-
cie. Cant. v. comedite amici et
bibite [illegible] ad soli-
diorem cibum de visione divini-
tatis potus ad leticiam habitam de visione
humanitatis. Super mensam meam que
est celestis patria. Mensa autem
hic sumitur methaphorice non ad litteram.
Non enim erunt ibi animales
cibi et potus alimonia egentes
sed vocatur hic mensa vite eterne.
Gloria enim mensa rotunda id est eterna.
De qua ps. filii tui sicut novelle
olivarum. In regno meo id est ce-
lo ubi est locus securus ameni
copiosus gloriosus pacificus spa-
ciosus. Et sedeatis super tronos
quasi dicat non solum eritis mei convi-
ve quod est magnum sed et mei iudicii
assessores. Super tronos id est omnium
fidelium chorus vobis subditos
et per vos gubernatos. Duodecim tribus omnes
tam qui sunt [illegible] ubi super pet-
trum petri et iudicantes
non auctoritate sed assessoria dignitate.
Tribus israel id est universitatem iudicandorum
sive universitate(m) eorum synagoge
non solum principes et perfectissimi qui
omnia propter christum reliquerunt et christum se-
cuti sunt ex ordine apostolorum cum christo
iudicabunt. Matth. xix. vos qui se-
cuti estis me etc. Erunt autem iiii
ordines in iudicio quidam enim
iudicabunt et non iudicabuntur
ut apostoli et apostolici viri qui hic
se ipsos iudicaverunt. Unde i. Cor.
xi. si nosmetipsos diiudicaremus
non utique [illegible] alii non iudicabunt et
iudicabuntur ut infideles. Io. iii.
qui non credit iam iudicatus est. Ro-
ma. ii. qui sine lege peccaverunt etc.
Tertii non iudicabunt sed iudicabuntur
et salvabuntur ut qui boni fuerunt
temporalibus quibus dicetur esurivi etc.
Quarti non iudicabunt sed iudicabuntur
et dampnabuntur ut fideles fide
informi qui mali fuerunt
temporalibus quibus dicetur esurivi et
non dedistis etc. hic querit quis
maior esset vobis fiat sicut minor
quasi sic fieret esset confusio regi-
minis et distinguitur prelatus a
subdito [illegible] in prelato
necessarium sua humilitas
rigor [illegible] auctoritas
ad hoc dicitur quod non sequitur ex dictis
confusio quia iudicium non est in
officiis sed humilitas officiali
vir gloriosus est ut videre
subditus et discreta premineat
pietas nec tamen exhibeat
nec autem districto rigida a
pietas sit remissa. Et vos
estis qui permansistis mecum
[illegible] eo quod fugerunt
in temptationibus passionis. Ad hoc
dicitur quod dum permansisse perhibetur
[illegible] tribus redierunt
vel potest dici quod adhuc non recessat

quibus dixit. Vel potest sic exponi:
Vos estis qui permansistis, i. perse-
verastis mecum in temptacionibus meis,
i. in angustiis et tribulacioni-
bus quas vobis inflictas
meas reputo, et ego dis-
pono vobis sicut disposuit
michi pater meus regnum. Mt. 20:
sedere ad dexteram vel ad sinistram
meam non est meum dare vobis, ergo
non est tuum disponere de regno.
Item pater disposuit ei sedere equaliter
in gloria sicut patet Heb. 1. Non sic
autem filius disponit nobis, quia sola
adducitur similitudo. Ad hoc dicendum
quod similitudo est in generali, non
equalitas in speciali. Ait autem
dominus Symoni: Ecce Sathan.
Superius monuit Christus discipulos suos ad
humilitatem, hic predicit Petro
imminentem temptacionem quam passurus erat,
impliciter et occulte, 2o explicite
et aperte, ibi: qui dixit ei domine para-
tus sum. In primo implicat quatuor:
primo temptatoris studium, ibi Ecce
Sathanas expetivit, 2o temptacionis motum,
ibi ut cribraret, 3o temptacionis
remedium, ibi Ego autem rogavi pro
te, 4o temptati commodum, ibi Et tu
aliquando conversus; secundum hoc legendum est.
Ait autem dominus Symoni. Simon imminen-
tem apostolis temptacionem et hoc predixit
ne glorientur de hoc quod audie-
vant dominum: Vos estis qui permansistis;
2o ut melius possent resistere et
minus de facili seducerentur, quia sic
presciti tela minus ledunt.
Et quia Petrus audacior erat ce-
teris, ideo verbum specialiter dirigit ad
ipsum ut eius audacia reprimatur.
Item quia negaturus erat Christum, pre-
munit eum contra temptacionem sibi spe-
cialiter imminentem. Item quia futurus erat
pastor ecclesie et pastoribus ecclesie
et subditorum preerat per temptaciones

cognoscendi et portandi, ideo specialiter
ait Symoni, i. Petro: Ecce, quasi
presto et evidens, Sathanas,
i. omni bono adversarius, qui semper
Expetivit vos, i. petivit licenciam
temptandi vos; non enim potest
sanctos temptare nisi permissus et
iuxta commensuratem suam ut patet Job 1 et 2.
Expetivit, i. exquisite et studiose
requisivit. In quo innuitur
vehemens desiderium eorum quod habent
temptandi sanctos. Unde dicitur: Vos non
peccatores, sed quia illos pulsare
negligit quos se quieto iure
possidere sentit, sed nos sanctos discipulos
in eos qui ei resistit. Sic enim
magis gaudet diabolus de con-
versione maiorum peccatorum, sic
eciam de omnibus de superacione
maiorum sanctorum, sicut pugil de
occisione pugilis forcioris et
famosioris, et sic obsessores urbium
et castrorum de destruccione
maiorum et forciorum turrium.
Expetivit inquam vos ut cri-
braret, i. temptacionum impulsu
concuteret, sicut triticum, quod sic in
cribro agitatur, farina transit et
palee in cribro remanent, sic sunt in
cribro sterquilinium remanet in cribro
sic in diabolo. Amos 9:
Ut concutiam in omnibus gentibus
domum Israel sicut agitatur triticum in
cribro. Ego autem etc., i. oracionis
audiendi rogavi pro te ut non defi-
ciat fides tua, scilicet finaliter. Beda:
Non ait ut non temptetur, sed ut
non deficiat fides tua, ut per
lapsum negacionis ad pristinum sta-
tum resurgas. Vel potest sic exponi:
Ut non deficiat fides tua, i.
ecclesie tibi commisse, scilicet Rome.
Unde hic est argumentum quod fides Romane
ecclesie quam eciam Petrus plantavit
sit perduratura. Et tu aliquando conversus.
In hoc innuebat quod Petrus erat aliquando
casurus et peccata commissurus.

Confirma fratres tuos. Dicit quid est hoc
quando conversus nota quod alios con-
firmare debet. Ecclesiastici 22. Ubi in mundo
quod mundabitur. In hoc est innuitur quod
surrecturus erat frater minor omnibus
ut pr. impleretur eo quod dicitur Rom. 8.
quod diligentibus deum omnia coo-
perantur in bonum. Et unicuique tempore
propter multa provenit ut fiant firmiores
experiantur et inde humiliores et cau-
tiores reddantur. Ecclesiastici 34. Qui non est
temptatus qualia scit. Secundo ut
alicuius infirmitatibus compatiantur.
Hebr. iiii. temptatum per omnia. Tertio
ut etiam a probenda (?) quando temptantur
que probat permitti. Jacobi i. Beatus
vir qui suffert. Qui dixit ei
Domine paratus hic petrus predicit complete
imminentis ei temporis (?) ponit pro-
nimis audacter ex promissione et
imminentis apostasie pro dictione Christi
dicit. Et hoc est quod dicit. Qui dixit
ei scilicet petrus. Domine paratus sum tecum
et in mortem et in carcerem ire.
Glossa quasi petrus putet affectu
beneficiis futuri, quia non credit se
ab eo posse deficere. Unde dicitur. Domine
paratus sum tecum. Carcer et mo-
tum impedit mors tollit. Sed quasi
avis sine plumis volare nititur.
Crisostomus o petre non timebas
necessitas perditorum et cogitabas so-
lutionem facere quibus erit nunc ac Christo
clamante contrarie dicis. Unde hic
a multo amore dicitur. At obiiciens
hoc multa quod hic implicat petrus
humiliter quod notatum dicitur Domine
prius subditus ero tibi promptitudine
tudine et paratus sum prius paratus sum
et non sum tamen scilicet ut re[m]
Jo. xv. eamus et nos tecum labore
et in carcere. Crisostomus et si laboris
plurimis perseverancia et timore
prius quam prosperitate volunt et ire.
At ille scilicet Christus dixit reducens pe-
trum ad considerationem sue fragilitatis
Nimis enim de se sua fortitudine
confidebat et non promisit eum ta-
men. Crisostomus promittit cum tamen con-
ducebat dominus plus credere Christo
quam ipse conscientie. Dico tibi pe-
tre non cantabit hodie gallus
donec ter abneges nosse me.
Christus galli potest dici predicator
sicut Job 38. Quis dedit gallo
intelligentiam. Autem tamen hic galli-
cinium hoc quod evangelio i. tunc
post passionem a deo auditur secundum
tantum predicatorum hic galli
petrus i. agnoscens culpam suam
egressus foras flevit amare
et credidit per penitentiam. Et dixit
eis. Supra predixit petro
imminens tempus hic predicit quam
omnibus imminere tribulationem
prius quando dedit statum quod
finitum in quo fuit. Sed ubi pro-
veniendo dat eis regula data
tempore pacis secundo dat aliam nunc
pro tempore persecutionis i. sed nunc qui habet
sacculum tollat similiter et peram cum
commutationis i. Dico enim vobis
quoniam adhuc Christo prestiterit eis
non defensionis. At illi
dixerunt Domine ecce gladii
duo hic. Et hoc est dixit eis. Sa-
tis est Dixit quando misi vos sine
Glossa non eadem persecutionis regula
tempore persecutionis qua pacis
discipulis inferre missis ad
discipulis ad predicandum ne quid
tollerent precepit ordinabat ut
qui evangelium annunciat de evangelio
vivat. Instante vero mortis
articulo et tota gente pasto-
rem simul et gregem persequente
congruam tempori regulam decernit
permittens ut tollat victui
necessaria donec sopita persecutore
insania tempus evangelizandi re-
deat. Dicit quod quando misi vos sine
sacculo et ad predicandum per civitates
et pera ad vestem pertinet sic et
solet facere pastoribus et aliis.

tempore ... [illegible]
obedientia ... [illegible]

ad om͞e ꝯs mundi co͞teptu͞ nos͞o
u͞bo s͞ȝ ꝛ signo. Nu͞q͞ ad defuit
nob͞ s. de necc͞itatib͞ vite hu͞ane
q. d. no͞. du͞ cu͞ p manus eoꝝ
ad quos declinabat eis mi͞
nistrabat sicut ꝛ p͞miserat
mathei 6. p͞mo q͞rite regnu͞ dei
At illi dixerunt nichil. p͞s q͞m nichil
dee͞ timentib͞ eu͞ / in minimo
q͞z in nulla desidia na͞ a͞
modo co͞tenta ē nec volupt͞ti
bus hu͞a multa addidit. co͞sue͞do
plurima copulauit. Dicit ergo
eis. hic subdit vim data
p͞ tp͞e p͞secucio͞ib͞ ubi implica͞
tur p͞mo tp͞e p͞secucio͞ib͞ cu͞ dicit
ꝛ nunc s͞z͞o op͞ꝫ defe͞sio͞e cu͞ dicit
qui hꝫ sacculu͞ ꝛ h͞c eq͞ d͞r
Dixit ergo eis. s. xpc discip͞lis s͞ȝ nunc
qui hꝫ in glo. ch͞s ex͞y nob
dat ut no͞ inq͞ui cu͞ instate
queda͞ oppositu͞ in rigore
intermittere sine culpa possunt
ut si p͞ in hospitales regio͞s
iter agimus p͞la͞matica ca
s͞z portare q͞ndo domi h͞eamus
ut filij ionadab innueto
tribus hitauit in thm. q͞q͞
tu͞ p͞hitu͞ e͞at ne h͞itaret i
ciuitate. Ier. 21 s͞z nunc q. d. us͞q͞
modo huius op͞ꝫ sacculis
s͞z nunc q. a tp͞e inite passio͞s
us͞ȝ ad tp͞e pacis ꝯ͞ui hꝫ sac
culu͞ s. ad portandu͞ pecuniaz
p͞ victualib͞ emendis necesse
tollat similit͞ ꝛ peram. q͞
hꝫ pera͞ ad repo͞ndu͞ esca͞ s.
tollat ea͞ p duo p͞dc͞a s. sac
culu͞ ꝛ pera͞ intelligit͞ ui͞te necc͞a
Et sicut pullos de nido edu
ctos iubet p͞rib͞ uti pennis
Et qui no͞ hꝫ s. gladiu͞ ve͞
dat tunica͞ s. ven͞ gladius necc͞ariuz
ꝛ emat gladiu͞ / Ubi istud
ꝯmunib͞ expo͞r i glo. p͞º de
glaᵒ mali. in glo. gladiu͞ vel
hitu͞ sim͞ulacio͞ vel hitu͞ sinne
emen͞

iubet ut sciat legentes no͞
discipulis deee facultatem resiste͞di
s͞ȝ in g͞rdo po͞i ce amore pa
cie͞ndi p͞misit at eis dua
gladiu͞ p͞ tp͞e ad hostiu͞ terge͞z
ad sui defensione͞ s͞ȝ ad om͞e
paciendi libertate. Decimo
q. d. s͞c͞ p͞ p͞dcm ē i scriptura
ponti͞a pastore ꝛ disp͞gen
tur oues gr͞egis ꝛ in g͞rdo ꝯticio
discipulos p͞seq͞ui͞r. s͞ȝ Io. 18 s͞z
in p͞secutio͞ ꝛ vos p͞seq͞
ꝛ tunc neccessitate gladius
s. q͞m ad h͞uc sit certa s͞z in
pleta ut ad h͞c s. dici nali
q͞z illa nocte erit sicut lat
ta p͞ui͞do ꝯsequenti die arti
ficiali amissi͞ eo͞. h͞c q͞ de
scriptura s. ysa. ꝛ ubi h͞o cu͞
scelat͞ reputatus ē / eoꝝ
impleri d͞z s. i ꝛ cu͞ iniquis depu
tatus ē q͞z in relatione latris quo͞
fuit ut h͞r. 22. Cu͞ in q͞b͞ ei
deputatus fuit x͞pc p͞mo s͞r
in decoꝝ reputatoꝝ Io. 18. n
hic fuiss͞z malefactor no͞ ē e
2ᵒ p͞latio eis cu͞ eo suspensioz
ut h͞r 22 ꝛ 23 s. Beda p͞r͞q͞
ad inferos descendet p͞r s͞r
frus seu sic ho͞ vnu͞ dico q͞ eoz
impleri d͞z in me ut ea que de
me scripta s͞t sine h͞eant
No͞ sine co͞sumpte i͞b͞ q͞z ipse ē
sacerdos i eternu͞ s͞ȝ co͞sumacio͞is
vnu͞ ait in cruce co͞summatu͞ ē
Io. 19. 2ᵒᵒ expo͞r de gladio
ubi in glo. qui no͞ hꝫ s. gla͞
uendat tunica͞ i. p͞ui͞o͞ suu͞
ꝛ emat gladium i. ubi quo
uidant s͞e penetrulia vestiu͞ [right margin: uideatur]
De q͞ᵒ ep͞he s. gladiu͞ sp͞c
s͞z de glaᵒ passio͞ib͞ / sui
dic͞a glo. subd͞r uedat tunica͞
i. corp͞us exponat s. p tolla͞ncia
iniurie ꝛ immolato carnis
expo͞nib͞ ē in m͞a c͞dua iniurie [right margin: emat]
ꝛ ut s͞c͞ q͞ de glaᵒ passio͞
loq͞r xp͞s poit de sua pa
cione subd͞r qm eoz impleri in me

quod scriptum est s. de mea passione
Et cum iniquis deputatus est
Et illi dixerunt / hic ut dictum est
prosequitur eius modum defensionis
vbi implicat primo instrumentum defen-
sionis 2o documentum exceptum. Et ibi
At ille dixit illis / et hoc est quod dicitur At
illi dixerunt / erati ad defensionem
magistri non curaverunt de sacerdo-
tum precio sed de gladio. vnde dixerunt
Domine s. qui pati sumus tibi pro-
sumi defendere Ecce gladij
duo hic / Et christus dignum est quare
ergo tanta gladios portabant. et
videtur quod decens erat ibi gladios
esse i. cultellos propter agnum et
propter mensam qui ad scindendum car-
nes agni et panem propter hoc autem
expositor tangit Ecce duo gla. hic
primo de duplici gladio materiali. vnde
glossa duo gladij sufficiunt ad
testimonium passionis salvatoris vnus
evaginatus ad ostendendum apostolorum
audaciam pro aliis petrus ad ostendendum
spontaneam dominum esse passionem
cum haberet qui eum defenderet et
ipse prohibuit / alter non evaginatus
ad ostendendum apostolos non esse permissos
facere pro domino sui defensionem quantum
potuerunt 2o de duplici gladio
spirituali vnde glossa duo gladij per-
mittuntur pugnanti alter veteris
testamenti quo vis adversus insidias
diaboli munimur / de hijs et dicitur
precepta que nunc dicitur et quia utriusque
testamenti doctrina munimur 3o de
vno materiali et alio gladio spirituali vnde
Bernardus ad eugenium duo sunt gladij
esse vnus spiritualis et alter materialis
qui ad nutum sacerdotis et ad
iussum imperatoris est exercendus
aggrediendo verbo non gladio vt
quid autem temptas gladium
vsurpare quem iussus es in vagi-
nam mittere sequitur dictum est petro
mitte gladium tuum in vaginam

hic quando ecce sathanas expetivit vos
ut et cetera potest pastor et prelatus
non permittit dare suos sed alijs per
dedecus vigilant nos et cetera dispones suos
ad ydoneum tempus / Ad hoc dicitur quod
melius est bonum vnius quam et cetera quam
vnius hominis non duobus alijs permittit
malum pertinere ad propter magis bonum
vel quando concludit / Ad obiectum dicitur
quod non est simile de pastore cum malus
ex malo non potest mala vel bona
cludere de spirituali quod potest / Sed ego
autem rogavi pro te quod et christus
quod petrus ter negavit si ex
peccato rogavit quia omnis ex
hauditus est pro sua reverentia / Ad hoc
dicitur quod non rogavit ut non negaret
sed ne finaliter periret et hoc est quod sequitur
ut non deficiat fides tua s.
finaliter / Sed ut non deficiat
fides tua cum fides sine caritate
non sufficiat ad salutem caritas autem
sufficit quare plus rogat de fide
quam de caritate vel alijs virtutibus
Ad hoc dicitur quod fides est fundamentum
totius edificij spiritualis / hic con-
cludit primo apperit tibi forte
suam presentiam Domine paratus sum tecum
contra hoc opponitur s. christus quia petrus
credebat verum dicere sed quia
confidebat de fide sua non sibi con-
gruebat sed non quod tam pre-
sumptuose credebat paratus sum
et cetera Ad hoc dicitur quod forte credebat
dominum locutum fuisse quasi
comminatorie non assertive quando
dixit ecce sathanas et cetera Sed et quando dixit
tu quoque et cetera / Sed et non cantabit
hodie gallus donec abnegeris
nosse me / Quia dominum non negavit
ter antequam gallorum cantus petrus
ut patet quarto Je. sed ante secundum / Ad hoc dicitur
quod ante primum gallorum cantum ne-
gavit cum semel et post primum cantum
ante secundum bis negavit / vnde Je.
Sub quo gallus bis vocem dederit
Domine ter negabis vnus, sed hic et cetera

Non cantabit, i. non portabit, donec ter me abnegebis. i. doctrina [illegible] inchoabis. Dixit illis [illegible] dixerunt: Nichil. s. defuit nobis quia in [illegible] i. famem et sitim, frigorem et nuditatem [illegible] defectum. Ad hoc dicendum quod defectus inducens mortem sit nichil defuit, sed defectus inducens indigentiam [illegible] mortem sit [illegible] defuit non tamen reputabat defectus quia [illegible] sustinebat. Et qui non habet emat gladium. Contra: qui acceperit gladium gladio peribit. Ad hoc dicit Ambrosius: ita [illegible] gladium emere iubetur qui ferire prohibetur, cum habere [illegible] qui [illegible] fortiter ut pata sit defensionem non [illegible] et indicaret posse vindicari sed noluisse. Precipit ergo accipere gladium ad [illegible] facultatem defendi, sed vetat ad [illegible] vindicandi. Et egressus ibat secundum consuetudinem. [illegible] est fraus [illegible] traditorum [illegible] ex mediatore qui fuit apostolus Iuda [illegible] ex tempore observacionis quo [illegible] fuit dies azimorum. Hic 3o describitur fraudulenta [illegible] mortis [illegible] loci aptum ubi [illegible] cum discipulis suis [illegible] locum 2o invitat eos ad orationis studium i. et cum pervenisset ad locum 3o accipit angelicum solacium i. apparuit autem illi angelus 4o excitat torporem discipulorum i. et cum surrexisset ab oracione. Circa loci [illegible] tangit [illegible] 1o [illegible] 2o egressus [illegible] ad quem in monte olivarum 3o [illegible] sequentem qui secuti sunt illum et discipuli. Dicit ergo: Et egressus s. de domo [illegible] in qua cenavit, in qua pedes discipulorum lavavit, in qua sacramentum [illegible] instituit, in qua egregium devotissimum sermonem fecit, [illegible] in qua [illegible] discipulis rogavit ut patet Io. ubi [illegible] per ordine de omnibus predictis a 13 capitulo usque ad 18. Et predicto in [illegible] egressus ibat trans torrentem cedron in ortum ut habetur Io. 18. secundum consuetudinem. Glossa [illegible] discipulis locum consuetum adiit ubi facile posset inveniri ne mortem timuisse putaretur. In montem olivarum [illegible] cat [illegible] hospitabatur per illum enim transibat in bethaniam [illegible] in orto qui a trans torrentem cedron ad radicem montis oliveti in villa que dicitur Gethsemani ut habetur Mt. 26. Ibat in montem propter [illegible] victoriam facilior [illegible] abscondi [illegible] civitatibus [illegible] monte [illegible] olivarum propter [illegible] designandum ad hoc [illegible] pellente [illegible] at passuris [illegible] in monte [illegible] ascensuri celum ut patet [illegible] tollantur [illegible] ad quiete [illegible] in monte [illegible] coronam ascendunt in monte olivarum ut per hoc designetur [illegible] ascensurus ad culmen glorie que [illegible] propter vii olei proprietates per quas patet in [illegible] vii corporibus [illegible] glorie dotes. Oleum enim elucidat in quo [illegible] cognicionis quemadmodum fidei. [illegible] calidum [illegible] pabulum ignis in quo ardor dilectionis quemadmodum [illegible] fructuosum [illegible] glutinosum in quo dotes apprehensionis sine [illegible] quemadmodum spei. Supernatat in quo dos agilitatis. Illuminat in quo dos claritatis. Morbos sanat in quo dos impassibilitatis. Penetrat in quo dos subtilitatis. Sciebat autem et illum discipuli eius [illegible] quidem discipuli [illegible] [illegible] ortus [illegible] captus fuit [illegible] Io. 18. sine [illegible] hos [illegible] Petrus [illegible] iacobus et iohannes [illegible] ad locum qui dicitur [illegible] Mt. 26. [illegible] discipulis

olei sunt .7. dotes

// cepit contristari et mestus esse.

Sedete hic donec vadam illuc et
orem. assumpto petro et duobus fi-
liis zebedei id est petro iacobo et Io-
hanne ad domum anne soceri cay-
phe Io. 18. cum dixisset hec ihesus
invenit discipulos stare quedam
Et cum pervenisset hic invitat dominus
discipulos ad orationis studium secundo
ibi orate tercio ibi et ipse avulsus est ab
eis. Circa orationem tangit locum
actum et modum. Dicit ergo et cum per-
venissent ad locum. Locum hunc nominat
matheus villam gethsemani
Mt 26. Lucas montem olivarum
Io. ortum Io. 18 quia erat ortus in
monte olivarum iuxta villam
gethsemani que interpretatur vallis
pinguium. Et vere per [illegible] autem nominatur
locus [illegible] que fuit passio ibi
inchoata [illegible] peccatorum remissio
que in oleo designatur propter copiosi-
tatem que fuit in villa gethsemani.
Vite [illegible] que fuit per ortum.
Dixit autem illis orate ne in-
traretis in temptationem. Non dicit ne temp-
temini, impossibile est hominem non
temptari sed ne intretis in temptationem
id est ne temptatio nos superet et inclu-
dat in consensu [illegible] temptationis
[illegible] malum [illegible]
[illegible] delectatio [illegible] opus consu-
matio [illegible] ipsum opus. Iob [illegible]
[illegible] quibus [illegible] ad cui-
tandum autem temptationem recurrendum
est ad orationem. De qua [illegible]
et ne nos inducas in temptationem
Sicut enim fur audito clamore
fugit et vicini veniunt ad succ-
cursum sic clamor orationis dyabolum
fugat et sanctos ad succurrendum
excitat. [illegible] qui in temptatione
ponitur non orat [illegible] similis est
[illegible] dyabolum [illegible] dormit vi-
deat hostem domini sui parare insi-
dias ad capiendum castrum et ipse
non clamat. Et ipse avulsus est ab

eis. hic invitat eos ad orationis
studium. tercio ubi implicat iiii or
primo orandi conditionem quia ad locum
secundo orantis humilitatem quia ad gestum
et positis genibus. tercio orationis necessitatem
quarto ad motum [illegible] quinto orantis
discretionem quia admonetur [illegible]
non mea. Dicit ergo et ipse avulsus est ab
eis quasi diceret non potest relinquere eum
[illegible] iactu lapidis id est tanto
spacio quo posset lapis proici
a dextera in quo secreto [illegible] fuit
[illegible] erat ab eis
[illegible] Io. 16.
modicum et non videbitis me.
[illegible] absconsio patenter [illegible]
in missa [illegible] abscondi et
[illegible] glossa solus
pro omnibus orabat qui pro omnibus
solus passurus erat. propheta [illegible]
[illegible] anima quia
et sua passio [illegible] solus orabat
ut doceret nos in secreto orare
Mt 6. tu autem cum oraveris intra in
cubiculum tuum et clauso hostio etc.
[illegible] lapidis [illegible] quanto
[illegible] lapide scripta
fuit [illegible] que
[illegible] Et positis
genibus orabat. [illegible]
humilitatem [illegible]
quia oro humiliatis genibus pe-
tere. [illegible]
[illegible]
hora [illegible] sapiens filius
Io. 8. ego gloriam meam non quero
sed honorifico patrem meum. Si-
militer hic [illegible] Io. 6
descendi de celo non ut faciam
voluntatem meam. Transfer calicem
hunc a me. hic petit [illegible]
[illegible]
secundo quod fit per membra [illegible]
[illegible] mortem [illegible]
[illegible] ad petendum
[illegible] petitionem
[illegible] transfer a me calicem illum
id est passionis quia a me facilius est [illegible]
[illegible] calix [illegible]

O a me calicem illum passionis non
ut non veniat sed ut cito transeat
vel transfer calicem passionis in
gloriam immortalitatis et gaudium divinis
hijs eius membris orat Christus pro se om-
nibus in se infirmitate naturae humane
unum corpus eius transfer mutat
quod humanitate eius sanctis edocuit
quia virtuosum est secundo exponitur sic
est petitio pro membris suis. Unde Augustinus
nobis donum tanti exemplum orationis medi-
co considerare cantus stupeo mi-
seratorum expavesco dignatione
et sic hoc potest exponi transfer calicem
illum mortis et passionis a me
id est a membris distinctis ut non timeat
sed audacter sustineat. Vel transfer
calicem id est timorem passionis predicte
a me id est ab omnibus membris meis fu-
turis scilicet martyribus quod non cadat in in-
fidelitatem timore mortis. Vel sic
transfer calicem illum a me id est a
membris meis iudeis ut bibant illum
ab eis ita quod non pereant me occidendo.
Unde Beda: orat non tam timore
patiendi quam misericordia prioris populi
ne ab illo bibat calicem propi-
natum. Quod dicit sit beneplacito tue
voluntatis et quod est in salutem operis
sine iudeorum excecatione
transfer a me calicem illum ab
illo populo iudeorum propinandum ne pro precio
mortis mee excecentur. Ergo ex-
cecandi sicut alij fiant. Fiat
voluntas tua. Vel sic calicem illum
id est huius passionis mee propina-
tionis a membris iudeis ut
veniat finaliter sed per penitentiam
deleatur. Verumtamen quasi petitionem
non mea voluntas quia sensualitatis
voluntas naturalis que semper appetit
conservationem sui sed tua id est divina
una cum patre et filio. Fiat. Leo:
Ut retineret ex homine pavor
prodeat, vincat ex filio de
potestate confirmatur. Fiat
voluntas tua que est filij humana
i thi ij vult omnes homines salvos
fieri. Hic queritur postquam oravit quid ora-
bat quomodo frustra alij orat quod pro se

pro se faciet quod desiderabat sed Christus pro se po-
tuit facere quod quod desiderabat ergo
frustra orabat. Ad hoc dicendum quod Christus
sicut deus orare non potuit quia
equalis est patri sed ut homo potuit
et sic ut comprehensor pro alijs non pro se
et sic ut viator pro alijs non pro se
potuit. Ad obiectionem dicendum quod pro se potuit
quod quod desiderabat magnitudine
sed non magnitudinem hominis tunc orabat
dicens pater si possibile est vel quod male orabat
huiusmodi discrete orans orat
pro quo noluit fieri sed voluntas
nolebat mortem ergo non ora-
bat pro ea amore. Dicendum duas
quod oratio una fuit sensualitatis non rationis
quia oratio ut ait Damascenus est ascensus
mentis ad deum sed sensualitas non
potest ascendere ad deum ergo non orare
virtus(?) ergo fuit ratio orantis ut
sensualitas id est ex ratione. Ad hoc dicendum quod sicut
allegatio coram iudice est proprie et mo-
vet ad propositum et advocatus ut
proponentis sic oratio una fuit et sensualitatis
ut moventis ad propositum
velle sumitur et rationis tamquam
proponentis unde fuit advocata
sensualitatis. Ad obiectionem dicendum quod decet eo
qui orat pro se ipso cum est non
decet eo qui pro aliena utilitate
sic at orabat Christus ideo non quod vellet
fieri quod petebat sed duplici ratione
ad ostendendum in se veritatem humane nature
ad docendum in (?) ad deum ve-
nirent tunc petitionibus in nobis
diminuit suppositum. Et transfer
calicem illum a me non fuit trans-
latus ergo non fuit exauditus quod
habet quod tamen omnibus exauditus est.
Ad hoc dicendum quod ad nomen petitionis
non omnibus eo modo fuit exauditus
quia nunquam ipse volebat exaudiri
sed quo ad finem intentionis petitionis
sic omnibus. Et non mea voluntas fiat
sed tua ergo non erat voluntas discrepabat
a divina ... dicendum quod dum bonum
et non contrarie malum est. Ideo ut

nō

mali e, Ad hoc dd qz duplex e uos
i homie queda natal que e
determiata ad vnu qda delibe
ra quelibz mo ad utrulz
oppositoz, pmano pt ee co-
formai uoi diui e uolito
qz no pt uelle nd vnu sz a a
ptch i xo ee fuit coformis
diui e uolito i sic uoledi.
Ad obiy dd qz no e malu ee n
cofcre e uolito diuo sit ee q9
trat in noluendi. Et appa-
ruit autem illi angelus. Empe q9 post
co o hic subdi qsolo angli
ubi tangi pmo ange ca qsolo
2o cosolonis i et factus i ago-
nia. Dico apparuit autem illi angelus de
celo nō oculo ment sic enim ee vi-
debat anglos tn eet no tm
viatoz sz copphesor et e9 aia
dimitt vultu sz appuit ei cor
i assupto cor cofortans eum
ad mo cofortatr se hns
sei assistedo ut forte uba
ag cosolato dicebat no ppt
eg indigiam sz magis ppt dis-
ciplorum ppe astatiu cosolom
z ppt nram instructonem io ei
tiste fuit z cosolat ut sciremus
qz tribulatis ps xo no de est
diua cosolo ps i. ps s multitu
doloz meoz i corde meo
cosolones tue et cetera. Et notand
qz xo incarnato ministriu suu
multoies exhibuit angli
pmo ipi tepti ato a e. accesse-
runt angeli etc. ipi passo
ut hic appuit autem illi angelus etc.
z ipi resuscitato a 28 io. xo ipi
asce ti custodz collegio ps i
pe pueniut pricipes giucti
psallet ubz. Et alibi angelis
suis madauit de te etc. Mirac
angelica pptas qz facit se
uisibile i aa nia vn dicit appuit
auctas qz hec diua legatio
vn dicit angelus i missus a do

puitas qz de celo, inde eni
mittitur a domino mali an.
Vtilitas qz cofortans eum.
Et factus i agonia. Hic subdit
cosolonis occoz, qz agonia
vbi implicat i xo ca pmo
prise mortis angustia qz i
agonia e factus, 2o aggrauati
costancie qz orabat plixius,
3o angustie euidencie qz factus
est ut sanguis sudor eius.
Dicit z factus i agonia, Ago-
nia i pt dici mortis instatis
anxietas qua qz pute e pui
debat ti io dr tuc fuisse i
agonia sit in fine i eximis
laborantes uel agonia i pt
dici reluctatio spualit et vois
spualitas ei naliter marte
horrebat ro uo ipam p sa-
lute humana zelabat u pp hoc
dda ei xo fuisse quietas uo-
luntatu pmo qz no erat i eo
qz ne qz vna nal aa roal,
Itm qz naliter subeat no t
roali, ro em uolebat ea qz
uelle. Itm qz vna erat alta
aa co dicoat a. Et notandz qz
colluctatio carnis ad spm
sue spualit ad rom qda
hoim viatoze fuit vero die
uel exorbitatur ut illas qui
pcat mortal quoz da lite
incedes fuit in ina moriatur
qui pcat ueniali iustis ei
tadit i ma qz i tam p
ueniale no a tam sz p morale
tadit e ma qz ex tam sz
i xo neutrum illoze fuit qz xo
no cotxit adlm nec qui sit
actuale nec morale nec ueniale
nec potuit facere. Et uere vi-
vunt vnu de mille uepi
sine omi pcto. Et factus i agonia
ut dom e plixius orabat
Ex o q pz ment e nia qstan

ocacio

celo

XXII

quia tanta anxietate prolixius deo
inclinabat. Nota quod non est mirandum si
agonie mortis passus non cessit
quia morti advenienti occurrit
ut patet Jo. 18. Et factus est sudor eius
sicut gutte sanguinis. Crisostomus
ut non videretur ypocrisis prolixius
orare sudores emisit fluentes
sicut gutte sanguinis. Sudor
autem potuit esse ex vehementia
anxietatis sed gutte forte sanguinis
non naturaliter sed miraculose fluxerunt.
Unde fuit in Christo sanguinis
[illegible] decurrentis in terram
ad omnem [illegible] per terram. Erat adhuc
militans et terra orabat et
sanguinem suum fundebat et
ipsam suo irrigatam sanguine
fecundabat. In sudore autem non
fervore sanguinem primum perdet
suum humidum in guttis [illegible]
effusa quamvis esset [illegible] sufficit.
Et nondum quia sanguis est le-
gitimus effusus [illegible]
bis. Hic in doctrina [illegible]
nobis caritas desideratur [illegible]
fervencius orare ut hic in ex-
[illegible] orandi et devotius
eius flagellacione Jo. 19. [illegible]
presentiam adversa sustinendo.
[illegible] crucifixione cum morte
[illegible] hic [illegible]
[illegible] lateris apercione Jo. 19. [illegible]
sequitur [illegible] in corde
spinee forte impositione Jo.
Et cum surrexisset ab oratione 19
Superius accepit Christus angelicum
solacium hic excitat torpore
discipulorum ubi notatur primo discipulorum
sopnolencia secundo sompnolencie causa
tercio sompnolentorum
excitatio. Et ait illis quid dormitis.
excitatorum instructio orate
ne intretis in temptationem.
Et cum surrexisset scilicet ab oratione qua
stabat genibus flexis in terra

Sanguis Christi [illegible] effusus

sicut Salomon 3 Regum 8 dicitur quod
utrumque genu in terra fixerat.
Et cum venisset ad discipulos suos
a quibus oraturus se avulserat
ut dictum est prius, invenit eos
dormientes non tamen sopore mentis
sed torporis et negligentie. Sed quis
solum cor eius [illegible] dormiebat
discipulis. Tristitia enim impleverat
corda eorum sicut dicitur Jo. 16 quia hec locutus
sum vobis, tristitia implevit cor
vestrum. Hic est quod non tantum ait invenit
eos dormientes sed addit pre
tristitia. Ex torpore enim anime
quibusdam provenit sopor mentis. Unde
et secundum philosophum sompnus est [illegible] — id est ligamentum
[illegible] aut sompnus corporis
et tristitia mentis quia a passione erat
infidelitatis [illegible]
[illegible] prelatorum. De quibus
Ysa. 56 speculatores eius dor-
mientes et amantes sompnia.
Et ait illis quid dormitis. — ob [illegible]
Cum ter venit dominus ad discipulos
et ter eos dormientes invenit
ut patet Mat. 26 [illegible] quando primo vice
veniens specialiter dixit Petro
Symon dormis [illegible]
alii faciunt tuque [illegible]
pastor esse debes vigilare.
Secunda vice verba hic posita dixit
omnibus quid dormitis [illegible]
cum pontifice maxime teneatur
ad vigilandum omnibus aliis prelatis
quia [illegible] per discipulos sed
tertia vice veniens dixit eis
dormite iam et requiescite. Ergo
[illegible] dormitis [illegible] vigil-
[illegible] temptationis
vobis imminentis. Surgite — a sompno torporis et negligentie.
quia [illegible] potentis [illegible]
ne dormiendo orare [illegible]
excitate vos ad orandum ne
intretis in temptationem id est profundum
temptationis [illegible] posset
[illegible] temptatio vocatur hic
auctore [illegible]

Instante enim adversario non est dormiendum [illegible]

Vel ne metu persecucionis a fide recedatis et me negare cogamini.

Dicit autem ne intretis in temptationem non dicit ne
incidatis in temptationem quia intrare in temptationem ma-
lum est [illegible] quod intrat in temptationem cum ex
consensu et voluntate temptatori subicit. Et hec
est occasio [illegible] iniquitatis. Incidere autem in temptationem bonum
est tamen scilicet quando temptatur quis ex necessitate et repente et
resistit temptationi quia sic temptatio est materia [illegible] virtutis.
[illegible] Jacobi 1 omne gaudium existimate fratres cum in temptationes varias incideritis. Et 1 beatus vir qui suffert temptationem.

9o vel scandalum inde sequeretur. Sed quia
quid dormitis. Et cum dixisset et oravit
et invenit eos dormientes sicut
habetur Mt 26. Quare Lucas sed dicit. Ad
hoc dicendum quod Lucas supponit hoc ex-
dictum a Matheo. Unde eciam textus
9o sequitur. Quare ter oravit et ter
discipulos visitavit. Ad primum dicendum
quod ter oravit ut nos orare doceret
scilicet a preteritis peccatis veniam, a pre-
sentibus mali tutelam, a futuris pe-
riculis cautelam. Sic dicit Rabanus.
Sicut omnem oracionem nostram ad
tres partes dirigamus. Sicut contra
tentacionem triplicis peccati scilicet luxurie
avaricie et superbie clipeum oracionis
apponamus. Sicut contra triplicem
temptacionem scilicet mortis, mundi et
paupertatis abiciamus. Sicut tres
virtutes anime attentas in oracione
habeamus, ita quod racio sit sollicita
in medicando, concupiscibilis fervens in
desiderando, irascibilis fortis in
mala abhorrendo. Sicut tam
ostendit esse petenda scilicet peccatorum re-
missionem, virtutum conservacionem et glorie
adepcionem. Sicut tamquam homines
doceret orare pro prelatis continentibus
et coniugatis que sunt per Noe
Daniel et Job. Ad 2m dicendum quod ter
visitavit discipulos contestatus in
signum quod tribulatis dat tamen bonum
illuminacionem ad fugiendum temptacionem
contra pigriciam, consolacionem contra
9 tristiciam. Sicut tenemur tempore
contra tempori bonum esse sicut dicitur Jacobi i.
Omne gaudium existimate fratres.
Ad hoc dicendum quod ad emendandum in tempore
ad mittere incidere quod quidem vir pe-
te expertus est sed mirare scilicet
ex consensu et noto primum cum experte
denunciatus sed 2m est quod predicende
et iniquitatis. Adhuc eo loquente
ecce turba et qui vocabatur Judas venit.
Cupidus a preteritis tamen ... post
mortis per occulta machinacionem.

2o traditoris fraudulenta perversio
hic 3o contra traditi violenta op-
pressio ubi tangit quatuor. Primo proditoris simulacionem 2o discipulorum fer-
vorem. Videntes autem hii qui circa
ipsum erant 3o inde eorum furorem.
Dixit autem Jhesus ad eos qui venerant
ad se 4o Christi pacienciam in Petro qui
sequebatur a longe. In prima duo dicit
primo inde eorum maliciam 2o Christi pacienciam
ibi Jhesus autem dixit illi Juda osculo
filium hominis tradis. Malicia
inde aggravatur 4or. Primo in qua
offendit quia summum doctorem. Ecce
cum quo pepigit in ecce turba
familia de qua fuit quia unus de xii
amicicia qua preteriit quia appropinqua-
verunt eos. Dicit glosa. Adhuc eo
loquente scilicet ad discipulos suos
Dominus cum sermonem suum continuat
usque ad capcionem suam. Ecce turba
Ecce turbat propter multitudinem incor-
dinatam et propter tumultuositatem
et propter ... turba
hec turba quo nomine legitur
Jo. a. Et qui vocabatur Judas
i. confitens. Vel vocabatur Judas solo
nomine non cum eadem veritate
unus de xii. Nomine ... Job.
Nonne ego xii vos elegi et unus
ex vobis dyabolus est. Antecedebat
eos tamquam dux exercitus et ductor
ad maliciam. Huic similes sunt ma-
li prelati qui verbo vel facto alios
antecedunt ad maliciam ideo ante-
cedunt in infernum. Et appropinquavit
scilicet corpore qui de longe erat mente
sed postquam impie erat de
longe steterunt. Jhesu salvatori
scilicet non ad pacem suam salutis
sed ad perdendum eum morte. Ut
oscularetur eum. Tale enim signum
dederat eis Mt 26. Quemcumque os-
culatus fuero ipse est tenete eum.
Crisostomus quam fraudulentum osculum
quo tradit Jhesum agnominatis basia

nota Christus ter orat

Ecce Iudas sub specie pietatis et pacis vendidit et decepit ac tradidit dominum. Christum spem discipuli et tu verus hostis et dux hostium. XXV

Beda. Putabat Iudas signa que viderat non divinitus sed magicis artibus facta, et que in monte transfiguratio audierat, timebat ne tali modo de manibus iudeorum liberaret. Ideo dabat eis signum dicens quemcumque osculatus fuero.

tur lupus dedit venenosa tale est osculum mundi illum enim perdit quem osculatur, ut patet in osculo quo Ioab osculatus est Amasam 2 Regum 20. Iudas ergo est mundus qui quandoque dat divicias amplectitur quandoque delicias osculatur. Sed fallaces amplexus et amara oscula id est amarus amor quia frequenter ducunt ad amaram mortem eternam. Qui non vult divites fieri incidunt etc. Ihesus autem dixit illi: Iuda osculo filium hominis tradis. Ecce pacientia quia vocat Iudam nominando in se dicit amice ad quid venisti, ubi Iuda qui debat discipulus eius esse proditor id est tradis quia est infidele. Quorum ubi osculo quod est signum caritatis. Quorum id est filium hominis quem debuisses colere. Ambrosius: per interrogationem hic penitencia de puto qui amatus affectum compiat. Voluit enim cum domini verecundie ad penitenciam et blando vultu dixit ei: amice ad quid venisti, Matthei 26. Et dilectionis signo scilicet osculo non negato. Sed Iudas obstinatus in malicia non desistere voluit. Sic igitur Iudas de apostolatus fastigio in profundum tartarum labitur et nunc facta ad te quinque precium intinctionem buccelle nunc obsequi gracia fugit ne hominem tradat qui non negat filium dei. Ambrosius: iniustior pacis irrogas mortem servus dominum discipulus magistrum perdis. Iuda osculo filium hominis tradis. Hoc potest dici indigne sumentibus corpus Christi. Sed dic re(?) Iude 7.
Videntes autem hii qui circa ipsum erant. Hic subditur discipulorum fervor, ubi nota tria: primo apostolorum audaciam, secundo Petri impacienciam, quia percussit unus ex illis, tertio Christi clemenciam, ibi at Ihesus autem sinite usque huc. Videntes autem id est providentes hii qui circa ipsum erant scilicet apostoli. Et dixerunt

ei illum cornua fremi quod futurum erat id est quod capiendus esset ab illis dixerunt domine si percutimus in gladio id est si permittis ut percuciamus gladio. Ergo hoc erat magister mansuetudinis non dubium de licencia non expectata peccaverunt ab consciencia ex fervore deitatis. Verumtamen eis licitam dedit et vestigium non vult peccatum suum id est sinite ideo sed Petrus non expectata responsione gladio percussit unum gladio in timore eius Malchum. Unde dicitur Petrus audita defensionis percussit sed non potuit silendo quod potant simul fieri. Et percussit unus hic subditur Petri impacientia et hic ex subita perfectione ex percussionis sed quia summum principibus ex percussionibus quamque amputavit dextram auriculam. Et percussit unus ex illis scilicet Petrus ut habetur Io. 18 summi principis sacerdotum scilicet Caiphe qui erat pontifex anni illius Io. 11. Hunc percussit magis quam alium quia forte prius extenderat manus ad capiendum ihesum et amputavit auriculam eius dextram. Amputavit tamen ei et prius caput ut dicitur [illegible] zelatus est et Petrus pro Christo sicut Phinees pro domino Numeri 25. Sed hic potest dici Iudaicus populus qui timore servili serviebat, auriculam potest dici legis intelligencia ita quod auricula dextra appellatur spiritualis intelligencia que ei abscisa est quia dominus eis predixerat Matthei 21 auferetur a vobis regnum scilicet spiritualem quod ad intelligenciam spiritualem que docet tendere ad terrenum regnum quod permittitur. Ipsum Matthei 3 et 4: agite penitenciam appropinquabit enim regnum celorum. 3
Sinistra autem id est intellectus literalis que terrena bona promittit ipsa id est si volueritis et audieritis me bona terre comedetis hic sinistra auricula scilicet [illegible] intelligencia populo iudaico remansit. Sed dextra 2

Vel etiam per hunc seruum potest intelligi principes secularis. bene nomine huius serui
erat nomen suo malchus quod interpretatur rex. Huic ergo seruo
pontifici id est regi principi petrus id est prelatus ecclesiasticus aliquando amputat
auriculam dextram ne audiant eterna [Luc] et tamen sinistra subtrahit
audiunt quicquid de temporalibus est tractandum hanc ergo dominus sanat.
exterius sed interius obstinatam relinquit.

Mor

est ei abscisa in passione domini sed restituta
uel sananda est usque finem mundi
quia si reliquie israel salue fient
ut habetur Ro. xi. Moraliter significat
per dictum clericus magnus cui petrus
in auricula abscidit auriculam
obedientie scientia enim inflat et ideo facit
per superbiam non obedire. Respondens
autem ihesus ait. hic secundo ostenditur clementia
et primo verbo mansuetudinis secundo facto
pietatis ibi Et cum tetigisset etc. Et hoc est quod
dicitur Respondens autem ihesus ait sinite
usque huc quasi vellet dicere usque
modo licuit vobis id est usque ad statum
discipulatus quem apostolatus sed
amodo non licet ex quo estis iam apostoli
et eritis futuri prelati non licet vobis
gladio materiali percutere. Unde hic est
impositum petro et eius successoribus
cuiuslibet percutiendi gladio materiali.
Ambrosius arma mea sunt lacrime
et orationes aliter non possum deo
resistere. Vel sic sinite usque huc
id est non moueat vos quod futurum est
ut ait glossa quasi diceret permittite dimittite
usque huc id est usque ad hoc quod me com-
prehendant et etiam impleant quod
de me scripta sunt Scriptura enim complet
ut habetur eodem. Et cum teti-
gisset auriculam eius sanauit eum.
quamuis enim solo verbo posset eam
restituere tamen voluit eam tangere
ad demonstrandum sue pietatis dignitatem
Unde Ambrosius Iubere potuit sed opa-
ri maluit faciens quod ipse do-
ceat Luce vi. Benefacite hiis qui
oderunt vos. Et sanauit eum.
ecce quod fons misericordie non arescat
propter estum instantis tribulationis nec
est oblitus misereri misericors et
miserator dominus nec continuit in
ira misericordias sed aduersarii sui
auriculam mutilatam sanat.
Sanauit autem dominus aduersarii
sui auriculam propter multa bona
primo propter astantium euidenciam conuersionem
Sed quod non conuersi sunt forte ideo quia
non viderunt miraculum quia erat
nox. Vel ideo quia

Isti ve-
nerant
ante
non pri-
ma co-
hors.

secundo propter apostolorum in fide domini tales confir-
mationem tertio propter iram instantis
[illegible]
quarto propter sue potestatis euidentiam con-
fessionis sed ad omnes quod non de-
bente captus est sed [illegible]
Dixit autem ihesus ad eos. Quasi
omnes est timor dixerunt sed non
fur timidus et primo ex armore
qualiter secundo ex temporibus conditionis
sed hec est alia tertio ex quantitate
sed ex violentia captionis
cohortes at cum. In prima pro
ponat debemus mortem suam agit
secundo eos autem id est qui ad latronem
existis sicut hoc legitur. Dixit autem
ihesus ad eos qui ad se uenerant
principes discipulos correctores
[illegible] sua erga inimicos cadere
ipse enim est qui solem suum oriri
facit super bonos et malos ad principes
principes sacerdotum et magistratus
templi et seniores. Ponit autem hic
tria genera hominum qui procurauerunt eius
mortem et ideo ad eos potius dirigit
loqui pontifices qui preminebant
dignitate magistratus id est prelatus offi-
ciales templi qui preminebant
potestate seniores qui preminebant
discretione quorum primis exhi-
bebatur reuerentia propter dignitatem
secundis propter officium sine potestatem
tertiis propter antiquitatem et maturitatem
In primis vigere debebat bonitas
in secundis potestas in tertiis sapientia et tamen ab
omnibus hiis per contrarium crimina
sunt et idem magis principium
ingratitudinis fuit in transgressione
hac propter Dan. xiii egressa est
iniquitas a senioribus iudicibus
qui videbantur regere populum.
Quasi ad latronem existis. Hic
dominus deos aduersarios redarguit
et primo propter eorum maliciam secundo propter
ipsorum stultitiam ibi Cum cottidie fuissem
Eorum maliciam describit quantum ad

r opus ignominiosum quia quasi ad latronem
impetuosum quia existis violen-
tum quia cum gladiis et fustibus. Dicit
ergo quasi ad latronem existis
ignominiose enim comprehensus est
quia tamquam latro. Item suspensus tamquam
latro. Luce 23. Item reputatus plus
quam latro quia pretulerunt Bar-
rabam. Matthei 27. putabant enim quod
nullus nomen eius auderet furari pe-
cuniam sed totum regnum iudeorum
Unde Jo. 19. Noli scribere rex iu-
deorum sed quia ipse dixit rex sum
iudeorum. Cum gladiis et
fustibus non solum cum gladiis et
fustibus sed cum laternis et facibus
ut habetur Jo. 18. Sed tamen non sunt arma
principum sacerdotum et magistratuum
templi sed que determinat propheta.
Sed accipite armaturam dei
et post omnibus sumentes scutum fi-
dei etc. Cum cottidie vobiscum fuimus
Exaggerat stultitiam quia illum
quem presentem habuerunt mo-
do fugitivum querunt. Item quia de
nocte querunt quem qualibet die
presentem habuerunt. Cum cottidie
vobiscum fueram in templo;
hoc proprie fecit innuere pa-
vobiscum dicendo quasi familiariter
vobiscum magis predicavi [illegible]
se et fraudulenter comprehendere
me venistis. In templo ibi enim
liberius morabatur et docebat
communi populo presentibus quod erat [illegible]
[illegible] nesciebant enim quia
hiis que presentibus [illegible] me esse
[illegible] populo convenit propter multitudinem
Et non extendistis manus violentas
in me sed hoc non dimittebant
amore eius sed timore populi. Unde
[illegible] querebant in eum manus mittere
in illa hora sed timuerunt populum. Cap-
tum erat [illegible] manum
extensionem et nutu quia manus

mittendi in diem magis extenderunt
celum. Sed hec est hora vestra nocturna
et tenebrosa [illegible] in nobis vel
in vobis [illegible] congrua quia qui male
agit odit lucem. Jo. 3. Et potestas
tenebrarum. Sed hora in qua magis potuit
demones qui sunt principes tenebrarum — tenebras
vel potestas tenebrarum id est opportunitas
peccatorum que dicuntur tenebre. Ephe. 5.
[illegible] opera tenebrarum etc. Vel sic
hora tenebrosa est secundum vestro con-
gruam et in qua magis potest facere opera
tenebrarum id est peccata. Et comprehendentes
autem illum duxerunt ad domum
principis sacerdotum principes
sacerdotum scilicet ad Caypham
ut habetur Jo. 11. Unde erat ex illis
Caypphas nomine cum esset pon-
tifex illius anni. Socer erat Annas
qui antea fuerat pontifex
Ad domum autem Anne primo duxerunt
Jhesum forte quia propiores occur-
rerat. Secundo ad domum Cayphe
ut habetur Jo. 18. In domo Anne
negavit Petrus dominum. Unde
Augustinus super Jo. 18. dicendo quod Annas
misit Jhesum ad Caypham, redit
ad locum narrationis ubi re-
liquerat Petrum ut explicaret
quod in domo Anne etc. Item Jo. 18.
Erat Symon Petrus stans et
calefaciens. Glossa: in domo Anne
Juda osculo filium 9o
hominis tradis [illegible] Judas tra-
didit dominum postquam signo [illegible]
[illegible] Judas cogitat
cum subtilis proditione [illegible]
[illegible] cum apostolis [illegible]
pacem a domino accipere Judas
[illegible]
[illegible] sic faceret proditionem et
in reditu sub pretextu [illegible]
[illegible] osculatus dominum et sic
occulte traderet. Alia ratio [illegible]
[illegible] ad dandum nobis documentum
quod deum fugiendo osculatur [illegible]
[illegible] fidelibus quia fallax est

Deinde sequitur quando venit in ortum ut ibi
caperetur et non in urbe. Ad hoc dicendum quod
hoc voluit ad ostendendum quod captio sua
erat ad emundandum maleficium quod
primi parentes fecerunt in orto pa-
radysi. Unde glo. Io. xviij. in orto capitur
ut redderet commissum in orto delictum.
Alia racio est quia hoc fecit ad ostendendum quod
sua voluntate captus fuit. Unde glosa su-
per e. egressus ibat secundum consuetudinem
suam in montem olivarum traditori a-
discipulis dominus consuetum locum adiit
ubi facile posset inveniri ne mortem
timuisse putaretur. Sic enim invenit
ibi ita potuisset invenire alibi
si voluisset ubi non fuisset notus.
Deinde percussit unus ex illis servum
principis quod male quia preceptum erat eis
qui percussi essent in una maxilla
preberent et alteram. Ad hoc dicendum quod
petrus audito sermone domini de di-
leccione dixit pro posse tantum accensus
erat amore christi quod quando vidit eum
ita turpiter capi et trahi in mortem
fuit scriptum non potuit se continere
quando invadebant dominum. Alia racio potest
esse quod scriptura prohibet hominem vindicare
seipsum sed non vindicare alium et
maxime dominum. Deinde cum tetigisset
auriculam eius sanavit eum. Queritur
Contra cum viderent miraculum in dei
tam miraculo quo percussa auris
se mittere manum in eum. Ad hoc dicendum
quod nox erat et ideo forte non viderunt
miraculum. Vel dicendum quod tantum oderunt
eum quod si et vidissent non propter hoc di-
misissent. Unde dicit aliqua glosa quod ille
[illegible] cuius auriculam sanaverat
dedit ei primam alapam. Deinde dixit
autem ihesus ad eos qui ad se vene-
rant principes sacerdotum et cetera. Contra
principes sacerdotum non venerunt sed
ministros suos miserunt ut ha-
betur [illegible]. Ad hoc dicendum quod dicit venisse
non quantum ad presenciam corporalem sed
quantum ad auctoritatem. Unde glosa [illegible]

[illegible] non venerant ad ihesum princi-
pes sacerdotum in gratia et servo-
rum sed tanto cayphe exoptavit
Et volens evitare eos ab
vocibus confundere quorum consilio
tracta [illegible] dicit eos venisse
ad capiendum salvatorem quasi
missionis potestate venerint. Vel po-
tuit esse quod aliqui ex eis venerint
ad capiendum eum et alii [illegible]
iacobi cayphe. Item cum se corpus
offert manibus. Dicit glosa de christo
super id quod ad latronem [illegible]
excitavit eos ad malum. Ergo
Contra si excitavit eos de mor-
te sua fecit eos maiores. Ad
hoc dicendum quod excitavit eos non ut
facerent quod animo volebant sed ut
possent facere quod animo volebant data
tamen eis facultate non nocendi.
In hoc est documentum nobis christianis non fugi-
endi sed patienter et libere sustinendi
mala et labores huius mundi.
Petrus quoque sequebatur eum a longe
[illegible] proditionis simulacrum
et dicitur fervorem [illegible]
fugere [illegible] timorem
ubi [illegible] sequitur [illegible]
dit [illegible] culpat
que cum vidisset ancilla quedam
sedentem [illegible] et [illegible]
et continuo [illegible] petre
In prima [illegible] petrus
sequendi modus quia a longe
sequebatur usque ad atrium
accessit ad ignem sedentibus co-
mitatur et consedebat illis
[illegible] videns [illegible]
duxerunt ad domum principis
sacerdotum petrus quoque sequebatur eum
a longe. Glosa quod sequebatur erat de-
vocionis sed quod a longe timoris
Contra si discipulus [illegible] sequi
sed magis [illegible] petrus
de longe sequebatur [illegible] ad passionem
[illegible] a longe [illegible]
[illegible] passionem [illegible] nobis omnibus

qui tunc sit per viam. Accenso igne
Erat enim frigus quia temporibus extinus
ut habetur Jo. 18. Et frigus pectoribus istis
verum glo. quia intus in domo princi-
pibus sacerdotum maligna synagoga
frigebat. Hic ignis in frigore
noctis accensus tempore demonstra-
bat verum non solum erat ibi ignis
lignorum sed et inimicorum de quo ipse
supercecidit ignis et non viderunt
solem. In medio atrii. Atrium no-
tabat platea aperta sub divo
in prima portam et secundam ubi erant
ministri qui Christum ceperant. Intus
autem erant in concilio principes
sacerdotum et scribe et seniores et
illis ministris circumsedentibus id est
circa ignem sedentibus erat Petrus
in medio eorum id est inter eos. Tunc in
Petro fuit impletum cum perverso
perverteris. Quem cum vidisset ancilla
quedam. Hic subdit trina Petri negatio.
primo prima 22 a. i. et post pusillum alius
videbis cum dixit 33 a. i. et intervallo
facto quasi hore unius. Ubi tangit
per negationis ordinem ipsa expressa
negatio. Mulier non novi illum.
Ecce a muliere que fuit ostiaria.
nec omnibus describit officii quia
ancilla hostiaria. Ad primum quia
diligentiam in introitu. Ubi quia
dixit ... quem cum vidisset
ancilla quedam. Cur inquit glo-
sa primo ancilla prodit quia viri
magis potuit cogitare ut
sexus ille omnium in nece domini
peccasse et per passionem redemptus foret.
Alia ratio est sic per hominem
mulier ad mortem instiga-
sit primum principem ecclesie ut ne-
gando Christum compelleret. Alia ratio
hic Petri infirmitas appareret
ut quo princeps apostolorum Petrus
antequam infirmus fuit sequitur quod fortitu-
dinem ad adventum spiritus sancti fuit ancilla
hostiaria requisita dicat.

Vnde et tu cum illo eras. Mulieris vocem
timuit ut negaret. Non solum ancil-
la magnum hostiaria non libera, ad
significandum quod Petrus quando erat
discipulus ... non liber
ut amore filiali. Quem cum
vidisset sedentem ad lumen et
cum fuisset in introitu scilicet de spe
et diligentiam. Erat enim hostiaria
verum ad eam pertinebat cognoscere
eos qui intrabant. Dixit et hic
cum illo erat. Vidit enim cum Christo
sicut Galileum. Vidit et tamen
et in [illegible] de familia prin-
cipibus sacerdotum. Vidit et ipsum triste
et mestum cognovit et ipsum for-
te per habitum vel gestum magis reli-
giosum. At ille scilicet Petrus negavit
eum non in sua domo nec in templo
sed in principibus sacerdotum atrio.
Ubi multoties non rogat veritas
sed negatur. Ubi Christus capitur et ligatur.
Ubi Iohannes decollatur. Augustinus ibi
stella prodit. Augustinus ii. Dic mihi
sancte Petre a maiori quam me insti-
gabat ad mentiendum ita negasti.
Etiam non potuit dicere Petrus
timui amariorem mortem melius
Non novi illum. Et nota quod ter
negavit Petrus quia quod stat in te
scilicet cordibus oris et operibus. De prima
dixit insipiens in corde suo
non est deus. De secunda. Lucra pervertit fi-
dem et ablata est de ore eorum.
De tertia titum i. confitentur se nosse
deum factis autem negant. Non novi
illum. Hic dicit magnitudo timoris eius
quia non tantum negavit fidem Christi
sed et notitiam personam. Non enim dixit
non est Christus. Sed non novi
illum. Ecce quantum noxia sit
pravorum colloquia quia Petrus fa-
tens negavit Christum et dicere se hominem
non nosse quem paulo ante fuerat
confessus filium dei vivi ut dicit Augustinus.
Et nota quod vix negat ab Christo
exemplum ut Petrus sit qui Christum
hinc ex ignorans ut Paulus

i. thi. i. ignoras sicut i mar du te
Ex malicia uel industria ut
iudas proditor. Et exquirebat
oportunitatem ut traderet illum
70 sine turbis. Ex quo aliud ancilla
ista hostiaria i domo pontificis
cupiditas que quasi omnibus fa ibi
intrare. i. prius. 18 Domus hominis
dilatat. in ma cgt am pucas
sparum ei fat. hinc est quod dicit psal
lix. qui nitas commit i platte
is et cupiditas non potuit mi quod di
quere quia id dat. sed permanitt
quia amiore eius ad maiorem
omnes ana studet. Et quia prius
enotum ibi iam famula ut
ancilla. sed exstitit ibi
principa ut domina. Sicut Ecce re-
pente obedivit omnia quasi fi
gatum est gen. 16. Dixit enim
saray que mea princeps
mea i. caritas abrahe uiro
suo i. principi sacerdotum que epi-
scopalibus multarum generum
iuga agris que me. ego dedi an-
cillam meam i sinum tuum concessi
et puidiam acquirendi et co-
seruandi. necnon ut quasi uides
que concepit thesaurum magnum non
thesaurus despiciunt me habet. Iudicet dominus
inter me et te. Sed quia contra iudicium
domini post gal. 4. ait enim. Eice
ancillam et filium eius. prius 30. p
ta mo tua et quartum quod sustinere
non potest. per simile regnantis
i. auarorum per stultum cum saturatus
fuerit cibo i. ypocrita. per odio-
sa cum nupta fuerit i. superbia que
odiosa est deo et hominibus. Et an-
cilla cum fuerit heres domine
sue. Haec ancilla cupiditas
que dominatur i domibus platorum
exclusa domina i. caritate. propter
quam nunc agnoscens meque potest
diligere dominum perfecte
non propter se sed propter sua quando adulsit

al. 2 vides enim dixit

i. a to pontifices introductus
sed ibi multociens cupiditate de-
lectus negat Xpistum et quod plus est
nix ad nugam penitet. Et dicit
ibi sicut ii petrus penituit
dum fuit i domo principis sa-
cerdotum sed egressus foras fle-
uit amare. Et post pusillum alius
uidens eum dixit. Hic describi-
tur 2a negacio ubi primo non 2a negacio
ostend 2a ipam neg. i. petrus quo
ait. O homo non sum. Dicit glossa. Et post
pusillum petrus permanente adhuc
t eodem ... pecco ei quod p
permansisset non diluit more
... permanere neganti et hac fuit
primus gallorum catus. post pusil-
lum ... gallorum catum
aliquis non ... sed ... per
fortificata tempore tempo-
rum a prius debilis est si ei
non resistitur paulatim fortificatur.
Et tu de illis es dixit ei. Et
Jo. 18. Et tu ex discipulis es hominis istius
volebat nominatim Xpisti esse
discipulus sed occidere. petrus uero
ait. O homo non sum. Dicit. Sanus
erat quia peccatum est hominis ut
fuit cum peccat. ... non erat
non tamen ex discipulis sed per ... erat.
Et interuallo facto. Hic ponitur 3a
petri negacio ubi non ... negacionis
factio 2o ... aliquis
quidam affirmabat sed ipam ... Et
ait petrus o homo nescio quid dicis.
Dicit glossa. Et interuallo facto. Fuit in-
tervallum inter 2am et 3am quia cum bis
negasset non quia iam ... de
suppodebat quod petrus dubitat.
Dicit. Hoc appositum fuit. Et interual-
lo facto ne petrus ex surrep-
tione ex deliberatione uideretur
ter Xpistum negasse. interuallo
in quam quasi unius hore spacio aliquis
quidam affirmabat dicens
aliquis. 3 sicut sicut fuit Et tempore dum

idest ho sic tu a petro tempore dni i
pretorio ille autem tum erat cog
natus eius cuius petrus abscidit
auriculam. Io. 18. affirmabat dicens
Vere et hic cum illo erat s. in orto
ubi uidebat eum cum xpo. unde Io.
18. nonne ego uidi te in orto
cum illo. Nam et galileus est glo
galilei et ierosolimite eque hebrei
sunt et unius lingue. set unaqueque
prouincia habet suas ydiomata
proprietates et unaqueque suum modum lo
quendi quem mutare non potest
ut patet de eufrateis qui non pote
rant dicere seboleth sed sebouth
Iudicum 12. Sic galilei habebant
alium modum loquendi quam iero
solimite. Unde dum fuit petrus
Vere et tu ex illis nam et loquela
tua manifestum te facit. Mt 26.
Et ait petrus. hic subditur ra
negat et primo negandi modus 2°
[illegible] per dominus. 3° [illegible] et hoc est quod dicitur
Et ait petrus homo nescio quid dicis
Ecce tu habes ergo primo enim ne
gauit se nosse xpm dicens non
noui illum. 2° negauit se esse
[illegible] ut discipulum dicens o
homo non sum. 3° discipulus ut hic pag
2° negauit se intelligere uerbum
de xpo proponi dicens homo nescio
quid dicis. Inhic atque petrus quem
summo cauit hominem et ancilla
mulierem manifestauit suam
infirmitatem propter hominem negat
dominum auditate quid ipsa habet quibus
turbat timeas ab homine mor
tali. Ambrosius quidam pio erga
petrum affectu locum in me ponere
qui quibus dixit se ignorare no
losse quem non confitenonit.
Hic autem dixit non sum se ne
malunt qui xpo negat dum
Nescio quid dicis dum cum nollet
dicere se eorum sacrilegiorum esse
cie sed reprobanda damnare.

Excusatio petri ab Ambrosio facta.

hominem ait nescio dominum in apostolo ex
has exponentes dominus se ipse sin
uolas et testatur qui se ter
negandum a petro predixerat et
petrus qui se non de iniusta testatur
locutum fuisse subsequentibus la
crimis manifestat. Et continuo
adhuc eo loquente cantauit gallus glo
post trinam negationem secundum gallicantus
s. 2° quando prius semel predixerat fuit
ut hic dicitur. Reliqui qui gallus
bis non esse dedit terminum eius
negationis. Hic autem forte uult
gallicantu ipse sponsa doceat
excitare sic et unus gallus
excitabat tamen alterius. adhuc ergo
illo loquente s. ubi quasi totum
negabat gallus cantabat
ut s. petrus confitentibus sibi galli
cantu et sua negationis recordaretur
ex predicatione de qua b. e. ante
dicto et petrus non cantabat
hoc gallus cantu moueretur ad
penitentiam uidendo uberem
impletionem fue[rit] infidelitatis
confirmationem. Et conuersus dominus
respexit petrum negationis cul
pam hic et conuersionis penitentiam
ex qua non tamen pro uerbum
2° recordatio petri. i. et re
cordatus est petrus. 3° contritio
petri. i. et egressus foras flet. Et ergo
et conuersus dominus s. a iustitia ad
misericordiam respexit petrum glo
respexit dominus ut recordaretur
petrus quia ira ad penitentiam
prouocat. Hinc eterum petebat
psalmista dicens respice in me domine et
miserere mei. Omnia pode
uadat et dimittit sublimitas
quia dominus est sublimis ut humilitas
quia conuersus et humilis et utilitas quia
respexit utilis et necessitas quia
petrum. Post de quo tum conuersus dominus respexit
Et recordatus est petrus uerbi domini quod
dixerat quia prius quam gallus
cantet ter me negabis quia se dixerat
domina pet[rus] [illegible] ad fuit.

reductio in mentem eius quomodo dominum negasset secundum quod hic ei dominus predixisset aut pectori recordatio fuit initium penitentie eius. Cuius nichil ita curat delictum ut memoria eius contritiva. Et egressus Petrus foras, sed ut haberet liberum flendi locum foras, scilicet de atrio pontificis. Nam domibus magistrorum non est locus penitentie congruus, quia qui in mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Iniquorum ergo egredi foras habet ut ab impiorum consortio seclusus pavide negationis sordes liberis fletibus abluat. Sic qui vult initare penitentiam et emendare quod fecit, debet egredi de mala societate. Et flevit amare. Ambas lacrimas pro et lege satisfactionis non lege. Communiter quia tanta fuit eius contritio quod sufficit pro satisfactione. Unde Ambrosius: contritio potest esse tanta quod tollat omnem penam. Contritio ergo Petri dicitur optime, quia egressus foras manifestatur; quia flevit, virtute; quia amare, i. ex cordis amaritudine. Sicut ei dicit Glossa: dominus intuitu suo provocat Petrum ad lacrimas, ut nimirum vehementem domini lumen flamma ignis, ut hic Apocalypse: et oculi eius pectoris frigidi est, ut glaciem intuitu suo resolvit. Sicut ignis solis glaciem resolvit, ut per flatum spiritus eius fluent aque. Vel flevit amare i. fletu cordis, quia amarus est de quo Ieremie: luctum unigeniti fac tibi planctum amarum. Fletus autem devotus cordis est suavissimus, ut pro cibo reputaretur. Sicut psalmista: fuerunt mihi lacrime mee panes

No. 90

hic quarta: At ille negavit cum quare dominus permisit Petrum cadere, ex quo procedebat primitatis ad primam venire? Ad hoc potest dici quod hoc permisit ut maior confunderet, ut nemo se presumeret, ut Petrus presumptuose extulerat ad tradendum, ut arbiter caute doceret, ut propriam infirmitatem cognosceret, ut suis exemplo infirmitatibus infirmitatibus subditorum suorum condescenderet melius sciret. Et post pusillum alius videns eum dixit. Matthei 26 et Marci 14 legitur fuisse ille alia ancilla, ad cuius vocem pariter Petrus negavit. Ad hoc potest dici quod verisimile fuit scilicet dicit quod una fuit quod primatum ad eum sermonem direxit, alia ad circumstantes, ut patet Matthei xxvi. Dicte autem tres negationes in atrio Anne. De certa autem consideratione dicendum omnibus tribus negationibus fuisse in domo Anne. Sed secundum Bedam quod prima facta in domo Anne alie due in domo Cayphe. Ad hoc dicendum quod dicit textus evangelii Johannis 18 prima facta in domo Anne alie in domo Cayphe. Et patet quod Augustinus dicit per anticipationem nec quod alii dixerunt dixerunt per recapitulationem. Et conversus dominus respexit Petrum. Dicat aliquis: cum principibus sacerdotum Petrus autem in atrio foris abstractus, unus illum in domo non poterat. Ad hoc dicendum quod quidam dicunt quod respectus fuit interior et spiritualis, non exterior corporalibus. Unde Augustinus dicit quod ubi ita respectum divinitus facta est. Unde Lucas ait conversus dominus non autem conversus Ihesus, ut ex hoc intelligamus quod respectionem non humanitatis sed divinitatis fuit. Secundum autem quod dicit Leo papa dominus Ihesus inter pontificale concilium corpore tenebatur. Secundum trepidationem discipuli forensis positi solo divino vidit intuitu et paventis animum vexit ut respexit. Convertit et in fletum penitudinis concitavit. Et recordatus est ...

machinacoe. Deīn fraudulēte
tradicoīs p turcone. & 3º mole-
sta tradit capcoe. hic declarat
cōiuncta 3ª 3 opponēs. & 7º cōphe-
si illusionis fratrum a ministris de
nocte. 2º illusionis fratrum a pō-
tificibus & scribis in mane. & ut
fratrum ē duas quaerunt. In pma
decima illusio pmo i fcie 2º
i. labis & & interrogaverunt eum di-
centes. In pmo illusio fratr
corpe qualis 2º i facie spali. i
& velaverunt eum. Illusio fratr i
corpe appet i 3bus q2 tenebat
illudebant & cedebant. Prima in-
iuriosa illusio ubi libertas
constringitur q2 tenebant. ma-
iestas confunditur q2 illudebant
bonitas affligitur q2 cedebant.
Batt lenatim erit frangise
lende sponte seigore len-
punist saincte ore. & hec eius do
& viri q d. nō erat proci.
vnitas nō excusabat eos
hic viri pontifici & scribarum ministri
Viri iniqui de quibus ps viri
sanguinum & dolosi. qui tenebant
eum s. ne fugeret h q punirent
eos iudas di quecumque osculatus
fuero ipse est tenete eum. mt
26. tertio at dubes a bonis & a
malis s valde dum eger. tera
bonis ad cog aud & delectand
Cant 3. tenui eum dimittam.
h a malis ad illudendum ut dicitur hic
& viri qui tenebant eum illude-
bant ei. s. conspuendo eum. vnde ab
dias. omnes viri federis tui
illuserunt te. & invaluerunt adversum
te viri pacis. Illusum at fuit ei
pmo i domo pontificis ut dicitur hic
2º i pretorio pylati presidis mt
27. genuflexo dum illude-
bant ei. 3º i pretorio herodis. luc. 23. 4º
i patibulo crucis. l. 23. Cedentes. s.

flagellis & colaphis cedebant
tunc impletum est q dixerat ysa
corpus meum dedi percucientibus
ysa. l. beda quantum ceseris
colaphis in de corpore nunc cedi
blasphemiis florem clamorem
& qui conspuitur a salivis insi-
deliunt nefariis obpro-
briis insidelium exhortant
Et velaverunt eum hic subdit
illusio fratr i capite spali & pmo
confundendo q2 velaverunt 2º affli-
gendo q2 percusserunt. Dicitur g. & ve-
laverunt eum s. non ut scela corpe
non videat. s ut a se gratiam
cognicionis eius abscondat
ut d glo nō enim digni erant
vide facie eius q plena erat
gratie. hec est s. valde mira
ebdomade & facies tua plena est
gratie. Gra enim aia petit fa-
ciei venelonem. Cant 2 ostende
m facie tua facies enim tua
decora. s. p fidei revelonem
hoc velonis futurus p figura
pt est q moyses velabat fa-
ciem sua. exo. 33. Et percucie-
bant faciem eius. s. tabitur facie
desideraverunt reges & prophete vi-
dere quorum vnus dicebat s. dd.
ostende faciem tua. s. et moyses
exo. 33. si inveni gratiam i oculis tuis
ostende m faciem tua. Vnc tam
viri magnifici & beati ipsi pce agerent
vn. i. ps. l. i quem desiderant an-
geli prospicere & isti miserrimi & ex-
cecatissimi hanc beatam faciem
percucere nō vererentur. mt 26. alij
palmas dabant i faciem eius
implebat istud q dicitur erat p mira
chee. percucient maxillam iudi-
cis israel. Et q sibilla pdixerat
dabunt deo alapas manibus
incestis. parua at illusio ubi di-
vinitas velatur & felicitas percutitur.
Et interrogaverunt eum hic de
illusioe in fcie hic subdit de
illusione i ub & pmo i spali 2º i

illusio x

gnali i z q̄ multa blasphemā
dr go z increpauit eū dicēs
pphiza r̄ hic dicebat qi de
risorie co s q ppq reputabāt
eū magnū pphām s a ppha
magno fuit z io dicebat ei
pphiza q d si tu es ppha mag
nq qui puides futa s pphi
reputat dici multo magis po
tes scire p̄ita ut p̄ita pphe
tiza q̄ quis ē qui te p̄cussit
cū sit ut nos pub nt absasse
p̄cutiebat eū caput eq aū
dire ut h̄d az za z a multa
blasphemātes dicebat i eū
ipsa i blasphemā ut sēm isrl
bn̄ deus ē a plurium hom et
abiectio plebis hz a gl̄a a glorē
dīc d thcubim libtas captore
tradit gl̄a angelorz illudi
spes sine macula z candor
lucis etne cospuit deq om
flagella ut a mediciū mor
qz gomistat n̄ut omib ea mq
z tu commoriamur sic dix thos
Jo xi Itē bn̄ tradi tq̄m reg
ad illud tq̄ fatuq ad flagel
tq̄m maleficq ad cospuendū
tq̄m nichil ad aū tq̄m pua
ricator legis sz que oia dn̄
maiestas fustit ut uidz lōg di
volunt dns cospuit z lauat
volunt uelari ut uelame
culpe z ignorā de cordibz
nris auferet i capite uolunt
p̄cuti ut caput nrm s ada
sanat vestiuet alapas uolunt
recipe z ubiq de vid dit nobei
ubiq z manibz s opibz applau
damq h i d ps omes gentes
plaudite manibz Et ut fcē
ē dies uenūt seniores sup q
recitata ē illusio q̄ facta in
tā de nocte hic recitat illu
sio facta de die a pontificibz

ubi tam illusio oia corā intrago
dupt ōma an sit xp z an sit
filiq dei i dymne go obtuc
go filiq dei In p'ma nota p̄
corpmaligu cogreg d z cogga
torz fraudulētan ibo i
z adduxerūt illū i cōz bene
dixit z ait ille snos dupcō
sup implicāt tāp suctedes
tpe quut fcē ē dies z 9 corz
conci q p'nenit z gnan
gradq p seniores plebis dr q
z ut fcē ē dies hō dr qz p'ceden
fecunt de nocte q lo uideq
sollicitis sē i malo nā uigila
uantut facent homicidiū
h i d pū s nō dormiunt id ma
lefecunt nā nocte dormit i
die q nō sufficit dies ad co
plendū maliciā suā Conueūt
seniores plebis hic ē eōmutq
malignancium De q q̄ d̄ p̄ptxisti
me a quetu malignancium h q
conuetq poz fuit abbas erat
caypphas q erat pontifex ann
illiq Jo xi Seniores s q p̄cel
lebat ceteros etate z pūa es
sacdotū i pontifices q ceteros
dignitate z scribe qui ceteros
doctrina legali hij put dici
tres ordines demō i ecclesie
i synagoge Dan a hijs sit es
pt mundi De oc pseudo pphe
predecetes Apoc xvi De hac
maligno quetu dr i ps
p̄ncipes quenūt i vnum adu
sq dnm z adūsq xpm eq Et ecce
go afflictois ōtinuato
q ut fcē ē dies affligēdi
sollicitudo qz quenūt affli
gerent eū odio qz scioes eq
Et adduxerūt illū s tq̄m
agnum mansuetū q p'ortet ad
victimā deuote xpm galiūsim
h i d ps cōsiliū maligncium ob
sedit me q d sedt qm me Nō ego

cucis p cossim sic pz no sedit in
concilio uanitatis secundum penultimum
i concilium eorum non ueniat anima
mea et cetera. Adduxerunt eum in quin-
dutris si tu es xpc dic nobis glo
uanitate desiderant secundum calump-
nia parant intelligebat enim
xpm debere nasci de tribu re-
gia scilicet de semine dd unde si dixisset
se esse xpm statim opponerent ei
quod potestatem regiam arrogaret
et obiecta a rege puniendus esset
Et nondum quod xpus tractabat de
duobus scilicet quod se dicebat filium
dei et quod dicebat se xpm sive
regem iudeorum. Nomine enim xpi
reges iudeorum appellabantur
propter unctionem unde de saul dicit
dd quare non timuisti manum tuam
mittere ut occideres xpm domini
ij reg. Sub hoc nomine et promissio-
tus erat messias Dan. 9. De primo
scilicet quod uocabat se filium dei parum
curabat pilatus quia erat cultor
ydolorum unde Jo 18. accipite eum
uos et secundum legem uestram iudicate
eum. Magis tangebat eum
et romanum imperium scilicet quod dicebat
se esse regem sive xpm i. unctum
unde Jo 19. Cum ergo audisset pilatus
hunc sermonem scilicet si hunc dimittis
non es amicus cesaris omnis enim qui
se regem facit contradicit cesari. Et
ideo de hoc ipsum specialiter primo
interrogabat scilicet utrum xpus esset
ut si hoc diceret pilato traderetur
Et ait illis si uobis dixero non
credetis mihi hic subdit beneficium
domini ubi breuiter uidendum autem
primo eorum incredulitatem quia noluit
credere mihi. 2o incredulorum
calliditatem quia noluit respondere in-
terrogati. si autem interrogauero
3o callidorum crudelitatem quia nolebant
absoluere eum. neque dimittetis
4o [illegible] utilitatem quia hoc [illegible] fabat

eius sublimationem i. ex hoc autem erit
filius hominis. Et hoc est quod dicit et ait
illis scilicet xpc ihc iudeis si dixero
uobis scilicet quod sum xpc non credetis
mihi. Sepe enim dixerat se esse xpm
et sepe interrogauerat eos quod
dicerent xpm filium esse dei ut
eos ad credendum prouocaret. Ipsi
autem nunc ei dicenti credere nec in-
terrogati respondere uolebant. Jo
8. si ueritatem dico quare non
creditis mihi. Si autem interrogauero uos
non respondebitis mihi sicut B. xpc
quando dixit xpm esse filium dei
at illi tacuerunt. Neque dimittetis
scilicet me qui tamen innocens sum. Ipsum
quidem dimittere noluerunt secundum
ligauerunt et ligatum miserunt annas
ad caypha pontificem ut patet
Jo. 18. Ex hoc autem scilicet tempore i. post tempus
passionis erit filius hominis sedens
a dextris uirtutis dei. scilicet die as-
censionis quod fuit satis cito post.
Dicebat [illegible] de proximo an-
pa[illegible] ut Jo. Vado ad eum qui me misit Joh 16.
Vel ex hoc scilicet quod non dimittetis me
sed flagellatis i. ex hac causa scilicet
propter humilitatem passionis erit filius
hominis sedens i. sublimabitur per
gloriam ascensionis a dextris
uirtutis dei i. in potioribus bonis
patris secundum humanitatem i. equalis patri
secundum diuinitatem. Et dixerunt filius hominis
quem inquiunt tu filius dei es qui fuit equalis
patri sedens a dextris patris
filius [illegible] quod fuit exaltatus
et [illegible] quia ex hoc i. cito post hoc
[illegible] quia erit [illegible] euidentia
et [illegible] quia filius hominis [illegible]
[illegible] fuit [illegible] humanitas glorificata
et [illegible] quia sedens a dextris
[illegible] quia [illegible] dei [illegible] dixit
dominus domino meo sede a dextris meis
Dixerunt autem omnes tu ergo es filius
dei hic subdit [illegible] iudeorum illusoria
interrogatio ubi ita per maligna

hoc non sequebatur ex dictis precedentibus quia dicitur erit filius hominis sedens a dextris virtutis dei ita calumpniose et inique interpretati sunt. Sed quia hoc erat verum noluit negare nec etiam affirmare ne daretur locum calumnie sed respondit vos dicitis.

corpus quo ad 2o temptata verba eius i.
qui ait vos quia dicitis quia ego sum
2o calumpniose a vicinis acta
i. at illi dixerunt quid adhuc
Et hoc est quod dicitur dixerunt autem
omnes quibus generaliter tu ergo es
filius dei ... dixerunt quibus
quia omnibus communiter participabat
omnes enim declinaverunt simul
inutiles facti sunt. ysaias. Ecce nos
quasi oves erravimus. Et ait
Vos dicitis quia ego sum glosa. Sic
temperat responsionem ut et verum dicat
et sermo eius calumpnie non pateat
q. d. ... ego non dico nec nego sed vos
dicitis quibus minime credatis
glosa sua sua dampnatione. Vel sic
vos dicitis mecum dicentes et tu vere
dicitis hoc assentiendo ... hoc
legitur de ... sic tamen ego
filius dei sum tamen in corpore quo
et tamen ingenitus ad quem intende-
bat cum dicitur ... vir
sunt ut ex datis procedentibus ad
condempnandum ...
... sua turba ... ut docere
at nos ... nolite ... ad
vos ... excusationem ... tribulationis
perturbat ... loquitur
At illi dixerunt. hic subditur calump-
niosa vicinis actio. Ubi tangit
primo eorum perversitatem ... quam de-
siderabant 2o perversitatis acta. ex-
terior quia verba extorta repete-
bant ipsi enim audivimus
at illi dixerunt quid adhuc desi-
deramus testimonium hoc dicebat
quia multos falsos testes
adduxerant ut patet Marci 14 testis
inquam ad probandum ... et
dei filium dicat. glosa. Hec duo
coniungebat ... quod unum
videbatur ... religionem ... ro-
manum imperium. Ipsi enim audivimus
de ore eius ... quod sit filius dei. Et hec
enim magis perversitas multa ei
... verba ... audierunt

sed solum quod malum reputabat
... et ... accusabat
... verum ... cum confundere desi-
derabat ... beatus
stephanus actus 7. ... cor-
dibus et auribus vos semper ... resistitis.
hec quidem nisi qui ... cum
Io. 10. dicit ipse. Ego enim tollit
animam meam a me sed potestatem habeo
ponendi eam et iterum sumendi
... potestatem ... tollet. Ad hoc dicendum quod aliud potest
homo quantum ad ... aliud ...
aliud est homo ... nostre
... potestate ...
... fuit ... non ...
... simpliciter. Ideo exponitur filius
hominis sedebit ... a patre non ...
... tamen ...
... contulit ei sedere ad dex-
teram patris. Ideo passionibus non
... Ad hoc dicendum quod licet pater unda
non sit ... patre non ...
...
fuit pater ... dicto quod ...
... ex alta
... Dixerunt ergo omnes tu ergo filius
dei ... argumentat sic
iudei ... filium dei
sed filium hominis. Ad hoc dicendum quod forte
... dixerat se sessurum ad
dexteram virtutis dei quod equalem ei
Ipsi enim audivimus ex ore eius
... expressam eius. Ad hoc
dicendum quod ... ipsius audierunt
hoc expresse de ore eius ... ex
verbis eius ... quod di-
cat vos dicitis quia ego sum.

Cap. xxiij

Et surgens omnis multitudo eorum
... mortem
... iudeorum ... pilati
et herodis et militum ubi ... 2o ...
... 2o iniusta eorum con-
dempnatio i. pilatus autem ...
...

... pilati ...

a execucio i. Et cum ducerent eum appre-
hendissent quedam sunt xpo data
licencia de eo sepeliendi i. et
erat vir nomine Joseph quod erat
In prima examinatione xpo fuit coram
pilato preside et coram herode
rege i. pilatus autem audiens gali-
leam Hic tangitur primo xpi iudicium
pilati deductio 2o adducti
accusacio i. ceperunt autem accusare eum
3o iudicis interrogatio i. pilatus autem
interrogavit eum xpo autem alteram inter-
rogationem i. at ille respondens ait tu
dicis 4o responsionis a iudice acceptio
i. ait autem pilatus ad principes sacerdotum
6o accusantium replicatio i. at illi
invalescebant dicentes. Dicit ergo Et
surgens omnis multitudo audi-
to sermone quod blasphemiam repu-
tabant quo sustinentes tanta
blasphemia putantes et se
huiusmodi sufficientes amplius ad condem-
nandum eum Duxerunt in quam de
domo cayphe pontificis ut habetur
Mt 26 et hic mane post quam nocte
illuserunt ei. Omnis multitudo ut
omnes essent participes tanti criminis
hec multitudo [illegible] per experientiam
me a conductu multitudinem a
multitudine et Duxerunt se ipsum
non confidebat de hoc i. aliis
verum post quam multum habebat negocium
istud cordi ad pilatum re-
verens imperio videntur derogare
verum Jo 19 nobis non licet interficere quemquam
qui Duxerunt ergo eum ad pilatum
ut super pilato totum imponerent et
ipsi innocentes reputarentur Et
quia timebant malivolenciam
plebis in morte eius Et quia volebat
suam maliciam per modum iusticie
occultare Respice ergo in decorum
impetuositas quia surgens multitudo
Impetuositas generalitas quia omnis
generalitas crudelitas quia eorum
crudelitatem improbitas quia duxerunt

improborum iniquitas quia illum scilicet
innocentem iniquorum dolositas
quia ad pilatum Ceperunt autem
eum accusare hic subditur quod ad-
ducti coram pilato accusacio i.
accusant eum super 3 primo de plebis
subversione i. hunc invenimus subvertentem
2o de tributorum prohibitione
et prohibentem tributa 3o de regni
usurpatione et dicentem se xpm
regem esse Dicit ergo ceperunt autem eum
accusare Erant enim milites ponti-
fices qui coram homine gentili
non erubescebant fieri accusatores
et advocati accusare scilicet de falso
verum Mt 27 principes sacerdotum et omne
concilium querebant falsum testimonium contra ihesum
et post invenerunt tunc testes
iniqui dicentes hunc invenimus
Optime dicebant invenimus
quia eum imponebant Vocat enim
veritatem scilicet hic ad fictionem et ad-
inventionem ipsarum lingua eorum et
adinventiones eorum quia dum sub-
vertentem gentem nostram hic falso di-
cebant eum plebem salvabat et
convertebat non subvertebat Lc 19 venit
enim filius hominis querere et salvum
facere quod perierat Et prohibentem
dare tributa cesari hic iterum falso
dicebant cum tributa solvi
precepisset Mt 22 reddite
que sunt cesaris cesari Et di-
centem se xpm regem esse hic iterum
falso dicebant quia regnum non re-
spuit ut patet Jo 6 et 18 regnum
meum non est de hoc mundo Dixit
xpm regem quam explanationem
quia pilatus convertit eum quia ceteri
reges vel reges suos non inunge-
bant sicut iudei verum si ipse xpm
non addidisset regem non intel-
lexisset pilatus quid dicere vellet
Pylatus autem interrogavit post
examinacionem accusacionis hic subditur

iudicis interrogationem tunc pilatus
ait interrogavit eum. Sed quia hoc
pertinet ad iudicem interrogare
ut plenius instruatur de causa
audita autem parte [illegible] iudici
precipue [illegible] [illegible] quod interro-
gare vel renuntiare quoque
et cum interrogamus conicere
iustitiam interrogavit inquam Di-
cis tu rex iudeorum. Duo
fuerunt obiecta quantum ad
verbum pontifices et [illegible]
quod prohibebat solvere tributum
et quod regem se dicebat iudeorum.
Pylatus autem primum tamquam incredibile
[illegible] vilipendebat hoc solum
nesciebat consistit tu es rex
iudeorum. querebat utrum esset
rex de iure vel de facto constabat
ipsum regem non esse de iure
eo quod [illegible] Ier. xxiii. suscitabo david
germen iustum et regnabit rex.
Ideo autem querebat magis ubi est
qui natus est rex iudeorum quia
rex erat a nativitate non
a nativitate. Sic ipse deus rex in
secula seculorum. At ille respondens ait
post interrogationem pilati subditur
veritas [illegible]. At ille respondens
ait pilato tu dicis. Glossa tu
dicis eodem verbo quo pilatus [illegible]
[illegible] ut [illegible] sententia [illegible]
queritur. Noluit autem [illegible] dicere
non sum ne [illegible] diceret. Noluit
et dicere ego sum ne calumpnie
occasionem daret. unde sic temperat
sermonem ut et verum diceret et
sermo eius calumpniam pateret.
tu dicis quia intellexit dicere ego
non nego sed affirmo sed tu dicis
non tu affirmando sed interrogando.
Unde ubi istud videtur temptati
et quod erant ex malicia [illegible]
pylatus [illegible] pro eo ex [illegible] xxiii.
[illegible] ait ad pylatus et cetera.
Ait autem pilatus post hunc [illegible]
ad principes sacerdotum.

subditur eius accepta a pilato
[illegible] pilatus volebat eum li-
berare eo quod [illegible] sciebat eum quod
per invidiam tradidissent eum. Mat. 26.
Ait inquam ad principes sacerdotum
id est ad pontifices et turbas id est mi-
nores qui venerunt cum eis a
principibus. Erat consilium principum
sacerdotum [illegible] ut non [illegible]
cent sacerdotes quam [illegible]. Nichil
invenio causa in hoc homine. hoc est completum
quod dicit [illegible] dixit [illegible]
cum principibus [illegible]
[illegible] quia dicat
dampnari. Navicula [illegible]
[illegible] dolo [illegible]
[illegible]. Et tenuit quod pilatus
[illegible] nulla mortis causa [illegible]
inveniebat et tu pontifices iudei
dicebant [illegible] [illegible]
inquiunt hunc subvertere [illegible]
[illegible] quod pilatus [illegible]
[illegible] iudicis [illegible] excecati
per invidiam et maliciam. Sap. ii.
excecavit eos malicia eorum.
[illegible] excecati [illegible] a [illegible]
[illegible] amor [illegible]
oculi claudit. [illegible] patet
[illegible] [illegible]
[illegible] excecati [illegible] sequentes
ex duobus [illegible]
[illegible] supponentes quod [illegible]
Et [illegible] quod [illegible] homine [illegible]
Nanque aliquis fuit hoc quod ad [illegible]
[illegible] non possit [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible].
At illi invalescebant dicentes
hic ultimo post predicta subditur
[illegible] replicatio [illegible]
[illegible] [illegible] iudei
[illegible] invalescebant [illegible]
sacerdotibus [illegible]
[illegible] At illi [illegible]
lescebant [illegible]

b iudi hoie gētili vn glo pnceps
pilatq cū absolutū quonī
dampnādū inuenit. Vide q̄
agūt iudei qui nō mitatē ao
re vindi inuestigacō inuidie
stimulo iustū dampnare labo
rat. Inualescebat in quanō
deficiebat vōcia inualesce
bat clamor et contencio. Cum
ambo q̄ i contēcō impugnādo
uitatē cū cōfidei clamore
io dō q inualescebat uoces
eorz. Item nō ait voces eorz
Dūtes gmouit ppm ic glo
nō illustz se accitant dominisse
enī ppm et pstini tpis ignauiā
docēdo gmonuisse nō cui be
fz ... h e salubs commoto
Deqi ps commonisti tuat co
turbasti eā sana cōtrī. Ite
Docēs p vniuersā iudeā. Eiu
bat enī p ciuitates et castella
docēs. Ite. Et incipiens a ga
lilea. Ibi enī aplos petrū et
iohēm et a..as de qq ...
uocauit. Vn ibi de tabulas
ihc uiro in mari galilee vidit
duos fres ic. Ite ibi fecit p[ri]
mū miraculū qd fuit de uino de
aq i vinū. Jo. ij. In nuptiis facte i
chana galilee. usqz huc. s. usqz
ihrlm que est metropolis. go do
cuit ihc utilib q̄z gmonens ppm
gnalr. q̄ p vniūsa iudea
regulair q̄z incipiens a gal
pseruant q̄z usqz huc. Ex his
enī debuit commēdari nō
accusari. Hic qm̄ fingūt oīs
multi dd eorz duxerunt illū
ad pilatū q̄z nō occulte
interfecerunt eū a publice lapi
dauerunt sicut stephm act..
Ad hc ddm h aliter q volebat
glo eq detrahere q ipe neqa
eorz egnonisse q̄z tanto
maiori gla sublimatq. ph ij.

humiliauit semetipsum ic
qz deq ... reddar ... qz
ptas eorz transflata erat ad
bonos bono fuit ansi p se
ipm suffocare. Item sua ma
licia p mortē iusti occulta
rent. Item at ille videns ait 9o
quis q̄re pilato vm̄ hdius
videre noluit. Ad hc ddm q
pilatq interogabat eū ppe
lr dratē cognoscenda fz herō
des ppr animositatē ... i. e. ...
q herodes spabat signū ag
vide fz qs co. Item tu dicis vi 9
...a ... q̄z a mēz tu dicis
i. tu quibz ... supfluum ... tu
asseris z ... hc ddm ſ
ingrimi historie tu dicis i.
dicere debes ... inuitā cōtra ...
interogonibus i affectiōne vt
dicis. i. ita i corde sentis. Sic
bat enī q p inuidia tdi. cū
Pilatq at audiens galileā f
Supius ... ... rado
... pilato pside. Hic nota
... cognicionē ... coram herode
ubi oīz p° missio ... ad herō
dis ... insti qz ... eorz
ipm accusancium i stabat ...
principes z ... corrupti q ... pte
herodis et suorz i spreuit at
illū herodes. Scda remissio ad
pilatū i. et remisit ad pilat.
In pa ... 2° ... ocnomnitēdi
z ... pamissio ... ut cognot
q̄z ... herodis gaudium de
missione missi i. herodes at
viso ihu gauisus est. Sc° ad mi
... herodis interogauit
silentiū ... interogabat at
eū multis sermonibz. De q pila
tus at audiens galileā
interrogauit de galilea ut a
galileis interogauit si ho ga
lileus esset et de galilea. ...
Et ... fuit dus i bethlem
iude natus ut pz ... ij. fuat
i nazareth ciuitate galilee conceptus

bus ibi multum conversatus
est. ii. Veniens habitavit naza
reth ut adimpleretur etc.
Et ut cognovit scilicet pilatus
quod de herodis potestate erat id est de
galilea que erat de potestate et
dominio herodis remisit eum ad
herodem quia nolebat ponere falcem
suam in messem alienam sicut multi
faciunt quibus dicitur Ro. ii. tu quis es
qui iudicas alienum servum
glo. nec quem insontem et quem per
invidiam traditum noverat finaliter
dampnare cogeretur audiendo mittit
ut a suo tetrarcha absolveretur
vel dampnaretur. Nam herodes te
trarcha erat galilee supra.
Ille autem herodes fuit herodes
antipas filius magni herodis
ascolonite qui tunc tempore scilicet herodes
ierosolimis erat et ibi similiter
sicut pilatus Erat namque his illis
diebus scilicet paschalibus propter solemp
nitatem enim paschalem illuc
advenerat quia iudeus erat et
natura religiosus ut dicit hic glo.
primo enim scilicet herodes ascolonita
hunc duxit uxorem suam que iudea
erat et tradidit se. hunc et uxo
rem aliam ierosolimitanam de
qua genuit hunc herodem antipa
dem [illegible]. Erat ergo in eo
equitas quia ut cognovit
quod de herodis potestate missio
nis [illegible] quia remisit mittendi
facilitas quia scilicet erat ierosolimis
Herodes autem viso ihesu etc. Hic
describitur herodis gaudium
de visione christi. Ubi tangit primo
gaudium. secundo gaudii motivum
quod fuit triplex. Primum quia se huius
scilicet affectus prioris. secundo quia erat
cupiens videre audiens famam
quia audierat de eo. tertio affectus po-

quia sperabat signum videre ab eo
Dicit ergo Herodes autem viso ihesu ga
visus est valde cum tamen flere debu
isset ex compassione sicut Job. 30.
flebam quondam super eo qui af
flictus erat. Ipse tamen gavisus est
quia mundanus erat Jo. 16. mundus
gaudebit vos autem contristabimini
Erat enim ex multo tempore scilicet ex
tempore decollationis Jo. baptiste
ex tunc enim cepit ihesus magis
publice predicare et miracula facere
cupiens videre eum forte ad
capiendum et occidendum. Unde luce 13. exi
hinc et vade quia herodes vult te
occidere. vel potius propter curiositatem
miraculorum et sermonum. Unde in
hoc similis atheniensibus de quibus
act. 17. dicitur quod ad nichil aliud vacabant
nisi aut dicere aut audire
aliquid novi. Eo quod audierat
multa de eo scilicet quibus et de
quo talia audio. Et sperabat
signum aliquod videre ab eo. Iudei enim
signa petunt et ipse iudeus erat
[illegible] quo dictum est. Interroga
bat autem eum. Hic subditur admi
ratio herodis et silentium
christi. Ubi notatur primo interrogantis loqua
citas nimia. secundo interrogati
taciturnitas discreta. atque
non respondebat. Dicit ergo Interro
gabat autem eum scilicet herodes per
multis sermonibus vel propter curiositatem
vel propter novitatem. Dicebat enim
de eius nova [illegible] quia nova est
hec doctrina nova vel propter
indignationem ut sic multitudine
verborum eum facilius caperet in
multiloquio enim non deest peccatum
Prov. 10. advocatus a potestate
discedere credebat multis
verbis illum ex multa ei loqui
la tempus te et subvidens
interrogabat te. et in circu[illegible]

glossa tacuit tamen fecit quia herodis in-
credulitas non merebatur diuina
audire et dubia accusatoria decli-
nabat. Ambrosius: accusatur et tacet
qui defendi non indiget.
ambiat defendi qui timet
uinci, quia taciturnitas enim con-
fessio. ideo Beda subdit. Ambrosius:
non accusationem tacendo confirmat
sed despicit refellendo, et indig-
nam responsionem iudicando, quod ta-
citurnitas sua sufficiebat ad id
quod posset obici. Stabant
autem principes sacerdotum post mis-
sionem Christi ad herodem iudicium
subditur hic instantia iudeorum
ipsum accusantium ubi implicatur
ipsorum sagacitas quia stabant,
dignitas quia principes sacerdotum et scribe,
importunitas quia constanter perseuerabant,
quia accusabant eum. Dicit glossa stabant
dicitur propter iudicis reuerentiam
tum propter maiorem audaciam tum propter
equitatis et audacie apparentiam ut
sic Christum magis confunderent. psalmus
in psalmo aduersum me appropinquauerunt et
steterunt. principes sacerdotum id est
pontifices et scribe id est legis doctores
isti audacius et confidentius eum
accusabant primo propter auctoritatem officii
secundo propter scientiam magisterii. constat id est
fortes, sicut dicitur in psalmo: quoniam insur-
rexerunt in me et fortes quesierunt
animam meam. Accusantes eum
cum tamen deberent eum excusare
cum essent de sacerdotali genere. sed
inuidia agebat quod cognoscit.
vnde Augustinus super omne iudicium
antiqui hostis uirus humano
cordi infundit et zelo inuidie
contaminat spiritus. hec quo Cayn
contra Abel fratrem suum armatur, et
filii Iacob contra Ioseph, Babiloni-
ci contra Danielem, Iudei contra Christum. hec est
vermis que corda edens consumit
dum adorat per spiritum mordendo
lacerat

detexit his tamen uti propriis ut dicit glossa
non respondendo coram accusatoribus
sed despiciendo tamquam indignas res-
ponsiones. bonitas animi conti-
nuit. dicit glossa melior est ea quo
defenditur et probatur. Susanna con-
ticuit et uicit, sicut et Christus ad com-
mendandam patientiam nostram uincens se
ipsa tamquam agnus coram tondente
se obmutuit. Ieremias xi ex ore
altissimi non egredietur nec
bonum nec mala. Spreuit autem illum
herodes. Super ignominiam narrata est
instantia iudeorum Christum accusantium
hic subditur contemptus Christi ab herode
et exercitu suo ubi dicitur primo contemptum
secundo contemptus signum ut illusit.
Dicit glossa spreuit autem illum herodes. iudi- — i. contemptui habuit
cum accusandum ut occideretur herodes
dubitans galilei conuictus fuit non eum
liberauit sed illusit ut audietur
utriusque regionis id est iudee et galilee et
et quia inuitus mortem eius con-
sensisse. Spreuit autem eum fortassis
quia uidit illum nimis simplicem et ideo
reputabat eum quasi fatuum et
parumque quia non uidebat ei. Iob
xii deridetur iusti simplicitas.
Et non solum herodes spreuit eum
sed et eius exercitus ut omnes eadem
culpa pares fuerint.
Et illusit indutum ueste alba.
sed glossa hic est quia pro peccatis totius
mundi passus est in carne imma-
culata, quod notatur in ueste alba
et coccinea. sicut dicit xxiii questio
quod in passionibus ecclesia adornatur
ut sit candida uirginitate et rubi-
cunda sanguine. ipsa enim in pace
lilia gignit in bello rosas.
Thomas alibi notandum quia a filiis religi- 70
osis illuditur Christus in ueste alba
contra illud attendite a falsis prophetis qui
ueniunt ad uos in uestimentis ouium
intrinsecus autem sunt lupi rapaces. et a paruis laicis in ueste coccinea
ut diuites de quibus
sequitur quidam erat diues et induebatur

Christi cernendum quod Christus illusiones huius facie velata, et hoc est amictus positus super caput sacerdotis. Item indutus fuit veste alba, et hoc est alba quam induit sacerdos. Item indutus fuit purpura, et hoc est casula que est purpurea. Item ligatus fuit ad columpnam, et hoc est cingulum et manipulus et stola. Item coronam spineam habuit super caput, et hoc est mitra pontificalis. Item in manibus harundinem, quod est baculus pastoralis. Patet ergo ex dictis quod illusus fuit dominus omnibus vestibus et ornamentis tam sacerdotalibus quam pontificalibus. Et quod peius est hodie illuditur ei in omnibus predictis vestibus non minus quam tunc, quia et a maiori multitudine et longiori tempore et magis fraudulenter quam isti vel illi qui figurative omnia cum illis contingebant in figura. Unde etiam multiplex illusio que facta fuit ei tunc figura et signum illusionis future que nunc a multis impletur. Unde Iob xxx: Nunc derident me iuniores tempore quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei. Iunioribus tempore ad litteram prelati iuniores patribus eorum carnales vel spirituales qui eos genuerunt prelatos vel per eos creati, quia deviaverunt quo ad vitam, quo ad famam, quo ad scientiam. Notandum etiam quod indumenta predictorum sunt ea quibus induit mens devota et fidelis illusionum domini, scilicet per meditationem in memoria, per recordationem in affectu, per compassionem. Cum enim velat se sacerdos amictu in certis horis attendat passionem Christi factam suo quam si verbo dicat: ita credo dominum nostrum fuisse indutum sic et talibus illusionibus in signum et memoriam sic induo me ipsum et in me sentiam quod et in Christo. Phil. ii. Hoc sentite in vobis quod et in

Christo Ihesu. Cum igitur talia fecerunt crucifigentes vel compatientes Christo, verbis dum illuditur, etiam sicut faciunt cum ac si dicerent signo compatimur et tua ab illusione nos induimus sed in nullo tibi compatimur. Moraliter amictus caput est spem qua appugnat galea salutis. Ephe. vi. Spes autem est thorax totum templum fortitudinis. Cum ergo sacerdos se velat amictu ostendit se spe verenda contemptum. Et sic tandem cum Christo illuditur, et ideo hoc illudet ei plus et illusionibus ipse deludet. Alba autem longa et lata mentis et corporis est castitatem. Cingulum vero est gula et manipulus et huiusmodi ligamenta precepta et consilia et religionum cui se obligat qui tales ordines assumit et ad hec obligatos se induit qui talia induunt, sicut etiam de multis possit dici dum si de eis Ier. v. Ibo ad optimates et loquar eis, ipsi enim cognoverunt viam domini, iudicium dei sui. Et ecce magis hii simul confregerunt iugum, ruperunt vincula. Tunica vero inconsutilis texta desuper per totum caritas est. Unde Petrum antequam committeret ei curam pastoralem caritatem requisivit fuit non solum semel sed ter ad signandum quod qui non diligit dominum plus quam sua vel suos vel se non est dignus tali officio. Mitra vero episcopi est ipsum habere scientiam duorum testamentorum propter duo cornua, quam inquam scientiam debet habere non tamen in corde per habitum sed in ore et in manu per usum. Unde due lingue dependentes a mitra super humeros sunt ipsum episcopum habere duplicem doctrinam sicut ubi etiam exodi. Exodi xxviii corona aurea super mitram expressa signo sanctitatis. Baculus vero pastoralis in manu est executor officii pastoralis

De indumentis sacerdotis in missa [illegible]

D q' cosistit i co que sut p turpe
pte baculi p(ri)m(u)s e noto pecco(rum)
2(u)s e diuitib(us) notatorum. 3(u)s est
exhortato directorum. vnde
Attrahe p(er) p(ri)m(u)m, me(dio) rege, punge
p(er) ymu(m). Et sunt multi de quorum
quolib(et) posset dici q(uo)d Baruch vi
sceptrum enim habet ut homo iudex
regionis qui tamen se p(ro)tegere no(n)
interficit, habet in manu gladium
et securim se aut a bello et a
latronibus non liberat. Sic ergo illu-
sit indutum veste alba etc.
E Et remisit eum ad pylatum. Hic
ostenditur q(uo)d ab herode contemptu(s)
hic subditur eius remissio ad
pylatum. Ubi tangitur primo dicta
remissio. 2o sequens principium
concordationis, ibi: Et facti sunt amici. 3o
concordie autem manifestatio, ibi: Nam
antea inimici erant. Dicit ergo: Et remisit eum
ad pilatum. Pylatus enim miserat
ihesum ad herodem propter liberationem
suspicionis q(uia) herodes hominem de
terra sua, id est de galilea, iniuste et
dicitur liberaret. Sed herodes eum
remisit pilato ad eundem propter
hanc remissionem et remissionem
ipse dominus sic voluit ad maiorem
et evidentiorem sue innocentie
ostensionem. Sequitur humilitas quia
qui de se quasi de fatuo permitte-
bat eos sui dimittere et remittere.
Et facti sunt amici herodes et pila-
tus ex ipsa die. glo(ssa) nefandum
fedus ... pilatus et
herodes pepigerunt quia ... he-
... successores custodiunt
dum iudei et gentiles qui ... reli-
gione et mente dissidentes ... xpia-
nis persequendis et fide xpi per-
imenda consentiunt ... et ...
... accipiunt ... q(uia) p(er) herode(m)
... p(er) pylatum cul-

tores ydolorum ... gentiles ...
... erat
inimici ... inimici et discordes
sed post mortem ... facti sunt concordes
amici in fide ... ipse est
pax nostra qui fecit utraque unum
Nam antea inimici erant ad invicem
pilatus et herodes. Fuit contentio
galileorum quorum sanguinem py-
latus miscuit cum sacrificiis eorum
occidit enim eos dum sacrificaret
Et quia illi occisi erant de ditio-
ne herodis cum essent galilei, tur-
batus fuit herodes contra pilatum
pacificatus est per missionem domini
ihesu ad eum iudicium. Ubi erat
concordia herodis et pilati
sit concordia populi iudaici et gen-
tilis. Sicut enim pilatus primo misit
ihesum ad herodem et herodes postea
eum remisit, sic ubi salutem
primo recepit populus gentilis et
ceperit iudeis. Sic erat in di-
itum ... remittit ad gentiles
qui per helyam et enoch multi co(n)-
uertentur. Gla(ossa) ult(ima) mittam uobis
helyam prophetam qui convertet cor-
da etc. Sed et concordia herodis
et pilati sit concordia hereticorum
quibus inter se sunt discordes
contra nos sunt concordes, unde sunt
per vulpes sampsonis que caudas
habebant colligatas sed facies
diuisas. Iudic. xv. Et est concor-
dia multorum contra suis ad
faciendum malum tamen diuisi et
diuisi ad faciendum bonum. Unde
quidam dixit: Audisti singuli 10
preses maledici omnes simul.
hic qui sperabat signum aliquod
uidere, quod dominus nullum signum fecit
coram herode. Tamen herodes hoc
desiderauit. Et dicit hic quod dominus
noluit signum facere coram herode
primo propter eius indignitatem 2o ne impe-
diret suam passionem ... 3o propter assistentium
... quos nouat ... re ce-
nde

comutedos et ppr mansuetudinem instructor
f. ut doceret nos unitate oratorum
ite at ille nihil rndebat ei vero gl
male q pil 26 dicit unde stulto
iux stulticiam suam. ad hoc dr
q utrumq pt bn fieri et rndet et no
rndere, rndere ne b sapiens videatur
No rndere ne ei similis videatur
Voluit at rnde ex ca f ut do-
ceret nos accusacoibus nris pati-
enter tacendo melius qua rndo
quib vincerent patiunt i sus-
que tacuit et ulciat Dan 3 dr
exo 14 vos tacebitis et dns pug-
nabit p nobis et tamen bn fecit no
rndendo. Pylatus at convocatis
principibus sacerdotu supius a princio
postacere ex examinacione
equiusta eodem p ubi p ex-
tra pilati cofessionem pimo ex
z inq examinacione quando exclarata
i et pilatus adiudicavit f. speci-
al i tres sententia pilati cofessio
de innocencia. Dixit at pilatus
locutus e ad illos z dicit at suo
dixit ad eos. In pa p post ppti qno-
cacio f. ta a pilato z cora eis
ppo excusacio de xpo cd de quo
obtulistis mihi hominem huc z f.
dicit optima libacois occo dimitte
at hebat dimittere eis. z in-
deorum cordis i exclamacione at sil
universa turba. Dico pilatus at
conuocatis principibus sacerdotum i vero
ppt plebe i p tercio dixit ad eos
Voluit enim utrumq pte punire ec
c convocavit eos. obtulistis mihi
i et glo quantu studium dimittendi
ihm pilatus hebat attende
ei allegat eq innocenciam. z dicit
obtulistis mihi hominem hunc ecce p
nulla causam inveni i homine isto
allegat antiqua consuetudinem z
dicit ...
neceat hebat iterum volens eum
dimittere interrogat z tz quanto

minusq dimittere quanto cato
animosiores ad mortem eiq instat
z quietum desiderabat. libat z
eius pte dicit qr sciebat eu p
invidia traditum fuisse. z d
z dicit q uxor eius mandavit ei
nihil tibi et iusto illi. glo. obtulistis
mihi. oblatus e enim qr ipse
voluit. ysa. z in f. misso et
pctori hominem f. scissi huc
dicitis qr no hunc pane qui
audite per me ecce me ...
h qui audit ecce qr si reputa cor
...
Dixerant enim i accusacione eius huc
invenimus subvertere gentem
pylatus recitat accusatores
... coram vobis nichil ...
cab h pe 9 dimittit q p z. Cum
eim accusatus fuisset coram eo de
z f. de pp subuersione de tributa
... de regni usurpacione
sola pma replicat pilatus dicens
obtulistis mihi hominem hunc qui
avertere ppm et hoc ecce ego qr py-
lato excitante cu ipi indici
sola replicavit dicentes h e
Como pp m doctes p universa
iudea. Ita obtulistis mihi eum
tamquam malefacta ecce ego i
evidenti ego coram vobis f. pu
tibus interrogans. Necm e consue-
tudo ap romanos dampnare
hominem anteq presentes habeat
accusatores subs locum qz de-
fendendi habeat ad abluendum crimina
que ei obiciuntur ut h Act 25.
Nulla causam inveni i homine isto glo
pilatus absolvit ihm quem
pbat insontem z ut adimple-
retur scriptura absolvit quem iudicio
querit crucifigi ut illi mistico
praedicabat eum ipum dimittere
...
cofessi cum facere pilatum iudicare
et dimitti nullam inveni causam
ex hiis causis quibus accusatis eum

et ingruentibus

qui avertere ppm.

In hiis inuenit eos esse mendaces
sicut cantat ecclesia per David: Surrexe-
runt in me viri mendaces. Psalmus:
Insurrexerunt in me testes iniqui.
Sed neque Herodes, supple inuenit causam
mortis in eo, cuius signum est quia remi-
sit eum ad vos, nolens se in-
mittere de eo. Glossa: Ad probandum
dementiam Iudeorum et gentilium
Pilatus quoque senserat Herodem in eo
non [illegible] illudendo Christo ad inuenisse
et ecce nichil dignum morte actum
est ei, quoniam eum illusum esse non
tamen condempnatus. Emendatum ergo
illum, id est flagellatum, dimittam.
Glossa: flagellis ludibriis quantum iu-
bet afficiam, dummodo non sitiat
vinolentus in sanguine. Sequitur: [illegible]
Pilatus ad liberandum [illegible] propter improba
Iudeorum instantia. Obtulistis
q. d. non a nobis citati nec a
meis citati adduxistis sed obtu-
listis et instanter impudentia
quamvis homini gentilissimo petere
impudenter quod hominem hunc sine
innocentem [illegible] impudentem fuisse
quia sine auctoritate [illegible] [illegible]
bat eius [illegible] invidiam. Et ecce
ego coram vobis interrogans nul-
lam [illegible] invenio sufficientem quia nec
Herodes [illegible] ex hiis concludit de-
bitam liberationem, id est: Emendatum ergo
illum. Necesse autem habebat, scilicet subdit
optima [illegible] ubi [illegible] antiquam
consuetudinem sed quia solebat Iude-
is vnum dimittere in festo pasche
in memoriam liberationis eorum de
Egyptiaca servitute et hoc faciebat
preses ex statuto imperatoris sed
per longam consuetudinem quam non
habebat in [illegible] et ut placeret
Iudeis sic per glossam Bede [illegible]
consuetudinem. Glossa: Pilatus dicit emen-
datum ergo, id est correptum disciplina,
dimittam, scilicet liberum iuxta solempnitatem
paschalem quod dicit Pilatus [illegible]

ut innocentem dimitterem saltem ut
condempnatum festiuitatis [illegible] vnde
subdit: Necesse autem habebat non
imperialis legis sanctione sed
annua gentis [illegible] per talia gaude-
re placebat deinceps consuetudine
per diem festum scilicet pasche in diebus
enim festis non sic habebat sed in festo
paschali in memoriam liberationis eorum
de Egyptiaca servitute. De quo Exodi
xii. et xiii. Exclamauit autem sim-
ul subditur Iudeorum [illegible] ubi ad
[illegible] describitur eorum instantia quia ex-
clamauerunt instanter in concordia quia
sic vniuersa turba concordiam
nequitie quia dicebant: Tolle hunc et di-
mitte [illegible] [illegible] qui erat propter
seditionem [illegible] exclamauerunt autem
simul turba ut maior videretur in-
stantia vniuersa ut concordes appa-
rerent hac summa dicit: Tolle hunc,
scilicet Christum, et dimitte nobis Barrabam.
Glossa: qui per [illegible] salvatorem
[illegible] redemptorem [illegible] adeptum
[illegible] eligunt [illegible] satis perdi-
dit [illegible] latronibus
et seditiosis subdiderunt ut regnum
et patriam [illegible] perdiderunt.
Sic hodie in multis locis [illegible] in-
[illegible] qui se et alios nollent salvare
[illegible] Barrabam latronem insignem
eligunt. Barrabam, Barrabam [illegible]
[illegible] non reputatur Barraba
per duo r et Barabba per vnum r
et duo b [illegible] generat
[illegible] Barrabas [illegible] filius magistri,
bar enim idem quod filius, rabi magister.
Barabbas [illegible] filius patris
quia bar idem est quod filius, abba idem est
quod pater. Qui erat propter seditionem quandam
factam in civitate et homicidium missus
in carcerem, scilicet quoniam esset optime
puniendus erat ac Barrabas latro.
Vt habetur [illegible] seditiosus et homi-
cida [illegible] duo Iudei
[illegible] petebat liberari
innocentem condempnatum [illegible]

dimitte vnum vinctum

Luc

Exacuerunt linguas suas sicut serpentes
dum clamarent. Crucifige crucifige.
Aug. in sermone

iustificat impium et qui condempnat
iustum utique abhominabilis est apud deum
puta quia viri sanguinum oderunt simplicem
christum. Barrabas scilicet atque ...
quem iudei prius pretulerunt sicut Jo. v. ego
veni in nomine patris mei et non
accepistis me alius veniet in nomine
suo illum accipietis. Iterum autem
pilatus locutus est ad eos. Barrabas
ponitur ... pilatus ... sine morte
... hic ad eos ... tangitur
... dicere ... repetitur
... Volens dimittere
illum ... iudeorum ...
at illi clamabant ... dicitur
Iterum autem pilatus locutus est ad eos
Locutio ... fuit quia nulla causam
mortis inveniebat in eo ... Jo. 19.
ecce adduco nobis eum foras ut
cognoscatis quia nullam invenio in eo
causam ... datur ... iudicibus
laborandi ad liberandum innocentem
Volens dimittere ihesum. Multas
... liberandi ... pilatus
salva tamen benivolencia iudeorum ...
fuit ... invenisset
eum ad herodem de cuius tetrarchia
erat ... ei ... liberare
ab eo ... dominio ... re-
putacionem ... morte ... testi-
ficacio ... nulla causam mortis
... flagello ut
sic dimitteret eum Jo. 19. tunc apprehendit
pilatus ihesum et flagellavit eum
... Barrabe da-
dolus ... quem vellet
dimitteret ... ut ... pre-
ad latronem et homicidam
magis ... dimi-
teretur ... dilacio ... plures
... timens ...
... Jo.
18. ... accipite eum vos et secundum legem
vestram iudicate eum ... manum
suam ... locutus ...

eos pollicendo ... ponet in eum
... qui ... mortem
eius. ... Et illi clamabant
... clamabant. Clamabant
iniquitate obtinent ... pro impetu
clamoribus qui obtinere non poterant
pro efficacia aliqua racionis. Cruci-
fige crucifige ... magis
... crucifigeretur ... dolore
... dominus
Ille autem tercio dixit ad eos
... pilatus
super ... hic ... ubi
... pilatus ... iniqui
at illi instabant ... alloquens
iudeos pilatus ...
in morte ... promittit ...
... Corripiam ergo illum ...
liberacionem ... Dimittam ergo ihesum
quod dicitur Ille autem pilatus dixit
ad eos ... pilatus testificatur innocenciam
... Quid enim mali fecit
iste ... quasi diceret omnia que fecit
erant valde bona ... Mr. ...
... fecit ... bona
... omnes alii
malefactores sunt ... iste ...
... alii fuerunt peccatores ...
... quia actu-
alitur ... Nulla causam mortis
invenio in eo ... quia causa
mortis ... non fuit in eo ... nobis
Christus enim pro nobis mortuus est ... peccatis
... passus est pro nobis ...
... expositum
... Corripiam ergo illum ...
... mortem nobis ...
nobis ... solvimus. Cor-
ripiam illum et dimittam. Hac cor-
reptione ... flagellaret
ut patet Jo. 19. tunc apprehendit pilatus
ihesum et flagellavit. Flagellando
voluit ut nobis parceret. Sic pia
... velle flagellare

velle

F gliquie de filiis suis extensis
brachiis occurrit et protegit eum
ysa. 27. Distincta patris tue sed eum
dere propter scelus populi mei percussi eum
f. quod sepe eo proposuit. Sed illi
instabant. Hic subditur iniquitas iudeorum
quo de eo ubi clamor eorum non iniquitas
causa efficiens quod illi instabant
f. dicit quod vocibus magnis inquit quod
postulantes ut crucifigeretur. Sic
quod invalescebant clamores. Glossa. Sed
illi instabant. Glossa licet pilatus hec
agat tamen insatiatus furor sacer-
dotum non cessat sed magis instat
Extrema pertinacia iudeorum
in ponendo mortem christi [illegible]
[illegible] contra [illegible] esset
sacerdotes quasi iniquitas [illegible]
et [illegible] in furore suo occiderunt
in maledictionibus furor eorum quod pertinax
Instabant inquam vocibus magis
postulantes ut crucifigeretur.
quod enim accusatio nequam quam addidit ac-
cumulat sollicita pilatum ut
vox de euacuata videmus
ad preces solas tandem sequitur unde
ut quod emandorum quod vox tanquam adeo
nequiuissent in postulando et
vociferando proficiat et invalesce-
bant voces eorum de quibus ieremie
hereditas mea quasi leo in silva dedit
contra me vocem. Et pilatus adiu-
dicavit fieri. Super quo ponitur ira
pilati contra se super [illegible] innocentem. Hic
ubi subditur iniquitas pilati quod supponi-
tur [illegible] iniquitas prius
[illegible] quod iniquus et iniustus fuit
quod iniquum verum mortem absolu-
it. Dimisit autem illis quod [illegible]
mortem eorum [illegible] i. ihesum
non tradidit [illegible] pilatus
[illegible] videbat quod [illegible] sed maior
tumultus fieret. Adiudicavit fieri
petitionem illorum [illegible] pilatus quod
tamen esset iudex [illegible] iudicare
debuit [illegible] timore contra iustitiam

[illegible] vona consuetudine de qua actuum 27.
non est consuetudo romanis etc.
Dimisit illis eum qui barrabas
propter homicidium et seditionem missus
fuerat in carcerem. Seditionem cum
fecerat barrabas homicidium
ut patet [illegible] ad agg-
ravationem culpe [illegible] iudeorum
quia [illegible] petebant. Unde [illegible] quem
petebant [illegible] magis eorum [illegible]
[illegible] quod fuit latro [illegible]
bonorum omnium largitorem homicida
corporum et animarum vivificatorem
seditiosum pacis omnium actorem
incarceratum liberatorem captiva-
torum [illegible] tradidit non eorum
non [illegible] pessima nobis quod di-
cebant crucifige crucifige eum.
Et dicitur voci eorum [illegible]
[illegible] quedam exhortatio
non ex beneplacito [illegible] fuit
[illegible] ad [illegible] quia
herodes misit eum ad nos [illegible]
[illegible] remisit eum ad ipsum pilatum
[illegible] dicit pilatus quod forte
herodes remisit ob gratiam
petitionem ipsorum [illegible] ad eos re-
misit tamquam ad accusatores suos
ad pilatum tamquam ad iudicem. In
[illegible] ergo [illegible] iudicatus est
absoluendus [illegible] emendatum ergo
eum dimittam quasi [illegible] malicia
et [illegible] pilati ergo emendatum non
[illegible] ad hoc dicendum quod [illegible]
[illegible] emendatum i. flagellatum
[illegible] de emendatione [illegible]
sed iudeorum [illegible]
exclamavit simul universa turba
[illegible] quoniam petierunt bar-
rabam liberari et ihesum tolli. Ad
hoc dicendum quod [illegible] data [illegible]
[illegible] vellet [illegible] agitabat
turba ut magis peterent bar-
rabam ut habetur [illegible] et [illegible] 27.
Iterum volens dimittere eum quem [illegible]
[illegible] non dimisit ex quo volebat
[illegible] videbat et inde [illegible]

dampnare
aliquem homi-
nibus quod [illegible]
accusat pri-
us habeat
accusatores
locum quod defen-
dendi [illegible]
accipiat.

ita

optare

Ad hoc dicendum quod hoc fecit propter timorem
cesaris, audiebat enim dici illum
Omnis qui se regem facit contradicit cesari
Jo. 19. Item propter inde corpore benivo
40 lentiam. Item crucifige crucifige
quasi que tali morte solum crucis
post quam ea petebat ipsum mori
Ad hoc dicendum quod petebat primo propter
longiorem et graviorem penam. Secundo propter
maiorem confusionem. Sap. 2. Morte
turpissima condempnemus eum.
Tertio propter ampliorem divulgacionem
que a pluribus videretur. Item instabat
vocibus magnis contra illud sapienti
sermone dixisse. Eccli. Ne repetes
verbum tuum. Ad hoc dicendum quod
clamaverunt plures ad omnes sui
desiderii magnitudinem et sui propo
situm firmitatem. Item quod in dicti
Secundo ad eandem reprehensionem
finem in dicti dicto obviam dicendum quod
est repeticio verbi sine causa et non
cum magno illius constrebat eum
morte et non debuit eum
prius flagellari. Ad hoc dicendum quod verum est
sed tamen hoc fecit quia nolebat iudex
placere iudicio forma compone
re romanis legibus sive que
crucifigendos iubet prius fla
gellari ut sic extorqueatur ab
eis si quos forte celerando hu
issent et ut iudici peribit agit et ca
lumpniati morte equilibrio non sentiret
Et cum ducerent eum apprehenderunt
symonem. portat crucem Christus ex parte
iniusta et condempnacionis . hic
executio crudelis sine causa
executionem non tam crudelem sine
tangitur primo Christus ad patibulum
deductus secundo deducta crucifixio
ibi et perveniens ad locum qui
vocatur calvarie et tercio pedes
illusio ibi et stabat populus expectans
et deridebat eum Christum illius ex
positio est erat autem hora tercia et
insuper deducitur Christus ad patibulum
non tamquam homo perfectus ipsum
quorum perimi sequebatur ad crucifixum
et ad compaciendum ibi sequebatur autem
illum turba multa populi et ad sibi
paciendum ibi ducebantur autem et alii
duo nequam. Dicit ergo et duxerunt
eum. Iudei auctoritate data. vnde Jo.
19. tunc tradidit eis eum ut crucifigeretur
sed prius milites in pretorio vnde
Mattheus 27. postquam illuserunt ei exue
runt eum clamide et induerunt
eum vestimentis eius et duxerunt eum
ut crucifigerent. hac ergo deduccione
precessit illusio de qua Mattheus 27.
Jhesum flagellatum tradidit eis
tunc milites suscipientes Jhesum
congregaverunt vniversam cohortem
et hec fuit vltima illusio ipsius ut lu
cas hic scribens cum tradita fu
isset ei. Mattheus 27. Et cum ducerent eum
apprehenderunt symonem quendam
compellunt dicit violenter imposuerunt
ei crucem. Mattheus 27. hunc angariaverunt
ut tolleret crucem eius cyreneus
a cyrene que est civitas libie
ut dicit in ethi. vbi Amos 9. nunquid
non israel ascendere feci de egipto
et palestinos de capadocia
et syros de syrene. quod dicit sic
erat forte de synagoga que appel
labatur cyreneorum actuum 6. Quod
forte si quosdam natum de gentil
erat. sed prosilitus secundum intelligi habebat
veniente de villa. de aliquo
pago adiacenti civitati et ex
civitate occurrit ei. vnde Mattheus 27.
exeuntes autem invenerunt hominem cyre
neum et imposuerunt. Et notandum quod
in ioz portaverunt crucem et male
latro sinister qui fuit impenitens
qui de cruce pervenit penalitas
tristent ad crucem eterne calamitatis
De quo dicitur .6. corinthiorum hac flamma.
Latro dexter qui fuit penitens.
symon qui fuit de populo invitus
dicitur qui sunt in morte et de corpore per
portantes per sustinent penas et
non faciunt penitentiam et faciunt
penitentiam invito animo et propter fatui faciunt

p[ro]priam s[ed] no[n] in[n]itoria[m]. Sic faciu[n]t
p[ro]priam no[n] p[ro]priam s[ed] alienam.
Sim[on] ve[ro] portauit crucem no[n]
sicut saluator suam s[ed] sicut ille
cyreneus alienam. Imposuerunt
inq[ui]t ei crucem portare post
ih[esu]m. Portabat enim ea[m] corpo-
raliter no[n] sp[irit]ualiter q[ui]a i[n] angaria ut
h[abe]t[ur] m[a]t[thei] 27. q[uo]d i[d] m[a]t[thei] 16. Si q[ui]s vult
venire p[ost] me abneget semet
ip[su]m et tollat crucem sua[m]. no[n] d[ici]t
suscipiat s[ed] tollat. Circa h[oc] si
inflammatum vides cor tuum
sic p[ro]p[ter] q[uod] impone crucem corp[or]i
da[tur] q[ui]a hec co[n]tingunt sic pul-
uere i[m]p[er]icies omne[m] furore[m]
[illegible] vel augetur p[er]it[ur]
Seq[ue]ba[tur] a[ute]m illu[m] multa turba.
hic agi[tur] de illis q[ui] x[risto] seq[ue]ba[n]tur
ex co[m]passione. Ubi tangi[tur] p[ri]mo illor[um]
co[m]passio. 2o subdi[tur] ad co[m]patie[n]tes e[t]
ip[s]is exhortatio. ibi. Conuersus a[ute]m ad
illos dixit. 3o subdi[tur] ca[usa] co[m]passionis
futura punicio[n]is ibi q[uonia]m ecce venient
dies. 4o redditur future punicio[n]is
r[ati]o ibi q[uia] si in viridi ligno h[ec] fa-
ciu[n]t. Dico ergo. sequeba[tur] a[ute]m illu[m] turba
multa p[o]p[u]li s[ed] no[n] eade[m] me[n]te ut d[icit]
glo[ssa]. S[ed] quida[m] ut leti aspicerent
morie[n]te[m] que[m] odiu[n]t vi[n]ce[n]te[m]
alij ut morie[n]te[m] plange[re]nt q[ue]
viuu[m] dilexera[n]t. Et p[re]cip[u]e mulieres
q[ue] cora[m] o[mn]ib[us] lamentaba[n]tur et fle-
bat q[ui]a erat sig[nu]m fidei [illegible] et
maior amor. amor e[nim] sic[ut]
ig[n]is q[uia] no[n] p[otes]t sc[ilicet] i[n] nocte
absco[n]di. vel s[ic] ut d[icit] glo[ssa] sup[er] d[ic]to
et mulieres q[ue] plangebat et lame[n]-
taba[n]tur. No[n] induci[tur] sol[us] mulier[um]
flet[us] q[uia] et multi viri dolent
s[ed] q[ui]a femine[us] sex[us] tam co[n]tem-
ptibilior libi[us] pot[er]at p[ro]p[ter] p[ri]n-
cipib[us] [illegible] ost-
e[n]de[re]. Credi[bi]le e[st] ibi fuisse
nicodemu[m] et ioseph ab arim-
athia et gamalielem et multos
alios dolentes. plangebat [illegible]

fletib[us] et suspirijs et lamentaba[n]tur
illum cu[m] x[risto]. Flebat eni[m] morte[m]
d[omi]ni corp[or]ale[m] no[n] morte[m] [illegible]
sp[irit]uale[m] ut glo[ssa]. Tristaba[n]tur de
vita mortali q[ue] morte finie[n]da
erat no[n] de eternis q[ui]a mortuu[m] at-
tendebat. Flet[us] g[ratia] erat corpo-
ralib[us] no[n] sp[irit]ualib[us] ideo do[minus]
corripuit eos ut p[ate]t. Conu[er]sus
a[ute]m ad illas. hic mo[ne]t mulieres
flere p[ro]p[ter] se ip[s]as. ubi p[ro]cedit p[ri]mo
alloquendo eas sp[irit]ualiter 2o co[n]solando
amicabiliter. 3o nolite flere s[uper] me s[ed]
p[re]mone[n]do [illegible] s[ed] sup[er] vos
ip[s]as. Dico ergo q[uo]d Conu[er]sus a[ute]m ad illas i[esus] dix[it]
glo[ssa] q[uia] nouit d[omi]n[u]s q[ua]lis esset [illegible] p[os]t
missa fuerit p[ro]p[ter] turba[m] ad a[n]i[m]a[m]
sc[ilicet] et plangentes feminas [illegible] et
ora [illegible] d[omi]n[u]s cu[m] libet suos
respicit. Filie ih[eru]s[a]l[e]m h[oc] d[ici]t
[illegible] no[n] solu[m] sequ[en]tes se cu[m]
mulieres de galilea s[ed] [illegible] mulieres
[illegible] q[ui] ei adheserant. Filie
[illegible] nolite flere sup[er] me
[illegible] mulieres cor[um] q[ue]
alijs co[m]paciu[n]tur et misere[n]tur [illegible]
tales [illegible] deplorant et
[illegible] de suis [illegible] no[n]
curant [illegible] fuit alij aug[ustinus]
[illegible] flebat [illegible]
[illegible] me mor-
tuu[m] no[n] fleba[n]t [illegible] Ieremie 20
misere [illegible] placeb[at] deo
s[ed] sup[er] vos ip[s]as p[ro]p[ter] i[m]mine[n]s
malu[m] pene. Et sup[er] filios v[est]ros
p[ro]p[ter] malu[m] culpe et futuru[m] malu[m]
pene. Flete s[ed] flet[us] [illegible] vt
glo[ssa] vos [illegible] p[ro]genie[m]
[illegible] lacrimaru[m] fo[n]tib[us] ab-
luite ne cu[m] p[er]fidis dap[n]emini
i[n] [illegible] mee. Qu[onia]m
ecce dies venie[n]t. Hic au[tem]
futura punicio de q[ua] flendu[m] e[st]
tu[m] p[ro]p[ter] [illegible] q[ui]a ecce [illegible]
[illegible] q[ui]a dies venie[n]t
tu[m] p[ro]p[ter] [illegible] q[uia] beate steriles tu[m]
p[ro]p[ter] [illegible] q[ui]a dicent mo[n]tib[us] ca-
dite sup[er] nos. Dico ergo q[uonia]m ecce [illegible] dixi

fletote sup nos et sup filios vestros qm ecce s. ipsi
venient dies s. rone obsidionis
et ire captivacionis. Istis .n. dieb
de quibus Luc. 19. qm venient dies in te
et circumdabunt te etc. hec completa
sunt xlii° anno a passione dni
venient dies q. d. vos fugietis
hos dies quantum potestis sed venient
vos velitis nolitis. Dies plur
dicit non singlr ad denotandum tri-
bulacionis diuturnitatem. Ezech. 12 dies
multos sedebunt filii isrl sine
rege. Dies in quibus dicent beate
steriles pre mulieribus quando corripiunt
quia s. facilius s. fugere potuerunt
unde Mt. xxiiii ve pregnantibus in die
illa; sterilitas erat maledictio in
lege sed tunc pro magnitudine tribulacionis
maledictio in benedictione reputabitur
et sterilitas beatitudo. Et ventres
que non genuerunt i. beate mulieres
que non pepererunt q. d. de suis tantum
et non de filiorum calamitatibus
dolebunt. Ideo bene dicitur ysa. 54 lauda
sterilis que non paris. Et ubera que
non lactaverunt i. mulieres que non habent
ad nutriendum. tanta enim fuit ca-
lamitas quod suos pueros comede-
bant. Vel moraliter que non lactaverunt
s. lacte adulacionis doctores precipue
sicut lactaverunt peccatores. Item
vel non lactaverunt quia se castraverunt
propter regnum dei. Mt. 19. Tunc inci-
pient dicere montibus hic innuit
enormitates peccatorum et in appe-
titibus eorum magis quam non in montibus
vel primi quam non in collibus. Dicitur tunc
incipient dicere q. d. modo curat
sed tunc sapient quando dicent mon-
tibus s. maioribus cadite sup nos
non ad opprimendum sed ad abscondendum
et collibus s. minoribus operite nos
qui protegatis nos aliquibus latibulis
nos. Instante enim obsidione ro-
manorum fugiebant iudei ad

cavernas et speluncas unde iosephus
refert se fugisse cum xl comiti-
bus in quandam speluncam. Vel forte hoc
dicebant ex desperatione quasi mal-
lent sic mori quam a suis
hostibus occidi. unde ob socii io-
sephi leguntur seipsos occidisse.
Quia si in viridi. hic subdit duas
pariciones et ubi allegat a
minori et tangit primo quantum dz fi-
eri secundo quantum magis in arido. Dicit quod quasi
in viridi ligno i. in christo omni nocumento
in dolore in mortem hec faciunt i. tot
tormenta inferunt isti iniqui in
arido i. in peccatore ab omni humore
gratie destituto et arefacto quid fiet
q. d. quanto magis punietur. unde glo. viride
lignum est christus et siccum est arido
impii et peccatores. Ecce ergo dicit
si ego qui peccatum non feci sine
igne passionis de mundo non
exeo que tormenta manent illum
qui fructibus sterilis omni puritate
sine igne vitam recipit. Quanto
magis impius et peccator. Tunc
incipient dicere. Beda hec expo
de tempore quo ingruentibus hostibus
sue fragilitatis in medio rebus pertur-
batis periculis et opibus scorum protegi
vocat autem scos montibus et collibus
propter eminenciam scitatis et constanciam
mentis. Tunc ergo in imminente qui
tempore incipient dicere montibus
i. scis maioribus cadite sup nos
i. vestris precibus nos defendite
condescendendo nobis et collibus i. scis
minoribus operite nos i. vestris orationibus
Job 28 non habentes velamen sic ex
se amplexantur lapides i. scos
unde ex lappa et tribulis ascendet
sup aras eorum i. varia tempore
sup corda eorum. Vel potest exponi
de tribulatione futura sine penitentia seu
vlt. tunc enim erit tanta tribulatio quia sic
dicit Amos quod non erit fuga eis.

fugiet et qui fugit salvabitur.
Ergo quia mors tunc erit angustie
undique reperies superius erit iudex
iratus, subtus horrendum chaos,
a dextris peccata accusancia, a sinistris
infinita demonia ad supplicia
trahencia, intus consciencia urens,
foris mundus ardens. Miser peccator
deprehensus quo effugiet? latere
erit impossibile, apparere intolerabile.
Et si quis quidem me accusabit certe
non peccata sed demonia et omnia creata
que offendi accusabunt. totus mundus
hominem odio habebit quedam scilicet
clamabunt corda tacebunt omnia
tunc nomine rogabit [illegible] sic dis-
tructis consciencia tunc testibus non erit
mediatores filij adam irati
erunt et angeli tunc iudex pro nobis et
homo ignorabit et deleuit deus
iustus iudex. Bonum esset medita-
ri ad hoc in dictis hijs diebus
ut cogitacio tante angustie
nobis timorem incuteret et timor
maximus a nobis peccatum expelleret ex-
pelleret ulterius a peccando arceret
exemplo [illegible] dicit sive comedam
sive bibam sive quid aliud faciam semper vi-
detur mihi in auribus meis insonare illa vox ter-
ribilis: surgite mortui qui iacetis in
sepulcris surgite et venite ad
iudicium. Ducebantur autem et alij
duo post eius quidam qui sequebantur
eum ad crucifigendum, post alios
sequebantur ad compaciendum. hec dicit
de alijs qui sequebantur ad [illegible]
paciendum. Ubi implicantur tria:
iuxta corpus nostrum mala quia duo nequam;
iuxta corpus nostrum aspera quia ducebantur;
iuxta corpus pena debita quia ut in textu
dicitur. hic est ordo iusticie ut culpa
ducat ad penam. Dicitur ergo ducebantur
autem scilicet a militibus crucifixoribus
tormenti alij duo nequam [illegible]
[illegible] reputacionem
[illegible] ut cum nequam

latronibus suspenderetur ut coram sorte
infamaretur. Ipse autem hoc permisit
sicut scriptura impleretur que dicebat
[illegible] et cum sceleratis deputatus
est Ysa. 53. Secundo ut ostenderet quod pro pecca-
toribus pateretur. i Petri 2. Christus semel passus
est pro peccatis nostris iustus pro iniustis.
Ducebatur ergo ut iniquus [illegible]
Et tunc quid imposuerunt Symoni crucem
portare post Ihesum quia ipse Ihesus portat
Iohannis 19. et baiulans sibi crucem
exiuit in eum qui dicitur calvarie. Ad hoc
dicendum quod primo crucem suam portabat
sicut dicitur Iohannis 19. Postea autem imposita
fuit Symoni Cyreneo, sicut que ob-
viam venit eis ex quo volebat [illegible]
crucem imposuerunt alij crucem.
Ad hoc dicendum quod hoc fecerunt ut citius
pervenirent ad locum crucifixionis
vel forte debilitatus laboribus
vigilijs et flagellis non poterat
onus eius velociter vehere. Item duobus pro-
portaverunt ut per hoc ostenderetur quod omnibus
[illegible] compatiendum est [illegible]
[illegible] passio eius non nobis [illegible]
Symon interpretatur obediens. Cyre-
neus heres. Symon ergo Cyreneus post
Ihesum portans crucem est iusticie
[illegible] gentilis qui post Ihesum crucem
portans per obedienciam fit heres dei.
Item filie Iherusalem nolite flere super
me. Ubi [illegible] flendo
hec dicit Iob 30. flebam quondam su-
per eo qui afflictus erat. Ergo fletum
non debuit dominus dissuadere
Ad hoc dicendum quod non dissuadet illum
fletum absolute sed revocat ad alium
fletum quia causam maiorem erat quam mors
[illegible] magis erat flendum
[illegible] mors [illegible] dissuasit
autem fletum de morte sua naturali
[illegible]
[illegible] oblatus est quia voluit
[illegible]
[illegible] obediens usque ad mortem
[illegible] tria dicit

obediens
or
cu eo

ꝯ Item tunc dicent montibus cadite
super nos etc. Ex hoc videtur quod vellent
non esse. Contra Aug. considerantem quantum
bonum est esse quod habet et nullus vo-
luit magis esse cum esset esse miserum
quam omnino non esse. Item si quis dicit
ꝯ non esse quam miserum esse malle se
Dico mentitur. Item non esse plus tollit
de bono quam esse miserum quo peius.
Ad hoc dicendum quod non esse potest dupliciter con-
siderari. Uno modo secundum se sive absolute et appe-
tere nulla habet rationem boni cum sit
privatio boni simpliciter. Alio modo inquantum est
ablativum penalis miserie et sic ac-
cipit aliquam rationem boni. Carere e-
nim malo aliquod bonum est et potest appe-
ti non tamen desideratione absoluta
sed conditionali. Ad primum dicendum quod
Aug. loquitur de non esse absolute non con-
ditionali. Ad secundum dicendum quod loquitur de puni-
tione non de eterna. Ad tertium dicendum
quod quamvis ex una parte plus tol-
lat de bono tamen ex alia plus tollit
de malo. Tertio ex parte conmalig-
ꝯ nantium presente. Ducebantur et alii
duo nequam cum eo. Sed nequam
non erant quibus opponuntur homines inperfi-
ciales voce adversariis tamen dicit
alii nequam. Ad hoc dicendum quod Christus
nequam non erat simpliciter. Erat tamen
secundum eorum reputationem vel dicendum
quod dignitatem imputat aliquando hoc nomen
alii respectu nequitie dualiter sine
determinatione neque ut sit sensus
ducebantur et alii duo qui erant
✝ nequam. Christus autem non. Et postquam
venerunt in locum. Sequitur de tia-
cruciatione deductionis eius ad
patibulum. Hic determinat cruci-
fixoris eius tormentum et quo ad
loci vilitatem quia in Calvarie et quo ad so-
ciorum indignitatem quia inter latrones
et quo ad penitentiam ibi etiam dicebat
perdimitte illis quia nesciunt quid faciunt et
humilitatem cupiditatis diviserunt
vestimenta eius et postquam venerunt in

locum qui dicitur Golgatha quod est
Calvarie locus. Dicebatur autem
Calvarie locus secundum quosdam propter
calvariam Ade ibi sepultam secundum Iero-
nimum quia talem memoriam quia Adam
in Ebron sepultus fuit ut
habetur Iosue 14. Sed potest melius dici
Calvarie locus propter capita ma-
lefactorum ibi decollatorum quorum
capita processu temporis fiebant
calva quia carne et pelle et
capillis nudata erant. Christus autem
ex omni parte passus est quia passurus
erat pro gentibus qui erant ex fi-
delitatem omnium. Item ad designandum
quod si nolumus quod eius passio nobis proficiat
oportet ut ex omni parte id est ex mundo sig-
nemur. In loco autem damptorum
voluit crucifigi ut ibi erigeretur
vexilla iustitie ubi solebat esse
locus suppliciorum ut per hoc ostenderetur
quod propter tollantiam supplicii penas
ad eternam mortem ibi crucifixerunt ut
eum stando educeretur ad cru-
cem figatam fuit autem lege et
prophetis et lege ut dicitur Iob figata
fuit per antiquam legem Genesis 4 ubi legitur
quod Kayn dixit Abel fratri suo
egrediamur ibi mactavit eum. Item
Ysaac quem Abraham eduxit in
montem ut ibi eum ymolaret ut
habetur Genesis 22. Item per hoc quod Ioseph
ad fratres suos perrexit quam ab eis in
cisternam positus est ut habetur Genesis 37.
Secundo in lege per serpentem eneum quem
Moyses in deserto suspendit in palo
Numeri 21. Sed in prophetis Ysa. 53 sicut
ovis ad occisionem ducetur. Ier. 11
Ego quasi agnus mansuetus.
Dan. 9 post ebdomadas lxii
occidetur Christus et non erit eius populus qui
negaturus est eum. Item Zacha. 13.
Quid sunt plage iste in medio manuum tuarum
et dicet his plagatus sum in domo
eorum qui diligebant me. A sexte

Abrahe ysaac et iacob qui me
dilexerunt. Et latrones, repete
crucifixerunt vnum a dextris et
alium a sinistris. Ecce expecta
iniquitatibus in cor eius qui latrone
crucifigitur cum redemptore
vnum a dextris s. predestinatum
alium a sinistris s. reprobum tunc
crucifixit duos sicut in solio maie-
statis et iustitie agnum habens a dextris
et edum a sinistris sic et futurum est
in extremo iudicio Mt. 25. hec ad. de
quo et Lc. 23. ad se dextri beate
sapientissimum quam tribus et
duos latrones inter quos crucifixus
est hoc potuit mistice duos populos
que scilicet gentilis qui dicuntur latrones
quia deo animas suas furati sunt
inter quos crucifixus fuit christus
quia pro utroque unum coniungendis.
Vnde ephe. ii. ipse est pax nostra qui
fecit utraque vnum per lapidem que
crucem dextri latronis pertinet quia per
fidem passionis salvatur populus gentilis
sinister uero adhuc blasphemus
existit. Secundum ius Bern. Et vtique
duo latrones sunt totum genus hu-
manum. Crucifixerunt cum latronibus
afflictionibus alterum per genus humanum
a dextra parte est crucifixus scilicet hii
qui pro vita gloria penitentiam agunt.
Alius a sinistris, vt qui pro gloria mundi
penitentiam agunt vel crudeliter
tenent de quibus Mt. 6. amen
dico vobis receperunt mercedem
suam. Vel moraliter hoc est peccatum quod
duo latrones caro et mundus
qui dicunt crucifigi cum spiritu
scilicet per obedientiam quod per contumeliam
mundus per paupertatem et iniuriam crucifi-
gatur latro dexter cui dicitur
scilicet hodie mecum eris in paradyso.
Sinister uero mundus quod est crucifixo
et crucifixus per eius desiderat
insultare. Et nota hic quod dicitur de
lignis quod allatum fuit de monte
libani tempore edificationis templi.

a salomone et non fuit potuit in
aliquo opere vsum tunc est
fuit reiectum. Ihesus autem dicebat
hic ex pietate pro iniuriis
crucifigentibus fusa et alle-
gorie de oratione audienda.
quia nesciunt et hoc est hic autem dice-
bat pater dimitte eis. Et etiam
sacerdos magnus erat pontifex
suis hoc enim solus habet sed
quia solus deus sacerdos verus agit
et ita signum ex a templo incipit
et inde finit pater dimitte eis
verbis non permittitur vt sicut
filium ondat debere exaudi-
endum oratio quam primo dulcescit non
enim petitio in medio impe-
tu clamoris nisi fiducia precat.
Ecce oratio discreta quia porrecta
pro quibus multi et pro quibus debet pro
fructuosa quia dicit dimitte
non reddi gratuita quia eis scilicet
iniuriis quia nesciunt quod faciunt.
Et iudaicum erat qui cum dei
filium esse intelligebat sed
inuidia tradebat pro quibus non
rogat vt dicit glo. Alii erant
qui non intelligebant ipsum
esse dei filium quia zelo legis ac-
census ipsum crucifixerunt de
quibus pro hec autem multi quasi sicut
post act. x. per hiis oratio vt dicit glo.
Act. 3. scio quod per ig-
norantiam fecistis sicut principes.
Diuidentes uero vestimenta eius,
hoc militum cupiditate ad
diuidentes vestimenta eius miserunt
sortes Jo. 19. tunica laciis de
hac multi dicunt quod milites
inter se diuiserunt omnia
vestimenta. Et ita quod quilibet partem
suam haberet preter tunicam hanc que
non licuit diuidi quia inconsutilis erat
et ad modum vestium fuit vnde de
ea sortes miserunt et tunc
hoc autem totum fecerunt et prophetie
impleretur quam diu autem dicebat. per
diuiserunt vestimenta et per
mistica sortem uestem eius quam
patita est per x. per mundi diffusa.

Tunica autem inconsutilis fuit propter
esse unitatem in fide que per caritatis
vinculum perficitur ephe. 4 sic ex-
ponit beda. quatuor vestes divisit
sunt et iusticia et pax psalmo
Job 29 iusticia indutus sum et
vestivi me sicut vestimento. Tunica
inconsutilis est caritas indivisa
Augustinus enim in de trinitate non permisit di-
vidi filium suum cum divideret
divitum: eciam eius tunica ex
unitate dei est. Bene non fuit tunica ebreis
quia cognosceret tunica Joseph
sed ecclesiastica unitate. non eius qui li-
beravit egiptum sed eius qui salvat
mundum. Notissima quippe est que
polimita per per et eciam distinc-
ta sanguine tincta non est quia
proprium fuit agni qui primatum dedit.
ipsorum vestimenta diviserunt propter quia
tegi corpus eius. eciam sed militibus
quia divisa fuit et gratia hominum
quia data fuit per gratiam virginitati
viduati prelati religiosi hiis
omnibus dividuntur militibus quia dominus mi-
litando per obitu pro stolam mundo
per spiritualem amorem non dyabolo per
peccatorum peccatum et thesaurum laboa
sic hoc militibus hoc Tunica
inconsutilis et indivisa est unitas
ecclesie que divisa fuit non divisa sortibus
quia hec tunica uni assignetur ut
sed fidelibus non infidelibus est digna
que haberet unitatem integritatem co-
servat. Sicut enim sortibus occulto dei
iudicio conveniuntur per eam cadit. ita gratia
sola divino Jo 3 spiritus ubi vult
spirat. Super tunica sortes mit-
tunt quia bonis et malis distribuun-
tur frequenter malis et bonis.
Et stabat populus expectans. Superius
posita circa de pertransibus crucifixio
hic subdit impietatem pendentes
illusionis primo audientibus secundo a multis
vero omnibus illudebat autem eciam mi-
litibus cum crucifixoribus
uni autem de hiis qui pendebat
Illusionis autem audientibus stratam ag-
gravat multorum primo populi conspectus qui
stabat populus secundo derisio status qui
deridebat eum crucifixum tercio
deridencium gradus quia principes
quarto derisionis modus quia dicebant alios
salvos fecit seipsum. Dicitur ergo et sta-
bat populus expectans. stabat aliquis
ut fine eventum vel expectaret
alii ut condolerent alii ut mira-
culum viderent autem contra finem videamus
an veniat helyas aliqui ut
deriderent. Unde subdit et deride-
bant eum principes cum eis i. ponti-
fices pre pluribus Job 12 deri-
detur iusti simplicitas lampas
contempta cogitacionibus divitum
i. pontificum terrenorum et sensus sui
derisum omni populo magistri nunc
derideris sic afflictum quod
a ne invideas hominem iniustum
tunc autem dicebant alios salvos fecit
esse qui suasit dampnat se in ma-
quia alios salvos fecit ab eo con-
tentos ecce efficacissimum testi-
monium proprio ore adversariorum coso
potest quo dicebat tu deus proprie in
inimici mei sunt iudices. Sed tam
manifeste approbatur et inveniunt
hi vestiant confirmatur ecce
ineffabilis pietas quia salvatoris
omnibus beneficia que debebant assu-
mere in gratiarum actione queritebant in
illusionis. Sed per obprobrium convertit me di-
ligent detractores. Alios ergo
salvos fecit spiritualiter et corpora-
liter seipsum salvum faciat. i. de sup-
plicio crucis eruat si hic est i.
vere sive messias dei dilectus
i. dei filius patris electus de quo ysa.
42 ecce puer meus electus.
hic quem fide est pro domini et omnibus
gloria non dat per eius quia per invidia et
superbia qui dei filium intellexerunt.

12 negat et crucifigunt, quod oratio sit
pro indigentibus sed illi magis indi-
gebant. Ad hoc dicendum quod licet magis
indigerent, tamen effectum orationis sui
qui magis rebellabat, deter-
9 nesciunt quid faciunt. quod sciebat
quod non sciebat salvatorem. Unde
subditur alios salvos fecit. Ad
hoc dicendum quod aliqui sciebant pro quibus
non orat. alii vero simpliciores
qui zelum dei habentes sed non se-
cundum scientiam nescierunt quid fecerunt.
10 Item quia ipse non salvavit se et
quia homo descendit de cruce ut
dicit omnia illi crediderunt. Ad
hoc dicendum si glossa potuerat quando se sal-
vum faceret sed quia ex dei clavis
de cruce noluit descendere
quia ad hoc venit ut pro nobis cru-
cifigeretur. Nec ipsi credidissent
quem salvatorem confitentes
crucifigebant. Illudebant autem
4 ei et milites. Superius narrata
est illusio facta a iudeis. Sed dicitur
illusio facta a militibus romanis que
aggravatur primo ex facto quia acetum ei
offerebant. secundo ex dicto id est derisionem
tuentes. Tertio ex scripto id est causa autem
superscripto. Dicit glossa. Illudebant autem
ei etiam crucifixo et demum
fuerat illusum ei nondum crucifixo
et a 4 generibus hominum et in 4 locis
primo a sacerdotibus in domo princi-
pis sacerdotum qui sub velamine faciem eius
percutiebant dicentes prophetiza quis est
qui te percussit. secundo ab herode et
exercitu suo qui sub induerunt veste
alba ut habetur Luce 23. tertio in pretorio
pylati a militibus romanis qui sub genu-
flexo illudebant ei dicentes
ave rex iudeorum. Zacharias xiii. viii. ...
hi et prius illusionibus qua pro nobis sus-
tinuit, sua crucifixione et post
genuflexione et eius laudibus

decantatione in passione ab ecclesia
cum cruce ad orationem honora-
tus cum dicitur ... ...
... ... fuit illusio quedam
celebri illusione sub dominum pedes
... ... illudebant
ei moventes capita sua et blas-
phemantes. Quarta ... in regressione fa-
ciet huius celebris illusionis fac-
ta in cruce nobis dicit pastores
ad ... in signo crucis toto
corpore nos prosternentes. De hac
... ... cessat
illusio ... Nam adhuc ... parvam
illusionem illuditur eius ecclesia a sacer-
dotibus quos magis honoravit
... ... quanto amplius
inhonorat ipsa ... filios enutrivi
... et audite verbum domini
illusores qui dominamini super populum
meum qui est ... in ecclesia ...
... illusionem illuditur ei a principibus
quos post clericos excellentius
sublimavit. ... ... principes
principes fuerunt ... ...
... ... illusionibus ... ...
... reges ... ...
illusionem illuditur ei a militibus
quos ... dominus honoravit ... quos
liberavit ... ... spoliat
... per ... ...
defendere ... ...
... ...
... ... crucifixo illu-
ditur ei ... ab omnibus ... mundo
... ad ... ... quod sedebat
... in porta ... ...
... ... bone ihesu
... ... qui vide ...
... ... principatum. Illude-
bat ei inquam militibus accedentes
scilicet ... cruce ... ...
de longe et acetum offerentes
... quem ... ... ob-
tulerunt ei spongiam plenam aceto
ut habetur Io. 19. quod adhuc multi
faciunt. Nam ... ...

13

Illusio X. XX.

Cr. q. art. 21 ar. I

multi offendunt amaritudinem potionis
quas dederunt mihi in escam meam fel etc.
Dicitur ergo si tu es rex iudeorum salvum
te fac, scilicet a morte liberando.
Secundum dubitationem acquievit hoc do-
centibus nobis in tribus locis huius consequen-
tia. Duo autem improperabant ei quod
dixerat se esse filium dei et promissum et
quod dixerat se regem esse iudeorum.
Primum tamquam legi contrarium improperant ei
crucifixores iudei tamquam legis periti
et tamquam [illegible] improperio contrarium im-
perant ei milites et alii tamquam
legis ignari. Secundum opponebant ei secundum
quod unus contra cesarem missus et tamen
hominibus devenit supplicari ad salvos
facit nos qui indiget quod salvum
te facias tunc ipse esset salvus. Tertiat
autem superscriptio illusio subditur
ex scripto ubi tamen scripto [illegible]
quod super illum [illegible] quod literis grecis et
latinis et hebraicis [illegible] quod hic est rex
iudeorum. Erat autem superscriptio titulus
quidam triumphi eius declarans.
Est autem titulus memorialis provin-
cialis et triumphalis. Memorialis
qui inscribitur ad memoriam de-
functorum sicut epytaphia mortuorum.
Provincialis qui inscribitur portis
nobilium in terra dominorum [illegible]
et laudem. Triumphalis
qui continet causam et ordinem
alicuius triumphi et talis est qui
fuit titulus superscriptus super cru-
cem ad literam [illegible] ergo
esset tunc vel archiorum [illegible]
[illegible] pylatus supposuit
et ubi posuit quandam tabulam
ad scribendum quendam titulum,
illum autem titulum superscripsit ca-
piti eius vel propter derisionem quod
forte non credebat ei sicut
scripsit vel propter iudeorum infor-
tunium [illegible] ad petitionem eorum
noluit ipsum mutare ut patet Io. 19.

vel quod in sibi [illegible] tamen mortis eius
manifesta [illegible] tamen de-
cem [illegible] [illegible] pt. 9
quod erat titulus causae eius inscriptus
rex iudeorum et dicitur titulus hic et
quod continet unam principalem causam
crucifixionis eius scilicet quod dicebat se
regem iudeorum. Et hic quod continet
triumphum. Et tamen triumphi
[illegible] qui in morte dicitur rex in-
deorum quod quanto in morte perdidit
regnum [illegible] in iudeis tanto magis
acquisivit regnum in iudeis et in
cordibus [illegible] opere consistente
sunt autem scripta in titulo literis
hebraicis grecis et latinis et hoc in tribus
linguis ad innuendum hic
rex iudeorum et hoc quod haec triplex
lingua precipue eminebat
hebraica propter religionem greca propter sa-
pientiam latina propter potentiam. Volunt
omnibus qui erant in terris possent
legere de morte eius tamen. Ibi pertinent
nigebant tribus linguis predicare
vel ad omnes quod omnibus linguis confitentur
ipsum regem in gloria patris sicut
propter quod exaltatus est in [illegible] vel ad omnes
ipsum pati pro omnibus linguis
et quod [illegible] [illegible] quod
pylatus titulum delere noluit
nec mutare. Quartum autem de hiis quod
pendebat. Cum quo causa est
illusio facta a iudeis et a militibus
vel omnibus subditur illusio facta a
latrone cum eo crucifixo ubi omnia
quod in scripta latinis sunt ista
[illegible] latinis dicitur vero [illegible] autem
de eo clamor [illegible] et duo illi hic
[illegible] in prima multiplicat tamen pro-
pter quod debuit [illegible] magis tamen
de universo [illegible] propter societatem
[illegible] de hiis qui pendebant
et propter conscientiam propriae culpae et addit
latronibus propter quod [illegible] universis
deinde subditur blasphemabat.
Quintum autem de hiis qui pendebant

Scripta super illum literis grecis hebraicis et latinis hic est rex iudeorum

latinibus blasphemat cum dixit tu es xpus
q. d. hic ne scio utrum credo sed tu si
tu es xpus salvum te fac et salvum
torum. Hic non cum minabat de spirituali
tamen tipum male dicebat quia
salute hominis indigebat quia salus
omnium erat et nos ipse fac salvos. Et
tegimur prius erat i. qui eius deri
dendo provocabat a quo salvum quere
bat. Similitudinem insipiens uere fuis
se uideris et militiis quia addidit
et nos quando ipsi. Rudens autem alter
increpabat eum. Hic subditur sap
latronis dexteri et hec in quo pertinet debita
correptio proximi et humili accusatione sui
et nos quidem iuste hoc in salubri
exemplo ceteris dicebat ad ihesum.
Dicit ergo: Rudens autem alter, scilicet latro dexter,
increpabat eum quia cum sinistro
latronis blasphemantem vidente noluit
et proximum indignus et proprium scriptum
impletum quod dicens predixit
ego autem sicut homo non audiens et non
habens in ore suo redargutiones. Et ut ad
paciam inter adversitates exemplo suo nos in
formaret. Capit in mirabiliter et mide
hominem quia cum passum et iniuriatum
et non cadentem capit autem alter in cruce
pendentium minabat alter non sic quia
tribulatorum alii paciens sustinent
et coronam merentur. Unde Iaco. i.
Beatus vir qui suffert temptationem. Alii susti
nent non pacientes et dampnum quantum
sicut Ecclesiastici ii. Ve hiis qui perdiderunt
sustinentiam. Increpabat inquam
dicens: neque tu times deum et modo vides
in pena quasi diceret mirum est quod tu non
times ex quo expiris pene
dolorem tu ex presentia pene
solebat metum deinde nunc in id pena
timore. Neque tu times deum q. d.
non solum non times homines sed neque
tu times deum quem tu timere debes
omnis homo. Ecclesiastici ultimo Deum time
hoc est omnis homo quia in eadem dampnatione

es id est in simili pena q. d. et si non timuisti
in prosperitate et sanitate saltem tibi
imminet et immittit mortem debes ti
mere. Et nos quidem sicut ego et tu qui
maleficii et latrones fuimus iuste
percipimus in hac dampnatione neque nos indig
ne, id est supplicia que exigit ratio scelerum
nostrorum recipimus stipendia enim
peccati mors. Ro. vi. Ecce confitetur
suam culpam ratione ut mereatur misericordiam sicut
prov. xxviii qui abscondit scelera sua non
diriget qui autem confessus fuerit etc. Hic vero nichil
mali gessit. Sed dicit distinctio quod ab
aliis peccavit. Ro. iii. non est distinctio
inde et gentiles omnes enim peccaverunt
sed hic solus sine peccato fuit preceptum
Ier. xxiii. Suscitabo david germen iustum.
Et dicebat ad ihesum: domine etc.
Ibi latro nescit dicit glosa magna eminet
gratia multum enim meruit huius
libertate per cor et linguam totum quod
liberum habet confitetur corde enim creditur
ore confiteri. Utramque videbatur sicut quia
corde creditur ad iustitiam ore autem
confessio fit ad salutem. Domine memento mei
dum veneris in regnum tuum. Ecce tunc
et remittit in isto casu obtinens
videt dominum precibus exoptabat. Unum
subdit memento mei. Fides confitetur
unum addit dum veneris, unum glo
riam, que exprimit dum confidit hic latro ore
quam timore dimidium uero asta ciu
nequam dolorem socii sui blas
phemantem docentem apostolorum negotio
detrahit animum confessione eius fuit
et remissio culpe et totius pene.
Dicit ergo domine cui servire debeo memento
mei non memoro sum propter quod consistere
sed cum effectum sit et misericordiis. Ps.
memento mei domine in beneplacito populi tui
Cum veneris in regnum tuum. Ecce quod
propter quod non loquebatur de regno terreno
sed de celesti, de futuro non de presenti
quasi dicat memento mei cum veneris in fine etc.
Et dixit illi ihesus. Crisostomus sermo

dexter latronis sap. hec o. d. clemēcia
si pmissiōe tam cita q̄ nota i
ante dicto tu festina q̄ hoc
tu honorifica q̄ mecū tu ciuit
da q̄ i padyso et hec eq. dēt du
illius. Illi em perierat locut' e
tu dis alijs deus dns amen. ne dico
q̄ confirmat q̄ pmittit q̄ pmissio
de sensuali de dubita appebat
ex ptentus q̄ tunc q̄ videt
malefactore supplex. hodie glo
cito ignoscit dns q̄ ocito cum q̄
hodie i. hac die mecum eris in pa
dyso et ptinet gl. de dic et unitati
qui omne dic cōplecti de q̄
dic p̄s ego hodie genui te
aut de die tpis. Unde lat. eis
lat' pr fidē mutuat tunc q̄ da
uitur. Leo. q̄ de ce latrone i
padysum intulit, et ne quib alij
confusionis sera putaret facit
homicidij penam mutuasse cum
dus plus tribuit q̄ vocare
petebat cum lat' solā sui meo
et accipit gloriam sempiternam.
Hec quod acetū offerentes eī eq
q̄ ante za dēt q̄ dederunt ei vinum
cū felle mixtum. Ubi dicit q̄ dederunt
ei vinum myrratū. ad h' dē aug
q̄ dederunt ei vinum amarissimum.
Fuit autem turpis ea tps tate adni
ma vini acetositas. a a fell
mixto z uine addi hec at
poto data fuit ei q̄ pp' septē
mificacōnis p̄s dederunt ei esta
mea felle z' pp' irrisionis z
pp' mortis accela z lat eis e
na aceti q̄ potatū et morte
ipam accelerat ut dēt q̄ q̄m in
ibi acetū erat ad hec pt dicitur
crucifixores eius vinum ad bi
bendū aptauant q̄ no aude
bat inde recedere aug. ex
spirasset ne forte deponeret de
cruce q̄ pp' immodatū calore
ca acetosū sitim erat q̄ pt dicit

q̄ acetū secum portauerunt ad
potandū crucifixores aut cum
morerent. Beda amara mens
amarū facit vinum et ppriat ihu
vinū. Leo iy. gusta cibum pomū vica
aliena et vinū de his q̄ pcede
bat latronibus blasphemabat q̄
uterq̄ blasphemabat ante za lat
rones qui crucifixi erant impa
bant ei et aug. q̄ unus cum eo crucifixi
erant q̄ inabant ei. ad h' dēt leo
q̄ ante et au. posuit plurale p singulari
z ambo et beda ait licet unde
dicitur q̄ uterq̄ p̄s blasphemauit
tamen sic mauult dexter penituit
et potius sum pseuerans et blasphe
mia corripuit. vnde glo forte
et alter q̄ uiuidat q̄ et recepit qui
esse tecum hodie mecum eris in padyso
q̄ i ducti sunt in infno sine i
lymbo. ad h' dēt q̄ padysum nō
nominat hic locum sed celū empireum
in quo sit modo sed nominat statum
beatū. s. et fruitionis dei in qua
hunt beati ubicumq̄ sunt q̄ ubicumq̄
hunt dudum pntem illo obuius beatitu
tudo eorum ubicumq̄ sit. Erat autem fere
hora vi et tenebre facte sunt. Vulgi narrant
tpore. q̄ ad patibulum deductio
z' deducti crucifixio. z' ana
fixi illusio. hic x' fulbdi illusi ex
spirat dubitant p' hec expositiones
z' multiplex miraculum in pa hō
mortis i et tenebre facte sunt z'
deuotissima recōmendā ex
spirat. et clamat uoce mag
x' q̄ fd centurionis vidēbat
centurio q̄ q̄ fd pcedebat
et omnis turba eorum q̄ deuote
pcedebant stabat autem noti eius
a longe. Dicit q̄ ergo erat autem fere hora vi
s. q̄ uencia affixus erat dēt glo
th. q̄ fremerat hō ved q̄ genus
humanum cōmiseret hoc pdicioīs
hora cum vi extendit ad damnum
ad ligni vetitum et q̄ su ecclesie legi
phibitā // hō manus extendit

porro x

Unde glo. lignum eodem tempore articulo
quo propter antiqui Ade paradysum claudebat-
tur latroni penitenti reseratur.
Hora ergo vi. et feria vi. et etate vi.
dominus passus est. Et facte sunt tene-
bre. Hic tangitur multiplex miraculum
factum in morte Christi. Primum quantum ad mun-
dum medium dyaphanum scilicet aeris ob-
tenebrationem. Secundum quantum ad mundum superiorem
luminosum scilicet solis obscurationem.
Tertium quantum ad mundum infimum opacum
scilicet veli templi divisionem. Et facte
tenebre facte sunt super universam terram.
Dyonisius autem in hystoriis quod Athenis
sextam tenebrarum quoniam tenebrarum po-
tuit in mente. Unde refert dyonisius
vidisse aut eclipsim ... minime
accidere patitur. Unde et ipsi edifi-
caverunt aram ignoto deo. Deo
autem. Ieronimus autem quare ait dyonisius
aut eclipsim ... fuit et
accidit solis eclipsis adversi plenilunio
quo per fieri non potuit naturaliter.
Unde Jeronimus nulli dubium lunam
fuisse plenam tempore pasche. Preterea
eclipsis ista duravit per tres horas,
naturalis autem non tantum durat. Unde Jeronimus
ne forte videretur umbra ... circulus
lucem fuisse porrectam solis trium horarum
spacio tenebras fuisse porrectam ut ...
... ad ... tollerent. Usque ad
horam nonam. Ecce quantum duravit
eclipsis quod non potuit ... usque
ad horam nonam ad sinistram quia ille
... qui nonam reparabat ange-
lorum ordinem. Et obscuratus est sol.
Glo. Sol retraxit radios suos ne
aut pendentem videret aut ne impii
blasphemantes sua luce fruerentur. Ieronimus.
Omnibus creatura compatitur Christo morienti
... sol obscuratur terra movetur petre
scinduntur velum templi dividitur
sepulcra aperiuntur. Solus miser homo
non compatitur pro quo solo Christus patitur. Ob-
scuratus est sol propter signandum mundi
cecitatem propter solis eclipsim et temporalem obscu-
rationem propter ... Christi ministrorum propter cum

minutus erat et nimia claritas
noceret infirmitatibus ... die minutus est
... Fuit etiam obscuratio divi-
nitus Amos viii. occidet sol in meridie. Contigit
... hec non solum ... sunt ...
ut ait dyonisius contigit luna incedente
inter solem et terram cum esset luna
maxime remota a sole et esset in
plenilunio. Et velum templi
scissum est medium. Duplex autem erat ve-
lum templi scilicet tabernaculi. Unum s-
... ingressus sancta sanctorum aliud
exterius ingressus sancta et ... sciss-
um fuit ut testatur Ieronimus de ...
et remigius de ... Ieronimus
duo vela duo testamenta ... quorum
quodlibet per mortem Christi fuit divisum
in duas partes ... spiritualem et literalem
qui antea erat ... per Christum
distincti ... tunc apperuit ill-
... ut intelligerent scripturas.
Et clamans voce magna. Hic ...
devotissima recommendatio ... expi-
rat ... recommendatio ...
... Ihesus ... dicens: Deus ergo
et exclamans voce magna Hely hely
... clamore valido et lacrimis. Corpus
... velum scindit monumenta aperiun-
tur ... quanta ... noctis sue de-
... fuit nox ... modo
... noctem ... magis
... Clamavit et
voce magna ... dolor
... magnitudo ...
... ad fidem.
Alii enim homo ... debilitate
spiritum tam forti clamore non putant
... defecit ... moriens
... potentia non ...
... ad penam ...
... alta voce clamavit ut ...
... et clamore lacrimas addit
ut ... compatiatur. Clamans ergo voce
magna ait Ihesus pater glo. proximo
... filium deus se declarat spiritum com-
mendabo non deficiendo ... confidenter.

eius de cuius potestate exivit. In manus
tuas, id est in potestate tua, sive in manum
misericordie et in manum iusticie commendo
spiritum meum. Dicit autem Ieronimus quod [illegible]
[illegible] id est tibi domine spiritum usque ad
hunc versiculum inclusive. In manus
tuas etc. In cruce dormitavit
in quo docuit nobis ut spiritum in articulo
mortis in manus tuas domine commendemus.
Et hec quidem notate etc. Ubi nota propter hostes
importunitate maiores propter nostre
nature debilitatem. Quia tunc corpus
quod corrumpitur aggravat animam. Ergo
recommenda te Christo devote quia
clamabis aperte quia voce magna,
discrete quia pervenit quia in manus
tuas etc. Dicitur exspiravit, id est
spiritum ex corpore emisit sive voluntarie
inclinando aliquis extorsit. Johannes x.
ego pono animam meam etc. Johannes 19.
inclinato capite emisit spiritum
quod representat inclinatio illa
inclinatione qua facies inclinatur
supplicantes et rogantes ope dei.
Videns autem centurio. Hic subditur
de eius testimonio. Et primo quoad potestatem
divinam qua glorificatur. Et secundo quoad eius
bonitatem quam affirmat, ibi vere hic homo.
Dicit ergo videns autem centurio emisisse
spiritum cum magno clamore, quod non
posset facere nisi conditor spiritum non
purus homo glorificavit deum. Centurio
dicebatur qui centum preerat
militibus. Ille videns que facta fuerant
sive miracula, de expressione, solis obscuratione,
terremotu, lapidum
scissione, sepulcrorum apertione,
de quibus dictum est, glorificavit deum,
id est laudavit. Dicit enim assistentibus de
tot et tantis miraculis dicens: vere
non simulatoriene ut impostor hic homo
iustus erat, vere hic de iusticia iustus
erat quia a principio instituti fuerat Christus
Ieremie 23 suscitabo David germen iustum.
Dicitur quia iustus iustitia consummata
Matthei 3 sic decet nos implere omnem
iusticiam. Dicitur quia alios iustificat.

[In the margin between the columns, beside the last lines of the left column: rei / teba / tur]

effectivum. Romanorum [illegible] dicitur nunc iustificati
hoc iustificati in sanguine ipsius. Eius
absolutus per spiritum sanctum. Salvator
noster quadruplex testimonium iusticie
sue habuit in sua passione primo a
Pilato. Lucas 23 nullam causam mortis
invenio in eo. Secundo ab eius uxore.
Matthei 27 nichil tibi et iusto illi. Tertio
a Iuda traditore. Matthei 27 peccavi
tradens sanguinem iustum. Quarto a latrone
per penitentem. Lucas 23 hic autem nichil
mali gessit. Quinto a centurione, et hoc
certe valde efficax testimonium. Primo
[illegible] vitas a qui diu simul
graciam magis effulget. Et omnis
turba eorum qui aderant. Hic
subditur pre venientes corde ubi
notatur causam quod multitudo convenit
quia turba multitudo ad miraculum, quia
videbant que fiebant contra inspicientes
quia penitentes. Primo dicitur ergo et omnis
turba, id est multi enim venerant de
civitate que prope erat ad quam plebs
conveniunt propter diem festum. Turba
inquam eorum qui aderant alij enim
venerunt ex malicia et impietate ad
deridendum, alij ex amore et pietate ad
compatiendum, alij ex curiositate ad videndum
spectaculum. Unde subditur ad spectaculum
istud mirabile et ineffabile spectaculum,
ubi ex manibus crucis affixis dyabolum
debellabat, ubi sol eclipsis obscuratus
erat, ubi vita moriebatur
et tamen morte mortem destruebat,
ubi mundum redimebat, in loco
quo homines damnabantur, ubi eternum
regnum dabatur, in loco quo quondam
infames et malefactores torquebantur.
Unde crucis supplicium sanctificabatur,
ubi rumphea extinguebatur et
paradysus promittebatur, ubi [illegible]
[illegible] iniquum expiebatur. Et omnis
turba eorum qui aderant et videbant
que fiebant percucientes pectora sua in
signum penitentie et luctus. Hoc tamen dupliciter
[illegible] quia que pius dolebant
iuste occisum, dolebant filium eius
mortem peccatum suum innumerat.

VI ampli⁹ glificand⁹ p morte tñc
bat q̃ns ptinet ad bonos ẓ ad
malos. Aug⁹ q in pecto suo tū
dit ẓ se no tãgit pctã sua
solidat ẓ no tollit. punctes
ingnipt oã sua v'cutiebat. hec
pcussio reputat a sacdote i
missa qũ pq vem cora oz dnice
passiois d'r nobis q̃ pctõribz
Stabat at om̃s noti ĥ ultio
subdi⁹ p videt ẽ do iocdt po
disti'z ẽo mlieri's mlieb' dt g.
stabat ẽ aliis v'cute' ob noti
e⁹ ẽ distit om̃s ẽ tã occulti q̃
indĩ a longe ẽ p p̃ metū iudeoz
t ẽ crucifixore. Jo. 19. noti mei
q̃ı akem recessunt a me ẓ q
pl⁹ ẽ pidĩ frẽs hoĩs paupis
oderũt eũ. insup amici eĩ p̃cul
recessunt ab eo. Stabat aũt
mlieres que secute fuerant eũ a
galilea hẽ indicates mira la
sta cũ morte dni ihu xpi hat
sunt vii s. solis obscurãd. veli
scissio terremotus petrã scissio
moniũtoz apto ĩ sepcũ clasoz
imago emissio sāguis ẓ aq ef
fusio. Sr̃u o ho respice quod re
numeratoĩs debito astringaris
dno patienti inde sudore sāg
neũ alapaz p cotu flagelloz
instãaz corona spinea sputi lu
dibria crucis angus patili suppli
ocłos languentes oĩs pallore
fellita cibaria amara pocula
caput inclinatu garulos
irrisoria titulu famosu vesti
sorte gcratũ crucifige q̃ pla
vilissimu mortis suppliciũ ẓ obp
brium pha adissima. Erat quin
ẽat at hoa fe vi q̃ an̄. it. d
q̃ ẽat hoa tcia. Ad hoc ddz q
ẽat ho me"a int tcia ẓ sexta
ppr q̃ bn dr hẽ fe vulgarit at
pt ho me a ab utrq̃ denoiar eo
q̃ eqli' distat ab utroq̃ extremo.
vel pt dici sc ang⁹ q̃ hoz ccitus de

lingua iudeoz hõ vi͂ iustiõ mi
litum ẽt ead ho q pcta t hore
dni et ead hora q̃ clausẽ
ei paradys⁹ apuit. et velu
templi scissu ẽ i mris ẽ ajt
za. hic q scissione facta i ho
morte xpi g go aut ut dicit
Ad hoc dd q p anticipacõz h po
ut alt dnicala gmgta ut hr i
glo. Jte e ct̃ v dixit h ho iustus
erat q ait za. hic q dixit vere filius
dei erat iste. Ad hoc dd qr vtrmq
potuit dicere. occnoy aut de
ipm filiũ dei potuit accipe
de actcaĩbz suoz aduisari
qui dixerant se legẽ habemus et s
mori qr filiũ dei se fecit. Jo. 19.
Jte stabat noti ei' a longe et
mulieres q̃. Jo. 19 stabat iux
crucem ihu mr ẽ et soror mris e⁹
et ad hoc dr aug⁹ q̃ tanto spacio
distabat mlieres ut et iuxta dici
put q̃ sig"tu cap ẽat ẓ longe q̃ p oc
turbe ppinquiores fuit pt e⁹ q p
stetunt de ppe cũ b'tã u"gĩe
quã ea commendat ioħi' pqea
longi recesserunt pp turbã
ut in'il quidẽ possẽt q̃ fie
bat cũ dno. Et ecce vir noĩe
Joseph. Decimata p° tãc
examina oc ẓ mg examinati
q dep ẽ ẓ and ẽ sine expcu
h ẽ. decima h ii daca dees
in tumba. ẓ sepulta dei
quta p°. dnici corp' petitoz
2° impetti sepelicon ẓ depo
situ inoluit 3° sepulte dici
ẓ dies ẽat parasceve. 4° mlieres
sepulcr visitariu piete ẓ re
ligionis subsecute at mlieres
q̃ cũ ipo venerant. sup quida
dnica sepultura. ex 3. hoc ex
sepelitis intorpe ẓ sepeli modi
ẓ inuolvit sindone 3° ex sepulte
loco ẓ posuit eũ i monumentu
4° tũ sepelietis descrbit tãta
affectio ẽ hoz ẓ iusticia ẓ ãmeĩ
qr expectabat regnũ dei. deuo
cõ qr accessit ad pilatũ dicit a.

Et ecce vir nomine Joseph q. d. evidenter accessit, quod notatur cum dicitur ecce, quia est de miratione [illegible] et que occulte conspici poterat, [illegible] ad iudicium iudeorum. Unde Marci xv dicitur quod audacter introivit ad Pilatum. Et iste qui hic vir appellatur alibi decurio, qui erat de curia et tunc offitii ministerii secundum glo. Propterea tamen dicitur decurio qui preest x militibus, sicut centurio qui centum. Hic Joseph [illegible] erat vir ut habetur Matth. xxvii. Unde glo. Joseph pro nobilitate potestatis clarus corpus accipere promeretur, [illegible] corpus fuit dignus sepelire. Vir bonus et iustus. Hic commendatur Joseph ex scientia et primo generaliter, secundo specialiter. Hic commendatur, dicit ergo vir bonus quo ad divinorum bonitatis attentionem ex opere ad finem, et iustus quo ad proximum. Et raro invenitur in offitiis aliquis, tamen inveniuntur, ut Cornelius de quo Act. x et Joseph de quo hic. Bonus dominus quia erat bonus et iustus. Hic commendatur consilio et actibus eorum. Erat enim discipulus Jhesu ut habetur Matth. xxvii, sed occultus propter metum iudeorum ut habetur Jo. xix. Vitabat enim prius ut dicit glo. inimicitias iudeorum, sed hic [illegible] curabat de illis. Hic in quantum non consentiebat; consentiebat enim agentibus et consentientibus pari pena puniendos. Hic [illegible] non solum qui talia agunt sed consilio, dicit quantum ad mortem Christi [illegible] de deliberationibus et actibus quantum ad executionem. Hic ergo ille beatus vir qui non abiit in consilio impiorum, psalmo i. Ab Arimathia civitate iudee. Propter exponit dicit Beda: Arimathia erat Ramatha civitas Helcane et Samuelis, de qua in i Regum i. Erat autem [illegible] Decapolim. Decapolis autem erat regio trans Jordanem. Qui et ipse Joseph tempore sicut et alii discipuli expectabat, scilicet certitudine spei, regnum Dei, id est gloriam eternam a Christo discipulis promissam, sicut patet supra xxii: Et ego dispono vobis etc. Hic accessit ad Pylatum. Ambrosius: Quidam vir iustus latebat prius [illegible]. Putamus quod occulte petierit ut corpus [illegible] occulte sine calumpnia non ut [illegible] caveret. Et petiit corpus Jhesu, quod pro magno munere duxit, ipsum [illegible] erat mundissimum et sanctissimum, divinitati unitum, in oculorum suorum conspectu effusum spiritu, scilicet templum divinitatis [illegible]. Sed mirabatur Pilatus si iam obisset. Unde accersito centurione interrogavit si iam mortuus esset, et cum cognovisset donavit corpus Joseph, ut habetur Marci xv. Et depositum scilicet de cruce involvit syndone munda, ut habetur Matth. xxvii. Glo.: Ex simplici sepultura domini ambitio divitum condempnatur, qui nec mortui divitiis carere possunt. [illegible] Et hinc mos ecclesie est, sicut dicit glo., ut sacrificium altaris non in serico neque in panno tincto sed in lintheo celebretur, sicut corpus domini [illegible] dicit glo.: syndone munda Jhesum involvit qui eum pura mente suscipit. Et posuit eum in monumento, scilicet lapideo, exciso in petra. Exciso, ut dicit glo., ponitur ne si ex multis lapidibus esset monumentum edificatum suffossis fundamentis furto sublatus diceretur. Ipsum enim erat iudeis ad credendum ipsum furtive sublatum, propterea quod fecerunt custodes sepulcri, et sepulchri custodes pecunia corrumpunt ut dicant ipsum furtive sublatum, ut habetur Matth. 28. In quo nondum quisquam positus fuerat. Aug.: quia sicut in Marie utero nemo ante ipsum nec post ipsum conceptus est.

Ita quod in monumento nemo ante ipsum post
ipsum sepultus est. Novum non erat tantum
verum cognoscebat quia homo non erat qui
ibi poni debebat. Item nec si aliquis
ibi ante sepultus fuisset diceretur quod esset
aliquis alius qui surrexisset. Item sicut dicit
Beda solus dominus in tumulo includitur
ut sepultura virginis tunc ante nec post
fragilitate dissimilibus monstraretur.
¶ Et dies erat parasceve. Hic declaratur
in mat tempore sepulture et post quod ad diem
quo ad horam. Et sabbatum illu-
cescebat. Dicit glossa: dies crucifixionis
et sepulture domini erat parasceve, id est
feria vi secundum Bedam quia preparabant ea que necessaria
sabbato paschatis preparato in preparata.
Illud enim nomen sabbatum Hebrei a
grecis qui inter Iudeos quum sabbatum
sicut et ceteri nationibus. Erat autem erat
autem in terra habitantes viri religiosi
ex omni natione que sub celo est.
Et sabbatum illucescebat, id est lucere
incipiebat non sole apparente
sed stellis in principio noctis sabbati lucere
incipientibus. Dies apparata namque in
missam celebrat festa lucere.
Sabbatum gloriose dicitur illucescere
quia prima missa sabbati tunc appropinquabat.
Dies autem prima id est quinta in sabbato prepa-
rabatur sicut putamus in ea que preparanda erant
necessaria intenta, ergo dum tempore
humano operantur bonum ad omnes
ut dicitur Gal. vi. Subsecute sunt
autem mulieres. Hic ultimo subditur de
mulierum sepulcrum visitatione pie
et religiose, ubi implicatur primo ipsa-
rum constantia, quia cum ipso venerant
de Galilea; secundo diligentiam quia vi-
derunt monumentum; tertio devotionem quia
revertentes paraverunt aromata; quarto
discretionem quia sabbato siluerunt. Dicit ergo
subsecute sunt autem mulieres, in quo ostenditur
fervor dilectionis earum erga dominum
et constantia, quia recedentibus discipulis
adhuc visitabant sepulcrum.

Crucis tempore passionis et mulieres que cum
cum ipso venerant de Galilea sunt tunc
circumsteterunt nec ab eo recesserunt. Viderunt monumentum
id est locum monumenti quod clausum adhuc
erat monumentum. Beda: officium funeris
inspiciebant. Et quemadmodum po-
situm erat corpus eius, quomodo cum linteis
et aromatibus sicut mos est Iudeis se-
pelire Io. 19. Et revertentes paraverunt
aromata et unguenta. Aromata quibus fe-
tore unguentum propter corruptionem in reser-
vando protegitur, non dabant sanctum in ide
corruptionem et quam in beneficio domini
sufficit quilibet. Convenit ab eo sibi
sufficit Io. 19 corpus domini unxisset tunc
devote mulieres voluerunt ex super-
habundanti sive perfecto officium domino ex-
hibere quod potest erat maior devotio
quia non in digniori obsequebantur.
Et sabbato quidem siluerunt secundum man-
datum. Dicit enim de Beda mandatum
erat in lege silenz ut sabbati si-
lentium a missa sanctificatione mulieres
sepulto domino feria vi. Tunc domini
eadem die quamdiu eis licuit pararent
aromata et unguenta usque ad solis oc-
casum, sicut Marc. vi dicit. Deinde toto sabbato
siluerunt usque ad solis occasum.
Tunc recuperata licentia operandi
quod non sufficiebat ea que die
precedenti paraverant, item emerunt aro-
mata et non nocte in qua fuit inter
sabbatum et diem dominicum paraverunt ea
et mane ad sepulcrum attulerunt
ut venientes ungerent Ihesum. Io.
tres cum mulieres fuisse Marc. fuerunt prima
Maria Magdalena, secunda Maria Iacobi, tertia
Maria Salome, et sic dicta quia filia
Salome sicut dicit mater Iohannis et Iacobi
maioris. Apostoli sunt ab eo
mulieres sunt in isto quorum mulieres
lingua magis quam nunc valde preciosa
unguenta mittere unguentum sed ta-
cite tenendo quod prima et devotio ipsis qui
confiteri ex vilissimis speciebus sive ex parte
que accensum odorem quod ex ipsis B. alia
de unguento unge pecunia ipsa dicitur et dimittitur
ei o pater propter se que prima confiteri ex ea avissime

Unguenta
aut para
verunt in
signum quod
unctum erat
unctione
deitatis in
Christo resur-
recturus oleo
letitie deli-
butum.

|| Maria Magdalena

d'unguentis varijs

spebz s. ex p'o mozz miss'ijs que creschunt i orto alico pōsit vnguētu i capite quod desc̄e i bar. 3ᵐ/ s. deuotōib' cōficit' ex p'o'ssi' speb' s. ex x° bn̄ficijs q crescit i orto dn̄ico p'ū za. vngento t varijs odoib' delcā' coz t hōib' q. a. d. Lingue vnguēta s̄t tā ozo deuota ꝯfomī ꝯ ꝑdica° ua. pᵐ/ s. orōib' cōficit' ex herb' q s̄t inte'o rta. atteno fina. affcio pia ꝯ s̄zo. attestit ad ihm mlr q° ad pᵐ/ hn̄s alabastru vgētī q° ad z'ᵐ/ effud' sup cap' ihu q° ad 3ᵐ/ 2ᵐ/ s. ꝯfom' cōfici' ex herb' que s̄t pudoz ꝯmissi. doloz amissi. timoz supplicij. i. pab. ꝯ filij sacdotu vnguēta ex aro matib' cōficiebat 3ᵐ/ s. p̄cōis cōfici' ex herb' q s̄t fidi'ud mstt. mozz in forū. ꝑicioz p in c'spa°. ysa. lxi. spc dn̄i sup me eo q' vnx me tc. Cay. p melio a s̄t ubā tua yio f. v. o. Zhang vngēta s̄t vij mie opa. de q°s v's' colligo poto cibo vedimo tego uisito rdo. Ex° 28 ꝯ vngētū faciet pigmēta suauitat/ hic qu'z' eat at dieb pascue qn' ꝯ ue no solepnizam' i pa° e dn̄i s̄c i pa° e mutuū ad h' ddz q' dn̄s i a die mozt' ꝯ ep p'tāb' mrīb' que sle de'ug' t ipi duo p nb' ilo ꝑ se passo cōdolēt/ parunt a'omata t vngēta ꝯ simonū idūnt q' eat clausu lapide mag° supposito quo putauit posse i vngē coz ꝯ dn̄i cu' ad h' ddz q' p amo'e hac impossibili v'e ōnedi lapide no cogita bat q'z s' aug° ōia difficilia facilia t ꝑ nulla fa' a'oz/ vl p o'ꝯ putabat alq° cau ꝯtigētē posse apiri ē sepulcrū. q° 16. quis re uoluet nob lap. ab hos. monū'ti

Et i sabbo quidē silunt/ vi q' in sab' debunt pare vnguēta au' eet dieb solēpnib' ut p3 exo. 12. ubi d° p'a dieb eat s̄ta ꝯz sol lēpnib'/ ad h' ddz q' p'pa° dcōz vnguētoz eat op' mie/ opa at mie excepta s̄t ab' ꝯ nhibi' c'e t s' vōib' eqnit' t s' p'z alegsue'z n' die sabbi/ qu' potant sine p'lo diffō'i. qu' vono potant. tuc licebat ut de eclcis oē so 6/

-2e Una at sabbi // Cap'ᵐ 28. xviii valde dilnoul lo/ s̄t dau fint sup'ij ihc cu'° detmīa' p'z p'n'. de ꝯ mgsstu ihc ꝯ nu'd z' h' apu° lib' usz ad z'ᵐ/ c'. m° z° de eꝯ p gressu p hnc mu'd z' h' a z° ca° usz ad zz'ᵐ/ 3° de eꝯ egssu de h' mūdo p pa°oz z' h' a zz' c. usz ad ultᵐ/ hic x° detmīat de eꝯ regressu ad p'rium p' ꝯue'ct a s̄ce'oz/ ubi agit p° de eꝯ ꝯue 2° de eꝯ a s̄ce'siōe i c'ediu' at eos foris i Bethaniā/ In p'a de tmīat de glo'sa ꝯ ꝯnue p'bādo ea p° p appiciōe s̄cam mlerib' 2° p appiciōe s̄cam disci' i emausz it mane 3° i z eece duo ex illis ibāt ipa die i cas' 3° p appiciōe s̄cam vn disci' s̄it ꝯgno. vatib' i cu at h loquent s̄te' ihc i me° eoz/ In p° p°. p' mlru deuoco z° angl'oz ex appi° i z s̄cam c du' z° vn'ūs eos auc y ciado i e timēte at z declia't v° eoz q nidant z audient mulīes aplis deūtcia'° i z regessisse a monu'to nuctia't In p° p° mit mlru dn̄m qre'ᵐ deuoci'a° z° dn̄m qsita ꝯue i timenle lapide/ In p'a ꝯ mplicā' tā de mulīcib' s̄ tpc qn' uenūt loca ad quē uenit ꝯ ꝯa ad mo'tu z opꝯ p'p'z q° uenit z ꝑta' a'ō. De p° Una at q' ita dēme q' dn̄e mulīes pauit a'omat vnguēta s'ā vij t sabbo silunt t ꝯenut usz ad uespam/ Una at sabbi. die

Decuit ergo hoc in prima sabbati nunciaretur, ut qua die septimane deus fecit celum et terram scilicet die dominica eadem die terra gratia et celum gaudio, omnibus repletur. Et qua die deus dixit fiat lux ut illuminaret celum et terram eadem die surget lux claritatis omnibus ad celi et terre novam illuminationem. 607

XXIIII

prima — eo modo loquendi quo dicitur Gen. i. factum est vespere et mane dies unus i. primus.

A Una post sabbatum. Erat enim gentilibus denominant diebus totius septimane a nominibus deorum suorum. Iudei vero a sabbato, dicendo post sabbatum prima sabbati, secunda sabbati, et ergo post sabbatum una sabbatum, die una i. die sabbati scilicet dominica die valde diluculo. Erat enim quasi primus surgente aurora. Mar. 16. et valde mane una sabbatorum. Mat. 28. vespere sabbati que lucescit in lucem (?) Mat. i. prima sabbati i. prima die post sabbatum venerunt ad monumentum scilicet Maria Magdalena et Maria Iacobi et Salome. Et ut habetur Mar. 16 non solum iste sed et alie cum eis. Unus scilicet erat Maria Magdalena et Iohanna et Maria Iacobi et cetere que cum eis erant portantes que paraverant aromata scilicet ad inungendum corpus domini ut patet Mar. 16. Et aliquando ante monumentum est corpus domini. Ad quod accedere nec dum una sabbati i. pace et quiete peccatoribus et valde diluculo i. cum fervore mane enim sunt fuere quiescendi et diluculo recepti ... et diluculo et gratia parta ad aromata operibus et famam bone qui alit caveat ne videatur in aducet et bibat i. et corpus Christi prebet semper hoc Et invenerunt lapidem revolutum a monumento. Angelus enim domini descendit de celo et accedens revolvit lapidem ut habetur Mat. 28. Et ecce qui introierat dicebant quis per angelum sunt revolvent lapidem ab ostio monumenti. De quo anxie erant tamen velut dicentes quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti Mar. 16. prius dominus resurgente terra tremuit sicut habetur Mat. 28. Et ecce terre motus factus est. Deinde post resurrectionem angelus apparuit qui lapidem revolvit qui custodes fulgure vultu terruit et fugavit qui mulieres confortavit et blanda allocutione et dulci verbo annunciavit. Chrisostomus super dicio scripta

B Interdum quod dominus non indiguit lapidis revolucione quia sicut de matris utero sic et de monumento hinc et inde exivit intacto clausure signaculo. Unde post quam egressus dominus de sepulchro clauso accedens angelus revolvit lapidem ut sepulchrum vacuum ostenderet et resurrexisse dominum indicaret. Non et indiguit in resurrectione angelorum ministerio vel auxilio qui propria virtute claustra dissipavit inferorum. Unde Beda

in qua dominus olim latuit multis signis occultatus post resurrectionem veniens angelus magni consilii sponte difficultate apparuit. Unde et sponte aperuit ... ut sepulchrum. Et ingresse in monumentum non invenerunt custodes. Non monumenti horrore nec tenebrarum obscuritate deterrite quamvis Io. 20. et hoc pre nimio amore fortis est enim ut mors dilectio. Cum ingresse in monumentum non invenerunt corpus domini Ihesu quia surrexerat. Christus promissum erat. Vivificabit nos post duos dies et die tertia suscitabit nos in conspectu eius. Quod est exemplariter in quo resurrexit dominus Ihesus quia erat in plenitudine sed adimplete data est omnis potestas in celo et in terra. Et factum est dum mente hec omnia angelorum apparicio ubi notantur tria: primo apparicionis opus quod est consternatio mentis, secundo appariendi modus quod ecce duo viri, tercio apparencium habitus quod in veste fulgenti. Dicitur quod factum est dum mente consternate stupefacte essent de isto scilicet de tanti magni lapidis revolucione et de dominici corporis amissione. Ecce duo viri i. duo angeli in specie virorum. Ecce dicitur propter evidentiam quod erat apparitionis sic fulgurantis vestita sicut nix ut patet Mat. 28. Duo propter testium sufficientiam quia in ore duorum vel trium stabit omne verbum. Deut. 19. Viri propter virilis status et etatis perfectam perfectionem. Et ut innuit perfectionem stetisse unus ad caput et alius ad pedes quod Christus hoc ipsum statuit primo ... ei memoratis Cherubin illa signum societatis et familiaritatis. In veste fulgenti sic dicitur quod splendorem in veste splendore signat solempnitatis. Cum timerent autem et declinarent vultum in terram. Ubi primo tangitur mulierum terror, secundo angelorum annunciatio, tercio dixerunt ad illos, annunciacio quod est memoria i. recordamini. Primo mulieres gloriose omnibus ad quam per baptismum pervenitur. In veste fulgenti steterunt ut ex ipsa veste mulcent pias et devotas animas et terrent impias et incredulas sive reprobas.

Margin notes:

quos fugant timore angeli apparentis vel iacebat sicut mortui.

ad designandum puritatem vite quam post baptismum quisque debet observare. Unde et veste alba in baptismo traditur in signum

amb (?)

credulitate. Item recordate sunt verborum
Dicitur quod cum timerent autem et declina-
rent vultum in terram propter claritudinem
vultus eorum, quia viri illi iuvenes
apparebant, et per hunc modum quia aspectus
eorum erat sicut fulgur ut habetur
Matthei 28, et quia quodam splendore celesti
fulgebant, propter quod eos aspicere non
audebant. Et cum dixissent quod nunc
mulieres hec dixerunt, alii sic le-
gunt: in vultu dimiserunt in terram cecidisse
vel potius adorasse, propter quod convenit
sancta ecclesia paschali tempore prostratos
non facere in officio ecclesie sed multum
inclinato ad terram orare ex
ista parte scilicet a mulieribus etc.
Dixerunt ad illas quid queritis
viventem cum mortuis. Beda: quam
hic consolatus est eas. Supra autem Matthei 28 di-
citur dixerunt eis: nolite timere
vos. Timeant enim verborum angelorum ter-
ritos de sua apparitione more con-
solantium malorum et angelorum
amplius terrent et postquam confortantur
eas dicunt quem queritis: quid queritis
viventem cum mortuis, id est resuscitatum a mor-
tuis scilicet in sepulcro quod locus mortuorum est.
Dominus enim fuit inter mortuos liber
ubi quamvis mortuus fuit vel quoniam tan-
tum subditur non tenetur scilicet sepultus pu-
trescere, qui tamen in sepulcro de rese
presentia dicitur, sed surrexit non de-
suscitatus est quod dicitur ab aliis sed surrexit
quia propria virtute sicut prius scripsit dormivi
et soporatus sum et exsurrexi quia
ego quidem cum mortuis vero
tamen multi querunt viventem cum mor-
tuis ut illi qui sunt boni tamen
liberi quia sanctitatem amant, et illi propter
dici illud: dimitte mortuos sepelire
mortuos suos. Recordamini
qualiter locutus est vobis. Hic ponitur
dicte annunciationis confirma-
tio ubi reducunt eis ad memoriam
factum propter fidem dignum loquentem et locum
locutionis, sunt vero quinque tamen ad
huc in Galilea loquens essem. Dicit Origenes.
Dicit quod recordamini verborum recordamini

Et licet pro nobis mortem assumpsit, tamen vinculis mortis detineri non potuit

Quintum qua hora surrexit
T

ut ex predictis cum quinque fuit convenit
in fide quam sancti quod propter numerum gau-
dia doceat passionibus non oblivi-
sci sicut dicit Gregorius: si diebus bonorum
ne immemor sis malorum. Recordamini
quomodo quem vobis dicit. Docu-
erunt eos omnibus ubi egit et tra-
hi Ysaie. Locutus est nobis hec prius
quod non tantum discipulis sed etiam predixit
suam passionem et mulieribus scio
cum adhuc esset in Galilea
quod utilis et dicit scilicet discipulis suis
quia aliquid in Iudea erat passurus
et morte a imminente patria
in diebus non erat ita mirandum
sed predixit diu ante adhuc cum esset
in Galilea Matthei 18 etiam ascendens
ultima vice dicitur quod ornat fatali
nostri sed dumtaxat ordinatione filium
hominis xvi secundum quod a filius
hominis non hominis in manus et sicut
scimus hominis figuris sicut nigre mani-
tradi ipso dixit ut patet supra 22.
in manus hominum peccatorum Iudeorum
vel ut patet Mattheum 22 et 23 et crucifigi
hoc ad petitionem Iudeorum sicut
Matthei 23: crucifige eum
et tercia die resurgere hoc dominus est
synodochen nam 39 diebus et 39
noctibus in integris fuit non iacuit in
sepulcro una die integra scilicet sab-
bato ultima parte diei parasceves
que fuit prima et prima parte diei
dominice quibus computatur pro die
per synodochen. Augustinus dicit
triduum passionis dominum totum
fuisse scriptura atque secundum dupliciter
diebus a parte communicationis ad uma-
dies 39 a parte ipsius medium autem
absolute totum noctis et usque ad dilu-
culum quo dominica declarata est
ad tercium pertinet diem aut solis
abiciuntur quo fuit 39 noctibus
inter est scilicet autem et medium sequens
noctem cum die precedenti computabant
ad respectum hanc computationem ho[mines] acci-
dentales quia noctem culpe
in nostro sequentes pascente computabant.

b cum pascente. Nox vero sequens sabbati
vocatur sui initium sabbato cum ad-
huc non surrexisset. Sed ratione ultime
partis sue computabatur cum die do-
minica sequenti in qua surrexit
ad significandum quod per passionem Christi
dominus reduxit homo de malo culpe
in lucem gratie. Unde nos computamus
noctem preteritam cum die sequenti in
matutinis de quolibet festo dicimus
in nocte preterita cum die sequenti
et in tabulis computatur in nomine sab-
bati et dominica. Et recordate sunt
verborum eius. Glosa. Sic mulieribus mo-
nito recordantur verborum eius de sua
dispensacione prefatis. Sic fratres nos
monet dominice passionis instancia cele-
brando non solum passionis sed etiam resurrectionis
et ascensionis recordari debemus.
9 Hic queritur. Veniunt ad monumentum cum
sciebant ibi custodes esse positos
quo igitur ausae fuerant illuc ve-
nire maxime tam mane dum adhuc
essent tenebre ut habetur Iohannis xx. Ad hoc dicendum
quod pre amoris magnitudine de hiis non
curaverunt nec de hoc cogitaverunt. Chrisostomus
ecstasim idest excessum mentis fa-
ciunt amoris. Et quod dicitur Iohannis xx
quod adhuc erant tenebre hoc dicitur quia ad-
10 huc erat valde mane. Item hic
si surrexit queritur quanta hora dominus surrexit.
Ad hoc sunt diverse opiniones. Nam secundum
et ambo videntur velle quod media
nocte surrexit quod probat dupliciter.
Primo exemplo quia Sampson in media nocte
tulit portas Gaze in supercilium
montis Iudicum xvi quo facta fuit
inferni spoliatio et diversorum
2o ex facto quorundam apostolorum
ut scriptum est in primitiva ecclesia
instituerunt ut in illa nocte dominice
resurrectionis celebraretur missa. Beda
vero et Augustinus dicunt quod surrexit di-
luculo dominice diei quod probatur per hoc quod
vel horis fuit dominus in sepulchro
sepultus per xl horas dici-
pascentes passio fuit enim a cruce depositus circa

horam sextam et mortuus circa horam
nonam et per xxxvi horas nocte
sequenti intermanet tempus in die sabbati ergo
in nocte diei dominice fuit ibi
xii horis et ita omnes dicunt in mane
diei dominice surrexit. Et hoc etiam
verum erat mane prima sabbati
surgens dicitur filii gratie. Et quod obiicitur
quod surrexit media nocte intelligitur
dici probatur quod surrexit non scienter
sine occulte. Ad hoc quod obiicitur de
Sampsone dicendum quod est similitudo facti ad
factum non temporis ad tempus. Et si obiicitur quod
mulieres venerunt ad monumentum summo
diluculo et iam surrexerat ergo an-
te diem ergo de nocte surrexit. Dicendum
quod summo diluculo venerunt idest ve-
nire ceperunt sed quando pervenerunt dies
erat. Propter quod dicitur Marci xvi quod venerunt
orto iam sole. Sed quod dicitur Iohannis quod ad-
huc erant tenebre intelligitur de quo prius ie-
runt. Et ecce duo viri 9
angeli. Sed Matheus non facit mentionem ni-
si de uno. Ad hoc dicendum quod ille loquitur de eo
qui lapidem removit. Et sic vere
pro plures ponit alio quoque dicendum quod fuit
unus angelus quamvis quod duo propter
ministerium scilicet ad significandum quod proceres
sunt angeli pacis unum dicunt esse per
fidem unitatis et duo per testimonia
caritatis quo ... qui dicit unum fuisse
et qui dicit duos quando ... unum tamen
dicitur esse secundum illas. Iohannes 9
dicit quod sedebat. Ad hoc dicendum Chrisostomus
quod primo sedebat in dextera parte
sepulchri sed mulieribus assurrexit ut
Et regresse a monumento nuntiaverunt 4
haec omnia. Supra posita est
angelorum apparitio mulieribus exhibita
et verbis dominice resurrectionis hic
subditur de resurrectione et appa-
ritionibus publicatio. Ubi notandum primo de
nunciatione mulierum 2o credulitatis
de nunciatione et erat autem Maria
Magdalena 3o incredulitatis apo-
stolorum et visa sunt ante illos sicut
deliramenta verba. 4o cursus Petri ad
inquirendum. Petrus autem currit

quod Christus surrexit

Dicit ergo: et regresse a monumento nunci-
auerunt hec omnia. Glosa: sicut mulier
in paradiso auctrix culpe fuit, vir autem
executor erroris, ita nunc que
mortem prius gustauerat vitam
prius vidit, sicut ergo patet ex hac
glosa. Primo mulieribus apparuit deus
primo propter persuadendum omnibus solitum (?)
sit dominum esse. Secundo propter tollendum a
sexu femineo obprobrium confusio-
num gloriose ne perpetuum reatum culpe
apud viros obprobrium sustineret
que culpam viro transfuderat
transfudit et gratiam scilicet nunciando
non efficacius (?). Tertio ad commendandam
et remunerandam earum deuotionem
vnde dicitur de magdalena: prima meruit
gaudia que plus amauit ceteris. Quarto propter diuul-
gationibus celebritatem hinc enim omnia
scilicet angelorum visionem et allocutionem
et lapidis reuolutionem et corporis
vitam illis xi qui renunciabat
iam iudas laqueo se suspenderat
ut habetur matthei 27. et ceteris omnibus
scilicet xi discipulis. Ergo nunciauerunt
festinanter quia regresse a monumento
interlinearis: quia hec omnia sapienter quia
illis xi. Sequitur: et ceteris omnibus
fidelibus. Vnde subditur: Erat autem maria
magdalena, Iohanna quasi diceret: hii debuerunt re-
surrectionem domini credere quia apparet
ex nunciatione glosa. erat enim
maria magdalena que prima post
propter suum feruorem et deuotionem a
et propter antiquam ad dominum familiarita-
tem ampliorem. Scilicet vbi erat deuo-
tissima mater domini nam quia eius hec
cui commendata erat et ceteris
apostolis dominum et hec quia de vita domini
non dubitauit. Secundo quia eius mater erat
non ita credidisset si ei prius ap-
paruisset sed putasset quod filius suus
viuere sine resurrexisset. Et iohanna uxor
scilicet chuze procuratoris herodis ut
patet luce 8. Et maria iacobi scilicet mater
iacobi minoris qui minor fuit etate
secundum vocationem vel iacobi frater domini

appellatus est quia eius filius et quia cog-
natus est quia filius ioseph adop-
tiuus. Et cetere que cum eis erant scilicet ma-
ria salome ut habetur marci 16. Salo-
me scilicet filia et aliqua alie mulieres
deuote que dixerunt ad apostolos.
propter hoc magdalena vocatur apostolorum
apostola quia apostolus idem est quod missus, ipsa
specialiter missa est a domino ad apostolos
nunciare eis gaudium vite vnde sibi
cantat ecclesia de ipsa: O mundi
lampas et cetera que resurrectionem christi nunci-
ando apostolorum apostola fieri meruisti ma-
ria magdalena et cetera. Et visa sunt
ante illos quasi deliramentum verba ista
scilicet quod dominus surrexisset a mortuis
quia res noua erat et inusitata
quasi deliramentum quia fantastica
et noua quia hec erat contra legem physicam
et contra consuetum quod mortui iterum
resurgerent. Et non credebant
illis. Hec autem incredulitas dispen-
satiue permissa fuit a domino illis
tamen dubitantibus. Primo enim multis
monstrata est argumentis quia dominus nobis le-
gentes agnoscimus ad quem de
eorum dubitatione solidantur.
Petrus autem surgens. Hugo: feruor
petri ad inquirendum de auditis
et primo ex motu velociter quia stati-
m cucurrit. Secundo ex intuitu diligenti
quia procubuit et vidit. Tertio ex stu-
pore sine consideratione fideli
quia secum mirabatur. Dicit ergo
petrus autem surgens. Hugo: feruor petri
notandum quod hec fuit annunciatio
solius marie magdalene ut patet Iohannis 20.
Petrus autem solum hic tangit lucas
vel quia maior et senior erat quia iohannem
ad currendum incitauit et iohannes
qui socius eius fuit. Surgens ergo pe-
trus scilicet de torpore infidelitatis
motus cucurrit ad monumentum
currebant ambo sed iohannes precu-
currit citius petro Iohannis 20. Et procum-
bens vidit linthiamina posita
sola scilicet sine corpore non tamen sine su-
dario Iohannis 20. sed erat ibi sudarium
quod fuerat super caput eius separatim a lintheaminibus

quis inglutu fuat corp ihu h' q8
reliquat i v'mie testimony
nas et ros separato lintheamin
a corpe dnī et desto corp i se
pulcro signisicut dni et vdr
ho tu ppoms. Et abijt f vede
ndo demonū to mirās secū qd'
fuat fcm q aredem apicens
tn tu admirone et tuc vredi
dus illi appuisse sua appicōe
de q f e surrex dns. Et ap
paruit symoni. Chozalo mo
m tu tquo s'e linthcāmia sola
pt dia claustvalis q° e n'ests
religiois exigit tu sine hītu
mtiod pseg cu uenisset ucciy
qui quebat dd i ucture silace
supplent pelles capraz ad cap
eg h etuica yoseph iucta sine
ipo gen 2a h e uestf omna sb
q latitat me b lupina ait c a
attēdite qui a sfis pphat et c
Et ecce duo ex illis. Supiq
pbat a ev p appicoz fcam
deuacg uel hic pz p appicony
fcam disti itinant. h tant ps
dr appicoz 2° appeut g fablo i z
ait ad illos qui s'e hij sm'os z
c g a disti vecognito i z appq
unit castello q° ibat x h appi
cois venclor i z singu eadt ho
regressi st i ulm sup d 2 o q9
appuit 2° q° ottoc appuit i i ct
fcmie du fabularet z qlt
appuit i ocli at corp tuu tc
disti qui q appuit cap t ta uy
qz duo f am qz ibat. Vbu qz lo
quebat dt go duo pp'legitti
uandi a x° cib imposita b x
pg h designit dog t a d l x x ij
t misit illos bi ut h t pp' testi
moij suffiaz ut f i de duoz uete
Duo inqui ex illis no ex xj apost
sz ex lxxij disti. ibat ipa die
f ivnus dncet castellu q cat
pc distab a ulm i spao stadioz
lx. quiq pedes passu fa' spasso

quoz centu xxv stadiu similiare
vs ab otto fac stadia dupli
cat dat elenta nod x q ipa die
dnice vivnis quiqz appuit dcg
p° soli mag dat Jo xx x' ult
de quis b e z petro vii f e sinca
dn ad z appuit sy x° duo dis
ut h° disti si l cognegat de
quis f e t nono fuit pus btb
thoe s tab v. appicob reputat
sacerdob missa quiqs ut doss
ad ppsit a qst tia q sit ti sile d
st appicony fcam pet c° q' nest
ubi sit fca so appuit cibz apls
pnte thoa sz octa die i vnis
Jo ps' ad mact yb eia dib sd
disti Jo zj go xj disti i galilea
i mote ai ult g xj apli rectu
b ctib z i cuacul i ulmit pz a
ult s st mote oliueti cibz dist
qu ascent i celu uc h' f e ct
quinis plies appuit ho legu
tnt eyuno plies eg appicob pq
ivnic ibat go i castellu sit
drmf noie emaus q distabat
a ulm f spaco stadioz lx h i
q stadiu dr a stado hus. C
xxv. passu sic dnu qz hercules gigas
tot passu sub vno anhelitu
curbat z tuc stabat vn stadiu
dr spaciu vniq cursus. s bedā
stadiu e octa ps miliarij mi
liariu mille passu cotinet vn
z no j accepit littarr pb eg
q e mille C xxv vnaz q sta
diu C xxv. passu heat tidē
stadia viij miliaria passiu gz
z quiqz ct ab st i vnis bnu qgrunt
dl disti qui v' miliara cti de
dumai tu pferunt sz at qui
milliaru no pferunt qz ivnic
q e ta fitat die octaua trude
bat. Lyst ica at i pdco spacos
distaq que cabct clim phate
t oma i dcto d suo m dolet vex
regni e pax mia emaus qm' p
n f fesstinaslit desidiu desidij

apparides x° p9 vroz

sunt etiam militantes qui cum infidelibus
conversantur eos convertunt per predicationem sicut dicitur i
Cor. iv. in christo ihesu per evangelium vos genui.
Item quos genuit balneavit
in baptismo sicut preceptum domini Mathei ultimo
Ite docete omnes gentes baptizantes
eos Item baptizatos educant et
nutriunt fide et moribus informando
et blandis promissionibus consolando
sicut dicitur i Cor. iii. tamquam parvulis in christo
lac vobis potum dedi non escam.
Item etiam militantes non tantum cum
festinantia unde Hebr. 4 festinemus
ingredi in illam requiem propter quod hiis
sed per emaus qui interpretatur festinantia
Item emaus alio nomine dicitur
nicopolis que est civitas victorie
Ecclesia autem est civitas id est civium
unitas per credencium unitatem
et est victoriosa quia per fidem acquirit
victoriam de inimicis sicut habetur
sancti per fidem vicerunt regna Hebr. xi. Hec sta-
dia ab emaus [illegible] sunt p-
[illegible] mandatorum [illegible]
[illegible] per quam quisque pervenit
pervenire de militante ecclesia in tri-
umphantem sicut dicitur Mathei 19 si vis ingredi
ad vitam serva mandata. Et ipsi
loquebantur ad invicem de omnibus hiis
que acciderant moris enim est eorum
itinerantium conferre de aliquibus ad
relevandum laborem itineris. Loquebantur
in quantum non de [illegible] non de [illegible]
sed de hiis que acciderant in Iherusalem de
christo propheta et omnibus sermonibus de
[illegible] non [illegible] sed si quis bonus
est ad edificationem quia loquebantur
de bonis ideo dominus ihesus associat se
eis unde sequitur et factum est dum fabularentur.
hic quia et procumbens vidit linthe-
amina sola posita et abiit secum io-
zo dicit quod petrus [illegible] in sepulcro
et vidit [illegible] sed loquitur pe-
trus primo procubuit et vidit quod lucas
commemorat et iohannes tacet postquam
enim ingressus est diligentius
interiora cognosceret. Antequam
iohannes intravit petrus. Et factum est

dum fabularentur. Quinquies octava die
quinquies dominus apparuit quia duobus discipulis
euntibus in emaus hic octava quando octava
apparuit ubi primo notatur discipulorum
colloquentium collatio secundo domini ad
ipsos associatio ibi et ipse ihesus dicit factum
et factum est dum fabularentur id est loquerentur
Dicitur enim a for faris non enim a fabula
in quantum vulgare vocant non enim fabu-
las narrabant sed veritatem et secundum quod
se quid esse possibile videbant
tamquam non fabula refertur ad formam
conquisicionis ad causam [illegible] sicut
ipse ihesus appropinquans. [illegible]
specialiter est enim prope omnibus invocantibus
eum in veritate. Item prope est dominus hiis qui
tribulato sunt corde. Ipsi autem erant
euntes ut premissum est et conversabantur cum illis
tamquam socius quia hec propter duo sicut fide
[illegible] mentibus eorum infunderet ut
dicit glosa et ut promissionem suam impleret
Dixerat enim ubi duo vel tres in
Spiritualiter autem de sua passione colloquentibus
dominus quia amplius placet ei recordatio
sue passionis unde ad hec spiritualiter mor-
tuus et recordare paupertatis mee
et transgressionis absinthii et fellis.
Comparabat autem iter suum gressibus
eorum per suam novitatem Nam de eorum glorifi-
cato dicit augustinus quod ubicumque voluerit
spiritus protinus et corpus. Omnia quidam alia
in tribulitas quia ihesus et humilitas
quia appropinquans et humanitas quia ibat
et benignitas quia cum illis sicut cum
discipulis qui ab eo recesserant.
Oculi autem eorum tenebantur. Hic quoque
apparuit et quod octava hora quoque gloria illa
apparuit quia in sua gloria non erat alia
effigie nam oculi eorum tenebantur ne
eum agnoscerent ubi tangitur eorum
ignorantie causa eorum ignorabantur
ibi ne eum agnoscerent Dicit octavo oculi
autem eorum tenebantur non videlicet fallere
sed ipsi bono vale[illegible] veritatem recipe
velut [illegible] ab ipso dubio
sed quia dubitabant tenebantur unde quomodo
sicut ipsi intus amabant et dicebant ergo du-
bitabat sic ipse foris et presentiam
adest

D[e] et quibus sit nos. De se quoque cogitabilis
exhibet, sed de se dubitabilis spem
cognitionis aufert. Unde subditur
Ne eum agnoscerent. Et ait ad illos
Qui sunt hi sermones. Hic ponitur apparitoris
discipulis itinerantibus. Itaque subditur et
eius confabulationem ubi primo quid ad dis-
cipulis tristes sunt tamen secundo discipuli ut
nova. Tunc ignorantia. Primo Et respon-
dens unus cui nomen Cleophas. Secundo in-
venti per ordinem narrat, id est quid
ei dixit. Quae. Primo audita tamen
patet eorum duritia et incredulitas
dictatur. In tempore dixit ad eos O
stulti et tardi. Unde primo quidem de
duobus scilicet de collationibus mortem dicit
Qui sunt hi sermones de quibus conveni-
stis ad invicem et estis tristes. Et
hoc est quod hic dicitur Et ait ad illos primo
at alios sicut magister primo inquit
discipulos suos et dubius inter suos
Qui sunt hi sermones quos confertis
ad invicem. Unde hoc dicitur ex [illegible] per-
cautionibus confendium itineris de-
bovis aliquis quominus ut ex-
pertus cum fratribus distat et maior
quamvis quando nesciebat ut non
credebat. Propter quod ablatum maior apostolus
Corpore si quid revelat, sunt
videtis. Portaverat et confitebatur
at isti duo discipuli ex civitate
in decorem ipsum malignitatem
mulierum visionem et discipuli attes-
tationem ut patet et de Ihesu Naza-
reno qui fuit vir potens. Et
ambulantes et estis tristes. Et
tres erat non tristitia seculi quae
mortem operatur sed tristitia secundum Deum scilicet de
morte Domini sui et magistri sui quae gra-
tiat est. Attristes erant apostoli de
morte sui Domini et devote perda-
tristitia hodie. Et Clare vigilemus et re-
spondens. Hic subditur discipuli ad invicem
super dicta interrogatione eorum secun-
dum de quo loquebantur et responde-
not ordinem. Ubi primo videas notifi-
catio quia Cleophas secundo unum subditur id est
tu solus peregrinus es. Ihesus Et respon-
dens unus cui nomen Cleophas ex

hunc inter ei accessit quam unus Cleophas.
Ille enim fuit de lxxii discipulis eius.
Socius quoque eius qui nominatur non
putatur fuisse Amaon filius eius sed
Lucas secundum Ambrosius in quadam omelia
eius quod uno in plog[o] super morte eius
ut vere dicit fuisse Lucas. Quamvis
sunt sed non exultat et tamen Hunc te
dixit. Ingressus tu solus peregrinus es in
Ierusalem. Glossa peregrinum putat quia non
agnoscunt. Vere peregrinus reputatus
fuit in Ierusalem sicut Job 19 inquilini
domus mee sicut alienum habuerunt
me et quasi peregrinus fui in oculis eorum.
Item psalmus extraneus factus sum fratribus meis
scilicet Iudeis et peregrinus filiis matris
mee scilicet synagoge. Et hoc patet totum
legendo sermonem interrogative. Non enim
asserendum credebat ipsum esse solum
peregrinum in Ierusalem, cum multi alii
peregrini venissent in Ierusalem ad diem
festum pasche qui dubitantes ex
e audientes propter quod Pilatus scripsit
titulum crucis tribus linguis
ut qui de diversis mundi partibus ve-
niebant illum legere possent. Est ergo
sensus: Tu solus peregrinus es, id est numquid
tu solus peregrinus es et non cognovisti
que facta sunt in illa his diebus, quasi alias
dicendum: Miraculum quod tu peregrinum latet
quod omnes alii sciunt, cum peregrini so-
leant nova cogitare et scire,
immo quasi plus quam multa incolae. Se
Ierusalem novisse multi peregrini
Tu vero solus peregrinus es qui per glam
[illegible] ab eis multum distabat.
Et non cognovisti que facta sunt scilicet
quantum dicha. Unde scilicet in Ierusalem que
civitas sancta his diebus, scilicet sanctis
quamdam paschalibus. Vero immo valde
bene cognoverat, non tamen simpliciter non
sed exprimit aliis facta. Quibus
ille dixit: Que? Et dixerunt ei. Sic
Domine est hoc et ingruenti omnia per
ordinem narrant. Ubi narrant primo
pertinentia ad eius passionem, secundo pertinentia
ad eius resurrectionem. Et vitam quidam
commis. Unde primo pertinet passionem. Unde narrat
passionem et sudorem malignitatis.

et quomodo tradiderunt eum summi sacerdo[tes]
2o discipuli spem i. nos autem sperabamus
3o [illegible] noviter i. et nunc super hec omnia
tertia dies est hodie. In prima per istorum
sermonem describunt summam Christi de
actu scilicet operis oris et cordis. operis
quia potens fuit in opere. oris quia
in sermone. cordis quia corda deo
erat ergo opere scilicet curando sana-
[illegible] vita et hoc est quod dicit qui fuit
dixit scilicet Christus discipulis. Erat vir. Non
querit ut sciat sed ut ad verba eorum
cognitionem videat et eos melius
arguat et instruat. Unde dicit quomodo non
querebat ut addisceret quod omnia ignora-
sciebat non solum per scientiam notitie
sed per experientiam. Hier. hebre. v.
ex his que passus est didicit obedientiam
Et dixerunt de ihesu nazareno
Ihesus nazarenus dicitur a nazareth
civitate galilee in qua conceptus fuerat
[illegible] et nutritus [illegible]. veniens habitat
nazareth. Qui fuit vir, a virtu-
te vocatus et perfectus scilicet per duas virtu-
tes et vere gloria propheta ab oculis
torum veneratione i. a prophetarum magnus
surrexit in nobis. potens in opere
miraculorum operatione. Act. 10 cum
audissent homines i. viderent opera et
[illegible] et sermone i. predicatione potente
erat enim sermo illius. coram deo
propter vitam innocentem sed et per provide-
ba [illegible] coram deo
populo propter celebrem opinionem omnibus enim
sicut prophetam eum habebant Mt 21.
coram omni populo non coram summis
sacerdotibus [illegible]. Et quomodo tradi-
derunt eum summi sacerdotes. Supra
[illegible] passionem hic [illegible] iudeorum
malignitatem [illegible] mala af-
fectione quia tradiderunt. 2o ex
[illegible] intentione quia dampnarent
mortem. 3o ex perfectione operis quia
crucifixerunt eum. Dicit ergo et quomodo i.
quam iniuste tradiderunt eum scilicet pi-
lato summi sacerdotes et principes mei

Jo 18. gens tua et pontifices tradiderunt te mihi
Summi sacerdotes vocantur hic prelati
clericorum et principes prelati laicorum
[illegible] qui fuerunt inci-
tatores aliorum. Unde Dan 13.
egressa est iniquitas a senioribus
iudicibus etc. timebant enim summi
sacerdotes amittere suum sacerdotium
et principes suum principatum. Jo.
11. Dicebant pontifices. Veniet
romani et tollent nostrum locum et gentem
Dicebat autem de illis quia nimis illi-
cent mali [illegible] 1 Pe 2. Servi sub-
diti estote in omni timore dominis
non tantum bonis et modestis sed et dis-
colis. Tradiderunt in dampnationem
mortis i. ut dampnaretur ad mortem
vel per mortem. Unde Jo 19. Nos legem
habemus [illegible]. Et crucifixerunt eum. hoc
ideo dicebat quia ad petitionem et
instantiam iudeorum fecit eum
crucifigi pilatus. Unde Luc 23. Pi-
latus autem adiudicavit fieri
petitionem eorum. Nos autem
sperabamus. Supra est [illegible]
[illegible] iudeorum hic spes
discipulorum ubi tamen primo spes [illegible]
2o [illegible] redemptionis
Dicit ergo Nos autem sperabamus quia melius
dicendum non fuisset sperabamus sed
amplius speramus. Unde beda
[illegible] tempore redarguit
quia illum redempturum sperarunt quem
mortuum viderunt [illegible]
videbant. Sperabamus [illegible]
quia ipse redempturus esset israel s.
a temporali servitute romanorum et a
spirituali servitute demonum et peccatorum
sic enim [illegible] apud
dominum misericordia et copia apud eum redemptio
Ipse redempturus est populum suum
Et nunc super hec omnia. Ulterius
tangit famam novitatis [illegible] et nunc
super hec omnia dixit quia tertia dies est
hodie scilicet dies [illegible] a die [illegible]
[illegible] i. a die passionis qua passus

posset

8 fuit & sepultus qui vellet dicere
sicut istud ita vere esset quod non dz
latere glo. premissa ut vme tacuit
timentes eum cum loquebantur
7 hic quare oculi eorum tenebantur
ne eum agnoscerent quod non tenebantur
agnoscerent eum quod oculi eorum
non erant glorificati corpus quod erat
glorificatum quod non possent eum ag-
noscere talibus oculis. Item glo. gen.
9 19 dicit quod percussi sunt avisia sicut so-
domite querentes domum loth.
ex quo innuitur quod dominus decepisset
eos. Item ca. 10 dicit quod dominus eis ap-
10 paruit in alia effigie. quare ergo si ig[illegible]
[illegible] alia effigies tam misso ad
[illegible] quod tamen venerunt ad hoc quod
aliquando cognoscerent per species al-
teras & avisia & dubios sua ad
[illegible] quod oppositum quod est per hoc non pos-
sent eum agnoscere [illegible] quod gla
rificat [illegible] sub claritate ergo glo
manebat species non est color [illegible]
utrumque at subditum eius [illegible] aie
in ipsa tate sicut [illegible] glorificatum corpus
est apparuit in specie aliter spe gle
sicut squame piscium in nocte lu-
cent unde dupl. sicut ipso colore
de die in sua luce [illegible] de nocte
Dicit ergo quod corpus glorificatum ab
oculo non glorificato potest videri
in ipso colore sine miraculo sed in
sua claritate non. Alij dicunt quod cla-
ritas glorificata [illegible] claritatis naturalis
[illegible] non sunt ab eadem causa [illegible]
nisi potest percipi claritas naturalis potest
percipi claritas corporis glorificati [illegible] ab
oculo glorificato tamen [illegible] & propter hoc potest
capi ab oculo non glorificato. non
potest [illegible] impressionem visione
[illegible] sic ergo [illegible] tenebantur alium
possent de [illegible] agnoscere [illegible] vellet
esse sub specie [illegible] alia [illegible]
quod deceptio [illegible] parte dominus [illegible]
non [illegible] amissa in glo. predicta
alia [illegible] potest dici quod alia effigies [illegible] erat

[illegible] in ea [illegible] glorificatum
[illegible] erat [illegible] apparentia discipulis
[illegible] habitu peregrini exterior [illegible]
dubiorum interior [illegible] at
potuit esse alia effigies tamen
[illegible] tenebantur oculi eorum
[illegible] quod [illegible] aptis oculis
eorum & cognoverunt eum [illegible]
Sed & mulieres quedam. Super
narrantes duo discipuli [illegible]
[illegible] ad [illegible] narrat [illegible]
ad [illegible] ubi dupl. [illegible]
[illegible] questionem [illegible]
mulierum [illegible] & [illegible]
[illegible] quedam ex nobis [illegible] comme-
dat [illegible] mulierum religionum [illegible]
ex nobis [illegible] religiosarum [illegible]
[illegible] que ante lucem fuerunt ad monumentum
[illegible] devotarum [illegible] dicitur
[illegible] & angelorum visionem [illegible] velata
[illegible] dicit eum vivere dicit [illegible]
[illegible] mulieres que dicunt non solum
loquuntur & [illegible] de [illegible]
[illegible] mirantur & [illegible] de
audita [illegible] quam mulieres
quedam de nobis nunciaverunt nobis
[illegible] dicit [illegible] mulieres quedam
[illegible] maria magdalena & maria iacobi
& cetera de quibus [illegible] ex nobis
[illegible] discipule erant [illegible]
ipsi [illegible] nobis [illegible]
glo. [illegible] eorum [illegible]
[illegible] addiderunt [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] attulerunt que ante lucem fuerunt
[illegible] ad monumentum &
non invento corpore eius [illegible]
[illegible] non de nocte [illegible] de
die [illegible] puncto diei quod non di-
luculo [illegible] diluculo
[illegible] venerunt cito enim [illegible]
de monumento [illegible] nunciatum
[illegible] angelorum
[illegible] enim eis angeli [illegible] dicite
discipulis eius & petro quod precedit vos
in galileam [illegible] ut hic
[illegible] venerunt [illegible] dicentes se &
visionem angelorum vidisse. Dupl. at

d [illegible] corpus glorificat[illegible]

viderunt eos scilicet in specie corporali assump-
tis corporibus et in specie intellectuali
quia eos esse angelos cognoverunt.
Angelorum autem dicit pluraliter quia duo
fuerunt angeli in specie virorum ut
habitum est supra et hic propter testimonii
sufficientiam in ore enim duorum vel
trium stat omne verbum Deut. 19.
qui scilicet angeli dicunt eum vivere unde supra eodem
quid queritis viventem cum mortuis.
Et abierunt quidam ex nostris.
hic ponitur testimonium virorum scilicet
apostolorum duorum ubi secundo ponitur eorum
devocio quia abierunt ad monumentum
religio quia ex nostris certificatio quia
invenerunt sic. Dicit ergo Et abierunt qui-
dam ex nostris ad monumentum. quidam scilicet
petrus et Johannes ut patet Jo. 20 isti leguntur
pluries in simul sicut Act. 3. petrus
et iohannes ascendebant in templum ad
horam orationis nonam et Jo. 20 et hic. et hoc quia
maiore familiaritate erant propter
ministerium suorum per hec enim significabatur
quod per duplicem vitam itur ad deum scilicet
per activam que per petrum et per contem-
plativam que per iohannem signatur ad
designandum quod ad ambulandum per
opera bona in vita activa [illegible]
que per petrum quia petrus [illegible]
[illegible] contemplatio que per iohannem
quia iohannes [illegible] in quo est gratia
[illegible] perficiatur [illegible] affectus.
Et ita invenerunt. hic narratur apostolorum
certificatio et primo de veritate secundo de
non veritate ibi ipsum vero non viderunt [illegible]
et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt
lapidem revolutum et lintheamina
posita. Cognoverunt enim fuisse ut sic dixerant
a principio mulieres per locutionem et per mu-
lieres [illegible] ita non [illegible] angelos per
se ipsum secundo mulieres loquentes et per ea
[illegible] tollere a sexu femineo
opprobrium [illegible] per dictum [illegible]
fuit per mulierem oportuit [illegible]
per feminam mulieres [illegible] revelatum [illegible]
nunciaverunt ut per testimonium virorum
confirmaretur testimonium mulierum ergo quia
debilius est testimonium mulieris quia femina

locutus est ad eos. hic [illegible] gaudium
et ad decipiendum sicut patuit per
effectum in petro primorum [illegible] ideo
enim sponsus calliditate [illegible]
cautelis super terram [illegible] adiit et
tempore [illegible] ipsam
ad decipiendum facilior [illegible] ipsum vero
scilicet eorum dominum non invenerunt sed tamen lin-
theamina et sudarium unde petrus
abiit mirans secum quod factum fuerat
supra eodem. Et ipse dixit ad eos. O
stulti. Audita collocutione et causa
tristitie discipulorum hic redarguit
tarditatem et duritiam eorum. ubi primo
arguit eorum incredulitatem secundo
instruit eos ad fidem per scripturarum
interpretationem ibi et incipiens a moyse tertio
In prima primo tangit eorum incredu-
litatem secundo incredulitatis inexcusabilitatem
in omnibus que locuti sunt secundo inexcusabilitatem
per allegationem manifestam ibi nonne hec
oportuit christum pati. Dicit ergo et ipse
dixit ad eos scilicet christus ad duos discipulos
O stulti et tardi corde ad creden-
dum. [illegible] ad vos [illegible]
[illegible] qui non [illegible]
doctrine ad implendam [illegible]
[illegible] stul-
ticia [illegible] ad scripturarum [illegible]
omne scripturarum [illegible]
reputant [illegible] stultum
[illegible] ad salu-
tem [illegible]
scripturas tarditas ad credendum
[illegible] duritia ad credendum
in omnibus que locuti sunt prophete
quia diminute quod non credidistis quia
[illegible] per prophetas
[illegible] consummabuntur omnia que scripta sunt per
prophetas de filio hominis. Nonne hec
oportuit christum. hic subditur [illegible]
[illegible] declaratur. ubi declarat primo
oportunitatem passionis secundo [illegible]
[illegible] implicat [illegible] expe-
dientiam passionis quia oportuit mortem
pati [illegible] afflic-
tionibus quia [illegible] pati. Dicit ergo nonne hec scilicet que
dixistis oportuit christum pati et ita scilicet per
passionem et mortem intrare [illegible] porta.

F De qua Mt. 7. c. arta est via et augusta
porta que ducit ad vitam. Hec est
porta ferrea que ducit ad civitatem.
De qua Act. 12. glosa in ps. xi glo-
ria precedit humilitas. Sed quia ex hoc pre-
pos[t]iti sunt quidam in te rebelles
volunt intrare gloriam alienam. Fa-
cti sunt sicut ille qui nolebat
intrare per portam, sed per quam vere
illuc intrat. Unde mater filiorum Zebe-
dei pro ipsis filiis ecclesiae Iacobo
et Iohanni volentibus intrare non per predictam
portam dicitur: Nescitis quid petitis.
C Oportuit autem Christum pati propter multa.
Primo propter patrum predicationem. Mt. 8.
cepit docere eos quoniam oportet fi-
lium hominis pati multa et post dies tres[?] per eos.
adversantem sibi super hec. Non sapis ea
que dei sunt. Secundo dominica non sine
ordinatione divina est. Hoc Iud. Lc. 22. et
quidem filius hominis sicut[?] dicitur. Tertio propter scrip-
turarum impletionem. Mt. 26. quomodo
implebuntur scripture. Quarto sic oportet fieri. Lc. 22.
dico enim vobis quoniam ad hoc oportet scriptum est.
Quinto propter suam exaltationem. Ut hic oportet
optinuit philipp. Factus est obediens
propter quod et deus exaltavit illum. Sexto propter inforem[?]
ut distaggere[?] unum turbam orem
Septimo propter invariam[?] videlicet. Unde Paulus
Act. 17. Christum oportuit pati et
resurgere a mortuis. Et quia hic est Ihesus
salvatorum per nudum corruptibilem
et argento redemptione. Octavo propter manifestam
reconciliationem. Unde Ro. 5. oportebat Christum
pati et resurgere a mortuis tertia die et
predicari in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum in
omnibus gentibus. Ro. v. cum inimici essemus
reconciliati sumus deo per Christum. Nono propter inferni spo-
liationem. Zach. 9. tu autem in sanguine testa-
menti tui eduxisti vinctos de lacu. Col. 2. et
illum expoliavit dominus potestates omnes. Decimo
propter celi apertionem et repletionem. Mich. 2.
ascendet pandens iter ante eos. Ecclesiastes
Tu devicto mortis aculeo ape-
ruisti. Act. 2. Christus quia celum reaperuit
per passionem. Et incipiens a moyse
et omnibus prophetis. Quippe aut dominus
discipulus morem[?] dum intrent[?] infortunium eos

ad fidem prescriptarum exponi ubi
commendat ordo expositionis quia ordinata
incipiens a moyse et omnibus prophetis
quia manifesta incrispata[?] vel
quia gradualiter sufficientibus in omnibus vel
et exponebat illis que de ipso erant.
Dicitur ergo et incipiens a moyse quia
digniore et maiore ante omnibus
prophetis. Omnibus enim de ipso prophetaverunt
ut testatur beatus Petrus Act. x. dicens huic
omnes prophete testimonium exhibent
interpretabatur illis exponebat et
mentes quia eos ellegem[?] inter spiritus et gode[?]
Ipse autem legis conditor erat. Hoc Gal.
3. ordinata per angelos in manu me-
diatoris. Ergo eam exponebat
Item ad eam intelligendam sufficienter apericbat.
Hoc est tunc apparuit dominus ex omnibus
scripturis que de ipso erant quoniam omnes
omnia de ipso fuisse predicta que
patiebatur per impletionem scripture
Hic quidem ambulabo quod timuit
nos timore de malis apprehenso.
In hoc autem in cecitate bonorum quo
tristitia non debuimus sed letificare.
Ad hoc dicitur quod timor fuit non de imperfecto
cordis qui apprehendimus sed de ipso mali
non de audita veritate ut timor
accidit sed stupor naturalis per dolorem.
Item quia ante lucem fuit ad monumentum
9 Mt. 16. dicitur quod venerunt ad monumentum
orto iam sole. Ad hoc dicitur quod exponitur
iam venire ante lucem et dicitur hic fuit
iam venire eius sed quia pervenerunt
dicens quando venit fuit iam luce sole
clara aurora erat quia non velle
ad monumentum. Item et illi invenerunt
sicut mulieres dixerunt quod non invenerunt
angelos. Ad hoc dicitur quod non dicitur quod
invenerunt omnia que mulieres sed ea
quia invenerunt invenerunt sicut dixerunt
mulieres. Item ostulat quia dixit
o stulti et tardi corde. Mt. 5. quod dixerit fratri suo fatue reus erit gehenne. Mt. 5.
Ad hoc dicitur quod quia dixit fatue
duplex est dictio quia cum ira et co-
tristatione et hoc malum est contra
arguendo et modeste et hoc bonum.
Item et tardi corde ad credendum. Hoc dicitur
tamquam ut inpaciencie[?] Eccl. 19. qui cito
credit levis est corde. Ad hoc dicitur

cur oportuit Christum pati

q velocitas & tarditas i andō
re phēsile ē3 mem cōmēdale
sp̄s agnicōnis an̄ inīt septē
ut audite ei cōstetie itē mē
ptaba i omib3 scptis q ita
bū tpe nō potat de omib3 t
loqui et d hc dd q uō int de
omib3 gn̄a z de oib3 p tpe illo
expediēb3 spal9 // Et appiq̄
ūnt castello quo ibāt / Bige
onsa ē multa dtu duas disa
tōta. hic gz d disti regēto
ubi nota 9 ntil ē simila z
simlant ad hospitadi tōcto
i t cogn̄ine illū z osuetā pa
nis Būdco a d t fracto i t
frūne dy vetulēt / hoc fugēt
agnicōi z aptis e oīalc coz
i d agniti disspan9 i tpe cua
uuit / hoc disti ad uūdōi et
dupine adūnicē d go adhuc
i patanz pdituuis c osuma
ppinq z itīudancē sepato
estimata i tpe finxit se /
Dt go appiq̄nt castello q
ibāt / pdā duo disti z dub
ihe q cui psetu hēbat ppat
uūdt cē uō c miuū sino eva
uuit / hō re ego osumanitab t
uīta / vīa duc g mitab luce b
uita in defi n b oib t fimo ib3
cōmitēt i uō fatigabā q ppe
exh c q stati de pdcō castello
regressisset / Et ipe finxit se
longius ire / glō tales se exhi
bait eis i coz e qual apt cos
cūt i mite se exponent t longiq
itur ū ffingedat act b3 p cō
pond b s q g q s q cōpositceb
lutis figulos b uocaq // Et coe
gerunt illū / hic subdt q sitāt
recessū ad hospiciū cōacto
vbi nō ūt tā p ingeb uita
q cogunt z o initādū allego
qui aduesp'ascit z initatio
cessio q z initant cū ill t go
t cogunt illū glō q cōpnu
tē ac a dtē nō potuit hi cū

quig nitab g d ceba pput ad
hospiciū u ocat z au diciu g
uocat eū sp̄tu fit q cōegnt
illū h' exp colligit ut ait gl̄s
q peg' nō sp ad hospiciū
uoca disē z t trahedi exē loth
qui angelos u ementes sodo
ma q̄pulit opido i ualde ut
pnoctaret i hospicio suo p
hebe z hospitali i nolite ob
liuisci p hac eni placuint qda
angelis hospicio receptis
Ad hac at spal d cūi obcliti
quis dys d ūt t marie opi
p tēt m oz cpince hospitate
ūutib manē nobcū / tc ap
tima petito petiit ei dna
cohita oz z ī masione t mito
uēnimē cūi diligit de q d q cū
sap inhitat / sap q hac inhita
optat apg coutt s y t dormo
g vā dum m ihū xp̄c t cūi b dei /
hac pmittit xp̄c amicis suis
Jo. xiiii. si quis dilig me s' me s'
t p̄o m eo dili et u cc / Qm̄ adues
pasat q adnoct' appiq oz
t inclinata ē ia dies quo ad
diei declinacōm / hg at aduef
paco spua fit i a p appiqōz
ad culpa z e log a oz a g va
Ideo uenos q declīat dieb s
gvē / Et intravit cū illis
cē tē hospib i c ēū q uenit oia
bona si d sap a uenit oia b o
pi e cū ia s d sap init uit tuc
h amicis aptis nō ps s' sua indi
gia nisi z coz qui cū eo erat
qui adhuc alit i moven pūt
Et fcm ē cū recūbet cū illis
hic subdit' ōsueta panis būdco
t fracto ubi nō ū z omib3 qsd
panis būdcō fracti disti u
D' g t fcm ē du recūbēt c ill
sicut ing d cū disti sic plat
tū subdit' q e q ab btēs t poc b
qui v ad e t uiq̄ recūbit t
subdit' s ubi refectorio daps
pane s t q n pisa habuit s de

5 manu sua distribuere scitissime
familie sue et benedixit sicut
sacerdos de quo postea dicetur sacer-
dos et cetera. [illegible] Et fregit sic-
ut prudens dispensator volens
vel partes sua distribuere et porri-
gebat illis. sic misterium ce-
libus apponendo spiritualis pani-
bus, [illegible] quod manu
[illegible] docuit ope-
re adimplevit. [illegible] Et fregit [illegible] fa-
ciendo [illegible] benedixit [illegible] orando
3o fregit [illegible] exponendo ad ul-
timum porrexit illis predicando. hunc
ordinem [illegible] ubi di-
cit panem [illegible] accepit [illegible]
[illegible] Et [illegible] in medium
[illegible] ubi fit medium pa-
ciencia [illegible] loquens discre-
[illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] hec pre-
dans fiducia [illegible]
tribuens [illegible] composita de-
[illegible] fratres [illegible]
provobit [illegible] et clari-
tate [illegible] ut fragat [illegible] ad
minima exponat ut parvuli
sumptus possint [illegible]
omnia post porrigere [illegible]
7 Et aperti sunt oculi eorum [illegible]
[illegible] a distincte agnicionis [illegible] aperti
sunt oculi [illegible] agnicio [illegible]
[illegible] cum [illegible] Et aperti sunt oculi eorum
clausi quippe erant oculi eorum
non [illegible] ad [illegible]
admittunt [illegible] Unde
oculi corporis [illegible] agno-
scunt et cognoverunt eum [illegible]
exponens scripturas non cognoverunt
fractione panis cognoscunt [illegible] audi-
endo [illegible] cognoscere
illuminati sunt facto cognoverunt eum
in fractione et benediccione panis. Beda
[illegible] panem porrigit aperi-
untur eorum oculi ut eum agnoscat
[illegible] impedimentum [illegible]
oculis erat ne agnoscerent [illegible]
impedimentum permittit [illegible]
do ad [illegible] panis [illegible]
[illegible] cordibus auferri
impedimentum [illegible] ut possent agnosci
et cognoscere [illegible]
exprimit [illegible] fregit dicit et
benedixit panem [illegible] panem sic fre-
gisse et benedixisse [illegible]
panum [illegible] multiplicacione
ut habetur Io. 6. et [illegible] vii panum
distribucione [illegible] Mt. 15. [illegible]
[illegible] in sui corporis consecracione
sub specie panis ut habetur [illegible]
[illegible] illuminacione [illegible]
[illegible] fraccionibus [illegible]
expositio sacre scripture [illegible]
hystoricum, tropologicum, allegoricum
et anagogicum. [illegible] Et ipse evanuit
ab oculis eorum [illegible] ab
eorum [illegible] presenciam cor-
[illegible] appa-
[illegible] Evanuit
[illegible] fantasma [illegible]
[illegible] per agilitatem [illegible]
sic [illegible] ubicumque [illegible]
[illegible] glorificatum [illegible]
[illegible] sic evanuit [illegible]
agilitatis [illegible] subtilitatis [illegible]
tudo ad discipulos ianuis clausis
Io. xx. [illegible] Et dixerunt ad invicem +
hic ultimo subditur [illegible] admiro
ubi admirantur [illegible]
[illegible] spiritualis
inflammacionis [illegible]
[illegible] allocucionis [illegible]
loquentem [illegible] utilem [illegible]
[illegible] scripturas [illegible] Et dixerunt
ad invicem nonne cor nostrum [illegible]
[illegible] pro [illegible]
cognovit [illegible]
[illegible]
[illegible] dicebat [illegible]
[illegible]
[illegible] ad
cor [illegible] soli-
tudinem et loquar ad cor eius. Augustinus
[illegible]
[illegible] cor nostrum [illegible]
[illegible]

Ƀ

[illegible] fractione panis [illegible]

Ardor cau{ti} hu{ius} bi{n}g{u}ine{m} {con}suit peccato{rum}
aut ardo{rem} cordis ut magd
alena q{ue} digi{tis} distitit quo dolo
re ardeat quem {ex}pectabat fle
ndo erubescat. Dum loqueretur in via
glo{sa} exaudito sermone cor pus
frigidum igne sit {con}pati e{st} actesu
m cum perceptis hominis vo{ca}uit qu
tot facibus inflamatur. hinc minus
verbum cum dicit quasi ignis ardens et
quasi malleus conterens petras. Ier. 23.
ignis sui inflamans ad amorem
qui reducat ad memoriam audi
encium diversorum verbi sui utilis rapi
enda promissa sed quasi malleus co
terens petras incuciendo tiore
futura supplicia ut
peccatorum exemplum ut diluvium dicitur
sodomitarum precipitacionem malorum
angelorum primus est ad inflamacionem
tepidos et frigidos secundus ad fu
gendum duros et obstinatos. Dum lo
queretur in via sermone increpando dicens o
stulti et tardi etc. et aperiret ex
poneret scripturas nos sui instruendo
Incipiens a moyse et
omnibus prophetis interpretabatur etc.
Et surgentes eadem hora. Greg. ou{?} sa
c exhibita discipuli duo {Christus} apparuit
hic sub dicit apparicionibus manifesta
ubi orta u{?} apparicionis manifestacio
fervorem quia surrexerunt eadem hora
secundo manifestacionis optime et
invenerunt congregatos etc. tercio nar
racionis fervore et ipsi narrabant
tercio surgentes eadem hora
qui in nocte erant timentes
sed non venerunt usque in die
si eadem die et hora surrexerunt ut erat
cum dicebant vespera uti timere
potuerunt si dicunt ubi magis
timebat illi qui dicebant iam
dies declinavit est tamen
et volventes mocta dixit magis
scelus argumentum etc. a eadem
in qua hora regressi sunt in iherusalem
invenerunt {con}gregatos xi et cum eis

in de eorum Io. 20. Item omnes dubitare
standum qui prius dispersi fuerant
propter passionis metum sicut propter dispar
cio dispersam pastore et disp
ones oves gregis. Undecim apostolos quia iu
das ab eorum consorcio recesserat
et mathias nondum electus erat.
Cum hoc tamen dicitur xi quia christi duo
non erat deinde discipulorum duorum
distinctionem sicut isti erant apostoli de
buisset dici sed invenerunt congre
gatos undecim et eos qui cum ipsis
erant scilicet discipuli ut omnes ut
aliqui et aliquos mulieres secundum religiosos
doctores illi quos congre
gatos invenerunt quia surrexit
dominus vere et apparuit symoni. Hoc
exponitur multum {con}forme in textu
textum verum dominus hugo exponit sic
invenerunt xi dicentes loquentes
mutuo ita quod illi dicentes sit accusativus
Iuste dativus exponit mirabilis quando
gratulantur loquendi de deo et de
utilibus ordinatis ad ipsum etc.
Surrexit dominus vere et apparuit
symoni. Inhis verbis discipuli
nunciant in ordine dominum post
resurrexit non dubitare
resuscitatus est quamvis aliena
resurgentes ipsa virtute sicut dictum est ego
dormivi et soporatus sum et exsu
rrexi resurrexit glorificatus dominus.
Non enim surrexit ut sicut fuit
tute peccat nisi sicut lazarus
sed dominus sicut plenitudine potestatis
ultra data est in omnibus potestas etc.
secundo resurrexit iam non moritur
sicut suscitatus est sicut samuel
non imperfecte ut lazarus iterum mor
tuus est sed tercio resurrexit ad non moriendum
non per permissionem et
Et apparuit symoni petro
glo{sa} omnium virorum primo apparuit petro
habet quali fuerit scripturis exposito
hinc credibile appariturus qui
vidit demonstro ut de dam
petro omnium virorum primo apparuit

multiplicia de ea bona prout peccatoribus in
negotiis eius indultum ondet ne
desperaret. Et ut custodo docet glossa
subditos suos penitentes que desce-
de debet quantumcumque peccasset.
Et ut peccatoribus omnibus spem venie et
venie daret. Glossa qui peccatores
non despiceret. ¶ Et ipsi narra-
bant. Hic subditur narratio secunda
et primo quantum ad ea que gesta sunt
in via. Secundo quantum ad ea que gesta sunt in castello
et quo cognoverunt Dominum. Et ipsi scilicet ad
maiorem certitudinem facienda de
vita eius narrabant que gesta erant
in via scilicet qualiter que sunt ab eis exti-
me corporis tantum et quomodo ardebant corda
dum eis aperiret qualiter exposuit scrip-
turas et quomodo cognoverunt eum in frac-
tione panis qualiter scilicet in dum eum
frangere benediceret et distribueret
panem sicut solebat facere inter dis-
cipulos ante mortem suam et non
quod exposuimus quomodo cognoverunt eum
ad credendum resurrectionem quod docet nos
boa in vano ontac tangit quo
noti actu obvient modo in actu
delectabilitas quia cognoverunt in
obs utilitas quia cum modo libabi-
tas quia in fractione panis. Hic quan-
tum ipse finxit se longius ire quo
ubi est fictio est duplicitas sed in
illa est duplicitas cum esset simpli-
citas ergo nulla fictio. Ad hoc dicendum
quod est fictio fuit ubi fictio facta
fit bono fine sic licita est et non
sit illicita. Dum autem non finxit
se longius velle ire hoc asserendo
verbis sed facto ab eis corporaliter discedendo
huius autem fictionis finis erat non
intentio decipiendi sed ostensio veritatis
fingendo enim se longius ire
significabat quod adhuc longe erat a
cordibus eorum propter hoc et dat nobis ex-
emplum invitandi eum et cogendi ad
hospitium et hic relictum est communiter ex
trahendi peregrinos ad hospitium
de quibus super et coegerunt illum loquitur ex-

necesse quam redire non potuit autem hic aut
quantum ... quod dicebat quod eis
erat a fide quam non habebat fide
et actum. Ad hoc dicendum quod exinde
a caritate hic quin non habet caritatem
nec opus caritatis spectat et sine hac
habebat caritatem habebat tamen opus simile
caritatis scilicet cogere ad hospitium de
super dicendum non ne cor nostrum ardens erat
etc. in me spiritu ardens sed quo
habebat calorem caritatis. Ad hoc dicendum
quod fervor ille erat a spiritu sancto
non cum spiritus sanctus sit vita similiter ex-
pone sed non quod fuerunt caritatem ... ...
tunc undecim congregatos ... thomas non
erat cum eis Io. xx. thomas non erat cum
eis quando venit Iesus etc. ... venit
sit hic ... Ad hoc dicendum quod quidam di-
cunt quod fuit thomas et alii apostoli
sed non credendum eis thomas ... ...
et tunc cum alii loquerentur ... Iesus
... et ... quod thomas non erat
cum eis quando venit Iesus et ... ¶ Affatim.

Dum autem hec loquuntur stetit Iesus
Sicut dictum fuit a principio capitis
probavit Dominus vitam suam primo per
apparitionem factam mulieribus. Secundo per apparitionem
factam discipulis in emaus itinerantibus.
Hic tertio post eam per apparitionem factam apostolis
congregatis. Ubi post eam primo per visum et
tactum. Secundo per gustum in adhuc autem illi
non credentibus tertio per auditum et dicit
ad eos hec sunt verba que locutus sum vobis cum
apparitio secundo apostolorum quantum ad eos conturbatos
scilicet turbatorum consolatio in
dicit eis quid turbati estis. Tertio conso-
latorem alloquitur in dicto videte
eis manus et pedes in quo tangitur primo
apparitio secundo apparitio locutio et
dixit eis pax. Tertio apparitionis ex-
pressio ego sum nolite timere. Dicit ergo
dum autem hec que acciderunt in via
loquerentur scilicet duo discipuli venientes de
emaus stetit Iesus in medio eorum. Vel
dum autem hec loquerentur in discipuli inter
se loquerentur scilicet de vita domini iam eis
manifesta erat a mulieribus et a petro
et ab illis duobus de emaus venientibus.

Stetit ihc in medio eorum h[ic] e[st] appa[riti]o de qua Jo. 20. cu[m] s[er]o e[ss]et die illo i[d est] die una sabbatorum ubi erat discipuli co-
gregati s[ed] s[i]n[e] thoma sic tangit glo. v[ii]i° die ut h[abetur] p[er] ea[n]dem Jo. 20. stetit s[ed] ut a p[ro]pinq[uo] videret[ur] in medio ut ab o[mn]ib[us] videret[ur]. Vel sic stetit ad designa[n]dum q[uo]d i[n] glo[ri]a q[ua] surrexerat stabilite[r] s[cilicet] i[n] m[e]d[i]o p[ro]p[te]r q[ue]m o[mn]i[u]m visio[n]e[m] c[on]v[er]t[er]at cum disciuli co[n]g[re]gati i[n] no[m]i[n]e eius.
stetit in medio eorum i[m]plens i[d est] v[er]bu[m] Christi quod ille d[icit]: ubi duo vel tres co[n]g[re]gati in no[m]i[n]e meo i[bi] sum in medio eorum. In medio enim eorum stetit sic solet in medio mundi ad illum na[tus] sic tor[ren]s aliq[ua]n[do] in medio ad vivificandum sic ce[n]tru[m] i[n] medio circuli ad quod tendu[n]t. Et dixit eis pax vobis h[ec] e[st] q[ua]si e[pisto]la c[ommissa] quo[modo] ad pp[]lm d[icit]:
pax vobis. Non pax t[em]p[o]r[al]is q[ui]a ex oppo-
ni[t]o erat multe tribulac[ion]es s[ed] pax p[e]ctoris et pax et[er]ni[tatis] p[er]a[mpliu]s
p[ro]puti[us]. 2ª i[n] futuro. De utr[a]q[ue] Jo. 14°:
pace[m] s[cilicet] p[e]ctoris relinq[uo] vobis s[cilicet] i[n] p[rese]nti.
pacem mea[m] s[cilicet] et[er]nitatis quae e[st] pax me[a] principaliter do vobis i[n] futuro dabo q[ue] ita stabil[is] erit sicut si daret[ur] mo[do]. Ego sum q[ui]a sum qui sum p[er] et[er]nitatem p[ro]p[ter] p[er]p[e]tui-
tatem ego sum et ego sum q[ui] sum. Nolite timere s[cilicet] nu[n]c me et q[ua]m mortuum q[ui]a vivus sum. Apoc. 1: et ecce fui mortuus et ecce sum vivens. Hic aliquis tyrannus qui non p[otes]t occidere corpus Mat. 10:
Nolite timere eos q[ui] occidunt corpus
n[unc] aliq[ui]s mundi p[er]iculum Jo. 16: confidite q[ui]a ego vici mundum. Conturbati
vero et c[etera] p[ost] appa[riti]o[ne]m d[icit] subditur ap[osto]lorum conturbatio ubi implicatur tamen p[ro]p[ter] stu-
porem eos turbatio 1ª horror eos terre[n]s 2º error male iudicans h[oc] e[st] q[ui]d d[icitur] conturbati vero. Glo. credebat ap[osto]lis t[ame]n turbaba[n]tur 3° q[ui]a op[er]atio[n]e pauc[i]orum s[ed] m[agis] ap[osto]l[orum] maioris excludit. Deniq[ue] q[ui]a petrus q[uam]vis si crederet resuscitatum turbari potuit q[ui]a ia-
nuis clausis d[omi]n[u]s cu[m] t[ame]n tor[…] se[m]p[er] p[er] r[…]
vis[i]o[n]e. Conturbati ergo p[ro]p[ter] stupore

[et] ta[m]en in voce conturbati p[ro]p[ter] timore[m] s[ed] in e[st] q[ui]a na[tu]rali horrore q[uo]d o[mn]i[um] horret mortuos. Existimabat s[cilicet] p[ro]p[ter] errore[m] spiritum vide[re]. Glo. non a[ute]m erant discipuli ...h ...h[oc]
fuisse, sed q[ui]a p[ro]p[ter] mortem g[e]n[er]are credit et tertia die vera carne de sepulchro posse resurgere. Et p[ro]p[ter]ea putabat spiritum videre quem emiserat i[n] cruce passio[n]e. Pe-
trus tamen credebat resurrexisse, sed vestiebat u[...] et erroribus glo[...]
Et dixit eis p[ost] dist[incti]o[n]e[m] conturbato[rum] ...
turbatorum consolatio ubi consola-
tus d[omi]n[u]s p[ost] dulcis allo[quio] [...]. Et horum
mitigando i[d est] videte manus meas e[t]c.
implendo i[d est] palpate et videte. In
p[ri]ma allo[cutione] eos s[u]p[er] turbac[ion]e[m] corrige[n]do i[d est] quid i[d est] qua de ca[usa] turbati estis
s[cilicet] quo ad mot[u]m animi et cogitationes
ascendunt i[n] corda v[est]ra q[u]o[ad] ad cogi-
tativam. Allo[cutio] ergo eos sunt consueta
nocte audire et ea a[n]i[m]o non rectam
ascendit. Tamen ab infimo t[am]q[uam] ... et
fantastice non desup[er] s[ed] de celo
descende. Fantasia enim infior
animae e[st] s[ed] p[ro]p[ter] ... v[er]o non ita
intelligentia vis sup[er]ior et e[ss]e ... ph[ilosoph]i
... p[ro]p[ter] dicebat ascendit, s[ed] tamen ab
inferiori ... turbabat q[ui]a fantastice
erat atq[ue] [cogitantes] s[ed] ... Videte manus meas
et pedes meos h[ec] d[icit] p[ro]p[ter] cicatrices
vulnerum q[ui]b[us] ... in manibus et
pedibus p[ro]p[ter] q[uo]d et d[ixi]t Thome: infer di-
gitum tuum et c[etera] Jo. 20 q[ui]a eo ipso sumus
q[uo]d d[icit] p[er] h[uius]mo[d]i cicatrices potius o[ste]nd[er]e
q[ui]a ego qui passus fui et surrexi
[...] loquendo h[ic] more ad [con]firm[an]d[u]m
sue caritatis erga nos et affirmet
esse int[er] effectus. D[icit]: in te q[ui]a p[er] manus
effectus p[er] pedes et h[oc] i[d est] aug[ustinus]: pes
meus amor meus ... fervor q[ui]a augu[stinus]
fervor. Palpate s[cilicet] quo ad tactum
qui [...] p[er] me est m[...] et
videte quo ad visum qui sentit p[er] medium
me[...] q[ui]a ad [...] q[ui]a spiritus carnem
et ossa non h[abe]t. Glo. d[icit] palpando ossa
et carne q[uo]d mutat statum sine et non
vermib[us] s[...] q[uo]d corpus [...] e[st] subtile e[...]

pessim spual po͞e z palpa͞le sen͞te
ne sicut me uidet͞ h͞re vid͞eo eni͞
ua cu͞ ua carne et ossib͞ s͞m q͞d Job
Scio q͞ redemptor meus viuit
Et cu͞ h͞ dixiss͞ hic subdit co͞so-
lator͞ ctificacio͞ cu͞ dic͞ z cu͞ hec
dixiss͞ o͞t eis man͞ z pedes z cicat-
ces manuu͞ et pedu͞ hab͞ cicatrices
sicut d͞t glo͞ potuit dn͞s resurgdo
sana͞re s͞ noluit z s͞uauit z s͞uat
multiplici de cau͞ ut tangit glo͞
p͞mo ad astruenda͞ fide͞ d͞nis suis
p͞ cicatrices eni͞ p͞babat q͞ id͞ corpus
erat quod prius passu͞ fu͞at z p͞ea
surrexerat z ut p͞ nob͞ patri sup-
plicans quale gen͞ mortis p͞ hoi͞e
tulit s͞p ostendat ut sic uehemens
testificaci͞ moueat. Vn͞ B͞n͞ ut
et filius pr͞s z ubera filius prelatus
z mulier nulla pot͞ ee͞ repulsa ubi
sunt tot amoris insignia s͞ ut ap͞los
z alios ad copassio͞m z ad gr͞arum
actio͞m magis puocet. s͞c͞o ut in
die iudicij reprobo͞ impiorum iudeorum
iusta ee͞ ondat͞ Apoc. videbit
eum om͞s oculus et qui eum pupug͞
vnt. In signum uictorie titulum triupha-
lem in maiore sue gl͞iam d͞ni
deo suo videbunt signa amoris
precipui que h͞uit ad eos s͞ ad om͞
peccato͞ maiore confusio͞m s͞ d͞m Bu͞.
quibus g͞o plag͞ aut liuore ipse no͞
sustinent milites in gl͞osi appebit
hic qui͞ existimabat se spm
videre ipse eum inuisibiliter cordib͞
Ad h͞ d͞r q͞ n͞ putabat uideri
s͞ z assupto corpore ipsum palpare
z videre gl͞o p͞ vir͞e dn͞s dup
quia i suo corpore o͞t f corpus palpabile
e͞ d͞m uenit in fore et ad fidem et
incorruptibile altius gl͞e ut ad p͞m
inuitaret q͞. oppo͞ no͞ potuit sil͞ ee͞.
eod͞ s͞bo͞ g͞ont͞ dn͞i corpus gl͞iosu͞.
Ad h͞ d͞r q͞ ad ee͞ palpabile dupl͞r
ex natura ut corp͞ mortale et corrupt͞ile
ex grossicie me͞ dexuo͞te s͞ p͞essum

spual pot͞ sicut corpus gl͞osu͞ dicit͞ pal-
pabile. pt͞ eni͞ resistere tangenti se
s͞ facere sensum p͞ statim͞ sicut
angel͞ pt͞ impelle͞ lapidem et ei
resistere q͞uis sit spc͞ subtil͞ z
simpl͞ Ad h͞ no͞ ultra palpabile z
incorruptibile no͞ s͞ gl͞ia s͞ q͞ h͞ua
na no͞ nouit illu͞ mo͞ palpabil͞
s͞ vl͞d z simpl͞ reputat q͞a pal-
pabile z incorruptibile esse no͞ vi
detur h͞re exp͞h. p͞bat v͞rit͞ sua
z u͞rz q͞ male s͞ ca͞ arta d͞ erat
sufficiat dn͞o si sit g͞o euangelizat
fide s͞ no͞ g͞o inuabat art͞ c͞
insufficiam. Ad h͞ d͞r q͞ u͞ic͞ gl͞o
sam͞ t͞m op͞ bo͞ ordi͞ in sol͞um
pre͞ oportuit. dic͞ no gl͞osa iu͞ or
d͞ req͞uit p͞ ue corpore c͞uitate͞ z q͞
q͞ mortuu͞ e͞ redemp͞ s͞ eiusd͞
diuinac͞o͞ s͞ eiusd͞ glorificat͞
capiebat s͞o m͞ prope s͞ eh͞e
corpus q͞ o͞t palpabile s͞ p͞hendebat
id͞ corpus quod prius ou͞ cicatrices
demonstrando s͞ corpus actu q͞
d͞t comedendo s͞ corpus gl͞iosu͞
q͞ o͞t clausis ianuis intrando z celos
ascendendo. Ad obi͞ d͞r q͞ arta suffi-
ciat i s͞ s͞ exigiam in eg͞ ex-
ueris medicis q͞uis no͞ simplex.
Adhuc at illis no͞ credentibus
Cupi͞ p͞bauit dn͞s v͞rit͞ sua p
visu͞ z tactu͞ hic p͞ cap gustu͞
Vbi tu circa ta͞ agit p͞ discip͞ hesi-
tacio͞ s͞ cibi a p͞ postulacio͞
i hetis hic ad ut manducare
s͞ cibi postulati oblaco͞ i at illi
obtulerunt ei pte͞ s͞ oblati sup-
i tu͞ manducasset cora͞ eis d͞.
adhuc illis no͞ credentibus s͞ p͞ste
incipiebat tn͞ ia aliquatulu͞
credere s͞ nolebat statim acquiescere
t͞m scientes d͞ Eccl͞ie q͞ qui cito
credit leuis e͞ corde s͞ z expe-
diebat ad confirmac͞o fidei mee
ecclesie magis maria magdal͞ q͞ strit͞ q͞
cito credidit q͞m thomas qui diu du-
bitauit ille eni͞ dubitando uulnerum
cicatrices tetigit z de meo p͞tore

dubietatis vinculum amputatur. Et mi-
rantibus s. de veritate resurrectionis hic com-
memorat miracula de quibus ps. mira-
bilia testimonia tua s. per que probasti
resurrectionem tuam. pre gaudio s. spirituali et corporali.
Gavisi enim sunt discipuli viso domino io.
20. primo quidem tristitia passionis mortis ga-
visi domino. Habetis hic aliquid quod manducetur.
glo. ad insinuandam veritatem humanitatis
non solum tangi sed et cognosci voluit
non propter hoc quod ipse vel nos post resurrectionem
cibo indigeamus sed ut se corpus verum
et non tantum spiritum haberet monstraret. At illi
obtulerunt ei partem piscis assi et
favum mellis partem piscis quia forte
in alia parte comederat ut post hoc
demonstraretur sibi et comestionibus interesse
essent. conveniunt autem hec duo ei competenter
oblata s. piscis assus et favus mellis.
ipse enim erat piscis assus per passionem. unde
passionis unde glo. piscis assus christus
passus in aquis generis humani captus
laqueo mortis et igne passionis as-
satus erat. sed favus mellis per divinitatis
dulcorem. hic est favus mellis in ore
leonis mortui repertus. Iudicum 14.
hec duo sunt duo que debemus deo of-
ferre s. piscem assum carnis morti-
ficationem et favum mellis per mentis de-
votionem. Vel sic piscis assus fuit christus
in passione favus mellis in resurrectione.
piscem ergo assum et favum mellis ei
offerunt qui fide passionis et resurrectionis
eius tenent et quia discipuli nondum adhuc
erant solidati in fide ideo partem piscis
non totum piscem dicuntur offerre. Et cum
manducasset coram eis s. ad maiorem
certitudinem ut testes essent de visu.
Sumens reliquias dedit eis ad ma-
iorem s. probationem quod residuum man-
ducasset et ad insinuandum quam cu-
ram eorum habebat caritatis. Et dixit
ad eos. hic se ostendit supra per dominum
resurrectionem suam quantum ad visum tactum et
gustum hic per ea quantum ad auditum.
Ubi primo confirmatur in discipulis fides. secundo
committit eis fidei predicationem ibi. Vos

manducat non necessitate sed potestate.

autem estis testes horum. In prima confir-
mat eis fidem primo verba a se predicta per re-
memorando. secundo intellectum scripturarum dando
ibi tunc aperuit eis. tercio scripturarum testimonium
inducendo ibi et dixit eis. Primum sic pa-
tet. In prima notandum quod primo verborum
adimpletorum secundo adimpletorum legis
ante predictio ibi cum adhuc essem. tercio predictorum
iteratio ibi quoniam necesse est impleri. Hec est
Et dixit ad eos s. christus ad discipulos.
hec sunt verba i. verbum verborum. Ubi ei quod
de vox qua proferimus aliud verbum quod
per notitiam significamus que locutus
sum ad vos. b. 18. ecce ascendimus
ierusalem etc. cum adhuc essem vobiscum
s. in carne mortali ante passionem. instantiam
Et quomodo et angeli probant inferius
resurrectionem dicentes recordamini etc. b. est enim
necesse s. necessitate non coactionis sed im-
mutabilis ordinationis impleri s. per
verum exhibitionem omnia que scripta sunt
math. 5. donec transeat celum et terra iota
unum aut unus apex non preteribit a
lege donec omnia fiant. in lege moysi
et prophetis et psalmis de me. In hiis enim tribus
totum vetus testamentum comprehenditur. lex
enim est liber mandatorum. prophete libri
revelationum. psalmi liber orationum. lex
ergo i. pentatheucus docet quid est
operandum. prophete quid credendum. psalmi impetrare
gratiam ad utrumque assequendum.
Tunc aperuit illis sensum. Hic confirmat in
eis fidem intellectum scripturarum dando.
Ubi notandum primo sapientem sensum quia intel-
ligentes sensus. secundo sapientem misterium quia scrip-
turas ordinentur. Postea ergo ut glo. post
visum post tactum post comedendam lege
aperuit illis sensum ut intelligerent legem
intelligat ideo principalis ab apostolis de
lege edocti legem intelligunt. In iudeis
non quia non habent sensum apertum ii cor. iii.
usque hodiernum diem cum legitur moyses
velamen positum est super corda eorum.
Aperuit ergo illis sensum quia s. sensus erat
clausus ut intelligerent scripturas. Hec
docet quod presumptuosi sunt qui putant se
sufficere ad penetrandum misteria scripture
cum tamen non solum omnibus sapientia ad non

h Deo sit et expositio sacre scripture
Apparuit autem discipulis non multum clausa
virginis utero fuit in educendo
salvo virginitatis sigillo Ysa. xlv.
aperiatur terra et germinet salvatorem proprium
plenissime Jo. 19. vnus militum lancea
latus eius aperuit Ysa. xlv. aperia
tora eo ianuas et Actu. act. vii
ecce video celos apertos et ihesum stantem
Intellectum legis et prophetarum Apoc. 5 dignus
es domine aperire librum et cor humanum
ad credendum et intelligendum ut hic
Et dixit eis quoniam sic scriptum est
primo confirmat in eis fidem scripturarum
testimonium inducendo ubi primo proponit
scripturam, secundo scripture multa hec contentum ad
in corporis passionem communicat divulgata
divulgatur in ore et hoc est quod dicit
Et dixit eis scilicet prius apparuit eis
in templo per gratiam internam modo aperit eis
per has scripturas per doctrinam dicens quoniam sic
scriptum est quibus debetis credere quoniam sic
scriptura sicut evenit, unde danielis
de hac in loquens Dan. 9 angelus
ait annuncio tibi quod expressum est in
scriptura veritatis et contingit sic scriptum
unde subdit Et sic oportebat Christum pati
hoc scriptum erat Dan. 9 post ebdomadas
lxii occidetur Christus et non erit eius populus
qui negaturus est eum et resurgere a
mortuis tertia die. Osee 6 vivificabit
nos post duos dies et tertia die
suscitabit nos et resurgemus a mortuis. a loco mortuorum
a sepulcro quo ad corpus, ab inferno
quo ad spiritum tertia die accipiendo
synodochice ut dictum est. Et predicari
in nomine eius penitentiam quia non est aliud nomen
sub celo datum hominibus in quo oporteat
nos salvos fieri Act. 4 penitentiam scilicet ex
parte hominis et remissionem ex parte dei
cuius solius est peccata remittere vel penitenciam
actualium peccatorum et remissionem peccatorum tam actualium
quam originalium in omnes gentes
non in unam gentem tantum quia non est acceptor
personarum apud deum sed in omni gente qui timet
deum acceptus est illi. Act. 10 ideo
dominus mittens discipulos suos ait.

tabit nos et resurge

Euntes in mundum universum predicate
evangelium omni creature. Mar. ult. In omnes
gentes dico, incipientibus ab Ierosolima
a iudaica et hoc propter
multa primo propter iudaici populi dig
nitatem quia eorum fuit lex et testamentum
et patres ex quibus Christus secundum carnem Ro. 9.
secundo propter dandam infidelibus spem
venie etiam maximorum criminum glossa ut gentes
variis erroribus implicite ad spem
venie pervenirent quia eis qui dei filium
crucifixerunt venia relaxatur
tertio propter eorum ad alios convertendos
maiorem aptitudinem quarto propter educatorem
in lege et prophetis predicatoribus maiorem
auctoritatem quia in Ierusalem erat studium legis
propter quod dicitur Ysa. ii. de Syon exibit lex
et verbum domini de Ierusalem quia Ierusalem erat
locus studii magistri medicorum et
sacrificii vel in ascendentibus ille ultima
Obtulerunt ei partem piscis assi et
favum mellis. Thema potest esse in festo
laurentii et vincentii. Hic quia
adhuc illis non credentibus 9 6 c.
Colloquebantur discipuli quia surrexit
dominus vere et apparuit Symoni. Ad hoc
dicendum est quod sicut non crederent dominum
aut quia pro non aliquo modo crederent
Sic non credentes dominum Unde non credebant non
quia nullo modo crederent sed quia imperfecte
vel dominum credebant propter paucos qui ad
huc non credebant sed multi iam
credebant. Sed et cum manducasset
quomodo omne quod intrat in os in ventrem
vadit et in secessum emittitur hoc autem est
quod in glorificati corpus. Sed cum corpus
glorificatum resurgat spirituale ut
dicitur i. Cor. xv. non indigebat ali
monia propter hoc quod dicitur se manducasse
ostenderet se non habere corpus glorificatum et ita
propter hoc magis impugnabat veritatem
quam probaret. Ad hoc dicendum quod manducavit
non necessitate sed potestate. Sicut enim
aliter aquam absorbet terra sitiens
aliter radius solis calefaciens indigentia tra.
iste potestate ut dicit augustinus Sic et Christus ante
passionem et mortem suam comedit propter corpus

sui indigenciam eo q in morte erat et alimonia indigentes sed per quinque per partem ibi consumptiua de man-ducacione primo modo dicta loquitur circa quarta aut non oportet gloriose. Item nocte est implere omnia que scripta sunt de me. sic natus est et passus christus nocte ut habetur in ysa. lii. non ergo christus nocte tunc. Ad hoc dicendum q nocte fuit non necessitate coactionis sed immutabilitatis vel dicendum q illa locutio intelligitur ei ssiu-[?] conposicione non diuiso. Item oportebat christum pati quia. ysa. xxii. mortuus est. Contra. Omnipotens qui nos creauit fecit de nobis voluntate sine morte potuisset. Item mortem pati et turpit [?] non est oportunum. Hoc est quia ipse fuit innocens. Ad primum dicendum q dicitur redemptor et liberator quia redemptor fit iustus pro soluto liberacio quo-[?] non oportuit ergo christum pati proper redemptorem nostram quia alter non potuit homo redimi sed utrum posset aliter liberari. dicendum q si de potentia absoluta non sed de potentia ordinata que respicit ordinem iustitie que sibi iustitia exigit condignam emendam pro hoc patet solutio ad primum. Secundo loquitur de potentia de absoluta. Ad secundum dicendum q mortem pati infinitum est sine utilitate non est opportunum sed non est pro salute aliorum est opus. Item resurgere et die. [?] caput hominis non formata [?] a membris ergo a filii caput huius [?] non debuit ante sua membra reformari. Item resurgere tertia die. Ad hoc dicendum q oportunitatibus [?] [?] [?] tribus modo ex comparacione ad causam efficientem quia corpus unitum erat diuinitati debuit summo cum influenciam recipere a [?] ipso mediate secundo ex comparacione ad causam male quia in corpore illo [?] fuit fomes peccati iunc [?] debitum manducationis futurae. Tercio ex comparacione ad causam formalem [?] quia glorificari debuit expleto officio suo et [?] suo corpore

Abso[?]ta

Secundo ex comparacione ad finem scilicet nostram utilitatem [?] et ipsum credidisset penitus [?] ergo eius similem spem [?] futurus debuit ergo aliquantulum dif-ferre ne fantastice mortuus putaretur. Ad obiectum dicendum q non est simile quia per ca-put humanum membra non formantur sed per caput christi reformantur ergo primo debuit reformari. Vos autem estis testes horum. Supra confirmauit discipulos in fide hic committit eis preconium fidei et testificacionis ubi primo iniungit eis predicacionis fidei officium secundo permittit eis spiritum sanctum donum ad predicacionis officium exe-quendum necessarium ibi et ego mitto promissum patris. Tercio iubet eos expectare spiritum missos tempore optimum ibi vos autem sedete ergo Vos autem specialiter estis testes horum. isti fuerunt testes ydonei quia patet primo quia viri non effeminati per facile corruptionem ut seductorum persuasionibus munerum vel comminacionibus verborum aut uerborum. Act. i. accipietis virtutem supervenientis in vos spiritum sanctum et eritis mihi testes et cetera. Secundo quia famosissimi infames propter mala [?] vel filii hominum sed bonorum habentes odorem ij Cor. ij Christi bonus odor sumus habete vos. Et hii omnibus testimonio fidei probati. Tercio quia de ministerio bene instituti Io. xv. et vos testimonium perhibebitis qui ab initio mecum estis. Quarto quia audi-entes non per inobiam. ysa. xliii. [?] exstitit audire feci et annunciaui vos estis testes mei. Io. i. qui fuit ab initio et vi[?] quinto quia eloquentes et facundi. Act. ij. aliis [?] testifi-catus est et hortabatur eos [?] de paulo dicitur est quippe erat mercurius quia ipse erat dux ubi ut habetur Act. xiiii. sexto quia non per se sed per alios testifi-catur Act. iiii. virtute magna reddebant apostoli testimonium iurius. Joh. viii. tu testimonium perhibes de te ipso. Septimo quia ad testimonium uocati et rogati ut patet hic. Et ysa. xliii. dicit testes eorum et iustificentur et per ipse vos testes mei dicit dominus. Octauo quia audaces et magnanimi Act. viii. virtute

missos

tardi

xxiii

magna reddebat apostoli testimonium
Act. iiii° tunc constantes paulus et
barnabas dixerunt quod quia sufficientes
non, Deut. 19 in ore duorum vel trium
testium etc. Isti autem fuerunt xii quorum
decem [illegible] unum petrus Act. i oportet teste
[illegible] vnus ex nobis fieri vnum ex istis
et statuerunt etc. Io. quia sufficienter
examinati sunt multis tribulationibus et
persecutoribus ut patet in actibus per totum
hebr. xii Ideo quod et vos tanquam hu-
[illegible] quia perfectissime viderunt dei
examinatores, perfectissima patientia
quia nobilis vincendi genus est patientia
vincit enim qui patitur [illegible] vincere
oportet pati. Ipsi autem perfectissimam pa-
tientiam quia persecutoribus non resistebat
opere nec murmurabat ore sed quod plus est
gaudebat corde Act. v. Ibant apostoli
gaudentes a conspectu concilii etc. [illegible]
Et nos testes sumus horum verborum
[illegible] de xpo perfectissime est testificati
in verbo predicationibus [illegible] operationibus
miraculorum et sustinentia passionibus [illegible]
testimonia tua credibilia facta sunt
nimis. Et ego mitto i. mittam etc.
[illegible] mitto s. [illegible] promissionis
impleret [illegible] certitudine et
securitate [illegible] vellet dicere mitto i. ita
certus est et securus sicut si mitterem [illegible]
vobis modo mitto [illegible] promissum pa-
tris mei in vobis i. gratiam spiritus sancti. Vel
spiritum sanctum [illegible] vobis promissum [illegible]
[illegible] patris mei [illegible]
Jo. xv cum venerit paraclitus quem ego
mittam vobis [illegible] Jo. xv
Cum venerit paraclitus quem ego mittam
a patre spiritum veritatis qui a patre procedit
Vel promissum patris mei spiritum sanctum
vobis a patre meo promissum per Joele
effundam inquit de spiritu meo super omnem
carnem Joelis ii° mitto inquam in vobis
ut sufficiatis ad testificandum [illegible] glo
[illegible] Act. i. accipietis virtutem superve-
nientis in vos spiritus sancti et eritis michi testes

q.d. si me ipso non potestis sufficienter testifi-
cari non enim vos estis qui loquimini sed spiritus
patris etc. Jo. xvi cum venerit paraclitus
ille testimonium perhibebit de me et vos
testimonium perhibebitis q.d. ipse tanquam
actor in vobis tanquam organo [illegible] ministris
perhibebit testimonium de me. Vos autem
sedete. [illegible] duo discipulos suos
[illegible] intellectus
sed Eccle. xi Facile est in oculis dei
subito honestare pauperem sed dis-
tulit ut exemplum daret sequentibus
ne [illegible] ante tempus [illegible] presumant
ut dicit glo. Est enim tempus tacendi et
tempus loquendi Eccle. iii. Vnde Eccle.
xxxviii [illegible] loqueris disce
prius [illegible] audiat
stultum se demonstrat [illegible]
[illegible] Jo. [illegible] vobis [illegible]
distinguit per multum silentium
de discipulis [illegible] efficiantur. Disci-
[illegible] pictagoricus est per quinquennium
[illegible] erudit loqui, doce[illegible]
[illegible] artes
alias absque doctore non discimus
[illegible] facile est [illegible]
[illegible] doctore non egeat. Vocat
quod debetis esse testes mei sedete
in civitate, i. in claustro ubi debetis esse
tamen [illegible] studio et contempla-
tione [illegible]
i predicatione aliis efficiamini
quoadusque induamini s. undique
tanquam armata spirituali Ro. xiii
induamur arma lucis. Virtutem que est
vestis anime [illegible] Job 29 iusticia
indutus sum. Iudic. 6 spiritus domini
induit gedeon qui clangens
buccina convocavit domum abie-
zer ut sequeretur etc. Virtutem
i. spiritus sancti gratiam datam ad robur
[illegible] intrepidi starent ante reges
et presides et pontifices Act. i Acci-
pietis virtutem supervenientis spiritus sancti
in vos [illegible] donec in die penthecostes
descendit spiritus sanctus super apostolos in specie
ignis [illegible] fragilia roborare

h[ic] iubet eos expectare tempus oportunum missionis s.

virtute ex alto

Exalto i. de celo terre s. de ex-
celso misit ignem in ossibus meis etc.
Eduxit Et duxit eos foras in bethania
foras. In precedenti parte determinatum est de xpi
vita hic determinat de eius ascensione
vbi circa determinat primo ascen-
sionis locum quantum ad terminum a quo
2o ascendentis affectum ibi et eleuatis ma-
nibus 3o procedentis locum terminum ad quem
ibi et factum est dum benediceret 4o reditum
apostolorum ibi et ipsi adorantes regressi
sunt 5o quantum ad eorum statum ibi et erant
semper in templo. Dicit ergo duxit autem eos
foras in bethaniam. glo. pretermissis
omnibus que per xl dies gesta sunt
primo iunctus dicit tacite quia nunc
nouissime quo ascendit in celum hec au-
forte hoc fecit ut ostenderet cum
mortis passionis intrauit et paradysi
ingressum exemplum huius in latrone cum
pendenti in cruce dixit hodie
mecum eris in paradyso in fruitione
gaudio l. 22. vel ad significandum quod non
potest ascendere celum nisi qui similiter
a peccato. Duxit ergo eos foras in ex-
tremitate bethanie que sita est in
latere montis oliueti et nomen
bethania interpretatur domus obedi-
encie quo datur intelligi quod non est ascensio in ce-
lum nisi per meritum obediencie. Id phil. 2o
factus obediens usque ad mortem propter quod deus ex-
altauit eum etc. Sicut ergo inobedi-
encia hominem de paradyso eiecit sic
obediencia introducit. Et eleuatis
manibus hic subdit ascendentis af-
fectum primo in signo quia eleuatis
manibus 2o in verbo quia benedixit ergo
et eleuatis manibus eius eleuauit
primo ad ostendendam benedictionis originem
Omne enim datum optimum et omne do-
num perfectum desursum etc. 2o ad significandam benedictionis
largitatem eph. 1 qui benedixit nos
omni benedictione etc. 3o ad innuendam
benedictionis communitatem s. sua
participanda quantum huic expressionem
4o ad ostendendam benedictionis formam
manus imponendo ut patet in absolucionibus

et aliis huiusmodi. Vel ad passionis sue signa que in
manibus apparebant cordibus eorum vehe-
mentiorem impressionem. Vnde eis recepit
speciem obsequii 5o ad innuendum ascensionis sue
terminum finalem benedixit eis s. bona
optando permittendo conferendo.
Benedixit enim quinquies confirmans per hec potestatem
et virtutem quam eis dederat. Et hec vtique capi-
cunt benedictionem dabit legislator
hic in monte. Et ex loco isto consue- No
tudinem duxit ecclesia quod episcopi in fine
misse debent benedicere. Sic recessurus suo
benedixit xpc discipulis primo propter maiorem
eorum utilitatem s. id Jo. 14 ... eis
suadebat eos 2o propter ostendam finalem
perseuerantem quam erga eos habebat
dilectionem sicut Jo. 13 cum dilexisset suos
qui erant etc. Et factum est cum benediceret
illis hic subdit procedentis locum
vbi o que xpc ascendit aniale quia suis
benedicebat Et videbat quia ab eis re-
cedebat venerabilem quia ferebatur
Excellenter quia in celum. Dicit ergo et factum
est dum benediceret illis recessit ab eis contra
Benedixit iacob filiis suis in recessu ad pr...
suo gen. penultimo. Et moyses filiis cia ...
israel Deut. penultimo. Et xpc discipulis suis II
duo predictis benedictionibus prefiguratus est
benedictione qui ad innuendum vnitatem
quantum corporum discipulorum. De qua dicit ex-
emplariter credencium erat cor vnum
Dixit iacob et moyses decedentes
per benedictionem suam descenderunt illi
... quod est hoc qui viuit et non 4
videbit mortem ...
hic et ferebatur in celum ... altera
... ad innuendum angeli dicebant
ysa. 63 quis est iste qui venit de
edom tinctis vestibus in multitudine
virtutis sue. Et ferebatur in celum non
quodcumque s. supremum ...
summo celo egressio eius et occursus
eius etc. Et cum ... discipulos suos
... de ... eduxit 2o eos in betha-
niam duxit ... benedixit 3o ascendit
... quo datur intelligi quod peccatorem de peccato
producit 2o ipsum in bethaniam in

elevatio manuum

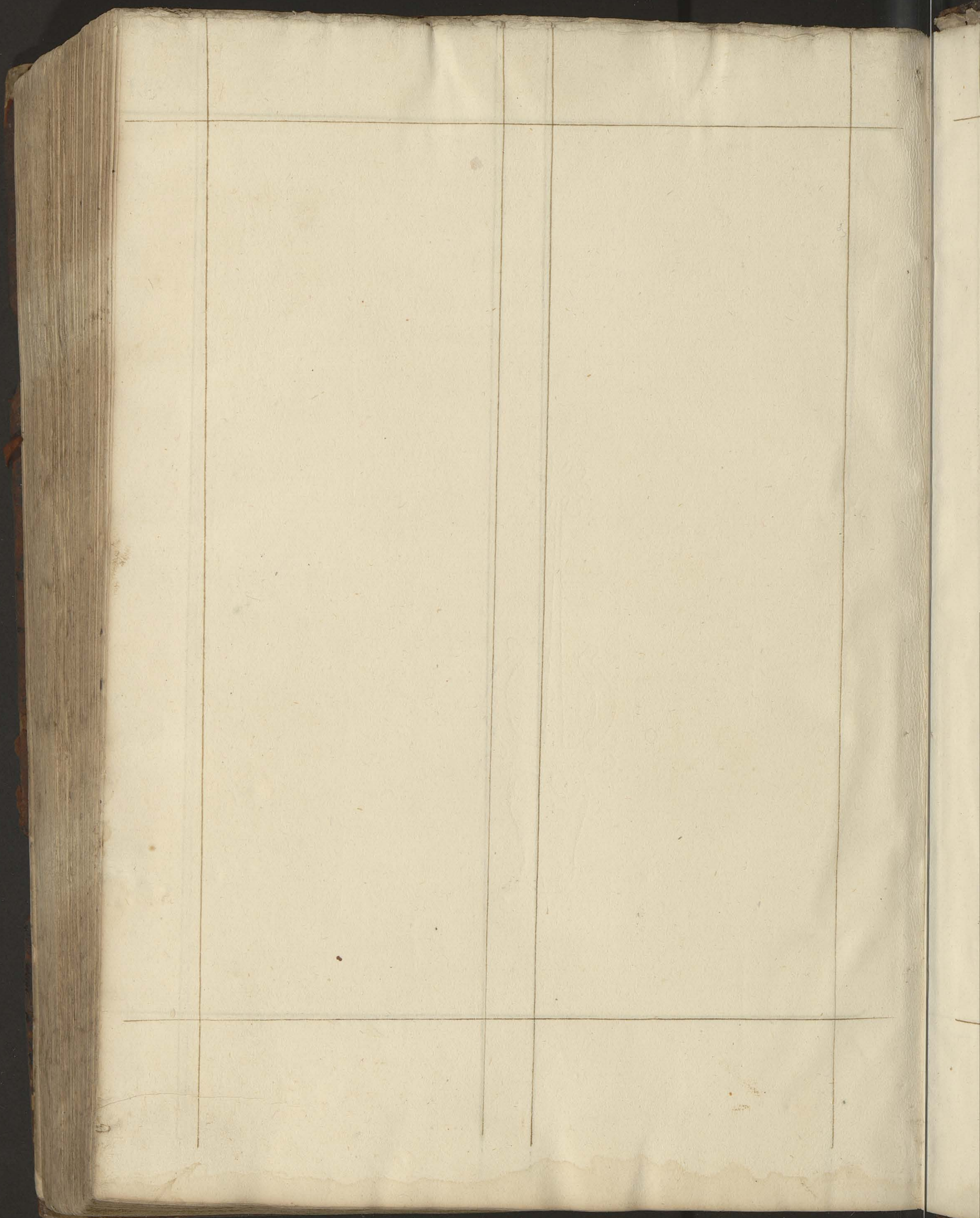
domum obuie ducit statum quam innu
ccibus dicit gratia replendus et ascen
asc(e)ndere fa(ci)t ad superiora tussiendo
Et ipsi adorantes hic subdit apostolorum
reditum ubi circa quem ... ta primo
debita veneratio quo ad illum qui est
2o pacifica cohabitatio quo ad deum
... regressi sunt in iherusalem 3o sta
iocunditas quo ad id quod ... cum
gaudio magno dicit ergo et ipsi adora
tes Dominum cum aspexerunt ascendentem in
celum et inspicientes et admirantes
postea adoraverunt Et regressi sunt in
iherusalem quia iussi erant ibi promissionem
patris expectare Cum gaudio magno
scilicet de domino glorificato quem in celum
viderunt ascendere De angelorum
ruine restauratione De humani generis
completa redemptione De iudeorum
infidelium confusione De demonum
deiectione De spiritus sancti promissione De
humane nature exaltatione De certa spe
fratrum et ascensionis generalis future
ex quo enim caput suum precedit et asce
dit idem de membris sperare poterant
Et erant semper in templo hic ultimo
breviter tangit apostolorum statum ubi
implicatur duo primo eorum religiosa
cohabitatio quia in templo erant 2o devota
cohabitantium confessio quia laudabant deum
et benedicebant Dicit ergo et erant in templo semper
scilicet assidue orantes et per orationem ad re
ceptionem promissi spiritus sancti se preparantes
Beda lucas qui sacerdotium ... tractatus
incipit exponendum suscepit et evangelium
suum a ministerio templi per sacerdotium
zacharie incepit pulchre hoc evangelium in
templi devotione complevit dicens
Et erant semper in templo unde ... figura
per vitulum qui ... ymolatum
laudantes dominum scilicet pro domini glorificatione
et ascensione et benedicentes in ... deco
dentes pro spiritus sancti promissione et pro sua
consolatione et ... angelorum allocutione
Vel sic laudantes dominum scilicet de ... sua
bonitate ... et benedicentes pro ... de
sua largitate Vel benedicentes id est gratias
agentes de donorum suorum ...

Ecce quod determinat lucas ... dicit
novi et veteris sacrificii ... vete
in victimarum ymolatione novum in
divina laude consistit ... nunquam
manducabo carnes thaurorum
aut sanguinem hircorum potabo ymmo
la deo sacrificium laudis ... lucas
hoc evangelium in laude dei et benedictione con
cludit Cum enim deus sit alpha et o
principium et finis omnibus ... ordo
incipe ab ordine et terminari in divi
... et laude Sicut istud evangelium luce
incipit ab oratione zacharie et termina
in dei laude et benedictione Sic et nos ergo ...
post deo gratias agimus de premissis
laboribus consummatione Amen
Hic quem vos estis testes horum
... ego autem non ab homine testimonium
accipio Ad hoc dicendum quod non accipit testimonium
propter suam indigentiam sed tamen accipit propter
utilitatem nostram non accipit ab
homine tamen sed a deo Sic recessit ab
eis ... ultima ... duobus ... dubi
dubiis usque ad consummationem seculi Ad hoc
dicendum quod recessit quantum ad presentiam cor
poralem apparentem sub specie humana sed non
quantum ad divinitatem et quantum ad presentiam
corporalem latentem sub sacramento eucharistie
Et ferebatur in celum non indigebat
vehiculo ... ferebatur ut ...
flue Ad hoc dicendum quod dicebatur ferri
ibi erat obsequium ... angelorum
non propter vehiculi necessitatem ... indige
... sua ... debita re
verentia sic sustentata regia ... co
mitissa non propter debilitatem ... indige
sed propter reverentiam et honorem ... dissi
Et cum gaudio magno Iohannes ... hlo
... implet ...
... de sua ascensione ... ga
... sed ... Ad hoc dicendum quod ...
... de recessu suo audito sed
gavisi de triumpho viso et ...
... in legendo Et erant
semper in templo ... Actuum i dicitur ... sunt
in cenaculo Ad hoc dicendum quod ... habitabat
... templo ad ... cenaculo ad
... ad ... frequentia ...
... continuabant
Finis laus deo

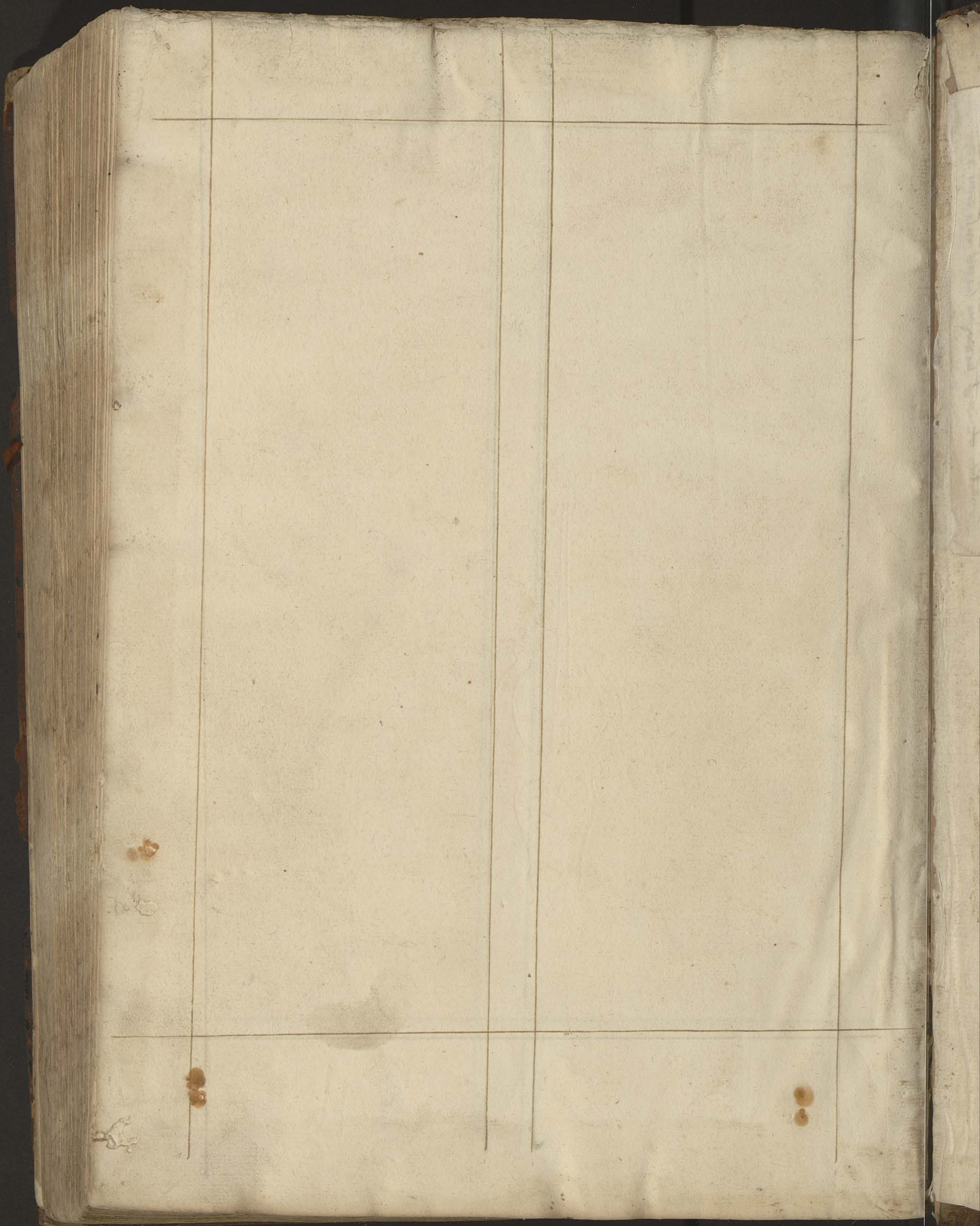
Anno 1449 XXVI novembris completus
per Thomam de Strzapno ... in ...
... at XVI ...

pag f. 316

III

Capitulum ecclesie Collegiate sancti
de Schadek per procuratorem suum
exhibet et allegat. Cum quondam d
Andreas Stan Rector se in Commen
de fructibus redditibus et proventibus
respondere tenebatur nec tenet
Andream Stan nullo iure statuto
aut premisse nec spectare aut per
Preterea licet singularis dicatur
Decanatus nec iure proprietatis ne
sine in realem possessionis inductio
huius proprietatis quondam illi cui bu
prefatum Capitulum sibi ingro Sta
tenetur rendere. Insuper propter
curati plebanatus in Dobrzechow
sine speciali dispensacione Sedis
obtinere potuit. frustra pretend
tit.

I

bat filius Joseph qui fuit
u fuit Matach qui fuit Levi;
Melchi qui fuit Iamne q
ph qui fuit Naum qui fuit
fuit Nagge q fuit Mathach
Mathatie q fuit Semei q f
qui fuit Iuda qui fuit Iohanna
Resa q fuit Zorobabel qui
tiel qui fuit Neri q fuit
Apli fuit Addi qui fuit Cho
fuit Helmadan qui fuit
fuit Ihesu qui fuit Helie
fuit Iorim qui fuit Ma
fuit Levi q fuit Symeon
qui fuit Iuda qui fuit Joseph q
fuit Jona q fuit Eliachim qui f.
Meltha q f Menna qui fuit Ma
thatha q f Nathan qui fuit Da
vid; Qui fuit Yesse q fuit
Obeth q fuit Booz q fuit Salmon
qui fuit Naason q fuit Aminadab
qui fuit Aran qui fuit Esron q
fuit Phares qui fuit Iude qui
fuit Iacob qui fuit Ysaac q fuit
Abrahe qui fuit Thare q fuit
Nathor qui fuit Seruch q fuit
Ragau qui fuit Phaleth qui fuit
Heber qui fuit Sale qui fuit
Chaynan q fuit Arphaxath q
fuit Sem qui fuit Noe qui
fuit Lamech qui fuit Mathusale
qui fuit Enoch q fuit Jareth
qui fuit Malalehel q fuit Chay
nan qui fuit Enos qui fuit
Seth qui fuit Adam q fuit Dei.

poz f. 316 III

Capitulum ecclesie collegiate sancti
de Ssadek per procuratorem suum
exhibet et allegat. Quod quintum a
magister Stanislaus rector se in comend
de fructibus redditibus et proventibus
respondere tenebatur nec tenetur
magistrum Stanislaum nullo iure statuto
aut premisse nec spectare aut p
Preterea ut singularius dicat
decanatus nec iure prelatus ne
sine in realem possessionis inductio
huius prelatus queritur illi cui bu
prefatum capitulum sibi magistro Sta
tenetur rendere. Insuper propter n
curati plebanatus in Dobrzechow n
sine speciali dispensatione sedis apostolice
obtinere potuit frustra prevent
tit.

Et nos qui eum iudicem futurum expectamus
dominum et salvatorem nostrum · in omnibus
nostris actionibus ipsum deum laudantes
et benedicentes · gratias illi agamus · pro
cunctis eius nobis exhibitis beneficiis · incar
nacionis · Nativitatis · passionis · mortis · sue
et nostre reparacionis ac redempcionis ·
quatinus in eius fide inveniamur sta
biles · spe firmi · et caritate perfecti hic
in presenti et in futuro gloriam ma
iestatis divine contemplari mereamur
quod prestare dignetur · ipse qui vivit
et gloriatur deus per secula benedictus

IV

Vt putabatur filius joseph · qui fuit
hely · qui fuit matach · qui fuit levi ·
qui fuit melchi · qui fuit iamne · q
fuit ioseph · qui fuit naum · qui fuit
heli · qui fuit nagge · q fuit mathach
qui fuit mathatie · q fuit semei · q f
ioseph · qui fuit iuda · qui fuit iohanna
qui fuit resa · q fuit zorobabel · qui
fuit salatiel qui fuit neri · q fuit
melchi · qui fuit addi · qui fuit cho
san · qui fuit helmadan · qui fuit
her · qui fuit ihesu · qui fuit helie
ser zer · qui fuit iorim · qui fuit ma
tach · qui fuit levi · q fuit symeon
qui fuit iuda · qui fuit joseph · q
fuit jona · q fuit eliachim · qui f.
melcha · q f mena · qui fuit ma
thatha · q f. nathan qui fuit da
uid · Qui fuit yesse · q fuit
obeth · q fuit booz · q fuit salmon
qui fuit naason · q fuit aminadab
qui fuit aran · qui fuit esron · q
fuit phares · qui fuit iude · qui
fuit jacob · qui fuit ysaac · q fuit
abrahamqui fuit thare · q fuit
nathor qui fuit seruch · q fuit
ragau qui fuit faleth · qui fuit
heber · qui fuit sale · qui fuit
chaynan · q fuit arphaxath · q
fuit sem · qui fuit noe qui
fuit lameth · qui fuit mathusale
qui fuit enoch · q fuit jareth ·
qui fuit malalehel · q fuit chay
nan · qui fuit enos · qui fuit
seth · qui fuit adam · q fuit dei ·

albis pp lira

Calumnia est impositio que fit pauperibus ut imposito aliquo falso auferatur pecunia ab eis. et sub ipsa gemetur inique ~~tirannide~~ tirannorum leges et hec calumpnose ex industria fiunt ut per lites sustentatas pecunia acquiratur. Benefacite hiis qui oderunt vos. Beneficentia est effectus dilectionis et ideo ei proportionatur sicut effectus sue cause. et ideo tenemur benefacere inimicis in hiis que spectant ad eorum salutem pro loco et tempore et aliis circumstanciis debitis generaliter. non autem tenemur in aliis. Et quia est quoddam beneficium quod a qualibet quantumcumque paupere potest exhiberi et pertinet ad salutem scilicet orare pro salute aliorum. ideo istud beneficium pro loco et tempore et aliis circumstanciis gerentibus tenemur exhibere etiam inimicis. et idem similiter benedicite maledicentibus vobis. Et qui percusserit te in una. Istud non est intelligendum quantum ad effectum exteriorem. Quia et Christus in maxilla percussus non obtulit aliam sed magis percutientem de caritatibus? correxit dicens. Si male locutus sum testimonium perhibe de malo. si autem bene cur me cedis. Sed est intelligendum secundum preparationem animi ut dicit Aug. li. de sermone domini in monte. quia homo debet habere animum paratum ad percipiendam percussionem in alia maxilla antequam sustineret scandalum vel aliquod aliud contra caritatem. Et sic non intelligendum est illud. Et qui aufert tibi vestimentum etc. tunicam noli prohibere. secundum preparationem animi in casu oportuni. Non autem in casu ubi ex tali permissione intervenirent rapientis in malicia sua. Immo in tali casu non est bonum sustinere sed resistere propter scandalum vel aliquod aliud maius malum evitandum. N. de lyra

